

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

THE HOLY QUR'AN
WITH KIKAMBA TRANSLATION

THE HOLY QUR'AN

**ARABIC TEXT
AND
KIKAMBA TRANSLATION**

Published under the auspices of:

HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD

Fourth Successor of the Promised Messiah and

The Head of the World-wide Ahmadiyya Muslim Community

2002

Islam International Publications Limited

KULANI NTHEU

**MAANDIKO MA KIALAVU
NA
UALYULO KWA KIKAMBA**

Yĩandĩkĩtwe uungu wa ŪŪngamĩi wa:

**HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD
MŪtĩwa Wakana wa Masia Ula Wathaniwe na MŪtongoi
MŪnene wa nthĩ yonthe wa Ngwatanĩo ya Masilamu
Waahmadiyya**

**YĩalyŪlĩtwe nĩ:
Mwl. Naaman Nthenge Lukindo.**

2002

Islam International Publications Limited

THE HOLY QUR'AN ARABIC TEXT AND KIKAMBA TRANSLATION

First published in Qadian (India) in 2002

© Islam International Publications Limited

Published by:

Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya.

East Africa

Printed in India at: Printwell, Amritsar.

You may contact the following for further instructions:

1. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 40554
Muranga Road, Nairobi
Kenya
Tel/Fax: 00254 2 764226, 765452
2. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 376
Dares Salaam
Tanzania
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744
3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England
Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: +(0) 181 874 4779

ISBN: 1 85372 655 9

KULANI NTHEU

MAANDIKO MA KIALAVU NA UALYULO KWA KIKAMBA

Mbee yaandikīwe India mwaka wa 2002

©Islam International Publications Limited

Published by:

Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya
East Africa

Yīandikīwe India : Printwell, Amritsar.

NīmŪtonya kŪandikīa kŪndŪ kŪŪ mwenda Ūvoo mwingī:

1. Ahmadiyya Muslim Mission,
P.O BOX 40554,
Murang'a Road,
Tel / Fax: 002542 764226, 765452
Nairobi – Kenya.
2. Ahmadiyya Muslim Mission,
P. O BOX 376,
Dares - Salaam Tanzania.
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744
3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England. Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: (0) 181 874 4779

ISBN: 1 85372 655 9

Publisher's Note

The Holy Qur'an is the word of God and was revealed to the holy prophet of Islam, Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), word by word. This revelation continued for twenty three years. Among all the scriptures, it is only the Holy Qur'an which claims that it is revealed word by word by God. This is the sacred book of Muslims and there is a complete guidance in it not only for Muslims but for others as well for ever. God has promised that He will safeguard its text for ever and that is why there is no change in the original Arabic text and it is exactly the same today as it was revealed to Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), more than 1400 years ago.

To translate the Holy Word of God is not an easy task. The world-wide Ahmadiyya Muslim Community has taken the responsibility to translate the Holy Qur'an faithfully into different languages of the world so that the message could be conveyed to different People in their own language. The current Kikamba translation is rendered from the English translation which has been rendered directly from the original Arabic text by a board of various Ahmadi scholars (who benefited from the English translation by Maulawi Sher Ali as well), under the supervision and direction of the present Head of the Ahmadiyya Muslim Community, Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, Fourth successor of the Promised Messiah, The Founder of the Community.

May Allah make this translation the source of guidance for those who do understand Kikamba language and may He open their hearts towards this wonderful message of the Holy Qur'an. Amen

The Publishers

Ndeto ya MÜandiki

Kulani Ntheu nĩ ndeto ya Ngai na yavuanĩw'e Mwathani mÜtheu wa Isilamu, Muhammad *mÜuo na maÜathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe syĩhwe tÜÜ wake*, ndeto kwa ndeto. Uvuany'o ÜÜ waendeeie kwa myaka mĩongo tĩĩ na İtatÜ. Katĩ wa maandĩko matheu onthe, no Kulani Ntheu tÜ İla yaasya kana yo İvuanĩw'e ndeto kwa ndeto nĩ Ngai.

Ytĩ nĩ İvuku İtheu ya Masilamu na ve Ütongoi mwĩanũ nthĩnĩ wayo ti kwoondÜ wa Masilamu tÜ İndĩ ona kwa ala angĩ ota Üu tene na tene. Ngai nĩwathanĩte kana We akasÜvĩla maandĩko mayo tene na tene na nĩkyo kĩtumi vataĩ ÜalyÜko nthĩnĩ wa maandĩko ma Kĩlavu na nÜndÜ Ümwe vyÜ ÜmÜnthĩ tondÜ mavuaniw'e kwa Muhammad *mÜuo na maÜathimo ma Ngai syĩhwe nake*, mbee wa myaka 1400 mĩvĩtÜku.

KÜalyÜla Ndeto Ntheu ya Ngai ti wĩla mÜvÜthÜ. Nguthu ya Ahmadiyya Muslim Community İÜİÜ wa nthĩ nĩyosete mwanya wa kÜalyÜla Kulani Ntheu yĩna mÜtkĩlo nthĩnĩ wa ithyomo syĩna kĩvathÜkany'o sya nthĩ nĩkana ÜtÜmane Ütonye kÜnyatĩkw'a kwa AndÜ me kĩvathÜkany'o nthĩnĩ wa ithyomo syoo ene. UalyÜlo ÜÜ wa yu wa Kĩkamba umĩw'e kuma kwa ÜalyÜlo wa Kĩngelesa Üla na w'o umĩw'e kuma kwa maandĩko ma Kĩlavu ala ma mwambĩĩĩlyo nĩ nzaama ya asomi anene ma Kĩ-ahmadiyya *İla matethekie kuma ualyÜlo wa Kĩngelesa wa Maulawi Sher Ali ota Üu*, uungu wa ÜÜngamĩ wa Ütongoi wa MÜtongoi wa Ahmadiyya Muslim Community nthĩ yonthe Üla wĩvo yu Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, mÜtifwa Wa-Kana wa Masia Üla Wathaniwe, Mwambĩĩĩlyo wa Ngwatanİo İno.

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ütw'İkĩthye ÜalyÜlo ÜÜ uumo wa Ütongoi kwa asu ala mesĩ kĩthyomo kya Kĩkamba na We navingÜe ngoo syoo kÜwelekela ÜtÜmane ÜÜ wa Üsengy'o wa Kulani Ntheu. Amen.

Aandĩki

KIVUIO KYA MAVUKU

UTALO WA ILUNGU	ITHANGU	UTALO WA ILUNGU	ITHANGU
1. AL-FATIHA.....	1	31. LUQMAN.....	613
2. AL-BAKARA.....	2	32. AL-SAJDAH.....	620
3. AALI-'IMLAANI.....	71	33. AL-AHZAAB.....	625
4. AL-NISAA.....	112	34. AL-SABA.....	640
5. AL-MAAIDAH.....	156	35. AL-FATIR.....	650
6. AL-AN'AAM.....	187	36. YAASIIN.....	659
7. AL-A'RAAF.....	220	37. AL-SAAFAAT.....	668
8. AL-ANFAAL.....	255	38. SAAD.....	683
9. AL-TAUBA.....	270	39. AL-ZUMAR.....	693
10. YUNUS.....	298	40. AL-MU'MIN.....	707
11. HUD.....	318	41. HAA MIIM SAJDA...	721
12. YUSUF.....	341	42. AL-SHUURAA.....	730
13. AL-RA'D.....	361	43. AL-ZUKHRUF.....	741
14. IBRAHIM.....	370	44. AL-DUKHAN.....	751
15. AL-HIJR.....	379	45. AL-JATHIYAH.....	757
16. AL-NAHL.....	387	46. AL-AHQAF.....	763
17. BANI ISRAIL.....	407	47. MUHAMMAD.....	770
18. AL-KAHF.....	422	48. AL-FATH.....	777
19. MARYAM.....	440	49. AL-HUJURAAT.....	784
20. TAA HAA.....	452	50. QAF.....	788
21. AL-ANBIYA.....	470	51. AL-DHARIYAT.....	794
22. AL-HAJJ.....	485	52. AL-TUUR.....	800
23. AL-MUMINUUN.....	500	53. AL-NAJM.....	805
24. AL-NUR.....	514	54. AL-KAMAR.....	811
25. AL-FURKAAN.....	528	55. AL-RAHMAAN.....	817
26. AL-SHU'ARAA.....	540	56. AL-WAAKIAH.....	824
27. AL-NAML.....	560	57. AL-HADIID.....	832
28. AL-KASAS.....	575	58. AL-MUJAADILAH...	839
29. AL-'ANKABUUT.....	591	59. AL-HASHR.....	845
30. AL-RUUM.....	603	60. AL-MUMTAHANAH..	850

UTALO WA ILUNGU

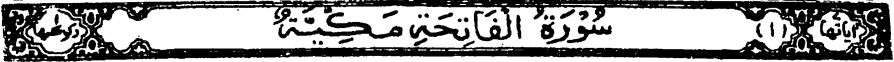
ITHANGU

61. AL-SAFF.....	854
62. AL-JUMU'AH.....	857
63. AL-MUNAAFIKUUN.....	859
64. AL-TAGHAABUN....	862
65. AL-TALAAK.....	866
66. AL-TAHRIIM.....	870
67. AL-MULK.....	873
68. AL-KALAM.....	877
69. AL-HAAKKAH.....	883
70. AL-MA'ARIJ.....	888
71. NUH.....	892
72. AL-JINN.....	895
73. AL-MUZZAMMIL.....	899
74. AL-MUDDATHHIR	902
75. AL-KIYAAMAHA.....	907
76. AL-DAHR.....	911
77. AL-MURSALAAT.....	915
78. AL-NABA'.....	919
79. AL-NAAZIAAT.....	923
80. ABASA.....	927
81. AL-TAKWIIR.....	930
82. AL-INFITAAR.....	933
83. AL-TATFIIF.....	935
84. AL-INSHKAAK.....	938
85. AL-BURUUJ.....	940
86. AL-TAARIK.....	942
87. AL-A'LAA.....	944

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

88. AL-GHAASHIYAH....	946
89. AL-FAJR.....	948
90. AL-BALAD.....	951
91. AL-SHAMS	953
92. AL-LAIL	955
93. AL-DUHAA.....	957
94. AL-INSHRAA.....	958
95. AL-TIIN.....	959
96. AL-'ALAK.....	960
97. AL-KADR	962
98. AL-BAYYINA.....	963
99. AL-ZILZAAL	965
100. AL-AADIYAAT.....	966
101. AL-KAARI'A.....	967
102. AL-TAKAATHUR...	968
103. AL-ASR.....	969
104. AL-HUMAZA.....	970
105. AL-FIIL.....	971
106. AL-KURAIISH	972
107. AL-MAA'UUN.....	973
108. AL-KAUTHAR.....	974
109. AL-KAAFIRUUN.....	975
110. AL-NASR.....	976
111. AL-LAHAB.....	977
112. AL-IKHLAAS.....	978
113. AL-FALAK.....	979
114. AL-NAAS.....	980

AL - FATIHA
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

بِسْمِ

2. Ndaŵa syonthe nŵi sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŵai wa nthŵi syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

3. Ūla Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei,

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Mwŵai wa Mŵthenya wa ūtwio.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

5. We wŵi weka Nue ithyŵi tŵthaithaa na
We wŵi weka Nue ithyŵi twŵtasya ūtethyo.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤

6. Tŵtongoesye nzŵanŵi ŵla ya w'o-----

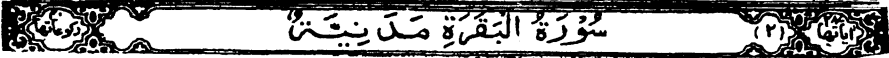
اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥

*¹7. Nzŵa ya asu ala We ūmanengete
maūathimo Maku, asu ala matakwaŵŵtwe
nŵi ūthatu, na asu ala mate athyoeku.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑦

¹ *Mŵsomi ndakathyoekw'e nŵi ndeto 'Waku' etŵkŵe kana 'maghzoob' nŵi ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka ūla weekiwe nŵi Ayuti. Ūneeni ūŵ nŵi mŵvingue na ndŵŵweta ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka indŵi nŵi ūthatu wa andŵ ala angŵ ota ūŵ ala matonya kŵŵkwata.

AL - BAKARA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syltwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla Usŭftwe nŵ ūlau, Usŭftwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim. Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ūla Ūmanyi-W'onthe.

الْحَمْدُ ②

3. Yŵi nŵ ũvuku yŵanŵu; vatŵiŵi nzika nthŵnŵi
wayo; nŵ ūtongoi kwa ala alŪngalu,

ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ فِيْهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِيْنَ ③

4. Ala metŵkŵlaa maŪndŪ ala matonekaa,
na malŪmasya Mboya, na ala maumasya
katŵi wa syŵndŪ ila Ithyŵi tŪnenganŵte
kwoondŪ woo;

الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا
رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ④

5. Na ,mametŵkŵlaa maŪndŪ ala
mavuanŵw'e kwaku we, na ala
mavuanŵw'e mbee waku, na mo mena
mŪŵkŵlo mŪlŪmu wa maŪndŪ ala
matanamba kŪvika.

وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِمَا اُنزِلَ اِلَيْكَ وَمَا اُنزِلَ مِنْ
قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُوْنَ ⑤

6. Mo nŵmo ala maatŵlaa ūtongoi wa
Mwŵai woo na mo nomo makaŵla.

اُولٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّنْ رَّبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُوْنَ ⑥

7. Asu ala maleete kwŵŵkŵla----no ŪndŪ
Ūmwe kwoo wamakaany'a kana walea
kŪmakaany'a----mo maiketŵkŵla.

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَوَءٌ عَلَيْهِمْ ؕ اَنْذَرْتَهُمْ اَمْ
لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ⑦

8. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵkŵŵte
Ūsŵllo ūlŪlŪ wa ngoo syoo na matŪnŵi moo,
na ūlŪlŪ wa metho moo ve kŵsŵŵŵi; naw'o
nŵ Ūsŵlŵlo mŪnene kwoo.

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوْبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ
بَصَارِهِمْ عَسَآءٌ وَّلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ⑧

LUKU 2

9.Na katĩ wa andũ ve amwe ala maasya, 'Ithyĩ nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminukĩlyo; oylĩla mo ti etfĩkli ona vanini.

10.Mo nĩmatonya kwenda kũmũkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala metfĩklaa, ĩndĩ mo matĩĩ ona ũmwe ũla makengaa ateo nĩmo mekengaa ene; ĩndĩ mo nokwona matonaa tũ.

11.Nthĩnĩ wa ngoo syoo vaĩ ũwau, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwongeleele ũwau woo; na nĩ ũsilĩlo mwai kwoo, nũndũ mo nĩmakenganaa.

12.Na yĩla mo matavw'a, 'Mũikaseũvye kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩ atwafĩla ma mũuo tũ.'

13.Isũvĩei! vate nzika mo nĩmo maseũvasya kĩthokoo, ĩndĩ mo mayonaa.

14.Na yĩla matavw'a, 'ĩfĩkĩlai ũndũ andũ ala angĩ metfĩkĩlĩte,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩtĩtkĩla ũndũ andũ ala atumanu metfĩkĩlĩte?' Isũvĩei! Vate nzika, mo nĩmo atumanu, ĩndĩ mo mayĩsĩ.

15.Na yĩla mo makomana na ala metfĩklaa, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa,' ĩndĩ yĩla mo me oka vamwe na ila mbinga syoo, maasya, 'Ithyĩ vate nzika, twĩ vamwe nenyu; ithyĩ na ngũĩ tũvũaa tũ.'

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَأْتُرُ الْفِرَارِ
وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

فِرَارِ

يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠﴾

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَوَدَّ اللَّهُ أَنَّهُمْ مُرْضَاءٌ لَهُمْ
عَدَابُ الْيَوْمِ بِهِمَ كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١١﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١٢﴾

إِلَّا أَنَّهُمْ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٣﴾
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ
كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن
لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

وَإِذَا قُلُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا بِحَيْثُ وَإِذَا حَلَّوْا إِلَى
شَيْطَانِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزَؤُونَ ﴿١٥﴾

16.Ngai Mwene Vinya W'onthe akam'isiilla ng'wi yoo na k'umaeka maendee nth'ni wa w'iki-wa-na' woo, makyanganga ta ilalinda.

اللَّهُ يَسْتَفْزِزُ بِهِمْ وَيُذِهُمُ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ﴿١٦﴾

17.Aa n'imo ala mosete Ivityo makay'k'any'a na utongoi; ind' utand'f'hya woo nd'umaetee utand'f'hyo, ona mo maitongoew'e nesa.

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٧﴾

18.Ngelekany'o yoo ni ta ya m'und'u Ola wavuvie mwaki, na y'la wamull'kile ndeen' syake syonthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'iwavetangie kyeni kyoo na k'umatia k'v'indun' k'ine; mo mayonaa nth'.

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمٍ لَا يَبْصُرُونَ ﴿١٨﴾

19.Mo may'ni mat'u, maineenaa na ni ilalinda; kwa u'u mo maikasyoka.^{1*}

صَمٌّ بِكُمْ عَمِيُّ نُهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٩﴾

20.Kana ni ta mbua nene kuma mathweoni, nth'ni wayo ve k'v'indu k'ine na k'italal'ki na utisi; mo mek'laa syaa syoo nth'ni wa mat'u moo n'und'u wa k'italal'ki maik'la k'kw'o, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amathy'ol'ok'ite alei.

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُودًا ۗ وَاللَّهُ مُجِيبٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾

21.Ni vakuv' utisi k'uvulya woni woo, o y'la w'o wamatis'la, maendelaa nth'ni waw'o; na y'la w'o wamatuk'la ma'ngamaa ki. Na takethwa Ngai

يَكَادُ الْبَرِيُّ يُعْتَصِفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشْوًا فَيُضْلَعُونَ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّا لَللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾

¹ *M'usoa u'u n'utonya kw'ithwa Oineena l'olu wa m'uthemba omwe wa angangani ala vaa mekw'wa kana may'ni mat'u, maineenaa na ni ilalinda n'und'u wa k'onyuva k'wo kwa k'olea kw'ithuk'f'sya ola w'o, k'olea k'oneena ola w'o na k'olea k'uwona. Kwa u'u, mo n'imaivatie il'ko syoo k'omanya kwa kw'iyendea na mo ene meeving'la nth'ni.

Mwene Vinya W'onthe nfwendie, We aI atonya kwosa kwona kwoo na kwfw'a kwoo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ena utonyi wa kwfka OndO w'onthe ūla We wendaa.

LUKU 3

22. Inyw'I andŪ, mŭthaithei MwIai wenyu Ūla wamŭmbie inyw'I na asu ala maI mbee wenyu; nIkana mŭtonye kwfthwa alŭngalu;

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوْا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِيْنَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۝

23. Ula wamfwtwfkfthfsye nthI kwfthwa ūkomo kwondŪ wenyu, na Itu nayo ta kflala, na atŭma kf'w'Ū kftheea kuma mathweonI, na kwoondŪ wakyo, nIwaetie matunda kwoondŪ wa ūtethyo wenyu; kwa ūu, mŭikamwfanany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI omwIsf.

الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمْ الْاَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَانًا
وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الشَّجَرِ
رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوْا لِهٖ اَدَاۗءًا وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝

24. Na ethwa inyw'I mwfna nzika IŪlŪ wa kfla ithyI tŭtheetye kwa mŭthŭkŭmi WaitŪ, IndI etei kflungu kfilyi takyo, na metei atetheesya menyu ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwf ma w'o.

وَ اِنْ كُنْتُمْ فِيْ رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا فَأْتُوْا
بِسُوْرَةٍ مِّنْ مِّثْلِهٖ وَاَدْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُوْنِ
اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝

25. IndI inyw'I mwalea kwfka ūu--- na mŭikeka ūu ona IndI--- IndI Isŭvfei Mwaki, ūla ngŭ syaw'o nI andŪ na mavia, ūla ūseŭvfw'e kwoondŪ wa alei.

فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا وَلٰكِنْ تَفْعَلُوْا فَاْتَقُوا النَّارَ الَّتِيْ وُقُوْدُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۙ هٰذَا الَّذِيْ كُفِّرُ بِنِ ۝

26. Na tavany'ai ūvoo mŭseo kwa ala metfkflaa na kwfka mawfa maseo, kana ve MfŪnda flā Ivtflaa tŪlŭsf kafI wayo kwoondŪ woo. O yfla mo manengwe,

وَ بَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ جَنٰتٍ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ كُلَّمَا رَفَعُوْا مِنْهَا مِنْ

kilungu klmwe kya matunda kuma vo, mo makaasya: 'KŦŦ nŦkyo ithyŦ twanengetwe mbee,' OyŦla no syŦndŦ ivw'anene na isu tŦ ila ikaetwe kwoo. Na mo makeethwa na endwa atheu vyŦ, na vau nthŦnŦ nŦvo mo makekalaa.

تَسْمُو زَرْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَا مِنْ قَبْلُ وَ
أَتَوَيْنَاهُ مِثْلَ مَا أَتَيْنَاهُمْ فِيهَا خَالِدًا ﴿٢٠﴾

27. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndasonokaa kŦnengane ngelekany'o ona ya Ŧmuu ona kana nini kŦvŦta Ŧu. Ala metŦkŦlaa nŦmesŦ kana yo nŦ w'o kuma kwa MwŦai woo, oyŦla asu ala maleaa kwŦŦkŦla maasya: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda ata na wonany'o ŦŦ?' NŦ aingŦ ala We ŦmatwŦŦaa kwŦthwa na mavŦtyo nŦndŦ wa w'o, nanŦ aingŦ We Ŧmatongoeasya nŦndŦ waw'o, na vatŦŦ onaŦmwe Ŧla We ŦmŦwŦŦaa kwŦthwa na mavŦtyo ateo ila mbaa-matŦ.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً
فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ الْحَقُّ مِنْ
زُرِّيَّتِهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا
يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢١﴾

28. Ala manangaa ŦtianŦo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ŧtina wa kŦtianŦa na matilanganasya maŦndŦ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wŦyŦŦe makwatanw'e na kŦseŦvya kŦthokoo ŦŦŦ wa nthŦ; aa nŦmo mena wasyo.

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ
يَقْطَعُونَ مَّا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٢﴾

29. Inyw'I mŦtonya ata kŦmŦlea Ngai Mwene Vinya W'onthe? YŦla inyw'I mŦtaŦ thayŦ, We nŦwamŦnengie inyw'I thayŦ, na ŦndŦ we akamŦkw'Ŧthya inyw'I, na ŦndŦ akamŦtŦnga inyw'I mwŦthwe thayŦ, na ŦndŦ kwake nŦkw'o inyw'I mŦkatw'ŦkŦthw'a ma kŦsyoka.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَانًا فَأَخْبَاكُمْ ثُمَّ
يُنَبِّئُكُمْ ثُمَّ يُغْنِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٣﴾

30. We nŦ We Ŧla wamŦmbŦie inyw'I syonthe ila syŦ ŦŦŦ wa nthŦ; na ŦndŦ We eelekela ŦtunŦ na ameanŦsya ta matu mŦonza; na We nŦsyŦsŦ syŦndŦ syonthe.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جِئِنَاكُمْ ثُمَّ
اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

LUKU 4

31. Na yīla Mwīai waku wamatavisye alaīka: ‘Nye ngilīlye kūmūnyuva mūtongoi ūlū wa nthī,’ mo maisye: ‘We ūkamw’ia vau ūla wīete kīthokoo nthīnī wayo, na kwīta nthakame?--- na ithyī nītūūtafaa We na ndafa Syaku na kūnenevya ūtheu Waku.’ We amasūngīe, ‘Nye nīnīsf ūndū inyw’ī mūtesī.’

وَرَادُ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ فِي الْاَرْضِ خَلِيْفَةً
 قَالُوْا اَتَجْعَلُ فِيْهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيْهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ
 وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ اِنِّيْۤ اَعْلَمُ
 مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٣١﴾

32. Na We nīwamūmanyīsyie Atamu masyītwa onthe , na ūndī aia syīndū ila syaī na masyītwa asu mbee wa alaīka na asya, ‘Ndavyai Nye masyītwa ma syīndū ii, ethwa inyw’ī mwī ma w’o.

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ
 فَقَالَ اَنْبِئُوْنِيْ بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَآءِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٣٢﴾

33. Mo maisye, ‘Ūtheu nī Waku We! Ithyī tūi na ūmanyi ateo ūla We ūtūmanyītye;’ vate nzika, We Nue ūmanyi-W’ onthe, ūla-Mūf.

قَالُوْا سُبْحٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَاۤ اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ
 الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٣﴾

34. We aisye, ‘We Atamu, matavye masyītwa masyo;’ Na yīla we waminie kūmatavya masyītwa masyo, We aisye ‘Nye ndyaamūtavya kana Nye nīnīsyīsf syīmbithī sya matunī na sya ūlū wa nthī, na kana Nye nīnīmesī maūndū ala inyw’ī mumbūlaa na ala mūvithaa?’

قَالَ يٰۤاٰدَمُ اَنْۢبِئْهُمْ بِاَسْمَآئِهِمْ فَلَمَّآ اَنْۢبَاَهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ
 قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْۤ اَعْلَمُ غَيْۢبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
 وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ ﴿٣٤﴾

35. Na lilikanai ivinda, yīla Ithyī twamatavisye alaīka: ‘Mwīnyivīsyei Atamu,’ na onthe nīmeenivīsyei ateo ilivisi. ndaaīnyivya We nīwaleile na

وَرَادُ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْۤا اِلَّاۤ اِبٰلِيْسَ
 اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٥﴾

ethwa na Ong'endu; na we aī kafi wa alei.

36. Na ithyī twaisye, 'We Atamu, Ikala we na mOkau nthīnī wa mOnda, na Isaii kuma vo kwa wingī o vala mOkwenda, Indī mOikaOthengeee mOti OO mOikese kwīthwa kafi wa eki-ma-naī.

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا
رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا
مِنَ الظَّالِمِينَ ۝

37. Indī Satani nīwatumie matiOoka me eli nOndO wa w'o, na nīwamaumisye mwīkalonī Ola mo maī nthīnī waw'o. Na Ithyī nītwamatavisye: 'Umai vaa, amwe menyū nī amaitha ma ala angī, na ve utOo wenyū IOIO wa nthī, na kyaOya kwa Ivinda.'

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ
وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَكَرِهِي
الْأَرْضَ مُسْتَقْبِرًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝

38. Na Indī Atamu nīweemanylisye ndeto imwe sya mboya kuma kwa Mwīai wake, kwa Ou, We nīweethiOie kOmiwekela we na tei. Vate nzika, We nī Mwelekeanīli-wa-Kaingī ena Ouu, na AusOftwe nī tei.

فَتَلَقَىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

39. Ithyī twaisye, 'Umai vaa inyw'onthe. Na ethwa Otongoi Okooka kwenyū kuma kwakwa, Indī Ola OkaOatīla Otongoi wakwa, vaikethwa wia IOIO woo, ona maikakwatwa nī kyeva.'

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنْ هُنَا
مَنْ يَتَّبِعْ هَذَا يَفْضَحْ عَلَيْهِمْ وَلَا يُخْرَجُونَ ۝

40. Indī mo asu ala makalea kwīfīkīla, na kwitw'kīfīthya Syana Syakwa ta OvūngO, aa nīmo makethwa me ekali-ma-Mwakīnī; na vo nīvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

LUKU 5

41. Inyw'I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee yakwa yīla Nyie naiie IOIO wenyū,

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هٰٓؤُلَآءَ
فَيَكُونُوا أَعْيُنًا عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَهُمْ
يَلْمِزُونَ ۝

na Ianŋŋsyai ūtianŋo wenyu Nakwa ngeanŋŋŋŋŋ ūtianŋo Wakwa nenyu, na inyw'ŋ nŋmwaŋŋŋŋŋŋŋ nŋ kŋngŋa Nyie Nŋnyioka.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَالْمُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

42.Na ŋŋkŋŋlai maŋndŋ ala Nyie ntheetye ala meanŋŋŋŋŋŋŋ maŋndŋ ala me vamwe nenyu, na mŋikethwe mwŋ ma mbee kŋmalea, na mŋikaikŋany'e Syama Syakwa na thooa mŋvŋthū, na osai ūsŋvŋo kuma nthŋŋŋ Wakwa Nŋnyioka.

وَأَمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا
أَوَّلَ كَافِرِينَ وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيَّتِي نَسًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ
فَاتَّقُونِ ﴿٦٢﴾

43.Na mŋikavulany'e w'o na ūvŋngŋ kana kŋvitha ūla w'o omŋwŋŋŋŋŋ.

وَلَا تَلْسُوسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

44.Na ŋngamyai Mboya, na ŋvai Saka, na kumanai vamwe na ala makumanaa.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٦٤﴾

45.Inyw'ŋ mŋmeyŋŋŋŋŋ andŋ ala angŋ meke maŋndŋ maseo na mŋkolwa nŋ inyw'ŋ ene, omŋiyŋŋŋŋŋ ŋvuku? ŋndŋ inyw'ŋ nomŋmanyaa?

اتَّقِمُوا الصَّلَاةَ وَالزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٦٤﴾
اتَّقِمُوا الصَّلَاةَ وَالزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٦٤﴾
تَتَلَوَّنَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾

46.Na manthai ūtethyo mwŋna ūmŋŋŋŋŋ na Mboya; na ūu ow'o wŋ vinya ateo ala mena thayŋ wa kwŋnyivyva,

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكِبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى
الْغَاشِيِينَ ﴿٦٦﴾

47.Ala mesŋ naw'o kana nŋmakakomana na Mwŋai woo, na kana Kwake mo nŋmakasyoka.

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبَّهُمْ وَإِنَّهُمْ إِلَهِ
رَبُّهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ لَكَبِيرٌ ﴿٦٧﴾

LUKU 6

48.Inyw'ŋ Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai ŋnee Yakwa yŋla Nyie naiie ŋŋŋŋŋ wenyu na kana Nyie nŋnamŋnenevisye inyw'ŋ mbee wa andŋ onthe.

يَذَرِي أَسْرَائِيلَ أَذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

49. Na kƙai mŭthenya ūla thayŭ ūtakekala vandŭ va thayŭ ūngɪ ona vanini, ona ūvoyanɪ ndŭketɪkɪlwa kwoondŭ wa w'o; ona ɪtuvi yɪikoswa kwoondŭ waw'o; ona mo maikatetheew'a.

وَأَنْقَرُوا يَوْمًا لَا تَجْرِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na lilikanai ɪvinda yɪla Ithyɪ twamumisye inyw'ɪ kuma kwa andŭ ma Valao, ala mamŭthɪnisye inyw'ɪ na ūsilɪlo mwai, makɪsyŭaa syana syenyu sya ivɪsɪ na kŭtia iveti syɪ thayŭ, nthɪnɪ wa ūndŭ ūŭ, vai ūtato mŭnene kwenyu kuma kwa Mwɪai wenyu.

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُم بِسُوءِ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٥٠﴾

51. Na lilikanai ɪvinda yɪla Ithyɪ twaŭaanisye ūkanga kwoondŭ wenyu, na nɪtwamŭtangɪɪe inyw'ɪ, na twamanyw'ɪthya kɪw'ŭ andŭ ma Valao, o mŭsyaɪɪsye.

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَجْمَعْنَكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥١﴾

52. Na lilikanai ɪvinda yɪla Ithyɪ twamŭnengie Mose watho wa motukŭ mɪfongo ɪna; na ɪndɪ inyw'ɪ mwoosa kasaŭ kwoondŭ wa ūthaihi we atevo na inyw'ɪ mwai eki-ma-naɪ.

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٢﴾

53. Na ɪtina wa ūu, Ithyɪ nɪtwamŭekeie inyw'ɪ, nɪkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّن بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٣﴾

54. Na lilikanai ɪvinda yɪla Ithyɪ twamŭnengie Mose Ivuku na Kɪvathŭkany'a, nɪkana inyw'ɪ mŭtonye kŭtongoew'a nesa.

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٤﴾

55. Na lilikanai ɪvinda yɪla Mose wamatavisye andŭ make: 'Inyw'ɪ andŭ makwa, nɪmwɪvɪɪsye inyw'ɪ ene mŭno

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِيكُمْ فَاتَّقُوا أَنْفُسَكُمْ

nŋndŋ wa kwosa kasaŋ *kwoondŋ wa Othaihi*; kwa ŋu Ithiuei inyw’I kwa Mŋmbi wenyu, na moaei andŋ menyu ene; ŋŋ n’w’o ŋuse mŋno kwenyu;’ IndI We n’weethiŋie kŋmwelekela inyw’I E-na ŋuu. Vate nzika, We nI Mŋsyokean’fa-Wa-KaingI *ena ŋuu* na Ausŋftwe nI tei.

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ اِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٥﴾

56.Na *lilikanai y’la* inyw’I mwaisye, ‘We Mose, ithyI tŋiŋkwit’k’la we ona vanini, kŋvika tŋmwone Ngai Mwene Vinya W’ontho ŋthyŋ kwa ŋthyŋ; na IndI k’f’tetemo kya nthI n’kyamŋkwatie inyw’I omŋkete,ee,

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَرَىٰ إِلَٰهَ صَهْرَةً
فَأَخَذْنَاكُمْ الصَّيْحَةَ وَانْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Na IndI IthyI n’twamŋthayŋŋkisyey inyw’I I’ina wa k’kw’ŋ kyenyu, n’kana inyw’I mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Na IthyI n’twatumie mathweo kw’f’thwa muunyI tŋlŋ wenyu na twamŋtheesye inyw’I Manna na Salwaa tŋlŋ wenyu *tŋkyasya*, ‘Yai katI wa sy’ndŋ nzeo ila IthyI tŋnengan’te kwoondŋ wenyu,’ namo mayaatŋv’f’f’sya IthyI, IndI mo n’mo mee’v’f’f’sye ene.

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَ
السَّلْوىَ كُلًّا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَ
لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na *lilikanai f’vinda y’la* IthyI twaisye, ‘Likai nth’ni wa ndŋa I’no na yai k’la inyw’I mŋkwenda – nth’ni wayo – kwa wingI; na lik’lai mbing’lonI mw’inyiv’itye na asyai, ‘Ngai tŋekee ithyI naI sitŋ.’ IthyI tŋkamŋekea inyw’I naI syenyu na tŋkanengane wongeleku kwa asu ala mekaa maŋseo.

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ
رَغَدًا وَاَدْخُلُوا أَبْوابَ يُجَادٍ وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ وَسَنَزِيدُ الْحَسَنِينَ ﴿٥٩﴾

60. Eki-ma-naŋ nŋmamŋalyŋlile ndeto eka ŋla mo matavŋtw'e. Kwa ŋu, Ithyŋ nŋtwaŋtheeŋŋe ŋsilŋlo ŋŋlŋ wa eki-ma-naŋ kuma ŋtunŋ, nŋndŋ mo maŋ mbaa-matŋ.

LUKU 7

61. Na lilikanai ŋvinda yŋla Mose wavoyie kŋw'ŋ kwoondŋ wa andŋ make, na Ithyŋ twamwŋie: 'Kŋna ŋvia na ndata yaku,' navo vauma mbuluti ŋkŋmi na ilŋ, na kwa ŋu kŋla mbaŋ nŋyamanyie vandŋ vayo va kŋnyw'ŋla.' 'Yaŋ na nyw'ai katŋ wa kŋla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋnenganŋte, na mŋiŋeke ŋthyoeku ŋŋlŋ wa nthŋ, mŋkŋseŋvasya kŋthokoo.'

62. Na lilikanai ŋvinda yŋla inyw'ŋ mwaisye: 'We Mose, ithyŋ tŋitonya kwŋanŋwa nŋ ŋŋu wamŋthemba ŋmwe; voya, ŋndŋ, kwa Mwŋai waku kwoondŋ witŋ nŋkana atŋeteae ila imeaa ŋŋlŋ wa nthŋ--- ta nyŋnyŋ syayo, na malenge mayo na nganŋ yayo na kŋtŋngŋŋ kyayo.' We akŋlya, 'Inyw'ŋ mwŋkŋany'a syŋndŋ ila syŋ vinya na ila ite vinya? . Theeai nthŋnŋ wa ndŋa ŋmwe, na syŋndŋ ila inyw'ŋ mŋkwŋtya, syŋ vo.' Namo nŋmakŋniwe na kŋnyivw'a na ŋkya, na nŋmakwatiwe nŋ ŋthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: kŋtumi nŋndŋ nŋmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋmoaa Athani vate ŋlŋngalu mo nŋmaleile kwŋw'a na nŋmeekie mothŋku.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٠﴾

وَإِذِ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ؛ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَضِيبًا قَالَ عَلِيمٌ كُلُّ أُنثَىٰ مِثْرَبٍ لَهُمْ كَلْوَا وَأَشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦١﴾

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُصِبرَ عَلَى طَعَامٍ وَاجِدٍ فَادْعِ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُثَبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقَائِهَا وَقَتَائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِيهَا وَبَصِلِهَا قَالَ اسْتَبْدُونَ الَّذِي هُوَ أَرْبَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ لَهُمْ طَعَامًا فَإِن لَكُمْ مِمَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءَ وَبَغَضِيبٍ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّيْنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 8

63. Vate nzika, Etikili, na Ayuti, na Aklisto na Asavii---- nguthu ona yIva kuma katIwa ii Ila yIikIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o, na Múthenya wa MúminÚkIlyo, na yIkaa meko maseo, Ikeethwa na Ituvi Iseo kwa MwIai woo, na vai wia Okoka Iúú woo, ona maikakwatwa nI kyeva.

رَبِّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَالصَّالِحِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٣﴾

64. Na lilikanai Iivinda yIla Ithyl twoosie Útianfo kuma kwenyu na twookIlyo KIima Iúú wenyu tOkyasya "Kwatai mÚúúmtye maÚndú ala Ithyl tÚmÚnengeite inyw'I, na lilikanai maÚndú ala mevo, nIkana mÚtonye kÚtangIwa.'

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا طَوْقَكُمْ الطُّورِ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٤﴾

65. Na Itina wa Úu, inyw'I nImwasyokie Itina; na takethwa ti Úndú wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kÚmwelekela inyw'I na tei Wake, vate nzika, inyw'I mwIthwa mwaf katI wa ala maI na wasyo.

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

66. Na vate nzika, inyw'I nImUmanyiIte mÚminÚkIlyo wa asu katI wenyu, ala mavItisye Iúú wa Úvoo wa Savato. Kwa Úu, Ithyl nItwamatavisye mo: 'Inyw'I tw'Ikai malaI, mÚsonoketw'e'.

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِرِينَ ﴿٦٦﴾

67. Uu Ithyl nItwamItw'IkIthisye Isu ta ngelekany'o kwa andú ma Ivinda yu yayo na asu ala mookie Itina wayo, na ta ÚmanyIsyo kwa asu ala mamOkIaa Ngai.

وَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

68. Na lilikanai yila Mose wamatavisye andú make: 'Ngai Mwene Vinya

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُذْبَحُوا

W'onthe emwiyafa inyw'I m'ung'ee ng'ombe,' namo mamOkolya, 'We wivua ng'of naitu?' We asya, 'Nye nmantha wivitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndikethwe Omwe wa ala atumanu.

بَقْرَةٌ قَالُوا اتَّخَذْنَا هَؤُلَاءِ قَالِ أَعْوَدُ بِاللَّهِ أَنْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

69.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwifai waku nkana atuvathukanisye ni ng'ombe yilyafata.' We amasung'ie, 'Ngai easya ni ng'ombe ite ng'oo na ite nini ya m'ika, yi vu katl wa syell na nima; yu ikai undu mwiyafawe.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالِ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بَكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ
فَاعْمَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ۝

70.Na mo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwifai waku nkana atuvathukanisye ni ya langi mwa'u.' Nake amea: Ngai easya: 'ni ng'ombe ta nziu vanini, ntheu yina oito mu'seo; ya kwendeesya am'loeli.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ۝

71.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa mwifai waku atuvathukanisye ni yiva, n'und' ng'ombe syonthe syoneka iw'anene kw'itu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akenda, ithy' ow'o nkutongoew'a nesa.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهُ
عَلَيْنَا وَإِنَّا لَنْ شَاءَ اللَّهُ لَهُتَدُونَ ۝

72.We asung'ia, 'Ngai easya ni ng'ombe itaafima na mu'la'u kana kung'ithya m'funda; ite usuke; ya mw'f' umwe.' Namo maasya, 'Yu n'nd' waete ula w'o.' Na nd' mo n'mam'ng'ie, ona kau kavaa ta kethwa ma mayafka u.

قَالِ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْتَ مُسَلَّمَةٌ لَا شَبِيهَ فِيهَا قَالُوا لَنْ
نَجِدَ جَنَّتَ بِالْحَقِّ نَذْبُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ۝

LUKU 9

73.Na lilikana ivinda yila we wamuaie mUndu na mweethwa na kivathukany'o katf wenyu nUndu wa Ou; na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kyenini maUndu ala inyw'I mwavithie.

وَاِذْ قَاتَلْتُمُوْا نَفْسًا قٰذِرَةً تُمْرِقُهَا وَاَللّٰهُ يُخْرِجُ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ ﴿٧٣﴾

74.Na indI ithyI twaisye, 'Mukunei we muaani kwoondU wa kllungu kya IvtIyo yila mUawa wIkItwe, 'Ou nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe UmUengae thayU ula mUkw'U na amwonasya inyw'I Syama syake nIkana mUtonye kUmanya.

فَقُلْنَا اضْرِبُوْهُ بِعِضِّهَا كَذٰلِكَ يُبۡحِى اللّٰهُ الْمَوۡتۡى وَيُرِيۡكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٧٤﴾

75.Na indI Itina wa Ou ngoo syenyu nIsyeethIwe syUmfthItw'e ta Ivia kana mbUmangU mbee; nUndU katf wa mavia ve amwe mavItIlasya tUlUsI nThInI wamo, na ve amwe ala katf wamo maumasya kiw'u yila maatUka. Na mUno katf wamo ve ala menyivasya ene nUndU wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kUmanya maUndU ala inyw'I mwIkkaa.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوۡبُكُمْ مِّنۡۢ بَعۡدِ ذٰلِكَ فَوۡحٰى كَالۡحِجَارِۗةِ اَوْ اَشَدَّ قَسُوۡةً وَاِنۡ مِنَ الْحِجَارِۗةِ لَمَّا يَتَّخِذُ مِنْهُۥ اِلٰنَهۡرًا وَاِنۡ مِنْهَا لَمَّا يَشۡقُقُ فِىۡ خُرُوۡجِ مِنْهُۥ الْمٰۗءِ وَاِنۡ مِنْهَا لَمَّا يَغۡيِطُ مِنْ خَشِيۡةِ اللّٰهِ وَمَا اللّٰهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُوْنَ ﴿٧٥﴾

76.Inyw'I mwIna wIkwatyo kana mo makamwItIkIla inyw'I oyIla nguthu Imwe kuma katf woo yfthItwe yImfthyoekya ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe Itina wa mo mamina kUmfw'a na indI kUmImanya yo na nImamImanyie yo nesa mUno.

اَفۡتَضَعُوۡنَ اَنۡ يُّؤۡمِنُوۡا اَلَمْ وَقَدْ كَانَ فَرۡقِیۡنٌ مِنْهُمۡۙ یَسۡۡتَوۡنَ كَلِمَۥ اللّٰهِ ثُمَّ یَحۡرِفُوۡنَہٗۙ مِنْۢ بَعۡدِ مَا عَقَلُوۡۗهُ وَهُمْ یَعۡلَمُوۡنَ ﴿٧٦﴾

77.Na yila na makomana na ala metIkIlaa maasya, 'IthyI nItwItIkIlaa,' na yila makomana mUndU na Ula UngI me oka, maasya, Inyw'I mUmamanyIasya maUndU ala Ngai Mwene Vinya

وَاِذۡ اَتٰۤهُمُ الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا قَالُوۡۤا اٰمَنَّا بِهٖ وَاِذَا اَخٰۤءَ بَعْضُهُمۡ اِلٰی بَعْضٍۙ قَالُوۡۤا اَتَّخِذُوۡا نَفۡسًا مِّمَّا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَیۡكُمْ لِیُجٰۤءَ بِكُمۡ بِهٖ عِنۡدَ رَبِّكُمْۙ اَفَلَا تَعْقِلُوۡنَ ﴿٧٧﴾

W'onthe Um0thaisye inyw'ĩ nĩkana mo matonye k0kaananfa nenyu mbee wa Mwĩai wenyu? Indĩ inyw'ĩ nom0kamanya?'

78.Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesĩ ma0nd0 ala mo mavithaa na ala maumb0laa?

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرْسِلُونَ وَيَعْلَمُ الَّذِينَ

79.Na amwe moo mayĩsĩ k0soma; mo mayĩsĩ İvuku ateo mawoni *moo ene* ma 0v0ng0, na *vai 0nd0* mo mekaa ateo k0talithya.

وَمِنْهُمْ أَعْتَبُونَ لَآ يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا مَا فِيهِ وَإِن هُمْ إِلَّا يظنون ﴿٧٩﴾

80.Kwa 0u, woo nĩ wa asu, ala maandĩkaa İvuku na moko moo ene, na Indĩ makyasya, 'Yĩĩ yumĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe,' nĩkana matonye k0kwata thooa m0v0th0 n0nd0 wayo, woo nĩ woo Indĩ, n0nd0 wa ma0nd0 ala moko moo maandĩkĩte, na woo nĩ woo n0nd0 wa ma0nd0 ala mo ene mekaa.

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٨٠﴾

81.Namo maasya: 'Mwaki nd0kat0kiita ithyĩ ateo kwa matuk0 *mav0th0* Asya: 'Inyw'ĩ nĩmwosete watho kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga watho Wake ona Indĩ. Kana inyw'ĩ mwĩneena İ0İ0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ma0nd0 ala inyw'ĩ m0tamesĩ?'

وَقَالُوا لَن نَسْتَأْذِنَكَ إِلَّا أَتَيْنَا مَعَدُودَةً قُلْ اتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾

82.İİ, 0la ona wĩva wĩkaa 0th0ku na 0thy0İ0İ0kĩtwe nĩ naĩ syake--- asu nĩmo ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo makek0laa.

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَزَائِعُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

83.Indī mo ala metkīlaa na kwīka mawīa maseo-asu nīmo ekali-ma-ītunf; vo nīvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 10

84.Na lilikanai ninda yīla Ithyl twoosie ūtianfo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli: Inyw’ī mūikathaitha kīndū kīngī ateo Ngai Mwene Vinya W’ontha na onany’ai ūseo kwa asyai menyū; na andū ma mūsyīna ndiwa na ngya; na neenai na andū nesa na lūmyai Mboya, na İvai Saka; İndī inyw’ī nīmwaalyūkile na ūemu, ateo avūthū menyū.

وَرَأَىٰ أَخَدًا مِّنْ آبَائِهِ إِسْرَائِيلَ لَا يَتَّبِعُونَ إِلَّا اللَّهَ ۖ وَالْبِالِغِينَ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّلَامِينَ ۖ وَقَوْلًا لِلنَّاسِ حُسْنًا ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ۖ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

85.Na lilikanai ninda yīla Ithyl twoosie ūtianfo kuma kwenyū: kana inyw’ī mūiketeta nthakame syenyū kana kūmalūngya andū menyū kuma mīsyīnī yenyū; na inyw’ī nīmwalūlūmīlye ūu; na nīmwtīhītwe mwī ngūsi ya ūu.

وَرَأَىٰ أَخَدًا مِّنْ آبَائِهِ لَا تَسْبُحُونَ دِمَاءَهُمْ وَلَا تَخْرُجُونَ أَنفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ ثُمَّ أَقْرَبْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٥﴾

86.Na no inyw’ī mūkūmoaa anaafthe menyū ene na kūlūngya nguthu İmwe ya andū menyū kuma mīsyīnī yoo, mūkītetheanīsyā mūndū na ūla ūngī İolū woo na wathavu na wīki-wa-naī. Namo mooka kwenyū ta ngombo nīmūmovoasyā, oyīla kūlūngw’a kwoo kwaī kūvatane kwenyū. İndī inyw’ī mwītkīlāa kīlungu kīmwe kya İvuku na kūkīlea kīla kīngī? Kwa ūu, vai İtuvi kwa ala mekaa ūu katī

ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتَخْرُجُونَ فِرْيَاقًا مِّنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ يُظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدَاوَانِ وَإِن يَأْتُوكُمُ اسْمَىٰ تُقْبَلُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ

wenyu, ateo nthoni nthlñf wa thayü üü wa yu; na MÜthenya wa ütwio mo makatwawa üsilñlñf üla mwai vyü; na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kÜmánya maÜndÜ ala inyw'f mwfkaa.

يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

87.Aa nfmö ala mendie thayü wa nthf Ino mbee wa Itu. Kwa üü üsilñlo woo ndÜkavÜthangw'a ona mo maikatetheew'a kwa nzfä ñngf ona yfva.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٦١﴾

LUKU 11

88.Na ow'o, Ithyf nftwamÜnengie Mose Ivuku na twamÜatfñsya Athani angf Itina wake maatfle nyafl syake; na Isa Yesu mwana wa Malia, Ithyf nftwamÜnengie Syama syfyonanfñye, na twamwfkfa vinya na Veva wa Ütheu. Kwa üü ñndf, kfäla fvinde MÜtümwa wamÜvikfa ena maÜndÜ ala inyw'f ene mütekwenda, mükeekathfä na kÜmatw'fkfthya amwe ta akengani na kÜmoaa angf?

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكُتُبَ وَقَفَيْنَا مِنْ بَدْرِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فَفَرَّقْنَا وَكَانَ الَّذِينَ ظَلَمُوا فِي قُلُوبِهِمُ لُغْوًا مَعَهُمْ فَلَا تُؤْمِنُونَ ﴿٦٢﴾

89.Mo maisye, 'Ngoo situ nivw'fkfwe nf iwv'fki.' 'Aice, Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmaumanfe mo nÜndÜ wa Ülei woo. Mo metfklfäa maÜndÜ o mavÜthÜ.

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

90.Na yfä Ivuku yookie kwoo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, yfkfñanfñsya maÜndÜ ala me vamwe namo---- na mbee wa üü mo nfmavoyete methwe na Ükflyo fÜlÜ wa alei---- ñndf kfäla mo meesf kyamavikfie, mo nfmakfleile. Kfumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kfthwe fÜlÜ wa alei.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرُوا بَلْ فَسَقْنَا فَعَفَا اللَّهُ عَنْهُ لِكُفْرِهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ وَسَّعُ الرَّحْمَةِ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٤﴾

91. Kŵla mo mathooetye mathayũ mo nakyo nĩ kŵthũku: nĩ kana matonye kũmalea maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũvuanĩtye, makĩmena Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakatheesyemumo Wake ũlũlũ wa athũkũmi Make o ũla We wendaa. Kwa ũu, mo nĩmakwatie ũthatu ũlũlũ wa ũthatu; na ve ũsililo ũthĩnasya kwoondũ wa alei.

يُنْسَا اسْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
بَعِيًّا أَنْ يَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ قَضَائِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ وَلِكُلِّمَنْ عَذَابٌ
مُهْلِكٌ ﴿١١﴾

92. Na yĩla mo matavw'a: 'Itĩkĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtheetye, mo maasya: 'Ithyĩ twĩtĩkĩlai maũndũ ala matheetw'e ĩtina wa asu, oyĩla nĩw'o W'o, ũkĩanĩsya kĩla mo mena kyo. Asya: 'Nĩkĩ, ĩndĩ, inyw'ĩ mwatatie kũmoaa Athani ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee wa ũu, ethwa inyw'ĩ mwaĩ etĩkĩli?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ امْكُتُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا فَنُورُنَا
أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ
مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ كُنْتُمْ قَوْمِينَ ﴿١٢﴾

93. Na Mose nĩwookie kwenyu ena Syama syĩyonanĩtye, na ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwoosie kasaũ kwoondũ wa ũthaihi we atevo, na inyw'ĩ mwaĩ eki-ma-naĩ.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اخْتَلَفْتُمْ فِيهَا
مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٣﴾

94. Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithyĩ twoosie ũtianĩo kuma kwenyu, na twookĩlya Kĩĩma ũlũlũ wenyu, tũkyasya, 'Kwatai mũlũmĩtye maũndũ ala Ithyĩ tũmũnengete inyw'ĩ na ĩthukĩĩsyei; namo maisye 'Ithyĩ nĩtũkwĩw'a na nĩtũũlea; na ngoo syoo nĩsyausũtwe nĩ wendo wa kasaũ nũndũ wa ũlei woo. Asya: 'Kĩla mũĩkĩĩlo wenyu ũmwfĩĩfaaa nĩ kŵthũku, ethwa mwĩna mũĩkĩĩlo ona ũmwe!'

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بَقْوَةً وَاسْمَعُوا قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ يَنْسَا
يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيَّانَا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمِينَ ﴿١٤﴾

95.Asya: 'Ethwa ūtūo wa ūtunī, wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe nī kwoondū wenyu mwī inyw'oka andū ala angī onthe mate vo, ūlīlei kīkw'ū ūndī, ethwa mwī ma w'o.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا أُمَّةَ اللَّهِ حَتَّى يُخْرِجَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ دِينًا يُرِيدُ لَكُمْ سُبُحَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٥﴾

96.Ūndī mo maikakīlīlā ona ūndī, nūndū wa maūndū ala moko moo matongoisye mbee woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī nesa eki-ma-naī.

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ إِلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٦﴾

97.Na vate nzika, ūkamona mo mena ūtomo yingī ya thayū mbee wa andū ala angī, ona kūvītūka asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī. Kīlā ūmwe woo endaa takethwa nūnengwe ūkūū wa myaka ngili ūmwe, ūndī kūmengwa ūkūū ūsu ndūkamūvetanga kuma ūsilīlonī; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala mo mekaa.

وَلَقَدْ نَعَّمْنَا إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِلَّهِ رَبِّي وَإِنِّي مُسْلِمٌ وَإِنِّي نَذَرْتُ لِلَّهِ جَهَنَّمَ نَذِيرًا وَإِنِّي لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٩٧﴾

LUKU 12

98.Asya: 'Ūlā ona wīva mūmaitha wa Kavilieli--- nūndū we nī we watumie yītheea ūlūū wa ngoo yaku kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūlā yīlanīlasya kīlā kyayīltongoesye, na nī ūtongoi na ūvoo Mūseo kwa etikili---

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرًا لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٨﴾

99.Nī 'Ūlā ona wīva nī mūmaitha wa Kavilieli, na Mīkaeli, ūndī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī mūmaitha wa alei ta asu.

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٩﴾

100.Na vate nzika, ūthyī nīūtheetye Syama syīlyonanītye kwaku, na vai ona ūmwe wileaa ateo ūlā mbaa-matū.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Kya0! Kila Ivinda mo meethwa na Utianfo, nguthu Imwe katl woo IwIkasya Utee? Aiee, aingl mUno moo mai na mUkIto.

أَوَكَلَّمْنَا عَاهِدُوا عَاهِدًا أَنبَدَا فَرِيقًا مِنْهُمْ بَل
الَّذِينَ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑤

102. Na yu yIla MUtUmwa UkIte kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe , akIlanIIsya maUndU ala me vamwe namo, nguthu Imwe ya andU ala manangetwe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'on the nImayIkItye Itina wa mIongo yoo, ta mataamba kUyImanya.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا
مَعَهُمْ نَبَدَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَا يَكْتُبُ
اللَّهُ وِرَاءَهُمْ ظُهُورَهُمْ كَانَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

103. Namu maatIlaa Ila *nzIa* yaatlIwe nI andU aemu nthInI wa UsumbI wa Solomoni. Na Solomoni ndaalea kwItIkIla; IndI no andU aemu nImo maleile kwItIkIla, makImamanyIIsya andU uvUngU na Okengani. *Namo maatIlaa* maUndU ala mavuanIw'e ala alaIka eIi kUya MbavilonI, Aaluuta na Maaluuta. IndI asu eli mayaamUmanyIIsya ona Umwe kUvika yIla mo maItye, 'IthyI twI Utato, kwa Ou mUkalee kwItIkIla.' Kwa Ou andU nImeemanyIIsye kuma kwoo IUIU wa maUndU ala meekIie kIvathUkany'o katl wa mUndU na mUka, IndI mo mayaamwIka mUndu naI, ateo kwa mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, IndI *kwa ngal IngI* andU aa nImekwImanyIIsya maUndU matameka naI kana kUmeka nesa---- Na nImamanyIte na w'o vyU kana we Ula UtwaIlaa maUndU aa ndena kIanda kIseo ItunI; na vate nzika, kIla mathooisye mathayU moo nakyo nI kIthUku; takethwa mo nImamanyIte!

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيْطَانُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ ۗ
مَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيْطَانَ كَفَرُوا يَعْلَمُونَ
النَّاسِ السَّاجِدَةِ وَمَا أَنْزَلَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ بِبَابِلَ
هَارُونَ وَمَارُونَ وَمَا يَعْلَمِينَ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ
يَقُولَ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا
مَا يُفْرِقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَأَهُمْ يُضَافُونَ
بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ
وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي
الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ثُمَّ وَلَيْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ⑦

104. Na takethwa mo nimeetkflite na kwika ulOngalu, vate nzika, methwa na Ituvi Iseo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, takethwa mo nfmamanyfte!

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَنُوبَهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَلِيمٌ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

LUKU 13

105. Inyw'I ala mwftkflaa! MÜikasye, 'Raaina' Indf asyai, 'Unzurnaa,' na Ittukfisyei. Na ve Üsilflo wf woo kwa alei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنًا وَقُولُوا انظُرْنَا
وَاسْعَوْا وَلِكُفْرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. Mo ala matetkflaa katf wa AndÜ ma Ivuku, kana kuma katf wa ala mamwfananasya Ngai na ngai ingf, mayendaa Üseo ona wIva Üitheew'a kwenyu kuma kwa Mw'ai wenyu, Indf Ngai Mwene Vinya W'onthe anyuvaa kwa tei Wake o Ola We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nf wa wingivo mwingf.

مَا يَهْدِي الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الشِّرْكَانَ
أَن يَنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ غَيْرِمْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ بَيِّنٌ
بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

107. Müsoa ona wIva Üla Ithyf tütumaa ÜÜla kana tÜkaÜveta, Ithyf nftÜetae Üngf müseo küvfta Üsu kana Üvw'anene naw'o. We nowf'sf kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ena Ütonyi wa kwika ÜndÜ w'onthe Üla We wendaa?

مَا نَسَخَ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ
مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

108. We nowf'sf kana Üsumbf wa matu na nthf nf wa Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka? Na vai müsÜvfi kana mütetheesya kwoondÜ waku Ütee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنَّهُ
مَالِكٌ يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٠٨﴾

109. Inyw’I mŭkamŭkŭlya Mŭtŭmwa ŭla ŭtŭmftwe kwenyu tondŭ Mose wakŭlilw’e vau mbee? Na ŭla ona wŭva wosaa ŭlei akaŭkŭany’a na wŭtkŭllo, vate nzika, we nŭwathŭkŭite kuma nzŭanŭ ŭla ya w’o.

أَمْ تَرِيدُونَ أَنْ نَسْأَلَكُمْ كَمَا سَأَلَ مُوسَىٰ مِنْ رَبِّهِ إِنَّ تَسْأَلُونَكُم كَمَا سَأَلَ سُلَيْمٌ مِنْ رَبِّهِ وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِلَا إِيمَانٍ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءً
التَّبِيلِ ⑩

110. Aingŭ katŭ wa Andŭ ma Ivuku, nŭndŭ wa kŭw’ŭtu kuma katŭ woo ene, mendaa ŭtina wa inyw’I mwamina kwŭtkŭlŭla, matonye kŭmŭtŭnga inyw’I ŭngŭ nthŭnŭ wa alei ŭtina wa ŭla w’o kŭmevuanŭsya mo. Indŭ ekeai na umai kati woo kŭvika Ngai Mwene Vinya W’onthe aete ŭtwio Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthe ena ŭtonyi wa kwŭka ŭndŭ w’onthe ŭla We wendaa.

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كَقَارِظٍ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَقْبَسَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا تُبَيِّنُ لَهُمُ الْحَقَّ فَأَعْتَفُوا وَاصْفَحُوا ⑪
حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑫

111. Na syaŭsyaŭ Mboya na ŭvai Saka; na ŭseo ona wŭva ŭla inyw’I mŭŭvŭtŭkya mbee wenyu ene, mŭkawŭthŭfa vamwe na Ngai Mwene Vinya W’onthe: vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthe nŭmonaa maŭndŭ onthe ala inyw’I mwŭkaa.

وَأَقْبِسُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ نَجِدْهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑬

112. Namo maasya, ‘Vayŭŭ ona ŭmwe ŭkalika Itunŭŭ ona vanini ateo ethwe e Mŭyuti kana Mŭklisto!’ Aa nŭ mawendi moŭ mathŭku Asya: ‘Umyai ŭkŭsŭŭ wenyu, ethwa mwŭŭ ma w’o.

وَقَالُوا لَنْ نَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تِلْكَ آيَاتُهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑭

113. Aiee, ŭla ona wŭva wŭnyivasya we-mwene vyŭ kwa Ngai Mwene Vinya W’onthe we e nthŭnŭŭ wa mwŭkalo

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرٌ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ⑮

mUseo vyU, akeethwa na Ituvi yake yIna MwIai wake. Vai w'ia Okoka I0I0 wa ta asu , ona mo maikew'a kyeva.

LUKU 14

114.Na Ayuti maasya, 'Aklisto maUngeme I0I0 wa vathei; na Aklisto namo maasya, 'Ayuti maUngeme I0I0 wa vathei; oyIla i-nguthu syelI isomaa Ivuku oyImwe. Na ota Ou now'o ala maataI na Umanyi maneenie, OndU mo maasya. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katI woo M0thenya wa Uthay00kyo I0I0 wa maOndU ala mo mateefkIlanaa nthInI wamo.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ
النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ الْكِتَابَ
كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ قَالَهُ
يَتَّكِمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٤﴾

115.Na n00 0la 0te m0l0ngalu m0nene k0vIta 0la 0vatanaa syItwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yItalwa nthInI wa makal0 ma Ngai MweneVinya W'onthe na 0manthaa k0mananga? K0yaaIle andU ta asu k0Iika vau ateo mena wia. NI nthoni kwoo 0I0 wa nthI Ino; na 0sIlIlo m0nene 0keethwa wI woo nthInI wa NthI Ila InGI.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن لَمَّعَ سِهَامَهُ اللَّهُ أَنْ يَذْكَرَ فِيهَا
اسْمَهُ وَسَعَى فِي غَرَابِهَا أَوْ لَيْكَ مَا كَانَتْ لَهُمَ أَنْ
يَذْخُلُوهَا إِلَّا غَائِبِينَ هُ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَكَرِهٌ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٥﴾

116.Na UmIlonI na Uth0IlonI nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa Ou o vonthe vala inyw'I mweelekela, 0thy0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe 0keethfawa vo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene MawingIvo, Umanyi-W'onthe.

وَاللَّهُ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٦﴾

117.Namo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIyoosee mwana We - Mwene,' We nI M0theu! Aiee, kIla kIIndU kI matunI na I0I0 wa nthI nI Kyake. Syonthe nimwIw'aa We.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ كُلُّ لَهٗ قِنْتُونَ ﴿١١٧﴾

118. We nĩ We Mwambĩĩĩlya wa matu na nthĩ; yĩla We watw'a ūndũ, aũtavasya tũ, 'Tw'tka!' naw'o ūitw'tka.

بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٨﴾

119. Na asu ala matena ūmanyi makũlasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aleaa kũneena naitũ nĩkĩ, kana Kyama kĩkoka kw'itũ?' Ala maĩ mbee woo nĩmaneenie ūneeni ūilyĩ ota ūsu. Ngoo syoo nivw'anene . Vate nzika, Ithĩĩ nĩũsyonanĩtye Syama ūtheinĩ kwa andũ ala metĩkĩlaa malũmĩtye.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَنْزِيلًا
آيَةً مَّا كُنَّا لَكَ قَالٍ إِنَّا لَنَذِيرٌ لَّكُم مِّمَّنْ قَوْلِهِمْ
تَشَابَهَتْ قَوْلِهِمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٩﴾

120. Ithĩĩ nĩũũtũmĩte we na ūla W'o, ta mũeti wa Ūvoo Mũseo na mũkaanany'a. Na we ndũkakũlw'a Iũũũ wa ekali-ma-Ngienanĩ.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْئَلُ عَنْ
أَصْحَابِ الْجَبَلِ ﴿١٢٠﴾

121. Na Ayuti maikendeew'a nue kwa nzĩa ona yĩva, ona kana Aklisto, ateo we ūatĩĩe wĩĩkĩĩlo woo. Asya, 'Vate nzika, ūtongoi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩ w'oka nĩw'o ūtongoi.' Na ethwa we ūkaatĩĩa mawendi moo mathũku ĩtina wa ūmanyi ūla ūkũvikĩe we, ndũkethwa, na mũnyanyau kana mũtetheesya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ
مِلَّتَهُمْ قُلْ إِن هُدَىٰ اللَّهُ هُوَ الْهُدَىٰ وَاللَّهُ
أَتَّبَعْتَهُمْ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
أَمْ لَكُم مِّنَ اللَّهِ مِّن رَّبٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢١﴾

122. Mo asu ala Ithĩĩ tũmanengete Ivuku nĩmĩyĩatĩĩaa kwĩanana nondũ yaĩĩĩte nĩ kũatĩĩwa; aa nĩmo asu ala mayĩĩkĩĩlaa. Na ūla ona wĩva ūtayĩĩkĩĩlaa, aa nĩmo ala mena wasyo.

الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْكُتُبَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَةٍ أُولَٰئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفٰكِرُونَ ﴿١٢٢﴾

LUKU 15

123. Inyw’I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee Yakwa y’Ila Nyie naiie Tŭlŭ wenyu, na kana Nyie n’namŭnenevisye inyw’I Tŭlŭ wa andŭ onthe.

124. Na k’fai mŭthenya ŭla thayŭ ŭtakaŭngama vandŭ va thayŭ ŭng’I ona vanini, ona kyovosya k’Iket’Ikl’wa kuma kwa w’o, ona ŭvoyaŭni ona w’Iva ndŭkauna, ona mo maikatetheew’a.

125. Na lilikanai y’Ila Mw’fai wake wamŭtatie Avalamu na m’fao m’fna Ila we wean’Iisye. We aisye ‘Nyie ngaŭtw’Ikl’thya we Mŭtongoi wa andŭ.’ Avalamu amŭkŭlya, ‘Ona kuma-kat’I wa nzyawa yakwa?’ We aisye, ‘Utian’fo Wakwa ndŭmakumba’Iflasya eki ma na’f.’

126. Na lilikanai ŭvinda y’Ila Ithy’I twam’Itw’Ikl’thisyee Ila Nyŭmba y’Ithwe vandŭ va kŭendawa n’I andŭ na vandŭ va mŭuo; na vala Avalamu waŭngeme vosei ta vandŭ va Mboya. Na Ithy’I n’Itwamw’Iy’Ia’e Avalamu na Isumaeli, tŭkyasya ‘M’Ithesyei Nyŭmba Yakwa kwa asu ala mam’Ithyŭlŭlŭkaa, na ala matiawa n’th’n’I wayo kwoondŭ wa ŭthaihi, na asu ala makumanaa na matul’Itye-ndu na kŭovalŭka-nth’I na mothyŭ moo n’th’n’I wa Mboya.’

127. Na lilikanai y’Ila Avalamu waisye, ‘Mw’fai wakwa, ŭtw’Ikl’thye mŭsy’I ŭŭ w’Ithwe wa mŭuo na manenge matunda ekali maw’o ala kat’I woo mamw’Ikl’flaa

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنَ لَا تَتَّبِعْهُمۡ وَاَنْتَ عَالِمٌۢ بِالْغٰیۡبِۙ ۝۱۲۳

وَاِنۡزِیۡنَا عَلَیۡکُمۡ عَلٰۤیۡتِنَا ۝۱۲۴

وَاَقۡتُوا یَوْمًا لَا تَجۡزِیۡ نَفۡسٌ عَنۡ نَّفۡسٍ شَیۡۤا وَّا لَا یُقۡبَلُ مِنۡهَا عَدۡلٌ وَلَا تَنۡفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمۡ یُنۡصَرُونَ ۝۱۲۵

وَاِذۡ اٰتٰنَا اِبۡرٰهۡمَ رُبَّیۡۤهٖ یٰۤاَبۡرٰهۡمَ کُلِّیۡتَ فَاَتَّهَمُنَّ قَالِۙ لِیۡ جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا قَالِۙ وَمِنۡ دُرۡرَتِنِیۡ قَالِۙ لِیۡۤاٰیٰتِ اٰیٰتِ اٰلِیۡمِیۡنَ ۝۱۲۶

وَاِذۡ جَعَلۡنَا الْبَیۡتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَاَمۡنًا وَاَتَّخَذُوا مِنۡ مَّقَامِ اِبۡرٰهۡمَ مُصَلِّیۡۙ وَعٰهَدۡنَا اِلَیۡهِۙ اِبۡرٰهۡمَ وَاِسۡمٰعِیۡلَ اَنۡ يَّطۡهَرَا بَیۡتِنَا لِّلطَّٰۤاِفِیۡنِ وَاَلۡغٰفِیۡنِ وَاَلزَّالِجِ السُّجۡوۡدِ ۝۱۲۷

وَاِذۡ قَالَ اِبۡرٰهۡمُ رَبِّ اجۡعَلۡ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَاَرۡزُقۡ اٰهۡلَهُ مِنَ الشَّرۡعِ مَنۡ اٰمَنَ مِنْهُمۡ بِاللّٰهِ وَاَلِیۡوَمِ

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mûthenya wa Mûminûkîlyo, 'We aisye 'Na ona Ûla Ûtamwîtkîflaa ota Ûu Nyie ngamûnenge motandîthyo kwa kavinda kanini; na Indî Nyie ngamûtwaa we usililonî wa Mwaki, naw'o nî wîkalo mûthûku.'

الْأَخِرُ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمْتِعْهُ قَلِيلًا ثُمَّ اضْطَرْأَ
إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَيَسُ الْمَوْجِيءُ ﴿٢٠﴾

128. Na lilikanai ñinda ylla Avalamu na Isumaeli mookîlilye myambîlîlyo ya Ìla Nyûmba, *makînyoya*, 'Mwîlai Waitû, mîtkîfle ño kuma kwitû; nûndû We Nue Wîw'i-W'onthe Umanyi -W'onthe .

وَأَذِيقْهُمْ أَجْرَهُمُ النَّوَاعِلَ مِنَ الْبَنَاتِ وَالصَّيْحَالِ
وَيَتَنَا تَعْتَلُ وَمَنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢١﴾

129. 'Mwîlai Waitû, tûtwt'kîthye ithyî kwîthwa twî ewi Maku na *matw'îkîthye* ma nzyawa sitû andû menyivîtye Kwaku. Na twony'e ithyî na nzîa sitû sya Ûthaihi, na twîthiûfe ithyî na tei; nûndû We Nue Mwelekanîli-wa-Kaingî *wîna Ûuu* na Usûftwe nî tei.

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً
مُّسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

130. 'Na Mwîlai waitû, Ûkîlyâ Mwathani kuma katî woo ene, Ûla Ûtonya kûmasomea Mîsoa Yaku na kûmamanyîsya mo Ivuku na Ûî na atonye kûmathesya mo; vate nzika, We Nue wî-Vinya, Ûla Mûî.'

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ۗ

إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٣﴾

LUKU 16

131. Na nû Ûla Ûkasyoka Ìtina na kûtia ndîni ya Avalamu ateo we Ûla mûtumanu kîlîko? We nî we Ithyî twamûnyuvie ÌÛlû wa nthî ño, na nthîniî wa Nthî Ìla yûkîte vate nzika, we akeethwa katî wa ala alûngalu.

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ قَوْلِ رَبِّهِمْ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ
وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ
لِأَيُّ الصَّالِحِينَ ﴿٢٤﴾

132. Yŕla Mwŕai wake wamŭtavisyeye we, 'Inyivye,' we aisye, 'Nyŕie nŕnŕnyivŕtye kwa Mwŕai wa nthŕ syonthe.'

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْمِ مَا لَمْ يَأْتِ الْغَيْبِينَ ۖ

133. Na ota Őu nŕw'o Avalamu wayŕaie ŕŭŭ wa aana make---na ota Őu now'o Yakovo weekie--- *akyasya*; 'Inyw'ŕ aana makwa, kwa ũla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmŕnyuvŕte ndŕni ŕno kwoondŭ wenyu; kwa Őu mŭikaeke kŕkw'ŭ kŕmŭkwate ateo mwŕi nthŕnŕ wa mwŕkalo wa wŕnyivyo.

وَوَضَىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَيْنَهُ وَيَعْقُوبَ يُنَبِّئُ إِنَّ اللَّهَ اضْطَلَّ لَكُمْ الدِّينَ فَلَا تُمُونُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۗ

134. Inyw'ŕ mwaf vo ŕvinda yŕla kŕkw'ŭ kyamŭvikŕie Yakovo, yŕla wamakŭlilye aana make, Inyw'ŕ mŭkathaithea kyaŭ ŕtina wakwa?' Na mo mamŭsŭngŕie 'Ithyŕ tŭkamŭthaithea Ngai waku, Ngai wa maaŕthe maku, Avalamu na Isumaeli na Isaaka, Ula Ngai Umwe; na ithyŕ ene nŕtwŕnenganae Kwake.

أَمْ لَنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَاللَّهُ أَبَاكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًُا وَاحِدًا ۗ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۗ

135. Asu nŕ andŭ ala makw'ie; maŭndŭ ala moo meekie nŕmo moo na maŭndŭ ala inyw'ŕ mwŕkaa makeethwa me menyu; nenyu mŭikakŭlw'a ŕŭŭ wa maŭndŭ ala mo meekie.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَرَخَاءُ مَا كَسَبَتْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۗ

136. Namo maasya, 'Tw'ŕkai inyw'ŕ Ayuti kana Aklisto nŕkana mŭtonye kŭtongoeaw'a nesa.' Asya, 'Aiee, *inyw'ŕ atŕai* ndŕni ya Avalamu ũla weenenganŕte kwa Ngai kŕla ŕvinda; we ndaf katŕ wa asu ala mamŕfananasya Ngai na ngai ingŕ.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۗ

137. Inyw'ŕ asyai, 'Ithyŕ nŕtŭmwŕtkŕlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŭndŭ ala mavuanŕtw'e kw'itŭ, na ala mavuanŕw'e Avalamu na Isumaeli, na

قُولُوا أُمَّةً بِاللهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ الْبَنِيُّونَ مِن نَّبِيِّنَّ

Isaaka, na Yakovo na syana *syake* na ala manengiwe Mose na Yesu, na ala manengiwe Athani *ala ang' onthe* kuma kwa Mw'fai woo. Ithyl' t'uy'k'laa k'lvath'okany'o kat' wa Omwe woo ona Omwe, na ithyl' ene n'f'w'inganae Kwake.

لَا تَقْرَأُ بَيْنَ أَكْفِدٍ مِنْهُمُ رَدًّا وَتَمَنَّاهُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٢٠﴾

138.Na ethwa mo n'mekw'it'k'la Ondu inyw'f' mw'it'k'it'ite, Ind'f' mo vate nzika, n'f'matongoew'e nesa; Ind'f' masyoka na f'itina, Ind'f' mo mese'v'v'ya Oaan'ku, na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akakw'ana'fa we f'ul'ul' woo n'und'u We w'f' W'f'w'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

وَإِنْ أَمْنُوا بِبَيْتِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢١﴾

139.Asya, 'Ithyl' t'okal'omya nd'f'ni ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na n'oo Ola m'Useo k'ov'f'ita Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa *k'Umany'f'sya* nd'f'ni, na We eweka ithyl' n'f'w'om'othaithaa. *²

وَبِعَبَةِ اللَّهِ وَفَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَرَدِّعْ لَهُ عِبِيدُونَ ﴿٢٢﴾

140.Asya, 'Inyw'f' mw'f'kaanan'fa nait'u f'ul'ul' wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oy'f'la We n'f' Mw'f'fai wait'u na Mw'f'fai wenyu? Na maw'fa mait'u n'f' kwoond'u wit'u, na maw'fa menyu n'f' kwoond'u wenyu; na ithyl' n'f'w'ingana'f'ite kwake eweka tw'f'na o'f'k'f'f'ku.'

قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَكِنَّا عَمَّا لَنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَتَمَنَّاهُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿٢٣﴾

141.Inyw'f' mw'f'asya kana Avalamu na Isumaeli na Isaka, na Yakovo na syana *syake* ma'f'ayuti kana Aklisto? Asya 'Inyw'f' ninyw'f' mw'f'f' nesa kana n'f' Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na n'oo Ola mw'f'ki-wa-na'f' m'Unene k'ov'f'ita we Ola

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ إِنَّمَا أَعْلَمُ أَمْرَ اللَّهِ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةَ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِعَافٍ عَلَنَّا نَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

²² * N'd'f'ni ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ti kwasya kana Ngai aat'f'f'aa nd'f'ni ona y'f'va, Ind'f' no nd'f'ni f'la f'vuan'f'w'e n'f'Ngai Mwene Vinya W'onthe t'o.

Üvithaa ÜkÜsü Üla wüna w'ö kuma kwa
Ngai MweneVinya W'onthe ndaleaa
küManya maÜndÜ ala inyw'I mwkaa.

142.Asu nü andÜ ala makwie na maÜndÜ
moo nü ala mo meekie, na maÜndÜ
menyu makeethwa ala inyw'I mwkaa;
nenyu inyw'I müikaküw'a ÜndÜ mo
meekie.

LUKU 17

143.Ala atumanu katü wa andÜ
makakÜlya, 'Nü kyaÜ kümaalyÜlthe kuma
Küvula kyoo küla mo maatüfe? Asya,
'Umüflonü na ÜthÜflonü nü sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe. We
amÜtongoeasya Üla We wendaa nzfanü
fla yaw'ö.

144.Na Üu Ithyl nütÜmÜtw'Tküthlye
inyw'I küwthwa mbaü nenevye nükana
mÜtonye kütw'Tka asövü ma andÜ, na
MotÜmwa wa Ngai atonye küwthwa
mÜsÜvü wenyu. Na Ithyl tÜyaakünyuva
Küvula küla inyw'I mwaatüfe, ateo nükana
Ithyl tÜtonye küMÜmanya Üla we
ÜmÜatütaa MütÜmwa wa Ngai na Üla
ÜalyÜkaa Itina na itiinyo syake. Na Üu
vate nzika wü vinya müno, ateo kwa ala
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ümatongoesyey. Na kuimwaflüthe Ngai
Mwene Vinya W'onthe küeka müküflö
wenyu wae mana, vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nü Müuu, na
UsÜftwe nü tei kwa andÜ.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَنَّا كَالَّذِينَ يَعْملُونَ ﴿١٧﴾

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَهُمْ عَن
قِبَلِهِمُ الرَّبِّ إِنْ كَانُوا عَلَيْهَا قُلُوبَ الْمَسْرُوقِ وَ
الْمَغْرِبِ يُهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ وَرَاطِ مُسْتَوِيمٍ ﴿١٨﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُولَ
وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا
عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ إِيمَانَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٩﴾

145. Nīw'o, ithyī nītōkwonaa we welekelye ūthyū waku ītunī kīla īvinda, vate nzika, īndī, Ithyī tōkatuma welekela Kīvula kīla we wendete. Kwa ūu, thiūa ūthyū waku kwelekela Mōsikiti Mōtheu, na ovala inyw'ī mōī, thiūai mothyū menyu kōwelekela w'o. Namo ala Ivuku yanenganiwe kwoō nīmesī kana ūū nī w'o kuma kwa Mwīai woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kōumanya maōndū ala mo mekaa.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنِ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

146. Na ona we ūkaete Kyama ona kīva kwa asu ala manengetwe Ivuku, mo maikaatīla Kīvula kyaku ona īndī; onaku ndūkaatīla Kīvula kyoo; ona amwe menyu maikaatīla Kīvula kya ala angī. Nawe ūkaatīla mawendi moo ītina wa ūmanyi ūla ūkōvikīe we, īndī we wīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَلَيْنَ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْوَحْيِ لَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ

147. Asu ala Ithyī tōmanengete Ivuku nīmayīmanyaa tayo w'o tondū mo maimanyaa syana syoo sya ivīsī, īndī vate nzika, amwe moo nīmaūvithaa ūla w'o omawīsī.*¹

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنِ لَإِن فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

¹ * Ndeto īno 'yo' mŪno mŪno yīweta movano ma w'o ala makŪsītaa mwīkalo wa MŪtŪmwa MŪtheu mŪuo wīthwe tŪŪ wake. Nī Ūtheinīl kana we nī mŪndŪ wa kīŪngai nŪndŪ we onanasya ndala na nguma sya Ngai. otondŪ mo maimanyaa syana syoo sya ivīsī kwa movano na nŪma sya mwīkalle wasyo tŪtŪ wasyo, na nīmāimanyaa kana ow'o nī syoo, kwa Ūu mŪndŪ wa Ngai nokvika amanyike na ndala sya Ngai ila syīyonanasya nthīnī wa mwīkalo wake na mīfendele ya thayū yake.

153.Kwa ūu, ndilikanai Nyie, Nakwa ngamūlilikana inyw’I; na ndūngfei Nyie mŭvea na mŭikethwe mŭteŭtŭnga mŭvea Kwakwa-Nyie.

قَاتِلُوا الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَلَا تُكْفِرُوا بِنِعْمَتِنَا

LUKU 19

154.Inyw’I ala mwĩtkĩlaa! Manthai ŭtethyo na ŭmĩĩsyo na Mboya; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthē e vamwe na ala mena ŭmĩĩsyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

155.Na mŭikasye kana ala me kŭawa nthĩnĩ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W’onthē nĩ akw’ŭ; aiee, mo me thayŭ; inyw’I nokwona mŭtonaa tŭ.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِن لَّا تَشْعُرُونَ

156.Na Ithyĩ tŭkamŭtata inyw’I na ūndŭ wa wia, na nzaa, na wasyo wa ŭthw’ii na wia na mathayŭ, na matunda; ĩndĩ matavyei ŭvoo mŭseo ala momĩĩfasya,

وَلَسَبُّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَفْسٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ

157.Ala, yĩla kyevea kyamakwata mo, maasya, ‘Vate nzika ithyĩ twĩ ma Ngai Mwene Vinya W’onthē na Kwake We nĩkw’o ithyĩ tŭkasyoka.’

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

158.Aa nomo maŭathimo kuma kwa Mwĩai woo na tei syĩ ŭlŭ woo, na no aa ala matongoew’e nesa.

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَسَوَّ

159.Vate nzika, Savaa na Malwa nĩ kaf wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W’onthē; kwa ūu, vai ĩvĩtyo kwa ūla ŭendete Haji vala ve ĩla Nyŭmba kana kwĩka Umŭla, kwithyŭlŭlŭka ūyeli. Na ūla wĩkaa nesa mbee wa ūndŭ kwathĩtwe, ĩndĩ vate nzika, Ngai

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِن شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَرَاغَتَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũtanĩ-wa-Moseo, Umanyi-W'onthe.

160. Asu ala mavithaa maũndũ ala Ithylĩ tũtheetye ma Syama na ũtongoi ĩtina wa Ithylĩ kũmatheesya andũ nthĩnĩ wa Ivuku, aa nĩmo Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmaumanĩaa; na ota ũu nũmaumanĩaa ala maumanĩaa.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَاللَّهُ
مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّهٖ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَعْلَمُ
اللَّهُ وَيُعَذِّبُهُمُ اللَّهُنَّ ۝

161. Indi mo ala melilaa na kũseũvya na kũtavany'a *Ola w'o* ũtheinĩ, aa nĩmo Nyie nĩmelekelaa na ũekeo, na Nyie nĩ Mwelekanĩli-Wa-Kaingĩnĩna *Ouu* na Usũftwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّوْا مَا لَكُمْ أَلْتُوبِ
عَلَيْهِمْ ۝ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

162. Asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na maikw'a me alei, kĩfumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩkeethwa *Iũlũ* woo na kya alaĩka na andũ onthe vamwe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَئِكَ
عَلَيْهِمْ سَعَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّعْنَةُ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝

163. Mo makekalaa uungu wakyo. Usilĩlo ndũkavũthangw'a kwoo, ona mo maikanengwa ĩvinda.

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا
هُمْ يَنْظُرُونَ ۝

164. Na Ngai wenyu nĩ Ngai Umwe; vai Ngai ateo We, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

۞ وَاللَّهُمَّ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۞

LUKU 20

165. Nĩw'o nthĩnĩ wa kũmbwa kwa matu na nthĩna nthĩnĩ wa mũalyũkĩle wa ũtukũ na mũthenya, na nthĩnĩ wa ngalawa ila syĩsĩlaa ũkanganĩ ikuĩte syĩndũ ila imatandĩthĩsya andũ, na nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtheesya kuma ĩtanĩ na kũmĩthayũkya nthĩ ĩtina wa kũkw'a

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ
النَّهَارِ وَالْعُلُوكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ مِمَّا يَنْفَعُ
النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَشَّرْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

kwayo; na anyafkasya mithemba yonthe ya nyamu nthini wayo; na nthini wa mialyokile ya iseve, na mathweo ala mekiftwe wifan katf wa itu na nthi-ow'o ni Syama kwa andu ala mamanyaa.

وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لِآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٠﴾

166. Na katf wa andu ve ala meyoseaa ene syindu sya uthaithi utee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, maisyenda undu maiftwe ni kumwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indf asu ala metikflaa mena vinya mbee nthini wa wendo woo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa asu ala mekaa naf yu nimatonya kwona ivinda yila mo makawona usiflo, mo nimumanya kana utonyi w'onthe ni wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mwai-muno kwa kusifla.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا
لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ لَا
أَنَّهُمْ إِلَهُونَ بَلْ هُمْ كَجِبْتُمْ وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿٢١﴾

167. Kwa ula w'o, mo ow'o makamanya yila makamona ala maiftwe maimalea aatfi moo na makawona usiflo, na nzia syonthe sya kukila ikatilwa.

إِذْ تَبَرَأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ اللَّهِ رَبِّهِمْ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوا
وَأَوَّارُوا الْعَذَابَ وَقَطَّعَتْ لَهُمُ الْأَسْبَابَ ﴿٢٢﴾

168. Na asu ala maiftwe makasya, 'Mwa takethwa ithyi nitutonya kusyoka tu, ithyi nimumalea mo tondu mo matuleete ithyi.' Uu niw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ukamony'a mo mawia moo ta uthaty kwoo, namo maikauma nthini wa Mwaki.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَسَخَّطْنَا
لَهُمُ الْغَمَامَ كَمَا تَبَرَّأُوا مِنَّا كَذَلِكَ يَرِيهِمُ اللَّهُ أَنَّهُمْ كَفَّارَاتٍ
عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِمُخْرَجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿٢٣﴾

LUKU 21

169. Inyw’i andũ! Yai katŵa syĩndũ ila mbĩtĩkĩlye na nzeo tũlũ wa nthĩ; na mũũkaatĩle nyaĩĩ sya Satani; vate nzika, we nĩ mũũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu. *²

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِنَّا فِي الْأَرْضِ حَلَلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٠﴾

170. We amwĩyĩfaaa inyw’i maũndũ mathũku na ma nthoni tũ, nĩkana mũũneene maũndũ ala inyw’i mũũtamesĩ tũlũ wa Ngai MweneVinya W’ontho.

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالشُّعْرِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠١﴾

171. Na yĩla mo matavw’a: ‘Atĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W’ontho ũtheetye, mo maasya: ‘Aiee, ithyĩ twĩtataĩla maũndũ ala ithyĩ tweethĩie aaĩthe maitũ me nthĩnĩ wamo.’ Ata! Ona vanini na vate ũtongoi?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٠٢﴾

172. Na ngelekany’o ya andũ ala matetĩkĩlaa nĩ ta mũndũ ũla ũkĩlonzanĩlasya kĩndũ kĩla kĩtew’aa nthĩ ateo mbu na kĩlonzo. Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda ----kwa ũu mo maimanyaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الذِّبْذِبِ إِذْ يَبْعَثُ بِمَا لَمْ يَمْسَسْهُ وَلَا يَدْعُهُ وَرِنْدَاءٌ صُمْرٌ بِكُمْ عَنِّي فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٠٣﴾

173. Inyw’i ala mwĩtĩkĩlaa! Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ila lthyĩ tũnenganĩtewoondũ wenyu, na tũngai mũũvea kwa Ngai

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا سَرَقْتُمْ وَأَشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٢٠٤﴾

² * Ndeto ino ‘tayyib’ nĩtonya kũthũkĩma kwĩanana na ũnyuvi wa mũndũ na mwĩkalo mũũseo tũlũ wa lfu ũla mwĩtĩkĩlye. Mbee, o lfu ũsu mwĩtĩkĩlye nũtonya kwĩthwa wĩ mũũseo kwa andũ amwe na ũkethwa wĩ mũũthũku kwa andũ angĩ kwĩanana na ũnyuvi wĩ ivathũkany’o, wa andũ wa mũũsamo waw’o, na mũũthemba wa w’o. Undũ wa keli, nĩ mwĩkalo wa lfu ũsu ũndũ ũilyĩ; nũndũ ona wĩ mwĩtĩkĩlye, etĩkĩli nĩmatonya kwenda kũya lfu mũũseo, wĩ mũũsamo mũũseo, mũũtheu na wa kwongela vinya mwĩ na ũkĩthwa wĩna mwĩkalo mũũseo.

Mwene Vinya W'onthe, ethwa We ni We Ula inyw'I mOthaithaa.

174. We nOvatanite kIla kyonthe kIyUaite tO, na nthakame na nyama sya ngOloE, na kIla kIsomewe syItwa yIngi ona yIva yIte ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. IndI ula OnOkOingIw'a niI OnDOnOmIka, ate kwIthwa mbaa matO kana kOkIla mIvaka, ndIkethwa yI naI kwake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ni MOkanaI-MOno VyU wa naI, UsOItwe ni tei.

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَحُمُرَ الْخِزْيُورِ
وَمَا أَهْلَ بِهِ لَعْنَةُ اللَّهِ. فَمَنِ اضْطَرَّ عَلَيْهِ بَاطِحٌ وَ
لَا عَادَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠٤﴾

175. Asu ala mavithaa maOnDOnO ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Otheetye nthInI wa Ivuku na kOmakOany'a kwa thooa mOvOthO, mo mayusOasya mavu moo na kInDOn kIngi ateo Mwaki. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaneena namo MOnthenya wa UthayOOkyo, ona We ndakamathesya mo. Na ve OsilIlo mwai kwoondO woo.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ
يَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
إِلَّا النَّارَ وَلَا يَكَلِمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٠٥﴾

176. Mo ni mo ala mosete IvItyo makayIkOany'a na Utongoi na OsilIlo makaOkOany'a na Ukeo. Mo mena OmIIsyo mOnene ata wa Mwaki!

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابِ
بِالْغُفْرِ، وَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿٢٠٦﴾

177. KIItumi nOnDOnO Ngai Mwene Vinya W'onthe nOtheetye Ivuku yI na Ula w'o, na vate nzika, ala matew'anaa IOlO wa Ivuku ni malikIte OmaithanI wI vaasa.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٢٠٧﴾

LUKU 22

178. Ti OUnGalu kwenyu kOthiOa mothyO menyu kwelekela UmIlonI kana UthOIlonI, IndI Ula mOlUnGalu w'o ni OIa

لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ وَبِلِ الْمَشْرِقِ وَ

Umwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa MŪminũkĩlyo na alaƙa na Ivuƙu na Athani, na ūla umasya mbesa syake kwoondũ wa wendo Wake We, na kwa andũ ma mŪsyĩ na ndiwa na ngya na mŪendi wa kyalo, na ala metasya ūtethyo, na kwovosya ngombo, na ūla ūlŪmasya Mboya, na Saka; na ala meanfasya motianĩo moo yĩla matianfa, na ala momfasya nthĩnĩ wa ūkyā na mathĩna na ala momfasya ĩvinda ya kaũ; aa nomo monanĩtye kana nĩ ma w'o na aa nomo akĩi-ma-Ngai.

179. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa, Nĩmũandĩkĩwe ūivanĩsyo ūlũlũ wa ala moaĩtwe: mũndũ mũthasye kwa mũndũ mũthasye, na ngombo kwa ngombo, na mũndũ mũka kwa mũndũ mũka. Indĩ ethwa mũndũ nĩwaekewa katĩ wa ndĩvi kya maambo nĩ mwanaa nyinyia wa ūla mŪae, Indĩ ūvoo ūsu nŪatĩfwe nĩkana kŪmanyĩke nĩ ndĩvi myaũ na kŪitwaĩwa na nzia nzeo vate kwendeesya na mŪaani nĩfaĩve mbesa sya nthakame na nzĩa nzeo na ya mŪuo.³ *

180. Na ve thayũ ūsu nĩ ūekeo kuma kwa Mwĩai wenyu na tei wake. Na ūla ona wĩva wĩkaa naĩ ĩtina vakeethwa na ūsilĩlo wĩ woo kwake. kwoondũ wenyu nthĩnĩ wa mwĩao waũivanĩsyo, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩtiko, nĩkana mŪtonye kŪtanĩa mŪuo.

الْمَعْرُوبِ وَ لَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ وَاتَّقَى الْمَالَ عَلَى
حُجَّتِهِ ذُو الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالسُّكَّانَ وَابْنَ السَّبِيلِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَالْوُفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّيِّدِينَ
فِي الْبُيُوتِ وَالضَّرَائِعِ وَجِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصَ فِي الْقَتْلِ
الْحَرْبِ وَالْحَرْبِ الْعَبْدِ وَالْعَبْدِ وَالْأَنْفِ بِالْأَنْفِ مَنْ
عَفَى لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَأَتْبَاعُ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدْرِ
إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ
مِّنْ عَتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَالَّذِي هَلْ أَبِ الْيَمْرِ ﴿١٨٠﴾

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٨٠﴾

³ * Uu nĩkwasya kana mbesa sya nthakame nĩsyaĩfite nĩ kŪsŪanĩwa nesa na kwa ūtheu na ikiivwa kwa andũ ala maa mũndũ ūla mŪuo.

181.Nĩmwĩyĩaiwe inyw'ĩ yĩla kĩkw'ũ kyooka kwa ũmwe wenyu ona wĩwa ethwa we nĩwatia ũthwui mwingĩ, na atia wĩyĩai kwa asyai make na andũ ma ndũũ sya mũkautĩ eke nesa na ũlũngalu; Ūsu nĩ ũtwio kwa asu ala mamũkĩaa Ngai.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ كَرِهَ
عِبَادِيَ الْوَصِيَّةَ لِلَّذِينَ وَالُوا لِلَّذِينَ وَالُوا بِالْمَعْرُوفِ
حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٥١﴾

182.Na we Ūla ŪalyŪlaa wĩyĩai Ūsu ũtina wa kũwĩw'a, naĩ ũsu vate nzika ũkeethwa ũlũ wa asu maũalyŪlaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمٌ عَلَى الَّذِينَ
يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

183.Indĩ Ūla wĩna nzika ũlũ wa mwĩyĩai kwĩthwa na ũvĩtyo kana ũthyoeku, na aimew'anĩthya katĩ woo ngalĩ syelĩ, isu ndĩkethwa yĩ naĩ kwake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُؤَسَّبٍ أَوْ مِنَّا فَاصْلِحْ يَنبَغُ
فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

LUKU 23

184.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa; nĩmũthing'ĩw'e kũtĩla kũya, tondũ mathing'ĩw'e ala maĩ mbee wenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa alũngalu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٤﴾

185.Kũtĩla kũya kũla kwĩtĩkĩlye nĩ kwa matukũ matale, Indĩ Ūla katĩ wenyu nĩ mũwau, kana e kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu; Indĩ asu ala matatonya kũtĩla kũya ateo kwa thĩna mũnene tũ ve ũvanĩsyo---- kũthya mũndũ ngya-Na Ūla wĩkaa wĩna mũseo ena wendo wa wĩw'i, nũseo mbee kwake. Na kũtĩla kũya nĩ kũseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanya tũ.

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَى
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ
فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ
لَّهُ وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

186. Mwei wa Lamathani nĩ Ola Kulani Ntheu yatheeiw'e ta Otongoi kwa andũ onthe. ma nthĩ na mokũsĩ matheu ma Otongoi na kĩvathũkany'a. Kwa ũu, Ola w'onthe wenyu ona wĩva wĩ masyĩ nthĩnĩ wa mwei ũũ, natĩle kũya nthĩnĩ waw'o. Indĩ Ola mũwau kana wĩ kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu. Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kũmũnenge inyw'ĩ ũthei na We ndamwendethasya inyw'ĩ wĩla wĩ vinya nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩanĩsya ũtalo wa matukũ, na nĩkana mũtonye kũmũnenevya Ngai Mwene Vinya W'on the nũndũ wa-Wake kũmũtongoesya inyw'ĩ na nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩthwa na mũvea.

187. Na yĩla athũkũmi Makwa maũkũlya we ũvoo Wakwa, asya 'Nye nĩ vakuvĩ. Nye nĩnzũngĩaa mboya ya mũvoyi yĩla we ũnũũmboya Nye. Kwa ũu mo nĩmaĩĩtwe nĩ kũmbĩthũkĩsya Nye, na kũmbĩtũkĩla Nye nĩkana matonye kũatĩfa nzĩla ƒla ya w'o.

188. Nĩkwĩtũkĩĩtwe'e inyw'ĩ kũlika kwa iveti syenyu ũtukũ ũla mũtĩle kũya. Syo nĩ kĩtonyeo kwoondũ wenyu, nenyu mwĩ kĩtonyeo kwoondũ wasyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ nĩmweethĩwe mũtũkĩka ũla ũte ũlũngalu kwenyu ene, ona kau We nĩwamwelekele inyw'ĩ na tei na nĩwamũnengie inyw'ĩ ũkiakisyo.⁴

شَهْرٍ مَّمَّانَ الَّذِي أَنْزَلَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ
مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَتَسْكَبُوا الْوَعْدَةَ
وَلْيَكْتَبُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُمُ وَعَلَيْكُمُ التَّكْوِينُ ﴿٢١٨﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿٢١٩﴾

أَحْمِلْ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفِقُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ هُنَّ
لِيَّاسٌ لَّكُمْ وَأَنْتُمْ لِيَّاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَعْيُنَكُمْ
كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا
عَنكُمْ فَالَّذِينَ بَشِرُوا هُنَّ وَأَبْغَوْا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَسْمَيْنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ
مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُوا الصِّيَامَ

⁴ * Kwa ũla w'o, ũlii mweũ ũkwatanĩtwe'e na masangya; na ta ũu, ũalyũlo nĩ... Kũvika ũlii mweũ wa masangya wĩvathũkany'e na ũlii mwĩũ wa wa ũtukũ.

Kwa ūu, yu nīmūtonya kūlika kwasyo na kūmantha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kwoondū wenyu; na yai na nyw'ai kūvika ūla ūlii mweū wīvathūkany'e kwenyu na ūlii ūla mwiū wa masangya. Na Īndū ĩanĩsyai kūĩĩa kūya kūvika ūtukū. Na mūikalike kwasyo yīla mwī nthīnī wa Mūsikiti kwoondū wa ūthaihi. Ino nīyo mīvaka ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe wīīe, kwa ūu, mūikamīthengee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheasya mīao Yake kwa andū nīkana mo matonye kwīvathana na ūla ūte ūlūngalu.

189.Na mūikaisanīe ūthwui wenyu kafī wenyu kwa ūvūngū, na mūikaumye mūnengane kwa ala mena ūkūmū ta kwīsūvana nīkana mūtonye kūya kīlungu kya ūthwui wa andū angī na nzīa nthyoeku omwīsī. *⁵

LUKU 24

190.Mo meūkūlya ūvoo wa myei myeū. Asya, 'Yo nzīa sya kūmanya ĩvinda kwoondū wa ūseo wa andū onthe ma nthī na kwa Haji. Ona ti ūlūngalu kwenyu kūlika nthīnī wa nyūmba syenyu kwīsīla mīfomo ya ĩtina; ĩndī ūla mūlūngalu w'o nī we ūla ūmūkīaa Ngai. Na inywi'ī mwalītwe nī kūlika nyūmbanī syenyu kwīsīla mīfomonī; na mūkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkana mūtonye kwaīla.

191.Na ūkitai kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwīna ala

⁵ *Vaa ndeto ĩno 'angī' yīoneka ĩte ya vata mūno nūndū mūsoa ūū wīoneka ūkoneny'e mūno mūno na mbesa sya andū onthe kana ūthwii wa mbai.

إِلَىٰ الْيَتِيمِ ۖ وَلَا تَبْشُرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عِلْفُونَ فِي السُّجُودِ
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْنُوا بِهَا
إِلَىٰ الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا قَرِيبًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ
وَ الْحَجِّ ۚ وَلَيْسَ الذِّبْرَ بَأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا
وَلَكِنَّ الذِّبْرَ مِنْ أَمْتِي ۚ وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٧﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٨﴾

mekükita nenyu, İndĩ mũikeke naĩ; Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthendamadenda eki-ma-naĩ.

192.Na moaei ovonthe vala mwamethĩa na malũngyei kuma vala mo mamũlũngĩtye inyw'ĩ, nũndũ ũthĩny'o nĩ mũthũku mũno kũvĩta kũaa. Na mũikokitĩe namo *vakuvĩ* na nthĩnĩ, wa Mũsikiti Mũtheu okũvika nemo mambe kũmũkitĩa vo. İndĩ mo mamũkita inyw'ĩ, İndĩ mokitei: yu nĩyo İtuvi ya alei.

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ
حَيْثُ أَخْرَجْتُمُوهُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ
وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلَكُمُ
فِيهِ فَإِنْ قَاتَلَكُمُ فَاقْتُلُوهُمْ كَمَا كَفَرُوا بِاللَّهِ
وَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٢﴾

193.İndĩ mo maeka inyw'ĩ İndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthendĩ Mũekanĩ-Wa-Naĩ Mũno, Usũtwe nĩ tei.

وَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٣﴾

194.Na mavũei mo kũvika vaikethwe mũthĩnany'o, na ndĩni *nĩavanw'e ve ũthasyo* kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthendũ; İndĩ mo maeka, İndĩ *lilikanai* kana vayĩ ũng'endu mwĩtkĩlye ateo İlũlũ wa avithũki.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ
فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٤﴾

195.*Uvĩanu wa Mwei Mũtheu walle nĩ kũvanĩw'a* nthĩnĩ wa Mwei Mũtheu; na syĩndũ *syonthe* ila ntheu ve *mwĩao wa ũvanĩsyo*. Kwa ũu, ũla ũmũvĩtfasya inyw'ĩ, mũsilĩlei kwĩanana na ũthũku wake ũla we ũmwĩkĩte inyw'ĩ. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthendũ vamwe na asu ala mamũkĩaa We.

الشَّهْرُ الْحَرَامِ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ
مَنْ عَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا عَدَى
عَلَيْكُمْ وَانْقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٥﴾

196.Na umyai kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthendũ, na

وَأَنْقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ
وَاحْتَسِبُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٦﴾

mūikeyīkye inyw’ī ene wanangīkonī na moko menyu ene, na īkai moseo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthē amendaa ala mekaa ūseo.

197.Na īanīsyai Haji na Umula kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W’onthē: īndī ethwa nīmwasīīwa, īndī umyai nthembo īla yoneka kwa ūvūthū ona yīva; na mūikenze mītwe yenyu okūvika ī-nthembo īvike vandū vayo. Na ūla ona wīva mūwau katī wenyu kana wīna ūwau wa mūtwe, *nīhwaīle nī kōhīva* ndīvi-kwa kūtīīla kūya kana kwa kūnengane ūtethyo kana nthembo ya nyamū. īndī yīla mwīna mūuo, we īndī, ūla ūtonya kwīyūmya mwene kwa Umula vamwe na Haji, *nīhwaīle kumya* nthembo ona yīva īla ītonya kwoneka kwa ūvūthū. īndī ala *menyu* matatonya kwona *nthembo* ona yīva nīmaīlwe nī kūtīīla kūya kwa matukū atatū me nthīnī wa Haji na matukū mūonza masyoka mūsyī; asu nī matukū īkūmi ki. Uu nī kwake we ūla andū make matatwīe vakuvī na Mūsikiti Mūtheu. Na mūkīei Ngai Mwene Vinya W’onthē na manyai kana Ngai Mwene Vinya W’onthē nī Mwai kwa kūsīīla.

وَ اتَّبِعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْرِكْتُمْ مِنْهَا اسْتَيْسِرَ
 مِنَ الْهُدْيِ وَلَا تَحْلِفُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهُدْيُ
 مَحَلَّهُمْ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ
 فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ
 فَمَنْ تَبَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ
 الْهُدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ
 وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ
 لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي السَّجْدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ
 عَالِمُونَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥٧﴾

LUKU 25

198.Myei ya Haji nīyīīkīfe nesa; kwa ūla ūtusaa kūthi Haji nthīnī wa myei īno, aīlītwe nī *kūlīlikana kana* vayaīlītwe kwīthīwa na ngewa nthūku kana wīki-wa-naī ona wīva; kana kūthokoana nthīnī wa Haji. Na ūseo w’onthē ona

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ
 فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقًا وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا
 تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَغْتَبْكُهُ اللَّهُ وَتَزُودُوا فَإِنَّ خَيْرَ
 مَنِ اتَّقَىٰ

wĩva ūla inyw'ĩ mwĩkaa, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwĩsĩ. Na kuai syĩndũ mbĩanu inyw'ĩ ene na ila mballu, na vate nzika, kĩndũ kĩla kĩseo vyũ nĩ ūlũngalu. Na ngĩei Nyie Nĩnyioka, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩko.

199. Ti İvĩtyo kwenyu kũmantha mumo wa Mwĩai wenyu. İndĩ yĩla mwoombũka kuma Alavaati, lilikanai Ngai Mwene Vinya W'onthe mwavika Masalili Alaamu; na mũlilikanei we tondũ ūmũtongoesye inyw'ĩ, ona kau mbee wa ūu, inyw'ĩ mwaĩ katĩ wa ala maaiĩe.

200. İndĩ İyonoesesyei vala andũ meyonoesesya, na manthai ūekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

201. Na mwamina kwĩfanĩsya meko ma ūthaithi ala inyw'ĩ mwĩyĩafwe, tanĩai ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe tondũ mwaitanĩe ndaĩa sya maaiĩe menyu, ona kana mbee wa ūu. Na katĩ wa andũ ve ala maasya, 'Mwĩai waitũ, tũnenge ithyĩ syĩndũ nzeo İũlũ wa nthĩ İno; na ta asu maikethwa na kĩfanda İtunĩ.

202. Na katĩ woo ve amwe ala maasya: 'Mwĩai waitũ, tũnenge ithyĩ moseo İũlũ wa nthĩ İno oũndũ ūmwe na moseo nthĩnĩ wa Nthĩ'İla İkoka, na tũvathane ithyĩ na ūsilĩlo wa Mwaki.'

الرَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢٠٠﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ
فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِّنْ عَرَضٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِندَ الشَّعْبِ
الْحَرَامِ وَأَذْكُرُوا كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِّنْ
قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢٠١﴾

تُمْ آفِضُوا مِّنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠٢﴾

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ حَاقٍ ﴿٢٠٣﴾

وَمِنْهُمْ مَّن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠٤﴾

203.Kwa asu vakeethwa na křanda křseo nřndř wa mařndř ala mo mekřte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e mřtřkř kwa křtala.

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

204.Na mřlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe nthřnř wa matukř ala manyuvřtwe; řndř řla wřkalaataa kuma vu kwa matukř eli; vaikethwa ve nař řřřř wake; na řla řtiawa řtina, ota řu vaikethwa ve nař řřřř wake. *UO nř* kwa řla řmřkřaa Ngai. Na mřkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ř mřkaetwe vamwe mbee Wake.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۝ لِيَتَّقِيَ اللَّهَ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّهُ إِلَهُكُمْ فَتُحْشَرُونَ ۝

205.Na katř wa andř ve řla ngewa yake ya thayř řř řtonya křkwendeesya we, na we nřtonya kwřta Ngai Mwene Vinya W'onthe křkřsřřa mařndř ala me nthřnř wa ngoo yake, kař nř mřkaananř mřnene mřno katř wa ala mathokoanasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَجْعَلُ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُسْهِدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامُ ۝

206.Na yřla we wř nthřnř wa řkřmř, asembaa řřř wa nthř aseřvřtye křřhokoo nthřnř wayo na kwananga imea na nzyawa sya andř; na Ngai Mwene Vinda W'onthe ndendaa křřhokoo.

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ۝

207.Na yřla we watawv'a,'Mřkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ngathřřo nimřřthing'řřasya we kwongeleela nař. Kwa řu, řia-ya- Mwaki yřkeethwa yř řtuvi yake yřmwřanře; na vate nzika, vo nř vandř vathřku va křřřmřa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِأِذٍ مِنْ رَبِّهِ فَسَبَّهَا جَهَنَّمَ ۝ وَكَيْسَ الْبِهَادُ ۝

208.Na katř wa andř ve we řla řtonya kwřřhoosya we mwene akřřmantha řla we

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ۝

Ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŪuu, kwa athŪkŪmi Make.

209. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Likai vyŪ nthĩnĩ wa wĩnyivyo na mŪikaatĩe nyaĩĩ sya Satani; vate nzika, we nĩ mŪmaitha wenyu wĩ Ūtheinĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

210. Indĩ mwatiŪŪka ĩtina wa Syama ntheu ila syŪkĩte kwenyu inyw'ĩ, Indĩ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

وَإِن زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

211. Mo nĩmeteele kĩndŪ ataeo Ngai Mwene Vinya W'onthe oke vala mo maĩ e nthĩnĩ wa syuu sya mathweo vamwe na alaĩka, na Ūvoo Ūituwa? Na syĩndŪ syonthe isyokaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالسَّيِّئَةِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٢١١﴾

LUKU 26

212. MakŪlye Aana ma Isilaeli nĩ Syama ntheu sylana ata ila Ithyi twamanengie mo. Indĩ Ūla ona wĩva ŪalyŪlaa mŪthĩnzĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩtina wa kŪmŪvikĩfa we, vate nzika, indĩ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kŪsilĩla.

سَلِّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمَا آتَيْنَهُمْ مِنَ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ ۖ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

213. ThayŪ wa nthĩ ĩno nŪseŪvĩtw'e kwoneka wĩ wa kwendeesya kwa asu ala matetĩkĩlaa; namo mamavŪfaa ngŪĩ asu ala metĩkĩlaa. Indĩ asu ala mamŪkĩfaa Ngai makeethwa ŪlŪ wo MŪthenya wa UthayŪkĩyo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŪnengae mĩthĩnzĩo Yake

رَبِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْحَرُونَ مِّنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

ona wīva We ūmwendaa vate kūtala.

214. Andū onthe ma nthī maī nguthu ō
 ūmwe, na *īndī mavathŪkangana katī woo
 ene*, kwa ūu Ngai Mwene Vinya
 W'onthe nīwamokīlilye Athani ta aeti
 ma ūvoo mŪseo na ta akaanany'a, na
 amatheesya vamwe na ūvuku yī na ūla
 w'o nīkana We atonye kūtw'a katī wa
 andū maūndūnī ala mo
 mavathŪkanganīe. *Indī yu mo
 nīmambīlīlye kūvathŪkangana ūlū wa
 ūvuku*, na vai angī mavathŪkanganīe
 ūlū wayo ateo ala mayīnengengetwe, ūtina
 wa Syama ntheu kūmavikīa mo, nūndū
 wa kwīw'anīa kīw'ū mūndū na ūla ūngī.
 Yu Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa
 mwīao Wake, nūmatongoesye efkīli
 nthīnī wa w'o ūlū wa maūndū ala mo
alei mavathŪkanganīaa; Na Ngai
 Mwene Vinya W'onthe amūtongoeasye
 ūla ona wīva We wendaa nzīanī ūla ya
 w'o.

215. Inyw'ī mwīśūanīa kana nīmūkalika
 Itunī mwīkalo ūla wookie ūlū wa asu
 ala makwie mbee wenyu ūtamūkwatīe?
 Ukya na mathīna nīsyamakwatīe mo, na
 nīmathingithangi'we na vinya o kūvika
 Mūtūmwa na ala meetfīkīlīte vamwe
 nake maasya, 'Utethyo wa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe *ūkavika* Indī? II, vate
 nzika ūtethyo wa Ngai Mwene Vinya
 W'onthe wī vakuvī.

216. Mo meūkūlya we kīla mo
 makaumya. 'Asya, 'Kīla kīseo ona kīva
 na ūthw'ii mwingī ūla inyw'ī mumasya
 wālle kwīthwa wī wa asyai na andū ma
 ndūū sya mūkauī na ndiwa na ngya na
 mūendi-wa-kyalo. Na ūseo ona wīva ūla
 inyw'ī mwīkaa, vate nzika, Ngai Mwene
 Vinya W'onthe nūwīśī nesa.'

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ
 مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
 لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ
 فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ تَهُمُ الْبَيِّنَاتُ
 بَيِّنَاتٍ بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا
 فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
 إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٤﴾

أَرْحَبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَنْ يُاتِيَكُمُ مَقِيلٌ
 الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَهْمِرِينَ وَالصَّالِحِينَ
 وَنَزَّلْنَاهُمْ حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
 مَعَ نَصْرِ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٥﴾

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ هُوَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ
 خَيْرٍ فَلِلَّهِ الدِّينُ وَالْآقْرِبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ
 وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ
 عَلِيمٌ ﴿٢١٦﴾

217. Inyw’I nfmwathfwe kOkita, ona ka0 inyw’I m0ikwendeew’a; IndI nIvatonyeke inyw’I m0kakImena kInd0-kI kIseo kwenyu; na nIvatonyeke inyw’I m0kakyenda kInd0 oyIla nI kIth0ku kwenyu. Ngai Mwene Vinya W’onthe nIwIsI *syInd0 syonthe*, na inyw’I m0yIsI.

LUKU 27

218. Mo me0k0lya 0voo wa kOkita nthInI wa Mwei M0theu. Asya: ‘KOkita nthInI waw’o nI *naI* nene IndI k0masiIla *and0* nzIaInI ya Ngai Mwene Vinya W’onthe, na k0lea k0t0nga m0vea Kwake na *k0masiIla and0 k0lika* nthInI wa M0sikiti M0theu, na k0mal0ngya *and0* kuma nthInI wa w’o, nI *naI* nene m0no kwa Ngai Mwene Vinya W’onthe; na m0thInany’o nI m0th0ku m0no k0vIta k0aa.’ Namomaikaeka k0m0kita inyw’I ok0vika mam0t0nge inyw’I kuma m0tkInonI wenyu, ethwa mo nImatonya. Na katI wenyu 0la 0aly0kaa akasyoka Itina kuma m0tkInonI wake na 0kusaa e m0lei; asu nImo ala mawfa moo makethwa me vathei I0I0 wa nthI Ino na Ila Ingi. Aa nI ekali ma MwakinI navo nIvo mo makekalaa.

219. Asu ala mefIkIlaa na asu ala mathamaa na kwIthing’IIsya na vinya nzIaInI ya Ngai Mwene Vinya W’onthe, no asu ala mekwatasya tei wa Ngai Mwene Vinya W’onthe, na Ngai Mwene Vinya W’onthe nI M0ekanfi-wa-naI M0no, Us0twe nI tei.

220. Mo me0k0lya we I0I0 wa 0kI na ky0thI *kya mbesa*. Asya; isu syeII ve naI nene na ota 0u ve motandIthyo *amwe* kwa and0, IndI naI yasyo nI nene k0vIta 0tandIthyo wasyo.’ Na mo me0k0lya we kIla mo maIIItwe nI kumya. Asya: ‘KIla m0tonya k0tialya. Uu nIw’o Ngai Mwene

يَتَّبِعُ عَلَيْكُمْ الْقِتَالَ وَهُوَ كَرِيمٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا قِتَالًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَنْتَ أَنْ تُجِبُوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْكَفْرُ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْوَسْئَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَزَالُونَ يَقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَسْتَوْفِرْ فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٩﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالنَّبِيرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا لَعَلَّ كَثِيرٌ مِّنْ نَّفْسِهِمَا وَأَن يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ فِي الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢٠﴾

Vinya W'onthe ūmŭvuanŭasya mŭao
Yake nŭ kana inyw'ŭ mŭtonye kŭsoanŭa.

221. Iŭlŭ wa nthŭ ŭno na ŭla ŭngŭ. Namo
meŭkŭlya ŭlŭ wa ndiwa. Asya: 'Kŭkŭlya
mwŭkalo wasyo nŭ kŭko kya ŭseo
mŭnene. Na ethwa inyw'ŭ nŭmwavulana
nasyo, syo nŭ anaafthe menyu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nŭmwŭsŭ ŭla
mwanangi na ŭla mwŭki wa nesa. Na
takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭwendie ŭu, We ethwa amŭlikilye
inyw'ŭ nthŭnŭ wa wŭa mŭmŭ. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-Vinya Mwingŭ, Mŭŭ.

222. Na mŭikatwae iveti ithaithi sya
mŭvw'anano, okŭvika syŭfŭkŭle; ona
kŭveti kŭfŭkŭli ngombo nŭ kŭseo
kŭvŭta kŭthaithi kya mŭvw'anano, ona
kau nŭkŭtonya kŭmwendeesyā mŭno
inyw'ŭ. Na mŭikanengane iveti
mbŭfŭkŭli kwa athaithi ma mŭvw'anano
maitwae okŭvika metŭkŭle; ona
ngombo mbŭfŭkŭli nŭ nzeo
kŭvŭta mŭthaithi wa mŭvw'anano,
ona kau we nŭtonya kŭmwendeesyā
mŭno inyw'ŭ. Aa metanŭaa
Mwaki, ŭndŭ Ngai Mwene Vinya
W'onthe etanŭaa Itu na ŭkeko
kwa mwŭao Wake. Na We
amŭvuanasya Mŭsoa Yake
ŭtheinŭ kwa andŭ nŭkana mo
matonye kŭlilikana.

LUKU 28

223. Na mo meŭkŭlya we ŭvoo wa
nthakame ya mwei ya iveti. Asya: 'Nŭ
ŭvuku, kwa ŭu ŭvathanei na iveti
ila syŭna mwei, na mŭikalike
kwasyo okŭvika ithee. ŭndŭ
syamina kwŭthesya syo mbene,
ŭndŭ likai kwasyo kwŭlanana
nondŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŭmwŭyŭafe inyw'ŭ. Ngai Mwene
Vinya W'onthe amendaa asu ala

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ
لَّهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالُطُوهُمْ فَانْحُوا أَنفُسَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
الْفَيْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْتَبْتُمْ إِنْ اللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢١﴾

وَلَا تُكَلِّمُوا الشُّرَكَاءَ عَمَّا يُؤْمِنُونَ وَلَا مَآةً مُّؤْمِنَةً
خَيْرِينَ مُّشْرِكَةً وَلَا تَهْبِطُكُمُ وَلَا تُكَلِّمُوا الشُّرَكَاءَ
عَمَّا يُؤْمِنُونَ وَاعْبُدُوا اللَّهَ مُّؤْمِنِينَ خَيْرِينَ مُّشْرِكٍ وَلَا
كُوفٍ عَجِبْكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى التَّارِخِ وَاللَّهُ يَدْعُو
إِلَى الْجَنَّةِ وَالنَّفْعِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ
لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٢﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحْضِيِّ قُلْ هُوَ أَذَى لَا فَاعِزٌ لَّوَا
النِّسَاءَ فِي الْمَحْضِيِّ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ عَمَّا يَطْهَرْنَ
وَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٣﴾

mamw'fthiŪlaa We na amendete asu ala metheasya ene. ⁶

224. Iveti syenyu nĩ mŪŪnda kwoondŪ wenyu; kwa Ūu Ūthengeei mŪŪnda wenyu y'la na ŪndŪ mŪkwenda, na tongosyai *Ūseo-Umwe* mathayŪnĩ menyu ene; na mŪk'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ĩ mŪkakomana Nake; na matavyei Ūvoo mŪseo asu ala mew'aa.

225. Na mŪikamŪtw'ĩk'ĩthye Ngai Mwene Vinya W'onthe k'eleelo kya ithitŪ syenyu nĩkana matonye kŪeka kw'ika nesa na kw'ika ŪlŪngalu na kŪseŪvya mŪuo katĩ wa andŪ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-W'onthe, Umanyi-Wonthe.

226. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamw'ita inyw'ĩ kwoondŪ wa maw'iv'ito ta asu menyu ma mana, Īndĩ We akamw'ita inyw'ĩ kwoondŪ wa maŪndŪ ala ngoo syenyu sy'ĩk'ite. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŪekanĩ-MŪno vyŪ, MŪm'ĩsya.

227. Kwa asu ala mekw'iv'ita *kw'iv'athana* na iveti syoo, Īvinda y'la *y'anie* ya kweteela nĩ myei ĩna; na Īndĩ mo mauma w'ivitonĩ, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŪekanĩ-Wa-Naĩ MŪno, UsŪftwe nĩ tei.

228. Na ethwa mo nĩmatw'a kŪtaan'ĩsya, Īndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-W'onthe.

229. Na iveti ila inengetwe talaka ikeeteela vandŪ va mavinda atatŪ *myei*

لَسَأْوَكُم حَرْثٌ لَّكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ وَلَا
تَدِمُوا وَلَا تَنفِسُوا وَأَتِقُوا اللَّهَ وَاعْمَلُوا لَكُمْ مَلَقُوا
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

وَلَا تَعْمَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا
وَتُصَلِّوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْفِغْرِ إِنَّمَا يَنْذِرُ لَكُمْ لَعْنَةً
وَإِن كُنْتُمْ عَافِينَ ﴿٢٢٦﴾

لِلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ مِنْ إِبْرَاهِيمَ إِذْ بَعَثْنَا نَبِيًّا
قَالَ قَاءُوا قَاتِلُوا اللَّهَ عَفْوًا تَرَجِمُوا ﴿٢٢٧﴾

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

وَالْمُطَلَّاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ

⁶ Ndeto ĩno 'Ūvukyo' ndĩkwoneka ĩk'ĩlika kwa ŪlŪngalu kwa K'ĩtalavu "Azzam" nthĩnĩ wa ngewa ĩno. Ndeto 'Azzan' y'alle nĩ kŪmany'ika ta Ūvuku na mw'ĩkal'ile Ūte mŪseo wa kavinda. Ūu nĩtonya kwonany'a kana Ngai n'woombie k'ĩndŪ kya mŪisyo kwa iveti o y'la Ūu tiw'o.

ñatŪ nŪndŪ wasyo mbene; na ti kwīanana na mīao kwasyo kŪvitha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbfite nthīnī wa mavu masyo, ethwa nīmwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na MŪthenya wa MŪminŪkīlyo; na aŭme masyo mena ūtonyi mŪnene wa kwitŪnga ūvīdanī yu, ethwa nikwenda wīw'anīthyo. Nasyo *iveti* syīna ūtonyi ota ūsu wa aŭme asu ūlŪ wasyo kwīanana na mīao; īndī aŭme mena kīvīla kīmwē ūlŪ wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mwene-Vinya MŪf.

LUKU 29

230. Kutaanisya ta kuu nikutonya *kŪtavanw'a* keli; na īndī syīkalyei *syo* na Mwīkalo mŪseo kana mŪieke ithi kwa ūseo. Na ti kwītkīlye inyw'ī kwosa kīndŪ kuma kwasyo katī wa ila inyw'ī mwīnengete *iveti syenyu* ateo me eī makakīa kŪlea kŪsŪvīa mīvaka *īla ñw'ñwe* ni Ngai Mwene Vinya W'onthē. īndī, inyw'ī mwakīa kana mo maitonya kŪlŪmya mīvaka *īla ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kŪikethwa kwī ūvītyo katī woo kwosa kīla kīveti kīkwīyovosya nakyo. Ino nīyo mīvaka *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kwa ūu, mŪikamīkīle; na ūla ūmītkīlaa mīvaka *īla* Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtw'īte, asu nīmo ala eki ma naī.

231. Na we amina kŪkīnenge *kñveti* talaka *ñvīnda ya katarŪ*, īndī yu kyo ti kītkīlye kwake ūtina wa ūu, okŪvika kītwawe nī mŪndŪ ūngī, na ethwa asu nīwataañsya nakyo ota ūu; īndī kŪsyokeania kwoo īngī kŪikethwa kwī ūvītyo, ethwa nīmesī nesa kana nīmeūsŪvīa mīvaka *īla* Ngai Mwene Vinya W'onthē *wīñwe*. Na īno mīvaka *īla ñw'ñwe* nī Ngai Mwene

لَا يَجِدُ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ
 إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَوَّاتَهُنَّ أَنْ
 يَرُدَّوهُنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ

الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّيْجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ
 وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

الطَّلَاقِ مَرَّتَيْنِ فَإِمْسَاكَهُنَّ بِغُرُوبٍ أَوْ تَبْرَاجٍ يَبْخُلْنَ
 وَلَا يَجِدُ لَكُمُ أَنْ تَأْخُذُوا بِمَا أَنْتُمْ مَوْحُونَ شَيْئًا إِلَّا
 أَنْ يَخَافَا إِلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا
 حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِنَّ
 حُدُودَ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهُمَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ
 فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٩﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ أَنْ يَنْكِحَ زَوْجًا
 غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا
 إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
 يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe ũla We Ūmŭvuanasya kwa andŭ ala mena Ūmanyi.

232.Na yũla inyw'ŭ mwainenge iveti asyenyu talaka ya kavinda na iithengeea mŪminŭkŭlŭyo wa ũvinda yasyo yũla yũw'ũwe; ũndŭ syũkalyei kwa mwŭkalo mŪseo; kana mŪeke ithi kwa mwŭkalo mŪseo; ũndŭ mŪikaisiũũe kwa nzŭa nthŭku nũkana mwŭke naũ. Na ūla ona wŭva wŭkaa ūu, vate nzika aŭvŭũfũasya thayŭ wake mwene. Na mŪikavŭe ngŭŭũ na mŭao ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ũnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yũla yũ ũlŭ wenyu na Ivuku na uũ yũla We Ūtheetye kwenyu, akŭmŭtaa inyw'ŭ nayo. Na mŪkũei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyũsũ syũndŭ syonthe nesa.

LUKU 30

233.Na yũla inyw'ŭ mwainenge iveti syenyu talaka na syavika ũvinda yasyo ya mŪminŭkŭlŭyo, mŪikaisiũũe kŭtwawa nũ aa mŪŭme masyo, ethwa nũmekwŭw'ana katũ woo ene kwa nzŭa nzeo. Uu nũ ūtao kwa ūla we katũ wenyu Ūmwŭũkũlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪthenya wa MŪminŭkŭlŭyo. Uŭ nũ ūathimũku kwenyu na nũ ūtheu vyŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwũsũ ũndŭ inyw'ŭ mŪyũsũ.

234.Na iveti ikoongasya syana syasyo kwa myaka ũũ mŭima ūū nũ kwa ala mendaa kwŭanũsya kwongya. Na ũthe wa kana akamanenge kana na nyinyia ngŭa na ũŭ kwŭanana na mŭeele. Vai thayŭ waũũũe nũ kŭkufũhw'a mŪio ūla ūtatonya kŭvikya. Nyinyia wa kana ndakatume ũhe wako athũna ũlŭ wa kana kake na ota ūu, ũthe wa kana ndakatume nyinyia wako athũna ũlŭ wa,

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِعُرُوفٍ أَوْ سَرَاحِهِنَّ بِعُرُوفٍ وَلَا تَسْكُرُوهُنَّ
ضَرَارًا لَتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
وَلَا تَحْنُدُوا إِيَّائِيَ اللَّهُ هُزُؤًا وَإِذُرُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُعْظِمُكُمْ
بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٣﴾

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ
أَنْ يَتَّخِذْنَ أَرْزَاقَهُنَّ إِذَا تَرَاضُوا بَيْنَهُمْ بِالْعُرُوفِ
ذَلِكَ يُعْظِيهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ أَرْزَاقُكُمْ وَأَطَهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

وَالْوَالِدَاتُ يُرِضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
إِنْ أَرَادَ أَنْ يُنِمَّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْعُرُوفِ لَا يُكَلِّفُ نَفْسًا
إِلَّا وَسْعَهَا لَا تَضَارُّ وَالِدَةً وَبَوْلُهَا وَلَا مَوْلُودًا
لَهُ يَوْلِيهَا وَعَلَى الْوَالِدِ مِثْلُ ذَلِكَ إِنْ أَرَادَا
فَصَالًا عَنِ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا

kana kake, na ūlū wa mŭtīlwa no to Ūu. Na ethwa efi meenda *kŭkatilīlīhya* ūia, kwa kwīw'ana na kwītkīflana, vai ūthŭku ūlū woo. Na ethwa mwīfenda kwimanthīa syana syenyu iveti sya kwongya, kŭikethwa kwī nthoni kwenyu ethwa nīmŭkŭŭva kīla mwīw'anīte kŭŭva kwa nzīa nzeo. Na mŭkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndŭ inyw'ī mwīkaa.

235. Na asu ala menyu makusaa na kŭtia iveti, *iveti* isu nomŭvaka syeteele kwa myei ūna na *matukŭ* tkŭmi. Na yīla syavikya mŭminŭkīlyo na ūvinda yasyo, vai naŭ tkethwa ūlū wenyu nthīnī wa ūndŭ ona wīva syīkwīka syo mbene kwīlanana na ūla ūseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmanyaa maūndŭ ala inyw'ī mwīkaa.

236. Ona vaikethwa nthoni kwenyu kŭtwaa ūvoo wa kwīvasya *iveti* ii kana kwia *wendi* ūsu ūvithītwe ililikanonī syenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsl kana inyw'ī mŭkasŭanīa ūvoo wasyo *ūndŭnī ūndī* mŭikew'ane nasyo na kīmbithī, ateo mŭineena ndeto nzeo. Na mŭikatw'e kŭtwaana kŭvika ūvinda yīla yītw'ītwe yīvike mŭthya wayo. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsl kīla kī iīlkonī syenyu; kwa ūu ūsŭvīanei naw'o. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭekanī-wa-Naŭ Mŭono, Mŭomīlyo.

LUKU 31

237. Kŭikethwa kwī ūvītyo kwenyu kw'inenge iveti talaka mŭtaikiitīte, kana kwīnenge ngaasya yasyo. Indī inengei, mŭthw'ii kwīlanana na ūthw'ii wake na

وَأَن أَرَدْتُمْ أَن تَسْرِعُوا بِأَوْلَادِكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا بَلَغْتُم بِالْعُرْفِ وَأَثَقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُم وَيدرون أَوْلَادًا يَتَّقُونَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا وَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْعُرْفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٦﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَزَّضْتُم بِهِ مِنَ صِغَارٍ فَتَمَسُّوا أَوْ لَكُنْتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ عَلِيمًا اللَّهُ أَنكُم سِتْرٌ وَلَهُنَّ وَلَكِن لَّا تُوَاعِدُهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا تَعْرَضُوا عَقْدَةَ الرِّجَالِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابَ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً مِّمَّا مَرَّعُوهُنَّ عَلَى الْبَيْعِ

ngya kwifanana na Okwati wayo---
Utethyo kwa nzifa nzeo ni mwifao Iŭlŭ wa
ala alŭngalu

238.Na ethwa inyw'ŭ nŭmwainenge iveti
talaka mŭtaikiitŭte, na nŭnwinengete
ngaasya syasyo, Indŭ nyunzu ya kŭla we
umŭtŭye *kŭkeethwa kŭ kyaku* ateo syo
syamŭkeka, kana ŭla we, wovano wa
mŭtwaano wŭ mokonŭ make, nŭwaŭle nŭ
kŭkeka. Na inyw'ŭ mŭkaeka, kŭu nŭ
kŭthengeanŭ na ŭlŭngalu mŭno. Na
mŭiokolwe nŭ kwŭka nesa mŭndŭ na ŭla
ŭngŭ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭwonaa ŭndŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

239.Syafŭsyai Iŭlŭ wa Mboya, na Mboya
ya katŭ, na ŭngamai mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe mwŭnyivŭtŭye.

240.Ethwa inyw'ŭ mwŭ mwŭkalonŭ wa
w'ia, Indŭ *neenai Mboya syenyu*
mŭŭngeme kana mŭlŭsŭte nyamŭ; Indŭ
yŭla mwŭna mŭuo, mŭlŭlikanei Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwŭfanana nondŭ
We ŭmŭmanyŭtŭye inyw'ŭ maŭndŭ ala
inyw'ŭ mŭtamesŭ.

241.Na asu ala menyu makusaa na kŭtia
iveti, makeeyŭfaŭ atŭŭwa moo Iŭlŭ wa
iveti syoo kyaŭya kya mwaka ŭmwe
mbee wa itanamba kuma vo. Indŭ *iveti
mbene* syeeyumya vo nesyo, kŭikethŭwa
na ŭthŭku Iŭlŭ wenyu nŭndŭ wa maŭndŭ
ala maw'o syo syŭkwŭka maikony'e syo
mbene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭ Mwene-Vinya, Mŭŭ.

242.Na kwa iveti ila inengetwe talaka
ota ŭu nŭvaŭlŭte nŭ kwŭthŭwa na kŭanda
kya kyaŭya kwŭfanana na ŭla ŭseo----- nŭ
ŭtw'io kwa ala mamŭkŭfaa Ngai.

قَدْرُهُ وَعَلَى الْقُدْرِ قَدْرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٨﴾

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ وَ قَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرْصَفْ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ
يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ الرِّكَاحِ وَ
أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَ لَا تَلْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

حِفْظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا
لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٤٠﴾
فَإِنْ خِفْتُمْ فِرَاجًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَلْحِقُوا
اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَكُمْ وَيُرُونَ أَنْزِلَاجَكُمْ وَرِيضَةً
لِأَرْوَاحِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْعَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ
خَرَجْتُمْ فَلَاحْتِاجَ عَلَيْكُمْ فِي مَا تَعْلَمُونَ فِي الْأَنْفُسِ مِنْ
مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٤٣﴾

243.Uu nŵ'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtheeasya inyw'i mfao Yake nŵkana mŭtonye kŭmanya.

كذٰلِكَ يٰٓبَنِيَّ اِنَّ اِلٰهَكُمْ تَعْبُوْنَ ﴿٣٤﴾

LUKU 32

244.Inyw'i nomŭmesŵ asu ala maumie mŵsyŵnŵ yoo, namo maŵ makili, maikŵa kŵkw'ŭ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwamatavisye: 'Kw'ai' na ŵndŵ We nŵwamatŭngie thayŭ ŵngŵ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mŭnengani wa syŵndŭ kwa andŭ, ŵndŵ andŭ aingŵ mŭno maitŭngaa mŭvea.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ وِىۡدِهِمْ وَهُمْ اِلٰلٰهٌ مُّشْرِكُوْنَ ۗ قَالُوْا رَبُّنَا الَّذِيْٓ اُنۡزِلَ فِيۡهِ الْقُرۡاٰنُ الْحَكِيْمُ ۗ اِنَّ اِلٰهًا لَّدُوۡنِ فَضْلِ عَلَی النَّاسِ وَ لٰكِنۡ اَكۡثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٣٥﴾

245.Na ūkitai nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Vinya W'onthe nŵ Wiw'i-W'onthe , Umanyi-W'onthe.

وَقَاتِلُوْا فِيۡ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٣٦﴾

246.Nŭŭ ūla ūkamŭtw'ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe kŵmonze kŵseo kya ūthw'ii wake nŵkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭmwingŵvŵsya kyo kŭndŭ kwŵŵ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwosaa na nŭthanthaasya, na Kwake nŵkw'o inyw'i mŭkatuwa ma kŭsyoka.

مَنْ ذَا الَّذِيۡ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضِعُّهُ لَهٗ اَضَاعًا كَثِيْرًا ۗ وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبۡسُطُ ۗ وَاِلَيْهِ تُرۡجَعُوْنَ ﴿٣٧﴾

247.We nowŵw'ŵte ūvoo wa anene ma Aana ma ŵilaeli ŵtina wa Mose, yŵla mo mamŭtavisye Mwathani woo: 'Tŭnyuvŵe ithyŵ mŭsumbŵ nŵkana tŭtonye kŭkita nzianŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? We aisye,

اَلَمْ تَرَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اِذۡ قَالُوْا لِسَيِّدِنَا اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِيۡدًا ۗ قَالَ سُبۡحٰنَ اللّٰهِ ۗ اِنۡ كُنۡتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۗ اِنۡتۡهٰتِلۡ اِلَّا تَقَاتِلُوْا قَالُوْا وَمَا لَنَا اَلَّا نُقَاتِلَ فِيۡ

'Titakwonany'a kana inyw'I m0ikokita mwatw'Ifwa k0kita?' Namu mas0ngfa: 'Twina kItumi kya0 ithyI kya k0lea k0kita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe o yfla ithyI nft0l0ngftw'e kuma mfsyInI yait0 vamwe na syana situ sya a0me? IndI yfla mo matw'Ifwe k0kita, nIfmaaly0kile na masyoka na Itina ateo and0 av0th0 katI woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesI nesa-eki ma naI.

248.Na Mwathani woo nIfwamatavisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe n0m0nyuvfe inyw'I Taluuti ta m0sumbI.' Namu mak0lya: 'Atonya ata we kwIfhwa na 0sumbI I0l0 wait0 oyfla nithyI twaflIte kwIfhwa na 0sumbI mbee wake, na we ndanengetwe 0thwii mwingi? We asya: 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe am0nengae 0sumbI 0la We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Mumo, Umanyi-W'onthe.

249.Na Mwathani woo nIfwamatavisye mo: 'Na 0vano wa 0sumbI wake nI kana inyw'I m0kanengwe ngoo yIna 0uu kuma kwa MwIfai wenyu, na matialyo ma ma0nd0 maseo ala and0 ma Mose matie na and0 ma Aluni---- alaIfka mamakufte, Vate nzika, nthInI wa 0nd0 00 ve Kyama kwoond0 wenyu ethwa mwI etIfkIi.'

سَبِيلَ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ دَارِنَا وَأَبْنَاءَنَا
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٨﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَارُوتَ
مَلِكًا قَالَ لَوْ أَنِّي يُكُونُ لِي الْمُلْكُ عَلَيَّآ وَرَحْمَتُ
أَخِي بِالْمُلْكِ مِنِّي وَلَمْ يَأْتِ سَعَةَ مِنَ الْمَالِ
قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مَلِكَةً مَّن يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٩﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَن يَأْتِيَكُمُ
التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَأَلْ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لآيَةً لِّكُم إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٤٩﴾

LUKU 33

250. Na yġla Taaluuti waumaalile na nguthu sya ita aisye; 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe emŭtata na ūsġ. Ula ūnŭnyw'a na kanyw'a akŭmanġte ti wakwa; na ūla we ūtekġsama kwa ūla w'o nġ wakwa, ateo ūla ūnŭnyw'a atavġte na kw'oko kwake. Indġ mo nġmanyw'ie namo *moko* ateo avŭthŭ moo. Na yġla mo maingie ūsġ-we vamwe na asu ala meefkġlile maisye: 'Ithyġ tŭi na vinya ūmŭnthġ w a kŭkomana na Yaaluuti na nguthu syake sya ita.' Indġ asu ala meesġ naw'o kana mo *mŭthenya ūmwe* nġmakakomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe maisye: 'Nġ nguthu nini syġana ata ila syaikġlilye vinya nguthu nene kwa mwġao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala momġtasya.'

فَلَمَّا فَصَلَ طَائِفًا بِالْجَبُونِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بِتَابِعِكُمْ
 بِمَهْدٍ فَسَنَ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ
 يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اعْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ
 فَتَشْرَبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ
 وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
 بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّقْرَّبُونَ
 أَفَلَا تَذَكَّرُونَ قَلِيلًا قَلِيلًا فَكَلَبَتْ يَدَاكَ
 اللَّهُ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ⑤

251. Na yīla mo maumie *kOkita* Yaaluuti na nguthu syake sya ita, maisye: ‘Ame Mwīai waitū, onoesya Omīllyo tūlū waitū, na lūlūmīlyā matambya maitū, na tūtetheesye ithyī tūlū wa andū alei.’

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَخْرِجْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبَّتْ أقدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿٢٥١﴾

252. Kwa ōu, mo nīmamalūngilye kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W’onthē na Ndaviti nīwamōaie Yaaluuti *Ngoliathu*. Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nīwamūnengie we ōsumbī na ōī na nīwamūmanyīsiye we maōndū ala We wendie. Na takethwa ti Ngai Mwene Vinya W’onthē kūmasianīa andū na ala angī, nthī yīthwa yausūīwe nī kīthokoo. Indī Ngai Mwene Vinya W’onthē nī Mūnengani-Mūlau, kwa andū ma mbaī syonthe.

فَهُزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَ
أَنَّهُ اللَّهُ الْمَلِكُ وَالْحَكِيمُ وَعَلَّمَهُ مَتَاعًا وَ
لَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥٢﴾

253. Ino nī Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W’onthē; Ithyī tūōkūsomea we na ōla w’o. Vate nzika, we wī *Ōmwe* wa ala Atūmwa.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَرَأَيْكَ لَيْسَ
الرُّسُلِينَ ﴿٢٥٣﴾

254. Atŭmwa aa Ithyĩ tŭmanenevetye amwe moo ĩlũlũ wa ala angĩ: Katĩ woo Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaneenie namo*¹ na amambatĩsya amwe moo nthĩnĩ wa Ūnene wa ivĩla. Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Isa Yesu mwana wa Malia, Syama nthu na nĩtwamwĩkĩie vinya na Veva wa Ūtheu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwendete ūu, asu ala mookie ĩtina woo mayĩthwa mokitie ene kwa ene ĩtina wa Syama nthu kŭmavikĩla mo; ĩndĩ mo nĩmavathŭkanganie. Katĩ woo ve ala meetĩkĩlile na katĩ woo ve amwe ala maleile kwĩtĩkĩla. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwendete mayĩthwa mokitie mŭndũ na ūla Ūngĩ ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho ekaa ūndũ we wendaa.

LUKU 34

255. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithyĩ tŭmŭnengete inyw'ĩ mbee wa Ūtanavika mŭthenya ūla nthĩnĩ waw'o vatakethwa kŭthooa kana kŭthoosya, ona kana Onyanya, ona

فَأَمَّا تِلْكَ الْأَمْثَلُ فَأَضَلُّنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِنْهُمْ
 مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ ۗ وَآتَيْنَا
 عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتُوتَ وَإِذْ نَفُوحَ الرُّوحِ الْقُدُسِ
 وَكُلَّ شَاءِ اللَّهِ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ
 بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ
 مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا
 وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٣٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا مَنَّا رَزَقْنَكُمْ مِنْ قَبْلِ
 أَنْ يَأْتِيَنَّكُمْ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ
 وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٥﴾

¹ * Nĩwa manengie mwĩao mweũ

Mŭsoa ūũ nŭtonya kŭalyũlwa kwa kŭŪngama vanini ĩtina wa 'Minhum' na ti mbee wa 'Minhum' nĩkana ūalyũlo wayo ūsomeke na kŭmanyĩka nesa mbee. Na wĩle kŭsomeka ta ūũ;- Atŭmwa aa ala ithyĩ tŭmanenevetye amwe ĩlũlũ wa angĩ. Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaneenie namo na amanenevya na Ūnene wa ivĩla.

Wiw'anŋthya, na no asu ala matetkflaa mevŋfiasya mo ene.

256.Ngai Mwene Vinya W'onthe Vai Ngai ateo We, Ula-Wi-Thay0, Mwŋtethya, na Wŋkwaty0-W'onthe, kwombosya k0im0kwataa We, kana too. Syonthe ona syŋva ila syŋ matunŋ na syonthe ila syŋ ŋ0ŋ0 wa nthŋ nŋ Syake. N00 ŋla ŋtonya k0voyaŋŋa mbee Wake ateo kwa ŋthei Wake? We n0mesŋ ma0nd0 ala me mbee woo na ala me ŋtina woo; namo maithy0ŋ0ŋ0kŋte kŋnd0 nthŋŋ wa ŋmanyi Wake ateo ŋnd0 We wendaa. Umanyi wake ŋnyaŋkŋte ŋ0ŋ0 wa matu na nthŋ; ona ŋs0vŋi wasyo nd0m0thŋnasya We nongi; Nake nŋ Ula-Wŋ-ŋ0ŋ0, Ula-M0nene.*²

257.Vayaŋle kwŋthwa na k0ingŋanŋsya nthŋŋ wa ndŋni. Vate nzika ŋŋngalu nŋwŋvath0kanŋtye na ŋthyoeuku; kwa ŋu, ŋla ona wŋva, ŋleaa k0tongoew'a nŋ asu ala mekaa naŋ, na ŋmwŋtkflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nŋwŋkwatŋle ngwatŋlo ŋla yŋ vinya ŋtatonya k0t0ŋŋka. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

258.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ m0nyanyae wa asu ala metkflaa: we amaumasya mo kuma nthŋŋ wa kfla m0thenya wa kŋvindu k0matwaa

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

لَا يُكْرَاهُ فِي الدِّينِ مَقَدٌ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

² * Ndeto Ino: 'Kursi' m0no yaasya, kŋvŋla kya ŋtonyi kana kya ŋsumbŋ. uaŋy0ŋ0 wa ndeto Ino nŋ m0thanthau na ndŋncena ŋ0ŋ0 wa ŋmanyi wŋw'oka t0 ŋndŋ ona motonyi angŋ ma kŋsilikalŋ.

Kyeninĩ. Na asu ala maleaa kwĩtkĩla, anyanyae moo nĩ eki-ma-naĩ ala mamaumasya kyeninĩ k0matwaa nthĩnĩ wa kĩla m0themba wa kĩvindu. Aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

LUKU 35

259. We nowaaĩw'a 0voo wa we 0la wakaananiie na Avalamu 000 wa Mwĩai wake n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwam0nengete 0sumbĩ? Yĩla Avalamu waisye: 'Mwĩai wakwa nĩ We 0la 0nenganae thay0 na 0etae kĩkw'0, we aisye, 'Nyie onakwa nĩnĩnganae' thay0 na ngaete kĩkw'0.' Avalamu asya, N0seo, Ngai Mwene Vinya W'onthe aetae sy0a kuma Um0lonĩ, we yĩete yume Uth00lonĩ.' 0la m0voyi wa mĩvw'anano nĩwasonokie m0no. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 mate al0ngalu,

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ حَاجَّ إِبرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ أَنبَأَهُ
اللَّهُ الْمَلَكُ إِذْ قَالَ إِبرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ
قَالَ أَنَا أَنبِئُكَ وَإِيمُتُ قَالَ إِبرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي
بِالسَّمْسِ مِنَ الشَّرْقِ فَأَن تَأْتِي بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ
قَالَتِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهِ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

260. Kana ta we 0la wesĩle vakuvĩ na m0syĩ 0la waval0kĩte nthĩ na iala syaw'o, na aseng'a, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aka0t0nga thay0 Indĩ Itina wanangĩko waw'o? Na Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe am0kw'ĩthya kwa myaka İana yĩmwe; na Indĩ

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى
عُرُوسِهَا قَالَ أَنَّى يُغِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِنَاهُ
فَأَمَّا تَهُ اللَّهُ مِائَةً عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ
قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ

We nīwam0thay00kisiye, na am0k0lya, 'wīkalfite *nthīmī wa mwīkalo 00* kwa Iwinda yāna ata?' We asūngīe 'Nyie nīkalfite kwa m0thenya ūmwe kana kīlungu kya m0thenya.' We amwīe, Aiee, we wīkalfite *nthīmī wa mwīkalo 00* kwa myaka īana yīmwe. Yu kwa sisya īfu waku na kya0nyw'a kyaku; syo iyaa0a. Na kwa sisya īng'oi yaku. Na *Ithyī twīkīe 00* nīkana Ithyī tūtonye k00tw'īkīthya we Kyama kwa and0. Na sisya mavīndī, ūnd0 Ithyī tūmeananasya na īndī tūkamavw'īka na nyama. Na yīla ūnd0 ū0 wamwīvuanīsyie we, we aisye, 'Nyie nīnīsī kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwīka ūnd0 W'onthe ūla We wendaa.'

261. Na *lilikanai* yīla Avalamu waisye, 'Mwīai wakwa mbonya' a ūnd0 We ūmanengae thayū ala akw'0.' We am0k0lya, 'We nowīfīkīlīte?' We asūngīa, 'Iī īndī Nyie *nīk0lya ūu* nīkana ngoo yakwa yīthīwe ūthūm0onī.' We m0sūngīe, 'Osa nyūnyi inya ūimanyīsyie kwīkala vau kwaku' mwene na īndī ūkīmia kīla īmwe ī0l0 wa kīlīma; na īndī ūisyīta, nasyo nīk0ka vala we ūī syīkalaatīte. Na manya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, MŪī.

LUKU 36

262. Ngelekany'o ya asu ala maumasya ūthwīi woo kwoondū Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ta ngelekany'o ya mbeke īmwe ya mbemba īla yumasya iia m0onza, na kīla kīia kīyumya mbeke īana. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūfīwe nī mumo, Umanyi-W'onthe.

مَائَةٌ عَامٍ فَانظُرْ إِلَى طَعْنِكَ وَشْرَابِكَ لَمْ يَسْتَنْهَ
وَأَنْظُرْ إِلَى جِنَابِكَ وَلَيَجْعَلَنَّ آيَةً لِلنَّاسِ وَأَنْظُرْ إِلَى
الْعِظَامِ كَيْفَ نُفِثْنَا مَا نَمَرْنَا نَكْسُوهُمَا لَعْنًا لِلنَّاسِ
لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُنحِي السُّورَةَ قَالَ
أَنْزَلْنَاهُ نُزُولًا قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنَّ لِيْطْمِئِنُّ قَلْبِي قَالَ
فَخَذَّ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصَرَّهُنَّ لِيْ لَنْ جَعَلَ
عَلَى كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِيَنَّكَ
عَن سَعْيٍ وَاعْلَمَنَّ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

مَثَلِ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لِيُكَلِّمَهُ
حَبَّةً أُنثِثَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةٌ
حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَوِّفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

263.Mo ala maumasya ūthwii woo kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mailea kŭatſa kſla maumſtye na wai kana kſthokoo, mo mena ſtuvi yoo kwa mwſai woo, namo maikethwa na w'ia ona maikakwatwa nſ kyeva.

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تُحَرِّمَ لَا يَتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذَىٰ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٣﴾

264.Ndeto nzeo na ūkeo nſ nzeo kŭvſta nthembo iatſw'e kſthokoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nſwſyanſtye-We-Mwene Mŭmſſya.

قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَاتِهِمْ تَتَّبِعَهَا أَذَىٰ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

265.Inyw'ſ ala mwſtkſlaa! Mŭikatw'ſkſthye nthembo syenyu sya mana na wai na kſthokoo, ta ūla we umasya ūthwii wake nſkana oneke nſ andŭ, nawe ndamwſtkſlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminŭkſlyo. Ngelekany'o yake nſ ta ya ſvia yſtendeu yſw'ſkſſwe nſ ndaka, yſla mbua nene yayufa ſyſtiaa yſ-ſthei, yſtendeu na yŭmŭ. Mo maikakwata kſndŭ katſ wa ila mombanasya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ alei.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَىٰ كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِقْدًا فَتَنَّىٰ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَتَحَّلَّهُ كَمِثْلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا إِلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّنْهَا كَسْبًا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٥﴾

266.Na ūvoo wa asu ala maumasya ūthwii woo kŭmantha ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwſkſa mathayŭ moo vinya nſ ta ūvoo wa mŭŭnda wſ vandŭ vokſſſlu. Mbua nene nſ yuaa ſŭlŭ waw'o na ſetae matunda kŭndŭ kwſſſ. Na ethwa mbua nene ndſnaua ſŭlŭ waw'o, ſndſ ona mbua nini nſwſanſaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nſwonaa ūndŭ inyw'ſ mwſkaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَشْدِيدًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ كَمِثْلٍ شَرِّ بَرٍّ زَوَّجَ أَخَوَاتِهِمْ وَأَبِلٌ فَاتَتْ أَكْلَهُمَا ضَعْفَيْنِ فَإِنْ لَمْ يُؤْبَهِمَا وَأَبِلٌ فَطَلَّ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٦﴾

267. Umwe wenyu nŵendaa kwŵthwa na mŵŵnda wa mŵnathi na mŵsavivŵ wŵna tŵlŵsŵ tŵvŵfle uungu waw'o, na mŵthemba yonthe ya matunda kwoondŵ wake nthŵnŵ waw'o--- oyŵla ŵkŵŵ ŵmŵkwaŵfte, nake ena syana mbonzu, na kŵtutani kŵnene kya mwaki kŵiŵkima mŵŵnda ŵsu na vinya w'onthe ŵivya? Ŵu nŵw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵtheasya Mŵsoa Yake kwenyu nŵkana mŵtonye kŵsŵania.

أَيُّودَ أَحَدِكُمْ أَنَّ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ جَنَّاتٍ وَعِجَالٍ مَّجْرِيٍّ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَةٌ ضَعُفًا ۖ فَاصْبِرْ بِمَا آصَابَكَ بِعَصَا فِيهِ نَارٌ فَاحْرَقْتَ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٧﴾

LUKU 37

268. Inyw't ala mwŵtkŵflaa! Umyai katŵ wa syŵndŵ nzeo ila inyw't mŵmanthŵte, na katŵ wa ila Ithyŵ tŵmumŵasya mŵthanganŵ na mŵikamanthe ila nthŵku sya kumya katŵ wasyo ila inyw't ene mŵtasyosa ateo mŵkumanŵe na nthŵ nŵ nthoni. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŵwŵyanŵtye-We-Mwene, Ula-Waŵŵfte nŵ Kŵtaŵwa.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طِبْعَاتٍ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَسَّمُوا الْغَيْبَ مِنْهُ وَتَنْفِقُونَ ۖ وَسَلِّمُوا بِأَخْبَارِهِ إِلَّا أَنْ تُعْضِرَ فِيهِ أَهْلًا وَمَوْلًا ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفِيرٌ حَنِيدٌ ﴿٢٦٨﴾

269. Satani amŵteelemasya inyw't na ŵkya na amwŵyŵfaaa inyw't maŵndŵ ala mathe, oyŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe amwathaa inyw't ŵekeo kuma Kwake-Mwene na mumo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausŵtwe nŵ mumo, Umanyi-W'onthe.

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٩﴾

270. We amŵnengae ŵ ŵla We wendaa, na ŵla ona wŵva ŵnengetwe ŵ vate nzika, we anengetwe ŵseo mw'ingŵ; na vai ŵtonya kŵlilikanw'a ateo asu ala manengetwe kŵlŵko kya ŵmanyi.

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٧٠﴾

271. Na kyonthe ona kŵva kŵla inyw't mŵkumya, kana wŵvŵto ona wŵva ŵla

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ نَذِيرًا ۖ فَذَرِكُنَّ اللَّهُ يَعْلَمُ كَمَا يُلْقِي الرُّسُلَ مِنَ الْأَنْبَاءِ ﴿٢٧١﴾

m0kwĩvĩta, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwĩsĩ; na vaikethwa atetheesya kwa eki-ma-naĩ.

272.Mwaumya nthembo ũtheinĩ nĩ waĩlu na ũseo; Īndĩ mwaiivitha syo na kw'inenge ngya, nĩ ũseo mũno mbee kwenyu; na We akavetanga naĩ nyingĩ kuma kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعْتَا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهِيَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧٢﴾

273.Ti wĩa waku kũtuma mo maatĩla nzĩla ĩla ya w'o; Īndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtongoeasya ũla ona wĩva We wendaa. Na ũthw'ii ona wĩva ũla inyw'ĩ mũkumya, nĩ kwoondũ wenyu ene, oyĩla mumasya kwa kũmantha ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũthw'ii ona wĩva w'onthe ũla inyw'ĩ mũkumya, mũkaĩvwa mũtũngĩwe wĩ musũu na mũikavĩfw'a.

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يُشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظَلَمُونَ ﴿٢٧٣﴾

274.Nthembo ii nĩ sya ngya ĩla ithamĩtw'e kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na itatonya kwanganga ĩũlũ wa nthĩ. Mũndũ mũtumanu asũanĩaa kana mio mai na vata nũndũ wa kũlea kũvoya kwoo. We ũkamamanya mo na mwĩkallĩ woo; mo maimetasya andũ motethyo na kĩthing'ĩĩsyo. Na ũthwii ona wĩva ũla inyw'ĩ mũkumya, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũmanyi mwĩanũ waw'o.

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْسَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَاقًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٤﴾

LUKU 38

275.Asu ala maumasya ũthwii woo ũtukũ na mũthenya, kĩmbithĩnĩ na ũtheinĩ,mena ĩtuvi yoo kuma kwa Mwĩai

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٥﴾

woo, *vaikoka* w'ia *ŭlŭ* woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

276. Asu maĩsaa liva *ŭsyao wa mbesa* maikaendee ateo ūndŭ ūla ūkŭnĩtwe ni Satani akekĩw'a ndŭŭka ūendeeaa. Kĩtumi nŭndŭ mo maasya, 'Utandĩthya onaw'o no ūndŭ ūmwe na liva; o yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩtkĩlĩtwe ūtandĩthya na akavatana liva. Kwa ūla ūtao ūkaa kwake kuma kwa mwĩai wake na akĩfeka kwĩka ūu, ĩndĩ *kĩla we wakwatie* mbee kĩkeethwa kĩ kyake; na ūvoo wake wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala masyokeaa liva, mo nĩ ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

277. Ngai Mwene Vinya W'on the akaananga liva na akatuma nthembo yongeleka. Na Ngai Mwene Vinya W'on the ndamwendaa ona ūmwe ūla nĩ mŭlei mŭkĩĩku na mwĩki-wa-naĩ mŭnene. *³

278. Vate nzika asu ala metfĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, na kŭlŭmya Mboya, na kŭĩva Saka, makeethwa na ĩtuvi yoo kuma kwa mwĩai woo, na vai w'ia *ŭkoka* ūlŭ woo, ona mo maikakwatwa nĩ kyeva.

279. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na minai

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقْوَمُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِينَ
يَتَّبِعُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّا
الْبَيْعُ مِثْلَ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا
مَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَىٰ فَلَهُ مَا سَلَفَ
وَأَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٦﴾

يَسْتَحِقُّ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الضَّالِّينَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ
الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٩﴾

³ * Mŭsoa ūu wĩnengane ūtwio mŭkuvĩ na mŭtheu kana ūkwati wa mbesa ĩla syŭmbanĩtw'e na liva na ūthyoeuku ndwĩ ndĩi ya kŭlea kwanangĩka oyĩla mokwati ala nthembo nŭlŭmĩlĩw'e nthĩnĩ wamo makaalĩla.

kŵla kŵtiele kya liva ethwa inyw’ŵ mwŵ etŵkŵli.

280.Indŵ inyw’ŵ mwalea kwŵka ōu, Indŵ ŵsŵvŵei kaŵ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W’onthē na Mŵtŵmwa Wake; Indŵ inyw’ŵ mweelila, mŵkeethwa na motalo menyu ala ma mwambŵllŵlyo; ōu inyw’ŵ mŵikavŵtya onenyu mŵikavŵtŵw’a.

فَإِنْ لَمْ تَعْمَلُوا فَاذْنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِنْ تَتُوبُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ
وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

281.Na ethwa mŵkovi ena maŵndŵ mamŵvinyŵŵe, Indŵ mŵnengei ŵvinda kŵvika yŵla wŵŵthwa e vaseo. Ona inyw’ŵ mŵkaeka thŵŵ ŵsu ta nthembo, kwŵŵthwa kwŵ ŵseo mŵno kwenyu, takethwa inyw’ŵ nŵmŵmanya.

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَإِنْ
تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

282.Na kŵlai mŵthenya ōla inyw’ŵ mŵkatw’ŵkŵthw’a ma kŵsyoka kwa Ngai Mwene Vinya W’onthē; na Indŵ kŵla thayŵ ŵkaŵvwa vyŵ kwŵlanana nondŵ w’o wŵkŵte, namo maikavŵtŵw’a.

وَآتُوا يَوْمًا تَرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَىٰ لَمْ يَأْتِ
نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨٢﴾

LUKU 39

283.Inyw’ŵ ala mwŵtŵkŵllaa! Yŵla mwakovana mŵndŵ na ōla ŵngŵ kwa ŵvinda yŵtw’e, Indŵ andŵkai vandŵ. Na mŵandŵki nŵaandŵke nesa na ŵkŵŵku inyw’ŵ mwŵvo, na vai mŵandŵki waŵŵŵte nŵ kŵlea kŵandŵka, nŵndŵ Ngai Mwene Vinya W’onthē nŵmŵmanyŵŵtye we, kwa ōu, we nŵaandŵke; na ōla ŵkovethanŵtye namŵsomee; na we nŵwaŵŵŵte nŵ kŵmŵkŵla Ngai Mwene Vinya W’onthē, Mwŵlai wake, no ti kŵola kŵndŵ kuma vo. Na ethwa ōla ŵnŵŵkovethany’a ena kŵŵtko

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَعْتُمْ بِيَدِي إِلَىٰ آجَلٍ
مُّسَمًّى فَالْبَيِّنَةُ وَيَكْتُبُ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَ
لَا يَأْب كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ
وَلْيُحْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا
يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيحًا
أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمِلْ
وَلْيَأْتِ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ

kIte kIlanIu kana ena Umanyi mUvuthu kana Utatonya kUsomanIa we mwene, IndI mUndu OngI Umwe Ula Utonya kUmUngamIa asome kwa Ulungalu. Na Itai ngUsI ilI katI wa aUme menyu; na ethwa aUme eIf maikwoneka, IndI mUnduUme Umwe na iveti ilI ala inyw'I mUkwenda nImatw'Ike ngUsI, nIkana kIveti kImwe nthInI wasyo kyesa kUlwa kIla kIngI nIkItonya kUkIlilikany'a. Na ngUsI iyaIlItwe nI kUlea syeetwa. Na mUikew'e ta mUUnoa yIla mUkUandIka Undu Usu, wI mUnini kana wI mUnene, vamwe na Ivinda yaw'o yIla yItw'Itwe ya ndIvi. Undu Uu nI mUlUngalu mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na nUlUlUmIlIasya UkUsI, na kUmwIkalya inyw'I mUtena nzika; *kwa Ou, mUikalee kUandIka* ateo ethwa nI syIndu ila mUUnengane vau kwa vau na kwa nzIa Isu mUikethwa na IvItyo mwalea kUandIka. Na ItIhwai na ngUsI yIla mUuthooanIsya mUndu na Ula Ongi; na mUandIki kana ngUsi maikavItIw'e. Na inyw'I mweeka *Ou*, IndI Usu Ukeethwa wI Uemu ngalI Ila yenyu. Na mUkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amUnengae inyw'I Umanyi na Ngai Mwene Vinya W'onthe nUsyIsI syIndu syonthe nesa.

فَإِن تَرَىٰ نُفُوسًا مِّنَ النَّاسِ يَسْعَىٰ
 مِنَ الشَّهَادَةِ أَن تَحِضُوا
 مِنْهُم مَّا تَدْرُؤُونَ
 وَاللَّهُ عَزِيزٌ عَلِيمٌ
 لِّمَا تُكَذِّبُونَ
 وَإِذَا مَدَّ الْأَعْيُنُ
 عَنَ الْوَادِعِ إِلَىٰ الْأَرْضِ
 وَأَنظَرَ بَصَاطًا مِّنْهَا
 لَا يَأْتِي الشَّهَادَةَ إِلَّا
 بِالْحَقِّ وَإِذَا سَأَلَ
 بِرَأْسِ الْوَادِعِ الْأَرْضَ
 أَنَّ تُبَدَّلَ إِلَىٰ آخَرَ
 مَكَانٍ قُلْتُ لَا يَأْتِي
 الشَّهَادَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ
 وَإِذَا سَأَلَ بِرَأْسِ
 الْوَادِعِ الْأَرْضَ أَنَّ
 تُبَدَّلَ إِلَىٰ آخَرَ مَكَانٍ
 قُلْتُ لَا يَأْتِي الشَّهَادَةَ
 إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِذَا سَأَلَ
 بِرَأْسِ الْوَادِعِ الْأَرْضَ
 أَنَّ تُبَدَّلَ إِلَىٰ آخَرَ
 مَكَانٍ قُلْتُ لَا يَأْتِي
 الشَّهَادَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ
 وَإِذَا سَأَلَ بِرَأْسِ
 الْوَادِعِ الْأَرْضَ أَنَّ
 تُبَدَّلَ إِلَىٰ آخَرَ مَكَانٍ
 قُلْتُ لَا يَأْتِي الشَّهَادَةَ
 إِلَّا بِالْحَقِّ

284. Na ethwa inyw'I mwI kyalonI, na mUilea kwona mUandIki, IndI nIvaumw'e kIndu kInengwe mUkovethany'a kItw'Ike ta UtianIo. Na ethwa Umwe wenyu nIwamUkIkItIhya Ula UngI na kIndu, IndI

وَإِن كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ
 وَلَمْ تَجِدُوا كِتَابًا
 فَرِهْنَ مَقْصُودَهُ
 فَمِنْ بَعْضِكُمْ بِعَصَا
 آلِ مَرْيَمَ وَآلِ هَارُونَ
 إِذْ سَأَلُوا رَبَّهُمْ
 أَن يُرْسِلَ إِلَيْهِمْ
 سَبْعَ مَائِدَاتٍ مِنَ
 السَّمَاءِ كَمَا سَأَلْتَ
 آلَ مَرْيَمَ إِذِ اتَّوَلَّوْا
 الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Ūla waŭkŭŭthw'a nanengane kĭndŭ kyu na namŭkŭe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŭai wake. Na mŭikavithe ŭkŭsŭ, na ūla ona wŭva ūvithaa w'o, vate nzika, ngoo yake yŭna naŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ nesa ūndŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ أُمِرَ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٧٤﴾

LUKU 40

285. Kĭla ona kĭva kĭ matunŭ na kĭla ona kĭva kĭ TŪIŪ wa nthŭ nŭ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ona mwaumbŪla maŪndŪ ala me iŭŭkonŭ syenyu kana mwamaia me mavithe, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamwŭta inyw'ŭ na kŭmŭkŭŭiya ūtalo wamo; na ŭndŭ We akamŭekea Ūla We wendaa na kŭmŭsilŭla Ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwŭka ūndŭ w'onthe Ūla We wendaa.

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَإِنْ تُبٰدُوْا مَا فِيْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تَخٰفُوْهُ يُخٰسِبْكُمْ بِهٖ اللّٰهُ فَيَغْفِرْ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبْ مَنْ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٨٥﴾

286. Mŭtŭmwa ūŭ waitŭ nŭmetŭkŭlaa maūndŭ ala matheetw'e kwake kuma kwa Mwŭai wake, na etŭkŭli namo ota ūu: mo onthe nŭmamwŭŭŭkŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na alafka Make, na Mavuku Make, na Athani Make makyasya, 'Ithyŭ tŭyŭkŭlaa kŭvathŭkany'o ona kŭmwe katŭ wa Atŭmwa Make; namo maasya, Ithyŭ nŭtwŭw'aa na nŭtwŭŭkŭlaa. Ithyŭ twŭtasya ūkeo Waku, Ame Mwŭai waitŭ, na ūalŭko nŭ Kwaku.'

اَمِّنَ الرَّسُوْلِ بِمَا اُنزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُوْنَ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ لَا تَقْرٰنُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهٖ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرٰنًا وَّرَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٢٨٦﴾

287. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaŭkŭŭthasya thayŭ mŭio ūla ūtatonya kŭvikya. W'o ūkeethwa na ŭtuvi ya

لَا يَكُفِّرُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وَّسَعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا كَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤْخَذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا

maŪndŪ ala w'o wġkaa, na ūkawkata Ūsilŵlo Ūla Ūwailŵte, Mwġlai waitŪ, ndŪkatŪsilŵle ithyġ yġla twoolwa kana kŪlika İvġtyonġ, na Mwġlai waitŪ, ndŪkatw'ılŵle ithyġ ūtonyi tondŪ wamailŵle ala maġ mbee waitŪ. Mwġlai waitŪ, ndŪkatwailkye ithyġ mŪio Ūla tŪtena vinya wa kŪkua; na tŪvetangġe naġ sitŪ, na tŪnenge ithyġ ūekeo, na twġw'ŵe tei; We Nue Mwġlai waitŪ; kwa Ūu tŪtethye ithyġ İŪlŪ wa andŪ alei.⁴

رَبِّنَا وَلَا تُحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِنَا رَبِّنَا وَلَا تُحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
 وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا اِنَّكَ مَوْلَانَا
 فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

⁴ MŪsoa ŪŪ wġweta Ūvoo wa andŪ ala maġ mbee ala manengetwe motonyi manene ma kġndini na malea kŪmanenge ndaġa na mamatw'ġkġthya mo kwġthwa mŪio. Na ota Ūu, atongoi ma ndġni ta asu ala ma ivġla sya İtheo manengwe kŪkua mŪio Ūsu ituonġ syoo na nguthu ya atongoi ma ndġni yasyaġka İla yeeyŪmbġŵle Ūmanyi wa ndġni oyila momataġ matonya kwġka ŪlŪngalu wġanġe kwayo. Nzġa İno vate nzika, yaetie Ūtongoi wa ndġni Ūla waġ na Ūmanyi mŪnini, wġna ngathŵlo na Ūte na Ūmġŵsyo na avŪthŪ katġ woo nġmamanyie Ūmanyġsyo na Ūnene wa Ndeto ya Ngai. Ūtongoi wa ndġni ta Ūsu Ūvw'ananġtw'e na mang'oi nthġnġ wa 62 : 6 *Al-jumu'ah* ala mġongo yoo İkuġthġtw'e mavuku ma ndġni İndġ mo mamanyaa o vanini kġla makuaa. Kwa Ūu ndeto *'Isran* yaġle kŪmanyġka ta w'o ŪalyŪlo wa vo nŪndŪ Ūtonyi Ūla wġŵtwe nġ Ngai ndŪtonya kwoswa ta mŪio Ūla etġkġli maw'o mendaa kŪweleva.

AALI 'IMRAAN
(Wavuanīw'e Medina)

1.Syītwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usūṭwe nī ūlau, Usūṭwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Alif Laam Miim. Nyie ni Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْقُرْآنِ

3.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We
Ula vate Ngai ūtee Wake, Ula-Wī-
Thayū, Mwītethya na Mūsūvī wa tene
na tene.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

4.We nūkūtheesye we Ivuku yīna ūla
w'o na yīkūyītkīṭṭhya yīla
yayṭongoesye yo; na We nīwatheesye
Tola na Uvoo-Mūseo mbee wa yī, ta
ūtongoi kwa andū; na We nūtheetye
Kīvathūkany'a. *¹

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ

5.Vate nzika, asu ala maileaa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe,
makeethwa na ūsilīlo mwai. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe E-Vinya,
Mwene-Utonyi wa kūīvanīsia. **

مِنْ قَبْلُ هَدَى لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ه
إِنَّ الدِّينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ

¹ * & ** 'Kīvathūkany'a nī w'o ūla ūtakaanānīka
nūndū ūmwe na kīndū kīla kīvathūkanasya ūtheinī
kīndū na kīla kīngī; na kyu kīthūkūmaa ta kyo kya
kūtw'a.

* Ndeto Ino 'Musaddiqan' kūūlūmīlyā yīna ūto
mūnene kūvīta ndeto 'Kwīanīsyā' īla īandīkīṭwe
nthīnī wa ūalyūlo wa mbee. Yīasya nī
kūūlūmīlyā U-w'o wa movuany'o ala maī mbee
oūndū ūmwe na wīanī na ūvathūkany'a wa
movuany'o ala maī nthīnī wamo. Nūndū wa
kīṭumi kī mūsoa ūū waīṭte nī kūalyūlwa tondū
ūalyūlīṭwe vaa tūlū. 'AL-Furqan' nī ū-w'o ūla
ūtaalyūlīka na ota ūū nī kīndū kīla kīvathūkanasya
kīndū na kīla kīngī; na ta ūū kīthūkūmaa ta ūtwio.

6.Vate nzika, vai kīndū kī ūlū wa nthī kana kī nthīnī wā ūtu kīvithīku kwa Ngai Mwene Vinya W’onthē.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٦﴾

7.We nī We Ula ūmūseūvasya inyw’ī mwīhwe na mŭmbīwe nthīnī wa mavu ūndū We wendaa; vai Ngai ateo We, ūla-wī-vinya, ūla mŭī.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۗ لَإِلَهِ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٧﴾

8.We nī We Ula ūtheetye Ivuku; nthīnī wayo ve Mīsoa ūtaalyūlīka Muhkam--- nīyo myambīlīlīyo ya Ivuku--na ve ūngī yīna moalyūlo mena kīvathūkany’o mutashaabihaat. Indī asu ala mena ūthyoeku ngoonī syoo maatīaa ūsu yīna moalyūlo me kīvathūkany’o, maimantha ūaanīku na ūalyūlo mŭthŭku wayo. Na vai wīfī ūalyūlo ūla wa w’o ateo Ngai Mwene Vinya W’onthē na asu ala maūngeme malūmīte nthīnī wa ūmanyi; mo maasya, ‘īthyī nītūyītkīlīaa yo; yonthē yumīte kwa Mwīai waitū.’ Na maisūvīaa ateo asu ala manengetwe mīthīnzīlo ya ūmanyi.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٨﴾

قوله
فأما الذين في قلوبهم زيغ
يعني
الذين هم
على
اللباب

9.Mwīai waitū, ndūkaeke ngoo sitū ithyoeke ūtina wa We kŭtŭtongoesya ithyī; na tūnenge tei ūlū waitū kuma Kwaku-Mwene, vate nzika, We wī Weka Nue Mŭnengani.

رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۗ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٩﴾

10.Mwīai waitū, We vate nzika, ūkamombany’a andū onthe vamwe nthīnī wa mŭthenya ūla ūte nzika nthīnī waw’o, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthē ndanangaa ūtianīlo Wake.

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْعَاهِدَ ﴿١٠﴾

LUKU 2

11.Asu ala matetfīlīaa – syīndū syoo, na syana syoo iikamauna ona vanini mbee

لَإِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۗ وَأُولَئِكَ هُمُ الْقَائِلُونَ ﴿١١﴾

wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nimo ngũ sya ūa Mwaki.

12. Ngewa yoo nīta ngewa ya Andū-ma-Valao na asu ala maī mbee woo; mo nīmaileile Syama sitū; kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamasiflle mo nūndū wa naī syoo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwai kwa kūsilfla.

كُذِّبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٢﴾

13. Matavye asu ala matetkflaa, inyw'ī mŭkakīw'a vinya na kūmbanw'a nthīnī wa Ngiena; na nī vandū vathūku va kūthūmŭa.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْتُونَ ۖ وَعَشْرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْإِهَادُ ﴿١٣﴾

14. Vate nzika, vaī Kyama kwoondū wenyu yīla nguthu ilī sya ita syokomanie ila syokitie imwe na ila ingī, nguthu īmwe īkyūkita na īla īngī kwoondū nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'on the na īla īngī kwoondū wa alei ala mamonie me aingī kūmavīta mo ene kūndū kwīlī, īndī mŭno kwa metho moo. Ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe amwīkīaa vinya na ūtethyo Wake ūla ona wīva We wendaa. Nthīnī wa ūndū ūū vate nzika, ve kīsomo kwa ala mena metho.

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأَىٰ الْعَيْنُ ۗ وَاللَّهُ يُؤْتِي بِنَصْرِهِ ۗ مَنْ يَشَأْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿١٤﴾

15. Aŭme nīmanakavīw'e kwīthwa na wendi wa syīndū ila syendekaa – iveti na syana na mbumbu syūmbītwe sya ng'ombe na indo na imea; kyu nī kyaŭya kya thayū ūū wa yu; īndī Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We wīna mŭsyī ūla mŭseo mŭno vyū.

رُئِيَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَاللَّيْلِ السُّوْمَةِ ۖ وَالْأَنْعَامِ وَالْخَيْلِ ۚ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۗ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الْمُنَاقِبِ ﴿١٥﴾

16. Asya, 'Nyie ngamŭmanyīthya kīndū kīseo kūvīta kyu?' Kwa asu ala mamŭkīaa Ngai, ve Mīŭnda kwa Mwīai woo, īla īvīflaa tūlūsī uungu wayo; vau nīvo mo makekalaa; na ve iveti

قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ بِعَهْدِي ۖ إِنَّ الَّذِينَ أَتَقُوا عِنْدَ رَبِّهِمْ كُنْتُمْ تَجْرُونَ ۚ مِنْ حَتْمِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَأَلْوَاجٌ مَّطَهَّرَةٌ ۚ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿١٦﴾

itheetw'e nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Otanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwonĩ wa athOkũmi Make.

17.Asu ala maasya, 'Mwĩai waitũ, ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa; kwa ũu tũekeke ithyĩ, naĩ sitũ na tũtangĩĩe ithyĩ kuma ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمْنَا فَانقِرْنَا دُورَنَا وَوَقْنَا
عَذَابَ النَّارِ ۝

18.Ala mena ũmĩĩsyu, na ala ma w'o, na auu, na ala maumasya syĩndũ nzlanĩ ya Ngai, na asu ala mamanthaa ũekeo mbee wa kĩlungu kya mbee kya ũtukũ.

الضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَابِطِينَ وَالْمُتَّقِينَ
وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ۝

19.Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vai Ngai ateo We--- na ota ũu alalka na ala mena ũmanyi--- MŪŪngamĩ wa ũlũngalu; vai Ngai ateo We, Ula-Wĩ-Vinya, Ula -Mŵĩ. *

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ
قَابِطًا بِالْقُسْطِ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

20 Vate nzika, ndĩni ĩla ya w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Isilamu! wĩnyivyo w'onthe vyũ. Na asu ala manengiwe Ivuku ateo matyaalea kwĩw'ana ĩndĩ ĩtina wa ũmanyi kũmavikĩa mo, nũndũ wa kw'ũ kĩla kyaĩ katĩ woo ene. Na ũla w'onthe ũleaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ kwa kũtala.²

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا
بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ۝

² * Ow'o ũneeni wa Kĩtalavu 'Qaiman bil qist'yina vinya mũno mbee wa ũalyũlo ũu wa 'MŪŪngamĩ wa ũlũngalu' Mavinda onthe kũŪngamĩa ũlũngalu' nĩw'o ũalyũlo ũla wafĩe.

21.Indĩ ethwa mo nĩme0kaananĩa naku asya, 'Nyie nĩnĩnyivĩtye mwene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na asu ala mambikĩlaa nyie ota Du. Na asya kwa asu ala manengetwe Ivuku na ala mate asomu, 'Inyw'ĩ nĩmwĩnyivĩtye?' Ethwa mo nĩmekwĩnyivya, Indĩ mo vate nzika, makatongoew'a; Indĩ mo masyoka Itina, Indĩ wĩa waku no kũvikya ūtũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũsyaĩsya wa ath0kũmi Make.

فَأَن حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسَلْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعِنِ
وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَصْنَابَ قُلْ أَسَلْتُكُمْ فَإِن
أَسَلُوا فَقَدْ أَهْتَدُوا وَإِن كُفَرُوا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ
بِئْسَ مَا يَصِيدُ بِالْجَوَادِ ۝

LUKU 3

22.Vate nzika, asu ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kũmantha kũmoaa andũ ala meyĩaa kwĩkwe maũndũ ma ūlũngalu, matavye mo ūvo0 wa ūsilĩlo wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ
يَغْتَرِبُوا حَتَّىٰ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ
النَّاسِ لَبِئْسَ مَا يَفْعَلُونَ ۝

23.Asu nĩmo ala meko moo makatw'ĩka vathei ūlũ wa nthĩ Ino na ūla Ingĩ, namo maikethwa na atetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ مِنَ نَجْوَةٍ ۝

24.We noũmesĩ asu ala manengetwe kĩlungu kyoo kya Ivuku? Mo nĩmetawa maende vala ve Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana yo yĩtonye kũtw'a katĩ woo, Indĩ nguthu Imwe yoo nĩalyũkaa ūtee yĩna ūlei.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ
إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فُرْقَانًا فَهَرَوُ
هُم مُّعْرِضُونَ ۝

25.Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Mwaki ndũkatũkiita ithyĩ, ateo0 kwa matukũ mavũthũ matw'ĩtwe.' Na ūndũ ūla mo meeseũvĩsya nũmakengete mo ūlũ wa ndĩni yoo.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن نَّمُنَّا النَّارَ إِلَّا إِنَّمَا مَعَدُّوا
وَعَرَّهْمُ فِي ذَنبِهِمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

26.Mo makeeka ata yĩla Ithyĩ tũkamombany'a mo vamwe nthĩnĩ wa Mũthenya ūla ūte nzika nthĩnĩ waw'o; na

كَلَيْفَ إِذَا جَنَّاهُمْ يَوْمَ لَا رَبِّ فِيهِمْ وَوَقِيَتْ
كُلُّ نَفْسٍ نَّاسَبَتْ وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ۝

yŵla kŵla thayŵ ōkaŵwa vyŵ kwŵanana
nondŵ wŵkŵte, namo maikavŵŵ'a?

27. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵai wa ōsumbŵ, We ōmōnengae ōsumbŵ ōla We wendaa; na We wosaa ōsumbŵ kuma kwa ōla We wendaa. We ōmōnenevasya ōla We wendaa, na We umunyivasya ula We wendaa. Useo w'onthe wŵ mokonŵ Maku. Na We vate nzika wŵna ōtonyi wŵna ōtonyi wa kwŵka syŵndŵ syonthe.

28. We ōtumaa ōtuku wŵsŵla nthŵnŵ wa mōthenya na We ōtumaa mōthenya wŵsŵla nthŵnŵ wa ōtuku. Na We umasya ōla wŵ thayŵ kuma kwa ōla mōkw'ŵ. Na We ōmumasya ōla mōkw'ŵ kuma nthŵnŵ wa ōla wŵ thayŵ. Na We ōmōnengae ōla w'onthe ona wŵwa We wendaa vate kŵthŵmo.

29. Etŵkŵli maikamose alei kwŵthwa anyanyae mbee wa etŵkŵli--- na ōla ona wŵwa wŵkaa ōu, nde ngwatanŵo na Ngai Mwene Vinya W'onthe -ateo ŵsŵvŵfaneŵ namo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵtaainyw'ŵŵŵŵ wa ōsilŵlo Wake;*³ na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵkw'o ōalŵko.!

30. Asya, 'Ona inyw'ŵ mōkavitha maŵndŵ ala me ithŵinŵ syenyu kana mōkamaumbŵla, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmesŵ mo; na We nŵkŵsŵ kŵla

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مَن تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ وَمَن تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ يُبِيدُكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تُؤَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ النَّهْيَ مِنَ الْبَيْتِ وَتُخْرِجُ الْبَيْتَ مِنَ النَّهْيِ وَتَرْزُقُ مَن تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكُفْرَانَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَن تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتُوا وَيُحَذِّرْكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ الْبَصِيرُ ﴿٢٩﴾

قُلْ إِن تَخَفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تَبَدُّوا يَغْلِبْهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السُّبُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

³ * Ndeto ŵno ya Kŵalavu 'yuhazziro kumullaho nafsa hu' yaasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmōkanasya inyw'ŵ mwŵsŵvŵfane Nake We-Mwene na ōu nŵ kwasya kana We nŵmōkanasya mōikeyŵelele mŵao Yake na We nŵkandaa.

kyonthe kī nthīnī wa matū ona kīva na kīla kyonthe kī tūlū wa nthī ona kīva. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

31. Isūvīei Mūthenya ūla kīla thayū ūkethwa woloelwe nī maūndū maseo *onthe* ala w'o wīkīte na maūndū mathūku *onthe* ala w'o wīkīte. W'o ūkenda vethwe ūtaanīu mūnene katī wa w'o na ūthūku ūsu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūtaa inyw'ī tūlū wa ūsilfīlo Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūuu, kwa athūkūmi Make.

يَوْمَ يَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُخْتَصَرًا ۗ
 وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تُوَدِّعُهَا وَبَيْنَهَا
 أَمَدًا أَبَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
 بِالْعِبَادِ ﴿٢١﴾

LUKU 4

32. Asya, 'Ethwa inyw'ī nīmūmwendaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mbikīlai nyie: *na īndī* Ngai Mwene Vinya W'onthe akamwenda inyw'ī na kūmūekeka inyw'ī mavītyo menyū. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
 اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢﴾

33. Asya, 'Mwiw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa;' īndī ethwa mo nīmaathūka ūtee, īndī *lilikanai* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa alei.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۚ إِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
 الْكَافِرِينَ ﴿٢٣﴾

34. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūnyuvie Atamu na Noa na mūsyī wa Avalamu na mūsyī wa Imulaani tūlū wa mbaī syonthe—

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ
 عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٤﴾

35. Mbaī, ītaeny'e na īla īngī kīmūkaufī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

ذُرِّيَّتَهُ ۗ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

36. *Lilikanai* yġla kġveti kya Imulaani kyaisye, 'Mwġai wakwa, nyie nġnġvġfġte Kwaku kana kġla kġ nġhġnġ wa İvu yakwa kġthwe kġnenganġte wġanġ Waku. Kwa ōu, kġtkġle kyo kuma kwakwa nyie, nġw'o, We Wġ-Weka Nue Wiw'i-Wonthe, Umanyi-W'onthe.

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَدَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٦﴾

37. *Indi* yġla kyo kyasyaie, kyasya, 'Mwġai wakwa, nyie nġnasyaa mġndŭ mŭka'-----oyġla Ngai Mwene Vinya W'onthe nġwġsġ nesa vyŭ ōla kyo kyasyaġte na mġndŭŭme ōla kyo kyas *Ūanġaa* ndaġ ōndŭ ōmwe na *mġndŭ mŭka ōla kyasyaġe*----

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَئِن لَّمْ يَكُن لِّي الْوَيْسُ وَرَأَيْتُ سَيِّئَةً مَّرِيمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَدُرَيْتُهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٦٧﴾

38. Kwa ōu Mwġai wakyo nġwakġtkġlile kyo na kwġtkġla kwġna ōlau, na atuma we *Malia* eana na kwġna kŭseo vyŭ na amŭtw'ġkġthya Sakalia kwŭthwa mŭsŭvġ wake. Kġla İvinda Sakalia alika kasŭmbanġ kwake, nġweethġaa ena kyaŭya vo. Akakŭlya, 'We Malia, umġtye va kġ?' We *Malia* akasŭngġa, 'Nġ kuma kwaNgai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭnengae ōla w'onthe ona wġva We wendaa vate kġthimo.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْغُرُوبَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَمْرِؤُا إِنِّي لَكَ هَٰذَا قَالَتُ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنْ لَمْ يَرِزُقْ مِنْ يَسَارٍ يَغْيِرْ حِسَابٍ ﴿٦٨﴾

39. Ovau kwa vau Sakalia nġwamŭvoyie Mwġai wake akyasya, 'Mwġai wakwa, nenge nyie mwana mŭtheu kuma kwaku; vate nzika, We wġ Mwġw'i-wa-Mboya.'

هَٰذَا لَكَ دُعَاؤُ زَكَرِيَّا رَبِّهٖ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٦٩﴾

40. Na alaġka mamŭtavya we o aŭngeme nyŭmbanġ: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ekŭtavya we ŭvoo mŭseo wa Yahya *Yoana*, ōla ūkakŭsġla ōla w'o wa ndeto kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe - mŭtaġku, na mŭtheu na Mwathani, kuma katġ wa ala alŭngalu.'

فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْغُرَابِ أَنْتَ اللَّهُ يُبَشِّرُكَ بِيحٰى مُصَدِّقًا لِّكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُونًا وَنَبِيًّا مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٧٠﴾

41. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyie ngeethwa na mwana ata, oyīla ūkūū nūminīte kūngwata nyie, nakyō kīveti kyakwa nī ngūngū?' We asūngīe, 'Isu nīyo *nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe*: We ekaa ūndū wendaa.'

قَالَ رَبِّ أَلَىٰ يَكُونُ لِي عُلْمٌ مِّمَّا كَانَتْ تَعْلَمُ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ
وَأَمْرَانِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٥١﴾

42. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyuvīe nyie ūvano. We amwīa, 'Uvano waku nī kūlea kūneena na andū vandū va matukū atatū ateo kwa kwonany'a na moko. Na mūlilikane Mwīai waku mūno na mūtafe We ī-ya wīoo na kīfoko tene.'

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تَكَلِّمَ النَّاسَ
ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْرًا وَادْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ
بُكْرًا وَيَاكْرًا ﴿٥٢﴾

LUKU 5

43. Na *lilikanai* yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkūnyuvīte we, na kūūthesya we na nūkūnyuvīte we mbee wa iveti sya andū onthe.

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يَسْرِيمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَ
طَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٥٣﴾

44. 'We Malia, Itthāwa wī mwīw'i kwa Mwīai waku na ivalūkye-nthī we mwene na ūthyū waku na mūthaithe Ngai eweka vamwe na asu ala mathaithaa.

يَسْرِيمُ اقْنِصِي لِزَكَاةٍ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ
الزَّكَاةِ ﴿٥٤﴾

45. Ūī nī katī wa movoo ma kīmbithī ūla Itthī tūōkīvuanīsyā we. Na we ndwaī vamwe namo yīla mo malimanaa, mamanye ūla wītw'īka mūsūvī wa Malia, ona we ndwaī namo yīla mo makaananīaa mūndū na ūla ūngī.

فَالِكُ مِنَ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُونَ أَفَلَمْ يَكْفُلْ مَرْيَمَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٥٥﴾

46. Yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe ekūtavya ūvoo mūseo na ndeto kuma kwake; syītwa yake *yīkeethwa* nī Masia, Yesu *Isa*, mwana wa Malia, mūtaītku tūū wa nthī

إِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يَسْرِيمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ
مِنْهُ فَاسْمِعْ سَمْعًا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكِ
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ النَّقَرَاتِ ﴿٥٦﴾

ino na Ila Ingi, na wa asu ala manengetwe kũthengeanĩa na Ngai;

47. Na akaneena na andũ e kaũkenge na e nthele, na akeethwa katĩ wa ala alũngalu.'

48. We *Malia* asya, 'Mwĩai wakwa, nyie ngeethwa na mwana wa kavĩsi ata oyĩla vai mũndũ ũngiitĩte nyie?' 'We asya, 'Isu *nĩyo nzĩa ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ombaa kĩla We wendaa. Yĩla! We watw'a ũndũ, We aũtavasya w'o, 'Tw'ĩka!' na w'o ũitw'ĩka.*⁴

49. 'Na We akamũmanyĩsya we Ivuku na Uĩ na Tola na Uvoo-Mũseo;

50. 'Na We *akamũtw'ĩkĩhya* we Mwathani kwa Aana-ma-Isilaeli kwasya, 'Nyie nũkĩte kwenyu nĩna Kyama kuma kwa Mwĩai wenyu; kĩla nĩ kana nyie ngamũmbĩa inyw'ĩ *Kyũmbe* nthĩnĩ wa yũmba mũvw'anano wa nyũnyi na ĩndĩ ngaveveea nthĩnĩ waw'o *veva mweũ* na kĩkatw'ĩka kĩndũ kĩũveva kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; Nyie ngavosya ilalinda na kũmavosya ala mena ũkoma, na ngamathayũũkyia ala akw'ũ kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nyie ngamũtavya inyw'ĩ syĩndũ ila inyw'ĩ mwĩsaa na ila mwĩaa nthĩnĩ wa nyũmba syenyu. Vate nzika, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ, ve Kyama

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْهَدَىٰ وَكَلْهًا وَمِنَ الضَّلَالِينَ ﴿٤٧﴾

قَالَتْ رَبِّ أَلَيْسَ لِي بِوَلَدٍ لَّهِ لَمْ يَسْسِرْ لِي بَشْرًا
قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٨﴾

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٩﴾
وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلَقْتُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ
فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُهُ
الْعِلْمَةَ وَالْإِبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ
أُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّجِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُم إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

* * Unceni ũũ 'Tw'ĩka' na ũitw'ĩka ndũkwonany'a kana kĩndũ kĩtw'ĩkaa kwa ĩvinda ĩasa, ĩndĩ no kavinda o kau waneena kĩkambĩĩĩĩya kũtw'ĩka kuma vatheĩ na kũtw'ĩka kĩndũ. Uu nĩkwasya kana yĩla Ngai wamina kũneena, wendi Wake wambĩĩĩĩĩasya kwĩthwa na mũmbĩĩwe na mũmĩnũkĩlyonĩ kĩtw'ĩka ũndũ We wendaa.

kwoondū wenyu, ethwa inyw'I
mūkeethwa mwī etīk'li.

51. 'Na nyie nOkñe nglanñsya kīla kī
mbee wakwa, kīkwītwa, Tola; na
kūmwītīk'liya inyw'I katī wa syīndū ila
inyw'I mwavatiwe; na nyie nOkñe
kwenyu nīna Kyama kuma kwa Mwīai
wenyu, kwa ūu, mūkñei Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mbīw'ei nyie.'

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِذْ
لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُزِمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتَكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝۱۱

52. 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Mwīai wakwa na Mwīai
wenyu; kwa ūu, mūthaithei We: Ino nīyo
nzīa ya w'o.'

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبِّكُمْ فَأَعْبُدُواهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ۝۱۲

53. Na yīla Yesu Isa woonie ūlei woo,
asya, 'Naaū ala makethwa me atetheesya
makwa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe?' Amanyīw'a make
mamūsūngīa, 'Ithyī twī atetheesya ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe ithyī
nītūmwītīk'liite Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na we īthwa na ūkūsī kana
ithyī twī ew'i.'

فَلَمَّا أَحَسَّ عَيْسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي
إِلَى اللَّهِ قَالَ الْهَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ أُمَّتًا
بِاللَّهِ وَاشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ۝۱۳

54. 'Mwīai waitū, ithyī nītūkītīk'liīa kīla
We ūtheetye, na nītūmūatīīe Mūtūmwa
ūū, Kwa ūu, tūandīke katī wa asu ala
mena ūkūsī.'

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا
مَعَ الشَّاهِدِينَ ۝۱۴

55. Na Ayuti nīmalanilye walany'o Nake
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwalanilye ota ūu: Īndī Ngai Mwene
Vinya W'onthe nī We Mwalany'a Ula-
Mūseo Mūno Vyū katī wa alany'a.

الَّذِينَ
مَكْرُوا وَمَكْرَ اللَّهُ وَأَلَّفَهُ خَيْرَ الْلَّذِينَ ۝۱۵

LUKU 6

56. Yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe
waisye, 'We Yesu Isa, Nyie

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيَعْقِبِي إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ

ngaŋkw'ithya ŋkw'e o kŋkw'ŋ kŋla kya *mŋsyawa*, na ngakŋkŋlywa we Kwakwa-Mwene, na ngaŋthesya we kumana na *maŋndŋ mathŋku* asu ala alei makwifŋlaa, na ngamaia ala makŋatŋlaa ŋŋlŋ wa ala matetŋkŋlaa, kŋvika Mŋthenya wa Uthayŋŋkyo; na ŋndŋ ŋalŋko wenyu ŋkeethwa wŋ kwakwa, na Nyie ngamŋsilany'a katŋ wenyu ŋŋlŋ wa maŋndŋ ala inyw'ŋ mŋvathŋkanganŋaa.

57. ŋndŋ kwa asu ala matetŋkŋlaa, Nyie ngamasifŋla na ŋsilŋlo mwai ŋŋlŋ wa nthŋ ŋno na ŋla ŋngŋ, namo maikethwa na atetheesya.

58. Na kwa asu ala metŋkŋlaa mawŋa na kwŋka mawŋa maseo, We akamaŋva matuvi moo meanŋu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamendaa eki-ma-naŋ.

59. Kyu nŋkyo kŋla Ithyl tŋŋkŋsomea we kya Mŋsoa na Kŋlilikany'a kyŋŋ.

60. Vate nzika, mwŋkalo wa Yesu *Isa* mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ ta mwŋkalo wa Atamu. We amŋmbie we kuma kŋtoonŋ, na ŋndŋ We amwŋa, 'Tw'ŋka!' na we eethwa vo.

61. *Uu nŋ* w'o kuma kwa Mwŋai waku, kwa ŋu we ndŋkethwe katŋ wa asu ala mena nzika.

62. Yu ŋla ona wŋva ŋkaananŋaa naku we ŋŋlŋ wake we, ŋtina wa kŋla kŋvikŋte kwaku kya ŋmanyi, mŋtavye we, 'Uka twŋte syana sitŋ na syana syenyu, na iveti sitŋ na iveti syenyu, na andŋ maitŋ na andŋ menyu; na ŋndŋ tŋivoya na kŋthing'ŋsyano na tŋkŋtya kŋfumo kya Ngai

وَمَطْهَرِكِ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ
إِنَّ مَرْجِعَكُمْ فَأَخْتُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعِدْ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي
الْذُنُوبِ وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٨﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

ذَلِكَ تَنبَؤُهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٦٠﴾

إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ
تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦١﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦٢﴾

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ آبَاءَنَا وَآبَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَ
نِسَاءَكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ
لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦٣﴾

Mwene Vinya W'onthe kŭthwe ūlū wa ala makenganaa.'

63.Uŭ vate nzika nŭ ūtato wa w'o. Vai *ona Omwe* waŭlŭtwe nŭ kŭthaithwa ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vate nzika, nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula Mwene-Vinya, Ula-Mūf.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
وَلِإِنَّ اللَّهَ لَهُ الْعِزَّةُ الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾

64.Indŭ mo masyoka na ūtina, *lilikanai* Indŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesŭ nesa eki-ma-mawathe.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

LUKU 7

65.Asyā, 'Inyw'ŭ Andŭ ma Ivuku! Ukai ndetonŭ ūla mbaŭlu katŭ waitŭ nenyu – nŭkana ithyŭ tŭikamŭthaithe ūngŭ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kana ithyŭ tŭikamwŭlanany'e We na ngai ūngŭ, kana amwe maitŭ maikamatw'ŭkŭthye angŭ Eŭaŭi vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indŭ mo maalyŭka na kŭthi, Indŭ asyā, 'Ithŭwai na ūkŭsŭ kana ithyŭ nŭtwŭnenganŭte kwa Ngai;

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾

66.Inyw'ŭ Andŭ ma Ivuku! Inyw'ŭ mwŭkaananŭa ūlū wa Avalamu nŭkŭ, oyŭla Tola na Uvoo Mŭseo ūtyaavuanw'a ateo ūtina wake? Inyw'ŭ Indŭ nomŭmanyāa?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَحْجُونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنزِلَ
التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٦﴾

67.Sisyai! Inyw'ŭ ninyw'ŭ mwakaananŭe maŭndŭ ala mwāŭ na ūmanyi wamo. Nŭkŭ Indŭ *yu* mŭŭkaananŭa maŭndŭ ala mŭtena ūmanyi wamo *ona vanini?* Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ Indŭ inyw'ŭ mŭyŭsŭ.

هَآأَنتمْ هُوَآءَ حَآجَجْتُمْ فِينَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
تُحَآجُونَ فِينَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَ
أَنتمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

68.Avalamu ndāŭ Mŭyuti kana Mŭklisto, Indŭ we nŭweenenganŭte vyŭ mavinda

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ

onthe kwa Ngai na mwīwi Wake, na we ndaī ūmwe wa asu ala mamwīlananasya Ngai na ngai ingī.

حَنِيفًا مَّسَلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٠﴾

69.Vate nzika, andū ala mamūthengeee Avalamu mūno vyū nī ala mamūatiie we, na Mwathani ūū na asu ala metkīlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī mūnyanyae wa etkīli.

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّحْيُ وَاللَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

70.Nguthu īmwe ya Andū ma Ivuku nomende kūmūthyoekya inyw'ī, īndī mai ona ūmwe mathyoekya ateo mo ene, īndī no kūmanyā mo matamanyaa tū.

وَدَدْتُ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٢﴾

71.Inyw'ī Andū ma Ivuku! Inyw'ī mwīmīlea Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkī, oylā mwī ngūsī syayo?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَسْهَوْنَ ﴿٥٣﴾

72.Inyw'ī Andū ma Ivuku! Nīkī mūūvulany'a w'o na ūvūngū na kūvitha ūla w'o o mūwīsf?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ بِالْحَقِّ وَأَنْتُمْ تَعْمُونَ ﴿٥٤﴾

LUKU 8

73.Na nguthu īmwe ya Andū ma Ivuku yaasya, 'Ifkīlai maūdū āla mavuanīw'e etkīli, kīlungu kya mbee kya mūthenye na mūimalea kīlungu kya mūminūkīlyo kyaw'o; vangī mo nīmatonya kūsyoka.

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي أُنزِلَ عَلَيْنَا وَلَكِنْ هُمْ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ يَكْفُرُونَ وَأُخْرَهُ نَعْلَمُهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٥﴾

74.'Na ndŪkamwīw'e ona ūmwe ateo we Ūla, Ūatīlaa ndīni yenyu asya, "We MŪtŪmwa, vate nzika, Ūtongoi nī Ūtongoi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪndŪ We wendaa. Kīla kya vata nī kana kīla ūmwe nīwāle nī kŪnengwe ūmanyīsyō ta Ūla inyw'ī mwanengiwe mbee; Ate Ūu, mo makeethwa mena kītumi kya kŪkaananfa naku mbee wa Mwīai waku-

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ وَبَيْنَكُمْ قُلُوبٌ إِنْ هَدَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَهُمْ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ فَتُلْقُوا مِنْهُ حَصَصًا وَيُنزِلُ اللَّهُ فِي سُبْحَانِهِ كَيْدَاتٍ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٦﴾

---' Asya, 'Mumo w'onthe wī mokonī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūnengae oŭla ona wīva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūŭtwe nī mumo mwingī, Umanyi-W'onthe.*⁵

75. We amūnyuvīaa tei Wake ūla ona wīva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwīai wa mumo mwingī.,

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ⑤

76. Katī wa Andū ma Ivuku ve we ūla, wamūkīŭa ūlū wa kīnandū, akaŭtūngīa; na katī woo ve we ūla, wamūkīŭa na ndinalī ūmwe, ndakaŭtūngīa we ateo wīkale ūmūŭngamīe. Kītumi nūndū mo maasya, 'Ithyī tūyaŭle kūtŭlwa mūtī ūlū wa syīndū sya ala mate asomu;' namo maneena ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe o mesī.

وَمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَاعٍ يُودِعُ إِلَيْكَ وَيَنْهَى مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ إِلَّا يُودِعُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأَرْضِينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ⑥

77. Aiee, īndī oŭla wīanīasya wīvīto wake na ūmūkīaa Ngai---nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa akīi-ma-Ngai.

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُجِبُ الْمُتَّقِينَ ⑥

78. ūlū wa asu ala mosaa thooa mūvūthū makaŭkūany'a na ūtianīo woo na Ngai

إِنَّ الَّذِينَ يَشْرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمًّا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ

⁵ * Uu wīonany'a kana ti Ayuti oka ala maī na ūvoo wa kūkaananīa na Mūtŭmwa s.a.w kītumi nūndū maŭndū ala we wanengetwe mayāī ūndū ūmwe vyū na ala moo. Kwa ngalī ūngī, kwaī kūtŭtonya kwīthwa kwī kwaīlu kwa andū ma Isilamu kūkaananīa namo takethwa nīmavenetwe ūmanyīsyō wa kīveva w'on the vamwe ūkyonany'a kyende kya Ngai akīmendeesyā andū ma Ivuku. Kīvathŭkany'o nthīnī wa kŭmanyīsyā kīŭa Ayuti maleaa kīkīwosana.

Mwene Vinya W'onthe na mawivto moo, maikethwa na klanda nthini wa thayu ula ukoka, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaneena namo ona ndakasisya iulu woo nthini wa Muthenya wa Uthayookyo, ona We ndakamathesya mo; na vakeethwa na usililo uthatasya kwoo.

79. Na vate nzika, katf woo ve nguthu ila ithyoekasya nifi syoo yila meusoma Ivuku; nkana inyw'i muthonye kosuanfa kana ni kflungu kya Ivuku, oyila ti kflungu kya Ivuku. Namomaasya, 'Yoyumfte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo maneena uvungu iulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe omesf.

80. Kuitonyeka kwa mundu, Ngai Mwene Vinya W'onthe kumunenge Ivuku na uf na wathani, na indf aimatavya andu, 'Ithfwai mw' athukumi makwa no ti ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indf we atonya kwasya, Ithfwai tu mw' nenganfte kwa Mw' ai nundu inyw'i nfmumanyasya Ivuku na nfmuyisoma.'

81. Ona kuitonyeka kwake we kumwiyafa kumosa alafka na Athani ta Eafi. We nutonya kumwiyafa inyw'i kulea kumwitkila itina wa mw' nenganfte kwa Ngai?

LUKU 9

82. Na lilikanai vinda yila Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie utiano kuma kwa andu kwisila kwa Athani, akasya, 'Kyonthe ona kiva kila Nyie nfmunengae kya Ivuku na Uf na indf Mutumwa wenyu aimuvikfa, akianfasya maundu ala me vamwe nyenyu,

اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَأَنَّ مِنْهُمْ نَفَرًا يُؤَلِّمُونَ الْكُتُبَ بِالْكِتَابِ
لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ
هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنَّبُوَّةَ تَلْفِيفًا قَوْلًا لِلنَّاسِ لَوْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَلَكِنْ كُنْتُمْ رَبَّنَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ الْكِتَابِ
وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٦١﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَالِيَةَ وَالنَّبِيَّاتِ أَرْبَابًا
بِئْسَ مَا كُنْتُمْ يَفْعَلُونَ ﴿٦٢﴾

وَأَذِخْ اللَّهُ مِيثَاقَ الشَّيْطَانِ لَمَّا آتَيْنَاكُمْ مِنْ
كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا
مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَبُكُمْ

mökamwĩtkĩla we na kũmũtetheesya we.' Na We asya, 'Inyw'ĩ nĩmũkwĩtkĩla, na kwosa ũtonyi ũla Nyie ngw'ia ũlũ wenyu ũndũnĩ ũũ?' Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtweefkĩla;' We amea, Indĩ İthĩwai na ũkũsĩ, na Nyie nĩ vamwe nenyu katĩ wa ngũsĩ.'

83. Yu ũla ona wĩva ũalyũkaa İtina wa ũu, vate nzika, Indĩ, asu nĩmo atũli-ma-mafo.

84. Mo memantha ndĩni İngĩ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla w'onthe ona wĩva ũla wĩ matunĩ na ũla wĩ ũlũ wa nthĩ amwĩnyivĩasya We, akyenda ũu na atekwenda, na Kwake nĩkw'o mo makatũngwa?

85. 'Asya, 'Ithyĩ nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũndũ ala mavuanĩtw'e kwitũ, na ala mavuanũw'e Avalamu na İsumaeli na İsaaka na Yakovo na İla Mbaĩ, na ala manengiwe Mose na Yesu na Athani angĩkuma kwa mwĩwai woo, na İthyĩ twĩnenganae Kwake.'

86. Na ũla ona wĩva ũmanthaa ndĩni İngĩ eka İsilamu, yo ndĩketikĩlwa kuma kwake, na nthĩnĩ wa thayũ ũla ũkoka we akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

87. Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatongoesya ata andũ ala maleete kwĩtkĩla İtina wa kwĩtkĩla na ala methĩtwe na ũkũsĩ kana Mũtũmwa aĩ wa w'o na ala movano matheu mamavikĩte? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoesya andu eki-ma-naĩ.

وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَبًا قَالَ
فَاشْهَدُوا وَإِنَّا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٧﴾

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذٰلِكَ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٥٨﴾

أَفْخَرِ وَيٰٓرَبِّ الْعٰلَمِينَ ۗ وَلَآ اَسْلَمَ مِنۢ فِي التَّمٰوِيۡتِ
وَ الْاَرْضِ طٰوَعًا وَّ كَرْهًا وَّ اِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا اُنزِلَ عَلٰى اِبْرٰهِيۡمَ
وَ اِسْمٰعِيۡلَ وَ اِسْحٰقَ وَ يَعْقُوۡبَ وَ الْاَسْبٰطِ وَمَا
اٰتٰى مُوسٰى وَ عِيسٰى وَ التَّوْرٰتِ مِنَ رَّبِّهِمْ لَا نَعْرِفُ
بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَ دٰخٰنَ لَهُ مُسَلُّوۡنَ ﴿٦٠﴾

وَمَنْ يَّبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِيۡنًا فَلَنۢ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيۡنَ ﴿٦١﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوۡا بَعْدَ اِيۡمَانِهِمْ وَ
شَهِدُوۡا اَنَّ الرُّسُوۡلَ حَقٌّ وَ جَآءَهُمُ الْبَيِّنٰتُ مِنَ اللّٰهِ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿٦٢﴾

88. Iŭlŭ wa asu İtuvi nİ kana kİumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kİkeethwa İŭlŭ woo na kya alaİka na kya andŭ, onthe vamwe.

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنِ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْعَلَّةِ وَالنَّارُ
وَالنَّارُ أَجْمَعِينَ ﴿٣٨﴾

89. Mo makekalaa uungu wakyo. Usiİflo woo ndŭkaleelangw'a ona maikathŭmŭw'a;

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ
لَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٣٩﴾

90. Ateo asu ala melilaa İtina na kŭseŭvya. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ Mŭekanİi-Mŭno Vyŭ, Usŭİtwe nİ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٠﴾

91. Vate nzika, asu ala maleaa kwİtkİİla İtina wa metkİİİte, na İndİ makyongeleka nthİnİ wa ũlei, wİlilo woo ndŭketkİİwa, na aa nİmo ala maİte.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَزَادُوا كُفْرًا
لَّن نُّقَبَل تَوْبَتَهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٤١﴾

92.Na IŪIŪ wa asu ala maleete kwŭfkŭla, na maikw'a me alei, ona thaavu usŭŭte nthŭ yonthe ndŭketŭkŭlwa kuma kwa ūmwe woo ona wŭva, ona we aumya ta kyovosya. Aa nŭmo ala ūsilŭlo wŭ woo ūkethwa kwoondŭ woo, namo maikethwa na atetheesya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرًا فَسُقِبَلُوا مِنْ أَحَدِهِمْ مِرْلًا مِنَ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٥٢

LUKU 10

93.Inyw'ŭ mŭikaŭvikŭa ūlŭngalu ona vanini okŭvika mumye katŭ wa syŭndŭ ila inyw'ŭ mŭsyendete, na kŭla ona kŭva mŭkumya, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkŭsŭ nesa.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْتُمْهُمَا ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٥٣

94.Lŭu w'onthe waŭ mwŭfkŭlŭye kwa Aana-ma-Isilaeli, ateo ūla Isilaeli wavatanie we mwene mbee wa Tola ŭtanatheew'a. Asya, 'Etei, ŭndŭ, Tola na mŭimŭsoma yo, ethwa inyw'ŭ mwŭ ma w'o.'

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلالًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنزَلَ التَّوْرَةُ ۗ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ٥٤

95.Yu ūla ona wŭva ūseŭvasya ūvŭngŭ IŪIŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtina wa ūu, aa ŭndŭ nŭmo eki ma naŭ.

فَمَنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكِبْرَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٥٥

96.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenete w'o; kwa ūu, atŭŭai ndŭni ya Avalamu, ūla weenanganŭte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe; na we ndaŭ ūmwe wa ala mamwŭlananasya Ngai na ngai ingŭ.

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٥٦

97.Vate nzika, Nyŭmba ŭla yaakiwe mbee kwoondŭ wa andŭ onthe ma nthŭ nŭ ŭla yŭ Bakka, mwanda wa Makka yusŭŭtwe nŭ maŭathimo na ūtongoi kwa mbaa andŭ onthe.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ٥٧

98. Nthlnl wayo ve Syama ntheu, nl vandũ va Avalamu; na ũla ona wĩva ũmflikaa yo, alikaa mũuonl. Na kũthi Haji Nyũmbanl ũsu, nl ũlũlũ wa kfla andũ matonya kwona nzfa ya kũthi kw'õ-nĩkũmwaflĩte Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũla ona wĩva ũleaa kwĩtkfla, *we nalilikane* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndekwatasya syũmbe syonthe kwa ũndũ ona wĩva.

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ۗ وَرَبُّهُ عَلَى النَّاسِ حَجُّجٌ أَلْبِينٌ مِّنْ اسْتِظْهَاعٍ ۗ آيَاتِهِ سِيْرًا ۗ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ يُخَيِّضُ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥٨﴾

99. Asya, 'Inyw'I Andũ ma Ivuku! Inyw'I mwĩmfllea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyfla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũsyaflsya wa ũndũ inyw'I mwĩkaa?

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾

100. Asya, 'Inyw'I Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ inyw'I mũmasiĩla etĩkflĩ nzfa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, mũimantha kũmĩthyoekya, oyfla mwĩ ngũsĩ *syayo*? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kũmanya ũndũ inyw'I mwĩkaa.'

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مِمَّنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا ۗ وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

101. Inyw'I ala mwĩtkflaa! Ethwa inyw'I mũkamfw'a nguthu Imwe katl wa asu ala manengetwe Ivuku, mo makamũalyũla inyw'I ũrgĩ nthlnl wa alei fltina wa inyw'I kwĩtkfla.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا فَوْقَ الَّذِينَ الَّذِينَ آمَنُوا ۗ أُولَٰئِكَ يُرَدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفْرِينَ ﴿٦١﴾

102. Na inyw'I mũkalea kwĩtkfla ata, oyfla mwĩna Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mĩtũngũflle, na Mũtũmwa Wake evo katl wenyu? Na we ũla ũkwataa alũmfltye kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'õ nũtongow'e nzlanl fla ya w'õ.

وَكَيفَ تَكْفُرُونَ ۗ وَأَنْتُمْ تُنَادُونَ عَلَيْنَا آيَاتِ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۗ وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٢﴾

LUKU 11

103. Inyw'I ala mwifkflaa! M0kfei Ngai Mwene Vinya W'onthe 0nd0 We walfite nī k0kīwa; na m0ikaeke kfkw'0 kīm0kwate inyw'I ateo mwī mwīkalonī wa wīnyivyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَتَّى تَقْتَبَهُ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٣﴾

104. Na kwatai 0lii wa Ngai Mwene Vinya W'onthe m0l0m1tye inyw'onthe vamwe, na m0ikaan1ke; na lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yīla We waiie 1010 wenyu yīla mwa1 amaitha na nīwam0kwatanisye ngoo syenyu na wendo, mwa1w'1kie masyaan1o; na inyw'I mwa1 0tee wa iīma ya mwaki na We nīwam0tang1e kuma vo. U0 nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe 0m0vath0kan1asya inyw'I m1ao Yake kana m0tonye k0tongoew'a.

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

105. Na nīvethwe nguthu 1mwe ya a0me katī wenyu 1la yītan1aa 0seo, na kwīy1aa 0l0ngalu na k0vatana 0th0ku. Na asu nomo maka1la.

وَلَنْتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٥﴾

106. Na m0ikethwe m0ilyī ta asu ala maaan1kie na ala maleile kwīw'ana katī woo ene 1tina wa mok0sī matheu k0mavik1a mo. Na mo nomo ala 0sill1o m0nene 0kethwa kwoond0 woo,

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

107. M0thenya 0la mothy0 amwe makethwa me me0, na mothy0 amwe makethwa me mai0, kwa asu mothy0 moo makethwa me mai0- mo makatavw'a: 'Inyw'I nīmwaleile kwīfkīla 1tina wa kwīfkīla? Samai, 1ndī, 0sill1o, n0nd0 inyw'I nīmwaleile kwīfkīla.'

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَالْفَرْتَمُ بَعْدَ إِيْمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٧﴾

108. Na kwa asu ala mothy0 moo makethwa me me0, mo makeethwa nthInI wa tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vo nIvo mo makekalaa.

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فِى رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٨﴾

109. Ino nI MIsosa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, IthyI t00k0t0ngIItIla we oyIla yo yIna w'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa 0th0ku ona wIva kwa sy0mbe Syake.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ عَلِيمًا لِلْغُلِيَامِ ﴿١٠٩﴾

110. Na nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila ona syIva syI matunI na ila ona syIva syI I0I0 wa nthI, na ma0nd0 onthe makat0ngwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoond0 wa 0tw'io.

وَلِلَّهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاللَّهُ تَوَّعُّجٌ ۝۱۱۰

LUKU 12

111. Inyw'I mwI and0 ase0 vy0 ala mokItw'e kwoond0 wa 0seo wa mbaa and0 onthe ma nthI; inyw'I mwIyIaa kwoond0 wa kIla kIseo na k0vatana 0th0ku na k0mwItkIla Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa kwaI 0seo kwoo. Amwe moo nI etkIli, IndI aingI m0no moo nI mbaa-mat0.

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَارُونَ بِالْعُرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتٰبِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَكَثَرُهُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿١١١﴾

112. Mo maitonya k0m0kita inyw'I m0no ateo 0kite m0nini, na mo mam0kita inyw'I, makamwony'a inyonyu syoo. IndI mo maikatetheew'a.

لَنْ يَضُرَّكُمْ اِلَّا اَذًى وَاِنْ يُقَاتِلُوْكُمْ يُؤْتِكُمْ الْاَدْبَارَ عَسَىٰ تُمَآءٌ لَا يُضُرُّوْنَ ﴿١١٢﴾

113. Mo makeethwa me ak0nIku k0sonokw'a ovala vonthe meethIItwa ateo methwe na 0s0vI0 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana 0s0vI0 kuma kwa and0. Mo nImakwatIte 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mo nImak0nItwe na 0kya. KIItumi n0nd0 mo nI maI matonya k0mIlea MIsosa ya Ngai

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلٰلَةُ اِنَّ مَا نَعْمُوا اِلَّا يَجْحَلُ مِنَ اللَّهِ وَجْحَلُ مِنَ النَّاسِ وَاَنْذُوْا بِغَضَبِ اللَّهِ وَاَضْرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَغْلٰبَةَ وَاِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقْتَلِىْنَ وَاِيْتِىَ اللَّهُ وَيَسْتَلُوْنَ

Mwene Vinya W'onthe na kũmoaa Athani vate ũlũngalu. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile kwĩw'a namo nĩmeekaa mothũku.

الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١٠٦﴾

114. Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve nguthu ũla ũngamaa na ũlũmu nthĩnĩ wa *Utianĩo wayo*; mo nĩmawetaa ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnĩ wa mavinda ma ũtukũ na kwĩvalũkya-nthĩ na mothyũ matulĩtye-ndu mo ene mbee Wake.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتَّبِعُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَتَمَّةً الْيَتِيمَ وَاللَّذِينَ هُمْ يَجْعَلُونَ ﴿١٠٧﴾

115. Mo nĩmamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na meyĩlaa maũndũ ala maseo, na matanaa maũndũ ala mathũku, na kwĩkalaataa, maikĩlany'a mũndũ na ũla ũngĩ, nthĩnĩ wa mawĩa maseo. Na aa nĩ katĩ wa ala alũngalu.

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٨﴾

116. Na ũseo ona wĩva w'onthe ũla mo mekaa, maikavatwa ĩtvi mo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa ala akĩi-ma-Ngai.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا بِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١٠٩﴾

117. Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, mothwii moo na syana syoo iikamauna na kĩndũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٠﴾

118. Ngelekany'o ya syĩndũ ila mo maumasya kwoondũ wa thayũ wa nthĩ ĩno nĩ ta ngelekany'o ya kĩseve kĩla kĩna mbevo nyingĩ na mbai nthĩnĩ wakyo kĩla kĩkũnaa ngetha sya andũ ala meevĩtĩsye mo ene, na kĩmĩyananga. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavĩtĩsya mo, ĩndĩ nĩmo meevĩtĩsya mo ene.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكْتَهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١١﴾

119. Inyw'ī ala mwītfkīlaa! Mōikamose andū angī mate menyu kwīthwa anyanyae menyu anene; mo maikalea kūmūthyokya inyw'ī. Mo nīmendaa kūmwona inyw'ī mwī thīnanī. Kīmena nīkīminīte kwīyonany'a kyo mbene kwīsīla mīneelenī ya makanyw'a moo, na maūndū ala ithūi syoo ivithaa nī manene mbee. Ithyī nītūmūvuanītye mīlao Yaitū kwenyu ethwa inyw'ī mōkamanya.

120. Sisyai, inyw'ī ninyw'ī mūmendaa mo, Indī mo maimwendaa inyw'ī. Na inyw'ī nīmūyītfkīlaa Ivuku yonthe. Yīla mo makomana nenyu maasya, 'Ithyī nītūtfkīlīte; Indī yīla mo me oka, maūmangaa mīthya ya syaa syoo nūndū wa ūthatu wenyu. Asya, 'Thelai na ūthatu wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi nesa maūndū ala mavithītwe nthīnī wa ithūi syenyu.

121. Ethwa ūseo nīwamūvalōkīla inyw'ī, nūmamakasya mo; na ethwa inyw'ī nīmwakwatwa nī ūthūku, mo nīmaūtanīaa. Indī ethwa inyw'ī mwī omīlīsyā na alōngalu, mawalany'o moo maikamūthūkyā inyw'ī ona vanini; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathyūlōkīte maūndū ala onthe mo mekaa.

LUKU 13

122. Na lilikana nīvinda yīla we waendie kīfoko tene kuma nyūmba kwaku, kūmaia nesa etkīli vandū va kūkitīa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī W'w'I-W'on the, ūmanyi-W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةَ مِن دُونِكُمْ
لَا يَأْتُونَكُم بِخَبْرٍ أَلَّا وَدُوا مَا عَنْتُمْ قَدْ بَدَتِ
الْبَغْضَاءُ مِن أَقْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ
أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِن كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿١١٩﴾

هَآئِنَّمْ أَوْلَادٌ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يَتَّبِعُونَكُمْ وَنُحِضُّونَ
بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا
عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْعَيْظِ قُلْ مُؤْمِنُوا
بِعِظَتِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٢٠﴾

إِن تَسْتَكْمِلُوا حَسَنَةً تَسْؤُهُمْ وَإِن تُصِيبِكُمْ
سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِن تُصِيبُوا وَتَتَّقُوا لَا
يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ
مُحِيطٌ ﴿١٢١﴾

وَإِذْ عَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ
لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٢﴾

123. Yīla nguthu ilī syenyu syendie kwonany'a w'ia, onakau Ngai Mwene Vinya W'onthe aī mūnyanyaee woo. Na etīkīli nīmaīle nī kōmwīkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِذْ هَبَّتْ ظُلُمَاتٌ مِّنكُمْ أَنْ تَفْسَلُوا اللَّهَ وَلِيَهُمَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٣﴾

124. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūtethetye inyw'ī nthīnī wa kaū wa Vatili yīla inyw'ī mwaī onzu. Kwa ūu mwosei Ngai Mwene Vinya W'onthe kwīthwa Mūsūvī wenyu nīkana inyw'ī mūtonye kūtūnga mūvea.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

125. Yīla we wamatavisye etīkīli: 'Kūimwīanīa inyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūtetheesya inyw'ī na alaīka ngili itatū matūmītwe kuma tūū?

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمَدَّكُمْ
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُزِيلِينَ ﴿١٢٥﴾

126. Iī, ethwa inyw'ī mwī omīīsyā na alūngalu, nāmo mayūka na mītūkī tūū wenyu mekalaatīte, Mwīai wenyu akamūtetheesya inyw'ī na alaīka ngili itano, mavithūkīte na vinya mūno.

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ
هَذَا يُمَدِّدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ
مُزِيلِينَ ﴿١٢٦﴾

127. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aūt'īkīthītye w'o ta ūvoo mūseo kwenyu tū na nīkana ngoo syenyu itonye kwīthwa na ūthūmūo nūndū waw'o; na ūtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe Eweka, Ula-Wī-Vinya, Ula-Mūī.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾

128. Ngai akeeka ūo nīkana We atonye kūtīla kīlungu kīmwe kya alei kana amanyivye mo, nīkana matonye kūsyoka na ītina me asonokye.

لَيَقْطَعَنَّ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتُنَّهُمْ فَيَنْقَلِبُوا
خَائِبِينَ ﴿١٢٨﴾

129. We ndwīna ūndū ūndūnī ūo; We nūtonya kūmethiūfa mo na tei kana kūmasilīla, nūndū mo nī eki-ma-nāī.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

130.Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na ila syĩ TULU wa nthĩ. We amũekeaa naĩ ona wĩva w'onthe ũla We wendaa na amũsilĩaa ũla ona wĩva We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَاللّٰهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنۡ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنۡ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٠﴾

LUKU 14

131. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlĩaa! Mũikaye Liva ũsyao wa mbesa mũkingĩvĩĩsya motalo; na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana mũtonye kwaĩla.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا اَمْۤوَالَكُمْ مَضْعُوْمَةً وَّاَتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٦١﴾

132. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْۤ اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِيْنَ ﴿٦٢﴾

133.Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿٦٣﴾

134.Na kĩlany'ai mũndũ na ũla ũngĩ kwa kwĩtya ũekeo kuma kwa mwĩai wenyu, na kwa itu yĩla thooa wayo nĩ matu na nthĩ, yĩla yĩseũvĩw'e akĩi-ma-Ngai.-----

وَسَارِعُوْا اِلَى مَغْفِرَةٍ مِّنۡ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُۤ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿٦٤﴾

135.Asu ala maumasya ĩvĩndanĩ ya ũthw'ii na ya ũkya, na ala masĩĩlĩaa ũthatu na kũmaekaa andũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ũseo;

الَّذِيْنَ يَنْفِقُوْنَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَّاءِ وَالْكٰظِمِيْنَ الْغَيْظِ وَالْعَاقِفِيْنَ عَنِ النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٦٥﴾

136.Na asu ala, yĩla meeka kĩko kĩthũku kana meevĩĩsya mo ene, mamũlilĩkanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwĩtya ũekeo wa naĩ syoo.....na nũũ ũla ũtonya kũekeaa naĩ ateo Ngai Mwene

وَالَّذِيْنَ اِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوْا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوْبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ فَمَنْ لَّمۡ يُصِرْ وَاَعْلَىٰ مَا فَعَلُوْا وَهُمۡ يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٦﴾

Vinya W'onthe? Na mŭikaendee
omwĩsĩ maŭndũ ala mo mekĩte..

137.Aa nĩmo ala ituvi yoo nĩ ũekeo
kuma kwa Mwĩai woo, na MĩŪnda ĩla
ĩvĩĩflaa mbũsĩ uungu wayo; vala nĩvo mo
makekalaa; na nĩ ĩtuvi ĩseo ata kwa asu
ala mathŭkŭmaa!

أُولَئِكَ جَزَاءُ هُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ جَنَّةٍ
مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَمِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Vate nzika, kwaĩ syĩthĩlo nyingĩ ĩla
syaĩ mbee wenyu; kwa ũu angangai ĩŭlũ
wa nthĩ mwone ũndũ wathŭkĩte
mŭminŭkĩlyo wa asu ala
mamaw'ĩkĩthisye *athani* ta akengani.

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Kulani, *ĩno* nĩ Otavany'a mŭtheu
kwa andũ, na ũtongoi na ũtao kwa akfi-
ma-Ngai.

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

140.Mŭikaleele, ona mŭikamake; na
inyw'ĩ vate nzika, mŭkeethwa na ũkĩlyo,
ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

وَلَا يَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمُ
مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Ethwa inyw'ĩ nĩmŭkwatĩte ũkĩte ona
ŭmwe onamo alei nĩmaminĩte kŭkwata
ũkĩte ũilyĩ ota ũsu. Na mĩthenyanĩ ta
ĩsu, na matukũ ma mŭthemba ũũ ithyĩ
tŭmaetae katĩ wa andũ kwa mavinda me
kĩvathŭkany'o nĩkana *matonye kŭtaĩka*,
na nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kŭvathŭkany'a asu ala metĩkĩflaa
na atonye kwosa ngŭsĩ kuma katĩ
wenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamendaa andũ mate alũngalu.

إِن نَسْنَسْكُم فَرِحَ فَقَدِمَسَ الْقَوْمَ فَرِحَ فَرِحَ
وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نَدَّأُولُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe atonye kŭmathesya asu ala
metĩkĩflaa na kŭmaananga alei.

وَلِيَخَصَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَخَافُوا أَكْفَرِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Inyw'ĩ mwĩsŭanfa kana nĩmŭkalika
ĩtunĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ

atambfite kŭvathŭkany'a asu ala kafĩ wenyu mokitaa *kwoondŭ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* na atambfite kŭmánya ala momĩĩasya?

144. Na inyw'ĩ mweeliĩlaa kĩkw'ŭ kĩĩ mbee wa mŭtakomanĩte nakyŭ, yu nŭndŭ nĩmŭkyonete mŭminŭkĩlyonĩ, inyw'ĩ mŭŭngeme ta mwĩ oveye vo.

LUKU 15

145. Na Mŭamati nĩ Mŭtŭmwa tŭ. Nĩw'o 'Atŭmwa onthe ala maĩ mbee wake nĩmakw'ie. Ethwa Indĩ wĩ nŭnŭŭkw'a, kana oawe, mŭkakĩfa mŭsyoke na ĩtina na itiiinyo syenyu? Na ũla ũsyokaa ĩtina na itiiinyo syake nde ŭthŭku ŭkamwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamatuva asu ala matŭngaa mŭvea.

146. Na vai thayŭ ŭtonya kŭkw'a ateo kwa ŭthei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ŭtw'io wĩna ĩvinda yĩtw'e. Na ũla ona wĩva wendaa ĩtvi ya thayŭ ŭŭ wa nthĩ ĩno, Ithyĩ tŭkamŭnenga w'o; na ũla ona wĩva wendaa ĩtvi ya thayŭ ũla ŭkoka, vate nzika Ithyĩ tŭkamatuva ala mena mŭvea.

147. Na nĩveethĩĩtwe Athani aingĩ ala kafĩ woo mokitie nguthu nyingĩ *sya aatĩĩ moo.*

جَهْدًا وَمِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الضَّعِيفِينَ ﴿٤٠﴾

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْا
عَذَابَ اللَّهِ فَقَدْ رَأَيْتَهُمْ وَأَنْتُمْ تُنظَرُونَ ﴿٤١﴾

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
أَفَأَنْتُمْ تَأْتُونَ الْقَوْلَ أَنْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ
يَتَّقِ اللَّهَ عَلَىٰ عِزَّتِهِ فَلَنْ يَصْرِفَهُ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي
اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿٤٢﴾

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبْنَا
مُؤَجَّلَاتٍ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَيَجْزِي
اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿٤٣﴾

وَكَايْنٍ مِّنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ قَتَلْنَا مَعَهُ رَبِّيَنَ كَثِيرًا
وَهُنَّوْا بِنَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا
وَمَا اسْتَكْبَرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الضَّعِيفِينَ ﴿٤٤﴾

Mo mayaaleela nūnd0 wa ma0nd0 ala mamakwatie nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona mayaafthwa me onzu, ona mayaafthny'a mo ene mbee wa mUmaitha. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mena ūmŵiŵyo.*¹

148. Na mo mayaaneena ndeto Indī maisye; 'Mwŵai waitū, tūekeke ithyī mavityo maitū na kūvŵta kīthimo kw'itū nthīnī wa mwŵkalo witū, na lūlūmŵŵiya matambya maitū na tūkeethwa ithyī tūlū wa andū alei."

149. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵamanengie ūtūvi ya thayū wa nthī ūno, na ota ūu ūtūvi ūseo mūno ya nthī ūla ūngī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ūseo.

LUKU 16

150. Inyw'ī ala mwŵtkīŵlaa! Ethwa inyw'ī nŵmū0mew'a asu ala matetkīŵŵite, mo makatuma inyw'ī mūsyoka ūtina na itiiŵyo syenyu, na mūkeethwa na wasyo

151. Aiee, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūsūvī wenyu, na nī We Mūtetheesya Ula-Mūseo Vyū.

152. Ithyī tūkeekŵa wia nthīnī wa ngoo syā asu ala matetkīŵŵite nūndū mamwŵananasya Ngai na atindany'a angī ala We ūtamatheesye mwŵao. Utūo woo

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَأَسِرْ أَسْرًا فِي أَمْرِنَا وَتُبَّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

قَاتِلُهُمُ اللَّهُ تَوَّابٌ الْذِينَ وَحَسَنُ ثَوَابِ الْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا
يُرَدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ﴿٥٢﴾

بَلَى اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ الْمَوْلِينَ ﴿٥٣﴾

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَأْوَهُمُ النَّارُ
وَالسَّوْءُ الْمَقِيلِينَ ﴿٥٤﴾

¹ * Ndeto 'Ribbiyun' yo Talyūŵŵtwe ta nguthu sya aatŵi moo--- vate ngwatanio ya ūngai ūla yŵkwoneka ndetonī ūno "Ribbiyun' Ithyī twŵetē kŵosyo kya ūalyūlo ūngī na wa mwanya ta ūū:-- ūtee wa ūla wokitie ūtalo mūnene wa andū ma Ngai."

nĩ ūla Mwaki; na wĩkalo wa eki-ma-naĩ
nĩ mũthũku.

153. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika nĩwamũseũvĩsyẽ inyw'ĩ ūtĩanĩo Wake yĩla inyw'ĩ mwamatemangaa na kũmananga mo kwa ūthei Wake, kũvika yĩla, inyw'ĩ mwaleelile ūndũnĩ ūkonĩ wĩwi wenyu kwa Mwathani Mũtheu, *mũuo wĩthwe ĩũũ wake*, na mwambĩĩĩlyĩ kũkaananĩa katĩ wenyu ene, ĩũũ wa kĩeleelo kya w'ũ kya mwĩao ūũ na nĩmwaleile kũmwĩw'a ĩtina wa kũmũnenge inyw'ĩ wendi wa ngoo syenyu nthĩnĩ wa ūkĩlyo, We *nĩwawetangie ūtethyo Wake*. Katĩ wenyu vaĩ asu ala mendie thayũ wa nthĩ ĩno ya yu na katĩ wenyu ve ala mendie wa ĩla ĩngĩ. ĩndĩ We nĩwamũmisye inyw'ĩ katĩ woo, nĩkana We atonye kũmũtata inyw'ĩ--- na vate nzika, We nũmũekeete inyw'ĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũlau kwa etĩkĩli.

154. Yĩla inyw'ĩ mwasebete na mũteũmũsisya ona ūmwe ĩtina o Mũtũmwa aimwĩta e mbee wenyu, ĩndĩ We nĩwamũnengie inyw'ĩ kyeve ĩũũ wa kyeve nĩkana mũikamew'ite kyeve maũndũ ala mwaaĩsyẽ kana ala mamũkwatie inyw'ĩ.

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحْسَبُوهُمْ بِأَذْنِهِ
عَلَىٰ إِذْ أَفْسَلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأُمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِمَّا
بَعَثْنَا مَا نُرِيدُ مَا أَرْسَلْنَا مَا نَحْبِبُونَ وَنَحْبِبُونَ وَمَنْ يُرِيدِ اللَّهُ
دِينًا مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدِ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفْنَا عَنْهُمْ
رُوحَنَا لِيَمَيَّلَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٣﴾

إِذْ تُصِيدُونَ وَلَا تَلُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ
يَدْعُوكُمْ فِي أَخْرَاكُمْ فَأَنَابَكُمْ عَمَّا بَعَثْنَا لِيَكِيلًا
تَحْرُزُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٤﴾

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵĩsĩ nesa ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.*²

155.Na Indĩ, Itina wa kyeva We nŵatheeisye mŪuo ūlŪ wenyu – too ūla wamĩkwatie nguthu ĩmwe yenyu---oyĩla nguthu ĩla ĩngĩ yaĩ na wendi woo ene, makĩsŪanĩa naĩ ūlŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ta ūsŪanĩo wa ūtumanu. Mo maisye, 'Ithyĩ twĩ vandŪ vaitŪ tūkwete ūvoonĩ ūŪ?' Asya, 'Usumbĩki w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Mo nĩmavithaa ĩĩlkonĩ syoo maūndŪ ala matakumbŪĩlaa we. Mo maasya, 'Takethwa ithyĩ twĩ vandŪ tŪŪngamĩe maūndŪnĩ aa, tŵyĩthwa twooaĩwe vaa.' Asya, 'Takethwa inyw'ĩ mwekalile mĩsyĩnĩ yenyu, vate nzika, ala meeyĩaĩwe kŪkita methwa maumaalile makathi vandŪ voo va kŪkwĩla nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŪeteūtwio Wake na nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŪmatata maūndŪ ala maĩ nthĩnĩ wa ithŪi syenyu, na nĩkana We atonye kŪtheesya maūndŪ ala maĩ ngoonĩ syenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵĩsĩ nesa maūndŪ ala me ĩĩlkonĩ;

156.Asu menyu ala maalyŪlile mĩlongo yoo masyoka Itina, mŪthenya ūla nguthu

لَمَّا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمَامَةِ تَمَاسًا يُضْهِتُّهُ طَآئِفَةٌ مِنْكُمْ وَطَآئِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْلَا كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَاتَلْنَا هَهُنَا قُلْ لَوْلَا كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُبَيِّنَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّا

² *Mavinda amwe, ūtĩsyo wa wasyo mŪnene nŪvetangaa woo ūla waetiwe nĩ maūndŪ manini ala meekĩkie vu mbeenĩ. UndŪ ta ūsu nĩweekĩkie nthĩnĩ wa kaŪ wa Uuti, yĩla kĩkw'Ū kya MŪtŪmwa MŪamati mŪuo w'ĩthwe ūlŪ wake kyeew'Tkie, ūwetango ūsu nĩwanyaĩkĩsye vyŪ mathĩna onthe ma kĩ-mūndŪ na wasyo ūla okiti ma Kĩsilamu maminĩte kwona. Na ĩndĩ ūvoo wa kŪlea kŪkw'a kwake nĩkwaalyŪlile mwĩkalo wa wasyo kwĩthwa kwĩfanĩwa kŪnene na ūtŪngi wa mŪvea.

iĩ sya ita syakomanie, *kaũ wa Uuti*, vate nzika, aĩ Satani ūla wamanthaa kũtuma mo matiũũka nũndũ wa maũndũ amwe moo. Indĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũminĩte kũmaekea mo. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Mũmĩsya.

اَسْتَرْلَهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْعَثُ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا
 اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٤﴾

LUKU 17

157. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩflaa! Mũikethwe mũilyĩ ta asu ala metetkĩflite, na ala mamatavasya anaa--fthe moo yĩla mekwanganga ūũũ wa nthĩ kana yĩla maendete kaũnĩ: 'Takethwa mo maĩ-vamwe naitũ, mayĩthwa makwie kana kũawa.' *Ūũ nĩw'o*, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atume melila ngoonĩ syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũnenganae thayũ na nĩ We ūetae kĩkw'ũ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
 لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبًا
 كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكِ
 حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا
 تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥﴾

158. Na inyw'ĩ mwooawa nzianĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mwakw'a, vate nzika, ūekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei ikeethwa syĩ nzeo mbee kũvĩta syĩndũ ila mo mombanasya.

وَلَيْن قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مِتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنْ
 اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥﴾

159. Na ethwa inyw'ĩ nĩmwakw'a kana kũawa, vate nzika, inyw'ĩ mũkoombanw'a vamwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَلَيْن مِتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لِإِلَى اللَّهِ تَحْتَمُونَ ﴿٥﴾

160. Na no ūndũ wa tei *mũnene* wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we wĩthĩtwe wĩ mũseo kwoo, na kethwa we nĩweethĩtwe wĩ mũmũ na wĩna ngoo nyũmũ, vate nzika, mo methwa manyaĩkie kuma vala we ūĩ. Kwa ūu,

فِيمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِمْ لَوَكُنْتَ قَلْبًا
 عَقِيلًا لَغُلِبْتَ الْأَقْلَابُ لَا نَفْضًا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
 وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
 فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿٥﴾

maekke mo na Itya ūkeko kwoondū woo, na onana namo maūndūnī ala ma ūsumbīki; na yīla we watw'a, ĩndī ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala maiaa wīkwatyo woo nthīnī Wake.

161. Ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akaŭtethya we, vai ona ūmwe ūkaŭsinda; ĩndī We akŭtia we, ĩndī nŭŭ ūla wīvo ūtonya kŭŭtethya we ūtee Wake? Etfkllī ĩndī, nīmaie wīkwatyo woo nthīnī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَتَّخِذْكُمْ
فَسِنَّ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ قَلِيلٌ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

162. Na kŭitonyeka Mwathani kwīka ūndū ūte wa kŭŭkŭka, na ūla ona wīva wīkaa ūndū ūte wa kŭŭkŭka, akooka vamwe na ūndū ūsu ūla we ūtafkŭka nthīnī waw'o, Mŭthenya wa Uthayŭkyo. Na kīla thayŭ ūkaŭwa vyŭ kwīanana nondū wīkīte; namo maikavīfw'a.

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلُّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا
غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَمْ تَوْفِي كُلِّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ﴿١٦٢﴾

163. We ūla ūatīaa ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndū ūmwe na we ūla wīyoseaa ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we-mwene na ūla wīkalo wake nī Ngiananī? Na w'o nī ūalŭko mŭthŭku!

أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ
وَمَا أُولَئِكَ جَهَنَّمَ وَبَسَّ النَّاصِبِينَ ﴿١٦٣﴾

164. Mo mena ivīla syīna kīvathŭkany'o sya mumo wā Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwonaa ūndū mo mekaa.

هُم دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٤﴾

165. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīte ĩnee ūlŭ wa etfkllī kwa kŭmŭkīlya Mŭtŭmwa kuma katī woo ene, ūla ūmasomeaa mo Mīsoa Yake, na ūmatheasya mo na ūmamanyīasya mo

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

Ivuku na UI; na mbee wa ōu, mo vate nzika, maŵ Ivityoniŵ yI ōtheiniŵ.

166. Kyaŵ! YIla kyeva kyamŵkwata inyw'I----- nenyu nImŵmekŵte mo kyeva kŵndŵ kwŵŵI kwa kyu---inyw'I mwaasya, 'KIŵ kyumŵte va?' Asya, 'kyumŵte kaŵ wenyu ene.' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ōtonyi ŵlŵ wa syŵndŵ syonthe.

167. Na kŵla kyamŵkwatie inyw'I, mŵthenya ōla nguthu iŵŵ sya ita syakomanie, kaŵ wa Uuti kyaŵ kwoondŵ wa mwŵao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vailyŵ ōu nŵkana We atonye kŵmavathŵkany'a eŵkŵli.

168. Na nŵkana We atonye kŵmavathŵkany'a angangani. Na mo nImataviw'e, 'Ukai inyw'I mŵkite nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na siŵŵai mŵvithŵko wa amaitha.' Mo maisye, 'Takethwa ithyŵ nŵtweesŵ kŵkita, ithyŵ vate nzika, twŵthwa twamŵatŵte inyw'I.' Mo mŵthenya ōsu maŵ vakuvŵ mŵno na ōlei mbee wa mŵkŵŵo. Mo nImaneena na makanyw'a moo maŵndŵ ala mataŵ ngoonŵ syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵ nesa maŵndŵ ala mo mavithaa.

169. Aa nImo maisye kwa anaa--ŵthe moo, oyŵla mo ene matiŵte ŵta, 'Takethwa mo nImatwŵwie ithyŵ, mo mayŵthwa moaŵiwe na ōvyŵ.' Asya, 'Isiŵŵei kŵkw'ŵ Indŵ kuma kwenyu ene ethwa mwŵmaw'o.'

170. Mŵikasŵanŵte kana ala moaŵtwe na ōvyŵ nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya

إِنِّي ضَلِلْتُ قَبْلَ هَذَا

أَوَلَمْ نَكُنَّا أَصَابَكُمْ مُصِيبَةً قَدْ أَصَبْتُمْ فِشَيْهَاءَ
قُلْتُمْ أَنِّي هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ
اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٦﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَيُزَادِنِ اللَّهُ
وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٧﴾

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَاقَوْهُم بِحَبْلِ لَهْمٍ تَعَالَوْا
فَاتْلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْادِعُوا قَالُوا لَوْ نَعَمْ يَا لَئِذَا
لَا اتَّبَعْتُمْ هُمْ لِلْكَفَرِ يَوْمَئِذٍ اقْرَبُ بِهِمْ لِلْإِيمَانِ
يَقُولُونَ يَا أُولَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٨﴾

الَّذِينَ قَالُوا لِلْإِنسَانِ لَهُمْ وَوَعَدُوا لَوْ لَطَغَرْنَا مَا
قُولُوا قُلْ قَادِرُوا عَلَىٰ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿١٦٩﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ
أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرَدُّونَ ﴿١٧٠﴾

W'onthe, ta akw'0. Aice, me thay0, mbee wa Mw'ai woo, na n'fmanenetwe m'ith'inz'lo kuma Kwake,

171.Me atanu n'und0 wa ma'und0 ala Ngai Mwene Vinya W'onthe 0manengete mo katf wa mumo Wake; na maitana n'und0 wa asu ala matanamba k'ukwatana namo kuma Itina woo, n'und0 t'ul0 woo vaikethwa na wia, ona mo maikew'a kyeva.

فَوَجَّهْنَا بِمَا أَنهَمُ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَتَّبِعُونَ وَالَّذِينَ
لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٢٠﴾

172.Mo matan'faa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mumo Wake, na kw'fanana na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaekaa Ituvi ya et'f'k'li yae.

يَسْتَشِيرُونَ بِنِعْمَةِ مِنَ اللهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللهُ لَا يُفْجِرُ
أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١﴾

LUKU 18

173.Ta asu ala meet'f'kie w'itano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na M'ut'umwa Itina wa makwata 0kite----ala moo ta asu mekaa 0seo kwa 0l'ungalu na kw'ika 0l'ungalu makeethwa na Ituvi Inene;

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِقَوْلِ الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ الَّذِينَ أَحْسَنُوا آمِنَهُمْ وَأَقْرَبُوا أَجْرَ عَظِيمٍ ﴿٢٢﴾

174.Asu ala and0 mamatavisye, 'Andu n'fman'usuk'f'ite inyw'I, kwa 0u, mak'f'ei mo; In'df 0u wongeleele m'uf'k'f'lo woo t'ul, namo maisye, Ula 0t'w'fan'f'e ithy'f n'f Ngai Mwene Vinya W'onthe, na n'f M'us'f'v'i-Ula-M'0seo Vy'0-We.

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿٢٣﴾

175.Kwa 0u mo n'fmas'yokie mena Inee y'fna 0tonyi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mumo m'wing'f, oy'f'la vai 0th'0ku wamak'f'it'f'ite mo; namo maaat'f'f'e 0tanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe n'f Mw'ai wa W'ing'f'vo m'wing'f.

فَاتَّقَلَّبُوا فِي نِعْمَةِ مِنَ اللهِ وَفَضْلِهِ لَمْ يَمَسَّهُمْ سُوْءٌ
وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللهِ وَاللهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿٢٤﴾

176.No Satani tū Ūla Ūmateelemasya anyanyae make; kwa Ūu, mŪikamakīe mo Indī Ngīei Nyie, ethwa inyw'ī mwī etfīkīli.

إِنَّمَا ذِكْرُ الشَّيْطَانِ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَخَافُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٦﴾

177.Na asu ala malikaa Ūleinī na mītŪkī maikakwīw'īthye kyevea we; vate nzika, mŪitonya kŪmwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe naī kwa nzīa ona yīva. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa kŪmaaīa kīanda ona kīmwe nthīnī wa thayŪ Ūla Ūkīte; namo makeethwa na Ūsilīlo mwai.

وَلَا يَمْزِنُكَ الَّذِينَ يَشْرُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطَاءً فِي
الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٥٧﴾

178.Vate nzika, asu ala mathooete Ūlei na thooa wa mŪīkīlo, maitonya kŪmwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe ūthŪku ona vanini; namo makeethwa na Ūsilīlo wī woo.

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ
شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٨﴾

179.Na alei maikasŪanīe kana kŪmanenge īvinda Kwitū nī kŪseo kwoo, ūsyao wa kŪmanenge īvinda Kwitū nīkana mo mongeleke nthīnī wa naī tŪ; namo makeethwa na Ūsilīlo ūthīnasya.'

وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ غَيْرَ الْتَقْوَىٰ
إِنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ لِيُذَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٩﴾

180.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamaeka etfīkīli mekale ūndŪ inyw'ī mŪilyī, kŪvika yīla We wamavathŪkanisye ala athŪku kuma kwa ala aseō. Ona Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaī amŪvuanīsyā inyw'ī maūndŪ ala matonekaa. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe anyuvaa kaī wa AtŪmwa Make Ūla We wendaa. Kwa Ūu, īfīkīlai Ngai Mwene Vinya W'onthe na AtŪmwa Make. Ethwa inyw'ī nīmwīfīkīlaa na kwīthwa alŪngalū, mŪkeethwa na ītuvi īnene.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيُذَيِّدَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ
حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَيْرَ مِنَ الْقَلْبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَكُمْ
عَلَى الْقَلْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُجِيبُ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ
فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَسْتَعْمُوا فَلَكُمْ أُجُورٌ
عَظِيمَةٌ ﴿٦٠﴾

181.Na mo ala methfawa na Otoonu kwoondū wa syīndū ila manengetwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mumo Wake maikasūanīe ta nzeo kwoo aiee, nī nthūku kwoo.Isu meethfawa na ūtoonu nasyo ikooveewa ngingonī syoo ta kītheko Mūthenyanī wa Uthayūūkyo. Na ūtīlwa w'onthe wa matu na nthī, nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa nesa ūndū inyw'ī mwīkaa.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنشَأَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨١﴾

LUKU 19

182.Na vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīw'īte ūneeni wa mana wa asu ala maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ngya na ithyī twī athui.' 'Ithyī tūkaandīka ūndū mo maneenete na kūtata kwoo kwa kūmoaa Athani vate ūlūngalu; na Ithyī tūkasya, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wa kūvya.'

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَ
نَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ
بَغْيًا حَتَّى دُفِنُوا عَدَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨٢﴾

183.Uu nūndū wa maūndū ala moko menyu matōngoisye kwīka mbee wenyu ene na U-w'ō nī kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ti mwīki-wa-naī ona vanini kwa athūkūmi Make.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَمٍ
لِلْعَالَمِينَ ﴿١٨٣﴾

184.Asu maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtwīyīaīe ithyī tūikamwītkīle Mūtūmwa ona wīva ateo we atūetee nthembo īla īvīvaw'a na mwaki.' Asya, 'Atūmwa nīmaminīte kūvika mbee wakwa mena Syama ntheu vamwe na maūndū ala inyw'ī mūneenaa. Nīkī, īndī, inyw'ī mwamanthīe kūmoaa mo, ethwa inyw'ī mwī ma w'ō?

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهْدَ إِلَيْنَا آلَا نُؤْمِنُ لِرَسُولٍ
حَتَّى يَأْتِيَنَا بَقَرًا يَأْكُلُ النَّارَ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ
رُسُلٌ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٤﴾

185.Na ethwa mo measya we nūūkengana, now'ō mataviw'e Athani ala maī mbee waku, ala mookie mena

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولُ قَوْمِكَ جَاءُوا
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزَّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٥﴾

Syama syĩ Otheinĩ na mavuku ma Ūĩ na Ivuku yĩmulikaa.

186.Kĩla thayũ Ūkasama kĩkw'ũ: Na inyw'ĩ mũkaĩvwa vyũ matuvi menyu mausĩe Mũthenya wa Uthayũũkyo tũ. Kwa Ūu, oũla ona wĩva Ūkavetangwa kũasa na Mwaki na aitw'ĩkĩthwa wa kũlika Itunĩ, nũminĩte kũvikĩĩa kĩleleelo kyake. Na thayũ wa nthĩ ūno nĩ vathei na Ūtanu wa Ūkengani.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّا نَؤْفُونَ أَجْرَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُجِرَ عَنِ النَّارِ وَأُنْزِلَ إِلَيْهِ
مَقَدَّرًا فَاذْكُورْهُ مَا آتَىٰهُ الدَّيْنِيُّ إِلَّا مَتَاعَ الْعَدْوِيِّ ۝

187.Inyw'ĩ vate nzika mũkatatwa na mokwati menyu na mathayũ menyu na vate nzika inyw'ĩ mũkeew'a maũndũ maingĩ ma kũmũkita kuma kwa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu na kuma kwa asu ala mamwĩfananasya Ngai na atindany'a. Indĩ inyw'ĩ mwoonany'a Ūlũmu na kwĩka Ūlũngalu, vate nzika, asu nĩ ūndũ wa kĩthito kĩnene.

تَمَلُّونَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَتَسْمَعُونَ مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِن الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى
كَثِيرًا وَإِن تَصَدَّقُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَذَابِ
الْأُمُورِ ۝

188.Na lilikanai yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie ūtianĩo kuma kwa asu ala manengetwe Ivuku *Akyasya*. 'Inyw'ĩ mũkayĩmanyĩthany'a *Ivuku* yĩĩ kwa andũ na mũikayĩvitha.' Indĩ mo nĩmayĩkisye yo ūtheka ūtina wa inyunyũ syoo, na mayĩkũany'a yo na thooa mũvũthũ. Kĩla mo mathooete nĩ kĩthũku.

وَإِذ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا كَتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ
وَاشْتَرَوْا بِهِ تَمَتًُّا قَلِيلًا فَبُغِضَ مَا يَشْتَرُونَ ۝

189.Ndũkasũanĩe kana asu ala matanĩaa maũndũ ala mo mekĩte; na mendaa kũkathĩĩwa nũndũ wa maũndũ ala matekĩte kana mo nĩmavĩtũkĩte ūsilĩlo. Mo makakwata ūsilĩlo wĩ woo.

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَاوَا وَهُمْ يَحْنُونَ أَنَّ
يُحَدِّدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبْنَهُمْ بِمَقَارِفَةٍ مِن
الْعَذَابِ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

190.Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlũ wa syĩndũ syonthe.

وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ۝

LUKU 20

191.NthInI wa mUmbIwe wa matu na nthI na mOalyOkIlenI wa OtukO na mOthenya ow'o vena Syama kwa andO ala mena Umanyi;

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿١٩١﴾

192. Asu ala mamUlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe maUngeme, mailyI-nthI, na makomete na wea, na masUanfaa Uvoo wa mUmbIwe wa matu na nthI: 'MwIai waitU, We ndUsyUmbIte syInDU ii mana, aiee, We wI M0theu; tUtangIte ithyI InDI, kuma UsifInonI wa Mwaki.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩٢﴾

193.'MwIai waitU, Ula ona wIva We UtumIte alika MwakinI, vate nzika, Usu nIwe UmUsonoketye. Na eki-ma-naI maikethwa na atetheesya.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ، وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴿١٩٣﴾

194.'MwIai waitU, IthyI nItUmwIw'Ite MwItani aitwIta ithyI tUlike mOkIInonI, 'MwItkIlei inyw'I MwIai wenyu, 'na ithyI nItwItkIItte. MwIai waitU, tUkeke ithyI naI sitU, na tUvetangIte ithyI mothuku maitU, na nthInI wa kIkw'O kitU, tUtale ithyI vamwe na ala alUngalu.

رَبَّنَا إِنَّا أَسْعَفْنَا مَنَاذِرًا يُتَذَكَّرُ لِلْإِيمَانِ أَنْ أَسْعَفْنَا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٤﴾

195.'MwIai waitU, tUnenge ithyI maUndO ala We watwathIte kwIsIla AtUmwanI Maku; na ndOkatUsonokye ithyI nthInI wa M0thenya wa UthayUkyo. Vate nzika, We ndwanangaa wathani waku.

رَبَّنَا وَإِيمَانًا وَعَدْنَا عَلَىٰ رَسُولِكَ وَلَا تَخْزِنَا بِعَمَلِ الْفِتْنَةِ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْوَعْدَ ﴿١٩٥﴾

196.Kwa Uu, MwIai woo nIwamasUngIte mboya syoo, akyasya, Nyie ndikaeka wIa wa mUthOkUmi ona Umwe kuma katI wenyu wae mana e mUndU0me kana e mUndUm0ka. Inyw'I mumIte nthInI wa

فَأَسْجَبَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَابِدٍ وَتَعْلَمُونَ ذِكْرًا أَوْ أَن لَّمْ يَعْصَمْ مِن بَيْنِ يَدَيْنَا مَن يَشَاءُ ﴿١٩٦﴾

mündü na öla öngĩ. Kwa öu, asu, ala mathamĩte na malöngĩtw'e kuma mĩsyĩnĩ yoo, na makathĩnw'a nündü wa nzĩa Yakwa, na mokitĩte na moaftwe, vate nzika, Nyie ngamavetangĩa mothöku moo na ngatuma mo malika Mĩöndanĩ ĩla İvĩĩflaa tölüsĩ nthĩnĩ wayo---İtuvi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na matuvi ala maseo vyü mena Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

197. Myangangĩle ya alei İöölü wa nthĩ ndĩkaökenge we.

198. Nĩ ötandĩthyo münini na mÖkuvĩ na İndĩ İia-ya-Mwaki nĩyo yĩkethwa wĩkalo woo. Nĩ vandü vathöku münö ata va köthömuöa!

199. İndĩ asu ala mamökĩaa Mwĩai woo makeethĩwa na Mĩönda ĩla İvĩĩflaa tölüsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo makekalaa--- nĩ öthokyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kĩla kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo mbee kwa ala alöngalu.

200. Na vate nzika, katĩ wa Andu-ma-İvuku mevo ala mamwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maöndü ala matheetw'e kwenyu, na ala matheew'e kwoo, makĩnyivya mo ene mbee wa

هَاجِرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِنَا
وَقَتَلُوا وَقَتِلُوا لَأَكْفِرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا نُدْخِلَنَّهُمْ
جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا لِمَنْ عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٧﴾

لَا يَغْرِبُكَ ثَقَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٨﴾

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَنَسِ الْأَهَادِثَ ﴿١٩٩﴾

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِلْآبِرَادِ ﴿٢٠٠﴾

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ
إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ

Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo maimikũanasya Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na thooa mũvũthũ. Aa nĩmo makethwa na ĩtuvi yoo kwa Mwĩai woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ kwa kwosa ũtalo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَبِرُوا وَاصْبِرُوا وَاصْبِرُوا
وَأَنقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٠﴾

201. Inyw'ĩ ala mwĩtũkĩlaa! Umĩĩsyai na ĩthing'ĩĩsyai kwĩkala nthĩnĩ wa ũmĩĩsyo na ĩthĩwai mũsyaiĩsyai na mũkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana mũtonye kwalla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَبِرُوا وَاصْبِرُوا وَاصْبِرُوا
وَأَنقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٠﴾

سُورَةُ النِّسَاءِ مَدِينَةُ

AL - NISAA
(Wavuanĩw'e Medina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Inyw'ĩ andũ! Mũkĩei Mwĩai wenyu,
Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma mũndũnĩ
ũmwe, na kuma vau nĩwoombie
mũtĩdany'a wake, na kuma asu eĩĩ,
manyafĩka aũme aingĩ na iveti; na
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla syĩtwanĩ Yake mũnyanyanaa mũndũ
na Ūla ūngĩ, na mũkĩei We na *mũno*
mũno kũnenge ndũũ sya mũkautĩ ndafa.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũsyaĩsya ūlũ wenyu.

3. Na nengei ndiwa syĩndũ syasyo, na
mũikakũany'e syĩndũ nzeo na nthũku,
ona mũikaĩsanĩsyey syĩndũ syasyo
vamwe na syĩndũ syenyu ene. Vate
nzika, *ĩsu* nĩ naĩ nene.

4. Na ethwa inyw'ĩ mwĩ ngwatanĩo
nĩmũũkĩfa kana nĩmũtonya kũlea kwĩka
ũlũngalu ūlũ wa maũndũ makonĩ ndiwa
ĩtina wa kaũ *wathela*, ĩndĩ twaai iveti ila
mũkwenda ilĩ, kana itatũ kana inya. Na
ethwa nĩmũũkĩfa kana mũitonya kũsyĩka
nesa na ūlũngalu, ĩndĩ twaai o *kĩmwe tũ*
kana ila moko menuyu ma aũme
maũngamĩe. ĩsu nĩyo Nzĩfa ĩla nguvĩ vyũ
kwenyu ya kwĩvathana na ūla ūte
ũlũngalu.

5. Na inengei iveti ngaasya syasyo kwa
kwenda. ĩndĩ syo kwa kwenda kwasyo,
syamũekeka kĩndũ nthĩnĩ wayo, ĩndĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ②

وَأَتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْحَيْثُ بِالْيَتِيمِ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُزْبًا
كَبِيرًا ③

وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْضُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِسُوا مَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ مِنْ نِسَاءٍ مِثْنًا وَرُبْعًا فَإِنْ خِفْتُمْ
أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكُمْ
أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ④

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طَلَنتُمْ لَكُمْ
عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ فَنَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا ⑤

kItanlei ta kIndu kya kwendeesya na kyaflu.

6.Muikanengane UOngamfi wa Othwii wenyu Ula Ngai Mwene Vinya W'onthe Usevitye kwoondU wenyu ta syIndU sya kUmUtwiika inyw'I, kwa ala mena ilfko nthuku itatonya kUOngamfa nesa. Kwa Ou manengei mo Ifu, na mavw'Ikei ngUa nesa na neenai namo na Oneeni mUseo. 1*2

وَلَا تُوْتُوا السُّفَهَاءَ اَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارزُقُوهُمْ فِيهَا وَاَسْوَهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿١٠﴾

7.Na Utatei Omanyi wa ndiwa kUvika ivikIfe UkUu wa kUtwaana; na IndI mwoona syIna kIfiko klanle kUtw'a kUseo, IndI inengei syIndU syasyo; na mUikaye syIndU syasyo na mItOkI mUthaIte na wanango itaneana. Na Ula mUthwii nIesiIffe; na Ula ngya, nIaye syIndU nesa kwIlanana na mIao. Na yIla inyw'I mOkwinenge syo ndiwa syIndU syasyo, IndI Itai ngUsI mbee wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwlanle ta MUtali.

وَابْتَلُوا الَّتِي بَعَثَ اللهُ لَكُمْ وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾
وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿١٢﴾

8.Kwa aUme ve kIanda katI wa syIndU ila asyai na ndUu sya mOkautI matiaa: na

الرِّجَالِ نَوِيبًا مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْاَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَوِيبًا مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْاَقْرَبُونَ وَمَا قَلَّ مِنْهُ لَكُمْ نَوِيبًا قَلِيلًا ﴿١٣﴾

1 Vaa wanda nUtavItw'e w'onthe vamwe, oyIla Othwii Usu UOwetwa ti wa mbaI yonthe IndI nI wa ndiwa ila Utalo wasyo wongelekaa mOno Itina wa makaU. NkwiIskIwe nesa kana Othwii wa nthI nUtOmIkaa nthInI wa maUndU ma mwanya. Ethwa mbaI yonthe ndUsOvfa Othw'ii ta Usu, na iiOtia OsOvfonI wa syana nini vyU itena Omanyi na itatonya kUsOvfa Othwii wasyo na kIfiko; Ou nUtumaa Othwii wa nthI yonthe Okitwa. KOmima OndU UU IndI, mbaI nItavItw'e yI yonthe na Ikanengwe Utanyi wa kUOngamfa na UsUvfi mUseo wa Othwii Usu ta wayo. KUu ti kwasya kana ndiwa isu iikanengwe UtIwa wasyo kana kUvenwa w'o, IndI nI kwa Ivinda. MUsoa wa 11 nOuthesya nesa 1010 wa OndU UU

iveti nasyo syina klanda kya syindū ila asyai na ndūū sya mūkaufi matiaa ota ūū, syi nini na syi nyingi-----ni klanda kftw'e.

9.Na yila andū ala angī ma ndūū sya mūkaufi na ndiwa na ngya syivo ivinda ya kūaanw'a kwa *Otiwa*; manengei *kīndū* kuma syindūni isu na neenai namo na ndeto sya ūseo.

10.Na asu nīmamūkīe Ngai ala, ethwa nīmatonya kūtia syana syoo mbonzu, ene ala methwa mena wia ūūū woo. Kwa ūu, mo nīmamūkīe Ngai Mwene Vinya W'onthe na nīmaneene ndeto ūla ya w'o.

11.Vate nzika, mo ala maṣṣaa syindū sya ndiwa na nzila ūte ndūngalu, mo mamelasya mwaki mavunī moo tū; na makavya nthini wa Mwaki wakene.

LUKU 2

12.Ngai Mwene Vinya W'onthe amwiyafaa inyw'i ūūū wa syana syenyu;: mūndūūme akakwata klanda kīana ūndū ūmwe na kya iveti ili; Indī ethwa nī iveti nthēi tū nyingi mbee wa ili, Indī syo ikakwata ilungu ili katī wa itatū 2/3 ya syindū ila ūla mūkw'ō ūtilte; na ethwa ve kīmwe, kyo kī nyunzu 1/2. Na asyai make kīla ūmwe nanengwe kīlungu kīmwe katī wa thanthatū 1/6 kya ūtiwa, ethwa e kana; Indī ethwa nde kana, na nīwe mūtiwa wa asyai make, Indī nyinyia wake akakwata kīlungu kīmwe katī wa itatū 1/3; na ethwa ena anaa nyinyia na estu a nyinyia, Indī nyinyia wake akakwata kīlungu kīmwe

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْضُوهُمْ مِنِّهٖ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿١٠﴾

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَنْتُمْ كَافِرُونَ ﴿١١﴾ فَخَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿١٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ الْإُنثَىٰ ۚ فَإِن كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۚ وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّدُّ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ لَهُ وَلَدٌ ۚ وَلِأُمَّةٍ لَّمْ يَكُن لَّهُ وَرَثَةٌ وَوَرِثَةٌ آبَاؤُهُ فَلِأَبَائِهِ الثُّلُثُ ۚ وَإِن كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِإِخْوَتِهِ الشُّدُّ مِمَّا تَرَكَ ۚ وَبِوَالِدَيْهِ يُوصَىٰ بِهٖمَا أَوْ ذَوَيْهِ أَيْ آبَاؤُهُمْ وَأَبْنَاؤُهُمْ لَآتٍ ذُرْوٰنَ إِلَيْهِمْ أَقْرَبَ لَهُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٤﴾

katĩ wa thanthatũ 1/6, İtina wa kũva kũai kũla kũthwa kũ vo kana thiĩ. Maaĩthe menyũ na syana syenyũ, inyw'ĩ mũtiĩsĩ ala me vakuvĩ mũno nenyũ kwa kũmũuna. ũtwio ũũ wa kwia ianda nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe, Mũĩ.

13. Nenyũ mũkakwata nyunzu ya syĩndũ ila iveti syenyũ syatia, ethwa syo itiĩ kana; İndĩ ethwa syĩ kana, İndĩ inyw'ĩ mũkakwata kũlungu kũmwe katĩ wa inya ¼ katĩ wa ila syatia, İtina wa kũva ũtiĩwa ũla syĩthwa syeeyĩie na thiĩ. Nasyo ikakwata kũlungu kũmwe katĩ wa inya ¼ kya syĩndũ ila inyw'ĩ mwatia, ethwa mũi kana; İndĩ ethwa mwĩna kana, İndĩ syo ikakwata kũlungu kũmwe katĩ wa nyaanya kya syĩndũ ila mwatia, İtina wa kũva ũtiĩwa w'onthe ũla mwĩthwa mũtiĩte kana kũva thiĩ. Na ethwa ve mũndũũme kana mũndũmũka ũla ũtiĩwa wake ũkũaanw'a na we nde mũsyai kana kana, na we ena mwanaa nyinyia na mwĩtu wa nyinyia, İndĩ kũla ũmwe woo akakwata kũlungu kũmwe katĩ wa thanthatũ. İndĩ ethwa mo nĩ aingĩ mbee wa ũũ, İndĩ mo makeethwa na ianda ianene nthĩnĩ wa kũlungu kũmwe katĩ wa itatũ; İtina wa kũva ũtiĩwa ũla Ongĩ ona wĩva na thiĩ, Vate kũleleelo kũmũthĩny'a mũndũ ona ũmwe. ũũ nĩ wĩylai kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe, Mũmĩsya.

14. İno nĩ mĩvaka İla yiĩwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe; na oũla ũmwĩw'aa Ngai Mwene Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, We

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ
وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرَّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِنَّ يُوصِينَ بِهِنَّ أَوْ دِيْنٌ وَلَهُنَّ الرَّبْعُ
مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ
فَلَهُنَّ الشُّنُّ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِنَّ تَوْصُونَ
بِهِنَّ أَوْ دِيْنٌ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةً
وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِمَّنَّهَا الشُّبْرَةُ فَإِنْ
كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلثِ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصَى بِهِنَّ أَوْ دِيْنٌ غَيْرُ مَصَّارَةٍ وَصِيَّتِهِ
مِنْ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ٥

ذَلِكَ حَدُّوهُ اللَّهُ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَلِكَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ٥

akatuma we alika nthĩnĩ wa Mĩũnda İla İvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo makekalaa; na ũsu nĩ ũtanu mũnene.

15.Na ũla ona wĩva ũtamwĩw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na kũmĩkĩla mĩvaka Yake, We akatuma alika nthĩnĩ wa Mwaki; vo nĩvo we ũkekalaa; na we akeethwa na ũsilĩlo wa kũthĩny'a.

وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ
نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَسَاءَ لَهٗ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥٦﴾

LUKU 3

16.Na İla katĩ wa İveti syenyu syĩna İvĩtyo ya ũlaalai-----İtai ngũsĩ İnya İolũ wasyo kuma katĩ wenyu na syakũsĩla, İsilĩlei İndĩ nthĩnĩ wa nyũmba kũvika yĩla kĩkw'ũ kĩkaivikĩla syo kana Ngai Mwene Vinya W'onthe aivingũfe nzĩa.

وَالَّذِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً شَاهِدًا فَإِنْ أَقَامُوا شَهَادَتَهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَقَّعَنَّ الْمَوْتَ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾

17.Na ethwa aũme eĩ mena İvĩtyo yu, masilĩlei onthe eĩ. Na ethwa mo nĩmeelila na kũseũv'ya, İndĩ ekanai namo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũla-ũsyokeaa andũ Kaingĩ ena ũuu na Ausũtwe nĩ tei.

وَالَّذِينَ يَأْتِيَنَّهَا مِنْكُمْ فَادْخُلُوهَا بِأَنبَاءٍ وَأَصْوَامٍ
فَإِغْرَضُوا عَنْهَا إِنَّا اللَّهُ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٥٨﴾

18.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe eyũmbanasya kwĩtĩkĩla wĩlilo wa ala tũ mekaa naĩ kwa kũlea kũmanya na kwĩlila mĩtũkĩ İtina wa ũu. Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmelekelaa na tei; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe, Mũĩ.

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ وَبِئْسَ حَكِيمًا ﴿٥٩﴾

19.Vai kwĩkĩlwa kwa wĩliio kwa asu ala maendeeaa na kwĩka naĩ kũvika, yĩla kĩkw'ũ kĩmũvikĩlaa ũmwe woo, we aasya, 'Nyie nĩngwĩlila yu,' kana asu

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا
حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ اللَّهَ وَلَا
الَّذِينَ يَتُوبُونَ وَهُمْ لِقَارٍ أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا

ala makusaa me alei. Aa nimo ala Ithyf
tUmaseUvIsye Usifllo wI woo.

لَهُمْ عَدَا بَا أَلَيْمًا ﴿١٩﴾

20. Inyw'I ala mwItfkIlaa! Ti kwItfkIlye
kwenyu kUsyosa iveti ta UtIwa syo
itekwenda; ona mUyallItwe nI kwivingIa
kwa mavItyo nIkana mUtonye kwosa
syIndU imwe katI wa ila inyw'I
mwinengete syo, ateo syIna UtHOku wI
UtHeInI; na Ikalai nasyo kwa Useo, na
ethwa mUoUsyenda, nIvatonyeka inyw'I
mOkalea kwenda kIndU kIla nthInI
wakyo Ngai Mwene Vinya W'onthe
wIkItte Useo mwingI.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَجْعَلْ لَكُمْ أَنْ تَرْتُوا إِلَهُكُمْ كُرْهًا
وَلَا تَعْضَلُوهُمْ لَتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا كَتَبْنَا لَهُمْ
إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ وَعَايَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُمْ فَخُذُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ مَا نَكَرَهُمْ
شَيْئًا وَيَجْعَلِ اللَّهُ

فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿٢٠﴾

21. Na ethwa inyw'I nImOkwenda kwosa
kIveti kImwe vandU va kIngI, na kImwe
katI wasyo nImOkInengete kInandU,
mUikose kIndU kuma vo. Inyw'I
mOkakyosa na kUkengana na naI
yIyonanItye?

وَأَنْ أَرْتُمْ اسْتَبَدَّ إِلَى زَوْجٍ مِمَّا كَانَ مَخْرُوجًا
أَنْتُمْ أَحَدُهُمْ فَظَاهِرًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا
أَتَأْخُذُونَهُ بِهَيْبَتِنَا وَإِنَّمَا مِثْلُنَا

﴿٢١﴾

22. Na inyw'I mUtonya ata kUkyosa
kIndU oyIla kIla Umwe wenyu ethIawa
eweka atena Ula UngI, nasyo iveti
nIsyosete Utianfo wI vinya. kuma
kwenyu?

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ
وَآخُذْنَ مِنْكُمْ مِثْلَنَا عَلِيظًا ﴿٢٢﴾

23. Na mUikatwae iveti ila maaItHe
menyu matwaie, ateo maUndU ala
maminie kUvIta. NI kIndU kyathe na kya
UtHatyo na nI nzfa nthOku.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٣﴾

LUKU 4

24. Inyw'I nImUvatItwe maanyinyia
menyu, na eItu menyu, na eItu-a-nyinyia
menyu, na eItu a nyinyia ma maaItHe
menyu, na eItu anyinyia ma maa-nyinyia
menyu, na eItu ma anaa nyinyia menyu,
na eItu ma eItu - a - nyinyia menyu, na

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَوَّمَاتُكُمْ
وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمْ

eftu ma iveti ila syamwongisye inyw'I, na eftu ma maaſthe menyu, na maa-ninyinia ma iveti syenyu, na eftu ma maaſthe menyu, na eftu ma iveti ila mŭkomete nasyo -----Indſi ethwa mŭkomete nasyo, vaikethwa naſ ũlũ wenyu----na iveti sya syana syenyu, ila syumſte inyunyunſi syenyu; na nſkŭvatanſtwe kŭtwaa eftu eſſi *masyaanſw'e* ateo maŭndũ ala mavſtŭku; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nſ Mŭekanſi - Mũno Vyũ, Usũſtwe nſ tei.

25. Na *inyw'I nſmŭvatſtwe* iveti ila ndwae, ateo ila moko menyu ma aũme maũgamſe. Ŭu nſw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmwſyſaſe inyw'I. Na nſmwſtkſlſtw'e kŭtwaa iveti ila ingſi ũtee wa isu, nſkana mwimanthe syo na syſndũ syenyu, mŭkitwaa nesa mŭte kwſka ũlaalai. Na kwoondũ wa ũtandſthyo ũla mŭkwataa kuma kwasyo, inengei ngaasya syasyo, ũla ſtw'ſtwe, ona vaikethwa ũthŭku kwenyu kaſi wa syſndũ ila mwſw'anſte, ſtina wa kumya *ngaasya* ũla ſtw'ſtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nſ ũmanyi-W'onthe, Mũſi.

26. Na ũla ona wſwa ũtatonya kŭtwaa iveti nthasye, mbſtkſli *we nſatwae* ila moko menyu ma aũme maũgamſe, ta athŭkũmi ma mŭsyſi ala meſtkſlſte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nſwſſi mŭtkſto wenyu nesa vyũ; inyw'I *inyw'onthe* mumſte mŭndũnſi o ũmwe; kwa ũu, itwaaei mŭnengetwe ũthei nſ eſaſi masyo na inengei ngaasya syasyo kwſanana na ũla ũseo, syo syſi ntheu, itekwſka ũlaalai, kana ila syſna ndũsyo sya kſmbithſi. Na ethwa, syſna ũlaalai

الَّتِي ارَّضَعْتُمْ وَاخْوَانَكُمْ مِنَ الرِّضَاعَةِ وَمَأْتِهِنَّ
نِسَائِكُمْ وَرَبَائِكُمُ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمْ
الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلَ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ
أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٥﴾

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَعَلَىٰ لَكُمْ مَّا وَرَاءَ ذَلِكَُمْ أَنْ
تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ مِمَّا
اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَأُولَٰئِهِنَّ أَجُورُهُنَّ فَرِيضَةٌ
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيهَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَدَنِ الرَّبِيضَةِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٦٥﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ فَيَنْتَهِنَّ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَتَبْتَغُوا
بِأَمْوَالِكُمْ بَيْنَ يَدَيْكُمْ مِنْ بَعْضِكُمْ مِنْ
بَعْضٍ فَإِنَّكُمْ حَوْرُهُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ وَأُولَٰئِهِنَّ
أَجُورُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ
وَلَا مُتَّحِدَاتٍ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْتُمْ فَإِنَّ أُمَّتَيْنِ

Itina wa kŭtwawa, syo ikeethwa na nyunzu ya ūsilŭlo ūla umŭtw'e kwa iveti ila syina ūthasyo. Na ūu nŭ kwa ūla we katŭ wenyu ūnŭŭkŭfa ndakese kwŭka naŭ. Na kwŭsiŭŭla inyw'ŭ-ene nŭ ūseo mŭno kwenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

بِقَاسَةِ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفَ مَا عَلَى الذَّخَنَاتِ مِنَ
الْعَدَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٤

LUKU 5

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmŭtheesya inyw'ŭ, na kŭmŭtongoesya inyw'ŭ nzŭanŭ sya asu ala maŭ mbee wenyu; na kŭmwelekelala inyw'ŭ na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ ūmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥

28.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmwŭthiŭŭla inyw'ŭ ena tei, ŭndŭ asu ala maatŭŭaa mawendi *moo* mathŭku mendaa inyw'ŭ mwelelŭke vaasa.

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَبْسُتُوا مِيلًا عَظِيمًا ٦

29.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvŭthya mŭio wenyu, nŭndŭ mŭndŭ ombŭtwe e mwonzu.

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ مَيْتًا ٧

30.Inyw'ŭ ala mwŭŭkŭŭlaa! Mŭikaŭsanŭe syŭndŭ syenyu katŭ wenyu ene na nzŭa nthyoeku, ateo ila *inyw'ŭ mŭŭkwata* na ūtandŭthya vamwe na mwŭw'ano kwa kwŭw'ana inyw'ŭ ene; na mŭikeyŭae inyw'ŭ ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Tei kwenyu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ رَاضٍ مِنْكُمْ
وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٨

31.Na ūla ona wŭva wŭkaa ūu kwa nzŭa ya ūtŭli-wa-mŭlao na ūte ūlŭngalu, Ithyŭ tŭkamwŭkya Mwakinŭ; na ūu nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيُ
كَأَنَّهُ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ٩

32. Ethwa inyw’i nĩmũkwĩvathana na syĩndũ ila nthũku vyũ ila inyw’i mũvafĩtwe, Ithyi tũkavetanga mothũku ala *manini* kuma kwenyu, na kũmwĩtkĩlya inyw’i vandũ va ndaĩa nene.

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا نَهَوْنَا عَنْهُ نَكْفُرْ عَنْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
وَدَدْخَلَكُمْ مَدْخَلَ كَرِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Na mũikasyĩw’te kĩw’ũ syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W’ontho ũmanengeke amwe menyu kũvĩta ala angĩ. Aũme makeethwa na kĩanda kya syĩndũ ila mo mamanthĩte na iveti kĩanda kya syĩndũ ila syo imanthĩte. Na mwĩtvei Ngai Mwene Vinya W’ontho mumo Wake, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’ontho ena ũmanyi mwĩfanũ wa syĩndũ syontho.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ
لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
كَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّا اللَّهُ كَان
يُجِبُ شَيْءٌ عَلَيْنَا ﴿٣٣﴾

34. Na kĩa ũmwe Ithyi nĩtũmũnyuvĩte atĩwa ma syĩndũ ila asyai na ndũũ sya mũkautĩ matiaa, na *ota ũu* ala matieny’e nenyu kwa nzĩa ya kũĩsana kĩthitũ. Kwa ũu manengei kĩanda kyoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’ontho nũsyafsyaa ĩũũ wa syĩndũ syontho.

وَالرِّجَالُ حَسَبُوا مَالَهُمْ وَمَا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ
وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتَوْهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّا
اللَّهُ كَان عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٤﴾

LUKU 6

35. Aũme nĩ asũvĩ ma iveti nũndũ Ngai Mwene Vinya W’ontho nũmatonyethetye amwe moo kũvĩta ala angĩ, na nũndũ mo *aũme* nĩmaumasya syĩndũ syoo. Kwa ũu iveti ila ndũngalu *nĩ ila mbĩw’i*, na isũvĩaa syĩmbithĩ *nya aũme masyo* kwa ũsũvĩo wa Ngai Mwene Vinya W’ontho. Na isu *kwa* ila inyw’i mwĩna w’ia ngalĩ yasyo nũndũ wa wau wa matũ, itaei syo na itiei syĩsyoka mokomonĩ masyo, na isilĩlei. Na ĩndĩ ethwa syo nĩsyamwĩw’a inyw’i, ĩndĩ

الرِّجَالُ قَوْمُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضُهُمْ
عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَإِذَا ضَلَّحْتُ
فَبِتُّكَ حَفِظْتُ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي تَخَافُونَ
نُشُوزَهُنَّ فِعْظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ
وَاصْرِبُوهُنَّ فَإِنَ أَطَعْتُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ
سَبِيلًا إِنَّا اللَّهُ كَان عَلَيْنَا كَرِيمًا ﴿٣٥﴾

mũikaimanthĩe nzĩa *nthoku*. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-ĩũũũ, Mũnene.

36.Na ethwa inyw'ĩ mwĩna w'ia ĩũũũ wa kĩthokoo katĩ woo, ĩndĩ nyuvai mwĩw'anĩthya ũmwe ngalĩ ya mũndũũme na mwĩw'anĩthya ũmwe ngalĩ ya kĩveti. Ethwa i nguthu syelf nikwenda wĩw'anĩthyo, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katĩ woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ūmanyi-W'onthe, Usyafĩsya-W'onthe.^{1*}

37.Na mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mũikakĩanany'e kĩndũ ona kĩva Nake We, na *mony'ei* moseo asyai menu, na andũ ma ndũũ sya mũkautĩ, na ndiwa na ngya, na mũtũi ũla mwĩ ũko, na mũtũi ũla mũeni, na mũnyanyau ũla wĩ vakuvĩ ngalĩ i *yaku*, na mũendi-wa-kyalo, na asu ala moko menu ma aũme mamaũngamĩe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala me ngũũũ na mekathĩĩaa,

38.Ala atoonu na meylalaa andũ kwĩthwa me atoonu, na kũvitha kĩa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengete mo katĩ wa mumo Wake, Na Ithĩ nĩtũseũvĩtye ũsilĩlo ũnyamaasya kwoondũ wa alei,

39.Na asu ala maumasya ũthw'ii woo, nĩkana moneke nĩ andũ, na matamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa MũminOkĩlyo. Na ũla ona wĩva Satani ũkethwa e

وَأَنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْشُرُوا حَكْمًا وَصِن
أَهْلِهِ وَحَكْمًا مِنْ أَهْلِهِمَا إِنْ يُرِيدُوا إِصْلَاحًا يُوَفِّي
اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٦﴾

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ
ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ
وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنْ اللَّهُ لَا يُحِبُّ
مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فُجُورًا ﴿٣٧﴾

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَخْلِ وَيَكْتُمُونَ
مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُهِينًا ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِيقًا النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا
فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٩﴾

¹ *Twĩsũanĩfa kana ndeto "ew'anĩthya" ti ya vata nũndũ "pronoun" 'mo' nĩtonya ota ũũ kũweta nguthu ĩla syĩftwe.

mOnyanyae we nalilikane kana we ni mOnyanyae m0th0ku.

40.Na mo methiwa makwatiwe ni Oth0ku mwa0, kethwa ni mamwifkifite Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0thenya wa M0min0kiflyo, na kumya kafi wa kifa Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengete mo? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesi mo nesa vy0.

وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنفَقُوا
مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۝

41.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwika m0nd0 ona Umwe na ona ya 0ito wa kaveke kanini. Na ethwa ve kiko kifeso, We n0kingivasya kyo na k0nengane kuma Kwake-Mwene ifuvi Inene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِن تَكَ حَسَنَةً
يُضْعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

42.Na kUkeethwa ata kwoo, yila Ithyi t0kaete ng0si kuma kifa nguthu ya and0, na t0kak0ete we kwifhwa ng0si I0I0 wa aa!

تَكْلِفَ إِذَا جُنَّا مِنْ كُلِّ مَسْجِدٍ شَهِيدًا وَجُنَّا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ۝

43.M0thenya 0su, asu ala maleile kwifkifa na maleile k0mw'w'a M0t0mwa, mo makenda takethwa nthi niy'ananw'a I0I0 woo, na mo maikatonya k0m0vitha Ngai Mwene Vinya W'onthe kifnd0.

يُؤْمِدُ يُؤَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ لَوْ تَسَى
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۝

LUKU 7

44.Inyw'f ala mwifkiflaa! M0ikamifhengee Mboya yila m0tena kifiko kifanu, ok0vika m0manyane vy0

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى
مَعًا تَلْمِزُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِذَا مَكَرَى سَبِيلَ

Ondú mOkwasya, ona kana ylla mwí Ovuku, ^{2*} ateo ylla mOendete kyalo nzlaní, mwí kOndú kÚasa okÚvika mwíthwe mÚthambífte. Na ethwa mwí awau kana mwí kyaloní mÚte atheu, kana ethwa Úmwe wenyu auma kyooní kana nfmÚkiitfte iveti na mÚilea kwona kÍw'Ú, Indí Ivakei inyw'I ene mÚthanga Úla mÚtheu kÚtayamamu na vakai mothyÚ menyu na moko menyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nÍ We Mwene-Úuu Mwingí, MÚekanfi MÚno VyÚ.

45. We noÚmesí amwe ma asu ala manengiwe kÍlungu kya Ivuku? Mo mathooaa Ivityo na mendaa kana inyw'I ota Úu mwasye nzla.

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe noÚmesí nesa mÚno amaitha menyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nÍwfaníe kwíthwa ta MÚnyanya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nÍwfaníe kwíthwa ta MÚtetheesya.

47. Ve amwe katí wa Ayuti ala maalyÚlaa ndeto kuma vandÚ vasyo vala vaÍÍíe, namo maasya, 'Ithyí nÍtwíw'aa na nftÚleaa,' na we Íw'a Útekwíka,' na maasya, 'Laainaa kwa kÚmfalyÚla na nfmí syoo kwílanana na Ondú wí nthíni wa ilíko syoo makímantha kÚkita na MÚtkÍto. Na takethwa mo maÍtye, 'Ithyí nÍtwíw'aa na nftwífkÍlaa,' na we Íw'a'

² *Úneeni ÚÚ "Úvuku" ti mÚtheu. Ndeto Ino ya KÍalavu "Junuban" Íwetetwe TÍÚ wa mÚndÚ Ítina wa kÚkoma na mÚndÚ mÚka kana Ítina wa kÚkÍlya ona Útakomete na mÚndÚ mÚka. Nthíni wa maÚndÚ ta asu kÚthamba nÍ kÍndÚ kya vata mÚno mbee wa kÚthi kÚvoya.

عَلَيْكُمْ تَغْتَابُونَ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكَنْفِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضَلُّوا السَّبِيلَ ۝

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا ۖ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا ۝

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مَسْمُوعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَسْمِعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمًا وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

na asya, Unzurnaa' kwĩthwa kwaĩ kũseo kwoo na kũlũngalu mbee. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmaumanĩe mo nũndũ wa ũlei woo, kwa ũu mo nĩmetĩkĩlaa Indĩ ovanini. ^{3*}

48. Inyw'Andũ - ma - Ivuku! Itĩkĩlai maũndũ ala Ithĩ tũtheetye, makĩanĩĩsya ala me vamwe nenyu mbee wa Ithĩ tũtanaete Onyamao Tũlũ wa atongoi amwe menyu tũituma mo maalituma mo maalyũka na inyunyu syoo na kũsemba, kana kũmaumanĩa mo ũndũ Ithĩ twamaumanĩe Andũ ma Savato. Na mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ndwĩ ndĩ wa kũlea kwĩanĩw'a.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آؤُوا الْكُتُبَ إِنَّا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا
لِّمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلٍ أَن نَّظْمَسَ دُجُوهًا فَزُرُّهَا عَلَى
أَذْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَصْحَابَ النَّبِيِّ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٨﴾

49. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndakaakea We kwĩanaw'a na mũtĩdany'a ona ũmwe, na We akaakea kĩla kĩngĩ kyontho ũtee wa kyu kwa ũla ona wĩva ũmeananasya atĩdany'a na Ngai Mwene Vinya W'ontho, we aseũvĩtye naĩ nene mũno.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَى
إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٩﴾

³ *Ūw'o ndũtonya kũatĩw'a ũndũ kwafĩe nthĩnĩ wa Kĩlungu kĩnĩ, mũsoanĩ ũla mũalyũle tũ, nũndũ vaa angangani matavanw'a makĩmĩweta ndeto Imwe naĩ omamĩnĩ makĩmĩla ũmĩ mena kĩfelelo kya kũmũma Mwathani Mũtheu. Etĩkĩli nĩmawetaa ndeto ii, "Same' na wa at'ana" 'Ithĩ nĩtwew'ie na nĩtwetĩkĩlile.' Vandũ wa kwasya, 'nĩtwew'ie, angangani maisye, 'nĩtwaleile.' Ndeto ũla ũandĩkĩtwe mũsoanĩ ũũ nĩ kwasya kana ithĩ nĩtwew'ie na nĩtwaleile. Indĩ mo nĩmaneenie na kũvũthya mena kĩfelelo kya kũmũthyoekya mwĩthukĩĩsya etĩkĩle kana mo maĩtye 'ata'na' vandũ wa 'asai' na.' Mwĩthukĩĩsya wĩna kĩnĩko ndalea kũmanya ũthũku ũla nĩmĩ syoo syĩkwĩka vau katĩ wa 'Rai' na 'Raena.' 'Rai' na nĩ 'ĩthĩwa wĩ mwololo kwitũ, oyĩla 'Raena' nĩ 'we mwololo wa malondu maitũ.' Kũu onakw'o kwaf' o kwenda kũmũma Mwathani Mũtheu nthĩnĩ wa mĩwetele yoo.

50. We noumesi asu ala metusaa kwithwa atheu mo ene? Aiee, no Ngai Mwene Vinya W'onthe ula umotheasya we ona wiva ula We wendaa, namo maikavitiw'a ona vanini.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْكُونَ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزْعُمُونَ
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يظلمون فتيلاً ۝

51. Sisyai, undu mo maseovasya uvungu iulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na isu nifyanite kwithwa na i yitheini.

أَنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكِبْرُوتَ وَكَلَىٰ بِهِ
إِنَّمَا تُمِينَاتُ ۝

LUKU 8

52. We noumesi asu ala manengiwe kilungu kya ivuku? Mo metikilaa syindu nthuku na kumaatita asu ala mekaa na, na maasya iulu wa alei, 'Aa nimo matongoew'e nesa nthini wa ndini mbee wa asu ala metikilaa.'

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نصيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْحَبِيبِ وَالظَّالِمُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ
أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ۝

53. Mo nimo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe omanite; na ula Ngai Mwene Vinya W'onthe umumaniaa, we ndukamwonea mutetheasya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝

54. Mo mena klanda usumbini? Indu mo maimanenge andu kasamu kanini keana kalima ka mbeke ya ndende.

أَمْ لَهُمْ نصيبٌ مِنَ الْمَالِ فَإِذَا لَا يَأْتُونَ النَّاسَ
بِقِيْرٍ ۝

55. Kana mo memew'ita andu kw'itu nundu wa maundu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe umanengete kuma katl wa mumo Wake? Ethwa ou nwo, vate nzika, ithy ntwamanengie Aana ma Avalamu ivuku na U, ota ou, na ota ou, ithy ntwamanengie usumbi mune.

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَهُمْ
مُلْكًا عَظِيمًا ۝

56. Na katl woo ve ala mamwitikilile we; na katl woo ve angl ala maalyokile kuma vala we ul. Na lia-ya-Mwaki nifyanite ta mwaki wakene.

فِيهِمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ ؕ وَ
كَلَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ۝

57.Asu ala mam'leaa M'isoa Yaitũ, Ithyĩ o mĩtũkĩ, tũkatuma malika nthĩnĩ wa Mwaki. Kĩla İvinda ikonde syoo syavya, Ithyĩ tũkamakũan'fasya na ikonde ingĩ nĩkana mo masame ũsil'lo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, Mũĩ.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَارًا كَلِمَاتًا
 نَصَّجَتْ جُلُودَهُمْ بِدَلَّتِهِمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَسْأَلُوا
 ۞ الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ۞

58.Na asu ala met'kĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, Ithyĩ tũkamatonyethya kũlika nthĩnĩ wa M'ũnda Tla İvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩwayo mekalae vo tene na tene; navo vakeethwa na endwa matheetw'e nĩ Ithyĩ, na Ithyĩ tũkamet'kĩlya mo kũlika vandũ va kwendeesya, na muunyĩ mwingĩ.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ
 فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلِيلًا ۞

59.Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe emwĩyĩfaa inyw'ĩ mũtũnge syĩndũ kwa ala imaĩĩte, na kana yĩla inyw'ĩ mũũsila katĩ wa andũ, inyw'ĩ mũsile mwĩna ũlũngalu sila wa katĩ. Na vate nzika, maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtaaa namo nĩmo maseo mũno! Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'ĩw'i-W'onthe, Woni W'onthe.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا
 حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَعْدِلُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ
 نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَبِيعًا بَصِيرًا ۞

60.Inyw'ĩ ala mw'ĩt'kĩlaa! Mw'ĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mw'ĩw'ei Mũtũmwa Wake, na asu ala mena ũkũmũ ũlũ wenyu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmwalea kw'ĩw'ana ũlũ wa ũndũ ona wĩva katĩ wenyu ene, ũtũngei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ethwa inyw'ĩ mw'ĩ et'kĩli ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. ũu

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ
 أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
 إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
 ۞ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۞

n'w'o ūseo vyū na wa kūkathīṭwa
mūminūkīlyonī. ^{4*}

LUKU 9

61. We noumesī asu ala metusaa kana
nīmameṭīkīṭlaa maūndū ala mavuanṭw'e
kwaku na ala mavuanṭw'e mbee waku?
Mo mendaa kūmantha ūtwio kuma kwa
mbaa-matū, onakau mo nīmeeyīaīwe
maikamew'e mo, Na Satani endaa
kūmūthyoekya inyw'ī na kūmwathūkya
ūtee vaasa.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنْزَلْنَا
إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا
إِلَى الظَّالِمِينَ وَقَدْ أُصِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١﴾

62. Na yīla mo matavw'a, ūkai inyw'ī
maūndūnī ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtheetye kwa Mūtūmwa
Wake,' we nūmonaa angangani
makīalyūka na kuma vala ūī we.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿١٢﴾

63. Kūilyī ata īndī, yīla thīna wamakwata
mo nūndū wa maūndū ala moko moo
matongoetye mbee woo, mokaa vala ūī
we makīvīta na Ngai Mwene Vinya
W'onthe *makyasya*, 'īthyī tūiendaa ūndū
ateo kīko kya ūseo na mwīw'ano.'

كَلَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَدِمَتْ آيَاتُهُمْ
ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِ بِاللَّهِ إِنَّ أَرْدْنَا إِلَّا لِنَسْأَلَكَا
وَتَوْفِيقًا ﴿١٣﴾

64. Aa nīmo, Ngai Mwene Vinya
W'onthe, wīṣī syīmbithī sya mathayū

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿١٤﴾

⁴ *Mūsevīlye wa Kīalavu wa ūneeni 'Oulil min
kum' ala mena ūkūmū tūū wenyu nḏimanyīkīṭe
nesa nī amwe. Mūno tūū wa ndeto 'minkum,' 'īla
nḏhīnī wayo ve ndeto īlī ikwatanīṭw'e vamwe'
'min' na 'kum' min nī 'kuma' na kum nī 'inyw'ī'.
Aalyūli amwe yīla mekūalyūla ūneeni ūū mendaa
kwasya kuma kaṭī wenyu ene.' Uu nītakwasya
kana mwāṭṭw'e nī kūmew'a tū ala mena ūkūmū
ūla umīte kaṭī wenyu ene, ūkūmū wa Kīsilamu wī
w'oka. Nḏhīnī wa ūneeni ūū min tkūnīte wīa wa
kwikwatany'a syelī kum na Oulil amre
ngwatanīonī yasyo syelī ūalyūlo wāṭṭwe nī
kwīthwa ūilyī ta ūū---'Asu ala mena ūkūmū tūū
wenyu.'

moo nesa, kwa Ūu, uma vala maĩ na matae na matavye ndeto yĩna Ūuno imakony'e mo ene.

65. Na Ithyĩ tũimũtũmĩte Mũtũmwa ateo nĩkana ew'ĩke kwa mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa mo nĩmookĩte kwaku we yĩla mo mamavĩĩsye mathayũ moo na makakũlyā ūekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na takethwa Mũtũmwa nĩwametĩsye ūekeo *ota Ūu* mo vate nzika, methwa mamwĩthĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mũsyokeanĩ wa Kaingĩ *ena Ūuu*, na Usũtwe nĩ tei.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رُسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ وَرَءَايَهُمْ ۝٦٥

66. Indĩ tiw'o, Nyie *nĩnĩnā* na Mwĩlai waku, mo ti etĩkĩli okũvika mo maũtw'ĩkĩthye we mũsili tũlũ wa maũndũ onthe ala mena ngaananĩo katĩ wamo na Indĩ ūilea kwona ve kĩvũthya nthĩnĩ wa ngoo syoo tũlũ wa ūtwio ūla we ūũtw'a na makĩnyivĩsya na wĩnyivyo w'onthe.

فَلَا وَرَدَّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحْمِلُوا فِيهَا شَجَرًا مِنْهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝٦٦

67. Na ethwa Ithyĩ nĩtwameyĩafe mo, 'Ūaai andũ menyū' * kana tiai mĩsyĩ yenyū'. Mo mayĩthwa meekie Ūu ateo avũthũ matavĩtw'e meke, vata nzika, kwĩthwa kwaĩ kũseo kwoo na kwongeleka kwa vinya kũnene.⁵

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ أَوِ احْرَقُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَنبِيئًا ۝٦٧

⁵ *Uceni wa "Ūaai andũ menyū" nũtonya kũlea kũmanyĩka nesa. Ūalyũlo wa w'o waafĩtwe kwĩthwa ĩyũaei inyw'ĩ ene. Kwa ūla w'o Ūu ti kwasya kana meeawa meyũae mo ene Indĩ no ūceni wa kũmaingĩsya mo kũaa mawendi moo na makĩnyivya vyũ mo ene nthĩnĩ wa kwenda kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

68.Na Indī Ithyī vate nzika, twīthwa twamanengete Ituvi Inene kuma Kw'itū-Ene;

وَإِذَا لَا تَنِيهِمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٨﴾

69.Na vate nzika, Ithyī twīthwa twamatongoesye mo nzīanī ūla ya w'o.

وَالهَدْيُ مِنْهُمْ جِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٦٩﴾

70.Na ūla ona wīva ūmwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŭmwa ŪŪ Wake, akeethwa katī wa asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete maŪthimo Make.....namo nī, Athani, Aṭkīī, na Ngŭsī na Ene-Ūlŭngalu. Na anyanya aseō vyū nīmo aa.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا ﴿٧٠﴾

71.Mumo ŪŪ nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwīanīfu, ūmanyi-W'onthe.

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ عَلِيمًا ﴿٧١﴾

LUKU 10

72.Inyw'I ala mwīfīkīlaa! ūsŭvīei; na endai mwī nguthu syī kīvathŭkany'o kana mŭende inyw'onthe vamwe.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرًا كَمَا قَدْ تَأْتُوا شَبَابًا أَوْ انْفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧٢﴾

73.Na katī wenyu ve ūla we ūkatiwa ūtina, na Indī kyeva kyamŭkwata inyw'I, we aasya vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ethīttwe E-Mŭlāu, kwakwa, nŭndŭ nyie ndīnaī vamwe namo.'

وَرَأَىٰ مِنْكُمْ لَسَانَ الْبَيْتِ لَنْ لَمْ يَطْنَنَّ فَإِنْ أَصَابَكُمْ مَوْجِبَةٌ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٣﴾

74.Indī ethwa ūvuso ūseo nīyamŭvikīa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we aasya, ko vatanaī wendo katī wenyu nake, 'Takethwa nyie nīnaī vamwe namo, Indī nyie nīthwa ngwatīte ūkīlyo mŭnēne!'

وَلَيْنِ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلْبَسْنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

75.Eka asu Indī ala matonya kŭthoosya thayŭ wa nthī ūno kwoondŭ wa Itunī. Na oŭla ūkitaā nzīanī ya Ngai Mwene Vinya

فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٥﴾

W'onthe, ooawa kana aşinda, o mftOkI Ithyl tOkamUnenge İtuvi İnene.

76.Na mwİna kİ inyw'I OndU mUtekOkita nzİanİ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ya ala onzu---aUme, iveti na syana....ala maasya, 'Mwİfafi waitU, tumye ithyl nthInİ wa mUşyl UO, Ula andU maw'o nİ athInany'a, tUşevİşye ithyl mUnyanya kuma Kwaku-Mwene, na tUşevİşye ithyl mUtetheesya ūmwe kuma Kwaku-Mwene?'

وَمَا لَكُمْ لَا تَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أُمَّهَاتُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٥٦﴾

77.Asu ala metfkİlaa, nİmokitaa kwoondU wa nzİa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ala matetfkİlaa mokitaa kwoondU wa Ula-MUthOku. Kwa ūu, ūkitai na anyanyae ma Satani; vate nzika, ūİ wa Satani nİ mwonzu!

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَقاتِلُوا الَّذِينَ الشَّيْطَانُ هُوَ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٥٧﴾

LUKU 11

78.We noūmesİ asu ala matawiv'e. 'Siİfai moko menyu, İlUİmİfİlyai Mboya na İvai Saka?' Na yİla mo meeyİfİwİwa kOkita, sisyai! nguthu İmwe yoo İmakİaa andU ta kUmOkİa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona mena wia mUnenange; namo maasya, 'Mwİfafi waitU, We ūtwİyİfİfe ithyl kOkita nkI? No ūtUnenge ithyl kavinda kanini? Asya, 'Utandİfİthyo wa nthİ İno nİ mUnini na İtunİ vakeethwa vandU vaseo mUnO kwa ūla we ūmOkİaa Ngai; na inyw'I mUİkavİfİw'a ona vanini.'

أَمْ تَرَى إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تظلمون قَبِيلًا ﴿٥٨﴾

79.Ovala vonthe inyw'I mwİthwa mŪİ, kİkw'U kİkamOkwata inyw'I, ona mwİ nthInİ wa mbeenge yakİtwe nūmu. Na ethwa mo nİmakwatwa nİ Uşeo ūmwe, maasya, 'UO nİ kuma kwa Ngai Mwene

أَيَّنَ مَا تَكُونُوا يَدْرِكُهُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي رُبْحَةٍ مُشْرِكِينَ وَإِنْ نَصَبْتُمْ حَسَنَةً يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ نَصَبْتُمْ سَيِّئَةً يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ

Vinya W'onthe; Indī mo makwatwa nī ōthōku, maasya, Ū0 nī kuma kwaku we; Asya, 'W'onthe nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwīkīkte ata kwa andō aa ōndō matekōthengeea kōmanya kīndō?

80. Useo ona wīva ūla ōkaa kwaku we nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ōthōku ona wīva ūla ōkaa ūlū waku we nī kuma kwaku mwene. Na Ithyl tūtūmīte we ta Mūtūmwa kwa mbaa andō -----Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Ngūsī.

81. Ula ōmwīw'aa Mūtūmwa amwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe mūno; na ūla ūalyūkaa, Indī, Ithyl tūiūtūmīte we ta mūsūvī ūlū woo.

82. Na mo maasya, 'Wīw'i nīw'o ōndū ūla mūnene wītū wa kūūūtongoesya ithyl; Indī mo mauma vala we ūl, nguthu īmwe yoo īsūanīaa ūtukū ūlū wa ōndū we ūneenaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūandīkaa maūndū ala mo masūanīa ūtukū. Kwa ūu, we ivetange vala maī, na ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwīthwa ta Mūsūvī wa maūndū.

83. Indī mo nomamīsūanīaa Kulani Ntheu? Takethwa yo yumīte kwa ūngī eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, mo methīwa meethīwe na kūlea

عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٨٠﴾

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ مِّنْ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ
سَيِّئَةٍ مِّنْ نَّفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٨١﴾

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَوًّا
أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٨٢﴾

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِنَّا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيِّنَاتٍ مَّا يَتَذَكَّرُ
مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا ﴿٨٣﴾

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَوْجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٤﴾

kw'w'ana kOnene nthInI wayo. ^{6*}

84.Na yIla mavikIwa nI *movoo* ma mUuo *kana* ma wia, mo nImaOnyafIkasya; oyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa na asu ala mena UkUmU kafI woo, vate nzika, asu ala matonya kOkunIkIla na kIthito methIwa maUmanyie U w'o wa w'o. Na takethwa ti UndU wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wI IUIU wenyu na tei Wake, inyw'I mwIthwa mwamUatIle Satani, ateo avUthU.

وَاِذَا جَاءَهُمْ اَمْرٌ مِنَ الْاَمْنِ اَوْ الْخَوْفِ اذْعَوْا
 بِهٖ وَاُوْرِدُوْهُ اِلَى السُّوْلِ وَاِلَى اَوْلَى الْاَمْرِ مِنْهُمْ
 لَعَلِمَهُ الَّذِيْنَ يَسْتَنْبِطُوْنَهُ مِنْهُمْ وَاَوْفَضُ اللهُ
 عَلَيْهِمْ وَاَوْحٰىنَا لَا تَبْعُمُ الشَّيْطٰنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٥٤﴾

*85.Kwa Ou, Ukitai kwoondU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe-----we ndOtW'itwe mOUngamI wa mUndU ateo kwaku we mwene---na mathing'IIsye etIkIli. NokwIthwa vangI Ngai Mwene Vinya W'onthe akasiIla vinya wa asu ala matetIkIlaa; na Ngai Mwene Vinya

فَقَاتِلْ فِي سَبِيْلِ اللهِ لَا تُكَلِّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَاَوْ
 حٰىنَا لِلْمُؤْمِنِيْنَ عَسَىٰ اللهُ اَنْ يَّكْفِيَكَ اِسْرَارَ الَّذِيْنَ
 كَفَرُوْا وَاَللهُ اَشَدُّ اَسْرًا وَاَشَدُّ تَنْكِيلًا ﴿٥٥﴾

⁶ *Neto Ino ya Kulani *Ikhilafan Katheeran* 'IvathOkany'o mbingi' veonany'a mUncenele wI kIvathOkany'o, Ou nI kwasya kana, takethwa mUndU OngI eka Ngai Mwene Vinya W'on the nIwe waandIkIe Kulani Ntheu, andU methwa meethIwe na ivathOkany'o nyingI kana kUlea kw'w'ana kwingI nthInI wayo. undU UilyI ta UU OkoniI Umbi wa matu na nthI nIwonekaa nthInI wa KIlungu kya 67:4 *Al-Mulk* kIItavany'a kana nI vinya mUno na kOitonyeka kwona Uoleku kana kIvathOkany'o nthInI wa wIa wa Ngai. *UalyUlo UU wOnany'a kana MUtUmwa na andU ala mena UkUmU onthe kafI woo mayafI matonya kUvikIa mUminUkIlyo wa w'o. No ala tU mafI na OtW'fo mUseo wa kIItko *nimo mafI matonya kOmany'a U - w'o*. Ithyl twIete UalyUlo Ongyl ta UU Ula Ute kUtia mwanya Ou na Ukwonany'a kana kIla Umwe kafI woo afI na Otanyi wa kOmany'a U-w'o ethwa we nIwakunIkIItIte ngewa Isu. 'YIla meew'a *ndeto sya mana ikony'e* OndU wa mUuo kana kaU mo nImaOnyafIkasya. OyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa-na ala mena UkUmU kafI woo vate nzika kafI wa asu ala maOkunIkIItIe Uvoo Usu ta mUthUku mafI matonya kOmany'a U-w'o.

W'onthe e vinya mbee ūtonyini na e vinya mbee kwa kŭete ūsililo.

86. Ūla ona wīva wīkaa wīw'anīthy'a wa ūlūngalu, akakwatwa kīfanda kyaw'o, na ūla wīkaa wīw'anīthya mŭthŭku, akeethwa na kīlungu ota kyu kya ūsyao mŭthŭku waw'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausŭtwe nī ūtonyi tŭlŭ wa kīla kīndŭ.

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةَ حَسَنَةٍ يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا
وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةَ سَيِّئَةٍ يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِّنْهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَافِلًا ﴿٥٦﴾

87. Na yīla inyw'ī mwakethw'a na *ngethi sya* mboya, kethekai na *ngethi sya* mboya nzeango kana mŭketheke oŭndŭ mwakethw'a.* Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwosaa ūtalŭ wa syīndŭ syonthe.

وَإِذَا حُيِّبْتُمْ إِلَىٰ بِرَّاتِكُمْ فَاحْتَسِبُوا بِأَحْسَنِهَا أَوْ ذُرِّيَّتًا
لَّئِن كَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَاسِبًا ﴿٥٧﴾

88. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūla vate ūngī waīlītwe nī kŭthaithwa. We vate nzika, *akaendee* na kŭmŭmbany'a inyw'ī kŭvika Mŭthenya wa ūthayŭkŭyo, ūla ūtena nzika nthīnī waw'o. Na nŭŭ ūla waw'o kwa ndeto yake kŭvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe?

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجِبُّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَلِيلًا ﴿٥٨﴾

LUKU 12

89. Kŭtw'īkīte ata kwenyu ūndŭ mŭaanīkīte nguthu iīl tŭlŭ wa angangani? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmasindīte mo nŭndŭ wa maŭndŭ ala mo meekie. Inyw'ī mwīenda kŭmŭtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'īte nī wa kwanangīka? Na kwake we ūla Ngai

مَا لَكُمْ فِي النُّوفِينَ وَقَتِينَ وَاللَّهُ أَرْكَسُهُمْ
بِمَا كَسَبُوا أَتْرِيدُونَ أَنْ تَهْتَدُوا مِنْ أَصْلِ اللَّهِ
وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَكُنْ بِحَدِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٩﴾

* W'o ndŭŭneena tŭlŭ wa ngethi kanyw'a tŭ īndī wīna kīfelelo kya kīla mīthemba yonthe īla yaīlīte nī kŭsŭngīwa na ūlau mŭnen kana kŭsŭngīwa o kwīfanana nondŭ yaetwe yīilyī.

Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŵaa wa kwanangika, we ndŭkamwonea nzŵa.

90. Mo mendaa ta kethwa inyw'ŵi nŵimŭlea kwŵitkŵŵa tondŭ mo maleete kwŵitkŵŵa, nŵikana inyw'ŵi inyw'on the mwŵikale ūndŭ ūmwe. Kwa ūu, mŭikamose anyanya kuma katŵi woo, okŭvika mathame kwoondŭ wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵi mo maalyŭka, Indŵi makwatei na moaei o vala vonthe mwamethŵŵa; na mŭikamose mŭnyanya kana mŭtetheesya kuma katŵi woo;

وَدَوَّأُوا لَوَ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَعُدُّوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وِلِيَاءَ وَلَا نَصِيرًا ﴿٥٠﴾

91. Ateo asu ala makwatene na andŭ ala inyw'ŵi namo mwŵina wŵw'ano namo, kana asu ala mokaa kwenyu, ngoo syoo ithŵiŵite nŭndŭ wa kŭkita nenyu kana kŭkita na andŭ moo ene. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwendie ūu, We ethŵa amanengie mo ūtonyi ūlŭ wenyu, na vate nzika mo Indŵi methwa mamŭkitie inyw'ŵi. Indŵi ethwa nŵmekala ūtee wenyu na mateŭmŭkita inyw'ŵi na maimŭetee mŭuo, indŵi lilikanai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwŵitkŵŵŵite inyw'ŵi nzŵa ya mŭthŵany'o ūlŭ woo.

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمِ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ بَيْنَاتٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَن يُقَاتِلُواكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلْتُمُوهُمْ فَإِنِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ فَلَمَّ يُقَاتِلُواكُمْ وَالْقَوْمُ إِلَيْكُمْ أَلْسَلَّمُوا فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٥١﴾

92. Inyw'ŵi mŭkamona amwe ala mekwenda kwŵithwa na mŭuo nenyu na mekwenda mŭuo na andŭ moo ene. Yŵŵa mo matŭngwa nthŵi wa ūng'endiŵi, mavalŭkaa na ūthyŭ nthŵi waw'o. Kwa ūu, ethwa mo maikwenda kwŵithwa vaasa nenyu kana kŭmŭetee inyw'ŵi mŭuo kana makasiŵa moko moo, indŵi makwatei mo na moaei, vala vonthe mwamethŵŵa. Ithyŵi nŵtŭmŭnengete inyw'ŵi mwŵao mŭtheu ūlŭ wa aa.

سَخَّرَ وَنَ أَخْرَجَ يَرْيُدُونَ أَن يَأْمُرُواكُمْ وَيَأْمُرُوا قَوْمَهُمْ لَكِنَّا رُدُّوْا إِلَىٰ الْفِتْنَةِ أُرْسَلُوا فِيهَا فَإِن لَّمْ يَعتَزلُواكُمْ وَيَقْبَلُوا إِلَيْكُمْ أَلْسَلَّمُوا وَيَقْبَلُوا إِلَيْكُمْ فَعُدُّوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقْبَسُوهُمْ وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿٥٢﴾

LUKU 13

93. Kūimwāfīlīte mwīfīkīlī kūmūāa mwīfīkīlī ūngī ateo kwa mavītyo. Na we ūla ūāaa mwīfīkīlī kwa mavītyo akamīnenge ngombo mbīfīkīlī ūthasyo, na *akīva* mbesa sya nthakame inengwe atīīwa make ateo mo makamūekeka ta nthembo. Indī ethwa *mūndū ūla mūāae* nī wa andū ala ang'endu kwenyu, e mwīfīkīlī, indī *mūāani* akamīnenge ngombo yīfīkīlīte ūthasyo; na ethwa *mūndū ūla mūāae* nī wa andū ala inyw'ī mwīna mwīw'ano namo, indī *mūāani* akāīva mbesa sya nthakame inengwe atīīwa make na aimīnenge ūthasyo ngombo yīfīkīlīte. Indī ūla ūtona īmwe, indī akatīīa kūya kwa myei īīī īatīanīe---- nī nzīa ya kūmantha ūkeko ūla ūtw'ītwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūmanyi-W'onthe, Mūī. ۶

94. Na o ūla ūāaa mwīfīkīlī kwa kwenda, ītūvi yake yīkeethwa īia-ya-Mwaki vo nīvo we ūkekalaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthatīa na akamūumanīa na akamūsevīsyā ūsīlīlo mūnene.

95. Inyw'ī ala mwīfīkīlīaa! Yīla mūūthi kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, īkai ūkunīkīlī waw'o na ūla ūnūmūkethya na ngethi sya mūuo mūīkamwīe 'We ndwī mwīfīkīlī.' Inyw'ī mūmanthaa syīndū sya thayū ūū, indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ena syīndū īla nzeo kwa wingī. Uu now'o inyw'ī mwailī mbee wa ūu, indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūnengie inyw'ī īnee Yake ya *mwanya*; kwa ūu

وَمَا كَانَ يُؤْمِنُ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَتُهُ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ عَلَىٰ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ يَبْئِتُكُمْ وَبَيْنَهُمْ فِتْنَةٌ فذِيَّةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامٌ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۱۳﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعْنَةُ وَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿۱۴﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَيِّتُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَ الْيَوْمِ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا ۚ تَقْتُلُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَعَارِمٌ كَثِيرَةٌ ۚ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَمَيِّتُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿۱۵﴾

Ikai ūkunŋkŋli wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwŋsŋ maŪndū ala inyw'I mwŋkaa.

96. Asu katŋ wa eŋkŋli ala mekalaa vyū, ateo asu ala ŋema; na asu ala mething'ŋasya kwoondū wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋūkŋŋŋtye ivŋla sya asu ala mokitaa kwa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Ūlū wa ala mekalaa mūsyŋ. Na kŋla ūmwe Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmwathŋte ūseo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmokŋŋŋtye asu Ūlū wa asu ala mekalaa vyū, na ŋtuyi ŋene.

97. Ta, ivŋla sya ūtaŋo inenganŋtwe nŋ We, na ūkeo wa mwanya na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ MŪekanŋi MŪno Vyū, Usūŋtwe nŋ tei.

LUKU 14

98. Nŋw'o, asu ala alaŋka matumaa makw'a mamavŋŋŋsye mathayū moo ene, alaŋka makamakūlya: 'Inyw'I mwaatŋŋe kyaū?' Namō makasūngŋa' Ithyl twoosiwe ta andū onzu ūlū wa nthŋ. Namō alaŋka makaasya, Nthŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ndyaŋ nene nesa kwenyu kūmŋŋthamŋŋa? Aa nŋmo ala ūtūo woo ūkethwa ŋianŋ-ya-Mwaki, naw'o nŋ wŋkalo mūthūku.

99. Ateo ala onzu katŋ wa aūme, na iveti, na syana, ala matatonya kwŋnyuvŋa walany'o ona wŋva kana matamyona nzŋa ona yŋva.

لَا يَسْتَوِي الْقُعْدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أُولُو الْقُرْبَىٰ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقُعْدِينَ دَرَجَةً ۗ وَلَا وَعَدَ اللَّهُ الْخَسِرَةَ فَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقُعْدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦﴾

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْغَالِبِينَ ظَلَمْنَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ قَالُوا
فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا
أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا قَالُوا لَوْلَا
مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١٧﴾

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا
يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿١٧﴾

100. Iŵlŵ wa ta aa, vangĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akavetanga naĩ syoo; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-wa-Naĩ, na nĩMũekanĩ – M-ũno.

101. Na ūla ūthamaa kuma nthĩ yake kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we akakwata kũndũ kwĩngĩ kwa kwĩvitha ūlũ wa nthĩ na mumo mwingĩ.^{8*}

LUKU 15

102. Na yĩla mũũthi kyalo ūlũ wa nthĩ, ti ūthũku kwenyu kũkuvĩvya Mboya, ethwa inyw'ĩ nĩmũũkĩfa kana ala matetkĩĩlĩte nĩmatonya kũmũvithũkĩfa na kũmũthĩny'a. Ow'o, alei nĩ amaitha me ūtheinĩ kwenyu.

103. Na yĩla we wĩ katĩ woo, kũmatongoesya nthĩnĩ wa Mboya; nguthu ĩmwe yoo nĩyĩũngame vamwe naku na ĩkyosa mĩio yayo ya kaũ. Na mamina luku ĩmwe, ĩndĩ namo nĩmaende ĩtina wenyu *kũmũsũvĩa inyw'ĩ*, na nguthu ĩla ĩngĩ, ĩtanavoya nayo yũke mbee, nayo ĩvoye vamwe naku; namo mose mĩio yoo ya kaũ, alei nomende inyw'ĩ mũlwe nĩ mĩio yenyu ya kaũ na ngũa syenyu nĩkana mo mamũvithũkĩe na mĩtũkĩ. Na kũikethwa kwĩ ĩvĩtyo kwenyu ethwa mwĩna thĩna wa mbua kana mwĩ awau, kũvetanga mĩio ya kaũ ūtee; ĩndĩ *mavinda onthe* nĩmwaĩlĩtwe nĩ kwosa mĩio yenyu ya kwĩsĩifa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ūsilĩlo ūthĩnasya kwa alei.

قَالَ لِيكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا
غَفُورًا ﴿١٠٠﴾

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَعًا
كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يُخْرَجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَدْرِكْ الْمَوْتَ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠١﴾

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَ كُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكُفْرَانَ كَرُمٌ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٢﴾

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقِمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ
مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ أَسْلِحَتُهُمْ تَتَّقُوا إِذَا سَجَدُوا
فَلْيَكُونُوا مِنْ زُرَّائِكُمْ وَأَلْطِيفَةٌ آخِزْتُمْ لَمْ
يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ أَحَدُهُمْ أَسْلِحَتَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِنَتُمْ
فَيُهَيِّئُونَ عَلَيْكُمْ قَبِيلًا وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
إِنْ كَانَ بِكُمْ أذىٌ مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ فَرَضًا أَنْ تَضَعُوا
أَسْلِحَتَكُمْ وَخَذُوا حُدُودَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٣﴾

⁸ *Ndeto ĩno ya Kĩalavu 'Fee sabcelillah' yaasya kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

104. Na yġla inyw'ġ mwamina Mboya, mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe, yġla mŭŭngeme, na mwġkall'te-nthġ, na mŭkomete na wea. Na yġla inyw'ġ mwġ mŭuonġ vate na mŭisyo, ġndġ atġfai Mboya tondŭ *kwall'tw'e*. Ow'o, Mboya nġlyġfaġwe etġkġli kŭvoya nthġnġ wa mavinda ala matw'ġtwe.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِيمَا وُقُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّقْشُورًا ﴿١٥﴾

105. Na mŭikaleele kŭmamantha andŭ aa. Ethwa inyw'ġ mwġ okite onamo nġ okite otenyu ŭndŭ mŭokitġtwe. ġndġ inyw'ġ nġmwġkwatġtwe kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ġndġ mo mai na wġkwatyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ ŭmanyi-W'onthe, Mŭġ.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ۗ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٦﴾

LUKU 16

106. Ithyl vate nzika, nġtŭkŭtheesye we Ivuku yġna ŭvoo wa w'o, nġkana we ŭtonye kŭtw'a katġ wa andŭ na kġla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkŭmanyġtwe we. Na we ndŭkamġteteē nzġa ya asu ala mavŭnyanġfaa mŭġkġġo;

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَادَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِبِينَ حَصِيمًا ﴿١٧﴾

107. Na ġtyai ŭekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŭekanġi Mŭno Vyŭ, Usŭġtwe nġ tei.

وَاسْتَغْفِرِ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٨﴾

108. Na we ndŭkesŭvane kwoondŭ wa asu ala mateyġkġġe mo ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ŭla mŭvinganġsya, na mwġki - wa - naġ mŭnene.

وَلَا تَجْرُلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ أَنفُسَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ نَوَاتًا أَثِيمًا ﴿١٩﴾

109. Mo mamanthaa kwġvitha kuma kwa andŭ, ġndġ mo maitonya kŭmwġvitha Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We e vamwe namo yġla maminaa ŭtukŭ

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ ۗ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرُفَعُونَ مِنَ الْقَوْلِ ۗ

mUima maisUanfa maUndu ala We utametikila. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amathyululokite maUndu ala mo mekaa.

وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَيِّطًا ﴿١٠﴾

110.Sisyai! Inyw'I ninyw'I mwamesUvanfie nthInI wa thayU wa yu. IndI nUu Ula UkamesUvanfa kwa Ngai Mwene Vinya W'on the MUthenyanI wa UthayUOkyo, kana nUu Ula Ukethwa e mUsUvii woo?

هَٰذَا نَدْمُ هَٰؤُلَاءِ جَدَّ لَتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ
عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠﴾

111.Na Ula wika UthUku kana Uvifasya thayU wake, na IndI akitya Ukeko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we akamwifha Ngai Mwene Vinya W'onthe E-MUekanfi MUno VyU, UsUitwe nI tei.

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ
يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١﴾

112.Na Ula wika naI, amika kwoondU wa thayU wake mwene tU. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-W'onthe, MUf.

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٢﴾

113.Na oUla wika Ivityo kana naI na IndI akimilila mUndu Utena Ivityo, vate nzika, we akuaa mUto wa wilfanli na naI yI UtheinI.

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا
فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿١٣﴾

LUKU 17

114.Na keka mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe IUlu wenyu na tei Wake, nguthu Imwe yoo niyatw'ite kUmUthyoekya inyw'I, IndI We niwaanangie mawalany'o moo. Kwa Ula w'c, mo maithyoekasya ona Umwe ateo mo ene namo maitonya kUmUthOkya inyw'I ona vanini.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهتت ظَالِمًا
مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا
يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ

عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١٤﴾

115.Vai ūseo umaa nthĩnĩ wa mbũmbano syoo sya kĩmbithĩ, ateo yĩla momatw'a kumya syĩndũ kwoondũ wa ngya kana kũthũkũma wĩfa wa andũ onthe kana kũseũvya wĩw'anĩthya na ūalyũko katĩ wa andũ.

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ
أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ﴿١٥﴾

116.Na ūũũ wa ūla ūmũkaananĩsya Mũtũmwa ĩtina wa ūtongoi kũmwĩvuanĩsya we, na ūatĩlaa nzĩfa ĩngĩ ĩte ĩla ya eĩkĩli, ĩthyĩ tũkamũeka we aatĩle nzĩfa ĩla we ūatĩle na ĩthyĩ tũkamwĩkya ĩianĩ-ya-Mwaki; naw'o nĩ wĩkalo mũthũku.

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى
وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصَلِّهِ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١٦﴾

LUKU 18

117.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaekaa kĩndũ ona kĩmwe kwĩananw'a Nake ta mũtindany'a, ĩndĩ We akaekaa kĩla kĩngĩ ūtee wa kyu kwa ūla ona wĩva We wendaa. Na o ūla wĩananasya, Ngai Mwene Vinya W'onthe na kĩndũ kĩngĩ ona kĩva, vate nzika, we nũminĩte kwaĩfa vaasa.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٧﴾

118.Mo mathaithaa ngai sya mĩvw'anano ya iveti sya ūvũngũ vandũ Vake, oyĩla kwa ūla w'o mo maithaithaa kĩndũ ateo Satani, ūla mbaa-matũ.

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنشَاءً وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا سِطْرًا ﴿١٨﴾

119.Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũumanĩte. Na we aisye, 'Nye ngoosa kĩlungu kĩna kuma kwa athũkũmi Maku.'

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخْدَنْ مِنْ عِبَادِكِ نَصِيبًا
مَفْرُوضًا ﴿١٩﴾

120.'Na kwa ūla w'o, Nye ngameyĩfa mo na makavana matũ ma ngamĩle na indo ĩla ĩngĩ na kwa ūla w'o nye ngamathing'ĩsya mo na makaalyũla mũmbĩlwe wa syũmbe sya Ngai Mwene

وَلَا ضَلَّتْهُمْ وَلَا مَنِيْنَهُمْ وَلَا مَرْتَبُهُمْ فَلْيَعْبُدْنِ اللَّهَ
أَذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرْتَبُهُمْ فَلْيَعْبُدْنِ خَلْقِ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَّبِعِ الشَّيْطَانَ وَليَا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خُسْرًا مُبِينًا ﴿٢٠﴾

Vinya W'onthe. Na we Ūla Ūmwosaa Satani ta mŪnyanyae vandŪ vā Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nīwonete wasyo wī Ūtheinī.

121. We amathaa mo syathī sya mana na okīlasya mawendi mathŪku nthīnī woo, na Satani nde kīndŪ Ūmanthaa ateo syīndŪ nthŪku.

يَعِدُّهُمْ وَيُمَيِّنُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢١﴾

122. Aa nīmo ala ŪtŪo woo Ūkethwa lianī-ya-Mwaki namo maikona nzīa ya kŪkīa kuma vo.

أُولَئِكَ مَا لَهُمْ جَهَنَّمُ زَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿١٢٢﴾

123. Indī ta kwa asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithīyī tŪkametīkīlya mo kŪlika nthīnī wa MīŪnda, Ila Ivtīlīaa tŪlŪsī katī wayo, makīkala vo tene na tene. Kyo nī kyathī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kītalea kŪvika; na nŪŪ Ūla Ūtonya kwīthwa wa w'o nbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetonī?

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٣﴾

124. KŪikethwa kwīlanana na mawendi menyu ona kana kwīlanana na mawendi ma AndŪ-Ma-Ivuku. Ūla ona wīva wīkaa ŪthŪku, akatuvwa nŪndŪ waw'o; na we mwene ndakeyonea mŪnyanyae kana mŪtetheesya Ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَيْسَ بِأَمَانَتِكُمْ وَلَا أَمَانَةِ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٤﴾

125. Indī o Ūla wīkaa mawīa maseo, e mŪndŪŪme kana e mŪndŪ mŪka na nī mwīfīkīli, ta asu makalika Itunī, na maikavīfīw'a o na ŪthŪku wīana ta kalima kanini kala ke ītina wa mbīndī ya ndende.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يظْلَمُونَ نَفِيرًا ﴿١٢٥﴾

126. Na nŪŪ Ūla mŪseo mbee nthīnī wa mŪkīkīto kŪmŪvīta Ūla we wīnenganae

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ

kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nĩ mwĩki wa nesa, na ūatĩtaa ndĩni ya Avalamu, ūla waĩ mŭlŭngalu? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamwosie Avalamu ta mŭnyanyae wa mwanya.

127. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ūlŭ wa nthĩ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe aithyŭlŭlŭkĩte syĩndŭ syonthe.

LUKU 19

128. Namo memantha ūtwio wa *Mwĩao* ūlŭ wa iveti kuma vala ūĩ we. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmŭnggae inyw'ĩ ūtwio ūlŭ wasyo. Na ota ūu ūndŭ mŭsomeawa nthĩnĩ wa Ivuku ūlŭ wa eĩtu ndiwa ila mŭtainengae ila syĩandĩkĩwe na ila inyw'ĩ mwendaa kwitaa, na *ũlŭ* wa ila mbonzu katĩ wa syana. Na We *amwĩyĩtaĩaa inyw'ĩ* kwĩka ūlŭngalu kwa ndiwa. Na ūseo ūla inyw'ĩ mwĩkaa ona wĩva, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwĩsĩ nesa.

129. Na ethwa kĩveti nĩkĩŭkĩa kŭthĩnw'a kana kŭthokoana na mŭŭme, kŭtaanĩsya; ti ūthŭku kwŭw'anĩthw'a mŭndŭ na ūla ūngĩ; na wĩw'anĩthyo nĩ mŭseo mŭno vyŭ. Na andŭ nĩmakothaa kwĩthwa na kĩw'ĩu. Ethwa inyw'ĩ nĩmwĩkaa nesa na mwĩ alŭngalu, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmanyaa ūndŭ inyw'ĩ mwĩkaa.

130. Na inyw'ĩ mŭitonya kwĩka wĩananu katĩ wa iveti, ona mwĩna ieleelo syenyu nzeo vyŭ, kwa ūu, mŭikelekele *ngalĩ*

مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٨﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٩﴾

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يَفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُنظِرُ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي نِسَاءِ الَّتِي لَا تُوْتُوْنَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَرَغِبُوْنَ اَنْ يَنْكِحُوْهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الْوُلْدِ اِنْ وَاَنْ تَقُوْمُوا لِلْيَتٰمٰى بِالْقِسْطِ وَمَا تَفَعَّلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيْمًا ﴿١٣٠﴾

وَلَرِ اِمْرَاةٌ خَافَتْ مِنْ بَوْلِهَا نُسُوْرًا اَوْ اِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا اَنْ يُصِلَا بِيَدَيْهِمَا صُلْبًا وَالضَّلْعُ خَيْرٌ وَاُحْضِرَتِ الْاَنْفُسُ الشُّحَّ وَاِنْ تَحْسَبُوْا وَتَتَّقُوْا فَاِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ﴿١٣١﴾

وَلَنْ تَسْتَطِيْعُوْا اَنْ تَعْدِلُوْا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَبْلُوْا كُلَّ النِّبْلِ فَنَدُّوْهَا كَالْمُعَلَقَةِ وَاِنْ

ĩmwe vyũ ĩla ĩngĩ ndĩkese kũtiwa yĩliyi ta ĩsũnzũũĩte, na ĩte nzisye nesa. Na ethwa inyw'ĩ nĩmwalũnga na kwĩka kwa ũlũngalu, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Ula Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

تَصِيحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٣٠﴾

131.Na ethwa mo nĩmataaniſya, Ngai Mwene Vinya W'ontho akamaia eĩ na ũthasyo kwĩanana na mumo Wake, na Ngai Mwene Vinya W'ontho Ausũĩtwe nĩ mumo Mũĩ.

وَأَن يَتَفَرَّقَا يَعْنِ اللَّهُ كَلَامًا مِّن سَعْيِهِ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣١﴾

132.Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho ĩla ona syĩva syĩ matunĩ na ĩla ona syĩva syĩ ĩũlũ wa nthĩ. Na vate nzika, ĩthyĩ nĩtũmeyĩafe asu ala manengetwe Ivuku mbee wenyu, na *twamwĩhĩĩafe* inyw'ĩ ota ũu, kũmũkĩfa Ngai Mwene Vinya W'ontho. ĩndĩ ethwa inyw'ĩ nĩmũũlea kwĩtĩkĩla, ĩndĩlilikanai kana nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho ĩla ona syĩva syĩ matunĩ na ĩla ona syĩva syĩ ĩũlũ wa nthĩ, Na Ngai Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyĩanĩtye-We-Mwene, ũla Mũtaĩĩwa.

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ وَإِن تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَبِيدًا ﴿١٣٢﴾

133.Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho ĩla ona syĩva syĩ matunĩ na ĩla ona syĩva syĩ ĩũlũ wa nthĩ, na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Mũsũvĩ.

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٣٣﴾

134.We akenda, nũtonya kũmũvetanga inyw'ĩ andũ na kũmaete angĩ *vandũ venyu*; na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na ũtonyi mwĩanĩu wa kwĩka ũu.

إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ قَدِيرًا ﴿١٣٤﴾

135.Ula ona wĩva wendaa ĩtuvi ya nthĩ ĩno, ĩndĩ *we nĩ alilikane kana* ĩtuvi

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١٣٥﴾

ya nthĩ ĩno na ya ĩla ĩngĩ yĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

LUKU 20

136. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! ĩthĩwai mwĩna kĩthito kũũngamĩa ũlũngalu, mwĩ ngũsĩ kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona ethwa nĩ *ĩũũ* wenyu ene kana nĩ kwa asyai menyu na e ngya kana e mũthwii, Ngai Mwene Vinya W'onthe E vakuvĩ namo onthe eĩ *mbee wenyu inyw'ĩ*. Kwa ũu, mũikaatĩe mawendi mathũku nĩkana mũtonye kwĩka ũlũngalu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũũvitha ũla w'o kana kũweleũka, ĩndĩ *lilikanai kana* Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنَّهُ يَكُنْ عَنِينًا أَوْ فَقِيرًا ۗ إِنَّ اللَّهَ أَدْلَىٰ بِهِمَا ۚ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىَٰ أَن تَعُدُّوهُ ۗ وَإِن تَلَوْا أَوْ تَعْرَضُوا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢٠﴾

137. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We ũvuanye kwa Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We wavuanisye mbee wayo. Na ũla ona wĩva ũlea kũmwĩtkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaĩka Make, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, vate nzika, we nĩwafe vaasa mũno.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٢١﴾

138. Asu ala metĩkĩlaa na ĩndĩ maisyoka kũlea na kwĩtkĩla *ĩngĩ*, na ĩndĩ mailea, na ĩndĩ makyongeleka nthĩnĩ wa ũlei, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekesa mo ona ĩndĩ ona We ndakamatongoesya nzĩanĩ.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا الْفِرَارَ ۗ لَنْ يَكْفُرَ اللَّهُ لِيُخْرِجَهُمْ مِنْ سَبِيلِنَا ﴿٢٢﴾

139. Matavye angangani ũvoo kana ve ũsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

بَشِيرِ الْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٣﴾

140. Asu ala mamatusaa alei kw'ithwa anyanyae mbee wa etf'k'li. Mo mamanthaa ndafa kuma mokoni moo? Indī *mo n'malilikane kana* ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ ابْتِغَاءَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ
لِئِلهِ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

141. Na We n'omin'ite k'om'uvuanf'sya inyw'I nth'ni wa Ivuku kana, y'la inyw'I mweew'a M'isoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe iilewa na k'uv'it'wa ng'oi, m'uikekele vamwe namo, ok'uvika mae ngewa ing'i eka i'su; n'und'ũ inyw'I mwekala vo, m'Ukeethwa ūnd'ũ ūmwe namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamombany'a angangani na, alei nth'ni wa Iia-ya-Mwaki, onthe vamwe.

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَأَلْتُمْ آيَاتِ
اللَّهِ يَكْفُرُ بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ
حَتَّىٰ يُخْرِجُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِذَا قُلْتُمْ لَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنْفِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ
جَمِيعًا ﴿١٤١﴾

142. Asu ala meteelaa *uvoo* ūm'okoni inyw'I. Ethwa inyw'I mw'ina ūk'ilyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo maasya, 'ithy'i t'uya'i vamwe nenyu?' Na ethwa alei mena k'landa *kyaw'o*, mamatavasya *mo*, 'ithy'i t'uyaam'usinda inyw'I na k'omas'i'la etf'k'li? 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akasila kat' wenyu M'ũthenya wa ūthay'ũkyo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamanenge alei nz'la ya k'omasinda etf'k'li.

الَّذِينَ يَلْمِزُونََكُمْ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ
قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ
قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْذِ عَلَيْكُمْ وَنَنْعَمْ بِمِنَ الْمُؤْمِنِينَ
قَالَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ
بِغِيٍّ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

LUKU 21

143. Angangani mamanthaa kumukenga Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indī We akatuma mo ene methwe me akenge. Na ylla mo maungama kwoondū wa Mboya, maungama me aleelu moneke nī andū, namo mamulilikanaa Ngai Mwene Vinya W'on the o vanini

إِنَّ الْمُتَّقِينَ يُحَدِّثُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَائِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالٍ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يُذَكِّرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٣﴾

144. Ma sunzūlīte katī wa ōū na ōya mate ma aa kana aya. Na ōla we Ngai Mwene Vinya W'onthe ōmōtusaa wa kwanangika, we ndūkona nzfa kwoondū wake.

صَدَدٌ بَيْنَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهَ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٤﴾

145. Inyw'ī ala mwīfkīlaa! Mūikamose alei kwīthwa anyanya, mbee wa etfkīli. Inyw'ī mwīenda kumūnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe kītumi kītheu ūlū wenyu ene?

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا إِلَهَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا قَمِينًا ﴿١٤٥﴾

146. Vate nzika, angangani makeethwa kīndīnī kīla kīliku mūno vyū kya Mwaki; na we ndūkona mūtetheesya kwoondū woo.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٦﴾

147. Ate asu ala melilaa na kūlūnga na maimwīkwatīla Ngai Mwene Vinya W'onthe malūmītye na me afkīlku nthīnī wa wīw'i woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nī katī wa etfkīli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mītūkī akaumya ūtūvi ūnene ūlū wa etfkīli.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٧﴾

148. Ngai Mwene Vinya W'on the aīlītwe nī kumūsilīla inyw'ī nīkī, ethwa mwī mūvea na ethwa nīmwīfkīlaa? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwosi-Wa-Mūvea, Ūmanyi-W'onthe.

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَدَابِكُمْ إِنَّ شُكْرَكُمْ وَمَنْعَتَكُمْ وَكَانَ اللَّهُ سَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

149.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendete kIfonzo kya ndeto nthoku mbee wa andu ateo kwa ngali'la un00vifw'a; nfw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Wfw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

لَا يُجِبُ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالشَّوْرِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا
مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَٰبِدًا ﴿١٤٩﴾

150.Inyw'I mwakyumbula kiko kIseo kana mwakivitha, kana k0ekea uthuku, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0vetangi - wa naI, na nI utonyi W'onthe.

إِنْ تَبَدُّوا خَيْرًا أَوْ تَخْفَوْهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٥٠﴾

151.Vate nzika, asu ala mam0leaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na At0mwa Make, na kwenda kuvathokany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na At0mwa Make, na kwasya 'IthyI t0metfkl'laa amwe na k0malea ala angI,' na kwenda k0kwata nzIa ya vu katI,

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ
يُفْرِقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ

ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥١﴾

152.Aa ow'o nImo alei ala aIkIkku, na IthyI nIt0se0vItye 0sIlfIlo 0thInasya kwoond0 wa alei.

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥٢﴾

153.Na I0I0 wa asu ala mamwIfkl'laa Ngai Mwene Vinya W'onthe na At0mwa Make onthe na mailea kwIkIa kIvathokany'o katI wa 0mwe woo, aa nImo omIt0kI We 0kamanenge matuvi moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi - M0no Vy0, Us0ftwe nI tei.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفْرِقُوا بَيْنَ
أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمُ
مُتَّحِدِينَ ﴿١٥٣﴾

كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٣﴾

LUKU 22

154.And0 ma Ivuku ma0k0lasya we 0tume Ivuku yIfhee kuma ItunI. Mo nImam0k0lIlye Mose 0nd0 m0nene k0vIta 00: 'Twony'e Ngai Mwene Vinya W'onthe 0theinI.' Na InDI 0sIlfIlo wa kwananga nIwamakwatie n0nd0 wa 0th0ku woo. Na InDI nImoosie kasa0

يَسْأَلُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَنْ تُنزِلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِّنَ
السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ الْأَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا
أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الضُّعْفَةُ بِظُلْمِهِمْ
ثُمَّ تَمَتَّدُوا الْعِجَلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ

kwoondū wa ūthaihi Itina wa Syama ntheu kŭmavikā; Indī Ithyī nītwamaekeie na w'ŏ. Na Ithyī nītwamŭnengie Mose ngaananīo ntheu yīna vinya.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَى سُلْطٰنًا
مُّبِينًا ﴿٦﴾

155.Na Ithyī nītwookīlilye Kīma ūlū woo yīla tweekīaa ūtianīo namo. Na Ithyī nītwamatavisye mo ‘Likai mbingīlonī mwīnyivītye,’ na nītwamatavisye, ‘Mŭikatŭle mwīao ūlū wa ūwo wa Savato.’ Na Ithyī nītwoosie ūtianīo mŭlŭmu kuma kwoo.

وَرَفَعْنَا مُوسٰى الظُّوْرَ بَيْنَنَا وَهَمَّوْنَا لَهُمْ
اَدْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدٰٓئًا وَقَلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوْا فِي
السَّبِيْتِ وَاخْتَدٰٓنَا مِنْهُمْ قِيٰمًا نَّآءً عَنَّا ﴿٦﴾

156.Na Indī kwoondū wa kwananga kwa ūtianīo kwoo, na kŭlea kwoo kwa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kŭmantha kwoo kwa kŭmoaa Athani vate ūlŭngalu, na kwa kŭneena kwoo kwa kwasya kana: ‘ngoo sitŭ nī mbove ikakunīkīw'a ngunīko,’ -----aiee, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwisīllite syo nŭndū wa ūlei woo, kwoondū wa ūu mo metīkīlīaa o vanini.

فِيْمَا نَقَضِيْمُهُمْ قِيٰمًا فَهَمَّوْا وَكَفَرُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ
وَقَتْلِهِمُ الْاَنْبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوْبُنَا
غُلْفٌ بَلْ طَعِبَ اللّٰهُ عَلَيْهَا يَكْفُرُوْنَ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ
اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٦﴾

157.Na nŭndū wa ūlei woo na ūneeni woo ūlū wa Malia wa wilfanīli mwai,

وَيَكْفُرُوْهُمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتٰنًا
عَظِيْمًا ﴿٦﴾

158.Na kŭneena kwoo; Ithyī nītwamŭaie Yesŭ, Masia, Mwana wa Malia, Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya

وَقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيْحَ عِيْسٰى ابْنَ مَرْيَمَ

W'onthe; oylfa mo mayaamŭaa we ona
mayaamwamba mŭkelany'onŭ!*

رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَاتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شِبْهُ

¹ *Ŭndŭ ŭla mŭnene vaa nŭ wa Ayuti kŭemwa nŭ
kŭmŭaa Yesŭ kwa nzŭa ona yŭva. Mŭsomi
nŭnŭŭlilikanw'a kana kuma mwambŭlŭlŭyo Ayuti
mayŭkathŭfa kana nŭmatonyie kŭmŭaa Yesu.
Ngewa ŭno ya Ayuti nŭlŭlumŭlŭw'e kŭlewa nŭ
Kulani Ntheu; na nŭkyo kŭtumi mŭminŭkŭlŭyoni wa
mŭsoa ŭŭ, ŭneeni wa mŭthya nŭ kana ona ethwa
kweekŭkie ata mo vate nzika nŭmaemiwe nŭ
kŭmŭaa Yesŭ. Uu ti kwasya kana kwambwa kwa
Yesŭ nŭkŭŭlewa, ŭndŭ kŭla kŭleewe nŭ kŭkŭw'a
kwake mŭkela ny'onŭ. Ndeto ŭno 'shubbiha' nŭhŭnŭ
wa mŭsoa ŭŭ nŭ ya kŭsŭanŭwa mŭno. Ngewa ŭno
yŭ nŭhŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ ndŭkŭwŭtkŭla mŭndŭ ŭngŭ
ateo Yesŭ kana kwa kŭzŭa ŭngŭ, nŭtonya kŭweta
ŭndŭ ŭsu wŭ w'onthe. Kwŭanana na mŭfao ya
ŭneeni nŭhŭnŭ wa ndeto ŭno 'shubbiha' nŭneenaa
ŭlŭlŭ wa mŭndŭ ŭngŭ ateo Yesŭ Klisto we mwene.
Ŭu nŭ kwasya kana we nŭwe wŭolanŭw'e nŭ
ooneka nŭmo avw'anene na mŭndŭ ŭngŭ. Otondŭ
Yesŭ wambiwe mŭkelany'onŭ ena mŭvw'ano wa
mŭndŭ ŭngŭ. Indŭ kŭlela ti kwa kwambwa
mŭkelany'onŭ kana kŭkŭw'a kwake, ŭndŭ ŭlei nŭ
kŭkw'ŭ kyake mŭkelany'onŭ. Vate nzika, vo waf
kŭthokoo kŭnene kya ŭndŭ kŭtonya kwŭthwa
kweekŭkie. Kwa ŭu, mŭsoa ŭŭ ŭndee kŭseŭvya
wonany'o wa kŭthokoany'o na nzika. Maŭndŭ ala
angŭ onthe nŭ kŭtalŭthya tŭ. Usu nŭw'o waf wa
mŭminŭkŭlŭyo. Ethwa ndeto ŭno 'shubbiha'
yŭneena ŭlŭlŭ wa ŭvoo ŭŭ. Ŭu nŭkw'onany'a ngewa
ya nguthu ilŭ syakaanŭfaa ŭlŭlŭ wa ŭndŭ
kweekŭkite. Vai nguthu ŭmwe yasyo yaf na ŭ-w'o
ŭlŭlŭ wa ŭneeni wayo, kwa ngelekany'o ya
mŭŭtkŭlŭ wa Aklisto wa kŭkw'ŭ kya Yesŭ
mŭkelany'onŭ na ŭtina ŭthayŭŭkyo ndwaneenetwe
na itumi mbŭanŭ ŭndŭ waf ŭtalŭthyo tŭ. Ota ŭu
ŭneeni wa Ayuti ŭlŭlŭ wa kŭkw'ŭ kya Yesŭ
mŭkelany'onŭ waf ŭtalŭthyo ona w'o, nŭndŭ wamo
kwŭtŭya kiimba kya Yesŭ. Ow'o mo nŭmoonanŭsy
nzika syoo ila maf nasyo ŭlŭlŭ wa ŭvoo ŭŭ w'onthe
wa kŭkw'ŭ kŭla kŭwetawa na mamŭkaany'a Vilato
makyasya kana we nŭtonya kuma vo na kumŭla
mbee wa andŭ akyasya kana we nŭthayŭŭkŭte
kuma kwa akw'ŭ *Mathayo 27:63-64*
Nŭndŭ wa kŭtumi kŭlŭ mŭminŭkŭlŭyo wa mŭsoa ŭŭ
nŭŭkunŭkŭlŭwa ŭkyasya, 'Wa innalazeena' *kwa ŭla*
w'o asu ala methŭwa na kŭvathŭkany'o ŭlŭlŭ
wakyo kana ŭlŭlŭ wake we ŭla kyamŭkwatie, mo
maf na nzika katŭ woo ene.

Bal Rafa'a hullaho Ilaihi' Masilamu angŭ mŭno
nŭmafŭkŭlŭaa kuma kŭlungunŭ kŭlŭ kya mŭsoa ŭŭ kana
wonany'o ŭŭ wa 'Bal' kyonanasya kŭko kya
kwambwa mŭkelany'onŭ ŭŭ nŭ; vandŭ va kŭmŭeka
we akw'e mŭkelany'onŭ, Ngai nŭwamŭtangŭie we
kwa kŭmŭkŭlŭya we kŭmwŭlŭ kŭthi vandŭ matunŭ.
Kwa ŭu we aŭlŭtwe kwŭthwa e thayŭ vandŭ
yayayanŭ ena mŭmbŭlŭwe oŭla we waf naw'o mbee
wa kŭtata kŭmwamba mŭkelany'onŭ. Ualyŭlo ŭŭ
nŭetae makŭlŭyo maingŭ me vinya, na mŭno ta:

(a)Ethwa Yesŭ ndaambwa mŭkelany'onŭ ona
vanini ŭvoo ŭŭ w'onthe wa kwambwa
mŭkelany'onŭ nŭŭlewa vyŭ na kŭko kŭlŭ kyontho no
ŭvŭngŭ kana kŭlela kumanya kŭla kwaf na Ayuti,
Aklisto na Alomi ota ŭu?

(b)Nŭ va nŭhŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ vala vekwasya kana
Yesŭ nŭwookŭlŭw'e kŭ-mwŭlŭ atwawa ŭtunŭ? W'on
he ŭla ŭwetewe nŭ kwasya kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭwamŭkŭlŭlye we Kwake- Mwene.
Kwŭanana na ŭkŭlŭyo ya mbee nzŭa ya kŭseŭvya
wonany'o wa ŭsengy'o kwŭanana nondŭ kŭko kya
kwambwa mŭkelany'onŭ kŭteŭlewa Indŭ
nŭkŭwetawa kana mŭndŭ ŭla wambiwe
mŭkelany'onŭ ti Yesŭ Indŭ nŭ mŭndŭ ŭngŭ ŭla
wanengiwe mŭvw'ano wa Yesŭ nŭ alaŭka amwe
kwa mwŭao wa Ngai. Nŭndŭ wa nzika na
motalŭthyo ŭlŭlŭ wa mŭndŭ ŭla wambiwe. Nŭ ŭtheu
kana ngewa ŭno yongeleelaa makŭlŭyo maingŭ na
maŭndŭ me vinya tŭ mbee wa kmamina. Mbee wa
ŭu, ngewa ŭno yonthe ndŭna wambŭlŭlŭyo ona
vanini. Vai ŭkŭsŭ wa kŭveva kana ŭkŭsŭ umŭtw'e
nŭhŭnŭ wa ngewa sya Mwathani Mŭtheu *mŭuo*

We, İndİ nİwaw'ananıw'e kwooo oneka ta *Umwe Ula mwambe*; na ala mena kİvathükany'o ūvoonİ ūŪ vate nzika me nthİnİ wa mwİKalo wa nzika İŪİŪ waw'o, mo mai na ūmanyı *mŪtheu* waw'o; İndİ mo maatİİaa kŪtalİthya tŪ; namo mayaaİsa kŪalyŪla *ŪtalİthyŪ* ūŪ ūkatw'İka w'o;

لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ
 مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا تَتْلُوهُ
 يَقِينًا ﴿٦٠﴾

159.KŪleana na ūu, Ngai Mwene Vinya W'on the nİwamūkİlİlye we Kwake-Mwene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ Mwene Vinya, MŪİ.

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٦١﴾

160.Na vai katİ wa AndŪ ma Ivuku ūtakayİtİkİla mbee wa kİkw'Ū kyake; na MŪthenya wa ŪthayŪŪkyo, we *YesŪ* akeethwa ngŪsİ İŪİŪ woo.^{2*}

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
 وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿٦٢﴾

² **Wİhwe İŪİŪ wake* waamİlw'a kŪtw'İİka ūndŪ ūŪ wa Useny'o na ūtaaoneka Ūla wongeleelaa kŪtalİthya kwİna kİthokoo.

Ngewa İno ya mŪsoa ūŪ nİta yaetiwe tene tŪ nİ asomi İvinda yİla MŪŪmwa wa Ngai *mŪuo wİhwe İŪİŪ wake* wekalile we mwene atawİsİ vyŪ. İŪİŪ wa İkŪlyo ya kelİ wonzu wa ūneeni ūŪ nİwİyananİye kuma ndetonİ sya Kulani Nİtheu. Ndeto İno 'Rafa'a' yaasyaa ūkİİİtw'e. Yİla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamŪkİlyı mŪndŪ, ūkİİİİlu ūsu mavinda onthe ūneenaa İŪİŪ wa mwİKalo wa mŪndŪ no ti kwa mwİİ wake. Ow'o kŪİtonyeka kŪalyŪla mŪsoa ūŪ kwa nzİa İngİ ona yİva mbee wa ūalyŪlo ūŪ, ūkİİİlu wa mwİKalo wa kİveva. MŪsoa ūŪ wİasya kana Ngai Mwene Vinya W'ontheamŪkİlİlye YesŪ Kwake-Mwene. Nİ ūtheu kana vai vandŪ yayayanİ ya İtu vawetetwe vala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamŪkİlİlye we amŪtwaa. AmŪkİlİlye we Kwake-Mwene o yİla We waİ vo vala YesŪ waİ. Vai vandŪ İtunİ kana İŪİŪ wa nthİ vatheİ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūte vo. Kwa ūu yİla ūmwe ūnŪkwİwa kana nİwookİlİlye Kwake-Mwene, mŪendele wa mwİİ ndŪtonyeka na ndwoneka.

Kwİanana na ūmanyı wa Ahmadiyya mŪsoanİ ūŪ, nzİa ya 'kŪlea' yİwetwa nŪndŪ wa Ayuti kŪweta kİkw'Ū kya kİlumo kya YesŪ. Nİ ūtheu kana kŪlea kŪumanİwa nİ kŪthengeanİa na Ngai.

*MŪsoa ūŪ nİwİthİİtwe wİ wambİİİlyo wa ngaananİo nthİnİ wa umo waw'o. Asomi amwe nİmeİkİlaa kana w'o ūneenaa İŪİŪ wa İvinda yŪkİte yİ vaasa ūndŪ ūkonİİ İvinda ya kwambwa mŪkelany'onİ ūla ūkwonany'a kana Ayuti onthe vyŪ mŪthenya ūmwe makeethwa na mŪkİİto nthİnİ wa YesŪ Kİlİsto na kŪmwİkİla we ta mwathani wa W'o wa Ngai. Ota ūu mo maasya kana kyama kİİ kİkooneka İvinda ya YesŪ Kİlİsto e thayŪ. Ūu umanaa na ndeto İİ: 'qable mautehi' İla syİkwasya, mbee wa kİkw'Ū kyake.

161. Kwa ūu, nŭndŭ wa wŭki wa naŭ wa Ayuti, Ithyŭ nŭtwamavatie syŭndŭ ntheu ila mo meetŭkŭlŭtwe'e, na ota ūu, nŭndŭ wa kŭmasiŭla andŭ aingŭ kuma nzŭanŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,

فِي ظِلِّهِ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمْنَا عَلَيْهِمْ طَيْبَاتٍ
أَحَلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿٣٦﴾

162. Na nŭndŭ wa kwosa liva ūyao wa mbesa, onakau mo nŭmavatiŭtwe w'o, na nŭndŭ wa kŭya kwoo ūthwii wa andŭ na ūthyoeuku. Ithyŭ nŭtŭseŭvŭtŭye ūsiliŭlo wŭ woo kwa asu ala matetiŭkŭlaa.

وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالِ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾

163. Indŭ asu ala katŭ woo alŭmu nthŭnŭ wa ūmanyi, na etiŭkŭli, metŭkŭlaa maŭndŭ ala we matheetwe kwaku na ala³

لَكِنِ الرَّسُولُ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ
بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْقَائِمِينَ

³ Nŭndŭ Ayuti mayaamba kŭmwŭtŭkŭla we, kwŭanana na woni wa asomi asu Yesŭ nokŭvika ethwe e o thayŭ ona yu.

Woni ūngŭ ūla wŭtŭkŭlawa kwa wingŭ nŭndŭ wa ūneeni ūŭ, 'mbee wa kŭkw'o kyake' ūmŭwetaa kŭla mŭndŭ wŭna mŭkŭlŭlo wa Kiyuti wa ŭvinda ya Yesŭ Klisto. Nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ nŭ kwasya kana kŭla Mŭyuti nŭkamwŭtŭkŭla Yesŭ Klisto mbee wa kŭkw'o kyake-ūsŭanŭ ūla ūtonya kŭthew'a no Ngai tŭ. Kwa ŭvuso ŭthŭku maŭndŭ maingŭ me vinya na mathŭna nŭ kŭŭsiŭla kwŭtŭkŭla kwa iosyo ii syonthe vyŭ.

Uu wŭlonany'a kana nokŭvika Yesŭ ethwe athamŭle nthŭ ila syatŭtwe nŭ mbaŭ ila syaaŭtŭe sya Isilaeli na kwa kwŭka ūu we nŭweanŭsyŭe wŭa wake wa kŭtwaa ūvoo wake kwa ndŭthya syonthe ŭkumi na iŭŭ sya malondu mau ma nyŭmba ya Isilaeli. Woni ūŭ nŭŭtwŭtŭkwa na vinya mŭno nŭ wathani wa Yesŭ Klistoŭla nthŭnŭ waw'o waisye kana we nŭnŭŭthi kŭmantha malondu mau ma nyŭmba ya Isilaeli *Mathayo 15:24*.

Ithyŭ twŭnengane kyeŭ kŭna kŭvathŭkany'o vyŭ tŭŭŭ wa ūndŭ ūŭ mŭmŭ. Mŭsoa ūŭ ūla wŭ uungu wa ūkunŭkŭli ūalyŭŭtŭtwe ta ūŭ: 'Vai 'ūmwe' katŭ wa Andŭ-ma-ŭvuku vate nzika, ūtakamwŭtŭkŭla we Yesŭ mbee wa kŭkw'o kyake.'

Ndeto ŭno ŭandŭkŭtwe yeekete- 'ūmwe' ndŭ nthŭnŭ wa mŭsoa ūŭ Indŭ nŭyosetwe ta ya w'o onakau vai ūtheu wayo. Takethwa nŭnandŭke nthŭnŭ wa mŭsoa ūŭ ŭsomeka ūŭ:

Wa in **ahadun** min Ahliil-Kitab

Ndeto ŭno ŭandŭkŭtwe yeekete nŭyo yosetwe. Ithyŭ twŭasya kana vandŭ va 'Ahad' kŭwetwa nŭtwaliŭtwe nŭ kŭsŭanŭfa tŭŭŭ wa ndeto ŭno 'fareeq' ta yo ndeto ŭla yosetwe. Na vaiŭŭ ūu Indŭ ūalyŭŭlo wŭthwa ūilyŭ ta ūŭ: Vai nguthu kana mbaŭ kuma katŭ wa Andŭ-ma-ŭvuku ŭtakethwa na mŭkŭlŭlo nthŭnŭ wake Yesŭ Klisto mbee wa kŭkw'o kyake.'

matheeiw'e mbee waku, na *mUno mUno* ala malūmasya Mboya na ala maĩvaa Saka na ala mamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪthenya wa MŪminŪkĩlyo. Ithyĩ vate nzika, tŪkamanenge aa ƒtuvi ƒnene.

الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٢﴾

LUKU 23

164. Vate nzika, Ithyĩ nƒtŪetete ūvuany'o kwaku we, ūndŪ Ithyĩ twatwaie ūvuany'o kwa Noa na Athani ala maƒ ƒtina wake; Na Ithyĩ nƒtwatwaie ūvuany'o kwa Avalamu na Isumaeli na Isaka na Yakovo na syana syake na YesŪ na Yovu na AlŪni na Solomoni, na Ndavitĩ Ithyĩ nƒtwamŪnengie 'Savulĩ.'^{4*}

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ
مِن بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ
يُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَإِنَّا بَدَاؤُا
بِرَبُّوْرٍ ﴿٢٣﴾

165. Na *Ithyĩ nƒwamatŪmie AtŪmwa amwe* ala tŪminƒte kŪŪwetea we---na Ngai Mwene Vinya W'onthe nƒwaneenie na Mose we mwene.^{**}

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿٢٤﴾

166. AtŪmwa, Aeti ma ūvoo mŪseo na Akaanany'a, nƒkana andŪ maikethwe na ūndŪ wa kŪmŪkŪlya Ngai Mwene Vinya W'onthe ƒtina wa *kŪvika kwa AtŪmwa*; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nƒ Mwene-Vinya, MŪĩ.

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
حُلًى اللَّهُ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿٢٥﴾

167. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪkŪsĩaa kwa nzĩa ya *Ūvuany'o ūla We*

لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٦﴾

⁴ **Zaboora' ƒla yaasya Savulĩ.
^{**} Kwĩanana na Ūneeni wa Kƒalavu ūla ƒtina wa ndeto yatŪngĩĩĩĩwa tondŪ *Takleeman* ƒtŪngĩĩĩĩwe nthĩnĩ wa mŪsoa ŪŪ, ƒtŪngĩĩĩĩlawa na kƒeleelo kwonany'a kƒtumi kƒĩna kana mwĩkalo wa tŪlŪ kana kŪmina nzika. Mawoni aa onthe nƒmatonya kŪthŪkŪmƒthw'a ƒvĩndanĩ o yĩmwe.

Ūkŭtheesya we kana We aŭtheetye
usŭŭwe nĩ Ūmanyi Wake; na alaŭka
namo mena Ūkŭsĩ ota Ūu; na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩanfu
kwĩthwa ta ngŭsĩ.

168. Asu ala matetkĩlaa na kŭmasĩŭla
angĩ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, mo nĩmaminĩte
kwaŭa vaasa.

169. Vate nzika, asu ala maleile
kwĩtkĩla, na meeka meko mate ma
ŭlŭngalu, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndakamaekaa mo, ona We ndakamony'a
mo nzĩa ona yĩva.

170. Ateo nzĩa ya Iianĩ-ya-Mwaki vala
mo makekalaa kwa İvinda İasa mŭno.
Na Ūu nĩ ŭvŭthŭ kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

171. Inyw'ĩ mbaa-andŭ, Mŭtŭmwa
nĩmŭviku kwenyu ena ŭla W'o kuma
kwa Mwĩalĩ wenyu; kwa Ūu İtkĩlai, na
kŭkeethwa kwĩ ŭseo kwenyu. Indĩ
inyw'ĩ mwalea kwĩtkĩla, nĩw'o, nĩ kya
Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla kĩ
matunĩ na kĩla kĩ İŭlŭ wa nthĩ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ Ūmanyi-
W'onthe, Mŭĩ.

172. Inyw'ĩ Andŭ ma İvuku!
Mŭikamĩkĩle mĩvaka nthĩnĩ wa ndĩni
yenyu, na mŭikaneene İŭlŭ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ateo ŭla w'o.
Nĩw'o, Masia, Yesŭ, mwana wa Malia,
aĩ Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe tŭ na wĩanĩnũ wa ndeto Yake

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ تَدْرَأُوا
ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ
رَبِّكُمْ فَأَمُنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

Tla We watheisye kwa Malia, na tei kuma Kwake-We. Kwa ūu, mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atũmwa Make, na mũikasye, 'mo nĩ atatũ.' Ekai, kũkeethwa kwĩ ūseo kwenyu. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ngai ūmwe tũ. Kwĩ vaasa mũno na ūtheu Wake We kwĩthwa na mwana. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ tũlũ wa nthĩ nĩ Kyake We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩw'ianĩe kwĩthwa ta Mũũngamĩ.

رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْفَهُمَا إِلَى مَرِيَمَ وَرُوحَ قَنُزٍ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ تَنَزَّاهُ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً إِنَّا نَسْمَعُ خَيْرًا لِّكَلِمَاتِكُمُ اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

٦٣
بِاللَّهِ وَكَفَى

LUKU 24

173.Vate nzika, Masia ndakasonoka kwĩthwa e mũthũkũmi wã Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona alafka ala me vakuvĩ na Ngai; na ūla ūvũthasya kũmũthaitha We na wĩw'aa e mũng'endu, We akamombany'a Kwake-Mwene onthe.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِي وَاسْتَكْبُرْ فَسَيَحْشُرُهُمُ إِلَهِي جَمِيعًا

174.Indĩ kwa asu ala meetĩkĩlile na meekie mawĩa maseo, We akamanenge mo matuvi moo meanũ na kũmongeleela mo maingĩ katĩ wa ūlau Wake; ĩndĩ asu ala mavũthisye na maĩ na ngathĩlo, We akamasĩĩla mo na ūsilĩlo wĩ woo. Namo maikona mũnyanya kana mũtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

175.Inyw'ĩ andũ! Ow'o ūkũsĩ mũtheu nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩlaĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũtheetye kyeni kĩtheu kwenyu.

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

176. Kwa ōu, kwa asu ala mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kũmũkwata We mamũlũmĩtye, We vate nzika, akamalikya mo teinĩ Wake na mumo na akamatongoesya mo nzĩanĩ ũa ndũngalu *yelekele* Kwake-Mwene.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسُيِّدُوا لَهُمْ فِي رَحْمَةِ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَرَيْهَدٍ لَهُمُ الْبِرَّ وَأَكْلًا مُمْسِقِينَ ﴿١٧٦﴾

177. Mo maũkũlya we myamũlo. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũnengae inyw'ĩ myamũlo *Yake* ũlũ wa ndiwa 'Kalaala.' Ethwa mũndũ nĩwakw'a atatiĩte kaana, na ena mwĩĩtu-a-nyinyia, we akoosa nyunzu ya syĩndũ ila we watia; na akamũtiĩa mwĩĩtu - a-nyinyia ethwa nde mwana. Na ethwa ve eĩtu ainyia eĩ masyaanĩw'e, ĩndĩ mo makoosa ilungu ĩĩ katĩ wa itatũ sya syĩndũ ila we watia. Na ethwa *atiĩwa* nĩ aneethe eĩ aũme na aka, -----ĩndĩ mũndũũme akoosa kĩlana kĩana kya eĩtu eĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe emũvathũkanĩsya inyw'ĩ ũũ nĩkana mũikese kũthi ũtee, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلِمَةِ إِنِ امْرُؤًا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِيثُهَا إِن لَّمْ يَكُن لَهَا وَلَدٌ وَإِن كَانَتْ ابْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلْثُ مِمَّا تَرَكَ وَإِن كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

سُورَةُ الْمَائِدَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٥)

AL-MAAIDAH
(Wavuanīw'e Medina)

1. Syītwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usūftwe nī ūlau, Usūftwe nī tei.

2. Inyw'ī ala mwītkīlāa! Ianīsyai mawīw'ano *menyu*. Inyw'ī nīmwītkīlītwe'e kūya nyamū ila syī maūū ana, *sya mŪthemba* wa ng'ombe ateo ila mŪminīte kŪvatwa, ateo mŪikaitw'īkīthye nyamū ila sya nzyīma kwīthwa mbītkīlye īvinda yīla mwī nthīnī wa Haji; nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa ūndū We wendaa.

3. Inyw'ī ala mwītkīlāa! MŪikavukye imwe katī wa syīndū*¹ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe witheetye. Ona Mwei MŪtheu, ona nyamū ila ietetwe sya nthembo, ona nyamū sya ūthembeo ila syīkīlītwe masango, ona ala mekwīyūmbanīsyā kŪthi kŪvoya nthīnī wa NyŪmba Ntheu, makīmantha manee ma Mwīai woo na kwenda Kwake. Na yīla inyw'ī mwaumya ngŪa sya Haji na kuma nthīnī wa Nthī Ntheu, nīmŪtonya kŪsyīma. Na ūmaitha wa andū ala mamŪsiīte kŪthi MŪsikitinī MŪtheu, ndūkamŪsesenge inyw'ī nīkana mwīke naī. Na tethany'ai mŪndū na ūla ūngī nthīnī wa ūlūngalu na ūtheu; īndī mŪikatetheanīsyē mŪndū na ūla ūngī nthīnī wa naī na wīki-wa-mothŪku. Na mŪkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ
بِهَيْبَةِ الْأَنْعَامِ الْأَمْثَلُ عَلَيْكُمْ غَيْرُ حَيْبِ الصَّيْدِ
وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَجْزِيكُمْ مَا يُرِيدُ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَابِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّعْبُرَ
الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آثِينَ الْبَيْتِ
الْحَرَامِ يَنْتَعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا
حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجِيرُ مَعَكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ أَنْ
صَدَّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَقْتُلُوا وَتَعَاوَنُوا
عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

¹ * Syīndū ila itheetw'e nitonya kŪsŪanīwa na mavinda, kŪndū kana syīndū ila syī thayū.

vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa ūsilflo.

4.Nĩmŭvatfwe kŭya nyama sya nyamŭ ĩla ylyŭafte, na nthakamema nyama sya ngŭlŭe; na ĩla syathĩfw'e syĩtwa yĩte ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ĩla sya kw'itwa, na ĩla syŭafte na kŭkŭnwa, kana ĩla syŭafte nĩ kŭvalŭka kana kŭtŭlka *Okongonĩ*; na ĩla syŭafte kwa kŭtŭlangwa mbya, na kĩlku kya nyamŭ ngaĩ ateo ĩla inyw'ĩ mŭng'eete nesa; na ĩla syŭafte ũlŭ wa Othembeo. Na inyw'ĩ nĩmŭvatfwe kŭmánya ĩvuso ĩseo kana ĩthŭku kwa nzĩa ya kwaŭsya. Kĩĩ nĩ kĩko kya wau wa matŭ. Umŭnthĩ ŭŭ asu ala matetĩkĩlaa nĩmeyĩtŭkĩte *kŭmƳananga* ndĩni yenyu. Kwa ŭu mŭikamakĩe mo, ĩndĩ ngĩei Nyie. Umŭnthĩ ŭŭ Nyie nĩnamwĩanĩsya ndĩni yenyu, na kwĩanĩsya mumo Wakwa ũlŭ wenyu, Na Nyie Nĩnĩmŭnyuvĩite inyw'ĩ ĩsilamu kwĩthwa ndĩni yenyu, ĩndĩ ŭla ŭnŭkĩngĩfw'a nĩ nzaa, atekwenda kwelekelala kwĩka naĩ, vate nzika, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Mŭno-Vyŭ, Usŭftwe nĩ tei.

5.Mo meŭkŭlya we kĩla mo metĩkĩlĩtw'e. Asya, 'Syĩndŭ syonthe ĩla nzeo nĩsyĩfĩkĩlĩtw'e kwoondŭ wenyu; na ĩla mw'imanyĩtƳe nyamŭ na nyŭnyi sya nzyĩma *kŭmŭkwatĩa* inyw'ĩ; mŭkimanyĩsya syo kŭsyĩma na kw'imanyĩsya syo ūndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭmanyĩtƳe inyw'ĩ. Kwa ŭu, yai katĩ wa ĩla syo ĩmŭkwatĩa, na wetai syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ũlŭ wasyo. Na mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,

حُزِمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخَيْزُرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَفَقَةُ وَالْوُزُقَةُ وَالْمُتَوَيَّةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُخِيَ عَلَى النَّصِيبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلامِ ذَلِكُمْ فَسُقُ الْيَوْمِ بَيْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْا أَيَّامَ الْكَلْمِ لَكُمْ دِينُكُمْ وَأْتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِيْمَانِهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاطِلٍ مِّنْ عَمَلِهِ

يَسْتَأْذِنُكَ مَاذَا أُجِلَ لَهُمْ قُلْ أُجِلَ لَكُمْ الْكَافِرَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَسْكَنَ عَلَيْكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَرِيعُ الْحِسَابِ

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mítókí kwa kútala.

6.Um0nthí 00 syíndú syonthe ila nzeo nímbrítkílye kwoondú wenyu. Na lífu wa Andú-Ma-Ivuku nímwrítkílye kwenyu, na lífu wenyu naw'0 nímwrítkílye kwoo. Na iveti ntheu Na mbítkílí na iveti ntheu kuma katí wa ala manengetwe Ivuku mbee wenyu nímbrítkílye kwenyu; yíla mwainenge ngaasya syasyo, múkítwaana nasyo kwa mwíao, mútekwíka úlaalai, ona múikaie ndúsyo sya kímbithí. Na úla ona wíva úleaa mútkíto, vate nzika, wífa wake útw'íkíte vathei na Ituní akeethwa katí wa ala mena wasyo.

LUKU 2

7.Inyw'í ala mwítkíflaa!Yíla inyw'í mwa0ngama Mboyaní, thambyai mothyú menyu, na moko menyu kúvika ikokoaní, na v0úsyai mítwé yenyu na moko mena kíw'0, na thambyai ma00 menyu kúvika ngúlimúní. Na ethwa mwí awau kana mwí kyaloní, kana 0mwe wenyu níwauma kyoóní kana nímúkiitíte iveti, na múilea kwona kíw'0, índí ívakei múthanga úla mútheu, kútayamamu kúvaka moko na mothyú menyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa kúmwríkífa inyw'í thínaní, índí We níwendaa kúmúthesya inyw'í na kwífanísyá manee Make í0lú wenyu, níkana mútonye kútúnga múvea.

8.Na lílikanai ínee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yíla yí í0lú wenyu na útanífo úla We weekíie menyu, yíla

الْيَوْمَ اجْعَلْ لَكُمْ الظِّمْتِ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
جَلْ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ جَلْ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مَنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ
غَيْرِ مُسْفَحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِنَا نَحْنُ قَدْ حَبَطْنَا عَمَلَهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ
الْخَسِرِينَ ①

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُضِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْعَاطِئِ أَوْ لَسْتُمْ بِالنِّسَاءِ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ فَمَنْ
مَّا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُظْهِرَكُمْ لِيَلْتَمَعُنَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ①

وَأذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّتِي وَثَقْتُمْ
بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ①

inyw’I mwaisye, ‘IthyI nItwIw’aa na nItUatI’faa.’ Na mOkfei Ngai Mwene Vinya W’onthe nIwIsI nesa maUndU ala me ilIkonI.

9.Inyw’I ala mwItIkI’laa! Ikalai mwIUmItye kwoondU wa nzIa ya Ngai Mwene Vinya W’onthe mOkyuma OkUsI kwa UlUngalu; na Umaita wa andU ndOkamUteelemye mwIke Ula Ute UlUngalu. IthIwai mwI ma w’o mavinda onthe, Ou nIw’o Uthengeanfe mUno na UlUngalu. Na mOkfei Ngai Mwene Vinya W’onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthe nUmesI maUndU ala inyw’I mwIkaa.

10.Ngai Mwene Vinya W’onthe nUmathIte ala metIkI’laa na kwIka meko maseo, kana mo makeethwa na Uekeo na Ituvi Inene.

11.Na kwa asu ala maleaa kwItIkI’la na kUlea Misoa YaitU, mo nI andU ma MwakinI.

12. Inyw’I ala mwItIkI’laa! Lilikanai mumo wa Ngai Mwene Vinya W’onthe Ula wI IUlU wenyu, yIla andU maelele kUtambUOkya moko moo IUlU wenyu, IndI we nIwang’uthie moko moo kuma IUlU wenyu; na mOkfei Ngai Mwene Vinya W’onthe. Na etIkIli nImaIlltwe nI kUmwIkwatya Ngai Mwene Vinya W’onthe.

LUKU 3

13. Na mUno mUno Ngai Mwene Vinya W’onthe nIwoosie Utianfo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli. Na IthyI

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُكُمْ قَوْمٍ عَلَىٰ آلَا تَعْدُوا أَعْدَاؤَهُمْ
هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿١٠﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَأُولَٰئِكَ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّجِيمِ ﴿١٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ لَرَوَا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هَمَّ
قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ
عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
اثْنَيْ عَشَرَ نَبِيًّا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ آمَنْتُمْ

nĩtwookĩliye atongoi² Ikũmi na efi kuma katĩ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaisye, 'Vate nzika, Nyie nĩ vamwe nyenyu. Ethwa inyw'I nĩmũ0lũmya Mboya, na kumya Saka na kũmetĩkĩla Atũmwa Makwa na kũmatw'ĩkĩla na kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩseo, Nyie ngavetanga mothũku menyu kuma kwenyu na kũmwĩtĩkĩlya inyw'I *kũlika* nthĩnĩ wa Mũũnda ĩla ĩvĩĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo. Indĩ ũla ona wĩva katĩ wenyu ũleaa kwĩtĩkĩla ĩtina wa ũu, vate nzika, we nĩwafye nzĩla ĩla ya w'o.

14.Kwa ũu, kwoondũ wa kwananga kwa ũtianiũ kwoo, Ithĩ nĩtũmaumanĩe mo, na nĩtũmĩthĩye ngoo syoo. Mo nĩmaalyũlaa ndeto makasyumya vandũ vasyo vala valle na nĩmũĩtwe nĩ kĩlungu kĩnene kya maũndũ ala mo mataiwe namo.

الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٤﴾

فِيمَا نَقَضْتُمُ مِيثَاقَهُمْ لَعْنَتُهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ
قَسِيَةً يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِمْ وَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَرَأَى تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

² Vangĩ nokwĩthwa vate ndeto ĩmwe ĩla ĩtonya kwĩanĩsya U-w'o wa ndeto ĩno 'naqceb'. Yo ndĩkwasya, 'mũtongoi' tũ ĩndĩ yo yaasya, 'mũtavany'a' Omwe ũla wĩna Okũmũ wa kũsoma ũtavany'a kana kumya ũtwio vandũ va ũsumbĩki kana mavinya ang manenange.

Na we ndŭkaeka kwona ņseleke ngalŭ Tla yoo, ateo *nthĩnĩ* wa avŭthŭ moo. Kwa ņu, maekee mo na onany'a ņmŭŭsyo, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa moseo.*³

15.Na kuma kwa asu ota ņu ala maasya, 'Ithyŭ twŭ Aklisto,' Ithyŭ nŭtwoosie ņtianŭo, Indŭ o namo nŭmollŭtwe nŭ kŭlungu *kŭseo* kya maņndŭ ala mo mataiwe namo. Kwa ņu, Ithyŭ nŭtwŭkŭŭte ņmaitha na kŭmena katŭ woo kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭņkyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mŭtŭkŭ, akamamanyŭthya maņndŭ ala mo mekaa,*

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَحَدَنَا إِنَّمَا فَتَنُوا
حَقًّا وَمَا أَكْذِبُوا بِهِ ۖ فَأَعْرَبْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٥﴾

16.Inyw'ŭ Andŭ-Ma-Ivuku! Mŭtŭmwa Waitŭ nŭŭkŭte kwenyu ņla ņmumbŭŭflaa inyw'ŭ maņndŭ maingŭ ma Ivuku ala inyw'ŭ mwaiie mavithŭtwe na kŭmaekea angŭ maingŭ. Kyeni nŭkyŭkŭte kwenyu mŭno kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ivuku yŭvathŭkanasya.

يَا هَلْ الْكِتَابُ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

17.Nŭndŭ wayo, Ngai Mwene Vinya W'onthe amatongoeasya asu ala mamanthaa ņtanu wake na mŭuo, na kŭmatongoesya mo akamaumya nthŭnŭ na kŭla mŭthemba wa kŭvindu na

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

³ * Kŭalyŭka kwonanasya kŭko kya ņmŭŭsyo na kŭlea kwona mavŭtyo ma *andŭ* angŭ kwa ņmŭŭsyo na *tei*.

*Ndeto ya Kŭfalavu 'Aghraina' yŭna ņalyŭlo wa kŭkwatany'a kŭndŭ na kŭngŭ ņkethŭa kŭitonya kŭlekany'a kana kŭtaanŭsyu. Kwa ņu ņalyŭlo ņla ņkwendeka nŭ ta: "Kwa ņu ithyŭ nŭtweckŭie ņmaitha na kŭmena kwŭthwa kŭndŭ kyoo kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭņkyo.

kUmatwaa kyeninĩ kwa kwenda Kwake, na amaatongoesya nzianĩ ĩla ya w' o.

18.Ow' o mo nĩmaleete kwĩtkĩla ala maasya, 'Vate Nzika, Ngai Mwene Vinya W' onthe nĩ Masia, Yesũ, mwana wa Malia.' Asya, 'Nũũ ĩndĩ ũla wĩna ũtonyi ona ũmwe mbee wa Ngai Mwene Vinya W' onthe ũla We akenda nĩũmũtw' ĩkĩthya Masia mwana wa Malia na nyinyia wake vatheĩ na onthe ala me ĩũũ wa nthĩ? Na nĩ wa Ngai Mwene Vinya W' onthe ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo. We ombaa kĩla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W' onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

19.Ayuti na Aklisto maasya. 'Ithyl twĩ syana sya Ngai Mwene Vinya W' onthe na ala endwa Make.' Asya, 'Nĩkĩ ĩndĩ we ũmũsĩlĩlaa nũndũ wa naĩ syenyu? Aiee inyw' ĩ mwĩŵo andũ katĩ wa ala We ũmbĩte.' We amũekeaa ũla We wendaa na kũmũsĩlĩla ũla We wendaa. Na ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W' onthe na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo, na Kwake nĩkw' o kũkethwa kwĩ ũalũko.

20.Inyw' ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nrũkĩte kwenyu, ĩtina wa ĩvinda ya *Uatĩanũ* wa Atũmwa, ũla ũmũtheesyaa inyw' ĩ syĩndũ mũikese kwasya, 'Vayaaũka mũeti-wa-ũvoo-mũseo kw' itũ na vayaĩ mũkaanay' a.' Kwa ũu mũeti wa ũvoo mũseo na mũkaanany' a ow' o nũmũvikĩte inyw' ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W' onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَآمَةٌ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ
قُلْ لِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ
خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ مَلِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى
فُتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَ
لَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

LUKU 4

21. Na *lilikanai* yīla Mose wamaatavisye andū make, 'Inyw'ī andū makwa, *lilikanai* īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yīla yī tūlū wenyu yīla We wamūnyuvīe Athani kuma katī wenyu na amūtw'īkīthya inyw'ī asumbī, na We nīwamūnengie inyw'ī kīla ūtaamanenge angī ona meva nthīnī wa nthī yonthe.*⁴

وَرَادَ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ اِذْ جَعَلَ فِيكُمْ اَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَاسْمَكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ اَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٥١﴾

22. Inyw'ī andū makwa, Likai nthīnī wa Nthī Ntheu īla Ngai Mwene Vinya W'onthe watw'ie Itw'īke yenyu, na mūikasyoke na ītina nūndū īndī mūkeethwa na wasyo.

يَقَوْمِ اَدْخُلُوا الْاَرْضَ الْمَقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى اَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِرِينَ ﴿٥٢﴾

23. Namo maisye, 'We Mose nthī īsu yīna andū ang'endu na mena vinya, na ithyī tūikamīlika yo kūvika asu mamyume. Na īndī mo mauma nthīnī wayo, īndī ithyī tūkamīlika yo;

قَالُوا يٰمُوسَى اِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ ﴿٥٣﴾ وَاِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَاِنَّا دٰخِلُونَ ﴿٥٤﴾

24. Ovau, andū eī ala mamūkīāa Mwīai woo, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengete īnee Yake, maisye, 'Likai mbingīlonī *mūmavithōkīe* mo; na mwamina kūlikīla vo, īndī vate nzika, inyw'ī mūkeethwa mwī asindi. Na iai wīkwatyo wenyu kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī eīkīli.

قَالَ رَجُلٌ مِنَ الدِّينِ يَخَافُونَ اَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا اَدْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَاِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَانْكُرْهُمُ ظُهُورًا وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

25. Mo maisye, 'We Mose, ithyī tūikalika vo ona īndī mo me vo. Kwa

قَالُوا يٰمُوسَى اِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا اَبَدًا اَوْ اَدْمُومًا فِيهَا فَاذْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَتَقَاتِلَا اِنَّا هُنَا قٰوِدُونَ ﴿٥٦﴾

* * Kwasya 'nthī yonthe' nī kūweta andū ma tvinda yu

Ūu, thi we na Mwłai waku mŭkokite, na ithyĩ twĩĩkala vaa.'

26. We Mose aisye' 'Mwłai wakwa, Nyie ndina ūtonyi řũlũ wa ona ūmwe woo ateo nyie mwene na mwanaaia, kwa ūu, We vathũkany'a kafi waitũ na andũ mbaa-matũ.

كَلَّ رَبِّ إِي لَأَمَلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَإِنِّي فَأَفُوقُ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٦﴾

27. Ngai aisye, 'Nĩ w'o, nthĩ řsu řkavatanwa kwoo kwa myaka mřongo řna; mo makangangaa mena křvũavũano řũlũ wa nthĩ. Kwa ūu, we ndũkew'e kyeva řũlũ wa andũ mbaa-matũ.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحْرَمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَذُوبُونَ
فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسُ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٧﴾

LUKU 5

28. Na matavye mo w'o ūvoo wa aana eřĩ ma Atamu, yřla křla ūmwe Woo waumisye nthembo, na nřyeetřkřřilwe ya ūmwe woo na ya ūla ūngř yalewa. Ula wa mbee asya, 'Nyie vate nzika, nřngũkũaa we; Ula wa řtina asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe etřkřřlaa kuma kwa ala alũngalu tũ.

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ
وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِي آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا
فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ
لَا تُقَاتِلَا قَالَ إِنَّمَا يُتَقَبَّلُ لِلَّهِ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

29. Ethwa we nũtambũũkyaa kw'oko kwaku řũlũ wakwa ūmbũae, nyie nditambũũkyaa kw'oko kwakwa řũlũ waku ngũae. Nyie nřngũmũkřřa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwłai wa nthĩ yonthe.

لَئِن بَسَطْتَ إِلَىٰ يَدِكَ لِتُتَّقِلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدَيَّ
إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٩﴾

30. Nyie nřenda we wřkuře nař yakwa oũndũ ūmwe na nař yaku, na ūitw'řka mwřkali wa Mwakinř, na yu nřyo řtuvia ya ala mekaa nař.

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ﴿٦٠﴾

31. Indř křřřko kyake nřkyamũsesengie kũmũaa mwanaa nyinyia, kwa ūu we

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦١﴾

35. Ateo asu ala melilaa mbee wa matanethwa ūtonyini wenyu. Kwa ūu, manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni MŪekanfi MŪno Vyŭ, Usŭftwe ni tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدُرُوا عَلَيْهِمْ فَأَعْلَوْا
بِعَ أَنْ اللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 6

36. Inyw'i ala mwitfklaa! MŪkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manthai nzla ya kŭmŭthengeea We na ithing'fisyeyi nzlanfai Yake nfkana inyw'i mŭtonye kwafala.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيَّ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

37. Vate nzika, ala matetfklaa, ona makethwa na syonthe ila syf matunf na ūlŭ wa nthf na ūngf nyingf mbee wa isu, kwfyovosya mo ene kuma ūsilflonf wa MŪthenya wa Uthayŭŭkyo, ayfifklfwa, namo makeethwa na ūsilflo wf woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوهُ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَا تَقْبَلُ مِنْهُمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

38. Mo makenda kuma nthfni wa Mwaki ūsu, ūndf maikethwa matonya kuma nthfni waw'o, namo makeethwa na ūsilflo wa kwikalaa.

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ التَّارِ وَمَا هُمْ بِمُخْرِجِينَ
مِنْهَا وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٥٣﴾

39. Na ūlŭ wa mŭndŭŭme ūla ūyaa na kfveti kfla kyŭyaa, tilai moko moo to ūlvanfsyo wa naf yoo na ūsilflo wfna ūkany'o kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, MŪf.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جِزَاءً بِمَا
كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

40. ūndf ūla ona wfva umbŭlaa ūtina wa wfki-wa-naf wake na kŭseŭvya, ūndf Ngai Mwene Vinya W'onthe ni MŪekanfi MŪno Vyŭ, Usŭftwe ni tei.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ
عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

41. We nowfif kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We ūla ūsumbi wa matu na nthf ni Wake? We amūsilflaa ūla We

الَّذِينَ يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَصْلِحُونَ وَالَّذِينَ يَتُوبُونَ
مَنْ يَشَاءُ وَيَعْفُورُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥٦﴾

wendaa na amŭekeaa Ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ūtonyi wa kwŭka syŭndŪ syonthe.

42.We Mŭtŭmwa! Maikakwŭw'ŭthye kyeve asu ala mekalaataa kŭvalŪka nthŭnŭ wa Ūlei, asu ala maasya na makanyw'a moo, 'Ithyŭ nŭtwŭfkŭlaa,' ŭndŭ ngoo syoo iyŭfkŭlaa. Na katŭ wa Ayuti ota Ūu ve asu ala mendeew'a mŭno nŭ kwŭthukŭŭsyaa movŭngŪ ala mamethukŭŭsyaa nŭkana mamatwaie andu angŭ ala mataavika vala we Ūŭ. Mo maalyŪlaa ndeto ŭtina wa kwŭkŭwa vandŪ vasyo vala va w'o, na kwasya, 'Ethwa inyw'ŭ mŭkanengwe maŭndŪ aa, ŭndŭ metŭkŭlei, ŭndŭ ethwa mŭiŭnengwe aa, ŭndŭ ŭsŭvlei!' Na Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭtw'ŭŭe kŭmŭtata, we ndŭkamwonea kŭndŪ ona kŭva kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūtaaenda kŭthesya ngoo syoo, mo makeethwa na nthoni ŭŪŪ wa nthŭ ŭno, na ŭtunŭ makeethwa na Ūsilŭlo mwai.

43.Mo nŭmamanyŭŭte kwŭthwa ethukŭŭsyaa ma ŭvŭngŪ, ayŭ ma syŭndŪ ila mbatane. Ethwa ŭndŭ nŭmekŭka kwaku we kwoondŪ wa Ūtw'io, tw'a katŭ woo kana wŭvathane namo. Na weevathana namo, maitonya kŭkwŭka ŪthŪku ona vanini ethwa we nŭwatw'a, tw'a katŭ woo na Ūlŭngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alŭngalu.

44.Na mo makaŭtw'ŭkŭthya we mŭsili ata oylā mo mena Tola vamwe namo, ŭla nthŭnŭ wayo ve Ūtw'ic wa Ngai

يَأْتِيهَا الرِّسُولُ لَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ
قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا فِي سَمْعُونِ لِلْكَذِبِ
سَمِعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ
مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِينَا هَذَا فَخَدُّهُ
وَإِنْ لَمْ تَأْتِنَا فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ
فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ
اللَّهُ أَنْ يَطَهِّرْ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ عَظِيمٌ
لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤٢﴾

سَمِعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ
فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ
عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَأَحْكُمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٣﴾

وَكَيْفَ يُحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمٌ
اللَّهُ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ
بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

Mwene Vinya W'onthe? Na ona kũilyĩ ōu; mo nĩmasyokaa na itina na mo maiketĩkĩla.

LUKU 7

45. Vate nzika, Ithyl nĩtwatheesise Tola yĩna ōtongoi na kyeni. Ila kwoondũ wayo, Athani ala maĩ ew'i kw'itũ nĩmamatw'ĩe Ayuti, oũndũ andũ alũngalu meekie na Asomi-ma-Mĩao nũndũ mo nĩmendekaa mayĩsũvĩe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nũndũ mo maĩ asũvĩi mayo. Kwa ōu, mũikamakĩe andũ indĩ ngĩei Nyie; na mũikamĩkũany'e Mĩsoa Yakwa na thooa mũvũthũ. Na ōla ona wĩva ōtatusaa na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo alei.

46. Na nthĩnĩ wamo Ithyl nĩtwamaandĩkĩe: Thayũ kwa thayũ, na itho kwa itho, na ĩnyiũũ kwa ĩnyiũũ, na kũtũ kwa kũtũ, na ĩeo kwa ĩeo, na kwa maũkite ala angĩ ōĩvanũsyo wĩanĩe. Na ōla ona wĩva ōtatusaa kwĩanana na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo eki ma naĩ.

47. Na Ithyl nĩtwamũtũmie Yesu, mwana, wa Malia, aatĩa nyailĩ syoo, akĩanĩĩsya maũndũ ala mavuanĩw'e mbee wake nthĩnĩ wa Tola, na Ithyl nĩtwamũngie we Uvoo-Mũseo ōla waf na ōtongoi nthĩnĩ waw'o na kyeni, ōkĩanĩĩsya maũndũ ala mavuanĩw'e mbee waw'o nthĩnĩ wa Tola, na ōtongoi na ōtao kwa akĩi-ma-Ngai.

48. Na maeke Andũ ma Uvoo-Mũseo masile kwĩanana na maũndũ ala Ngai

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ
بِهَا التَّيْبَتُونَ الَّذِينَ اسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّحْمَنُ
وَالْأَحْبَابُ بِمَا اسْتَحْفَظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوُا
لَا تَشْرَفُوا بِإِلْتِنَانِنَا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٥٠﴾

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ
بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأَذْنَ بِالْأَذَنِ وَالسِّنَّ
بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصًا مَن تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ
كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ
هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٥٢﴾

وَلِيُحْكَمْ أَمَلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ

syoo. Na mūno ūtalo mūnene wa andū nī mbaa-matū.

51.Mo Īndī, memantha ūtw'io wa ala matukū ma Utumanu? Na nūū ūla mūseo kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe ta Mūsili kwa andū ala mena mūtkīto mūlūmu?

LUKU 8

52.Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mūikamose Ayuti na Aklisto kwīthwa anyanya. Mo nī anyanya mūndū na ūla ūngī. Na ūla ona wīva wenyu ūmosaa mo ta anyanyae, ow'o we nī ūmwe woo. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mate alūngalu.

53.Na we ūkamona ala mena ūwau ngoonī syoo, mekalaatīte mamelekele mo, makyasya 'Ithyī nītūūkīa tūikese kūkwatwa nī mbanga.' Nokwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete ūkīlyo kana o ūndū ūngī kuma Kwake-Mwene. Na Īndū mo makeethwa ene kwīlila nūndū wa maūndū ala mo mavithie ilīkonī syoo.

54.Na asu ala metītkīlaa makasya, 'Aa nīmo ala meevītie na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitū syoo syī vinya kana mo vate nzika, mai vamwe nenyu? Mawīa moo nī vathei namo nīmatw'īkīte ene wasyo.

55.Inyw'ī ala mwītkīlaa! Ula ona wīva katī wenyu ūalyūkaa akatia ndīni yake, Īndī nīkūmanyīke kana Ngai Mwene Vinya W'onthe vandū vake omītūkī akaete andū ala We ūkamendaa mo na

أَفَكُلَّمَا جَاهِلِيَّةٌ يَبْعُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
فِي حُكْمٍ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥١﴾

لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْبُهْدَ وَالنَّصْرَىٰ أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَمِنْكُمْ فَانَّا
مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ قُرْصٌ يَسْعُرُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَكَسَّ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ
بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصِيبُوا عَلَىٰ مَا آسَرُوا فِي
أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ ﴿٥٣﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ اسْمَعُوا بِاللَّهِ هُجْرًا
أَيَسَّرْنَاهُمْ لَأَنَّهُمْ لَعَلَّكُمْ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فَاصْبِرُوا
إِنَّ خَيْرَ لَكُمْ خَيْرِينَ ﴿٥٤﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينٍ فَسَوَفَ
يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الَّذِينَ

ala makamwendaa We, na ala makethwa me auuu na menyivitye kwa etfikli, omu na alomu kwa alei. Mo makeething'itsya kOkita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na maikakia kImena kya muManthi wa Ivityo. Usu ni mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We amunengae ula We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We Mwene mumo, Umanyi-W'onthe.

اعْرِزْ عَلَى الْفِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

56. Mūnyanyae wenyu ni Ngai Mwene Vinya W'onthe tu na Mōtūmwa Wake na etfikli ala malūmasya Mboya na kōIva Saka makīmūkumanfa We mena w'w'i w'onthe.

إِنشَاءً وَإِيَّاكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُدُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رُكْعُونَ ﴿٥٦﴾

57. Na ala mamwosaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atūmwa Make na etfikli kwithwa anyanyae, nimekale mesi nesa vyū kana no nguthu Ila ya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ikasinda.

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٧﴾

LUKU 9

58. Inyw'I ala mwitfikilaa! Mōikamose ala mavūaa ngūf na kōmIthaūkfa ndini yenyu kuma katI wa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu, na alei. Na mōkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwI etfikli.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوعًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أَوْلُوا لِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِكُمْ وَلَلْقَارِ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ قَوْمًا عَابِدِينَ ﴿٥٨﴾

59. Na ala, yIla inyw'I mweeta andū MboyanI, matusaa ta ngūf na Ithaū. KItumi nōndū mo ni andū ala matamanyaa.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوعًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٩﴾

60. Asya, 'Inyw'I Andū-Ma-Ivuku! Inyw'I mwitwona twina Ivityo nōndū ithyI tōmwitfikilaa Ngai Mwene Vinya

قُلْ يَا هَلْ كِتَابٍ هَلْ تَعْبُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّ الْكُفْرَ كُفْرًا فَسِقُونَ ﴿٦٠﴾

W'onthe na ma0nd0 ala matheetw'e kw'it0 na ala matheeiw'e mbeeni? Kana n0nd0 aingf m0no menyu matamwfw'aa Ngai?

61.Asya, 'Nye nfm0manyfthye asu ala Ituvi yoo nf Ith0kangu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe k0vita Ou? Mo nfm0 asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe 0maumanfite na ala 0thatu Wake 0maval0kfle na ala We 0matw'fkthfthye malaI na ng0l0e na ala mam0thaithaa Ula-M0th0ku. Ow'o, aa me mwfkalonf m0th0ku m0no, na nfmalte vaasa m0no kuma nzfanf fla ya w'o.

62.Na yfla mo mooka kwenyu mo maasya, 'Ithyf nftwfkflaa; oyfla mo malikaa mena 0lei na maumaa vo meo na w'o; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwfsl nesa vy0 ma0nd0 ala mo mavithaa.

63.Na we n0monaa aingf moo mekalaatfite melekele naf na 0t0li wa mfao na 0yi wa syfnd0 ila mbatane. Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa nf math0ku.

64.Nfki Elei na Asomi ma mfao matamavataa mo k0neera 0v0ng0 na k0ya syfnd0 ila mbatane? Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa nf math0ku.

65.Na Ayuti maasya, 'Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nf kwove,' Moko moo ene makoovwa na mo makaumanfwa n0nd0 wa ma0nd0 ala mo maneena. Tiw'o moko make eIf nfmathasye; We aumasya 0nd0 We

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِّنْ ذَلِكَ مُّوَبَّعَةً عِنْدَ اللَّهِ مِنْ لَدُنْهُ اللَّهُ وَعُقُوبًا عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٥١﴾

وَلَذَآءُ جَائِرُونَ قَالُوا إِنَّمَا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَمِمَّا قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٥٢﴾

وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَكُلُّهُمْ شَتَّىٰ لِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

وَلَا يَنْهَعُهُمُ الرَّبِّيبُونَ وَالْأَجْبَادُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَكُلُّهُمْ شَتَّىٰ لِمَا كَانُوا يَصْعَعُونَ ﴿٥٤﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غَلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَاجْتَرَأُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ

omŭvaka mŭlŭmye Tola na Uvoo-Mŭseo na maŭndŭ ala yu matheetw'e kwenyu kuma kwa Mwŭlai wenyu.' Na vate nzika, maŭndŭ ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mwŭlai waku makamongeleela aingŭ moo nthŭnŭ wa Őemu na ũlei; kwa ũu we ndŭkew'e kyeva nŭndŭ wa andŭ alei.

وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ مِنَ الذِّكْرِ وَكَيْدًا لِيُزِيدَنَا كَثِيرًا مِنْهُمْ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٥١﴾

70.Vate nzika, asu ala metŭkŭlŭfte na Ayuti na Asavii na Aklisto----ŭla ona wŭva ŭmwŭtkŭflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlŭyo na wŭkaa meko maseo, vaikethwa w'ia ũlŭlŭ woo, onamo maikakwatwa nŭ kyeva.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالصَّالِحِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

71.Vate nzika, Ithyŭ nŭtwoosie ũtiantŭo kuma kwa Aana ma Isŭlaeli, na nŭfwatŭmie Atŭmwa kwoo. Indŭ kŭla ũvinda Mŭtŭmwa wookaa kwoo ena maŭndŭ ala ngoo syoo itamendaa, nŭmamatw'ŭkŭthiŭsy amwe moo ta akengani, na amwe nŭmamanthie kŭmoaa.

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَرَأْسِنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا قُلْنَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ فَوَافِقًا كَذَبُوا وَكَفَرُوا فَيَقْتُلُونَ ﴿٥١﴾

72.Namo masŭanŭfie kana vaikethwa ũsilŭlo, kwa ũu mo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭfwamelekele mo na tei; indŭ oŭngŭ aingŭ katŭ woo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭsyallŭsya wa maŭndŭ ala mo mekaa.

وَحَسِبُوا إِلَّا تَكُونُوا فَنَسُوا نَسْوًا فُتِنُوا فَعَمُوا وَصَدَقُوا ثُمَّ تَابَ إِلَيْهِمْ وَعَزَمُوا الْكُفْرَ بَلَّغْنَا لَكُمُ الْبَيِّنَاتِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَكُونَ ﴿٥٢﴾

73.Ow'o, mo nŭ alei ala maasya, 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya nŭ Masia, mwana wa Malia,' oyŭlla Masia we mwene aisye, 'Inyw'I Aana ma Isilaeli, mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla nŭ Mwŭlai wakwa na Mwŭlai wenyu.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي إِسْرَائِيلَ عِبَادَ اللَّهِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنَ النَّصْرِ ﴿٥٣﴾

'Vate nzika, Ula Omwānanasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī, we Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmūvatfte Itu, na wīkalo wake ūkeethwa Mwakinī. Na eki- ma-naī maikethwa na ūtetheesya.

74.Na vate nzika, nī alei ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūmwe katī wa atatū; Vai Ngai ateo Ula Ngai Umwe. Indī mo malea kūeka kūneena ūndū mo maneenaa, vate nzika, ūsifllo mwai ūkamakwata asu ala matefkīflaa.

75.Mo Indī nomakamwelekela Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwītya ūkekeo Wake, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nī MŪekanī-MŪno-VyŪ, Usūitwe nī tei?

76.Masia, mwana wa Malia, aī MŪtŪmwa tū; vate nzika, AtŪmwa onthe ala maī mbee wake nīmakw'ie. Na nyinyia wake aī mŪlŪngalu. Onthe eīl nīmaīsaa Ifu. Sisyai ūndŪ Ithyī tŪvuanasya Mīsoa kwoondŪ wa ūseo woo, na sisyai ūndŪ Ithyī tŪvuanasya Mīsoa kwoondŪ wa ūseo woo, na sisyai ūndŪ mo maalyŪlawā.

77.Asyā, 'Inyw'ī mŪkakīthaitha ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīfla kīte na ūtonyi wa kŪmwīka inyw'ī naī kana nesa?' Na nī Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nī Wīw'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

78.Asyā, 'Inyw'ī AndŪ-ma-Ivuku! MŪikamīkīle mīvaka *AndŪnī* wa ndīni yenyu vate ūlŪngalu, kana kŪatīfla mawendi mathŪku ma andŪ ala

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثَةٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَسْتَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٥﴾

مَا تَسْبِيحِ ابْنِ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدْقَةٌ مَا كَانَا يَأْكُلَنِ الطَّعَامُ أَنْظِرْ كَيْفَ نَبِّئْتَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ أَنِّي يُؤْفَكُونَ ﴿٧٦﴾

قُلْ اتَّعَذَّبُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَكُمْ بِاللهِ مِنْ صَرًا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٧﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الَّذِي وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَصْلُوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٨﴾

mathyoekie tene na matuma angĩ mathyoeka, na ala melelókĩte kuma nzlanĩ ũa ya w' o.

LUKU 11

79. Asu katĩ wa Aana-ma-Isilaeli ala maleile kwĩtkĩla, nĩmaumanĩwe na ũmĩ wa Ndaviti, na wa Yesu, mwana wa Malia. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile kwĩw' a na nĩmeekaa mothũku.

لَعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
يَعْتَدُونَ ﴿٧٩﴾

80. Mo mayai matonya kũvatana mũndũ na ũla ũngĩ mwĩkalo mũthũku wa maũndũ ala mo meekie. Maũndũ ala mo meekaa mai mathũku mũno.

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾

81. We Okamona aingĩ moo maimatw'ĩkĩthya alei kwĩthwa ta anyanyae moo. Vate nzika, maũndũ ala mo matongoetye mbee woo ene nĩ mathũku; na kũtw'ĩka kana Ngai Mwene Vinya W' onthe ndendeew' a nĩmo; namo makekalaa nthĩnĩ wa ũsilĩlo ũũ.

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا
قَدِمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

82. Na takethwa mo nĩmamwĩtkĩlĩte Ngai Mwene Vinya W' onthe na Mwathani ũũ, na maũndũ ala mavuanĩtw' e kwake, mo mayĩthwa mamosie mo ta anyanyae moo, ĩndĩ aingĩ moo nĩ mbaa-matũ.

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِآتِ مَا أَنزَلْنَا إِلَيْهِ
مَا اتَّخَذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٢﴾

83. Vate nzika, we ũkeethĩa Ayuti na asu ala mamwĩananasya Ngai Mwene Vinya W' onthe na ngai ingĩ nĩmo andũ mena ũmaitha mũnene kwa etĩkĩli. Na kwa ũla w' o we Okamona kana ala me vakuvĩ mũno kwa ũnyanya mũno na etĩkĩli nĩ ala maasya, 'ĩthyĩ twĩ Aklisto.' Kĩtumi nũndũ mevo katĩ woo asomi anene na alei na nũndũ mo mayĩkathĩaa.

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ
وَالَّذِينَ أَتُّرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ
آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا تَصَدَّقُوا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَتَلُوا
رُسُلَنَا وَكُنَّا لَمْ لَا يُسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٣﴾

90. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamukŭlya inyw'i ūlŭ wa ithitŭ syenyu sya mana, Indī We akamwita inyw'i amŭkŭlye nŭndŭ wa ithitŭ ila inyw'i mwaŭe mwina mŭŭkŭŭ. Ndfvi ya ūndŭ ūŭ nī kŭŭthya nya ūkŭmi na *lŭ ūla* we ūŭthasya andŭ maku kana kŭmaŭfa mo ngŭa kana kŭmŭnenge ngombo ūthasyo. Na ūla ūtatonya kwona *nzŭa* akatiŭa kŭya kwa matukŭ atatŭ. Isu nŭyo ndfvi ya ithitŭ syenyu yŭla mwamina kwŭvita. Na masŭvŭei mawŭvŭto menyu. Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūnŭmŭvathŭkanŭsya Mŭsoa Yake nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

لَا يَأْخُذُكُمْ اللَّهُ بِاللُّغُوبِ إِنِّيَ آيَأْتُكُمْ وَلكِن يَأْخُذُكُمْ
بِمَا عَقَدْتُمْ مِنَ الْإِيمَانِ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ
مِن أَوْسَطِ مَا تَطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ لِسْوَمٌ أَوْ تَخْرِيرُ
رَقَبَةٍ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ
إِيمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ
يُخَيِّرُ اللَّهُ لَكُمْ أُيُوبَهُ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ①

91. Inyw'i ala mwŭŭkŭŭlaa! Syaŭnyw'a ila itoonyasya na mathaŭ ma kŭtalŭthya na mŭw'anano na kwaŭsya na mbŭŭ nŭ ūvukyo tŭ na wŭa wa moko wa Satani. Kwa ūu, ūvathanei na *kŭla kŭmwe* kyasyo nŭkana inyw'i mŭtonye kwaŭla.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَيْسِ وَالْإِصْلَافِ
وَالْأَزْلامِ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَبُوا لَهُكُمْ
تُقَرَّبُونَ ①

92. Satani endaa kŭseŭvya ūmaitha na kŭmena katŭ wenyu tŭ na *nzŭa* ya syaŭnyw'a ila itoonyasya na mathaŭ ma ūvuso, na kŭmŭtŭnga inyw'i ūtina kwa kŭmŭlŭlikana Ngai Mwene Vinya W'onthe na kuma Mboyanŭ Indī inyw'i mŭkekalaa ūtina?

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَيْرِ وَالْبَيْسِ وَوَصَدَّكُمْ عَنْ
ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنتُمْ مُنْتَهُونَ ②

93. Na mwŭw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwŭw'ei Mŭtŭmwa, na syaŭsya. Indī ethwa inyw'i mwŭsya ūtina, Indī manyai kana wŭa wa Mŭtŭmwa Waitŭ no kŭvikya Utŭmane tŭ.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ
قَاتَلُوا أُنكًا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلِغُ الَّذِينَ ③

94. ūlŭ wa asu ala metŭkŭŭlaa na kwŭka mawŭa maseo, ndŭkethwa yŭ naŭ ūlŭ wa

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ

sy'ndũ ila mo meũya, ethwa nĩmeũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na kwĩka mawĩa maseo, na ĩngĩ kũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na o ĩngĩ kũmũkĩa Ngai na kwĩka moseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mekaa moseo.

LUKU 13

95. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamũtata inyw'ĩ na ũndũ *mũnini*; nyamũ sya nzyĩma ila moko menyu na matumo menyu matonya kũvikĩla, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũvathũkany'a asu ala mamũkĩaa We kwa kĩmbithĩ. Kwa ũu ĩndĩ, ũla ona wĩva, ũkeka ũthũku ĩtina wa ũu, akeethwa na ũsilĩlo wĩ woo.

96. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikoae nyamũ sya nzyĩma mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na ũla ona wĩva katĩ wenyu ũkoaa o esĩ, ndĩvi yayo nĩ nyamũ ya maũũ ana ota ĩsu we ũaĩte, kwĩanana nondũ andũ eĩ alũngalu katĩ wenyu matw'ĩte, nyamũ *oĩsu* ĩtwawe nthĩnĩ wa Kaava ta nthembo; kana ta ũĩvanĩsyo, we *akeethwa aĩwe* nĩ kũmaĩthya andũ ngya *meana ũna*, kana atĩte kũya kwa *matukũ* ota asu, nĩkana we asame ũtw'io wa kĩko kyake. *ũũũ* wa maũndũ ala mavĩtie, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũekeaa, ĩndĩ ũla ũsyokeaa, *naĩ ĩsu* Ngai Mwene Vinya W'onthe akamũsilĩla we *kwoondũ* wa *ĩvĩyo* yake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mwĩai wa ũĩvanĩsyo.

فِيمَا ظَعَمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثَمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَلْبِسْكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ
مِثْلَهُ أَيْدِيكُمْ وَمِمَّا حَمَلْتُمْ يُعَلِّمُ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ
بِالْغَيْبِ مِمَّنْ اعْتَدَى بِدُونِ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ
وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنْ
الْبَعِيرِ يُحْمَلُ بِهِ دَوَائِلُكُمْ هَدْيًا بَلِغِ الْكَعْبَةِ
أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا
لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَنَّا سَلَفًا وَمَنْ عَادَ
يُنْفِقْهُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو نِقَامٍ ﴿١٥﴾

97. Nyamu sya Okanga na Oyi wasyo nĩ mwĩfĩkĩlye kwenyu ta kyaŋya kyenyu na aendi-ma-kyalo; ĩndĩ nyamũ sya nthĩ nyũmũ nĩ mbatane kwenyu yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula inyw'ĩ mũkombanw'a Kwake.

أَجَلٌ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيْرَةِ وَخُزْمَةٌ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmĩtw'ĩkĩhĩtye Kaava kwĩthwa Nyũmba Ntheu, kwĩthwa wĩkwatyo na ūkiakisyo kwa mbaa andũ, ota ūu Mwei Mũtheu na nthembo na *nyamũ ila syĩna* masango *ngingo syasyo*. Uu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũmanya kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmesĩ maũndũ ala me matunĩ na ala me ĩũũ wa nthĩ, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũsyĩsĩ syĩndũ syonthē nesa.

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَمِينَةَ حُرْمًا قِيَمًا لِّلْقَائِسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِيُعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

99. Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwai kwa kũsĩĩla, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē *ota ūu* nĩ Mũekanĩ Mũno Vyu, Usũtwe nĩ tei.

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾

100. ĩũũ wa Mũtũmwa no kũvikya Utũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa maũndũ ala inyw'ĩ mumbũlaa na ala mũvithaa.

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Asya, 'Uthũku na Oseo iivw'anene; onakau wingĩ wa ūthũku nũtonya kũtuma we ūseng'a. Kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩfko, nĩkana mũtonye kwafĩla.

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ
الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٠١﴾

LUKU 14

102. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mũikakũlye ĩũũ wa syĩndũ ila inyw'ĩ mwavuanĩw'a itonya kũmũetee thĩna; ona kau

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا عَن أَهْيَابٍ إِنْ بَدَّ لَكُمْ
سُؤْلُهُمْ وَإِنْ تَتَّبِعُوا عَنْهَا جِنَّةٌ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ

mwakūlya ūlū wasyo oyīla Kulani
nītheetw'e, yo ūkavuanw'a kwenyu.
Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'itīlte
nza kwoondū wa ūseo. ^{1*}

بَدَّلْنَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

¹ * Vai wambīlīlyo wa kīko kīyīlātwē nī Ngai
kwoondū wa etīkīlī kīna kīlelelo kya kūete thīna.
Indī nthīnī wa tei Wake Ngai ndendaa kūnenganc
myamūlo kwa nzīa ila nini vyū iikese kwīthwa
syū vinya kwa amwe kūmīfāfīa na fīlete kūlea
kwīanīwa kūtālīe

* * 'Vaiila' nī syītwa yīla yanengetwe ngamīle-
nga nī Aalavu ala mataī na ndīnī ūa yasyāte
tūsaū mūonza na yalekw'a yīna ūthasyo yīlsae
ovala yīkwenda ūtina wa kūvanwa matū mayo.
Yaumītw'e kwoondū wa ngai ūmwe, ona ūa yayo
yīyanyusawa ona yo ndyāllsawa mūongo wayo.
'Saaiva' nī ngamīle-nga ūa yathāltw'e ūnyusae
kīw'ū na kūya ūsthyo ūtina wa kūsyāa tūsaū
tūtano. 'Wasiila' nī ngamīle-nga kana ūlondu ūka
kana mbūi nga ūleketw'e nūndū wa wa ngai na
ūtina wa kūsyāa tūtena mūonza kīatīanīsyo.
Ethwa ūsyāa ya mūonza yasyāie mavatha, kaūme
kana kaka, tu onatw'o nītwalekaw'a. 'Aami' nī
ngamīle nūme ūa ya syāte tūsaū mūonza. Yo
nīyathaaw'a na ndyakuaa andū kana kūkua mīfo.
Yāī na ūthasyo wa kūya na kūnyw'a. ūtina wa
kūweta tūmaūndū tūū tūnini, ūtwio nūtīlwe kwa
kīla mūndū atw'e ūndū we ūnīkwona kana
kūsūanīa nūseo, mūsoa ūū nūkūete nesa
kīlīlīkanonī kana ūthasyo ta ūsu na kwenda kūu
ndwīlīkīlītw'e nthīnī wa myambīlīlyo, nūndū
nthīnī wa myambīlīlyo, wīlīkīlīlo nī wa vata na
ūalyūlo wa mawoni nūtonya kwīthwa wīna
mūisyo mūnene. Mūsoa ūū wīlonany'a kana
ūmanyi wa mūndū ndūtonya kūlīkīlīwa vamwe na
kūseuvya mīfao ya maūndū ma wambīlīlyo.
Aalavu nīmathaasya nyamū ila iwetewē nthīnī
wa mūsoa ūū kwoondū wa ndāfa ya mīvw'anano
yoo; ūtee na kwīthwa kana wāī kwīfanana na ūlei
na ūthāithi wa ūvūngū, mūendo ūsu w'onthe wāī
wa ūtumanu mūnene. Nyamū isu syāleketw'e
nīsyāetīe mbanga nene kūla kw'onthesyaendaa.
Kulani ūnenganae kīko ta kīī ta ngekekany'o ya
mīfao ūla ūseūvītw'e nī mūndū na ūkaany'a Akīlīsto
ala mena makūlyo ūlū wa Mwīfao mūvuany'e
nīkana mo masome kīndū vu nthīnī wa syīko
nthēu sya kwananga mwīkalo ūla Aalavu ala mate
ndīnī matwāīe nūndū mo mayāī na Mwīfao
mūnyuve wa kūmatongoesya.

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanfi Mũno, Mũmĩsya.

103. Andũ amwe ala maĩ mbee wenyu, nĩmakũlilye *syĩndũ* ta isu, ĩndĩ mo nĩmatw'ŕkie alei masyo.

104. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeylafte ĩũũ wa 'Vaiila' kana 'Saiva' kana 'Wasiila' kana 'Aanu'; ĩndĩ asu ala matetkĩlaa maseũvasya ũvũngũ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na aingĩ mũno vyũ moo maithũkũmĩthasya ĩĩfko

105. Na yĩla mo matavw'a, 'Ukai maũndũnĩ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũvuanĩtye, na kwa Mũtũmwa, mo maasya, 'maũndũ ala ithyĩ tweethĩe maaĩthe maitũ namo nĩmatwĩanĩe.' Kyaũ! Ona ethwa maaĩthe moo mayai na ũmanyi na ũtongoi?

106. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Isũvĩei inyw'ĩ ene. We ũla ũthyoekaa ndatonya kũmwĩka inyw'ĩ naĩ, yĩla inyw'ĩ ene mũtongoew'e nesa. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkw'o inyw'ĩ inyw'onthe mũkasyoka; na ĩndĩ We akaumbũla kwenyu *maũndũ* ala inyw'ĩ mweekaa.

107. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Ukũsĩ ũla wa w'o katĩ wenyu, yĩla kĩkw'ũ kyeeyĩete kwa ũmwe wenyu, ĩvinda ya kwĩyĩla, nĩ wa aũme eĩĩ alũngalu kuma katĩ wenyu; kana wa angĩ eĩĩ mate katĩ wenyu, ethwa mũendete kyalo ĩũũ wa nthĩ na mbanga ya kĩkw'ũ ĩimũvikĩa - inyw'ĩ. Mũkamaia eĩĩ ĩtina wa mboya *maumye ũkũsĩ*, ethwa mwĩna nzika,

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ۝

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَدِئَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَجِيئَةٍ وَلَا حَافٍ ۚ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ ۖ وَكَثْرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَّلًا ۚ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ۝

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَصُدُّكُمْ عَنْ صَلَاتِكُمْ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَىٰ اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جُنُودًا ۚ فَمِنْكُمْ يُمَارِقُونَ ۝

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةٌ بَيْنَكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدٌ مِّنَ الْمَوْتِ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَلْنِ ذُوَ عَدَلٍ مِّنْكُمْ أَوْ أُخْرَلْنِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ حَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ ۚ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسَبُونَهَا مِنْ بَعْدِ

makeevita eIf kwa Ngai Mwene Vinya W'on the *makyasya*, 'IthyI tũikwosa Ituvi tũlũ wa ũndũ ũũ, ona e mũndũ wa mũsyĩ *witũ* na tũiũvitha ũkũsĩ wĩyĩaftwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'on the; vate nzika ũndũnĩ ũũ, ithyĩ twĩthwa twĩ kafĩ wa ene naI.'

الصَّلَاةَ فَيُقْسِمِينَ بِاللَّهِ إِنْ اذْتَبَعْتُمْ لَا نُشْرِكْ بِهِ
شَيْئًا وَكَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا تَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ
إِنَّمَا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

108.Indĩ kwamanyĩka nesa kana mo nĩmekĩte naI ya *kwĩĩĩĩa ũvũngũ* Indĩ ala angĩ eIf meevĩtaa mena mo nĩmaĩĩtwe nĩ kwĩkala vandũ voo. Na mamina kũya kĩthitũ syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩmanengane ũkũsĩ makĩleana na asu eIf ma mbee makĩĩkĩĩthya kana 'Ūkũsĩ witũ nĩ wa w'o mbee wa ũla wa ala eIf ma mbee na ithyĩ tũivĩĩtye. Na ethwa ithyĩ nĩtũũkengana nĩtwaĩle kũtalwa kafĩ wa eki-ma-naI mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. *²

فَإِنْ عُرِّرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَأَخْرَجَ يَقُومُونَ
مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأُولَىٰ فَيُقْسِمِينَ
بِاللَّهِ لَشَهَادَتِنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعتَدِينَا
إِنَّمَا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

109. Uu nĩ kwasya kana *vinya ũkongeeelwa tũlũ wa ngũsĩ nĩkana* syĩthwe ilũmĩte ũkũsĩnĩ wasyo iikĩa kana mokũsĩ angĩ nĩmatonya kwĩtwa na kwĩtĩkĩĩĩka.

ذٰلِكَ اَدْنٰى اَنْ يَّاتُوْا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وُجُوْهِهَا اَوْ يَخَافُوْا
اَنْ تَرُدَّ اٰيٰتِنَاۙ بَعْدَ اٰيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسْمَعُوْا
وَ اللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٦٠﴾

LUKU 15

110.Sũanĩai tũlũ wa mũthenya ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkamombany'a Atũmwa na kwasya, 'Inyw'I mwanengiwe ũsũngĩo mwaũ?' Mo makaasya, 'Ithyĩ tũi na ũmanyi, We

يَوْمَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَا ذَا اجْتَبَعْتُمْۗ قَالُوْا
لَا عَلِمْنَا لَنُؤٰدِ اِنَّكَ اَنْتَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ﴿٦١﴾

² * Mũsoa ũũ wĩonany'a ngelekany'o ya ngũsĩ syonthe ila syĩvo, na ũndũ wa kumya ũkũsĩ nĩkũnenganĩtwe kwa ngũsĩ ila sya mbee syĩ ũko. Uu nĩ kuma nthĩnĩ wa mũsoa wa 107 ũla ũtongoctye.

Nue t0 Ula M0manyi-M0seo Vy0 wa syfnd0 ila mbithe.'

111. YŶla Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūkasya, 'We Yesu, mwana wa Malia, lilikana Inee Yakwa ŶŪŪ waku, na ŶŪŪ wa nyinyia waku, yŶla Nyie nakwongelelele we vinya na Veva wa Ūtheu waneena na andŪ nthŶnŶ wa waana waku na wŶ nthele; na yŶla Nyie naŪmanyŶsyse we Ivuku na ŪŶ na Tola na Ūvoo-MŪseo; na yŶla we waseŪvisyese *kyŪmbe* kuma mŪthanganŶ, kwa mŪvw'ano wa nyŪnyi kwa mwŶao Wakwa; na waveveea nthŶnŶ wakyo *veva mweŪ* na kyatw'Ŷka kŶndŪ kŶŪveva kwa mwŶao Wakwa; na wasalukya ilalinda na ala maŶ na Ūkoma mavow'a kwa mwŶao Wakwa; na yŶla we wathayŪŪkisye akw'Ū kwa mwŶao Wakwa; na yŶla nyie namasiŶŶe Aana ma Ŷsilaeli maikakŪae yŶla we wookie kwoo wŶna Syama syŶ ŪtheinŶ, na asu ala maleile kwŶŶkŶla kuma katŶ woo maisye, 'KŶŶ ti kŶndŪ ateo nŶ ŪvŪngŪ wŶ ŪtheinŶ.'*³

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيَعْقُوبَ إِنِّي اجْعَلُكَ نَبِيًّا ۗ قَالَتْ أَيُّهَا النَّبِيُّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۖ قَالَ إِذْ أُنزِلَ عَلَيْكَ رَبُّكَ يُوحِي إِلَيْكَ فَخُذْ مِنْهُ الْقُرْآنَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ۗ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي ۗ وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي ۗ وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي ۗ وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيْتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١١١﴾

³ ŪŪ nŶ Ūneeni Ūkwonany'a kana YesŪ nŶwaneenie ndeto sya ŪŶ na ŪŪngalu kuma waananŶ wake na acendee kwŶka Ūu kŪvikŶŶa matukŪnŶ ma ŪkŪŪ wake. Ndeto Ino 'kahlan' yŶonany'a Ŷvinda yŶla nzw'ŶŶ sya mŪndŪ syambŶŶŶŶya kŪmea mbuŶ na ŶndŶ kuma vu kŪvika ŪkŪŪnŶ wake.

MŪsoa ŪŪ nŶ ta ngelekany'o kana nthimo Ŷa Ŷetawe nŶ ŪalyŪko wa kŶveva Ūla Ūetawe nŶ Athani on the ma Ngai. Ino nŶ ndafa ya mwanya kwa mwŶkalo wa YesŪ Ūla katŶ wa Athani on the ma Ngai wanyuviwe ta ngelekany'o ya kŪete maŪndŪ ma Syama sya Ūseng'yo.

112.Na yġla Nyie namavevee amanyġw'a ma Yesu mambġtkġe Nyie na Mġtġmwa Wakwa, mo maisye, 'Ithyġ nġtwġtkġġlaa na We İthwa na Okġsġ kana ithyġ nġtwġnganġte.'

وَلَاذَ أُوحِيَتْ إِلَى الْوَارِثِينَ أَنْ اؤْمِنُوا بِرِسْوَالِي قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١١٢﴾

113.Yġla amanyġw'a maisye, 'We Yesu, mwana wa Malia, Mwġai waku nġtonya kġtġtetheesya ithyġ na İmisi yusġġte İfu kuma İtunġ? Nake asya Mġkġei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'İ mwġ etġkġli.'

إِذْ قَالَ الْوَارِثُونَ لِيَعْسَى ابْنُ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ أَتَقْوَى اللَّهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾

114.Mo maisye, 'Ithyġ twġenda tġtonye kġġya,na kana ngoo sitġ ithġmġe na nġkana tġtonye kġmánya kana we ġtġtavġyte ithyġ w'o, na kana tġtonye kġkġsġġa šu.'

قَالُوا نُزِّلْ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ لَكَ أَنْ قَدْ صَدَّقْنَا وَنَكُونُ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٤﴾

115.Yesu, mwana wa Malia, aisey,'We Ngai Mwene Vinya W'on the, Mwġai waitġ, tġtheesye ithyġ İmisi kuma İtunġ yusġġte kyaġya nġkana yġthwe mġthenya mġnene kwitġ,kwa ala ma mbee maitġ ana ala maitġ ma mġminġkġlyo, na Kyama kuma kwaku; na tġnenge kyaġya kitġ, nġndġ We Nue Mġnengani wa kyaġya Ula Mġseo Vyġ.'

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا إِذْ أَوْلَيْنَا وَأَخْرَجْنَا وَإِيَّاهُ مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٥﴾

116.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aisey, 'Vate nzika, Nyie nġngġmġtheesya inyw'İ, İndġ šla wenyu ona wġva šnġġleġ kwġtkġġa İtina wa šu----- Nyie vate nzika ngamasilġġa mona šsilġlo šla Nyie ndakamasilġġa andġ angġ katġ wa andġ!

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَنَزَّلْتُهَا عَلَيْكُمْ فَسَن يَكْفُرُ بَعْدَ مِنْكُمْ فَإِنِّي آعِدُّبِهِ عَذَابًا لَّا آعَذِبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٦﴾

LUKU 16

117.Na yġla Ngai Mwene Vinya W'onthe škasya, 'We, Yesu, mwana wa

وَلَاذَ قَالَ اللَّهُ لِيَعْسَى ابْنِ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ

Malia, we nīwamatavisye andō, ‘Mbosai nyie na mwaitū kwīthwa ngai ilī Ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthe?’ We akasōngīa, ‘Wī Mōtheu We. Nyie ndyaī ndonya kwasya ūndū ūla ūtambaīlīte. Ethwa nīnaneenie ūu, We vate nzika wīthwa waūmanyie. We nīwīsl maūndū ala me kīlīkonī kyakwa, na nyie ndyīsl maūndū ala me kīlīkonī Kyaku. We Nue tū Ula Mūmanyi wa syīndū ila ivithītwe.

اتَّخِذُونِي وَرَبِّي الْهَيْبَةَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّكَ إِن كُنْتُ قَاتِلُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَكَلَّمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ⑤

عليه السلام

118. ‘Nyie ndyaamatavya ūndū ūngī ateo ūla We wambiyīāte..... Mōthaithei Ngai Mwene Vinya W’onthe, Mwīai wakwa na Mwīai wenyu. ‘Na nyie nāī ngūsī ūlū woo īvinda yīla nekalile katī woo, īndī yīla We watumie nīkw’a, We nīweethīwe wī Mūsyaīlīsyā ūlū woo; na We wī Ngūsī ūlū wa syīndū syonthe.

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَيُّنَ اعْبُدُوا اللَّهُ رِزْقِي وَرِزْقُهُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَكُنَّا نُؤْفِكُنِي لَنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبُ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑥

119. ‘Ethwa We nūūmasīlīla mo, mo nī athōkūmi Maku; na ethwa We nūūmaekēa, We vate nzika, Nue Wī-Vinya, Ula-Mūf.

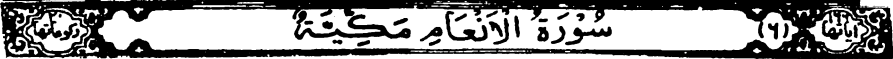
إِنْ تَعَدُّهُمْ فَأَنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَعُودُهُمْ فَآتَاكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑥

120. Ngai Mwene Vinya W’onthe akasya, ‘Uū nī mūthenya tū ūla ene-w’o mekūunīka nī ū-w’o woo. Ve Mīūnda īla īvīfīlaa tūlūsī uungu wayo, mo makekalaa vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W’onthe nīwendeeaw’a mūno nīmo; namo nīmendeeaw’a mūno nī We; ow’o ūsu nī ūtanu mūnene.’

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ⑦

121. Usumbōf wa matu na nthī na kyonthe ona kīva kīla kī nīnīnī wasyo; nīsyā Ngai Mwene Vinya W’onthe; na We ena ūtonyi ūlū wa syīndū syonthe.

لِلَّهِ مَالُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑦

AL-AN'AAM
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe nĩ tei.

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Ndaŵa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla woombie matu na nthĩ, na atw'kĩthya kĩla *m'Uthemba* wa kĩvindu na kyeeni; ateo ala matetĩkĩlaa mamwĩananasya Mwĩai woo na ngai ingĩ.

الْحَدِّ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدُونَ ②

3.We nĩ We Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma mũthanganĩ *yUmba* na ĩndĩ We atw'a ĩvinda. Na ve ĩvinda *yĩngĩ* yĩtw'e yĩ vamwe Nake. Ateo inyw'ĩ mwĩna nzika nayo!

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَهُ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمُرُّونَ ③

4.Na we nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, *Ngai wa kwelĩ* matunĩ na ĩũũũ wa nthĩ. We nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syenyu, na ota ūu maũndũ ala me ūtheinĩ. Na We nĩwĩsĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ④

5.Na kwoo vaivikaa Kyama ona kĩmwwe katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ateo mo nĩmaalyũkaa na makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑤

6.Kwa ūu, mo nĩmaũleile ūla w'o yĩla wookie kwoo; ĩndĩ o mũtũkĩ ūvoo wa maũndũ ala mo mamavũfaa ngũĩ ōkamavikĩa.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءٌ مِمَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑥

7.Mo nomonaa nĩ maika meana ata ala twamanangie ala maĩ mbee woo? Ithyi nĩtwamanengete mo vinya ĩũũũ wa nthĩ ūndũ Ithyi tũtamũnengete inyw'ĩ na Ithyi nĩtwatwaie mathweo ĩũũũ woo, metĩkĩte

الَّذِينَ يَرَوْنَ كَمَا مَخْلَقْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَوْمٍ فَكُنْتُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ تُنْكِنْ لَكُمْ وَارْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ قِدْرًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ ⑦

mbua nyingi; na Ithyi nftwatumie t0l0s1 t0v1f1a uungu woo; na Ind1 Ithyi nftwamanangie mo n0nd0 wa na1 syoo na nftwook1lilye and0 ang1 ftina woo.

بِذُنُوبِهِمْ وَأَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ①

8.Na takethwa Ithyi twa0theesye maand1ko maand1k1twe t0l0 wa 0a na mak1fthwa mamakiitie na moko moo, *ona k0v1f1a Ou Ind1* alei vate nzika methwa maisye, 'K1 ti k1nd0 Ind1 n1 0oi w1 0thein1.'

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرطَائِسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ
لَقَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ①

9.Namo maasya, 'N1k1 m0la1ka ndatheetw'e kwake?' Ind1 takethwa Ithyi twatheetye m0la1ka, 0voo w1fthwa watw'1we, *na Ind1* mo may1fthwa manengiwe 1vinda.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكَ فَكَيْفَ
الْأَمْرُ تَمَّ لَا يَنْظُرُونَ ①

10.Na takethwa Ithyi twam0nyuv1te m0la1ka *ta M00mwa*, Ithyi tw1fthwa twam0se0visye ta m0vw'ano wa m0nd0; na 0u tw1fthwa twamav1ng1sie ma0nd0n1 ala mo ene mav1ng1san1aa.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ
مَا يَلْبَسُونَ ①

11.Na vate nzika. At0mwa ala ma1 mbee waku n1mav0fwe ng0f, Ind1 ma0nd0 ala mo mav0faa ng0f n1mamathy0l0l0kile asu amwe kat1 wa ala mav0aa ng0f.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَأُوا بِرُسُلِ مِن قَبْلِكَ فَخَاقَ يَأْتِيَن
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ①

LUKU 2

12.Asya, 'angangai t0l0 wa nth1, mwone Ond0 waily1 m0min0k1llyo wa ala amatw'1k10thisye *Athani* ta akengani.'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكذِّبِينَ ①

13.Asya, 'Ila sy1 matun1 na t0l0 wa nth1 n1 sya0?' Asya, 'N1 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' We n1w1yum1tye We Mwene *kwonany'a* tei. We vate nzika, *akaendee* na k0m0mbany'a inyw'1 k0vika M0thenya wa Uthay00kyo. Vai

قُلْ لَيْسَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلٌّ لِّهِ كِتَابٌ عَلَى
نَفْسِهِ الرَّحْمَةِ لِيَجْمَعَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ
فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ①

nzika nthlŋi waw'o. Asu ala meyanangŋite mo ene maiketŋkŋla.

14.Nŋ Kyake kŋla kŋtŋaa ŋtukŋ na mŋthenya. Na we nŋ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

15.Asya, 'Nye ngamwosa mŋsŋvŋ ŋngŋ ona wŋva eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mŋseŋvya wa matu na nthŋ, Ula ŋnenganae ŋfu nake ndanengawe ŋfu?' Asya, 'Nye nŋnyŋlawe nŋthwe wa mbee wa ala menenganae.' Na we ndŋkethwe wa ala meananasya Ngai na ngai ingŋ.

16.Asya, 'Kwa ŋla w'o, ethwa nyie ndiŋmwŋw'a Mwŋai wakwa, nyie nŋngŋkŋ ŋsilŋlo wa ŋla mŋthenya mŋnene. *¹

17.We ŋla ŋkavŋtŋkanw'a na mŋthenya ŋsu, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe akeethwa amwŋw'ŋite tei. Na ŋsu ow'o nŋ ŋtanu mŋnene.

18.Na ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwaŋkiita we na nthŋna, vai ona ŋmwe ŋtonya kŋŋvetanga ateo We, na ethwa We amŋkiita na *ŋvuso* ŋseo, ŋndŋ We ena ŋtonyi wa kwŋka ŋndŋ w'onthe ŋla We wendaa.

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٤﴾

قُلْ أَغْيَرَ اللَّهُ اتَّخَذُ وَلِيًّا فَأَطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أكونَ
أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٥﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

مَنْ يُضَرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَجِمَهُ وَذَلِكَ الْقَوْمُ
الَّذِينَ ﴿١٧﴾

وَأَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ يَضِرُّهُ فَلَا يُغْنِي عَنْهُ شَيْءٌ إِلَّا هُوَ
وَأَنْ يَسْأَلَ يَضِرُّهُ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

¹ * Ithŋi twŋasya ŋalyŋŋloŋŋ ŋalyŋŋwe kuma 'mŋthenya mŋthŋku ŋandŋkwe' mŋthenya mŋnene ŋla wŋna ŋalyŋŋlo w'onthe wa ndeto. 'adhiim' ŋvoonŋ ŋŋ.

19.Na We E-na Utonyi W'onthe ūlū wa syūmbe Syake-mbaa andū; na We nī Ula-Mūī, Ula Mūmanyi-Wa-Syonthe.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٩﴾

20.Asya, 'Nī kyaū kŕito mūno vyū kŕivŕta ngŭsŕ?' Asya, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngŭsŕ katŕ wakwa nenyu. Na Kulani ũno nŕvuanŕtw'e kwakwa nyie nŕkana ndonye kŭmŭkaany'a nayo na ūla w'onthe ũmŭvikŕŕaa. Ata! Inyw'ŕ mwŕŕna ūkŭsŕ vyŭ kana ve ngai ũngŕ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Asya, 'Nyie ndina ūkŭsŕ wa ūu.' Asya, 'We nī Ula Ngai Umwe, na nyie nŕnŕmŭvetangie vaasa mŭno vyŭ na ila inyw'ŕ mŭmwŕŕananasya *We nasyo*

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَبَيْتَكُمْ لَنَشْهَدَنَّ أَنْ مَعَ اللَّهِ الْإِلهَةُ أُخْرِي قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَ

وَاللَّهُ

إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٢٠﴾

21.Asu ala Ithyŕ twamanengie Ivuku, nŕmamŭmanyaa We tondū mo maimanyaa syana syoo sya ivŕsŕ. Indŕ ala manangaa mathayū moo maiketŕkŕŕla.

الَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ لَآ يُؤْمِنُونَ ﴿٢١﴾

وَاللَّهُ

LUKU 3

22.Na nŭŭ ūla ūte mŭlŭngalu kŭmŭvŕta we ūla ūmŭseŭvŕasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvŭngŭ kana ūla witŕkŕŕthasya Syama Syake sya ūvŭngŭ? Vate nzika, ala mate alŭngalu maikaŕŕla.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْجِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na sŭanŕŕai mŭthenya ūla Ithyŕ tŭkamombany'a onthe vamwe; na Indŕ tŭkamatavya ala meananisye Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingŕ, 'Meŕva ala atindany'a inyw'ŕ mwaneenaa ūvoo woo, ala inyw'ŕ mwawetaa?'

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جِثِيمًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنِّي سُرَّكَاؤُكُمْ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٣﴾

24.Indŕ mŭminŭkŕŕŕyo wa ūmaamai woo ūkeethwa vathei ateo kana mo

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فَتَنَّهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٤﴾

makaasya, 'Ithyĩ twĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai waitũ, ithyĩ tũyaĩ avoyi ma mĩvw'anano.'

25.Sisyai Ūndũ mo mekengaa mo ene. Na Ūndũ Ūla mo maseũvisye ndwaĩ na Ūuno kwoo.

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَّبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٥﴾

26.Na katĩ woo ve amwe ala meũkwĩthukĩĩsya we; ĩndĩ Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte isiĩĩi ĩŪĪŪ wa ngoo syoo, nĩkana maikamanye, na kũlea kwĩw'a matũnĩ moo. Na mo ona makona, Kyama ona kĩva maikĩĩkĩĩla, na now'o kũilyĩ yĩla mo mooka vala ūĩ, maikaananĩa naku, asu ala matetĩkĩĩlaa maasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ mbano sya tene.'

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كَلِمَةً لَا يُؤْمِنُوبَهَا فَهُمْ عَلَىٰ حَتِّ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٥٦﴾

27.Namo nĩmamavataa angĩ kũsyĩĩkĩĩla. Na onamo ene nĩmasyelelũkaa. ĩndĩ mo mayanangaa ona ūmwe ateo mo ena; ĩndĩ nĩmo meyanangaa ene! No kwona tũ mo matonaa.

وَهُمْ يَهْتُونَ عَنَّهُ وَيَتَوَنَّ عَنَّهُ وَإِنْ يَهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٧﴾

28.Na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona tũ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwaki! Mo makaasya, 'Iiaa! Takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũtũngwa ĩtina Ithyĩ tũitw'ĩkĩĩthya Syama sya Mwĩafi waitũ ta ūvũngũ na ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa etĩkĩĩli.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا مَرَدُّوًا لَا نَكَذِّبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

29.Tiw'o! Maũndũ ala mo mavithaa vau mbeenĩ yu nĩmamevuanĩsye mo. Na ona makatũngwa, mo vate nzika, masyoka maũndũnĩ ala mavatĩtwe. Na mo vate nzika nĩ akengani.

بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٥٩﴾

30.Na mo maasya, 'Vai kĩndũ ateo thayũ ūũwitũ wa yu, na ithyĩ tũikokĩĩw'a ĩngĩ.

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا غَنَّا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٦٠﴾

31.Na takethwa we nūtonya kwīsa kōmona tū yīla makaŌngamw'a mbee wa Mwīfai woo! We akaasya, 'ThayŌ ōŌ wa kēll ti wa w'o?' Na mo makaasya, 'Ū, w'o wa Mwīfai waitŌ,' We akaasya, 'Samai Ūndī Ōsilflo nūndū nīmwaileile kwītkīla'.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ
قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32.Asu ow'o nīmo mena wasyo ala maleaa kōkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nīkwīthwa kana yīla ūla Saa Ōkamavikīla mo mateŌmánya, mo makaasya, 'Aa, kyeva nī kīttŌ nūndū wa kūvŭthya Saa ŌŪ! 'Namo makakua mīfo yoo ūlŪ wa inyonyu syoo. Vate nzika, kīla mo makuaa nī kīthūku.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ
السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَحْسِرُنَا عَلَىٰ مَا فَزَعْنَا فِيهَا
وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا
يَزُرُونَ ﴿٣٢﴾

33.Na thayŪ wa nthī ti kīndū ateo no ūthaŪ na ngūī. Na vate nzika, wīkalo wa ūtunī nī mŪseo kwa ala alŪngalu. Ūndī inyw'ī nomŪkamanya?

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ
خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٣﴾

34.Ūthyī nītwīsi nesa vyŪ kana maŪndŪ ala mo maneena ow'o nīmaŪthatasya we; nūndū vate nzika, tuue maŪwetanīasya na ūvŪngŪ Ūndī nī Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila eki-ma-naī maleaa.

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا
يَكْتُوبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٤﴾

35.Na ow'o AtŪmwa ala maī mbee waku nīmaleilwe; Ūndī ona kūilyī ūu, mo nīmekalile me omīlasya ma kūlewa na kūthīnw'a nīmekalile me omīlasya kūvika ūtethyo WitŪ yīla wamavikīlie. Vai ona ūmwe ūla ūtonya kūalyūla ndeto sya Ngai Mwene VinyaW'onthe. Na ūvoo wa AtŪmwa ala ma tene nŪmŪvikīlīte we.

وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا
وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَنَّهُمْ نَصَرْنَا وَلَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبِيِّ الْأُرْسَلِينَ ﴿٣٥﴾

36.Na ethwa ūlei woo nī mwai kwaku, Ūndī, ethwa nūtonya kŪmantha nzīla

وَإِنْ كَانَ كِبْرُ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ

uungu wa nthi kana mbaasya ukambata Ituni, na uimaetee mo Kyama, we n'otonya kwika Ou. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe n'week'ne kwenda Kwake vinya, We vate nzika ethiwa amaetie mo vamwe utongoini. Kwa Ou, we ndukethwe wa ala matena Umanyi.

تَبَتَّعِي نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ
بِآيَاتِهِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ عَلَى الْهُدَى فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٠﴾

37.No asu tu ala methuk'isyya na ut'it'ku met'it'laa. Na Iulu wa ala akw'u, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamok'ilya mo methwe thayu, na Ind'i mo makatungwa Kwake.

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْعَوْنَ وَالَّذِينَ يَبْعَثُهُمُ
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٦١﴾

38.Namo maasya, Niki we ndaathew'a Kyama kuma kwa Mw'afi wake? 'Asya, 'vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na utonyi wa k'utheesya Kyama, Ind'i aingi m'uno moo mayisi.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ
قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَ لَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

39.Vai nyamu tkungaa Iulu wa nthi kana nyunyi Iulokaa na nthwau syayo iifi, ateo ni mba' otenyu. Ithi' t'it'ite kindu Ivukuni. Ind'i kwa Mw'afi woo mo makoombanw'a vamwe.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا ظَلِيْرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحِهِ
إِلَّا أَمَرٌ أَمْثَلُكُمْ مَا قَدَرْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٦٣﴾

40.Asu ala maleete Syama Siitu mai matu na maineenaa -----me nthini wa k'ivindu k'nene. Iulu wa Ula Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa ona w'iva, We numw'it'k'lasya k'uthyoeka. Na ula, We wendaa am'utongoeasya nz'ani fla ya w'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمْ وَبُكْرٌ فِي الظُّلُمَاتِ
مَنْ يَشَأِ اللَّهُ يُضِلَّهُ وَمَنْ يَشَأِ يُعَلِّمُهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٤﴾

41.Asya, Inyw'i mw'is'uan'ia usung'io wenyu ukeethwa o'ilyi ata ethwa usill'ilo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ukooka Iulu wenyu kana ula Saa utw'itwe uvike,

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْتُمْ عَدَابُ اللَّهِ أَوْ أَنْتُمْ السَّاعَةُ
أَعْتَدَ اللَّهُ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٥﴾

mŭkamwĩkaĩla Ūngĩ ona Ūmwe eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We akenda, na ila mŭmwĩananasya nasyo ikamŭla inyw'I.

42.Tiw'o, no We eweka ūla inyw'I mŭkamwĩkaĩla; na Indĩ We akaveta kĩla inyw'I mŭmwĩfaa We avetange ethwa We akenda, na ila mŭmwĩananasya nasyo ikamŭla inyw'I.

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ
ج ۞ وَتَنْسَوْنَ مَا أَنْشُرَكُمُ ۞

LUKU 5

43.Na ow'o Ithyĩ nĩtwatŭmie Atŭmwa kwa andŭ ala maĩ mbee waku we; na nĩtwamathĩnisiye na ūkyā na mbanga nĩkana matonye kwĩnyivya mo ene.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ
وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ۞

44.Nĩkĩ Indĩ, yĩla ūsilĩlo Witŭ wookie ūlŭ woo, mo mayaaĩthwa menyivĩtye? Indĩ ngoo syoo nĩsyoomĩthiw'e na Satani amatw'ĩkĩthya maŭndŭ onthe ala mo meekie kwoneka me kavaa kwoo.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَكُذِّبَتْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ ۞

45.Indĩ, yĩla mo moolilwe nĩ maŭndŭ ala mataiwe namo, Ithyĩ nĩtwavingŭie mbingĩlo syonthe sya syIndŭ kwoondŭ woo, kŭvika yĩla mamatanĩfaa maŭndŭ ala manengiwe, Ithyĩ nĩtwamakwatie na kĩthŭlŭmŭkĩlo, na wee! Mekw'a nthInĩ wa mwĩkalo wa kŭyĩtŭka.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ
شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِهَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ۞

46.Kwa ūu mĩi yonthe ya andŭ ala meekie naĩ nĩyatililwe; na ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.

فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ۞

47.Asya, 'Inyw'I mwĩsuanĩa ata? Ngai Mwene Vinya W'onthe akaveta kwĩw'a kwenyu na kwona kwenyu, na kŭsilĩla ngoo syenyu, nĩ ngai Ūngĩ wĩva eka Ngai

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَعَتَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ

Mwene Vinya W'onthe ūtonya kŭmŭtŭngŭla inyw'ŭ *syŭndŭ isu?* Sisyai ūndŭ Ithyŭ tŭalyŭlaa Syama, Indŭ mo nŭmaalyŭkaa na makaitia.

عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ الْغَلْبُ
كَيْفَ لِنُصِيفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصِدُّونَ ﴿٥٠﴾

48.Asya, 'Mwŭsŭanŭa ata inyw'ŭ? Usiŭflo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkoka ŭlŭlŭ wenyu kwa kŭthŭlŭmŭkŭflo kana ūtheinŭ, ve amwe makanangwa ateo eki ma naŭ?'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَشْكُرَ عَذَابَ اللَّهِ بَعَثَ اللَّهُ جَهَنَّمَ هَلْ لِي بِهَا إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾

49.Na Ithyŭ tŭimatŭmaa Atŭmwa kwoondŭ wa ūndŭ ūngŭlŭ ateo nŭ aeti-ma-ŭvoo mŭseo na ta akaanany'a. Kwa ūu, asu ala metŭkŭlaa na kŭyŭlalyŭla mo-ene, kŭikethwa w'ia ŭlŭlŭ woo ona maikakwatwa nŭ kyeve.

وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
مَنْ أَمِنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥٢﴾

50.Na asu ala maleaa Syama Sitŭ, ūsiŭflo ūkamavalŭkŭla mo, nŭndŭ nŭmaleile kwŭw'a.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا بَشَّرْنَاهُمُ الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿٥٣﴾

51.Asya, 'Nyie ndiŭmwŭla inyw'ŭ kana: Nyie nŭna inandŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona Nyie ndyŭŭŭ maŭndŭ ala matonekaa; ona nyie ndiumwŭla inyw'ŭ: Nyie nŭ ŭlaŭka.' Nyie nŭmaatŭla tŭ, maŭndŭ ala mavuanŭtw'e kwakwa.' Asya, 'Kŭlalinda na mŭndŭ ūla wonaa nthŭ nŭ ūndŭ ūmwe? Indŭ inyw'ŭ nomŭsŭanŭaa?

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَتْلُو
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُمْ إِلَّا مَا
يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ إِنَّمَا
تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٤﴾

LUKU 6

52.Na makaany'e nayo asu ala methŭawa na w'ia wa kana mo makoombanw'a kwa Mwŭlaŭ woo, kana maikethwa na mŭnyanya kana mwŭw'anŭthya ūtee Wake, nŭkana matonye kwŭthwa alŭngalu.

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنْ يَسْتَوِيَ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيُّ وَلَا شَفِيعٌ لَهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٥﴾

53.Na ndOkamalÜngye ala mamwĩkaŋlaa Mwĩafi woo křoko na wřoo, maimantha kwona ūthyŪ Wake. We ndOkakŪlw'a ūvoo woo namo maikakŪlw'a ūvoo waku we, nřkana ndOkamalÜngye Őtw'řke wa ala mate alÜngalu.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْقُدْرَةِ وَالْحَيْثُ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْ
وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْ فَتَنْظُرُهُمْ تَنْظُرًا
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٦٧﴾

54.Na ota Őu Ithyĩ nřtŪmatatřte amwe moo na ala aŋgř, nřkana mo matonye kwasya, 'Aa nřmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūmanengete řnee Yake katř waitŪ?' We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamesř vyŪ ala matÜngaa mŪvea?

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَتَوَقَّأَ الْهَوَىٰ
مَنْ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَوْلٌ مِّنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ
بِالشَّاكِرِينَ ﴿٦٨﴾

55.Na yřla ala metřkřlaa Mřsoa yakwa mooka vala we řř asya, 'MŪuo wřthwe nenyu! Mwĩafi wenyu nřwřyũmřtye We-Mwene kwřthwa Mwřw'anři-Wa-Tei, nřkana ūla katř wenyu wřkaa ūthŪku nŪndŪ wa kŪlea kŪmanya, na akaumbŪla řřtina wa Őu na akaseŪvya, řndř We nř MŪekanři-MŪno, VyŪ, UsŪřtwe nř tei.

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ
عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لِأَنَّكَ
عَمِلَ مِنْكُمْ سُوْءًا لَّيْسَ بِهَا لَكُمْ تَابٌ وَنَبَأُ
وَأَصْلَحَ فَاتَّخَذُوا عَفْوَكَ عَفْوَكَ ﴿٦٩﴾

56.Na Őu nřw'o Ithyĩ tŪvuanasya Mřsoa nřkana inyw'ř mŪtonye kŪmantha ūkeo na nřkana nřza ya ene nař yřlyonany'e.

وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْآيَاتِ لِيَتَذَكَّرَ الَّذِينَ لَمْ يُحْمَلُوا
بِهَا مِنْ أَجْلِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾

LUKU 7

57.Asya, 'Nyie nřmbatřtwe kŪmathaitha ala inyw'ř mŪmekařlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Nyie ndikamaatřla mawendi menyu mathŪku. UndŪnř ūsu, nyie ngeethwa nř mwau na nyie ndikethwa wa ala matongoew'e nesa.

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا
أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٧١﴾

58.Asya, 'Nyie nřÜngama řřlŪ wa ūkŪsř mŪtheu kuma kwa Mwĩafi wakwa na inyw'ř nřmŪkŪlea. UndŪ ūla inyw'ř

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عَزَيْتُمْ
مَا تَسْتَعْمَلُونَ بِهِ إِنَّ الْعِلْمَ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ الْحَقَّ

mOkwenda ndwĩ ūtonyini wakwa. Utw'io ndwĩna ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. We atavanasya w'o, na We nĩ We Ula Mũseo Vyũ katĩ wa asili.'

وَهُوَ خَيْرُ الْفَاعِلِينَ ﴿٥٨﴾

59.Kethwa kĩla inyw'ĩ mOkwenda kĩkalaatwe kĩ ūtonyini wakwa, vate nzika, ūvoo nĩūtuwa katĩ wakwa nenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa vyũ ala mate alũngalu.

قُلْ لَوْ أَنِّي عِنْدَ مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَأُخَوِّضَ الْأُمَّةَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

60.Na mbungũo sya maũndũ ala matonekaa syĩ Nake We; Vai ūsyĩsĩ ateo We; na We nĩwĩsĩ kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ūlũ wa nthĩ na ūkanganĩ . Na vaivalũkaa ūtu nthĩ ateo We nũyĩsĩ; ona vai kaveke ke kĩvĩndunĩ kĩnene kya nthĩ kana kĩndũ kĩũ kana kyũmũ, ĩndĩ nĩkĩfandĩke Ivukunĩ Itheu.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمٍ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَأْسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦٠﴾

61.Na We nĩ We Ula wosaa mathayũ menyu ūtukũ na nĩwĩsĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa mũthenya; na ĩndĩ nũmũkĩlasya inyw'ĩ ĩngĩ nthĩnĩ waw'o nĩkana ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe yĩanĩw'e. ĩndĩ Kwake nĩkw'o ūalũko wenyu. ĩndĩ We akamũmanyĩthya inyw'ĩ maũndũ ala mweekaa.

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَقَّعُكُمْ بِالْأَيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَّحْتُمُ بِالنَّهَارِ لَمْ يَبْعَثْكُمْ فِيهِ لِيُقِضَ أَجَلٌ مُسَخَّرٌ لَكُمْ إِلَيْهِ فَرْجَعْكُمْ لَمْ يَبْعَثْكُمْ بِمَا لَمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦١﴾

LUKU 8

62.Na We nĩ mũnene ūlũ wa athũkũmi Make, na We nũmatũmaa asũvĩ kũsyaĩsya ūlũ wenyu, kũvika, yĩla kĩkw'ũ kyooka kwa ūmwe wenyu, Atũmwa Maitũ nĩmosaa thayũ wake, na mo maileaa kwĩka ūu.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً نَحْمَهُ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفْقِدُونَ ﴿٦٢﴾

63.Na mo matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩfafi woo wa w'o.

ثُمَّ رُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاكِمِينَ ﴿٦٣﴾

Vate nzika, ūtw'io nĩ Wake. Na We nĩ We Ula wĩ mĩtũkĩ vyũ kwa kũtala.

64.Asya, 'Nũũ ūla ūmumasya inyw'ĩ mbanganĩ sya nthĩ nyũmũ na nganganĩ, yĩla mwamwĩkaĩla We na ūuu kĩmbithĩnĩ mũkyasya, 'We atũtangĩla ithyĩ kuma ūndũnĩ ūũ, ithyĩ vate nzika tũkeethwa ala mena mũvea?'

قُلْ مَنْ يُغْنِيكُمْ مِنَ الْمَرْءِ الْكَافِرِ لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا وَخَفِيَّةً لِّئِنْ أُنْجِئْنَا مِنْ هَذِهِ لَتَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

65.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amumasya inyw'ĩ kuma vala maĩ na kuma nthĩnĩ wa kĩla mũisyo, Indĩ nĩmũmwĩanasya We na ngai ingĩ.

قُلْ اللَّهُ يُغْنِيكُمْ فِيهَا وَمِنْ كُلِّ قَرْيَةٍ ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْكُرُونَ ﴿٦٥﴾

66.Asya, 'We E-na ūtonyi kũete ūsilflo ūlũ wenyu kuma ūlũ wenyu kana uungu wa nyaĩ syenyu, kana kũmũthokoany'a inyw'ĩ mũkatĩlkanga nthĩnĩ wa nguthu mbai imenene na kũmũsamĩthya inyw'ĩ vinya wa mũndũ na ūla Ongĩ.' Sisyai ūndũ ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa na nzĩa syĩ kĩvathũkany'o nĩkana mo matonye kũmanya!*

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبَسَكُمْ سِجَاعًا وَيُزَيِّقَ بَعْضَكُمْ بِأَسْبَعْضٍ أَنْظُرُوا كَيْفَ تُصَرِّفُونَ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

67.Na andũ maku nĩmamĩleete, onakau nĩyo ya w'o. Nyie ndi mũsũvĩi ūlũ wenyu.'

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَنْتُ عَلَيْكُمْ يَوْكِيْلًا ﴿٦٧﴾

68.Kwa kĩla wathani ve ūvinda yĩtw'e; na o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

لِكُلِّ نَبِيٍّ مُسْتَعَزِّزٌ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

69.Na yĩla we wamona ala meyũmbanasya kũmĩvukya Mĩsoa Yaitũ na ndeto sya mana, Indĩ uma vala maĩ

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۗ وَإِنَّمَا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

*Ndeto ĩno 'yalbisakum' yonanasya kyyu kya mbanga ĩla yĩkalaa mavinda na ĩfa yĩtw'ĩkaa kĩlungu kĩmwe kya mwĩ ta ngũa. Kwa ūu, ūalyũko mũfikĩku wendaa ūnceni ūmwe wa kwĩkalaa.

okOvika mae ngewa Ingi eka Isu. Indf ethwa Satani nīwakOllthya we, Indf we ndOkekale vo na andO mate alUngalu Itina wa kUlilikana.

70. Ona Utalo woo tiw'o mwingi kUvita ala alUngalu ona vanini, Indf wfa woo nī kUmataa mo nīkana matonye kUmOkfa Ngai.

71. Na ekana na asu ala mosaa ndfni yoo ta IthaU na ngUf, na ala thayU wa nthf Umakengete. Na mate UndU nayo, nīkana thayU ona wīva ndOkese kwaa tene na tene kwoondU wa Uthyoeku na maUndU ala w'o weekie. W'o ndOkethwa na mUtetheesya kana mwīw'anīthya Utee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona waumya kyovosya ona kīva kīiketīkīlwa. Aa nīmo ala matwaItwe wanangīkonī nUndU wa meko moo. Mo makeethwa na kyaUnyw'a kya kīw'U kīUtheOkā na ūsilīlo wī woo nUndU nīmaleile kwīfīkīla.

LUKU 9

72. Asya, 'Ithyī tOkamwīkaīla ūla ūte Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla ūtatonya kUtUuna ithyī kana kUtUthOkya, na ithyī tOkatUngwa Itina na itiinyo sitU Itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kUtUtongoesya, ta ūmwe ala athOku mamŪsesengaa na kUmŪtia akyanganga ūlU wa nthf, na ūla wīna anyanyae meūmwīta makyasya. 'Uka kwitU?' Asya, 'Vate nzika, ūtongoi ūla wa w'o nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ithyī nītwīyīfawe twīnengane kwa Mwīfī wa nthf syonthe.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَلَكِنْ ذُكِّرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٠﴾

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لُجَبًا وَلَهُمْ وَعَزَّزَهُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذُكْرِيَاءَ أَنْ تُنْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ ؕ وَإِنْ
تَعَدَّلَ كُلٌّ لَعَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ
أُتُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَيِيمٍ وَعَلَاءٌ
عِجْ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٦١﴾

قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُودٌ عَلَى أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا اللَّهُ كَالَّذِي
اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانٌ لَمَّا اخْتَبَأَ
يَدْعُوهُ إِلَى الْهُدَى اثْنًا قُلْ إِنْ هَدَى اللَّهُ
هُوَ الْهُدَى وَأَمْرُنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٢﴾

73.'Na ithyī nīt0nengetwe mwīao: 'Lōlōmīllyai Mboya na mōkīei We;' na We nī We Ula mōkōmbanīw'a Kwake.

وَأَنْ أَيْمِنُوا الصَّلَاةَ وَالْقُوَّةَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na We nī We Ula woombie matu na nthī kwa ōlōngalu; na mōthenya ōla We ōkaasya, 'Ithīwa!' na ōkīthīwa.' *
3

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ
الْقِيَامَةِ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ
يُنْفَعُ فِي الصُّورِ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٤﴾

75.Na lilikanai īvinda yīla Avalamu wamōtavisye īthe wake Aasali, 'We wīosa mīvw'anano ta Ngai?' Vate nzika, nyīe nīkwona we na andū maku mwī nthīnī wa īvītyo yī ōtheinī.'

وَأَذَقْنَا لِلَّذِينَ أُشْرِكُوا مِنْ أَصْنَانِ الْإِبْرَاهِيمَ
إِنَّ رَبَّكَ وَوَعْدُكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾

76.Na ōu Ithyī nītwamwonisye Avalamu ōsumbī wa matu na nthī nīkana we atonye kūtongoew'a nesa na nīkana we atonye kwīthwa wa asu ala mena ō-w'ō wa mōīkīlō.

وَكَذَلِكَ نُورِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَيَكُونُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

77.Na yīla ōtukū wamōvikīe, oona ndata. We asya, 'Uō nī Mwīāfī wakwa!' Indī yīla yathōie, asya, 'Nyie ndisyendete ila ithuaa.'

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكُوفَةَ قَالَ خُذْ أَسْرَتِي
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٧٧﴾

78.Na yīla we woonie mwei umīte wīna kyeni kīnyaīlku, aisye, 'Uō nī Mwīāfī wakwa!' Indī yīla wathōie, aisye, 'Ethwa Mwīāfī wakwa ndendongoesya Nyie, vate nzika, nīthwa katī wa andū ala maaa.

فَلَمَّا سَرَ الْفَجْرَ بَارِعًا قَالَ هَذَا أَسْرَتِي فَلَئِمَّا أَفَلَ
قَالَ لَيْنَ لَمْ يَهْدِنِي سَرَتِي لَا كُنتَ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّالِّينَ ﴿٧٨﴾

79.Na yīla we woonie syōa yīkyuma yīna kyeni kīnyaīlku, aisye, 'Uu nī Mwīāfī wakwa!' Yī nīyo īnene vyō. 'Indī yīla yathōie, aisye, 'Inyw'ī andū

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَارِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا الْبَدْرُ
فَلَئِمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٩﴾

*Ndeto Ino īthīwa Kunī Fayakoon ndyonanasya ōndū ōkwīkīka kavola na kavola kuma vatheī vakethwa ve kīndū. Uu nī kwasya kana yīla Ngai wenda kwenda Kwake kwambīlīlasya kwīthwa na mōmbīlwe na o mītukī ōkīkīka ōndū We wenda.

makwa, vate nzika, Nyie n̄naimanya nesa ila mw̄ananasya Ngai nasyo.

80.Nyie nelekeleye ōthyū wakwa kwa Ula woombie matu na nthī, n̄nengan̄ite vyū anyie ndi katī wa ala mamw̄ananasya Ngai na ngai ingī.

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٠﴾

81.Na andū make n̄makaanan̄ie nake. Nake asya, 'Inyw'ī mw̄ikaanan̄ia nakwa ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe oȳla We ūndongoesyē nesa?' Na nyie ndikw'ik̄la ila mūmw̄ananasya We nasyo, Ateo Mw̄afi wakwa enda ūndū. Mw̄afi wakwa aithyūlūlūk̄ite sȳndū syonthe nthīn̄i wa ūmanyi Wake. Inyw'ī īndī nomūtaīkaa?

وَحَاجَّةَ قَوْمِهِ قَالَ اتَّخَذْتُمْنِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْتُمْ وَلَا آخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

82.Na Nyie naīlwe nī kw'ik̄la ata ila inyw'ī mūmw̄ananasya Ngai nasyo ila We ūtaaitheesya mw̄afao ūlū wasyo? Nī nguthu yīva īndī, ya isu syelī yīna k̄tumi k̄īnene kya kūete mūuo, ethwa ow'ō inyw'ī n̄mw̄isī?

وَكَيْفَ آخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

83.Ala metīk̄īlaa na matavulanasya w̄it̄k̄īlo woo na ūla ūte ūlūngalu.....mo n̄mo ala makethwa na mūuo, na ala matongoew'e nesa.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾

LUKU 10

84.Na kyu n̄kyo ūtumi Kīitū k̄īla Ithyī twamūnengie Avalamu kwa andū make. Ithyī tūmūnenevasya kwa iv̄la ūla Ithyī twendaa. Ow'ō, Mw̄afi waku nī Mūf, Ūmanyi-W'onthe.

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ لَتَرْفُعَ دَرَجَتٍ مِّنْ نَّشَأِهِ إِنْ رَبُّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

85.Na Ithyī n̄twamūnengie we Isaka na Yakovo; k̄īla ūmwe Ithyī n̄twamūtongoesyē nesa, na Noa Ithyī

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا

nřtwamŭtongoesye nesa tene, na katř wa nzyawa syake, Nдавiti na Solomoni na Yovu na Yosevu na Mose na Aluni. Uu nřw'o Ithyř řtumatuvaa ala mekaa moseo.

86.Na *Ithyř nřtwamŭtongoesye* Sakalia na Yoana na Yesu na Elia; *křla ŭmwe woo* ař katř wa ala alŭngalu.

87.Na *Ithyř ota ņu nřtwamŭtongoesye* Isumaeli na Elisa na Yona na Loto, na křla ŭmwe Ithyř nřtwamŭnenevisye řŭřŭ wa andŭ.

88.Na *Ithyř nřtwamanenevisye* amwe.katř wa maařthe moo na syana syoo na anaařthe moo, na Ithyř nřtwamanyuvie mo na twamatongoesya nřřanř řla řdŭngalu.

89.Usu nř ŭtongoi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amŭtongoeasya na w'o řla We wendaa katř wa athŭkŭmi Make. Na takethwa mo nřmamŭthaithřte ŭngř ŭtee Wake We, vate nřzika, w'onthe řla meekřte wřthwa řtena řuno kwoo.

90.Aa nřmo ala Ithyř twamanengie Ivuku na křřřko kya řtw'io na wathani. Indř andŭ aa mai na mŭvea kwoo, ti řndŭ, nŭndŭ yu Ithyř nřřtŭmanenganřte kwa andu ala matena mŭvea kwoo.

91.Aa nřmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamatongoesye nesa, kwa řu, we ařřla ŭtongoi woo. Asya, 'Nyie ndikwřtya řtuvi kwenyu nŭndŭ wa w'o. Křř ti křndŭ indř nř řtao kwa mbaa andŭ onthe ma nřř.

هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمَنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ
وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٧﴾

وَذَكَرْنَا وَيْحِي وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلِّ مَرْفَعٍ
الصَّالِحِينَ ﴿٦٨﴾

وَأِسْحَابَ الْبَيْتِ الْأَمِينِ الَّذِيْنَ كَانُوا فِي
أَفْئِدَتِنَا يَسْكَبُونَ الْأَبْنَاءَ عَلَى الْغُلَامِ
فَضَلْنَا عَلَى الْغُلَامِ ﴿٦٩﴾

وَمَنْ أَبَايَهُمْ وَذُرِّيَّتَهُمْ وَأَخْوَانَهُمْ
وَأَجْنَابَهُمْ وَأَهْلِيَّائِهِمْ يَتَذَكَّرُ الْمُحْسِنِينَ
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٠﴾

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنَّبُوَّةَ لِيُذَكَّرُوا بِهَا وَلَقَدْ كَلَّمْنَا
بِهَا قَوْمًا لَيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٧٢﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْمِهِمْ
أَقْتَدَى قُلُوبَهُمْ أَشْرَكُوا بِهِ
عَلَيْهِ أَجْرًا إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٧٣﴾

ÜvÜngÜ na nÜndÜ inyw'Ŧ nŦmwaalyÜkile
mwamŦtia MŦsoa Yake na Üng'endu.

95.Na yu inyw'Ŧ mwŦÜka KwitÜ Ümwe
kwa Ümwe tondÜ IthyŦ twamÜmbie
inyw'Ŧ İvinda ya mbee, na inyw'Ŧ
nŦmÜtiŦte İtina wenyu kŦla IthyŦ
tÜnenganŦte İÜlÜ wenyu, na IthyŦ
tÜiÜmwona inyw'Ŧ mwŦna ew'anŦthya
menyu ala mwawetaa kana nŦmeanene
na Ngai *maÜndÜnŦ* menyu. Yu inyw'Ŧ
nŦmÜtilanŦw'e mÜndÜ na Üla ÜngŦ na
maÜndÜ ala inyw'Ŧ mwawetaa
nŦmamwaŦe.

LUKU 12

96.NŦw'o, nŦ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Ütumaa mbeÜ sya nŦtende
na ngii imea. We aetae kŦla kŦ thayÜ
kuma nthŦnŦ wa kŦla kŦkw'Ü, na We nŦ
MÜeti wa kŦla kŦkw'Ü kuma nthŦnŦ wa
kŦla kŦ thayÜ. Usu *nŦwe* Ngai Mwene
Vinya W'onthe; kwa Üu İndŦ, inyw'Ŧ
mwŦİÜngwa İtina naku?

97.We nŦ We Ula ÜthandŦkasya kŦkoko,
naWe nŦwaseÜvisye ÜtukÜ ta ÜthÜmÜo
na syÜa na mwei sya kÜtala İvinda. Usu
nŦ Ütw'io kuma kwa Ula-Wi-Vinya, Ula-
MÜŦ.

98.Na We nŦ We Ula ÜseÜvŦtye ndata
kwoondÜ wenyu nŦkana mÜtonye kÜatŦla
ngalŦ İla ya w'o nÜndÜ wa Ütethyo wasyo
nthŦnŦ wa kŦvindu kŦnene kya nthŦ na
Ükanga. IthyŦ tÜtavanŦtye MŦsoa kwa
ÜkuvŦ kwa andÜ ala mena Ümanyi.

99.Na We nŦ We Ula ÜmumŦtye inyw'Ŧ
kuma mÜndÜnŦ Ümwe na ve mÜsyŦ na

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَى كَمَا خَلَقْتُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْتُمْ وَأَنْتُمْ تَكْفُرُونَ وَمَا نَرَى مَعَكُمْ
شُفَعَاءَ كَمَا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَؤَادٌ
لَقَدْ نَقَطَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿١١﴾

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَى مِنَ
النَّبْتِ وَمُخْرِجُ النَّبْتِ مِنَ الْحَى ذَلِكَ اللَّهُ فَالِقُ
تَوَفَّكُونَ ﴿١٢﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي
ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ
وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿١٥﴾

Okomo. Ithyl tütavanŷye Mĩsoa kwa Okuvĩ kwa andũ ala mamanyaa.

100.Na nĩ We Ula ōtheeasya kĩw'ũ kuma ithweonĩ; na Ithyl nĩtũmeasya kĩla mũthemba wa imea nakyō; na Ithyl nĩtũetae matũ ma kĩsũnzũni nthĩnĩ wasyō; na nthĩnĩ wa isu ĩndĩ nĩtumĩlasya mbeke syĩyĩfaĩte nesa; na nthĩnĩ wa mĩtende Ithyl nĩtumĩlasya itũngo sya mĩkea ĩniinĩte vakuvĩ, na Ithyl nĩtũetae mĩũnda ya mĩsavivũ na mĩthata na mĩkomamanga ĩvw'anene na ĩtavw'anene. Sisyai ũndũ mosyao mayo manakavĩte na kwĩw'a kwamo. Vate nzika, nthĩnĩ wa maũndũ asu ve Kyama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
بُيُوتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرَجُ مِنْهُ
حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قُذُوفٌ وَلَوِيذٌ
وَجَبَّ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُسْتَبَيِّهًا
وَعِجْرًا مَتَشَابِهًا نُنظِرُوا إِلَىٰ شَرِّهِ إِذَا أَسْرَوْا يَنْعَبُهُ
إِن فِي ذَلِكُمْ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ①

101.Na mo mamosaa mayini kwĩthwa atindany'a ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, onakau We nĩ We wamombie mo; na mo mamũwetanĩasya na syana sya ivĩsĩ na eĩtu ũvũngũ mate na ũmanyi ona ũmwe. We nĩ Mũtheu na E-ĩlũlũ Mũno wa maũndũ ala mamũwetanĩasya We namo!

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ
بِنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا
يُصِفُونَ ②

LUKU 13

102.Mwambĩĩĩĩĩlya wa matu na nthĩ! We atonya ata kwĩthwa na mwana oyila We nde mũtindany'a, na oyila We ũmbĩte kĩla kĩndũ na ena ũmanyi wa syĩndũ syonthe?

بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَيْسَ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ
لِّمَنْ كُنَّ لَهُ صَاحِبَةً وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ③

103.Usu nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩlaĩ wenyu, Vai Ngai ateo We, Mũmbi wa syĩndũ syonthe, kwa ũu mũthaihaei We.

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ④

104. Metho maitonya kũmũvikĩa We Indĩ
We nũmavikĩaa metho. Na We nĩ Ula-
Utavathũkanĩka, Mũmanyi-wa-Syonthe.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ

اللطيف الخبير ﴿٦٠﴾

105. Mokũsĩ nĩmokĩte kwenyu kuma kwa
Mwĩalĩ wenyu; kwa Ūu, Ūla w'onthe
Omonaa, nĩ kwoondũ wa Ūseo wake
mwene; na Ūla ūtw'ĩkaa kĩlalinda, nĩ
kwoondũ wa wasyo wake mwene. Na
Nyie ndi mũsũvĩi wenyu.

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَمن أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ

وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٦١﴾

106. Na Ūu nĩw'o Ithyĩ tũalyũlaa Mĩsoa
nĩkana w'o Ūmanyĩke, Indĩ Ūsũngĩo nĩ
kana mo maasya, 'we nĩwĩmanyĩtye
nesa; na Ithyĩ nĩŪalyũlaa Syama nĩkana
tũtonye kw'itavany'a kwa andũ ala mena
ũmanyi.

وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ أُولِي الْأَبْصَارِ

﴿٦٢﴾ يَعْلَمُونَ

107. Atĩa maũndũ ala we ūvuanĩw'e
kuma kwa Mwĩalĩ waku; vai Ngai ateo
We; na ĩvetange ūtee na athaithi ma
mĩvw'anano.

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ

اعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٣﴾

108. Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩweekĩie kwenda Kwake
vinya, mo mayĩthwa mamanthie ngai
ingĩ vandũ Vake We. Na Ithyĩ
tũiũtw'ĩkĩthĩtye we mũsũvĩi woo ona we
ndwĩ mũsyaĩsya woo.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ

حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٤﴾

109.Na mŭikamaume mo ala mo mamekaŵlaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maikese kŭmŭuma Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ wa kŭlea kŭmanya kwoo. Uu kwa kŵla ūko Ithyi nŵtamatw'ŵkŵthisye meko moo *kwoneka* me maseo.. Na Indŵ ūalŭko woo ūkeethwa kwa Mwŵafi woo; na We akamamanyŵthya maŭndŭ ala mo meekaa.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٩﴾

110.Na mo mevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawŵvŵto moo me vinya kana ethwa Kyama kŵkamavikŵfa, mo vate nzika, makakŵŵkŵfa. Asya, 'Vate nzika, Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ nŵ kyaŭ kŵtuma ūmanya kana Syama syooka. Mo maikasyŵŵkŵfa?

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَنْ جَاءَهُمْ آيَةٌ يُؤْمِنُونَ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْرِكُ بِإِنبَاءِهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١١٠﴾

111.Na Ithyi tŭkatuma ngoo syoo na masŭanŵo moo masyoke wŵkalonŵ ūla maŵ mailea Syama Sitŭ, na Ithyi tŭkamatia nthŵnŵ wa wŵki wa naŵ woo makyanganga mana.

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَدَّوْنَهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١١﴾

LUKU 14

112.Na ona Ithyi tŭkamatheesya mo alaŵka, ona ala akw'ŭ makaneena namo, na ona tŭkamombanŵsya syIndŭ syonthe ūthyŭ kwa ūthyŭ, mo mayŵŵkŵfa, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe akekŵfa kwenŵda Kwake Vinya. Indŵ aingŵ mŭno moo mekaa maŭndŭ ma ūtumanu.

وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْوَيْلِيُّ وَخَسَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا لِلْيُؤْمُرِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١٢﴾

113.Na ota ūu Ithyi nŵtŭseŭvŵtye mŭmaitha wa kŵla Mwathani, katŵ wa andŭ na Mayini ala athŭku. Mo nŵmaneeenanasya na ūneeni mwanake

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٣﴾

mÜndÜ na Üla Üngí nÍkana makengane---
-na takethwa MwÍafi waku nÍweekÍe
kwenda kwake vinya, mo mayÍthwa
meekie Üu; kwa Üu ekana namo vamwe
na maÜndÜ ala maseÜvasya.

114.Na nÍkana ngoo sya asu ala
matetÍkÍlaa Itu syelekele maÜndÜnÍ asu
nÍkana mo matonye kwendeew'a nÍkw'o
na nÍkana mo matonye kÜendee na
kwÍka maÜndÜ ala mo mekwÍka.

وَلِيَتَّخِذَ إِلَيْهِ أُفْدَةً الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَلِيَرْضَوْهُ وَيُقَدِّرُوا مَا هُمْ مُقَدِّرُونَ ﴿١١٤﴾

115.Nyie ngamÜmantha müsili Íngí eka
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula We nÍ
we Ükütheesye Ivuku, yÍtavanÍtye nesa?
Na asu ala IthyÍ twamanengie Ivuku
nÍmesÍ nesa kana yo yÍtheetw'e kuma
kwa MwÍafi waku na Üla w'o; kwa Üu,
we ndÜkethwe katÍ wa ala mena nzika.

أَفَغَيْرَ اللَّهِ ابْتِغَىٰ حَكْمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ
الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِن رَّبِّكَ إِلَيْهِ لَّا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿١١٥﴾

116.Na ndeto ya MwÍafi waku
nÍyÍanÍw'e nthÍnÍ wa w'o na ÜlÜngalu.
Vai Ütonya kÜalyÜla ndeto Syake; na We
nÍ WÍwi-W'onthe, Ümanyi-W'onthe.

وَتَنَّتْ كَلِمَتَ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لَ
لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

117.Na ethwa we Ükamew'a aingí ala
me ÍÜlÜ wa nthÍ, makaÜthyoekya we
kuma nzÍanÍ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Mo maatÍlaa vathei ateo
ÜtalÍthyo müthei, na mai ÜndÜ mekaa
ateo kÜkengana. *¹

وَإِن نُّطِغَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

118.Vate nzika, MwÍafi waku nÜmesÍ
mÜno vyÜ ala maendaa Ütee wa nzÍa
Yake; na We nÍwÍsÍ nesa vyÜ ala
matongew'e nesa.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

¹ *Ndeto Íno 'Yakhoroosoon' ÍÜngamaa vandÜ va
mawonay'o manene ta kÜseÜvya ÜvÜngÜ kana
kw'itÜngÍthya kÜmanya kwathana maÜndÜ ala
makoka oyÍla mo malikaa nthÍnÍ wa motalÍthyo
mai

119. Yai Indī, kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī etīkīli ma Mīsoa Yake.

فَكَلُوا مِنَّا ذِكْرَ اسْمِ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Na mwīna kītumi kyaū inyw'ī kīla kīūmūvata kūya kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe oyīla we nūminīte kūmūvathūkanīsyā inyw'ī ila We ūvatanīte kwenyu, ateo ila mūingīlw'e? Na vate nzika, aingī nīmamathyoekasya ala angī na mawendi moo mathūku nūndū wa kūlea kūmanya. Kwa ūla w'o, Mwīai waku nūmesī nesa vyū eki-ma-naī.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِنَّا ذِكْرَ اسْمِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ
قَدْ فَضَّلْنَاكُمْ مَا حَرَمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ
إِلَيْهِ وَإِنْ كَثِيرًا يَتَخَلَّفُونَ بِأَهْوَابِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

121. Na īvathanei na naī yī ūtheinī kana mbithe. Vate nzika, asu ala mekaa naī makatuvwa kwoondū wa meko ala mekīte.

وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَعْمُرِ وَبَاطِنَهُ إِنْ الَّذِينَ يُكْسِبُونَ
الْإِثْمَ سِيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢١﴾

122. Na mūikaye katī wa ila itawetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nūndū ūsu vate nzika nī wau-wa-matū. Na ow'o ala athūku mamavuanīasya anyanyae moo masūanīo asu nīkana makaananīe nenyu. Na ethwa inyw'ī nīmūūmew'a, mūkeethwa mūimwīanany'a Ngai na ngai ingī.

وَلَا تَأْكُلُوا مِنَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ
لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لِيُوحِيَ إِلَىٰ أُولِيهِمْ
الْبُحَاثَ لَوْ كُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمْ هُمْ أَتَكُمْ لِمَا كُنْتُمْ
عَنِهَا ﴿١٢٢﴾

LUKU 15

123. We, ūla waī mūkw'ū na Ithyī twamūnenge thayū na twamūseūvīsyā kyeeni, kīla ūendaa katī wa andū nakyo, nūtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla mwīkalo wake nī wa kwīkala kīvīndunī kīnene vala ūtatonya kuma? Uu meko ma alei nī matw'īkīthītw'e kwoneka me maseo kwo.

أَوْ مَنْ كَانَ مِنِّي فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَنبَشِي بِهِ فِي النَّارِ كَمْ مِثْلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِمُخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Na ūu Ithyī nītweetfklīlye atongoi ma ene-naī nthīnī wa kfla mūsuyī kūseŭvye nzuukŭ nthīnī waw'o mokfite na ūla w'o; na mai ūmwe masukaa ateo mathayŭ moo ene; īndf mo mayonaa.^{2*}

وَكذٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ اَكْبَرًا مَّجْمُوعِيهَا لِيُنْكُرُوا فِيهَا ۗ وَمَا يُنْكُرُونَ اِلَّا اَنْفُسِهِمْ وَمَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٤﴾

125.Na yīla Kyama kyamavikfla mo maasya, 'Ithyī tŭiketfklā o kŭvika tŭnengwe maŭndŭ ta ala manengetwe Atŭmwa ma Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsf nesa vyŭ vala va kw'ia Utŭmane Wake. Vate nzika, kŭsonokw'a mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsilflo mwai ikamakŭna avftany'a nŭndŭ wa nzukŭ syoo.

وَإِذَا جَاءَ نَهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلَ اللَّهِ ۗ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۗ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَنْكُرُونَ ﴿٢٥﴾

126.Kwa ūu, ūla ona wīva, Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa kŭmŭtongoesya, We avingŭaa ngoo yake kwoondŭ wa kwīkfla Isilamu, na kwa ūla We wendaa kŭmŭeka ae, nŭmīfthasya ngoo yake ta wambatfite kyambato kyŭmŭ. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūetae ūsilflo tŭlŭ wa asu matetfklāa.

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ ۗ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا ۗ كَانُوا يَصْعَدُونَ فِي السَّمَاءِ كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٦﴾

127.Na Ino nīyo nzfla ya Mwīafi waku flā īendete flŭngele Kwake. Ithyī nītŭmīfalyŭlfite Mīsoa kwa ūkuvī kwa andŭ ala matonya kŭtafka.

وَهٰذَا صِرَاطٌ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۗ قَدْ فَضَّلْنَا الْاٰلِيَةَ لِقَوْمٍ يَذٰكُرُوْنَ ﴿٢٧﴾

128. Ve ūtŭo wa mŭuo wī vamwe na Mwīafi woo kwoondŭ woo, na We nī

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَيُرِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

² *Unceni wa 'Akabera Mujremeha' nīkwasya kana, 'ala anene katf wa eki ma naī ma mŭsyī ūsu'. Ndeto Ino 'nene' vaa nītonya kwasya asu ala mena kīanda kīnene kya naī na kwa ūu mo maŭngeme katf woo ta atongoi kana nīvatonya kwasya ala anene me wasya nthīnī wa nguthu ya eki ma naī. *Ndeto Ino Itonya kŭalyŭlwa ta "ngoo." Sisyā Al-Miyind Sadsu.

Mūnyanyae woo nūndū wa mawīa ala meekie.

129.Na mūthenya ūla We ūkamombany'a mo onthe vamwe, We akamatavya, 'Inyw'ī nguthu ya Mayini! Inyw'ī nīmwanthie kwīthwa na aatīi aingī mūno *inyw'ī ene* kuma katī wa andū!' Na anyanyae moo katī wa andū makaasya, 'Mwīfai waitū, Ithyī nītwēandīthīsyē ithyī kwa ithyī, Indī *yu* nītwōvikfē īvinda yitū yīla We watūt'w'fē. 'We akaasya, 'Iia-ya-Mwaki nīyo ūtūo wenyu inyw'ī, mōkekalaa vo kūvika yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkenda.' Vate nzika, Mwīfai waku nī Mūī, Umanyi-W'onthe.

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جِئِينَآ يَمْتَشِرَ الْجِنُّ قَدِ اسْتَكْبَرُوا مِنَّا مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيُوهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٤﴾

130.Na ota ūu Ithyī nītwōmaiaa amwe ma eki-ma-naī īūlū wa ala angī nūndū wa maūndū ala mo meekie.

وَكَذَلِكَ نُؤْتِي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٥﴾

LUKU 16

131.Inyw'ī nguthu sya Mayini na andū! Atūmwa mayaaūka kwenyu kuma katī wenyu ene ala mamūtavisye inyw'ī īūlū wa Mīsoa Yakwa na ala mamūkaanisye inyw'ī īūlū wa kūkomana na mūthenya ūū wenyu?' Mo makasūngfa, 'Ithyī nītwōkwīkūsīla ene.' Na thayū wa nthī nīfwamakengie mo. Na makeekūsīla mo ene kana mo maī alei.

يَمْتَشِرَ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا وَخَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا الْكَافِرِينَ ﴿١٦﴾

132.Kītumi nūndū Mwīai waku ndatonya kwananga mīsyī na kyoneo andū mayo matakaanīt'w'e.

ذَلِكَ أَن لَّمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٧﴾

133.Na kwa onthe ve ivīla sya ūnene, kwīanana na maūndū ala mo mekaa, na

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِّنَّا عَمَلٌ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

Mwĩafi waku ndaleaa kũmanyana maũndũ ala mo mekaa.

134. Na Mwĩafi waku Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Usũtwe nĩ tei, We akenda, We nũtonya kũmũvetanga inyw'ĩ na kũmũatĩsya inyw'ĩ na kĩla We wendaa, tondu We wamũkĩlilye inyw'ĩ kuma usyaonĩ wa andũ angĩ.

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿٦٤﴾

135. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathitwe kĩkeanĩla na inyw'ĩ mũitonya kũkĩsĩĩla.

إِنْ مَا تَوَعَدُونَ لَأْتِيَنَّكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٦٥﴾

136. Asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, ikai nesa vyũ ũndũ mũtonya. Nyie ota ũu nonĩkĩte. O mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya ĩtuvi ya mũminũkĩlyo ya wĩkalo ũũ yĩkeethwa yĩ yaũ. 'Vate nzika, eki-manaĩ maikafĩla.

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَائِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٦﴾

137. Na mo nĩmamũnengete Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩlungu kya imea na indo *ng'ombe* ila We wiseũvĩtye, namo maasya, 'Kĩĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, *kwĩanana na masũanĩo moo*, na kĩĩ nĩ kwoondũ wa mĩvw'anano yaitũ.' Indĩ kĩla kya mĩvw'anano yoo kĩimũvikĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe o yĩla kĩla kya Ngai Mwene Vinya W'on the nĩkĩmĩvikĩaa mĩvw'anano yoo. Mo nĩmatusaa maũndũ mathũku.

وَجَعَلُوا لَهُ مِثْلًا مِنْ آلِهِ مِنَ الْغَالِبِينَ وَقَالُوا هَذَا إِشْرَاقُنَا فَسَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٧﴾

138. Na ota ũu now'o atindany'a moo maseũvisye kũawa kwa syana syoo *kwoneka* kwĩ kwanake kwa aingĩ ma athaithi ma mĩvw'anano nĩkana mo matonye kũmananga mo na kũmaetee kĩthokoany'o nthĩnĩ wa ndĩni yoo. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nĩweekĩte* kwenda Kwake vinya, mo

وَكَذَلِكَ زَيْنٌ لِكَيْتُرِينَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ شُرَكَاءَهُمْ لِيَرُدُّوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَتَنُوهُمْ فَادْرِكُوهُمْ وَما يَفْتَرُونَ ﴿٦٨﴾

mayithwa meekie Ou; kwa Ou, ekana namo vamwe na klla mo meUsevuya.

139.Namo maasya, 'NyamU na na mifi mIna nImbatane. Vai Okaiya ateo Ula ithyi tUkwenda, na ve Ng'ombe ila mIongo yasyo IvatanItwe, na ng'ombe ila itaweteawa syItwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, makIseUvya uvUngU tUlU wake. O mItUkI we akamaIva nUndU wa klla mo maseUvItye.syItwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, maiseUvya tUlU Wake We. O mItUkI akamaIva mo nUndU wa maUndU ala mo maseUvItye.

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْتٌ حَجِرٌ لَّا يَطْعَمُهَا إِلَّا
مَنْ شَاءَ بِرَعِيْنِهِمْ وَ أَنْعَامٌ حُرِّمَتْ طَهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
لَّا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ سَيِّئٌ مِنْهُمْ
بِمَا كَانُوا يَفْتُرُونَ ﴿٣٩﴾

140.Na mo maasya,'Ila syI nthInI wa mavu ma ng'ombe na na na nI kwoondU wa aUme maitU na nImbatane kwa iveti siitU, IndI kyasyawa kI kIkW'u, IndI nI kyoo onthe. We akamatuva mo kwoondU wa Uneeni Usu woo. Vate nzika, We nI MUI, Umanyi-W'onthe.

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُرِنَا
وَمُعَزَمٌ عَلَىٰ أَرْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ
شُرَكَاءُ سَيِّئٌ مِنْهُمْ وَصِفَمٌ إِنَّهُ حَلِيمٌ عَلَيْهِمْ ﴿٤٠﴾

141.Ala mena wasyo nI ala moaa syana syoo kwa utumanu nUndU wa kUlea kwIthwa na Umanyi, na kUvatana ila Ngai Mwene Vinya W'onthe Umanengete mo, makIseUvya uvUngU tUlU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo ow'o nImaIte na maitongoew'e nesa.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَاتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَ حَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
بِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾

LUKU 17

142.Na We nI We Ula UmItw'TkIthasya mIUnda, mIteme mItaU na Ite mIteme mItaU, na mItende na mIUnda ya maIfu ala mosyao mayo nI ma mIthemba mingI, na mUsamo wI kIvathUkany'o, na mIthata na mIkomaManga Ivw'anene na Itavw'anene. Yai mosyao mayo yIla yasyaa, na Ivai klla Kyake Ivinda ya

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ
وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُغْتَلِبًا أُكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّومَانَ
مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ
وَأَنْتُمْ حَقُّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٤٢﴾

W'onthe. Indī ūla ūnŭkŭingīw'a nŭndŭ ūtathŭkīka,³ * kana ūemu kana kŭkīla mīvaka, indī vate nzika, Mwīaī waku nī Mŭekanfi-Mŭno-Vyŭ, Usŭitwe nī tei.

147.Na mo asu ala nī Ayuti Ithyī nītwavatanie nyamŭ syonthe ila syī mbwaa; na ndewa na malondu Ithyī nītwamavatie mauta masyo ateo ila inyunyū syasyo ikuŭte kana mīlthi na maa, kana ala mavulene na mavīndī. Yu nīyo ūtūvi yīla twamanengie mo kwoondŭ wa wau wa matŭ woo. Na vate nzika vyŭ, Ithyī twī ma w'o.

148.Indī mo maŭweta we ūvŭngŭ, asya, 'Mwīaī wenyū nī We ūkwatene na tei w'onthe, na ūthatu Wake ndŭkavetangwa kuma kwa andŭ ala avītany'a.

149.Asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī makaasya, 'Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendeew'e, ithyī tŭyīlthwa twakwatanītye ngai ingī Nake We, ona maaīthe maitŭ; o naitŭ tŭyaī tŭtonya kŭvatana kīndŭ. 'Na ota ūu now'o asu ala maī mbee woo mamavinganīsyē Atŭmwa ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvŭngŭ, kŭvika yīla mo masamie ūthatu Witŭ. Asya. 'Inyw'ī mwīna ūmanyi ona ūmwe? Indī tŭetei ithyī w'o. Inyw'ī mŭiatīlaa kīndŭ ateo kŭtalīthya tŭ. Na inyw'ī mŭi ūndŭ mwīkaa ateo nīmŭkenganaa.

150.Asya, 'Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkw'o kwī woni wa

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَزَمًا كُلِّ ذِي ظُلْمٍ وَ مِنَ
الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَزَمًا عَلَيْهِمْ شُحُومُهُمَا إِلَّا مَا
حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَنِينِ ذَلِكَ
جَزَيْنَهُمْ بِبَعْضِهِمْ وَإِنَّا لَصَدِيقُونَ ﴿٣٧﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا
يُرِيدُ بِأَسَةِ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا
وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ خَتَمَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ فَلَمَّا أَخَذَتْكُمْ
مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرَجُونَ لَكُمْ إِنْ تَسْتَبِيعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ
إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿٣٩﴾

قُلْ قَلْبِي الْحِجَابُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

³ Vaa ndeto ūno 'Izturna' yaasya kŭingīw'a nī nzaa yavika mbee wa vala mŭndŭ ūtatonya kŭmīlasya ūito ūsu wa nzaa.

mŭminŭkŭlyo. Takethwa We nŭweekŭie kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa amŭtongoesye inyw'ŭ inyw'onthe.'

151.Asya, 'Etei ngŭsŭ syenyu ila iŭkŭsŭŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭvatanŭte syŭndŭ ii.' Na ethwa syo nŭsyaumya ņkŭsŭ, we ndŭkaumye ņkŭsŭ nasyo, ona we ndŭkaatŭte mawendi mathŭku ma asu ala mamysaa Mŭsoa Yaitŭ ta ya ŭvŭngŭ na ala matayŭtkŭflaa Itu na ala mamwŭlanasya Mwŭafi woo na ngai ingŭ.

LUKU 19

152.Asya, 'Ukai, Nyie nŭngŭmŭtŭngŭlŭŭla inyw'ŭ kŭla Mwŭafi wenyu ņkŭtw'ŭkŭthŭtye kŭte kya kwanangka kwenyu: kana mŭikamwŭlanany'e We na kŭndŭ ona kŭva ta mŭtindany'a na kana nokŭvika inyw'ŭ mŭmekae asyai nesa na ņseo mŭvŭtŭku, na kana mŭikasyŭae syana syenyu nŭndŭ wa kŭkŭfa ņkya, Ithyŭ Nithyŭ tŭmŭnengae inyw'ŭ o nasyo—na kana inyw'ŭ mŭikaathengee meko mathŭku, ņtheinŭkana kŭmbithŭnŭ; na mŭikaŭae thayŭ ņla Ngai Mwene Vinya W'onthe ņtwtw'ŭkŭthŭtye mŭtheu, ateo kwa ņla w'o. Uu nŭw'o We ņmwŭyŭaŭe inyw'ŭ nŭkana mŭtonye kŭmanya.

153.Na mŭikaithengee syŭndŭ sya ndiwa, ateo kwa nzŭla ŭla yaŭle vyŭ, kŭvika yŭlanŭe ņima wayo. Na ŭanŭsyaŭi kŭthimo na ithimi nzeo kwa ņlŭngalu. Ithyŭ tŭiŭthŭkŭmŭthasya thayŭ ona wŭva mbee wa ņtonyi waw'o. Na yŭla mŭņneena ņlŭngalu, ona ethwa mŭndŭ ņla ņņneena ņlŭlŭ wake nŭ wa ndŭŭ ya mŭkaufŭ, na ŭanŭsyaŭi ņtianŭ wa Ngai

قُلْ هَلْ مَسَّ شَهْدَاءُكُمْ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا؟ فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا تَسْمِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرِيهِمْ يَغْدِلُونَ ﴿١٥١﴾

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدِينَ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرِزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَضَعَتْ لَكُمْ لَعْنَةً ﴿١٥٢﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَيْلِ وَالْيَتِيمَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلِفُوا نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَضَعَتْ لَكُمْ لَعْنَةً ﴿١٥٣﴾

Mwene Vinya W'onthe. Uu nIw'o We Un0UmwIy0aIa inyw'I nIkana m0tonye k0lilikaana.'

154.Na asya, 'Ino nI nzIa Yakwa IIngoetye IIngele. Kwa 0u, mIatIlei yo; na m0IkaatIle nzIa IngI, iikese k0m0tongoesya inyw'I 0tee wa nzIa Yake. Uu nIw'o We Un0kwIyIaa I0I0 wenyu, nIkana mwIhwe m0tonya kwIIsia moth0ku.'

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السَّبِيلَ فَتَقَرَّبَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذِكْرُكُمْ وَضَعُكُمْ بِهِ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٤﴾

155.Na IngI Ithyl nItwam0nengie Mose Ivuku yIla yIaInIasya vy0 mavata ma 0Ia we wIa mwIkalo m0seo vy0 na yIvuanasya kIla kInd0 k0vika ndeto ya m0thya na nI 0tongoi na 0athimo nIkana mo metIkle k0komana kwoo na MwIafi woo.

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَ
تَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ
رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٥﴾

LUKU 20

156.Na yII nIyo Ivuku yIla Ithyl t0theetye; yus0Iawe nI ma0athimo. Kwa 0u, yIatIlei yo, na Is0vIaneI na naI nIkana inyw'I m0tonye kwIw'Iwa tei.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مَبْرُورًا فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿١٥٦﴾

157.Inyw'I m0ikese kwasya, 'Ivuku yatheeIw'e kwa mbaI iIi mbee wait0, na ithyl t0yaamanya 0nd0 syo syayIsomaa;'

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَّا طَائِفَتَيْنِ مِنْ
بَنِي آدَمَ وَإِنْ نُكُتَا عَنْ دَرَسَاتِهِمْ لَعَفَايُنَ ﴿١٥٧﴾

158.Kana inyw'I m0ikese kwasya, 'Takethwa Ivuku yatheetw'e kwit0 ithyl, vate nzika, twIthwa t0tongoeW'e nesa m0no mbee woo. 'Na yu 0k0sI m0seo n0m0vikIe inyw'I kuma kwa MwIafi wenyu, na 0tongoi na tei. N00 IndI, 0Ia 0te m0I0ngalu k0m0vIa we 0Ia w'ileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwitia? Ithyl t0kamaIva asu ala

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ كُنَّا أَهْدَى
مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَ
رَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَّ
عَنْهَا سَبْعِينَ أَلْفًا مِّنَ الَّذِينَ يَصِدُّونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ
الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا يَصِدُّونَ ﴿١٥٨﴾

mamf̄itaa Mf̄soa Yait0 Osiffo m0th0ku
n0nd0 wa k0syoka Itina kwoo.

159.Mo meteele vathei ateo alafka moke
vala maI kana Mw̄fali waku kana Syama
imwe Syake sy0ke? M0thenya 0la
Syama sya Mw̄fali waku ikoka,
k0syif̄ikf̄la k0ikauna thay0 0la 0taaf̄ikf̄la
mbee ona kana kw̄ka 0seo ona 0mwe
kwa m0k̄f̄lo wa w'o. Asya, 'Eteelai
inyw'I, ithyI onait0 ota 0u notweteele.'

160.Na mo asu ala mamf̄inyaI k̄k̄iseye ndf̄ni
yoo na yaanf̄ka nthf̄ni wa nguthu nyiingI,
we ndw̄ina ngwatanf̄o namo ona vanini.
Vate nzika, 0voo woo 0kavika mbee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Indf̄
We akamamanyf̄thya ma0nd0 ala mo
meekaa.

161.Ula w̄kaa k̄f̄ko k̄f̄seo, akakwata
k0nd0 f̄k0mi kwakyo; Indf̄ we 0la w̄kaa
k̄f̄ko k̄f̄th0ku, akanengwe m0thf̄nzf̄o
w̄fanene nakyo t0; namo maikavf̄f̄w'a.

162.Asya, 'Takwa Nyie, Mw̄fali wakwa
n0ndongoesye nzf̄anf̄ Ila nd0ngalu-ndf̄ni
If̄la ya w'o, ndf̄ni ya Avalamu 0la
mavinda onthe weelekele nzf̄anf̄ If̄la ya
w'o. Na we ndaf̄ katf̄ wa ala
mamw̄fananasya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ngai ingf̄.

163.Asya, 'Mboya yakwa na nthembo
yakwa na thay0 wakwa na k̄kw'0
kyakwa syonthe nf̄ kwoond0 wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mw̄fali wa nthf̄
syonthe.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
رَبُّكَ أَوْ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ
مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلْ انظُرُوا
إِنَّا مُنظَرُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ فَزَعُوا مِنْهُمْ وَكَانُوا يَسْتَأْذِنُ مِنْهُمْ
فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرَ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ
بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يَجْزِي إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦١﴾

قُلْ إِنِّي هَدَيْتُ رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا
وَمَا قَدِمَ إِبرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٢﴾

قُلْ إِن صَلَائِي وَمَنَاجِيَ وَمَا قَدِمْتُ إِلَهُ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٣﴾

164. 'We nde mŭtindany'a. Na ņu n'w'o Nyie n'ya'afwe, na nyie n' wa mbee wa ala menenganae Kwake.'

لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

165. Na vai thayŭ ņkwataa k'indŭ kya ņthŭku ind' ņkuaa mŭio waw'o mwene. Na vai mŭkw'ii ņkakua mŭio wa ņng'ŭ. Na ind' kwa Mw'iafi waku n'w'o ņkethwa w' ņalŭko wenyu, na We akamŭmany'ŭthya inyw'ŭ kat' wa maņndŭ ala inyw'ŭ mwavathŭkangan'aa.

قُلْ أَغْيَرَ اللَّهُ بِنِي رَجَبًا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ
كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَاجِلَهَا وَلَا تَزِدُ وَازِرَةً وَذُرًّا أُخْرَى
ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾

166. Na We n' We Ula wamŭtw'ŭk'ŭthisye inyw'ŭ at'ŭwa ma ala ang'ŭ ņolŭ wa nth'ŭ na nŭmanenevetye amwe menyu ņolŭ wa ala ang'ŭ nth'ŭn'ŭ wa iv'ŭla, n'kana We atonye kŭmŭtata inyw'ŭ na sy'indŭ ila We ņmŭnengete inyw'ŭ. Vate nzika, Mw'iafi waku E-m'ŭtŭk'ŭ nth'ŭn'ŭ wa ņsililo; na vate nzika, We n' Mŭekan'ŭ Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe n' tei.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلِيفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيُبْلِغَكُمْ فِي مَا أَسَكْتُمْ أَنَّ رَبَّكُمُ
الْعَلِيُّ السَّمِيعُ الْعَقَابُ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٦﴾

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ

(41)

AL - A'RAAF
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai. Mwene Vinya W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵi ŵlau, Usŵŵtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Saad. Nyie nŵi Ngai Mwene Vinya W'onthe, Nyie nŵi nŵi na Nyie nŵi bathŵkanasya.

التَّصٰٓٔٓ ②

3.Yŵi nŵi Ivuku yŵivuanŵtwe kwaku we...kwa ŵu, vaikethwe ŵumŵ nthŵiŵi wa kŵthŵi kyaku ŵŵŵ wayo...nŵkana we ŵtonye kŵkaanany'a nayo, na kana yo yŵi nŵi ŵtao kwa etŵkŵli.

كُتِبَٰ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ
لِتُنذِرَ بِهِ ۚ وَذَكَرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ③

4.Atiŵai maŵndŵ ala matheetwe kwenyu kuma kwa Mwŵafi wenyu; na mŵikamaatŵe asŵŵi angŵi eka We. Inyw'ŵi mŵililikanaa vanini ata!

اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ
أَوْيَاءًا قَلِيلًا ۚ مَا تَدَّكُرُونَ ④

5.Nŵi mŵisyŵi yŵana ata ŵla Ithyŵi tŵmyanangŵite! Na ŵsilŵlo Witŵ nŵwookie ŵŵŵ wayo ŵtukŵ kana yŵla mo mathŵmŵŵte katambaanga.

وَكَمْ مِّن قَوْمٍ لَّهُمْ أَنبَاءٌ بَنِيهَا أَذْهَمَ قَالُونَ ⑤

6.Kwa ŵu, yŵla ŵsilŵlo Witŵ wookie ŵŵŵ woo, kŵŵo kyoo kyaŵi vathei ateo mo maisye: Ithyŵi ow'o twaŵi eki-ma-naŵi!

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسْمَاءِ إِلَّا أَن قَالُوا إِنَّا
كُنَّا ظَالِمِينَ ⑥

7.Na Ithyŵi nŵtŵkamakŵlyya asu ala matŵmiwe Atŵmwa, na vate nzika, Ithyŵi tŵkamakŵlyya Atŵmwa.

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ⑦

8.Na ŵndŵi Ithyŵi vate nzika, tŵkamatavya mo meko moo kwa ŵmanyi, nŵndŵi Ithyŵi tŵyaaŵthŵwa tŵtevo ona ŵndŵi.

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ⑧

9.Na ūthimi wa mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa w'ō. Na īndī ūlū wa ala ithimo syoo ikethwa syī ngito, asu nīmo makafila

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ①

10.Na ūlū wa asu ala ithimo syoo ikethwa syī mbūthū, asu nīmo makethwa manangīte mathayū moo nūndū wa kwīthwa mate alūngalu kwa Mīsoa Yaitū.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ إِنَّا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ②

11.Na Ithyī nītūmw'īite inyw'ī ūlū wa nthī, na tūkamūnenge inyw'ī syīndū sya kwītetheesya vo. Inyw'ī mūtūngaa mūvea mūnini -ata!

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ③

LUKU 2

12.Na Ithyī nītūmw'īite inyw'ī na twamūnenge inyw'ī mūvwānīle; na īndī twamatavya alāfka, 'Mwīnyivīsyei Atamu;' na *onthe* nīmeeniyivisye īndī Ivilisi ndaañnyivya; na ndaañthwa katī wa ala menyivasya.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ④

13.Ngai asya, 'We Nīkyaū kyaūsīle we kwīnyivya yīla Nyie nakwīyāfe?' We aisye, 'Nyie nī mūseo kwī we. Nyie ūmbūmbīte na mwaki oyīla we ūmūmbīte na yūmba.'

قَالَ مَا مَنَعَكَ إِلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ خَلْقَتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ⑤

14.Ngai aisye, 'Indī uma vaa; ti vandū vaku kwīthwa wī mūng'endu vaa. Umaala; we vate nzika wī ūmwe wa ala manyivītwe'e.'

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا مَهَيَّأً يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّغِيرِينَ ⑥

15.We aisye: 'Nenge īvinda Nyie kūvika mūthenya ūla mo makokīlw'a.'

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ⑦

16.Ngai asya, 'We ūkeethwa wa asu ala manengetwe īvinda.'

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ⑧

17. We aisye: 'Yu, nūndū We nūndw'Ŧe wa kwaa, Nyie kwa ūla w'o, ngamoveesya nīmeteele mo nzīanī Yaku Ŧla ndūngalu.

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
الْمُسْتَقِيمَ ١٥

18. Na Ŧndī Nyie vate nzika, ngamaumŦŦŦla kuma mbee woo na kuma Ŧtina woo na kuma kw'okonī kwoo kwa aŦme na kuma kw'okonī kwoo kwa aka; na We ndūkamona aingī mŦno moo maitūnga mŦvea.'

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ
شَاكِرِينَ ١٦

19. Ngai aisye, Uma vaa, wī mŦsonokye na mŦlūngye. Ūla ona wīva woo ūkakūatŦŦa we, vate nzika, Nyie ngausŦsya Ŧia-ya-Mwaki nenyu inyw'onthe.

قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا لَنْ تَبْعَكَ
مِنْهُمْ لَأَمَلَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ١٧

20. 'Na we Atamu, Ŧkala we na mŦkau MŦŦndanī na yai kuma vo vala vonthe mŦkwenda, Ŧndī mŦikaŦthengee mŦŦī ŪŦ ūmŦikese kwŦthwa katŦ wa eki-ma-naŦ.

وَيَا دَمْرُسُكُنْ أَنْتَ وَرَوْحُكَ الْجَنَّةُ فَكَلِمَنْ حَيْثُ
سَمِعْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ
الظَّالِمِينَ ١٨

21. Ŧndī Satani nīwamavevee mo na kīwe *masūanō* mathŦku nīkana we atonye kŦmavuanīsya mo mawonzu moo ala mekalīte me mavithe nthīnī woo ma nthoni syoo; na amea 'MwŦai wenyu amŦvatīte mŦŦī ŪŦ tŦ nīkana mŦikese kŦtw'Ŧka alaŦka kana ta andū ma kwŦkala tene na tene.'

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوَائِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ
هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَائِكَةً أَوْ تَكُونَا مِنَ
الْخَالِدِينَ ١٩

22. Na we nīweevŦtie mbee woo, *akyasya*, 'Vate nzika, Nyie nī mŦtai mŦŦkŦku kwenyu.'

وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لِنَاصِرٍ ٢٠

23. Kwa ūu we nīwatumie mo mavalŦka nthīnī wa wau wa matŦ kwa ūkengani. Na yŦla mo masamie ma mŦŦī *Ŧsu*, nthoni syoo nīsyeevuanisye kwoo na mambŦŦŦya kwīvwŦka na matŦ ma

فَدَلَّهُمَا بِعُرْوَةٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتَا لَهُمَا

mŭnda ūlŭ woo ene. Na Mwāfi woo nŭwametrie mo, *akyasya*, 'Nyie ndyaamŭvata inyw'ŭ mŭtŭ ūsu na namŭtavya inyw'ŭ: nŭw'o Satani nŭ mŭmaitha wŭ ūtheinŭ kwenyu?'

24. Mo maisye, 'Mwāfi waitŭ, ithyŭ nŭtwŭvŭtsye ithyŭ-ene; na We walea kŭtŭokea na kwŭw'a tei ūlŭ waitŭ, vate nzika, ithyŭ tŭkeethwa katŭ wa ala maŭte.'

25. We aisye, Endai, amwe menyu *mwŭ* amaitha ma ala angŭ. Na ve wŭkalo ūlŭ nthŭ na kyaŭya kya ūvinda kwenyu.'

26. We aisye, 'Inyw'ŭ mŭkekalaa vo, na mŭkakw'ŭaa vo, na vau nŭvo inyw'ŭ mŭkaumw'a.'

LUKU 3

27. Inyw'ŭ Aana-ma-Atamu! Ow'o, Ithyŭ nŭtŭmŭtheesye inyw'ŭ kŭtonyeo kya kwŭvw'ŭka nthoni syenyu, na kwŭthwa ta wanake: ūndŭ ngŭa ya ūlŭngalu ---- ūsu nŭyo nzeo vyŭ. Kyu nŭ Kyama *kŭmwe* kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nŭkana mo matonye kŭlilikana.

28. Inyw'ŭ Aana ma Atamu! Satani ndakamŭsesenge inyw'ŭ, tondŭ wamaumisye asyai menyu kuma mŭŭndanŭ, amaumŭtŭe ngŭa yoo nŭkana we atonye kŭmony'a nthoni syoo. Kwa ūla wo, we nŭmwene inyw'ŭ, we na mbaŭ yake, kuma vala inyw'ŭ mutamona mo. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭmatw'ŭkŭthŭtŭe masatani anyanya kwa asu ala matetŭkŭlaa.

سَوَاتِهِمَا وَطَفِيقًا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَسْرِ قِيَامِ الْجَنَّةِ وَنَادِيَهُمَا رَبُّهُمَا لَمَّا نَهَيَاهُمَا أَنْ يَنْزِعَا مِنَ الْجَنَّةِ إِلَى الْسَّجْدَةِ وَقَالَ لِكُلٍّ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٧﴾

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٨﴾

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٩﴾

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٠﴾

يَذَرِي أَدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوَاتِمَكَ وَرِيشَاءَ وَبِئْسَ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢١﴾

يَذَرِي أَدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ آوَادِيكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوَاتِهِمَا إِنَّهُ يَرُكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٢﴾

29. Na yila mo meeka kiko kithoku, mo maasya, 'Ithyi tweethie maafthe maitu makika ou' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nutowyafate ithyi' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeyfaa tulu wa meko mathoku. Inyw'i mwineena tulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maundu ala inyw'i mutamesi.'

وَاِذَا فَعَلُوا فَاجِسَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا
وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Mwafai wakwa eyafate ulungalu. Na lomyai malilikano menyu malungele kila ivinda na vandu wa uthaithi, na mwitei We, mukitw'kithya afkiku inyw'i ene Kwake nthini wa ndini. Tondū we wamumbie inyw'i mwī andū, ota ūu inyw'i mukasyoka.

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَهُ كَمَا بَدَأَكُمْ
تُعَوِّدُونَ ﴿٣٠﴾

31. Amwe We numatongoesye, na tulu wa ala angī wau wa matu utw'kikite ituvi yoo. Mo nīmamoseete ala athoku ta anyanya mamūvetete Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo masūanfaa kana nīmatongoew'e nesa.

فَوَيْفَآ هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَتَّىٰ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ
اتَّخَذُوا الشَّيْطِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Inyw'i Aana-ma-Atamu! Sisyai mawanake menyu kila ivinda na vandu wa uthaithi, na yai na mūinyw'a indī mūikavtūkye kithimo; vate nzika, We ndamendaa ala mavitūkasya mūvaka.

يَبْقَىٰ أَدْمُ خُدُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا
شَرِبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33. Asya, 'Nūū ūla ūvatanite wanake wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We umitye kwa athokūmi Make, na syindū nzeo sya ūnengani Wake? Asya, 'NI kwoondū wa etkili nthini wa thayū ūu wa yu, na ikeethwa syi syoo me oka Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Uu nīw'o Ithyi tūvathūkanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ
مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ تَفْصِيلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Asya 'Mwifafi wakwa avatanife meko mathũku tũ, me ũtheini kana kimbithini, na naŋ na ũtũli-wa-mifao, na kana inyw'i kũmwifanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũla We ũtakiftheesye mwifao, na kana inyw'i kũneena maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ
وَالْإِنَّمَاءَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ
يُنزَلْ بِهِ سُلْطَانًا وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na kũla mũvathũko wa andũ ve ũvinda yaw'o, na yĩla ũvinda yaw'o yavika, mo maitonya kũtiwa ifita ona kavinda kamwe, ona maitonya kũyĩvũtũka mbee.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ وَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْجِرُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Inyw'i Aana-ma-Atamu! Ethwa Atũmwa nĩmooka kwenyu kuma katĩ wenyu ene, maimũtũngĩĩĩĩla inyw'i Mĩsoa Yakwa, Indĩ ũla ona wĩva ũkamũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwĩka meko maseo, kũkethwa w'ia tũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

يُنَبِّئُ أَمْرًا مَّا يَأْتِيكُمُ رَسُولٌ مِنْكُمْ يَخْضُونَ عَلَيْهِمْ
أَيْدِيَهُمْ فَمَنْ أَتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٦﴾

37. Indĩ asu ala maleaa Mĩsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmĩtia mena ngathĩĩ; aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinĩ; mo makekalaa nthini waw'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ
أَحْزَبُ الْتَّارِكِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

38. Nũũ Indĩ, ũla ũte mũlũngalu mbee wake we ũla ũmũseũvĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ũvũngũ kana ũmĩkengaa Mĩsoa Yake? Asu nĩmo makakwata kũanda kyoo kũla kũtw'ĩtwe, kũvika yĩla Atũmwa Maitũ makamathokea kwosa mathayũ moo, mo makaasya, 'eĩva ũla inyw'i mwamwĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo makamasũngĩla, 'Mo nĩmatwafĩ ithyĩ vyũ;' namo makaumya ũkũsĩ tũlũ woo ene kana mo maĩ alei.

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَتَّىٰ
إِذَا جَاءَهُمْ رَسُولُنَا يُخَفِّقُونَهُمْ قَالُوا إِنَّا مَا كُنَّا
نَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

'Ndaŋa syonthe nŋ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtūtongoesye ithyŋ ūndūnŋ ūū. Na ithyŋ tūyaŋ tūtunya kwŋthwa twoonie ūtongoi. Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaatūtongoesya ithyŋ. Atūmwa ma Mwŋlŋi waitū ow'o maetie w'o.' Na ŋndŋ kwoo kūkatavanw'a, 'Yŋ nŋyo Itu yŋla inyw'ŋ mūnengetwe ta ūtŋlwa ta ŋuvi nūndū wa maūndū ala inyw'ŋ mweekaa.'

كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا اَنْ هَدٰنَا اللّٰهُ لَقَدْ جَاۤءَتْ
رُسُلٌ رَّبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوۡا اَنْ تَكْلِمُ الْجَنَّةَ اَوْ رَتُّوۡهَا
۞ بِمَا كُنْتُمْ تَسۡكُوۡنُوۡنَ ۝

45.Na ekali-ma-Itunŋ makameta ekali-ma-Iianŋ ya Mwaki: Ow'o ithyŋ nŋtwŋthŋlŋte ūndū Mwŋlŋi waitū watwathie wŋ wa w'o. Inyw'ŋ ota ūu nŋmwŋthŋlŋte ūndū Mwŋlŋi wenyu wamwathie wŋ wa w'o? Na mo makasūngŋa, 'ŋ, 'Na mūtavany'a akatavany'a katŋ woo akyasya, 'Kŋumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kŋ ŋūlū wa eki-ma-naŋ---

وَنَادٰى اَخۡطَبُ الْجَنَّةِ اَخۡطَبَ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدْنَا رَبِّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ
حَقًّا قَالُوۡا لَعَنۡمُ قٰٓذَنۡ مَّوَدَّۙنَۙ بِيۡعۡمُرَۙ اَنْ لَعَنۡهُ اللّٰهُ
عَلٰى الظّٰلِمِيۡنَ ۝

46.Ala mamaalyūlaa andū kuma nzŋanŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mendaa kūmŋthyoekya, na ala mo nŋ alei ma Itu.'

الَّذِيۡنَ يَصۡلُوۡنَ عَنۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ وَيَبۡغُوۡنَهَا عِجَابًا
۝ وَهُمۡ بِالۡاٰجِرَةِ كٰفِرُوۡنَ ۝

47.Na katŋ wa isu syelŋ vakeethwa na tūtū, na ŋūlū wa kūndū kūkŋŋŋlu vakeethwa andū ala makamanya onthe na movano moo. Namō makameta andū ma Itunŋ: 'Mūuo nŋwŋthwe ŋūlū wenyu. Aa makeethwa matanamba kūyŋlika ona kau makeethwa mekwatŋtye kŋŋka ūu.

وَيَبۡتَغِيۡنَهَا جُنَابًا وَعَلٰى الْاَعۡرَافِۙ وَجَالٌ يَّعۡرَفُوۡنَ كَلِمٰتٍ
بِيۡسۡمِئِہِمۡۙ وَنَادٰوۡا اَخۡطَبُ الْجَنَّةِ اَنْ سَلَمۡ عَلَيۡكُمْ
لَمۡ يَرۡدۡ عَلٰۤىهَا وَهُمۡ يَطۡمَعُوۡنَ ۝

48.Na yŋla metho moo makathiūwa kwelekela andū ma Mwakinŋ, mo makaasya, 'Mwŋlŋi waitū, ndūkatw'ie ithyŋ vamwe na andū mate alūngalu.'

وَاِذَا حُرِفَتۡ اَبۡصَارُهُمۡ تَلَقَّوۡا اَخۡطَبَ النَّارِ قَالُوۡا رَبِّنَا
۝ لَا تَجۡعَلۡنَا مَعَ الْقَوۡمِ الظّٰلِمِيۡنَ ۝

LUKU 6

49.Na ekali ma kÜndÜ kÜla kÜkÜllülu makameta andÜ ala makamamanya na movano moo, na kwasya, 'WingI wenyu ndwaamÜuna inyw'I ona Üng'endu wenyu.

وَنَادَى اَصْحَابَ الْاَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيْمَتِهِمْ قَالُوا مَا لَظَنَّا بِعَبْدِكَ جَعَلْتُمْ عَلَيْنَا مِثْلَ الْكُفْرَانِ ﴿٤٩﴾

50.Aa nÜmo andÜ ala meevÜtie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamavikÜsya tei Wake? *Mo nÜmatavÜw'e*, 'Likai ItunI; vai w'ia Ükoka ÜÜÜ wenyu, ona inyw'I mÜikew'a kyeva.'

أَهْوَالَهُ الَّذِينَ اتَّسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

51.Na ekali-ma-MwakinI makameta ekali-ma-ItunI, 'TwÜtkÜsyei kÜw'Ü kana syÜndÜ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ÜnenganÜte kwoondÜ wenyu,' Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜvatanÜte isu syelI kwa alei.....

وَنَادَى اَصْحَابُ النَّارِ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ اِنَّ اَفْضَاؤًا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ اَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا اِنَّ اللَّهَ خَرَمَهَا عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٥١﴾

52.'Asu ala mamyosie ndÜni yoo ta ngÜf na ÜthaÜ, na ala thayÜ wa nthI Üno wamakengie.' UmÜnthI ÜndI, ÜthyI nÜtÜküÜwa nÜmo tondÜ mo moolilwe nÜ Ümbano wa mÜthenya ÜÜ woo, na tondÜ mo mamÜleaa MÜsoa YaitÜ.

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَ لَعِبًا وَ غَرَّتَهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فَاَلْيَوْمَ نَنسِفُهُمْ كَمَا نَسَوْا لِقَاءَ رَبِّهِمْ هٰذَا وَمَا كَانُوْا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُوْنَ ﴿٥٢﴾

53.Na vate nzika, ÜthyI nÜtÜmaetee mo Ivuku yÜla ÜthyI tÜyÜvuanÜtye na Ümanyi, Ütongoi na tei kwa andÜ ala metÜkÜlaa.

وَلَقَدْ جَنَّبَهُمْ بِرَبِّكَ فَصَلْنٰهُ عَلٰى عُلُوْهِمْ هٰذِهِ وَرَحْمَةً يَّقْوَمُ يَوْمَئِذٍ ﴿٥٣﴾

54.Mo meteele wÜanÜ wa mokaany'o tÜ? MÜthenya Üla wÜanÜ wa mookaany'o Ükavika, ala moolilwe nÜw'o mbee makaasya, 'AtÜmwa ma MwÜafi waitÜ ow'o nÜmaetie Üw'o. ÜthyI ÜndI, twÜna ew'anÜthya ona Ümwe ma kÜtw'Üw'anÜthya kana ÜthyI nÜtÜtonya kÜtÜngwa nÜkana tÜkatonya kwÜka meko eka ala ÜthyI tweekaa? Mo ow'o

هٰذَا يَوْمَ يَأْتِي تٰوْبِيْلَهُ يَقُوْلُ الَّذِيْنَ نَسُوْهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاؤَتْ رُسُلُ رَبِّيْنا بِالْحَقِّ قَهْلُ لَنَا مِنْ شُعْبٰةٍ فَنَسَفَعُوْا لَنَا اَوْ نَزَدًا مِّنْ عَمَلٍ غَيْرِ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَيْرٌ وَّاَنْفُسُهُمْ وَصَلَّ

nĩmanangĩte mathayũ moo na maũndũ ala mo maseũvasya nĩmamavalũkĩtye.

بِعَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَفْعُرُونَ ﴿٦٧﴾

LUKU 7

55.Vate nzika, Mwĩfafi wenyu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ula woombie matu na nthĩ nthĩnĩ wa mavinda thanthatũ; na ĩndĩ We Mwene atĩnka Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. We atumaa ũtukũ ũvw'ĩka mũthenya, ũla ũũatĩĩaa mĩtũkĩ. Na We nĩwoombie syũa na mwei na ndata, syonthe nĩsyĩw'ĩthĩtw'e nĩ mwĩao Wake. Nĩw'o, ũmbi nĩ Wake na mwĩao. Kũathimwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩfafi wa nthĩ syonthe.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَيْنًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهُ إِنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿٦٧﴾

56.Mwĩkaflei Mwĩfafi wenyu na wĩnyivyo kĩmbithĩnĩ. Vate nzika, We ndamendaa eki-ma-naĩ.

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٨﴾

57.Na mũikaete kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ ĩtina wa kyamina kũseũvw'a, na mwĩkaflei We mwĩna w'ia na wĩkwatyo. Vate nzika, tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩ vakuvĩ na asu ala mekaa ũseo.

وَلَا تَقْسُدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

58.Na We nĩ We ũla ũtũmaa iseve ta ũvoo mũseo mbee wa tei Wake, kũvika, yĩla syeethwa na ĩthweo ĩto, ĩthyĩ tũyĩtwaa ĩlũlũ wa nthĩ ĩla ngw'ũ, na ĩndĩ tũĩthesya kĩw'ũ kuma nthĩnĩ wayo, na tũĩmesya kĩla mũthemba wa ũsyao nakyo. Ota ũu, ĩthyĩ nĩtũmathayũũkasya ala akw'ũ nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũlĩlikana.

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ كَيْتَبُنَّ إِذَا أَمَلْتُمْ سَحَابًا نُقَالًا لِيَكْدِثَ بِهِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿٧٠﴾

59.Na ta ĩlũlũ wa nthĩ ĩla nzeo, imea syayo imeaa kwa wingĩ kwa mwĩao wa Mwĩfafi

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبُثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا يَكْدًا مُكْدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْأَرْبَابَ

wayo, na ila nth0ku iisyaaa ateo mb0th0 syasyo. Na ota 0u n1w'o Ithy1 t0aly0laa M1soa kwa and0 ala mat0ngaa m0vea.

لَقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿١٣﴾

LUKU 8

60. Ithy1 n1twam0t0mie Noa kwa and0 make nake aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'1 m0i na Ngai 0ng1 ateo We. Ow'o, Nyie n1na w'ia 1010 wenyu n0nd0 wa 0sil1lo wa m0thenya 0la m0nene.'

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٠﴾

61. Anene ma and0 make maisye, 'Vate nzika, ithy1 tw1ona we w1 nth1n1 wa 1v1tyo y1 0thein1.'

قَالَ الْمَلَأُونَ قَوْمَهُ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾

62. We aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, vai 1v1tyo nth1n1 wakwa, 1nd1 Nyie n1 M0t0mwa kuma kwa Mw1afi wa nth1 syonthe.'

قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ فِي ضَلَالَةٍ وَ لَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢﴾

63. 'Nyie n1n1m0etee inyw'1 movoo ma Mw1afi wakwa na k0m0nenge inyw'1 0tao m01k1ku. Na Nyie n1n1s1 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe 0nd0 inyw'1 m0tes1.'

أَتَلْعَلَّكُمْ رِيسَلِي رَبِّي وَأَنْصَحَ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

64. 'Inyw'1 n1m00seng'a n0nd0 wa 0tao k0m0vik1a inyw'1 kuma kwa Mw1afi wenyu kw1s1la kwa m0nd0 kuma kat1 wenyu ene, n1kana we atonye k0m0kaany'a inyw'1 na n1kana inyw'1 m0tonye k0tw1ka al0ngalu na n1kana inyw'1 mw1w'1we tei?'

أَوْحِبُّكُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٤﴾

65. 1nd1 mo maisye we ena 0v0ngu, kwa 0u Ithy1 n1twam0tang1le we vamwe na ala w1f1 namo Ngalanw1, na n1twamathitisye asu ala maleile M1soa Yait0. Ow'o mo ma1 and0 ilalinda.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْبَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَابِدِينَ ﴿١٥﴾

LUKU 9

66. Na kwa Aati Ithyĩ twamŭtŭmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aisyē, 'Inyw'ĩ andŭ makwa, Mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ĩ mŭi na ngai ingĩ ateo We. Indĩ inyw'ĩ nomŭkatw'ĩka akĩi-ma-Ngai?'

وَرَأَى عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِهِ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦﴾

67. Alei Anene ma andŭ make maisyē, 'Ithyĩ twĩkwona we wĩ mwaŭ nthĩnĩ wa ŭtumanu, na vate nzika, ithyĩ twĩsŭanĩa kana we wĩ ŭmwe wa akengani.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُّكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٧﴾

68. We asŭngĩie, 'Inyw'ĩ andŭ makwa, vai ŭtumanu wĩ nthĩnĩ wakwa, Indĩ Nyie nĩ Mŭtŭmwa kuma kwa mwĩai wa nthĩ syonthe.'

قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَكَذَّبْتَنِي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾

69. 'Nyie nĩmŭetee inyw'ĩ movoo kuma kwa Mwĩafi wakwa na Nyie nĩ mŭtai wa w'o na mŭĩkĩĩku kwenyu.'

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿١٩﴾

70. 'Inyw'ĩ komŭseng'a nĩ ŭtao kuma kwa Mwĩafi wenyu kwĩsĩla mŭndŭnĩ ŭmwe kuma katĩ wenyu ene nĩkana we atonye kŭmŭkaany'a inyw'ĩ? Na lilikanai tvinda yĩla We wamŭtw'ie inyw'ĩ kwĩthwa atiĩwa ma manee Make Itina wa andŭ ma Noa, na amwingĩvya inyw'ĩ mŭno nthĩnĩ wa mĩkallĩe. Lilikanai, Indĩ, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kwaĩla.

أَوْعِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ سُرَجِلٍ فَتَكْفُرُونَ بَلِئِنَّكُمْ لَكُفْرًا كَرِيمًا وَإِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْعَةً فَذَكَرُوا الْآلَاءَ اللَّهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَبُونَ ﴿٢٠﴾

71. Mo maisyē, 'We ŭkĩte kŭŭ kwitŭ nĩkana ithyĩ tŭtonye kŭmŭthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka na kw'itia ila aafthe maitŭ mathaitaa? Tŭetee Indĩ, kĩla we ŭtŭteelemangya nakyō, ethwa we wĩ wa ala maw'o.'

قَالُوا إِنَّمَا نَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَدْرُ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَآتِنَا مَا نَعْبُدُ إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢١﴾

72. We asung'fie, 'Ow'o ūsilflo *nUmin'ñe* kūvalūka ūlū wenyu na ūthatu kuma kwa Mwāfali wenyu. Inyw'ī mwīkaananā nakwa ūlū wa masyitwa ala mweetanie inyw'ī na maaalthe menyu---- ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtaamatheesya mwāfo? Eteelai ūndī, Nyie nī vamwe nenyu katī wa asu ala meteela.

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَصَبٌ
أَبْجَادٌ لَوْ لَيْتِي فِي آسَاءِ سَيِّئَاتِي وَأَبَاؤُكُمْ
مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانظُرُوا أَنِّي مَعَكُمْ
مِنَ الْمُنظَرِينَ ①

73. Na Ithyī nītwamūtang'ñe we vamwe na ala maī nake, kwa tei Witū, na Ithyī nītwatilile vyū matialyo ma asu ala mam'leile Mīsoa Yaitū. Namō mayāī eti'kīli.

فَأَجْمِنُهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَائِرَ
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ②

LUKU 10

74. Na kwa Athamuti *ithyī nītwamūūmie* mwanaa nyinyia woo Salee. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, MŪthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; mūi na ngai ingī ateo We. Nīw'o ūkūsī mūseo nūmūvik'ñe inyw'ī kuma kwa Mwāfali wenyu ngam'le ūno nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe *nīkyama* kwenyu. Kwa ūu mīekei ūye vala yīkwenda ūlū wa nthī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūikam'ke naī, ūsilflo wī woo ndūkese kūmūkwata inyw'ī.'

وَالِئِنَّ شُودَ آخَاهُمْ ضَيْقًا قَالَ يَوْمَ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
لَكُمْ مِنَ اللَّهِ عِزَّةٌ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ
اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا بِسَوْفٍ يَا خِدْمَةَ عَذَابٍ أَلِيمٍ ③

75. Na lilikanai *ñinda* yīla We wamūtw'īkīthiūsie inyw'ī atiīwa *ma manee Make* ūtina wa Aati, na We nītwamūnengie inyw'ī ūtūo ūlū wa nthī; inyw'ī mwakaa nyumba sya kīsumbī myandanī yayo, na nīmwasaā īfma ikatw'īka nyūmba. Kwa ūu, lilikanai, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūikeke ūemu ūlū wa nthī, mūkietae kīthokoo.

وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ
فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهولِهَا قُصُورًا وَتَحْتُونَ
الْجِبَالَ سُبُحَاتًا فَاذْكُرُوا الْأُمَّةَ اللَّهُ وَلَا تَعْسُوا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ④

76.Anene ma andũ make ala maĩ ang'endu mamatavisye ala matalawa ta onzu---- asu katĩ wamo ala meetĩkĩlile - inyw'ĩ nĩmwĩsĩ na w'õ kana Salee nĩ ũmwe watũmiwe nĩ Mwĩfaĩ wake?' Mo masũngĩe, 'Vate nzika, ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩla maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لِيَذِينِ اسْتَضَعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٦٦﴾

77.Asu ala maĩ ang'endu maisye, 'Nĩw'õ ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala inyw'ĩ mũũmetĩkĩla.'

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنُوا بِهِ كُرْهُونَ ﴿٦٧﴾

78.Indĩ mo nĩmatilangile ngamĩle ĩsu maũũ na nĩmaleile kwĩw'a mwĩao wa Mwĩfaĩ woo, na maisye, 'We Salee, tũetee kĩla we ũtũtũtelemangya nakyo, ethwa ow'õ we wĩ ũmwe wa Atũmwa.'

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يُصْطَلِحُ اثْنَيْنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٨﴾

79.Indĩ kĩtetemo kya nthĩ nĩkyamakwatie mo na maalyũka matw'ĩka siimba ivalũkangĩte na mavu nyũmbanĩ syoo.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُثِيمِينَ ﴿٦٩﴾

80.Na ĩndĩ Salee nĩwaumie vala maĩ na asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Nyie nĩnaetie ũvoo wa Mwĩfaĩ wakwa kwenyu na namũnenge inyw'ĩ ũtao mũũkĩĩku, ĩndĩ inyw'ĩ mũyendaa atai aĩkĩĩku.'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِن لَّا تُحِبُّونَ التَّصْحِيحِينَ ﴿٧٠﴾

81.Na Ithyĩ ĩtũwamũtũmie Loto-yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ mwĩĩka ũvukyo ũla ũtaaĩkwa ĩũũũ wa nthĩ nĩ mũndũ ona ũmwe ala maĩ mbee wehyu?'

وَلَوْ طَآرَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ النَّفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

82.Inyw'ĩ mwĩmathengeea aũme nĩ kũmenda vandũ va iveti. Tiw'õ inyw'ĩ mwĩ andũ ala makĩlaa mĩvaka yonthe.

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ ۚ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٧٢﴾

83.Na ũsũngĩõ wa andũ make ndwaĩ ũndũ ũngĩ ateo mo maisye, 'Malũngyei

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ

kuma mūsyī wenyu, nūndū mo nī andū ala metheasya mūno.'

قِرْنَ قَرِيْبِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَنْتَظِرُونَ ﴿٥٧﴾

84.Na Ithyī nītwamūtangīte we na andū ma nyūmba yake, ateo kīveti kyake: kyo kyaī kya asu ala matiwe ītina.

فَأَنجِبْنَهُ وَأَهْلَهُ إِلَىٰ أَمْرَاتِهِ ۗ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٨﴾

85.Na Ithyī nītwauisye mbua ūlū woo. Yu kwa sisyai, mūminōkīlyo wa eki-ma-naī waī mwaū!

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظَرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٩﴾

LUKU 11

86.Na kwa Amitiani Ithyī twamūtōmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, Mōthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ī mūi na ngai ūngī ateo We. Kyama kītheu ow'o nkīfmōvikle inyw'ī kuma kwa Mwāfāi wenyu. Kwa ūu, nenganei kīthimo kīfanū na ithimi mbīfanū, na mūikamanenge andū syīndū nini kūvīta ila syoo imāīlīte, na mūikaete kīthokoo ūlū wa nthī ītina wa mūuo kūseūvw'a. Uu nīw'o ūseo vyū kwenyu, ethwa inyw'ī mwī etīkīli.'

وَالِىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ لَيَوْمٍ اَعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ عِبْرَةٌ ۗ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَآؤُفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَافَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا ۗ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٦٠﴾

87.'Na mūikekale kīla nzīanī, mūimateelemya na kūmalūngya andū kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe asu ala mamwītkīlāa We, mūimantha kūmīthyoekya. Na lilikanai yīla inyw'ī mwāī avōthū na We nīwamw'ingīvīisye inyw'ī. Na sisyai mūminōkīlyo wa asu ala maetie kīthokoo wāilyī ata!

وَلَا تَقْعُدُوا بِرَأْسِ السَّرَايِ تَوَعْدُونَ وَتَصَدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللّٰهِ ۗ مَن اٰمَنَ بِهٖ وَتَّبَعُوْهَا عَوْجًا ۗ وَاذْكُرُوْا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيْلًا فَكَشَرْتُمْ وَاَنْظَرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٦١﴾

88. 'Na ethwa ve nguthu Imwe katī wenyu yīfīkīlaa maŭndū ala Nyie natūmiwe namo, na nguthu Ingī Itetikīlaa, Indī It̄hwa na ūmīfīsyo kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e katī waitū. Na We nī We Ula Mūseo Vyū katī wa asili'.

وَأَنَّ كَانَ طَافِيَةً مِّنكُمْ أَمْثَلُ بِالَّذِي أَرْسَلْتُمْ بِهِ وَطَافِيَةً لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٥٨﴾

89. Andū anene ma andū make ala maŷ ang'endu maisye, 'Kwa ūla w'o, ithyī vate nzika nīfūkūlūngya we ūthi, we Suaivu, na etfīkīli ala me vamwe naku, kuma mūsyī w'itū, kana we ūsyoke ndīnīnī yaitū. 'Nake aisye, 'Ona ithyī tūkethwa tūtekwenda?

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَشْعَبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَوْمِنَا وَلَتَمْنُونَّ فِي مَلِيَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَرِهِينَ ﴿٥٩﴾

90. Ow'o, ithyī twīthīfītwe tūimūseūvīs;ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, ethwa Indī yu twīfīsyoka nthīnī wa ndīni yenyu Itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtangīla kuma vo. Na kūitwaīfīte ithyī kūsyoka vo ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīfīli waitū akenda ūu. Mwīfīli waitū nūsyusūfīte syīndū syonthe na ūmanyi. Ithyī nītw'īfīte wīkwatyo w'itū kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūu, We Mwīfīli waitū, tw'a katī waitū na katī wa andū maitū na ūla w'o, na We-Wī-Mūseo Vyū katī wa ala matusaa.

قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ جَعَلْنَا اللَّهُ مِّنْهَا دَمًا بِكُونَ لَنَا أَنْ نَعُوذَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٦٠﴾

91. Na anene ma andū make ala maleile kwīfīkīla maisye, 'Ethwa inyw'ī nīfūmūmūatīfī Suaivu, inyw'ī Indī vate nzika mūkeethwa na wasyo.

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿٦١﴾

92. Kwa ūu, kītetemo kya nthī nīkyamakwatie na mavalukanga nthī na mavu nthīnī wa mīsyī yoo.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَمِيعِينَ ﴿٦٢﴾

93. Asu ala mamwīfīte Suaivu mūkengani mekala ta mataatūa vo. Asu ala

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا لَمْ يَكْفُرُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخٰسِرِينَ ﴿٦٣﴾

katambanga yġla mo makwatene na kŪthaŪka?

100. Mo ĩndġ, mena ūsŪvġo nthġnġ wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na vai wġw'aa e vaseo nthġnġ wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andŪ ala manangġkaa.

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

LUKU 13

101. W'o ūtongoi ti mwġlanu kwa ala matiġwe nthġ vandŪ va ala mamġġŪaa țene kana ona Ithyġ tŪkenda, tŪtonya kŪmakŪna nŪndŪ wa mavġtyo moo na kŪsiġla ngoo syoo nġkana mo maikew'e?

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ آهْلِهَا
أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصْبَنَهُمْ بِأَنْ نُرِيدَهُمْ وَنَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

102. Isu syaġ ndŪa imwe ila Ithyġ twakŪtavisyē we ūvoo wasyo. Na AtŪmwa moo ow'o nġmamavikġġe mo na Syama nthēu. ĩndġ mo mayaametġkġġla maŪndŪ ala matametġkġġġte mbee. Uu nġw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūsiġġaa ngoo sya alei.

تِلْكَ الْقُرَى نَقِضْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا ۗ وَلَقَدْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا
كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

103. Na Ithyġ tŪyaaġthġa katġ wa aingġ moo ūsŪvġi wa ūtianġo ona ūmwe na vate nzika, Ithyġ tweethġie aingġ mŪno moo me eki-ma-naġ.

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا
أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104. ĩndġ ġtina woo, Ithyġ nġtwamŪtŪmie Mose ena Syama SiitŪ kwa Valao na anene make ĩndġ mo nġmamaleile vate ūġngalu. Sisyai ĩndġ, ūndŪ mŪminŪkġġyo wa asu ala maetie kġthokoo ġŪġŪ wa nthġ wailyġ!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۗ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Na Mose aisye, 'We Valao kwa ūla w'o Nyie nġ MŪtŪmwa kuma kwa Mwġaġi wa nthġ syonthe.

وَقَالَ مُوسَىٰ يُفْرِعُونَ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Ti ūseo kwakwa kūneena kūndū kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo ūla w'o. Nyie nūnūkūte kwenyu nūna Kyama kūtheu kuma kwa Mwūfali wenyu; kwa ūu, maeke Aana-ma-Isilaeli maendany'e nakwa.'

حَقَّقْتُ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جُنَّكُمْ
بِئْتَابِكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۝

107. Valao asūngūie, 'Ethwa ow'o we nūnūkūte na Kyama, ūndū kyumūlye, ethwa we wū ala ma w'o.'

قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝

108. Kwa ūu we nūwamūlekilye ndata yake nthū, na sisya! Yaū nzoka yenekee ūtheinū.

فَأَلْفَ عَصَاةٍ فَإِذَا رَئَىٰ تَعْبَانَ فُيْتِنًا ۝

109. Na nūwamūlilye kw'oko kwake, na sisya! Kwaū kweū kwa ala makwonaa.

۱۰ وَتَزَعُ يَدَهِ إِذَا رَأَىٰ بِبَيْتِهِمُ اللَّطْفِيزَاتِ ۝

LUKU 14

110. Anene ma andū ma Valao maisye, 'Ūū vate nzika, nū mūoi mūnene mūno mūū.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمٍ فِرْعَوْنَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ عَلِيمٌ ۝

111. 'We eenda kūmumya inyw'ū nthūnū wa nthū yenyu. Yu ūndū inyw'ū mwūtūtaa ata?

يُرِيدُ أَنْ يَمُوجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَأَمَّا ذَا فَأَمْرُونَ ۝

112. Mo maisye, 'Mūekei we na mwanaa nyinyia kwa kavinda, na tūmanai nthūnū wa mūsyū makete kūla mūoi wūna ūmanyi.

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ خِزْيِينَ ۝

113. 'Ala matonya kūkūetee we kūla mūoi mūū.

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سُحْرٍ عَلِيمٍ ۝

114. Na aoi nūmookie kwa Valao na maasya, 'Ithyū vate nzika, tūkakwata ūtvi ethwa nūtūūsinda.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ
كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۝

115. We aisye, 'Ūū, ona inyw'ū mūkeethwa mwū asu ala maiūtwe vakuvū nakwa.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمَقْرَبِينَ ۝

116.Na mo maisye, 'We Mose, Ikya mbee kana ithyĩ twĩthwe ekya ma mbee.'

قَالُوا يٰمُوسَىٰ اِنَّا اَنْزَلْنٰكَ فِي الْغَيْثِ
وَاِنَّا نَجْعَلُكَ
اٰتِيًّا

117.Mose amea, 'Ikyai ne inyw'I. Na yĩla mo mekisye nĩmamaoie metho ma andũ, namamekĩa w'ia na maumya ũoi mwingĩ.

قَالَ الْغَوَاةُ فَلَمَّا اَلْقَوْا سَحَرُوْا اَعْيْنَ النَّاسِ
وَاسْتَرْهَبُوْهُمْ وَجَاؤُوْا بِخِيَرٰتِ عِظْمٰٓئِهِمْ

118.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose, tũkyasya, 'Ikya ndata yaku,' na sisya! Nĩyaimelilye syonthe ila mo maseũvĩtye.

وَاَوْحَيْنَاۤ اِلَىٰ مُوسَىٰ اَنْ اَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَءٰى
تَلَفُّفًا مَا يَأْفِكُوْنَ

119.Kwa ũu, w'o nĩwekalile ũlũmĩte, na mawĩa moo matw'ĩkie vathei.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ

120.Uu nĩw'o mo masindĩwe vau, namo masyoka masonokete.

فَقَبِلُوْا هٰذَا لِكِ وَاَقْبَلُوْا صٰخِرِيْنَ

121.Na aoi nĩmavalũkile nthĩ matulĩtye-ndu.

وَاَلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرَهُمْ

122.Na mo maasya, 'Ithyĩ nĩtũkũmwĩtĩkĩla Mwĩafi wa nthĩ syonthe.'

قَالُوْا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ

123.Mwĩafi wa Mose na Aluni.'

رَبِّ مُوسَىٰ وَهٰرُونَ

124.Valao asya, 'Inyw'I nĩmũmwĩtĩkĩlĩte We: Nyie ndamũnengete ũthei. Vate nzika, ĩno nĩ nzama ĩla mũsamĩte nthĩnĩ wa mũsyĩ, nĩkana mũtonye kũmaumya ekali maw'o vo, ĩndĩ o mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya mũmĩlĩlĩlo waw'o.

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّ
هٰذَا لَكُمُّ مَكْرٌ مَّكْرٌ مُّؤَمَّرٌ فِى السَّدِيْنِ لِيٰخْرِجُوْا مِنْهَا
اَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ

125.'Kwa ũla w'o vyũ, Nyie nĩngũmũtilanga moko menyu ngalĩ ivĩtanĩte. ĩndĩ Nyie vate nzika, nĩngũmwamba mũkelany'onĩ inyw'I inyw'onthe vamwe.

لَا قَطْعَانَ اَيْدِيْكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ حٰتِيْ ثُمَّ لَأَجْعَلَنَّ
اٰجْعِلَنَّ

126.Mo masũngĩe, 'Ithyĩ ĩndĩ, tũkasyoka kwa Mwĩafi waitũ.

قَالُوْا اِنَّا اِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ

127.'Na we ndũOmina ūthatu ūlũ waitũ
nũndũ ūngĩ ateo nũndũ ithyĩ tũsyĩfĩkĩllite
 Syama sya Mwĩafi witũ yĩla syatũvikĩie
 ithyĩ Mwĩafi waitũ, twonoesyie ūmĩĩsyo
 ūlũ waitũ na tũeke tũkw'e twĩnenganĩte
kwaku We.'

وَمَا تَنْقُومُ مِنَّا إِلَّا أَنْ أَمَّنَّا بِإِيتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَ رَبَّنَا
 رَبَّنَا فَرِحْنَا عَلَيْهِمْ صُبْرًا وَتَوَقَّأْنَا مُسْلِمِينَ ٤٣

LUKU 15

128.Na anene ma andũ ma Valao maisye,
 'We wĩmũeka Mose na andũ make maete
 kĩthokoo nthĩ ĩno na kũũtia we na ngai
 syaku?' We asũngĩie na asya,'Ithyĩ
 nĩtũkũsyũaa syana syoo sya ivĩsi vate tei
 na kũtia iveti syoo syĩ thayũ. Na vate
 nzika, ithyĩ twĩna ūtonyi ūlũ woo.'

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اتُّذِرُ مَوْصِيَّ وَقَوْمَهُ
 لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَالْهَيْكَلُ قَالَ
 سَتَقْبَلُونَ أَبناءَهُمْ وَنَسْتَجِي سَاءَ لَهُمْ وَإِنَّا لَفَوْهُمْ
 فُجْرُونَ ٤٤

129.Mose amatavisye andũ make,
 'Manthai ūtethyo kuma kwa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe na ĩthĩwai na ūmĩĩsyo.
 Nĩw'o nthĩ nĩ ya Ngai Mwene Vinya
 W'onthe; We amĩnenganae ta ūtĩwa kwa
 ūla We wendaa kaĩ wa athũkũmi Make,
 na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa akĩi-ma-
 Ngai.'

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ
 الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ
 الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ٤٥

130.Mo masũngĩie, 'Ithyĩ nĩtwathĩniw'e
 mbee wa we ūtanoka kwitũ ona ĩtina wa
 kũka kwaku kwitũ.' We ameie, 'Mwĩafi
 wenyu evakuvĩ kũmananga amaitha
 menyu na kũmũtw'ĩkĩthya inyw'ĩ
 asumbĩki nthĩ ĩno, *nĩkana* ĩndĩ We atonye
 kwona ūndũ mũkwĩka.'

قَالُوا أَوْزَيْنَا مِنْ قَبْلُ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا
 جِئْتَنَا قَالَ عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُفْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَ
 يُسْتَفْلِكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْلَمُونَ ٤٦

LUKU 16

131.Na Ithyĩ nĩtwamasĩllie andũ ma
 Valao na mũnyao na ūnyivu wa mosyao
 nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ مِنَ
 الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ٤٧

132.Indĩ yĩla ūseo wookie kwoo, mo maisye, 'Uū nĩ kwoondū witū.' Indĩ ethwa ūthūku wamavalūkĩla mo maūkwatanasya na Mose na ala me nake. Yu, vate nzika, *kĩtumi kya* ivuso yoo ūthūku kĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

فَإِذَا جَاءَ تَهُمْ أَحْسَنُهَا قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ نَصَبْنَاهُمْ سِيبَةً نَّظُنُّوهُمْ بَشَرًا مِّمَّنْ مَعَهُ ۗ أَلَا إِنَّا نَحْنُ طَائِفَةٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ وَإِنَّا لَكَاذِبُونَ ﴿٣٠﴾

133.Namo maisye, 'Kyama ona kĩva kĩla we ūtonya kūtūtee ūkatūoa nakyo, ithyĩ tũikwĩtkĩla we.'

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا بِهَا ۗ فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

134.Indĩ Ithyĩ nĩtwatūmie kĩutani kĩ vinya ūlū woo na ngie, na ndaa na syoa na nthakame---Syama nthu; Indĩ mo nĩmeeke maūndū na ngūlū na maĩ andū ene-naĩ.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدمَامِيتَ مِفْضَلَتٍ فَأَسْتَكَبُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

135.Na yĩla ūsilĩlo wavalūkile ūlū woo, mo maisye, 'We Mose, tūvoyee kwa Mwĩafi waku kwĩanana na maūndū ala We ūtwahtite we. Ethwa we nūtūtvetangĩa ūsilĩlo ūū, Ithyĩ vate nzika, nĩtūtūkwĩtkĩla we na nĩtūtūkwĩtkĩlya ūthi na Aana-ma-Isilaeli.'

وَلَمَّا رَفَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزَ قَالُوا يُوسَىٰ أَوْعِنَا رَبِّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ ۗ لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ ۚ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٣٣﴾

136.Indĩ yĩla Ithyĩ twavetangie ūsilĩlo kwa kavinda kala waĩ nevika, wee! Mo nĩmaanangie ūtianĩo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بِلِغْوِهِ إِذَا هُمْ يَنْتَكِبُونَ ﴿٣٤﴾

137.Kwa ūu, Ithyĩ nĩtweeyĩvanĩsyee ūlū woo na twamanyw'ĩthya kĩw'ū ūkanganĩ, nūndū mo maitw'ĩkĩthisyee Syama Siitū ta sya ūvūngū na mayaaisūva.

فَاتَّقِنَا مِنْهُمْ فَأَعْرَفْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿٣٥﴾

138.Na Ithyĩ nĩtwamatw'ie ala masūanĩawa ta onzu atiĩwa ma ilungu sya Umĩlonĩ na nthĩ na ilungu sya Uthūlonĩ wayo, ıla ithyĩ twaathimie. Na ndeto ya ūlau nĩyeanyw'e kwa Aana-ma-Isilaeli nūndū mo nĩmoomĩsyee; na Ithyĩ

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَعَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا ۗ وَكَلَّمْتُ كَلِمَتَ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۗ لِيَمَّا صَبَرُوا

nftwasyanangie syonthe ila Valao na andũ make maakfte na ila maŭngamftye.

وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَبْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمَهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٩﴾

139.Na ithyĩ nftwamaetie Aana-ma-Isilaeli mũingo wa ũkanga na mooka kwa andũ ala meeyumftye kwoondũ wa mftvw'anano yoo.Mo maisye, 'We Mose, tũseũvĩsyie ngai tondũ mo mena ngai.' Nake amea, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ andũ mũtamanyaa.'

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مَوْسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٤٠﴾

140.Iũlũ wa aa vate nzika, maũndũ ala mo meekaa makaanangwa, na w'onthe ũla mo meekaa ũkatw'ĩka vathei.

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُم بِعَابِدُونَ ﴿١٤٠﴾

141.We asya, 'Nyie ngamũmanthfa inyw'ĩ ngai ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla We nũmũkĩftye inyw'ĩ Iũlũ wa andũ onthe?'

قَالَ أَعْبَدَ اللَّهُ أَيْدِيَكُمْ وَالْحَا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithyĩ twamumisye inyw'ĩ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthĩnisye inyw'ĩ na ũsilĩlo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtia iveti syenyu. Navo vaĩ Itatwa ĩnene kwenyu kuma kwa Mwĩafi wenyu.

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُومًا عَدَاوَةً يُقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤٢﴾

LUKU 17

143.Na Ithyĩ nftwamwathie Mose motukũ mĩlõngo itatũ, na twamwongela angĩ ĩkũmi. Yu nĩyo ĩvinda yĩla yatw'ĩtwe nĩ Mwĩafi wake yĩla yeantw'e----matukũ mĩlõngo ĩna. Na Mose nftwamũtavisyie mwanaa nyinyia, Aluni, 'Kwatĩfa vandũ vakwa katĩ wa andũ makwa yĩla nyie ndevo, na maŭngamfĩ nesa, na ndũkaatfĩe nzĩfa ya asu ala maetae kĩthokoo.

وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَّمْنَا فِي عَشْرِ فَنَمَّ مِيقَاتِ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هُزُونَ أَخْلَفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٣﴾

144. Na yġla Mose wookie İvindanġ Yiiġu yġla yġtw'e, na Mwġafi wake nġwaneenie nake, we aisye, Mwġafi wakwa, iyonany'e *We-Mwene* kwakwa, nġkana Nyie ndonye ōkwona We.' We amōsōngġa, 'We ndōkambona Nyie İndġ sisya kġġma, na kyalōma vandō vamwe, İndġ ōkambona Nyie. 'Na yġla Mwġafi wake weeyonanisye *We-Mwene* kġġmanġ, We nġwakġvevenzie tōlungu-tōlungu na Mose avalōka nthġ atekwġyġw'a. Na yġla we weeyġw'ie, aisye, Wġ Mōtheu We. Nyie nġelekela Kwaku We, na nġ wa mbee wa kwġġkġġla.'

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِبِيعَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ
 أَرِنِي أَنظُرَ إِلَيْكَ قَالَ لَن نَرِيكَ وَلَٰكِن نُنظِرُ
 إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ نَرِيكَ فَلَمَّا
 تَظَهَّرَ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ سُوقًا
 فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحٰنَكَ بُدُتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ
 الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٤﴾

145. Ngai aisye, 'We Mose, Nyie nġngōnyuvġte we İōİō wa andō ma *nġinda* yaku kwa Movoo Makwa na ndeto Yakwa. Kwa ōu, kwata ōlōmġtye maōndō ala Nyie ngōnengete we na İthwa wa ala matōngaa mōvea.'

قَالَ يُوسَىٰ إِنِّي اضْطَقَمْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي
 وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتَكَ وَكُن مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

146. Na İthyġ nġtwamōandġkġe we ōvoo wa kġġa kġndō İōİō wa ōvwaō---ōtao na ōalyōlo wa syġndō syonthe. Kwa ōu, makwate ōlōmġtye na maingġġsye andō maku maatġġe ala maseo katġ wamo. Omġtōkġ Nyie ngakwony'a ōtōo wa eki-ma-naġ.'

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَوَّلِ مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوعِظَةً وَنُفِيسًا
 لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنُهَا
 سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٦﴾

147. Nyie omġtōkġ ngamaumya Syamanġ Syakwa asu ala methġawa na ngōlō İōİō wa nthġ na mwġkalo ōte wa ōlōngalu; na ona mo makona Syama syonthe, maikasyġġkġġa; na makamyona nzġa ya ōlōngalu maimyosa ta nzġa yoo. İndġ mo makona nzġa ya İvġtyo mo mamyosa ta nzġa yoo. Kġtumi nōndō mo nġmamġtw'ġkġthisye Mġsoa Yaitō ta ya ōvōngō na mayaamġsōvġa.

سَأَصْرِفُ عَن آلِي الْذِينَ يَكْفُرُونَ فِي الْأَرْضِ
 بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِن
 يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِن يَرَوْا
 سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
 بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٧﴾

148.Na asu ala mamileaa Misoa Yaitu na Umbano wa Ituni----- mawia moo ni ma mana. Mo nimatonya kwikwatya kufvwa Tolu wa kindu ona kfmwe ateo kwoondu wa undu mo meekaa.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَنُفِرَ الْاِخْرَجَةُ حَبَطًا اَعْمَاهُمْ
۞ هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٨﴾

LUKU 18

149.Na andu ma Mose nfmasevisise muvw'anano wa kasau kuma nthini wa mathaa moo we atevo,---mwii ute thayu ukuyuma wasya munini. Mo nomoonie kana w'o ndwaneena namo, kana kumatongoesya kwa nzila ona yiva? Mo mawosie ta kwoondu wa Othaihi namo ma eki-ma-na.

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خَلْقِهِمْ عَجَلًا
جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ اَلَمْ يَرَوْا اَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا
يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِيْنَ ﴿١٤٩﴾

150.Na yila mo makuniwe na mililo na moonaa kana vate nzika nfmaita, maisye, 'Ethwa Mwafi waitu ndeutu'w'ia tei na kutuokea ithyi, vate nzika, ithyi tukeethwa kati wa ala mena wasyo.'

وَلَمَّا سَوَّطَ فِيْ اَيْدِيهِمْ وَّرَاوَا اَنَّهُمْ قَدْ صَلُّوْا
قَالُوْا لَيْنَ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ
الْخٰسِرِيْنَ ﴿١٥٠﴾

151.Na yila Mose wasyokie kwa andu make, e muthatu na mumaku, asya, Inyw'i nfmUneekie undu muthuku vandu vakwa nyie ndevo. Inyw'i mUneekalaatle kusevya nzila syenyu ene mUtekweteela mwiao wa Mwafi wenyu? 'Na alekya ila mbawu nthi, na aukwata mutwe wa mwanaa nyinyia amokusitye vala ui. We Aluni aisey mwanaa mwaitu, andu aa nimanambonie nyie ni mwonzu, na mana vakuvi kumbuaa nyie. Kwa uu ndukatume amaitha matana Tolu wakwa, ona ndukambie nyie vamwe na andu mate alungalu.'

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ اِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ اَسْفًا قَالَ
يٰۤاَسْمٰٓءُ خَلَقْتُوْنِيْ مِنْ بَعْدِيْ اَعْمَلْتُمْ اَمْرًا بَلَمَّةً
وَالْقَى الْاَلْوَابَ وَاخَذَ بِرَأْسِ اَخِيْهِ يُجْرَدُهٗ اِلَيْهٖ
قَالَ اِنَّ اَمْرًا اَلْقَوْمِ اسْتَضَعُّوْنِيْ وَكَادُوْا
يَقْتُلُوْنِيْ فَلَا تُشِيْتْ فِي الْاَعْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِيْ
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ ﴿١٥١﴾

152.We mose aisey, 'Mwafi wakwa, ndeke nyie na mwanaa mwaitu, na tulikye ithyi nthini wa tei Waku, na We

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَلِاٰخِيْ وَاَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ

Nue Ula Usũtwe nĩ tei Mũno katĩ wa ala mewanĩaa tei.

وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿١٤٥﴾

LUKU 19

153. Iŭlũ wa asu ala moosie *kasaŭ kwa ũthaihi ũthatu* kuma kwa Mwĩafi woo ũkamakwata mo na kũnyivw'a nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu. Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala maseũvasya movũngũ.

رَبِّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيِّئًا لَّهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَبِّهِمْ
وَذَلِيلٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْفَاتِرِينَ ﴿١٥٣﴾

154. Indĩ asu ala meekie meko mathũku na meelila ĩtina wa ũu na meetĩkĩla, vate nzika, Mwĩafi waku ĩtina wa ũu nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَالَّذِينَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَ
آمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٤﴾

155. Na yĩla ũthatu wa Mose walikile; nĩwoosie *ila mbwaũ*, na maandĩkonĩ masyo vaĩ ũtongoi na tei kwa asu ala mamũkĩaa Mwĩafi woo.

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبَ أَخَذَ الْأَلْوَابُ وَفِي
نُحُوبِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِأَبْوَابِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٥٥﴾

156. Na Mose nĩwanyuvie andũ mĩongo mũonza katĩ wa andũ make kwoondũ wa ũnyuvi Witũ. Indĩ yĩla kĩtetemo kya nthĩ kyamakwatie mo, we aisye, 'Mwĩafi wakwa, kethwa nĩwendete, We wĩthwa wamanangĩte mbee wa ũũ, na onakwa *taw'o*. We nũũtwanaga ithyĩ nũndũ wa maũndũ mathũku ala andũ atumanu katĩ waitũ mekĩte? Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ĩtatwa kuma Kwaku We. We ũtumaa anangĩka nũndũ wayo ũla We wendaa, na We ũmũtongoeasya ũla We wendaa. We wĩ Mũsũvĩi waitũ; tũekee Indĩ na ĩthwa na tei ĩlũ waitũ, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ katĩ wa ala maekanĩaa.

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِيبًا قَاتِلًا فَلَمَّا
أَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ
قَبْلُ وَإِنِّي أَأَنْهَلِكُنَّ بِمَا فَعَلَ الشُّفَهَاءُ مِنِّي
إِنَّ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي
مَنْ تَشَاءُ إِنَّتَ وَرَبُّنَا فَاعْفُفْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٦﴾

157. Na tũathimĩe maũndũ maseo ĩlũ wa nthĩ ĩno, oũndũ ũmwe na ĩla yũkĩte; ithyĩ nĩtwelekele Kwaku *twĩna wĩlilo*. 'Ngai asũngũie, 'Nyie ngeekia ũsilĩlo Wakwa

وَأَنْتَ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ
إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ قَالَ عَلَافٍ أُجِيبُ بِهِ مَنْ أَسَاءَ

kwa ūla nŕenda; Indŕi tei Wakwa ūthyŭlŭlŭkŕte syŕndŭ syonthe; kwa ūu, Nyie ngaŭathimŕa asu ala mekaa ūlŭngalu, na kŭŕva Saka na asu ala metŕkŕlaa Syama Syakwa---

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَلْتَهُمُ الَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٧﴾

158.Asu ala mamŭatŕŕaa Mŭtŭmwa, Mwathani, ūla ūte mŭsomu, ūla mamwŕthŕaa awetetwe nthŕnŕ wa Tola na Uvoo-Mŭseo o *ila mo mena syo*. We eyŕaa ūlŭ woo na nŭmavataa mo ūthŭku, na ametŕkŕlasya syŕndŭ nzeo na nŭmavataa syŕndŭ ila nthŭku, na nŭmavetangŕaa mŭio woo na mŕnyololo ŕla yaŕ ūlŭ woo. Kwa ūu, asu ala makamwŕtkŕla we, na kŭmŭtaŕa na kŭmŭtw'ŕka na kŭmŭtetheesya we, na kŭatŕa kyeni kŕla kŕtheetw'e vamwe nake----aa nŕ makaŕla.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَدْعُوهُمْ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَا أُولَئِكَ هُمُ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْإِعْجَالَ إِنِّي كَانَ عَالِمًا بِالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرَهُمْ بِنُصْرَتِهِ وَأَتَّبِعُوا التَّوْرَ الَّتِي أَنْزَلْنَا مَعَهُ ﴿٥٨﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٩﴾

LUKU 20

159.Asya, 'Inyw'ŕ mbaa andŭ! Nyie ow'o nŕ Mŭtŭmwa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu inyw'onthe. Ula ūsumbŕ wa matu na nthŕ nŕ Wake. Vai Ngai ateo We. We nŭnenganae thayŭ na nŭetae kŕkw'ŭ. Kwa ūu, mwŕtkŕlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, Ula-Mwathani, Ula ūtemŭsomu, Ula ūmwŕtkŕlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndeto syake; na mŭatŕŕei we nŕkana mŭtonye kŭtongew'a nesa.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمُوتُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٨﴾

160.Na katŕ wa andŭ ma Mose ve Nguthu ŕla ŕtongoasya na ūla w'o na kwŕka ūlŭngalu katŕ woo.

وَمِن قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْتَدُونَ بِالْحَقِّ وَيَتَّبِعُونَ

161.Na Ithyŕ nŕtwamaanisye mo nthŕnŕ wa mbaŕ ŕkŭmi na ilŕ, andŭ me *kŕvathŭkany'o*. Na Ithyŕ

وَقَطَّعُوا شَعْرَةَ عَشْرَةِ أَسْبَاطٍ أُمَّةً وَآوَحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَمَ قَوْمَهُ أَنَّ أَحْرَبَ بِصَاحِبِكَ

n̄tʷamŭvuan̄sye Mose, ȳla andŭ make mamw̄it̄isye k̄iw'ŭ, tŭkyasya 'Kŭna İvia na ndata yaku;' navo vauma mbuluti İkŭmi na ilĩ; k̄ila mbaŋ n̄yamanyie vandŭ vayo va kŭnyw'ŷla. Na İthyĩ n̄tʷatumie mathweo mamek̄ia muunyĩ İŭlŭ woo, na twamatehesya Manna na Salwaa: 'Yai katĩ wa syĩndŭ nzeo ila İthyĩ tŭnenganŋte kwoondŭ wenyu! Namu ,mayaatŭvĩt̄fsya İthyĩ, İndĩ n̄mo meevĩt̄fsye ene.

الْحَجَرَةَ فَأَنْبَجَسَتْ مِنْهُ إِذْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرِبَهُمْ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْقَنَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَ وَالسَّلْوَیَ كُلُّوْا مِنْ كَيْبَتِ مَا رَزَقْنَاهُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٠﴾

162.Na ȳla mo mataviw'e, 'Tŭai nthĩnĩ wa mŭsyĩ ũŭ na yai k̄ila mŭkwenda, na asyai, 'Ngai! Vŭthya mŭio witŭ,' na likai mbingĩlonĩ mwĩna w̄nyivyoy, İthyĩ tŭkamŭekea inyw'ĩ naŋ syenyu, na vate nzika, İthyĩ tŭkamongeleela asu ala mekaa moseo.'

وَأَذَقْنَا لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدًا نَعْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتِكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣١﴾

163.İndĩ ala eki-ma-naĩ katĩ woo n̄maalyŭlile ndeto eka ila mo matavĩt̄w'e.kwa ũu, İthyĩ n̄tʷatŭmie ũsilĩlo İŭlŭ woo kuma İtunĩ, nŭndŭ wa w̄lki-wa-naĩ woo.

بَدَلِ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ يَمَّا كَانُوا يَنْظُرُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 21

164.Na makŭlyei mo İŭlŭ wa mŭsyĩ ũla waŭngeme ũtee wa ũkanga. Ȳla mo mavukisye Savato; ȳla makŭyŭ moo mookie kwoo mŭthenya wa Savato maumĩlĩte İŭlŭ wa k̄h'ŭ, İndĩ mŭthenya ũla mo mataŋ na Savato, mayaamok̄ia mo. Uu n̄w'o İthyĩ twamatatie mo nŭndŭ maŋ mbaa-matŭ.

فَوَسَّوْا لَهُمْ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَبْعُدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حَيْثُ تَأْتِيهِمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَكَاءَ وَيَوْمَ لَا يُسَبِّحُونَ لِآثَاتِهِمْ كَذَلِكَ نَبِّئُهُمْ يَمَّا كَانُوا يَفْضَحُونَ ﴿٣٣﴾

165.Na ȳla nguthu İmwe katĩ woo yamakŭlilye, 'N̄kĩ inyw'ĩ mŭŭmatavya andŭ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũnŭŭmananga kana kŭmasilĩla na ũsilĩlo w̄l woo? 'Mo maisye, 'N̄kana İthyĩ

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعْبُدُونَ قَوْمًا لَا إِلَهَ مِنْهُمْ أَمْ عَدِيبُهُمْ عَدَابًا سَدِيدًا قَالُوا مَعذِرَةٌ إِلَى رَبِّنَا وَلَعَلَّهُمْ يَنْتَفِعُونَ ﴿٣٤﴾

t0thafke mbee wa 0thy0 wa Mw1afi waku na ona vangi mo matonye k0m0k1fa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

166.Na y1la mo moolilwe n1 ma0nd0 onthe ala mataftwe namo, Ithy1 n1twamatang1fe ala mavatanie moth0ku, na n1twamakwatie eki-ma-na1 na 0sil1lo w1 woo n0nd0 wa na1 ila mo meekaa.

فَلَمَّا نَسُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ اتَّخَذْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَدَابِ يَوْمِنَا إِنَّمَا جَاءُوا يُقْسِفُونَ ۝۱۶۶

167.Na y1la mo maleile na ng0l0 k0eka ma0nd0 ala mavatftwe, Ithy1 twameie, 'Tw'1kai mala1 inyw'I, m0sonoketw'e!'

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ۝۱۶۷

168.Na lilikana 1vinda y1la Mw1afi waku watavanisye, kana kwa 0la w'o We akamok1lya and0, 0uvika M0thenya wa Uthay00kyo, ala makamath1ny'a na 0th1ny'o mwai. Vate nzika, Mw1afi waku E-m1t0k1 kwa 0van1sya, na vate nzika We ota 0u n1 M0ekan1i M0no vy0, Us0ftwe n1 tei.

وَأِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْبَيْعَةِ مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ۝۱۶۸ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝۱۶۹

169.Na Ithy1 n1twamaanisye mo nth1n1 wa mba1 sya and0 me k1vath0kany'o 0l0l0 wa nth1. Kat1 woo ve asu ala al0ngalu. Na kat1 woo ve asu mate al0ngalu. Na Ithy1 n1twamatatie mo na sy1nd0 nzeo na sy1nd0 nth0ku n1kana mo matonye k0syoka.

وَقَطَعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَّمًا مِنْهُمْ الظَّالِمُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝۱۶۹

170.Ind1 n1vok1te nzyawa nth0ku Itina woo ala moosie Ivuku ta 0tilwa. Mo mosaa sy1nd0 mb0th0 sya nth1 Ino ya 1heo na kwasya, Ithy1 t0kaekewa w'o! Ind1 sy1nd0 ing1 ta isu 1ng1 ikamavik1a mo nok0syosa. Utian1o wa Ivuku ndwaaoswa kuma kwoo, N1kana mo maikaneene 0nd0 ona 0mwe 0l0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo 0la w'o? Namon1masomete nesa ma0nd0

خَلَّفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِن يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِّثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِثْلَانِ الْكِتَابِ أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَّا يَتَّقُونَ ۝۱۷۰

ala me nthĩnĩ wayo. Na ūtūo wa Itunĩ nĩ mŭseo kwa asu ala alŭngalu. Indĩ inyw'ĩ nomŭkamanya?

171.Na ūlŭlŭ wa asu mayĩlŭmĩtye Ivuku na kŭlŭlŭmĩllya Mboya, vate nzika, Ithyŭ tŭiekaa matuvi ma ta asu alŭngalu mae.

172.Na yĩla Ithyĩ twakyeekisye kĩlma kyeethwa ta muunyĩ ūlŭlŭ woo na mo masŭanfa kana nĩ Ithweo yĩ vakuvĩ kŭmavalŭkĩla, Ithyĩ twaisye, 'Kwatai mŭlŭmĩtye maŭndŭ ala Ithyĩ tŭmŭnengete inyw'ĩ, na lilikanai maŭndŭ ala me nthĩnĩ wayo nĩkana mŭtonye kŭtangĩlwa.'

LUKU 22

173.Na yĩla Mwĩafi waku ūmĩetae nzyawa Aananĩ-ma-Atamu—kuma inyunyunĩ syoo na kŭmatw'ĩkĩthya ngŭsĩ syoo ene na kwasya, 'Nyie ndi Mwĩafi wenyu?' Mo maasya, 'Ii, ithyĩ twĩna ūkŭsĩ,' We eekie ūu nĩkana mŭikese kwasya, Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ithyĩ vate nzika tŭyamanyaa ūu.'

174.Kana inyw'ĩ mŭikese kwasya, 'No maaĩthe maitŭ tŭ ala mawetie atindany'a ma Ngai ĩvinda ya tene na ithyĩ twaĩ o nzyawa tŭ ĩtina woo. We Indĩ, We nŭŭtwananga nŭndŭ wa maŭndŭ ala meekiwe nĩ asu ala makenganie?'

175.Na ūu nĩw'o Ithyĩ tŭvuanasya Mĩsoa, nĩkana mo matonye kŭtaĩka na nĩkana mo matonye kŭsyoka Kwitŭ Ithyĩ.

176.Na matavye mo ūvoo wa ūla we Ithyĩ twamŭnengie Mĩsoa Yaitŭ, na Indĩ

وَالَّذِينَ يُسَيِّدُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الصَّالِحِينَ ﴿٣١﴾
وَرَادُّ نَفْسِنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظِلَّةٌ وَظَلُّوا أَنَّهُ
وَأَفِيعَ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا
فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

وَأِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنفُسِهِمْ أَسْتَبِرُّكُمْ قَالَوا بَلَى
شَهِدْنَا أَنَّا نَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ
هَذَا غَافِلِينَ ﴿٣٣﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً
مِّن بَعْدِهِمْ أَفَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْبَاطِلُونَ ﴿٣٤﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْأَيَّاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٥﴾

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخْنَا مِنْهَا
فَأَتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ مَكَانَ مِنَ الْعَوِينَ ﴿٣٦﴾

we nŵaendie amŵtia; kwa Ūu Satani nŵamŪatŵle we, na we atw'ŵka Ūmwe wa asu ala maaa.

177. Na takethwa Ithyl nŵtwendie Ūu, Ithyl twaŵ tŵtonya kwŵthwa twamŪkŵlilye we nayo, ŵndŵ we eelekele nthŵ na aatŵŵa wendi wake mŵthŪku. Ngelekany'o yake nŵ ta ya ngitŵ ŵla ŵlekasya ŵŵmŵ wayo nŵ mŵnoo yŵla yŵŵkŵkŵmŵŵa we ŵyenda kŵmŵkya ŵvia na ŵteŵmŵkya, yo ŵniinasya ŵŵmŵ wayo. Isu nŵ ngelekany'o ya andŵ ala mamŵleaa Mŵsoa Yaitŵ. Kwa Ūu, tavany'a ŵvoo wa tene nŵkana mo matonye kwosa masomo nthŵnŵ waw'o.

وَأَوْشِكُنَا لَوْ رَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ
وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَشَبَّهُ لَكُلِّبُ إِنَّ تَحْمِيلَ عَلَيْهِ
يَلْهَثُ أَوْ تَرَكَهُ يَلْهَثُ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصِصْ الْقِصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٧﴾

178. Mŵkalo wa andŵ ala mamŵtw'ŵkŵthasya Mŵsoa Yaitŵ ta ya ŵvŵngŵ nŵ mŵthŪku. Na nomo ene ala meevŵŵsye.

سَاءَ مَثَلًا لِلْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَانفُسَهُمْ كَانُوا
يَظْلِمُونَ ﴿١٧٨﴾

179. We ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵmŵtongoeasya e nzŵanŵ ŵla ya w'o. Na mo ala We ŵmatw'ŵŵaa ma kwaa, aa nŵmo makethwa mena wasyo.

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي وَمَنْ يُضِلْ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٩﴾

180. Nŵw'o, Ithyl nŵtŵmombŵte aingŵ ma Mayini na andŵ ala mŵminŵkŵŵlyo woo ŵkeethwa ŵianŵ-ya-Mwaki! Mo mena ngoo ŵndŵ maimanyaa nayo, na mena metho ŵndŵ mayonaa nthŵ namo, na mena matŵ ŵndŵ mayŵw'aa nthŵ. Mo nŵ ta ng'ombe; aiee, ona mo nŵ au mbeange. Ow'o mo maisŵvŵaa ona vanini.

وَلَقَدْ دَرَأْنَا لِحِبَانِهِمْ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ
لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَانُوا لَكُمْ
بَلًا هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٨٠﴾

181. Na ndaŵa syonthe ŵla mbŵanŵ nŵ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Kwa Ūu, mŵŵtaei We na nasyo. Na ekanai na asu ala melelŵkaa ŵtee kuma nzŵanŵ ŵla ya w'o ŵŵlŵ wa ndaŵa Syake. Mo makaŵw'a kwoondŵ wa maŵndŵ ala

وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ
يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨١﴾

mo meekaa.

182.Na katĩ wa ala Ithyĩ tũmbĩte ve andũ ala mamatongoeasya *andũ* na w'o na mekaa ōlũngalu.

وَمِنَ خَلْقِنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٢٢﴾

LUKU 23

183.Na asu ala mamĩlea Mĩsoa Yaitũ, Ithyĩ tũkamakusya mo *wanangĩkonĩ* ĩambya kwa ĩtambya kwa nzĩa ĩla mo matamĩsĩ.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

184.Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda, vate nzika, walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمِنَى لَهُمْ إِنْ كَيْدُنِي مَتِينٌ ﴿٢٤﴾

185.Mo nomasũanĩite *kana* mũnyanyae woo ndena ndũũka? We nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ tũ.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ حِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾

186.Namo nomasyaĩtye ũsumbĩnĩ wa matu na nthĩ, na syĩndũ syonthe ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmbĩte? Na *mo nomonaa* kana, noĩthwa ĩvinda *yoo* ene yĩminĩte kũthengeea? Namo ĩndĩ, makeefĩkĩla kĩngĩ kyaũ ĩtina wa ũu?

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَالٍ بَعْدَهُ يَوْمُونَ ﴿٢٦﴾

187.Ula w'onthe ona wĩva Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtw'ĩpaawaa wa kwaa, vaitonya kwĩthwa na mũtongoi kwoondũ wake. Na We nũmatiaa ta asu nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo, makyanganga na kĩvũavũano.

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٢٧﴾

188.Mo meũkũlya we ĩũlũ wa ũla Saa: 'Ukavika ĩndĩ?' Asya, 'Umanyi wa w'o wĩna Mwĩalĩ wakwa tũ. Vai ũtonya kũvuany'a ĩvinda ya w'o ateo We. W'o wĩkalaa wĩ mũito matunĩ na ĩũlũ wa nthĩ. W'o ndũkoka kwenyu ateo kwa

يَسْأَلُونَكَ عَنِ النَّاسِ الَّذِينَ آتَيْنَا مِنْهَا قُلْ إِنَّمَا عَلَّمْتُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّبُهَا رُوحِيهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَشْرًا بَشْرًا وَكَلَّمَكَ حَافِيٌّ عَنِهَا قُلْ إِنَّمَا عَلَّمْتُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

k'ith00I0m0k'flo.' Mo me0k0lya we ta 0w'f' m'0no, asya, 'Umanyi wa w'o w'na Ngai Mwene Vinya W'onthe t0; Ind' and0 aing' m'0no vy0 may'f'.

189.Asya, 'Nye ndina 0tonyi wa kw'f'ka nesa kana na' nyie mwene, ateo 0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa. Na takethwa nyie na' na 0manyi wa ma0nd0 ala matonekaa, nyie n'ithwa neey0mban'sye 0seo mwing'; na 0th0ku ndw'f'ithwa wangiit'fte nyie. Nyie n' M0kaanany'a t0 na M0eti-wa-Uvoo M0seo kwa and0 ala met'f'k'flaa.

قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَعِزَّنِي لِلدِّينِ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ وَكَانَ الْإِسْلَامُ الْأَعْلَى
وَمَا مَسْنِي السُّورَةُ إِن أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَقَبِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٢٣

LUKU 24

190.We n' We Ula 0m0mb'f'te inyw'I kuma m'0nd0n' 0mwe na kuma 0su n'fwase0visyie m'0tindany'a n'kana atonye kwona 0uu kuma kwake. Na y'fla wam0manyie n'waitavie na n'wakuie m'0io m'0v'0th0 na anganga naw'o. Na y'fla we wathuk'f'ie, onthe e'f' n'f'mam0voyie Ngai Mwene Vinya W'onthe: 'Wat0nenge kana kena vinya na 0l0ngalu, Ith'y' vate nzika, t0keethwa kat' wa asu ala mat0ngaa m'0vea.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيًّا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِن آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّكِرِينَ ٢٤

191.Ind' y'fla We wamanengie kana kaseo, mo mawetaa atindany'a Make n'0nd0 wa k'fla We 0manengete mo. Ind' Ngai Mwene Vinya W'onthe n' M0k'f'f'f'lu-M0no t0t0 wa sy'Ind0 ila mo mamw'fananasya *We nasyo.*

فَلَمَّا أَنبَأَتْهَا أَنَّهَا صَالِحَةٌ جَعَلَ اللَّهُ شُرَكَاءَ فِيهَا أَنْبَاءَ مَلَائِكَةٍ لِيُشْرِكُونَ ٢٥

192.Mo n'f'mam0velekanasya na ila itaa0mba k'Ind0 ona k'f'mwe, nasyo mbene n' k'umbwa syoombiwe?

إِن يُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ٢٥

193. Nasyo iitonya kŭmanenge mo ūtethyo; ona iitonya kwītethya syo mbene.

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا الْفِئْمُ يَنْصُرُونَ ﴿٣٥﴾

194. Na ūkameta mo ūtongoinī, maikŭatīīa we. No ūndŭ ūmwe kwaku wameta kana wakilya.

وَأَنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَتَّبِعُوكُمْ سِوَاكُمْ عَلَيْهِمْ
أَدْعَاؤُهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَائِرُونَ ﴿٣٦﴾

195. Vate nzika, ala mŭmekaiīaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nī athŭkŭmi otenyu iŭ. Mekaīīei īndī, na nīmamŭsŭngīē, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ
كَأَدْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

196. Syo syīna maŭŭ ma kŭthi namo, kana syīna moko ma kŭkwata namo, kana syo syīna matŭ ma kwīw'a nthī namo? Asya, 'Metēi atindany'a ala mŭmwīananasya Ngai Mwene Vinya W'onthē namo, na īndī, īyŭmbany'ei inyw'ī inyw'onthē mŭkīīlany'e nakwa na mŭīkanenge īvinda.

أَلَمْ لَهُمْ آجَلٌ يَنْشُورُونَ بِهَذَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا
أَمْ لَهُمْ آخِينٌ يَبْصُرُونَ بِهَذَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ
بِهَذَا قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَ كُفْرِهِمْ كَيْدُونَ فَلَا تَنْظُرُونَ ﴿٣٨﴾

197. Kwa ūla w'o, Mŭsŭvīi wakwa nī Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla wavuanisye Ivuku. Na We nŭmasŭvīīaa ala alŭngalu.

إِنَّ وَلِيََّ اللَّهُ الَّذِي نَزَلَ فِي كِتَابٍ وَهُوَ يَتَوَلَّى
الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

198. 'Nasyo ila inyw'ī mŭsyīkaīīaa ūtee Wake We, ii na ūtonyi wa kŭmŭtetheesya inyw'ī, ona iitonya kwītethya syo mbene.'

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ
وَلَا أَنفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿٤٠﴾

199. Na wameta ūtongoinī, mo mayīw'aa. Na we nŭmonaa maŭsyāīīsyē we, īndī mo mayonaa.

وَأَنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْعَوْنَ وَتَرْبَهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤١﴾

200. Kwatai ūkeo, na īyīīaei kwīkwe nesa, na taanīsyai na andŭ atumanu.

حُدِّدِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٢﴾

201.Na ethwa ūsŭanŭo mŭthŭku kuma kwa Satani nŭŭkŭsesenga we, ņndŭ mantha wŭvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, We nŭ Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

202.Na kwa asu ala alŭngalu, yŭla ūsŭanŭo kuma kwa Satani, wamathaanyŭkŭa, mo mamŭlilikanaa Ngai: na sisyai! Mo nŭmambŭllŭlasya kwona syŭndŭ na nzŭa nzeo.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَا لَهُمْ ظُلْمٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٣٧﴾

203.Na anaa-ŭthe moo mamakusasya maendee na ŭvŭtyo, na ņndŭ mo maileelaa. 204.Na yŭla we walea kŭmaetee Kyama, maasya, 'We ŭleete kŭkŭseŭvya nŭkŭ?' Asya, 'Nyie nŭfatŭaa maŭndŭ alaŭ. Ii nŭ Syama *ila* imulŭkaa kuma kwa Mwŭafi waku na ŭtongoi na ŭathimo kwa andŭ ala metŭkŭlaa.'

وَإِن خِفْتُمْ يَدَ اللَّهِ وَمِثْلَهُ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُقْصِرُونَ ﴿٣٨﴾
وَإِذَا لَمْ تَأْتِيَهُمْ بَأْيَةٌ قَالُوا لَوْلَا جِئْنَاهُم بِآيَةٍ إِنَّا سَأِئِمُّوا مَا يُوعَىٰ إِلَىٰ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَافًا مِّمَّنْ زُيْجِرُوا وَهُدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

205.Na yŭla Kulani Ntheu yŭsŭomwa, mŭthukŭsyei na vindyai ki, nŭkana mŭtŭonye kwŭw'ŭwa tei.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٠﴾

206.Na mŭlilikane Mwŭafi waku kŭllŭkonŭ kyaku na wŭnyivyo na w'ia, na vate kŭllonzo, ma-kŭoko na ma-wŭoo; na ndŭkethwe wa ala mavŭthasya.

وَإِذْ ذُكِّرْتَكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرَعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَبْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿٤١﴾

207.Kwa ŭla w'o, asu ala me vakuvŭ na Mwŭafi waku, maisyokaa ŭtina na ŭng'endu kuma ŭthaithinŭ Wake, ņndŭ mo nŭmamŭtaŭaa We na kŭtulya-ndu mbee Wake.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْمَعُونَ وَأَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٤٢﴾

٤٢

AL - ANFAAL
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nŵi ūlau, Usũftwe nŵi tei.

2. Mo meũkũlya we ūvoo wa mũtavo wa kaũ. Asya, 'Mũtavo nŵi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa. Kwa ūu, mũkũfei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na seũvyai syĩndũ katŵi wenyu ene na mwŵw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, ethwa inyw'ŵi mwŵi etũkũli.'

3. Etũkũli ma w'o no asu tũ ala ngoo syoo ithũllĩaa syũwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yawetwa, na yŵla Mĩsoa Yake yũsomwa yongeleelaa mũũkũlĩoo woo, na ala maiaa wĩkwatyoo woo kwa Mwŵaŵi woo.

4. Ala malũmasya Mboya na kumya syĩndũ ila Ithylŵi tũnenganŵite kwoondũ woo.

5. Aa nŵimo ala etũkũli ma w'o. Mo mena ianda sya *ivŵla* kwa Mwŵaŵi woo, oũndũ ūmwe na ūekeo na kyaũya kya ndaŵa.

6. Otondũ aŵi Mwŵaŵi waku Ula wakumisye we kuma nyumbanŵi yaku kwa ūlũngalu, oyŵla nguthu ya etũkũli nŵiyaleaa: *kwa ūu We nŵwaũtetheesye we kwa amaitha maku.*

7. Mo mekaananŵa naku ŵũlũ wa w'o ŵitina wa kwŵivuanŵy'a, mo komatwaŵtwe kũkw'ũnŵi o makyene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ②

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تَلَّيْتُمْ عَلَيْهِمْ آيَاتَهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ③

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ④

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَاهِنُونَ ⑥

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ
إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ⑦

8. Na lilikanai *fvinda* ylla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamwathie inyw'I kana imwe kat' wa nguthu il' * yalle kw'ithwa yI yenyu, nenyu nfmwendie Ila itena mlio yfthwe yI yenyu, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwendie kwonany'a w'o na ndeto Syake na kũtila mũi wa alei vyũ,

وَأَذِيعِدْكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الظَّالِمِينَ أَنهَا لَكُمْ وَ
تَوَدُونَ أَنْ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ
اللَّهُ أَنْ يُخْرِقَ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ⑩

9. Nĩkana We atonye kwonany'a ũ-w'o na kũkĩtũngĩthya vathei kĩla kya ũvũngũ, onakau avĩtany'a nĩmatonya kũkĩmena.

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلِتُكْرَهَ الْمُجْرِمُونَ ⑩

10. Ylla inyw'I mweetisye ũtethyo wa Mwĩafi wenyu, na We nĩwamũsũngĩie inyw'I, *akyasya*, 'Nyeie nĩngũmũtethya inyw'I na alaĩka ngili, maatĩanĩe ũmwe na ũla ũngĩ.'

إِذْ تَسْتَفْتُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ

بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّينَ ⑩

11. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwauťw'ĩkĩthiſye ũndũ ũũ ta ũvoo mũseo tũ, na nĩkana ngoo syenyu syĩthwe syĩ ũthũmũonĩ. Indĩ ũtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَرِظْمِينَ بِهِ قُلُوبُكُمْ
وَمَا التَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑩

LUKU 2

12. Ylla We watũmie too wooka tũlũ wenyu ta *ovano* wa mũuo kuma Kwake, na We nĩwamũtheesye kfw'ũ tũlũ wenyu kuma mathweonĩ nĩkana We atonye kũmũthesya inyw'I nakyo, na kũvetanga kĩko kya Satani kuma kwenyu, na kana We atonye kwĩkĩfa ngoo syenyu vinya na kũlũlũmĩllya matambya *menyu* nakyo.

إِذْ يُغَيِّبُكُمُ النَّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ
وَلِيُرِيظَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ⑩

¹ *I.e. Nguthu ya ita ya Makka Ila yaĩ na mlio ya kaũ mwĩanĩu na mũkwĩĩ ũla, waĩ na mũio o mũvũthũ wa kaũ, yeelekele Makka kuma ngalĩ ya tũlũ north.

13. YIla Mwĩfali wenyu wamavuanĩsye alaĩka, *akyaſya*, ‘Nyie nĩ vamwe nyenyu; kwa ũu, manengei ũlũmu asu ala metĩkĩlaa. Nyie ngeekĩa w’ia ngoonĩ sya ala mateĩkĩlaa. Kũnai Indĩ, ilungu sya IŪIŪ sya ngingo *syoo*, na tilangai mĩthya ya *syaa syoo*.’

14. Kĩtumi nŪndŪ mo nĩmamŪkaananĩtŷe Ngai Mwene Vinya W’onthē na MŪtŪmwa Wake na Ūla ona wĩva ũmŪkaananĩſya Ngai Mwene Vinya W’onthē na MŪtŪmwa Wake, Indĩ Ngai Mwene Vinya W’onthē vate nzika, nĩ Mwai kwa kŪĩvanĩsya.

15. Usu nĩw’o *Ūsilĩlo wenyu*, Indĩ Ūsamei; na *manyai* kana ve Ūsilĩlo wa Mwaki kwoondŪ wa alei.

16. Inyw’ĩ ala mwĩtkĩlaa! YIla mwakomana na ala matetĩkĩlaa, mwĩ kaŪnĩ, mŪikamony’e inyonyu syenyu.

17. Na Ūla ona wĩva ūkŪmandĩkanĩ kaŪnĩ kana ūmonasya mŪthenyanĩ ta ūsu, *akĩŪngĩanĩ* na nguthu Ila Ingĩ, ow’o, we ekuĩaa ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W’onthē IŪIŪ wake mwene, na Iia-ya-Mwaki nĩyo yĩkethwa wĩkalo wake. Na nĩ vandŪ vathŪku mŪno va kwĩkala.

18. Kwa ũu, inyw’ĩ mŪyaamoaa mo, Indĩ Ngai Mwene Vinya W’onthē nĩ We wamoaiē. Na we ndwaakya yĩla we wekisye, Indĩ nĩ Ngai Mwene Vinya W’onthē Ūla wekisye, nĩkana We atonye kŪmanenge etĩkĩli ūtato kuma Kwake-Mwene---ūtato mŪseo—Vate nzika,

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنْي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا الَّذِينَ
أَمْنُوا سَأَلَتِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الزَّعْبَ فَأَضْرِبُوا
فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۗ وَمَنْ يُشَاقِقِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

ذَلِكُمْ فَذُوقُوا وَآَنَ لِلْكَافِرِينَ عَذَابُ النَّارِ ۝

يَأْتِيهَا الَّذِينَ أَمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا
فَلَا تُولُوهُمْ الْاَدْبَارَ ۝

وَمَنْ يُؤَلِّمِهِمْ يُؤَمِّدُ دُبْرَهُ اَلَا مَتَّحِرًا لِقِتَالِ اَوْ
مُتَّحِرًا اِلَى فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ وَمَا وُجِّهَ
جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

فَلَمْ تَقْنَلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ اِذْ
رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ
بَلَاءً حَسَنًا اِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

19.Uu nĩw'o kweekikie; na manyai kana
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
wonzethasya walany'o wa alei.

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُؤْمِنٌ كَيِّدٌ الْكٰفِرِيْنَ ۝۱۹

20.Ethwa inyw'ĩ mwamanthaa ūtw'io,
ĩndĩ ūtw'io nĩũkĩte kwenyu. Na ethwa
inyw'ĩ nĩmũkwĩsiĩa, kũkeethwa kwĩ
ũseo kwenyu; ĩndĩ ethwa mwĩsyoka
ũng'endĩĩĩ, ĩthyĩ ota ūu tũkasyoka. Na
nguthu yenyu ndĩkethwa na ūuno
kwenyu ona vanini, ona yingĩvĩte ata, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-vamwe na etĩkĩli.

اِنْ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْتَهُوْا فَهُوَ
خَيْرٌ لَّكُمْ وَاِنْ تَعُوْذُوْا نَعُوْذْ وَلَنْ نُّغْنِيَ عَنْكُمْ فِئْتَكُمْ
شَيْئًا وَّلَوْ كُنْتُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۲۰

LUKU 3

21.Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na mũikamũtie we yĩla inyw'ĩ
mweew'a we aineena.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوْا اللّٰهَ وَرِسُوْلَهُ وَلَا تَوَلُّوْا
عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْعَوْنَ ۝۲۱

22.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala
maasya, 'ĩthyĩ nĩtũkwĩw'a ĩndĩ mo
mayĩw'aa.'

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ۝۲۲

23.Vate nzika, nyamũ ila nthũku mũno
mbee wa ūthyũ wa Ngai MweneVinya
W'onthe nĩ ala matew'aa nthĩ na ala
mataneenaa, ala mate na kĩĩko.

اِنَّ شَرَّ الدّٰوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِيْنَ
لَا يَعْقِلُوْنَ ۝۲۳

24.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamanyĩte ūseo ona wĩva
nthĩnĩ woo, We vate nzika, ethwa
amatonyethisyē kwĩw'a. Na yu We
akatumā mo mew'a, mo nĩkũalyũka
makasyoka ĩtina mena ūlei.

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْهِمْ خَيْرًا لَّاسْمَعَهُمْ وَلَا اَسْمَعَهُمْ
لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝۲۴

25. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩtĩkei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa, yĩla we wamwĩta inyw'ĩ kana atonye kũmũne thayũ, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe okaa katĩ wa mũndũ na ngoo yake, na kana We nĩ We ũla inyw'ĩ mũkombanĩw'a Kwake,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ۚ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٥٠﴾

26. Na ĩsũvĩei thĩna ũla ũtakamakũna asu katĩ wenyu mekĩte naĩ me oka. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kũvanĩsya.

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥١﴾

27. Na lilikanai ĩvinda yĩla inyw'ĩ mwaf avũthũ na mwooneka mwĩ onzu kũũ nthĩ, na mwaf na w'ia andũ maikese kũmũvulya mamũtwae, ĩndĩ We nĩwamũnengie wĩkalo na amũnenge vinya na ũtethyo Wake, na nĩwamũnengie inyw'ĩ syĩndũ nzeo nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩna mũvea.

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَفَكَ الْتَأَسُّ فَأُولَئِكَ وَآبَاءُكُمْ بِضُرِّهِمْ وَرَزَقِكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾

28. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamũsuke Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa oyĩla inyw'ĩ nĩmũsukaa mawĩvĩto menyũ kaingĩ na inyw'ĩ nomwĩsĩ ũu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

29. Na manyai kana ũthw'ii wenyu na syana syenyu nĩ ta ĩtatwa na kana no Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla wĩna ĩtuvi ĩnene.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا آمَاكُمُ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٥٤﴾

LUKU 4

30. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Inyw'ĩ mwamũkĩfa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũnenge inyw'ĩ maũndũ me kĩvathũkany'o na akavetanga mothũku menyũ na akamũekea inyw'ĩ; na Ngai Mwene

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٥٥﴾

Vinya W'onthe nĩ Mwĩafi-wa-mumo mwingĩ.

31. Na *lilikana ĩvinda* yĩla alei maũsamie we nĩkana matonye kũkwĩka kolokolonĩ kana makũae kana maũlungye. Namo nĩmasamie na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasamie ota ũu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Mũsami Mũseo Vyũ katĩ wa asami.

وَإِذْ يَنْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُبْتَغُوا أَوَیْقَاتُكَ أَوْ يَمْكُرُوا بِكَ وَیَنْكُرُونَ بِكَ وَیَنْكُرُونَ بِكَ وَیَنْكُرُونَ بِكَ وَیَنْكُرُونَ بِكَ
الْمُكْرِبِينَ ﴿٣١﴾

32. Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yasomwa kwoo, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩw'ite. Kethwa Ithyĩ nĩtwendie twĩthwa twaĩ tũtonya vate nzika kũneena maũndũ ota aa. Kĩĩ ti kĩndũ ateo no mbano sya andũ ma tene.'

وَإِذَا تَنَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَبَعْنَا لَأُنْتَارَ لَقَلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

33. Na *lilikani ĩvinda* yĩla mo maisye, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa ũu nĩ w'o kuma kwaku, ĩndĩ, usya mbua ya mavia tũtũ waitũ kuma itunĩ kana ũtũtheesye ithyĩ ũsilĩlo mwai.'

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ أَوْ آتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

34. ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo we wĩ katĩ woo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo oyĩla nĩmeetisye ũekeo.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na *yu* mo mena kĩtumi kyaũ kĩla kĩtuma Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtamasilĩla, yĩla mo mekũmasilĩla andũ kũlika Mũsikitinĩ Mũtheu namo timo asũvĩ ma w'o maw'o? Asũvĩ ala ma w'o na asu ala alũngalu, ĩndĩ aingĩ mũno moo maĩsĩ.

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَاءُؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na mboya yoo Nyũmbanĩ ĩsu nĩ vathei ateo nĩ kũusya mĩũi na ũkũngangi

وَمَا كَانَ صَلَاةُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَامًا وَتَضَائِبًا قَدْ تَوَلَّوْا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

wa mbf. 'Samai Indf ūsilflo nūndū
nfmwaleile kwfifkfla.'

37. Vate nzika, asu ala metfifkflaa
maumasya ūthwui woo kūmaalyūla andū
kūmaumya nzfanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na vate nzika, mo
makaendee na kumya; Indf
kūkamaumfa mo vathei ateo kūmeta na
kūfa nūndū wa ūvalūku woo mūnene na
Indf mo makathyūlūlūkwa me akflye
vinya vyū.

38. Nfkanā Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kūvathūkany'a ala athūku na ala
aseo, na kwiflanfya ala athūku ūmwe
fūlū wa ūla ūngf; na kūmomba mbumbu
onthe vamwe, na Indf, kūmekya Iianf-
ya-Mwaki. Ow'o, aa nfmō mena wasyo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدَّوْا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيَنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
ثُمَّ يَغْلِبُونََهُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴿٣٧﴾

لِيَسِّرَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ
بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ

أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Matavye asu ala matetfklaa, ethwa mo nImekwisiŋa, maŪndŪ ala mavŋtie mo makaekewa; Indŋ masyoka *nthmŋ wamo*, nŋw'o Indŋ, ngelekany'o ya andŪ ala ma mbee nŋminŋte kŪvŋta *mbee woo*.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na Ūkitai namo kŪvika vaikethwe na mŪthŋny'o, na ndŋni yŋthwe yŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yonthe. Indŋ mo maeka, Indŋ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ MŪsyallŋsya wa ŪndŪ mo mekaa.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلَّهُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. Indŋ mo masyoka na ŋtina, Indŋ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ We MŪsŪvŋi wenyu. Nŋ MŪsŪvŋi MŪseo mŪno ata na MŪtetheesya mŪseo mŪno ata!

وَإِن تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤١﴾

42. Na manyai kana kyonthe ona kŋva kŋla inyw'ŋ mŪkwosa ta mŪtavo wa *kaŪ*, kŋlungu kŋmwe katŋ wa itano kyaw'o nŋ kwoondŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa na andŪ make, na ndiwa, na ngya na mŪendi-wa-kyalo, ethwa inyw'ŋ nŋmŪmwŋtkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŪndŪ ala Ithyŋ twatheesye kwa mŪthŪkŪmi WaitŪ mŪthenya wa KŋvathŪkany'a *kaŪ wa Vatili*--- mŪthenya Ūla nguthu sya ita ill syakomanie, na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ūtonyi wa kwŋka syŋndŪ syonthe.

﴿٤٢﴾ وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُصَّةً وَ لِلرَّسُولِ وَ لِذِي الْقُرْبَىٰ وَ الْيَتَامَىٰ وَ الْمَسْكِينِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَ مَا أَنْزَلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّفَقُّعِ الْجَبْعِيِّ وَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

43. Yŋla inyw'ŋ mwaŋ Ūtee wa *mwanda* Ūla mwathengeanŋe naw'o, namo maŋ Ūtee wa *mwanda*, ngallŋ ya kŪasa, naw'o mŪkwŋll waŋ ŋtheo wenyu. Na ethwa inyw'ŋ nguthu ill ila syŋkŪkita,

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدَّةِ الدِّيْنِيَّةِ وَ هُمْ بِالْعُدَّةِ الْقُصْوِيَّةِ وَ الرَّكْبِ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَ لَوْ تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتِلَافْتُمْ فِي

nĩmwasũanĩe ƚinda ya kũkita, inyw'ĩ mwĩthwa mwalecanile ƚũũ wa ƚinda nĩkana kwĩanĩsyeye mawendi menyu. Indĩ nĩkwatw'ĩtwe kana Ngai Mwene Vinya W'ontho akatw'a ƚinda ya kwĩanĩsya kĩla kyaminĩte kũtuwa nĩkana manangĩke ala matw'ĩtwe kwanangĩka kwa wĩanũ wĩ ũtheinĩ, na nĩkana mo matonye kũvĩta ala maalĩtwe nĩ kũvĩta ƚũũ wa vinya wa wĩanũ wĩ ũtheinĩ. Na kwa ũla w'ũ, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ W'ĩw'ĩ-W'ontho Umanyi-W'ontho.

الْبَيْعِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْراً كَانَ مَفْعُولاً لِيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيْتِهِ وَيُحْيِي مَنْ حَيَّ عَنْ بَيْتِهِ وَإِنَّ
اللَّهَ لَسَبِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

44. Yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho wakwonisye we mo ndotonĩ yaku ta avũthũ; na takethwa We akwonetye we mo ta aingĩ, vate nzika, inyw'ĩ mwĩthwa mwaleelile na mwĩthĩwa mwaemaniwe ene kwa ene ũndũnĩũũ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwamũtangĩle inyw'ĩ. Vate nzika, We E-na ũmanyi mwĩanũ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa ithũi syenyu.

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَوَالِكِ قَلِيلًا وَأَمَّا رَبُّكُمْ
كَثِيراً لَفَسَلْتُمْ وَلَنْ نَنْزِعَهُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٦﴾

45. Na yĩla ƚinda mwakomanie kaũnĩ, We amatw'ĩkĩthĩsyeye mo kwoneka ta avũthũ methonĩ menyu, naamũtw'ĩkĩthĩya inyw'ĩ kwoneka mwĩ avũthũ methonĩ moo, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'ontho atonye kũete kĩndũ kĩla kyatw'ĩtwe. Na maũndũ ontho matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho kwa ũtw'io wa mũminũkĩlyo.

وَإِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ إِذَ التَّقَيْنُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا
يُقَلِّكُمُ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْراً كَانَ مَفْعُولاً
عُ وَآلِ اللَّهِ تَرْجِعُ الْأُمُورَ ﴿٣٧﴾

LUKU 6

46. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Yĩla mwakomana na nguthu ya ita, ƚĩthĩwai mwĩ alũmu, na mũlilĩkaneĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho mũno nĩkana mũtonye kũsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِينُمْ فَتَهُ فَابْتَدُوا وَادْكُرُوا
اللَّهُ كَثِيراً لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

47. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŉtŉmwa Wake na mŉikakaanane mŉndŉ na ŉla Ongĩ, mŉikese kŉleela na vinya wenyu ŉithela kuma kwenyu. Na ŉmŉŉsyai; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na omŉŉsya.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسَازَعُوا تَفْشَلُوا وَتَذَلُّوا
رِيحًا وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

48. Na mŉikethwe mŉilyĩ ta asu ala mookie kuma mŉsyĩ kwoo kŉkathĩla meko moo na kwĩyonany'a kwa andŉ, namo masiŉaa andŉ maikamŉvikĩe nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŉmathyŉlŉlŉkkaa maŉndŉ onthe ala mo mekaa.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَ
رِيَاسًا النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ
بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

49. Na yĩla Satani wamatw'ĩkĩthisye meko moo kwoneka me maseo kwoo, aisye, 'Vai katĩ wa andŉ ŉkamŉsinda inyw'ĩ ona ŉmwe mŉthenya ŉŉ, na Nyie nĩ mŉsŉvĩ wenyu.' Indĩ yĩla nguthu iŉŉ sya ita syoonanie ĩmwe na ĩla ĩngĩ, we nĩwasyokie ĩtina na itiinyo syake na asya, vate nzika, nyie ndi ŉndŉ ndonya kŉmwĩka inyw'ĩ; vate nzika, Nyie nĩngwona kĩla inyw'ĩ mŉtakyene. Vate nzika, Nyie nĩngŉmŉkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kŉsilĩla.

وَلَا ذُنُوبَ لَكُمْ الشَّيْطَانُ أَعْمَأَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ
لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ
الْفِئْتَيْنِ نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ
إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ۝

LUKU 7

50. Yĩla angangani na asu ala mena ŉwau nthĩnĩ wa ngoo syoo maisye, 'Nđĩni yoo nĩmakengete andŉ aa.' Na ŉla ona wĩva wiaa wĩkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŉf.

إِذْ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ
هُوَ لَاءٌ وَيَنْهَوْنَ عَنِ التَّوَلَّى عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ۝

51. Na takethwa nŉtonya kwĩsa kwona, yĩla alaĩka mekwosa mathayŉ ma asu ala

وَلَا تَرَى إِذْ يَتَوَلَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَصْرِفُونَ
وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

matetfĩlaa, maimakũna mothyũ moo na mĩongo yoo, *makyasya*, 'Samai inyw'ĩ Osiffo wa kũvĩw'a!.

52.'Uu nũndũ wa maũndũ ala moko menyu matongoisye mbee *wenyu-ene*, na *manyai* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ti mwĩki wa naĩ kwa athũkũmi *Make* ona vanini.'

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيَكُمْ وَاِنَّ اللهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعٰبِدِۙ

53.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũma Valao, na asu ala maĩ mbee woo: mo nĩmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ũu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamasifile nũndũ wa naĩ syoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ena-Utonyi Na Mwai kwa kũsifila.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوْا
بَايٰتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ
قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝

54.Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaalyũla Inee yĩla We ũmanengete andũ ateo mo maalyũle mwĩkalo woo ene, na *manyai* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مَغْتَابًا لِّعِبَادِهِۦ عَلَيْهِمْ
حَتْمٌ يُّعْرَضُوْنَ وَاَمَّا بِاَنْفُسِهِمْ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝

55.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũ ma Valao na ala maĩ mbee woo; mo nĩmaileile Syama sya Mwĩafĩ woo, kwa ũu Ithyĩ nĩtwamanangie mo kwoondũ wa naĩ syoo. Na Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ andũ ma Valao, nũndũ onthe maĩ eki-ma-naĩ.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا
بَايٰتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكَهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَعْرَقْنَا اِلٰى
فِرْعَوْنَ وَّكُلِّ كٰنُوْا ظٰلِمِيْنَ ۝

56.Vate nzika, syũmbe ila nthũku mũno vyũ mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ asu ala matatũngaa mũvea. Kwa ũu mo maiketfĩla.

اِنَّ سَعۜرَ الدّٰوَابِّ عِنۜدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُوْنَ ۝

57.Asu ala we weeklie ūtianŋo namo; Indī nīmanangaa ūtianŋo kīla Ivinda, namo maimūkīaa Ngai.

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa ūu, mwamakwata kaūnī, Indī kwa kŪmasembethya, mekfei wia ala me Itina woo, nīkana mo matonye kūtaika.

فَأَمَّا تَشَقَّقْتَهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَدَّدْ بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na ethwa we nūūkīa ūseleke wa andū, mekīsyē ūtianŋo woo Itina kwa ūlūngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala mena ūseleke.

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيفَتَهُ فَأَتَّبِعْ آلِيَهُمْ عَلَىٰ سَوْءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُبَيِّتُ الْمُنَافِقِينَ ﴿٥٩﴾

LUKU 8

60.Na ala matetfīkīlaa maikasūanīe kana nīmatūvonokete Ithyī. Mŋ vate nzika, maitonya kūkaananīsyā kīlelelo kya Ngai.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٦٠﴾

61.Na meyūmbanīsyēi mo ūndū mūtonya kwa kaū na mbalasi syovetwe mūvakanī, vala mūtonya kūteelemya mūmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mūmaitha wenyu na angī ūtee wamo inyw'ī mūtamesī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī mo. Na kīla ona kīva inyw'ī mūkumya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī mūkaīvwa kyusūfte na inyw'ī mūikavīfīw'a.

وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَأَخْرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦١﴾

62.Na ethwa mo nīmeelekela kwenda mūuo, naku we welekele w'o, na ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We nī We Ula Wīw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَإِنْ جَحَحُوا لِّلْسَلْمِ فَأَجْبَحْ لَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٢﴾

63.Na ethwa mo mena kīlelelo kya kūūkenga we, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwoondū waku we.We

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخُدُّوكَ فَإِنْ حَسِبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي إِلَيْكَ يَبْصُرُهُ وَالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٣﴾

nĩ We ūla ŪkŪnengete we vinya na Ūtethyo Wake vamwe na etfĩkĩli;

64. Na We nĩwĩkĩĩte wendo katĩ wa ngoo syoo. Na ona takethwa we waumisye syonthe ila syĩ ūlũũ wa nthĩ, we ndwĩthwa watonyie kwĩkĩla wendo katĩ wa ngoo syoo, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩkĩĩte wendo katĩ woo. Vate nzika We E-vinya, MŪĩ.

وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

65. We Mwathani! Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩanfe kwoondũ waku we na asu ala makŪatĩfaas we katĩ wa etfĩkĩli.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

LUKU 9

66. We Mwathani! Ingĩĩsya etfĩkĩli kŪkita. Ethwa katĩ wenyu ve mĩlongo ĩĩ ala meyŪmĩĩsye, mo makamasinda maana elĩ; na ethwa ve ĩana menyu, makamasinda ngili ĩmwe ya asu ala matetfĩkĩlaa, nũndũ mo nĩ andũ matamanyaa.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبَرُوا وَيَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٥٢﴾

67. Ivinda yĩĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nũvũthĩtye mũio wenyu, nũndũ We nĩwĩsĩ kana ve wonzu nthĩnĩ wenyu. Kwa ūu ethwa ve ĩana menyu ala meyŪmĩĩsye, makamasinda maana elĩ; na ethwa ve ngili ĩmwe menyu, mo makamasinda ngili ĩĩ kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-vamwe na asu ala momĩĩfasya.

إِنَّ خِفَافَ اللَّهُ عَنَّا وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ مَعَ الَّذِينَ
﴿٥٣﴾

68. KŪimwaĩĩte Mwathani kwĩthwa na ngombo o kŪvika we mwene alike kaŪnĩ nthĩnĩ okite. Inyw'ĩ nĩmwendaa syĩndũ sya nthĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho endaa Itu kwoondũ wenyu. Na

مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يُكُونَ لَهُ أَسْرَى خَلْفَهُ يَشْفَخُنَ فِي
الْأَرْضِ تَرْيِدُونَ عَرْضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŭĩ.

69. Takethwa vayaĩ ūtw'io kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla watongoetye mbee, vate nzika thĩna mŭnene wĩthwa wamŭkwatie inyw'ĩ ūndũ *ŭkwatene na kĩla* inyw'ĩ mwoosie.

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَنَسَكْتُمْ فِيهَا أَهْدَتُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑥

70. Kwa ūu, yai kĩla mŭtavĩte *kaŭnĩ* ta kĩtkĩlye na kĩseo, na mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ Mŭno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑦

LUKU 10

71. We Mwathani, Itavye ngombo ila syl mokonĩ maku, 'Ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ūseo ona wĩva wĩ nthĩnĩ wa ngoo syenyu, We akamŭnenge inyw'ĩ syĩndũ nzeo mbee wa ila syosetwe kuma kwenyu, na akamŭkeka inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ Mŭno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

يَأْتِيهَا النَّجِيُّ قُلْ لِمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى
إِن يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا تَرَوْنَهَا وَإِن أَرَادَ
مِنْكُمْ وَبَغْيُهُمْ لَكُمُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑧

72. Na ethwa mo mena kĩeleelo kya kŭŭsuka we, mo nĩmaminĩte kŭmŭsuka Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee. Kwa ūu nĩwamatw'ĩkĩthisye mo andũ mate ūtonyi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
فَأَمَكَانَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑨

73. Vate nzika, asu ala meetfĩkĩlĩte na makatia mĩsyĩ yoo na mokĩfĩte na ūthw'ii woo na mathayũ moo kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na asu ala mamanangete *mo* wĩkalo na ūtethyo---- mo nĩ anyanyae ma w'o vyũ. Indĩ kwa asu ala

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
أَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا

metfkiŵite na makalea kuma mŵsyŵi kwoo, we ndwŵina ūtonyi ūlūlū wa ūsūvŵi woo ona vanini o kūvika maume mŵsyŵi kwoo. Indŵi ethwa mo mekwŵitya ūtethyo ūlūlū wa ndŵini, indŵi nŵi ūlūlū waku kūmatethya, ateo katŵi wenyu na andū ala mwŵina mwŵiw'ano namo inyw'ŵi-ene ve ngwatanŵo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwona ūndū inyw'ŵi mwŵika.

74. Na asu ala metetfkiŵilaa---mo nŵi anyanya ma mūndū na ūla ūngŵi. Ethwa inyw'ŵi mūikwŵika ūndū mwŵiyafawe, kūkeethwa kŵmena ūlūlū wa nthŵi na kŵthokoo kŵnene.

75. Na asu ala metfkiŵite na matiie mŵsyŵi yoo na mokitŵite kwoondū wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na asu ala mamanangete mo wŵikalo na ūtethyo---ow'o aa nŵi etfkiŵili ma w'o. Mo makeethwa na ūkekeo na kyaūya kya ndaŵa.

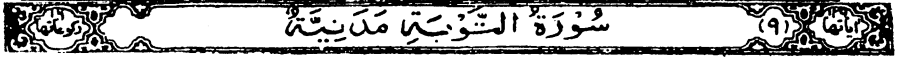
76. Na asu ala metfkiŵite kuma ŵvinda yu na matiie mŵsyŵi yoo na mokitŵite kwoondū wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe vamwe nenyu---aa nŵi amwe menyu; na ūlūlū wa ndūū sya mūkauŵi, mo me vakuvŵi mūno mūndū na ūla ūngŵi nthŵinŵi wa ŵvuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyŵiŵi syŵindū syonthe nesa.

لَمْ يَهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّنْ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ مِن شَيْءٍ حَتَّىٰ
يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ
لَكُن فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ آوَوْا وَانصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

AL - TAUBA
(Wavuanīw'e Madina)

1. Kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kwĩyumya vyũ nthĩnĩ wa kũtũlwa mũtĩ ngalĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake wa kũtaanĩsya na *mwĩw'ano* w'ontha na avoyi ma mĩvwanano ala inyw'ĩ mweekĩe mwĩw'ano namo.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ
الشُّرَكِيِّينَ ①

2. Kwa ũu, angangani tũlũ wa nthĩ kwa myei ĩna, na manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'ontha na kana Ngai Mwene Vinya W'ontha akamasonokya alei.

فَيُنَادِي فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلِمُوا أَنَّكُمْ
غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَإِنَّ اللَّهَ مُعْزِي الْكَافِرِينَ ②

3. Na *kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya* kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake kwa andũ mũthenyanĩ wa Haji ĩla Nene, wa kana Ngai Mwene Vinya W'ontha nũtaanĩsye na athaithi ma mĩvw'anano, na Mũtũmwa Wake ũu. Kwa ũu, inyw'ĩ mweelila, kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu; ĩndĩ inyw'ĩ mwaalyũka na kũsyoka ĩtina, ĩndĩ manyai kana mũitonya kũsiĩla *walany'o* wa Ngai Mwene Vinya W'ontha. Na matavye asu ala matetikĩlaa ũvoo wa ũsilĩlo wĩ woo.

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الشُّرَكِيِّينَ وَرَسُولُهُ
فَإِنْ تَبْتَغُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ③

4. Ateo ala mwĩna mwĩw'ano namo kafĩ wa athaithi ma mĩvw'anano na ala mataalea kwĩanĩsya mawĩvĩto moo kwenyu ala meevĩtie, kana makamũtetheesya mũndũ ona ũmwe kũmũkita inyw'ĩ. Kwa ũu, meanĩsyei aa ũtianĩo *ũla inyw'ĩ* mwĩkĩte kũvika ĩvinda yoo yĩla yĩtw'ĩtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha amendaa ala alũngalu.

إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الشُّرَكِيِّينَ ثُمَّ أَنْتُمْ
سَيِّئَةٌ لَمْ يَطَاهِرْوا عَلَيْكُمْ أَحَدٌ فَأَتَوْا إِلَيْهِمْ
عَاهَدَهُمْ إِلَى مَدْيَنَ إِذْ تَبَهُرْتُمْ وَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ④

5. Na yīla myei īla ītheetw'e yathela, moaaei athaithi ma mīvw'anano ovala mwamethīīla, na makwatei mo ta ngombo, na mathyūūūūūkei, na moveesyeyi mo kīla vandū ve wīvitho. Indī ethwa nīmeelila na kūūūyā Mboya na kūūva Saka, indī ekanai na nza yoo yī nthasye. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūūekanī Mūno Vyū, Usūūtwe nī tei.

فَإِذَا نَسَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاتَّقُوا الشُّرَكَيْنَ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَجُدُّوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَاِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا
الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

6. Na ethwa ūmwe wa athaithi ma mīvw'anano nīwakwītya we ūsūvīo, mūūenge ūsūvīo nīkana atonye kwīw'a ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na indī ūimūtwaa vandū vake va mūuo. Kītumi nūndū mo nī andū matena ūmanyi.

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الشُّرَكَيْنَ اسْتَجَارَكَ فَأَجْرُكَ عَلَيْكَ يُبْعَ
كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ أَنْبِئْهُ بِمَا مَنَعَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

LUKU 2

7. Vatonyeka ata kwīthwa mwīw'ano wa athaithi ma mīvw'anano aa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na MūūūmwāWake, ateo asu ala inyw'ī mweekīe wīw'ano namo nthīnī wa Mūsikiti Mūtheu? Kwa ūu, oūndū mo mekūendee kwīthwa me ma w'o kwenyu, īthīwai mwī ma w'o kwoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alūngalu.

كَيْفَ يَكُونُ لِلشُّرَكَيْنَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ
إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا
اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

8. Kūtonyeka ata ethwa yīla mo mamūsinda inyw'ī, maisūanīaa ndūū sya mūkaufī ona yīva kana mwīw'ano īūūū wenyu? Mo nīmatonya kūmwendeesya inyw'ī na makanyw'a moo, oyīla ngoo syoo niūlea, na aingī mūno moo nī mbaa-matū.

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا
وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَنوَاهِهِمْ وَتَأْبَى قُلُوبُهُمْ
وَأَلَّوْهُمْ فُسْقُونَ ﴿٨﴾

9. Mo makūanasya Mfsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na thooa mūvūthū na kūmalūngya andū kuma nzlanī Yake. Ow'o, maūndū ala mo mekaa nī mathūku.

اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِهِ
إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

10. Mo maisyaasya ndūū sya mūkaufī kana ūtianfō kuma kwa ūmwe ona wīva ūla ūmafīkīaa mo. Na nīmo ala eki-ma-mothūku.

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَا ذِمَّةً وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

11. Indī ethwa mo nīmeelila na kūlūmya Mboya na kūfva Saka, mo Indī nī aneehe menyū katī wa mūfīkīto. Na Ithyī nīūtavanasya Mfsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

فَأَنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَفَخَّرَكُمُ
فِي الدِّينِ وَنَفَضَلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

12. Indī ethwa mo nīmaananga mawīvīto moo fīna wa mwīw'ano woo, na kūmūma ndīni yenyū, makūnei Indī atongoi aa ma ūlei---vate nzika, mo mai na ndafa na mawīvīto moo---nīkana maeke.

وَأَنْ تَكُونُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنًا
فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أِتِنَةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ
لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾

13. Inyw'ī mūikokita na andū ala manangite mawīvīto moo, na ala masūanīe kūmūlūngya Mūtūmwa, na mo nīmo maī ma mbee kwambīlīlyā mong'endu kwenyū? Inyw'ī komūmakīa? Tiw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We mwāfīte nī kūmūkīa mūno, ethwa inyw'ī mwī etfīlī!.

إِلَّا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ
الرَّسُولِ وَهُمْ بَدْعُكُمْ أَوْلَ مَرَّةٍ أَخَشَوْهُمْ قَالَهُ
أَحَى أَنْ أَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

14. Mokitei, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kūmasīllā kwīsīllā mokonī menyū, na amasonokye mo, nā amūtethye inyw'ī mwīthwe na ūkīlyo fūlū woo, na kūkiakīsyā īllko syā andū ala metfīllāa;

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيُسَلِّمُهُمُ
عَلَيْهِمْ وَيُسَلِّفُ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

15. Na nĭkana We atonye kŭveta ōthatu wa ngoo syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amwelekelaa na tei ōla ona wĭva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĭ Umanyi-W'onthe, Mŭf.

وَيَذِيبُ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

16. Inyw'ŭ mwĭsŭanĭa kana mŭkatiwa mwĭ inyw'oka, oyĭla Ngai Mwene Vinya W'on the ūtanamba kŭmanya ala mokitaa *kwa nzĭa ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe,, na matamwosaa *ona ōmwe* kwĭthwa mŭnyanya wa w'ō ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na etĭkĭli? Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmanyaa mŭno ūndŭ inyw'ŭ mwĭkaa.

أَمَرَحَبِئْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَتَكُنَّ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَهْدُوا
مِنْكُمْ وَلَمْ يَخُذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَ
يَعْلَمُ لَا الْمُؤْمِنِينَ وَرِجْةً وَاللَّهُ جَبَّارٌ عَسِيفٌ ﴿١٦﴾

LUKU 3

17. Ti ūlŭ wa athaithi ma mĭvw'anano kwĭka ūlŭngalu kwa ieleelo ila Mĭsikiti yakĭwe kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŭmĭkalya yĭ mĭseo kwĭfanana nondŭ kwalle oyĭla mo nĭ ngŭsĭ sya ūlei woo ene. Mo nĭmo ala mawĭa moo makethwa vathei, namo makekalaa nthĭnĭ wa Mwaki.

مَا كَانَ لِلشُّرَكَاةِ أَنْ يُعْمَرُوا مِثْلَ اللَّهِ شُهَدَاءَ
عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتِ أَعْمَالُهُمْ
فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

18. Nĭw'ō, we eweka nĭwe walfwe nĭ kŭmĭsŭvĭa Mĭsikiti ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ōmwĭtkĭflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Mŭthenya wa Mŭminŭkĭlyo, na ūsyafĭsyaa Mboya, na ūlvaa Saka, na ūtamŭkĭaa ūngĭ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, aa nĭmo melekele mŭno kwĭthwa. mataĭka katĭ wa ala matongoew'e.

إِنَّمَا يُعْمَرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مِنْ أَمْنٍ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَى
أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

19. Inyw'ŭ mwĭtw'ŭkĭthya kŭmanenge kyaŭnyw'a mahaji na kŭseŭvya Mŭsikiti Mŭtheu ūndŭ ōmwe na mawĭa make ūla

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
كَمَنْ أَمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ

Umwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na Ūkitaā kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo ti ūndũ ūmwe *ona vanini* mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

اللَّهُ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

20. Asu ala metĩkĩlaa na *mathamaa kuma mĩsyĩnyoo kwoondũ wa Ngai* na kũkita kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthw'ii woo na mathayũ moo mena kĩvĩla kĩtũũlu mũno mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na nĩmo ala makatana.

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِلرَّبِّ سَبِيلَ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْثَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿١٠﴾

21. Mwĩaĩ woo amanengae mo ūvoo mũseo wa tei kuma Kwake We na wa ūtanu Wake, na wa Mĩũnda ĩla nthĩnĩ wayo vakethwa ūtanu wa kwĩkalaa kwoondũ woo;

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَدَتْ لَهُمْ فِيهَا نِعْمَةً كَثِيرَةً ﴿١١﴾

22. Mo makekalaa vo tene na tene. Nĩw'o, vena ĩtuvi ĩnene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٢﴾

23. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũikamose maaĩthe menyu na anaa-nyinyia menyu ta anyanya, ethwa mo meenda ūlei kũvĩta mũkĩllo. Na ūla ona wĩva ūtumaa ndũũ namo kuma katĩ wenyu, asu nĩmo eki-ma-naĩ.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْزَنُوا وَأَبَاءَكُمْ وَأَخْوَانَكُمْ أُولِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَةَ الْإِيمَانُ وَمَنْ يَتَّبِعْكُمْ فَآوَى إِلَيْكُمْ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣﴾

24. Asya, 'Ethwa maaĩthe menyu, na syana syenyu, na anaa-ĩthe menyu, na iveti syenyu, na ndũũ sya mũkaufĩ syenyu, na ūthw'ii ūla mũmbanĩtye, na ūtandĩthya wenyu ūla mũũkĩfa ndũkaũngame, na nyũmba syenyu ĩla mwendete mũno, nĩsyoo mwendete mũno

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَمْشُونَ كَسَادَهَا وَمَسْكِينٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, na kūkita kwoondū wa nzīa Yake, Indī eteelai kūvika kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtw'io Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mbaa-matū.

وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ
 اللَّهُ بِأَمْرٍ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٠﴾

LUKU 4

25.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūtethetye inyw'ī nthīnī wa makaū maingī, na Mūthenyanī wa Unaini, yīla ūtalo wenyu mwingī watumie inyw'ī mwīkathīla Indī ndwaamūna inyw'ī na kīndū na nthī vamwe na ūnene wayo w'onthe, nīyakuīviw'e kwoondū wenyu, na Indī nīmwaalyūkile mūsyokeye ītina.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۗ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ
 إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَ
 ضَاعَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحَبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ
 مُدْبِرِينَ ﴿٥١﴾

26.Na Indī, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwatheeisye ūuu īūlū wa Mūtūmwa Wake na īūlū wa etfīkīli, na We nīwatheeisye nguthu sya ita ila inyw'ī mūtaasyona, na We nīwamasīfle asu ala maleile kwīfīkīla. Na yīlī nī ītuvi ya alei.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
 وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا
 وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٥٢﴾

27.Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe, ītina wa ūu, akamwelekelā ūla w'onthe We wendaa ena ūuu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūfīwe nī tei.

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ
 عَفُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

28.Inyw'ī ala mwīfīkīla! Vate nzika, avoyi ma mīvw'anano nī avuku. Kwa ūu, mo maikaūthengeee Mūsikiti Mūtheu ītina wa mwaka ūū woo. Na ethwa inyw'ī nīmūōkīa ūkya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthusya inyw'ī katī wa mumo Wake, ethwa We akenda. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, MŪf.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الشَّارِكُونَ بِجَسَدٍ لَا يَقْرَبُوا
 الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ مَا هَمَّ بِهِدًا ۗ وَإِنْ خِفْتُمْ
 عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ إِنَّ شَاءَ
 إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

29.Ukitai na ala katf wa Andũ ma Ivuku ala matamwĩfĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, kana makwata maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake mavatanĩte, kana kũatĩla ndĩni ĩla ya w'o, okũvika mo mafve koti na moko *moo ene menyivĩnye* na kwonany'a wĩw'i woo.

LUKU 5

30.Na Ayuti maasya, 'Esala nĩ Mwana wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Aklisto maasya, 'Masia nĩ mwana wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ii nĩ ndeto sya makanyw'a moo. Mo meyĩlekanasya na ũneeni wa asu ala maleile kwĩfĩkĩla mbee wqo. Kĩtumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe ĩũũ woo! Mo maalyũlangawa ata!

31.Mo mamosete asomi moo na alei moo kwĩthwa efai moo vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na *ota du now'o mamwosete Masia*, mwana wa Malia, ĩndĩ mo mayaafyafwa *du* ateo kũmũthaitha Ngai Umwe. Vai Ngai ateo We. We nĩ Mũtheu Mũno ĩũũ wa kĩla mo mamwĩananasya We nakyo!

32.Mo mendaa kũvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthe na makanyw'a moo; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaketĩkĩlyo kĩndũ ateo We akeanĩsya kyeni Kyake, ona kau alei nĩmatonya kũlea kũkyenda.

33.We nĩ We Ula wamũtũmie Mũtũmwa Wake ena ũtongoi na ndĩni ya w'o, nĩkana We atonye kũmĩsindĩthya ĩũũ wa kĩla ndĩni *ĩngĩ*, ona ethwa avoyi ma mĩvw'anano nĩmatonya kũmĩmena.

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ
عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عَذِيبُهُنَّ اللَّهُ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ
ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ قَوْلَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْنَاكُمْ اللَّهُ أَنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾

اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمْ رُءُوسًا مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ
إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

34. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Vate nzika, aingĩ ma athembi na elei nĩmaĩsaa ūthw'ii wa andũ na nzĩa sya ūvũngũ na kũmaalyũla andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala mombanasya na kũvitha thaavu na vetha na mailea kũsyumya kwa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe-----matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo,

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
 لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن
 سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنُزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
 وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ
 أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾

35. Mũthenya ūla kũkatw'Tkĩthw'a kũvyũ nthĩnĩ wa mwaki wa Ngiena, na mothyũ moo na mbau syoo na mĩlõngo yoo Tkavĩvĩw'a vo na kũkātavanw'a kwoo; aa nĩmo inyw'I mweeyĩie inyw'I-ene, kwa ūu, yu samai kĩla inyw'I mwaiiaa.

يَوْمَ يَحْصِي عَلَيْهِمْ مَوْلَاهُمْ فَيَأْتِيهِمْ
 جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ
 فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنُزُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kũtala kwa myei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwĩthĩtwe kwĩ myei Tkũmi na ĩĩ kwĩanana na mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kuma mũthenya ūla We woombie matu na nthĩ. Katĩ wa ĩno, ĩna nĩ mĩtheu. Ino nĩyo ndĩni ĩla ykĩlaaa. Kwa ūu, mũikevĩtĩsyẽ nthĩnĩ wayo. Na ūkitai na athaithi ma mĩvw'anano onthe tondu mo meũmũkita me na the vamwe; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala alũngalu.

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ
 اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ
 ذَلِكَ الدِّينُ الْقَائِمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ
 وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً
 وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

37. Vate nzika, kũtĩsya kwa Mwei Mũtheu nĩ wongeleku wa ūlei. Ala matetkĩlaa nĩmathyoekaw'a naw'o, mawĩtkĩlasya mwaka ūmwe na kũvatana mwaka ūngĩ, nĩkana mo matonye kwĩw'ana na ūtalo wa myei ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmĩtw'Tkĩthĩtye mĩtheu, na nĩkana mo matonye kwĩtkĩllya syĩndũ ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanĩte.

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
 يُخَالِفُونَ عَمَّا وَأَعْتَابُ وَيَحَرِّمُونَهُ عَمَّا لِيُطِئُوا عِدَّةَ مَا
 حَرَّمَ اللَّهُ فَيُجَاهِلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زُرِينُ لَهُمْ سُوْرٌ
 بِحُجَّتِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

Uthŭku wa meko moo nŭtw'kĩthĩtw'e kwoneka wĩ mŭseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ alei.

LUKU 6

38. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩflaa! Mwĩna kyaŭ inyw'ĩ yĩla mweew'a, umaalai mŭkokite kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mwĩthikaa mŭkakumanĩa na nthĩ? Inyw'ĩ mŭkeanĩwa nĩ thayŭ wa nthĩ ĩno mbee wa thayŭ wa Itunĩ? Motandĩthyo ma thayŭ ũŭ wayu makeethwa makyoneka me manini mŭno Itunĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتُونَ إِلَى الْأَرْضِ أَرَضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

39. Ethwa inyw'ĩ mŭiŭthi kŭkita, We akamŭsilĩla na ŭsilĩlo wĩ woo, na akanyuva andŭ angĩ vandŭ venyu eka inyw'ĩ, na inyw'ĩ mŭikamwĩka naĩ ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŭtonyi mwĩanũ ĩŭlũ wa syĩndŭ syonthe.

إِلَّا تَتَغَفَرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابَ آبَاءِ الْيَمِينِ ۖ وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَتَضَرَّوهُ شَيْئًا ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

40. Ethwa inyw'ĩ mŭiŭmŭtetheesya we, ĩndĩ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamŭtetheesye we ona yĩla alei mamŭlŭngilye we yĩla waĩ ŭmwe wa ala eĩ yĩla maĩ ngunganĩ, yĩla we wamŭtavisye mŭnyanyae, Ndŭkew'e kyeva, nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe naitũ. 'Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwatheesye mŭuo Wake ĩŭlũ wake, na nĩwamwĩkie we vinya na nguthu sya ita ila mŭtaasyona, na nĩwamĩsonokisye ndeto ya asu ala maleile kwĩtkĩfla, na no ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ĩla nĩyo nene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŭĩ.

إِلَّا تَتَضَرَّوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَمَانِينَ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ۗ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْهَىٰ ۗ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

41. Umaalai, mwĩ av0th0 kana mwĩ aito, na 0kitai na syind0 syenyu na mathay0 menyu kwoond0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uu nĩw'o 0seo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie t0.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

42. Takethwa waĩ 0tandĩthyo wa mĩt0kĩ na kyalo kĩkuvĩ, vate nzika, mo methwa mak0atĩfe we, ĩndĩ kyalo kyu ky0m0 kyoonekie kĩ kĩasa kwoo. Onakau mo makeevĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe *makyasya*, 'Takethwa ithyĩ nĩtwaĩ t0tonya, vate nzika, ithyĩ twĩthwa twaendanisye nenyu.' Mo nĩmanangaa mathay0 moo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana mo nĩ akengani.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَ لَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السَّعَةِ وَسَيَاجِلُونَ بِاللَّهِ لَوْ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾

LUKU 7

43. Ngai Mwene Vinya W'onthe navetange? tei. Wamefĩkĩlilye mo matiwe ĩtina nĩkĩ mbee wa 0tambĩte k0mamanya ala maneenie w'o na 0kamamanya akengani?

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعِنَا لِكِ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٢﴾

44. Asu ala metĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0thenya wa m0min0kĩlyo maikakwĩtya we 0thei wa *k0ekewa* maikokite na 0thw'ii woo na mathay0 moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesĩ nesa ala al0ngalu.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١٣﴾

45. No asu t0 ala matamwĩfĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0thenya wa M0min0kĩlyo na ala ngoo syoo syus0fĩtwe nĩ nzika makakwĩtya 0thei wa k0lea k0kita, namo nĩme0seesa nthĩnĩ wa nzika syoo.

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَرَأَتْ قُلُوبُهُمْ قَوْمًا يَزِيمُونَ ﴿١٤﴾

46. Na takethwa mo mañ na kŕeleelo kya kũthi, vate nzika, mo methwa meeyũbanñtye kwoondũ wakw'o; Ìndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nřwaleaa kũthi kwoo. Kwoondũ wa ũu, We nřwamasiñŕe, na nřkwatavaniw'e 'Inyw'ĩ Ikalai *mũsyĩ* vamwe na ala mekalaa.'

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً ۗ وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ امْتِعَانَهُمْ فَتَبْتَلِهِمْ وَبَيْنَ أَيْدِيهِمْ أَعْدَاؤُهُمْ وَالْقَوْمِ الَّذِينَ

47. Takethwa mo nřmaendanñtye nenyu, methwa mamwongelelee vathei ateo thĩna, namo methwa masembie kũũ na kũũ katĩ wenyu, maimantha kũlea kwřw'ana katĩ wenyu. Na katĩ wenyu ve asu ala mañ mamethukñsya mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesñ nesa eki-ma-nañ.

لَوْ خَرَجُوا فِئْتِكُمْ مِمَّا زَادْتُمْ الْأَخْبَارَ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

48. Mo nřmamanthie kũete kñthokoo ona mbee wa ũu, namo nřmaseũvisye nzaama ñũũ waku we kũvika yñla w'o wookie/na kŕeleelo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nřkyasindie, onakau mo mayakyendaa kyo.

لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَبِلُوا كُفْرَ الْآمُورِ ۗ خَشِيَ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُم كَارِهِونَ

49. Na katĩ woo ve we ũla waasya, 'Mbñĩkñlyei nyie *nřiweñina* na mũikambikñe nthññ wa ñtatwa.' Vate nzika, mo nřmavalũkñte ñtatwanñ. Na vate nzika, Iia-ya-mwaki yñkamathyũũũũka alei.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْحَبْ لِي وَلَا تَفْتِنِي ۗ أَلَمْ يَكُنِ الْفِتْنَةُ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ

50. Ethwa ũseo nřwaũvalũkñla we, nũmekñaa mo kyeva, Ìndĩ mbaanga ya ũkwata we, mo maasya, 'Ithỹ nřtweesũvñte vau mbeeni.' Namu masyokaa ñtina matanñte.

إِنْ تُوبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤُهُمْ وَإِنْ تُوْبِكَ مُجِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ يُرِجُونَ

51. Asya, 'Vai kñndũ kñkatũvalũkñla ithỹ, ateo kñla Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَنْ يُؤْمِنُوا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا ۗ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

W'onthe ūtūw'ŵe ithyŵ. We nŵ Mūsūvŵi waitū.Na ŵndŵ etŵkŵli maŵŵe nŵ kwia wŵkwatyo woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

52.Asya, 'Inyw'I mŵitweteelye ithyŵ kŵndŵ ateo kŵmwe nthŵnŵ wa syŵndŵ ila nzeo; oyŵla kwa ngalŵ yenyu, ithyŵ twetele Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵeteē ūsilŵlo ūla umaa Kwake-Mwene kana kwŵsŵla mokonŵ maitū. Eteelai ŵndŵ, ithyŵ naitū *ota Ūu* notwetele twŵ vamwe nenyu.

قُلْ هَلْ تَرْتَبُونَ بِئَا إِلَّا لِأَحَدَى الْحُسَنِيِّينَ
وَنَحْنُ نَتَرْتَبُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ
مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرْتَبُوا إِنَّا مَعَكُمْ
مُتَرْتَبُونَ ﴿٥٢﴾

53.Asya, 'Umyai kwa kwenda kana kwa kŵlea kwenda, iiketŵkŵlwa kuma kwenyu. Inyw'I mwŵ andŵ mbaa-matū mŵno.

قُلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ إِذْ كُنتُمْ
كُنتُمْ قَوْمًا فَسِيقِينَ ﴿٥٣﴾

54.Na vai kŵndŵ kŵmavafŵte mo kwŵkŵkŵlŵla mŵvothi yoo ateo mo nŵmamŵleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtūmwa Wake. Na mayŵkaa Mboyanŵ ateo kwa ūtulu na mayumasya mŵvothi ateo maumasya mate kwenda.

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ
كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كُرْهُونَ ﴿٥٤﴾

55.Kwa ūu, ūthw'ii woo na syana syoo iikaūseng'ye we. Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleelaa kŵmasilŵla mo nasyo nthŵnŵ wa thayū wa yu na kana mathayū moo mataanŵsyē namo me alei.

فَلَا تَعْبُدْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ
أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

56.Namo nŵmevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo nŵ menyū, oyŵla mo ti menyū, ŵndŵ mo nŵ andŵ me w'ia.

وَيَخْلُقُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُمْ بِمِنكُمْ وَ
لِكَيْتُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾

57.Takethwa mo nŵmoonie vandŵ va kwŵvitha, kana ngunga, ona kana ŵima ya kŵlika mo vate nzika methwa masyokie vo, na mŵtŵkŵ ŵtasiŵka.

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا أَوْ مَغْرِبًا أَوْ مَدْخَلًا لَوَلَّوْا
إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

58. Na katf wamo ve asu ala monaa we wina İvityo İöİö wa nthembo. Ethwa mo nİmanengwe İmwe, nİmeanİawa; İndİ malea künengwe İmwe, sisyai! mö ti eanfe.

وَمِنْهُمْ مَن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِن أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِن لَّمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَحْضَرُونَ ﴿٥٨﴾

59. Takethwa mo nİmeanİawe nİ kİla Ngai Mwene Vinya W'onthe na MÖtÖmwa Wake wamanengete mo methwa maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nütwİanfe ithyİ ----na MÖtÖmwa Wake; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete mumo Wake İöİö waitö; na MÖtÖmwa Wake ota öu; ithyİ nİtwelekelaa kwa Ngai Mwene Vinya W'omthe na Mboya,' *Öu wİhİwa waİ Öseo kwoö.*

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ ﴿٥٩﴾

يُنَادِي إِلَى اللَّهِ رَبِّجُونَ ﴿٥٩﴾

LUKU 8

60. Nthembo nİ kwoondü wa ngya tü na ala mena vata, na ala maandİkİwe kÖthÖkÖmanaa nayo, na kwa asu ala ngoo syoo nİ syakwİw'anİthw'a, na kwa *kwinenge ngoombo Öhasyo*, na kwa ala mena thiİ, na kwoondü wa nzİa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kwa müendi-wa-kyalo----- mwİao kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ Umanyi-W'onthe, MÖf.

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْوَلَفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالغُرِيِّنَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

61. Na katf woo ve asu ala mamÖthatasya MÖtÖmwa na kwasya, 'We nİwİhukİsyaa onthe.' Asya, 'Kwİhukİsyaa kwake kwa onthe nİ kÖseo kwenyu; we nÖmwİtkİİaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nÖmetfkiİaa Aİkİİi, na nİ tei kwa asu ala menyu metfkiİaa. Na ala mamÖthatasya MÖtÖmwa wa Ngai

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤَدُّونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَدُّنُّ قُلُوبُهُمْ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤَدُّونَ رِوَالِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

Mwene Vinya W'onthe makeethwa na Osiflo mwai.

62.Mo mevItaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu nIkana mamwendeesye inyw'I; IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake nImo maIfItwe nI kwendeew'a m0no nIwe na Ngai, ethwa mo nI etIkIli.

يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ لَكُمُ لِبُرُؤِكُمْ وَأَلَّهُ وَرَسُولَهُ أَحَقُّ
أَنْ يُرْضَوْهُ إِنَّ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

63.Mo nomaamanya kana 0la ona wIva 0m0kaananIasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, ve Mwaki wa Ngiena kwoond0 wake, vala we 0kekalaa? Usu nI 0nyamao m0nene.

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنِ يُضَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ
لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْبِعْزَى الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

64.Angangani nImakIaa KIlungu kIikese k0vuanw'a I0I0 woo, kImamanyIthya mo ma0nd0 ala me nthInI wa ngoo syoo. Asya, 'V0ai ng0I inyw'I! Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akakIete kyeninI kIla inyw'I m0kIaa.'

يَحْذَرُ الْكُفْرَانَ أَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ
بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ مِنْ قَوْلِ اللَّهِ مُخْرَجٌ
مَا تَحَدَّرُونَ ﴿٦٤﴾

65.Na we 0kamak0Iya mo, kwa 0la w'o vy0 mo masya, 'IthyI nItwatha0kaa t0 na k0v0a ng0I.' Asya 'NI Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake na Syama Syake ala inyw'I mwav0Iaa ng0I?

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٥﴾

66.'M0ikaete wIkwayto. Inyw'I vate nzika nImwaleile kwItIkIla Itina wa kwItIkIla kwenyu. Ethwa IthyI nIt00mIlekea nguthu Imwe kuma katI wenyu, IthyI t0kamIsiIla Ila nguthu IngI, n0nd0 mo methIfItwe me avItany'a.'

لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ
كُلِّ ظَالِمَةٍ مِّنْكُمْ عُذْبٌ ظَالِمَةٌ بَأْسُهُمْ كَانُوا مَجْرُومِينَ ﴿٦٦﴾

LUKU 9

67.Angangani a0me na aka, onthe nImakwatanIe m0nd0 na 0la 0ngI. Mo

الْمُتَّقُونَ وَالْمُتَّقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ
بِالنَّكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ

meylaaa kwikwe ūthŪku na kŪvatana ūseo, na kwikalya moko moo mang'uthitwe. Mo nīmamŪleile Ngai Mwene Vinya W'onthe ---- We onake nŪmaleete mo. Vate nzika, angangani nīmo mbaa-matŪ.

68.Ngai Mwene Vinya W'onthe amathaa angangani, aŪme na aka, na alei Mwaki wa Ngiena, ūla mo makekalaa nthīnī waw'o. W'o ūkameanīa mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪmaumanīite mo. Na mo makeethwa na ūsifflo wīkalaa,

69.OtondŪ ala maī mbee wenyu inyw'ī. Mo maī na vinya mŪnene nthīnī wa Ūtonyi mbee wenyu na Ūthw'ii mbee wenyu na mokwati na syana. Mo nīmatanīe Ūthw'ii woo kwa ūvinda ūkuvī, kwa Ūu, nīmŪtanīe kīanda kyenyu tondŪ ala maī mbee wenyu matanīe kīanda kyoo. Na inyw'ī nīmwalikile ngewanī nthŪku tondŪ mo malikile ngewanī nthŪku. Mo nīmo ala mawīa moo makethwa mate na Ūuno ūŪŪ wa nthī ūno na Itūnī. Namonomo mena wasyo.

70.Uvoo wa ala maī mbee woo nowaamavikīa mo—AndŪ-ma-Noa na Aati, na AthamŪti, na AndŪ-ma-Avalamu, na AtŪi-ma-Mitiani na mīsyī ūla yaanangiwe? AtŪmwa moo nīmookie kwoo mena Syama ntheu. Kwa Ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavītsya mo, Indī nīmo mee vītsysye mo ene.

71.Na etkīli aŪme na aka, nī anyanya mŪndŪ na ūla ūngī. Mo nīmeyīaa kwikwe nesa, na kŪvatana ūthŪku na

سُوا اللّٰهَ فَنَسِيهِمْ ۗ اِنَّ السُّفٰهِيْنَ هُمْ الْفٰسِقُوْنَ ﴿٦٨﴾

وَعَدَّ اللّٰهُ السُّفٰهِيْنَ وَالنَّفٰثٰتِ وَالْكٰفِرَآءَآرَجِهَمۡ
خٰلِدِيْنَ فِيْهَا هِيَ حَسِيْبُهُمْ وَلَعْنَةُ اللّٰهِۙ وَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّقِيْمٌ ﴿٦٩﴾

كَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوْا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَّآلِدًا
اَمْوَالًا وَّاَوْلَادًا فَاسْتَسَعَوْا بِخِلَآفِهِمْ فَاَسْتَمْتَحَمُ
بِخِلَآفِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخِلَآفِهِمْ
وَخُضِعُّمُ كَالَّذِيْنَ خَاصُّوْا اَوْلِيَآئِكَ حِيْطًا اَعْمَالُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَّالْآخِرَةِ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٧٠﴾

اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمٌ نَّجَّحَ وَّعَادٰ
وَتَبُوْهُ وَّقَوْمٌ اٰزْرٰهُنِيْمٌ وَاَحْبَبَ مَدِيْنَ وَاَوْلِيَآئِكَ
اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُ اللّٰهُ لِيُظِلَّهُمْ
وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٧١﴾

وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَّالْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ

kŭlŭmya Mboya na kŭŭva Saka na kŭmwŭw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Aa nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkamew'ŭa tei.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŭŭ.

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤١﴾

72.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmathŭte eŭkŭli aŭme na aka, Mŭŭnda ŭla ŭvŭŭŭlaa tŭlŭsŭ uungu wayo, vala nthŭnŭ wayo mo makekalaa, na kŭndŭ kwa motŭo ma ŭtanu nthŭnŭ wa Mŭŭnda ya Tene-W'onthe. Na ŭtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭw'o ŭla mŭnene vyŭ wa syonthe. Usu nŭ ŭkŭlyo mŭnene.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٌ طَيِّبَةٌ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٤٢﴾

LUKU 10

73.We Mwachani! ukita na alei na angangani. Na ŭthwa wŭ mwai kwoo. Uŭo woo nŭ Ngienanŭ, na nŭ vandŭ vathŭku.

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَيَسَّ الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾

74.Mo mevŭtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo mayasya ŭndŭ, ŭndŭ mo matŭmfie kŭthyomo kya kŭumana, na malea kwŭŭkŭŭla ŭtina wa kŭkumbatŭlya Isilamu.Namo nŭmasŭanŭŭe mŭno tŭlŭ wa maŭndŭ ala mesie kŭlea kŭmakwata. Namo nŭmaeie kŭmena tŭ nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake nŭwamathuŭtye mo kuma mumonŭ Wake. Kwa ŭu, ethwa mŭ nŭmekwŭlila, kŭkeethwa kwŭ kŭseo kwoo; ŭndŭ mo maalyŭka, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasifŭla na ŭsifŭlo wŭ woo tŭlŭ wa nthŭ ŭno na Itunŭ, namo maikethwa na mŭnyanya kana mŭtetheesya tŭlŭ wa nthŭ.

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُوا بِيَدَيْ لَيْلَى أَوْ مَا تَقْبَلُونَ إِلَّا أَنْ أَعْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا يَعْلَمِ اللَّهُ عَدَابَ الَّذِينَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ دَرَجَةٍ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٤٤﴾

75.Na katĩ woo ve ala meeklie ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe, *makyasya*, 'Ethwa We akatũenge ithyĩ katĩ wa mumo Wake, vate nzika vyũ, ithyĩ tũkaumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.

وَمِنْهُمْ مَن عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِن اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنُصَدِّقَنَّ
وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٥٧﴾

76.Indĩ yĩla We wamanengie katĩ wa mumo Wake, mo nĩmeethĩwe na ngoa naw'o na maalyũka masyoka ĩtina mena ūlei.

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلّٰوْا وَّهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٥٨﴾

77.Kwa ūu, We nĩwamatuvie mo wangangani *Ola Ūkekala* ngoonĩ syoo kũvika mũthenya ūla mo makakomana Nake We, nũndũ mo nĩmaanangie ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nũndũ mo nĩmakenganie.

فَاَعْبَهُمْ رِيعًا فَاِذَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلَى يَوْمٍ يَلْقَوْنَ رَبَّهٗمۡ بَخِلُوْا
اللّٰهُ مَا وَعَدُوْهُ وَبِئْسَ كٰنُوْا يَكْذِبُوْنَ ﴿٥٩﴾

78.Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syoo oũndũ ūmwe na mbũmbano syoo sya kĩmbithĩ na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmanyi-Ula-Mũseo Vyũ wa syĩndũ ila itonekaa?

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ
اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ﴿٦٠﴾

79.Asu ala mamanthaa ĩvĩtyo kwa etĩkĩli ta asu ala maumasya nthembo kwa kwenda kwoo ene na ala matonaa kĩndũ kya kumya ateo *mokwati ma wĩla* woo mũmũ. Indĩ asu nĩmamavũfaa ngũĩ mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaĩva ngũĩ *ĩsu* yoo, na ve ūsĩĩflo wĩw'ĩthasya woo kwoondũ woo.

الَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوْعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي
الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا الْجُهْدَ مِنْهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ
مِنْهُمْ يَخِرُّ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذٰبٌ اَلِيْمٌ ﴿٦١﴾

80.We ĩtya ūekeo kwoondũ woo, kana ūlee kũmetĩsyasya ūekeo; ona ūkametĩsyasya ūekeo kũndũ mĩlongo mũonza, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea mo ona vanini. Kĩtumi nũndũ nĩmamũleile Ngai Mwene Vinya

اِسْتَسْفِرُ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَسْفِرُ لَهُمْ اِنْ تَسْتَفْهِرُ لَهُمْ
سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا
بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٦٢﴾

W'onthe na Mütümwa Wake, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andü mbaa-matü.

LUKU 11

81.Asu ala matatie kÜtiwa İtina nİ matanie nÜndÜ wa kÜtiwa İtina kwoo, İtina wa kÜleana na Mütümwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nİmaleile kÜkita na Üthw'ii woo na mathayÜ moo kwoondÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Namu maisye, 'MÜikathi naku kwİ ÜvyÜvu. Asya, 'İia-ya-Mwaki yİna ÜvyÜvu mwingİ mbeange.' Kethwa mo nİmaİ matonya kÜmanya.

82.Mo maİlwe nİ kÜtheke vanini na kÜfa mÜno ta İtuvi ya maÜndÜ ala mo meekaa.

83.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaÜtÜnga we nguthunİ yoo, namo maikwİtya Üthei mathi makokite, İndİ asya, 'Inyw'İ mÜikathi nakwa ona vanini, ona mÜikamÜkita mÜmaitha mwİ vamwe nakwa. Inyw'İ nİmwanyuvie kwİkala mÜsyİ İvinda ya mbee, kwa Üu, İkalai yu vamwe na asu ala mekalaa İtina.'

84.NdÜkamÜvoyee Ümwe woo yİla wakw'a ona vanini ona kana kÜÜngama Ütee wa mbÜa yake kÜvoya; nÜndÜ mo nİmaleile kÜmwİtİkİla Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa Wake na makw'ie me mbaa-matÜ.wa nthİ İno na kana mathayÜ moo matonye kÜtaanİsya na mo me alei.

فَوَجَّ السَّخْلَفُونَ بِمَقْعَدِ هِمِّ خَلْفِ رَسُولِ اللَّهِ وَ
كِرْهُوَ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ
حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٥١﴾

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

فَإِنْ دَرَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوا
لِيَخْرُوجَ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَاتَّعَدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٥٣﴾

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ
عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَا تَوَّأَوْا
هُمْ فَسِقُونَ ﴿٥٤﴾

85. Na mothw'ii moo na syana syoo iikaŭseng'ye we; Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleele kŭmasiŭŭa tŭ nasyo tŭlŭ wa nthi ŭno na kana mathayŭ moo matonye kŭtaanŭsya na mo me alei.

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ أَنْ يَغْلِبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ
وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

86. Na yŭla Kŭlungu kyavuanw'a kŭyasya, 'Mwŭtŭkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭkitai *nzŭtanŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* mwŭna ngwatanŭo na Mŭtŭmwaa Wake,' asu ala mena syŭndŭ katŭ woo makwŭtasya ŭthei we makyasya, 'Tŭeke ithyŭ twŭkale vamwe na ala mekalaa *mŭsyŭ.*'

وَلَمَّا أَنْزَلْتَ سُورَةَ أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهَدُوا مَعَ
رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطُّولِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا
نَكُنْ مَعَ الْقُعُودِينَ ﴿٥٦﴾

87. Mo nŭmeanŭawa nŭ kwŭkala vamwe na iveti, na ngoo syoo nŭnzŭlle nŭkana mo maikamanye.

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٥٧﴾

88. Indŭ Mŭtŭmwaa na asu ala metkŭŭlaa vamwe nake we nŭmokitaa *kwoondŭ wa nzŭta ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* na ŭthw'ii woo na mathayŭ moo, na nomo ala makethwa na syŭndŭ nzeo, na nomo makafŭla.

لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْلِحُونَ ﴿٥٨﴾

89. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūseūvītye Mfōnda Ila Ivīfīlāa tūlōsī uungu wayo kwoondū woo; nthīnī wayo nīvo mo makekalaa. Usu nī ūtanu mūnene.

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
يَجْرِي فِيهَا مِنْ قَبْلِ ذَلِكَ الْفُورُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

LUKU 12

90. Na asu ala maseūvasya syfkwatyo kuma katī wa Aalavu ma weūnī, nīmookie nīkana manengwe Ūthei Ūsu. Na asu ala maneenie ūvūngū kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake mekalile mūsyī. Usiiflo mwai ūkamavalūkīla asu ala amwe moo matetīkīlāa.

وَجَاءَ الْمُعَذَّبُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Vai Ivītyo Iōlō wa ala onzu, kana ala awau, kana asu ala matona kīndū kya kumya, ethwa mo nī aīkīku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Vai nzīa ya kūmatūla mūtī asu ala mekaa meko maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūfīwe nī tei.

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَفَقُوا
لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْحَسِينِ مِنْ سَبِيلٍ وَ
اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

92. Ona Iōlō wa asu ala mookie kwaku nīkana ūmalīsyē Iōlō wa nyamū, we waisyē, 'Nyie ndikwona vala ndonya kūmūlīsyā inyw'ī; namo masyoka metho moo metīkīte methoi nī kyeva kya kwaīwa nī kīndū kya kumya.

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا آتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا
أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعِينُوا قَيْصٌ مِنَ
الَّذِينَ حَزَبُوا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

93. Nzīa ya kūmatūla mūtī no kwa asu tū ala meūkwītya we Ūthei, me athw'ii Mo nīmeanīawa nī kwīthwa vamwe na iveti. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīkīfīte ūsiiflo Iōlō wa ngoo syoo nīkana maikamanye.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَعَّ
اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

94. Mo makamūnenge inyw'ī sylkwatyo mwasyoka vala maī. Asya, 'Mūikaete sylkwatyo; ithyī tūimwītkīla inyw'ī. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtūmanyīthītye ithyī ū-w'o īūū wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akasyaīsya mwīkalo wenyu na Mūtūmwa Wake ota ūu; na Indī inyw'ī mūkatūngwa ītina Kwake, Ula wīsf maūndū ala monekaa na ala matonekaa, na We akamūtavya inyw'ī maūndū onthe ala inyw'ī mweekaa.

يَعْتَدِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَدِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأْنَا اللَّهُ مِنْ أَنْبَاءِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تَتَّذَوْنَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

95. Mo makeevīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe Kwaku, we wasyoka kwoo, nīkana ūekane namo. Kwa ūu, ekana namo. Vate nzika, mo nī avuku, na ūtūo woo nī Ngienanī----nī ītuvi yalle nūndū wa maūndū ala mo meekaa.

سَيَجْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُرْضَوْا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

96. Mo makeevīta kwaku nīkana wendeew'e nīmo. Indī we ona wendeew'a nīmo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakendeew'a nī andū mbaa-matū.

يَجْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

97. Aalavu ma weūnī nīmo athūku mūno vyū nthīnī wa ūlei na wangangani, na avūthū moo nīmakothete kūlea kūmanya mīao ya Uvuany'o ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye kwa Mūtūmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mūf.

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

98. Na katī wa Aalavu ma weūnī ve asu ala masūanīaa kana kīla maumasya nzīanīya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī īvītyo na mo meteelaa na wendi mbaanga īmūkwate inyw'ī. Ekai ūthūku ūmakwate nemo vandū wenyu. Na Ngai

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرًا وَيُرِيضُ بِمَا الدَّوَابُّ عَلَيْهِمْ ذَاتُ بَرَّةٍ تَوَدُّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

99.Na katĩ wa Aalavu ma weŪnĩ ve ala mamwĩtfkĩflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na matusaa kana kĩla maumya nĩ kya kũmathengeesya vala ve Ngai na kũkwata maũathimo ma Mwathani. Iĩ, vate nzika, kwoo nĩ nzĩfa ya kũthengeea vakuvĩ na Ngai. Omĩtũkĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akametĩkĩlyo mo teinĩ Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيَتَّخِذُ مَا يُبْعَثُ قُرْبَىٰ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَاتِ الرَّسُولِ
أَلَّا يَأْتِيَ قُرْبَىٰ لَهُمْ سِوَىٰ مَا جَاءَهُمْ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ
﴿١٠٠﴾ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠١﴾

LUKU 13

100.Na kwa aingĩ mũno katĩ wa etĩkĩli ma mbee nĩ Athani na Atetheesya ^{1**} na asu ala mamaatĩle mo nesa vyũ na mwĩkalo mũseo, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendeew'e nĩmo nesa, namo nĩmendeew'e nĩ We nesa na We nũseũvĩtye Mĩũnda Ila Ivtĩflaa mbũsĩ uungu wayo kwoondũ woo. Mo makekalaa vo tene. Usu nĩw'o ũkĩlyo mũnene.

وَالسَّيْفُونَ الْأُولَآءِ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِلِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٢﴾

101.Na katĩ wa Alaavu ma weŪnĩ kũmũthyũlũlũka inyw'ĩ amwe nĩ angangani; na amwe ma andũ ma Madina ota Ūu. Mo maendee nthĩnĩ wa wangangani. We ndũmesĩ mo; Ithĩ nĩtũmesĩ mo. Ithĩ tũkamasĩfla mo keli; na Indĩ makanengeleanĩw'e Ūsilĩlo mũnene.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ ذُو مِر
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَىٰ الْبَيْتِ لَا تَعْلَمُهُمْ
نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَبَعًا لَهُمْ مَّزَاجِيرٌ لَّيْسَ بِرُدُّونَ إِلَىٰ
عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٣﴾

* Kuma Makka

*Medina.

102. Na *ve angĩ* ala maumbũlĩte mavĩtyo moo. Mo nĩmavulanilye wĩfa mũseo na ũngĩ *Ula waĩ* mũthũku. Nokwĩthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamelekela mo na ũuu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَآخِرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا
وَآخِرًا سَيِّئًا عَسَىٰ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

103. Osa nthembo kuma ũthw'iinĩ woo, nĩkana ũtonye kũmathesya na kũmathambya nayo. Na voya kwoondũ woo; ow'o, mboya yaku nĩ wambĩlĩlĩyo wa mũuo kwoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ
بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

104. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula wĩfĩkĩlaa nthembo kuma kwa athũkũmi Make na Umbũlaa nthembo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Usyokeaa-Andũ-Kaingĩ *na ũuu, na* Ausũtwe nĩ tei.

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ
وَأَنَّهُ يُأَخِذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

105. Na asya, 'Ikai ũndũ inyw'ĩ mũtonya' Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akasisya meko menu na Mũtũmwa Wake ota ũu na etĩkĩli. Na inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake ũla wĩsĩ, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; Indĩ akamũtavya maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَىٰ اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ
وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

106. Na *ve angĩ* ala mekalaa meteele ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nũtonya kũtw'a kũmasĩlĩla mo kana We nũtonya kũmelekela mo na ũuu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũt.

وَآخِرُونَ مَرْجُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِنَّمَا يَعِدُّ بِهِمْ وَآمَّا يُتُوبُ
عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

107. Na *katĩ wa angangani ve* asu ala makĩte mũsikiti nĩkana manange *Isilamu*

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرًّا لِّآلِهِمْ وَتَفْرِيْقًا

na *kUtheesya* ūlei na kUete ūaanŋku katŋ wa etŋkŋli, na kŪnengane vandŪ va kwŋvitha kwa asu ala maminŋte kŪmŪkwaŋŋsya Ngai Mwene Vinya W'onthe kaŪ na MŪtŪmwa Wake; Namo vate nzika, makeevŋta: 'Ithyl tŪiendaa ūndŪ ateo ūseo;' Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūkŪsŋ kana mo vate nzika nŋ akengani.

108. NdŪkaŪngame *kŪvoya* nthŋnŋ waw'o. MŪsikiti ūla waakiwe nthŋnŋ wa ūtheu kuma mŪthenya ūla wa mbee vate nzika nŋw'o waŋŋŋte mŪno mbee wa kŪŪngama ūvoyee nthŋnŋ waw'o. Nthŋnŋ wa w'o ve andŪ ala mendaa kŪthew'a, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala metheasya mo ene.

109. We Indŋ, ūla waiie wambŋllŋlyo wake ūlŪ wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūtanu Wake nŋwe mŪseo kana nŋ we ūla waiie wambŋllŋlyo wake ūlŪ wa ngŪka ūla yololoetw'e nŋ kŋw'Ū ūla yavalŪkile vamwe nake nthŋnŋ wa Mwaki wa Ngiena? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŪ ala mekaa naŋ.

110. Mwako ūu woo, mo mokŋllŋtye, ūkeethwa wŋ wambŋllŋlyo wa kŪlea kwŋw'ana na nzika ngoonŋ syoo, kŪvika ngoo syoo itaanŋsye na kŪtilangwa tŪlungu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Umani-W'onthe, MŪŋ.

LUKU 14

111. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪthoote mathayŪ ma etŋkŋli a ūthw'ii woo vandŪ va MŪŪnda wa Itunŋ

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اٰتُوا زَكٰتَ ۙ اِنَّ زَكٰتَكُمْ لَتُكْمَلُنَّ بِهَا مِلَّةُكُمْ وَلَتَرْضٰوْنَهَا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۗ وَاِذْ اٰتٰىنَا اِلٰهَ الْاِنْسٰنِ الْاَوَّلِ اِيْمٰنًا وَّوَعَدْنٰهُمُوْا اَنْ يَّكُوْنُوْا مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ۗ

لَا تَقْرُبُوْهُ فِىْهِ اِبْدًا لِّسَجْدٍ اُتِيَ عَلَى التَّقْوٰى مِنْ اَوَّلِ يَوْمٍ اِحْتَقَ اَنْ تَقُوْمَ فِىْهِ رِجَالٌ يَّحْتَبُوْنَ اَنْ يَنْظُرُوْا وَاَللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِيْنَ ۗ

اَمِنَ اَتَسَّ بُنْيٰنَهُ عَلَى تَقْوٰى مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٍ اَمْ مَنْ اَتَسَّ بُنْيٰنَهُ عَلَى شَقَا جُرْفٍ هٰاِ رِ فَاَنْهٰرِهِ فِى نَارٍ جَهَنَّمَ وَاَللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الضّٰلِّيْنَ ۗ

لَا يَزَالُ بُنْيٰنُهُمُ الَّذِى بَنٰوْا رِيْبَةً فِى قُلُوْبِهِمْ اِلَّا اَنْ تَقَطَّ قُلُوْبُهُمْ وَاَللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۗ

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنْ لَهُمْ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُوْنَ فِى سَبِيْلِ اللّٰهِ لِيَقْتُلُوْا

Ūla mo makethwa naw'o; mo mokitaa kwoondŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nŵmoaa namo nŵmoaawa---- Ūtianŵ Ūla Ūtalea kwŵthŵwa *Ūla We-Mwene watw'ie* nthŵnŵ wa Tola, na Uvoo-MŪseo, na Kulani. Na nŪŪ Ūla wakŪŵkŵka Ūtianŵnŵ Wake kŪvŵta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tanai, ŵndŵ, nŪndŪ wa Ūtianŵ Ūla mwatianŵe Nake; na Ūsu nŵw'o Ūkŵlyo mŪnene.

وَيَقُولُونَ قَدْ عَلِمْنَا حَقَّهَا فِي التَّورَةِ وَالْإِنْجِيلِ
وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِمَبْعَثِ الْإِسْلَامِ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٠﴾

112. *Mo nŵ mo* ala mamŪalyŪkŵlaa Ngai na *wŵilo*, ala mamŪthaiŵhaa *We*, ala mamŪtaŵfaa *We* ala maenda ŵŵŵŵ wa nthŵ *maimŪthŪkŵma We*, ala mamŪkumanŵfaa Ngai, ala matulasya-ndu na mothyŪ mo *Mboyanŵ*, ala meyŵfaa kwŵkwe nesa na kŪvatana ŪthŪku, na ala masyaŵlasya mŵvaka ŵla *yiŵwe* nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kŪmanenge Ūvoo mŪseo asu ala metŵkŵlaa.

التَّائِبُونَ الْعِدُونَ الْحَدِيثُونَ الَّذِينَ هَادُوا آلَ مُوسَىٰ
أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ فَأَخْرَجْنَا مِنْ أَصْحَابِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَأَعْتَبْنَا لَهُمُ الشَّجَرَةَ عَذَابًا وَعَلِمَ الَّذِينَ آمَنُوا
وَالشَّاهِدُونَ عَمَلَهُمْ وَالْمُنْكَرُونَ وَالْحَفِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ
وَلَشَرِّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١١﴾

113. Ti ŵŵŵ wa Mwathani na asu ala metŵkŵlaa kŪmetŵsya athaiŵi ma mŵvw'anano Ūkeko *kwa Ngai*, ona ethwa nŵ ma ndŪŪ ya mŪkaufŵ, ŵtina wa kŪmanyŵka vyŪ Ūtheinŵ kana mo nŵ andŪ ma Ngienanŵ.

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلشَّاهِدِينَ
وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٢﴾

114. Na Avalamu kŪmwŵŵsya ŵthe Ūkeko no ŪndŪ wa Ūtianŵ Ūla we watianŵe Nake ŵndŵ yŵla wawuanŵw'e kana we nŵ mŪmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we nŵweevathanie nake. Vate nzika, Avalamu aŵ na ngoo mboŵlolo, mŪmŵŵsya.

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوَدَّةٍ
وَعَدَاهَا آيَاتُهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ
إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٣﴾

115. Na ti ŵŵŵ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kŪtuma andŪ mathyoeka ŵtina

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ
حَتَّىٰ يَتَّبِعَهُمُ اللَّهُ فَمَا يَنفَعُونَ إِنْ اللَّهُ رَزَقَهُمْ مِنْ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

wa We kúmatongoesya kúvika We amony'e nesa vyú ma0nd0 ala mo mallitwe ní kwísoviana namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n0sýsý syfnd0 syonthe nesa.

116.Vate nzika, ní Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula 0sumbý wa matu na nthí ne Wake. We n0nenganae thay0 na n0etae kík'w'0. Na inyw'í m0i na m0nyanya kana m0tetheesya 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ تَوْلَى وَلَا نَصِيرٍ ﴿٥١﴾

117.Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika n0mwelekele na tei M0t0mwa Wake na Athami na Atetheesya ala mam0atffe we nthíni wa saa wa thina, Itina wa ngoo imwe sya nguthu yoo mai vakuvi kwelel0ka. We níwamelekele na tei ngí. Vate nzika, We ní M0uu kwoo, Us0ftwe ní tei.

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٥٢﴾

118.Na ala atat0 ala matiwe Itina, k0vika nthí yooneka yí ntheke m0no kwoo vamwe na 0nene wayo w'onthe, na mathay0 moo *ota Ou* mathekevwa kwoo, namo mamanya vyú kana vai wívitho vand0 vangí ateo Kwake-Mwene. Indí We níwamelekele mo na tei nkana mo matonye k0aly0ka k0mwelekela We. Vate nzika, ní Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula *usyokeaa-Kaingí E-na Ou* na Aus0ftwe ní tei.

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا كَيْتَبَ إِزَاحَاتٍ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ وَمَا رَحِبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

LUKU 15

119.Inyw'í ala mwítkflaa! M0kfei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Itífwai vamwe na ala ma w'o.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿٥٤﴾

120.Andũ ma Madina na ala mamathyũlũlũkĩte maumĩte katĩ wa Aalavu ma weũnĩ mayallĩte kwĩkala ĩtina wa Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontho kana mende mathayũ moo mbee wa thayũ wake. Uu nĩweekĩkie nũndũ mo mayaaona thĩna kana waũni kana mĩnoo, kana nzaa, kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana makakinya nzĩla ĩla ĩmathatasya alei ona kana makona ũtandĩthyo ĩlũlũ wa mũmaitha, ĩndĩ ve wĩla mũseo ũla ũandĩkĩtwe ĩlũlũ woo nũndũ wa wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaekaa ĩtuvi ya ala mekaa moseo yae.

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَخْلِفُوكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَأْتُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيْلًا إِلَّا كَيْتَبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٠﴾

121.Namo mayumasya mbesa ona imwe, nini kana nyingĩ, onamo maikĩlanĩfasya mwanda, ĩndĩ nĩkũandĩkĩtwe kwoondũ woo, kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nũtonya kũmanenge ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كَيْتَبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥١﴾

122.Kũitonyeka kwa etĩkĩli kumaala onthe vamwe. Nĩkĩ, ĩndĩ, vate kuma nguthu kuma kwa kĩla mbaĩ katĩ woo makathi vamwe nĩkana mo matonye kũkwata ũmanyi mũseo wa ndĩni, na nĩkana mo matonye kũmakaany'a andũ moo masyoke vala maĩ, nĩkana mo matonye kwĩsũwĩana na ũthũku?

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 16

123.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlāa! Ukitai na amaitha ala me vakuvĩ nenyu na nĩmone ũlũmu ũte wa kũleela nthĩnĩ wenyu; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontho E-vamwe na ala alũngalu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا فَأْتَوْا الَّذِينَ يُبَايِعُوكَ مِنَ الْكُفَّارِ وَلِيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ التَّائِبِينَ ﴿٥٣﴾

124.Na yĩla Kĩlungu kyatheew'a, ve

وَإِنَّمَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةَ فِتْنَتِهِمْ مَنْ يَقُولُ إِنَّا كُنَّا زَادَنَةً

amwe moo maasya, 'Nūū katī wenyu ūla Kīlungu kīī kīmwongeleele mūtkīfō?'
Indī kwa ala metīkīlaa, nīkīmongelaa mūtkīfō woo namo nīmatanaa.

هُدًىٰ ۝ إِنَّمَا ۝ قَامَا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا ۝ وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٣٥﴾

125.Indī kwa ala mena ūwau nthīnī wa ngoo syoo, kīmongeleelaa lko yingangī ūlū wa lko yīla menu yo yu, namo makusaa me alei.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا ۝ إِلَىٰ رِجْسِهِمْ ۝ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٦﴾

126.Mo nomonaa kana nīmekīfawa Itatwanī kīla mwaka īmwe kana kelī? Namō mayīlīlaa, ona maitonya kūtafka.

أُولَٰئِكَ يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً ۝ أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

127.Na oyīla Kīlungu kyatheew'a, masyaanasya mūndū na ūla ūngī, makyasya, 'Ve mūndū ona ūmwe ūmwonaa inyw'ī?' Indī mo nīmaalyūkaa makathi. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūalyūlīte ngoo syoo nūndū mo nī andū ala matatonya kūmānya.

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً ۝ نَظَرَّ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ ۝ هَلْ يَرِيكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا ۝ صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ ۝ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣٨﴾

128.Vate nzika, Mōtūmwa nīōkīte kwenyu kuma katī wenyu ene; maūndū ala mamwīw'īthasya kyeva nī ala matonya kūmūlikya inyw'ī thīnanī; we e kīthito nūndū wa kūmānya mwīkalo wenyu; na kwa etīkīli we nī Mōuu, Usūlīte nī tei.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ ۝ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

129.Indī mo maalyūka, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmbīanīe nyie. Vai Ngai ateo We. Nyie nīlīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na We nī Mwīfāfi wa Kīvīla-Kya-Usumbī kī vinya.'

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ ۝ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۝ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۝ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٤٠﴾

سُورَةُ يُونُسَ مَكِّيَّةٌ (11)

(Wavuanŵ'e Makka)

النزول

1. Syŵwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Ino nŵ Mŵsoa ya Ivuku yŵla yusŵŵtwe nŵ ūŵ.

الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ ②

3. Nŵ Ondŵ wa ūseng'yo kwa andŵ ala Ithyŵ tŵmatheesye ūvuan'y'o na mŵndŵ kuma katŵ woo *akyasya*, 'Makaany'ei andŵ ma nthŵ na matav, ei ūvoo mŵseo asu ala metŵkŵlaa kana ve wŵkalo wa w'o kwoondŵ woo wŵna Mwŵafi woo.' Alei maasya, 'Vate nzika, ūŵ nŵ mŵoi wŵfyananŵtye.'

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَا اِلٰى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اَنْذِرَ النَّاسَ وَبَشِّرَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالِ الْكٰفِرُوْنَ اِنْ هٰذَا اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ③

طوبى لمن كفر

4. Ow'o, Mwŵafi wenyu nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula woombie matu na nthŵ nthŵnŵ wa mavinda thanthatŵ, na Indŵ We atŵnŵka We-Mwene Kŵvŵlanŵ-Kya-Usumbŵ; We akŵyŵafaa kŵla kŵndŵ. Vai mwŵw'anŵthya *katŵ Wake* ateo kwa ūla We ūmwŵŵkŵlŵtye. Usu nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵafi wenyu, kwa ūu, mŵthaithei We. Indŵ inyw'ŵ nomŵkataŵka?

اِنَّ رَبَّكُمْ اللهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اِذْنِهٖ ذَلِكُمْ اللهُ سَبَّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ④

5. Kwake nŵkw'o mŵkasyoka inyw'onthe. Utianŵo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ wa w'o. Vate nzika, We nŵwambŵŵŵlasya ūmbi, na Indŵ aŵŵtŵngŵlŵla ŵngŵ, nŵkana atonye kŵmaŵva asu ala metŵkŵlaa na kwŵka meko maseo, na ūlŵngalu; na kwa asu ala maleaa kwŵŵkŵla, mo makeethwa na kyaūnyw'a kya kŵw'ŵ kŵtheŵkŵte, na ūsiŵŵlo wŵ woo, nŵndŵ mo nŵmaleile kwŵŵkŵla.

اَلَيْسَ مَرْجِعُكُمْ جَبِيْنًا وَعَدَّ اللهُ حَقًّا اِنَّهٗ يَبْدُوْا الْخٰلِقِ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ لِيُعْزِى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوْا الصَّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ شَرٰبٌ مِنْۢ حَمِيْمٍ وَعَدَّ اَبَ الرَّبِّ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ⑤

6. We nī We Ula woombie syūa yīna kyeŋi kītheu na mwei ūmulīkaa, na aitw'īla ithūmūo, nīkana inyw'ī mōtonye kūmānya ūtalo wa myaka na ūtalo wa ūvinda. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndombīte ii ateo kwa ūla w'o. We atavanasya Syama kwa ūkuvī kwa andū ala mena ūmanyi.

7. Nīw'o, nthīnī wa ūalyūko wa ūtukū na mūthenya, na nthīnī wa syonthe ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmbīte matunī na ūlū wa nthī ve Syama kwa andū ala akfi-ma-Ngai.

8. Asu ala matamanthaa kūkomana Naitū na meanīwe nī thayū wa nthī ūno, na mew'aa mathūmūlīte nthīnī wayo, na ala matasyaīsyaa Syama Siitū---

9. Aa nīmo ala wīkalo woo nī Mwakinī, nūndū wa ūndū mo meekie.

10. Indī kwa asu ala metīkīlaa, na kwīka meko maseo---Mwīfāi woo akamatongoesya nūndū wa mūkīlīo woo. Mbūsī ikavīfīlaa uungu woo Mīūndanī ya tanu.

11. Mboya syoo vau nthīnī ikeethwa 'Utheu wīthwe Waku We, Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe!' na ngethi syoo ikeethwa, 'Mūuo.' Na mōminūkīfīyo wa Mboya yoo ūkeethwa, 'Ndaīa syonthe syīthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīfāi wa nthī syonthe.

LUKU 2

12. Na kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmakalaatīlaa andū athūku ūla

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ①

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَقُونَ ②

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ③

أُولَئِكَ مَا لَهُمْ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ④

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِآيَاتِهِمْ تَجْرِي مِنَ الْبَحْرِ مِنَ الْوَعْدِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ⑤

دَعْوُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَنَحْمُكَ فِيهَا سَلَامٌ وَأُخْرَى دَعْوُهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِجَابَ لَهُمْ بِالْخَيْرِ لَغَمَّ إِلَيْهِمْ أَجْلُهُمْ قَدَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑦

mekite tondū mo mekalaafle *kŭmbany'a* ūthw'ii, mŭminŭkŭlyo wa ūvinda yoo ya thayū yīthwa yaetiwe ūlū woo. Indī Ithyī nītŭmaekaa asu ala matamanthaa kŭkomana Naitū mangange mana nthīnī wa ūthŭku woo.

13. Na yīla thīna wamŭvalŭkŭla mŭndŭ, we nŭtwīkaŭlaa Ithyī, akomete na wea, kana ailyī nthī, kana aŭngeme; Indī yīla Ithyī twamŭthīnŭkya, aendaa we ta ūtaatŭthaita Ithyī ona vanini tŭsisye thīna ūla ūmŭkwafte. Uu nīw'o meko ma anangi monekaa me maseo methonī moo.

وَأَمَّا مَنِ الْإِنْسَانَ الَّذِي دَعَانَا لِجَنَّةٍ أَوْ قَاعٍ أَوْ قَالِيًّا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ صُورَهُ مَرَّكَانَ لَمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ صُرَّتِي ۖ كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

14. Na Ithyī nītwasyanangie nzyawa mbingī ila syaī mbee wenyu yīla syeekie mothŭku, oyīla Atŭmwa nīmookite kwoo *mbee wa ūu* mena Syama ntheu, Indī mo mayaaŭŭkŭla. Uu nīw'o Ithyī tŭmaŭvaa avītany'a.

وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا ۖ وَجَاءَ نَجْمُهُمْ سُورَهُمْ بِالْبَيْتِ ۖ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا ۚ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

15. Indī, Ithyī nītwasŭw'ŭkŭthisye inyw'ī atīŭwa ūlū wa nthī ūtina woo, nīkana Ithyī tŭtonye kwona ūndŭ inyw'ī mŭtonya kwīka.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na yīla mo meŭsomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, asu ala matamanthaa kŭkomana Naitū maasya, 'Etei Kulani ūngī eka ūno kana mŭmīkŭany'e.' Asya, 'Ti ūlū wakwa kŭmīkŭany'a kwa kwenda kwakwa mwene. Nyie nīatŭŭaa maŭndŭ ala navuanīw'a tŭ. Ow'o, nyie nīngŭkŭla, ethwa nīngŭlea kŭmwīw'a Mwīaŭi wakwa, nŭndŭ wa ūsilŭlo wa ūla Mŭthenya Mŭnene.'

وَإِذْ أَنْتَ عَلَىٰ عَيْنِهِمْ أَيَّا تَنَا بَيِّنْتَ ۖ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّمَا يَنْتَظِرُونَ غَيْرَ هَذَا ۖ أَوْ بَدَلَهُ ۚ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَبَدِلَهُ مِنْ تِلْقَائِي نَفْسِي ۚ إِنْ أَشِيعَ إِلَّا مَا يَوَسَّىٰ ۚ إِنَِّّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

17. Asya, 'Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendie, Nyie ndyīthwa

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ۚ

namüsomeie inyw'I, ona We ndethwa amümanyithiye inyw'I yo, Ow'o, Nyie nñnkaliŋe kaŋi wenyu nthññ wa thayü wakwa w'onthe mbee wa üü. Indñ inyw'I nomükamanya?'

18.NÜÜ üla wanangaa ülüngalu na kñlonzo mbee wa üla üseüvasya üvüngü ñülü wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana we üla ümñtusaa Mñsoa Yake ta ya üvüngü? Vate nzika, avñtany'a maikañla ona vanini.

19.Na mo nñmathaithaa vandü va Ngai Mwene Vinya W'onthe kñla kñtamaunaa kana kümaetee wasyo; namo maasya. 'Aa nñmo ew'anñthya maitü na Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, Inyw'I mükamümanyithya Ngai Mwene Vinya W'onthe kñndü kñla We ütakiñ matunñ na ñülü wa nthñ?' We nñ Mñtheu, E-ñÜÜ MÜno küasa na ila mamwñananasya *We nasyo.*

20.Na andü onthe ma nthñ mañ nguthu o ñmwe, indñ mo nñmavathükanganie; na kethwa ti ndeto ñla yatongoetye mbee kuma kwa Mwñali wenyu, üvoo woo wñthwa weekñtwe üsiñlo kwñlanana na maündü ala mo mavathükanganñaa nthññ wamo.

21.Namo maasya, 'We aleete kütheew'a Kyama kuma Kwa Mwñali wake nñkñ?' Asya, 'Maündü ala matonekaa nñ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa üu, eteelai; Nyie nñ vamwe nenyu kañ wa ala meteeñaa.'

قَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عَمْرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلِ اتَّبِعُونَ اللَّهَ بِمَا لَّا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحٰنَهُ وَتَطَعٰنَا يُشْرِكُونَ ﴿١٥﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٠﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٢١﴾

LUKU 3

22. Ivinda yila Ithyi twamasamithya tei andu ala malumitw'e ni kyeva, mo mambililasya kumisuka Misoa Yaitu. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mituki muno kwa kusevya nzaama: vate nzika, Atumwa Maitu nimasuvite utalo wa nzaama sya maundu ala inyw'i mousama.

وَإِذْ أَرْقْنَا لِلنَّاسِ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّنِهِمْ
 إِذْ أَنهَم مَكْرُوفِي آيَاتِنَا قُلِ اللهُ أَسْعَى مَكْرُوفِي
 رُسُلَنَا يَكْتُمُونَ مَا نَكْرُونَ ﴿٣٠﴾

23. We ni We Ula umotonyethasya inyw'i kuthi kyalo tulu wa nthi nyomu na ukanganani kuvika yila mwi nthini wa Ngalawa na nimaendaa nasyo vamwe na kiseve kyai na nimateanaa nthini wayo, *kiseve kyai nikimivitokaa* na itulumo nisyokilaa tulu wayo kuma kila ngali namo nimateanaa ni athyololoke, *indf mamwikilaa* Ngai Mwene Vinya W'onthe makyathana ofkiko wa mofkifo Kwake We, *makyasya*, 'We watumya nthini wa undu uu, vate nzika, tukeethwa katf wa ala matungaa muvea.'

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرْكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ
 فِي الْفُلِكِ وَجَدْتُمْ بِهِمْ يَرِيحَ طَيْبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا
 جَاءَ نَهَا يَرِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ
 مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنهَمُ أَحْطَبُ بِهِمْ دَعَا اللهُ مُخْلِصِينَ
 لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ
 الشَّاكِرِينَ ﴿٣١﴾

24. Inyw'i andu, mothoku menyu me tulu wenyu ene tu—otanu wa thayu uu wa yu tu. Na indf kwitu nikw'o kokethwa kwf ualoko wenyu; na Ithyi tukamomanyithya inyw'i undu inyw'i mweekaa.

فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ إِذْ هُمْ يُبْعَثُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
 يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّمَا بُغِيكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَتَعَاطَى أَلْيُوتِ
 الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
 تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

25. Ngelekany'o ya thayu tulu wa nthi ni ta ya kiw'o kila Ithyi tuthesasya kuma ituni. Na indf kyo kivulanasya imea sya nthi ila syeli andu na indo ma'isaa. Iendeeaa kwithwa ou kuvika nthi ikanakava na malaa yina wanake mwianu na wif'aa okatw'ika wendo--- indf asu ala methawa naw'o, nivateeaa utw'io Witu na kifhoolomokilo otuko kana muthenya. Na indf Ithyi

إِنَّمَا مَثَلُ أَلْيُوتِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ
 فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَ
 الْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَ
 أَدْبَتَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنهَمُ قَدُورُونَ عَلَيْهِمْ أَنهَمُ

túÚtw'íkĩthasya ta mŪŪnda mŪŪme ta ūtanaf vo ūoo. Uu nfw'o Ithyĩ tŪvuanasya Syama kwa andŪ ala masŪanfaa.

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe etanfaa wĩkalo wa mŪuo, na amŪtongoeasya nzĩanf ūla ya w'o ūlaWe wendaa.

27.Kwa asu ala mekaa meko maseo, vakeethwa na ūuvi ūseo vyŪ na tŪŪŪ wa ūu, maŪathimo maingĩ. Na kfvindu kana ntheko iikamavw'ĩka mothyŪ moo. Aa nĩmo ekali-ma-Itunĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

28.Na kwa asu ala mekaa meko mathŪku, ūsilĩlo wa ūthŪku ūkeethwa wĩanene naw'o, na ntheko ikamavw'ĩka mo. Makeethwa matena mŪndŪ wa kŪmasŪvĩa vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. *Namo makooneka* mothyŪ moo tamavw'ĩkĩtwe nĩ isio sya ūtukŪ. Aa nĩmo ekali-ma-Mwakinĩ, vo nĩvo mo makekalaa.

29.IsŪvĩei mŪthenya ūla Ithyĩ tŪkamombany'a mo onthe vamwe, na ūndĩ Ithyĩ tŪkamatavya asu ala masyĩananasya ngai ingĩ na Ngai, 'Ikalai ovala mŪŪ---inyw'ĩ na ngai atindany'a menyũ.' ūndĩ Ithyĩ tŪkamataanany'a mo; na asu ala mamasŪanfaa ta atindany'a makaasya, 'Ti ithyĩ ala inyw'ĩ mwathaihaa.'

30.'Kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ NgŪsĩ mbfanũ katĩ wenyu naitŪ. Ithyĩ tŪyaamanya ūthaihi wenyu ona vanini.'

أَمْزْنَا يَنِلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَّمْ تَكُنْ
وَالَّذِينَ كَذَّبُوا فَضِيلًا يُقِيمُونَ ۝٢٠

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝٢١

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْخُسْفَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ
قَتَرٌ وَلَا ذُلٌّ ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ۝٢٠

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَاتِهِمْ بِمَا
كَانُوا تَرْهَقُهُمْ ذُلٌّ ۗ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ حَاجِمٍ ۗ كَانُوا
أَعْيُنًا وَوُجُوهَهُمْ قَطَعُوا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا ۗ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝٢١

وَيَوْمَ نَخَشِرُهُمُ جِبَعًا ثَمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْتُمْ آيَاتِنَا نَعْبُدُونَ ۝٢١

كَلْفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ
عِبَادَتِكُمْ لَغُفْلِينَ ۝٢١

31. Kila thayu ukamanya kila waafle ni kutongosya mbee. Namu makatungwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwiali woo wa w'o, na maundu onthe ala mo meeseuvisey makamafa.

هَذَاكَ بَلُوا كُلَّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ
مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ وَصَلَّ عَنْهُمْ فَاكَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. Asya, 'Nuu ula umunengae inyw'i utethyo kuma tulu na nthi? Kana nuu ula wina utonyi tulu wa matu na metho? Na nuu ula umasya ula mukw'u kuma kwa ula wi thayu? Na nuu ula umasumbika maundu onthe?' Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indī asyai, 'Inyw'i nomukauma mīendeleni yenyu mihuku?'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ
السَّعْيَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يَدْبُرُ الْأُمُورَ
فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

33. Usu ni We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwiali wenyu wa w'o, kwa uu ni kyau kitele itina waw'o ateo ivityo yiyonanitye? Inyw'i Indī, mwialyulwa ata kuma nthini wa w'o?

فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا
الضَّلَالَةُ ۗ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٣٣﴾

34. Uu niw'o ndeto ya Mwiali waku yitkithitw'e ya w'o kwa asu ala matulaa miao, nikana maiketkile.

كَذَلِكَ حَقَّتْ كَيْدَ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا
أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٤﴾

35. Asya, 'Ve umwe katl wa atindany'a menyu ula wambimlasya ombi, na indī akūtungimila?' Asya, 'No Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka Ula wambimlasya ombi na indī akūtungimila. Inyw'i mwai mutonya ata indī kuthyoekw'a?'

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ
يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّى
تُؤْفَكُونَ ﴿٣٥﴾

36. Asya, 'Ve imwe katl wa ngai --- mutindany'a wenyu itongoasya nthini wa w'o? Asya, 'Ni Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula utongoasya nthini wa w'o. Indī We Ula utongoasya nthini waw'o ni We wailwe ni kumatwa kana ni we ula

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ
اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ
أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِيَ فَمَا لَكُمْ
كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

Utamyona nzīa we mwene ateo e mūtongoesye? Indī inyw'ī mwīna kī? Inyw'ī mūtusaa ata?'

37. Na aingī moo maatīaa vathei ateo kūtālthya. Vate nzika, kūtālthya kūtōnya kwīkala vandū va ūw'o ona vanini.

38. Na Kulani īno ndītonya kwīthwa yaumiw'e nī mūdū ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūtee wa ūu, yīanīasya maūdū ala me mbee wayo na nī ūalyūlo wa Mwīao wa Ngai. Vai nzika nthīnī wayo. Yo yumīte kwa mwīaī wa nthī syonthe.

39. Mo measya, 'We nūyīseŭvītye?' Asya, 'Etei Indī Kīlungu kīlyī takyo, na ītyai ūtethyo kuma kwa onthe ala mūtōnya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.'

40. Aiee, Indī mo nīmaleete maūdū ala mate na ūmanyi wamo na ū-w'o wamo ndwaamavikīa. Na ota ūu ala maī mbee woo nīmaŭleile ūla w'o. Indī kwa sisyai ūndū mūminŭkīlyo wa asu ala meekie naī!

41. Na katī woo ve *amwe* ala mawītkīlaa, na Mwīaī wenyu nŭmešī nesa asu ala maetae kīthokoo.

LUKU 5

42. Na ethwa mo meŭweta we ta mŭkengani, asya, 'Nyie ngakŭw'a ūlŭlŭ wa meko makwa nenyu kwoondū wa meko menyu.

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي
مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ①

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِن دُونِ اللَّهِ
وَلَكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ
لَا رَيْبَ فِيهِ مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ②

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا
مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ③

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَا تَم تَأْتِيهِ
كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ④

وَمِنْهُمْ مَّن يُّؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّن لَّا يُؤْمِنُ بِهِ
وَ رَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ⑤

وَإِن كَذَّبُوكَ فَقُلْ إِنِّي عَبْدٌ لِّكَ وَكَلَّمَكَ اللَّهُ إِنَّمَا
بَرَّيْتَن وَمَا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ وَمَا أَعْمَلُونَ ⑥

43. Na katī woo ve *amwe* ala makwīthukīfasya we. Indī we nūtonya kūmwīw'īthya mūndū ūte matū ona ethwa mo maimanyaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَعِينُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الضَّمْرَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٠﴾

44. Na katī woo ve *amwe* ala maūsyaaasya we. Indī we nūtonya kūtongoesya kīlālinda, ona kau mo mayonaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْرَى
وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾

45. Kwa ūla w'o vyū, Ngai Mwena Vinya W'onthe ndamavīfasya andū ona vanini, Indī andū nīmamavīfasya mathayū moo ene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ
أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

46. Na mūthenya nī ūla We ūkamombany'a onthe vamwe, *kūkooneka kwoō ta* mataaīkala ūlū wa nthī ateo kwa īsaa yīmwe ya mūthenya. Mo makamanyanaa mūndū na ūla Ongī. Ala mena wasyo mūno nī asu ala maleaa ūmbano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na matatonya kūtongoew'a.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قُلْ خَيْسَ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٥٣﴾

47. Na Ithyī tūkaūt'w'īkīthya we ngūsī ya kīlungu kīmwe kya maūndū ala Ithyī twamathie mo kana tūkaūkw'īthya we mbee wa ūu, ūalūko woo ūkeethwa wī kwitū; Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe akaūngama ngūsī ūlū wa ūndū mo mekaa.

وَأَمَّا نُرِّيكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَتَوَقَّعُ الْآيَاتِنَا
مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٥٤﴾

48. Na kwa kīla mūvathūko wa andū ve Mūtūmwa. Kwa ūu yīla Mūtūmwa woo ūkaa nīkūtusawa katī woo na ūlūngalu, ona mo maivīfīaw'a.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

49. Namo maasya, 'Utianīo ūū ūkeanīw'a' Indī ethwa inyw'ī mwī ma w'o'?

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٦﴾
قُلْ لَا أَمْرٌ لِّي بِنَفْسِي صَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْذِنُونَ

50. Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wakwa mwene ūlū wa ūthūku ona wīva kana

سَاعَةً وَلَا يَسْتَعِدُّونَ ﴿٥٧﴾

Utandĩthyo ateo ūndŪ Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa. Kwa kġla andŪ *matetġkġlaa* ve ġvinda yġtw'ġtwe. Na ġvinda yoo yavika, maitonya kŪtiwa ġtina ona kavinda kamwe, ona maitonya kŪyġvġtŪka mbee.'

51.Asya, 'Ndavyei nyie, Ūsilġlo Wake Ūkoka ġŪlŪ wenyu ŪtukŪ kana mŪthenya, mŪvġtany'a akatonya kŪkġa ata ona ethwa nġ kwa mġtŪkġ?

قُلْ ارْتَبْتُمْ إِنْ أَشْكُرْ عِنْدَ رَبِّهِ بَيِّنَاتٍ أَوْ أَنْهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥١﴾

52.'Yġla ġndġ, ŪkamŪvalŪkġla nġw'o mŪkawġġkġla? KyaŪ! Yu! Na *mbee wa Ūu* inyw'ġ nġmwendaa kŪvika kwaw'o kwġkalaate?

أَتَشْكُرُوا إِنْ أَشْكُرْ عِنْدَ رَبِّهِ النَّشْرَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٢﴾

53.Na ġndġ nġvo ala meeġie naġ makatavw'a, 'Samai inyw'ġ Ūsilġlo wġkala. Inyw'ġ mŪiŪtuvw'a ateo kwa ūndŪ inyw'ġ mweekaa.'

تُشْرِكُونَ بِالَّذِينَ ظَلَمُوا ذُرِّيَّتًا بِغَيْرِ عِلْمٍ هَلْ تَجْزُونَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

54.Namo meŪkŪlya we, 'Uu nġw'o? Asya, 'ġġ, nġvġta na Mwġafi wakwa!' Vate nzika, ŪŪ nġw'o vyŪ; na inyw'ġ mŪitonya kŪsiġa.'

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِنْ أَرَادْتُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بِاللهِ شُرَكَاءَ لَهُ مَا يَخْلُقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا أُنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٤﴾

LUKU 6

55.Na ona kġla thayŪ wġkaa naġ Ūkethwa na syonthe ġla syġ ġŪlŪ wa nthġ, nokŪsyumya syonthe kwġyovosya nasyo w'o mwene. Namo makavitha wġlilo woo mawona Ūsilġlo. Na Ūtw'Ū Ūkaumw'a kaġ woo kwa ŪlŪngalu, namo maikavġġw'a.

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِمْ وَأَسْرَوْا النَّدَامَةَ لَتَأْتَاؤُا الْعَذَابَ وَفِيهِمْ يَتَلَذَّطُونَ ﴿٥٥﴾

56.Asi! Vate nzika, kġla kyonthe ona kġva kġ matunġ na ġŪlŪ wa nthġ, nġ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asi! Nġw'o

إِلَّا إِنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْإِنِّ وَهُوَ اللَّهُ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

Utianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ wa w'o. Indŋ aingŋ mŋno moo mayŋŋŋ.

57. We nŋ We Ula ōnenganae thayŋ na akaete kŋkw'ŋ, na Kwake We nŋkw'o inyw'ŋ mŋkatŋngwa.

هُوَ يَوْمِي وَيَوْمِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

58. Inyw'ŋ mbaa andŋ! Ow'o ŋtao nŋmŋvikŋe inyw'ŋ kuma kwa Mwŋfŋi wenyu na mŋiito kwa kŋla ŋwau ona wŋva wŋ nthŋnŋ wa ngoo, na ŋtongoi na tei kwa etikŋli.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ نَكْمَ مَوْعِدَةٍ مِّنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّبَنِي الضُّلُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

59. Asya, Uŋ w'onthe nŋkwŋŋla nthŋnŋ wa ŋnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwŋŋŋla teinŋ Wake; kwa ŋu, mo nŋmatanŋe ŋvoo ŋsu. Uu nŋw'o ŋseo mbee kŋvŋta kŋla mo mombanasya.'

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ قَبْدُ لَكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٩﴾

60. Asya, 'Inyw'ŋ mŋsŋanŋŋte kana Ngai Mwene Vinya W'onthe amŋtheesye inyw'ŋ kyaŋya, na Indŋ mwŋkŋtw'ŋkŋthya kŋmwe kŋtkŋlye na kŋmwe kŋvatane?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmwŋtkŋŋŋtye inyw'ŋ ŋu kana mwŋseŋvya ŋvŋngŋ ŋŋlŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ آذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٦٠﴾

61. Asu ala maseŋvasya ŋvŋngŋ ŋŋlŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe masoanŋaa ata ŋŋlŋ wa Mŋthenya wa Uthayŋŋkyo? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausŋŋtwe nŋ ŋlau kwa andŋ onthe ma nthŋ, Indŋ aingŋ mŋno moo maitŋngaa mŋvea.

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

LUKU 7

62. Na inyw'ŋ mŋi ŋndŋ mŋkwŋka, na mŋisomaa kuma Kwake kŋlungu ona

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ

kĩmwe kya Kulani , na inyw'ĩ mũi ũndũ mwĩkaa, ĩndĩ Ithĩĩ nĩtũmũsyaĩĩsyaayaa inyw'ĩ mwĩlikĩtye nthĩnĩ. Na vai kĩndũ kĩvithĩku ũthyũnĩ wa Mwĩfĩĩ wenyu---ona kĩla kĩna ũito wa kaveke kanini kana mũnini mbee wa ũu, kana kĩnene mbee wa ũu ĩũũ wa nthĩĩ kana matunĩ---ĩndĩ kyo nĩkĩfandĩke nthĩnĩ wa Ivuku ĩtheu.

لَا تَعْلَمُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُبْعَثُونَ
فِيهَا وَمَا يَذُوبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٣١﴾

63.Sisyai! Anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, maikethwa na w'ia, ona maikew'a kyeve----

إِلَّا إِنْ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٢﴾

64.Asu ala meetkĩlile na meekie ũlũngalu vyũ.

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٣٣﴾

65.Ve ũvoo mũseo kwoo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ *ota ũu*---vai ũalyũko ndetonĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho; ow'o ũsu nĩ ũtanu mũnene.

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا يَتَذَكَّرُونَ
فِيهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٤﴾

66.Na ndeto syoo iikakw'ĩthye kyeve we. Vate nzika, ũtonyi w'ontho nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. We nĩ W'ĩw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

وَلَا يَحْزَنُونَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

67.Asi! Nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ ĩũũ wa nthĩ. Asu ala mavoyaa atindany'a ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ow'o mo maimaatĩlaa mo. Mo mai kĩndũ maatĩlaa ateo ũsũanĩo na malikaa nthĩnĩ wa maũndũ ma kũtalĩthya.

إِلَّا إِنْ يُلَاقِيَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءٌ مِمَّنْ بِرِءَائِهِمْ
يَسْمَعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ
يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٣٦﴾

68.We nĩ Ula ũseũvĩtye ũtukũ kwoondũ wenyu nĩkana mũtonye kũthũmũa nthĩnĩ waw'o, na mũthenya ũmulĩkaa. Vate nzika, nthĩnĩ ve Syama kwa andũ ala methukĩĩsyaayaa.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْآيَاتِ لِتَتَّقُوا فِيهِ وَ النِّهَارَ
مُبْصِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَبُونَ ﴿٣٧﴾

69. Mo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe n'wiyoseete mwana We-Mwene.' We nī MŪtheu!.' We n'wiyān'itye-Mwene na nī Syake syonthe ona syīva ila syī matunī na TŪIŪ wa nthī. Inyw'ī mŪi na Utonyi TŪIŪ wa ŪndŪ ŪŪ. Inyw'ī mwīneena TŪIŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪndŪ Ūla mŪtesī?

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ هُوَ الْعَزِيزُ الَّذِي لَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِلَّا عِنْدَ كُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهَذَا تُتَوَلَّوْنَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

70. Asya, 'Asu ala maseŪvasya ŪvŪngŪ TŪIŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maikaīla.'

قُلْ إِنْ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

71. Mo makeethwa na Ūtand'fthyo wa kavinda TŪIŪ wa nthī Ino. Indī ŪalŪko woo nī KwitŪ. Indī Ithyī tŪkamasamīthya Ūsil'fŪ wī woo; nŪndŪ mo mayāī metīkīla.

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُنذِرُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧١﴾

LUKU 8

72. Na masomee mo Ūvoo wa Noa, yīla wamatavisye andŪ make, 'Inyw'ī andŪ makwa, ethwa kwīkala kwakwa *vamwe na Ngai* na kŪmŪlilikany'a inyw'ī *wīa wenyu* kwīsīla nthīnī wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe n'kŪmŪthatya inyw'ī---Nyie nīia wīkwatyo wakwa nthīnī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe--- Indī tŪng'fanīai masŪanīo menyū *onthe, inyw'ī* na "atindany'a" menyū; na maŪndŪ ala inyw'ī mŪkwīka maikavithīke kwenyū; Indī seŪvyai *mawalany'o menyū* TŪIŪ wakwa na mŪikanenge nyie ūvinda.

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجِيعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ عَمَلًا تُمْ أَوْقُوا إِلَيَّ وَلَا تَنْظُرُونَ ﴿٧٢﴾

73. Indī inyw'ī mwasyoka ūtina, *lilikanai*, Nyie ndimwīfītye inyw'ī ūtūvi ona yīva. ūtūvi yakwa yī *vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka*, na nyie

وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِنْ آجْرٍ إِنْ أَعْرَجَى إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُفِرَّتْ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٣﴾

nīnīyāīwe kwīthwa kaī wa asu ala menenganīte.

74.Indī mo nīmamūleile we, kwa ūu, Ithyī nītwamūtangīīe we na asu ala maī vamwe nake Ngalawanī. Na Ithyī nītwamatw'īkīthisise mo atīīwa *ma nthī*, oyīla Ithyī nītwamanyw'īthisise kīw'ū asu ala maleile Syama Siitū. Sisyai Indī, ūndū mūminūkīlyo wa asu ala makaanītw'e wailī!

75.Na Indī Ithyī nītwatūmie Itina wake Atūmwa angī kwa andū *moo*, namo nīmamaeteie Mokūsī matheu. Indī mayaaetīkīla, nūndū mo nīmamaletee mbeenī. Uu nīw'o Ithyī tūsīīlaa ngoo sya eki-ma-naī.

76.Na Indī Ithyī nītwamatūmie Mose na Aluni Itina woo kwa Valao na anene make mena Syama Siitū, Indī mo nīmeekathīīe. Namō maī andū ene naī.

77.Na yīla w'o wookie kwoo kuma Kwitū, mo maisye, 'Uū vate nzika nī ūoi wī ūtheinī.'

78.Mose aisye, 'Inyw'ī mwīasya ūu tūlū wa w'o yīla ūmūvikīīte? Uū nī ūoi? Na aoi mayāīlaa.

79.Mo maisye, 'We ūkīte kūū kwitū nīkana ūtumye nthīnī wa maūndū ala tweethīe maaīthe maitū maatīīe, na nīkana inyw'elī mwīthwe na ūnene wa nthī *mo*? Indī ithyī tūiūmwīftkīla ona ūmwe wenyu.'

80.Na Valao aisye, 'Ndeteei kīla mūndū mūe mūī.'

فَكَذَّبُوهُ فَنَبَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَرَجَعْنَاهُمْ
خَلِيفًا وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَذَرِّينَ ④

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ بِجَاءَهُمْ
بِآيَاتِنَا فَمَا كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعَدِّينَ ⑤

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةٍ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ⑥

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لِسِحْرٌ
مُبِينٌ ⑦

قَالَ مُوسَى أَلْقُوا لِيَ الْحَقَّ لَمَّا جَاءَكُمْ لِسِحْرٌ هَذَا
وَلَا يَقْلِحُ الشَّجَرُونَ ⑧

قَالُوا أَجئْنَاكَ لِنُلْفِتَنَّا عَنْكَ وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَ
تَكُونُ لَكُمْ الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا عُنْ لَكُمْ
بِؤْمِينِينَ ⑨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اسْتَوْنِي بِكُلِّ سِحْرِ عَلَيْنِي ⑩

81. Na yīla awe mookie, Mose nīwamatavisye, 'Ikyai kīla inyw'ī mŭkwīkya.'

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوْمَا مَا أَنْتُمْ
مُتْلِفُونَ ﴿٨١﴾

82. Na yīla mo maminie kwīkya, Mose aisye, 'Kīla inyw'ī mŭetete nī ūoi mŭthei iŭ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaŭtw'īkīthya vathei. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaekaa wīa wa eki ma mawathe waīle.

فَلَمَّا الْقَوْمَا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرَانِ اللَّهُ
سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٢﴾

83. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aŭlŭlŭmīlasya w'o na ndeto Syake, ona ene naī maŭlea.'

﴿٨٣﴾ وَيُحْيِي اللَّهُ الْحَيَّ بِحَيْثُ بَلَغْتَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 9

84. Na vai ona ūmwe wamwīw'ie Mose ateo nzyawa īmwe katī wa andŭ make, nŭndŭ wa wia wa Valao na anene make, we ndakese kŭmathīny'a. Na nīw'o, Valao aī mŭsumbī mŭng'endu nthīnī wa nthī ūsu, na kwa ūla w'o, we aī katī wa eki ma naī.

فَمَا أَمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ
مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنْ فِرْعَوْنَ
لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ السُّرِفِينَ ﴿٨٤﴾

85. Na Mose aisye, 'Inyw'ī andŭ makwa, ethwa nīmŭmwīīkīte Ngai Mwene Vinya W'onthe, īndī iai wīkwatyo wenyu nthīnī Wake, ethwa inyw'ī ow'o nīmwīnenganīte kwendanī Kwake.'

وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْكُمْ
تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٥﴾

86. Na mo maisye, 'Ithīl tw'īlte wīkwatyo witŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'on the. Mwīai witŭ, ndŭkatŭtw'īkīthye ithīl ta ūtato kwa andŭ eki-ma-naī.

فَعَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

87. Na tumye ithīl na tei Waku kuma andŭnī matetīkīlaa.

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٧﴾

88. Na ithyĩ nĩt vaneenie na Mose na mwanaa nyinya, tũkyasya, 'Akai nyũmba kwa andũ menyu nthĩnĩ wa mũsyĩ na akai nyũmba syenyu syelekele ngalĩ ĩmwe, na lĩlũmĩĩyai Mboya. Na matavyei etĩkĩli ũvoo mũseo.^{1*}

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّأِ لِقَوْمِكَ مَكَانًا
يَرْضَوْنَ بِيُوتًا وَأَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَبَشِّرِ الْمُتَوَسِّلِينَ ﴿٥٠﴾

89. Na mose aisyey, 'Mwĩfai waitũ, We nũmũnengete Valao na anene make mathaa na ũthw'ii nthĩnĩ wa thayũ ũũ. Mwĩfai waitũ, ũla ũtumĩte mo mamathyoekya andũ kuma nzĩanĩ Yaku tũ. Mwĩfai waitũ, vetanga vyũ mothw'ii moo na ĩthwa wĩ mwai lĩlũ wa ngoo syoo, nũndũ veoneka kana mo maiketĩkĩla okũvika mo mone ũsilĩlo wĩ woo.'

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ
زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّنَا
عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٥١﴾

90. We Ngai asya, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa. Kwa ũu inyw'elĩ ĩthĩwai mwĩ yũmĩĩsyey, na mũĩkaatĩle nzĩa ya asu ala matesĩ.

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَعْوَتُكُمْ فَاَسْتَقِيمُوا وَلَا تَتَّبِعُونَ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

¹ Ndeto ĩno ya Kĩalavu 'waj'aloo boyootakuma qiblatan' nthĩnĩ wa mũsoa ũũ nĩtonya kwasya kwelekela qibla kũla ũthaihi wambĩĩĩle kana kwelekanĩla mũndũ na ũla ũngĩ ngalĩ ĩmwe. ualyũlo wa mbee ndwoseka nesa nũndũ vayaf kibla kyatw'ĩtwe kwa Aana-ma-Isilaeli mbee wa kwakwa kwa yĩla lĩkalũ ya Solomoni.

Ethwa ũalyũlo wa kelf nũkũatĩfwa ĩndĩ nĩ mũvw'ano wa nyũmba ĩla syaakiwe syelekanĩle nũndũ wa kũsũvĩa mũuo. Ithyĩ twĩendeew'a nĩ ũalyũlo wa katatũ ũla ũkwasya, akai nyũmba syenyu syelekanĩle ngalĩ ĩmwe. Isu syĩna ũtandĩthyo kũtonyethya atũi onthe ma i nyũmba kũthaiha ngalĩ ĩmwe ĩla yĩkwonany'a woni wa ngwatanĩo na kĩkĩo katĩ woo.

O mĩtũkĩ ĩtina wa mwĩfao ũũ, etĩkĩli nĩmataviw'e malũmye Mboya ĩla ĩlũlũmĩĩlasya woni nũndũ ndeto ĩno ya Kĩalavu 'Aqem as-salaat' ndĩkw'ĩyĩfaa mboya ya mũndũ eweka ĩndĩ yĩkĩfaa vinya Mboya ya ĩkomano kana ya andũ aingĩ.

91. Na Ithyĩ nĩtwamakĩlilye Aana-ma-Isilaeli ūkanga; na Valao na nguthu syake sya ita nĩwamaatĩle mo ena kĩeleelo kĩthũku na ūmaitha, kvika, yĩla mbanga ya kũthitw'a yamũkwatie we, we aisye, 'Nyie nĩngwĩtkĩla kana vai Ngai ateo We Ula Aana ma Isilaeli metĩkĩlaa, na Nyie nĩ wa asu ala menyivasya *Kwake We.*'

وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ
وَجُودَهُ بَغِيًّا وَعَدَّوْا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرَقُ قَالَ
أَمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ
وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

92. Ata! Yu! Oyĩla inyw'ĩ mwĩthĩtwe mwĩ mbaa-matũ mbeeni na mwafĩ katĩ wa asu ala mwĩkaa mawathavu.

الَّذِينَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩٢﴾

93. Kwa ūu mũthenya ūũ Ithyĩ nĩtũkũtangĩla mwĩ waku wĩ w'oka nĩkana we ūtonye kwĩthwa wĩ Kyama kwa asu ala makoka ĩtina waku. Na vate nzika, aingĩ katĩ wa andũ maisũvĩaa Syama Siitũ.

فَالْيَوْمَ نَبِّئُكَ بِيَدِكَ لَتَكُونَنَّ لِنَاصِيَةِ خَلْفِكَ آيَةٌ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَعَفُونَ ﴿٩٣﴾

LUKU 10

94. Na Ithyĩ nĩtwamaiĩe Aana ma Isilaeli ūtũo mũseo vyũ, na nĩtwamanengie mo syĩndũ nzeo, namo mayaavathũkangana kũvika yĩla ūmanyi wamavikĩe. Vate nzika, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo tũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanganĩaa.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مَبَايِعَ دِي وَرَزَقْنَاهُمْ
مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ
رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَسْأَلُنَا عَنْ أَعْمَالِهِمْ
يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٤﴾

95. Na ethwa we wĩna nzika tũlũ wa maũndũ ala Ithyĩ tũũtheesyie we, makũlye asu ala methĩtwe maiyĩsoma Ivuku mbee waku. Ow'o, ūla w'o nũkũvikĩe we, kuma kwa mwĩai waku; kwa ūu, ndũkethwe katĩ wa asu ala mena nzika.

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ
يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٥﴾
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُونَ

96. Na we ndũkethwe katĩ wa asu ala mamĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa ūu ndũkethwe katĩ wa ala mena nzika.

مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٦﴾

97. Vate nzika, ala ūtw'io wa ūsilflo ūmināte kūvītūkūthw'a ūlū woo, maiketīkīla.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ona makavikīwa nī Kyama ona kīva, no mūvaka mone ūsilflo wī woo.

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٨﴾

99. Nīkī vayai andū angī, ateo andū ma Yona, ala maafīte nī kwītkīla nīkana wītīkīlo woo ūmaune? Yīla mo meetīkīlile, Ithyī nītwanavetangīe ūsilflo wī nthoni kuma kwoo ūlū wa nthī ūno, na nītwananengīe kyaūya kwa ūvinda.

فَلَوْ لَا كَانَتْ قُرْيَةٌ أَمِنَتْ فَنَفَعَهَا إِنِّي أَنهَا إِلَّا قَوْمُ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَبْدَ اللَّهِ حُجْرَتَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَوَعَدْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٩﴾

100. Na takethwa Mwīāi waku nīweekīe kvenda kvake vinya, vate nzika, onthe ala me ūlū wa nthī methwa meetīkīlile me vamwe. Indī we, ūkamaingītsya andū kūtw'īka etīkīli?

وَلَوْ سَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جِئِمًا وَفَأَنتَ تَكْرَهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Na vai thayū ūtonya kwītkīla ateo kwa ūthei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na We atumaa ūthatu Wake ūtheea ūlū wa asu ala matathūkūmīthasya kīlīko.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُوْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ لِلرَّجْسِ عَلَىٰ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠١﴾

102. Asya, 'Sūanīai kīla kī kwīkīka matunī na ūlū wa nthī.' Indī Syama na Akaanany'a iimauna andū ala metetīkīlaa.

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُنْفِقُونَ الْآيَاتِ وَالنُّذُرِ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Nī kyaū indī mo mekwatītye ateo ngelekany'o ya matukū ma ūsilflo ūla wamakwatīe asu ala makw'ie mbee woo? Asya, 'Eteelai indī, na Nyie nī vamwe nenyu katī wa ala meteela.

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ النَّاتِلِينَ ﴿١٠٣﴾

104.Indī Ithyī tūkamatangīla Atūmwa Maitū na asu ala metkīlaa. Uu *nīw'o kwīkīkaa mavinda onthe*; nīkūtwaīlīte Ithyī kūmatangīla etkīli.

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

LUKU 11

105.Asya, 'Inyw'ī andū! Ethwa inyw'ī mwīna nzika na ndīni yakwa, indī *manyai kana* Nyie ndithaithaa isu ila inyw'ī mūthaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, indī Nyie nthaiithaa Ngai Mwene Vinya W'onthe *E-weka* Ula ūtumaa inyw'ī mūkw'a, na Nyie nīnīyāīwe kwīthwa katī wa etkīli.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ رَبِّي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ
أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٥﴾

106.'Na ota ūu, Nyie *nīnīyāīwe kwasya*: Elekelya ūthyū waku vala ve ndīni ta ūmwe ūla wīnenganīte kwa Ngai kīla īvinda, na we ndūkethwe katī wa asu ala mamwīananasya *We* na ngai ingī.

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

107.'Na ndūkekaīle *kīndū ona kīva* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kītatonya kūkūuna we kana kīkawkīka naī. Na we weeka ūu, vate nzika, ūkeethwa indī katī wa eki-ma-naī.

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ
وَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾

108.Na ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwaūkiita we na ūthūku, vai ūtonya kūvetanga ateo We: na ethwa We endaa ūseo, kwaku, vai ūla ūtonya kūsīlīa īnee Yake. We atumaa yo yīmūvikīa ūla ona wīva We wendaa katī wa athūkūmi Make. Na We nī We Mūekanī-Ula-Mūnene Vyū, Usūītwe nī tei.

وَإِنْ يَتَسَنَّكَ اللَّهُ بِحَيْرٍ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَ
إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٨﴾

109.Asya, 'Inyw'ī andū, yu w'o nūminīte kūmūvikīa inyw'ī kuma kwa Mwīai wenyu.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَخُذُوا
أَهْتَدَىٰ وَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يُضِلُّ عَالِيهَا ۗ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٩﴾

Kwa Ūu, Ūla ona wīva Ūatīīaa Ūtongoi,
we aŪatīīaa kwoondŪ wa Ūseo wa thayŪ
wake mwene tŪ, na Ūla ona wīva
Ūvītasya, aŪvītīīasya thayŪ wake mwene
tŪ. Na Nyie ndi mŪsŪvīī TŪlŪ wenyu.

110. Na atīīa kīīla kīīvuanīītwe kwaku na
Ūmīīīīasya kŪvika Ngai Mwene Vinya
W'onthe aumye Ūtw'io Wake. Na We nī
We Ula-MŪseo VyŪ katī wa asili.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَأَصِرْ حَتَّىٰ يَخُذَكَ اللَّهُ وَهُوَ

خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

HUUD

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Raa Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Yfi nĩ Ivuku yĩla Mĩsoa yayo IlũlũmIlw'e na Ikeanfw'a na Indĩ Ikavuanw'a kwa ũkuvĩ. Nĩ kuma kwa Umwe Mũĩ, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

الذِّكْرِ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مِنْ لَدُنْكَ
حَكِيمٌ عَلِيمٌ ②

3. Yo yĩmanyĩasya kana inyw'ĩ mũyaĩle nĩ kũthaitha ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Nyie nĩ Mũkaanany'a kwenyu, na mũeti-wa-ũvoo mũseo kuma Kwake We.

أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَذْتُ مِنَ الذِّكْرِ بُرْهَانًا ③

4. Na kana inyw'ĩ mũmanthe ũekeo wa Mwĩai wenyu, na Indĩ mũimwelekela We. We akaumya kyaũya kĩseo kwenyu kũvika İvinda yĩla yĩtw'ĩtwe. Na We akamũenge mumo Wake kĩla ũmwe wĩna nguma nzeo. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũkũalyũka, vate nzika Indĩ, Nyie nĩna w'ia İlũlũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa ũla mũthenya mũnene.

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا ذُنُوبَكُمْ ثُمَّ تَوَابُوا إِلَيْهِ يُسْتَغْفِرْكُمْ
مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ
فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ كَبِيرٍ ④

5. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkw'o ũalũko wenyu; na We ena ũtonyi İlũlũ wa syĩndũ syonthe.

إِلَىٰ اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑤

6. Yu vate nzika, mo meng'utha ithũi syoo nĩkana matonye kwĩvitha mo ene vala ũĩ. İf ona yĩla meevw'ĩka na ngũa syoo ene, We nũmesĩ maũndũ ala mo mavithaa na ala maumbũlaa. Vate nzika,

إِلَّا أَنَّهُمْ يُشَكِّونَ صُدُورُهُمْ يُسْتَعْتِفُوا مِنْهُ إِلَّا
جَإِئِن يَسْتَفْشِقُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُبْرُونَ وَمَا
يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑥

We nūmesī nesa maŪndŪ ala me nthīnī wa ithŪi syoo.

7. Na vai kyŪmbe kīendaa īŪlŪ wa nthī, īndī nī īŪlŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kŪkīnenge ūtethyo. Na We nīwīsī vandŪ vakyō va kwīkala kwa īvinda na va kŪtīnīka. MaŪndŪ aa onthe nīmaandīke nthīnī wa Ivuku Itheu.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رَاغِبُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابِ
مُبِينٍ ⑤

8. Na We nī We Ula woombie matu na nthī kwa mavinda thanthatŪ, na kīvīla Kyake kya Usumbī kīthŪmŪtē īŪlŪ wa kīw'Ū, nīkana We atonye kŪmŪtata inyw'ī kafi wenyu ūla wīna mwīkallle mŪseo mŪno. Na ethwa we wīfasya, 'Inyw'ī vate nzika mŪkathayŪŪkw'a ītina wa kīkw'Ū, asu ala metetīkīlaa makaasya, 'Kīī ti kīndŪ īndī nī ūvŪngŪ mŪthei.'

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
آيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا. وَلَئِن قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مَعْبُوثُونَ مِنْ بَعْدِ
الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُبِينٌ ⑥

9. Na Ithyī tŪkafīsyā ūsilīlo kŪvika īvinda yīla yītw'ītwe, mo vate nzika, masya, 'W'o ūkwetwe nī kyaŪ?' Yu vate nzika, mŪthenya ūla ūkavika kwoo, ndŪkaveteka kuma kwoo, na maŪndŪ ala mo mamavŪfaa ngŪī makamathyŪlŪlŪka.

وَلَئِن أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ
لَيَقُولَنَّ مَا يَجِبُ عَلَيْهِ الْأَيُّومَ يَا تَبِيبَهُمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑦

LUKU 2

10. Na Ithyī tŪkamŪsamīthya mŪndŪ tei kuma KwitŪ, na īndī tŪkīŪvetanga kuma kwake, nīw'o we nŪyītŪkaa na ndatŪngaa mŪvea.

وَلَئِن آذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَا مِنْهُ
إِنَّهُ لَيَبُوءُ بِالَّذِي أُكْفَرُوا بِهِ ⑧

11. Na ethwa ītina wa thīna kŪmŪkiita we Ithyī tŪmŪsamīthasya mumo, na vate nzika asya, 'MothŪku nīmaendŪ kuma vala nīī.' Asi! We nīwenenevasya na kwīkathīla;

وَلَئِن آذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ
ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ⑨

12. Ateo asu ala momflasya, na kwika mawifa maseo. Asu nimo ala makethwa na ūkeo na ituvi Inene.

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

13. *Mo matalihasya kana we ūkaeka kflungu kfmwe katf wa ila we ūvuanifw'e; na ngoo yaku yfithfnlka mūno nūndū wa ūvoo ūsu nūndū mo maasya, 'Aleile kūtheew'a kfnandū nfkf kana mūlafka akoka nake?'* Ow'o we wf Mūkaanany'a tū, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nf Mūsūvfi tūlū wa syfndū syonthe.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ
صَدْرُكَ أَن يَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ مَلَكٌ إِنشَاءً أَنْتَ تَذَكِّرُهُم بِاللَّهِ عَلَىٰ كُلِّ مَلَكٍ
فَكَيِّدُ ﴿١٣﴾

14. Mo maasya, 'We nūyiseūvitye?' Asya, 'Etei Indf, ilungu fku mi iilyf ta kff, nzeūvye, na mwikaifei Ola mūtonya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'f mwf ma w'o.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ
مُفْتَرِيَةٍ وَاذْعُوا مِن سَطْعَتِهِ مِن دُونِ اللَّهِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤﴾

15. Na Indf malea kūmwfflka inyw'f, Indf manyai kana yo yfvuanifw'e *yusūne* ūmanyi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana vai Ngai ateo We. Indf inyw'f nfmūkwfnengane Kwake?

فَأَلَمْ يَجْعَبْنَا لَهُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِإِذْنِ اللَّهِ
وَأَن لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٥﴾

16. Ula ona wiva ūwendaa thayū ūū na motanu maw'o, lthyf tūkamaiva nesa kwfanana na mawifa moo nthfnf wa athayū ūū namo maikavifw'a nthfnf waw'o.

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزَيْنَتَهَا نُوفِ
إِيَّاهُمْ أَعْمَالُهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَابِثُونَ ﴿١٦﴾

17. Asu nimo matakethwa na kndū Itunf ateo *ūla* Mwaki, na maūndū ala mo meekie nthfnf wa thayū ūū, makatw'fka vathei, na maūndū ala mo meekaa makatw'fka ma mana.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَ بِطُلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18. We Indī, nūtonya *kwāhwa e mōkengani*, ūla *wīna* kītkīthya kītheu kuma kwa Mwīaii wake, na *kōkōsīta ūla w'o* ūla ngōsī kuma Kwake ikamōatīla we, na ūla watongoew'e nī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei? Mo nīmetīkīlaa we; na ūla ona wīva kuma katī wa nguthu syī kīvathōkany'o imūleaa we, Mwaki ūkatw'īka ūtūo wake ūla wathītwe. Kwa ūu ndōkethwe na nzika tūlū waw'o. Vate nzika, nīw'o kuma kwa Mwīaī waku; Indī andū aingī mayītkīlaa. *¹

أَمَّن كَانَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ
وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

¹ Nī Ondū wī kītumi kōmānyā ndeto Ino *mo* t̄weta aaō. Nī andū eli tū ala mawetetwe nthīnī wa mōsoa ūō nī Mwathani Mōtheu *s.a.w* na ngōsī Ntheu ila imōatīle we. undū ūkonīī Mose, ti we Indī nī Ivuku yake nīyo yīōwetwa nūndū mavuku mayītkīlaa. Yo yītūtiaa ithyī na wīkwatyo kana nguthu ya andū nīyo yīōwetwa nthīnī wa mōsoa ūō. Na ndeto Ino ndīōnecna tūlū wa Mwathani we mwene tū Indī ona ngōsī ila nini na andū angī. Mōsoa ūō nīwāllīte nī kūmanyīka kana ti Mwathani eweka na ngōsī yake metīkīlaa ū-w'o wa Mwathani na kōkōsīta w'o, Indī ota ūu andū aingī katī wa aatīī moo nīmetīkīlaa ūu. Nīkwāllīte nī kōlīlikanw'a kana mavinda amwe Athani anene nīmawetetwe ta mōndū ūmwe Indī mo nīmatonya kwongeleka na kūnyāīka. Mo metawa 'umma' nguthu nene ya andū nthīnī woo ene. Kwa sisya Kīlungu 16 Mōsoa wa 121. Amwe nīmāmanyīte kana 'ulaaika' *mo* nī Mose na andū make ala meūwetwa.

19.Na nūū ūla ūte mūlūngalu kūvīta ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū? Ta asu nīmakavikw'a mbee wa Mwīfali woo.' Na ngūsi ikaasya, 'Aa nīmo ala makenganie tūlū wa Mwīfali woo.' Yu vate nzika, kīfumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kī tūlū wa ala mate alūngalu:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ لِيَكَ يُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَذَا هُوَ لَوْلَا الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

20.Ala mamalūngasya andū kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmantha kūmīthyoekya. Na aa nīmo matetīkīlaa ūvoo wa Itunī.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِجَابًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَفِرُونَ ﴿٢٠﴾

21.Ta asu maitonya kūsiīla mawalany'o ma Ngai Mwene Vinya W'onthe tūlū wa nthī, ona mai na anyanya ona amwe ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usiiflo ūkaingīvw'a kwoo kūndū kwīfī. Mo maitonya kwīw'a ona maitonya kwona.

أُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَتْ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضَعِفُ لَهُمْ الْعَذَابَ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

وَقَدْ نَزِمَ

22.Aa nīmo ala manangīte mathayū moo, na maūndū ala mo mawetaa makamaīa.

أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢﴾

23.Vate nzika, asu nīmo ala makethwa mena wasyo mūnene vyū Itunī.

لَا جِزْمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْآخِسُونَ ﴿٢٣﴾

24.Nīw'o, asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, na kwīnyivya mo ene mbee wa Mwīfali woo----aa nīmo ekali-ma-Itunī. Vo nīvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآخَبْتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

25.Ngewa ya nguthu iifī nī ta ya kīlalinda na mūndū ūte matū, na mūndū wīw'aa na wonaa nthī. Ngelekany'o ii syeifī nī ūndū ūmwe? Indī inyw'ī nomūkamanya?

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَصْحَىٰ وَالْأَسْمَرِ وَالْبَصِيرِ وَ السَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

LUKU 3

26. Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, *nake asya*, 'Ow' o Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ kwenyu,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِذِي لَكُمْ نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ﴿٦﴾

27. Nĩkana inyw'ĩ mũikamũthaithe ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ow' o Nyie nĩna w'ia ũũũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa mũthenya wĩ woo.'

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمِ الْبَاسِ ﴿٧﴾

28. Anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla mamũsũngĩe, 'Ithyĩ tũikwona kĩndũ kĩ nthĩnĩ waku, ĩndĩ we wĩo mũndũ otaitũ ithyĩ, na twĩona kana vai ũkũatĩe ĩndĩ no asu ala, kwa kwoneka kwoo kw'onthe, nĩ ala onzu vyũ kafĩ waitũ. Na ithyĩ tũikwona ũnene wĩ nthĩnĩ waku ũũũ waitũ; aiee, ithyĩ twĩkwatya kana inyw'ĩ mwĩ akengani.'

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَكُ إِلَّا
بَشْرًا فَنشأنا وَ مَا تَرَكُ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ
أَرَادُوا بُادِي الْأَوَّيِّ وَمَا تَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ﴿٨﴾

29. We Noa aisye 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei, ethwa nyie nĩna ũkũsĩ mũtheu kuma kwa Mwĩalĩ wakwa na We nũnengete tei mũnene kuma Kwake ũla ũvithĩkĩte kwenyu, ithyĩ nĩtũmũingĩĩsya na vinya o mũleete?

قَالَ يَوْمَ آدَ يَعْتَمِرُ إِن كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتِهِ مِنْ شَرِّهِ
وَ اتَّبِعِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِي فَعَبَّيْتُ عَلَيْكُمْ
أَنْلِزِمَكُمُوهَا وَ أَنْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ ﴿٩﴾

30. 'Na inyw'ĩ andũ amakwa, Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ uthw'ii ona wĩwa ũũũ wa ũndũ ũũ, ĩtuvi yakwa nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Na Nyie ndikamalũngya asu ala metĩkĩlaa. Mo vate nzika, makakomana na Mwĩalĩ woo. ĩndĩ Nyie nĩmũsũanfaa inyw'ĩ kwĩthwa andũ mwĩkaa naĩ na ũtumanu.

وَ يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَآ أَنْ أَجْرِي إِلَّا
عَلَىٰ اللَّهِ وَ مَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلْكُوا
رَبِّهِمْ وَ لَكِنِّي أَسْأَلُكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿١٠﴾

31. Na inyw'ĩ andũ makwa, nũũ ũla ũtonya kũndetheesya vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa Nyie

وَ يَقَوْمٍ مَنْ يُنصِرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتَهُمْ أَفَآ
تَذَكَّرُونَ ﴿١١﴾

ngamalungya mo? Inyw'I IndI nomUsOanfaa?

32.'Na Nyie ndiOmwa inyw'I, 'Nyie nIna inandU sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,' ona Nyie ndimesI maUndU ala matonekaa, ona Nyie ndiOneena IULU wa maUndU ala metho menyu mavUthasya, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakanengane Useo ona wIva IULU woo----Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI nesa vyU maUndU ala me iIkoni syoo---- vate nzika, Nyie IndI nIthwa katI wa ala mate alOngalu.'

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تَوَدَّوْنِي أَعْيُنَكُمْ أَن يُوْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَيْنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٢﴾

33.Mo maisye, 'We Noa, we nOkaananIte naitU mOno kwa Ivinda Iasa na nOkaananIte naitU kwa mavinda maingI; yu tUetee maUndU ala we UtUtelemangasya namo, ethwa we wI katI wa asu ala maneena w'o.'

قَالُوا يٰنُوحُ قَدْ جَدَدْنَا فَأَكْفُرْتَ جِدَلْنَا فَأَيُّتِنَا
بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٣٣﴾

34.We Noa asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka akamUetee inyw'I enda, na inyw'I mUitonya kUsiIla kieleelo kya Ngai.

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ
بِعٰجِزِيْنَ ﴿٣٤﴾

35.'Na Otao wakwa ndOkamOuna inyw'I, ona Nyie nenda kUmOtaa inyw'I, ata, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nUeleele kUmwananga inyw'I. We nI MwIafi wenyu na Kwake nIkw'o inyw'I mOkatUngwa.'

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصِيْحِيْ إِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ
إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ سَرَّ بِكُمْ
وَأَلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

36.Mo maasya, 'We nUyIseUvItye?' Asya, 'Ethwa Nyie nInyIseUvItye, naI yakwa yIthwe IULU wakwa na Nyie nI mUtheu kuma kwa naI ila inyw'I mwIkaa.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَىٰ أَعْرَاسِي
وَإِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَجْرِمُونَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37.Na nkwavuaniw'e kwa Noa, 'Vai katĩ wa andũ maku maketĩkĩla ateo ala maminĩte kwĩtĩkĩla; kwa ũu we ndũkew'e kyeva tũlũ wa maũndũ ala mo methĩtwe makĩka.

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا
مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

38.Na we seũvya Ngalawa uungu wa metho Maitũ na kwĩfanana nondũ wĩyĩlwe nĩ ũvuany'o Witũ. Na ndũkaneene Nakwa Nyie tũlũ wa andũ eki-ma-naĩ. Mo vate nzika, nĩmekũthitw'a nĩ kĩw'ũ.'

وَاصْنَعِ الْفُلَكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيُنَا وَلَا تَخَاطَبُنِي فِي
الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na we nfwaseũvasya Ngalawa; na kĩla tĩvinda anene ma andũ make nĩmesĩlaa vala ũĩ, na mo nĩmamũthekeea. Nake asya, 'Ethwa yu inyw'ĩ nĩmũtũthekeea ithyĩ, tĩvinda nĩyũkĩte yĩla ithyĩ tũkamũthekeea inyw'ĩ tondũ inyw'ĩ mũtũthekeea yu.

وَيَصْنَعِ الْفُلَكَ وَتُنَادِ رَبَّهُمْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةً
بَعِيدًا إِنَّهُمْ تَحْرُوقُونَ وَإِنَّا نَحْنُ مُخْرَجُونَ
لَهُمْ كَمَا نَحْرُوقُونَ ﴿٣٩﴾

40.'Indĩ inyw'ĩ mũkamanya nũũ we ũla ũsilĩlo wa kũmũsonokya ũkamũvikĩla, na ũla ũsilĩlo wa mũminũkĩlyo ũkamũvalũkĩla.'

سَوْفَ نَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ
وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

41.Kũvika, yĩla mwĩlao Witũ wookie, na mbuluti sya nthĩ syavulutangya. Ithyĩ twaisye, 'Ikiai nyamu iĩl sya kĩla mũthemba nũme na nga, na andũ ma nyũmba yaku, ateo asu ala ũtw'io ũminĩte kũtuwa tũlũ woo, na asu ala metĩkĩlaa.' Namayaafĩkĩla na kwĩkala vamwe nake ateo avũthũ.

كَذَٰلِكَ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ قُلْنَا أَهْلُوا فِيهَا
مِنْ كُلِّ ذَوْبَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ
عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤١﴾

42.Na we aisye, 'Likai nthĩnĩ. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَقَالَ أَزْكَبُوا فِيهَا بِإِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمُزْسِمَهَا
إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤٢﴾

kwĩthwe kũthi kwayo na kũŋgama kwayo. Kwa ūla w'ŋ, Mwĩai wakwa nĩ Mũekanfi-Mũno Vyũ, Usũftwe nĩ tei.

43. Na yo nĩyakũsise namo nthĩnĩ wa itulumo syfana ifma. Na Noa nĩwamwĩtie mwana wake e vaasa, 'We mwana wakwa, lika vamwe naitũ na ndũkethwe vamwe na alei.

44. We nĩwasũngĩie, 'Nyie o mĩtũkĩ nĩngũlĩsa kĩĩma kĩnzĩĩte kĩw'ũ kĩĩ.' We aiseye, 'Vai wĩvitho kwa mũndũ ona ūmwe ūmũnthĩ, kuma kwa ūtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ateo asu ala We ūmew'ĩaa tei.' Na kĩtulumo kyooka katĩ woo eĩĩ; kwa ūu we aĩ katĩ wa ala mooiwe nĩ kĩw'ũ.

45. Na nĩkwatavaniw'e, 'We nthĩ, melya kĩw'ũ kyaku, na we ĩtu eka kua.' Na kĩw'ũ nĩkyang'alĩthiw'e na ūvoo nĩwaminiwe. Na *Ngalawa* nĩyathũmũie ĩũlũ wa Ali-Yuuti. Na nĩkwaneeniwe, 'Kĩtumo kĩthwe ĩũlũ wa andũ eki-ma-naĩ.

46. Na Noa nĩwamũĩie Mwĩai wake na asya, 'Mwĩai wakwa, ow'ŋ mwana wakwa nĩ ūmwe wa ala ma nyũmba yakwa, vate nzika, ūtianiŋo Waku nĩ wa w'ŋ, na We Nue wa W'ŋ vyũ katĩ wa asili.

47. We *Ngai* aiseye, 'We Noa, we ti wa nyũmba yaku; we nĩ mũndũ wĩna mwĩkalo ūte wa ūlũngalu. Kwa ūu, ndũkangũlye Nyie ūvoo wa maũndũ ala ūtena ūmanyi wamo. Nyie nĩngũũtaa we ndũkese kwĩthwa *Ūmwe* wa ala atumanu.'

وَبِهِ نَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبَيِّنُ أَرْكَبَ مَعْنَاوُ
لَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ۝

قَالَ سَأُوْتِي إِلَى جِبَلٍ يَفْعَلُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالٌ
لَا عَاصِمَ أَيُّوْمٍ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُنْعَرِفِينَ ۝

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسَّاءِ أَقْلِعِي
وَغِيضَ الْمَاءِ وَقِصِي الْأَمْوَاسِتُونَ عَلَى الْبُحُورِي
وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي
وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ۝

قَالَ نُوحٌ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
صَالِحٍ فَلَا تَسْئَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ رَبَّ
أَعْيُنِكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

48. We Noa aiseye, 'Mw'fai wakwa, Nyie n'fuvoya We ūnziŋe k'ŋk'ŋlye We maŋndū ala ndena ūmanyi wamo. Na We walea k'ŋdekeŋa Nyie na kw'ŋthwa na tei ūlū wakwa, Nyie ngeethwa kat' wa ala mena wasyo.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ
عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿٥٠﴾

49. Na n'kwatavaniw'e, 'We Noa, theea ŋnd' na m'uo kuma Kwitū na maŋathimo ūlū waku na ūlū wa mba' sya andū alamakasyawa n' ala me vamwe naku we. Na vakeethwa andū ang' ala Ith' ūkamanenge kyaŋya kwa ūvinda, na ŋnd' ūsil'lo w' woo ūkamakwata mo kuma Kwitū.'

قِيلَ يٰنُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ
وَ عَلَىٰ أُمَّرٍ مِّمَّنْ مَعَكَ وَأُمْرٌ سَنُبَعثُهُمْ فِيهِمْ
مِنَّا عَادًا ابْنِ الْيَمِ ﴿٥١﴾

50. ūŋ n' kat' wa ūvoo ūla ūtonekaa ūla Ith' ūŋk'ŋvuan'ŋsya we. We ndwames' mo, owe kana andū maku, mbee wa ūu. Kwa ūu, we ūm'ŋsya; n'ndū m'uminŋk'lyo n' wa ak'ŋi-ma-Ngai.

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ
تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ
﴿٥٢﴾ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٣﴾

LUKU 5

51. Na kwa Aati Ith' n'ŋwam'ŋŋmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aiseye, 'Inyw'ŋ andū makwa, m'ŋthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Inyw'ŋ m'ui na Ngai ūtee Wake. Inyw'ŋ mw' aseŋvya ma mov'ngū tū.

وَرَأَىٰ عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٤﴾

52. 'Inyw'ŋ andū makwa, Nyie ndiŋmw'ŋtya ŋtuvi ŋnd'ŋn' ūŋ. ŋtuvi yakwa y'ŋ vakuv' ateo kuma Kwake We ūla wamb'ŋmbie Nyie. Inyw'ŋ ŋnd' nom'ŋmanyaa?

يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ
الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٥﴾

53. 'Na inyw'ŋ andū makwa, ŋtyai ŋekeo wa Mw'fai wenyu, na ŋnd' mwelekelei We, We akaete mathweo ūlū wenyu

وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُكُمْ وَرَبُّكُمْ ثُمَّ تَوَلَّوْا إِلَيْهِ بِرِيسَالِ
السَّمَاءِ عَلَيْكُمْ فِئْرَارًا وَبِيزْدِكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ تَوَكُّبِكُمْ
وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٦﴾

metfkīte mbua mbingĩ, na akongela vinya wenyu. Na mũikamalũngye ene naĩ.

54. Namo maisye, 'We Uuti, we ndũnatũeteē ũkũsĩ mũtheu ona vanini na ithyĩ tũitia ngai siitũ nũndũ wa ũneeni waku tũ ona ithyĩ tũikwĩfkīla we.

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي
إِلَهِتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ بِمُؤْمِنِينَ ۝

55. 'Ithyĩ tũtonya kwasya tũ kana imwe sya ngai siitũ nikũthũkĩtye we. Nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩngũmwĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe ta ngũsĩ, nenyu ota ũu İthĩwai na ũkũsĩ kana Nyie nĩ vaasa na isu mũmwĩananasya Ngai nasyo.

إِنْ تَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّ قَالَ إِنْ
أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُ أَنَّ بَرِيءٌ وَمَا تَشْرُكُونَ ۝

56. 'Utee Wake.' Kwa ũu nzeũvĩsyei nzaama nyie *inyw'ĩ inyw'onthe* ya kũmbĩka naĩ, ona mũikanenge İvinda.

مِنْ دُونِهِ فَيَكْفُرُ بِمَا جِئْنَاكُمْ لَا تَتَّظَرُونَ ۝

57. 'Ow'o, Nyie nĩte wĩkwatyo wakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Vai kyumbe kĩendaa *ĩũũ wa nthĩ* ateo We nũkĩkwete ũthĩa. Vate nzika, Mwĩai wakwa *aũngamaa* nzĩanĩ İla ndũngalu.

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِعَصَبَتِهَا إِنْ رَدَّتْ عَلَيَّ صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۝

58. 'Ethwa İndĩ, *inyw'ĩ nĩmũkũalyũka*, Nyie nĩnĩminĩte kũmũvikĩsya *inyw'ĩ kĩla* Nyie natũmiwe nakyo kwenyu, na Mwĩai wakwa akamaete andũ angĩ mekale vandũ wenyu. Na *inyw'ĩ* mũitonya kũmwĩka naĩ We ona vanini. Vate nzika, Mwĩai; wakwa nĩ Mũsyaĩsya İũũ wa syĩndũ syonthe.'

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَيَسْتَلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنْ
رَدَّتْ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ۝

59. Na yĩla mwĩao Witũ wookie, İthyĩ nĩtwamũtangĩle Uuti na asu ala meefkīlĩle vamwe nake, kwa tei Witũ wa

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

mwanya. Na nftwamatangife mo kuma
Usiflonf mwai.

60.Na aa maƒ Aati. Mo nfmaleile Syama
sya Mwƒafi woo na malea kŭmew'a
Atŭmwa Make na maatiƒa ũneeni wa
nthŭ ya ũla w'o ƒla ng'endu.

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ
وَاتَّبَعُوا أَمْرًا كِبِيرًا عَنِيدٍ ﴿٥٠﴾

61.Na kƒumo kyaekwa kƒmaatiƒe kŭŭ
nthƒ ƒno, na Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo.
Sisyai mbaƒ ya Aati nƒyekalile ƒte
kŭtŭnga mŭvea kwa mwƒafi woo.
Sisyai, Aati nƒ aumanƒe, andŭ ma Uuti!

وَأَتَّبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا
بِإِذْنِ عَادٍ كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا يَعْلَمُونَ هُوَ ذُو
الْقُرْآنِ ﴿٥١﴾

LUKU 6

62.Na kwa mbaƒ ya Athamuti Ithyl
nftwamŭtŭmie mwanaa nyinyia woo
Salee. We aisye, 'Inyw'ƒ andŭ makwa,
mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe;
inyw'ƒ mŭi Ngai ateo We. We
nƒwamŭkƒlilye inyw'ƒ kuma ƒŭlŭ wa nthƒ,
na amŭtŭsya inyw'ƒ nthƒnƒ wayo. Kwa
ŭu, ƒtyai ŭekeo Wake, na ƒndƒ
mwelekelei

وَاللّٰهُ يَتَّبِعُ
مَا لَكُمْ مِنَ
الْاَرْضِ
وَأَسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ
إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٥٢﴾

We na *ngoo-syonthe*. Nƒw'o Mwƒafi
wakwa e vakuvƒ, na *nŭsŭngƒaa mboya*.

63.Mo maisye, 'We Salee, we wƒ ŭmwe
kaƒ wa andŭ maitŭ ala tŭneekwetye.
We wƒtŭvata ithyl kŭthaitha kƒla maalfhe
maitŭ mathaithaa? Vate nzika, ithyl
twƒna nzika itathela ƒŭlŭ wa maŭndŭ ala
we ŭtŭwƒtƒa.'

قَالُوا يٰطُحْ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا
أَنْ نَّعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا
تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِينٍ ﴿٥٣﴾

64.We *Salee* aisye, Inyw'ƒ andŭ makwa,
ndavyei Nyie, ethwa Nyie nƒŭngeme ƒŭlŭ
wa ŭkŭsƒ mŭseo kuma kwa Mwƒafi
wakwa, na We nŭnengete Nyie tei kuma
Kwake-Mwene, nŭŭ ƒndƒ, ũla

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي
وَأَنبِئْتُمْ بِهِ رَحْمَةً مِّن رَّبِّي يَغْفِرَ لِمَن يَشَاءُ
عَصِيَّتَهُ فَأَتَدْعُونَ بَنِي عَادٍ تَحْسِينًا ﴿٥٤﴾

ŭkandethya Nyie vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa Nyie n'ngŭlea kŭmw'w'a We? Kwa ũu inyw'ŭ mŭkeethwa mŭimbongeleela wanang'ko wakwa.

65.'Na inyw'ŭ andŭ makwa, Ino n' ngam'le-nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ta Kyama kwenyu, Kwa ũu m'fekei Iye ũŭlŭ wa nth'ŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭikam'kiite na ũthŭku ũsil'lo wa vakuv'ŭ ndŭkese kŭmŭkwata inyw'ŭ.

66.Ind'ŭ mo n'mam'tilangile maŭŭ; na Ind'ŭ we n'wamatavisye, 'Itan'ŭthei nth'ŭn'ŭ wa nyŭmba syenyu kwa matukŭ atatŭ. Kŭŭ n'ŭ kyath'ŭ k'ŭla k'ŭte ũvŭngŭ.'

67.Kwa ũu y'ŭla mw'ŭao Witŭ wookie, Ithy'ŭ n'ŭtwamŭtang'ŭŭ Salee na asu ala meet'k'ŭlile vamwe nake na tei Witŭ wa mwanya, na Ithy'ŭ n'ŭwamatang'ŭŭ mo kuma nthekon'ŭ ya mŭthenya ũsu. Vate nzika, Mw'ŭafi waku E-na ũtonyi, Wŭ-Vinya.

68.Na k'ŭtundumo kya k'ŭtalal'ki n'ŭkyamakwatie asu ala meek'ŭte na'ŭ, na kŭikya k'ŭoko mo mavalŭkang'ŭte na mothyŭ moo nth'ŭn'ŭ wa nyŭmba syoo.

69.Mo ta matasy'ŭkal'ŭte nth'ŭn'ŭ wasyo. Sisyai! Athamuti n'ŭmeekie maŭndŭ mate ma kŭtŭnga mŭvea kwa Mw'ŭafi woo; sisyai! mba'ya Athamuti n'ŭ numan'ŭe.

وَيَقُومُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمُ آيَةٌ فَذُرُّوْهَا تَأْكُلْ
فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَسْتَوْهَأْ بِسُوءِ فِعْلِكُمْ عَذَابٌ
قَرِيبٌ ۝

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ
ذَلِكَ وَعَدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ ۝

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا طَارِقًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۝

وَإِخْدَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ
جُثِيْنًا ۝

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا إِلَّا أَنْ تَمُودًا لَفِرُوا رَأْيَهُمْ
فِي الْأَبْعَدِ التَّمُودُ ۝

LUKU 7

70. Na vate nzika, Atŭmwa Maitŭ nĩmookie kwa Avalamu mena ŭvoo mŭseo. Mo maisya, 'Ithyĩ twĩkwendea mŭuo we.' Nake aisye, 'Mŭuo wĩhwe nenyu,' na we ndaalkala mŭno atanaete nyama ya kasaŭ yĩ mbĩvye.

71. Indĩ yĩla we woonie moko moo matekw'ivikĩla, we amosie ta aeni *mate ase*, na nĩweew'ie w'ia nĩmo. Na mo mamwĩa, 'Ndŭkakĩe, nũndũ ithyĩ tũtũmĩtwe kwa andũ ma Loto.'

72. Na kĩveti kyake kyaũngeme vakuvi, na kyathekela nthĩnĩ, vala Ithyĩ twakĩtavisye ŭvoo mŭseo wa ĩsyawa ya ĩsaaka, na ĩtina wa ĩsaaka ya Yakovo.

73. Kyo kyaisye, 'Aa, woo nĩ wakwa! Nyie ngasyaa kana nĩ kĩveti kĩkũũ, na mũũme ũũ wakwa nĩ mũkũũ? Kĩĩ ow'o nĩ kĩndũ kĩeni!

74. Mo mamũkũlya, 'We wĩsengw'a nĩ ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũathimo Make syĩ ĩũlũ wenyu. Inyw'ĩ andũ ma nyũmba ĩno. Vate nzika, We nĩ We Ula-Utafawa, Mwene-Utheu.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلَنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرَةِ قَالُوا اسْلُبْنَا
قَالَ سَلْمٌ مَّا لَيْتَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِينٍ ①

فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكَّرَهُمْ وَأَوْجَسَ
مِنْهُمْ خَيْفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَيْكَ
قَوْمِ لُوطٍ ②

وَأَمْرَاتِهِ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ ۗ وَ
مِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ③

قَالَتْ يُونَيْتِي ۚ أَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا
إِنْ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ④

قَالُوا أَتَعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَتُهُ
عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَيِّدٌ مُجِيدٌ ⑤

75. Na yīla w'ia wamŪlekilye Avalamu, na ūvoo mŪseo wamŪvikīa, we nīwambīlīlye kūkaananīa Naitū ūlū wa andū ma Loto.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبَشَرُ
مَجْرَدًا لَمَّا فِي قَوْمِ لُوطٍ ⑤

76. Ow'o Avalamu aī mwene tei, na ngoo mbololo, na mwelekelī-wa-Ngai Kaingī.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ⑥

77. We Avalamu, uma ūndūnī ūŪ. Vate nzika, mwīao wa Mwīalī waku nīmŪvītŪku, na vate nzika, ūsilīlo nīūkīte kwoo ūla ūtatonya kūsilīka.'

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ لَنِهْمٌ عِدَابِ عَذَابِ مُرْدُوذٍ ⑦

78. Na yīla Atumwa Maitū mavikie kwa Loto, we nīweew'ie kyeva nūndŪ woo na eethwa atetonya ūlū woo na asya, 'ŪŪ nī mŪthenya wa thīna.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئَىٰ بِهِمْ
وَضَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ⑧

79. Na andū make nīmookie masembete kūmwelékela we, makīthīlīa nī ūuthatu; na mbee wa ūu mo nīmeekaa naī. We aisyē, 'Inyw'ī andū makwa, aa nī eūtu makwa. Mo nī atheu mŪno kwenyu. Kwa ūu mŪkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŪikanzonokye nyie mbee wa aeni makwa. Vai ūmwe katī wenyu wīna kīlīko kīseo? *¹

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلِ كَانُوا
يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ
أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْرُجُوا فِي صُحُفِ النَّسِ
وَنَكُمْ رِجُلٌ رَّشِيدٌ ⑨

80. Na mo nīmamŪsūngīe, 'We vate nzika, nīwīlī nesa kana ithyī tŪi na ūndŪ na eūtu maku, we vate nzika, nīwīlī kīla ithyī tūkwenda.'

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتُمْ لَنَا فِي بَنَاتِكُمْ مِنْ حَيْثُ وَرَأَيْنَا
تَعَلَّمْنَ مَا تَرْيَدُونَ ⑩

¹ *Waīlu vyŪ na wa kūmina vinya vyŪ kwa andū ala matendeew'a nī wanake wa iveti. Kwa ūla w'o, iveti nīsyō syaf ntheu kwoo. Na nīkyo kītumi we waisyē 'nī atheu mŪno.' Indī andū athŪku nīmaalyūlīle ūneeni ūŪ namaŪtw'kīfīthya Loto ta wamanengie eitu make nīkana ndaīa ya aeni make īsūvīke nūndŪ woo. Na ta we wamathokasya mo nīkana manange ūlūngalu woo. Nī ūtheinī kana ūsūngfo ūŪ wāī ūlū wa mwīkalo woo wa ūlei.

81. We Loto aisye, 'Taketwa nina ūtonyi ūlū wenyu kana ngevitha Nyiemwene kītuinī kīlūmu.'

قَالَ لَوْ أَنَّ فِي بَيْتِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ آيَةٌ إِلَىٰ رَبِّكَ لَأْتَيْنَاكَ بِأَهْلِكَ يَقْطَعُ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتُ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا تَكُنُّ إِتَهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنْ مَرَّ بِهِمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ۝

82. Atūmwa mamwīa, 'We Loto, Ithyl twī Atūmwa ma Mwīali waku. Mo maikaūvikīa we ona vanini. Kwa ūu uma we na andū maku ma mūsyl nthīnī wa kīlungu kya ūtukū, na ūmwe wenyu ndakasisye ūtina ateo kīveti kyaku. Vate nzika, kīla kīūmakwata mo kīkamūkwata we ota ūu. Vate nzika, ūvinda yoo yīla yītw'ītwē nī kīfoko. Kyo kīfoko kī vakuvī?' *1

قَالُوا يَا لَوْطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصْلَوْا إِلَيْكَ فَأَمَّا بِأَهْلِكَ يَقْطَعُ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتُ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا تَكُنُّ إِتَهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنْ مَرَّ بِهِمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ۝

83. Kwa ūu, yīla mwīao Witū wookie, Ithyl nītwāūkulumanilye mūsyl ūsu na twausya mbua ya mavia ma yūmba ūlū wa w'ō, maillanīlw'e ngoi ūlū wa ngoi,

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلَىٰ سَافِرِهَا سَافِرًا وَمَطْرًا عَلَيْهِمْ جِبَابٌ مِّنْ يَّبْعَثُهَا فِي مَنُصُورٍ ۝

84. Syeekīwe ūvano kwoondū woo nthīnī wa ūtw'io wa Mwīali waku. Na ūsilīlo ta ūsu ndwī vaasa na eki-ma-naī ma ūvinda yīl.

فَسَوْمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾

LUKU 8

85. Na kwa Amitiani, Ithyl nītwamūtūmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَأُخِرُوا يُلَاقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَبِغِضُ الَّذِينَ لَمْ يُؤْمَرُوا بِالدِّينِ وَهُمْ كَذِبٌ أُولَٰئِكَ يُجِيبُونَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَيُؤْتُونَ السَّلَامَ وَاللَّهُ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُ وَلَا تَتَّقُوا الْيَهُودَ وَالنَّسَارَةَ إِنِّي أَنَا اللَّهُ وَأَنَا الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٨﴾

MŪi na Ngai ūngĩ ateo We. Na mŭikathimanŕe ithimo iteanŕe na ithimi ngoleku. Nyie nŕngwona inyw'ĩ mwĩ mwĩkalonĩ wa ūthw'ii na Nyie nŕna w'ia ũlŭ wenyu nŭndŭ wa ūsilŕlo wa mŭthenya wa wanangĩko.

86.Na inyw'ĩ andŭ makwa, nenganei kŕthimo kyusŭu na kŕanŕu mwŕna ūlŭngalu, na mŭikamavene andŭ syĩndŭ ila syaŕŕŕte kwĩthŕwa syĩ syo ona mŭikeke ūthyoeku ũlŭ wa nthĩ, mŭkŕetae kŕthokoo.

وَيَقَوْمٌ أَوْفُوا بِالْعَيْثِ وَالْإِيمَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا
تُبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتَدُوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ۝

87.'Kyu kŕla kŕitŕtwe *vamwe nenyu* nŕ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕ kŕseo kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etŕkŕli. Na Nyie ndi mŭsŭvŕi ũlŭ wenyu.'

يَقِيَّتُ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۝

88.Mo mamŭsŭngŕie, 'We Suaivu, Mboya yaku yŕkwŕa kana ithyŕ twaŕŕŕtwe nŕ kŭeka ila maalthe maitŭ mathaithaa, kana tŭeke kwŕka ūndŭ tŭkwenda na ūthw'ii witŭ? We wŕ mŭŕ *mŭno* vyŭ na wŕna kŕŕko kŕseo.'

قَالُوا يَشْعَبُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ
إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ۝

89.We aisye, 'Inyw'ĩ andŭ makwa, ndavyei: ethwa Nyie nŕŕngeme ũlŭ wa ūkŭsŕ mŭtheu kuma kwa mwŕŕŕi wakwa, na We nŭnengete nyie kyaŭya kyanake kuma Kwake-Mwene, *inyw'ĩ mŭkamŭnenge ūsŭngŕo mwaŭ?* Na Nyie ndikwenda kŭmŭkaananŕsya ũlŭ wa maŭndŭ ala Nyie ngŭmwŕa mŭikeke. Nyie nŕfenda waŕlu ūndŭ Nyie ndonya. Vai ūtonyi wŕ nthŕnŕ wakwa ateo kwŕŕŕla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nyie nŕŕkŕŕŕaa nthŕnŕ Wake na Kwake nŕkw'o Nyie nzyokaa.'

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ
رَبِّي وَرَزَقْتَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أُخَافَكُمُ إِلَىٰ مَا أَنْهَكُمُ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا
الْإِضْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

90.'Na inyw'ŋ andŋ makwa, ŋng'endu wenyu kwakwa ndŋkamŋtwae ŋmŋvŋtŋkye mŋkwatwe nŋ ŋndŋ ŋla wamavalŋkŋle andŋ ma Noa kana andŋ ma Uuti kana andŋ ma Salee; na andŋ ma Loto mai vaasa nenyu inyw'ŋ.'

وَيَقَوْمٌ لَا يَجْرِمُكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ قِتْلٌ
مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ
وَمَا قَوْمَ لُوطٍ فِتْنَتُهُمْ بَعِيدٌ ﴿١٠﴾

91.Na manthai ŋekeo wa Mwŋafi wenyu na ŋndŋ mwelekelei We na ngoo ŋmwe. Nŋw'o Mwŋafi wakwa Ausŋftwe nŋ tei, Mwendani Mŋno Vyŋ.

وَاسْتَغْمِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ
وَدُودٌ ﴿١١﴾

92.Na mo mamŋsŋngŋie, 'We Suaivu, ithyŋ tŋiŋmamanya maŋndŋ maingŋ ma ala we ŋŋneena, na vate nzika, ithyŋ twŋkwona we wŋ mwonzu katŋ waitŋ. Na takethwa ti ŋndŋ wa mbaŋ yaku, ithyŋ vate nzika, nŋŋkŋkimanga na mavia we. Na ta we ndwŋna ŋtonyi ŋlŋ waitŋ.'

قَالُوا يٰشُعَيْبُ مَا نَفَعُهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا
لَنَرِيكَ فَيِّنًا ضَعِيفًا ۗ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَ
مَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ﴿١٢﴾

93.We aisye, 'Inyw'ŋ andŋ makwa, mbaŋ yakwa yŋna vinya mbee kwenyu kŋvŋta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Nenyu mŋkamwŋkya We ŋtina wa mŋlongo yenyu ta ŋla ŋtŋftwe. Vate nzika, Mwŋafi wakwa nŋmathyŋlŋlŋkŋte maŋndŋ onthe ala inyw'ŋ mwŋkaa.

قَالَ يَقَوْمِ ارْهَطِيْ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوهُ
وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيًّا ۗ إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

94.'Na inyw'ŋ andŋ makwa, Ikai nesa mŋno vyŋ ŋndŋ mŋtonya, nakwa Nyie nongwŋka ota ŋu. O mŋftŋkŋ inyw'ŋ mŋkamanya nŋŋ ŋla ŋnŋŋvalŋkŋlwa nŋ ŋsilŋlo wa kŋmŋsonokya, na nŋŋ ŋla mŋkengani. Na eteelai, vate nzika, Nyie nŋneteele nŋ vamwe nenyu.'

وَيَقَوْمٍ أَعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۗ سَوْفَ
تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِمْ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَارِبٌ
وَإِذْ يَقُولُ اتَّبِعُونِي أَجْتِنَا مِن مَّعْرَفٍ وَقِيبٌ ﴿١٤﴾

95.Na yŋla ŋtw'io Witŋ wookie, Ithyŋ nŋtwamŋtangŋie Suaivu na asu ala meefŋkŋlile vamwe nake kwa tei Witŋ wa mwanya; na ŋsilŋlo nŋwamakwatie asu

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا لَنَجِّنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَتِنَا ۖ وَمِنَّا وَالَّذِينَ كَلَّمُوا الضُّعِفَةَ ۖ فَاذْبُرُوا
فِي دِيَارِهِمْ حُسَيْنٌ ﴿١٥﴾

ala meekite naŋ, namo nŋmavalOkangile
na mothyū moo nthŋnŋ wa nyumba syoo.

96. I. Io komataaŋkala nthŋnŋ wasyo.
Sisyai! Undū Mitiani yatililwe otondū
Athamuti matililwe.

كَأَن لَّمْ يَخْتَفُوا فِيهَا إِلَّا بُعْدَ السَّنِينَ كَمَا بَدَأَتْ
تَمُودُ ٤٦

LUKU 9

97. Na vate nzika, Ithyŋ nŋtwamŋtŋmie
Mose ena Syama Siitū na ŋtonyi
wŋyonanŋtye.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ٥٧

98. Kwa Valao na anene make; ŋndŋ mo
nŋmaatŋŋe mwŋao wa Valao, na mwŋao
wa Valao ndwaŋ wa w'o ona vanini.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَأَتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا
أَمْرَ فِرْعَوْنَ إِلَّا بِرَشِيْدٍ ٥٨

99. We akaenda mbee wa andū make
Mŋthenya wa Uthayŋŋkyo na
akamatwaa
mo nthŋnŋ wa ŋima ya Mwaki tondū
ng'ombe ŋtwaawa kŋnyw'ŋŋonŋ kya
kŋw'ŋ. Na nŋ kŋnyw'ŋŋo kŋthŋku ata kŋŋa
kyavikwa.

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ
الْمُورِدُ ٥٩

100. Mo nŋmalŋngŋtw'e nŋ kŋumo nthŋnŋ
wa thayŋ ŋŋ na Mŋthenyanŋ wa
Uthayŋŋkyo. Nŋ mŋthŋnzŋŋo mŋthŋku na
asu ala maŋnengetwe.

وَأَتَّبَعُوا فِي هٰذِهِ لِحَنَةٍ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ بئسَ الْمُورِدُ
الْمُرْفُودُ ٦٠

101. Usu nŋ katŋ wa movoo ma mŋsyŋ ŋŋa
myanange, Ithyŋ tŋŋkŋtavya we. Imwe
yayo nŋyŋngeme na ŋmwe nŋ mŋŋŋe
nthŋ ta ŋia.

ذٰلِكَ مِنْ اٰنْبَاءِ الْقُرٰى نَقَضَ عَلَيْهِمْ مِنْهَا قٰوِمًا
وَاحِصِيْدًا ٦١

102. Na ithyŋ tŋiaameka naŋ mo, ŋndŋ
nŋmo meevŋŋŋŋe ene, na ngai syoo ila
masyŋkaŋŋaa vandŋ va Ngai Mwene
Vinya W'onthe iyaŋ na ŋuno kwoo ona
vanini yŋŋa ŋtw'io wa Mwŋŋaŋi waku

وَمَا كَانَتْ لَهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَمَا اَخَذَتْ
عَنْهُمْ اِلٰهَتُهُمْ اَلٰلٰهُنَّ يَدُ عٰوْنٍ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ
شَيْءٍ لَّئِنَّا جَاءَ اَمْرٌ رَبِّكَ وَمَا زَادُوْهُمْ غَيْرَ تَتٰنِيْبٍ ٦٢

wookie; Indī syo syamongeleele vathei ateo kwaa vyū.

103.Ukumbatfilyo wa Mwīfali waku nī ta ūū, yīla We wamīkwata mīsyī ūla andū mayo mekwīka nāf. Vate nzika, kōkumbatfilya Kwake kwī woo na nī kwai.

وَكَذَلِكَ أَخَذَرَبُّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهِيَ ظَالِمَةٌ
إِنَّ أَخَذَهُ الْيَمُّ شَدِيدٌ ۝

104.Nthīnī wa ūndū ūū vate nzika ve Kyama kwake we ūla ūkīaa ūsīfīlo wa Itunī. Usu nīw’o mūthenya ūla mbaa-andū onthe makombanw’a vamwe na ūsu nīw’o mūthenya ūla kūvika kwaw’o kōkākūsīfīwa nī andū onthe ma nthī.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَن خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ
يَوْمٌ مُّجْتَمِعٌ لِّأَهْلِ النَّاسِ وَذَلِكَ يَوْمٌ تُشْهَرُونَ ۝

105.Na Ithyī tūiyīkalasya mūno ateo kwa ūvinda yīla yīfalfītwe.

وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ۝

106.Mūthenya nīūkīte, vai thayū ūkaneena vate ūthei Wake; na Indī amwe moo makeethwa matena ūvuso ūseo.

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِآذَانٍ مِّنْهُمْ سَمِعَتْ
وَسَعِدَتْ ۝

107.Na ta kwa asu ala makethwa na ūvuso ūthūku, makeethwa nthīnī wa Mwaki, vala nthīnī waw’o vakethwa kīmeto, na kōkivakiva,

فَأَمَّا الَّذِينَ سَقَوْا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ
شَهيقٌ ۝

108.Makīkala nthīnī wa w’o kūvika yīla matu na nthī ikethīfawa vo, ateo ūndū Mwīfali waku ūkenda vate nzika, Mwīfali waku actae kīla We wendaa.

خُلْدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا
شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

109.Indī kwa asu ala makethwa na ūvuso ūseo, mo makeethwa Itunī; makīkala vo kūvika ūndū matu na nthī ikethīfawa vo, ateo ūndū Mwīfali waku ūkenda----- mōthīnzīo ūla ūtakatīlwa.

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فِي الْجَنَّةِ خُلْدِينَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ سَرُّكَ
عَطَاءً غَيْرِ مُجَدَّدٍ ۝

110.Kwa ūu we ndūkethwe na nzika ūōlō wa kīla andū aa mathaithaa. Mo

فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْْبُدُ هَؤُلَاءِ مَا يَعْْبُدُونَ

mathaithaa tondū maaŋthe moo
mathaithaa mbee, na Ithyī ow'o
tūkamaŋva kŋanda kyoo kyusfe na
kŋtekŋolange.

إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِفُوهُمْ
نُصِيبُهُمْ عَذَابًا مُتَقَوِّصًا ۝١١

LUKU 10

111.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nŋtwamŋengie Mose Ivuku, ŋndī
ivathŋkany'o nŋsyaseŋviw'e nŋhīnī
wayo; na takethwa ti ŋndū wa ndeto ŋla
yatongoetye kuma kwa Mwīaŋi waku,
vate nzika, ŋvoo wŋthwa watw'iwe katŋ
woo *tene mŋno mbee*; na *yu andū* aa
mena nzika ivŋavŋanasya ŋlūŋ wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي
شَاكٍ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝١١

112.Na vate nzika, *mawīa ma aa onthe*
mayambŋie kŋnenganŋwa matuvi ŋndī
vate nzika, Mwīaŋi waku akamaŋva kwa
usūu kwŋanana na mawīa moo. We vate
nzika nŋmanyaa maŋndū onthe ala mo
mekaa.

وَإِن كُلًّا لَتَأْتِيَهُمْ مِنْ رَبِّكَ آعْمَالُهُمْ إِنَّهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝١٢

113.Kwa ŋu we ŋngama ŋlŋngele, tondū
we wŋyŋaŋwe, na ota ŋu asu ala
mamwelekele Ngai vamwe naku we; na
mŋikakŋle mŋvaka Inyw'ŋ *etkŋli*; nŋndū
vate nzika, We nŋwonaa ŋndū inyw'ŋ
mwŋkaa.

فَأَسْتَقِيمُ كَمَا أُمِرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝١٣

114.Na mŋikamelekele asu ala mekaa
naŋ, Mwaki ndŋkese kŋmŋkiita inyw'ŋ.
Na inyw'ŋ mŋikethwa na anyanya ŋtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona
inyw'ŋ mŋikatetheew'a.

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝١٤

115.Na syaŋsyai Mboya mŋthyanī ŋlŋ ya
mŋthenya, na ilungu sya ŋtukū vakuvŋ na
mŋthenya. Vate nzika, maŋlŋngalu
nŋmalŋngasya mothŋku. Kŋŋ nŋ

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنْ أَيْتِي إِت

kililikany'a kwa asu ala matonya
kölilikana.

116. Na we İthwa wİyümİlİsyey; nÜndÜ
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthey
ndaekaa müthİnzİlo wa ala alÜngalu
wanangİke.

117. Nİkİ, İndİ, vayaİ andÜ mena kİlİko
katİ wa nzyawa İla syaİ mbee wenyu, ala
maailİtwe nİ küvatana üthyoeku İÜlÜ wa
nthİ----ateo avÜthÜ ma ala İthyİ
twamatangİle kuma katİ woo? İndİ eki-
ma-naİ maatlİe maÜndÜ ala mavÜthÜ ala
mamanengİe Ütanu na wololo, na mo
matw'İka avİtany'a.

118. Na Mwİfaİ waku ndaİ atonya
kwananga mİsyİ vate ÜlÜngalu yİla andÜ
mayo maİ alÜngalu.

119. Na kethwa Mwİfaİ waku nİwee kİle
kwenda Kwake vinya, We vate nzika,
ethwa amatw'İkİthisyey mbaa andÜ onthe
andÜ o amwe; İndİ mo mayaİ maeka
küvathÜkangana,

120. Ateo asu ala Mwİfaİ waku
wamew'İte tei, na We üu nİw'o
wamombİe mo. İndİ ndeto ya Mwİfaİ
waku İkeanİw'a; Nİw'o, Nyie
ngausüsyey İia-ya-Mwaki na Mayini ala
mbaa-matÜ na andÜ onthe vamwe.'

121. Na movoo onthe ma AtÜmwa ala
İthyİ tÜlÜlÜmİlİlasyey ngoo yaku namo
nİtÜtavyasyey we. Na nthİnİ wa w'o
nİvokİte w'o na Ütao na kİlİlikany'a kwa
etİkİli.

الْحَسَنَاتُ يُذْهِبَنَّ السَّيِّئَاتِ ۗ ذَٰلِكَ ذِكْرُ
لِلَّذِكْرِ ۝

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةِ
يَتَهُونَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ
أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ
وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا
مُصْلِحُونَ ۝

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا
يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ۝

إِلَّا مَنْ تَحَمَّ رَبُّكَ وَلِلَّذِي خَلَقَهُمْ وَتَنَّتْ كَلِمَةُ
رَبِّكَ لَا تَمْلِكُ لَهُمْ جَهَنَّمُ مِنَ النَّارِ وَاجْتَعَلَ ۝

وَمَا نُفِصْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ
فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هُدًى وَ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

122. Na matavye asu ala metetk'laa; 'Ikai nesa m'ono vy'ũ Ondũ m'otonya, ithy'ĩ ota ũu notw'ĩk'ite.

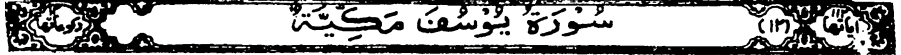
وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَالُهُمْ كَسَائِمٍ تَكْتُمُونَ ۖ

123. 'Na ĩnyw'ĩ eteelai, ithy'ĩ ota ũu notwetele.'

وَأَنْتُمْ وَأَنَا مَسْتَكْبِرُونَ ۖ

124. Na sy'ĩndũ ila mbithe sya matun'ĩ na nth'ĩ n'ĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ũvoo w'onthe ũkatũngwa Kwake. Kwa ũu, m'ũthaithei We na iai w'ĩkwatyo wenyu Kwake eweka. Na Mw'ĩafi waku ndaleaa k'ũmanya ma'ũndũ ala inyw'ĩ mw'ĩkaa.

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْيَمِينِ رَجْحُ الْأَمْرِ كُلِّهِ ۖ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۖ

YUSUF

(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Woni W'onthe, Ino nŵ
Mŵsoa ya Ivuku Itheu.

الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

3.Ithyŵ nŵtŵyŵvuanŵtye yo----Kulani
Ivuku yŵla yŵsomawa kaingŵ---- nthŵnŵ wa
Kŵlalavu kŵthyomo kŵna ūneeni
mŵlŵngalu--- nŵkana inyw'ŵ mŵtonye
kŵmánya.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

4.Ithyŵ twkŵeeea ngewa ŵla nzeo mŵno
vyŵ kwa kŵŵvuanŵsya we Kulani ŵno,
oyŵla mbee wayo waŵ ūmwe katŵ wa ala
matamánya.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْءَانَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنَّ

5.Lilikanai ŵvinda yŵla Yosevu
wamŵtavisye ŵthe wake, 'We asa wakwa,
Nyie nŵnonie nthŵnŵ wa ndoto yakwa
ndata ŵkumi na ŵmwe na syua na mwei,
iingumanŵa iinthaitha Nyie.'

الْغَافِلِينَ

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ
كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ

6.Nake amwŵa, 'We mwana wakwa
mwendwa, ndŵkamatavyee anaa-
mwenyu ndoto yaku, maikese
kŵŵseŵvŵsya nzaama nthŵku we; nŵndŵ
Satani nŵ mŵmaitha wa mŵndŵ wŵ
ŵtheinŵ.

قَالَ يَبْنَؤِي لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا
لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

7.'Na ŵu we wonete nŵw'o kŵkethŵwa,
Mwŵaŵi waku akaŵnyuva we na
kŵŵmanyŵthya we ŵalyŵlo wa maŵndŵ
ala matavanŵw'e na kwŵanŵsya ŵnee
Yake ŵlŵlo waku na ŵlŵlo wa nyŵmba ya
Yakovo tondŵ

وَكَذٰلِكَ يُجَنَّبُكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ
الْاٰحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلٰى اٰلِ يٰعْقُوْبَ

Weanfiisye iŵiŵ wa maaŵthe maku eŵi ma mbee---Avalamu na Isaaka. Nfiw'ŵ Mwŵafi waku ni Umanyi-W'onthe, Mŵi

كَمَا أَتَتْهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَهْتَمِرَ وَاسْتَقَىٰ
بِحَافِرِ إِبْرَاهِيمَ ۖ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝١٠

LUKU 2

8.Vate nzika, nthini wa Yosevu na aneethe ve Syama kwa ala makŵlasya.

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِسْحَاقَ ابْنَيْ إِبْرَاهِيمَ ۖ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝١٠

9.Yila mo maisye, 'Ow'ŵ Yosevu na mwanaa nyinyia me vata mŵno mbee waitŵ ni ŵthe waitŵ, onakau ithyi twi nguthu yina vinya. Vate nzika, ŵthe witŵ ena ŵvityo yi ŵtheini.

إِذْ قَالَ لِيُوسُفَ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيَّ إِنِّي أَخَاكِ ۚ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝١١

10.'Mŵaei Yosevu kana mŵmŵtwae nthi yi vaasa, nŵkana wendo wa ŵthe wenyu wŵthwe wi wenyu mwŵi inyw'ŵka, na indŵi ŵtina inyw'ŵi nŵmŵtonya kwŵthwa andŵ alŵngalu.'

إِقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَوْخِدُوا أَرْضَهُ ۖ يَأْتِكُمْ بِهِ مِنْ أَرْضٍ يَحْسَبُونَهُ لَكُمُ وَجْهًا ۖ أَبْيَسُ لَكُمْ وَكَانُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۝١٢

11.Umwe woo aise, 'Tŵkamŵae Yosevu, indŵi ethwa inyw'ŵi no kŵvika mŵmwŵke ŵndŵ, mwŵkyei nthini wa kŵthima kŵliku; amwe ma aendi-makyalŵ makamumya vo.'

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَقْتُلُوا أَخَاهُ ۖ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝١٣

12.Namo maisye, 'Ame asa waitŵ, we wŵlea kŵtŵkŵŵa ithyi nŵki ŵiŵi wa Yosevu' oyiŵa ithyi twŵthfawa twi afkŵku nthini wa kŵmwenda?

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَصِیْحُونَ ۝١٤

13.Mŵtŵme we vamwe naitŵ ŵni nŵkana atonye kwŵtanŵthya mwene na kŵthaŵka, na ithyi vate nzika, tŵkamŵsŵvŵa.

أَرْسَلَهُ مُعْتَدًا يَبْرُغَ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَنَحْفَظُونَ ۝١٥

14.Nake aise, 'Kŵthi nake kwenyu nŵkŵŵmbŵkŵa kyeva, na nŵna w'ia nŵzi ndŵkese kŵmŵya yŵla inyw'ŵi mŵtamŵsyaŵŵsye.

قَالَ رَبِّي لِيَحْزُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ۝١٦

15. Namo maisye, 'Vate nzika, ethwa nzūi tkamūya we oyīla twī nguthu yīna vinya, īndī ithyī tūkeethwa twīna wasyo mūnene mūno.

16. Kwa ūu, yīla mo mamūtwaie, na meew'ana kūmwīkya kīthimanī kīliku, Ithyī nītwamūtwaie ūvuany'o ūkyasya, 'We vate nzika, mūthenya ūmwe nūkamatawya ūvoo ūū woo oyīla mo mataketwa maikūmānya.'

17. Namo mookie kwa īthe woo ī-ya wīoo, maīlīte.

18. Namo mamwīa, 'Ame īthe waitū, tūendie tūsembete tūikīlany'a maūū, na twamūtia Yosevu na mīio yaitū, na īndī nzūi yamūya, īndī we ndūtonya kūtūkīla onakau twīneena w'o.'

19. Na mo mookie na kītonyeo kyake kīna nthakame ya ūvūngū. We aisye, 'Aiee, īndī īlīko syenyu nitumīte kīko kīlī kya naī kwoneka kī kya kūmwendeesya inyw'ī. Kwa ūu yu ūmīlīsyo mwingī nī mūseo kwakwa. Na no Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ūla ūtethyo Wake waīlwe nī kūmanthwa ūvoonī ūū inyw'ī mūūweta.'

20. Na mūkwīlī wa aendi ma kyalo nīwookie, namo mamūtūma mūuti woo wa kīw'ū. Na atheesya ndoo yake ya kīw'ū kīhīmanī. Asya, 'Aa, ūvoo mūseo! 'Vaa ve mwanake! Namo nīmamūvithie we ta kīlungu kya mīio yoo ya ūtandīthya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamānyie nesa vyū ūndū mo meekie.

قَالُوا لَنْ أَكَلَهُ الذِّبَابُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّآ إِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿١٥﴾

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَن يُعْجِلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْجَنَّةِ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنْبِتْنَهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٦﴾

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٧﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّبَابُ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِينَ ﴿١٨﴾

وَجَاءُوا عَلَى قَيْصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ السَّمِيعُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَةً قَالَ يٰشَرِي هَذَا عَلْمٌ وَأَسْرُوءٌ بِضَاعَةٌ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na mo n̄mamũthoosise we kwa thoosa m̄vũthũ, ndiliamu mbũthũ, namo mayaĩ na kĩthito kya kwona ũtandĩthyo kuma vala ũĩ.

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخِيسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢١﴾

LUKU 3

22. Na mũndũ kuma Misili ũla wamũthoosie n̄wamũtaviseye mũka wake, 'Utw'ĩkĩthye wĩkalo wake wa ndaĩa. Vangĩ we nũtonya kwĩthwa wa ũtandĩthyo kwitũ; kana ithyĩ tũkamũtw'ĩkĩthya we kwĩthwa mwana.' Na ũu n̄w'o Ithyĩ *tweekie ũu* n̄kana tũtonye kũmũmanyĩthya *ota ũu* ũalyũlo wa maũndũ ala matavaniw'e. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi tũlũ wa ũtw'io wake, Indĩ andũ aingĩ mũno mayĩsĩ ũu.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ فِضْرَةَ مَا تَأْتِيهِمْ أَكْرَمُ مَثْوَاهُ عَلَيْهِ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ يَضُرَّكَ وَلَا تَأْتِيهِمْ أَكْرَمُ مَثْوَاهُ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نَعْلَمَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ عَلِيمٌ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

23. Na yĩla we wavikie ũkũũ wa ũima wake, Ithyĩ n̄twamũnengie we ũtw'io na ũmanyi. Na ũu n̄w'o Ithyĩ tũmatuvaa eki ma nesa.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣﴾

24. Nakyo *kĩveti* kĩla waĩ nyũmbanĩ yakyo n̄ĩkyendie kũmũkuua we atekwenda. Na n̄ĩkyathongisye m̄fomo, na kyasya, 'Uka yu.' We aisye, 'Nyie n̄mantha w̄vitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We n̄ Mwĩfaĩ wakwa. We nũseũvĩtye kwĩkala kwakwa *vamwe nenyu* kwĩthwe kwĩ kwa ndaĩa. N̄w'o, eki-ma-naĩ mayaĩlaa ona Indĩ.

وَرَأَوْنَاهُ الَّذِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَنَاجِيَ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٤﴾

25. Nakyo n̄ĩkyasũanfie kĩĩkonĩ kyakyo tũlũ wake, na we n̄wfasũanfie kĩĩkonĩ kyake tũlũ wakyo takethwa we ndoonete Kyama kĩtheu kya Mwĩfaĩ wake, we *ndethwa oonanisye kĩĩhing 'tĩsyo ta ky.* ũu n̄w'o kweethĩwe, n̄kana Ithyĩ

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَاهَا رَبِّيَ كَذَلِكَ لِنَصَّرَفَ عَنْهُ السُّورَةُ وَالْفُحْشَاءُ إِنَّهُ مِنَ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٥﴾

tūtonye kūvetanga ūthūku na wathavu kuma kwake. Vate nzika, we aī ūmwe wa athūkūmi Maitū anyuve.

26. Na mo elī nīmasembanisye mūomonī, na kīveti kyu nīkyatembūie kītonyeo kyake ngalī ya ītina, na nīmamwīthīie mūūme wakyo mūomonī; nakyo kyamūkūlya, 'Ukeethwa ūsilflo mwaū kwa ūmwe ūla eīna kīeleelo kīthūku kwa kīveti kyaku ateo kyovo kana ūsilflo mwai?

27. We aisye, 'Kyo nīkyo kyamanthie kūngua Nye vate kwenda kwakwa.' Na ngūsil yakyo ya mūsyī yaumya ūkūsil īkyasya, 'Ethwa kītonyeo kyake kītembūkīle ngalī ya mbee, īndī kyo nīkīneenete w'o, na we e katī wa akengani.

28. 'Indī ethwa kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, īndī kyo nīkīkenganīte, na we nī ūmwe wa ala ma w'o.

29. Kwa ūu. yīla we woonie kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, aisye, 'Vate nzika. ūū nī ūī wenyu iveti.' Ūī wenyu wī vinya mūno.

30. 'We Yosevu, thiūūka ume ūndūnī ūū na we kīveti, ītya ūekeo wa naī yaku. Kwa ū--w'o, we nue mūvītan'y'a.

LUKU 4

31. Na iveti nthīnī wa mūsyī syaisye, 'Kīveti kya mūnene Aziz kīfenda kūkuua kīvīsil ngombo yakyo īteūkyenda. Yo

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَيْصَةَ مِنْ دُبُرِهِ
وَالْفِيَا سَيِّدَهَا لَهَا الْبَابُ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ
بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُبْعَثَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٦﴾

قَالَ هِيَ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ
أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَيْصَةَ قَدْ مِنْ قَبْلِ فَصَدَّقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكَذِبِينَ ﴿٢٧﴾

وَإِنْ كَانَ قَيْصَةَ قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٨﴾

فَلَمَّا رَأَيْتَهُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ
إِنْ كَيْدُكُمْ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرَ لِذَنْبِكُمْ
إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٣٠﴾

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ
فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣١﴾

nĭkĭtumanĭtŷe kyo na wendo. Ithŷĭ
ow'o, twĭona kyo kĭna ĭvĭtyo
yĭyananĭtŷe.'

32.Na yĭla kyo kyeew'ie walany'o wa
maŭĭ nĭkyaitŭmanĭe na kyaiseŭvĭsya
mboka na kyainenge kĭla kĭmwe kavyŭ,
na ĭndĭ kyatavya Yosevu, 'Umĭla mbee
wasyo.' Na yĭla syamwonie we
nĭsyasŭanĭe mŭno ŭlŭ wake na syatila
moko masyo, na syasya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe natafwe! Uŭ ti mŭndŭ;
ĭndĭ nĭ mŭlaĭka mŭtaĭtku.' *¹

33.Kyo kyaisye, 'Na ŭŭ nĭwe ŭla inyw'ĭ
mwandŭĭlaa mŭtĭ Nyie nĭnendie
kŭmŭkuua we vate kwenda kwake, ĭndĭ
we nĭweesŭvĭe mwene *kuma naĭĭ*. Na
yu ethwa we ndekwĭka ŭndŭ nyie
ngŭmŭtavya, vate nzika, we
nŭnŭkwovwa na akĭthwa *ŭmwe* wa ala
asonokye.'

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ
لَهُنَّ مَتْنًا وَاتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ بِسَكِينٍ
قَالَتْ أَخْرِجِي عَلَيَّهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِينَ لَمْتُمَنِي فِينِهُ وَقَدْ رَأَيْتُهُ
عَنْ نَفْسِيهِ فَأَسْخَمَ لِي لِي لَمْ يَفْعَلْ مَا أَمُرُهُ
لِيُسْجَنَ وَيَكُونَنَّ مِنَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

¹ * Ndeto ĭno 'Qutt'ana aidiyahunna' *syatilanga moko masyo*; nĭtonya kŭmanyĭka oŭndŭ yĭlĭyĭ kana ta nthimo ŭondŭ Imamu Raghĭb ŭwetete mĭneenelenĭ yelĭ kwĭanana nondŭ yĭkĭtŷe nthĭnĭ wa Kulani Ntheu. Vaa ŭalyŭla wa ndeto ĭno ĭte nthimo nĭ 'Qutt'ana aidiyahunna' kŭtema kw'oko kwa mŭndŭ na kĭndŭ kyŭĭ. Na ŭu tiw'o Kulani felele na ndanfĭkĭka ŭvoo ta ŭsu. Na kŭalyŭla, asomi amwe nĭmatatĭte kŭnyivya kĭko kĭĭ kya kŭtila, makyonany'a nthoo nini, ĭndĭ kwĭanana na ŭneeni wa Kĭtalavu ŭu ndŭkwĭtĭkĭlĭka, ŭndŭ ŭla wa kwĭka, nĭ kwĭkĭla ŭ-w'o yĭ nthimo na ĭte nthimo. Ndeto ĭno nĭtonya kŭmanyĭka ta nthimo kwa ŭkuvĭ ĭkyasya *nthĭnĭ wa kĭhimo kya 'Qatta'* ndĭkwĭtĭkĭlya nzĭla ĭno ĭte ntheu. Kwa ŭu ĭndĭ ŭnyuvi ŭla wĭvo tŭ nĭ kaĭĭ waw'o na nthimo. Ithŷĭ nĭtŭkwĭtĭkĭla kana ŭneeni ŭŭ ŭnenganĭtŷe nthĭnĭ wa ŭneeni ŭŭ ŭtonya tŭ kŭmanyĭka nthĭnĭ wa ŭalyŭla wa nthĭnĭ wa kĭ-nthimo ŭkyasya kana syo nĭsyetĭkĭlĭle kŭsindwa nŭndŭ wa kŭmŭsŭanĭa we kana ti mŭndŭ mbee wa vala moko masyo mataĭ matonya kŭvika.

34. We *Yosevu* aisye, ‘Ame Mwāfi wakwa, Nyie nīngwītkīla kyovo mbee wa maŭndū ala syo iŭmbītia nyie; na We walea kŭmbetāfia maŭī masyo, Nyie nīngŭsyelekela na ngīthwa katī wa ala atumanu.’

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ وَمَا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ
وَلَا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa ū Mwāfi wake nīweew’ie mboya yake, na nīwawetangie maŭī masyo kuma kwake. Nīw’o We nī Wīw’i-W’onthē, Umanyi-W’onthē.

فَأَسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

36. Indī nīkvaumīlile kwoo *aŭme* itina wa kwona *movano ma we atena mavīyo*, nīkana *mo masŭvīe syīwa yoo īseo*, nīmoonie kana we nīwaīlītwe nī kwovwa kwa īvinda.

تَمَرَبَدًا لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا آيَاتِ لَيْسَجْنَتِهِ
حَتَّى جَاءَهُ

LUKU 5

37. Na andū eī ma mūika nīmalikile kyovonī vanīwe nake. Umwe woo aisye, Nyie mwene nīnonie *nthīnī wa ndoto* ngīviva ndivai.’ Na ūla ūngī aisye, ‘Nyie mwene nīnonie *nthīnī wa ndoto* nguīte mīkate īlūlū wa mūtwe wakwa na nyūnyi iimīlīsaa. Tūtavye ūalyūlo wayo; nūndū ithyī twīona we wī katī wa ala alūngalu.’

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَتَيْنِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَيْتُ أَعَصِرُ خَمْراً وَ قَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَيْتُ أَحْمِلُ
فَوْقَ رَأْسِي خُبْراً تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبْتُهَا بِأَيْدِيهِ
إِنَّا نُرَاكَ مِنَ الْحَسِينِينَ ﴿٣٧﴾

38. We *Yosevu* amŭsŭngīe, ‘Lī ūla inyw’ī mŭnengawe ndwīlīthwa ūnaetwe ndamŭnengete ūalyūlo wayo. Ū ū nī ūndū ūmwe katī wa ala Ngai Mwene Vinya W’onthē ūmanyīlītye Nyie. Nyie nīnīmīleete ndīni ya andū ala matamwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W’onthē na ala nī alei ma Itu.

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُورَثِيهِ إِلَّا نَبْتُكُمَا بِأَيْدِيهِ
قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكَمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كٰفِرُونَ ﴿٣٨﴾

39.'Na Nyie nlatife ndfni ya maaŋthe makwa, Avalamu na Isaaka na Yakovo. Ithyi tūitonya kŪkfanany'a kīndū ona kīva na Ngai Mwene Vinya W'onthe ona ūndf. Yŋi nī ūnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlū waitū na ūlū wa mbaa andū onthe, ūndf andū aingf mūno maitūngaa mūvea.

وَ اتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي اِبْرَاهِيمَ وَ اِسْحٰقَ وَ يَعْقُوبَ
مَا كَانَ لَنَا اَنْ نُّشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ذٰلِكَ مِنْ
فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَ عَلَي النَّاسِ وَ لَكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٣٩﴾

40.'Inyw'ŋ atindany'a makwa, eŋi nthīnī wa kyovo, eŋafi menyu me ivathūkany'o nīmo aseō kana nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla-Umwē, Mūnene Mūno Vyū?

يُصَاحِبِي السِّجْنِ ءَا زَيَابٌ مُّتَّفَرِّقُونَ خَيْرٌ اَمْ
اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤٠﴾

41.Inyw'ŋ mūthaiŋhaa vathei ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūndf nī masyŋtwa mathei tū ala mūmatw'ŋte, inyw'ŋ na maaŋthe menyu; Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatheetye watho ūlū wamo. Utw'io wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. We eyŋafte kana inyw'ŋ mūikakīthaiŋha kīndū ona kīmwē ateo We. Isu nīyo ndfni ūla ya w'o, ūndf andū aingf mūno maimŋsī. ^{2*}

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ اِلَّا اَسْمَاءٌ سَتَيِّمُوْهَا
اَنْتُمْ وَ اَبَاؤُكُمْ مَّا اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ اِنْ
الرَّكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ اَمَرَ اَلَّا تَعْبُدُوْا اِلَّا اِيَّاهُ ذٰلِكَ
الَّذِيْنَ اُنْفِقْتُمْ وَلَكِن اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤١﴾

42.Inyw'ŋ atindany'a makwa nthīnī wa kyovo, ūmwē katf wenyu, akamwīkīŋŋiya Mwīafi wake ndivai anyw'e; nake ūla ūngf, akambwa mūkelany'onī nyūnyi ikaŋsaa kuma ūlū wa mūtwē wake. ūvoo ūla inyw'ŋ mūkūŋŋitye nūminŋte kūtuwa.'

يُصَاحِبِي السِّجْنِ اَمَّا اَحَدُكُمْ فَيَسْتَمْتِقِي رَبِّيْ خَمْرًا
وَ اَمَّا الْاٰخَرُ فَيُصَلِّبُ فَتَاكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَاْسِهٖ
فَضَى الْاَمْرَ الَّذِيْ فِيْهِ تَسْتَفْتِيْنَ ﴿٤٢﴾

² *Ndeto 'Quyyim' kwīfanana na mūandīkīle wa Kulani Ntheu wīna nzŋa yīna vinya, yīna ūtonyi w'o na yīna wīkali. Yo ota ūu yonanasya kana ūtonyi wa kūlungalya na kūseūvyā mavītyo. ūu isio ūla itaalyūŋka sya mūŋkīto nthīnī wa ndfni syonthe nthīnī wa Kulani Ntheu syītawa 'Deemul-Qayyimah' sisya 98:6 *Al-bayyina*

43. Na ūmwe wa efi, Yosevu nīwamŭtavisyē ūla wasŭanīaa ta ūnŭŭlekwa. 'Ukangweta nyie kwa mwīafi waku.' Indī Satani nīwamŭlthisyē kŭmŭweta kwa mwīafi wake, kwa ūu nīwekalile kyovonī kwa myaka mīna.

LUKU 6

44. Na Mŭsumbī aisye, 'Nyie nīnonie nīhīnī wa ndoto ng'ombe mŭonza mosu, na ithuke mŭonza nziŭ na ingī mŭonza mbŭmŭ sya mbemba. Inyw'ī anene, ndavyei nyie ūalyŭlo wa ndoto yakwa ethwa inyw'ī nīmŭtonya kŭalyŭla ndoto.'

45. Mo masŭngīe, 'Syo nī ndoto nthokoanu na ithyī tŭyīsī ūalyŭlo wa ndoto nthokoanu ta ii.'

46. Na ūmwe wa ala mavonokie, na ūla yu walilikanile ītina wa īvinda īasa, aisye, 'Nyie nīngŭmŭmanyīthya ūalyŭlo wayo, kwa ūu inyw'ī ndŭmei.

47. Yosevu! 'We mŭndŭ wa w'o, tŭtavye ūalyŭlo wa ng'ombe mŭonza nou ikīŭwa nī ng'ombe mŭonza mosu, na iia mŭonza nziŭ sya mbemba na ingī mŭonza mbŭmŭ; nīkana ndonye kŭsyoka kwa andŭ nīkana mo matonye kŭmanya.'

48. We asŭngīe, 'Inyw'ī mŭkavanda kwa myaka mŭonza, īatīanīe mwīna kīthito, na yīla mŭŭketha mŭieka syīna makonde, ateo nini ila inyw'ī mwīīsaa.

49. Na ītina wa myaka īsu myŭmŭ

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ وَكَرَّ سَرِّيَّهُ فَكَيْثَ فِي السَّجِينِ
يُضَعِّعُ سِينِينَ ①

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَنِعَ بَقَرَاتٍ سَمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَنِعٌ عُجَافٌ وَسَعٍ سُنْبُلَاتٍ خُضِرٍ وَأُخْرٍ يَلْبَسُ بَابُهَا
الْمَلَأَ أَفْوُونِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ②

قَالُوا أَضْعَافٌ أُخْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَخْلَامِ
بِعِلْمِينَ ③

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ آتَاؤِنَا إِنَّا نَحْنُ
بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ④

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَنِعِ بَقَرَاتٍ سَمَانٍ
يَأْكُلُهُنَّ سَنِعٌ عُجَافٌ وَسَعٍ سُنْبُلَاتٍ خُضِرٍ وَأُخْرٍ
يَلْبَسُ تَعْلَى ارْجِعْ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ⑤

قَالَ تَزْرَعُونَ سَنِعَ سِينِينَ دَابَّاهَا حَصَدْتُمْ فَذُرُّوهُ
فِي سُنْبُلَيْهِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَأْكُلُونَ ⑥
ثُمَّ يَا أَيُّهَا مَنْ بَعْدَ ذَلِكَ سَنِعٌ شَدِيدٌ يَأْكُلَنَّ مَا

mũonza, ūla ūkethwa ūminūte kyonthe kūla inyw'ū mũkethwa mũmbanūtye kūla mũnaū mũnaketha, ateo kūnini kūla mwūlūthwa mwūyiūle makũmbũnū.

50. 'Na ūndū mwaka ūmwe wathela, andũ makanengwa mbua nyiingū na nthūnū wayo vakeethwa na mosyao maingū na mbeũ sya kumya mauta na syaũnyw'a.

LUKU 7

51. Na Mũsumbū aisyē 'Mũetei we kwakwa.' ūndū yūla mũtũmwa wavikie vala ūf we aisyē, 'Syoka kwa mwūfali waku na ūimũkũlya ūndũ kwailū tũtũ wa ila iveti syatilangile moko masyo; Nũndũ, Mwūfali wakwa nũmesū mũno mawalany'o ma maũf masyo.^{3*}

52. We Mũsumbū aikũlya ila iveti, 'Inyw'ū mwai na kyaũ yūla mwamanthie kũmũkuua Yosevu we atekwenda?' Nasyo syaisyē, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nataūwe nũndũ wa kũmũmba mũndũ ta ūũ----, ithūf tũyaaona ūthũku wake.' Kūveti kya Mũnene kyaisyē, 'Yu ū-w'o nũmũlūte kyeninū. Nyie ninyie nendaa kũmũkuua we atekwenda, na vate nzika, we nū mũndũ wa w'o.'

53. Yosevu aisyē, 'Nyie nūnakũlilye nūkana ūkunūkūli wūkwe nūkana we Mũnene atonye kũmanya kana Nyie ndyaasuka ūikūūku wake we atevo na ota ūu kũmanyūka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetūkūlasya maũf ma ala mate aikūūku maendee.

قَدْ مَتَّمُّوْهُنَّ إِلَّا قَلِيْلًا مِمَّا نَحْصِنُوْنَ ۝

ثُمَّ يَاْتِيْ مِنْ اَبَدٍ ذٰلِكَ عَامٌ فِيْهِ يُعٰثُ النَّاسُ
بِحٰقِبٍ وَفِيْهِ يَعْصِرُوْنَ ۝

وَقَالَ الْمَلِكُ اَنْتَوْنِيْ بِهٖ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُوْلُ قَالَ
اَرْجِعْ اِلَى رَبِّكَ فَسَمِعَهُ مَا بِالِالنِّسْوَةِ الَّتِي قَطَعْنَ
اَيْدِيَهُنَّ اِنَّ رَبِّيْ بِكَيْدِهِنَّ عَلِيْمٌ ۝

قَالَ مَا خَطْبُكَ اِذْ رَاوَدْتَنِيْ يُوسُفُ عَنْ نَفْسِيْ
قُلْنَ حَاشَ لِلّٰهِ مَا عَلَّمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوْءٍ قَالَتِ امْرَاَتُ
الْعَزِيْزِ اِنَّنِيْ حَصَّصْتُ لِحَقِّ اَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِيْ
وَاِنَّهٗ لَيَنَّ الصّٰدِقِيْنَ ۝

ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ اَنِّيْ لَمْ اَخْنُهٗ بِالْغَيْبِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ
كَيْدَ الْخٰٓئِبِيْنَ ۝

³ *Sisya musoa wa 32

54.'Na Nyie ndikwiyumya nthĩnĩ wa wonzu, nũndũ nĩ ūvũthũ thayũ kwĩka ūthũku ateo vala Mwĩafi wakwa weethwa na tei. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũekanĩ Mũno-Vyũ, Usũftwe nĩ tei.

وَمَا أَرِيُّ نَفْسِيْٓ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌۢ بِالسُّوءِ ۝١٤
إِلَّا مَا رَجِمْتُ رَبِّيَ إِنَّ رَبِّيَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝١٥

55.Na Mũsumbĩ aiseye, 'Mũetei vala nĩ nĩkana nyie nĩmũnyuve atw'ĩke wakwa mwene.' Na yĩla we waminie kũneena nake, asya 'Umũnthĩ we wĩ mũndũ wa kĩvĩla kĩnene na wĩna ūmanyi.'

وَقَالَ الْبَلَاءُ اتُّوْنِيْ بِهٖ اسْتَخْلَصْهُ لِنَفْسِيْٓ فَلَمَّا كَلَّمَتْهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ۝١٦

56.We aiseye, Nyuve Nyie ĩlũlũ wa inandũ sya nthĩ ĩno, nũndũ Nyie nĩ mũsũvĩ mũseo, na wĩna ūmanyi.'

قَالَ اجْعَلْنِيْ عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّيْ حَفِيظٌ عَلِيمٌ ۝١٧

57.Na ūu nĩw'ŋo Ithyĩ twamũnenevisye Yosevu nthĩ ĩsu. We nĩwamĩtũie vala vonthe we wendie. Ithyĩ nĩtũmũngae ĩnee Yitũ ūla Ithyĩ twendaa na Ithyĩ tũiekaa ĩtupi ya ala alũngalu yanangĩke.

وَكَلَّكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَدَّبُوهَا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نُوَبِّئُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝١٨

58.Na vate nzika, ĩtupi ya ĩtunĩ nĩ ĩseo kwa asu ala metĩkĩlaa na kũmũkĩta Ngai.

وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝١٩

LUKU 8

59.Na anaafthe ma Yosevu nĩmookie na maumĩla mbee wake, na we nĩwamamanyie ĩndĩ mo mamwosie we ta mũeni.

وَجَاءَتْهُ إِخْوَتُهُ يُوسُفَ فَدَعَا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ۝٢٠

60.Na yĩla we waminie kũmanenge kyaũya kyoo, ameie, 'Ndetei mwanaa nyinyia' wenyu ūla wĩna au wenyu. Inyw'ĩ nomũkwona kana Nyie nĩmũnenge inyw'ĩ kĩthimo kyusĩe na kana Nyie nĩ mũseo mũno vyũ katĩ wa athokany'a?

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ اتُّوْنِيْ بِأَخِيْ لَكُمْ مِنْ أَيْنَ تُكْمِلُونَ إِنِّيْ أُوْنِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ۝٢١

61. 'Indĩ inyw'ĩ mwalea kũmũete vaa nĩĩ nyie, Indĩ vaikethwa kĩthimo kya lĩu ĩngĩ kwenyu kuma vala nĩĩ, ona inyw'ĩ mũikathengeea nyie.'

فَأَن لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ۝

62. Mo masongĩe masya, 'Ithyĩ tũkatata kũmũsesenga ĩthe wake *etĩkĩle* kũtaanĩsya nake, na Indĩ vate nzika, ithyĩ tũkeeka ũu.'

قَالُوا سُرَّوْا عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ۝

63. Na amea athũkũmi make, 'Ikĩai mbesa syoo nthĩnĩ wa mĩio yoo *ota ũu* nĩkana matonye kwimanya masyoka kwa andũ ma nyũmba yoo; vangĩ nĩmatonya kũsyoka.'

وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

64. Na yĩla mo masyokie kwa ĩthe woo maisye, 'Ame ĩthe waitũ, ithyĩ nĩtũvatiwe kĩthimo *kĩngĩ kya lĩu*, kwa ũu tũtũme twĩna mwanaa mwaitũ nĩkana tũkathimĩwe kĩthimo kitũ, na vate nzika, ithyĩ tũkamũsũvĩa.'

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَيْهَتِهِم قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَنَا الْكَيْلَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانًا نَّكْتُلُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ۝

65. We *ĩthe woo* aiseye, 'Nyie nditonya ũmũĩkĩĩa inyw'ĩ tũlũ wake, ateo nĩmũĩkĩĩe oũndũ namũĩkĩĩe tũlũ wa mwanaa nyinyia mbee.' Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ We Mũsũvĩi Ula Mũseo Vyũ, na We nĩ We Usũftwe nĩ Tei Mũno wa ala mew'anĩaa tei.

قَالَ هَلْ امْتَكِرْتُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا ائْتَيْتُم بِنِيءِكُمْ مِنْ قَبْلُ قَالَ لَهُ خَيْرٌ حِفْظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ۝

66. Na yĩla mo mathaisye mĩio yoo, moona matũngĩwe mbesa syoo. Mo maisye, 'Asa waitũ, tũtonya kwenda kyaũ kĩngĩ ithyĩ? Mbasa sitũ syĩ vaa tũtũngĩwe. Ithyĩ tũkaete kyaũya kwa andũ maitũ, na kũmũsũvĩa mwanaa nyinyia waitũ ona tũkeethwa na mũio wa ngamĩle nima. Kyu nĩ kĩthimo kĩla nĩ ũvũthũ *kũkĩkwata*.'

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبُغِي هَذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَبِيئُ أَهْلَانَا وَنَحْفِظُ أَخَانًا وَنَزِدُكَ كَيْلًا بَعِيرٌ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ۝

67. We aisye, ‘Nyie ndiUmŭtŭma vamwe nake mŭtanengete wivŭto syŭtwanŭ ya Ngai Mwene Vinya W’onthe kana vate nzika, inyw’ŭ mŭkamŭtŭnga vaa nŭl, ateo mŭnathyŭlŭlŭkwa; Na mamina kŭmŭnenge wivŭto woo, aisye, ‘Ngai Mwene Vinya W’onthe nŭmasyaŭŭsyaa maŭndŭ ala ithyŭ tŭneena.’

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُوا مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُخَاطِبَكُمْ فَلَمَّا آوَتْهُ مَوْثِقَتَهُ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ⑥

68. Na Yakovo aisye ‘Inyw’ŭ aana makwa, mŭikavotele mŭomonŭ ŭmwe, ŭndŭ votelai mŭomonŭ yŭ kŭvathŭkany’o; na Nyie ndi ŭndŭ ndonya kŭmwŭka inyw’ŭ mbee wa Ngai Mwene Vinya W’onthe. Utw’io wŭna Ngai Mwene Vinya W’onthe tŭ. Nyie niŭte wŭkwatyo wakwa Kwake, na onthe ala mena wŭkwatyo nŭmaie Kwake.

وَقَالَ يَبْقَى لَّا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنِ الْحُكْمُ لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ⑦

69. Na yŭla mo malikile ŭndŭ ŭthe woo wameyŭaŭe kŭjaamauna kwa Ngai Mwene Vinya W’onthe, ateo kwŭthwa kana Yakovo aŭ na woni nthŭnŭ wake ŭla we weanŭŭsyee kwa kŭneena ŭu; na vate nzika, we aŭ na ŭmanyi mŭnene nŭndŭ lthyŭ nŭtwamŭmanyŭŭtye we, ŭndŭ andŭ aingŭ mŭno mayŭŭŭŭ.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسٍ يَبْعَثُونَ قَضَاهُمْ وَأَنَّهُ لَدُونِهِمْ لَمَّا حُلِّيَتْهُ وَكَانَ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ⑧

LUKU 9

70. Na yŭla mo mamŭthokeie Yosevu, we amwŭkalilye mwanaa nyinyia vakuvŭ nake mwene. Na we asya, ‘Nyie nŭ mwanaa mwenyu; kwa ŭu yu we ndŭkew’e kyeva nŭndŭ wa maŭndŭ ala mo meethŭiwe mayŭka!

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑨

71. Na yŭla we waminie kŭmanenge kyaŭya kyoo, we nŭweekŭie kŭkombe kya kŭnyw’a kŭw’ŭ nthŭnŭ wa ngusu ya wanaa nyinyia. Na ŭndŭ mŭnyafŭkya wa

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِمَهَائِهِمْ جَعَلَ السَّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَحِبِّهِ ثُمَّ أَدْنَى مَوْزِنَ أَيْتُهَا الْعِزَّةَ لَكُمْ لَسِرِّتُونَ ⑩

Ūvoo nīwatavanisye akyasya, 'Inyw'ī anŪu ma mūkwīlī, nīmweeka İvītyo ya ūng'ei.'

72. Mo maisye mamelekele mamakŪlya, 'Nī kyaŪ kīla inyw'ī mwaasya?

73. Mo masūngīe, 'İthyī nītwaasya kīkombe kya MŪsumbī kya kŪthima na ūla ūnŪŪkīete enengwa mŪio wa ngamīle, na Nyie nīngŪŪngamīa ūu.'

74. Mo masūngīe, 'Syītwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī nīmwīsi nesa vyŪ kana ithyī tŪyaaŪka kŪŪ kwīka ūthyoeuku nthī İno, na ithyī tŪi ing'ei.'

75. Mo maisye, 'Usilīlo wīthwa wī mwaŪ İndī, mweethwa inyw'ī nīmŪŪkengana?'

76. Mo masūngīe, 'Usilīlo wa ūu nī kana, ūla kīkombe kyu kīkwīthīwa kī ngusunī yake, we nīwe İtuvi yakyo. Uu nīw'o ithyī tŪmasilīlaa eki-ma-naī.'

77. İndī we ambīlīlīya kŪmantha makunianī moo mbee wa ikunia ya mwanaa nyinyia; na İndī akyumya kyo İkunianī ya mwanaa nyinyia. Uu nīw'o ithyī twalanilye İŪİŪ wa Yosevu. We ndai atonya kwosa mwanaa nyinyia kwa mwīlao ma MŪsumbī ateo kwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendete ūu. İthyī tŪnenevasya kwa ūnene wa *ivīla* ūla ona wīva İthyī twendaa; na İŪİŪ wa kīla mwene ūmanyi nī Umwe, MŪmanyi MŪno VyŪ.

قَالُوا وَقَبِلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا نَقَعِدُونَ ﴿٧٢﴾

قَالُوا نَقَعِدُ صَوَاعِ الْمَلَائِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِنْدٌ
بَعِيرٌ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٣﴾

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتَنَا لِنُفِيسَ فِي الْأَرْضِ
وَمَا كُنَّا سَرِيقِينَ ﴿٧٤﴾

قَالُوا فَمَا جَزَاءُ إِنْ كُنْتُمْ كَذَّابِينَ ﴿٧٥﴾

قَالُوا جَزَاءُ مَنْ وَجِدَ فِي رَجُلِهِ فَهُوَ جَزَاءُ كَذَّابٍ
تَجْرِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

قَبَدَا بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ آخِيهِ ثُمَّ اسْتَجْرَجَهَا
مِنْ وَعَاءِ آخِيهِ كَذَّابًا لِيُؤَسِّفَ مَا كَانَ
رِيَاءًا حَذَّاءًا فِي دِينِ الْمَلَائِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ
تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ شَاءَ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ
عَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

78. Mo maisye, 'Ethwa we nĩũyite, mwanaa nyinya wake nĩwooyite tene.' Indĩ Yosevu aia ũndũ ũũ kĩmbithĩ ngoonĩ yake na ndaamaumbũlĩla mo. Na we aisye, 'Inyw'ĩ mwĩoneka mwĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo mũthũku mũno vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mũneenaa.'

79. Mo maisye, We Mũnenevyeye we ena ĩthe mũkũũ mũno, kwa ũu, osa ũmwe waitũ vandũ vake; nũndũ ithyĩ twĩkwona we wĩ wa ala mekaa nesa.'

80. We asũngĩe, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nangany'e kana tũikamwose ũngĩ eka ũla ithyĩ tweethĩa kĩndũ kitũ nake; nũndũ tweeka ũu, vate nzika, twĩthwa katĩ wa ala mate alũngalu.'

LUKU 10

81. Na yĩla mo maminie kũyĩtũka nũndũ wakwa masyoka, maneenany'e me vamwe ũtee. Mwanaa nyinya ũla mũkũũ aisye, 'Inyw'ĩ nomwĩsĩ kana ĩthe wenyu nĩwoosie wĩvĩto kuma kwenyu syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ũla ũte ũlũngalu mwamwĩkie Yosevu. Kwa ũu, Nyie ndiũma, nthĩ ĩno kũvika nau ambĩtkĩlye nyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e ĩlũũ wakwa. Na We nĩ We Mũseo Mũno Vyũ katĩ wa asili.

82. Inyw'ĩ syokai kwa ĩthe wenyu na mũimwĩa, 'Ame ĩthe waitũ, mwana waku nĩũyite, na ithyĩ tũneenete ũndũ twĩsĩ tũ na tũinaĩ tũtonya kwĩthwa asũvĩ ma maũndũ ala matonekaa.'

قَالُوا إِنْ تَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ
فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَكَمْ يُبْدِيهَا لَهُمْ قَالَ
أَنْتُمْ سَرَقْتُمْ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٥٨﴾

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْئًا كَبِيرًا فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ تَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا
عِنْدَكَ إِنَّا إِذًا لَطَّالُونَ ﴿٦٠﴾

قُلْنَا اسْتَشِينُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِدْهُمُ الزَّمْ
تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاهُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ
وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ
عَنْ يَأْذَنَ لِي إِلَى أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٦١﴾

ارْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ
وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ
خَوَاطِينَ ﴿٦٢﴾

83. 'Na makūlye *andU ma* mūsyī ūla ithyī tūnaī nthīnī wa w'ō, na ma mūkwīlī ūla tūnookanisye naw'ō, na ow'ō ithyī twīneena w'ō.'

84. We asūngīe, 'Aiee, Indī illko syenyu nīsyamūkengete inyw'ī kwa kūete ūndū ūū ta kīndū kīseo. Kwa ūu nyie nīthwa na ūmīlīsyō mūlūmu. Nokwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaete mo onthe kwakwa nyie; nūndū We nī Umanyi-W'onthe, Ula-Mūlī.'

85. Na we *Yakovo* auma vala maī na asya, Uui kyeva kyakwa ūūū wa Yosevu!' Na metho make mausūftwe nī methoi nūndū wa kyeva, na we nīwasīlīaa kīmako kyake.

86. Mo maisye, 'Ithyī twīvīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndūkaeka kūneena ūvoō wa Yosevu okūvika ūwae ona kana kūkw'a.

87. We *Yakovo* asūngīe, 'Nyie nītwaa kyeva kyakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nīnīsf kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndū ūla inyw'ī mūtamesī.'

88. 'Inyw'ī aana makwa, inyw'ī endai mūkamūmanthe Yosevu na mwanaa nyinyia na mūikakw'e ngoo ūūū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; nūndū vai ūkusaa ngoo ūūū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala matetfīlīaa.'

89. Na yīla mo mavikie mbee wake *Yosevu* manwīe, 'Ame we mūkumye, ūkya nūtūkūnīte ithyī na andū ma nyūmba yaitū, na ithyī tūetete mbesa

وَسَلِّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَهَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٣﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْثَلًا فَصَبْرٌ جَبِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٤﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا سَعْدُ عَلَى يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنُهُ مِنَ الْحُزَنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٥﴾

قَالُوا تَاللَّهِ تَقْتُلُونَ دُرِّيًّا يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَدْرِكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٦﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثْنِي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُونَ اللَّهُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٧﴾

يَلْبَسِي أَذْهُبَاتٍ حَسَسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَجْبَلُوا تَأْتِسُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهَلْنَا الضَّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعٍ مُزْجَلَةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٩﴾

mbũthũ, kwa ũu we tũnenge kĩthimo kyuſe, na ĩthĩwa wĩ mũlau kwitũ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho amatuvaa ala alau.'

90. We Yosevu amakũlilye, 'Inyw'ĩ nĩmwĩsĩ ũndũ mwamwĩkie Yosevu na mwanaa nyinyia yĩla mwaĩ atumanu?'

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٩٠﴾

91. Namo mamũsũngĩa, 'Ow'o we nue Yosevu? Nake amasũngĩa, ĩĩ, Nyie ninyie Yosevu na ũũ nĩ mwanaa mwaitũ. Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩthĩtwe e mũlau mũno kwitũ ithyelfĩ. Ow'o, ũla w'ontho mũlũngalu na e mũmĩsya---- Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaekaa ĩtupi ya asu ala mekaa meko maseo yae.'

قَالُوا عَرَأَيْكَ لَآتَى يُوسُفَ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩١﴾

92. Namo masũngĩa, Ithyĩ twĩĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'ontho nũkũnenevetye we ĩũlũ waitũ na ithyĩ nĩwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ mũno.'

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَتَرَكْنَا وَرَاءَنَا كَنَانًا لَخَطِئِينَ ﴿٩٢﴾

93. Nake amea, 'Vai ĩvĩtyo yĩũtalwa ĩũlũ wenyu ũmũnthĩ; Ngai Mwene Vinya W'ontho namũekee inyw'ĩ! Na We nĩ Ula Usũĩtwe nĩ tei katĩ wa ala mew'anĩaa tei.'

قَالَ لَا تَثْرِبَنَّ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ يُغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٩٣﴾

94. 'Endai na kĩtonkyeo kĩĩ kyakwa mũkakie mbee wa ĩthe wakwa; we akakĩmanyaa. Na ĩndĩ mũĩndetee mũsyĩ wenyu w'ontho.'

لِذْهَبُوا بِبَيْتِي هَذَا فَالْقَوَّةُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بِصِبْرًا وَأَتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٤﴾

LUKU 11

95. Na yĩla mũkwĩĩ wataanĩsye, ĩthe woo aisye, vate nzika, Nyie nĩngwĩw'a mũuke wa Yosevu, onakau inyw'ĩ mwĩmbosa ta mũndũ mũkũũ ũtena kĩĩko.'

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٥﴾

96. Mo masÜngĩe, 'Kwa w' o wa Ngai Mwene Vinya W' onthe, we vate nzika, wĩo nthĩnĩ wa İvĩtyo yĩla İkũũ.'

97. Na yĩla mũeti wa ũvoo mũseo wookie, nĩwakiie *kĩtonyeo kya Yosevu mbee* wake na İndĩ atheew'a. İndĩ we *Yakovo* akũlya, 'Nyie ndyaamũtavya inyw'ĩ; Nyie nĩnĩsĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W' onthe ũndũ ũla inyw'ĩ mũtawĩsĩ?'

98. Mo maisye, 'Ame İthe waitũ, twĩĩsye ũekeo wa naĩ sitũ; ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ.'

99. Nake asya 'Kwa ũla W' o Nyie nĩngũmwĩsya ũekeo wa Mwĩafi wakwa. Vate nzika, We nĩ We Mũekanĩ Mũnene Mũno, Usũĩtwe nĩ tei.'

100. Na yĩla mo mookie kwa Yosevu nĩwamaie asyai make vamwe nake mwene, na asya, 'Likai Misili na mũuo, ethwa nĩkũũmwendeesya Ngai Mwene Vinya W' onthe.'

101. Na we nĩwamokĩlilye asyai make İũlũ wa kĩvĩla kya ũsumbĩ, na onthe mavalũka nthĩ na mothyũ moo matulĩtye-ndu kwoondũ wake. Na asya, 'Ame asa wakwa, ũũ nĩ wĩanũ wa ndoto yakwa İla ya tene. Mwĩafi wakwa nũmĩtw'ĩkĩthĩtye ya w' o. Na We nĩweethĩwe na İnee İũlũ wakwa yĩla We wanumisye kyovonĩ na amũete inyw'ĩ kuma weũnĩ wa mũthanga İtina wa Satani kũthokoany'a ngwatanĩo yakwa na anaasa. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũuu kwa ũla ona wĩva We wendaa; nũndũ We nĩ Umanyi-W' onthe, Mũĩ.

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلِكَ اَقَدِيْمٍ ﴿٩٦﴾

فَلَمَّا اَنَّ جَاءَ الْبَشِيْرَ اَلْقَاهُ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ فَاَزْدَدَ بَصِيْرًا قَالِ الْمُرَاَقِلُ لَكُمْ اِيْنِيْ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٩٧﴾

قَالُوْا يَا اَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا اِنَّا كُنَّا خٰطِيْنَ ﴿٩٨﴾

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٩٩﴾

فَلَمَّا وَاخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَ اَدْرٰى اِلَيْهِ اَبُوْهُ وَقَالَ اذْخُلُوْا مِصْرًا اِنْ شَاءَ اللّٰهُ اٰمِيْنَ ﴿١٠٠﴾

وَرَفَعَ اَبُوْهُ عَلٰى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهٗ سُجُوْدًا وَّ قَالَ يٰ اَبَتِ هٰذَا تَاْوِيْلُ رُّءْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّيْ حَقًّا وَقَدْ اَحْسَنَ بِيْ اِذْ اَخْرَجْتَنِيْ مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ تُرَخَّ السِّبْطُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ اِنْ رَبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَنْ يَّشَاءُ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿١٠١﴾

102.'Ame Mwĩafi wakwa, We nũnengete ũathimo na kĩfanda kya ũsumbĩ, na nĩwamanyĩsye maũalyũlo ma syĩndũ. Ame We Mũseũvya wa matu na nthĩ, We Nue Mũsũvĩ wakwa nthĩ Ino na Itunĩ. Eka kĩkw'ũ kĩkambĩthĩa Nyie nĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kwĩnengane kwendanĩ Kwaku na ngwatany'a nyie na ala alũngalu.'

103.Usu nĩ katĩ wa maũndũ ala matonekaa, ithyĩ tũũkũvuanĩsya we. Na we ndwaĩ namo yĩla mo meew'anie ĩũũ wa walany'o woo yĩla mo masamaa.

104.Na andũ aingĩ mũno maiketkĩla ona we wenda ũu mũno.

105.Na we ndũkwĩtya ĩtupi nũndũ wa ũndũ ũũ. Nĩ ũtao tũ kwa mbaa andũ onthe.

LUKU 12

106.Na nĩ Syama syĩana ata ila syĩ matunĩ na ĩũũ wa nthĩ, ivĩtũkaa, maisyathũkĩaa.

107.Na aingĩ mũno moo maimwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe mateũmwĩanany'a We na atindany'a ota ũu.

108.Mo ĩndĩ, mew'aa me eanĩ ĩũũ wa ũsilĩlo ũla ũkĩte kwoo na kĩthũũũũmũkĩlo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kũvika kwa mĩtũkĩ kwa ũla Saa ĩũũ woo mo matekũmanya?

109.Asya, 'Ino nĩyo nzĩfa yakwa: Nyie nĩtanaa kwa Ngai Mwene Vinya

رَبِّ قَدْ آتَيْنَتِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ فَأَطَرْتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيٌّ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّيْتَنِي مَسَلَةً بِالْحَقِّ بِالضُّلَمِ ۝

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَمَعُوا لَهُمْ وَهُمْ يُصْكَرُونَ ۝

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ۝

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِمْ مِنْ جَزَاءٍ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

وَكَايُنَ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ۝

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ۝

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ
مُتَّاعَةٌ بَتَّةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

W'onthe. Nyie n'ngwete k'lio kya ūmanyi mūtheu, ona asu ala mambik'laa Nyie ota ūu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūtheu; na Nyie ndi katī wa asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

110.Na Ithyī tūyaatŪma mbee waku andŪ AtŪmwa ateo aŪme, ala Ithyī twamavuanīsyē, kuma katī wa andŪ ma mīsyī. Mo īndī, nomangangīte īŪlŪ wa nthī na makona ūndŪ mŪminūkīlyo wa asu ala maī mbee woo wailyī? Na vate nzika, wīkalo wa Itunī nī mŪseo kwa asu ala mamūkīaa Ngai. Inyw'ī īndī nomūkamanya?

111.KŪvika īvinda, yīla AtŪmwa meeyītūkie na meeyona mo ene matw'kīthītw'e ta akenganni, ūtethyo WitŪ nīwawikie na mītūkī kwoo na īndī atangīwa ūla Ithyī twendaa. Na ūsilīlo WitŪ ndŪtonya kŪsīlīka kuma kwa andŪ ene naī.

112.Kwa ūla W'o, nthīnī wa ngewa yoo ve kīsomo kwa andŪ ala mena kīlīko. Ti kīndŪ kīseūvītw'e, īndī nī wīanīu wa ūndŪ ūla waī mbee wayo na ūalyŪlo wa syīndŪ syonthe kwa ūkuvī, na ūtongoi na tei kwa andŪ ala metīkīlaa.

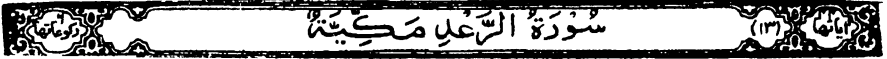
قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٩﴾

وَدَعَا إِلَى سَبِيلِ رَبِّهِ

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَكُنَّا الْأَخِرَةَ حَيْرًا لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١١٠﴾

حَتَّى إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّى مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١١﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ إِذْ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١٢﴾

AL-RA'D

(Wavuanīw'e Makka)

1. Syítwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Usūítwe nī Ūlau, Usūítwe nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim Raa Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Umanyi-W'onthe, Woni W'onthe. Ino nī Mīsoa ya Ivuku. Na maŪndū ala mavuanītw'e kwaku nī ma w'o, ūndī andū aingī mŪno mayīfkīlaa.

الَّتِي نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ①

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We Ūla wookīlīlye matu vate itūī ila inyw'ī mŪtonya kŪsyona. Na ūndī We atīnīka We-Mwene Kīvīlanī-kya-Usumbī. Na We aivinyīla syua na mwei syalika wīlanī; kīla kīmwē kīatīlaa nzīa yakyo kŪvika ūvandanī yīla yītw'e. We asyumīasya mīlao syonthe. We avuanasya Mīsoa nesa ūtheinī nīkana inyw'ī mwīthwe na mŪkīfō mŪlŪmu ūlŪwā wa kŪkomana na Mwīai wenyu.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْفَلَ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بَلِقَاءَ رَبِّكُمْ تُوَفُّونَ ②

4. Na We nī We Ūla wanyaīkīsyē nthī na eekīa īīma na mbŪsī nthīnī wayo. Na matunda We aseūvītye elī elī, ūme na īka. We atumaa ūtukŪ ūvw'īka mŪthenya. Nthīnī waw'o, nīw'o ve Syama kwa andū ala masŪanīaa.

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رِجَافًا مُّشْتَبِهًا ③
يُنْفِثُ الرِّيحَ لِيُغْضِبَ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. Na nthīnī wa nthī ve ilungu syī kīvathŪkany'o ikwatene kīmwē na kīla kīngī, na mīŪnda ya mīsavivŪ, na mīŪnda ya mallu, na mītende, īmeete-mwīnī ūmwe vamwe na ingī itameete ūu; syo ing'īthaw'a na kīw'Ū o kyu, ūndī ūthīyī nīūtŪtumaa imwe isyaa mosyao

وَفِي الْأَرْضِ قَطَعٌ مَّنَجِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَزُرْعٌ وَنَخِيلٌ وَسَوَآءٌ وَغَيْرُ سَوَآءٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفِضَ عَلَى بَعْضِهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْمَلِ إِنَّ

maingĩ kŭvĩta ila ingĩ. Nthĩnĩ wasyo ve Syama kwa andũ ala mamanyaa.

فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٥٠﴾

6. Na ethwa we nŭŭseng'a, ĩndĩ ũneeni woo nĩw'o wa kŭsengy'a mũno; 'Ata! ĩla ithyĩ tŭkatw'ĩka kĩtoo, ithyĩ ĩndĩ, nĩtŭkethwa na *mwĩkalo wa kyŭmbe kyeŭ?*' Aa nĩmo ala maleaa kŭmwĩtĩkĩla; Mwĩai woo, na aa nĩmo makethwa na mĩnyololo ngingonĩ syoo, namo makeethwa me ekali-ma-Mwakinĩ, vala nĩvo mo makekalaa.

وَإِنْ تَعْجَبَ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ إِذْ كُنَّا تَرَابًا إِنَّا أَنفِئُ خَلْقٍ جَدِيدٍ هُوَ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥١﴾

7. Na mo mena wendi wa kŭkŭlya kuma kwaku nĩkana mo maetewe ũthŭku ĩŭlŭ woo mbee wa ũseo, oyĩla ũsilĩlo wa kĩla mŭthemba *nŭminĩe* kumĩla mbee woo. Na nĩw'o, Mwĩai waku Ausũtwe nĩ ũkeko kwa mbaa andũ onthe ona wĩki wa naĩ woo wĩvo, na ow'o, Mwĩai waku *ota ũu* nĩ Mwai kwa kumya ũsilĩlo.

وَيَسْتَعِزُّونَكَ بِالْبَيْتَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

8. Na asu ala metĩkĩlaa maasya, 'Nĩkĩ Kyama kĩtheetw'e kwake kuma kwa Mwĩai wake?' We, vate nzika, wĩ Mŭkaanany'a. Na ve Ndongoi kwa kĩla mbaĩ ya andũ.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٥٣﴾

LUKU 2

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kĩla kĩka kĩsyaa, na mavu ala maumaa na ala mavikaa. Na kĩla kĩndũ kĩ kĩthimo kyakyo kĩfanĩe Kwake.

اللَّهُ يَلْعَلُ مَا تَخِيلُ كُلُّ أُنثَى وَمَا يَغِيصُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَنْزَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٥٤﴾

10. We nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa, Ula Mũnene, Uteananĩka-na-Kĩndũ, Ula-Wĩ-ĩlŭlŭ Mũno.

عِلْمُ الْعَمِيِّ وَالشَّهَادَةُ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٥٥﴾

11. We kafi wenyu ūla ūvithaa ndeto yake, na we ūla ūmfwetaa ūtheinī nūndū ūmwe mbee wa metho Make; na ota ūu, ūla wīvithaa ūtukū, na we ūla ūendaa ūtheinī mūthenya.

سَوَاءٌ قَنَلَكُمْ مَنَ أَسَرَ الْقَوْلَ وَمَنَ جَهَرَ بِهِ وَمَنَ هُوَ
مُسْتَخْفِيٌّ بِأَيْدِي النَّاسِ وَالسَّارِبُ بِالنَّهَارِ ⑩

12. Kwoondū wake MŪtŪmwa ve ūatfanŵo wa alaŵka mbee wake; mo nīmamūsūvŵaa we kwa mwŵao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaalyūlaa mwŵkalo wa andū okūvika mo maalyūle maūndū ala me nthīnī wa ngoo syoo. Na yŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe wenda kūmasilīŵla andū, vai kīsiŵŵi, ona mo mai na mūtetheesya ona wīva ūtee Wake.

لَهُ مَعْقِدَاتٌ مِّنَ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَ
مِنَ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُعَذِّبُوا
مَا بِأَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ
وَمَا لَهُمْ مِّنْ دُونِهِ مِنْ آلٍ ⑪

13. We nī We ūla ūmwonasya inyw'ī ūtisi kūmwikīŵa w'ia na wīkwatyŵo, na We nīūkīlasya mathweo maito.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ حَوَاقِمًا وَطُعْمًا وَيَنْشِئُ السَّحَابَ
الثَّقَالَ ⑫

14. Na kītalalŵki nīkīmūtaŵaa We na ndaŵa Syake na ota ūu alaŵka kwoondū wa w'ia Wake; na We nūtumaa makūna ma ūtisi na aimūkūna namo ūla We wendaa, ūndī mo nīmakaananaŵaa ūlūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŵla We nī mwai kwa kūsilīŵla.

وَيُنَزِّلُ الرِّيحَ الرِّعْدَ بِحُدُودِهِ وَالسَّلْجَ مِنَ خَيْفَتِهِ وَ
يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ وَهُمْ
يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحِسَابِ ⑬

15. Kwake We eweka nīkw'o mboya ya w'o ūtwaawa. Na isu ila mo masyŵkaŵlaa ūtee Wake iimasūngīŵaa ona vanini, tondū ūndū we ūla ūtambūūkasya moko make eŵi kūkyelekela kīw'ū nīkana kīvike kanyw'anī kwake ūsūngīŵawa, ūndī kīŵiūvikīŵaa. Na mboya ya alei nī kīndū kyanangīku.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا
يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٍ كَفِينِهِ إِلَى النَّارِ
لِيَبْلُغَ أَهْلَهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دَعَا الْكُفْرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ ⑭

16. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o kwInenganawe nī ūla w'onthe ona wīva wī matunī na ūlū wa nthī akyenda na ate kwenda na *ota ūu* syuu syoo now'o syīkaa, ma-kīoko na ma-wīoo.

17. Asya, 'Nūū ūla Mwīai wa matu na nthī?' Asya, 'Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, inyw'ī Indī mwosete atetheesya angī ūtee Wake ala matena ūtonyi wa ūseo kana ūthūku ona ūlū woo ene?' Asya, 'Kīlalinda na mūndū ūnūkwona nthī nīmatonya kwīthwa ūndū ūmwe?' Kana, mo makwatanasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala mombīte ila ivw'anene na ūmbi Wake nīkana syelī syonekae ivw'anene kwoo?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nī We Mūmbi wa syīndū syonthe na We nī Umwe, Ula Mūnene Vyū.

18. We atheesya kīw'ū kuma itunī, nīkana syanda itheesye kīw'ū kwīanana na kīthimo kyasyo, na kīw'ū kyu nīkīkuua īvūyū yimbu ūlū wakyo. Na kuma nthīnī wa kīw'ū kīla mavvūvasya na mwaki, maimantha kūseūvya mathaa kana mīio ya kūkita, *nīvaumaa* īvūyū yīvw'anene nayo. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe wonanasya w'o na ūvūngū. Yu, ūlū wa īvūyū, nīyīendaa ta mavuti, īndī kwa kīla kīmaunaa andū, kīkalaa ūlū wa nthī. Ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'on the ūnenganae ngelekany'o.

19. Kwa asu ala mamwītīkaa Mwīai woo nī ūseo wa tene na tene; na kwa asu ala matamwītīkaa We, ona makethwa na

وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا
كَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْاَصَالِ ۝۱۶

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ
اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُوْبَةٍ اَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ
شَيْئًا وَلَا ضَرًا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرَةُ
اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ
شُرَكَاءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ
قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝۱۷

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةً يَقْدِرُهَا
فَاَحْتَمَلَ الشَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمَتَّابُوْنَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ اَبْتَعَاءٌ حٰلِيَةً اَوْ مَتَّاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهٗ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبٰطِلَ هٗ فَاَمَّا الزَّبَدُ
فَيَذٰهَبُ جُفَاءً وَّاَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ
فِي الْاَرْضِ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝۱۸

لِّلَّذِيْنَ اٰتٰىهُمُ الْحُسْنٰى وَالَّذِيْنَ لَمْ يَخْبَرُوْا
بِالْحٰقِّ

syĩndũ syonthe ila syĩ TŪLŪ wa nthĩ, ona makongeleelwa ingĩ syĩana ta isu, maitonya kwĩyovosya mo-ene nasyo kuma vo. Asu nĩmo makethwa na ūtalo mŭthŭku, na wĩkalo woo nĩ Ngienanĩ. Nĩ vandũ vathŭkĩte ata ĩndĩ va kŭthŭmŭa!

لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ وَرِيسُ الْإِهَادِ ﴿٥٠﴾

LUKU 3

20. We ĩndĩ, ūla wĩsĩ kana maũndũ ala we wavuanĩw'e kuma kwa Mwĩai waku nĩ maw'o, ūndũ ūmwe na ūla nĩ kĩlalinda? *Indĩ* no ala manenetwe mĩthĩnzĩo ya ūmanyi tũ makasũanĩa:

إِنَّهُمْ يَعْلَمُونَ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَلِمَاتٍ
هُوَ عَمَّا يُنْتَاهِي تَدَكَّرُ لَوْ لَوْ لَوْ الْأَبَابِ ﴿٥٠﴾

21. Asu ala meanĩasya mwĩw'ano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na matanangaa ūtianĩo;

الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْعَيْثَانَ ﴿٥١﴾

22. Na ala makwatanasya ūndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩyĩaĩte makwatanw'e, na kũmũkĩa Mwĩai woo, na makĩaa ūtalo mŭthŭku.

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا آمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوْصَلَ وَ
يَخْشُونَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٥٢﴾

23. Na asu ala momĩasya makĩmantha mumo wa Mwĩai woo, na kũsyaĩsya Mboya, na kumya katĩ wa ila Ithĩ tũmanengete mo, kĩmbithĩnĩ na ūtheinĩ, na kũkũany'a ūthŭku na ūseo. Aa nĩmo makethwa na ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ ya Utũo wa mŭminũkĩlyo----

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَ
يُؤْتُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى
الدَّارِ ﴿٥٣﴾

24. Mĩũnda ya Tene-W'onthe. Mo makamĩlika yo na *ota ūu* asu ala alũngalu kuma katĩ wa maaĩthe moo, na iveti syoo na syana syoo. Na alaĩka makalika kwoo kuma kĩla mbingĩlo, *makyasya*;

جَنَّاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَاللَّهُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ
مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٥٤﴾

25.'Mūuo wīthwe nenyu, nūndū nīmwoomīsyē; sisyai ūndū ituvi ya Utūo wa mūminūkīlyo yīseūvīte mūno wīana.

سَلِّمُوا عَلَيْنَا بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٥﴾

26.Na asu ala manangaa ūtianīo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, itina wa kūtianīa na kūaany'a ūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe wīyīafite ūkwatanw'e, na kwīka ūthyoeuku ūlū wa nthī---ūlū woo ve kūfumo namo makeethwa na ūtūo wī woo.

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُمْ بِهِ أَنْ يُوْصَلَ وَيَفْعَلُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ الْبِرَّ وَالْهُدَى ﴿٢٦﴾

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe athanthaasya kyaūya Kyake kwa ūla w'onthe ona wīva We wendaa na kūkīnyivya kwa ūla w'onthe we wendaa. Namo nīmatanīaa thayū wa nthī Ino, oylā thayū wa nthī Ino no ūtanu wa wīnda ūkīfelekanw'a na ūla ūkoka.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٧﴾

LUKU 4

28.Na asu ala matetkīlaa maasya, 'Ntkī Kyama kīitūmawa kwake kuma kwa Mwīafī wake?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amaekaa mae asu ala We wendaa na kūmatongoesya Kwake-Mwene asu ala mamwelekelaa We.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُعَلِّمُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنَابِ ﴿٢٨﴾

29.'Asu ala metkīlaa, na ala ngoo syoo syonaa ūthūmūo nthīnī wa kūmūlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe. It, no nthīnī wa kūmūlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe vala ngoo itonya kwona ūthūmūo;

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٩﴾

30.'Asu ala metkīlaa na kwīka mawīa maseo---Utanu ūkeethwa wī woo, na vandū vaseo mūno vyū va kūsyoka.

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحَسُنَ مَا أَجْرٌ ﴿٣٠﴾

31. Uu n'w'o Ithyi t'ut'um'ite kwa andu, ala ang'i maminie k'ukw'a, n'kana we utonye k'omasomea mo k'ila Ithyi t'uvuan'sye we, na nome'olea k'umw'it'k'ila Ngai Ula Us'ut'we n'i ulau. Asya, 'We n'i Mw'iafi wakwa; vai Ngai ateo We. Nyie nia m'ut'k'ifo wakwa nth'ini Wake na k'umwelekelwa We n'w'o ul'uko wakwa.'

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُوا عَلَيْهِمُ آيَاتِي أَوْحِينَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ۝

32. Na takethwa kwai Kulani i'la n'und'u wayo i'ima syai itonya k'uthamw'a kana n'und'u wayo nth'i ikat'uan'iw'a kat'i kana n'und'u wayo akw'u makaneenw'a namo, mo, maikam'it'k'ila yo. Aiee, uvoo w'ina Ngai Mwene Vinya W'onthe vyu. Mo e'f'k'ili nomaamba k'umanya kana, takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe n'wendie kw'k'ia kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa atonyie k'umatongoesya mbaa andu onthe? Na kwa asu ala matet'k'ila, Mbanga nd'kaeka k'umaval'ok'ila mo n'und'u wa ma'und'u ala mo mek'ite kana k'uvika vakuv'i na m'usy'i woo, k'uvika utian'fo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe uvike. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndalea kw'ian'isya utian'fo Wake.

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُفِّرَتْ بِهِ الرِّبُوتُ بَلِ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَأْنَسِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُوبِيتُهُمْ مَا بِمَنَعُوا قَارِعَةً أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ۝

LUKU 5

33. Na vate nzika, At'umwa ala ma'i mbee waku n'f'nav'uthiw'e; ind'i Nyie n'f'namanengie i'vinda asu ala maleile kw'it'k'ila. Na ind'i Nyie n'f'namakwatie mo, na us'il'ilo Wakwa wailyi ata ind'i!

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بِرُسُلِ مِنَ قَبْلِكَ فَاَمَلَيْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ اخَذْتُهُمْ كَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝

34. We ind'i, Ula u'ungamaa i'ilo wa k'ila thayu k'umanya undu w'ika, akamaeka mo mathi mate asil'ile? Namu no

أَفَنَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَتُوهْمُ أَمْ يُتَّبِعُونََهُ بِمَا لَا يَعْلَمُونَ فِي

mamwīananasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na atindany'a. Asya, 'Mawetei mo.' Inyw'ī mŭkamŭmanyīthya We undu utesi iulu wa nthi? Kana, no ūneeni mŭthei tŭ? Aiee, Indī walany'o wa alei nīwamakavītw'e methonī moo, namo nīmatŭngītwe ītina kuma nzīanī īla ya w'o. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūekaa ae ndakethwa na mŭtongoi.

الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ نَزِتَ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا
مَكْرَهُمْ وَصَدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٥﴾

35. Ve ūsifllo kwoo nthīnī wa thayū ūŭ wa yu, na vate nzika, ūsifllo wa Itunī nī mŭmangŭ, namo maikethwa na mŭmasiflī kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَعَذَابٌ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِن وَّاقٍ ﴿٣٥﴾

36. Ngelekany'o ya Itu yīla yathiwe akīma-Ngai, nī yīla yīvulutasya tŭlŭsī: matunda mayo nī ma tene na tene, na ota ūu kyuu kyayo. Yu nī ītuyi ya asu ala alŭngalu; na ītuyi ya alei nī Mwaki.

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعِدَ الْمُتَّقُونَ لِيُجْزِيَ مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ مِنْ لَحْمٍ دَائِمٍ وَظِلِّهَا تِلْكَ عُقْبَةُ الَّذِينَ اتَّقَوْا
وَعُقْبَةُ الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٦﴾

37. Na asu ala Ithyī tŭmanengete Ivuku, nīmatanaa nŭndŭ wa maŭndŭ ala mavuanītw'e kwaku. Na katī wa nguthu syī kīvathŭkany'o ve amwe ala maleaa kīlungu kīmwe kyayo. Asya, 'Nyie nīyīfaiwe kŭmŭthaiha Ngai Mwene Vinya W'onthe tŭ na ti kŭseŭvya atindany'a Make. Nyie nītanīaa Kwake, na Kwake nīkw'o ūalŭko wakwa.'

وَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَن يُنَادِي بَعْضُهُمْ قَوْلًا إِنَّمَا أُمِرْتُ
أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ
مَأْبٍ ﴿٣٧﴾

38. Na ūu nīw'o Ithyī tŭyīvuanītye ta ūtw'io mŭtheu. Na ethwa we wīatīfa mawendī moo mathŭku ītina wa ŭmanyi ūla ūkŭvikīe we, we ndŭkethīwa na mŭnyanya kana mŭsiflī kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنِ ابْتِغَتْ أَهْوَاءَهُمْ
بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَّاقٍ وَلَئِنِ
﴿٣٨﴾

LUKU 6

39.Na, mŭno, Ithyĩ nĩtwamatŭmie Atŭmwa mbee waku, na nĩtwamanengie mo iveti na syana. Na kŭitonyeka Mŭtŭmwa kŭete Kyama ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nŭndŭ kĩla ĩvinda yĩna ūtw'io *mŭtheu*.

40.Ngai Mwene Vinya W'onthe avetangaa kĩla We wendaa, na akĩtwaffaa *kĩla* We *wendaa* Na uumo wa motw'io *onthe* wĩ vamwe *Nake* We.

41.Na ona Ithyĩ tŭkakwor.y'a *wĩanũ* wa maŭndŭ amwe ala ithyĩ tŭmatelemasya namo, kana Ithyĩ tŭkaŭkw'ithya we, *vethwa ve kĩvathŭkany'o kĩnini*, nŭndŭ wĩa waku we no kŭvikya Utŭmane tŭ, na ĩlŭ Waitŭ Ithyĩ nĩ kŭtala.

42.Mo nomonaa kana Ithyĩ nĩtŭmĩthokee nthĩ, tŭkĩmĩola kuma mĩvakanĩ yayo? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtusaa; vai wa kŭalyŭla ūtw'io *Wake*. Na We E-mĩtŭkĩ kwa kŭtala.

43.Na asu ala maĩ mbee woo onamo nĩmaseŭvisye ūsŭanĩo ota ūŭ, ĩndĩ masŭanĩo onthe ala mathŭkŭmaa nĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nĩwĩsĩ ūndŭ kĩla thayŭ wĩkaa; na alei omĩtŭkĩ makamanya ĩtuvi ya mŭminŭkĩlyo ya ūtŭo *ŭŭ* yĩkeethwa yĩ yaŭ.

44.Na asu ala matefĩkĩlaa masya, 'We ndwĩ Mŭtŭmwa.' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Ngŭsĩ katĩ wakwa nenyu, na ota ūu, we ūla wĩna ūmanyi wa Ivuku.'

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا
وَذُرِّيَّةً ۗ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٍ ﴿٣٩﴾

يَسْأَلُونَ اللَّهَ مَا يُنَزَّلُ عَلَيْهِمْ مِنْ رِسَالٍ وَعِنْدَ اللَّهِ مَزَاجٌ ﴿٤٠﴾

وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَقَّيْتِكَ
فَأَنبَأْنَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعْتَدِلَ فِي حُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤٢﴾

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ
عُقِبِيَ الدَّارِ ﴿٤٣﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۗ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ مَكِّيَّةٌ

(114)

IBRAHIM

(Wavuanlw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Woni W'onthe. Yĩ nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũũvuanĩsyie we nĩkana we ũtonye k-ũmaumya mbaa andũ onthe kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, kwa mwĩao wa Mwĩafi woo, nzĩlanĩ ya Ula-Wĩ-Vinya, Ula-wa-Kũtaĩwa.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ. Na woo nĩ wa alei nũndũ wa ũsĩfũlo ũla mũthũku vyũ;

4. Asu ala mawendaa thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa Itunĩ, na kũmasĩfa andũ nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmĩthyoekya. Asu nĩmo malikĩte kũasa mũno ĩvĩtyonĩ.

5. Na Ithyĩ tũimũtũmaa Mũtũmwa ona ũmwe ateo ena kĩthyomo kya andũ make nĩkana we atonye kũmatheesya mo *syĩndũ*. Na ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũekaa ũla We wendaa ae, na kũmũtongoesya ũla We wendaa. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Mũf.

6. Na ithyĩ nĩtwamũtũmie Mose na Syama Siitũ, *tũyasya*, 'Maumye andũ maku kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, na malilikany'e mo matukũ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa kĩla mũndũ ũmĩfasya na ũtũngaa mũvea.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمٰنُ كَتَبَ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۗ بِذٰنِ رَحْمَتِ رَبِّهِمْ اِلَى صِرٰطٍ الْعَرِيزِ الْحَمِيدِ ۝

اللّٰهُ الَّذِي لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَوَيْلٌ لِّلْكَٰفِرِيْنَ مِنْ عَذٰبِ سَعِيْرٍ ۝
اَلَّذِيْنَ يَسْتَحْيِوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلٰى الْاٰخِرَةِ
وَيَصُدُّوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عَوَجًا
اُولٰٓئِكَ فِى صَلٰٓئٍ بَعِيْدٍ ۝

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا بِلِسٰنٍ قَوْمِهٖ لِيُبَيِّنَ
لَهُمْ فَيُضِلَّ اللّٰهُ مَنْ يَّشَاءُ وَيَهْدِىْ مَنْ يَّشَاءُ
وَهُوَ الْعَرِيزُ الْحَكِيْمُ ۝

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِآيٰتِنَا اَنْ اَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ
الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۗ وَذَكَرْهُمْ بِآيٰمِ اللّٰهِ اِنْ فِىْ ذٰلِكَ
لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبّٰرٍ شٰكُوْرٍ ۝

7. Na lilikanai ylla Mose wamatavisye andũ make, ‘Lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W’ontho ũlũ wenyu, ylla We wamumisye inyw’I kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthnise inyw’I na ũsilflo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtialya iveti syenyu,; na nthĩnĩ wa ũndũ ũsu vaĩ ũtato mũnene kwenyu kuma kwa Mwĩafi wenyu.

LUKU 2

8. Na ota ũu lilikanai ũvinda ylla Mwĩafi wenyu watavanisye, ‘Ethwa inyw’I nĩmũũtũnga mũvea, Nyie vate nzika, ngamũnenge inyw’I manee maingĩ, ĩndĩ ethwa inyw’I mũi na mũvea, ĩndĩ manyai kana ũsilflo Wakwa nĩ mwai mũno.

9. Na Mose aisye, ‘Ethwa inyw’I nĩmũũlea kwĩtkĩla, inyw’I vamwe na asu ala me ũlũ wa nthĩ inyw’ontho, mũĩtonya kũmwĩka Ngai Mwene Vinya W’ontho naĩ; ow’o Ngai Mwene Vinya W’ontho nĩ Wĩyanĩe-We-Mwene, Ula Wafĩwe-Nĩ-Kũtaĩwa.’

10. Uvoo wa ala maĩ mbee wenyu nowaamũvikĩa inyw’I, Andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Athamuti, na ala maĩ ĩtina woo? Vai ũmesĩ yu ateo Ngai Mwene Vinya W’ontho. Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ĩndĩ mo nĩmakunĩkie makanyw’a moo na moko moo, na maasya, ‘Ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo, na vate nzika, ithyĩ twĩna nzika ĩtathela-ũlũ wa

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَلَكُمْ مِنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدْعُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ①

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ①

وَقَالَ مُوسَى إِنَّ تَكْفُرًا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَأَنَّ اللَّهَ لَنَجْزِي جُنُودًا ①

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ النَّبِيَّ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمٌ فَجَّعْنَا لَهُمْ وَأَنْبَادُهُ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ رُحْمًا يُبْتِغُونَ قُلُوبَهُمْ فِي أَقْوَامِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ①

maÜndü ala we üÜtwĩfa ithyĩ. ^{1*}

11. AtÜmwa moo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩna nzika ũÜÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MÜseÜvya wa matu na nthĩ? We nÜmwĩtaa inyw'ĩ nĩkana atonye kÜmÜkeka inyw'ĩ naĩ syenyu, na kÜmÜnenge inyw'ĩ İvinda kÜvika İvindanĩ yĩtw'e.' Mo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩo andÜ otaitÜ ithyĩ-ene, inyw'ĩ mwendaa kÜtumya ithyĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla maaĩthe maitÜ mathaithaa. Indĩ tÜeteei ÜkÜsĩ mÜtheu.'

12. AtÜmwa moo nĩmamatavisye, 'Ithyĩ now'o twĩ andÜ otenyu tÜ, İndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amÜnengae İnee Yake Üla ona wĩva We wendaa kuma katĩ wa athÜkümi Make. Na ti ũÜÜ waitÜ kÜmÜete e inyw'ĩ ÜkÜsĩ ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na no nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tÜ eweka Üla eĩkĩli maİltwe nĩ kw'ia mÜkĩũo woo.

13. Na ithyĩ twaİltwe nĩ kÜlea kw'ia mÜkĩũo witÜ nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, 'oyĩla We nÜtwonetey e ithyĩ nzĩa sitÜ? Na vate nzika, ithyĩ tÜkoomĩsya ÜthÜku w'onthe Üla inyw'ĩ mÜtwĩkaa. Kwa Üu, asu ala maĩkĩũaa nĩmaie mÜkĩũo woo

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أِنِّي اللهُ شَكَّ فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَدْعُوكُمْ لِنُقَبِلَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَتُوَعَّدَكُمْ إِلَىٰ
مُسْتَبْرَأٍ قَالُوا إِنَّا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ
تَصُدُّوَنَا عَمَّا كَانَتْ أَبَاؤُنَا قَاتِلُوا سُلْطٰنَ
مُؤْمِنِينَ ۝

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلَكُمْ وَ
لَكِنَّ اللهَ يُبْنِي عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ
لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطٰنٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللهِ وَعَلَىٰ اللهُ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَىٰ اللهُ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا
وَلَنْصَبِرَنَّ عَلَىٰ مَا أُرْسِلْنَا وَعَلَىٰ اللهُ فَلْيَتَوَكَّلِ
بِئْسَ التَّوَكُّلُونَ ۝

¹ Ngewa İno ya Kulani 'Faraddoo aidiyahum fi afwahihim' *matÜngĩe moko moo makanyw'anĩ moo yĩtwony'a mÜvw'anano wa mÜndÜ ekĩte moko make kanyw'anĩ wake nĩ kÜkunĩka. Mbee wa kÜvuany'a ngewa İno ya mwanya, mÜndÜ nĩwaİltwe nĩ kÜmánya Üla ÜnÜÜwetwa nthĩnĩ wa mÜsoa ÜÜ nÜÜ. Nİ Ütheinĩ kana kĩko kĩnĩ nĩ ũÜÜ wa alei, kwa Üu kĩna moalyÜlo eİf, ala mekwĩtĩkĩũka. Nİvatonya*

nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.²

LUKU 3

14. Na asu ala maleile kwĩkĩla nĩmamatavisye Atũmwa moo, 'Ithyĩ vate nzika, tũkamũlungya kuma nthĩ Ino yaitũ mwalea kũsyoka nthĩnĩ wa ndĩni yaitũ.' Na ĩndĩ Mwĩafi woo nĩwamatũmie ũvuany'o; Ithyĩ vate nzika, tũkamananga alei.

15. 'Na vate nzika, Ithyĩ tũkatuma mũtũa nthĩnĩ wa ĩ-nthĩ ĩtina woo. Uu nĩ kwa we ũla ũngamaa ena w'ia na ũtw'io Wakwa na ũla ũsũvĩaa ũkany'o wakwa.

16. Namo nĩmavoyie kwoondũ wa ũkĩlyo, na nũndũ wayo kĩla mũmaitha mwĩkathĩĩ wa ũla w'o atw'ĩkie vathei.

17. Mbee wake ve Ngiena; nake akanyw'ĩthw'a kĩw'ũ kĩtheũkĩte.

18. We akakĩnyusaa ĩkunda kwa ĩkunda, ate kũkyenda, atatonya kũkĩmelya. Na kĩkw'ũ kĩkamumĩĩĩla kuma kĩla ngalĩko, onakau ndakakw'a. Na mbee wa ũu, vakeethwa ũsilĩlo mwai kwake.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ
أَرْضِنَا أَوْ نَتَّوَدُّنَ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ

لَهُمْ لَيْكِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤﴾

وَلَنُكَفِّرَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ

خَافَ مَقَابِلِي وَخَافَ وَعَبَدَ ﴿١٥﴾

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٦﴾

مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٧﴾

يُتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسَبِّغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ

كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ

حَلِيطٌ ﴿١٨﴾

² kũalyũlwa ta mo, alei, mekisye moko moo makanyw'anĩ moo ene. Kũu nĩ kwasya kana mo nĩmaĩle kũea ngewa na Atũmwa na avikĩli moo. Vau nĩvavikawa yĩla mũndũ ũvikaa mũthya na akethwa atena ũndũ ũtonya kwasya. Kwa ũu we endeeaw'a nĩ mwĩkalo ũũ wa kũlea kwonany'a kana ndena ũndũ ũngĩ wa kũneena.

Nthĩnĩ waũalyũlo wa keli nĩvatonyeka kana makany'a nĩ ma Atũmwa. Ota ũu veonany'a kana nũndũ wa kwamba kũeka kũneena ĩndĩ kwa nzĩa yĩ kĩvathũkany'o. ĩndĩ ũ-w'o nĩ kana alei nĩmamaũngamasya Atũmwa maĩkatavany'e maimatavasya mavinge makany'a moo. Ualyũlo ũũ naw'o nũũtw'ĩtkwa nĩ Kĩlungu kĩla kyatĩala kya mũsoa ũũ vala alei maendee na kũseũvya kĩtumi makyasya: 'Ithyĩ nĩtũleete maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo na vate nzika ithyĩ twĩna nzĩa kũndũ kwĩli tũlũ wa kĩla we ũtũwĩfia ithyĩ.'

19. Uvoo wa asu ala metkila Mwāfi woo nī kana mawfa moo nī ta mŭu ūla ūvalaanaw'a nī kīseve kī vinya mŭthenya wa kīfutani kīnene. Mo Maikethwa na ūtonyi ūlŭ wa maŭndŭ ala mo meekie. Usu ow'o, nī wanangfko mŭnene.

20. Inyw'ī nomwona kana Ngai Mwene Vinya W'onthe oombie matu na nthī na ūla W'o. We akenda nīŭmŭvetanga inyw'ī, na kŭete kyŭmbe kyeŭ.

21. Na ūu ti vinya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini.

22. Mo makamŭla onthe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūndī ala onzu makamatavya ala mekaa mong'endu; 'Vate nzika, ithyī twaī aatīi menyu; inyw'ī ūndī, mŭitonya kŭtŭtethya na kīndŭ ūlŭ wa ūsilŭlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makamasŭngfa, 'Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwatŭtongoesye ithyī, vate nzika, ithyī twīthwa twamŭtongoesye inyw'ī. ūndī yu no ūndŭ ūmwe kwitŭ, twoonany'a kŭlea kŭmŭsya kana twoonany'a ūmŭsyo; kwitŭ vai ūkŭlo.

LUKU 4

23. Na yīla ūvoo ūkatuwa, Satani akaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amwathie kyathī kya w'o, ūndī nyie nīnamwathie inyw'ī na nīnamŭvalŭkilye. Na nyie ndyaī na ūtonyi ūlŭ wenyu ateo nyie nīnamwītie nenyu nīmwambīw'ie nyie. Kwa ūu, mŭikandŭle mŭtī nyie, ūndī ūtŭlei inyw'ī ene. Nyie nditonya kŭmŭtetheesya inyw'ī onenyu mŭitonya kŭndetheesya nyie. Nyie nīnīminŭte kŭlea kŭmbīanany'a na Ngai kwenyu. Nŭndŭ vate nzika, vakeethwa na ūsilŭlo wī woo kwa eki-ma-naī.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
اشتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
مَعًا كَسْبًا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبُعيدُ ⑤

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑥
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑦

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ الَّذِينَ اتَّكَبُوا
إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَعْتًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَفُونَ عَنَّْا مِنْ
عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَّنا اللَّهُ لَهَدَيْناكُمْ
سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرُنا أَمْ صَبْرُنا ما لَنا مِنْ قَبيحٍ ⑧

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ
وَعَدَ الْحَقُّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَما كانَ لِي
عَلَيْكُمْ مِنَ سُلْطٰنٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي
فَلَا تَلُومونِي وَلَوْ مَوَّأْتُمْ مَما أَنفَسْتُمْ ما أَنَا بِبَصِيرٍ
وَمَا أَنْتُمْ بِبَصِيرٍ إِنِّي كَفَرْتُ بِما أَشْرَكْتُمْونَ
مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذابٌ أَلِيمٌ ⑨

24. Na asu ala metfklāa na kwīka meko maseo makeetfklw'a kūlika nthīnī wa Mfūnda īla īvīfīlāa mbūsī katī wayo, nīvo mo makekalāa kwa mwīao wa Mwīali woo. Ngethi syoo vo ikeethwa 'Mūoo.'

25. We nowonaa ūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe ūnenganae ngelekany'o ya ndeto nzeo? Nī ta mūtī mūseo, ūla mwīi waw'o nī mūlūmu na ūla mbonge syaw'o ivikaa ītunī.

26. Usyaaa ūsyao waw'o mavinda onthe kwa Mwīao wa Mwīali waw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o kwa andū nīkana matonya kūsūanīa.

27. Na ūvoo wa ndeto nthūku nī ta ūla wa mūtī mūthūku, ūla ūkūawa kuma fūlū wa nthī na ndwīna ūlūmu.

28. Ngai Mwene Vinya W'onthe ameklāa etfklī vinya na ndeto īla ivandītwe ikalūma nesa nthīnī wa thayū ūū wa yu na Itunī; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amaekaa alei mae. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa ūndū We wendaa.

LUKUS

29. We noūmonaa asu ala maalyūlile īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūlei wa kūtūnga mūvea na mamalikya andū moo nthīnī wa wīkalo wa wananglko-----
30. Ngiena nī yīva? Vo nīvo mo makavīa; na nī vandū vathūku vau va kūthūmūa.'

31. Na mo nīmaseūvītye akīlany'a ma Ngai Mwene Vinya W'onthe kūmathyoekya andū kuma nzīanī Yake. Asya. 'Itanīthyei inyw'ī ene kwa īvinda, na īndī, vate nzika, kyalo kyenyu kyelekele Mwakinī.'

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ يُحَمَّدُونَ
فِيهَا سَلَامٌ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ
طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

تُؤْتِي أَكْثَرَهَا كُلِّ جَيْنٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَمَثَلٌ كَلِمَةٌ خبيثَةٌ كَشَجَرَةٍ خبيثَةٍ اجْتذتْ
مِنْ قَوِي الْأَرْضِ مَأْهًا مِنْ قَرَارٍ

يَخْتِئُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ
يَعْمَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا
قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارِ

وَجَعَلُوا لَهُ أندَادًا لِيضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا
فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ

32. Matavyei athökümi Makwa ala metlkiŋte, kana mo maŋŋtwe nĩ küsyaŋsya Mboya, na kumya kaŋi wa ila lthyi tũmanengete mo, kĩmbithĩnĩ na ũtheinĩ, mbee wa ũtanavika mũthenya ũla nthĩnĩ wa w'o vatakethwa mwĩw'ano kana ũnyanya.

33. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthĩ na atũma kĩw'ũ kĩtheea kuma mathweonĩ, na kyaete vamwe nakyo matunda kwoondũ wa kyaũya kyenyu, na atũma ngalawa imwĩw'a inyw'ĩ nĩkana itonye kwĩsŋla ũkanganĩ kwa mwĩao Wake, na mbũsĩ ota ũu atuma imwĩw'a inyw'ĩ.

34. Na We atumĩte syua na mwei ilika wĩanĩ wenyu iendete kavola. Na ota ũu We nũsyĩyafafe ũtukũ na mũthenya imũthökũme inyw'ĩ.

35. Na We nĩwamũnengie inyw'ĩ syonthe ila mwendaa kuma Kwake; na mũkatata kũtala maũathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, mũitonya kũmataŋkya. Ow'o mũndũ nĩ ũla ũte mũlũngalu mũno, ũte mũvea ona vanini.

LUKU 6

36. Na *lilikanai* yĩla Avalamu waisye, 'Mwĩafi wakwa, ũtũngĩthye mũsyĩ ũũ mũsyĩ wa mũuo, na mbetange nyie na syana syakwa kuma ũthaihinĩ wa mĩvw'anano.

37. 'Mwĩafi wakwa, ow'o mo nĩmamathyoeketye aingĩ kaŋi wa andũ ma nthĩ. Kwa ũu ũla ona wĩva ũmbikĩlaa nyie, vate nzika, we nĩ wakwa. Na ũla ona wĩva ũleaa kũmbĩw'a nyie---We vate nzika, Wĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ Ulau.

38. 'Mwĩafi waitũ, Nyie nĩndũtwe syana syakwa imwe nthĩnĩ wa mwanda ũtaĩmĩka vakuvĩ na Nyũmba Ntheu---

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيَمْضُوا
مَعَارِفَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا يَنْجِي فِيهِ وَلَا جَلِيلٌ ﴿٦﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمْ الْفَلَكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ
وَسَخَّرَ لَكُمْ الْأَنْهَارَ ﴿٦﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ
لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٦﴾

وَأَشْكُرُ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعَدَّوْا وَعِدَتَكَ
يَعْنِي اللَّهُ لَا تَحْضُرُهَا إِنْ الْإِنْسَانُ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٦﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ أَمِنًا
وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٦﴾

رَبِّ إِنِّي مَضَلْتُ رَبِّيَ كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ مَنْ يَتَّبِعِ
فَاتِّقْهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦﴾

رَبِّ يَا رَبِّي أَسْأَلُكَ مِنْ دُورَتَيْهِ بِوَادِي غَيْرِي نَزَعَ
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ

Mwĩafi waitũ, nĩkana syo itonye kũlũmya Mboya. Kwa ũu, tuma ngoo sya andũ isyelekele syo na ũimanenge matunda, nĩkana matonye kũtũnga mũvea----

39.'Mwĩafi waitũ, kwa ũla w'o We nĩwĩsĩ ũndũ ũla ithyĩ tũvithaa na ũla tumbũlaa. Na vai kĩndũ ona kĩva kĩvithĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kĩ tũlũ wa nthĩ kana kĩ ituni.

40.'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ũla ũnengete Nyie ona nthĩnĩ wa ũkũũ wakwa, Isumaeli na Isaaka. Vate Nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mwĩw'i wa Mboya.

41.'Mwĩafi wakwa, ndwĩkĩthye nyie wa kũlũmya Mboya, na syana syakwa ota ũu. Mwĩafi waitũ, itĩkĩla Mboya yakwa.

42.'Mwĩafi waitũ, nenga nyie ũekeo vamwe na asyai makwa na etĩkĩli mũthenya ũla ũtalo ũkekwa.

LUKU 7

43.Na mũikasũanĩe kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamanyaa maũndũ ala eki-ma-naĩ mekaa. We amanengae itinda tũ kũvika mũthenya ũla metho moo makaketea masyaĩsye vandũ vamwe,

44.Mekalaatĩte nĩ kũteelema, mokĩlĩtye mĩtwe yoo, kũketee kwo kũteumasyokea, na itĩko syoo syĩ nthei vyũ.

45.Na makaany'e andũ ma ũmũnthĩ tũlũ wa ũsĩlũlo ũla wathaniwe ũkoka tũlũ woo, na eki-ma-naĩ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, tũnenge ithyĩ itinda itukuĩ. Ithyĩ tũkeew'a wĩtano Waku na tũkamaatĩta Atũmwa.' Inyw'i mũyaaĩvĩta mbee wa ũu kana inyw'i mũikethwa na ũvalũku?

أَفِيَدَةٌ مِنَ النَّاسِ كَثِيرَى إِلَيْهِمْ وَأَزْدُهُمْ مِنَ الشَّجَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعَلَّمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعَلِّمُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٦١﴾

الْحَسْبُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٦٢﴾

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَارِبًا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِي ﴿٦٣﴾

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٦٤﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخُصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٦٥﴾

مَهْطِعِينَ مُقْنِعِينَ رُوْسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَنْدَادُهُمْ هُمْ وَأَسْوَأُ ﴿٦٦﴾

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فِيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَحْبُ دَعْوَتِكَ وَتَشِيعَ الرُّسُلُ أَوْ لَمْ يَكُونُوا أَمْسَلْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا لَكُم مِّنْ ذُرَايِلُ ﴿٦٧﴾

46.'Na inyw'ĩ mŭtŭaa nthĩnĩ wa mawĩkalo ma asu meevĩfĩsy'e ene, na nĩkwonekete ūtheinĩ kwenyu ūndũ Ithyĩ tweekanie namo; na Ithyĩ tũseũvĩtye ngelekany'o ntheu kwoondũ wenyu.

47.Na mo nĩmathũkũmĩthĩsy'e ūvũngũ ona wĩva w'onthe ūla mo maĩ matonya, ĩndĩ mumĩĩĩlo wa ūvũngũ woo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona ethwa ūvũngũ woo waĩ na ūtonyi wĩanĩe kũthamya ĩma.

48.Mũikasũanĩe ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaemwa nĩ kũlũmya ūtianĩo Wake kwa Atumwa Make. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mwĩafi-Wa-Uĩvanĩsyo.

49.Mũthenya ūla nthĩ ĩno ĩkaalyũlwa kwĩthwa nthĩ ĩngĩ, na matu *ota ūu*, na mo makaumĩla *onthe* mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe, Mũnene Vyũ.

50.Na we ūkamona avĩtany'a mũthenya ūsu movetwe na mĩnyololo.

51.Itonyeo syoo ikeethwa syĩ sya lami, na mwaki ūkamavw'ĩka mothyũ moo.

52.Kũkeethwa *kũilyĩ ūu* nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũĩva kĩla thayũ kwĩanana nondũ w'o weekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mĩtũkĩ kwa kũtala.

53.Uu nĩ ūtũmane ūetetwe ūtheinĩ kwa ūtandĩthyo wa mbaa andũ onthe ma nthĩ nĩkana mo matonye kũkanw'a naw'o, na matonye kũmanyanya kana We nĩ We Ngai Umwe tũ, na kana ala manengetwe ūmanyi matonye kũsũanĩa.

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسْكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَعْنَا لَكُمُ الْآمَالَ ۝

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخِيفًا وَعْدًا رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝

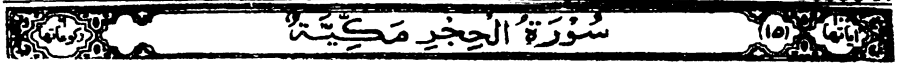
يَوْمَ تَدُلُّ الْأَرْضُ عَلَى الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ وَتَلْقَىٰ أُولُو الْأَوْبَادِ الْقَهَّارِ ۝

وَتَرَى النَّجْرِينَ يُوعَدُونَ فُقْرَانِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝
سَاءَ لِبَالِهِمْ مِنْ قَطْرَانٍ وَتَفْسٍ وَجُوهَهُمُ النَّارُ ۝

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ تَأْكُتُ إِنَّ اللَّهَ سَوِيعُ الْحِسَابِ ۝

هَذَا بَلَّغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ

بِاللَّهِ وَاحِدٌ قَلِيدٌ لَكُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ ۝

AL - HIJR

(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.

2.Alif Laam Raa. *Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Woni-W'onthe.* Ino nĩ mĩsoa ya Ivuku yĩanũ na ya Kulani ĩla ĩmulĩkaa.

3.Kaingĩ alei makenda takethwa nĩmatw'ĩka Masilamu.

4.Ekanai namo nĩkana mo matonye kũya na kwĩtanĩthya mo-ene nĩkana wĩkwatyo wa mana ūtonye kũmakenga; ĩndĩ o mĩtũkĩ-mo makamanya.

5.Na Ithyĩ tũyaananga mũsyĩ ona wĩva ateo vaĩ ūtw'ĩo mũtw'e nũndũ wa w'o.

6.Vai ūndũ matonya kũvĩtũka ĩvinda yoo yĩla ĩtw'e, ona maitonya kũtiwa ĩtina.

7.Namo maasya, 'Ame we ūla ūtheew'e ūtao ūũ, vate nzika, we wĩ mũndũ wa ndũũka.

8.'We wĩlea kũtũete alafka nĩkĩ, ethwa we wĩ wa ala ma w'o?'

9.Ithyĩ tũitheeasya alafka ateo ve vata wamo, na ĩndĩ, mo mainengawe ĩvinda.

10.Nĩw'o Ithyĩ-Ene nĩtũtheetye ūtao ūũ, na kwa ūla w'o vyũ, Ithyĩ tũkeethwa twĩ Mũsũvĩi waw'o.

11.Na Ithyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa mbee waku kafĩ wa nguthu sya andũ ala maĩ ma mbee syĩna kĩvathũkany'o.

12.Na vayaaũka Mũtũmwa ona wĩva kwoo ateo mo nĩmamũvũfe ngũĩ.

13.Uu nĩw'o Ithyĩ tũtumaa *mwĩkalo ūũ wa kũũũa ngũĩ* ūlika ngoonĩ sya andũ ene-naĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّتِّ تَلَكْ أَيُّ الْكِتَابِ وَ قُرْآنٍ مُبِينٍ ①

رَبِّمَا يُوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ②

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَسْتَعْمُوا وَيَلْهَمُ الْأَمْلَ سَوَافٍ
يَعْلَمُونَ ③

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا وَلَهُمَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ④

مَا تَسْبِيحٌ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ⑤

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَجُنُونٌ ⑥

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلِئِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

مَا نَزَّلَ الْمَلِئِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذْ تُنظَرُونَ ⑧

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ⑨

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْخِ الْأَوَّلِينَ ⑩

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ سُوْرٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑪

كَذَلِكَ نَسُكُّهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ⑫

14.Mo maimitkflaa, onakau ngelekany'o ya andu ala ma mbee nifendete mbee woo.

15.Na ona takethwa Ithyl twamavingufe mo moomo kuma ituni, na makambitllya kwambata mawisilite,

16.Mo vate nzika, masya 'Metho maitu nimatululany'e tu; ateo ithyl twi andu aoe.

LUKU 2

17.Niw'o nthini wa matu, Ithyl nfitusevitye syikalo sya ndata na tukasyanakavya kwa ala masyiloelaa.

18.Na Ithyl nfitoyisilite itu kwa kila Satani mulee.

19.Indi ethwa umwe ona wiva ew'aa kavola na kimbithi, we aatlawana ni umu mOtisu.

20.Na nthini Ithyl nfituminyaalkitye, na tukaia ilma nomu lolu wayo na tukatuma kila kIndu kImea lolu wayo na muaanilye mwlanu.

21.Na Ithyl nfitumusevitye inyw'I maOndu ma kumwikalaya thayu nthini wayo, ona ota ou kwa asu ala onthe inyw'I mutamanengae.

22.Na vai kIndu indi ateo Twina inandu syakyo na Ithyl tuiKitheesya kwa kithimo kisikle.

23.Na Ithyl ntw'itumaa iseve ila ikuaa, mbeu, na indi tuiTheesya kfw'u kuma mathweoni, na indi Ithyl nfitumunengae kyo inyw'I mOkanyw'a; na inyw'I muikisuvlaa.

24.Na Niw'o, Nithyl tunenganae thayu, na Nithyl Ala tuetae kfwu; na Nithyl Mutiwa tu.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَوْ فَخَّرْنَا عَلَيْهِمْ بَأَبَا قُرْنٍ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِي سُرُورٍ ﴿١٥﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سُورَتُ آبْنَارِنَابِلْ عَنْ قَوْمِ قُرُونٍ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

وَخَفَّضْنَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمًا ﴿١٨﴾

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ وَشَهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٩﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا

فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مُزْرُوعٍ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ

بِرَازِقِينَ ﴿٢١﴾

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنزِلُ لَهُ

إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٣﴾

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٤﴾

25. Na Ithyi nftumesi asu ala maendaa mbee kati wenyu, na Ithyi nftumesi asu ala matiawa ftina.

26. Na vate nzika, ni Mwifai waku Ula ukamombany'a mo vamwe. Vate nzika, We ni Mofi, Umanyi-W'onthe.

LUKU 3

27. Na vate nzika, Ithyi nftwamumbie mundu kuma yumbani yumu yumasya wasya, yisevitiw'e kuma ndakani ngamu.

28. Na Mayini Ithyi nftwamombite mbeange kuma nthini wa iseve sya mwaki iutanaa.

29. Na lilikanai yila Mwifai wenyu wamatavisye alaika, 'Nye ngilnye kumba mundu na yumba yumu yikouuma, kuma ndakanini nziu yikiftwe muvw'anile;

30. 'Kwa ou Nye namina kumusevya we na wifanfu, na kumoveveea Veva Wakwa nthini wake, muvaloklei nthi inywi na mothyo menyu mumwinyivisye we.

31. Kwa ou alaika nfmamwinyivisye, onthe vamwe,

32. Ateo Ivilisi; we nfwaleile kwithwa kati wa asu ala menyivasya.

33. Ngai aisye, 'We Ivilisi, wina ki we undu utanethwa kati wa asu ala menyivasya?'

34. We asungie, 'Nye ndikwinyivisya mundu ula We umbite na yumba yumu yikumya wasya, kuma ndakanini nziu yina mumbilwe.'

35. Ngai aisye, 'Uma vaa Indii, nundu we vate nzika wi mulee.

36. 'Na vate nzika, Iulu waku kukethwa kumo Kyakwa kuvika Muthenya wa Utw'io.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقِيمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُسْتَأْذِينَ ⑤

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَشْرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ⑥

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمِيمٍ
مَسْنُونٍ ⑦

وَالجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّجُومِ ⑧

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمِيمٍ مَسْنُونٍ ⑨

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ
سُجُودًا ⑩

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أجمعُونَ ⑪

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ⑫

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ⑬

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَوْ لَا بَشَرًا خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمِيمٍ مَسْنُونٍ ⑭

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ⑮

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ⑯

37. We aisye, 'Mwŕai wakwa, Indŕ nenge ũvinda, kŕvika mŕthenya ũla mo makokŕlw'a.'

38. Ngai aisye, 'We wŕ ũmwe wa asu ala manengetwe ũvinda.'

39. 'Kŕvika mŕthenya wa ũvinda yŕla yŕtw'ŕtwe.'

40. We asŕngŕie, 'Mwŕafi wakwa, nŕndŕ We nŕndw'ŕŕe ta wa kwaa, Nyie vate nzika, ngatuma *ŕthŕku woneka* ta mwanake kwŕo kŕŕ nthŕ, na vate nzika, Nyie ngamathoekya onthe.

41. Ateo athŕkŕmi Maku ala anyuve katŕ woo.

42. Ngai aisye, 'Ino nŕ nzŕla yŕkŕŕe kwakwa ũŕngalŕte.'

43. 'Vate nzika, we ndŕkethŕwa na ŕtonyi ũŕŕŕ wa athŕkŕmi Makwa, ateo ala mavŕŕŕŕe *makanyuva* kŕkŕatŕa we.'

44. Na vate nzika, Ngiena nŕ vandŕ vathanŕtwe kwoondŕ woo onthe.

45. Yo yŕ mbingŕlo mŕonza: *na* kŕla mbingŕlo yŕna kŕlungu kyayo kŕla ũnengetwe.

LUKU 4

46. Nŕw'o, ala alŕngalu *makaiwa* katŕ wa mŕŕnda na mbulutŕ.

47. 'Likai nthŕnŕ na mŕuo, ŕsŕvŕnŕ.'

48. Na Ithŕ tŕkavetanga kŕla ŕthyoeuku ona wŕwa ŕkethwa nthŕnŕ wa ithŕi syoo na ŕu, mo makeethwa ta masyaanŕw'e maŕŕe mŕto, melekanŕle mŕndŕ na ũla ŕngŕ.

49. Mŕnoo ndŕkamakiita mŕ vau, onamo maikaumw'a vo *ona ũndŕ*.

50. Matavye athŕkŕmi Makwa kana vate nzika, Nyie nŕ Umwe Mŕekanŕi Mŕno Vyŕ, ũla Usŕŕtwe nŕ tei.

51. Na *ota ŕu* kana ŕsilŕlo Wakwa nŕ ŕsilŕlo wŕ woo mŕno.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿٣٨﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ

وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْخَالِصِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ

اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٤٣﴾

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٤﴾

﴿٤٥﴾ لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ﴿٤٦﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٧﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ أَمِينٍ ﴿٤٨﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ إِخْوَانًا عَلَى

سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٩﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا نَجْوَىٰ مُجْرِمِينَ ﴿٥٠﴾

نِتَىٰ عِبَادِي إِنَّي أَنَا الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥١﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٢﴾

52.Na matavyei ūvoo wa ala aeni ma Avalamu.

53.Yīla mo malikile kwake na masya, 'Mūuo.' Nake asūngīa, 'Nīw'o ithyī nītū0m0kīa inyw'ī.'

54.Namo maisye, 'Ndūkakīe, ithyī twīūnenge ūvoo mūseo wa mwana ūla wīthwa ausūftwe nī ūmanyi.'

55.Nake am0k0lya, 'Inyw'ī mwīnenge ūvoo mūseo oyīla ūk00 n0mbikīe Nyie?' 'Inyw'ī īndī, mwīnenge ūvoo mūseo wakī?'

56.Namo maasya, 'Ithyī nīt00nengete ūvoo mūseo īndī kwa ūla w'o; kwa ūu; we ndūkethwe katī wa asu ala mayīt0kaa.

57.Na ak0lya, 'Na n00 ūla ūtonya k0yīt0ka īnee ya Mwīai wake ateo asu ala maaa?

58.Nake amak0lya, 'Yu wīa wenyu nī mwaū, inyw'ī Atūmwa?'

59.Mo masūngīe, 'Ithyī tūtūmītwe kwa andū avītany'a.

60.Tūmavetangīte andū ma nyūmba ya Loto. Mo tūkamatangīla onthe.

61.'Ateo kīveti kyake. Ithyī twīsūanīa kana kyo kīkeethwa katī wa asu ala matiawa ītina.'

LUKU 5

62.Na yīla atūmwa mookie kwa andū ma nyūmba ya Loto,

63.We aisye, 'Nīw'o inyw'ī mwī nguthu ya aeni.'

64.Namo maisye, 'Aīee, īndī ithyī tūkīte vala ūī we vamwe na ūvoo ūla mo meethīwe na nzika naw'o.

65.'Na ithyī tūkīte kwaku twīna ūw'o, vate nzika, ithyī twī ma w'o.'

66.'Kwa ūu uma ūthi na andū maku kīlungu kya mbee kya ūtuku, naku ūimaatīla ītina woo. Na ūmwe wenyu

وَنَبِّئَهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝٥٢

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلْمًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِئُونَ ۝٥٣

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ۝٥٤

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فِيمِ الْبَشْرُونَ ۝٥٥

قَالُوا بَشْرُكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِنَ الْفَاطِنِينَ ۝٥٦

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ۝٥٧

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۝٥٨

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ۝٥٩

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَنَجُوهُمْ أَجْمَعِينَ ۝٦٠

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ۝٦١

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ۝٦٢

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مَنَّكُونَ ۝٦٣

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَسْتَبِرُونَ ۝٦٤

وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝٦٥

فَأَنسِرْ بِأَهْلِكَ يَبْطِخُ مِنَ الْبَيْتِ وَأَتَّبِعْ أَوْلَادَهُمْ وَلَا يَلْبَسْت

مِنْكُمْ أَحَدًا وَأَمْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ۝٦٦

ndakasisye itina, na yu endeea kŭvika
vala we wlyafawe.'

67.Na Ithyĩ nřtwamŭvikĩsye we ŭtw'io
ŭŭ kana mĩi yoo řkatilangwa křoko.

68.Na andŭ ma mŭsyĩ nřmookie
matanřte.

69.Nake amea, 'Aa nř aeni makwa, kwa
ŭu mŭikambkře nthoni;

70.'Na mŭkřei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mŭikanzonokye!

71.Namo mamŭkŭlya, 'Tŭyaakŭvata we
kŭmathokya andŭ ma mřhembra yonthe?'

72.Nake asya, 'Eřtu makwa ota ŭu
maŭngeme vaa. Sŭanřai ŭndŭ ŭŭ ethwa
inyw'ř nřmŭkwenda kwřka ŭndŭ ona
wřva.'

73.Ithyĩ twřřvřta na thayŭ waku, aa ota
ŭu nŭndŭ wa kŭtoonw'a nř ndŭŭka yoo
meanganga na křvŭavŭano-----

74.Indř Osilřlo nřwamakwatie mo syua
yřkyuma.

75.Ithyĩ nřtwaŭkulumanilye w'o, na
nřtwamařsye mo mbua ya mavia ma
yŭmba řŭlŭ woo.

76.Vate nzika, nthřnř wa ŭndŭ ŭŭ ve
Syama kwa asu ala matonya kŭsoma
movano.

77.Na w'o wř řŭlŭ wa lelŭ ŭla ŭtŭaa ona
yu.

78.Vate nzika, ŭndŭnř ŭŭ ve Křyama kwa
etřkřli.

79.Na Andŭ-ma-Křřhekanř ota ŭu vate
nzika, mař eki-ma-nař.

80.Kwa ŭu, Ithyĩ nřtwamasilřle mo. Na
yelf řvw'řkřtwe nř nzřa nene ya vata.

LUKU 6

81.Na Andŭ-ma-Ayili ota ŭu
nřmamatw'řkřřhisye Atŭmwa ta
akengani.

82.Na Ithyĩ nřtwamanengie mo Syama
Siitŭ, Indř mo nřmaalyŭkile maitia.

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنْ دَارِ بِهَؤُلَاءِ مَقْطُوعٍ
مُضْطَرِبِينَ ۝

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ۝

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ صِغَبِي فَلَا تَفْضَحُونِ ۝

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزُونِ ۝

قَالُوا أَوْلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ۝

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنِيَّ إِنْ كُنْتُمْ فُوعِلِينَ ۝

لَعَسَآ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ۝

فَجَعَلْنَا عَلَيْهِمْ سَآوِيهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَابًا

مِنْ سِجِّيلٍ ۝

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّالْمُتَوَسِّئِينَ ۝

وَأَنهَآ لَيْسَ بِلَيْسَ بِلَيْسٍ مُّقِيمٍ ۝

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّالْمُؤْمِنِينَ ۝

وَأِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ۝

فَأَنْعَمْنَا مِنْهُمُ وَإِنهَآ لِيَأْمَأِرُ فُوعِلِينَ ۝

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ۝

وَآتَيْتَهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝

83. Na mo makothaa kwasa nyumba
iImani, nundu wa Osuvio.

84. Indl' usililo n'wamakwatie mo k'oko,

85. Na maundu onthe ala mo meekite
mayaamauna.

86. Na Ithyl' t'uyumbite matu na nthl' na
ila syl' katl' wasyo syell' ateo kwa ula
w'o; na ula saa ukavika vate nzika.
Kwa ou, taan'isa namo ume vala mal',
kwa m'utaan'isyo w'l' mumo.

87. N'w'o, Mw'ai waku n'l' We Ula
M'umbi-M'Unene, Umwani W'onthe.

88. Na m'uno Ithyl' n'it'unengete we
M'Isa m'Unza Ila Isyokeawa kaing'l', na
Kulani Ila Nene.*

89. M'oiakatamb'ukye metho menyu na
Itomo I'ulu wa Otanu wa kavinda ula Ithyl'
t'unanganite kwa nguthu Imwe kuma katl'
woo, na nd'ukew'e kyeva I'ulu woo, na
theesya Othwau waku na tei kwoond'u wa
et'k'f'li.

90. Na asya 'Nye n'l' M'okaanany'a w'l'
Othein' vyu.'

وَكَاثِرًا يَنْجَحُونَ مِنَ الْجِبَالِ يَوْتًا آمِنِينَ ﴿٥٧﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الضَّيْحَةُ مُضِحِينَ ﴿٥٨﴾

فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ مَالُكَانُ مَا يَتَّكِبُونَ ﴿٥٩﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بَرَاءَةً

وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَبِيلِ ﴿٦٠﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ التَّوَارِيثِ وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٦٢﴾

لَا تَبْدُؤَنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مِمَّا تَخْتَلِفُ بِهِ أَزْوَاجًا وَمِنْهُمْ رُءُوفٌ

لَا تَحْزَنُ عَلَيْهِمْ وَخِضِّ حَنَافِكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٣﴾

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٦٤﴾

*Ithyl' tw'endecw'a n'l' k'ualy'ula m'Isa 88-92 O'U
kwa I'vinda y'ok'ite mbee wa I'vinda I'v'itu
y'land'ik'itwe ta I'vinda y'v'itu n'undu tw'Os'uanfa
kw'ithwa na Okaany'o w'l' woo kwa M'Usilamu. Vai
I'v'ityo kwona I'vinda y'v'itu y'land'ik'itwe ta I'vinda
y'ok'ite, n'undu mawathani maing'l' m'Uno ala no
k'uvika mean'fw'e maand'ik'itwe nth'ln'l' wa I'vinda
I'v'itu nth'ln'l' wa Kulani Ntheu. I'vinda y'v'itu
y'ialy'ul'f'ka. Mawathani me nth'ln'l' wa I'vinda y'v'itu
mal'ul'um'ilasya O-w'o. Kwa Ou, O'aly'ulo walle
kw'ithwa ta Ou: 'Na Ithyl' n'it'unengete m'Isa
m'Unza Ila Isyokeawa kaing'l' na Kulani Ntheu Ila
Nene. Nd'okakooote metho maku na Itomo
kwelekela Otanu wa I'vinda y'la Ithyl' t'unanganite
kwa nguthu Imwe katl' woo, na we nd'ukew'e kyeva
I'ulu woo; na theesya Othwau waku wa tei
kwoond'u wa et'k'f'li. Na asya, Nye n'l'
M'okaanany'a w'l' Othein'. Ota k'la I'vinda, Ithyl'
t'Okatheesya Osil'ilo I'ulu wa asu ala makaan'f'ka
t'ulungu, na ala matonya k'uaany'a Kulani Ntheu
t'ulungu.'

91. Ota kila ivinda, Ithyi tukatheesya usilflo tulü wa asu ala matilfkanganaa tulungu,

92. Na asu ala makamtilanga Kulani itwike tümisevü.

93. Kwa üu, Ithyi twiivita na Mwiai waku, vate nzika, Ithyi tukamakülya mo onthe.

94. IÜÜ wa ündü mo meekaa.

95. Kwa üu, tavany'a ütheini maÜndü ala we weeyafwe namo na ivete ütee wa asu ala mamwiananasya Ngai na ngai ingi.

96. Ithyi vate nzika, tukakwianfa we IÜÜ wa asu ala mavüaa ngüi;

97. Ala maseüvasya Ngai üngi ütee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, indü o mfitüki mo makamanya.

98. Na, müno, Ithyi nitwisi kana kithüi kyaku nikiüthina nündü wa maÜndü ala mo maneena.

99. Indü mütafe Mwiai waku üimükumya We, na ithwa wa asu ala mevalükasya nthi na mothyü moo ene mbee Wake.

100. Na endeea kümüthaita Mwiai waku, küvika kikiw'ü küvikife we.*

*Ualyülo üü witiwika kana niwafite müno twasüanfa kileeleo kya misoa Ino na tukamanya kana misoa Ila itongoetye yambifiliye wambifiliyo wa üsengy'o wa Kulani Ntheu ta Ivuku Inene. Kwa üu, onthe ala, ona eka kwisa kütheesya üendeei wa na mbee wa Kulani, mo nifmaüvüthasya üvoo üla münene müno wa ngwatanio, na makfaanika na kümifaany'a Kulani tülungu; kila nguthu IÜümite misoani imwe maimifalyüla kwfanana na mawendi moo na küikifithya maUalyülo moo ene matw'ike ma w'o, müminükiflyo woo ni küaanika na kümitilanga tülungu maimakaanisya ala angü. Uaanfku üü ütavanitw'e kwithwa wi mwai müno na müminükiflyo vai mwiw'ano woneka katü wa nguthu ila syikükita. Uu ütumaa andü ma mbaü imwe Ummah maanika nthini wa nguthu na kwa nzifa o isu, makfaany'a Kulani tülungu.

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿١٥١﴾

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿١٥٢﴾

فَوَرَبِّكَ لَسَأَلْتَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٥٣﴾

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥٤﴾

فَأَصْدَعُ يُأْتُوا مُرَّوَأَعْرِضُ عَنِ الشُّرَكِيِّنَ ﴿١٥٥﴾

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿١٥٦﴾

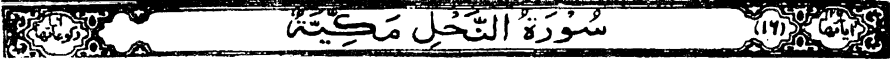
الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ

يَعْلَمُونَ ﴿١٥٧﴾

وَلَقَدْ نَعَلْنَاكَ صَدْرَكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿١٥٨﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ﴿١٥٩﴾

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿١٦٠﴾

AL - NAHL
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla Usŵtwe nĩ ūlau, Usŵtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ūkĩte, kwa ūu inyw'ĩ mūikamanthe `kūūkalaata. We nĩ Mūtheu na E-Iūlū mbee wa syĩndū ila mo mamwĩananasya We nasyo.

أَتَىٰ أَمْرَ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا ②
يُشْرِكُونَ ③

3. We amatheeasya alaĩka mena ūvuany'o kwa mwĩao Wake kwa ūla ona wĩva We wendaa kaĩ wa athūkūmi Make, akyasya, 'Makaany'e andū, kana vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, ngĩei Nyie Nĩnyioka.

يُنزِلُ السَّلِيمَةَ بِالرُّوحِ مِن أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ④
مِن عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ⑤

4. We ombĩte matu na nthĩ kwĩanana na mavata ma ūĩ. We E-Iūlū Mūno mbee wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَىٰ عَنَّا ⑥
يُشْرِكُونَ ⑦

5. We ombĩte mūndū na ūlovoto ya kĩw'ū kĩtweku, na ĩndĩ wee! We nĩ mūkaananĩ wĩyumĩĩtye ūtheinĩ.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُفُوحٍ فَلَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ⑧

6. Na ng'ombe ota ūu We nĩsyũmbĩte; inyw'ĩ nĩmūkwataa muutfā kuma kwasyo na motandĩthyo angĩ maingĩ; na imwe syasyo nĩmūsĩfsaa.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا رِفٌّ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ⑨

7. Na nthĩnĩ wasyo ve wanake kwoondū wenyu ala yĩla mūsyĩnūkĩtye ĩya wĩoo na yĩla mūsyumaalya mūkasyĩĩthye kĩfoko.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْمَعُونَ وَحِينَ تُسْرَحُونَ ⑩

8. Na nikuaa mĩio yenyu kūtwaa kūla inyw'ĩ mūtatonya kūvika ateo kwa thĩna mūnene kwenyu ene. Vate nzika, Mwĩafi wenyu nĩ Mūuu, Usŵtwe nĩ tei.

وَتَحْمِيلُ أَثْقَالِكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِلَيْعِيهِ إِلَّا تَشْتَرُوا
الْأَنْفُسَ إِنَّ رَبَّكُمْ لَعَزِيزٌ مُّبِينٌ ⑪

9. Na We *nUsyUmbIte* mbalasi na nyOmbU na mang'oi nIkana mailIsae syo, ikamOkua inyw'I, ta wambIIfIlyo wa wanake. Na We akoomba kIla inyw'I mUtamba kUkImanya.

وَالنَّيْلَ وَالْبِقَالَ وَالْحَبِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ④

10. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIvo ve *wonany'o* wa nzIa Ila ya w'o, na ve nzIa IngI *syathOkIte Otee* na nzIa Ila ya w'o. Na takethwa We nIweekIe kwenda Kwake vinya, We ethwa amUtongoesye inyw'I inyw'onthe.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِدٌ وَنَوْشَاءٌ ⑤
لَهُدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ⑥

LUKU2

11. We nI We Ula UmUtheeasya inyw'I kIw'u kuma mathweonI; na kuma nthInI wakyo, inyw'I mwIna kyaUnyw'a, na nUndU wakyo nIvameaa mItI Ila inyw'I mUItthasya *indo syenyu* nayo.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑦

12. We nUmeasya imea sya kIla mUthemba kwoondU wenyu nakyo, na mItthata na mItende, na mIsavivU, na mItthemba yonthe ya matunda.

يُنِيتُ لَكُمْ بِهِ الرِّزْقَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخْلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ أَنْ فِي ذَلِكَ لآيَةٌ لِقَوْمٍ يُتَفَكَّرُونَ ⑧

13. Na We nUsyIkIItte UtukU na mUthenya wIaInI wasyo kwoondU wenyu, na syua na mwei; na ndata ota Uu nIsyIkIItwe wIaInI kwa mwIao Wake. Vate nzika, nthInI wa UndU Uu ve Syama kwa andU ala mathOkUmItthasya iIkko syoo.

وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالتَّهَارُوتَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالتَّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑨

14. Na We *nUsyIkIItte* wIaInI syInDU ila We UmbIte kwoondU wenyu IUU wa nthI, syIna malangi mena kIvathOkany'o. Vate nzika, nthInI wa UndU Uu ve Kyama kwa andU ala masUvIaa.

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ⑩

15. Na We nI We Ula Utumaa Okanga UmwIw'a inyw'I nIkana mUIsae nyama nzeo, na mUtonye kwosa mathaa kuma vo ala inyw'I mwIkIaa. Na inyw'I

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَيْنَا لَكُمْ آيَةً مِنْهُمَا طَرِيقًا وَتَنْتَخِرْ جُؤَامِنَهُ جَلِيَّةً تَلْبَسُوهَا وَتَرَى

nĩmũsyonaa ngalawa syĩsĩle nthĩnĩ waw'o syatũite kĩw'ũ, *nĩkana mũtonye kũthi kyalo* na kana mũtonye kũmantha mumo Wake, na mũtonye kũtũnga mũvea.

الْفَلَكَ مَوَاحِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٠﴾

16. Na We nĩwĩite iĩma nũmu tũũ wa nthĩ nĩkana imũsũvĩe inyw'ĩ na mbũsĩ na nzĩa nĩkana mũendelee nzĩanĩ ũa ya w'o.*

وَأَنْتَ فِي الْأَرْضِ رَوَائِي أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥١﴾

17. Na movano *angĩ* ota ũu; *ala nũndũ wamo* na ndata mo maatĩĩaa ngalĩ ũa nzeo.

وَعَلَيْتُ وَإِلَّا تَجْمُرُهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٥٢﴾

18. Indĩ We, ũa ũmbaa nũndũ ũmwe na we ũa ũtombaa? Indĩ inyw'ĩ nomũsũvĩaa?

أَفَنْ يَخْلُقُ كَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٣﴾

*Asomi anene nĩmaalyũĩite 'an tameeda bikum' ta kĩthingitho, ethwa ũa nĩyĩkwĩĩkĩlwa nĩ kwasya kana Ngai etala mumo Wake tũũ wa andũ onthe ma nthĩ kwa kũmalilikany'a kana lthyĩ nĩtũsyũmbĩte iĩma iete itetemo sya nthĩ na wanangĩko kũasa na kũthathau. Kwa ũvuso ũthũku, nĩleete nũndũ 'tameeda' yumĩtw'e nthĩnĩ wa 'maaida' ũa ũandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu ũa yĩkwasya kũnengane ũũ! Ndeto ũno 'maaida' ũa yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu yumĩte nthĩnĩ wayo. Vamwe na ũalyũũ ũũ wĩovo, ũmanyi w'onthe wa mũsoa ũũ nũkũalyũlwa. Ukamalilikany'a andũ onthe ma nthĩ kana Ngai Mwene Vinya w'onthe nĩũmbĩte iĩma ila nĩ sya vata mũno kwa kũnengane kwa syũmbe ila itũaa thayũ. Kĩw'ũ nĩkyũkĩlaw'a kuma maianĩ na nganganĩ nene na nini kwa nzĩa ya mĩuke ũkakuwa nĩ kĩseve kũvika ũkĩĩĩlunĩ ũkatw'ĩka ta matu maito. Iima nĩ sya vata ũndũnĩ ũũ kwa kũalyũla mĩuke ũkatw'ĩka kĩw'ũ ũngĩ, na Indĩ nĩkuua mbua ũnyatĩkĩte ũa ũtũngawa ũngĩ tũũ wa nthĩ ũkaete ũu mwingĩ. ũu nĩw'o ũalyũũ ũla ũkwaũa mĩsoa ũno na nũkwĩw'ana na kĩlungu kĩũa kĩngĩ kyatĩala. Ngwatanĩo ya kĩw'ũ na ũu nĩyĩĩkĩle. Nthĩnĩ wa ũvoo wa ũendecei wa na mbee *civilisation* mbũsĩ nĩkũnaa mawĩa manene ma kũseũvya kũndũ kũkĩĩĩlu nzĩa ũingĩĩĩtw'e ndeenĩ sya mbũsĩ.

19. Na ethwa inyw'ī *mOkatata* kŭmatala manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, mŭikethwa mŭtonya kŭmatala mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭekanfi Mŭno Vyŭ, Usŭtwe nī tei.

وَأَنَّ تَعَدَّ وَانِعْمَةَ اللَّهِ لَأَنْ تَصُوهَا إِنَّ اللَّهَ
لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩﴾

20. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesī maŭndŭ ala inyw'ī mŭvithaa na ala mumbŭlaa.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na asu ala mo mamekaŭlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayŭmbaa kŭndŭ, ĩndī mo ene nīmombītwe.

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢١﴾

22. *Mo nī* akw'ŭ, mai thayŭ, namo mayīsi yīla makokīlw'a.

بِأَمْوَاتٍ غَيْرِ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢٢﴾

LUKU 3

23. Ngai wenyu nī Ngai Umwe. Na ta kwa asu ala matefkīlaa Itu, ngoo syoo nī ngeni kwa ūla w'o, namo mausŭtwe nī ngathīlo.

الْهٰكِمِ إِلٰهٍ وَاحِدٍ ۗ قَالِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
تَلُوٰهُمْ مِنْكُمْ مَعْرَكَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesī maŭndŭ ala mo mavithaa na ala maumbŭlaa. Vate nzika, We ndamendaa ala mekathīlaa.

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلَمُونَ
إِنَّهُ لَا يَخْفَىٰ عَلَى السَّكِرِينَ ﴿٢٤﴾

25. Na yīla mo makŭlw'a, *Mwīs Danīa ata inyw'ī ūlŭ* wa kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye?' Mo maasya, 'Nī movoo ma tene.'

وَلِذٰلِكَ قِيلَ لَهُمْ مَا ذٰۤاۤا نَزَّلَ رَبُّكُمْ قَالٰٓاۤ اَسَاطِيْرُ
الْاَوَّلِيْنَ ﴿٢٥﴾

26. Nīkana mo matonye kŭkua mŭio yoo yī mŭlma nthīnī wa Mŭthenya wa Ūthayŭŭkyo, na *ota ūu*, kīlungu kya mŭio ya ala mamathyoekasya matena ūmanyi. Sfsyai! Maŭndŭ ala makuŭte nī mathŭku.

لِيُخَلِّتُوْا اٰوَادَهُمْ كَامِلَةً يَذْمُرُ الْفٰئِمَةَ ۗ وَمِنْ اٰوَادِ
الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ نُهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ اِلَّا سَآءَ مَا يَزُرُّوْنَ ﴿٢٦﴾

LUKU 4

27. Asu ala maī mbee woo nīmaseŭvisye walany'o *ota ūu*, ĩndī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwookie ūlŭ wa mayambīlīlyo ya mwako woo kwa ūu

قَدْ مَكَرَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتَىٰ اللَّهُ بِنِيَاۤئِهِمْ مِنَ
الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتٰهُمُ

kfala nknyamavalokile kuma TULU woo; na usillo nfwookie TULU woo kuma vala mo matavesi.

العَدَابِ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾

28.Na Indī Mūthenya wa Uthayūkyo, We akamasonokya mo na akamakūlya, 'Meiva atindany'a Makwa ala kwoondū woo inyw'ī mwamakaanafasya Athani?' Asu manengetwe ūmanyi makasūngfa, 'Umūnthī nthoni na thina vate nzika, niDvalūka TULU wa alei.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِبُهُمْ وَيَقُولُ آيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٥﴾

29.Asu ala alaika mamakw'ithasya yila mavifisye mathayū moo. Na Indī mo makoonany'a winyivyo makyasya, 'Ithyī tūyeekaa na ona yiva.' Aiee, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī nesa maūndū ala inyw'ī mweekaa.

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقُوا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٦﴾

30.Kwa ūu, likai mbingiflonī sya Ngiena mwikalae vo. Wīkalo wa ala mekathifaa nī mūthūku mūno.

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فليس مَنزى المتكبرين ﴿٢٧﴾

31.Na yila ala alūngalu makūlw'a, inyw'ī mwīsanāfa ata TULU wa kīla Mwīai wenyu ūvuanifye?' mo maasya, 'Nī kīseo vyū,' nūndū kwa asu ala mekaa moseo ve ūseo TULU wa nthī ūno, na mūsyī wa Itunī nī mūseango mbee. Wīkalo wa ala alūngalu nī mūseo mūno vyū----

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلْ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأُولَئِكَ الْأَخْرَجَ وَخَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٨﴾

32.Mfūnda ya Tene-W'onthe, ūla mo makamīlika; katī wayo vavififaa tūlūsī. Mo makeethwa na kīla kyonthe makenda vo. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatuvaa ala alūngalu.

جَنَّتْ عَدْنٌ يَدُهَا حَلْوَاهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٩﴾

33.Asu ala alaika mamakw'ithasya me atheu. Mo maasya, 'Mūuo wīthwe nenyu!' Likai Itunī nūndū wa maūndū ala inyw'ī mweekaa.'

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ كَلِيمِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

34. Mo meteele kya0 ateo alafka moke ūlū woo kana ūtw'io wa Mwŕai waku wŕanŕe? Uu nŕw'o ala maŕ mbee woo meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕ mo, ŕndŕ mo nŕmo meevŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕ ene.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
أَمْرًا مِنْكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا كَانُوا
لِلَّهِ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa ūu, *ŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕ* mŕthŕku wa ŕndŕ mo meekie nŕwamavalŕkŕle, na kŕla mo mavŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕ nŕkyamathyŕlŕlŕlŕkile.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 5

36. Asu ala mamŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕŕ Ngai na ngai ingŕ maasya, 'Ta kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕwendie *ŕu*, ithyŕ tŕyŕthwa twakŕthaithe kŕndŕ ona kŕva ŕtee Wake, ithyŕ kana maafthe maitŕ, ona ithyŕ tŕyŕthwa twavatanie kŕndŕ vate *mwŕao kuma* Kwake. 'Uŕ nŕw'o ala maŕ mbee woo meekie. ŕndŕ mo Atŕmwa mena ŕtonyi wa ŕndŕ ateo kŕvikya Utŕmane wŕ ŕtheinŕ?

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ
دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ
دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَهُمْ عَلَى الزَّلِيلِ إِلَّا الْبَلْعُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

37. Na Ithyŕ vate nzika, nŕtwamŕkŕlŕlye Mŕtŕmwa kuma kwa kŕla andŕ, *aitavany'a*, 'Mŕthaithe Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŕvathanei na Ula-Mŕthŕku.' Na ŕndŕ *amwe* katŕ woo ve *ala* Ngai Mwene Vinya W'onthe wamatongoesye na katŕ woo ve ala maafŕte nŕ kŕminwa. Kwa ŕu, tambŕkai ŕlŕlŕ wa nthŕ, mwone ŕndŕ wailyŕ mŕminŕkŕlyo wa ala mamatw'ŕkŕthisye *Athani* ta akengani!

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ
وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَمِنْهُمْ
مَنْ أَنْظَرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِبِينَ ﴿٣٧﴾

38. Ethwa we wŕna vata na kŕtongew'a kwoo, ŕndŕ *manya kana* Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, ndamatongoeasya asu ala mamathyoeakasya ala *angŕ*. Na ta kwa asu vai atetheesyia.

إِنْ تَحْرِصْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ
يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٨﴾

39.Namo mev'taa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na maw'vfto moo me vinya m'uno, kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamathay00kya ala makusaa. Aiee, *We kwa Ola w'o akamok'ilya mo* --- Utian'lo *We mwene Utw'ne*, Ind'i and'u aing'i m'uno may'is'i.

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعَدًّا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

40.*We akamok'ilya mo* n'kana atonye k'umavath0kan'isya kat'i wa ma'ond'u ala mo mavath0kangan'faa, na n'kana asu ala maleile kw'it'k'ila matonye k'umanya kana mo ma' akengani.

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُضِلُّونَ فِيهِ وَيُعَلِّمُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ﴿٧٠﴾

41.Ndeto Yait0 f0l0 wa k'ind'u, y'la Ithyl twakyenda kyo, Ithyl t'uk'itavasya t'u, 'Tw'ika!' na 0u n'0u.

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٧١﴾

LUKU 6

42.Nata asu ala matiie m'isy'i yoo kwoond'u wa Ngai Mwene Vinya W'onthe itina wa k'ov'it'w'a kwoo, Ithyl vate nzika, t'okamanenge Ut0o m'0seo f0l0 wa nth'i Ino; na kwa Ola w'o Ituvi ya Itun'i n'i Inenange m'uno, Ind'i takethwa mo n'Imamanya---

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنُبَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَتَهُمْ وَأَلْجَأُ الْكَافِرِينَ إِلَىٰ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٧٢﴾

43.Asu ala mom'fasya na kw'ia w'kwatyo woo nth'in'i wa Mw'ai woo.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٧٣﴾

44.Na Ithyl t'uyaat'Uma ta At'umwa mbee waku ateo a'ume ala Ithyl twamatwafe 0vuany'o, kwa 0u, mak'0lye asu ala n'imo a'ungam'i ma Maand'iko Matheu, ethwa we ndw'is'i.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيَ إِلَيْهِمْ فَسَلُوا أَهْلَ الدِّيَارِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾

45.Ithyl twamat'umie mo mena Syama na Maand'iko Matheu. Na Ithyl n'ft'0theesy'e we K'Ililikany'a n'kana we 0tonye k'utavany'a kwa mbaa-and'u onthe ma nth'i k'ila k'itheetw'e kwoo; na n'kana mo matonye k'0san'fa.

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٧٥﴾

46.Mo Ind'i, ala mase'0vasya nzaama nth'0ku, mew'aa me m'0uon'i na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ الْقُرْآنَ الَّذِي فِيهِ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ طَهُورًا ﴿٧٦﴾

ndakamalikya nthĩ mathekelye, kana ūsilĩlo ndūkavika ĩlũũ woo kuma vandũ matavesĩ?

47.Kana We ndakamakwata mo mũendelenĩ woo kũũ na kũũ nĩkana maikethwe matonya kwananga mawalany'o ma Ngai?

48.Kana We ndakamakwata mo kwa nzĩa ya wanangĩko wa kavola? Ow'o, Mwĩai waku nĩ Mũuu, Usũftwe nĩ tei.

49.Mo nomonete kana syuu sya kĩla kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmbĩte kĩendaa kuma kw'okonĩ kwa aũme na kw'oko kwa aka, syĩvalũkĩtye nthĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe inyivĩtw'e?

50.Na kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na kyũmbe ona kĩva kĩla kĩ ĩlũũ wa nthĩ kĩnyivasya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na wĩnyivyo, ona alaĩka ota ūu, namo mayĩkathĩaa.

51.Mo nĩmamũkĩaa Mwĩai woo ĩlũũ woo, na mo mekaa ūndũ mo meeyĩaĩwa.

LUKU 7

52.Ngai Mwene Vinya W'onthe aĩtye, 'Mũikose kwa ūthaihi ngai ilĩ. Ve Ngai o Umwe tũ. Kwa ūu, ngeĩ Nyie nĩnyioaka.'

53.Na nĩ Kyake kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na ĩlũũ wa nthĩ na ūtonyi wa kũnyuva nzĩa nĩ Wake tene na tene. Inyw'ĩ indĩ mũkamũkĩa ūngĩ ona wĩva mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

54.Na ūathimo ona wĩva ūla inyw'ĩ mwĩna w'o, nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na yĩla thĩna wamũkwata inyw'ĩ, mwĩtasya ūtethyo kuma kwake.

55.Indĩ yĩla We wamũvetangĩa inyw'ĩ thĩna, sisya! Nguthu ĩmwe katĩ wenyu

أَوِيَأْخُذُكُمْ فِي تَقْلِيهِمْ مَا هُمْ بِمُعْزِزِينَ ⑥

أَوِيَأْخُذُكُمْ عَلَى تَعْوَبٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ ⑥

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَّبِعُونَهُ أَطِلَالُهُ

عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ ذَاخِرُونَ ⑥

وَلِلَّهِ يُسْجَدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ

دَابَّةٍ وَالسَّلَاطِينِ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ⑥

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ قُدْرَتِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا

يُؤْمَرُونَ ⑥

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّبِعُوا آيَاتِ الْهَيْبَةِ إِنَّمَا هِيَ آيَاتُ

وَأَجْدَاءٍ وَقَائِكِي فَارْهَبُوا ⑥

وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاجِبًا

أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّعُونَ ⑥

وَمَا يَكْفُرُ مِنْ نِسْمَةٍ فِيمَنْ اللَّهُ لَمَّزًا مَا مَنَعَكُمْ الْفُسْرُ

وَأَلَيْهِ تَجْرَدُونَ ⑥

تُزْمَرُ إِذَا كُشِفَ الْفُسْرُ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ يَرْتَدُّونَ

yambīlīlasya kUseŭvya ngai ingī ūtee wa Mwīai woo, 56.Kwa ūu mo nīmaleaa syīndū ila Ithyī tūnenganīte ūlū woo. NŪseo, Itanīthyeyi inyw'ī ene o vanini, Indī o mītŭkī mŭkamanya.

57.Namo mavetangaa ūtee kīlungu kya syīndū ila Ithyī tūmanengete kwoondū wa ngai syoo sya ūvŭngū ila itesī ūvoo-wasyo. Nīvīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī vate nzika, mŭkeetwa mŭkŭl'w'e ūlū wa maūndū onthe ala inyw'ī mŭseŭvītye.

58.Na mo mamŭwetanīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na eŭtu----We nī Mŭtheu!--- - O yīla mo-ene mena kīla mo mendaa.

59.Na yīla ūmwe wenyu watawv'a ūvoo wa ūsyawa ya mūndū mŭka ūthyū wake nŭtukaa, avinganīsyē ūthatu nthīwīwake.

60.We nīwīvithaa mwene kwa andū nūndū wa ūvoo mothŭku ūla ūmŭkwaŭite; we ona ethwa ena nthoni, akamŭsovīa mwana kana akamwīnzīa nthī mothanganī?' Nīw'o, mo nīmatusaa maūndū mathŭku.

61.Asu ala matetkīlaa Itu mena ngelekany'o nthŭku mŭno vyū; oyīla kīla kīlasya mŭno vyū nī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwene Vinya, Ula Mŭl.

LUKU 8

62.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī kŭmasīlīla andū kwoondū wa wīki-wa-naī woo, We ndakītialya kyŭmbe ona kīmwe kī thayū, Indī We ainengae ūvinda kŭvika ūvinda yīla yītw'ītwe; na yīla ūvinda yoo yavika, mo

يُشْرِكُونَ

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ⑤

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
ثَالِثَةً لِّئَلَّا تُغْنِوْا عَنْكُمْ ثَمَرَاتِهِمْ ⑥

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ⑦

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا
وَهُوَ كَظِيمٌ ⑧

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ أَيُمْسِكُهُ
عَلَىٰ سُنُونٍ أَمْ يَدْفَعُهُ فِي السَّرَائِبِ أَلَا سَاءَ مَا
يَحْكُمُونَ ⑨

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوَةِ ۗ وَاللَّهُ
عَلِيمُ السُّلِّ الْأَعْلَىٰ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑩

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكُوا عَلَيْهَا
مِنَ دَابَّةٍ ۗ وَلَٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ فَلَآذَا

maitonya kŪtiwa Itina ona saa Ūmwe, ona maitonya kŪvŵtŪka mbee wayo.

63. Namo nŵmamwŵlŵlŵaa Ngai Mwene Vinya W'onthe syŵndŪ ila mo ene matasyendete na nŵmŵl syoo ineenaa ŪvŵngŪ kana mo makeethwa na *kŵla kŵndŪ* kŵleo mŵno. Vate nzika vyŪ, Mwaki Ūkeethwa wŵl woo, namo makavinganŵ'a *vau nthŵnŵl*, na makatiwa vo.

64. Nŵvŵta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithŵl nŵwamatŪmie *AtŪmwa* kwa mbaŵl syonthe sya andŪ mbee waku we; Indŵl Satani nŵwamanakavisye mawŵa moo *mooneka* me manake kwoo. Kwa Ūu, we nŵwe mŪsyaŵsya woo Ūmŵnthŵl, namo makeethwa na Osillŵo wŵl woo.

65. Na Ithŵl tŵyaakŪtheesya Ivuku we ateo we Ūtonye kŪmatavya mo ŵŵŵ wa maŪndŪ ala mo mavathŪkanganŵaa, na ta Ūtongoi, na tei kwa andŪ ala metŵkŵlŵaa.

66. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪtheetye kŵw'Ū kuma Ituni, na nŪmŵthayŪŵkŵtye nthŵl Itina wa kŵkw'Ū kyayo. Vate nzika, nthŵnŵl wa ŪndŪ ŪŪ ve Kyama kwa andŪ ala matonya kwŵw'a.

LUKU 9

67. Na vate nzika, nthŵnŵl wa ng'ombe *ota Ūu* ve kŵsomo kwenyu. Ithŵl nŵtŪmŪngae inyw'ŵl kŵnyw'a kŵla kyumaa mavunŵl masyo, kuma katŵl wa kyaa na nthakame, ŵia ŵthumo na ya kwendeesya kwa ala mayŵnyusaa.

68. Na katŵl wa mosyao ma mŵtende na mŵsavivu, vala inyw'ŵl mumasya kyaŪnyw'a kya kŪtoony'a na ŵŵu mŪseo. Nŵw'o, nthŵnŵl wa ŪndŪ ŪŪ ve Kyama kwa andŪ ala mathŪkŪmŵthasya kŵlŵko kyoo.

جَاءَ أَجْلَهُمْ لَا يَتَأَخَّرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقِيمُونَ ﴿٣٥﴾

وَيَجْعَلُونَ لَهُ مَا يَكْفُرُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ
أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَا جُرْمَ إِنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ
مُقَرَّبُونَ ﴿٣٦﴾

تَأْتِيهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَوُتِنَ لَهُمْ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ وَلِيُّهُمْ يُؤْمَرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا يُتَيْنَ لِمُؤْمِنٍ أَلَّذِي ائْتَفَقُوا
فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنبَأَ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَّبِعُونَ ﴿٣٩﴾

وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِّتُؤْمِنُوا بِمَا فِي بُطُونِهِ
مِن بَيْنِ قَرْنَيْهِ وَدَمٍ بَيْنَ آنفُسِكُمْ فَاصْبِرُوا لَهَا إِنَّ لَهَا لَشَرًّا بَلِيدًا ﴿٤٠﴾

وَمِن مَّوَدَّعَاتِ الْغَيْبِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سَكْرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤١﴾

69.Na Mwŕlai waku nŕmfveveee nzŕkŕl, *akyasya*, We seŕvya nyŕmba syaku ŕimanŕ na nthŕnŕ wa maima ma mŕtŕ na nthŕnŕ wa myatŕ ŕla andŕ masaa.

70.'Indŕ yai kŕla *mŕthemba wa matunda*, na indŕ atŕlai mwŕnyivŕtŕye nzŕla ŕla Mwŕlai wenyu wŕyŕfalte.' Mavunŕ masyo nŕvaumaa kyaŕnyw'a kŕna mŕvw'anŕle yŕna kŕvathŕkany'o. Nthŕnŕ wakyo ve mŕiito kwa andŕ. Vate nzika, nthŕnŕ wa ŕu ve Kyama kwa andŕ ala masŕanŕaa.

71.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕmŕmbaa inyw'ŕ na We nŕmŕkw'ŕthasya; na ve *amwe* katŕ wenyu ala mavikaa ŕkŕŕ mŕvŕtŕku makasya ŕmanyi ŕtina wa kwŕthwa naw'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕ Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi.

LUKU 10

72.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕmanengete *amwe* katŕ wenyu syŕndŕ kŕvŕta ala angŕ nthŕnŕ wa mŕthŕnzŕo *ya nthŕ'ino*. Indŕ asu ala manengetwe mbee wa angŕ, maikaumya *kŕlungu ona kŕmwe kya mŕhŕnzŕo ya nthŕ* kwa asu ala moko moo ma aŕme mamaŕngamŕe, nŕkana makethwa mena *ianda* syŕlanene nthŕnŕ wayo. Indŕ mo makayŕlea ŕnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

73.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕmŕseŕvŕsye inyw'ŕ atindany'a kuma katŕ wenyu ene, na nŕmŕseŕvŕsye inyw'ŕ kuma kwa atindany'a asu syana sya ivŕsŕ na nzŕkŕlŕ, na nŕmŕnengete inyw'ŕ syŕndŕ nzeo. Mo indŕ makeetŕkŕla syŕndŕ sya mana na kŕyŕlea ŕnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

74.Na mo mathaithaa ŕteŕ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ila ite na ŕtonyi wa kŕmanenge mŕthŕnzŕo ona wŕva

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى التَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
ذَوْنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿١٥﴾

تُخْرِكِينَ مِنَ جِبَلِ الشَّامِ فَأَسْكِنِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا
يَخْرُجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ
لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٥﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَنُكِرَ مَنْ يَشْرُدُ إِلَى
أَذَلِّ الْعُرِيِّ لَئِنْ لَمْ يَعْلَمْ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِذُنُوبِهِ ﴿١٥﴾

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا
الَّذِينَ فَضَّلُوا بَرَأُوا مِنْ رَبِّهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ
فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَلْفِتْنَةً لِّلَّذِينَ يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ وَأَزْوَاجَكُمْ بَيْنَ يَدَيْكُمْ وَرِزْقَكُمْ مِنَ الْيَتِيمَاتِ
الَّتِي أَبْطَلُوا بِذُنُوبِهِمْ وَيَنْعَمَتِ اللَّهُ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿١٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ لَهُمْ شَيْئًا
مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿١٥﴾

kuma matunġ na Ƨŧŧŧ wa nthġ, ona syo iikethġwa na Őtonyi ta Ősu ona *madġġ*.

75.Kwa Őu, mŐikaseŐvye mġvw'anano ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nġwġsf na inyw'ġ mŐyġsf.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya ngombo yġ mwene, ġtena Őtonyi Ƨŧŧŧ wa kġndŐ ona kġva; na mŐndŐ *wġna Őhasyo* Őla ġthyl tŐmŐnengete kuma KwitŐ-Ene kyaŐya kġseo, na we aumasya Őtheinġ na kġmbithġnġ. Mo nŐndŐ Őmwe? Ndafa syġthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Indġ aingġ mŐno moo mayġsf.

77.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe enengane ngelekany'o ya andŐ eġ, Őmwe woo ndaneenaa, atena Őtonyi wa ŐndŐ, na nġ mŐio kwa mwġai wake; yġla we wamŐtŐma, ndaetae Őseo. NŐtonya kwġthwa ŐndŐ Őmwe na Őla wġyġaa ŐlŐngalu na Őla we mwene wġ nzġanġ ġla ndŐngalu?

LUKU 11

78.Na ġla itonekaa syġ Ƨŧŧŧ wa nthġ na matunġ nġ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ővoo wa Őla Saa nġ ta kŐveny'a kwa itho, aiee, yġ vakuvangġ mbee. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Őtonyi Ƨŧŧŧ wa syġndŐ syonthe.

79.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nġwamŐetie inyw'ġ kuma mavunġ ma maa-nyinyia menyu yġla inyw'ġ mŐteesġ kġndŐ, na nġwamŐnengie inyw'ġ metho na matŐ na ngoo, nġkana mŐtonye kŐtŐnga mŐvea.

80.Mo nomasyaasya nyŐnyi ġlŐmġte *Ƨŧŧŧ* yayayanġ katġ wa ġtu. Vai Őtumaa ġluma *Ƨŧŧŧ* mŐno yayayanġ ateo Ngai Mwene

فَلَا تَضْرِبُوا إِلَهَهُ الْأَمْثَالَ إِنْ اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا قَمَلًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا ذَوَلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجَّهُهُ لِآيَاتِ بَيْتِهِ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

وَاللَّهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنْ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَاللَّهُ أَنْعَمَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَطُونِ أَنْهَبِكُمْ لَا تُكَلِّمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

الَّذِينَ يَرَوْنَ إِلَى الظُّلُمِ مَسْتَوَاتٍ فِي جَوْ السَّمَاءِ مَا يَشْكُرُونَ إِلَّا اللَّهُ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

Vinya W'onthe. Ow'o, nthlni wa undu uU ve Syama kwa andu ala metkflaa.

81.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nUmUseUvIsye inyw'I mIsyI yenyu, vandU venyu va kUthUmUa, na nUmUseUvIsye inyw'I mbUa sya nyamU ta wIkalo wa kavinda malwanda ila mwonaa syI mbUthU yIla mUendete kyalo na Ivinda yIla mwaUngama; na nthlni wa w'ia wasyo, na maw'ia masyo, na nginga syasyo We nUmUhengete inyw'I syIndU sya mUsyI na syIndU sya kUmwaIla kwa Ivinda.

82.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nUmUseUvIsye inyw'I, katI wa ila We UmbIte, syIndU sya kUmwIkIa muunyI; na akamUseUvIsya inyw'I syIvitho nthlni wa iIma ngunga, na akamUseUvIsya inyw'I itonyeo ila imUsUvIaa UvyUvu, na ngUa sya iaa ila imUsiIlaa inyw'I Ivinda ya makaU. Uu nIw'o We wIlanIasya mumo Wake IUIU wenyu, nIkana inyw'I mUtonye kUmwInyivIsya We.

83.IndI ethwa mo nImekUalyUka, IndI wIa waku no kUvikya UtUmane UtheinI.

84.Mo nImesi nesa vyU mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tondU mo mawonaa IndI nImaUleaa; na aingI mOno moo maitUngaa mUvea.

LUKU 12

85.Na lilikanai mUthenya Ula Ithyl tUkamyUkIlya ngUsI kuma kwa kIla andU, na IndI asu ala matetkflaa maiketIkIw'a kUthaithana ona kUthaithana kwoo kUiketIkIw'a.

86.Na yIla asu ala meekie naI makawona UsiIlo vyU, w'o ndUkatw'IkIthw'a kwIthwa wI mUvUthU kwoo, ona mo maikanengwa Ivinda.

87.Na yIla asu ala mamwIlananasya Ngai na ngai ingI makasyona ngai isu

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا إِنَّا أَنْتَا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٥١﴾

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ الْأَكْنَانِ وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْبَأْسَ كَذَلِكَ يُتَذَكَّرُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْنَا فَإِنَّا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْبَيْنُ ﴿٥٣﴾ يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْفُرُوهُمْ بِالْكَفْرُونَ ﴿٥٤﴾

وَيَوْمَ نَبُئُتُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا إِنَّهُمْ لَا يَزِدُّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَأَلَّاهُمْ يَسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٥﴾ وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَتَّقِفُهُمْ وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَشْرَكَا هُمْ قَالُوا وَرَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ

atindany'a masyo, mo makasya, 'Mwŵai waitū, ii nŵsyo ngai siitū ila ithyŵ twasyŵkaŵlaa vandū Vaku We.' Kavindanŵ kau syo ikamakūthūkŵka na kūmatavya, 'Vate nzika, inyw'ŵ mwŵ akengani.'

88.Namo makaumya wŵnyivywo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mūthenyanŵ ŵsu, na maŵndū onthe ala mo maseŵvasya makamaŵa.

89.Ta kwa asu ala matetŵkŵlaa na kūmalūngya andū kuma nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyŵ tūkongeleela ŵsilŵlo ŵlūlū wa ŵsilŵlo woo nūndū mo nŵmeekie mothyoeuku.

90.Na lilikanai mūthenya ŵla Ithyŵ tūkamyūkŵŵya ngūsf kuma nthŵnŵ wa kŵla mbaŵ katŵ woo ene, na Ithyŵ tūkakūete we ta ngūsf ŵlūlū wa aa. Na Ithyŵ nŵtūtheesye we Ivuku ya kūtavany'a kŵla kŵndū, na ŵtongoi, na tei, na ŵvoo mūseo kwa asu ala menyivasya kwa Ngai.

LUKU 13

91.Niw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa mwŵkalae na ŵlūngalu, na kūtethya na mumō, na nenganei ta kūnengane nyūmba kwa nyūmba; na nūvatanaa wathavu, na ŵthūku wŵyonanŵtye, wa wŵki-wa-naŵ. We nūmŵtaaa inyw'ŵ nŵkana mūtonye kwŵsŵvŵa.

92.Na ŵanŵsyai ŵtianŵo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yŵla mwatianŵa; na mūikatūle mawŵvŵto menyu ŵtina wa kūmalūlūmŵŵŵya, oyŵla mūmŵtw'ŵkŵthŵtye Ngai Mwene Vinya W'onthe ta mūŵngamŵi wenyu. Ow'o vyū, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵsf ŵndū inyw'ŵ mwŵkaa.

فَالْقَوْمَ إِلَيْهِمْ الرُّقُولَ إِنَّكُمْ لَكُمْ لَبُونَ ﴿١٦﴾

وَالْقَوْمَ إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَظُنُّونَ ﴿١٧﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿١٨﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٩﴾

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٠﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢١﴾

93.Na mŭikethwe mŭilyĩ ta kyo *kŭveti* kŭla, Itina wa kwokotha mŭiŭmu, kyatilangile kŭlinga kyakyo tŭlungu. Inyw’I nŭmŭmatw’Ikŭthiye mawivŭto menyu ta nzŭa sya kŭkengana kaŭ wenyu, *mŭikŭa* nguthu ŭmwe ya andŭ ndŭkese kwŭthwa na vinya mbee wa ŭla Ingŭ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’ontha amŭtaa inyw’I kwa nzŭa ŭsu, na Mŭthenyanŭ wa Uthayŭŭkyo We akamŭvathŭkanŭsya inyw’I maŭndŭ ala inyw’I mwavathŭkanganŭaa.

94.Na takethwa Ngai Mwene Vinya Wonthe *nŭweekŭe* kwenda Kwake vinya, vate nzika, We ethŭwa amŭtw’Ikŭthisye inyw’I *inyw’ontha* kwŭthwa o andŭ amwe; Indŭ We amŭekaa ae ŭla we wenda; na amŭtongoeasya ŭla We wenda; na vate nzika, inyw’I mŭkakŭlw’a ŭlŭ wa ŭndŭ ŭla inyw’I mweethŭfawa mŭkŭka.

95.Na mŭikaitw’Ikŭthye ithitŭ syenyu ta nzŭa sya ŭkengani kaŭ wenyu; kana kŭŭ *kwenyu* kŭikese kŭtiŭŭka Itina wa kwŭthwa kwŭ kŭlŭmu, na inyw’I mŭkasama ŭthŭku nŭndŭ nŭmwaalyŭlile andŭ kuma nzŭanŭ ya Ngai Mwene Vinya W’ontha, na inyw’I mŭkeethwa na ŭsilŭlo wŭ woo.

96.Na mŭikakŭany’e ŭtianŭ wa Ngai Mwene Vinya W’ontha na thoŭa mŭvŭthŭ. Vate nzika, kŭla kŭ vamwe na Ngai Mwene Vinya W’ontha nŭ kŭseo mbee kwenyu takethwa inyw’I nŭmwamanyie tŭ.

97.Kŭla inyw’I mwŭna kyo kŭkeethwa vathe, na kŭla ona kŭva kŭna Ngai Mwene Vinya W’ontha kŭkekala tene na tene. Na Ithyŭ vate nzika, tŭkamanenge asu ala momŭasya ŭtuvi yoo kwŭanana na mawŭa moo ala maseo mŭno vyŭ.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
 أَنْ كَانُوا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَعَايَ بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ
 أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبُوءُ اللَّهُ بِهِ وَلِيَبَيِّنَ
 لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ
 مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتَسْلُتُنَّ عَمَّا
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَرِلَ قَدَمٌ
 بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا الشَّوْرَ بِمَا صَدَقْتُمْ عَنْ
 سَبِيلِ اللَّهِ وَلكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٥﴾

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
 هُوَ خَيْرٌ لِّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّ
 الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ula wonthe ona wīva wīkaa ūlŋgalu, e mūndūme kana e mūndūmūka, na e mwīfkīli, Ithyī vate nzika, tūkamūnge we thayū mūtheu; na Ithyī tūkamanenge ala mailyī ta asu ūtvi yoo kwīlanana na ūseo mūnene vyū wa mawīa moo.

99. Na yīla we ūsoma Kulani, mantha wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho nūndū wa Satani ūla ūleetwe.

100. Vate nzika, we ndena ūtonyi ūlū wa asu ala metfkīlaa na maiaa wīkwatyo woo kwa Mwīai woo.

101. Utonyi wake wī ūlū wa ala matumaa ndūū nake tū na ala mamwīlanasya We na atindany'a.

LUKU 14

102. Na yīla Ithyī twaete Kyama vandū wa kīngī—na Ngai Mwene Vinya W'ontho nīwīsī nesa vyū kīla We ūvuanasya—mo maasya. 'We wī mūkengani' Aiee, ūndī andū aingī mūno mayīsī.

103. Asya, 'Veva wa ūtheu nūyītheete ye yo kuma kwa Mwīai waku na w'ū, kana We atonye kūmekīa mo vinya asu ala metfkīlaa, na ta ūtongoi na ūvoo mūseo kwa Masilamu.'

104. Na ow'ū Ithyī nītwīsī kana mo maasya, 'kana nī mūndū ūmūmanyīasya we. ūndī kīthyomo kyake ūla mo mamūtalīhasya nī kīeni, oyīla kīī nī kīthyomo kya Kīalavu, kītheu na kīlūngalu.

105. Ta asu ala matasyīfkīlaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the ndakamatongoesya mo, namo makeethwa na ūsilīlo wī woo.

106. No asu tū ala matasyīfkīlaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'ontho, ala

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنَجْجِيَنَّهُ حَيَوَةً طَيِّبَةً، وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ ﴿١٠٦﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٧﴾

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠٨﴾

وَلَوْ أَنَّ بَدَلْنَا آيَةَ مَكَانٍ آيَةً وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
يُنزَّلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفَرِّقٌ بَلْ آكْفَرْتُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٩﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١١٠﴾

وَلَقَدْ نَعَلْنَا أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ

لِسَانَ الَّذِي يُلْجِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجِبْنِي هَذَا لِسَانٌ
عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١١١﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٢﴾

إِنَّمَا يَقْرَأُ الْكذَّابُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ

maseūvasya ūvūngū, namo nomo akengani.

107.Ula ona wīva ūleaa kūmwītīkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ītina wa kwītīkīla ateo ūla wathing'īw'a na kūkīla mīvaka ya ūmīsyō wake oyīla ngoo yake yīkalaa īlūmīte nthīnī wa mūīkīlō. Indī asu ala ngoo syoo syānīwe nī ūlei, ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkavalūka īlūlū woo na vakeethwa na ūsilīlo mūnene kwoondū woo.

108.Kītumi nūndū mo nīmendie thayū wa nthī īno mbee wa Itunī, na nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū ala matetfīlaa.

109..Mo nīmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wīkīlīte ūsilīlo īlūlū wa ngoo syoo na matū moo na metho moo. Na nomo ala matasūvīaa.

110.Vate nzika, mo nīmō makethwa na wasyo Itunī.

111. Indī, vate nzika, Mwīai waku ---- kwa asu ala makīie kuma mīsyīnī yoo ītina wa kūthīnw'a na Indī meething'īsyā na vinya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mekala meyūmīsyē---īī, vate nzika, ītina wa ūu Mwīai waku nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

LUKU 15

112.Mūthenya ūla kīla thayū ūkoka wīneenee w'o mwene, na kīla thayū ūkatuvwa vyū kwīanana nondū w'o weekie, namo maikavītw'a.

113.Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya mūsyī ūla watanīe ūsūvīto na mūuo; īlū waw'o waūvikīaa kwa wīngī kuma kīla vandū; Indī w'o nīwamaleile manee ma Ngai

اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَ قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدًّا فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٥﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٥﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَعَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعْتَهُمْ أَبْصَارِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغٰفِلُونَ ﴿٣٥﴾ لَاجِرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٥﴾

ثُمَّ لَنْ رَبِّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا قُتِلُوا ثُمَّ جَهَلُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٥﴾

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ بِجِاِئِلٍ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوْفَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٥﴾ وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَدِيَةً كَانَتْ أَمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذٰقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ

Mwene Vinya W'onthe, kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nřwatumie ekali maw'o masama thay0 wovanřtw'e nř nzaa na w'ia ta ūsyao wa maŪndŪ ala mo meekaa.

114.Na ow'o MŪtŪmwa nřŪkřte kwoo kuma kař woŵ ene, řndř mo nřmamŪtw'řkřthisye we ta mŪkengani, kwa Ūu Ūsilřlo nřwamakwatie mo yřla mař eki-ma-nař.

115.KwoondŪ wa Ūu yai kař wa syřndŪ ila mbřřřkřlye na nzeo ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪmŪnengete inyw'ř; na řřřřwai mwfna mŪvea nŪndŪ wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nř We inyw'ř mŪthaihaa.

116.We nŪmŪvatřte inyw'ř tŪ kŪya nyama sya nyamŪ ila ngw'Ū na nthakame na nyama sya ngŪŪe na ila iwetewe syřřwa yřngř eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. řndř Ūla ŪnŪkŪingřřw'a nř ŪndŪ ŪtathŪkřřka kana atekwenda na atena křfeleelo kya kwřka nař, řndř vate nzika, Ngai Mwene Viya W'onthe nř MŪekanř MŪno VyŪ, ŪsŪřřwe nř tei.

117.Na mŪikasye-- nŪndŪ wa ŪvŪngŪ Ūla nřmř syenyu ineena----'Křř nřkřřřkřlye, na křř nř křřvatane,' ta kŪseŪvya ŪvŪngŪ řŪŪŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, ala maseŪvasya ŪvŪngŪ řŪŪŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayařlaa.

118.Itina wa Ūtandřřhyo mŪnini. Ve Ūsilřlo wř woŵ kwoondŪ woŵ.

119.Na kwa asu ota Ūu ala nř Ayuti, řthřř nřřwavanře mbee wa Ūu syřndŪ ii syonthe ila řthřř tŪŪtavřřye we. Na řthřř tŪyaamavřřřya mo, řndř mo nřmo meevřřřřya mo ene.

بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنَّ كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَيْزِرِ وَمَا آهَلٌ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاطِلٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتَكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِيَتَّقُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ

مَتَاعٌ قَلِيلٌ - وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَلَمْتَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

120.Indī vate nzika, Mwīai waku-kwa asu ala mekaa naī matena ūmanyi na kwīlila na kūseŭvya mavītyo--- If, vate nzika, Itina wa ūu Mwīai waku nī Mūekanī Mūno Vyŭ, Usŭftwe nī tei.

LUKU 16

121.Avalamu aī mbaī nima we mwene, mwīw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe, *Ūla weenanganīe*; Kwake kīla İvinda; kwa ūla w'o, we ndaī katī wa athaithi ma mīvw'anano.'^{1*}

122.Ena mŭvea kwoondŭ wa manee Make mavinda onthe; We nīwamŭnyuvie we na nīwamŭtongoesye nzīanī İla ndŭngalu.

123.Na İthyī nītwamŭnengie we ūseo nthīnī wa nthī İno, na İtuni vate nzika, we akeethwa katī wa ala aİngalu.

124.Na *yu İthyī* nītŭkŭvuanīsyie we, *tŭkyasya*, 'Atİİa nzīa ya Avalamu *Ūla* wamwelekele Ngai mavinda onthe na we ndaī ūmwe wa asu ala mamwīananasya *We* na atindany'a.

125.Savato nīyayiwe İŪİŪ wa asu ala mavathŭkanganie İŪİŪ wake *Avalamu na*

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّرُوءَ بِمَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٠﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الشُّرَكِيِّنَ ﴿١٢١﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ إِجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢٢﴾

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّا فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٢٣﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الشُّرَكِيِّنَ ﴿١٢٤﴾

إِنَّمَا جُعِلَ التَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ ائْتَفَقُوا فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٥﴾

¹ *Avalamu aī mbaī nima we mwene' nī kwasya kana we aī na mbeŭ na wīkwatyo wa mbaī nene İla wathiwe.

ndīni yake na Mwāi waku vate nzika, akatw'a katī woo MŪthenyanī wa Uthay00kyo ū0ū wa ma0ndū ala mo mavath0kanganīaa.^{2*}

126.Itana nzīanī ya Mwāi waku wīna ūī na ūtao wīna ūseo, na kaananīa namo na nzīa ūa yaūle mūno vyū. Vate nzika, Mwāi waku nīwīsī nesa vyū ūla welelūkte kuma nzīanī Yake; na We nūmesī asu ala matongoew'e nesa.

127.Na ethwa inyw'ī *mwīenda* kŪmasilīla *avinyānī*, īndī masilīlei kwīanana nondū inyw'ī mwīkītwe ūthūku wīana; īndī mwoonany'a ūmīssyo, vate nzika, ūu nī ūseo mūno vyū kwa asu ala momīssya.

128.Na we ūmīssya wīna ūmīssyo; na nīw'o ūmīssyo waku *nūtonyeka* tū vamwe na *ūtethyo wa* Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na we ndūkamew'īe kyeva mo, ona ndūkaū0ye nūndū wa mawalany'o moo mathūku.

129.Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na asu ala alūngalu na asu ala mekaa moseo

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالنُّوعِظِ الْحَسَنَةَ
وَعَادِلْ لَهُمْ بِالْقِيَامِ هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٦﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِسُلْطَانٍ مَّا عَوْقَبْتُمْ بِهِ
وَلَيْنَ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلضَّالِّينَ ﴿١٢٧﴾

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَنْكَرُونَ ﴿١٢٨﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُحْسِنُونَ ﴿١٢٩﴾

² *Uvoo nī mŪseo. Vai kīndū kīngī kīŪneenwa vaa aūeo Avalamu na kwīyūmya kwake kūtathingithīka na wīnengani wake kwa U-Umwe wa Ngai wa w'o nīw'o ūŪneenanīwa. Na nūndū wa Avalamu ūŪwetwa, na ivathūkany'o ila Aīsilaeli maī nasyo katī woo ene ū0ū wa mūkīto wake naw'o na mwīkalo wake. Aingī katī woo nīmatw'īkte ngombo mīthaitlīenī ya mīvw'anano yī kīvathūkany'o na nī ūtheinī kana nīkana maendee na mīkīle yoo nīmatonya kwīthwa meekwatanisye na Avalamu ota ūu.

Savato nthīnī wa ngewa īno wīoneka ūte mŪthenya wa kūthūmūa īndī nī mŪthenya wa kwīthesya na kwīlīla.

سُورَةُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَكِّيَّةٌ (14)

BANI ISRAIL

(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩtei.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝۱

الْباق

2.Utheu wĩthwe Kwake We Ula wamũkuie Mũthũkũmi Wake ũtukũ kuma Mũsikitiĩ Mũtheu kũvika Mũsikitiĩ-wa-Vaasa; ũla wakĩtwe vandũ vala ithyĩ tũvaathimĩte, nĩkana, Ithyĩ tũtonye kũmwony'a we imwe kafĩ wa Syama Siitũ. Vate nzika, We eweka nĩ We Wĩw'i, Mwoni.

سُبْحٰنَ الَّذِیْ اَسْرٰی بِعَبْدِہٖ یَلٰٓئِمًا مِّنَ السَّجْدِ ۝۲
اَلْحَرَامِ اِلٰی السَّجْدِ الْاَقْصَا الَّذِیْ بُرُکْنَا حَوْلَہٗ
لِیُزِیَہٗ مِنْ اٰیٰتِنَا اِنَّہٗ هُوَ السَّیِّعُ الْبَصِیْرُ ۝۳

3.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Mose Ivuku, na nĩtwayĩtw'ĩkĩthĩsyeyo ta ũtongoi kwa Aana-ma-Isilaeli, tũkyasya, Mũikamwose mũsũvii ũtee Wakwa Nyie.

وَ اٰتَيْنَا مُوسٰی الْکِتٰبَ وَ جَعَلْنٰہٗ هُدًى لِّبَنِیْ
اِسْرٰٓءِیْلَ اِلَّا تَتَّخِذُوْا مِنْ دُوْنِیْ وَکِیْلًا ۝۴

4.'Inyw'ĩ nzyawa sya asu ala ithyĩ twamakuie nthĩĩ wa ngalawa vamwe na Noa. We aĩ mũthũkũmi wĩ ndala mũno.'

ذُرِّیَّتِہٖ مِنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ اِنَّہٗ كَانَ عَبْدًا شَاکِرًا ۝۵

5.Na Ithyĩ nĩtwamavuanĩsyeyo Aana-ma-Isilaeli nthĩĩ wa Ivuku tũkyasya, 'Vate nzika, inyw'ĩ mũkeeka mawathavu kelĩ nthĩĩ wa nthĩ, na inyw'ĩ vate nzika, mũkeethwa andũ mũtomĩĩka,

وَ قَضَيْنَا اِلٰی بَنِیْ اِسْرٰٓءِیْلَ فِی الْکِتٰبِ لَتُفْسِدُنَّ
فِی الْاَرْضِ مَرٰتِیْنِ وَ لَتَعْلُنَّ عَلٰی کِبْرًا ۝۶

6.Kwa ũu, yĩla ĩvinda ya kwĩanĩw'a kwa mokaany'o ala elĩ yavikie, Ithyĩ nĩtwamatũmie amwe ma athũkũmi Maitũ mena ũtonyi mũnene wa kaũ ala malikile nthĩĩ wa nyũmba syoo vyũ; na w'o waf' ũkaany'o ũla ũtaĩ ũlea kwĩanĩw'a.

فَاِذَا جَآءَ وَعْدُ اٰوٰلِہُمَا بَعَثْنَا عَلَیْکُمْ عِبَادًا لِّنَا
اُولٰٓئِیْنٰ ہٰٓؤُلَآءِ فَاَسٰوْا خَلْلَ الَّذِیْ یَارِوْکَانَ وَعَدَا
مَفْعُوْلًا ۝۷

7.Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamũnengie inyw'ĩ ũtonyi ĩngĩ ĩũlũ woo, na twamũtetheesyeyo inyw'ĩ na ũthw'ii na syana, na twamwingĩvyeyo inyw'ĩ nthĩĩ wa ũtalo.

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْکِفٰةَ عَلَیْہُمْ وَ اَمَدَدْنٰکُمْ بِاَمْوَالِ
وَ بَیِّنٍ وَ جَعَلْنَاکُمْ اَكْثَرَ نَفِیْرًا ۝۸

8.Ethwa inyw'ĩ mũkeeyĩkalya nesa inyw'ĩ-ene nĩ kwoondũ wa ũtandĩthyo

اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لِاَنْفُسِکُمْ وَ اِنْ اَسَاْتُمْ فَلَهَا

wa mathay0 menyu ene, na mwalea kwiyikalaya nesa, ni kwa wasyo wa mathay0 menyu. Kwa ou, yila ula saa wathanitwe wa matuk0 ma m0min0kilyo ukavika, mo makamwika inyw'i nthini wa nthoni, na kulika musikitin1 tond0 malikile nthini waw'o Iya mbee na k0kyananga vy0 kila k1nd0 mo makikililye vinya.

9.Nokw1thwa Mw1ai wenyu yu akeethwa na tei t0l0 wenyu; In1i mwasyoka nthini wa mwikalo wenyu ula m0k00, Ithyi ota du t0kasyoka, na Ithyi nituyitw'ikithitye Iia ya Mwaki kolokolo kwoond0 wa alei.

10.Vate nzika, Kulani Ino Itongoasya unduni ula wa w'o m0no vy0; na Imatavasya etkili Ovoo m0seo ala mekaa meko maseo kana mo makeethwa na Ituvi Inene.

11.Na kana kwa asu ala matetkila maund0 ala makoka Itina, Ithyi nitusevitye usiflo mwai.

LUKU 2

12.Na m0nd0 n0voyaa 0th0ku ta un00voya 0seo; na m0nd0 e mituki.

13.Na Ithyi nit0tw'ikithitye 0tuk0 na m0thenya Syama ili, na Ithyi nitwawetie Kyama kya 0tuk0 tweekla m0thenya vand0 vaw'o na Kyama kya m0thenya Ithyi twikite kye ni, nkana inyw'i m0tonye k0mantha mumo kuma kwa Mw1ai wenyu, na nkana inyw'i m0tonye k0manya 0talo wa myaka na 0manyi wa k0tala. Na Ithyi nit0vuanitye kila k1nd0 kwa ngewa nguv1.

14.Na Ithyi nit0moveee motalo ma meko ma kila m0nd0 ngingoni yake, na M0thenyan1 wa Uthay0kyo Ithyi t0kam0tee we Ivuku yila we Okayitha yi Ivuany'e.

فَإِذَا جَاءَ وَعَدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ وَيَلِدُ خُلُوعًا
السُّجُودِ كَمَا دَخَلُوا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا
تَتَّبِعُوا ﴿١٠﴾

وقت لازم

هَلْ يَرَىٰكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عَدْتُمْ عَلَيْنَا وَجَعَلْنَا
جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ﴿١١﴾

لَئِنْ هَذَا الْقُرْآنُ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَوْمَرُ وَيُبَيِّرُ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا كَبِيرًا ﴿١٢﴾

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ اعتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا
الْبِئْسَاءُ ﴿١٣﴾

وَيَذَعُ الْإِنْسَانَ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ
عَاجِلًا ﴿١٤﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَنْ حَا آيَةَ اللَّيْلِ
وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرًا لِيَتَّبِعُوا فَضْلًا وَمَنْ
زَكَّرَ وَتَعَلَّمَ عِدَّةَ السَّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلَّ
شَيْءٍ فَضَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٥﴾

وَكُلُّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَةً فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ
لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَأْكُلُهُ مَنْشُورًا ﴿١٦﴾

15. 'Soma Ivuku yaku.' Thayū waku mwene nīwīanīe ōmōnthī kwīthwa ta mōtali tōlō waku we.'

16. We ūla ōmīatīfīaa nzaī fīa ya w'o, we amīatīfīaa kwoondū wa ūseo wake mwene tū; na we ūla ūendaa ūtee, aendaa kwa wasyo wake mwene tū. Na vai mōkw'ii wa mīio ōkakua mōio wa ūngī. Ithyī tūisīfīlīaa o kōvika tōmōtōme Mōtōmwa.

17. Na yīla Ithyī twaeleela kōwananga mōsyī, Ithyī nītōmetfīkīlīasya ala athw'ii kwīka ūndō mo mekwenda kafī woo. Kwa ūu, mo nīmalīkaa nthīnī wa mīthemba yonthe ya naī nthīnī wa w'o, kōvika ūtw'io wa kōūvalōkīla ōkavika. Na īndī Ithyī nītōwanangaa vyū.

18. Nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte ītina wa Noa! Na Mwīai waku nīwīanīe ta Mōmanyi na Mwoni wa naī sya athōkōmi Make.

19. Ūla ona wīva wendaa thayū wa yu, Ithyī nītōkalaataa kwoondū wake nthīnī wa w'o ūndō Ithyī twendaa ---kwa ta asu moo ūndō Ithyī twendaa; īndī Ithyī nītōnyuvīte Iia-ya-Mwaki kwoondō wake we; we akavīla vo, e mōumanīe na e mōlee.

20. Na we ūla wendaa Itu, na aiyōkitīfa ūndō yo yaīlwe nī kōkitīfa, na we e mwītfīkīli----aa nīmo ala kīthing'īīsyō kyoo kīkōna īnee ya Ngai.

21. Kwa onthe Ithyī nītōmanengae ūtethyo---elī aa na aya—mōthīnzlō kuma kwa Mwīai waku. Na mōthīnzlō wa mwīai waku ti mōsīlīe.

22. Sisyai, ūndō Ithyī tūmanenevetye amwe moo tōlō wa ala angī nthīnī wa thayū ūū; na vate nzika, Itunī yīkeethwa yī īnenange kwa ivīla na nenange kwa ūtheu.

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝١٥

مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَأِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
وَمَا لَنَا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْ نَبْعَثَ رَسُولًا ۝١٦

وَإِذَا أَرَادْنَا أَنْ نَهْلِكَ قَوْمًا آمَرْنَا مَشْرَفِيهَا
فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ۝١٧

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝١٨

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعَاقِبَةَ جَعَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا تَشَاءُ مِنَ
ثَوَابٍ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مِنْ مുമَّا
مَذْمُورًا ۝١٩

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ۝٢٠

كُلًّا نُسَدُ أَهْلَهُ وَهُؤُلَاءِ مِنْ عَطَاؤِ رَبِّكَ وَمَا
كَانَ عَطَاؤُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ۝٢١

انظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ الْكِبْرُ
وَدَرَجَاتٌ وَالْأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ۝٢٢

23. Mōikamōseōvīsyē Ngai Mwene Vinya W'onthe Ngai ūngī we ndūkese kwīkala nthī wī mōsonokye na wīmōkīfē.

LUKU 3

24. Mwīai waku nīwīyīfāfē, 'Mōikamōthaithe ūngī ateo We na *onany'ai* ūseo kwa asyai menyū. Ethwa ūmwe woo kana eīfī nīmatumfā me vamwe naku, mōikamatavye ndeto ona yīva ya kwonany'a ūthatu ona mōikamatetye mo, Indī neenai namo na ndeto nduu.

25. Na matheesyēi asyai ūthwau wa ūuu wīna wololo. Na asya, 'Mwīai wakwa, ūthwa na tei tūlū woo tondū mo mandeie nthīnī wa wana *wakwa*.'

26. Mwīai wenyū nīwīfī nesa vyū maūndū ala me iīlkonī syenyū; ethwa inyw'ī mwī alūngalu, Indī vate nzika, We nī Mōekanī Mūno Vyū, kwa asu ala mamwelekelaa We ūngī na ūngī.

27. Na we mōnenge mōndū wa ndūū ya mōkautī kīla kīmwāllfē, na ngya, na mōendi-wa-kyalo, na ndūkanange *ūthw'ii waku* kwa nzīa ya wanango.

28. Nīw'o, aanangi nī anaa nyinyia ma masatani, na Satani nde mōvea kwa Mwīai wake.

29. Na ona ethwa we nōūtaanīsyā namo ūkīmantha tei wa Mwīafī waku, ūla we wīkwāfītye, *ona kōilyī ūu īndī*, maneeny'e na ndeto yīna ūuu.

30. Na ndūkekale woveee kw'oko kwaku ngingonī yaku nōndū wa ngoa ona ndūkakōtambūōkye kwa wanango; we ndūkese kūminōkīlyā wī mōumanfē na ūkathelēwa.

31. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe athanthaasya kyaūya *Kyake* kwa ūla We Wendaa, na We akīnyivasya

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا
مَّخْذُومًا ۝

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا إِذَا بَلَغُوا الْبُرُوكَ وَإِلَىٰ ذَٰلِكَ
يُحْتَمَىٰ ۝ وَلَا تَهْرَبُوا قَوْلَ لَهْمَا
قَوْلًا كَرِيمًا ۝

وَاخْضَعْ لَهْمَا جَنَاحَ الدَّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ
رَبِّ احْتَمِنَا كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا ۝
رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
فَإِنَّهُ كَانَ لِلَّهِ آيَاتٌ عَجُوبًا ۝

وَإِنَّ ذَٰلِكَ لَفِي حَقِّهِ وَالنَّاسِكِينَ وَالْبَنِينَ
السَّوِيَّةَ ۝ وَلَا تَبْذُرُوا آيَاتِنَا

إِنَّ الْمُبَدِّلِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ۝
وَإِنَّمَا تَعْرِضُ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ۝

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا
كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ۝

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ
كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

kwa ūla We Wendaa. Nŵ'o, We nŵmanyaa na nŵmonaa athŵkŵmi Make nesa vyŵ.

LUKU 4

32. Mŵikasyŵae syana syenyu nŵndŵ wa kŵkŵa ŵkya. Ithyĩ Nithyĩ tw'inengae syo lŵu ōnenyu. Vate nzika, kŵsyŵaa syo nĩ naĩ nene mŵno.

33. Na mŵikathi vakuvĩ na ūlaalai; vate nzika, w'o nĩ kŵndŵ kyaŵe na nzŵa nthŵku.

34. Na mŵikaŵae thayŵ ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanŵte ateo kwa ūlŵngalu. Na ūla ūaŵtwe kwa mavŵtyo, Ithyĩ vate nzika, nŵtŵmŵnengete mŵtiŵwa wake mwŵao *kwŵhya ndŵi ya ūŵvanŵsyo* ĩndĩ we ndakavĩtŵkye mŵvaka ĩla ĩtw'ŵtwe ya kŵaana; nŵndŵ *nthŵmĩ wayo* we nŵtetheew'e *nĩ mwŵao*.

35. Na inyw'ĩ mŵikathengee syŵndŵ sya ndiwa, ateo kwa nzŵa nzeo mŵno, okŵvika ĩvikye wŵanŵu wa ūima wayo, na ĩanŵsyai ūtianŵ; nŵndŵ ūtianŵ nŵkakŵlw'a.

36. Na nenganei kŵthimo kysŵu yŵla mŵŵthima na thimai na kŵthimi kyaw'o; ūndŵ ūsu nŵ'o mŵseo vyŵ na mŵkathŵku mŵminŵkŵlyonĩ.

37. Na ndŵkaatiŵe kŵla ūtena ūmanyi wakyo. Nŵ'o, kŵtŵ na itho na ngoo—ii syonthe ikeetwa ikŵlw'e.

38. Na ndŵkatambŵke ĩlŵlŵ wa nthĩ na ngathŵo, nŵndŵ we ndŵtonya kŵmŵvondolya nthĩ, ona ndŵtonya kŵasava ūkeanana na mŵthya ya ĩma.

39. Uthŵku wa maŵndŵ aa onthe nĩ ūthatyo mbee wa metho ma Mwŵai waku.

40. Kŵ nĩ kŵlungu kya ūla ūĩ Mwŵai waku ūkŵvuanŵsye we. Na ndŵkaseŵvye Ngai ūngĩ ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ
وَإِنَّا لَكُرْمٌ فَتَقْتُلُهُمْ كَانِ خَطَأً كَبِيرًا ①

وَلَا تَقْرَبُوا الرِّثْيَةَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ②

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ
قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلْيَبْشِرْ
فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ③

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى
يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ④

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُنْتُمْ وَرُثِيًّا بِالْقَسْطِ السَّتْوِجِرِ
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ⑤

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ⑥

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ⑦

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ⑧

ذَلِكَ وَمَا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ

W'onthe, ndükese kwk'wa Iiani-ya-Mwaki, wI mÜmanIe na wI mÜlee.

41. We IndI, MwIai wenyu amÜnengete inyw'I ndafa na syana sya ivIIsI, na akeyosea We-Mwene aka kuma katI wa alafka? Vate nzika, inyw'I mÜneenaa Üneeni wI woo.

LUKU 5

42. IthyI nItÜtavanItye Ola w'o nthInI wa Kulani Ino kwa nzIa syI kIvathÜkany'o, nI kana mo matonye kÜtafka, IndI yo Imongeleelaa mo ÜleinI.

43. Asya, 'Takethwa kwaI ngai ingI vamwe Nake We, tondÜ mo maasya, IndI mo avoyi ma mIw'anano methwa mamanthie nzIa ya kÜthi kwa Mwene-wa-KIvIla kya UsumbI.

44. We nI MÜtheu, na mÜnenevye IÜlÜ vaasa wa ÜndÜ mo maasya.

45. Ala matu mÜonza na nthI na syonthe ila syI nthInI wasyo itafaa Ütheu Wake; na vai kIndÜ ona kImwe kItamÜtafaa We na ndafa Yake; IndI inyw'I mÜimanyaa Ütafo wasyo. NIw'o, We nI MÜmIIsya, MÜekanI MÜno VyÜ.

46. Na yIla we ÜmIIsoma Kulani, IthyI nItwIkIlaa tÜtÜ mÜvithe katI waku na asu ala matefkiIlaa Itu;

47. Na IÜlÜ wa ngoo syoo IthyI nItwIkIItte ngunfko nIkana mo maikamanye w'o na matÜnI moo tweekIe kÜlea kwIw'a.

48. IthyI nItwIIsI nesa vyÜ kIla mo methukIIsye, yIla makwIthukIIsye we, na yIla meÜsÜanfa me oka, yIla eki-ma-naI maasya, 'Inyw'I mÜatIIsa vathei ateo no mÜndÜ usÜftwe nI Ükengani.'

49. Sisyaa, ÜndÜ mo maseÜvasya ngelekany'o kwoondÜ waku na Üu mo nImathyoekete vyÜ, ÜkethIa mo maitonya kwona nzIa.

مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَلْقَى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَذْمُومًا ۝

أَفَأَصْفُكُمْ رَبِّكُمْ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا إِنَّكُمْ لَتَعْبُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَابْتَدَعُوا إِلَى ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۝

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ۝

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۝

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَنُورًا ۝

وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِرْتُ بِكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ أَنَّا عَلَّمْنَا بَرِيهِمْ نَفُورًا ۝

فَمَنْ أَعْمَىٰ بِمَا يَسْمَعُونَ بِهِ إِذْ يَسْمَعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ بِحُجُوبَةٍ ۝

إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنَّا تَعْبُونَ إِلَّا رَجُلًا مَشْهُورًا ۝
أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَكَ لَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ۝

50.Namo makūlasya, ‘Ytla ithyī tūkatw’ika mavīndī na tūlungu tūtilikangu, ithyī ow’o nītūkathayūūkw’a ta kyūmbe kyeū?

51.Asya, ‘inyw’ī tw’ikai mavia kana kīāa,

52.Kana kīndū kyūmbe kya kīla mūthemba ona wīwa kīla kyonekaa kī kyūmū mūno vyū ilikonī syenyu, īndī ona kūilyi ta ūu inyw’ī nīmūkathayūūkw’a.’ Indī mo makakūlya, ‘Nūū ūla ūkatūtūnga thayū?’ Asya, ‘We Ula wamūmbie inyw’ī īvinda ya mbee.’ Na īndī mo makavyūly’a mītwe yoo vala we ūī na kwasya, ‘Uū ūkeethwa īndī?’ Asya, ‘Nokwīthwa wī vakuvī.’

53.’W’o ūkeethwa mūthenya ūla We ūkamwīta inyw’ī; na īndī inyw’ī mūkeetīka mūimūtafa We na mūkasūanīa kana inyw’ī mwīkalīte kwa kavinda o kanini.

LUKU 6

54.Na matavye athūkūmi Makwa kana mo maīlītwe nī kūneena maūndū ala maseo vyū. Vate nzika, Satani auluaa kīthokoo katī woo. Vate nzika, Satani nī mūmaitha wa mūndū wī ūtheinī.

55.Mwīai wenyu nūmwīsf inyw’ī nesa vyū. We akenda, We akeethwa na tei tūlū wenyu; na We enda, akamūsīlīa inyw’ī. Na Ithyī tūiūtūmīte we kwīthwa mūsūvī tūlū woo.

56.Na Mwīai waku nūmesī nesa vyū asu ala me matunī na tūlū wa nthī. Na Ithyī nītwamanenevisye amwe ma Athani tūlū wa angī na Ndaviti Ithyī nītwamūnengie Zaboora ‘Savuli.’^{1*}

وَقَالُوا إِذْ أَنْزَلْنَا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا لَمَبْعُوثُونَ

خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٥٠﴾

قُلْ لَنْؤُنَاجِحَاجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٥١﴾

أَوْ خَلْقًا وَمَا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ

مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى

هُوَ قَدْ عَلِمَ أَنْ يَكُونَ قَوْمًا ﴿٥٢﴾

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِنْ

لَيْسَ إِلَهُكُمُ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٣﴾

وَقُلْ لِيُعَذِّبُنِي يَوْمَ يَقُولُ الَّذِي هُوَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ

يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا

مُهِينًا ﴿٥٤﴾

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَاءُ يَرْحَمْكُمْ أَوْ يَنْزِلْ عَلَيْكُمْ

عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٥﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَقَدْ

فَضَّلْنَا بَعْضَ الْعَرَبِينَ عَلَى بَعْضٍ وَأَتَيْنَاكَ دَاوُدَ

زَبُورًا ﴿٥٦﴾

¹ *Zaboora’ yīasya mbūa sya malondu ila syaandīkawa Maandīko Matheu.

57. Asya, 'Mekaflei asu ala mŭsŭanfaa kwŭthwa ta ngai ūtee Wake; na ĩndĩ inyw'ĩ mŭkamanya kana mo mai na ūtonyi wa kŭmŭvetangĩa inyw'ĩ thĩna kana kŭwŭalyŭla.'

58. Asu ala mo meyĩfaa mo ene onamo mamanthaa kŭthengeanĩa na Mwĩai woo---- ona asu ala moo me vakuvĩ mŭno vyŭ--- na kwĩkwatya tei Wake, na kŭkĩa ūsilflo Wake. Vate nzika, ūsilflo waku nĩ kĩndŭ kya ūkĩwa.

59. Vai mŭsyĩ Ithyĩ tŭtakawananga mbee wa Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, kana kŭsilfla w'o na ūsilflo mwai. Uu nĩ ūandĩke nthĩnĩ wa Ivuku.

60. Na vai kĩndŭ kĩtonya kŭtŭsilfla Ithyĩ kŭete Syama, ateo ethwa andŭ ala maĩ mbee nĩmaileile, ĩndĩ kĩĩ ti kĩsiĩ. Na Ithyĩ nĩtwamanengie Athamuti ngamĩle-nga ta Kyama kĩtheu, ĩndĩ mo nĩmakĩleile vate ūlŭngalu. Na Ithyĩ tŭitŭmaa Syama ĩndĩ nĩ kŭkaany'a.

61. Na lilikanai ĩvinda yĩla twakŭtavisyey we: 'Vate nzika, Mwĩai waku nŭmathyŭlŭlŭkĩte andŭ; Na Ithyĩ tŭyaaŭtw'ĩkĩthya woni ūla Ithyĩ twakwonisyey we ĩndĩ ta ūtato kwa andŭ, ota mŭtĩ ūla mŭumanĩe nthĩnĩ wa Kulani. Na Ithyĩ nĩtŭmakanasya mo, ĩndĩ w'o ūmongeleelaa mo nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ mŭnene.

LUKU 7

62. Na lilikanai ĩvinda yĩla ithyĩ twatavisyey alaĩka, 'Mwĩnyivĩsyey Atamu,' na onthe nĩmeenivisyey, ateo Ivilisi. Nake Ivilisi akŭlya, 'Nyie ngeenyivĩsya ūmwe ūla We ūmŭmbĩte na yŭmba?'

63. Na akŭlya, 'We wĩsŭanĩa ata? Uu ūmŭnengete ndaĩa ĩlŭlŭ wakwa nŭtonya kwĩthwa-mŭnene wakwa? Ethwa We

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَنْتَكِرُونَ كَسَفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْزِنُوا ۗ

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ ذُرِّيَّتِهِمُ الْوَسِيلَةَ أَنَّهُمْ أَقْرَبُ وَيَبْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْدُورًا ۝

وَإِنْ مِنْ قَرْنٍ قَرْنٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا بَلْ يُؤْمِرُ الْفَئِمَّةَ أَوْ مَعَدَّيْنَهُمَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۝

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَقْلُونَ وَآتَيْنَا سُودَ النَّارِ مَبْصُرَةً فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ۝

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَدَلْنَا الْمُؤْمِنِينَ الَّتِي آتَيْنَكَ إِلَّا فَتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُوحِيهِمْ مَّا يَزِيدُهُمْ جَهَنَّمَ إِلَّا لَطْفًا نَّآ كَرِيمًا ۝

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكِئَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْرَاهِيمَ قَالَ لَا سَجُدُ لِشَيْءٍ سِوَا اللَّهِ ۝

قَالَ رَبِّيَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لِيَلِيَ آخِرَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لِأَتَّخِذَنَّكَ ذُرِّيَّتًا إِلَّا وَكِيلًا ۝

Ūkanenga ūvinda kŪvika MŪthenya wa UthayŪŪkyo, Nyie vate nzika vyŪ, ngaia nzyawa syake uungu wa nzīa yakwa nthyoeku ateo avŪthŪ.’

64. Ngai amwīa, ‘Thi! na ūla ona wīva ūkakŪatīa we kuma katī woo, vate nzika, Iia-ya-Mwaki yīkeethwa nīyo ūtuvi yenyu inyw’onthē --- ūtuvi yīfanū.

65. ‘Na we mŪsesenge oūla ona wīva woo we ūtonya, na wasya waku, na mombanīsyē mo andŪ maku ala malīsa mbalasi na andŪ maku ala maendaa na maaŪ na ūthwa mŪtindany’ a woo katī wa ūthw’ii na syana, na ūimatha mo syathī.’ Na Satani amathaa mo vathei na ūkengani.

66. Ta kwa athŪkŪmi Makwa, we vate nzika, ndŪkethwa na ūtonyi ūlŪ woo, na Mwīai waku nīwīanīe kwīthwa ta mŪsŪvīi.

67. Mwīai wenyu nī We ūla ūtwaa ngalawa ūkanganī kwoondŪ wenyu, nīkana inyw’ī mŪtonyē kŪmantha mumo Wake. Vate nzika, We nī Mwene-Tei kwa kŪmwelekelā inyw’ī.

68. Na yīla ūthŪku wamŪkiita inyw’ī ūkanganī, syonthe isu ila mŪsyīkaīlaa eka We, nimwāfaa inyw’ī. Indī yīla We wamŪvikya nthī nyŪmŪ kwa mŪuo, inyw’ī nīmwathŪkaa ūtee; na mŪndŪ nde mŪvea ona vanini.

69. Inyw’ī Indī nīmwīw’aa mwīo vaseo kana We ndakatuma inyw’ī mŪthelekelya nthī, ūtee wa nthī kana amŪtŪmīe inyw’ī kīutani kīnene kya mŪthanga na mavia na Indī mŪilela kwona mŪsŪvīi kwoondŪ wenyu ene?

70. Kana inyw’ī mwīw’aa mwīo vaseo kana We ndakamŪtŪnga nthīnī wayo ūvinda ya kelī, na Indī aimŪtee kīutani kya kīw’Ū kyai, na kŪmŪthitya inyw’ī

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَزَاءَهُمْ جَزَاءُكَ
جَزَاءَ مَوْفُورًا ①

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَضَعْتَّ مِنْهُمْ بَصُوتِكَ وَأَجْلِبْ
عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكِهِمْ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ وَعَدْلِهِمْ وَمَا يَعْلَمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا عُرُورًا ②

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَيْفَ بِرَبِّكَ
وَكَيْلًا ③

رَبِّكُمْ الَّذِي يُزْجِي لَكُمْ الْفَلَكَ فِي الْبَرِّ لِيَتَّبِعُوا
مِنْ فَضْلِهِ إِنْ كَانَ بَكُمْ رَحِيمًا ④

وَإِذَا مَنَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ فَلَمَّا بَلَغْتُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ كَفُورًا ⑤

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُصِيفَ بِكُمْ حَارِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَارِبًا تَمْ لَّا تَعْدُوا لَكُمْ وَكَيْلًا ⑥

أَمْ آمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ لَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ قَارِصًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغَرِّقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ
تُمْ لَّا تَعْدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ⑦

nōndū wa Ōlei wenyu? Inyw'ī Indī mūikona vo mŭtetheesya kwoondū wenyu mbee Waitū Ithyī.

71. Ithyī ow'ō nītŭmatafite Aana ma Atamu, na nītŭwamakuie mo nthī nyŭmŭ na ūkanganī, na nītŭmanengete mo syīndū nzeo na kŭmanenevya mo mŭno mbee wa aingī ma asu ala Ithyī tŭmbfite.

LUKU 8

72. *Lilikanai* mŭthenya Ōla Ithyī tŭkameta kīla andū na Mŭtongoi woo. Na Indī Ōla ona wīva Ōkanengwe Ivuku yake na kw'oko kwa aŭme----asu makasoma Ivuku yoo, namo maikavīfw'a ona vanini.

73. Na oŭla kīlalinda ūlū wa nthī ūno, we akeethwa e kīlalinda Itunī na kŭasa mŭno kuma nzlanī.

74. Namo maī vakuvī mŭno kŭtuma we ūlika thīnanī mwai na mŭnene mŭno vyū ūlū wa maŭndū ala tŭŭvuanīsyē we, nīkana ūtonye kŭtŭseŭvīsyā Ithyī kīndū kīngī eka kyu; na Indī mo methwa makwosie we vate nzika, ta mŭnyanyae wa mwanya.

75. Na takethwa Ithyī tŭyaakwīkīa we vinya na *Kulani*, we wīthwa wamelekele mo o vanini.

76. Na nōndū wa ūu Ithyī twīthwa twatŭmie we ūsama *mathīna* mailīyī ta asu ma kīkw'ŭ na Indī we ndwīthwa woonie mŭtetheesya kwoondū waku-mwene ona ūmwe mbee wa Ithyī.

77. Na ow'ō mo me vakuvī kŭŭthamya we kuma nthī ūno nīkana maŭlŭngye we kuma vo; Indī ūvoonī ūsu mo ene mayīthwa mekalile vo ūtina waku ateo vanini.

78. *Ino nīyo yīhīlīwe yī* nzīa Yaitū vamwe na Athani Maitū ala Ithyī

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَهُمْ فِي الْوَجْدِ وَالْجَنَّةِ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ①

يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ بِإِسْمِهِم مِّنْ أَدْوَابِ كِتَابِهِ
بِمِيزَانٍ فَأُولَئِكَ يَفْرَهُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يَظْلَمُونَ فِيهَا ①

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ
سَبِيلًا ①

وَأَن كَادُوا لَيَفْتَنُوكَ عَنِ الذِّمِّيِّ أَوْ حِينَمَا إِلَيْكَ
لَتَفْتَنِي عَلَيْنَا غَيْرُهُ وَإِذَا لَا تَأْخُذُكَ غَيْبًا ①

وَلَوْلَا أَن تَبَعْنَاكَ لَقَدْ كُنْتَ تَرْكُنَ إِلَيْهِمْ رَبَّنَا
قَلِيلًا ①

إِذَا لَأَقْنُكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا
تُجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ①

وَأَن كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لَيُخْرِجُوكَ
مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خَلْقَكَ إِلَّا قَلِيلًا ①

سَنَةً مِّنْ قَدْرٍ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَجِدُ

twamatUmie mbee waku; na we ndOkona
UalyOlo ona wIwa nzIlanI YaitU.

LUKU 9

79.SyaIIsyai Mboya yIla syua yeeka na
kUthUa kUvika kIvinduNI kya UtukU na
Usomi wa Kulani MboyanI masangya.
NIw'o, Usomi wa Kulani masangya
nIkwiIkIkaa na nzIa ya mwanya mUno
nI Ngai.

80.Na amOkai kwoondU wayo Kulani
nthInI wa kIlungu kya mbee kya UtukU ta
w'o wIa wa mbee Ula mUnene kwaku
we. VangI nokwIthwa MwIai waku
akakOkIlya we kUvika kIkalonI kItUlu
mUno.

81.Na asya, 'Ame MwIai wakwa,
tw'IkIthya kUluka kwakwa kUluka kUseo
na IndI Uinumya na uumi mUseo. Na
nenga nyie Utonyi wa kUndetheesya
kuma Kwaku-Mwene.

82.Na asya, 'W'o nI mUviku na UvUngU
nI mwau. Ow'o UvUngU Uthelaa mItOkI.'

83.Na IthyI notUvuanItye Kulani kavola
kavola Ila nI Uvosyo na tei kwa etIkIli;
IndI yo Imongeleelaa alei wasyo tU.

84.Na yIla IthyI twamUnenga mUndU
manee MaitU, we nUsyokaa Itina na
kwathUka Utee; na yIla we wakwatwa nI
UthOku, we nIwInenganae mwene kUvika
kUyItUka.

85.Asya, 'KIla mUndU ekaa kwIanana na
nzIa yake mwene, na MwIai waku nIwIsI
nesa vyU Ula Utongoew'e nesa vyU.

LUKU10

86.Na mo meOkUlya we IUlu wa thayU.
Asya, 'ThayU nI kwa mwIao wa MwIai
wakwa; na IUlu wa Umanyi waw'o
inyw'I nImUnengetwe IndI o vanini.
Nenyu mUnengetwe Umanyi mUnini wa
w'o.

عِيسَىٰ سَمِعْنَا نَحْيَلًا ۝

اقْرَأِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ السَّنِيسِ إِلَىٰ عَمَسِ الْيَلِيلِ وَ
قُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ۝

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ لَعَلَّكَ تَبْتَغِيكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ۝

وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ
صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ۝

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوقًا ۝

وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ۝
وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَمَّنْ بِهِ ۚ وَإِذَا
مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ۝

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَن هُوَ
عِيسَىٰ ۝

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ۝

87. Na takethwa Ithyĩ nĩtwendie, vate nzika, Ithyĩ twĩthwa twoosie kĩla twaũvuanĩsye we na ĩndĩ *Undũnĩ ũsu* ndwona mũsũvĩi kwoondũ Witũ.

88. Ateo tei kuma kwa Mwĩlai waku. Vate nzika, mumo Wake kwa kũkwelekelwa we nĩ mũnene.

89. Asya, 'Mbaa andũ onthe na Mayini makombanw'a vamwe maseũvye ngelekany'o ya Kulani Ntheu ĩno, maitonya kũmĩseũvya yĩliyi tayo, ona makatethanĩsya mũndũ na ũla ũngĩ.'

90. Na Ithyĩ vate nzika, nĩtũnenganĩte ngelekany'o syĩ kĩvathũkany'o kwa mbaa-andũ nthĩnĩ wa Kulani ĩno, ĩndĩ andũ aingĩ mũno nĩmaleaa kĩla kĩndũ ateo ũlei.

91. Na mo maasya, 'Ithyĩ tũikakwĩtkĩla we ona vanini kũvika we ũtũme kĩthima kyume nthĩ kĩvulutye kĩw'ũ;

92. 'Kana we wĩthwe na mũũnda ya mũtende na mũsavivũ, na ĩndĩ ũvulutya mbuluti kwa wingĩ;

93. 'Kana ũtũvalũkangĩlye ilungu sya ĩtu ĩũlũ waitũ, tondũ we waĩtye, kana ũmũete Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaĩka mbee waitũ ũthyũ kwa ũthyũ.

94. 'Kana we wĩthwe na nyũmba ya thaavu, kana we wambate ĩtunĩ; na ithyĩ tũiketĩkĩla kwambata kwaku kũvika we ũtũtheesye ithyĩ ĩvuku tũtonya kũyĩsoma. 'Asya, 'Mwĩlai wakwa nĩ Mũtheu! Nyie ti kĩndũ ĩndĩ nĩo mũndũ *ũtũmũwe ta Mũtũmwa.*'

LUKU 11

95. Na vai kĩndũ kyamasĩle andũ kwĩtkĩla yĩla ũtongoi wookie kwoo ateo mo maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtũmĩte mũndũ *ta Mũtũmwa?*'

وَلَيْنَ شِئْنَا لَنذَهِبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ
لَا يَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۝

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝

قُلْ لَيْنَ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِشَيْءٍ
هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِشَيْءٍ وَلَا كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
ظَاهِرًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ
قَاتِي أَكْثَرِ النَّاسِ إِلَّا لِقُورًا ۝

وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ بِكَ حَتَّىٰ تَنْجِرَنَا مِنَ الْأَرْضِ
يَبْتُؤُونَ ۝

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّجِيلٍ وَعِلْبٌ فَنُفِجِرَ
الْأَنْهَارَ خِلَافَهَا فَتُفَجِّرَ ۝

أَوْ تَسْقُطَ السَّمَاءُ كَمَا زَعَمَتْ عَلَيْنَا لَمَسًّا أَوْ تَأْتِي
بِاللَّهِ وَالتَّلِيكَ قَبِيلًا ۝

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُرُوفٍ أَوْ تَرْتُقِي فِي السَّمَاءِ
وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُؤْيَيْكَ حَتَّىٰ تَنْزِلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرُؤُهُ ۝

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ۝

وَمَا مَعَ النَّاسِ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ
إِلَّا أَن قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝

96.Asya, 'Takethwa kwaŋ alaŋka ūlū wa nthī ūla mo matambūkaa na mūuo makilfye, vate nzika, Ithyī twithwa twamatheesye mo mūlaŋka kuma itunī ta mūtūmwa!

97.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwīthwa ta Ngūsī katī wakwa nenyu; vate nzika, We nīwīsī na nūmonaa athūkūmi Make nesa vyū.'

98.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtongoeasya, nowe eweka ūtongoew'e nesa tŪndī kwa asu ala We wītīkŋlaa manangfke, we ndūkamonea atheesya ūtee Wake. Na Mūthenyanī wa Uthayūūkyo Ithyī tūkamombany'a onthe vamwe mavalūkīte na mothyū moo, me ilalinda, mateūneena na mate matū. Utūo woo ūkeethwa nī Iianī-ya-Mwaki; kŋla ūvinda waleelanga, Ithyī tūkongeelelaa ūlīnzi wa Mwaki kwoondū woo.

99.Yu nīyo ūtūvi yoo, nūndū mo nīmaileile Syama Siitū na maasya, 'Kyaū! Yŋla ithyī tūkatw'ŋka mavīndī na tūlungu, ow'o ithyī nītūkathayūūkw'a ta kyūmbe kyeū?'

100.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla woombie matu na nthī ena ūtonyi wa kūmba andū mailyī tamo? Na We nūmanyuvīe mo ūvinda, yīte nzika nthīnī wayo. Indī eki-ma-naī nīmaleete kīla kīndū ateo ūlei.

101.Asya, 'Ona mūkethwa na inandū sya tei wa Mwīai wakwa, inyw'ī vate nzika, nŋkwīsīŋa nūndū wa w'ia wa kūsyananga; nūndū mūndū nī mūtūonu.

LUKU 12

102.Na kwa ū-w'o Ithyī nītwamūnengie Mose Syama kenda nthēu. Kwa ūu, makūleye īndī Aana-ma-Isilaeli. Yŋla we wamavikīe mo, Valao amwīe, 'Nye

قُلْ لَوْ كَانَتْ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَحْسِبُونَ مُطَهِّرِينَ
لَنَزَلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿٩٦﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ
بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٩٧﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْسَبُ لَهُمْ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُنُقًا وَبُكْنَا وَصَفَا مَاؤُهُمْ
حَبًّا جَهَنَّمَ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٨﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُورِهِمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا إِذَا
كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَرَأَيْتُمْ لَتُبْعَوْتُونَ عَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩٩﴾

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا
رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفْرًا ﴿١٠٠﴾

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ
حُبًّا خَشِيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ﴿١٠١﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَنَسَىٰ بَعْضَ أَمْرَاتِنَا

nIsuaniŋa kana we Mose wI mUndu usUŋtwe nI ūkengani.'

103.We Mose aisyē, 'We nIwIsI nesa kana vai ūtheetye Syama ii ateo nI MwIai wa matu na nthI ta mokUsI maingI; na Nyie kwa ūla w'o nIsuaniŋa we Valao kwIthwa mUndu mwanangIku.'

104.Kwa ūu, we nIwatw'ie kūmalūngya kuma nthI Isu; IndI IthyI nItwamŪnyw'Ithisye kIw'ū vamwe na ala maI nake onthe vamwe.

105.Na Itina wake IthyI nItwamatavisye Aana-ma-Isilaeli, 'TŪai-inyw'I nthI Ino; na yIla Ivinde ya watho ya matukŪ ala mokIte yIkavika, IthyI tūkamŪete inyw'I vamwe IngI.

106.Na kwa ūla w'o, IthyI nItwamItheesye yo nayo nIyatheeie na ūla w'o. Na IthyI tŪūtŪmIte we ta mŪeti-wa-Ūvoū tŪ na MŪkaanany'a.

107.Na IthyI nItwamIaanisye Kulani ilungu nIkana inyw'I mŪtonye kŪmIsomea mbaa-andŪ onthe kwa mavinda, na IthyI tŪmItheetye yo kavola.

108.Asyā, 'Inyw'I MwamIItIkIla kana mwamIlea, asu ala manengetwe ūmanyi nImavalŪkaa nthI na mothyŪ moo yIla meŪmIsomewa.

109.Na kwasyā, 'MwIai waitŪ nI MŪtheu. Vate nzika, ūtianIŋo wa MwIai waitŪ ndŪlea kwIanIŋw'a.

110.Mo mavalŪkaa nthI na mothyŪ moo maIte, na yo Imongeeleela mo ūuu nthInI woo.

111.Asyā, MwIkaIlei Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mŪmwIkaIlei Rahman, kwa syItwa ona yIva yIla inyw'I mŪŪmŪvoya We nayo, masyItwa onthe ala manake na maseo mŪno vyŪ nI

إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُسُوفُ
مَسْحُورًا ﴿١٠٣﴾

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتِ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءَ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ بِصَآئِرٍ وَرَأَى لَأَظُنُّكَ يُفِرُّعُونَ مَثُورًا ﴿١٠٤﴾

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِئَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ
مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٥﴾

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٦﴾

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلَ وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٧﴾

وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَعْرَآهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكْتَبٍ
وَتُرْلَاهُ أَنْزَلْنَاكَ بِاللَّيْلِ ﴿١٠٨﴾

قُلْ أُمِنْتُ بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْآذِقَانِ
سُجَّدًا ﴿١٠٩﴾

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١١٠﴾
وَيَخِرُّونَ لِلْآذِقَانِ يَسْجُدُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١١١﴾

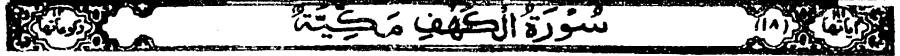
قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَدْعُوا الرِّحْمَانَ أَيَّامًا تَذَكَّرُونَ فَكَلَّمْنَا السَّمَاءَ
الْحَكِيمَةَ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تَخَافْ بِهَا وَ
ابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٢﴾

وقد فهم

Make.' Na ndökavoye Mboya yaku na wasya mütöulu, ona ndökaneene na wasya wí ítheo mÜno, índí mantha nzí'a ya vu kafi.

112. Na asya, 'Ndafa syonthe ní sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula útaafyosea mwana We-Mwene, na Ula úte mütindany'a nthíni wa Usumbí Wake, ona We nde úmwe ona wíva wa kómütetheesya nündü wa wonzu.' Na tafai Utheu Wake na Utafo Wake w'onthe.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُخْذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الدُّنْيَا
وَكَثِيرَةٌ تَكْفِيرًا ﴿١١٢﴾

AL - KAHF

(Wavuanīw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúítwe ní úlau, Usúítwe
ní tei.

2. Ndafa syonthe ní sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ula útheetye Ivuku kwa
múthókúmi Wake na We ndaafkía
úthyoeku nthíní wake kana úseúvyaní
wayo ona wíva.^{1*}

3. *We nCyīw'íkīhīye* yo mūsúvī nīkana
yítanye kúnengane úkaany'o úlú wa
úsilflo wí woo kuma Kwake, na nīkana
yítanye kúmanenge etfíkli ala mekaa
meko maseo úvoo múseo kana mo
makeethíwa na ítuvi íseo,

4. Vala mo makekalaa tene na tene;

5. Na nīkana yo yítanye kúmakaany'a
asu ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe níwíyosee mwana We-Mwene.'

6. Mo mai na úmanyi úndúní úú, ona
maafthe moo *mayaí naw'o*. Ndeto íno
ila yumaa makanyw'aní moo ni ya

¹ *Ndeto íno 'hoo' nthíní wa 'lahoo' yaasyaa
múthókúmi wa Ngai ota úu-mwosi wa Ivuku -na
Ivuku mbene. Núndú yítanya kúalyúwa na
Kíngesa ndeto íno yí nthíní ívindaní yímwe
iandfíkíwe syellí vamwe. Umwe akaalyúla ta úu
'Ngai ndekítte úthyoeku nthíní wayo,' yíthwa
yamúvetanga Múúmwa Mútheu *múuo wíhwe*
úúú wake kuma nthíní wa útianó úú wa útheu.
Ethwa úmwe emíalyúla yo ta We ndekítte
úthyoeku ona wíva nthíní wake we, 'Índí Ivuku
níyatiwa útee wa útheu úú. Kúúngalya úneeni úú
íthyí níúalyúllite músoa úú kwa nzía
yíkívathókany'o twíthítwe twí aíkítku vyú kwa
kíveva vandú va kwongeleela i ndeto vinya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۝

قِيمًا لِنُذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا لِمَنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا حَسَنًا ۝

مَا كُنْتُمْ فِيهِ أَبْدًا ۝

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كِبْرًا ۝

kwIw'Ithya woo mŭno. Mo maineenaa
kIndŭ ateo ūvŭngŭ.

7.Kwa ūu, vangI we nŭtonya kwIyIw'la
kyeva we mwene ūkakw'a nŭndŭ woo
Itina wa mo kŭmIlea ngewa Ino.

فَلَمَّا بَايَعْتَ نَفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا
بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ۝

8.NIw'o, Ithyl nItwitwIkIthIye syIndŭ
syonthe ila syl Iŭlŭ wa nthI ta mathaa
kwoondŭ wayo, nIkana Ithyl tŭtonye
kŭmatata mo tŭmanye ūla wIna mwIkalo
mŭseo mŭno.

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَىٰ الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْهَهُمْ
إِنَّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝

9.Na Ithyl tŭkaiw'IkIthya syonthe ila syl
Iŭlŭ wayo mŭthanga mŭthei ūte ūsyao.

وإِنَّا لَجَعَلُونَ مَا عَلَيْهَا صُيُفًا جُرُثًا ۝

10.We wIsŭanIa kana Andŭ-ma-Ngunga
na MŭandIko maI ūsengy'o katI wa
Syama Siitŭ?

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا
مِنَ آيَاتِنَا عَجَبًا ۝

11.YIla ala anake masemie kwIvitha
NgunganI na maasya, 'MwIai waitŭ,
tŭnenge ithyl tei kuma Kwaku-Mwene,
na tŭnenge ūtongoi ūla mŭlŭngalu
ūndŭnI ūŭ witŭ.'

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا
مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ۝

12.Kwa ūu, Ithyl nItwamasilIe kwIw'a
na matŭ moo ūvoo wa nthI kuma nza
kwa myaka mIvuthu.

فَضَرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ۝

13.IndI Ithyl nItwamokIlIye mo nIkana
Ithyl tŭtonye kŭmanya nI nguthu yIva
katI wa syell' ala matonya kŭmanya
Ivinda yIla mo mekalIte.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْهُمُ لِقَلَمٍ أَنَّى الْحَزِينِ أَخَصَىٰ لِنَا
لِيُتَوَّأَ أَمَدًا ۝

LUKU 2

14.Ithyl tŭkaŭtavva we ūvoo woo na ūla
w'o; mo maI andŭ ma mŭika ala
meetIkIlIle MwIai woo, na Ithyl
nItwamongelelee mo ūtongoinI.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ
أَمَّنُوا بِنُجِيِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ۝

15. Na Ithyĩ nĩtwasyĩkie ngoo syoo vinya, yĩla mo maŪngamie na maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ. Ithyĩ tũikamwĩta Ongĩ Ūtee Wake ona vanini; na *ethwa ithyĩ tũkeeka*, ithyĩ tũkeethwa vate nzika, twaneena ŪvŪngũ mŪvũtũku.

وَرَبُّنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَن نَدْعُوهُ مِنْ دُونِهِ إِنَّهَا
لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطْنَا ﴿١٥﴾

16. Aa, andũ maitũ nĩmasyosete ngai ingĩ kwa Ūthaihi Ūtee Wake. Mo maleaa kũete mwĩao mũtheu Ūlũ wasyo nĩkĩ? Na nũũ Ūla Ūte mŪlŪngalu mbee wake we Ūla Ūseũvasya ŪvŪngũ Ūlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē?

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَوْ لَمْ
يَأْتُوا عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ مِّنْ أَظْهَرُ مَعَنِي
افْتَرَىٰ عَلَىٰ اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٦﴾

17. 'Na yu yĩla inyw'ĩ mwamina kuma vala mo maĩ na kuma vala ve kĩla mo makĩthaiithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthē, Indĩ manthai wĩvitho Ngunganĩ; Mwĩai wenyu akamũtambũũkĩsya inyw'ĩ tei Wake na akaete Ūkiakisyo kwoondũ wenyu Ūndũnĩ Ūũ wenyu.'

وَلَاذِ اعْتَرَلْتُمُوهُمْ وَمَا يُعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوْا
إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ
لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ﴿١٧﴾

18. Na we waĩ Ūtonya kwona syua, Ūndũ yaumie kwĩsĩla Ūtee wa Ngunga yoo kw'okonĩ kwa aũme, na yĩithũa, yamakelana mo ngalĩ ya kw'oko kwa aka, namo maĩ nthĩnĩ wa ĩima yaĩ na Ūthei. Kĩĩ nĩ katĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthē. We Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē Ūmũtongoeasya, we nũtongow'e nesa; Indĩ we Ūla We Ūmũtw'ĩĩaa wa kwaa, ndũkona mũtetheesya wake kana mũtongoi.

وَتَرَى السَّنَنَ إِذَا طَلَعَتْ شَرُورَعَن كَهْفِهِمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرُّوهُمْ ذَاتَ
الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِّنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ
اللَّهِ مَن يَهْدِ اللَّهُ فَبُذِّقَ الْهَيْدِ وَمَن يَضِلَّ فَلَنْ
نَجِدَ لَهُ وَبِنَا مُرْشِدًا ﴿١٨﴾

LUKU 3

19. We nũtonya kũsũanĩa kana mo nĩmaamũkĩte, oyĩla mo nĩmakomete; na Ithyĩ tũkatuma mo maalyũke ngalĩ ya

وَنَحْسِبُهُمْ آيِقَاتًا وَهُمْ سُرُودٌ ۖ وَأَنْقَبَهُمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ

kw'oko kwa aume na ya kw'oko kwa aka, ngiti yoo ftamb00kftye maa0 mayo ma mbee kftuInI. Na takethwa we nfwamasyaisye mo, vate nzika we wthwa waumie vala maI wIna w'ia, na vate nzika, we wthwa us0ftwe nI kyeva n0nd0 woo.

وَرَاعِيهِ بِالْوَصِيدِ لَوِاطَلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَهُمْ مِنْهُمْ
فِرَارًا وَكَلِمَاتٍ وَمِنْهُمْ رُجُوبًا ﴿١٥﴾

20.Na kwa 0u, IthyI nfwamokflilye mo nfkana matonye k0k0lany'a ene kwa ene.Umwe woo aisye, 'Inyw'I mwfkalIte kwa Ivinda yIna ata?' Mo mas0ngIe, 'IthyI twfkalIte kwa m0thenya 0mwe kana kflungu kya m0thenya.' AngI maisye, 'MwIai wenyu nfwIsI nesa vy0 Ivinda yIla inyw'I mwfkalIte. Yu m0t0mei 0mwe wenyu na mbesa ii syenyu nthInI wa m0syI, na aim0mantha mwfkali waw'o 0la wIna Ifu m0seo vy0, am0etee inyw'I kya0ya kuma vo. Na nIethIwe es0vIite m0no na ndakam0tavye m0nd0 ona 0mwe 0voo wenyu.

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ
مِنْهُمْ كَمْ لَكُمْ آيَاتُنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ
قَالُوا رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسْتُمْ فَاذْعَبُوا أَحَدَكُمْ
يُورِثُكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرُوا أَيُّهَا أَزْوَاجُ
طُعَمَائِكُمْ لِيَأْتِيَنَّكُمْ يَرْزُقُ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ
وَلَا يُشْعِرَنَّ بَكُمْ أَحَدًا ﴿١٦﴾

باعتبار عدم العلم

21,'N0nd0, ethwa mo makam0kIlya vinya, nImatonya k0m0kimanga na mavia, kana makam0t0nga nthInI wa ndInI yoo na ndI mailea kwIsa kwaIla.

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ
فِي مَلَأْتِهِمْ وَكَانَ يُقَالُوا إِذَا أَبَدًا ﴿١٧﴾

22.Na 0u nfw'o IthyI twamonanisye kwa and0 nfkana mo matonye k0manya kana 0tianfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe waI wa w'o, na kana, I0I0 wa 0la Saa, vayaI na nzika nthInI waw'o. Na lilikanai Ivinda yIla and0 makaananIe katI woo I0I0 woo, na amwe masya, 'Akai mwako I0I0 woo.'^{2*} MwIai woo nfwamesI m0no vy0. Asu ala masindie

وَكَذَلِكَ أَعْرَضْنَا عَنْهُمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَزَّلُونَ
بَيْنَهُمْ أَمْرُهُمْ فَقَالُوا أَيْنَا عَلَيْهِمْ بَيِّنَاتٌ رَأَوْهُمْ
أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَعْيُنِهِمْ لِنَنْخِذَنَ
عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ﴿١٨﴾

² **Akai mwako I0I0 woo' nI kwasya kwakwa 0lilikany'o vala ngunga yoo yaI.

ngaananloni syoo, maisye, 'Vate nzika, ithyI t0kaaka vand0 va 0thaiti I0I0 woo.'

23. Amwe maasya, 'Mo maI atat0, ya kana yaI ngitI yoo,' na angI masya, 'Mo maI atano, ya thanthat0 yaI ngitI yoo,' makI talI thasya. Na oyIla angI masya, 'Mo maI m0onza na ya nyaanya yaI ngitI yoo.' Asya, 'Mwaii wakwa nIwIsI nesa vy0 0talo woo. Vai 0mesI mo ateo av0th0.' Kwa 0u, m0ikakaanane I0I0 woo ateo kwa k0ea ngewa, ona m0ikamanthe k0k0Iya 0voo woo kuma kwa 0mwe woo.

LUKU 4

24. Na m0ikasye I0I0 wa 0nd0, Nyie ngawIka 0nI,'

25. Ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe enda. Na m0lilikane MwIai waku yIla we woolwa, na asya, 'Nyie nIkwatya MwIai wakwa akandongoesya nyie kwa kIla kI vakuvangI mbee wa kI nziInI Ila nd0ngalu.'

26. Na mo mekalile nthInI wa Ngunga yoo kwa myaka maana atat0, na nImongelile ingI kenda.

27. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI nesa vy0 0nd0 mo mekalile vo m0no wIana. Ila itonekaa syI matunI na I0I0 wa nthI nI Syake. We E-Woni ata na wIw'i ata! Vai m0nyanya kwoond0 woo ateo We na We ndamwIIfkIlasya ona 0mwe kwIthwa na kIanda nthInI wa 0tonyi Wake.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كُذِّبُوا وَيَقُولُونَ
خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كُذِّبُوا رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَ
يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامُهُمْ كُذِّبُوا قُلْ لِي أَعْلَمُ
بِحَدِيثِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ
فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ
فِي

وَلَا تَعْلَمُ لِي شَأْنِي إِنَّي قَاعِلٌ ذَلِكَ عَدَا

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَأَذْكُرُ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ
عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لِأَقْرَبٍ مِنْ هَذَا ارْشَادًا

وَلِكَيْتُوبًا فِي كُفْرِهِمْ ثَلَاثٌ وَمَاتَ سِنِينَ وَ
ازْدَادُوا تَسْعًا

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لِكَيْتُوبًا لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
أَنْبِئْ بِهِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ قُرْآنٌ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيِّ
وَلَا يَشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا

28.Na we soma maÜndÜ ala Üvuanfw'e ma Ivuku ya Mw'ai waku. Vai ona Omwe Üla Ütonya kÜalyÜla ndeto Syake, na we ndÜkona wfwitho Ütee Wake.

وَ اَنْتُمْ مَا اَوْحَىٰ اِلَيْكُمْ مِنْ كِتَابِ رَبِّكُمْ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ يَجْعَلَ مِنْ دُونِهِ مَلْحَدًا ﴿٥٨﴾

29.Na ikala we-mwene Ükwatene na ala mamw'ikaflaa Mw'ai woo, kÜoko na w'oo, maimantha Ütanu Wake; na ndÜkaeke metho maku mamakillile mo Üimantha wanake wa thayÜ wa nthi Ino; na ndÜkamwfw'e we Üla Ithyl tÜmyÜlthltye ngoonl yake Ülilikany'o WitÜ na Üla Üatflaa mawendi make mathÜku, na Üvoo wake nÜvÜtÜkÜte mlvaka yonthe.

وَ اضِرُّ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْعَيْشِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تَطَّعْ مَنْ اغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ امْرُؤً قُرْطًا ﴿٥٩﴾

الشيء

30.Na asya, 'W'o nl w'o umite kwa Mw'ai waku; kwa Üu, eka Üla ÜnÜkwenda, etikile, na eka Üla Ütekwenda, alee kw'itkila Nfw'o, Ithyl nÜtÜseÜvftye Mwaki kwoondÜ wa alei Üla wiio wa w'o ÜkamathyÜlÜkfllya mo. Na mo meetya Ütethyo, makatetheew'a na kfw'Ü kfllyi ta fwulÜ yftheÜkftw'e, kfla kfkamavfvy mothyÜ moo. Nf kyaÜnyw'a kftÜkÜ ata, na nf Mwaki mÜthÜkÜ ata ta vandÜ va kÜthÜmÜa!

وَ قُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِرْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ اِنَّا اَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا اَحاط بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَاِنْ يَسْتَعْجِلُوْا يَغَاثُوْا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوْهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٦٠﴾

31.Nfw'o, asu ala metkflaa na kw'ika mawfa maseo---vate nzika, Ithyl tÜiekaa fwuvi ya asu ala mekaa mawfa maseo yae.

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اِنَّا لَافْضِحٌ اَجْرٌ مِّنْ اَحْسَنِ عَمَلًا ﴿٦١﴾

32.Aa nfmÜ ala makethwa na MfÜnda ya Tene-W'onthe flaa ikavflflaa tÜlÜsÜ kaf wayo. Navo makaanakavw'a na masoa na itang'a sya thaavu, na makeekfa itonyeo sya kfsÜnzÜni sya lili mÜseo, na sya lili mÜito, malfe mfw myÜkflflü.

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَنَّتٌ عٰدِيْنَ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا مِنْ نّٰوِيْمٍ اَلَّا تَنْهَرُ يَمْكُوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرٍ مِنْ ذَهَبٍ وَ يَلْبَسُوْنَ بُيُوتًا خَضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَ اسْتَدْبَقُوْا مُتَّكِيْنَ فِيْهَا عَلٰى الْاَرَابِكِ نَضَمَ الشُّرٰٓبِ وَ حَسَنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٦٢﴾

LUKU 5

33. Na matavye mo ngelekany'o ya ando efi; Omwe woo Ithyl ntwamunengie mifunda III ya matunda, na twamithy01010kilya na mitende, na katl wa yeli Ithyl tweeklie mifunda ya mafu.

34. Kila Omwe wa mifunda Isu nfwasyaie mosyao maw'o kwa wingi, nayo ndyaaola kindu ona klmwe. Na katl wa yeli Ithyl twavifilya kalusi ka kw'o.

35. Na we al na matunda kwa wingi. Na nfwamutavisye munnyanyae wake aikaananfa nake ena ngathlo, 'Nye ni muthw'ii wa syindu k00vft0ka we na ni na ndafa nene mbee waku kwa andu.'

36. Na we nwalikile m0undanl wake evifisye thayu wake. Na asya, 'Nye ndiku0uanfa kana ii nikananglka;'

37. 'Na Nye ndi0uanfa kana ula saa n0kavika ona indl. Na ona ethwa Nye ngatungwa itina kwa Mwai wakwa, Nye vate nzika, ngeethfa wkalu m0useango mbee wa 00.'

38. Munnyanyae nfwamutavisye ylla waneenanasya nake, 'We wlla k0mwifklla Ula wak0mbie we kuma kftoonl, na indl kuma flovotonl ya manzl, na indl We a0usevya we watw'tka m0ndu mwlanhu?'

39. 'Indl Nye nngwifklla kana Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ni We Mwai wakwa, na Nye ndikamwanany'a ona Omwe na Mwai wakwa.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بَطْنًا وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ۝

كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ مَتًّا أَكْهَامًا وَلَمْ تَطْلُمْ مِنْهُ شَيْئًا
وَفَجَّرْنَا خِلْفَهُمَا نَهْرًا ۝

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ۝

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا
أُظُنُّ أَنْ يَبْعِدَ هُنَا أُمَّدًا ۝

وَمَا أُظُنُّ النَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَى
رَبِّي لِأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ۝

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَأَفْرَدْتَ بِالَّذِي
خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَظْفٍ ثُمَّ سَوَّاهُ
رَجُلًا ۝

لَيْكُنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

40. 'Na yila we walikile m00ndanI waku waleile kwasya, 'Und0 Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa t0 n'w'o Utwika n'ki. Vai 0tonyi ateo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Ethwa we wImbona Nyie nIna 0thw'ii m0nini na syana.

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ
لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرَبِّنَا أَقَلُّ مِنْكَ مَا لَمْ
تُؤَدِّكُوا ۝

41. 'NokwIthwa MwIai wakwa akanenge kInD0 kIseango k0vIta m00nda 00 waku, na akat0ma kItalal'ki t0l0 wa w'o kuma ItunI na 0itw'Tka Ing'alata Itendeu.

نَعَسَى رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ
عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحُ صَوِغًا
زَلَقًا ۝

42. 'Kana kIw'0 kyaw'o kIkang'ala 0kalea kwamb'la k0kyona.'

أَوْ يُصْبِحَ مَأْوَاهَا غُورًا فَلَنْ نَسْتَطِيعَ لَهُ كَلَابًا ۝

43. Na matunda make ow'o nImaanangiwe vy0, na amb'ImIya k0vuunza syaa syake n0nd0 wa syInD0 ila we waanangie m00ndanI Osu, naw'o nIwaval0kIte w'onthe na mIta0 yonthe yaw'o yaI mIombokangu. Na we aisye; 'Takethwa Nyie ndyaamw'fanany'a ona 0mwe na Ngai wakwa!

وَأُحِيطَ بِشَرِّهِ فَأُضِجَ يُقَلِّبُ كَفَيْهِ عَلَى مَا أَنْفَقَ
فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي
لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

44. Na we ndaI na nguthu ya k0m0tetheesya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona we ndaI atonya kw'IsiIla we mwene.

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِتْنَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا
كَانَ مُنْتَصِرًا ۝

45. MavindanI ta asu 0tethyo nIumaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe t0, Ula-W'o. We nI Ula M0seo m0no vy0 kwa Ituvi, na Ula M0seo m0no vy0 kwa k0ete 0s0ng'0.

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَ
خَيْرٌ عُقْبًا ۝

LUKU 6

46. Na manengei mo ngelekany'o ya thay0 wa nthI Ino; nI ta kIw'o kIla Ithyl t0theesya kuma ItunI na imea sya nthI

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيُوتِ الَّتِي كَانَتْ تَكْفُرُ
بِاللَّهِ مِنَ السَّمَاءِ فَأَخِطَتْ لَهُ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأُصْبِحَ

iivulana nakyo, na Indl iitw'Tka nyeki mb0m0 ndiifkangu t0lungu t0la t0nyaifkaw'a nI kIseve. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na 0tonyi t0l0 wa kIla kInd0.

47.Uthw'ii na syana nI mathaa ma thay0 wa nthI Ino. Indl meko maseo ala mekalaa nI maseango mbee wa metho ma MwIai waku t0l0 wa Ituvi ya vakuvI, na maseo t0l0 wa wIkwatyo wa Ivinda yIla yOkIe.

48.Na *kwaaDanIai* m0thenya Ola Ithyl t0kavetanga iIma, na we Okasyona *mbaI sya* nthI iivith0kanIa *mbaI na Ila IngI* na Ithyl t0kamombany'a onthe vamwe na t0ikam0tia ona 0mwe woo Itina.

49.Na mo makaetwe mbee wa MwIai waku, *ma0ngamIe* mIthIa 'Yu nImwooka Kwit0 tond0 inyw'I mwas0anIe kana Ithyl t0ikam0ifa Ivinda kwoond0 wa wIanfu wa 0tian0 Wit0 kwenyu.'

50.Na Ivuku yIkaiwa *mbee woo*, na we 0kamona ala avItany'a mena w'ia n0nd0 wa ma0nd0 ala me nthInI wayo; namo makaasya, 'Woo nI wit0! NI Ivuku ya m0themba mwa0 yI! YItiaa kInd0 kInene kana kInini Indl nIyIkIandIkIte! Namu makamethIa ma0nd0 onthe ala meekie mamelekele mo, na MwIai waku ndam0vItIasya m0nd0 ona 0mwe.

LUKU 7

51.Na *lilikanai* Ivinda yIla Ithyl twamatavisye alafka, 'MwInyivIsyei Atamu,' na *onthe* mamwInyivIsya, ateo

هَشِيمًا تَدْرُفَةُ الرِّيحِ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ۝

الْمَالِ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمْلًا ۝

وَيَوْمَ نُسَوِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَادِيَةً وَحَرَمٌ فَلَمْ نَعَاذِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝

وَعَرَضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّن نَجْعَلَ لَكُمْ مَوَدًّا ۝

وَوَضَعَ الْكِتَابَ فَرَعَى الْجَبْرِيْنَ مُسَوِّقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يُوزِنُنَا مَا لِي هَذَا الْكِتَابِ لَا يُعَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْضَمْنَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

وَرَأَوْا فَلْنَا لِلْمَلَكَةِ اسْجُدُوا لِأَدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ

Ivilisi. We aī ōmwe wa Mayini; na alea kwĩtĩkĩla mwĩfao wa Mwĩfai wake. Inyw'ĩ Indĩ, mōkamwosa we na nzyawa syake ta anyanya vandũ Vakwa Nyie oyĩla mo nĩ amaitha menyũ? Kĩla eki-ma-naĩ makakōanf'w'a nĩ kĩthōku.

اَفْتَحِدُوْنَ وَنَهْ وَذُرِّيَّتَهُ اَوْ لِيَاۤءٍ مِّنْ دُوْنِيْ وَهُمْ
لَكُمۡ عَذُوْبٌۭ يُّسَّ لِلظَّالِمِيْنَۙ بَدَلًاۙ ﴿٥١﴾

52. Nyie ndyaamatwĩkĩthya mo . ma kōkĩsĩla ōmbi wa matu na nthĩ, ona ōmbi woo ene; ona Nyie ndyaĩ ndonya kōmosa ala mamathyoekasya andũ ta atetheesya.

مَاۤ اَشْهَدُوْهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ
اَنْفُسِهِمْۙ وَمَا كُنْتُمْ مُّتَّبِعِيْنَ الضَّالِّيْنَۙ عَضُدًاۙ ﴿٥٢﴾

53. Na lilikanai mōthenya ōla . We ōkasya, 'Metei ala inyw'ĩ mwametaa atindany'a Makwa.' Na Indĩ mo makameta mo, Indĩ mo maikamasōngĩa; na Ithĩ tōkeekĩa tōtō katĩ woo.

وَيَوْمَ يَقُوْلُ نَادُوْا شُرَكَآءِيۡ الَّذِيْنَ رَعِمْتُمْۙ فَدَعُوْهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِیْبُوْا لَهُمْۙ وَجَعَلْنَاۤ بَيْنَهُمْ مَّوْبِقًاۙ ﴿٥٣﴾

54. Na ala avĩtany'a makawona Mwaki na makamanya kana mo maendete kōvalōka nthĩnĩ wa w'o; namo maikona nzĩa ya kōkĩa kuma vo.

وَرَاۤءَ النَّجْمِيۡمِۡنَ النَّارَۙ فَظَنُّوْۤا اَنَّهُمْ مُّوَٰجِعُوْهَا وَا
لَمْ يَحِیۡدُوْا عَنْهَاۙ مَصْرَفًاۙ ﴿٥٤﴾

LUKU 8

55. Na vate nzika, Ithĩ nĩtōtavanĩtye na nzĩa syĩ kĩvathōkany'o nthĩnĩ wa Kulani ĩno, kwoondũ wa ūseo wa mbaa andũ onthe, mĩhembra yonthe ya ngelekany'o, Indĩ nthĩnĩ wa syĩndũ syonthe, mōndũ nĩ mōkaananĩ mōno vyũ.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاۤ فِيۡ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِۙ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍۙ وَكَانَ الْاِنْسَانُۙ اَكْثَرُ شَيْۡءٍۙ جَدَلًاۙ ﴿٥٥﴾

56. Na vai kĩndũ kyamasĩlle andũ kwĩtĩkĩla na kōmantha ōkekeo wa Mwĩfai woo, yĩla ūtongoi wookie kwoo, ateo kana mo manyuvie kōatĩla nzĩa sya andũ ala ma mbee o vamwe na ūsōngĩo oūsu kana

وَمَا مَنَعَ النَّاسَۙ اَنْ يُؤْمِنُوْا اِذْ جَاءَهُمُ الْهُدٰى
وَيَسْتَغْفِرُوْا رَّبَّهُمْۙ اِلَّاۤ اَنْ تَاْتِيَهُمْۙ سُرَّةُ الْاَوَّلِيۡنَ
اَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُۙ قُبُلًاۙ ﴿٥٦﴾

meeteelile ūsilŭlo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmakwate ūthyŭ kwa ūthyŭ.

57. Na Ithyŭ tŭimatŭmaa Atŭmwa ateo nŭ
aeti-ma-ŭvoo mŭseo na ta Akaanany'a.
Na asu ala matetŭkŭlaa makaananŭaa na
ŭvŭngŭ nŭkana matonye kŭlea ūla w'o
naw'o. Namo mosaa Syama Syakwa na
maŭndŭ ala mo mataawa namo ta ngŭŭ
tŭ.

58. Na nŭŭ ūla ūte mŭlŭngalu mbee wake
we ūla ūlilikanaw'a Syama sya Mwŭai
wake, ūndŭ akŭalyŭka na kwitia, na ūlawa
nŭ maŭndŭ ala moko make matongoetye?
Nŭw'o Ithyŭ nŭtwŭkŭŭte tŭtŭ tŭlŭ wa ngoo
syoo nŭkana maikamanye, na kŭlea
kwŭw'a matŭnŭ moo. Na we ūkameta
ūtongoinŭ, maiwŭŭkŭla ona vanini.

59. Na Mwŭai waku nŭ Mŭekanŭ Mŭno
Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei. Takethwa We
nŭkŭmakwata kwoondŭ wa maŭndŭ ala
mo meekŭte, ūndŭ vate nzika, ethŭwa
akalaatŭte ūsilŭlo kwoondŭ woo. ūndŭ mo
mena ŭvinda yŭtw'e yŭla mo matakona
vandŭ va kwŭvitha.

60. Na mŭsyŭ Ino-Ithyŭ nŭtwamyanangie
yŭla mo meekie mothŭku. Na Ithyŭ
nŭtwanyuvie ŭvinda yŭtw'e kwoondŭ wa
wanangŭko woo.

LUKU 9

61. Na lilikanai ŭvinda yŭla Mose
wamŭtavisye mwanake mŭnyanyae,
'Nye ndikaŭngama kŭvika nŭvike
makomanŭnŭ ma nganga ill, kana Nye
nŭlende myaka na myakaka.'

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ
الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ۝

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا
وَلَيْسَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاؤُهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ
تَذَرْنَاهُمْ إِلَى الْهُدَى فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ۝

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُ هُم بِمَا
كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْجِلًا ۝

وَتِلْكَ الْقُرَى أَهَلَّكُنَّهْمُ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا
بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ۝

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ لَا آتِبُكُمْ حَتَّىٰ أَتِيَهُمْ
مَجْمَعُ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِي حُقُبًا ۝

62. Indī yīla mavikie makomanlonī na nganga ilī, nīmoolilwe nī Ikūyū yoo, nayo yalika ūkanganī yīendete na mītūki mūno.

63. Namō yīla mo maendangie mbee, we nīwamūtavisye mwanake mOnyanyae; tūeteē ithyī Ifu wa kīoko. Vate nzika, Ithyī nītwīthīitwe na mīnoo mingī nūndū wa kyalo kīī kitū.’

64. We amūsungīe, ‘We nīwōnie yīla twīkalile tūlū wa Onyanzaa wa Ivia tūthyūmūfte, Nyie nīnūlilwe nī Ikūyū--- na vai ūngī ūtumie nūlwa nī kūūwetea we ateo Satani—yo yīkwatie nzīa yayo yalika ūkanganī kwa nzīa ya ūsengy’o.’

65. We aisye, ‘Uu nīw’o ithyī twīthīitwe tūimantha.’ Kwa ūu eīī nīmasyokie maatīe nyaīī syoo.

66. Indī mo nīmamwīthīe ūmwe wa athūkūmi Maitū ūla Ithyī twamūnengete tei Witū, na ūla Ithyī twamūmanyīītye ūmanyi kuma Kwitū-Ene.

67. Mose nīwamūkūlilye we, ‘Nyie nīndonya kūkūatīa we ethwa we nūtonya kūmanyīsyā ūtongoi ūla we ūmanyīitw’e?’

68. Nake asungīa, ‘We ndūtonya kūendany’a nakwa wīna ūmīīsyoo.

69. ‘Na we ūtonya ata kwīthwa na ūmīīsyoo tūlū wa syīndū ila ūtena ūmanyi wasyo?’

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُرُوثَهُمَا فَأَتَّخَذَ
سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦٢﴾

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي جَدَّاءٌ لَقَدْ لَقِينَا
مِن سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٣﴾

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ
الْحُوتَ وَمَا أَتَيْنِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ
وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٤﴾

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَارْتَدَّ عَنَّا أُثَارِهِمَا
قَصَصًا ﴿٦٥﴾

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ
عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِمَّا كُنَّا نَعْلَمُ ﴿٦٦﴾

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَ
مِمَّا كُنَّا نَرُشِدُا ﴿٦٧﴾

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٨﴾

وَكَيفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٩﴾

70. Nake asya, 'We ūkoona nyie nīna Ūmīīsyō Ngai Mwene Vinya W'onthē enda, na nyie ndikalea kōkwīw'a nthīnī wa kīndū ona kīva;

قَالَ سَتَجِدُنِي إِِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ
أَمْرًا ۝

71. Nake amwīa, 'Nōseo ethwa we nūmbikīla Nyie, īndī ndūkangūlye makūlyo īlūlū wa kīndū ona kīva okūvika Nyie nīneene naku īlūlū wakyō.'

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَتَّبِعْنِي عَنْ شَيْءٍ عَنِّي حَدِيثٌ
بِئْسَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۝

LUKU 10

72. Kwa ūu eīf nīmakūisye kūvika, yīla mo malikile ītalūnī, we ayīvūthūa. Mose amūkūlyā, 'We wayīvūthūa nīkana asu ala me nthīnī wayō mathite? Vate nzika, we nīwīkīte kīndū kīthūku.'

فَانْطَلَقَا فَوَجَدَا فِي السَّوْيَيْنَةِ خُورَقَهَا قَالَ
أَخْرَقْتُمَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِمْرًا ۝

73. Nake asūngīa, 'Nyie ndineekūtavya we kana ndūtonya kūendany'a nakwa na ūmīīsyō?'

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

74. Mose amwīa, 'Ndūkanenge wīa nūndū wa kōlwa kwakwa na ndūkethwe wī mūmū īlūlū wakwa nthīnī wa kavinda kaa kakwa.'

قَالَ لَا تَأْخُذْ بِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تَรْهَقْنِي مِنَ
أَمْرِي عُسْرًا ۝

75. Kwa ūu, mo nīmaendeeie na kyalo, kūvika, yīla makomanie na kavīsi, we akoaa. Mose amūkūlyā, 'We wamūaa mūndū ūte na īvītyo na ūla ūtamūaīte mūndū ona ūmwe? Vate nzika, we nīweeka ūndū wa kwīw'īthya woo.'

فَانْطَلَقَا فَجَدَا إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتُمْ
نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا
ثُكْرًا ۝

76. Nake we amOkŪlya, 'Nye ndineekŪtava wa kana ndŪtonya kŪendany'a nakwa na ūmŪsyo?

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

77. Mose asya, 'Ethwa nyie nŅngŪkŪlya kŅndŪ Itina wa ūu kuma yu, ndŪkambie nthŅnŅ wa ngwatanŅo yaku, nŪndŪ yu wŅthwa ūnakwata ūkŪsŅ wakwa mwŅanŅu.'

قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنِ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصْرِحْ بِنِيَّ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝

78. Kwa ūu mo nŅmaendeeie kŪvika, yŅla mamavikŅie andŪ ma mŪsyŅ ūmwe ala mametisye Ņu, ŅndŅ mo nŅmaleile kŪmatw'ŅkŅthya mo ta aeni *moo*. Na meethŅa ngŪka nthŅnŅ waw'o Ņla yaŅ vakuvŅ kŪvalŪka, na we amŅtŅngŅa. Ta kethwa we nŅwendie wŅthwa weetisye Ņtuvi nŪndŪ wa ūu.'

فَأَنْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا آتَيْتَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَلْطَمَّا أَهْلَهَا فَأَبْوَا أَنْ يُضَيِّقُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ۝

79. Nake amwŅa, 'UŪ nŅw'o mŪtaanŅsyo wa nzŅa katŅ wakwa naku we. Nye yu nŅngŪtavya ūalyŪlo wa ūndŪ ūla we ūtanaŅ ūtonya kŪkua na ūmŪsyo.

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأْتِمُكَ بِتَأْوِيلٍ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝

80. ŅŪlŪ wa yŅla ŅtalŪ, yaŅ ya andŪ *ana* ngya ala mathŪkŪmaa ūkanganŅ; na Nye nendaa kŪyananga, nŪndŪ Ņtina woo vaŅ mŪsumbŅ ūla wakwataa kŅla ŅtalŪ na vinya.

أَمَّا التَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَسْأَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدَتْ أَنْ أَرْعِيهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ قَبْلُ يَأْخُذُ كُلُّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۝

81. 'Na ŅŪlŪ wa ūla mwanake, asyai make maŅ etŅkŅli, na ithyŅ nŅtwakŅaa we ndakese kŪmalikya thŅnanŅ eana kwa nzŅa ya ūemu na ūlei.

وَأَمَّا الْعُلْمُ فَكَانَ أَبُوهُ مُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۝

82. 'Kwa ūu, ithyŅ nŅtwendaa kana MwŅai woo amanenge mo *kana* kaseango mbee wa kau kwa ūtheu na kathengee wendonŅ ta ūla wa asyai mako.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝

83.'Na İ010 wa İla ng0ka, yaİ ya t0vİsİ twİİİ twa ndiwa nthİnİ wa m0syİ, na uungu wayo vaİ kİnand0 kyatw'o, na İthe watw'o aİ m0nd0 m0İ0ngalu, kwa 0u Mwİai waku nİwendie nİkana t0vikİİe 0ima watw'o na twİthwe na vinya na t0kyumya kİnand0 kyatw'o, na tei kuma kwa Mwİai waku; Na Nyie ndineeİka 0u kwa kwenda kwakwa. Usu nİw'o 0aly0lo wa ma0nd0 ala we 0taİ 0tonya k0makua na k0momİİsya.'

LUKU 11

84.Namo me0k0lya we 0voo wa Dhul Qarnain. Asya, 'Vate nzika, Nyie nga0somea we kİnd0 İ010 wa 0voo wake.'

85.Ithyİ nİtwam0nenevisye we İ010 wa nthİ na twam0nenge we kwİanİİsya 0tonyi wa kİla kİnd0 İ010 wa 0voo wake.'

86.İndİ we nİwaatİİe nzİa na.

87.K0vika yİla wavikie 0th0İlonİ wa syua, eethİa yİlith0a nthİnİ wa ndia yİ kİw'0 kİthokoanu, na vakuvİ nayo, nİweethİe and0. İthyİ twaisye, 'Ame we Dhul Qarnain, masİİİe kana 0math0k0me kwa 0seo.'

88.Nake asya, 'Kwa 0la we wİkaa naİ, vate nzika, ithyİ t0kam0silİİa; na İndİ we akat0ngwa kwa Mwİai wake, 0la 0kam0silİİa we na 0silİİo wİ w'ia.'

89.İndİ kwa 0la wİfİkİİaa na wİkaa mol0ngalu, we akeethwa na İtuvi İseo,

وَإِنَّا لَجَادُّرُ فَكَانَ لِعَالَمَيْنِ يَتَّبِعِينَ فِي الْمَدِينَةِ
وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ
تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿١١﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقَرْيَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمُ
ذِكْرَهُنَّ إِذَا كُنَّ

إِنَّمَا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبَبًا ﴿١٢﴾

فَاتَّبَعَ سَبَبًا ﴿١٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي
عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا
الْقَرْيَيْنِ إِنَّمَا أَنْتُمُ تُعَدِّبُ وَإِنَّمَا أَنْتُمُ تُجْزَىٰ فِيَوْمٍ

حُسْنًا ﴿١٤﴾

قَالَ إِنَّمَا مِنْ ظَلَمٍ فَسَوْفَ نَعْدِبُكَ ثُمَّ يَرْدُ إِلَىٰ
رَبِّهِ فَيُعَلِّمُهُ مَا صَدَّقَا شُكْرًا ﴿١٥﴾

وَإِنَّمَا مِنْ أَمْنٍ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ الْحُسْنَىٰ
وَسَنُفَعِّلُكَ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿١٦﴾

na Ithyĩ tókaneena nake *ndeto* mb0thũ sya mwĩfao Witũ.

90.Indĩ we mũno, aatĩle nzĩa *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ⑤

91.Kĩvika yĩla we wavikie Umĩlonĩ wa syua, eethĩa yĩmaumĩa andũ ala Ithyĩ tũtaamaseũvĩsya muunyi wa kũyĩsiĩla naw'o.

كَذَلِكَ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْعُوعًا عَلَى قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سَبِيلًا ⑥

92.Uu *mũno*, *nĩw'o kwaiyĩ*. Nĩw'o Ithyĩ nĩtwakĩthyũlũlũkĩte na ũmanyi Witũ kyonthe kĩla kyaĩ vamwe nake.

كَذَلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ⑦

93.Indĩ we nĩ waatĩle nzĩa *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ⑧

94.Kũvika, yĩla we wavikie vandũ katĩ wa ĩma ĩlĩ, eethĩa uungu wasyo andũ ala mataĩ mamanya *ndeto* ateo vanini.

كَذَلِكَ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدِّينِ وَجَدَ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا لَّيْكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ⑨

95.Namo maisye, 'We Dhul Qarnain, Nĩw'o Ngoki na Makoki nĩmeũseũvya kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ; ithyĩ Indĩ, nĩtũkũmĩsya koti nĩkana we ũtwĩkĩte kĩsiĩfi katĩ waitũ namo?'

قَالُوا يَا ذَا الْقُرْآنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ⑩

96.We asũngĩie, Utonyi ũla Mwĩai wakwa ũnengete ĩlũlũ wa ũndũ ũũ nĩ mũseo, Indĩ inyw'ĩ nĩmũtonya kũndethya Nyie na vinya wa mĩlĩ; Nyie nĩgwkĩla wiio katĩ wenyu namo.

قَالَ مَا مَلَكَتْ فِيهِ رَيْبٌ خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ⑪

97.'Ndeteei ilungu sya kĩlaa.' Mo nĩmeekie ũu kũvika yĩla we weananisye myanya ngalĩ syelĩ sya ĩma, nake asya, 'Vuvĩlai na myua yenyu.' Mo nĩmavuvĩle mwaki, na asyoka asya, 'Ndeteei ĩvulũ yĩtheũku ya kwĩtikĩsya ĩlũlũ wakyu.'

أَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ كُلُّ إِذَا سَأَوْتَهُ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفَعُوا كُلُّ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتُونِي أُفْرِغَ عَلَيْهِ وِطْرًا ⑫

98.Kwa Ōu mo *Ngoki na Makoki* mayaatonya kŌlisa kana kŌvŌthŌa.

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْبًا ۝٩٨

99.Na mbee wa Ōu we aisyē, 'Uu nī tei kuma kwa Mwŀai wakwa. Indī yŀla Ōtianŀo wa Mwŀai wakwa Ōkeanŀw'a, We akaŌtilanga w'o tŌlungu. Na kyathŀ kya Mwŀai wakwa vate nzika nī kya w'o.'

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝٩٩

100.Na mŌthenyanŀ Ōsu tŌkamaeka amwe mamokŀŀŀle ala angŀ, na soo Ōkavuvwa. Indī Ithyŀ tŌkamombany'a mo onthe vamwe.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ وَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ۝١٠٠

101.Na mŌthenyanŀ Ōsu tŌkayumŀlya Iia-ya-Mwaki, ŌthyŌ kwa ŌthyŌ, kwa alei---

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۝١٠١

102.Ala metho moo maŀ uungu wa tŌtŌ nŀkana maikasŌvŀe Ōkaany'o Wakwa, ona mayal matonya kwŀw'a.

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غَطَاةٍ عَنْ دُرِّيٍّ وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ۝١٠٢

LUKU 12

103.Mo alei mesŌanŀa kana nŀmatonya kŌmosa athŌkŌmi Makwa ta amasŌvŀi vandŌ Vakwa Nyie? Vate nzika, Ithyŀ nŀtŌseŌvŀtye Iia-ya-Mwaki ta Ōthokyo kwa alei.

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ۝١٠٣

104.Asya, 'Ithyŀ tŌmŌtavye inyw'ŀ asu ala mena wasyo mŌnene vyŌ nŌndŌ wa meko moo?-----

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝١٠٤

105.'Asu ala wŀa woo w'onthe waŀte maimantha syŀndŌ ila ikwatene na thayŌ wa nthŀ ŀno, namo masŌanŀaa kana mekaa mawŀa maseo.'

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۝١٠٥

106.Asu nŀmo ala matasyŀtkŀlaa Syama sya Mwŀai woo na kŌkomana nake We.

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَرِيقَاتِهِمْ

Kwa ūu mawīa moo nī vathei, na MŪthenyanī wa UthayŪŪkyo, Ithyl tŪikamanenga mo Ūito.

فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وِزْرًا ۝

107. Yu nīyo ūtvi yoo----- lia-ya-Mwaki; nŪndŪ mo nīmaleile kwīfkīla, na mavŪa ngŪī na Syama Syakwa, na AtŪmwa Makwa.

ذَلِكَ جَزَاءُهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَتَلَّوْا آيَاتِي
وَرُسُلِي هُرُورًا ۝

108. Vate nzika, asu ala metfkīlaa na kwīka meko maseo, makeethwa na MŪnda ya Itunī ta wīkalo,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝

109. Vo nīvo mo makekalaa; na mo maikenda ŪalyŪko wa kuma vo.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝

110. Asya, 'Ona ūkanga ūkatw'ūka ingi kwoondŪ wa ndeto sya Mwīai wakwa, vate nzika, ūkanga nīŪng'ala mbee wa ndeto sya Mwīai wakwa itanavika mŪthya ona tŪkaete Ūngī ta Ūsu kwongeleela ta Ūtethyo.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَكَلِمَاتِي رَبِّي لَنَفِثَ
الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتِي رَبِّي وَلَوْ جِئْتَنَا
بِشَيْءٍ مَدْدًا ۝

111. Asya, Nyie nīo mŪndŪ otenyu ene; ūndī Nyie nīngwatīte Ūvuany'o kana Ngai wenyu nī Ngai Umwe tŪ. Kwa ūu we ūla wīkwatasya kŪkomana na Mwīai wake, nīfeke meko maseo, na ndakamwīanany'e We na ūmwe ona wīva nthīnī wa Ūthaihi wa Mwīai wake.'

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ
وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يُرْجَىٰ إِقْرَاءَ رَبِّهِ فليَعْمَلْ عَمَلًا
مُّسْلِمًا وَلَا يُشْرِكْ بِوِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝

MARYAM
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syítwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usóŵtwe nĩ ūlau, Usóŵtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf Haa Yaa 'Ain Saad. *We nŵānānē kwa onthe na We Nue ndongoi ya w'o, Ame Umanyi-W'onthe, Ngai wa-w'o!*

كَهَيْعَصٍ ②

3. UŪ nĩ ūtalo wa tei wa Mwāi waku ūla wooniw'e mŭthŭkŭmi wake, Sakalia.

ذُكُرْ رَحْمَتِي رَبِّكَ عَبْدَهُ ذُكْرِيًّا ③

4. Yŵla we wamwĩkallile Mwāi wake, wĩkallĩ wa kĩmbithĩ.

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ④

5. We aisye, 'Mwāi wakwa, mavĩndĩ makwa nĩ monzu, na mŭtwe wakwa nŭkwakaka nĩ mbŭi, ĩndĩ. Nyie ndyaaŵthwa nde mŭathimĩku mboyanĩ yakwa Kwaku ona vanini.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا ⑤

6. Na Nyie nĩna w'ia ūlŭ wa andŭ ma nyŭmba yakwa ala me ĩtina wakwa, nakyo kĩveti kyakwa nĩ ngŭngŭ. Nenga Nyie ĩndĩ, mŭtiŵa kuma Kwaku-Mwene,

وإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ⑥

7. 'Nĩkana atonye kŭtwĩka mŭtiŵa wakwa na nyŭmba ya Yakovo. Na Mwāi wakwa, mŭtw'ĩkĩthye we wa kŭkwendeesya We.'

يَرْثِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ ۖ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ⑦

8. 'We Sakalia, Ithyĩ twĩŭtavya we ūvoo mŭseo wa mwana ūla syĩtwa yake nĩ Yoana Yahya. Ithyĩ tŭyaaŭmba ūngĩ ona wĩva mbee wake wĩna syĩtwa yĩ.

يَذَكِّرْنَا لِأَنْ نُبَشِّرَكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَسَّىٰ ۖ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَيًّا ⑧

9. Nake akŭlya ‘Nyie ngeethwa na mwana ata na kŭveti kyakwa nŭ ngŭngŭ, na nŭnŭminŭte kŭvikŭŭ ŭkŭŭ mŭvŭtŭku?

قَالَ رَبِّ أَلَيْسَ لِي عَلِيمٌ وَكَانَتْ أُمِّيَ عَاقِرًا
وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ⑩

10. We aisye, ‘Uu nŭw’o kŭilyi. ‘Indŭ Mwŭlai waku easya, ‘Nŭ ŭvŭthŭ Kwakwa Nyie, na ow’o Nyie nŭnakŭmbie we mbee, yŭla we waŭ vathei.’

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ⑪

11. We *Sakalia* asya, ‘Mwŭlai wakwa, mbiŭe ŭvano.’ Ngai asya, ‘Uvano waku nŭ kana, we ndŭkaneena na mŭndŭ ona ŭmwe vandŭ va matukŭ atatŭ maima ŭtukŭ na mŭthenya.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ
النَّاسَ تِلْكَ لَيَالٍ سَوِيًّا ⑫

12. Na Indŭ we amaumŭŭŭŭ andŭ make kuma ŭthembeonŭ nŭ amony’a na moko na kŭmatavya na kŭwe mamŭtaie Ngai kŭoko na wŭoo.

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ
أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ⑬

13. ‘We Yoana, kwata Ivuku ŭlŭmŭtye. ‘Na Ithyŭ nŭtwamŭnengie we ŭf e kana.

يُنحَىٰ خُدَّ الْكِتَابِ بِقُوَّةٍ وَأْتَيْنَاهُ الْحُكْمَ
صَبِيًّا ⑭

14. Na wololo wa *ngoo* kuma Kwitŭ-ene, na ŭtheu. Na we aŭ mŭtheu.

وَحَنَانًا مِن لَّدُنَّا وَرُكُوعًا ⑮
وَكَانَ تَقِيًّا ⑯

15. Na kŭmathŭkŭma asyai make. Na we ndaŭ mwŭkathŭŭŭ kana mbaa-matŭ.

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُن جَبَّارًا عَصِيًّا ⑰

16. Na mŭuo waŭ ŭlŭŭ wake mŭthenya ŭla wasyaiwe, na mŭthenya ŭla wakw’ie, na mŭuo ŭkeethwa nake mŭthenya ŭla ŭkathayŭŭkw’a ethwe thayŭ *mgŭ*.

رَسَلْنَا عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدٍ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ
وَهُوَ حَيًّا ⑱

LUKU 2

17. Na tavany’a *ŭvoo wa Malia tondŭ ŭwetetwe* Ivukunŭ. Yŭla we waumie katŭ wa andŭ make athi vandŭ ngallŭ ya Umŭlonŭ wa syua,

وَأُذَكِّرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا
مَكَانًا شَرْوِيًّا ⑲

18. Na eeyiklila tūtū we mwene kwivathana namo, Indī Ithyī nītwamūtūmie mūlaika Waitū vala ūī, na amumīlīlila we ailyī ta mūvw'ano wa mūndū mūima mwīlanfu.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۝

19. We aisye, *Malia*, 'Nye nīmantha wīvitho kwa Ngai-Wa-Ulau kuma vala ūī ethwa we ow'o nūmōkīaa We.'

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ۝

20. We asūngfīe, 'Nye nī Mūtūmwa wa Mwīai waku tū, nīkana Nye ndonye kōūnenga we mwana mūlūngalu.'

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا
زَكِيًّا ۝

21. We *Malia* akūlya, 'Nye ndonya kwīthwa na mwana ata oyīla vate mūndū ūngiīlīte Nye, na Nye ndyaaīthwa nde mūtheu?'

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَنْسَسْنِي بِشَرٍّ وَ
لَمْ أَكُ بِغَيِّبٍ ۝

22. We *Mūlaika* amūsūngīa, 'Uu nīw'o.' Indī Mwīai waku easya, 'Uū nī ūvūthū Kwakwa Nye. Na Ithyī tūkeeka ūu nīkana tūtonye kōmūtūw'īkīthya we Kyama kwa andū, na tei kuma Kwītū, na nī kīndū kītw'ītwe.'

قَالَ لَكَ ذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىٰ هَيْبَةٍ وَنَجَعَلَهُ آيَةً
لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ۝

23. Kwa ūu we nīwamūtavīe we na auma vamwe nake athi vandū vaasa ūtee.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَّتْ بِهِ مَكَانًا قَوِيًّا ۝

24. Na woo wa kōsyaa wamūtwa kītīnanī kya mūtende. Na we *Malia* asya, 'Aa! Takethwa Nye nīnakw'ie mbee wa ūndū ūū na kōtwīka kīndū kyūllīte vyū!'

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ
يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنِيًّا ۝

25. Indī we nīwamwītīe kuma ītheo wake, *akyasya*, 'Ndūkew'e kyeva. Mwīai waku nīwīlīte kalōsī ītheo waku we;

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتِكَ سَرِيًّا ۝

26.'Na thingithya Itina ya mütende yelegele vala we ūī; na nŭŭkŭvalŭkŭllya we ndende nzeo na mbŭu.'

وَهَرَّتْ أَيْنِكَ بِمَدْعِ التَّخَلَّةِ تُسْعِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا

حِينًا ①

27.Kwa ūu, ya na ūinyw'a, na voovya itho yaku. Na woona mŭndŭ ona umwe, asya, 'Nyie nŭnŭvŭfŭte kwa Ngai-Wa-Ululau kŭfŭfa kŭya; kwa ūu, Nyie ūmŭnthŭ ndiŭneena na mŭndŭ ona wŭva.'

فَكَيْنَ وَأَشْرَبِي وَقَرَّبِي عَيْنًا قَامًا تَرِينُ مِنَ الْبَشَرِ
أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ

الْيَوْمَ إِنِّي نَذَرْتُ

28.Indŭ Malia aete kana kwa andŭ make, akakuŭte, namo masya, 'We Malia, we nŭetete kŭndŭ kŭeni!

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِيلَهُ قَالُوا لِمَ تَصْرِيخُ لِمَا لَمْ يَكُنْ

شَيْئًا فَرِيئًا ①

29.'We mwŭtu-a-inyia wa Aluni, au ndaŭ mŭndŭ mwathę ona nyinyia waku ndaŭ kŭveti kŭlaalai!'

يَأْتِخْتِ هَرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوِيًّا وَمَا كَانَتْ

أُمُّكَ بَعِيئًا ①

30.Indŭ we ooloota kana. Namu makŭlya, 'Tŭtonya ata kŭneena na ūmwe ūla nŭ kana kaŭkenge?'

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي

الْبَهْدِ صَبِيئًا ①

31.We Yesu asya, 'Nyie nŭ mŭthŭkŭmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nŭnengete Nyie Ivuku, na kŭndw'ŭkŭthya Nyie Mwathani:

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَحَيَّلْتَنِي نَبِيئًا ①

32.'Na We nŭndw'ŭkŭthŭye Nyie mŭathimwa ovonthe vala ngethwa nŭ, na nŭmbŭyŭfafe Nyie Mboya na kuma nthembo ŭvinda yonthe yŭla Nyie nŭ thayŭ;

وَجَعَلَنِي مُبْرَكًا إِنْ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ

وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ①

33.Na We nŭndw'ŭkŭthŭye Nyie wa kŭmŭthŭkŭma mwaitŭ, na We ndandw'ŭkŭthŭye Nyie kwŭthwa nŭ mŭng'endu na ūte mŭathime.

ذَبَّرًا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيئًا ①

34.'Na mŭuo waŭ ŭlŭ wakwa mŭthenya ūla nasyaiwe, na mŭuo ūkeethwa ŭlŭ wakwa mŭthenya ūla ngakw'a, na

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ①

أُبْعَثُ حَيًّا ①

mŭthenya ūla ngathay00kw'a nŭthwe
thayŭ *mngĩ.*'

35.Usu aĩ Yesu mwana wa Malia. *UO*
nĩ ūneeni wa w'o ūlŭlŭ wa ūvoo ūla mo
methfawa na nzika naw'o.

ذٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَسْتَرْوُونَ ﴿٥٠﴾

36.Kŭiwaĩĩte *Utonyi* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwfyosea mwana We-
Mwene. Nĩ Mŭtheu We. Yĩla We
watw'a ūndŭ, We aũtavasya, 'Tw'ĩka!
na ūitw'ĩka.

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحٰنَهُ اِذَا قَضٰى
اَمْرًا فَاَتَمَّا يَاقُولُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٥١﴾

37.Yesu aisye: 'Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ Mwĩfai wakwa, na
Mwĩfai wenyu. Kwa ūu, mŭthaithei We
eweka; ĩno nĩyo nzĩa wa w'o.

وَرَاكَ اللّٰهُ رَبَّنِيْ وَرَبَّكُمْ فَاَعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٥٢﴾

38.Indĩ nguthu nĩsyavathŭkanganie katĩ
wasyo, kwa ūu, woo nĩ wa asu ala
matetĩkĩlaa ūmbano wa mŭthenya ūla
mŭnene.

فَاخْتَلَفَ الْاَخْرَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ قَوْلًا لِّلَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدٍ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٥٣﴾

39.Kwĩw'a kwoo na kwona kwoo
kŭkeethwa kwĩ kwa ūsengy'o ata
mŭthenya ūla mo makoka Kwitŭ! Indĩ
ūmŭnthĩ eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩ ūtheinĩ.

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصُرْ يَوْمَ يَأْتُوْنَا لٰكِنِ الظّٰلِمُوْنَ
الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٥٤﴾

40.Na makaany'e mo ūlŭlŭ wa mŭthenya
wa kyeva yĩla ūvoo ūkatuwa. Indĩ yu
mo me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kŭlea
kŭsŭvĩa, kwa ūu, mo mayĩtĩkĩlaa.

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ وَهُمْ
فِيْ غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٥﴾

41.Nithyĩ ala tŭkatiĩwa nthĩ na *onthe*
ala me ūlŭlŭ wayo; na Kwitŭ nĩkw'o mo
onthe makatŭngwa.

اِنَّا لَنَحْنُ رَبُّ ثَرِيْثِ الْاَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَاِلَيْنَا
يُرْجَعُوْنَ ﴿٥٦﴾

LUKU 3

42. Na tavany'ai Ovoo wa Avalamu *tondū Owetetwe* Ivukunī. We aī *mOndū* wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكَ كَانَتْ صِدْقًا
نَبِيًّا ①

43. Yīla we wamŪtavisye ūthe wake, 'We asa wakwa, nīkī we ūūkīthaiha kīla kīte w'aa nthī kana kīkōna nthī, ona kītaŪnenge we kīndū.

إِذْ قَالَ لِأَبْنِيهِ يَا بَنِيَّ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ②

44. We asa wakwa, Ow'o Nyie nīmbikīwe nī Ūmanyi ūla ūtaŪvikīe we; kwa ūu mbikīla Nyie, ngaŪtongoesya nzīanī ūla ya w'o.

يَا بَنِيَّ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعُلَمَاءِ مَا لَمْ يَأْتِكَ
فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ③

45. 'We Asa wakwa, ndūkamŪthūkŪme Satani, vate nzika, Satani nī kīema kwa Ngai-wa Ulau.

يَا بَنِيَّ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ
عَصِيًّا ④

46. 'We Asa wakwa, Ow'o, Nyie nīngūkīa ūsilīlo wa Ngai-Wa-Ulau ndūkese kŪūkwata we, na ūitw'Tka mŪnyanyae wa Satani.'

يَا بَنِيَّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُتَشَكَّكَ عَدَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ
فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ⑤

47. We amūsūngīe, 'We nŪūitia ngai syakwa we Avalamu? Ethwa we ndūkūeka, Nyie vate nzika, ngatila vyū ngwatanīo yonthe yakwa naku we. Yu ekana nakwa kwa ūvinda ūasa;

قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنِ الْهَيْبَةِ يَا إِبْرَاهِيمُ لِمَ لَمْ
تُنْتَهَ لِأَرْجَمَتِكَ وَاهْجُرْتَنِي مَلِيًّا ⑥

48. Avalamu amwīla, 'MŪuo wīthwe naku. Nyie nīngwītya ūekeo wa Mwīai wakwa kwoondū waku. We ow'o nī mŪlau kwakwa.

قَالَ سَلِّمْ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي
حَفِيًّا ⑦

49. 'Na Nyie nīngwīvetanga kūasa naku na syonthe ūla we ūsykīllaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Nyie nīngūmūvoya Mwīai wakwa; nokwīthwa

وَأَعَزَّ لَكَ وَ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا
رَبِّي ۖ عَنِّي إِلَّا كُنْونَ يَدْعَاءَ رَبِّي سَوِيًّا ⑧

kana, nthĩnĩ wa kŉvoya kwakwa kwa Mwĩai wakwa, Nyie ndikew'ithwa woo.'

50. Kwa ŉu, yĩla we waminie kwĩvathana namo we mwene na syĩndũ ila mathaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyĩ nĩtwamũnengie we Isaaka na Yakovo, na kĩla *ũmwe woo* nĩtwamũtw'ĩkĩthisyeye Mwathani.

فَلَمَّا اعْتَرَفَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا
نَبِيًّا ۝

51. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo tei Witũ; na twamaseũvĩsya ndafa syaw'o na sya tũlũ.

وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
عَرَبِيًّا ۝

LUKU 4

52. Na tavany'ai *ũvoo wa Mose tondũ* *ũwetetwe* Ivukunĩ. Ow'o we aĩ ŉla mũnyuve; na we aĩ Mũtũmwa, Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ
رَسُولًا نَبِيًّا ۝

53. Na Ithyĩ nĩtwamwĩtie we kuma ngallĩ ya kw'oko kwa aũme kwa Kĩĩma, na twamũthengeesyeye we vakuvĩ Naitũ kwa ŉthengeanũ *wa mwanya*.

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ
نَجِيًّا ۝

54. Na Ithyĩ kwa matei Maitũ, nĩtwamũnengie mwanaa-nyinyia Aluni ta Mwathani.

وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝

55. Na tavany'ai *ũvoo wa Isumaeli tondũ* *ũwetetwe* Ivukunĩ. We ow'o aĩ na kĩthito kya *kwĩanĩsya motianĩo make*. Na We aĩ Mũtũmwa, Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝

56. We nĩwamathing'ĩfasya andũ make Mboya na kumya nthembo na nĩwamwendeeasya Mwĩai wake nesa.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

57.Na tavany'ai *Uvoo* wa Idris *Enoko tondU Owetetwe* nthĩĩ wa Ivuku. We af *mUndU* wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٥٧﴾

58.Na Ithyl nĩtwamUnenevisye we kUvika kĩkalonĩ kĩtUulu.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٨﴾

59.Aa nĩ andU ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengie maUathimo Make kuma katĩ wa Athani, ma Usyao wa Atamu, na *ma Usyao* wa asu Ithyl twamakuie *nthĩĩ wa ngalawa* vamwe na Noa, na ma nzyawa ya Avalamu na Isilaeli; namo me *katĩ wa* asu ala Ithyl twamatongoesye na twamanyuvie. Yĩla Mĩsoa ya Ngai-Wa-Ulau yasomiwe kwoo, nĩmavalUkile nthĩ na mothyU moo, mo ene mbee wa Ngai maĩte.

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذِ اتَّخَذُوا الذِّكْرَ حُزُقًا وَبَعَثْنَا فِيهِمُ الرَّسُولَ ﴿٥٩﴾

60.Na Itina woo nĩvookie nzyawa ila syaekie Mboya, na maatĩla mawendi mathUku. Kwa Uu mo makakomana na wanangĩko,

فَخَلَفَ مِنْ بَدْوِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْعَنُونَ عَمَّا ﴿٦٠﴾

61.Ateo ala melilaa na kwĩtkĩla na kwĩka meko maseo. Aa makalika Itunĩ, namo maikavĩtw'a ona vanini.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦١﴾

62.Mĩũnda ya Tene na Tene Ila Ngai-Wa-Ulau wamathie athUkUmi Make kUla kUtonekaa. Vate nzika, Utianfo Wake nokUvika Uke.

جَنَّتِ عَدْنِ الْإِنِّي وَعَدَّ الرَّحْمَنُ عِبَادَةً بِالْقَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ﴿٦٢﴾

63.Mo maikew'a kĩndU kĩthUku vo, Indĩ no *ngethi sya* MUuo; namo makeethwa na motethyo moo vo, kĩfoko na wĩoo.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا لُغَا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٣﴾

64.Yu nĩyo Itu yĩla Ithyl tUmanengae athUkUmi MaitU ala alUngalu ta Utĩwa.

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَوَّابًا ﴿٦٤﴾

65.'Na ithyĩ *alaŋka* tũitheaaa ateo kwa mwĩao wa Mwĩai waku. Nĩ Syake ila syĩ mbee waitũ na syonthe ila syĩ Itina waitũ na syonthe ila syĩ katĩ; na Mwĩai waku ti wa kũlwa.'

وَمَا نَسْتَعِزُّ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٥﴾

66.We nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wa syelĩ. Kwa ũu, mũthũkũmei We, na İthĩwai na ũmĩĩsyo wĩanĩ Wake. We nũmwĩsĩ ona ũmwe wĩanene Nake?

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ ۗ وَبِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَيِّئًا ﴿٦٦﴾

LUKU 5

67.Na mũndũ aasya, 'Kyaũ! Nyie nakwa, nĩngatũngwa thayũ İngĩ?'

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثُّ لَسُوفَ أَخْرَجُنِي حَيًّا ﴿٦٧﴾

68.Mũndũ noũlilikanaa kana İthyĩ twamũmbie mbee, yĩla we waĩ vathei?'

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ﴿٦٨﴾

69.Na nĩvĩta na Mwĩai wakwa, İthyĩ kwa ũla w'o tũkamombany'a mo vamwe, na masatani ota ũu; na İndĩ tũkamaete matulĩtye-ndu kũthyũlũlũka lia-ya-Mwaki.

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٩﴾

70.İndĩ İthyi vate nzika, tũkamakusya nza, kuma kĩla nguthunĩ, asu ala amwe moo maĩ omũ mũno vyũ nthĩnĩ wa ũlei makyũkita na *Ngai* -Wa-Ulau.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ﴿٧٠﴾

71.Na vate nzika, İthyĩ nĩtũmesĩ nesa vyũ ala maĩĩte nĩ kũvĩvĩw'a vo.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧١﴾

72.Na vai ũmwe wenyu ũtakoka vo. Uu nĩ ũtw'io mũtw'e wa Mwĩai waku.

وَإِنْ فَتَنَّا إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ﴿٧٢﴾

73.İndĩ İthyĩ tũkamatangĩta ala alũngalu na tũkamatia eki-ma-naĩ vo matulĩtye-ndu.

ثُمَّ نَتَّبِعِ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٣﴾

74. Na yĭla Mĭsoa Yaitū mĭtheu yasomwa kwoo, alei mamakūlasya etĭkĭli, 'Nĭ nguthu yĭva katĭ wa ii syell nzeo *TULO* wa ūnene yĭna andū aingĭ?

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَأَحْسَنُ

تَدْبِيرًا ﴿٥٤﴾

75. Na nĭ nzyawa syĭfana ata ila Ithyĭ tūsyangĭte mbee woo, ila syaĭ nthw'ii mbee wasyo na ndūngalu ikyoneka!

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَانًا

وَرِيءِيًّا ﴿٥٥﴾

76. Asya, 'Ngai-Wa-Ulau amanengae asu ala me nthĭnĭ wa İvĭtyo İvinda İasa kūvika, yĭla mo makona kĭla mateelemaw'a nakyo- ethwa nĭ ūsilĭlo kana ūla Saa—mo makamanya nŪ ūla wĭ vathūku mŪno *TULO* wa ūnene na ūla mwonzu nthĭnĭ wa nguthu sya ita.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدَدًا
حَتَّىٰ إِذَا رَأَىٰ مَا يُوعَدُونَ إِذَا الْعَذَابُ وَرَأَىٰ النَّاسَ
فَيَسْأَلُونَكَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٥٦﴾

77. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmongelaa ūtongoinĭ ala maatĭĭaa ūtongoi. Na mawĭa maseo ala mekalaa nĭ maseo vyŪ mbee wa metho ma Mwĭai waku ta İtuvi, na maseo vyŪ ta ūsūngĭo.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَقِيَّةُ الضَّالُّونَ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًا ﴿٥٧﴾

78. We ĭndĭ, nŭmwonete we ūla ūmĭleaa Mĭsoa Yaitū, na waasyaa, 'Nyie vate nzika, nganengwe ūthw'ii na syana?

أَقْرَبَتْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأَوْ كَتَبَتْ مَالًا
وَوَلَدًا ﴿٥٨﴾

79. We nŭmanyĭte ūvoo na maūndū ala matonekaa, kana we nĭwosete kyathĭ kuma kwa Ngai-Wa-Ulau?

أَطَّلَعَ الْغَيْبِ أَمْ آتَخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٥٩﴾

80. Aiee, Ithyĭ tūkaandĭka maūndū ala we ūneenaa na Ithyĭ tūkaasavya ūsilĭlo mŪno kwoondū wake.

كَلَّا سَتَكُنُّ مَأْيُوقُولٌ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدَدًا ﴿٦٠﴾

81. Na Ithyĭ tūkamŪnenge we maūndū onthe ala we ūneenaa ta ūtĭĭwa, na we akooka Kwitū eweka vyŪ.

وَنَزْنُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا قَرْدًا ﴿٦١﴾

82. Namo nĭmosete ngai ingĭ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĭkana

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٦٢﴾

itonye kwithwa uumo wa utonyi kwoond0 woo.

83.Tiw'o ona vanini! Mo maka0lea 0thaiithi woo, na maitwika amaitha moo.

كَلِمًا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضَلَالًا

LUKU 6

84.We nowonaa kana Ithyi nft0mat0m0lte masatani T0l0 wa alei maimakath0a kwika meko ma wau-wa-mat0?

أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَزَّهُمْ
أَمْرًا

85.Kwa 0u, we nd0kekalaate kwoond0 woo, Ithyi nftw'0lte 0talo mwianfu wa meko moo.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا

86.Lilikanai m0thenya 0la Ithyi t0kamombany'a ala al0ngalu mbee wa Ngai wa-Ulau ta aeni ma nda0a.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفَدًّا

87.Na Ithyi t0kamatwaa av0tany'a lian0ya-Mwaki ta nd0thya ya indo 0twa0twe vand0 va k0nyw'a kfw'0.

وَأَسْوَاقَ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وِرْدًا

88.Vai 0kethwa na vinya wa kw0w'an0thya ateo we 0la wosete 0tian0 kuma kwa Ngai-Wa-Ulau.

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا

89.Namo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau n0fwyoseete mwana We-Mwene.'

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا

90.Kwa 0la w'o, inyw'0 n0mw0k0lte k0nd0 kya 0sengy'o na kya k0makya m0no!

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِذَا

91.Ni vakuv0 matu kwat0kana n0nd0 waky0 na nthi yat0kan0le kat0 na ilma ival0kange nthi syi ilungu.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَنْفَطَرْنَ مِنْهُ وَتَلَاقِي الْأَرْضُ وَ
تَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا

92.N0nd0 mo mam0wetan0fasya Ngai-Wa-Ulau na mwana.

أَنْ دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا

93. Oyīla kūtatonyeke Ngai-Wa-Ulau kwīyosea mwana We-Mwene.

وَمَا يَتَّبِعِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ تَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿١٣﴾

94. Vai ona ūmwe nthīnī wa matu na nthī ūtakoka kwa Ngai-Wa-Ulau ta mūthūkūmi.

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿١٤﴾

95. Nīw'o, We nūmathyūlūlūkīte mo na ūmanyi Wake na nūmatalīte mo onthe vyū.

لَقَدْ أَخْضَبْنَاهُمْ وَعَدَّاهُمْ عَدًّا ﴿١٥﴾

96. Na kīla ūmwe woo akooka Kwake eweka Mūthenyanī wa Uthayūkyo.

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿١٦﴾

97. Asu ala metfklāa na kwīka meko maseo Ngai-Wa-Ulau akaete wendo nthīnī wa ngoo syoo.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴿١٧﴾

98. Kwa ūu, Ithyī nītūmītw'kīthītye Kulani yīthwe yī mbūthū kwa kīthyomo kyaku nīkana we ūtonye kūnengane ūvoo mūseo na yo kwa ūlūngalu, na kūmakaany'a nayo andū ala manengetwe kūkaananīa.

فَأَنَّمَا يَتَمَنَّىٰ بِلِسَانِكُمْ لِتُبَشِّرُوا بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لَّدُنَّا ﴿١٨﴾

99. Na nī nzyawa syīana ata ila ithyī tūsyangīte mbee woo! We nūtonya kwona ūmwe woo, kana kwīw'a ona kīwe kyoo?

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِشُّ مِنْهُمْ ﴿١٩﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ سَمِعُوا نَذْرًا مِنْ رَبِّهِمْ وَأَعْرَضُوا عَنْهُ وَتَوَلَّوْا أَدْبَارَهُمْ وَبَدَّلُوا الْآيَاتِ كِبَارًا ﴿٢٠﴾

TAA HAA
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Haa. *We Mũndũ Mwĩanũ!*
3. Ithyĩ tũimĩtheetye Kulani nĩkana we
Ūthĩnĩke,

طه ②

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ③

4. Indĩ nĩ ta ũtao kwake we ũla ũmũkĩaa
Ngai.

إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّمَن يَخْشَى ④

5. *Na ũvuany'o kuma kwake We Ula*
woombie nthĩ na matu matũũlu.

تَنْزِيلًا لِّمَن خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى ⑤

6. *We nĩ Ngai-Wa-Ulau Ula ũtĩnĩkĩte*
We Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ.

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ⑥

7. Nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ
matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũũũ
wa nthĩ, na syoonthe ona syĩva ila syĩ
katĩ wasyo, na syonthe ona syĩva ila syĩ
uungu wa mũthanga ũla wĩ kĩmeu.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا

نَحْتِ الشَّرْعِ ⑦

8. *Na ona we ũkaneena na wasya*
mũtũũlu, vai kĩvathũkany'o, nũndũ We
nĩwĩsĩ ũsũanĩo wa kĩmbithĩ na maũndũ
ala meteele kũvithwa mũno.

وَأَن تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ فَيَفْتَأَهُ يَعْلَمُ السِّرَ وَأَخْفَى ⑧

9. *Ngai Mwene Vinya W'onthe ---Vai*
Ngai ateo We. Masyĩtwa onthe ala
manake mũno vyũ nĩ Make.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ⑨

10. *Na ũvoo wa Mose nũkũvikĩe we?*

وَهَلْ أُنتَ حَرِيثُ مُوسَى ⑩

11. *Yĩla we woonie mwaki, amatavisye*
andũ make, 'ikalai inyw'ĩ vau, Nyie
nĩngwona mwaki; vangĩ nĩndonya

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا

kUm0etee inyw'I kfsinga kuma vo kana ngona Utongoi u-mwakinI.'

لَعَلَّ أَنْتُمْ تَنْهَا بِقَبْسٍ أَوْ أَجْدُ عَلَى النَّاسِ
هُدًى ⑤

12.Na ylla we wookie vala 0I, nIkwetaniwe, 'We Mose,

قُلْنَا أَنهَا نُؤْوِي يُؤْوِي ⑥

13.NIw'o, Nyie nI MwIai waku, kwa 0u, umya iat0 syaku; n0nd0 we wI MwandanI m0theu wa Tuwaa.

رَبِّي أَنَا رَبُّكَ فَأَخْلَعُ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَالِدِ الْمَقْدَرِ
طَوِي ⑥

14.Na Nyie nIng0nyuvIte we; kwa 0u, IthukIIsye ma0nd0 ala me0vuanw'a.

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَبِعْ بِأَيُّوسِي ⑥

15.NIw'o Nyie nI Ngai Mwene Vinya W'onthe; vai Ngai 0tee Wakwa Nyie; Kwa 0u, nth0k0mei Nyie, na I0myai Mboya kwa 0lilikany'o Wakwa.

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ⑥

16.'Vate nzika, 0la Saa 0kavika; Nyie nIndonya k0wumb0la w'o, nIkana kIla thay0 0tonye k0tuvwa kwIlanana na kIthing'IIsyo kya w'o.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أَخْفِيهَا يُتَجَزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا تَشَىٰ ⑥

17.Kwa 0u, we 0la 0tetfKIlaa 0voo 0su, na 0atIlaa mawendi make math0ku, ndakakumye vo, we nd0kese kwanangIka.

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَّا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ
هُوَهُ فَذُرِّي ⑥

18.'Na nI kya0 kyu kI kw'okonI kwaku kwa a0me, we Mose?'

وَمَا تِلْكَ يَبِينِكَ يُؤْوِي ⑥

19.Mose as0ngIa, 'Ino nI ndata yakwa, Nyie nInImyaIlaa, na Nyie nIng0naa mat0 nayo kwoond0 wa malondu makwa, na nIna mawIa angI na yo ota 0u.

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا
عَلَ عَنِّي وَلِي فِيهَا مَارِبٌ أُخْرَىٰ ⑥

20.Ngai amwIa, 'MfIlekye nthI, we Mose.'

قَالَ أَلْقَهَا يُؤْوِي ⑥

21. Kwa ūu nīwamīlekilye nthī, na sisya!
yaī nzoka īsembete.

فَالْقِسْمَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْتَعِي ①

22. Ngai amwīa, 'Mīkwate, na ndūkakīe.
Ithyī nītūmītūnga nthīnī wa mwīkalo
wayo ūla wa mbee.

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَتَجِدُنَهَا فِي مَدِينَتِهَا
الْأُولَى ②

23. Na tkīa kw'oko kwaku vakuvī na
nzakwava yaku. Kw'o kwīuma kwī
kweū, kūtena ūwau ona ūmwe-----
Kyama kīngī,

وَأَضْمُرْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجَ بَيْضًا مِنْ
عَيْنِ سَوْءٍ آيَةً أَخْرَجَهُ ③

24. 'Kana Ithyī tūtonye kūkwony'a we
kaī wa Syama Sitū ila nenange.

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ④

25. 'Enda we kwa Valao; vate nzika, we
nūkīlīte mīvaka yonthe.'

إِذْ هَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ⑤

LUKU 2

26. Mose aisye, 'Mwīai wakwa, vingūa
kīthūi kyakwa kwoondū wakwa,

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ⑥

27. Na vūthya wīa kwoondū wakwa,

وَيَبِّرْ لِي أَمْرِي ⑦

28. 'Na kwatany'a tkundo ya ūmī
wakwa.'

وَأَحْلِلْ عُقْدَةَ مِنِّ لِسَانِي ⑧

29. 'Nīkana mo matonye kūmanya
ūneeni wakwa,

يَفْقَهُوا قَوْلِي ⑨

30. 'Na nenge nyie mūtetheesya kuma
andūnī ma nyūmba yakwa---

وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي ⑩

31. 'Aluni mwanaaia;

هُرُونَ أَخِي ⑪

32. Ongeleela vinya wakwa nake.

أَشْدُ دِيَةً أَدْرِي ⑫

33. 'Na mūtūwīkīthye we wa kūkwata wīa
ūmwe wakwa,

وَأَشْرِكُهُ فِي أَمْرِي ⑬

34. 'Nĩkana tũtonye kũũtafa We mũno.

كَيْ تُسْجِكَ كَثِيرًا ۞

35. Na kũũlilikana We mũno.

وَتَذَكَّرَكَ كَثِيرًا ۞

36. We wĩna ũmanyi mwĩanũ witũ.'

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَوِينًا ۞

37. Ngai aisye, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa we Mose!

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى ۞

38. Na ow'õ, Ithĩ nĩtweew'anĩte kw'ia Inee ĩũũ wake ĩvinda yĩngĩ *ota ũu*,

وَأَقْدَمْنَا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ۞

39. Yĩla Ithĩ twamũvuanĩsye nyinyia waku, ũla waĩ ũvuan'yõ *wa vata tũkyasya*,

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمَمِكَ مَا يُؤْتَىٰ ۞

40. 'Mwĩkĩei ngalawanĩ, na mũũmĩkya ũsĩnĩ, na Indĩ ũsĩ ũmwĩkya we ũtee, *na ũmwe ũla nĩmũmaitha Wakwa na ota ũu mũmaitha wake akamwosa.*' Na Nyie nĩnaũlingile we na wendo kuma Kwakwa; na Nyie *neekie ũu* nĩkana we ũeewe mbee wa itho Yakwa.

أَبِ أَقْدَفٍ فِيهِ فِي التَّابُوتِ فَأَقْدَفَ فِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيَلْقَهُ
 الْيَمُّ بِالنَّجْلِ يَأْخُذُهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ ۞ وَ
 رَفَعْنَا لَكَ عَلَيْهِمْ مَائِدَةً فَذَارَكُم بِهَا فَأَخَذْتُمُوهَا
 وَرَأَيْتُمُوهَا كَمَا يَلْبَسُونَ ۞

41. Yĩla mwĩĩtu wa nyinyia waku wesĩle vau na akũlya, 'Nyie nĩndonya kũmwony'a inyw'ĩ ũla wĩmũsũvĩa?' Kwa ũu, Ithĩ nĩtwaũtũngie we kwa nyinyia waku nĩkana itho yake yĩthĩwe na mũũo na ndakethĩwe na kyeva. Na we nĩwooaie mũndũ, Indĩ Ithĩ nĩtwakumisye we nthĩnĩ wa kyeva. Indĩ Ithĩ nĩtwaũtatie we na nzĩla syĩ kĩvathũkany'õ. Na we nĩwekaliile myaka mingĩ katĩ wa andũ ma Mitiani. Indĩ we weanĩla ũima *ũla wendekaa*, we Mose.

إِذْ تَبَشَّرَ الْأُنْحَالَ فَنَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ
 فَرَجَعْنَا إِلَىٰ آلِ آدَمَ مِمَّا قَدَّمْتُمْ عَلَيْهِمْ لِيَتَذَكَّرُوا
 وَأَعْلَمُوا أَنَّهُمْ كَانُوا غَافِلِينَ ۞

42. 'Na Nyie nĩngũnyuvĩte we kwoondũ Wakwa-Mwene.

وَأَصْطَفَيْنَا لَكُمُ الْبَيْتَ الْحَرَامَ لِيَتَذَكَّرَ فِيهِ
 مَن تَابَ وَفِيهِ تَذَكَّرَ مَن عَصَىٰ وَفِيهِ
 تَذَكَّرَ مَن كَفَرَ ۞

43.'Enda we, na mwanaa nyinyia waku, vamwe na Syama Syakwa, na mŭikaleele nthĩnĩ wa kŭndilikana Nyie.

إِذْ هَبَّ آتَتْ وَأَخَوَكَ بِالْبَيْتِ وَلَا تَبَيَّنَا فِي ذِكْرِي ۝

44.'Endai, inyw'elĩ, kwa Valao, nŭndŭ we nŭkĩĩĩte mĩvaka yonthe vyŭ.

إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ ظَنُوفًا ۝

45.'Na neenai nake we inyw'elĩ, na ndeto nduu vangĩ we nŭtonya kŭsŭvĩa kana kŭkĩa.

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيْسَ لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يُنْصَى ۝

46.Namo masŭngĩa, 'Mwĩai waitŭ, ithyĩ nĩtŭŭkĩa we ndakese kŭtŭetee kĩthokoo, kana kŭkĩa mĩvaka yonthe nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ.

قَالَ رَبِّ إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفْرَطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَنْطَلِقَ ۝

47.Ngai amea, 'Mŭikakĩe; nŭndŭ Nyie nĩnenyu inyw'elĩ. Nyie nĩnĩw'aa na Nyie nĩnonaa.'

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ وَأَرَى ۝

48.'Kwa ņu endai kwake mwĩ elĩ na mŭimwĩa, 'Ithyĩ twĩ Atŭmwa ma Mwĩai waku; kwa ņu, maeke Aana-ma-Isilaeli mathi naitŭ; na ndŭkamathĩny'e. Ithyĩ ow'o tŭkŭetee we Kyama kuma kwa Mwĩai waku; na mŭuo ŭkeethwa tŭlŭ wake we ņla ņatĩĩaa ņtongoi;

فَأَيُّهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا نُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بَيِّنَاتٍ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ اتَّبَعَ الْهُدَى ۝

49.'Ow'o, nĩkŭminĩte kŭvuanwa kwitŭ kana, ņsilĩĩlo ņkooka kwake we ņla ņleaa na kŭalyŭka.'

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

50.Valao akŭlya, 'Mwĩai wenyu mwĩ elĩ nŭŭ ĩndĩ we Mose?'

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يُوسَى ۝

51.Asŭngĩa, 'Mwĩai waitŭ nĩ We ņla wakĩnengie kĩla kĩndŭ mŭmbĩlwe wakyo na ĩndĩ akĩtongoesya wĩanĩ wakyo ņla wailĩĩe.

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ۝

52. Valao akūlya, 'Kūkeethwa kūilyī ata Indī, Tūlū wa nzyawa ila syaī sya mbee.

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ۝

53. We aisye, 'Umanyi wasyc wīna Mwīai wakwa *Uandīkīwe* nthīnī wa Ivuku. Mwīai wakwa ndavītasya ona ndolawa.'

قَالَ عَلِمْنَا عِنْدَ رَبِّنَا فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ۝

54. We nī Ula ūmbīte nthī kwīthwa ta ūkomo kwenyu, na nūmūseūvīsye nzīa sya kwīśīlaa, na Ula ūtheeasya mbua kuma Itunī, na Indī nūndū wayo tūimesya imea syī kīvathūkany'o.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَّكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ تِبَابٍ شَتَّى ۝

55. Inyw'ī yai na Ityhai indo syenyu. Nīw'o, nthīnī wa ūndū ūū ve Kyama kwa asu ala manengetwe kīfko.

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ هَادِينَ ۝

LUKU 3

56. Kuma kwa mūthanga ūū, Ithyī nītūmūmbīte inyw'ī, na nthīnī wayo, Ithyī tūkatuma mūsyoka, na Ithyī tūkamumya vo ūngī.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُبِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

57. Na Ithyī nītwamwonisye Valao Syama Sitū, syonthe vyū; Indī we nīwaleile syo na nīwaleile *kwīkīla*.

وَلَقَدْ آرَيْنَهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

58. Valao akūlya, 'We ūkīte kūū kwitū, we Mose, kūtumya nthīnī wa nthī yaitū na ūoi waku?'

قَالَ أَجِئْنَاكَ لَتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَمْؤُسَى ۝

59. Indī vate nzika, Ithyī nītūūkūetee ūoi ūilyī ota ūū; kwa ūu, we tw'a kyathī katī waitū naku we mwene kīla ithyī tūtalea kwīfanīsyā; ithyī kana we vandū vala vatwāllīte *ithyelī*.'

فَلَمَّا تَبَيَّنَكَ لِإِسْمِئِيلَ فَأَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوَدَّةً وَلَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝

60. Mose asya, 'Kyathī kyenyu kīkeethwa mūthenya wa Mboka, na andū

قَالَ مَوْعِدٌ لَكُمْ يَوْمَ الرِّسْوَةِ وَأَنْ يَحْشُرَ النَّاسَ ضَعْفَى ۝

nImombanw'e syua yamina kwambata nesa.

61.Indi Valao niwaendie na oombany'a maufi make onthe, Indi we niwookie nthini kwlanana na kyathi.

فَتَوَلَّى وَرَعُونَ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ آتَى ①

62.Mose ameie, 'Woo ni wenyu; mOikaseUvye Uvungu Tolu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ndakese kUmwana inyw'I na Usiflo mUna; na vate nzika, we Ula UseUvasya Uvungu akaanangika.'

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَيَّ اللَّهُ كَذِبًا
فَيُسْجِتْكُمْ بَعْدَ آيَةٍ وَقَدْ حَآبَ مِنِّي افْتَرَايَ ②

63.Indi mo nimaakanaanfie Uvoo woo kati woo ene na maneenany'a na kimbithi.

فَتَنَزَعُوا أَمْرَهُم بِئِنَّهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَىٰ ③

64.Namo maasya, 'Kwa Ula w'o aa efi ni aoi, ala mekwenda kUmumya inyw'I kuma nthi yenyu na Uoi na kwananga syithlo syenyu ila nzeo mUno vyu.

قَالُوا إِنْ هَٰؤُلَاءِ لَسَجْدُونَ يُرِيدُونَ أَن يُخْرِجُوكُم
مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَآ وَيَذَّبُوا بِطُرُيقِكُمُ النَّجْوَىٰ ④

65.Kwa Uu Tw'anai Indi, Tolu wa walany'o wenyu na Indi mUika mbee waitu mwi mithi. Na vate nzika, we Ula Unokwosa Unene mUthenya Uu,

فَأَجِيعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ
الْيَوْمَ مِنَ اسْتِعْلَا ⑤

66.Namo maasya, 'We Mose, amba kwikya mbee, kana ithyi twithwe ma mbee kwikya.'

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّمَا أَن تَلْقَىٰ وَإِنَّمَا أَن تَكُونُ أَوَّلَ
مَنْ أَلْقَىٰ ⑥

67.Mose asya, 'Aiee, inyw'I lkyai.' Indi we! Ndi syoo na ndata syoo syooneka kwake ta isembete inyaikite nundu wa Uoi woo.

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَأَذَابَ جِبَالَهُمْ وَعَصِيْبَهُمْ يُخَيَّلُ
إِيْنَهُ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهُمْ تَسْتَعْلَىٰ ⑦

68.Na mose eethwa na w'ia kilikonikyake.

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ ⑧

69.Ithyi twamwifie, 'Ndokakite, nundu we nue ukusinda.'

فَلَمَّا لَا تَخَفْ إِنَّا كَأَنَّكَ إِنْتَ الْأَعْلَىٰ ⑨

70.'Na Ikya kfla kfi kw'okonfi kwaku kwa aume; nfkfkw'imelya syonthe ila mo masevitye nund0 kfla mo masevitye nfi maof ma m0oi t0. Na m0oi ndakasinda, ona athi va.

وَأَتَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يَفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ۝

71.Indfi aoi nfmaval0kangilw'e nthfi matulfiye-ndu. Nam0 maasya, 'Ithyl nft0k0mwftkfla Mwfi wa Aluni na Mose.'

قَالَ لَيْسَ النَّجْمُ مُجَدًّا قَالُوا إِنَّمَا بَرَبٌ هُرُونَ وَمُوسَى ۝

72.Valao amak0lya, 'Inyw'I mwfmwftkfla We ndam0nengete 0thei? We nok0vika ethwe nfiwe m0nene wenyu 0la 0m0manyflfiye inyw'I 0oi. Kwa 0u, Nyie vate nzika, nfi ng0tila moko menyu na maa0 menyu ngalf ivitene, na vate nzika, Nyie ngamwamba m0kelany'onfi matinanfi ma mftende; na inyw'I m0kamanya n00 0la mwai m0no mbee wait0 na wina 0silfllo wkalaa.'

قَالَ امْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَتَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرٌ كُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ النَّجْمَ فَلَا فَطْعَنَ أَيُّدِيكُمْ وَأَرْمَلَكُمْ قَرْنَ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَبَكُمْ فِي جُدُوعِ النَّخْلِ وَتَعَلَّمْتُمْ آيَاتِنَا أَشَدُّ عَدَاوَةً وَأَبْغَى ۝

73.Nam0 mamwfa, Ithyl t0itonya k00vft0kya we mbee wa Syama Ntheu ila it0vikfe ithyl, ona t0ik0vft0kya we mbee Wake We Ula wat0mbie ithyl. Kwa 0u, we tw'a 0nd0 00tw'a; we 0tonya k0tw'a t0t0 wa thay0 00 wa yu t0.

قَالُوا لَنْ نُؤْتِيكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرْنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْفُضُ هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

74.'Vate nzika; ithyl nft0mwftkflfte Mwfi wait0, nfkana We atonye k0t0keka naf sit0 na at0keke ithyl 0oi 0la we 0t0ingflsye kwflka na vinya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfi M0seo Vy0, na Mwflkali wa Tene na Tena.

إِنَّمَا إِنَّمَا بَرَبِنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِيئَتَنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ النَّجْمِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْغَى ۝

75.Nfw'o, we 0la 0kaa kwa Mwfi wake e mwene naf, Iia-ya-Mwaki nfi kwoond0 wake; we ndakakw'a ona ndakethwa thay0 nthfnfi wayo.

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ وَلَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝

76.Indi we ūla ūkaa Kwake e mwĩtĩkĩli na ekĩte meko maseo, kwa ta ūsu ve ivĩla sya ūlũ mũno.

وَمَنْ يَأْتِهِمْ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ۝

77.Mĩũnda ya Tene W'onthe, ĩla ĩvĩĩlaa mbũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene na tene. Na yu nĩyo ĩtũvi ya ala mayĩkalasya me atheu mo-ene.

جَعَلْتُ لَهُمْ جَنَّةً مَدِينًا لِيُحْتَفِلُوا فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى ۝

LUKU 4

78.Na Ithĩ nĩwatũmie ūvuany'o kwa Mose *tũkyasya*, 'Matwae athũkũmi Makwa ūtũkũ, na kũna kwoondũ woo nzĩa nyũmũ kwĩsĩla ūkanganĩ. Na we ndũkakĩe kũvĩtũkwa, ona ndũkethwe na w'ia ūngĩ ona wĩva.'

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرَبْ لَهُمْ مَرِيضًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفْ دَرَكًا وَلَا تَخْشَى ۝

79.Na ĩndĩ Valao nĩwamaatĩle mo ena nguthu syake sya ita, na nĩmavw'ĩkiwe ūkanganĩ nĩ kĩla kyamavw'ĩkie.

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمْرِ مَا غَشِيَهُمْ ۝

80.Na Valao nĩwamathyoekisye andũ make na we ndaamatongoesyas nesa.

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ۝

81.'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli, Ithĩ nĩtwamumisye inyw'ĩ kuma kwa amaitha menyũ, na Ithĩ nĩtweekĩe ūtianĩo nenyũ ngalĩ ya kw'oko kwa aũme kwa Kĩĩma, na nĩtwatheeisye Manna na Salwaa ūlũ wenyũ.

يَلْبَسِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكَ مِنْ عَذَابِكُمْ وَأَعَدَّ لِلكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَىٰ ۝

82.Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ĩla Ithĩ tũnenganĩte kwoondũ wenyũ inyw'ĩ, na mũikeke naĩ nthĩnĩ wasyo, ūthatu Wakwa ndũkese kũtheea ūlũ wenyũ; na we ūla ūthatu Wakwa ūmũtheeaa, akaanangĩka;

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ ۝

83.Indī ow’o, Nyie nī Mŭekei wa Ūla we wīlīlaa na wītīkīlaa na wīkaa meko maseo, na Indī Ūlŭmaa Ūtongoinī.’

وَأَتَى لِقَاءَ لَيْسَانَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ﴿٢٧﴾

84.Na nī kyaŪ kīla kīŭkalaafīte we kuma kwa andŪ maku, we Mose?’

وَمَا أَجْعَلُكَ عَنْ قَوْمِكَ يَهُوسَى ﴿٢٨﴾

85.We aisye, ‘Mo me vakuvī maatīle nyaīī syakwa na Nyie nīnīkalaafīte Kwaku, Mwīai wakwa, nīkana We Ūtonye kwendeew’a.’

قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَى أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ﴿٢٩﴾

86.Ngai aisye, ‘Ithīī nīŭmataafīte andŪ maku we Ūtevo, na Saamili nŭmathyoeketye mo.’

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿٣٠﴾

87.Kwa Ūu, Mose nīwasyokie kwa andŪ make e mŭthatu na mŭmaku. Nake asya, ‘Inyw’ī andŪ makwa, Mwīai wenyu ndaamwatha inyw’ī Ūtianīo wa Ūlau? Inyw’ī Indī, īvinda ya kwīanīw’a kwaw’o yīthīwe yī yīasa kwenyu, kana inyw’ī mwendie Ūthatu wa Mwīai wenyu Ūthee ūlŪ wenyu, kuma kwa Mwīai wenyu, ŪndŪ mŭnaanangie Ūtianīo wenyu kwakwa?’

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَقَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبِّكُمْ وَعَدَّ حَسْبًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَوْعِدِي ﴿٣١﴾

88.Namo masŪngīa, ‘Ithīī tŭineeana Ūtianīo wītŪ kwaku kwa kwenda kwītŪ ene; Indī ithīī nītwakuŭthiw’e mīio ya mathaa ma andŪ na twamekya ītheka na Ūu now’o Saamili wekisyē.’

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمِلْنَا آثَارًا مِنْ بَنِيهِ الْقَوْمِ نَحَدَّ فَنَهَا كَذَلِكَ الْتَقَى السَّامِرِيُّ ﴿٣٢﴾

89.Indī we nīwamaseŭvīsyē mo kasaŪ—mŭvw’ano tŭ waumasya kawasya kanini. Indī we na anyanyae maasya, ‘ŪŪ nī we ngai wenyu, na ngai wa Mose, Indī we nīŭlftwe nī yo na we nīwoolilwe nī kŭmŭwetea yo inyw’ī.’

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَدًّا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُم وَإِنَّهُ لَشَيْءٌ مُوقَنٌ ﴿٣٣﴾

90. Mo mayaŋ matonya kwona kana w'o ndwaamatŋng'ŋa mo ōsŋng'ŋo, na kana w'o ndwaŋ na ūtonyi wa kŋmeka naŋ kana nesa?

أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُرْجَعُونَ إِلَىٰ نَارِ لَهْمٍ
قَوْلًا وَلَا يَلْبِثُ لَهْمٌ
صَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٤٠﴾

LUKU 5

91. Na Aluni nŋwamatavŋtŋye mo mbee wa ōu, 'Inyw'ŋ andŋ makwa, inyw'ŋ nŋmŋtatŋtŋwe na ko *kasaŋ* tŋ. Vate nzika, Ngai-Wa-Ulau nŋ Mwŋŋŋi wenyu; kwa ōu, mbikŋlai Nyie na ŋw'ai mwŋao wakwa.'

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقُومُوا لِلنَّارِ
مَنْعُومَةً وَإِنَّا نَبْغِ الْوَحْمَنُ فَأَنْعَمْنَا وَالنَّارُ
أَمْرِي ﴿٤١﴾

92. Mo masŋng'ŋie, 'Ithyŋ tŋikaeka kŋkathaitŋa ko kŋvika yŋla mose wŋtŋsyokea ithyŋ.

قَالُوا لَنْ نَبْجَحَ عَلَيْهِ عُلُقَيْنِ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا
مُوسَىٰ ﴿٤٢﴾

93. Mose aisye, 'We Aluni, nŋ kyaŋ kyaŋsŋŋŋe we, yŋla woonie mathyoekete,

قَالَ يُهْرُونَ مَا مَعَكُمْ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿٤٣﴾

94. Kŋeka kŋmbikŋla Nyie? Indŋ onaku we nŋwaleile kwŋw'a mwŋao wakwa?

أَلَا تَتَّبِعُنَّ أَفْعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٤٤﴾

95. We, asŋng'ŋie, 'Mwana wa mwaitŋ, ndŋkangusye nyie kŋng'ee kyakwa, ona kana nzwŋŋ sya mŋtwe wakwa. Nyie nŋnakŋie we ndŋkese kwasya, 'We nŋwŋkŋŋŋe ŋaany'o katŋ wa Aana-ma-Isilaeli, na we ndwaeteela ndeto yakwa.'^{1*}

قَالَ يَبْنَؤُمْرًا لَا تَأْخُذْ بِإِحْسَابِي وَلَا بِرَأْسِي ۚ إِنِّي
خَشِيْتُ أَن تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
وَلَمْ تَفْرُقْ بَيْنَهُمْ ﴿٤٥﴾

96. Mose akŋlya, 'Naku wŋasya ata we Saamili?

قَالَ مَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ ﴿٤٦﴾

97. Nake asya, 'Nyie noonie kŋla mo mataakyona. Na nyie noosie kŋlungu

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّاتِلِي النَّبِيِّ ﴿٤٧﴾

¹ *Uneeni ōu 'Ndŋkangwate nyie kŋngee kyakwa, kana nzwŋŋ ya mŋtwe wakwa' ndyaŋŋe kwoswa ta ŋndŋ waw'o. Nŋtonya kwasya: ndŋkanthŋny'e nyie.

kfmwè kya ōmanyĩsyō wā Mŭtŭmwa, Indĩ onakyo kyu nĩnakĩkisye Itheka ota ūu. Uu nĩw'ō kĩĩko kyakwa kyambĩyale nyie.'

98.Mose amwĩe, 'Uma vaa. Ukeethwa wĩ ūndŭ waku nthĩnĩ wa thayŭ ŐŐ w'onthe kwasya, 'Ndŭkangiite nyie,' na kyathĩ kya *Usillo* kwoondŭ waku we ūla ūtakalea kwĩanĩw'a IŐIŐ waku we. Yu sisya, ngai yaku Ila we ūtw'ĩkĩte mŭthaithi wayo vate nzika Ithyĩ nĩtŭŭmĩvĩvya na Indĩ tŭimĩnyalĩkya ūkanganĩ'.Wayo mŭlŐmu. Ithyĩ vate nzika, nĩtŭŭmĩvĩvya na tŭimĩnyalĩkya yo ūkanganĩ.'

99.Ngai wenyu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe tŭ, vai ngai ūngĩ ateo We. We nĩwikumbatĩye syĩndŭ syonthe nthĩnĩ wa ūmanyi Wake.

100.Uu nĩw'ō Ithyĩ tŭŭkŭtavya we ūvoo wa maūndŭ ala meekĩkie mbee. Na Ithyĩ nĩtŭŭnengete we kuma Kwitŭ Kĩlĩlikany'a.

101.Ula ona wĩva ūalyŭkaa na kŭkĩtia, we vate nzika, akakua mŭio *mŭito* nthĩnĩ wa Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo,

102.Makĩkala uungu waw'ō, na mŭio ūkeethwa wĩ mŭthŭku kwoo Mŭthenyanĩ wa Uthayŭŭkyo,

103.Mŭthenya ūla soo ūkavuvw'a. Na Ithyĩ tŭkoombany'a ene naĩ vamwe, mŭthenyanĩ ūsu mena metho mailyĩ mŭu.

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا
وَسَاءَ وَإِنْ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ وَانظُرْ
إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنْخَرِقَنَّهُ ثُمَّ
لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٨﴾

إِنَّمَا إِلَهُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٩﴾

كُنْ لَكَ تَقْضُ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ
وَقَدْ آتَيْنَكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿١٠٠﴾

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا ﴿١٠١﴾

خُلْدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا ﴿١٠٢﴾

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
زُرْقًا ﴿١٠٣﴾

104. Mo makaneenany'a ene kwa ene na wasya mūnini *makasya*, 'Inyw'ī mwekalile kwa *matuko* Ikumi tū ---

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۝

105. Ithyī nītwīsi nesa vyū ūndū mo makasya---yīla ūmwe wa ala mena mwīkalo mūlūngalu vyū ūkasya, 'Inyw'ī mwekalile o mūthenya ūmwe tū.'

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُمْ طَرِيقَةً ۝
إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۝

LUKU 6

106. Namo meūkūlya we ūvoo wa īfma. Asya, 'Mwīai wakwa akaitilanga syo tūlungu na kwinyāīkya ta kītoo.

وَيَسْتَأْذِنُكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ۝

107. Na We akaitia syo syī nthei, mbūmū na mbīfananu.

يَقْدِرُهَا تَائِفًا صَفْصَفًا ۝

108. Vala nthīnī wasyo ūtakavona ūliku kana ūkīlīlū.'

لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۝

109. Mūthenyanī ūsu mo makamūatīla mwītani ūla mūlūngalu ūtena ūthyoe ku nthīnī wake; na mawasya onthe makeenyivya mbee wa *Ngai-Wa-Ulau* ona mūikew'a ateo īuumī ya nyaī.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَأَوْعَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۝

110. Mūthenya ūsu wīw'anīthya ndūkauna ateo we ūla *Ngai-Wa-Ulau* ūmwītkīlīltye na ūla ndeto yake ya *mūkīto* yamwendeesyē We.

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ۝

111. We nūmesī maūndū *onthe* ala me mbee woo na *onthe* ala me ītina woo, īndī mo maitonya kūmalūmya na umanyi woo.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ وَعِلْمًا ۝

112. Na mothyū *onthe* makeenyivya mbee wa *Ula-Wī-Thayū*, *Ula-Wīyīkalasya* Mwene, *Ngai-Mwīkalya* wa

وَعَنَتِ الُّرُجُومُ لِلْحَيْتِ الْقَيُْومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ۝

onthe. Na ow'o, Ūla Ūkuaa mŪio wa ŪthŪku akaanangĩka.

113.Indĩ we Ūla wĩkaa mawĩa maseo, e mwĩtĩkĩli, ndakakwata Ūla Ūte ŪlŪngalu kana wasyo.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الظَّالِمَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ كَأَيْحُفِّ
ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ⑩

114.Na Ūu nĩw'o Ithyĩ tŪmĩtheetye Kulani na Kĩtalavu---na Ithyĩ nĩtŪtavanĩtye nthĩnĩ wayo mŪthemba mŪna wa mokaany'o, nĩkana mo matonye kŪmŪkĩfa Ngai na kana yo ĩtonye kŪmekĩfa kĩlilikano kya kĩveva nthĩnĩ woo.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ
الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ أَوْ يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ⑪

115.Ūla-Wĩ-IŪlŪ MŪno Indĩ nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, MŪsumbĩ Wa-W'o! Na we ndŪkethwe Ūte mŪmĩsya kwoondŪ wa Kulani mbee wa Ūvuany'o wayo Ūtathelete kwaku, Indĩ we asya tŪ, 'Mwĩai wakwa, ongelelea Ūmanyi nthĩnĩ wakwa.'

تَخَطَّ اللَّهُ إِلَيْكَ الْحَيَّ وَلَا تَعْبُدْ بِالْقُرْآنِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقَضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي
عِلْمًا ⑫

116.Na nĩw'o Ithyĩ nĩtweekĩite Ūtianĩo na Atamu mbee, ĩndĩ we nĩwoolilwe, na Ithyĩ nĩtwoonie vate kĩlelelo kya kŪlea kwĩw'a nthĩnĩ wake.

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ نَسِيٍّ وَلَمْ يَجِدْ
لَهُ عَزْمًا ⑬

LUKU 7

117.Na yĩla Ithyĩ twamatavisye alaĩka, 'Mwĩnyivĩsyei Atamu,' na onthe nĩmamwĩnyivĩsye. Indĩ Ivilisi ndaaĩnyivya. We nĩwaleile.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى ⑭

118.Indĩ Ithyĩ nĩtwamŪtavisye, 'We Atamu, ŪŪ nĩ mŪmaitha waku, na wa kĩveti kyaku; kwa Ūu, mŪikaeke amŪlŪngye inyw'elĩ kuma mŪŪndanĩ, ndŪkese kŪkwatwa nĩ kyeva;

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا
يُخْرِجُكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَنَّتَهُ ⑮

119. 'Nĭkŭtw'ŭtwe kwoondŭ waku we kana ndŭkew'a nzaa nthĭnĭ waw'o, ona mŭikethwa mwĭ athei *mŭte na ngŭa.*'

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ①

120. Na kana we ndŭkew'a waŭni nthĭnĭ waw'o, ona we ndŭkanĭkĭwa syua *yĭŭnĭye.*'

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى ②

121. Indĭ Satani nĭwamŭveveee we na kĭwe masŭanĭo mathŭku; na amwĭa, 'We Atamu, ngŭtongoesye kwa mŭfĭ wa tene na tene, na wa ŭsumbĭ ŭla ŭtoaa ona Indĭ?'

فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا دُمُّ هَلْ أُرَاكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمَلِكِ لَا يَبُلُ ③

122. Mo eĭfĭ nĭmaĭe maw'o; kwa ŭu ŭthei woo nĭweeyonanisye kwoo. Kwa ŭu nĭmambĭlĭlĭye kwĭvw'tka mo ene na matŭ kuma mŭŭndanĭ. Na Atamu nĭwaleile kŭmwĭw'a Mwĭai wake na eelolŭka kuma nzĭanĭ. ^{2*}

فَأَكَلَا مِنْهَا فَمَدَّتْ لَهُمَا سَوَاءَهُمَا وَطَوَّقَا يَخْتَصِمَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرْدِ الْجَنَّةِ وَعَصْفُ أَدْمَرَ رَبِّهٖ فَنَوَى ④

²² * Aalyŭli aingĭ nĭmosete wonany'o ŭŭ ta waw'o *literal*, oylā vena ŭkŭsĭ mwĭanĭu nthĭnĭ wa ŭneeni ŭŭ ŭla ŭkwonany'a kana w'o ndŭkŭncena nondŭ w'o ŭandĭkĭtwe. Naĭ ŭla ŭwetetwe vaa nĭ ŭtheinĭ kana ŭkonanĭtŭe na mwĭkalo wa kŭluluuĭtka kĭveva tondŭ kwonanĭtw'e nĭ kĭlungu kĭmw'e kya mŭsoa ŭŭ vala vekwasya, kana 'sau' aatohuma' *Wonzu* woo wamevuanĭsya mo. Takethwa nĭ ŭthei wa kĭmwĭ, mo methĭwa mekalile matawĭsĭ ata kuma ŭvinda yoo ya kŭsyawa kŭvika ya kĭko kĭfĭ kĭwetetwe? Kwa ŭu, nĭ ŭtheinĭ, kana ŭalyŭlo ŭte waw'o nŭwetetwe nthĭnĭ wa Kulani Ntheu. Ndeto ĭno 'sau'aa' ŭthei, mŭno mŭno ŭwetete meko ma nthoni na mawendi mathŭku. Ivindanĭ ya kŭluluuĭtka mŭluluuĭtki nŭmanyaa mawonzu make mwene ala mavithĭku: *Wonzu* ŭŭ nĭ wa Kĭ-nthĭnĭ na ndwonekaa ŭtheinĭ *psychological* na ŭkonanĭtŭe na kĭfĭko na ngoo, ndŭtonya kŭvw'tkĭka na kŭvithwa kwa kwĭlĭlĭa matu ŭlŭ ŭa mwĭ ŭa ŭmw'e. Kwa ŭu nthĭnĭ wa ŭneeni wa ŭvĭtyo yĭ, ona ethwa yaĭ yaŭ, yĭla Atamu na Eva meekie, 'Kwĭvw'tka' nĭkŭtonya kwĭthwa ne kwĭtya ŭekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe tŭ na *kŭmantha ŭekeo kuma Kwake*. Na ta ŭu matŭ ma 'jabbat'.

123. Na Indī Mwāi wake nīwamŪnyuvie we *kwoondū wa īnee Yake* na nīwamwelekele we na tei na nīwamŪtongoesye we.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ﴿١٢٣﴾

124. Ngai amea, 'Umai vaa, inyw'elī, kuma vaa, amwe menyu me amaitha ma ala angī. Na ethwa Ūtongoi Ūkooka kwenyu kuma Kwakwa, Ūla Indī, ona wīva ŪkaŪatīfa Ūtongoi wakwa, we ndakathyoekele ona ndakethwa na kyeve.

قَالَ اهْبِطْ مِنْهَا جَنِينًا بِعَضْمٍ بَيْنَ عَدْوَيْنِ فَوَقَا نَا
يَأْتِيَنَّكُمْ قَوْمٌ هُدَىٰ ؕ فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يُضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ﴿١٢٤﴾

125. Indī Ūla ŪkaalyŪka na kŪtia Ulilikany'o, Wakwa, thayŪ wake ūkeethwa wī wa thīna na MŪthenyanī wa ŪthayŪŪkyo Ithyī tŪkamŪthayŪŪkyo e kīlalinda.'

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا
وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْيُنًا ﴿١٢٥﴾

126. Nake akakŪlya, 'Mwāi wakwa, We wanthayŪŪkyo nī kīlalinda nīkī, na *mbee* nīnoonaa nthī?

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٦﴾

127. Ngai akamŪsŪngīfa, 'Uu nīw'o kwaī na yīkala; Mīsoa Yaitū nīyookie kwaku we nā we ndwaamīnenge ndafa; na ota Ūu we ndwīnengwe ndafa mŪthenyanī ŪŪ!

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا ۖ وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ
تُنْسَىٰ ﴿١٢٧﴾

128. Na Ūu nīw'o Ithyī tŪmŪtuvaa we Ūla mwanangi na Ūtamīfīkīlaa Mīsoa ya Mwāi wake; na Ūsilīlo wa Itunī nī mwai mŪno, vate nzika, na nī wa kwīkalaa.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ
وَلَعَذَابُ الْعَذَابِ أَشَدُّ وَأَبْقَىٰ ﴿١٢٨﴾

129. Mo nomaamanya nī nzyāwa syīana ata ila Ithyī twasyanangie mbee woo, ala

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَتَشَوَّونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْبَصَائِرِ ﴿١٢٩﴾

yu mangangaa maanzoni moo? Nthini wa undu oo vate nzika, ve Syama kwoondu wa asu ala manenetwe kifo.

3

LUKU 8

130. Na takethwa ti kwoondu wa ndeto ila yaminite kutongosya kuma kwa Mwai waku, na ivinda yiw' hwe, Usillo woo withwa utuaa.

131. Ithiwa na umisyo inda nundu wa undu mo meoneena na mufale Mwai waku na ndala Syake mbee wa kuma kwa syua na mbee wa kuthua kwayo; na mufale We mavinda ma utuku na ilunguni sya muthenya, nkana we utonye kwona utanu wa w'o.

132. Na ndukaiketeete syindu imwe ila ithi tumanengete andu ma ivila imwe kati woo nkana maitane kwa ivinda ikuv' nthini wa nthi ino, nkana utonye kumatata nasyo. Na kyauya kya Mwai waku ni kiseo mbee na nkikalaa.

133. Na we mathing'isye andu ma nyumba yaku Mboya, na luma nthini wayo. Ithi tuiukwitya we kyauya, Ithi Nithi tunenganae kwoondu waku we. Na muminukilyo ni kwoondu wa ulungalu.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ دُؤَابًا زَاجِلًا
فَسْتَعِثُّ ①

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ
فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ②

وَلَا تَسُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ
زُخْرًا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لِتُنْفِقُوا فِيهَا مِنْ رِزْقِ رَبِّكَ
حَيْرًا وَآبَعَىٰ ③

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْكَ
رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ④

³ mUunda nomuvaka mamanyike ta ki nthimo metaphorically kwasya kumantha wivitho kana kwilingya uungu wa Uekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ou n'w'o vyu Atamu weekie kwianana na Kulani vala vawetetwe utheni kana Ngai We-Mwene n'wamumanyisye we ndeto ila itonya kumvetanga we kuma ivityoni yake na kwoondu wa kw'w'a ndeto isu, Ngai n'wamwelekele we vamwe na tei na Uekeo.

134.Namo maasya, 'Niki we ndatOeteae ithyi Kyama kuma kwa Mwai wake?' Vo vayaaŭka kwoo ŭkŭsŭ mŭtheu nthini wa maŭndŭ ala me nthini wa Maandiko Matheu ala ma mbee?

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ
بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

135.Na takethwa Ithyi nŭtwamanangite mo na ŭsililo mbee wa yo vate nzika mo methwa maisye, 'Mwai waitu, waleile kŭtŭetee Mŭtŭmwa niki nŭndŭ ithyi twiŭthwa twaatŭŭe mŭfao Yaku mbee wa tŭtananyiw'a na kŭsonokw'a?

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا
لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَتَدَلَّ وَنَخْزَى ۝

136.Asya, 'Kŭla ŭmwe nŭwetelee; kwa ŭu, inywi eteelai, na mŭkamanya andu ala ma nziŭa ya w'o naaŭ na ala maatŭŭaa ŭtongoi wa w'o.'

قُلْ كُلُّ مُتَرَبِّصٍ فَتَرَى صَوَابَ مَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ مَنْ أَضَلَّ
بِحُجْرِ الْحَرَامِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ۝

سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ مَكِّيَّةٌ

AL - ANBIYA
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Andũ nĩmaku'f'w'e ũtali woo, Indĩ mo
nĩmaalyũkaa me nthĩnĩ wa kũlea
kwĩthwa na wĩsũvĩ.

إِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
مُعْرِضُونَ ﴿٦﴾

3. Vayũkaa ũtao ona ũmwe mweũ kuma
kwa Mwĩai woo, Indĩ mo
nĩmawĩthũkĩsyaa na makĩũvũfa ngũfĩ.

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ
وَهُمْ يُعْجَبُونَ ﴿٧﴾

4. Na ngoo syoo nĩsyũlawa. Na nĩmaiaa
mbũmbano syoo syĩ sya kĩmbithĩ-----
asu ala mekaa makyasya Mũndũ ũũ nĩ
kĩndũ ateo no mũndũ otenyu-inyw'ĩ ene?
Indĩ inyw'ĩ nĩmũkwĩtĩkĩla ũoi omũwene
w'o?

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قُلُوبُهُمْ وَأَسْرَأُ النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّ
هَذَا هَدَى الْأَبْصَارِ فَتَلَوْنَ بِلُجْجِكُمْ الْتَمُونَ الْيَحْرُورَ وَأَنْتُمْ
بُصِيرُونَ ﴿٨﴾

5. Ngai nĩwamũtavisye Mwathani, Asya,
Mwĩai wakwa, nũmesĩ maũndũ ala
maneenawa Itunĩ na ũũũ wa nthĩ. Na
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.'

قُلْ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾

6. Aiee, mo maasya, Iĩ nĩ ndoto
nthokoanu; aiee, we nĩwĩseũvĩtye; aiee,
we nĩwiseũvĩtye; aiee, we nĩ mũtili wa
myalĩ. Indĩ we natũetee ithyĩ ũvano
tondũ Athani ala maĩ mbee matũmiwe
na Syama.'

بَلْ قَالُوا أَضْغَاتُ أَحْلَامٍ بَلْ افْتَرَاهُ بَنُ مَوْشَىٰ
فَلْيَأْتِنَا بآيَاتِهِ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوْلُونَ ﴿١٠﴾

7. Vai mũsyĩ waĩ mbee woo, ũla Ithyĩ
twawanangie, waalĩkĩla ona vanini. Mo
Indĩ nĩmekwĩtĩkĩla?

مَا آتَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَفُمَّمْ يَوْمَهُونَ ﴿١١﴾

8. Na Ithyĩ tũyaatũma ona Omwe ta Atũmwa mbee waku ateo aũme ala twamatwafe movuany'o. Kwa ũu makũlyei asu ala mesi maandũko matheu nesa, ethwa inyw'ĩ mũyĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسَلُّوا
أَهْلَ الدِّيَارِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑧

9. Na Ithyĩ tũyaamanenge mo mĩĩ Itaisaa Ifu, ona mayaĩ ma kwĩkala thayũ tene na tene.

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا إِلَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا
كَانُوا خَالِدِينَ ⑨

10. Ithyĩ Indĩ, nĩtweanĩsye ũtianfo Witũ kwoo; na Ithyĩ nĩtwamatangĩle mo na asu ala twendie; na nĩtwamanangie eki-ma-naĩ.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ
وَأَهْلَكْنَا السَّيِّئِينَ ⑩

11. Ithyĩ yu nĩtũmũtheesye inyw'ĩ Ivuku yĩla nthĩnĩ wayo ve maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũtonya kwenda kwoondũ wa ũtao wenyu; inyw'ĩ Indĩ nomũkamanya?

هُ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُكُنًا فِيهِ وَرَكْمٌ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑪

LUKU 2

12. Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata ĩla yeeke mavĩtyo ĩla Ithyĩ twamyanangie vyũ, na Ithyĩ twookĩlya andũ angĩ ĩtina wayo!

وَكَمْ قَصَبْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا
بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑫

13. Na yĩla mo masamie ũsilflo Witũ, we nĩmambĩĩĩlye kũsemba maũkĩĩte.

فَلَمَّا أَحْسَبُوا أَنَّنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرِيضُونَ ⑬

14. 'Mũikasembe, Indĩ syokai motanunĩ menyu ala inyw'ĩ mwamatanĩaa mũno, na syĩkalonĩ syenyu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũetwe kwa ũtao.

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنَتِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑭

15. Mo maisye, 'Woo nĩ witũ, ithyĩ twafĩ eki-ma-naĩ ow'o!

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ⑮

16. Na ũũ ndwaaeka kũtw'ĩka kĩĩo kyoo kũvika yĩla Ithyĩ twamaĩmĩie nthĩ, matw'ĩkĩthĩtw'e ta mũu.

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا
خَالِدِينَ ⑯

17. Na Ithyi tūyaaŭmba matu na nthi na syonthe ila syi katf wasyo syeli na iŧhaŭ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ۝١٧

18. Takethwa ithyi nŧwendie kŭmantha iŧhaŭ, Ithyi vate nzika, twiŧhwa twayonie nthini wa ila Ithyi twina syo Ithyi ethwa Ithyi twaŧ na yŧka ya kŧndŭ ta kyū ona vanini.

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آتًا تَخَذُوهُ مِنْ لَدُنَّا ۝١٨
إِنْ كُنَّا فَعَالِينَ ۝١٨

19. Aiee, Ithyi twiŧŧlaa w'o ŧŭlŭ wa ŭvŭngŭ na w'o niwanangaa mŭtwe wa w'o, na nŧwanangŧkaa. Na woo ni wenyu nŭndŭ wa maŭndŭ ala inyw'ŧ mŭmŭwetanŧasya Ngai namo.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ يُدْمِغُهُ فَادًّا ۝١٩
هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا نَصِفُونَ ۝١٩

20. Ula wonthe ona wŧva wŧ ŧunŧ na ŧŭlŭ wa nthi ni Wake. Na asu ala me mbee Wake maivŭthasya kŭmŭthaitha We, ona mainoaa.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ
لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ۝٢٠

21. Mo niŧmamŭtaŧlaa ŭtukŭ na mŭthenya na maileelaa.

يُسَبِّحُونَ آيَاتِهِ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ۝٢١

22. Mo niŧmosete ngai kuma ŧŭlŭ wa nthi ŧla iŧhayŭŭkasya akw'ŭ?

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِمَّنْ أَلْفَضُوا هُمْ يُشْرِكُونَ ۝٢٢

23. Takethwa niŧveethŧtwe katf wa syeli ŧŧu na nthi ngai eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, syo Indŧ syeli matu na nthi syiŧhwa syeethiwe na kŧthokoo. Ngai Mwene Vinya W'onthe Indŧ nataŧwe, Mwŧai wa Kŧvŧla-Kya-Usumbŧ, ŧŭlŭ wa ŭndŭ mo mawetaa.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا أَتَسْبَحْنَ اللَّهَ
رَبَّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۝٢٣

24. We ndatonya kŭkŭlw'a ŧŭlŭ wa ŭndŭ We wŧkaa, Indŧ mo makakŭlw'a.

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ۝٢٤

25. Mo niŧmosete ngai ŭtee Wake We? Asya, 'Etei ŭkŭsŧ wenyu. Yŧŧ ni Ivuku ya asu ala me vamwe nakwa, na Ivuku ya asu ala maŧ mbee wakwa ' Aiee,

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلُوبًا بِرُءُوسِهِمْ ۝٢٥

aingĩ mũno moo mayĩsĩ ūla w'ŋ, na kwa ūu, nĩmaalyŋka.

هَذَا ذِكْرٌ مِّن قَبْلِي وَإِذْ مَن قَبْلِي بَدَّ لَهُمْ

26. Na Ithĩ tũyaamŋtũma Mŋtũmwa mbee waku Indĩ Ithĩ nĩtwamũvuanĩsye we tũkyasya, 'Vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, nthaithei Nyie nĩmyioka.

لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ

أَنَّهُ لَآ إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٧﴾

27. Na mo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau nĩwĩyosee mwana We-Mwene.' We nĩ Mũtheu. Tiw'ŋ mo nĩ athũkũmi ataĩku tũ.'

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ عِبَادٌ

مُكْرَمُونَ ﴿٢٨﴾

28. Mo maineena mbee wa We ataneenete, na mo mekaa na mwĩao Wake tũ.

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

29. We nĩwĩsĩ maũndũ ala me mbee woo na ala me ĩtina woo, na mo maithaithanaa ateo ūla We-Mwene ŋmwĩtĩkĩlaa, namo mathũkũmaa mesũvĩite kwoondũ wa w'ia Wake.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُشْفَعُونَ

إِلَّا لِمَن ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِن خَشْيَتِهِ مُشْفَعُونَ ﴿٣٠﴾

30. Na ūla ona wĩva woo ūtonya kwasya, 'Nyie nĩ Ngai ūtee Wake,' Ithĩ tũkamũiva na Ngiena. Uu nĩw'ŋ Ithĩ tũmaĩvaa eki-ma-naĩ.

وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِّن دُونِهِ فَذٰلِكَ نَجْزِيهِ

جَهَنَّمَ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾

LUKU 3

31. Mo alei nomonaa kana nthĩ na matu syaĩ mbumbu ŋmwĩ kwatene, Indĩ Ithĩ twaithaany'a? Na Ithĩ nĩtwaseũvisye kĩla kĩndũ kĩ thayũ kuma kĩw'ŋnĩ. Indĩ mo nomaketĩkĩla?

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ كَانَتَا

رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَآءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

أَفَلَا يَوْمِنُونَ ﴿٣٢﴾

32. Na Ithĩ nĩtũseũvĩtye ĩlma nŋmu tũlũ wa nthĩ ndĩkese kũthingitha vamwe namo; na nthĩnĩ wayo Ithĩ nĩtũseũvĩtye nzĩla nthanthau, nĩkana mo matonye kũtongew'a nesa.

وَجَعَلْنَا فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيًا أَن يَمْسَكَ بِيَمِّ وَجَعَلْنَا

فِيهَا وِجَاةً وَسُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣٣﴾

33. Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩtu ta kĩala, kĩsũvĩĩku nesa; ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makaitia Syama syayo.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ
آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na We nĩ ·Ula woombie ũtukũ na mũthenya, na syua na mwei, kĩla kĩmwe kĩvingilitĩte kilingenĩ *kyakyo*.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۗ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ithyĩ tũyaamũnenge mũndũ ona wĩva thayũ wa tene na tena mbee waku we. Ethwa ĩndĩ we ũkakw'a, mo makekala *vaa* tene na tene?

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنَّ مَتَّ
فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kĩla thayũ ũkasama kĩkw'ũ; na Ithyĩ nĩtũmũimĩthasya inyw'ĩ na ũthũku na ũseo kwa nzĩa ya ũtato. Na Kwitũ nĩkw'o inyw'ĩ mũkatũngwa.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَنَبَلُّوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۗ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na yĩla alei makwona we, nĩmaũvũĩaa we ngũĩ tũ. Mo *makũlasya*, 'Uu nĩwe ũwetaa ngai syenyu naĩ?' Oyĩla mo nĩmo ene ala maleaa na *kĩvũthya* kũwetwa kwa *Ngai-Wa-Ulau*.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَخُذُونَكَ إِلَّا هُزُؤًا
أَهْلًا الَّذِي يَذُكُرُ الْإِنكَمَ ۗ وَهُمْ يَذُكُرُ الرَّحْمَنَ
هُمُ كَاهِنُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mũndũ ombĩtwe na mũtũkĩ. Nyie *kwa ũla w'o* ngamwony'a Syama Syakwa ĩndĩ mũikangũlye Nyie nikalaate.

خُلِقَ الْإِنسَانُ مِنْ عَجَلٍ ۗ سَأوردِكُمْ آيَاتِي فَلَا
تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٨﴾

39. Namu makũlasya, 'Kyathĩ kĩĩ *kĩkeanĩw'a* ĩndĩ, ethwa we wĩ wa w'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Takethwa alei nĩmamanyie tũ ĩvinda yĩla matakethĩwa matonya kũsiĩfa mwaki kuma mothyũnĩ moo kana kuma mũngonĩ yoo, na mo maikatetheew'a!

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤٠﴾

41. Aiee, w'o ũkamaumĩĩĩla Tũũ woo mateũmánya na w'o ũkamavũavũany'a mo vyũ; na maikethwa matonya

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَظْهِرُونَ رِجَالًا
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤١﴾

kUt0ngĩthya, ona mo maikanengwe
Ivinda.

42.Na ow'o At0mwa nřmav0řwe ng0ř
mbee waku, Indř amwe katř wa ala
mav0řaa ng0ř nřmamathy0ř0ř0řkile asu
moo ala mav0řthasya.

LUKU 4

43.Asya, 'N00 0řa 0řtonya k0řn0ř0řřa
inyw'ř 0řtuk0 na m0řthenya vala ve Ngai-
Wa-Uřlau?' Indř mo nřmaaly0řkaa
makauma 0řlilikanonř wa Mwřai woo.

44.Mo mena ngai ona řmwe řla řtonya
k0řmas0řřana Nait0? Syo iitonya
kwřřtheesyasyo mbene ona iitonya
kwřř'anřřhw'a Nait0 nř m0řnd0 ona
0řmwe.

45.Aiee, Ithyř nřřwamanengie asu na
maařřthe moo syřnd0 nzeo sya nthř řno
k0řvika thay0 wamaasavřa m0řno mo.
Mo nomonaa kana ithyř nřřřmřřthokeete
nthř t0řřmřnyivya mřřvakanř yayo? Mo
Indř, nřřmatonya k0řw'řka asindi?

46.Asya, 'Nyie ndi0řm0řkaany'a inyw'ř
Indř nř kwřřanana na 0řvuany'o m0řřheu.'
Indř ala mate mat0 maitonya kwřř'a
wřřtano yřla mo me0řkaanw'a.

47.Na ona mřřvevo ya 0řsilřlo ya Mwřai
waku řkamakiita mo, vate nzika, mo
nřk0řřa, 'Woo nř wit0! Ow'o, ithyř twař
eki-ma-nař.'

48.Na Ithyř t0řkase0řvya ithimi sya w'o
sya 0řřngalu kwoond0 wa M0řthenya wa
Uthay00řkyo nřkana křla thay0

وَلَقَدْ اسْتَهْرَجْتَنِي بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِالْبَدِينِ
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْرَجُونَ ﴿٤٢﴾

قُلْ مَنْ يَكْلُؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٣﴾

أَمَرَهُمُ اللَّهُ تَنْعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ قِتَابًا يَصْخَبُونَ ﴿٤٤﴾

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا إِنَّهُمْ لَظَالِمُونَ ﴿٤٥﴾

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ
الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنَادُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَيْنَ مَسْتَهْرَجَهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لِيَقُولُنَّ
يُونُسًا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٧﴾

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقَوْسِطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ وَلَا تَظْلُمُ
نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَوْدِلٍ
إِتْنَا بِهَا وَكُفَى بِهَا حَسِيبِينَ ﴿٤٨﴾

ndükavítw'e ona vanini. Ona ethwa ní úito wíana wa kaveke ka kalandalí, Ithyí tókaumílya. Na Ithyí nítwíanle kwíthwa ta atali.

49. Na Ithyí nítwamúnengie Mose na Aluni Kívathúkany'a na Kyeni na Kílilikany'a kwa ala alúngalu,

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً
وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ۝٤٩

50. Asu ala mamúkíaa Mwíai woo kímbithini, na ala maókíaa úla Saa wa Utw'io.

الَّذِينَ يَحْسُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاكِنَةِ
مُشْفِقُونَ ۝٥٠

51. Na kíí ní Kílilikany'a kíathime kíla Ithyí tókítheetye, inyw'í índí, ní m00kílea?

وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبْرَكٌ أَنزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ۝٥١

LUKU 5

52. Na mbee wa kíí Ithyí nítwamúnengie Avalamu útongoi wake na Ithyí nítwamwísí we nesa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا
بِهِ عَلِيمِينَ ۝٥٢

53. Yíla we wamatavisye íthe wake na and0 make, Ino ní mív w'anano myau inyw'í m0míkwaítwe m0no?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ السَّمَائِلُ الَّتِي
أَنْتُمْ لَهَا عَاقِفُونَ ۝٥٣

54. Mo nímasúngíe, 'Ithyí tweethíe maafthe mait0 maimíthaiha yo.'

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عِبَادِينَ ۝٥٤

55. Nake amea, 'Ow'o, inyw'í inyw'í-ene oúnd0 úmwe na maafthe menyú ní m w'íthítwe nthíní wa ívityo yí útheiní.'

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٥٥

56. Mo mamúkúlya, 'We útútee ithyí w'o wa w'o kana we wí úmwe wa ala mav0aa ngú?'

قَالُوا آجِئْنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ۝٥٦

57. We amasúngíe, 'Aíee, Mwíai wenyu ní Mwíai wa matu na nthí, We Ula

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي

wasyŭmbie syo; na Nyie nĩ ũmwe wa asu ala mena ũkŭsĩ wa ũu.

58.'Na Nyie nĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Nyie vate nzika, nĩngŭsŭanfa ũlŭ wa mĩvw'anano yenyu Itina inyw'I mwamina kŭthi na mwathelekelya.'

59.Kwa ũu, we nĩwamĩtŭlangile ilungu yonthe ateo ũla waĩ mŭnene katĩ wayo, nĩkana mo matonye kŭsyoka kwa makŭlyo.

60.Mo makŭlyo, 'Ula wĩkĩte ngai sitŭ ũŭ nŭŭ? Vate nzika, we nokŭvika ethwe e mwĩki-wa-naĩ.

61.Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtwamwĩw'ie mwanake ũmwe aimĩneenea yo naĩ; we etawa Avalamu.'

62.Namo maasya, 'Mŭetei ĩndĩ mbee wa metho ma andŭ, nĩkana mo methwe na ũkŭsĩ.'

63.Na ĩndĩ mo mamŭkŭlyo Avalamu, 'We nue Ula wĩkĩte ngai sitŭ ũŭ, we Avalamu?'

64.We asŭngĩe, 'It, vate nzika mŭndŭ mŭna nĩwĩkĩte ũu. Vaa ve ũla mŭnene

فَطَرْتُمْ وَأَنَا عَلَىٰ ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٨﴾

وَقَالَ لِلَّذِي لَا يَكْبِدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا
مُدْبِرِينَ ﴿٥٩﴾

يَجْعَلُهُمْ جُدًّا إِذَآ الْكَبِيرَ لَهُمْ لَعَلَّهُمُ الْيَتِيمَ يَرْجِعُونَ ﴿٦٠﴾

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِالرَّهْتَانِ لَمَّا لَبَّيْنَاكَ يَا كَلْبُ مُنٰفِقِ الدِّينِ ﴿٦١﴾

قَالُوا سَبْعًا فَكَيْ يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ اِبْرٰهِيْمُ ﴿٦٢﴾

قَالُوا فَاتُوا بِهِ عَلَىٰ عَيْنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦٣﴾

قَالُوا اِنَّكَ فَعَلْتَ هٰذَا بِالرَّهْتَانِ يَا بِرِّهَيْمُ ﴿٦٤﴾

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَمَا كَيْزُهُمْ هٰذَا فَذَلُّوهُمْ اِنَّ
كَانُوا يَنْظُرُونَ ﴿٦٥﴾

OnOoal'ihw'a. Indī mīkūlyei yo ethwa nītonya kūneena. ^{1*}

65. Na indī mo nīmeelekanīle mūndū na ūla ūngī na maasya, 'Inyw'ī ene vate nzika, mwī Ivītyoni.'

66. Na mītwe yoo *yakuman'hw'a nthī nī nthoni na mamwā,* 'Kwa ūla w'ō, we nīwīśī nesa kana yo ndīneena.'

67. Avalamu amakūlya, 'Inyw'ī Indī mūthaihaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe ila itamūtandīthāsyā kīndū ona vanini kana kūmwīka naī?

68. Nthoni syīthwe tūlū wenyu na ila inyw'ī mūthaihaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe! Inyw'ī Indī nomūkamanya?'

69. Mo maisye, 'Mūvīvyei na tetheesyai ngai syenyu, *ethwa inyw'ī nīmūtwīte kwīka ūndū ona wīva.*'

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ نَادُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا هَؤُلَاءِ

يَنْطِقُونَ ﴿٦٦﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ

شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٧﴾

أَفَبِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا

تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا احْزَبُونَهُ وَأَنْصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٩﴾

¹ *Aalyūli amwe ow'ō nīmelelūkaa ūalyūlo wa mūsoa ūū maikīa kana ūu nūtonya kūmwītw'īkīthya Avalamu ta mūkengani. Ow'ō ti mūvw'anano ūla mūnene waanangīte mīvw'anano tīa mīnini Avalamu mwene nīwe weekie ūu. Kwoondū wa ūu, kwasya kana Avalamu nīwe waisye, 'ūū nīw'ō mūnene woo; kwīthīwa kwī kūthūku na nī kūmwīlīla Avalamu ūvūngū. Kwa ūu, nīkwāllīte nī kūmanyīka kana, kūyaī kūlea kūandīkīka Indī nī ūkany'ō wī vinya. Mavinda amwe kīndū nīkīthīawa kī ūtheinī mūno kwa mūndū kwītkīla ūvoo ta ūsu. Ithī nītwītkīlaa kana Avalamu nīwe waneenie atena kīlelelo ona vanini kya kūmathyoekya mo Indī kwa nzīa ya ngaananīto yī vinya tūlū wa ūvūngū wa mūtkīto woo. ūu nīw'ō mo moosie ūvoo ūsu. Mamina kūmwīw'a Avalamu, vai ona ūmwe waasyoka kūmwīta mūkengani. Indī kwīanana na Kulani Ntheu, yo yal nguthu ya kūsīsyā maūndū ma nthīnī ala maingītw'e kūmanyā ūtumanu wa mūtkīto woo. ūndū ūū nūtheetw'e nesa nī mīsoa īno *sīsyā mūsoa wa 65-68.* Na ūngī nī kwāllītwe nī kūlīlīkanwa kana mbee wa kīko kīī, Avalamu mwene nīwaetete mbee wa andū ūtw'io wake wa kūmyananga mīvw'anano yoo *sīsyā mūsoa wa 58.*

70. Ithyi twaisye, 'We Mwaki, ithwa wĩ mŭvoo na ithwa wĩ umo wa mŭuo kwoondũ wa Avalamu.'

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝

71. Namo nĩmamanthĩte nzĩa ya kŭmwĩka naĩ we, ĩndĩ Ithyi nĩtwamatwĩkĩthisye mo kwĩthwa ala maĩ na wasyo mŭnene vyũ.

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ۝

72. Na Ithyi nĩtwamŭtangĩĩe we na Loto na twamaete nthĩ mo ĩla Ithyi twamfathimie kwoondũ wa mbaa-andũ.

وَنَجَّيْنَاهُ وَنُوحًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا
لِلْعَالَمِينَ ۝

73. Na Ithyi nĩtwamŭnengie Isaaka na mwĩsŭkũũe, Yakovo, na onthe twamatwĩkĩthya andũ alũngalu.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۚ وَكَوَلَّأَ
جَعَلْنَا صُلَيْبِينَ ۝

74. Na Ithyi nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamatongoesye andũ kwa mwĩao Witũ, na Ithyi nĩtwatwaie ũvuany'o kwoo tũimeyĩĩa kwĩka mawĩa maseo, na ũsyaĩsya wa Mboya, na kumya nthembo. Namo maĩ athaithi Maitũ twĩ ithyoka.

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا
إِلَيْهِمْ فَعَلِ الْعَجَبَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ
الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عٰبِدِينَ ۝

75. Na Loto Ithyi nĩtwamŭnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyi nĩtwamŭtangĩĩe we kuma nthĩnĩ wa mŭsyĩ ũla weekie mothatyo. Ow'o mo maĩ athe na andũ mbaa-matũ.

وَلَوْ كُنَّا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرِيْبَةِ
الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيْثَاتِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سُوْرٍ
فٰسِقِينَ ۝

76. Na Ithyi nĩtwamw'ĩkĩlile we nthĩnĩ wa tei Witũ; vate nzika, we aĩ ũmwe wa ala alũngalu.

فِي ۙ وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

LUKU 6

77. Na lilikanai yĩla Noa watũĩe Ithyi-tene, na Ithyi nĩtweew'ie mboya yake na nĩtwamumisye we na andũ ma nyũmba yake kuma thĩnanĩ mŭnene.

وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ
وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝

78. Na Ithyĩ nĩtwamũtetheesye we tũlũ wa andũ ala maleile Syama Siitũ. Vate nzika, mo maĩ andũ athe; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ mo onthe.

وَصَرْنَهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَعْرِضْهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

79. Na lilikanai Ndaviti na Solomoni yĩla mo maumisye motwio. tũlũ wa imea ila malondu ma andũ maĩte mũũndanĩ *Utukũ*; na Ithyĩ twaĩ ngũsĩ ya ũtw'io woo.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْلِفْنَ فِي الْحَرْبِ إِذْ
نَفَسَتْ فِيهِ غَمُّ الْقَوْمِ وَكُنَّا لَكُمْ شُرَكَاءَ

80. Ithyĩ nĩtwamũnengie Solomoni ũmanyi wa w'o wa *ũvoo* ũsu na kĩla ũmwe woo Ithyĩ twamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwasyĩw'ĩthisye iĩma na nyũnyi sya yayaya kũtanĩa ndafa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe vamwe na Ndaviti. Na Nithyĩ twĩkaa maũndũ onthe ta asu.

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكَلَّمْنَا هٰكُمَا وَعَلَّمْنَاهُ
سَعْيَنَا مَعَ دَاوُدَ الْجَبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرُ وَكُنَّا
فَاعِلِينَ ۝

81. Na Ithyĩ nĩtwamũmanyĩsye we kũseũvya itonyeo sya kĩlaa sya kaũ kwoondũ wenyu, nĩkana syo itonye kũmũsiĩla inyw'ĩ vinya wa ala angĩ nthĩnĩ wa kaũ wenyu. Indĩ inyw'ĩ nomũtũngaa mũvea?

وَعَلَّمْنَاهُ صِنْعَةَ لُبُوسٍ لِّكُمُ لِمَنْ تَخْتَفُونَ
بِأَسْكُمُ فَهَلِ أَنْتُمْ شٰكِرُونَ ۝

82. Na Ithyĩ nĩtwakĩyĩfafe kĩseve kĩ vinya kĩmwĩw'e Solomoni. Kyo nĩ kyautanie kwelekela nthĩ ĩla twaathimĩte. Na Ithyĩ twĩna ũmanyi wa syĩndũ syonthe.

وَسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
ظٰلِمِينَ ۝

83. Na Ithyĩ nĩtwameyĩfafe athambĩi ala anene kũmwĩw'a we ala mathambĩaa kwoondũ wake, na kwĩka wĩla ũngĩ ũtee wa ũsu; na Nithyĩ Ala mamaũngamĩe mo.

وَمِنَ الشَّيْطٰنِ مَن يَغْوُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ
عَمَّا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حٰفِظِينَ ۝

84. Na lilikanai Yovu yĩla wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Thĩna nũngwatĩte nyie, na We Nue Usũtwe nĩ

وَأَنذَرْنَا إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسِيءٌ فَآنَتْ
أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ۝

tei wa onthe katī wa onthe ala mew'anīaa tei.

85.Kwa ūu, Ithyī nītwēew'ie mboya yake na twavetanga thīna ūla we wafī naw'o, na Ithyī nītwamūnengie andū ma nyūmba yake na angī ota ūu vamwe namo, ta tei kuma Kwitū, na ta ūlilikany'o kwa athaithi.

فَأَسْجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ
وَمَثَلَهُمْ فَتَعْمَرُ رَحْمَةً مِنَّا وَعِنْدَنَا وَزُكْرَةٌ
لِلْعَبِيدِينَ ﴿٥٥﴾

86.Na *lilikanai* Isumaeli na, na Enoko *Idris* na Esikieli *Dhul Nun*. Onthe maī katī wa omīīsya.

وَأَسْمَاعِيلَ وَادْرِيْسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِّنَ
الضَّالِّينَ ﴿٥٦﴾

87.Na Ithyī nītwamefīklīlye mo nthīnī wa tei Witū. Vate nzika, mo maī katī wa ala alūngalu.

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِّنَ الضَّالِّينَ ﴿٥٧﴾

88.Na *lilikanai* Yona *Dhul-Nun*, yīla we waendie ena ūthatu. Na we nīwasūanīe kana Ithyī tūikamwīw'ithya kyeva. Indī īndīnī sya kīvindu we nīwafie akyasya, 'Vai Ngai ateo We, We wī Mūtheu. Ow'o, Nyie nīnīthītwe nī katī wa eki-ma-nāī.'

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاطِبًا فَظَنَّ أَن لَّن نَّقِدَّ
عَلَيْهِ فَمَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَن لَّا إِلَهَ إِلَّا أَنَا
سُبْحٰنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

89.Kwa ūu Ithyī nītwēew'ie mboya yake na twamumya we thīnanī. Na ūu nīw'o Ithyī tūmatwaa etfīkīli.

فَأَسْجَبْنَا لَهُ وَرَجَيْنَاهُ مِنَ الْعِمْرِ وَكَذٰلِكَ
نُجِّي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾

90.Na *lilikanai* yīla Sakalia wamwīkālīle Mwīai wake *akyasya*, 'Mwīai wakwa, ndūkandeke nyie nde kaana, na We Nue Ula-Mūseō Vyō katī wa atīwa.'

وَدُرِّجْنَا إِذْ نَادَى رَبَّهُ لَآ تَذَرْنِي فَرْدًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

91.Kwa ūu Ithyī nītwēew'ie mboya yake na nītwamūnengie Yoana *Yahya* na twamūvoesya mūka. Mo nīmakīlanasya mūndū na ūla ūngī nthīnī wa kwīka mawīa maseo, namo nīmatwīkālīle Ithyī

فَأَسْجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ نَجِيًّا وَأَصْلَحْنَا لَهُ
زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ
يَدْعُونَ تَرْغَابًا وَرَهْبًا وَكَانُوا لَنَا خُشِعِينَ ﴿٦١﴾

mena wĩkwatyo na w'ia, na nĩmeeniyivisiye mo ene mbee Waitũ.

92. Na *lilikanai* kĩla kĩveti kyasũvĩie ūthei wakyõ; kwa ūu Ithyĩ nĩtwavevee nthĩnĩ wakyõ ndeto Yaitũ na nĩtwakĩtwĩkĩthisiye kyo na mwana wakyõ Kyama kwa mbaa-andũ.

93. Ow'õ, aa nĩmo andũ maku andũ amwe; na Nyie nĩ Mwĩai wenyu, kwa ūu, nthaithei Nyie.

94. Indĩ mo nĩmaanĩkĩte katĩ woo ene nthĩnĩ wa ūndũ woo; na onthe makasyoka Kwitũ.

LUKU 7

95. Kwa ūu, ūla ona wĩva wĩkaa mawĩa maseo na nĩ mwĩtĩkĩli, kĩthito kyake kĩkikalea kũkathĩtwa na vate nzika, Ithyĩ tũkakĩandĩka.

96. Na w'õ nĩ mwĩao ūtaalyũĩka kwa mũsyĩ ūla Ithyĩ tũwanangĩte kana mo maitonya kũsyoka.

97. *Kũkeethwa kũilyĩ ūu* ona yĩla Ngoki na Makoki makalekw'a na mo makeekalaata mũno kuma kĩla ūkĩĩĩĩlunĩ.

98. Na kyathĩ kyaw'õ nĩkĩthengee; Indĩ sisyai, metho ma asu ala matetĩkĩlaa makamaketea masyaĩsiye na mo *makaasya*, 'Woo nĩ Witũ! Ithyĩ! Ow'õ, ithyĩ tũyaasũvĩa ūndũ ūũ; aiee, ithyĩ twaĩ eki-ma-na!'

99. 'Vate nzika, inyw'ĩ na ila mũthaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ

وَالَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُونِ ﴿٩٣﴾

فَعَبَّوْا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ إِلَهِنَا لِرَبِّهِمْ
﴿٩٤﴾

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا
كُفْرَانَ لِسَعِيْدِهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٥﴾

وَحَرَمٌ عَلَى قُرَيْبِهِ أَهْلُكُنْهَآ أَن تَهْمُ لَا يَبْرَحُونَ ﴿٩٦﴾

حَتَّى إِذَا فُتِنَتْ يَأْجُوجَ وَمَآجُوجَ وَهُمْ مِنْ كُلِّ
جَدَبٍ يَنْسِفُونَ ﴿٩٧﴾

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقِّ إِذْ أَخَذَ شَآخِصَةً أَبْصَارُ
الَّذِينَ كَفَرُوا يُؤْنِبُنَا قَدْ كُنَّا فِي عَفْوَةٍ مِنْ هَآءِ
جَلَّ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٨﴾

رَبُّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ
أَنْتُمْ لَهَا وَرَدُونَ ﴿٩٩﴾

ngÜ sya Iia-ya-Mwaki. Inyw'I
inyw' onthe nĩmÜkoka vo.'

100. Takethwa ii nĩsyeehtĩtwe syĩ ngai,
syo iĩthwa syookie nthĩnĩ wayo; na
onthe makekalaa vu nthĩnĩ.

لَو كَانَ هَؤُلَاءَ إِلهَةً مَا وَرَدُوهُمْ وَكُلٌّ فِيهَا
خُلُدُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Vau nthĩnĩ! Wĩta woo Ükeethwa nĩ
küLuma nthĩnĩ wayo navo maikew'a
kĩndÜ kĩngĩ.

لَهُمْ فِيهَا زُفُرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

102. Indĩ tÜÜ wa asu maminĩte kwathwa
ĩtuvi İseo kuma KwitÜ, aa
makavetangwa küasa müno nayo.

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ
عَنَّا مُبْعَدُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Mo maikew'a kawasya ona kanini
vo; namo makekalaa nthĩnĩ wa mwĩkalo
Üla mathayÜ moo makendaa.

لَا يَسْمَعُونَ حَيْسَبَهَا ۗ وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنفُسُهُمْ خُلُدُونَ ﴿١٠٣﴾

104. Ula-Thĩna Münene ndÜkamew'ĩthya
mo kyeva, na alaĩka makakomana namo,
makasya, 'ÜÜ nĩw'o müthenya wenyu
Üla inyw'ĩ mwathiwe.'

لَا يَخْرُجُ لَهُمُ الْفِرْعُ الْاَكْبَرُ وَتَتَلَقَّهُمُ الْمَلِكَةُ
هَٰذَا يَوْمَ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٤﴾

105. Lilikanai müthenya Üla Ithyĩ
tÜkalinga matu tondÜ İthangÜ ya
maandĩko matheu yĩlingawa nĩ
mÜthembi. TondÜ Ithyĩ Twambĩĩĩlye
Ümbi wa mbee, Ithyĩ tÜkaÜtÜngĩĩĩla ota
Üu--- Ütianĩo Üla umanĩte NaitÜ; vate
nzika, Ithyĩ tÜkawĩka w'o.

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السُّجُلِ لِلْكُتُبِ ۗ كَمَا
بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْهَا إِنَّا كُنَّا
فَاعِلِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Na Ithyĩ nĩtÜminĩte küandĩka nthĩnĩ
wa Savuli ya Ndaviti, İtina wā Ütao kana
athÜkümi Makwa alÜngalu makatiĩwa
nthĩ.

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ الَّذِي كُرِّ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٦﴾

107. Nthĩnĩ waw'o, vate nzika, ve
ÜtÜmane wa vata kwa andÜ ala
mamÜthaihaa Ngai.

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٧﴾

108. Na Ithyĩ tũĩũtũmĩte we ĩndĩ nĩ ta ĩnee kwa mbaa andũ onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. Asya, 'Vate nzika, nĩkũvuanĩtw'e kwakwa kana Ngai wenyu nĩ Ngai Umwe. ĩndĩ inyw'ĩ mũkeenyivya?'

قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۖ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٩﴾

110. ĩndĩ mo masyoka ĩtina, asya, 'Nye nĩnĩmũkaanĩtye inyw'ĩ inyw'onthe ũndũ ũmwe, na Nye ndyĩsĩ kana kĩla inyw'ĩ mwathĩtwe kĩ vakuvĩ kana kĩ vaasa.

فَإِن تَوَلَّوْا فَقُلْ أَدْبَارُكُمْ عَلَىٰ سَؤَابِهِمْ وَإِن آدِرْبِي
أَقْرَبُ أَمْ يَبْعِدُ مَا تُوْعَدُونَ ﴿١١٠﴾

111. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ ndeto ĩla mbumbũle, na We nĩwĩsĩ ĩla inyw'ĩ mũvithaa.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١١﴾

112'. Na Nye ndyĩsĩ ĩndĩ ũu nũtonya kwĩthwa wĩ ũtato kwenyu, na ũtanu wa ĩvinda tũ.'

وَإِن آدِرْبِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ
حِينٍ ﴿١١٢﴾

113. We ota ũu aisye, 'Mwĩai wakwa, We umya ũtw'io wa w'o. Mwĩai waitũ nĩ Ula-Ngai wa Ulau, Ula ũtethyo Wake wafĩite nĩ kũmanthwa tũlũ maũndũ ala inyw'ĩ mũwetaa.'

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ
عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٣﴾

سُورَةُ الْحَجِّ مَدِينَةٍ

AL - HAJJ
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Inyw'ĩ andũ, mũkĩei Mwĩai wenyu; ow'o kĩtetemo kya nthĩ kya ũla Saa nĩ kĩndũ kĩnene.

3. Mũthenya ũla inyw'ĩ mũkawona, na kĩveti kĩla kĩkwongya kĩkoolwa nĩ kwongya kwa kyo na kĩla kĩveti kĩfito kĩkaumya mũio wakyo; na ũkamona andũ ta amile oyĩla matakethwa manyw'ĩte, ĩndĩ ũsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o ũkeethwa wĩ mwai.

4. Na katĩ wa andũ ve ala makaananĩaa ĩũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ũmanyi, na mo maatĩaa kĩla Satani mbaa matũ,

5. Ula ũtw'io umĩtw'e ĩũlũ wake, kana ũla ona wĩva ũkatuma ndũũ nake, we akamũthyoekya we na akamũtongoesya we ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

6. Inyw'ĩ andũ, ethwa mwĩna nzika ĩũlũ wa Uthayũũkyo, ĩndĩ sũanĩai kana Ithiyĩ nĩtũmũmbĩte inyw'ĩ kuma kĩtoonĩ, na ĩndĩ kuma ĩlovotonĩ ya manzĩ, na ĩndĩ kuma ĩanganĩ ya nthakame, na ĩndĩ kuma kĩlungunĩ kya nyama, kĩmwe kyũmbe na kĩngĩ kĩte kyũmbe, nĩkana Ithiyĩ tũtonye kwonany'a ũtonyi Wĩũ ũtheinĩ kwenyu. Na Ithiyĩ nĩtũkĩkalasya mavunĩ kĩla twenda

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَىْءٌ عَظِيمٌ

يَوْمَ تَرَوُنَّهَا تُدْهِلُ كُلَّ مَرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ

كَتَبَ عَلَيْهِ آتَهُ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَيْتِ قَائِلًا فَخَلُّوهُم مِّن تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَّظْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مَخْلُوقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ آجَلٍ مُّسْتَعْتَبٍ

KOvika Ivinda ylla yltw'itwe; na Ithyf nItUmumasya vo mwI t00kenge; na nItUm0eaa inyw'I nIkana *m0vikite* 0ima wenyu mwIna vinya mwIna. Na ve amwe *menyu ala* makusaa me anini, na ve amwe katI wenyu ala manengawe 0k00 mwingI makethwa mate0manya 0nd0 *hina* wa kwIthIwa na 0manyi. Na we n0myonaa nthI Ite thay0, IndI ylla Ithyf twatheesya kfw'0 I0I0 wayo, nIkyulusanaa na nfyimbaa, na nImeasya kfla m0themba wa imea mbanake.^{1*}

ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ
مَنْ يُتَوَتَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يَرُدُّ إِلَى أَرْضِ الْعُبْرِ لِكَيْلَا
يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً
فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ وَأَبْتَتَتْ
مِنْ كُلِّ فَوْجٍ بَهِيحٍ ⑤

7.KItumi n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We W'o, na kana We nI We Ula 0mekfaa ala akw'0 thay0, na kana We ena 0tonyi I0I0 wa syInd0 syonthe.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنْتَ يُحْيِ الْمَوْتَى وَ
أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑥

8.Na n0nd0 vate nzika, 0la Saa 0kooka, ndwIna nzika nthInI wa w'o, na n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokIlya asu ala me mb0anI.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ⑦

9.Na katI wa and0 ve we 0la 0kaananfaa I0I0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ate na 0manyi na ate na 0tongoi na ate na Ivuku yIm0umllkIle,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ
لَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ⑧

10.AkImilanga na ng0l0, nIkana we atonye k0mathyoekya and0 kuma nzInanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwake ve nthoni I0I0 wa nthInI Ino; na nthInI wa

ثَأَنِّي عِظْفِهِ لِيُجِدَلَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي
الدُّنْيَا حِزْبٌ وَ نَدْبَعُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَدَابُ
الْحَرِيقِ ⑨

¹ *Ndeto Ino 'yoraddo' IandIkawa kwonany'a kana kwInana na mwambInIlyo kana katI vinya na kaitonya kwIs0vfa ko kene kwa 0u m0nd0 ota 0u e nthInI wa 0k00 m0nene asyokaa mwIkalonI 0ilyI ta 0su. NzIa Ino nfy0twIkwIka nI m0soa 'man noammirho nonakkisho fil khalq' *yasin ch: 36 verse 69.*

Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo Ithyĩ tŭkamŭsamf̄thya ŭsilfo wa kŭv̄vw'a.

11.Uu nŭndŭ wa maŭndŭ ala moko maku matongoisye mbee, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ti ŭla ŭte mŭlŭngalu kwa athŭkŭmi Make.

LUKU 2

12.Na katĩ wa andŭ ve we ŭla ŭmŭthaithaa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭteenĩ wa *mŭkĩĩ*, Indĩ ethwa ŭseo n̄wamŭvikĩa we, n̄wian̄lawa n̄w'o; na itatwa yamŭvalŭkĩla we, nŭalyŭkaa akauma vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. We n̄waasya ŭlŭ wa nthĩ ĩno na Itunĩ. Usu n̄ wasyo wĩ ŭtheinĩ.

13.We asyĩkaĩlaa ŭtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ila itamŭtetee ŭthŭku kana kŭmŭuna kŭŭ ow'o n̄ kwelelŭka kŭasa mŭno.

14.We nŭmwĩkaĩlaa ŭla ŭthŭku wake wĩ vakuvĩ mŭno kŭv̄ta ŭtandĩthyo wake. Usu n̄ mŭsŭv̄i, na mŭtindany'a mŭthŭku.

15.N̄w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo malika M̄ŭndanĩ ĩla ĩv̄ĩlaa mbŭsĩ uungu wayo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa ŭndŭ We wenda.

16.ŭla ŭsŭan̄laa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamŭtetheesya we *Mwathani* ŭlŭ wa nthĩ ĩno na Itunĩ, we n̄laekwe, *ethwa we nŭtomya*, amanthē

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَاِنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلّٰمٍ
لِّلْعٰبِدِۙ ۝۱۱

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَّعْبُدُ اللّٰهَ عَلَىٰ حَرْفٍۭۙ فَاِنْ
اَصَابَكَ خَيْرٌۭۙ اٰطَمَّۙتَ بِهٖۙ وَاِنْ اَصَابَتْهُ مُسِيۙبَةٌ
اِنۡقَلَبَ عَلٰۙى وُجُوۡهِهٖۙ تَخَسِرَ الدُّنْيَا وَاٰخِرَةُ
ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرٰنُ الْعَبِيۙنَ ۝۱۲

يَدْعُوۡا مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهٗ وَاٰلًا
يَنْفَعُهٗۙ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيۙدُ ۝۱۳

يَدْعُوۡا لَمَنۡ صُرُّهٗ اَقْرَبُۙ مِنۡ نَّفَعِهٖۙ لَيْسَ
اَلۡمَوْلٰى وَّلَيْسَ اَلْعَشِيۙرُ ۝۱۴

اِنَّ اللّٰهَ يُدۡخِلُ الدِّۙنَ اٰمَنًا وَاَعۡمَلُوۡا الصّٰلِحٰتِ
بِحَبۡتٍۭۙ تَجۡرِيۡ مِنۡ تَحۡتِهَاۙ اَلْاَنْهٰرُۙ اِنَّ اللّٰهَ يَفۡعَلُ
مَا يَرِيۙدُ ۝۱۵

مَنۡ كَانَ يَظُنُّۙ اَنَّ لَمۡ يَنْصُرْهُ اللّٰهُ فِى الدُّنْيَا وَا
اَلْاٰخِرَةِۙ فَلْيَسۡدُدۡ بِرَسۡبِۙبِۙ اِلَى السَّمَآءِ ثُمَّ لِيَقۡطَعِ
فَلْيَظۡرَھُلۡ يَدۡھِبۡنَ كَيۡدُہٗۙ مَا يَخۡيۙطُ ۝۱۶

nzŭa ya kŭvika Itunŭ, na nŭaekwe atile *Otethyo mŌtheu*. Indŭ we nŭaekwe one kana maŭŭ make makamŭvetangŭa we kŭŭa kŭmŭthatasya we.

17.Na ņu Ithyŭ nŭtŭmŭtheetye yo *Kulani* ta Syama ntheu, na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasya ņla We wendaa.

18.Ta asu ala metŭkŭflaa, na Ayuti, na Aklisto, na Masavii, na Mayusi, na avoyi ma mŭvw'anano, nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe akaumya ņtw'io katŭ woo nthŭnŭ wa Mņthenya wa Uthayŭņkyo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Ngņsŭ ņlņlņ wa syŭndņ syonthe.

19.We nowonete kana We nŭ We wŭnyivŭaw'a nŭ kŭŭa kyonthe kŭ ņlņlņ wa nthŭ na kŭŭa kyonthe kŭ matunŭ, na syua, na mwei, na ndata, na iŭma, na mŭtŭ, na nyamņ sya weņ, na aingŭ katŭ wa mbaa-andņ? Indŭ kwŭ aingŭ ala maŭŭtwe nŭ ņsilŭlo. Na ņla ona wŭva Ngai Mwene Vinya W'onthe ņmŭsonokasya, vai ņtonya kŭmŭkŭŭya we akethwa na ndaŭa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa ņndņ We wendaa.

20.Ii, nŭ nguthu ilŭ sya akaananŭ ala makaananŭa ņlņlņ wa Mwŭŭai woo. Na ta asu ala matetŭkŭflaa, itonyeo sya mwaki ikatŭlwa kwoondņ woo; na kŭw'ņ kŭŭtheņkŭŭte kŭketŭkŭw'a ņlņlņ wa mŭtwe yoo,

21.Nakyo kŭkathetŭkya kŭŭa kŭ nthŭnŭ wa mavu moo, na ikonde *syoo*, ota ņu ikoomŭthw'a;

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ اَيٰتٍ بَيِّنٰتٍ وَّاَنَّ اللّٰهَ يَهْدِيْ مَنْ يُّرِيْدُ ۝

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوْا وَالضّٰلِمِيْنَ وَالتّٰصِرِيْ وَالْمُجْرِمِيْنَ وَالَّذِيْنَ اٰشْرَكُوْا اِنَّ اللّٰهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَخْتَصِمُ لَهُ مِنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُوْمُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدّٰوَابُّ وَكَثِيْرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيْرٌ حَتّٰى عَلَيْهِ الْعَدٰبُ وَمَنْ يُّهِنِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ۝

هٰذٰلِكَ حَصْحَبُ اٰلِ اِبْرٰهِيْمَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا قَطَعْتَ لَهُمْ نِيَابًا مِّنْ تَلٰٓئِيْصٍ مِّنْ فَوْقٍ رُّوْسِهِمْ اَلْحٰمِيْمُ ۝

يَصْهَرُ بِهٖ مَا فِى بَطُوْنِهِمْ وَالْجَلُوْدُ ۝

22.Navo vakeethwa nzŭma sya kŭaa kwoondŭ woo *syā kŭmasilŭla-mo.*

وَالَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝

23.Yŭla mo makamantha kwenda kuma nthŭnŭ wa woo; makatŭngawa nthŭnŭ; na *makatavw'a*, 'Samai inyw'i ūsilŭlo wa kŭvyā!

كَلِمَاتًا أَرَادُوا أَنْ يَخْرِجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِينُوا
فِيهَا ۝ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

LUKU 3

24.Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma asu ala metŭkŭlaa na kwŭka meko maseo malika nthŭnŭ wa Mŭŭnda ŭla ŭvŭtŭlaa mbŭsŭ uungu wayo. Na vo mo makaanakavw'a na itang'a sya thaavu na ŭlŭ; na ngŭa syoo vo ikeethwa syŭ sya liŭ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُجْلُونَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِدٍ مِنْ ذَهَبٍ وَتُؤَلَّوْنَ فِيهَا
حَرِيرًا ۝

25.Namo makatongoew'a nthŭnŭ wa ņeeni wa ŭlŭngalu tŭ, na makatongoew'a nzŭlanŭ ya *Ngai-Ula-Utaŭawa.*

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۝ وَهُدُوا إِلَى
صِرَاطِ الْحَيْدِ ۝

26.Ta kwa asu ala matetŭkŭlaa, na kŭmasilŭla *andŭ* nzŭlanŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kuma Mŭsikitinŭ ŭla Mŭtheu, ŭla Ithyŭ tŭnyuvŭte kwoondŭ wa andŭ onthe, mo me ekali maw'o kana me aeni kuma weŭnŭ wa mŭthanga, na ŭla ona wŭva ŭmanthaa kwelelŭka na ŭthyoeku *kuma nzŭlanŭ ŭla ya w'o----* Ithyŭ tŭkatuma mo masama ūsilŭlo wŭ woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
لِلْعَالَمِ فِيهِ وَالْبَادِ ۝ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ
بِظُلْمٍ نُدِقْهُ مِنْ عَذَابِ الْيُسُوفِ ۝

LUKU 4

27.Na *lilikanai ŭvinda yŭla* Ithyŭ twamŭaŭe Avalamu kŭtuto kya ŭla Nyŭmba *na twasya*, 'Ndŭkambŭlanany'e Nyie na kŭndŭ ona kŭva, na mŭkalye Nyŭmba Yakwa yŭ ntheu kwa asu ala

وَلَاذِبُونَ إِلَى بُرْهُنِمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا يُشْرِكَ
بِشَيْءٍ وَطَهَّرَ بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۝

mamfthy0l0l0kaa, na asu ala ma0ngamaa, na asu ala makumanaa na k0val0ka nthf matullfye ndu vamwe na mothy0 moo nthfni wa Mboya.

28.'Na tavany'ai kwa mbaa-and0 onthe 0voo wa Haji. Mo makooka vala we 0f maendete na maa0, na 0l0l0 wa kfla ngamfle mosu, maumfle kfla nzla ya vaasa.

29.'Ntkana mo matonye k0k0sfla motandfthyo mayo kwoo na matonye k0weta syftwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nthfni wa matuk0 ala matw'ftwe, 0l0l0 wa nyam0 sya maa0 ana ta m0thema wa ng'ombe ila We 0nenganfte kwoond0 woo. Kwa 0u, Indf inyw'f yai katf wasyo na manengei Ifu ala mena thfna, na ala mena vata.

30.Indf, maekei meanflsye wfa wa kwfthesya mo ene, na meanflsye mawfvto moo, na maimfthy0l0l0ka fla Ny0mba Ng00.

31.Usu nf mwfa0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na 0la ona wfva winengae ndafa syInd0 ila ntheu sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kflkeethwa kf kInd0 kfseo kwake kwa Mwfa0 wake. Na ng'ombe nf mbf0kfllye kwenyu inyw'f Indf ti ila itavanftw'e kwenyu. Kwa 0u, fvathanei na 0vukyo wa mfvw'anano, na fvathanei na 0neeni wa 0v0ng0.

32.M0kfkala mwfnenganfte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kfla fvinda, m0tekwfanany'a kInd0 Nake We. Na 0la ona wfva wfananasya kInd0 na Ngai Mwene Vinya W'onthe, aval0kaa ta

وَأَذِّنْ فِي النَّارِ بِالْحَجِّ يَا تُوكَّ رِجَالًا وَعَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ۝

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَيْسَتِهِ الْأَنْعَامِ
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْبَاسِ الْقَوِيِّ ۝

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَشَهُؤَهُمْ وَلِيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلِيَنْظُرُوا
بِالْبَيْتِ الْعَرَبِيِّ ۝

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظِمِ حُرْمَةَ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ
رَبِّهِ وَأَجَلْتُ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ
فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ
الزُّورِ ۝

حُنْفَاءً لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا حَرَّمَ السَّمَاءَ فَتَخْطَفُ الطَّيْرُ
أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ۝

umŕte vand0 vat00lu, na ny0nyi
nim0vulasya, kana kŕseve kŕkam0kua
kŕkam0twaa vand0 vaasa.

33.Uu nŕw'o. Na 0la w'itafaa Syama
ntheu sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe—ow'o, 0u *umanaa* na 0l0ngalu
wa ngoo.

ذٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى
الْقُلُوبِ ۝

34.Nthŕnŕ wasyo *nthembo* ve
motandŕthyo kwoond0 wenyu kwa
ŕvinda yŕtwe, ŕndŕ vand0 vasyo va
kumŕw'a nŕ nthŕnŕ wa ŕla Ny0mba-ya-
Tene.

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعٌ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا
إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

LUKU 5

35.Na kŕla mbaŕ ya and0, Ithyŕ
nŕtwamase0vŕsye myumŕlye yoo ya
nthembo, nŕkana mo matonye k0weta
syŕtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŕ00 wa nyam0 ila sya ma00 ana sya
m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganŕte kwoond0 woo. Kwa 0u,
Ngai wenyu nŕ Ngai Umwe; kwa 0u,
ŕnenganeŕ inyw'ŕ inyw'onthe Kwake.
Na matavyei 0voo m0seo ala auu.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِنَّهَا
لِلَّهِ وَاجِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ۝

36.Ala ngoo syoo syus0awa nŕ w'ia yŕla
Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa,
na ala momŕŕasya kŕla kyonthe
kyamakwata na ala masyaŕŕasya Mboya,
na kumya katŕ wa ila Ithyŕ t0nenganŕte
kwoond0 woo.

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّت قُلُوبُهُمْ وَالضَّالِّينَ
عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالنَّبِيِّينَ الضَّالُّونَ وَمِمَّا رَزَقَهُمْ
يُنْفِقُونَ ۝

37.Na katŕ wa Syama Ntheu sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ithyŕ nŕt0nyuvŕte
kwoond0 wenyu ngamŕle sya
k0thembwa. Nthŕnŕ wasyo ve *0seo*
mwingŕ kwenyu. Kwa 0u, iweteŕ syŕtwa
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَأَبْدَانَ جَعَلْنَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا حَيْدٌ فَادُّرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ فَإِذَا
وَجَّهْتُمْ جُنُوبَهَا فَكَلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرًا
الْمَعْرُودَ كَذٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

iÜngeme syovetwe mthlanf. Na yfla syavalÜka nthf na wea syf ngw'Ü, Indf yai katf wasyo na mÜnengei lfu Üla wña vata Indf e mwlanfe na Üla Üvoyaa. Uu nfw'o lthyf tÜtumfite syfthwe syf mbfw'i kwenyu, nfkana mÜtonye kÜtÜnga mÜvea.

38.Nyama syasyo iimÜvikflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kana nthakame yasyo, Indf ÜlÜngalu wenyu nfw'o ÜmÜvikflaa We. Uu nfw'o We wainyivisye syo kwoondÜ wenyu, nfkana inyw'f mÜtonye kÜmÜtafa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondÜ wa kÜmÜtongoesya inyw'f. Na matavyei Üvoo mÜseo asu ala mekaa moseo.

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحْمَهَا وَلَا مِثْمَهَا وَلَكِنَّ يَنَالَهُ
التَّقْوَىٰ مِنكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتَكْبُرُوا اللَّهَ
عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَبَشِّرِ الْحَسِينِينَ ﴿٣٨﴾

39.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmasifflaa asu ala metfkflaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ona Ümwe Üla Üte mÜfkfku kana Üla Üte mÜvea.

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الَّذِينَ كَفَرُوا ﴿٣٩﴾

LUKU 6

40.Uthei wa kÜkita nfmÜnengane kwa ala makwatfw'e kaÜ nÜndÜ mo nfmavffw'e--- na Ngai Mwene Vinya W'onthe ena Ütonyi wa kÜmatethya mo--

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41.Asu ala malÜngfwtw'e kuma mfsyfnf yoo vate ÜlÜngalu kfumi nÜndÜ mo maisye, 'Mwfai waitÜ nf Ngai Mwene Vinya W'onthe tÜ,' na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamalÜngya andÜ amwe kwoondÜ wa ala angf, vate nzika, MakalÜ na Makanisa na NyÜmba sya kÜvoyea na Mfsikiti na Masinakoke ila nthfnf wasyo syftwa ya Ngai Mwene

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ
يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
بِبَعْضٍ لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَ
مَسَاجِدٌ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَبْصُرَنَّ
اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

Vinya W'onthe yfweteawa kaingf. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamutethya ūla we ūmūtethasya We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o, nī Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

42.Asu ala, Ithyl twamaia ūlū wa nthl, makālūmasya Mboya na kūfva Saka na kwīfya kwīkwe maūndū ala maseo. Na kūvatana mothūku. Na mūminūkūllyo wa maūndū onthe, wīkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ إِن مَكَّنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ
الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾

43.Na ethwa mo mekwīta we mūkengani, ūu now'o ala maī mbee woo, Andū-ma-Noa na Mbaīsyā Aati na Athamuti ota ūu nīnāmetie Athani moo akengani.

وَأَن يَكْذِبُونَ فَقَدْ كَذَّبَ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٢٣﴾

44.Na ūu now'o andū ma Avalamu na andū ma Loto meekie.

وَقَوْمَ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمَ لُوطٍ ﴿٢٤﴾

45.Na andū ala mat0aa Mitiani. Na Mose ota ūu nīweetiwe mūkengani. Indī Nyie nīnāmanengie alei ūvinda. Indī Nyie nīnamakwatie mo, na nī ūalyūlo mūthūku wīana ata ūla Nyie naetie nthīl woo!

وَ أَصْحَابِ مَدْيَنَ وَ كَذَّبَ مُوسَى فَأَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ
ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٥﴾

46.Na nī mīsyī yfana ata ūla Ithyl tūmyanangfite, ūla yo yanengiwe wīki-wa-naī, kūvika yang'uthūlangwa na iala syayo; na nī ithima syāna ata ila syatiiwe na masūmba manenena mbenge mbūkūlūlu!

فَكَأَيُّ مَن قَرِيْبٍ أَهْلَكْنَاهَا وَ هِيَ ظَالِمَةٌ فِيهَا
خَآوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَ يَبْنُونَ مَعْظَلَةً وَ قَصْدٍ
مَّشِينِ ﴿٢٦﴾

47.Mo nomaanganga ūlū wa nthl, nīkana makethwa na ngoo sya kūmanya nasyo, kana matū ma kwīw'a namo? Indī ū-w'o nīkana ti metho matonaa

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا

nthI, IndI ngoo ila syI ith0inI nIsyo ilalinda.

48.Namo me0k0lya we 0kalaate 0silfIlo, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga 0tianIfo Wake. Na nIw'o, m0thenya 0mwe kwa MwIai waku nI myaka ngili 0talinI wenyu.

49.Na nI mIsyI yIana ata Ila Nyie namInengie Ivinda, yIla ekali mayo matwIkie eki-ma-naI? Na Nyie IndI nInamIkwatie, yo na Kwakwa nIkw'o 0al0ko.

LUKU 7

50.Asya, 'Inyw'I mbaa and0, Nyie nI M0kaanany'a wI 0theinI kwenyu.'

51.Asu ala metIkIlaa na kwIka meko maseo, ve 0ekeo kwoo na kya0ya kya ndafa.

52.IndI ala mething'Ilasya k0kita na Syama Siit0, makyenda k0kyasya kIeleelo Kit0 vinya ,---aa nImo makatw'Tka ekali ma MwakinI.

53.IthyI t0yaam0t0ma Mwathani ona IndI kana M0t0mwa mbee waku we, IndI we yIla wendie k0k0ma wIa wake Ila we waeleele, Satani nIweeklie isiii nzIani Ila we wendaa. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe n0vetaa isiii ila Satani wIte. Na IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe n0l0l0mIilasya na Vinya W'on the Syama Syake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI 0manyi W'onthe, M0I.

تَعْمُ الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي

الضُّلُوبِ ﴿٤٨﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٩﴾

وَكَاذِبِينَ مِنْ قَوْمٍ أَهْلَيْتَ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ لِنَفْسِهَا فَتَذَرُهَا كَالَّذِينَ أَغْرَبْتُمْ وَأَخَذْتُمُوهَا وَالَّذِينَ لَا يَرْجُونَ عَذَابَ اللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٥٠﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَاتُكَ إِلَى اللَّهِ الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْفِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُعَكِّفُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

54. We *n̄w̄n̄k̄lasya* Ou n̄kana isit̄n̄ ila Satani w̄k̄l̄aa nzian̄i sya Athani Utato kwa asu ala nth̄n̄i wa ngoo syoo ve Owau na asu ala ngoo syoo syUm̄th̄t̄w'e---na vate nzika, eki-ma-nañ n̄aendu vaasa m̄no *n̄nyon̄i*.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَيَفِي شِقَاقِي بَعِيدٍ ﴿٥٤﴾

55. Na kana asu ala manengetwe ōmanyi matonye kōmanyi kana n̄i w'ō kuma kwa Mw̄ai waku, na n̄kana mo matonye kw̄t̄k̄l̄a na ngoo syoo itonye k̄Um̄w̄nyiv̄sya We. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē n̄omatongoeasya asu ala met̄k̄l̄aa nzlan̄i l̄a ya w'ō.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادٍ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

56. Na asu ala matet̄k̄l̄aa maikaeka kw̄thwa na nzika ūōō wa w'ō k̄ōvika ūa Saa ūvike kwa k̄th̄ōōōm̄ōk̄l̄o ūōō woo kana voke ūsif̄l̄o kwoō wa m̄thenya wa wananḡko.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مَرِيَّةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيبِهِ ﴿٥٦﴾

57. Usumb̄i m̄thenya ūsu ūkeethwa w̄i wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. We akatw'a kat̄l̄ woo. Kwa ūu asu ala met̄k̄l̄aa na kw̄ka meko maseo makeethwa M̄ōndan̄i ya Utanu.

إِنَّكَ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ التَّعْلِيمِ ﴿٥٧﴾

58. Ind̄i asu ala metet̄k̄l̄aa, na kw̄ilea Syama Sit̄ō, makeethwa na ūsif̄l̄o ūth̄n̄asya.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فاولئك لهم فِي عَذَابٍ مُهِينٌ ﴿٥٨﴾

LUKU 8

59. Na asu ala mam̄tiaa m̄s̄ȳi yoo kwoond̄ō wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na ind̄i makȳōawa kana maikw'a, Ngai Mwene Vinya W'onthē vate nzika, akanengane kyaōya k̄l̄seo kwoond̄ō woo. Na vate nzika, Ngai

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قَلْبُوا أَوْ مَا تَوَلَّوْا يَدْرَأُهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَكَنُ الْعَالَمِينَ ﴿٥٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ We MŪneganĩ-Ula-MŪseo VyŪ.

60. We vate nzika, akatuma mo malika vandŪ vala vakamendeesyā mo mŪno. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nĩ Umanyi-W'onthe, MŪmĩsya.

لَيْدِ جَلَّتْهُمْ مُدْ خَلَا تِرْضُونَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

61. Uu *Okeethwa Du*. Na Ūla ona wĩva Ūĩvanĩsya kwĩanana na ŪthŪku Ūla we wĩkwĩtwe, na ĩndĩ aivĩfw'a, Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika akamŪtethya. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŪvetangi-wa-naĩ, na nĩ MŪekanĩ.

ذَلِكَ وَمَنْ عَابَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ يَتْبَغِ عَلَيْهِ لَيَنْصُرْتَهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ﴿٦١﴾

62. Uu nŪndŪ Ngai Mwene Vinya W'onthe alikasyā ŪtukŪ nthĩnĩ wa mŪthenya, na akalikya mŪthenya nthĩnĩ wa ŪtukŪ, na nŪndŪ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i W'onthe, Woni-W'onthe.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي الْبَيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٢﴾

63. Uu nŪndŪ, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla nĩ We w'o, na kĩla mo makĩkaĩlaa Ūtee Wake nĩ ŪvŪngŪ, na nŪndŪ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ula-Wĩ-ĪŪĪŪ, Ula-MŪnene.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٣﴾

64. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheesyā kĩw'o kuma ĩtunĩ na nthĩ ĩitwĩka ya kĩsŪnzŪnĩ? Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula MŪkunĩkĩli MŪno VyŪ, MŪmanyi-Wa-Syonthe.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٤﴾

65. Syonthe ĩla syĩ matunĩ na syonthe ĩla syĩ ĪŪĪŪ wa nthĩ nĩ Syake. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyanĩsyē-We-Mwene, Ula-wa-KŪtafwa.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُ الْغَيْبُ الْحَيْدُ ﴿٦٥﴾

LUKU 9

66. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nUmwIw'fthIsye inyw'I kIla ona kIva kI I0I0 wa nthI, na ngalawa ila syIsIlaa 0kanganI kwa mwIao Wake? Na We n0sIlIaa syInd0 sya matunI iikaval0ke I0I0 wa nthI vate 0thei Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0uu na Aus0Itwe nI tei kwa and0. ^{2*}

لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُنسِكُ السَّمَاءَ أَن تَقَعَ
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرؤُوفٌ
رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾

67. Na We nI We Ula wam0nengie inyw'I. thay0, na IndI We akam0kw'fthya, na IndI akam0nenge thay0 *ingI*. Vate nzika, m0nd0 nI mwene k0lea k0t0nga m0vea vy0.

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُبَيِّنُ لَكُمْ ثُمَّ يُخَيِّمُكُمْ
إِنَّ الْإِنسَانَ لَكُفُورٌ ﴿٣٧﴾

68. Kwa kIla mbaI ya and0 Ithyl nI0nyuvIte nzIa sya 0thaiti ila mo maatlIaa; kwa 0u, mo maikakaanane naku I0I0 wa 0nd0; na we fthokye we kwa MwIai waku, n0nd0 vate nzika, we 0atlIe 0tongoi 0la wa w'o.

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَارِعُكَ
فِي الْأَمْرِ إِذْ عُرِضَ إِلَيْكَ إِلَّا أَتَكَ لَعَلَى هُدًى
مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٨﴾

69. Na ethwa mo nIme0kaananIa naku, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI nesa vy0 0nd0 inyw'I mwIkaa.

وَأَن جَدَّوْكَ فَقَالَ اللَّهُ أَغْمٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

70. 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katI wenyu M0thenya wa Uthay00kyo I0I0 wa ma0nd0 ala inyw'I mwavath0kanganIaa.'

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٠﴾

71. We nowIsI kana Ngai Mwene Vinya W'onthe n0kIsI kIla ona kIva kIla kI matunI na I0I0 wa nthI? Vate nzika, *syonthe nis0vItwe* nthInI wa Ivuku, na

لَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَّا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٤١﴾

² *Veonany'a kana ndeto Ino '0thei' 0wetaa k0val0kanga kwa ilfo sya Itu, na syInd0 ingI sya matunI ila imIval0kangIlaa nthI kwa mavinda.

Ou nī ōvōthō kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

72.Namo nīmathaithaa ōtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla We ōtakītheesye mwīlao, na kīla mo mate na ōmanyi wakyō. Na kwa asu ala mekaa mothōku vai mōtetheesya.

73.Na yīla Mīsoa Yaitō yī ōtheinī yasomwa kwoo, we ōkoonā ōlei mothyōnī ma asu ala matetkīlāa. Ovakuvī / mamavithōkfe ala meōmasomea Mīsoa Yaitō. Asya, 'Nīmōtavye inyw'I kīndō kīthōku mōno vyō kōvīta kyu? Kyo nī ōla Mwaki! Ngai Mwene Vinya W'onthe nōwathanīte w'o kwa asu ala metkīlāa. Nīw'o ōsu nī wīkalo mōthōku!

LUKU 10

74.Inyw'I andō, ngelekany'o nīnengane, kwa ōu, mīthukīlseyi yo. Vate nzika, asu ala inyw'I mōmekāllāa vandō va Ngai Mwene Vinya W'onthe maitonya kōmba ona ngi, ona makombana onthe vanwe nōndō wa kīleelo kīl. Ona ngi īkavulya kīndō kuma kwoo, maitonya kōkyosa na kōkītōnga. Ōw'o, elī nī onzi mōmanthi na mōmanthwa.

75.Mo maimōtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndāfa ila imwāllīte We. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe amanyuvaa Atōmwa kuma kafī wa alāfka, na kuma kafī wa andō. Vate

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝

وَإِذَا تَنَزَّلَتْ عَلَيْهِمُ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ نَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ عَلَيْهِمُ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ كُمِبٌ ۚ فَمَنْ ذَلِكُمُ النَّارُ وَعَدَّهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَنْ يُصِيرُ ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ صُرْبٌ مَثَلٌ فَأَسْتَجْعُوا اللَّهَ ۚ إِنْ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ ۚ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ۝

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّى قَدَرِهِ ۚ إِنْ اللَّهُ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI
W'w'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

77. We nfwisi kila ki mbee woo na kila ki
Itina woo; na maUndu onthe
makatungwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَعْلَمُ مَا يَبِينُ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ مَرْجِعُ
الْأُمُورِ ۝

78. Inyw'I ala mwitkflaa, kumanai na
tulyai-ndu na mothyu menyu MboyanI,
na muthaithei Mw'ai wenyu, na Ikai
meko maseo nkana mUtonye kwafaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

79. Na Ithing'I tseyi kwoondU wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe OndU kUmwaIfite
inyw'I kwIthing'I tnya. We nUmNyuvIte
inyw'I, na ndaillle mUio mUito I0I0
wenyu nthInI wa ndInI; kwa Ou atfai
mUtkfIto wa Ithe wenyu Avalamu; We
amwItie inyw'I Masilamu kwelI mbee na
nthInI wa Ivuku yIf, nkana MUtUmwa
atonye kwIthwa ngUsI I0I0 wenyu, na
nkana inyw'I mUtonye kwIthwa ngUsI
kwa mbaa-andU-onthe. Kwa Ou
syaIfsyai Mboya na Ivai Saka, na
mwIkwaIflei Ngai Mwene Vinya
W'onthe mUImItye. We nI MOnere
wenyu. MUnene MUseo vyU na
MUtetheesya MUseo vyU!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِثْلَ
أَيِّنْكُمْ اِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ هَذَا مِنْ
قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ
مَوْلَاؤِي وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ مَكِّيَّةٌ

AL - MUMINUUN (Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

2. Vate nzika, úkflyo níúkaa kwa efíkli,
3. Ala mena wínyivyo nthíní wa Mboya
syoo,

4. Na ala mevathanaa na maúndú
mathúku onthe,

5. Na ala mena kíthito nthíní wa kumya
Saka,

6. Na ala masúvíaa úthei woo---

7. Ateo kwa iveti syoo kana ala me
uungu wa moko moo ma aúme, núndú
Índí asu nímo mate nthoni namo;

8. Índí asu ala mamanthaa kíndú kíngí
Íúú wa úu ní eki-ma-naí---

9. Na ala masúvíaa mawívíto moo na
motianío moo,

10. Na ala masúvíaa nesa úsyafísyá wa
mboya syoo.

11. Aa nímo atíwa,

12. Ala makatíwa Itu. Mo nívo
makekalaa.

13. Níw'o, Ithíyí nítwamúmbie mÚndú
kuma kítooní kya yúmba;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ②
الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خُشِعُونَ ③

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ④

وَالَّذِينَ هُمْ لِلذَّكْوَةِ فِعْلُونَ ⑤

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ حَافِظُونَ ⑥

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
غَيْرٌ مَلَأَمِينَ ⑦

فَمَنْ ابْتغىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعُدُونَ ⑧

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ زَعُونَ ⑨

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ⑩

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ⑪

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑫

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ طِينٍ ⑬

14.Na Indī Ithyl nftwamw'ie ta flovoto ya manzi vandū vasūvftku;

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٤﴾

15.Na Indī Ithyl nftwayiseūvisye flovoto ya manzi yatwika yfanga ya nthakame; na Indī ithyl nftwayiseūvisye yfanga ya nthakame yatwika kīndū kīne mūvw'anīle; na nthīnī wa kīndū kyu kīte mūvw'anīle tweekfa mavīndī na mavīndī asu twamavw'ika na nyama; na kuma vau Indī, twakfany'a kwīthwa kyūmbe kīngī. Kwa ūu, kūathimwa nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Mūmbi Mūseo Vyū katī wa ombi.

فَخَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُسَكَّنَةَ ﴿١٥﴾
فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ﴿١٦﴾
فَتَبَرَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٧﴾

16.Na Itina wa Ūu Indī, vate nzika mūkakusaa.

ثُمَّ إِنَّا كَرَّمْنَا بَعْدَ ذَلِكَ لَقِيَّتُوهُنَّ ﴿١٨﴾

17.Indī Mūthenyanī wa Uthayūkyo inyw'ī mūkathayūkw'a.

ثُمَّ إِنَّا كَرَّمْنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَقِيَّتُوهُنَّ ﴿١٩﴾

18.Na Ithyl nftūmbīte matu mūonza fūlū wenyu mekalanīle yīmwe fūlū wa yīngī, na Ithyl tūiūvūthasya Ūmbi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ﴿٢٠﴾ وَمَا كُنَّا مِنَ الْخَالِقِينَ غَافِلِينَ ﴿٢١﴾

19.Na Ithyl nftwatheesye kīw'ū kuma Itunī kwīlanana na kīthimo, na Ithyl nftwatumie kyo kīkala fūlū wa nthī----na ow'o Ithyl Nithyl twīyafaa kwīveta kwakyo---

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَأْنَاهُ فِي الْأَرْضِ حَبًّا ﴿٢٢﴾ وَاتَّاعَلَى ذَهَابٍ بِهِ لِقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾

20.Na Ithyl nftwaseūvisye mīūnda ya mīfende na mīsavivū kwoondū wenyu; na matunda maingī nthīnī wayo; na amwe mamo inyw'ī nīmūmafsaa.

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّنْ نَّجْوًى وَأَعْنَابٍ لَّكُم فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٤﴾

21.Na mūfī Ūla Ūmeaa Kīfmanī kya Sinaī; umasya mauta na syaŪny'wa nyingī kwa asu ala mafsaa.

وَشَجَرَةٍ تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدِّهْنِ وَصِنْفٍ لِّلْأَكْلِينَ ﴿٢٥﴾

22.Na nthĩnĩ wa ng'ombe ve Tsomo ota ōu kwenyu. Ithyl nĩtũmũnengae kyaũnyw'a kĩla kĩ mavunĩ masyo na nthĩnĩ wasyo mwĩna motandĩthyo maingĩ, na imwe syasyo ota ōu nĩmũsyĩĩsaa;

وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّذِقُكُمْ مِمَّا فِي بَطْنِهَا
وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na ƧoƧo wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa inyw'ĩ nĩmũkuawa.

﴿٢٣﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَالِكِ تُمْسَلُونَ ﴿٢٣﴾

LUKU 2

24.Na Ithyl nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, nake asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na anene ma andũ make, ala maleile kwĩfkĩla maisye, 'We no mũndũ otenyu inyw'ĩ; we amantha kwĩtw'ĩkĩthya mũnene wenyu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendie, vate nzika We aĩ atonya kwĩthwa atheeisye alaĩka. Ithyl tũyaaƧw'a kũndũ ta kyu kuma katĩ wa maalfthe maitũ ala ma mbee ona vanini.

فَقَالَ الْكَلْبُؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلَكُمْ يُرِيدُ أَنْ يُتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ
مَلَائِكَةً ۚ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأُولَئِينَ ﴿٢٥﴾

26.We nĩ mũndũ ōkwatƧwe nĩ ndũũka tũ; kwa ōu, eteelai, ōvoo wake kwa Ƨvinda.'

﴿٢٦﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فُتِرَ تَصْرَافَهُ حَتَّىٰ جَبِينِ ﴿٢٦﴾

27.We Noa aisye, 'Ame Mwĩai wakwa, ndethye Nyie nũndũ mo nĩmandwĩkĩthĩtye nyie ta mũkengani.'

﴿٢٧﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتُ بُونِ ﴿٢٧﴾

28.Kwa ōu, Ithyl nĩtwamũtwaĩe we ōvuany'o tũkyasya, 'Seũvya Ngalawa uungu wa metho Maitũ na kwĩanana na ōvuany'o Witũ. Na yĩla mwĩfao Witũ wavikie, na mbuluti sya nthĩ syavulutya,

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَوَحَيْنَا
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيرُ ۖ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ
كُلِّ نَوْجٍينِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَقَىٰ عَلَيْهِ

likya ilf ilf sya kfla mŭthemba, nŭme na nga, na andŭ ma nyŭmba yaku, ateo asu moo ala ndeto iminŭte kŭvŭtŭkŭthw'a. Na we ndŭkandavye Nyie ŭvoo wa asu ala meklŭte naŭ; mo makanyw'ŭthw'a kŭw'ŭ.

الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٥٠﴾

29.'Na we wamina kwŭkala Ngalawanŭ we na asu ala me vamwe naku---asya, 'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ŭtŭtangŭŭe ithyŭ kuma andŭnŭ mate alŭngalu!

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفَلَاحِ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

30.'Na asya, 'Mwŭai wakwa, nenge nyie kŭŭngama kŭathime, nŭndŭ We Nue Ula Mŭseo Vyŭ wa ala matumaa andŭ maŭngama.'

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبْرَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٢﴾

31.Nŭw'o, nthŭnŭ wa ŭndŭ ŭŭ ve Syama. Na nŭw'o, Ithyŭ nŭtwŭthŭŭtwe mavinda onthe tŭimatwaa andŭ ŭtatwanŭ.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنَّا لَكَبِيرَاتِينَ ﴿٥٣﴾

32.Na ŭndŭ Ithyŭ nŭtwamyŭkŭlŭlye nzyawa ŭngŭ ŭtina woo.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٥٤﴾

33.Na Ithyŭ nŭtwamatŭmie amwe moo ta Atŭmwa kuma katŭ woo ene ala maisye, 'Mŭthŭkŭmei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mŭi na Ngai ŭngŭ ateo We. ŭndŭ inyw'ŭ nomŭkamŭkŭla Ngai?

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

LUKU 3

34.Na anene ma andŭ make, ala maleile kwŭtkŭfla na malea ŭmbano wa Itunŭ na ala Ithyŭ twamatonyethisye kwŭkala nesa nthŭnŭ wa thayŭ wa nthŭ ŭno, maisye, 'Uŭ nŭ mŭndŭ otenyu inyw'ŭ. We aŭsaa okŭla inyw'ŭ mŭŭsaa, na kŭnyw'a okŭla inyw'ŭ mŭnyusaa.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِيعَازِ الْآخِرَةِ وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٥٦﴾

35.'Na ethwa inyw'I nfm00mw'w'a o m0nd0 tenyu inyw'I ene, IndI inyw'I m0keethwa mw'ina wasyo.

وَلَيْنَ اطْعَمْتُمْ بِشْرًا فَشَلَّكُمْ اِنَّكُمْ اِذَا الْخَيْرُ يَنْزِلُ ﴿٣٥﴾

36.'We emw'ia kana inyw'I y'la m0kakw'a na k0tw'Tka k'ftoo na mav'IndI, nfm0kasyoka k0thay00kw'a 'ngI?

اَيُّدُكُمْ اِنَّكُمْ اِذَا اَمْسَمْتُمْ وَكُنْتُمْ تَرَابًا وَعِظَامًا اَنْتُمْ مَخْرُوجُونَ ﴿٣٦﴾

37.'Ma0nd0 ala inyw'I mwath'itwe me vaasa, vaasa m0no na 0la w'o.

هِيَاهُنَّ هِيَاهُنَّ لِيَا تُوْعَدُونَ ﴿٣٧﴾

38.'No vaa t0 vala ithyI tw'ikalaa thay0nI wit0. IthyI t0kw'T'aa vaa na t0t0aa vaa, na ithyI t0ikathay00kw'a 'ngI ona IndI.

اِنَّ هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٨﴾

39.'We no m0nd0 t0 0se0v'itye 0v0ng0 t0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ithyI t0ikamw'it'k'la-we.'

اِنَّ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ اِنْتَرَىٰ عَلَىٰ اللّٰهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُۥ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

40.We aisye, 'Mw'iai wakwa, ndethye nyie, n0nd0 mo nfmambosete nyie ta m0kengani.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَدَّبْتُ بِكَ ﴿٤٠﴾

41.Ngai aisye, 'Mo makeethwa me ma kw'lila nth'InI wa 'vinda 'kuvI.'

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْحَنَنَّ بُدْمِيْنٌ ﴿٤١﴾

42.IndI 0sil'flo n'fwamakwatie mo kw'lanana na w'o, na IthyI n'fwamatw'ik'ithisye mo ta mavuti. N'fmethwe me auman'ie IndI, and0 ala mekaa naI!

فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَيِّ فَجَعَلَهُمُ غُثَاءً بُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ ﴿٤٢﴾

43.IndI IthyI n'fwook'lilyle nzyawa 'ngI 'ftina woo.

ثُمَّ اَنْتَأْنَا مِنْۢ بَعْدِهِمْ قُرُونًا اٰخَرِيْنَ ﴿٤٣﴾

44.Vai and0 matonya k0v'it0ka 'vinda yoo y'la y'fw'itwe, ona mo maitonya k0tiwa 'ftina wayo.

مَا تَسْبِقُ مِنْۢ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَمَا يَسْتَاخِرُونَ ﴿٤٤﴾

45.Indi Ithyi nftwamatUmie AtUmwa Maitu Omwe Itina wa Ola Ungi. Klla Ivinda andu mavikwe ni MutUmwa woo mo nfmamUtW'Klithasya we ta mukengani. Kwa Ou, Ithyi nftwamaatfanIsye Umwe Itina wa Ungi nthini wa wanangiko na Ithyi nftwamatwklithisye mo ta mbano tu. Methwe me aumanfe, indi, andu ala matetkllaa!

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا
كَذَّبُوهُ فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثًا
فَبَعْدًا لِتِلْكَ الْأَيُّمُنُونَ ﴿٥٠﴾

46.Indi nftwamUtUmie Mose na mwana nyinyia Aluni, mena Syama Siitu na utonyi mUtheu,

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا
وَسُلْطِينَ مُبِينِينَ ﴿٥١﴾

47.Kwa Valao na anene make; Indi mo nimeekathlie namo mai andu ang'endu.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَأَسْكَرْنَا وَكَانُوا قَوْمًا
عَالِينَ ﴿٥٢﴾

48.Namo makulilye, 'Ithyi twimetklla andu eli ala maili otaitu oyila andu moo ni athukumi maitu?

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ بِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا
عِبَادُونَ ﴿٥٣﴾

49.Kwa Ou, mo nfmametrie akengani, na mo mai kati wa asu ala maanangiwe.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٥٤﴾

50.Na Ithyi nftwamUnengie Mose Ivuku, nkana mo matonye kutongoewa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَحْتَدُونَ ﴿٥٥﴾

51.Na Ithyi nftwamUtWklithisye mwana wa Malia na nyinyia wake Kyama, na Ithyi nftwamatanglie mo na nftwamatetheisye mo kuvika nthi ila mbuklillu, vandu va uthUmuo na mbuluti ivititye kfw'u.

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّةً آيَةً وَأَوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ
رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٦﴾

LUKU 4

52.Inyw'i AtUmwa, yai kati wa syindu ila ntheu, naikai mawla maseo. Ntw'o, Nyie nlnsi nesa undu Ola inyw'i mwikaa.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَأَعْلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

53. Na *manyai* kana nguthu Ino yenyu nĩ nguthu oĩmwe, Na Ninyie nĩ Mwĩai wenyu. Kwa ũu, ngiei Nyie nĩnyioka.

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٣﴾

54. Mo nĩmanyafkisyee ũvoo woo kĩlungu kwa kĩlungu katĩ woo ene, kĩla nguthu Ikĩtanĩa mũno kĩla yĩna kyo.

فَقَقِّظُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٤﴾

55. Kwa ũu, maeke mo nthĩnĩ wa kĩthokoany'o kyoo kwa Ivida.

فَدَرَّهُمْ فِي غَمَرَاتِهِمْ حَتَّى حِينٍ ﴿٥٥﴾

56. Mo mesũanĩa kana kwoondũ wa ũthw'ii na syana ila Ithyĩ tũmatethasya nasyo,

أَيَحْسَبُونَ أَنَّنَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَّاءٍ وَبَيْنٍ ﴿٥٦﴾

57. Ithyĩ tũkakalaata kũmeka mo nesa? Aiee, ĩndĩ mo maimanyaa.

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٧﴾

58. Nĩw'o, asu ala nũndũ wa wĩa wa Mwĩai woo mavinda onthe maũngamaa *mesũvĩĩe naĩ*.

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٨﴾

59. Na ala metkĩlaa Syama sya Mwĩai woo,

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

60. Na asu ala matamũwetanĩasya Mwĩai woo na atindany'a.

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

61. Na asu ala maumasya kĩla maumasya ngoo syoo syusũĩtwe nĩ w'ia nũndũ kwa Mwĩai woo nĩkw'o makasyoka--

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦١﴾

62. Aa nĩmo ala mekalaataa kwĩka meko maseo, na aa nomo me vaasa mbee woo.

أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦٢﴾

63. Na Ithyĩ tũiũkuĩthasya thayũ ona wĩva mũio ũla w'o ũtatonya kũvikya, na Ithyĩ twĩna Ivuku yĩla yĩneenaa w'o, na mo maikavĩtĩw'a.

وَلَا تَكُلِفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

64. Aiee, ngoo syoo iiyiŋsŋvŋaa Ivuku yŋŋ ona vanini, na mbee wa ŋu, mo nŋmakwatene na meko angŋ.

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَذَا وَكَهْمًا أَعْمَالٌ
مَنْ دُونَ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عِائِدُونَ ﴿٣٧﴾

65. Kŋvika, yŋla Ithyŋ twamakwata na ŋsilflo, amwe moo ala malikŋte motanunŋ, sisyai, mo nŋmaŋŋaa ŋtethyo.

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ
يَجْرُونَ ﴿٣٨﴾

66. Mŋikaŋŋe ŋtethyo mŋthenya ŋŋ, ow'o inyw'ŋ mŋitethw'a Nithyŋ.

لَا تُجْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ قَمَاتًا لَتَنْصُرُونَ ﴿٣٩﴾

67. Nŋw'o, inyw'ŋ nŋmwasomeawa Mŋsoa Yaitŋ, ŋndŋ inyw'ŋ nŋmwamŋtiaa mŋkasyoka na ŋtina na itiinyo syenyu,

قَدْ كَانَتْ آيَاتِنَا عَلَيْكُمْ فَلَنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ
تَنْكُصُونَ ﴿٤٠﴾

68. 'Anene mwŋ na ngŋlŋ, mŋitavany'a movoo ŋlŋlŋ wa -yo *Kulani* ŋtukŋ, mŋkŋneena maŋndŋ ma mana.'

مُتَكَلِّفِينَ لِي بِهِ سِيرًا لَهَا جُرُودٌ ﴿٤١﴾

69. Mo ŋndŋ, nomasŋanŋŋte ŋlŋlŋ wa Ndeto Ntheu kana komavikŋwe nŋ kŋla kŋtaamavikŋa maaŋthe moo ma tene?

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَهُمْ يَأْتِ
آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٤٢﴾

70. Kana mo nomeŋmanya Mŋtŋmwa woo, ŋndŋ mo meŋmŋlea we?

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٤٣﴾

71. Kana mo maasya, 'Nthŋnŋ wake ve ndŋŋka? Aiee, we amaetee mo ŋla w'o, na aingŋ mŋno moo nŋmamenaa ŋla w'o.

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ وَآلَتْهُمُ
لِلْحَقِّ كُرْهُونٌ ﴿٤٤﴾

72. Na takethwa ŋla w'o nŋkŋatŋŋa mawendi moo, matu na nthŋ na syonthe ila syŋ nthŋnŋ wasyo syŋthwa syalikile ithokoonŋ. Aiee, Ithyŋ nŋtŋmaetee mo ŋtao woo, ŋndŋ kuma kwa ŋtao woo ene, mo *yu* nŋmekwathŋka ŋtee.

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ
عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٥﴾

73. Kana we nŋmakŋlasya amwe moo ŋtuvi ona yŋmwe? ŋndŋ ŋtuvi ya Mwŋai waku nŋyo

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا وَقَرْجًا رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَخْيَرُ
الْوَزِيرِينَ ﴿٤٦﴾

Iseo Mūno Vyū; na We nī Ula-
Mūnangani Mūseo Vyū.

74.Na kwa ūla w'o vyū, we
ūmathokasya nzlanī Ila ya w'o.

وَأَنَّكَ تَدْعُهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٠﴾

75.Na asu ala matetfklāa Itu, ow'o mo
nīmelelūkite kuma nzlanī Ila.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ

لَنُكَيِّبُونَ ﴿٥١﴾

76.Na takethwa Ithyī nītwew'īte tei
Iūlū woo, na kūmaumya thīnanī woo,
mo vate nzika, methīwa maendeeie
kwīthīwa nthīnī wa wīki-wa-naī woo,
makyanganga ta ilalinda.

وَلَوْ رَجِبْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ قُرْبَىٰ لَاجْتَوَىٰ

فِي طُعْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٥٢﴾

77.Ithyī nītwamakwatie mo na ūsilflo.
Indī mo mayaaīnyivya mo ene kwa
Mwīai woo ona kana makathaithana
mena wīnyivyo.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا لَهُم بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكْبَرُوا رَبَّهُمْ

وَمَا يَنْصُرُهُمْ عُونَ ﴿٥٣﴾

78.Kūvika yīla Ithyī twamavingūfe
mūomo wa ūsilflo mwai, sisya, mo
nīmeyītūkaa.

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ

يَجْعَلُونَ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٥٤﴾

LUKU 5

79.Na We nī We Ula wamūmbfie
inyw'ī matū, na metho, na ngoo; *Indī*
inyw'ī mūtūngaa mūvea mūnini.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٥٥﴾

80.Na We nī We Ula ūmwingīvītye
inyw'ī Iūlū wa nthī, na Kwake We
nīkw'o inyw'ī mūkombanw'a.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُعْشَرُونَ ﴿٥٦﴾

81.Na We nī We Ula ūnenganae thayū,
na ūetae kīkw'ū, na mokonī Make ve
ūalyūko wa ūtukū na mūthenya. Indī
inyw'ī nomūkamanya?

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٧﴾

82.Indī mo maasya ūndū andū ala maī
mbee woo maisye.

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٥٨﴾

83. Mo maasya, 'Kya0! Ithyl twakw'a na kUtwlka mUthanga na mavindl t0, ow'o, ithyl nltUkathay00kw'a lngl?

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظًا مَا إِنَّا لَنَبْعُوْنُ ۝

84. 'Uu nfw'o ithyl twathiwe mbee, ithyl na maalthe mait0. KI ti kInd0 Indl nI mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِن هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

85. Asya, 'Nthl na syonthe ila syl nthlnl wayo nI sya0, ethwa inyw'I nImwIsI?.'

قُل لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

86. 'Mo makasya, 'Nl sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Asya, 'Inyw'I Indl nomUkatafka?'

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

87. Asya, 'N00 0la MwIai wa matu m0onza na MwIai -wa KIvIla KI nene- kya-UsumbI?'

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝

88. Mo makaasya, 'Nl sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Indl inyw'I nomUkekala mwIna w'ia?'

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

89. Asya, 'N00 0la kw'okonl Kwake ve 0sumbl wa syInd0 syonthe na Ula 0s0vIaa, na Ula Kwake vate s0vIka, ethwa inyw'I nImwIsI?'

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

90. NamO makaasya, 'Uu W'onthe nI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Inyw'I Indl, mUkengekaa ata?'

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنِي تُسْحَرُونَ ۝

91. Il, Ithyl nltUmaetee mo 0la w'o, namo vate nzika, nI akengani.'

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

92. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeyoseete mwana We-mwene, ona vai Ngai OngI ona 0mwe wI vamwe Nake We; kUkethwa 0u, kIla ngai yIthwa yoosie kIla yo yoombie, na vate nzika, imwe sylthwa syaisumbfkie ila lngl.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذًا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe Nataŵwe
ŪlŪ wa syonthe ila mo mamŵananasya
We nasyo!

93. MŪmanyi wa maŪndŪ ala matonekaa
na ala monekaa! Kwa Ūu, We E-IŪlŪ
mŪno mbee wa *syonthe* ila mo
mamŵananasya *We nasyo!*

عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَغَلَّا عَمَّا يُشْرَكُونَ ﴿١٦﴾

LUKU 6

94. Asya, 'Mŵai wakwa, ethwa We
Ūkambony'a nyie maŪndŪ ala mo
mateelemetw'e namo.

قُلْ رَبِّ إِنَّمَا تُرِيدُنِي مَا يُوعَدُونَ ﴿١٧﴾

95. 'Mŵai wakwa, Indī, ndŪkambie
nyie vamwe na andŪ eki-ma-naŵ.'

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

96. Na vate nzika, Ithyī twīna Ūtonyi wa
kŪkwony'a we kŵla Ithyī
tŪmateelemasya nakyō.

وَأَنَا عَلَىٰ أَنْ تُرِيدَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدْ رُؤُونُ ﴿١٩﴾

97. LŪngyai ŪthŪku na Ūla mŪseo vyŪ.
Ithyī nŵtŪimanyīŵte *syīndŪ* ila mo
mawetaa.

إِذْ فَعَّ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا

يَصِفُونَ ﴿٢٠﴾

98. Na asya, 'Mŵai wakwa, Nyie
nīmanthaa wīvitho nthīnī Waku nŪndŪ
wa mŵteelemangany'o ya Masatani.

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٢١﴾

99. 'Na Nyie nīmantha wīvitho nthīnī
Waku We, Mŵai wakwa, mo maikese
kŪnthengeea nyie.'

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَخَضَّرُونِ ﴿٢٢﴾

100. KŪvika, yīla kŵkw'Ū kyamŪkīa
Ūmwe woo, *akēŪvana* asya, 'Mŵai
wakwa, ndŪnge Ŵngī nyie,

كَيْ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجُونِي ﴿٢٣﴾

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ

101. 'Nīkana Nyie ndonye kwīka *meko*
ma ŪlŪngalu nthīnī *wa thayŪ* Ūla nyie
ndīŵte *īina*. 'Tiw'o, Ŵno no ndeto we

هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ

يُبْعَثُونَ ﴿٢٤﴾

On00neerā tū. Na Itina woo ve tūtū
kuvika muthenya ula mo
makathayū0kw'a ũngĩ.

102. Na yīla soo ūkavuvwa, vaikethwa
nd00 sya mŭkautĩ katĩ woo mŭthenyanĩ
Ūsu, ona maikakŭlany'a mŭnd0 na ūla
Ūngĩ.

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣٥﴾

103. Indĩ, asu ala ithimo syoo ikethwa
syĩ ngito *nthĩnĩ wa meko*, aa nĩmo ala
makethwa me aĩlu.

مَنْ ثَقَلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلَجُونَ ﴿٣٦﴾

104. Indĩ ala mawīa moo maseo
makethwa me mav0th0—aa nĩmo ala
manangaa mathay0 moo; namo
makekala Iianĩ-ya-Mwaki.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَيْرًا
أَنفُسُهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

105. Mwaki ūkavīvya mothyū moo
namo makamang'utha *nĩ woo* vau
nthĩnĩ.

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿٣٨﴾

106. Mĩsoa Yakwa ndyaasomwa
kwenyu inyw'ĩ, nenyu mwamyosa ta
ŭvŭngŭ?'

أَلَمْ تَكُنْ أَيْتِي تَتْلَىٰ عَلَيْهِمْ كِتَابَ كُنُوزٍ
تَكَذَّبُونَ ﴿٣٩﴾

107. Mo makaasya, 'Mwīai waitū,
ŪthŪku witū nĩwatŭkĩlilye ithyĩ vinya,
na ithyĩ twaĩ andŭ avĩtany'a.

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
ضَالِّينَ ﴿٤٠﴾

108. 'Mwīai waitū, tumye vaa, na Indĩ
twasyoka nthĩnĩ wa *wau wa matŭ*, ow'o,
ithyĩ tũkeethwa twĩ eki-ma-naĩ.'

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِن عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿٤١﴾

109. Ngai akamatavya, Aĩai vau nthĩnĩ
na mŭikaneene Nakwa Nyie.'

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكَلِّمُونَ ﴿٤٢﴾

110. 'Kwaĩ nguthu ĩmwe katĩ wa
athŭkŭmi Makwa ala maisye, 'Mwīai
waitū, ithyĩ nĩtwĩtkĩlīaa; kwa Ūu, tũekee
ithyĩ *naĩ sitŭ*, na twĩw'ĩe tei; nŭndŭ We

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿٤٣﴾

Nue Ula-Mūseo Vyū wa ala mew'anfaa tei.

111. 'Indī inyw'ī nīmwmamatw'kīthisye mo kīndū kya kūthekeea na matwīka kītumi kya kūmūlīthya inyw'ī ōlīlikany'o Wakwa yīla inyw'ī mwaendee na kūmathekeea.

فَاتَّخَذَ لِنَفْسِهِمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنسَوْنَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَكَانُوا مِنهُمْ تَضَاعِفُونَ ﴿٣١﴾

112. 'Nyie ōmūnthī ō ō nīnīmatuvīte mo nūndū wa ōmīsyō woo, kwa ōu nomo tū matanīte.'

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا ۗ إِنَّهُمْ هُمُ الْفَارِقُونَ ﴿٣٢﴾

113. Ngai akakūlya, 'Inyw'ī mwekalile tūlū wa nthī kwa myaka yīana ata?'

قُلْ لِمَ لَيْسَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدٌ سِنِينَ ﴿٣٣﴾

114. Mo makasūngīa, 'Ithyī twekalile kwa mūthenya ōmwe kana kīlungu kyaw'o, Indī makūlye ala maiaa ōtalo.'

قَالُوا لَيْسَ لَنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَسَلِ الْعَاذِينَ ﴿٣٤﴾

115. We akamatavya, 'Inyw'ī mwekalile o vanini tū, takethwa inyw'ī nīmwmanyie!'

قُلْ إِنْ لَيْسَ لَكُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوَأَنَّكُمْ لَتُنْتَمِرْنَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

116. 'Inyw'ī Indī mwasūanjīe kana Ithyī twamūmbīte inyw'ī vate kīleelo, na kana inyw'ī mūikatūngwa Kwitū?'

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَهِنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

117. Ula-Wī-Iūlū Mūno Indī nī ethwe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mūsumbī-Wa-W'o, vai ngai ateo We, Mwīai-Wa-Kīvīla kya Utheu kya Usumbī.

فَقَطَّ اللَّهُ إِلَهُ الْمَلِكِ الْحَيِّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَبِيرِ ﴿٣٧﴾

118. Na we ōla wīkaīlaa Ngai ōngī ōtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ōla ōtena ōkūśī wake, we akaumya ōtalo kwa Mwīai wake. Kwa ōla w'o, alei maikaīla.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ لَا يَفْعَلْ جِسَابَهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٣٨﴾

119. Na asya, 'Mwĩai wakwa, ekea na
ƙw'a tei, na We Nue Ula-Mūseo Vyū
katf wa ala mew'anfaa tei.'

بِئْسَ مَا كَانَتْ تَرْجِيءُ ۚ وَقُلْ رَبِّ اَرْحَمٌ وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّاجِعِينَ ﴿١١٩﴾

سُورَةُ النُّورِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NUR (Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2.Kĩĩ nĩ Kĩlungu kĩla Ithĩ tũkĩvuanĩtye na kĩla Ithĩ tũkĩtwĩkĩthĩtye mwĩao wa kũatĩwa; na nthĩnĩ wakyo Ithĩ nĩtũvuanĩtye Syama ntheu, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũvĩa.

3.Mũndũ mũka kĩlaalai na mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme kĩlaalai na mũndũ-mũka kĩlaalai----mũkũnei kĩla ũmwe myũnzyũ ĩana yĩmwe. Na mũikakwatwe nĩ tei ũũũ wa eĩl yĩla mOkwĩanĩsya ũw'io ũũ mũtheu, ethwa inyw'ĩ nĩmwĩtkĩlĩte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na nguthu ya etkĩli nĩkũsũfe ũsilĩlo woo.

4.Mũndũũme kĩlaalai akatwaa mũndũ-mũka kĩlaalai kana mũvoyi wa mĩvw'anano, na mũndũ - mũka kĩlaalai akatwawa nĩ mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme mũvoyi wa mĩvw'nano. Undũ ũũ nĩmũvatane mũno kwa etkĩli.

5.Na asu mailĩlaa iveti mbĩtkĩli ũvũngũ na mailea kũete ngũsĩ inya----- makũnei myũnzyũ mĩfongo nyaanya, na ĩina wa ũu, mũiketĩkĩle ũkũsĩ woo, namo nĩmo eki-ma-naĩ,

6.Ateo asu ala melilaa ĩtina wa ũu na kwĩlũngalya, nũndũ ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ - Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

الرَّازِيَةَ وَالرَّازِيَةَ فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

الرَّازِيَةَ لَا يَكْفِيكَ إِلَّا رَأْيُكَ أَوْ مَشْرَكُكَ وَالرَّازِيَةَ لَا يَكْفِيكَهَا إِلَّا رَأْيُكَ أَوْ مَشْرَكُكَ وَحُزْمٌ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْبُحْصَنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا بِأَرْبَعَةٍ شَهَادَةٍ فَاجْلِدُوا لَهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

7. Na asu ala maililaa iveti syoo OvÜngÜ, na matena Üküsi ateo mo ene---- Üküsi wa Ümwe wa andü ta asu *Okeethwa wĩ mwĩanu* ethwa we akeevĩta na syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda ana *akyasya*, kana we vate nzika, e vamwe na asu ala maneenaa w'o.

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ⑥

8. Na wĩvĩto wake wa katano *Okeethwa nĩ kwasya* kana kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa we e katĩ wa ala akengani, kĩthwe ũlũ wake.

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ⑦

9. Indĩ ũsilĩlo Ükavetangwa kuma kwa kyo ethwa kyo kĩkeevĩta na kumya Üküsi mavinda ana syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe *kĩkyasya* kana mũume nĩ ũmwe wa akengani.

وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ⑥

10. Na *kĩhitũ kya katano kyakyo kĩkeethwa nĩ kwasya kana*, Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe ũlũ wakyo ethwa mũume eneena w'o.

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

11. Na takethwa ti ũndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei Wake ũlũ wenyu, na kũtwĩka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũuu na Mũf, *inyw'ĩ mwĩthwa mwakwatiwe nĩ kyeva*.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ بِعَمَلِكُمْ لَاقِبٌ ⑧

LUKU 2

12. Nĩw'o, asu ala maetie OvÜngÜ nĩ nguthu ĩmwe katĩ wenyu inyw'ĩ. Mũikasũanĩ kana ũndũ ũũ nĩ mũthũku kwenyu; aiee, nĩ ũseo kwenyu. Kĩla ũmwe woo akoosa *kĩanda kyake kya nĩ* ĩla we weekie; na we ũla katĩ woo wafĩ na kĩlungu kĩnene akakwata ũsilĩlo mwai, na wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِآيَاتِنَا فِيكُمْ عَصَبَتٌ مِّنْكُمْ لَا تُحْسِبُونَ سُزْرًا لَّكُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَا أَلْتَسَّبَ مِنْ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑨

13.Nĩkĩ aũme etĩkĩli na iveti mbĩtĩkĩli, yĩla inyw'ĩ mweew'ie ũu, maleile kũmasũanĩla andũ moo nesa, na kwasya, 'Uũ nĩ ũvũngũ wĩ ũtheinĩ?

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

14.Nĩkĩ mo maleile kũete ngũsĩ inya sya kũĩkĩĩĩhya? Nũndũ mo nĩmaleile kũete ngũsĩ ila syendekaa, mo nĩ akengani mũno mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَقَادَرْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ هُمْ الظَّالِمُونَ ﴿١٤﴾

15.Takethwa ti ũndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthel na tei Wake ĩũũ wenyu, ĩũũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ, ũsilĩlo mũnene wĩthwa wamũkwatie inyw'ĩ nũndũ wa wilĩanĩli ũla inyw'ĩ mwai nthĩnĩ wa w'ol

وَلَوْلَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

16.Yĩla inyw'ĩ mwoosa ndeto inyaĩĩkĩtw'e nĩ nĩmĩ syenyu na mũkambĩĩĩĩla kũneena na makanyw'a menyu maũndũ ala inyw'ĩ mũte na ũmanyi wa w'ol wamo na kũsũanĩla kana no kaũndũ kanini, oyĩla mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũndũ mũnene.

إِذْ تَلَقَوْنَهُ بِاللَّيْنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ يَا فَوَهِهُمَّ مَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا بِهِ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

17.Na nĩkĩ yĩla inyw'ĩ mwawĩw'iel mwaleile kwasya, 'Ti ũseo kwitũ kũneena ĩũũ wa w'ol. Wel wĩ Mũtheu, Ame Ngai, ii nĩ nzukũ mbai!

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٧﴾

18.Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũũmũtaa inyw'ĩ mũĩkasyokee ona vanini ũndũ ũilyĩ ta ũũ, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

يَعِظُكُمْ اللَّهُ أَنْ تَعُدُّوا لِبَشَرٍ أَدْبَارًا إِنَّ كُنتُمْ مَوْمِنِينَ ﴿١٨﴾

19.Na Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũũmũvathũkanĩsya inyw'ĩ mĩao; na Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ Umanyi-W'onthel, Mũĩ.

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٩﴾

20. Asu ala mendaa wathavu ōnyafike katī wa efkīli, makeethwa na ōsililo wī woo nthīnī wa nthī Ino na Itunī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwīsfī na inyw'ī mōyīsfī.

إِنَّ الَّذِينَ يُجْتَوْنَ أَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ فِي الدِّينِ
أَمْوَالُهُمْ مَذَابُ الْيَمْرِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na nūndū wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na tei Wake ūlū wenyu, na kūtwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mōuu na Usūftwe nī tei, inyw'ī mwāhwa mwaananghwe.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ دَرُؤُ
يَوْمٍ تَجِيزٌ ﴿٢١﴾

LUKU 3

22. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mōikaatīle nyaālī sya Satani na ūla ona wīva ūatīflaa nyaālī sya Satani aīlwe nīkūmanyā kana we vate nzika atavanasya maūndū ma wathe na ūthūku wī ūtheinī. Na nūndū wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na tei Wake ūlū wenyu, vai ona ūmwe wīthwa e mōtheu ona vanini, Inđī Ngai Mwene Vinya W'onthē amōtheasya ūla We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Wīw'i-W'onthē, Umanyi-W'onthē.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ
يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَايَا وَمُنْكَرٌ مِنْ أَحَدٍ
أَبَدًا وَ لَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Na ala mena ūthw'ii na wingī wa syīndū katī wenyu maivevīte kōlea kōmanenge syīndū ala ma ndūū ya mōkautī na ala mena vata na ngya na ala matīie mīsyī yoo kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē. Mo nīmaekee na kōmīsyā. Inyw'ī nomwendaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē aīlītwē nī ūmōekea inyw'ī? Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mōekanī-Mōno Vyū, Usūftwe nī tei.

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا
أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالسَّكِينِ وَالذَّهَابِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلِيَعْبُدُوا وَيَصْفَحُوا أَلَّا يُجْتَبُونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٣﴾

24. Nīw'o, asu ala mamailīflaa ūvōngū aka atheu, mate wathavu, iveti mbītkīlī

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْفَاحِشَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

nĩ aumanĩe tũlũ wa nthĩ Ino na Itunĩ. Na ve ũsilĩlo mwai kwoondũ woo.

لِيُعَوِّزُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَثُرَ عَدَاؤُكُمْ عَلَيْهِمْ عَظِيمٌ ﴿٣٥﴾

25.Mũthenya ũla nĩmĩ syoo na moko moo na maaũ moo ikakũsĩĩa tũlũ wa maũndũ ala mo meekaa.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَنْجُوبُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

26.Mũthenya ũsu Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatuva matuvi moo ma w'o, namo makamanya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nĩ We W'o-WI-Utheinĩ.

يَوْمَئِذٍ يُؤْفِكُهُمُ اللَّهُ وَيَبْغِضُهُمُ الْحَقُّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

27.Syĩndũ nthũũku nĩ kwoondũ wa andũ athũku, na andũ athũku nĩ kwoondũ wa syĩndũ nthũku. Na syĩndũ nzeo nĩ kwoondũ wa andũ ase na andũ ase nĩ kwoondũ wa syĩndũ nzeo; aa mai na tvĩtyo tũlũ wa maũndũ onthe ala ailĩanĩli maneena. Ve ũkeke kwoondũ woo na kyaũya kya ndaĩa.

الْحَيْثُوتُ لِلْغَيْبِثِينَ وَالْغَيْبِثُونَ لِلْغَيْبِثَاتِ وَالْغَيْبِثَاتُ لِلْغَيْبِثِينَ وَالْغَيْبِثُونَ لِلْغَيْبِثَاتِ ۗ أُولَٰئِكَ مُبْتَذَرُونَ وَمَا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٣٧﴾

LUKU 4

28.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩĩaa! Mũikalike nyũmbanĩ ila ite syenyu ateo mwĩtĩtye ũthei na mũkamakethya andũ ma nyũmba isu. Uũ nĩ ũseo mũno kwenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩ esũvĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ۗ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٣٨﴾

29.Na mwalea kwĩthĩa mũndũ ona ũmwe vo, mũkalike omũvaka mũnengwe ũthei. Na mweewa, 'Syokai', Inĩĩ syokai; ũu nĩ ũtheu mũno kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ ۗ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ازْجِعُوا فَارْجِعُوا ۗ هَٰذَا زَكَاةٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

30.Ti ũthũku kũlika nthĩnĩ wa nyũmba ila itekalawa nĩ andũ vala ve syĩndũ syenyu. Na Ngai Mwene Vinya

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٤٠﴾

W'onthe nfwĩsĩ ũndŭ inyw'I mumbŭlaa na ũndŭ mŭvithaa.

31.Matavye aŭme ala etfktli makumany'e metho moo na masŭvie ũthei woo. Uu nĩ ũtheu mŭno kwoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwĩsĩ nesa ũndŭ mo mekaa.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزَلَى لَهُمْ إِنْ اللَّهُ يُخَيِّرُ بَيْنَ يَسْتَعُونَ ﴿٥١﴾

32.Na itavyei iveti ila mbtftkli ikumany'e metho masyo na isŭvfe mothei masyo, na iikonany'e wanake wasyo na mathaa ateo ala menekee, na niyeesye isungi syasyo ithŭinĩ syasyo, na iikonany'e wanake wasyo ateo kwa aŭme masyo kana maaithe masyo, kana kwa maaithe ma aa mŭŭme masyo, kana syana syoo, kana syana sya aa mŭŭme masyo, kana kwa anaa-nyinyia masyo, kana syana sya anaa nyinyia masyo, kana syana sya eitu a nyinyia masyo, kana iveti syoo, kana ala moko moo me uungu wasyo, kana athŭkŭmi ma aŭme ala mate itomo yasyo, kana syana nini ila itanamba kwĩthwa na ũkŭŭ wa kŭmanya kĩmbithĩ kya iveti.Na iikaende na mŭendele wa kwonany'a mathaa masyo ala syo ivithaa. Na Itthiŭei inyw'I kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe inyw'onthe vamwe, inyw'I etikili, nĩkana mŭtonye kŭsinda.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِجُمُوحِهِنَّ عَلَىٰ عُنُقِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَاءَهُنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرَ أُولِي الْإِرْبَابَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنَ زِينَتِهِنَّ وَتَوَدُّ إِلَى اللَّهِ حَيْثُ أَتَى الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٢﴾

33.Na twaai iveti sya ndiwa kuma katĩ wenyu, na ngoombo syenyu sya aŭme na ngombo syenyu sya aka *ila syaile nĩ kŭtwaanĩhw'a*. Ethwa mo nĩ nya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamamanthĩa nzĩa sya ũtethyo kuma mumonĩ Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭnengani-Mŭlau, Umanyi-W'onthe.

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالضَّالِّجِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ تَكُونُوا تَقَرَّاءَ يُعْزِمَهُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

34.Na asu ala matekwona *syIndU sya* mûtwaano nîmaliite nî kwîyîkalya me atheu ene, kûvika Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge syIndû nthîni wa mumo Wake. Na ngombo İla yîkwenda valûa wa ūthasyo nûndû wa kûnyivya ūkoombo, iandîkîei ethwa nîmûkwona *Useo* nthîni wasyo na inengei kuma ūthw'iini ūla *kwa ūla w'o* nî wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We ūnenganîte İŪİŪ wenyu. Na mûikamaingîsye athûkûmi menyû nthîni wa thayû mûvuku *kwa kûmaia mo mate atwae* ethwa mo meenda kwîkala me atheu, nîkana inyw'î mûtonye kûmantha nzîa ya thayû ūŪ wa yu. İndî ethwa ūmwe akamaingîsya mo, İndî İtina wa kûingîw'a kwoo Ngai Mwene Vinya W'onthe akeethwa Mûekanîi *na Mwene tei kwoo*.

وَلَيْسَتَعَفِيفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ رِجَالًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمْ
 اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَعُونَ الْكُتُبَ مِنْهَا مَلَكَتْ
 أَيْمَانُكُمْ فَكَايُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَأَنْتُمْ
 مِنْ قَوْلِ اللَّهِ الَّذِي أَنْتُمْ وَلَا تَكْرَهُوا فَتَيَّبْتُمْ
 عَلَى الْبِعَارِ إِنْ أَرَدْتُمْ تَحْصِنًا لِيَتَّبِعُوا عَرْضَ الْبِعَادِ
 الَّذِينَ يَأْتُونَ وَمَنْ يَكْرِهَهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ الْإِرَاهِبِ
 عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾

35.Na İthyî nîūtheetye Mİsoa Mİtheu kwenyu, na ngelekany'o ya asu ala mavİtie mbee wenyu, na ūtao *kwa akİma-Ngai*.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَمَثَلًا لِقَوْمِ الَّذِينَ
 كَفَرُوا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

LUKU 5

36.Ngai Mwene Vinya W'onthe nî Kyeni kya matu na nthî. Ngelekany'o ya kyeni Kyake nî ta ūvya ūla ūthinîkîtwe taa nthîni waw'o. Taa ūsu naw'o wî kîsisonî. Nakyo kîsisyo kîkekala ta ndata İkûtisatisa. Yakanîtw'e kuma kwa mŪtî----- mûathime wa mŪthata---- ūte wa umİlonî kana uthŪlonî ūla mauta maw'o me vakuvî kwakana ona mwaki ūtaŪvikîe. Kyeni İŪİŪ wa kyeni! Ngai Mwene Vinya W'onthe nûtongoeasya kyeni Kyake *kwa ūla We wendaa*. Na Ngai

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا
 مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ
 دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ
 وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
 نَارُ نُورٍ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

Mwene Vinya W'onthe nūmanengae andū ngelekany'o, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyāsfī syīndū syonthe nesa vyū.

وَيَضُوبُ اللَّهُ الْأَمْتَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

37.Kyeni kīl yu nīkyakene nthīnī wa nyūmba ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kana nīsyakūnēnev'wa na kana syītwā Yake yīlīlikanīlwe nthīnī wasyo. Na Mūtafei We nthīnī wasyo ma-kīloko na ūya mawīoo;

فِي يَوْمِ آذَنَ اللَّهُ أَنْ تَرْفَعَ وَيُذَكِّرَ فِيهَا اسْمَهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْأَعْدَادِ وَالْأَصْوَالِ ﴿٥١﴾

38.Andū ala mataalyūlawa nī ūtandīthya kana ūthoosya wa syīndū makolwa nī ūlīlikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsyāfīsyā wa Mboya, na ūīvi wa Saka. Mo nīmakīlāa mūthenya ūla ngoo na metho ikathingithangw'a.

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٥٢﴾

39.Nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge mūthīnzīo woo ūla mūseo vyū wa meko moo, na amaingīvīsyē syīndū kuma mumonī Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūnengae ūla w'onthe We wendaa vate kīthimo.

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَزَيِدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يُرِزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٥٣﴾

40.Na ta ūlūlū wa asu ala matetkīlāa, meko moo nī ta kyuu kya kīw'ū kīla kīkengaa weūnī. Ūla wīna waūni akasūanīa nī kīw'ū, īndī avika vala kīl, akīthīa nī vathei. Na we amwīthīāa Ngai Mwene Vinya W'onthe vo, Ūla ūmūīvaa we ūtalo wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mītkīl kwa kūtalā.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيَعَةٍ يَخَسِبُهَا الظَّالِمُ أَنْ يَأْتِيَهُ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ قُوْفَهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

41.Kana meko moo nī ta kīvīndu kīnēne mūno ūlūlū wa ūkanga mūnēne na mūlīku, kīlā kīvw'tkawa nī kītulumo, vala itulumo syūkīlāa ūlūlū wa itulumo, ū- ūlūlū wakyo ve mathweo, kīvīndu kīyīlīfanīlye ngoi ūlūlū wa ngoi. Yīlā we

أَوْ كَلْبُلْبُوبٍ فِي بَحْرٍ لَمَّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ قُوْفِهِ مَوْجٌ مِنْ قُوْفِهِ مَحَابِبٌ ظَلَمْتُ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ﴿٥٥﴾

watamb00kya kw'oko kwake, akwona na vinya; na 0la Ngai Mwene Vinya W'onthe 0tam0nengae kyeni----vai kyeni ona vanini.

LUKU 6

42.We nowonaa kana nI Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ndafa Syake itanIawa nI onthe ala me matunI na I0I0 wa nthI, na ota 0u, nyunyi itamb00kItye nthwau syasyo? KIla kImwe nkIstI nzIa yakyo ya mboya na ndafa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI nesa 0nd0 mo mekaa.

الْمَرْتَرَانَ اللَّهُ يُسَبِّحُ لَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالظُّلَمِ صَفِيَتْ كُلُّ قَدِّ عِلْمِ صَلَاتِهِ وَتَسْبِيحِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٥٠﴾

43.Na 0sumbI wa matu na nthI nI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na 0al0ko 0keethwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٥١﴾

44.We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe amatwaa mathweo, na IndI We aimakwatany'a vamwe, na aimomba mbumbu na 0kyona mbua yuIte kuma katI wamo? Na We n0theasya mathweo kuma ItunI mailyI ta iIma nthInI wamo ve mbua ya mavia, na IndI We n0m0k0naa nayo 0la We wendaa, na n0mIvetangaa kuma kwa 0la We wendaa. NI vakuvI kyeni kya 0tisi k0vulya woni wa metho moo.

الْمَرْتَرَانَ اللَّهُ يُرِيحِي سَمَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَ يُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُحِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٥٢﴾

45.Ngai Mwene Vinya W'onthe ak0anasya 0tuk0 na m0thenya. Vate nzika, nthInI wa 0nd0 00 ve 0manyIsyo kwa asu ala mena metho.

يَقْلِبُ اللَّهُ الْيَلْبِ وَالنَّهَارَاتِ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٥٣﴾

46.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI0umbIte kIla nyam0 kuma kIw'OnI. KatI wasyo ve imwe ila iendaa na mavu

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي

masyo, na katf wasyo ve ila iendaa na maaü efi, na katf wasyo ve *ila* iendaa na maaü ana. Ngai Mwene Vinya W'ontho ombaa klla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na vinya wa kwfka maÜndü onthe ala We wendaa.

عَلَىٰ بَطْنِهِ ۗ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّتَّبِعُنِي عَلَىٰ رِجْلَيْهِ وَهُمْ مِّنْ
يَّتَّبِعُنِي عَلَىٰ آرَائِحِ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٠﴾

47.Ow'o, Ithyl nftÜtheetye Syama Ntheu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amÜtongoeasy Üla We wendaa nzlanf lla ya w'o.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦١﴾

48.Namo maasya, 'Ithyl nftÜmwftklla Ngai Mwene Vinya W'ontho na MÜtÜmwa, na ithyl nftw'aa;' na Indf ftina wa Üu, amwe moo nmaalyÜkaa. Indf asu ti etfkli.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَخْتَلِفُونَ
فِيهِمْ مِنْهُمْ فَرِيقٌ يَّعْتَدُ لِلْكَفَرِ ۚ وَاللَّهُ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

49.Na ylla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na MÜtÜmwa Wake nkana we atonye kÜmatw'lla katf woo, wee! Nguthu fmwe yoo nfalyÜkaa tkasyoka.

وَلِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ
مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٦٣﴾

50.Na ethwa *mo mesDanā* kana Ü-w'o wf ngalf lla yoo, mokaa kwake masembete mena wfnyivyoo *w'ontho*.

وَأَن يَكُن لَهُمُ الْحِجَابُ ۚ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعَبِينَ ﴿٦٤﴾

51.Uu nÜndü vena Üwau ngoonf syoo? Kana mo mena nzika, kana mo komeÜklla makyona kana Ngai Mwene Vinya W'ontho na MÜtÜmwa Wake akeethwa ate müÜngalu kwoo? Aiee, mo nfmö-ene eki-ma-naí.

إِنِّي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ ۖ أَمْزَأْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولَهُ ۗ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

LUKU 7

52.Kwfka kwa etfkli, ylla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na MÜtÜmwa Wake nkana We atonye kÜmatw'lla katf woo, mo maasya tÜ,

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٦﴾

'Ithyi nftw'Tw'aa na nftwftkflaa.' Na mo nfmō ala makafla.

53.Na Ūla Ūmwftw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwā Wake, na ŪmŪkflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ūmwosaa We ta ngao ya kwšīfla, asu nfmō ala makasinda.

وَمَنْ ذُطِعَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَيَشَأَ اللَّهُ فَيَنْقُضْ أَيْدِيَهُمْ أَمْ يَكْفُرْ لَهُمْ فَبَشِّرْهُمُ بِالْعَذَابِ ۗ

54.Namo mevftaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitŪ syoo syf vinya kana, ethwa We nŪkŪmeyfla mo, vate nzika, mo nfmē kŪthi. Asya, 'MŪikevŷte; kfla kflkwendeka nŷ wŷ'i wa w'o ŪndŪnŷ Ūla wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŷwŷf nesa vyŪ ŪndŪ inyw'T mwflkaa.'

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْدِيهِمْ لِيُنْزِلَ أَمْزِلَهُمْ بِمِيقَاتِهِمْ قُلْ لَا تَقْسُوا ظُلْمَةً مَعْرُوفَةً ۚ إِنْ اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا تَتَكَلَّمُونَ

55.Asya, 'Mwftw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwftw'ei MŪtŪmwā.' Na ethwa mo nfmekŪalyŪka Indf *lilikanai*, Ūla ona wŷwa wflkaa Ūu nŷwe ŪkakŪlw'a kfla kiŷtwe nthfnŷ wake, otondŪ nenyu mŪkakŪlw'a kfla kiŷtwe nthfnŷ wenyu. Na ethwa inyw'T nfmŪŪmwftw'a we, mŪkatongoew'a nesa. Na MŪtŪmwā ti mŪŪngamŷ Indf no Ūeti wŷ Ūtheinŷ wa ŪtŪmane.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ إِنْ تُولُوا قُلُوبًا فَإِنَّا عَلَيْهِمُ مَا حِجَلٌ وَعَلَيْكُمْ مَا حِجَلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا تَهْتَدُوا وَمَاعَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

56.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪmathŷte asu katf wenyu ala meftkflaa na kwflka meko maseo kana We vate nzika, akamatwflkŷthya mo Atifwā ŷŪlŪ wa nthŷ, tondŪ We wamatwflkŷthisye Atifwā *katf wa* asu ala maŷ mbee woo; na kana We vate nzika, akamŷlŪlŪmŷflya ndfnŷ yoo flā We Ūmŷnyuvŷte kwoondŪ woo; na kana We vate nzika, akamanenge mo ŪsŪvŷo na mŪuo amakŪanŷsyē ftina wa w'ia woo; mo makanthaithaa Nyie, namo

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانَ كَيْدُكَ إِنَّهُمْ لَكَاظِمِينَ وَيُؤْتِيهِمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَنْتَ عَلِيمٌ ۚ

maikambianany'a Nyie na kIndu ona kIva. IndI ūla ona wIva ūtena mūvea Itina wa ūu, mo makeethwa mbaa matū.

57.Na syaffisyai Mboya na Ivai Saka na mwIw'ei Mūtūmwa, nIkana mūtonye kwIw'Iwa tei.

58.Mūikasūanfe kana asu ala matefIkIlaa nImatonya kwananga kIleelo KitŪ Iūlū wa nthI; wIkalo woo nI IianI-ya-Mwaki; na nI vandū vathūku mūno va kūthūmūa.

LUKU 8

59.Inyw'I ala mwItfIkIlaa! Ekai ala moko menyu ma aūme mamaŪngamfe, na ala menyu matanamba kūvikIla ūima woo, mamwItye inyw'I ūthei katatū mbee wa matanalika nthInI wa ryŪmba syenyu sya nthInI; mbee wa Mboya ya kIko na yIla inyw'I mūkumya ngūa syenyu katambaanga yIla kwI ūvyūvu, na Itina wa Mboya ya ūtukū. Aa nI mavinda atatū ma kImbithI kwenyu. Mavinda ala angI eka aa, vai ūthūku kwenyu kana kwoo; nŪndū makekalaa maithyūlūlūka vaa na vaa mamwetele inyw'I, amwe menyu maimathūkūma ala angI. Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtheasya inyw'I Mfsoa; nŪndū Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-W'onthe, Ula-MūI.

60.Na yIla syana katf wenyu syavikIla ūima wasyo, ona syo ota ūu nomūvaka syItye ūthei, tondū asu ala mawetetwe vau mbee meetisye ūthei. Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtavasya inyw'I ūtheinI mIao Yake;

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ نِعْ وَمَا لَهُمُ الْبَارِئُ وَلَا يَسْئَلُونَكَ عَنِ الصَّيْءِ ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِذَا عَلِمْتُمْ أَنَّكُمْ مَسْجُورُونَ ﴿٥٩﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِذَا عَلِمْتُمْ أَنَّكُمْ مَسْجُورُونَ ﴿٥٩﴾
لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ نِعْ وَمَا لَهُمُ الْبَارِئُ وَلَا يَسْئَلُونَكَ عَنِ الصَّيْءِ ﴿٥٨﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŉf.

61. *Ido* wa iveti ila ngŉŉ, ila ivĩfte İvinda ya kŉtwawa, vai ŉthŉku İŉİŉ wasyo kŉvetanga ngŉa syasyo ila sya İŉİŉ ŉtee İndĩ iikeyonany'e ŉtheinĩ mawanake masyo. Na ethwa syo nikwenda kwĩthwa na ŉsŉvŉŉ mbee wa *kŉsŉvŉ ŉtheu* wasyo nĩ Useo mŉno mbee kwasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wİw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

62. Vai ŉthŉku kwa kİlalinda na vai ŉthuku kwa kİema ona vai ŉthŉku kwa ŉla mŉwau ona kwenyu ene, ethwa nĩmŉkŉya İfu nthĩnĩ wa nyŉmba syenyu ene kana sya maaĩthe menyu kana nyŉmba sya maa nyinyia menyu, kana nyŉmba sya anaa nyinyia menyu, kana nyŉmba sya eİtu a nyinyia menyu, kana nyŉmba sya eİtu a nyinyia ma maaĩthe menyu, kana nyŉmba sya eİtu ma nyinyia ma maa nyinyia menyu, kana kuma kwa ala mbungŉo syĩ mokonĩ menyu, kana nyŉmba ya mŉnyanyae wenyu. Vai ŉthŉku kŉya vamwe kana kŉya mŉtaanĩsyee. İndĩ yİla mwalika nyŉmba, kethyai andŉ menyu, na ngethi sya mŉuo, ngethi kuma kwa mwİai wenyu, syusŉİte maŉathimo na ŉtheu. Uu nİw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŉmŉvuanĩfasya inyw'İ mİao, nİkana mŉtonye kŉmanya.

LUKU 9

63. Nİw'o, etkİli ma w'o nĩ ala metkİlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŉtŉmwa Wake na ala mataendaa

وَالْعَوَامِدُ مِنَ النَّسَاءِ وَالرِّبِّي لَا يَرْتَمُونَ نِكَاحًا
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ
مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَتَخَفَفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ
بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ
أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ أَوْ صَدْرُكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ
بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُبْرَكَةٌ كَلِمَةٌ تَدُلُّ عَلَى أَنْفُسِكُمْ وَاللَّهُ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٥٢﴾

matefitye ūthei kuma kwake ylla mo me nake nŭndŭ wa ūndŭ wa vata ūmakony'e ūla ūmaetete onthe vamwe. Vate nzika, asu ala metasya ūthei kwaku we, nŭmo asu ala ow'o metkflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa wake. Kwa ūu, ylla mo makwitya we ūthei, nŭndŭ wa ūndŭ woo, manenge ūthei asu ala we ūkwenda, katf woo na metfsye ūkeko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanfi Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا سِوَىٰ مَا يَدْعُونَ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ

بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ؕ إِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِيُغِيبُوا عَنْكَ
بَعْضَ مَا فِي بُحْرَانِكُمْ فَاسْتَعْظَمُوا ۚ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٤﴾

64. Mŭikatw'ŭkŭfhye wŭtano wa Mŭtŭmwa ta ūndŭ ūmwe na ūmwe wenyu aimwŭta ūngf. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesi asu ala mevithaa na kŭmbithi. Kwa ūu, ala maleaa kwŭw'a mwŭlao Wake nŭmeesŭvŭe thŭna ndŭkese kŭmethŭa kana kŭkwatwa nŭ ūsilŭlo wŭ woo.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا
قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونَ مِنكُمْ لِيُحَذِّرُوا
الَّذِينَ يَخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُغِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
يُغِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٥﴾

65. Ithukŭfsyei inyw'ŭ! Nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila syŭ matunŭ na ŭlŭlŭ wa nthŭ. Nŭw'o, We nŭwŭsŭ ūndŭ inyw'ŭ mŭilyŭ. Na mŭthenya ūla mo makatŭngwa Kwake We, We akamamanyŭthya ūndŭ mo meekie. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ kŭla kŭndŭ nesa vyŭ.

إِلَّا أَنْ يَلْعَنُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا جَاءُوا وَاللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٥﴾

AL - FURKAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Kũathimwa nĩ Ula ũtheetye
Kĩvathũkany'a kwa mũthũkũmi Wake,
nĩkana we atonye kwĩthwa e
Mũkaanany'a kwa andũ ma nthĩ
syonthē-----

3.We Ula ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ
Wake. Na We ndeyoseete mwana We-
Mwene, na nde mũtindany'a ũsumbĩnĩ,
na nĩũmbĩte kĩla kĩndũ, na nũkĩyĩafē
kĩthimo *kyakyo* kwa w'o.

4.Indĩ mo nĩmosete ngai ingĩ ũtee Wake,
ila itombaa kĩndũ Indĩ syo mbene nĩ
syũmbĩtwe, na ila itena ũtonyi wa kwĩka
naĩ kana kwĩtandĩthĩsya syo mbene na
itena ũtonyi tũlũ wa kĩkw'ũ kana thayũ
kana ũthayũũkyo.

5.Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kĩĩ nĩ
vathei Indĩ nĩ ũvũngũ ũla we ũseũvĩtye,
na andũ angĩ nĩmamũtetheesye we
naw'o.' Ow'o, mo maetete ũla ũte-
ũlũngalu na ũla ũte-w'o.

6.Namo maasya 'Ii nĩ mbano sya tene;
na we nũsyĩandĩkĩthĩtye na
nĩwisomeawa kĩoko na w'loo.'

7.Asya, 'We Ula wĩsĩ *kĩla* kĩmbithĩ *kĩ*
matunĩ na tũlũ wa nthĩ nũyĩvuanĩtye-yo.
Nĩw'o, We nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبْرَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
الْغَالِبِينَ ذُنُوبًا

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرًا
تَقْدِيرًا

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أُنْفُكٌ أَفْتَرَاهُ
وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَ
زُورًا

وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ أَلَمْ يَكُنْ عَلَيْهِمْ
بُكْرَةٌ وَأَصْلًا

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

8.Namo maasya, 'MötÜmwa ÜÜ ailyĩ ata ÜndÜ ÜnÜÜya İflu, na kwanganga maÜendelonĩ? Aleete kütheew'a mülaĩka nĩkĩ nĩkana atonye kwĩthwa e mükaanany'a e vamwe nake?

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَنْسَوِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْنَا مَالًا فَيَكُونُ مَعَهُ مَذْبُورًا

9.'Kana kñandÜ kyaİle kwĩthwa kyekiw'e küla Üİ, kana kwake kwĩthfwe na müÜnda we akaĩsaa nthĩnĩ waw'o.' Na eki-ma-naĩ maasya, 'Inyw'İ müatflaa mündÜ müoe.'

أَوْ يُلْقَى إِلَيْنَا كَنْزًا أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا

10.Sisya ÜndÜ mo meÜküñenge we ngelekany'o! KwoondÜ wa Üu, mo nĩ athyoeku na maitonya kwona nzla.

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَتَّبِعُونَ سَبِيلًا

LUKU 2

11.Küathimwa nĩ We Ula, We akenda, akÜñenge maÜndÜ maseo mbee wa aa, onthe ---MfÜnda İla İvĩflaa tÜüsİ kafİ wayo---na *ota ou* nĩÜküñenge we masÜmba ma kİ-Üsumbİ.

تَبَرَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ قُصُورًا

12.Aiee, Mo nĩmaÜleaa Üla Saa, na kwa asu ala maÜleaa Üla Saa, İthyİ nĩtÜseÜvİtye mwaki wakene.

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا

13.Na yİla w'o wamona me vandÜ vaasa müno, mo makeew'a Üthatu waw'o na kİuumo.

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَفَيُّظًا وَزَفِيرًا

14.Na yİla mo makekw'a vandÜ vavivinyanu nthĩnĩ wa w'o, movanİtw'e vamwe mo makavoya vau kwoondÜ wa wanangİko.

وَإِذَا الْقَوْمُ مِنْهَا مُكِنًّا ضَيِقًا مَقَرًّا يَرْجُو أُولَئِكَ نُبُورًا

15.UmÜnthİ müikavoye kwoondÜ wa wanangİko Ümwe, İndİ voyai kwoondÜ wa mawanangİko maingİ.

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ نُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا نُبُورًا كَثِيرًا

16. Asya, 'Vau nĩ vaseo kana nĩ MŪnda wa Tene na Tene, Ola wathiwe ala alŪngalu? W'o ūkeethwa mŪthĩnzio woo na wĩkalo.'

قُلْ أَذَلِكَ عِندَ أَرْجَائِكُمْ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَرَمِيمًا ⑩

17. Mo makakwata kyonthe kĩla mo makenda vo, makĩkala vo Tene W'onthe. Nĩ ūtianĩo kuma kwa Mwĩai waku, ūkĩvoyewa mavinda onthe.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا
مَسْئُولًا ⑪

18. Na mŪthenya Ola We ūkamombany'a mo na asu ala mamathaihaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akakũlya, 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwamathyoekisye athũkũmi Makwa aa, kana nĩ mo-ene meevĩfthisye nzĩa?'

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
يَقُولُونَ إِنَّا كُنَّا عِبَادَ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ أَمْ هُمْ ضَالُّوا
السَّبِيلِ ⑫

19. Mo makasngĩa, 'Wĩ MŪtheu We! Ithyĩ tũyaallĩtwe nĩ kwosa asũvĩ angĩ ateo We; Indĩ We nĩwamanengie mo na maaĩthe moo syĩndũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ ūũ kũvika moolwa nĩ ūtao Waku na matwĩka andũ anangĩku.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى
سُئِلُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ⑬

20. Indĩ Ithyĩ tũkamatawya athaihi ma mĩw'anano, 'Yu nĩ kũmũkenga mo mamũkengete kwĩanana nondũ inyw'ĩ mũneenete, kwoondũ wa ūũ, inyw'ĩ mũitonya kũwathũkĩa ūsilĩlo kana mũkona ūtethyo.' Na ūla w'onthe ona wĩva wĩkaa ūthũku katĩ wenyu, Ithyĩ tũkamũsamĩthya ūsilĩlo wĩ woo.

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَظِرُّونَ صَافًا
ذَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمْ فَنظِمْنَاهُ نَذِقْهُ عَذَابًا
كَبِيرًا ⑭

21. Na Ithyl tuyaamatuma Atomwa mbee waku we ateo mo nimaIsaa Ilu na nImangangaa moendelonI. Na Ithyl nItomatwIkIthasya amwe Utato kwa ala angI. Inyw'I IndI nomwfyUmIasya? Na MwIai waku nI Woni-W'onthe.

LUKU 3

22. Na asu ala matamanthaa Umbano Naitu Ithyl maasya, 'Ithyl tUleaa kUtheew'a alaIka nIkI? Kana Ithyl tUleaa kUmwona MwIai waitu nIkI? Vate nzika, mo nI ang'endu mUno katI woo ene na nImakIIfte mIvaka mUno vaasa vyU.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لِيَأْكُلُوا الطَّعَامَ وَيَشْرَبُوا فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٣١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْغُلُقُوتُ أَن نَّرَىٰ رَبَّنَا أَن لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ﴿٣١﴾

23. Mūthenya ūla mo makamona alaŋka-
--vaikethwa na ūvoo mūseo kwa
avītany'a mūthenya ūsu; na mo
makaasya, 'Takethwa nīvethīwa kīsiŋi
kīnene!

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ
وَيَقُولُونَ حِجَابًا مَّحْجُورًا ﴿٢٣﴾

24. Na Ithī tūkathiūūkīa kīla meko
moo ala mo meekie na kūmatwīkīthya
kītoo kya mūthanga kīnyaŋku.

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِن عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً
مَّنْفُورًا ﴿٢٤﴾

25. Na ekali-ma-Itunī makeethwa vaseo
mūthenya ūsu ūndū ūkonie wīkalo woo
na vaseo mūno vandū voo va
kūthūmūa.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ
مَقِيلًا ﴿٢٥﴾

26. Na mūthenya ūla Itu yīkatūanw'a
vamwe na mathweo, na alaŋka
makatheew'a kwa ūtalo mwingī.

وَيَوْمَ تَشْقَىٰ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَتَنزِيلِ الْمَلَائِكَةِ
تَنْزِيلًا ﴿٢٦﴾

27. Usumbī wa w'ū mūthenya ūsu
ūkeethwa wī wa Ngai ūla ūsūtwe nī
ūlau; na ūkeethwa wī mūthenya mūmū
kwa alei.

الْمَلِكِ يَوْمَئِذٍ الْحَقِّ لِلرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَىٰ
الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٧﴾

28. Isūvīe mūthenya ūla mwīki-wa-naŋ
ūkaūmanga syaa sya moko *atetethya*;
we akaasya, 'Takethwa nyie nīnakinyie
nzīanī ūmwe na Mūtūmwa!'

وَيَوْمَ يَعْصُ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ
مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٨﴾

29. 'Aa, woo nī wakwa nyie! Takethwa
nyie ndyaamūtwīkīthya ona ūmwe ta
mūnyanyawa!

يُوَلِّقُنِي لَيْتَنِي لِمَ اتَّخَذْتُ لِقَاءَ رَبِّي سَبِيلًا ﴿٢٩﴾

30. 'We nīwanthyoekisyie nyie Itina wa
kūvikīwa nī Kīlīlīkany'a.' Na Satani nī
mūtiani mūnene mūno wa mūndū.

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي، وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَدُولًا ﴿٣٠﴾

31. Na Mūtūmwa akasya, 'Ame Mwīai
wakwa, andū makwa nīmamītwīkīthisyie
Kulani ūno ta kīndū kītie.'

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣١﴾

32. Uu nŵ'o Ithyĩ twamŭseŭvĩsye kĩla Mwathani mŭmaitha kuma katĩ wa ene-naĩ; na Mwĩlai waku nŵĩlanĩte kwĩthwa ta Ndongoi na Mŭtetheesya.

وَكُنَّا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَّ
بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ۝

33. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kulani yalelle kŭvuanw'a kwake oyĩmwe nĩkĩ?' Ithyĩ nĩOmĩvuanĩtye yo ũu nĩkana tũtonye kwĩkĩla ngoo yaku vinya nayo. Na Ithyĩ nĩŭmyalanĩtye na walany'o ũla mŭseo vyũ.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً
وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ
تَرْتِيلًا ۝

34. Namo maikŭeteae we ngelekany'o ĩndĩ Ithyĩ tŭŊnengae we ũla w'o na ũtavany'a ũla mŭseo vyũ.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِشَيْءٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ
تَفْسِيرًا ۝

35. Asu ala makombanw'a matulĩtye-ndu na mothyũ moo lianĩ-ya Mwaki---mo makeethwa me ũthŭkunĩ mŭnene mwĩkalonĩ woo, na me athyoeku mŭno vyũ kuma nzĩlanĩ ĩla ya w'o.

الَّذِينَ يُخَشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ
۞ سَرْمَتًا وَإِصْلًا سَبِيلًا ۝

LUKU 4

36. Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose Ivuku, na nĩtwamŭnyuvie vamwe nake mwanaa nyinyia wake Aluni ta mŭtetheesya wake.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ
وَنَصِيرًا ۝

37. Na Ithyĩ twamea; 'Endai inyw'ĩ mwĩ eĩĩ kwa andũ ala maleete Mĩsoa Yaitũ;' ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamanangie mo, wanangĩko mŭnene.

فَقُلْنَا إِذْ هَبَّا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا إِنَّا كُنَّا قُرْبَانًا
تَدْمِيرًا ۝

38. Na ta kwa andũ ma Noa yĩla mo maleile Atũmwa, Ithyĩ nĩtwamathitisye mo ta Kyama kwa mbaa-andũ onthe. Na Ithyĩ nĩŭseŭvĩtye ũsilĩlo wĩ woo kwoondũ wa eki-ma-naĩ.

وَقَوْمٌ نُوْجٌ لَّنَا كَذَبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ
لِلنَّاسِ آيَةً وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

39.Na Ithyl n̄wamanengie Aati na Athamuti na Andū-ma-Kīthima, na nzyawa nyingi kaŋ woo.

وَعَادَا وَتَوَدَّ وَأَصْحَابَ الرَّيِّبِ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ۝

40.Na kwa kīla amwe moo Ithyl n̄twamatavisye ngelekany'o ya andū ala maī ma mbee; na Ithyl n̄twamanangie ūmwe na onthe vyū.

وَمَا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَلَا تَبَرْنَا تَنْبِيْرًا ۝

41.Na aa nokūvika methwe maūvikfie mūsyl ūla wauwīwe nī mbua nthūūku. Mo ūndī, nomawonete w'o? Aiee, mo mai na wīkwatyo wa kūthayūūkw'a ūrina wa kīkw'ū.

وَلَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أَمْطَرْنَا مَطَرًا السَّوْدَ أَفْلَمْ يَكُونُوا يَرُونَهَا بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ۝

42.Na yīla mo makwona we, maūvūfaa ngūf tū: Uū nī we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtūmfte ta Mūtūmwa?'

وَإِذَا رَأَوْكَ إِذْ يَتَخَذُونَكَ إِلَّا هُزُؤًا أَمْهًا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ۝

43.'We ow'o, aī vakuvī kūtūthyoekya tūeke ngai sitū, takethwa ithyl tūyaafūūmūfīya nthīnī wasyo.' Namō makamanya, yīla mo meona ūsilīlo, ūla mūthyoeku mūno vyū kuma nzīanī ūla ya w'o.

إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ الْبَيْتِ لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرُونَ الْعِدَابَ مَنْ أَضَلَّ سَبِيلًا ۝

44.We nūmwonete ūla ūmatw'kīfthasya mawendi make mathūku kwīthwa ngai yake? We ūndī nūtonya kwīthwa wī mūsūvī ūlū wake?

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هُوْبَهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا ۝

45.We wīsūanīa kana nyingi syasyo nīsyīw'aa nthī kana kūmanya? Syo no ta ng'ombe ---aiee, mo nīmafte yaa ūnene vyū kuma nzīanī.

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۝

LUKU 5

46.We nowonaa ūndū Mwīai waku ūasavasya kyuu? Na takethwa We

الَّذِي تَرَى إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَائِكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ۝

nřwendete, ethřwa akřOngamisye ki. Na řndř Ithyř tũyřtwřkřthasya syua kwřthwa ndongoi yakyo.

47.Na řndř Ithyř nřřtkřkusasya kwelekela Kwitũ-ene, kũkusya kũvũthũ.

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا تَبَضًّا يَيبِرًا ﴿٥٧﴾

48.Na We nř We Ula řtw'řkřthřtye řtukũ kwřthwa křndũ kya kũmũv'řka inyw'ř, na Ula řseřvřřye too kwoondũ wa řthũmũo, na We nũseřvřtye mũthenya kwoondũ wa kũamũkwa.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا
وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٥٨﴾

49.Na We nř We Ula řtumaa křseve ta řvoo mũseo mbee wa tei Wake, na Ithyř nřřũtheeasya křw'ũ křřtheu kuma řřunř,

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٥٩﴾

50.Nřkana Ithyř tũtonye kũnengane thayũ nakyo kwa nthř ila ngw'ũ, na kũmřnenge kya kũnyw'a kwoondũ wa kyũmbe kiitũ—ng'ombe na andũ kwa řřtalo mwingř.

لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا
وَأَنبَاءً كَثِيرًا ﴿٦٠﴾

51.Na Ithyř nřřũmavuanřsye Kulani katř woo na nzřa nyingř syř křřvathũkany'o nřřkana masũvře, řndř andũ aingř mũno moo nřmaleaa křla křndũ ateo řlei.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ يُدْكَرُونَ فَآبَى أَكْثَرُ
النَّاسِ إِلَّا كَفُورًا ﴿٦١﴾

52.Takethwa Ithyř nřřřwendie, Ithyř vate nzika, twřthwa twamũkřřliilye Mũkaanany'a kuma křla mũsyř.

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ لُذِيًّا ﴿٦٢﴾

53.Kwa řũ, mũikamew'e alei, na kaananřai namo nayo Kulani kũkaanani kũnene.

فَلَا تُطِيعُ الْكُفْرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَافِرًا ﴿٦٣﴾

54.Na We nř We Ula řřũmřte nganga ilř itheea, řmwe wřna křw'ũ kř mũyo křřminaa wařnř, na řngř wřna křw'ũ kř

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فَهَاتٌ وَ
هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
مَحْجُورًا ﴿٦٤﴾

mŭnyŭ na kŭ ōŭ; na katŭ wasyo We nŭwŭkŭŭte kŭvingo na tŭtŭ mŭnene.

55.Na We nŭ We Ula ōmŭmbŭte mŭndŭ kuma kŭw'ŭnŭ, na nŭmŭseŭvŭsye we ndŭŭ sya mŭkautŭ kwa kŭsyawa na kwa kŭtwaanŭ; na Mwŭlai waku nŭ Mwene-Utonyi W'onthe.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا
وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝

56.Namo nŭmathaithaa ōtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ila itatonya kŭmeka nesa kana kŭmeka naŭ. Na mŭlei mavinda onthe athŭkŭmaa *aimatw'ŭka asu ala mokitaa* na Mwŭlai wake.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا
يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ۝

57.Na Ithyŭ tŭiŭtŭmŭte we ateo ta mŭeti-wa-ŭvoo mŭseo na Mŭkaanany'a.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

58.Asa, 'Nyie ndiŭmwŭtya inyw'ŭ ŭtuvi kwoondŭ wa w'o, ateo ūla ona wŭva ūnŭkwenda kwŭnyuvŭa atonye kŭkwata nzŭa ya kwa Mwŭlai wake.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَا مَنَ شَاءَ أَن
يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

59.Na we mŭkŭŭte Umwe Ula-Wŭ-Thayŭ, Ula ūtakusaa, na mŭtaŭe We na ndaŭa Syake. Na We nŭwŭanŭe ta Mŭmanyi wa naŭ sya athŭkŭmi Make,

وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الرَّبِّ الَّذِي لَا يَبُوءُ وَتَسْبِخُ بِمَحْمَدٍ
وَكَفَىٰ بِهِ يَدُ نُوحٍ عَبَادًا خَيْرًا ۝

60.We Ula woombie matu na nthŭ na syonthe ila syŭ katŭ wasyo nthŭnŭ wa mavinda thanthatŭ, na ŭndŭ We aŭnŭka We-Mwene Kŭvŭlanŭ-kya-Usumbŭ. Ngai Ula Usŭŭtwe nŭ ūlau, kŭlyai kuma Kwake ta ūmwe ūla wŭsŭ nesa.

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا يَوْمَ
آيَاتِهِ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ قَسَلُ بِهِ
خَيْرًا ۝

61.Na yŭla mo matavw'a, 'Inyivyeyi kwa Ngai-wa-Ulau,' makŭlasya, 'Na Ngai-wa-Ulau nŭŭ?' Ithyŭ tŭkeenyivŭasya ō kŭŭla ona kŭva we watŭtavya?' Na ūu w'o nŭmŭngeleelaa ūlei woo.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْبُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ
فَأَسْبُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۝

LUKU 6

62. Kūathimwa nī We Ula weekie syĩkalo sya ndata itunī navo nīwĩkĩĩte Syua na Mwei ila *syelĩ* itisaa.

تَبَرَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦٢﴾

63. Na We nī We Ula ūseŭvĩtye ūtukū na mūthenya, kĩla kĩmwe kĩfatĩĩe kĩla kĩngĩ, kwake we ūla wendaa kũlilíkana, kana wendaa kwĩthwa aitũnga mūvea.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٣﴾

64. Na athŭkũmi ma Ngai-Wa-Ulau nī asu ala maendaa tũlũ wa nthĩ mena wĩnyivyo, na yĩla ala mate na ūmanyi mamaneeny'a, mo maasya, 'Mũuo!'

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَتُشَوَّرُونَ عَلَى الْآرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٤﴾

65. Na ala mamināa ūtukū me mbee wa Mwĩai woo, matulĩtye-ndu na maũngeme,

وَالَّذِينَ يَبِينُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٥﴾

66. Na ala maasya, 'Mwĩai waitũ, vetanga ūsilĩlo wa Mwaki kuma kwitũ; nũndũ ūsilĩlo wa vo nī wa kwĩkalaa.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٦﴾

67. 'Vo nī vathũku mũno ta vandũ va kũthũmũa na wĩkalo;'

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٧﴾

68. Na asu ala yĩla mekumya, mate anangi kana ekathĩĩ, ĩndĩ mo nĩmosaa mwĩkalo ūla wa katĩ.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٨﴾

69. Na asu ala matamwĩkaĩlaa Ngai ūngĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana kũaa mũndũ ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanĩte ateo kwa ūlũngalu, ona kana kwĩka ūlaalai, na ūla wĩkaa ūu, akakomana ũa ūsilĩlo wa naĩ.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٩﴾

70. Usilĩlo wingĩvĩtw'e kũndũ kwĩĩ kwoondũ wake Mũthenyanĩ wa

يُضَعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ فِيهَا مُهَانًا ﴿٧٠﴾

Uthay00kyo, na we akekalaa vo e m0sonokye,

71. Ateo asu ala melilaa, na kw0fk0la na kw0ka meko maseo; n0nd0 ta kwa aa, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaaly0la meko moo math0ku matw0ke meko maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0 M0ekan0-M0no Vy0, Us0ftwe n0 tei.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ
يَبْدِلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ۝

72. Na asu ala melilaa na kw0ka meko maseo, ow'0 mo methi0aa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mena w0lilo wa w'0;

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
مَتَابًا ۝

73. Na asu ala mataumasya 0k0s0 wa 0v0ng0 na y0la mo mes0la vand0 ve k0nd0 k0th0ku mav0ft0laa vo mena ndafa;

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ
مَرُّوا كِرَامًا ۝

74. Na asu ala, y0la malilikanw'a M0soa ya Mw0fai woo, mataleaa k0m0w'a na k0myona;

وَالَّذِينَ إِذَا دُكِرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخَذَرُوا عَلَيْهَا
صُنُوفًا وَعُمِيانًا ۝

75. Na asu ala maasya, 'Mw0fai wait0, t0nenge ithy0 0tanu wa metho mait0 kuma kwa iveti sit0 na syana, na t0tw'0k0thye k0la 0mwe wait0 m0tongoi kwa ala al0ngalu.'

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
ذُرِّيَّتًا ذُرَّةً آبَعِينِ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ۝

76. N0 ta asu, ala makanengwe k0kalo k0t00lu Itun0 n0nd0 mo ma0 om0sya, namo makathokw'a vau nth0n0 na ngethi na m0uo.

أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا
تَحِيَّةً وَسَلَامًا ۝

77. Mak0kalaa vau nth0n0. Vo n0 vand0 vaseo vy0 ta vand0 va k0th0m0a na ta 0t0o.

خُلِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

78. Matavyei *alei*: 'Indi tũlũ wa mboya yenyu *Kwake*, Mwĩai wakwa ndakamũsũvĩa inyw'ĩ. Ow'õ inyw'ĩ nĩmwaleile ũla w'õ, na *ũsillo wa ũlei* wenyu yu nũũmwĩkwatĩla inyw'ĩ.

قُلْ مَا يَعْبُودُ بِكُمْ سَرَّيْ نُوَلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ
كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِوَاِمَانٍ

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHU'ARAA
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syftwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usūftwe nī ūlau, Usūftwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Siin Miim. Mwene-Uuu, W'hw'i-
W'onthe, Ngai MUmanyi wa syonthe.

طَسَمَ ②

3. Ino nī Mīsoa ya Ivuku Itheu.

وَلَاكِ آيَةُ الْكُتُبِ النَّبِيِّينَ ③

4. Vangī we nūtonya kūkw'a we mwene
nūndū wa kyeva kya kūlea kwītkīla
kwoo.

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ④

5. Ithyī tūkenda, nīŭtonya kūtheesya
Kyama kuma Itunī, nīkana ngingo syoo
ikakumana mbee wakyō.

إِنْ نَشَأْ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ فَظَلَّتْ ⑤

أَعْيُنُهُمْ لَهَا خَضِيعِينَ ⑥

6. Na vayūkaa Kīlīlikany'a kyeū kwoo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau, Indī mo
nīmaalyūkaa kuma vala kīlī.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ إِلَّا ⑦

كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ⑧

7. Mo ow'o, nīmakītw'īkīthītye kyo ta
kya ūvūngū, na o mīŭtūkī ūvoo wa kīla
mo mavūŭaa ngūŭŭ Okamavīkīla.

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَاءَ لَهُمْ أَبْنَاؤُا كَانُوا بِهِ يَسْتَفْزِفُونَ ⑨

8. Mo nomaalloela nthī makona, nī imea
syīana ata sya kīla mūthemba ila Ithyī
tūmeetye nthīnī wayo?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رِيشٍ ⑩

كَرِيمٍ ⑪

9. Ow'o, nthīnī wa ūndū ūū ve Kyama;
Indī aingī mūno ma aa maitonya
kwītkīla.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ⑫

10. Na nīw'o, Mwīai waku nī We
Mwene-Vinya, Usūftwe nī tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑬

LUKU 2

11. Na *lilikana* yġla Mwġai waku
wamwġtie Mose *akyasya*, 'Enda kwa
andū eki-ma-naġ-----

وَأَذِّنَا إِلَىٰ رَبِّكَ مَوْسَىٰ أَنْ أَنْتَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

12. 'Andū -ma-Valao. Mo nomakamūkġa
Ngai?

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلا يَتَّقُونَ ﴿١٢﴾

13. Nake Mose asya, 'Mwġai wakwa,
Nyie nġngōkġa maikandōngġthye nyie ta
mōkengani;

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٣﴾

14. 'Na kġthūi kyakwa ti kyaġlu na ūġmġ
wakwa nūthyomaa; kwa ōu, tūma ndeto
kwa Aluni.

وَيُضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ

هُرُونَ ﴿١٤﴾

15. 'Na Nyie nġngwendeka nġmo *nōndū*
wa Ivġtyo ġna, kwa ōu, Nyie nġngōkġa mo
nġmatonya kūmbūaa.'

وَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٥﴾

16. Ngai aisye, 'Uu tiw'ō, ġndġ endai,
mwġ elġ, mwġna Syama Siitū; Ithyġ twġ
vamwe nenyu *na* Ithyġ nġtwġw'aa.

قَالَ كَلَّا فَإِذْ هَبْ بَايِعْتَنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَبْعُونَ ﴿١٦﴾

17. 'Kwa ōu, endai kwa Valao, na
mōkyasya, Ithyġ twġ Atūmwa ma Mwġai
wa nthġ syonthe.'

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. 'Kōōtavya we ūekane na Aana-ma-
Isilaeli maendany'e naitū.'

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٨﴾

19. *Valao* amakōlya, 'Ithyġ tūyaakōea we
wġ katġ waitū wġ kaana? Na we
nġwekalile myaka *mingġ* katġ waitū
nthġnġ wa thayū waku.

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ

عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٩﴾

20. 'Na we nġweekie kġko kyaku kġla
weekie, na we wġ ūmwe wa ala
matatūngaa mūvea.'

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَنَا الْبَنِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾

21. Mose aisye, 'Nye nñeekie Òu Ìvindanì yu, na naí Òmwe wa ala mavítasya.

قَالَ فَعَلْتَهَا إِذْ أَرَانَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢١﴾

22. Kwa Òu Nye nñnaumie vala inyw'í mŌí, yílla nye namŌkíe inyw'í; Ìndí Mwíai wakwa nñwanengie nye Òtonyi na Òí na andw'íkíthya nye Òmwe wa AtŌmwa.

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفَّكُمْ قَوْمِي بِرَبِّي حَكِيمًا
وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٢﴾

23. 'Na Òsu nñw'ò Òseo Òla we wambíkie nye na wambŌthya; na waitwíkíthya Syana-sya-Ìsilaeli ngombo.'

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾

24. Valao akŌlilye, 'Ngai wa nthí syonthe nñ kyaŌ?

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٤﴾

25. Mose amŌsŭngíe, 'Ní Mwíai wa matu na nthí na syonthe ila syí katí wasyo syellí, ethwa inyw'í nñmŌkŌkííla.'

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٥﴾

26. Valao amakŌlya ala mamŌthyŌlŌlŌkíe, 'Inyw'í nomŌkwíw'a?'

قَالَ لَنْ حَوْلَهُ إِلَّا تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٦﴾

27. Mose aisye, 'Mwíai wenyu, na Mwíai wa maafthe menyu ala ma mbee.'

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٧﴾

28. Valao aisye, 'Kwa Òla w'ò vyŌ, MŌtŌmwa ŌŌ wenyu Òla Ōtumítwe kwenyu nñ mŌndŌ wa ndŌŌka.'

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٨﴾

29. Mose aisye, 'Mwíai wa Umíloní na UthŌíloní, na wa syonthe ila syí katí wa syellí, takethwa inyw'í nñmŌmanya.'

قَالَ رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٩﴾

30. Valao aisye, 'Ethwa we wímwosa Ngai ūngí eka nye vate nzika, nñngŌkwííla kololoní.'

قَالَ لَيْنَ اتَّخَذتَّ إِلَهًا غَيْرِي لَا جَعَلَكَ مِنْ
الْمَسْجُونِينَ ﴿٣٠﴾

31. Mose aisye, 'Kyaŋ, ona ethwa nyie nŋkŋete kŋndŋ kŋtheu!'

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ۝

32. Valao aisye, 'Indŋ kŋete, ethwa we wŋneena w'o.'

قَالَ قَاتِ بِهٖ اِنْ كُنْتِ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

33. Kwa ŋu, we nŋwekisyie ndata yake nthŋ, na sisya! Yaŋ nzoka yenekee ŋtheinŋ.

فَاَلْفِ عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ تُبْعَاكُ مُّبِيْنٌ ۝

34. Na atambŋŋkya kw'oko kwake, na sisya! Kweethŋiwe kwŋ kweŋ kw'ŋ kŋkyoneka nŋ akw'ŋloeli.

۞ وَنَزَعَ يَدَهُ فَاِذَا هِيَ بِيْنِ يَدَيْهِ لِلظُّلُمِيْنَ ۝

LUKU 3

35. Valao nŋwamatavisye anene make ala mamŋthyŋŋlŋlŋkŋte we, Uŋ vate nzika, nŋ mŋoi mŋŋ.

قَالَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنْ هٰذَا السَّجْدُ عَلَيِّمْ ۝

36. 'We emantha kŋmumya inyw'ŋ nthŋ ŋno yenyu na ŋoi wake. Yu inyw'ŋ mwŋumya ŋtao mwaŋ?'

يُرِيْدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ بِحِجْرِهِ ۗ فَمَا ذَا نٰمُرُوْنَ ۝

37. Mo masŋngŋa, 'Mŋvete we na mwanaa nyinyia kwa ivinda na ŋitŋmana nthŋnŋ wa mŋsyŋ maketane,

قَالُوْا اَرْجِهْ وَاخَاهُ وَاَبْعَثْ فِي الْمَدِيْنِ خٰشِرِيْنَ ۝

38. Ala, meŋkŋete we kŋla mŋoi mŋŋ.'

يٰۤاٰنُوْكَ يٰكُلَّ سَخٰٓرٍ عَلَيِّمْ ۝

39. Kwa ŋu aoi nŋmoombaniw'e vamwe ŋvindanŋ yŋla yatw'ŋtwe mŋthenyanŋ mŋtw'e.

فَجَمِيعَ السَّحَرَةِ لِبَيْعَاتٍ يَوْمٍ مُّعْتَدٍ ۝

40. Na andŋ namo nŋmakŋlilw'e, 'Nŋmŋkŋmbana inyw'onthe vamwe,

وَقِيْلَ لِلنّٰسِ هَلْ اَنْتُمْ مُّجْتَمِعُوْنَ ۝

41. 'Nŋkana ithyŋ tŋtonye kŋmaatŋa aoi ethwa nŋmo asindi?'

لَعَلَّنَا نَسْمَعُ السَّحَرَةَ اِنْ كَانُوْا هُمُ الْغٰلِبِيْنَ ۝

42.Na yġla aoi mookie, mamOk0lilye Valao, ithyġ t0kakwata m0thġnzġo ethwa nġt00sinda?

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِيَرْجِعُونَ آيُنَ لَنَا لَاجِرًا
إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٢﴾

43.We aisye, 'ġ, na vate nzika ġndġ, inyw'ġ m0keethwa katġ wa asu ala mendatwe.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لِينَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٣﴾

44.Mose amea, 'Yu, Tkyai inyw'ġ kġla m0kwġkya.'

قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوْمَا أَنْتُمْ مُلْفُونَ ﴿٤٤﴾

45.Kwa 0u mo nġmekisye ndii syoo, na masya, 'Kwa ndafa ya Valao, ithyġ nithyġ vate nzika t00sinda.'

قَالِقُوا جِبَالَهُمْ وَعَصِيَهُمْ وَقَالُوا بَعْدَ ذَٰلِكَ يَرْجِعُونَ
إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾

46.Na ġndġ Mose nġwekisye ndata yake, na sisya! Yamelya syonthe ġla mo mase0vġtye.

فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَلَمٌ مَّاءٍ يَأْكُفُونَ ﴿٤٦﴾

47.Kwoond0 wa 0u aoi nġmaval0kilw'e nthġ matulġtye-ndu.

فَأَلْقَىٰ السَّحَرَةُ سِجْدِينَ ﴿٤٧﴾

48.Namo maisye, 'Ithyġ nġt0kwġġkġla Mwġai wa nthġ syonthe,

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٨﴾

49.Mwġai wa Mose na wa Aluni.'

رَبِّ مُوسَىٰ وَ هَارُونَ ﴿٤٩﴾

50.Valao amak0lya, 'Inyw'ġ mwġmwġġkġla we nyie ndam0nengete 0thei? We vate nzika, nġwe m0nene wenyu 0la 0m0manyġġtye inyw'ġ 0oi. ġndġ nġm00manya umġġmo wa w'o. Nyie vate nzika, ngatilanga moko menyu ngġk0anasya kġla ngalġko, na vate nzika ngamwamba m0kelany'onġ inyw'ġ inyw'onthe.'

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكِبْرٌ لِّكُمْ
الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ دَلِيلًا فَمَنْ
أَيَّدِكُمْ وَأَرْجَلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصَلِيَّةَ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٠﴾

51.Namo maisye, 'Vai 0th0ku, ithyġ t0kasyoka kwa Mwġai wait0.

قَالُوا لَا صَبِيرٌ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥١﴾

52.'Ithyĩ twĩkwatya kana Mwĩai waitũ akatũkeka ithyĩ naĩ siitũ, nũndũ ithyĩ twĩ ma mbee katĩ wa etĩkĩli.

رَبَّنَا ظَعْمَ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبَّنَا خَطِيئَتَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٢﴾

LUKU 4

53.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose tũkyasya, 'Osai athũkũmi Makwa ũtukũ, vate nzika, inyw'ĩ mũkaatĩwa.'

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِآيَاتِي إِنْ كُنْتُمْ مُتَّبِعُونَ ﴿٥٣﴾

54.Na Valao atũma etani nthĩnĩ wa mũsyĩ makyasya,

فَأَرْسَلْنَا فِرْعَوْنَ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٤﴾

55.'Aa nĩ nguthu nini,

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٥﴾

56.'Na nĩmatũthatĩtye ithyĩ;

وَرَأَيْتَهُمْ لَنَا لِلْأَيْطُونَ ﴿٥٦﴾

57.'Na ithyĩ twĩ nguthu nene yĩũmbanĩtye vyũ na nĩtũsyaĩsye.'

وَرَأَيْنَا الْبَيْعَ خَدِرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa ũu Ithyĩ nĩtwamaumisye mo mĩũndanĩ na mbulutinĩ sya kĩw'ũ,

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٨﴾

59.Na inandũnĩ na wĩkalonĩ wa ndaĩa.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٩﴾

60.Uu ow'ũ nĩw'ũ kwailyĩ; na Ithyĩ twainengane ta ũtĩwa kwa Aana-ma-Isilaeli—

كَذٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٦٠﴾

61.Namo nĩmaatĩĩe na nĩmamakwatie mo syua yĩkyuma.

فَاتَّبَعُوهُمْ فُشْرِيينَ ﴿٦١﴾

62.Na yĩla nguthu isu ilĩ sya ita syoonanie Imwe na ĩla ĩngĩ anyanyae ma Mose maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩ akwate.

فَلَمَّا تَرَاءَ الْجِنِّيْنَ قَالَ أَحِبُّبْ مُوسَىٰ إِنَّهُ لَأَنْذَرُكُمْ ﴿٦٢﴾

63.Aiee, mũikaneene ũu! Mwĩai wakwa e vamwe nakwa. We nũkũndongoesya nyie nesa.'

قَالَ كَلَّاهُ إِنَّ مِيعَةَ رَبِّي سَيَّهِيئِينَ ﴿٦٣﴾

64.Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose tũkyasya, 'Kũna ũkanga na ndata yaku. Kavinda o kau ũkanga wataanĩsya, na kĩla kĩlungu kyooneka kĩyũmbĩte ta kĩĩma kĩnene.

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ
فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالظَّوَادِ الْعَظِيمِ ﴿١٣٦﴾

65.Na Ithyĩ nĩtwametĩkĩlilye angĩ kũthengeea vandũ vau.

وَأَرْزَقْنَا ثَمَرِ الْأَخْيَرِينَ ﴿١٣٧﴾

66.Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe Mose na asu ala maĩ vamwe nake.

وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٨﴾

67.Na Indĩ Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye k'w'ũ ala angĩ.

ثُمَّ آغْرَقْنَا الْأَخْيَرِينَ ﴿١٣٩﴾

68.Nthĩnĩ wa k'iko k'ĩ vate nzika, ve Kyama; Indĩ aingĩ mũno ma aa mayĩĩk'ĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

69.Na vate nzika, Mwĩai waku—We nĩ Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

يَا وَيْلَكُمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤١﴾

LUKU 5

70.Na matavye mo ũvoo wa Avalamu.

وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿١٤٢﴾

71.Yĩla we wamũkũlilye ĩthe wake na andũ make, 'Inyw'ĩ mũthaithaa kyaũ?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿١٤٣﴾

72.Namo mamũsũngĩe, 'Ithyĩ tũthaithaa m'vw'anano, na ithyĩ twĩendee k'wĩnengane kwayo.'

قَالُوا تَعْبُدُ أَصْنَامًا تَنْظُرُ لَهَا عَظَفِينَ ﴿١٤٤﴾

73.We aiseye, 'Yo nĩtonya kũmwĩthukĩĩsya inyw'ĩ yĩla miwamĩta?'

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿١٤٥﴾

74.'Kana kũmwĩka inyw'ĩ nesa kana naĩ?'

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يُضُرُّونَ ﴿١٤٦﴾

75.Namo masũng'ĩa, 'Aiee, Indĩ ithyĩ tweethĩe maĩthe maitũ mekaa ũu.'

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿١٤٧﴾

76. Nake asya, 'Inyw'ĩ mwĩsũanĩa ata
ũũũ wa kĩla mwĩthĩĩtwe mũikĩthaiha----

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٦﴾

77. Inyw'ĩ na maĩthe menyu *ala maĩ*
mbee *wenyu*.

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٧﴾

78. 'Mo onthe nĩ amaitha makwa, ateo
Mwĩai wa nthĩ syonthe;

فَأَنتُمْ عَدُوٌّ لِّيَ الْإِرْبَتِ الْعَلِيِّنَ ﴿٧٨﴾

79. 'Ula ũmbũmbĩte nyie, na nĩ We Ula
ũdongoeasya nyie;

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٩﴾

80. 'Na Ula ũndĩthasya nyie na ũnengae
kyaũnyw'a;

وَالَّذِي هُوَ يُطْمِئِنِّي وَيَسْقِينِ ﴿٨٠﴾

81. 'Na yĩla nyie nĩ mũwau, We nĩ We
ũboasya;

وَأِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨١﴾

82. 'Na ũla ũkatuma nyie nĩkw'a, na ĩndĩ
akĩnenge thayũ ĩngĩ;

وَالَّذِي يُبَيِّنُ لِي شَيْئًا لَّمْ يَجِئَنِي ﴿٨٢﴾

83. 'Na Ula, nyie nĩkwatya, nowe
ũkandekea mavĩtyo makwa Mũthenyanĩ
wa Utw'io.

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خِطِيئِي يَوْمَ الَّذِينَ ﴿٨٣﴾

84. 'Mwĩai wakwa, ete ũĩ nthĩnĩ wakwa
na ngwatany'e nyie na ala alũngalu;

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِيقِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾

85. 'Na nenge nyie nguma ya w'o katĩ
wa nzyawa;

وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقِي فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٥﴾

86. 'Na ndw'ĩkĩthye nyie ũmwe wa
atĩwa ma Mũũnda-Wa-Utanu;

وَأَجْعَلْنِي مِنْ ذُرِّيَةِ جَنَّةِ التَّوْبَةِ ﴿٨٦﴾

87. 'Na mũekee ĩthe wakwa; nũndũ nĩ
ũmwe wa ala mavĩtasya;

وَأَغْفِرْ لِي إِنِّي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾

88. 'Na ndũkanzonokye nyie mũthenyanĩ
ũla mo makathayũũkw'a,

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٨﴾

89.'Mŭthenya ūla ūthw'ii na syana sya
ivĩsĩ ūtakauna;

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٩٩﴾

90.'Indĩ we eweka akatangĩĩwa ūla ūkaa
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena
ngoo yĩna wĩnyivyo.'

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿١٠٠﴾

91.Na Itu yĩkathengeew'a vakuvĩ na ala
alŭngalu.

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٠١﴾

92.Na Iia-ya-Mwaki yĩkavingŭwa kwa
asu ala mathyoekie.

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَوِينَ ﴿١٠٢﴾

93.Na ĩndĩ mo makakŭlw'a, 'Kĩĩva kĩla
inyw'ĩ mwathaitaa?

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿١٠٣﴾

94.'Vandŭ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe? Kyo nĩkĩtonya kŭmŭtethya
inyw'ĩ kana kĩketethya kyo mbene?

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَتَضَرَّوْكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿١٠٤﴾

95.Na ĩndĩ mo makekw'a vo na mĩtwe
yoo, mo na asu ala mathyoekie.

فَلْيَكْبُرُوا فِيهَا هُمْ وَالْكَافِرُونَ ﴿١٠٥﴾

96.Na nguthu sya ita sya Ivilisi, onthe
vamwe.

وَجُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿١٠٦﴾

97.Namo makasya maikaananĩa katĩ woo
vau nthĩnĩ:

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿١٠٧﴾

98.'Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ithyĩ twaĩ ivĩtyonĩ yĩ ūtheinĩ,

ثَأَلُوهُ إِنْ كُنَّا لِنَفِي ضَلِيلٍ مُّبِينٍ ﴿١٠٨﴾

99.'Yĩla ithyĩ twakwosie we ta wĩanene
na Mwĩai wa nthĩ syonthe;

إِذْ نُسَوِّبُكُمْ بَرِّبِ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

100.'Na vai ona ūmwe watŭthyoekisyee
ateo ala avĩtany'a

وَمَا أَضَلْنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿١١٠﴾

101.'Na yu, ithyĩ tŭi na ew'anĩthya,

فَمَا كُنَّا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١١١﴾

102.'Ona kana mūnyanya ūtwendete.

وَلَا صَدِيقِي حَيِّمٌ ﴿١٠٢﴾

103.'Takethwa ve kūsyoika kwitū *tūlū* wa *nthī*, nīkana tūtonye kwīthwa katī wa etīkīli!

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَمَتَّوْنَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

104.Nthīnī wa ūndū ūū, vate nzika, ve Kyama īndī aingī mūno ma aa mayītkīflaa.

إِنِّي فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ، وَمَا كَانَ آلَتَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

105.Na ow'o, Mwīai waku---We nī Mwene-Vinya, Usūftwe nī tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٥﴾

LUKU 6

106.Andū-ma-Noa nīmamatw'īkīthisye Atūmwa ta akengani,

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٦﴾

107.'Yīla mwanaa nyinyia woo Noa wamakūlilye, 'Inyw'ī nomūkethwa mwī alūngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٧﴾

108.'Vate nzika, Nyie nī Mūtūmwa kwenyu, mūtkītku wīanī *wakwa*.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٨﴾

109.'Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٠٩﴾

110.'Na nyie ndiūmwītya inyw'ī Ituvi kwoondū wa ūu. Ituvi yakwa yīna Mwīai wa nthī syonthe tū.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١٠﴾

111.Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١١١﴾

112.Namo mamūkūlya, 'Ithyī twīkūatīfa we oyīla ala onzu nīmo makūatīfaa we?'

قَالُوا أَنْتُمْ مِنْ لَدُنَّا وَإَتَّبَعْنَا ﴿١١٢﴾

113. Nake akūlya, 'Na nyie nīna ōmanyi mwaū ūlū wa ūndū mo methīŋtwe makīka?

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

114. 'Utalo woo wīna Mwīai wakwa tū, takethwa inyw'ī nīmūmanyie!

إِنْ جَاءَهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رِجْلَيْكَ لَتَشْعُرُونَهُ ۗ ﴿١١٤﴾

115. 'Na Nyie ndikamalūngya etfīkīli.

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

116. 'Nyie nīo Mūkaanany'a tū.'

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾

117. Namo mamwīa, 'Ethwa we Noa ndūkūekana na maūndū aa, vate nzika, we ūkeethwa ōmwe wa asu ala makūkimangwa na mavia.'

قَالُوا لَيْنَ لَمْ تَنْتَهَ يَنْحُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١١٧﴾

118. Nake Noa asya, 'Mwīai wakwa, andū makwa, nīmandw'ŋkīthīŋtye nyie ta mūkengani.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٨﴾

119. 'Kwa ōu, umya ūtw'io katī wakwa namo; na ndangīŋe nyie na etfīkīli ala me vamwe nakwa.'

فَأَفْتَحْ يَدَيَّ وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ قَبْلِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Kwa ōu, Ithī nītwamatangīŋe mo, na asu ala maī vamwe nake nthīnī wa Ngalawa īla yakuīthītw'e mūno.

فَأَنْجِنِيهِ وَمَنْ قَعَهُ فِي الْعُظْمِ الشَّحُونَ ﴿١٢٠﴾

121. Na ītina wa ōu, Ithī nītwamanyw'ŋthisye kīw'ū asu ala matiwe ītina.

ثُمَّ اغْرَقْنَا بَعْدَ الْبَقِيَّةِ ﴿١٢١﴾

122. Nthīnī wa ūndū ōū, vate nzika, ve Kyama, īndī aingī mūno moo mayīŋkīlaa.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ لَكُمْ لَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. Na ow'ō, Mwīai waku----We nī Mwene Vinya, Usūŋtwe nī tei.

يَعْلَمُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

LUKU 7

124. Mbaŋ-ya-Aati nŋyaleile Atŋmwa,

كذبت عاد الرسلين ﴿١٣٨﴾

125. Yŋla mwanaa nyinyia woo Uuti wamakŋlilye, 'Inyw'ŋ nomŋkethwa mwŋ alŋngalu?

إذ قال لهم أخوهم هود ألا تتقون ﴿١٣٩﴾

126. Vate nzika, Nyie nŋ Mŋtŋmwa, mŋŋkŋŋku mŋno kwenyu.

إني لكم رسول أمين ﴿١٤٠﴾

127. Kwa ŋu, mŋkŋei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbŋw'ei Nyie.'

فأتقوا الله وأطيعون ﴿١٤١﴾

128. Na nyie ndiŋmwŋŋtya inyw'ŋ ŋtuvi ŋŋlŋ wa ŋu. ŋtuvi yakwa yŋna Mwŋai wa nthŋ syonthe tŋ.

وما أنزلكم عليه من أجر إن أجرى إلا أعطى رب العالمين ﴿١٤٢﴾

129. Inyw'ŋ nŋmwakaa nyŋmba sya molilikany'o kŋla vandŋ vokŋŋŋlu mŋkŋmantha ŋtheu wa mana,

أتبون بكل ربح آية تعبون ﴿١٤٣﴾

130. Inyw'ŋ nŋmwakaa mbeenge na mŋkambŋŋŋlyya ŋtufo nŋkana mŋtonye kwŋkala thayŋ tene na tene?'

وتتخذون مصانع لعلكم تخلدون ﴿١٤٤﴾

131. Na yŋla inyw'ŋ mwamwŋŋŋla moko ŋmwe katŋ wenyu, mŋmwŋŋŋlaa ta andŋ ang'endu.

وإذا بطشتم بطشتم جبارين ﴿١٤٥﴾

132. Kwa ŋu, mŋkŋei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbŋw'ei nyie.

فأتقوا الله وأطيعون ﴿١٤٦﴾

133. Na mŋkŋei We Ula ŋmŋtethetye inyw'ŋ vamwe na maŋndŋ ala onthe inyw'ŋ mwŋŋŋ.

واتقوا الذي أمركم بما تعلمون ﴿١٤٧﴾

134. Na We nŋmŋtethetye inyw'ŋ na ng'ombe na syana sya ivŋŋŋŋ,

أمركم بالنعامة وبين ﴿١٤٨﴾

135.'Na mĩŪnda , űa mbuluti.

وَجَنَّتِ وَعَيُّونٌ ﴿١٣٥﴾

136.'Ow'o, Nyie nĩna w'ia nũndũ wenyu űűűű wa űsilĩűű wa mũthenya mũnene.'

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٦﴾

137.Namo mamwĩfa, 'No űndũ űmwe kwitũ, watũtaa *ithyĩ* kana weethwa űte wa ala matataanaa.'

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَرَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الرَّاغِبِينَ ﴿١٣٧﴾

138.'Kĩ ti kĩndũ ateo nĩ kĩthĩű kya tene,

إِن هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Na Ithyĩ tũikasilĩwa.'

وَمَا نَحْنُ بِمُعَدِّيْنَ ﴿١٣٩﴾

140.Kwa űu, mo nĩmamũleile we, na Ithyĩ nĩtwamanangie mo. Ow'o űndũnĩ űũ, ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno ma aa mayĩtĩkĩlaa.

كَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Na ow'o, Mwĩai waku----- nĩ Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ űlau.

﴿١٤١﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤١﴾

LUKU 8

142.Andũ-ma-Mbaĩ ya Athamuti nĩmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَتْ ثَمُودُ النَّارِثِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Yĩla mwanaa nyinyia woo Salee wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ ضِلْحُ الْأَتَقُونَ ﴿١٤٣﴾

144.'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa, mũkĩkĩku mũno vyũ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٤﴾

145.'Kwa űu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbĩw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٤٥﴾

146.'Na nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ ĩtvi kwoondũ wa űu. ĩtvi yakwa yĩna Mwĩai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٦﴾

147. Inyw'I mŭkeethwa mwI vaseo Iŭlo
wa syIndŭ *ila mwI nasyo vaa,*

أَشْرَكُونَ فِي مَا هُمْ بِأُمِينُونَ ﴿١٤٧﴾

148. 'KatI wa mIŭnda na mbuluti *sya*
kŭw'ŭ,

فِي جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ﴿١٤٨﴾

149. 'Na mIŭnda ya Iŭu na mItende yIna
itŭngo ngito syI vakuvI kŭtŭlka?

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾

150. 'Inyw'I nImwasaa nyŭmba syenyu
IImanI mwIna ŭmani mŭnene.

وَتَنْجُوتُونَ مِنَ الْجِبَالِ يُّوتًا فَرِيقِينَ ﴿١٥٠﴾

151. 'Kwa ņu, mŭkŭei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbIw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥١﴾

152. 'Na mŭikamIw'e mIao ya ala
mamIkIlaa mIvaka,

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْكَافِرِينَ ﴿١٥٢﴾

153. 'Ala maetae kIthokoo Iŭlo wa nthI
na matamyallasya.'

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

154. Mo maisye, 'We wI katI wa ala aoe;

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمَسْحُورِينَ ﴿١٥٤﴾

155. 'We wI mŭndŭ otaitŭ ithyI ene.
Kwa ņu ete Kyama, ethwa we wI ņmwe
wa ala ma w'o.

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأَبِئْ بِآيَةِ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

156. Nake amea, 'Ino nI ngamIle-nga: yo
yIna Ivinda ya yo ya kŭnyw'a kIw'ŭ,
nyenyu mwIna Ivinda yenyu ya kŭnyw'a
nthInI wa mŭthenya ņla ņtwIwte.

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ
مَعْلُومٍ ﴿١٥٦﴾

157. 'Na mŭikamIkiite yo na ņthņku
ņsilņlo wa mŭthenya mŭnene ndņkese
kŭmņkwata inyw'I.'

وَلَا تَسْوَأَهَا يَسْوَاءً فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿١٥٧﴾

158. IndI mo nImamItilangile maaņ, na
IndI mo matwIka ma kwIņlila.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا نَدِيمِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Kwa Ou, Usililo nfwamakwatie mo.
NthInI wa Ou, vate nzika, ve Kyama, IndI
aingI mUno moo mayItkIlaa.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾

160.Na vate nzika, MwIai waku nI
Mwene-Vinya, Usũtwe nI tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٣٦﴾

LUKU 9

161.Andũ-ma-Loto Imamaleile Atũmwa,

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

162.YIla mwanaa nyinyia woo Loto
wamakũlilye, 'Inyw'I nomũkatw'Ika
alũngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٨﴾

163.'Vate nzika, Nyie nI Mũtũmwa,
mũtkIku mUno vyũ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٣٩﴾

164.'Kwa Ou, mũkIei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbIw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

165.'Na Nyie ndiũmwItya inyw'I Ituvi
kwoondũ wa Ou. Ituvi yakwa yIina
MwIai wa nthI syonthe tũ.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٠﴾

166.Inyw'I katI wa andũ onthe
mwImathengeea aũme,

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٤١﴾

167.Na kũeka iveti syenyu ila MwIai
wenyu ũmbIte kwoondũ wenyu? Aiee,
inyw'I mwI andũ ala mwIkaa naI.'

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿٤٢﴾

168.Namo mamwIa, 'Walea kũeka
kũneena Ou we Loto, vate nzika, we
ũkeethwa ũmwe wa kũlũngw'a.'

قَالُوا لَيْنَ لَمْ تَنْتَهَ يَلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٣﴾

169.We aisyee, 'Nyie vate nzika
nIngũmena mũendele wenyu mũthũku.'

قَالَ إِنِّي بِعَلَيْكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿٤٤﴾

170.'Mwŵai wakwa, ndangŵe nyie na andũ ma nyumba yakwa ŵũlũ wa maũndũ ala mo mekaa.

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٧٠﴾

171.Kwa ūu, Ithŵĩ nŵtwamũtangŵe we na andũ ma nyũmba yake onthe,

فَنَجِّنِي وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾

172.Ateo kŵveti kŵkũũ katŵ wa asu ala matiwe ŵtina.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿١٧٢﴾

173.Na ŵndĩ nŵtwamanangie ala angŵ.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٣﴾

174.Na Ithŵĩ nŵtwaisye mbua ŵũlũ woo; na nŵ mbua nthũku ŵla ŵtheaa ŵũlũ wa asu ala makaaniw'e.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ النَّذِيرِينَ ﴿١٧٤﴾

175.Nthŵnŵ wa ūndũ ūsu ve Kyama, ŵndĩ angŵ mũno moo mayŵŵkŵlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً. وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

176.Na vate nzika, Mwŵai waku We nŵ Mwene-Vinya, Usũŵtwe nŵ tei.

وَرَأَىٰ رَبَّكَ لَهْوَ الْعَرِينِ الرَّحِيمِ ﴿١٧٦﴾

LUKU 10

177.Andũ-ma-Kŵthekanŵ nŵmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَ أَخْبُ لَتَنْيَكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

178.Yŵla Suaivu wamakũlilye, 'Inyw'ŵ nomũkethwa mwŵ alũngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

179.'Vate nzika, Nyie nŵ Mũtũmwa kwenyu mũŵkŵŵku mũno vyũ.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

180.'Kwa ūu, Mũkŵei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbŵw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا عَنَّا ﴿١٨٠﴾

181.'Na nyie ndiũmwŵtya ŵtuvi ŵũlũ wa ūu. Ituvi yakwa yŵna Mwŵai wa nthŵ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

182.'Nenganei kŭthimo kyusŭu, na mŭikethwe katŭ wa asu ala manenganae kŭfoleku.

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿٢٨٢﴾

183.'Na thimai na kŭthimi kŭanene.

وَرَبُّوْا بِالْقِسْطِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿٢٨٣﴾

184.'Na mŭikamaŭve andŭ thooa mŭnini ŭtheo wa thooa wa w'ŭo wa syŭndŭ, ona mŭiikeke mothyoeuku ŭlŭlŭ wa nthŭ, mŭkŭkaa mawathavu.

وَلَا تَهْجُرُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٢٨٤﴾

185.'Na mŭkŭfei We Ula wamŭmbie inyw'ŭ na syŭmbe ila sya mŭmbŭlwe wa mbee.'

وَاتَّبِعُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأُولِينَ ﴿٢٨٥﴾

186.Namo mamwŭla, 'We wŭ ŭmwe wa ala aoe.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسْحِقِينَ ﴿٢٨٦﴾

187.'Na we wŭlo mŭndŭ otaitŭ, na ithyŭ twŭkwona we wŭ katŭ wa akengani.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِن نُّظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٨٧﴾

188.Kwa ŭu, we tŭma illo sya ŭtu itŭvalŭkangŭle ŭlŭlŭ waitŭ, ethwa we wŭ ŭmwe wa ala ma w'ŭo.

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٨٨﴾

189.Nake asya, 'Mwŭlai wakwa nŭmanyaa maŭndŭ ala inyw'ŭ mwŭkaa.

قَالَ رَبِّيَ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٢٨٩﴾

190.Kwa ŭu, mo nŭmatavanisye kana we nŭ mŭkengani. Na Indŭ ŭsilŭlo wa mŭthenya wa mŭumbalo nŭwamakwatie mo. Usu vate nzika, waf ŭsilŭlo wa mŭthenya ŭla mŭthŭku vyŭ.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظَّلَامَةِ إِذْ هُمْ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢٩٠﴾

191.Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭu, ve Kyama, Indŭ aingŭ mŭno ma aa mayŭtŭkŭlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩١﴾

192.Na vate nzika, Mwŭlai waku nŭ Ula wŭ-Vinya, Usŭtwe nŭ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٢٩٢﴾

LUKÚ 11

193. Na ow'o, ūŭ nī ūvuany'o kuma kwa Mwīai wa nthī syonthe.

وَأَنذَرْتُكَ لَتَنْزِيلِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٣﴾

194. Ula Veva, Mŭkīfku nthīnī wa Mŭkīfko, nŭtheete nayo,

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٤﴾

195. Iŭlŭ wa ngoo yaku, nīkana we ūtonye kwīthwa wī katī wa Akaanany'a,

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٥﴾

196. Kwa kīthyomo kītheu kya Kīalavu.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٦﴾

197. Nayo nīyīwetetwe nthīnī wa Maandīko Matheu ma andū ala maī ma mbee.

وَأَنذَرْتُ لَنُفُورِ الْآقِلِينَ ﴿١٩٧﴾

198. Na yo ti Kyama kwoo kīla ala asomu katī wa Syama-sya Isilaeli makīsf?

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٨﴾

199. Na takethwa Ithyī twayīvuanītye kwa mŭndŭŭte Mŭalavu,

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٩﴾

200. Na we akamayīsomea mo, mayīthīwa mayītkīlīle ona vanini.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠٠﴾

201. Uu nīw'o Ithyī tweekfīe ūlei walika nthīnī wa ngoo sya ene-naī.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠١﴾

202. Mo maikayītkīla o kŭvika yīla makawona ūsilīlo wī woo.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠٢﴾

203. Indī w'o ūkooka kwenyu kwa kīthŭŭlŭmŭkīfko, yīla mo mateŭmanya,

فِي آيَاتِهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٣﴾

204. Namō makakŭlya, Ithyī nītŭkanengwe īvinda ona yīmwe?'

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٤﴾

205. Ata! Mo memantha kŭkalaata ūsilīlo Witŭ?

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٥﴾

206. We wĩsũanĩa ata? Ethwa Ithĩ tũkamaeka mo kwĩtanĩthya na *syĩndũ* nzeo *sya nthĩ mo*, kwa myaka;

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٦﴾

207. Na Indĩ kĩla mateelemaw'a nakyo nkĩmavikĩaa mo.

فَمَرْجَأَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٧﴾

208. Syĩndũ ila mo meetkĩlilw'e kwĩtanĩthya nasyo iikethwa na ũuno tũlũ woo.

مَا آغَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَسْتَعُونَ ﴿٢٠٨﴾

209. Na Ithĩ tũyaananga mũsyĩ ona wĩwa ateo waĩ na Akaanany'a.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٩﴾

210. Uu nĩ ũtao; na Ithĩ tũi ala mate alũgalu.

وَلِكُلِّ شَعْبٍ مَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢١٠﴾

211. Na ala athũku maiyĩtheetye yo.

وَمَا تَذَرْتُمْ بِهِ الشَّيْطَانَ ﴿٢١١﴾

212. Mo mayaĩlitwe nĩ yo ona maitonya kwĩka ũu.

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١٢﴾

213. Vate nzika, mo nĩmasiĩtwe kwĩw'a.

إِنَّهُمْ عَنِ السَّعْيِ لَعَزُوزُونَ ﴿٢١٣﴾

214. Kwa ũu, mũikamwĩkalle, Ngai ũngĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, we ndũkese kũtwĩka ũmwe wa ala asilĩle.

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿٢١٤﴾

215. Na makaany'e andũ maku ma ndũũ sya mũkautĩ,

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٥﴾

216. Na theesya ũthwau waku wa *tei* tũlũ wa etĩkĩli ala makũatĩaa we.

وَاحْفَظْ جَنَاحَكَ لِئِنْ أَتَيْتَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٦﴾

217. Indĩ mo malea kũkwĩw'a we, asya, Nyie nĩneevetanga ngwatanĩonĩ ya maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.'

إِنْ عَصَاكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٧﴾

218.Na ia wĩkwatyo waku nthĩnĩ wa Ula-WI-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٣٨﴾

219.Ula ũkwonaa we yĩla waũngama nthĩnĩ wa *Mboya*.

الَّذِي يَرَبُّكَ جِبْنَ تَقَوْمٍ ﴿٣٩﴾

220.Na *Ula wonaa* mĩendele yaku katĩ wa ala matulasya-ndu mo ene *mbee wa Ngai*.

وَتَقَبَّلَكَ فِي السَّجِدِينَ ﴿٤٠﴾

221.We ow'o, nĩ We Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤١﴾

222.Nyie ngamũtavya inywĩ ala matheeawa nĩ ala athũku?

هَلْ أُنْتَضَمَ عَلَى مَنْ تَنَزَّلَ الشَّيْطَانُ ﴿٤٢﴾

223.Mo mamũtheeaa kĩla mũkengani mũnene *na mwene naĩ*,

تَنَزَّلَ عَلَى كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٤٣﴾

224.Maisyokea ũndũ mo mew'aa, na aingĩ mũno vyũ moo nĩ akengani.

يُلْقُونَ السَّنْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٤٤﴾

225.Na iũlũ wa atili-ma-movoo----no ala avĩtany'a mamaatĩfaa mo.

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٤٥﴾

226We noumonaa ũndũ mo mangangaa mana nthĩnĩ wa kĩla mwanda,

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٤٦﴾

227.Na kana mo maneena ũndũ mo matekaa? -----

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

228.Ateo asu ala metkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, na mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya Wonthe mũno, na kũivanĩsya yĩla mavĩtw'a *id*. Na eki-ma-naĩ o mĩtũkĩ makamanya vandũ wa kũsyoka nĩ va vala mo makasyoka.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ

كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَ سَيَعْلَمُ

الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٤٨﴾

سُورَةُ النَّامِلِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAML
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Ulau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Taa Siin Ngai-Wa-Uthesyo, Ngai-
w'w'i-W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa ya Kulani,
na ya Ivuku yĩla yĩmulĩkaa,

3. Utongoi na Uvoo mũseo kwa asu ala
matonya kwĩtkĩla,

4. Ala malũmasya Mboya na kũva Saka,
na mena mũtkĩlo mũlũmu wa Itunĩ.

5. Iũlũ wa asu matayĩtkĩlaa Itu, Ithyl
nĩtũmanakavĩsyeme meko moo, kwa ũu, mo
meanganga ta ilalinda.

6. Mo nĩmo makethwa na ũsilĩlo wĩ woo,
na mo me oka nomo makethwa na
wasyo ũla mũnene vyũ Itunĩ.

7. Nĩw'o, we ũnengetwe Kulani kuma
mbee wa Umwe-Mũf, Umanyi-W'onthe.

8. Lilikanai yĩla Mose wamatavisye andũ
ma nyũmba yake, 'Nye nĩngwona
mwaki. Nye nĩngũmũetee inyw'ĩ ũvoo
kuma vo, kana nĩmũetee kĩsinga
kyakene, nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye
kwota.

9. Kwa ũu yĩla we wavikie vala ũf,
nĩweetiwe nĩ wasya: 'Kũathimwa nĩ we
ũla wĩ nthĩnĩ wa mwaki na ota ũu ala
maũthyũlũlũkĩte; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nataĩwe, Mwĩai wa nthĩ
syonthe.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

طَسَّ بِكَ آيَاتِ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّؤْمِنٍ ②

هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ③

الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ④

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ

فَهُمْ يَتَمَهَّدُونَ ⑤

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ

هُمْ الْأَخْسَرُونَ ⑥

لَقَدْ وَاتَّكَ تَلَكَّ الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنِّ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ⑦

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَادًا سَأْتِيكُمْ

وَقَدْهَا بِخَبْرٍ أَوْ آيَاتِكُمْ بِشَهَابٍ لَقِينِمْ تَعَلَّكُمْ

تَضَلُّونَ ⑧

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ تُورِكَ مِنْ فِي النَّاسِ وَ

مَنْ حَوْلَهَا وَسُبَّحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑨

10.'We Mose, Nfwo Nyie ni Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-WI-Vinya, Mof.

يُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٠﴾

11.'Na Ikya ndata yaku nthi.' Na yila we woonie yinyanya ta nzoka, nfwasyokie na syomutete na ndaasisya itina, 'We Mose, ndokakfe. Nfwo, Nyie ni vamwe naku we; Atomwa mayaile kwfthwa na wia me mbee Wakwa.

وَأَنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَرَأَى لِمُيُوسَى يُيُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَى الْمُرْسَلُونَ ﴿١١﴾

12.Ta kwa asu ala mekaa nai, na Indf maikuan'ya useo na uthoku; Nyie ni Muekanfi MOno Vy0 kwoo, Ula-Usufwe ni tei.'

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسَابًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غُفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

13.'Na likya kw'oko kwaku nzakwavanf yaku uungu wa ng0a yaku, kwfuma kwf kwe0, k0tena uthoku. *Kf n' katf* wa Syama kenda kwa Valao na and0 make; n0nd0 mo ni and0 mbaa mat0.'

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سُوءٍ فِي تَبِعِ آيَاتِ الْفُرْعَانَ وَاقْتُمْ إِتْمُهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَتِيحِينَ ﴿١٣﴾

14.Indf yila Syama Siit0 ila syonanasya kye ni syamavikfie, mo maisye, 'U0 ni 0oi wf 0theinf.'

فَلَمَّا جَاءَهُمْ آيَاتُنَا مُبْجُورَةً قَالُوا هَذَا إِسْحَارٌ مِمَّنْ بَيْنَ يَدَيْكُمْ ﴿١٤﴾

15.Namo nimaileile kwa mavfyo, na ng0l0, oyila ngoo syoo nisyamanyie 0-w'0 wasyo. Sisyai Indf, 0nd0 wailyf m0min0kflyo wa ala meekie mothyoeuku!

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٥﴾

LUKU 2

16.Na Ithyf ntwam0nengie Ndaviti na Solomoni 0f, namo maasya, 'Ndafa syonthe ni sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula 0t0nenevetye ithyf 0l0 wa aingf ma ath0k0mi Make ala metfk'laa.'

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦﴾

17.Na Solomoni af m0tifwa wa Ndaviti. Nake aisye, 'Ame inyw'f and0, ithyf

وَوَرِّثْ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلْمُنَا

nŋtŋmanyŋŋtw'e kŋthyomo kya nyŋnyi, na nŋtŋnengetwe kŋla kŋndŋ. Nŋw'o yŋŋ nŋ ŋnee ya Ngai yŋyonanŋtye.'

مَنْطِقَ الظِّلِرِ وَأَوْتِنَانَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَأَمْرٌ
الْقَضَلُ النَّيِينُ ⑤

18. Na Solomoni nŋwoombanŋw'e nguthu syonthe sya ita syake, sya Mayini na andŋ na nyŋnyi, nasyo syaiwa syŋ nguthu syŋ kŋvathŋkany'o,

وَحَشِرَ لَيْسِينَنَ جُنُودَهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
وَالظِّلِرِ فَهَمْ يُوزَعُونَ ⑤

19. Kŋvika yŋla mo mavikie Mwandanŋ wa Namuli, kŋveti kya Ki-Namuli kyaisye, 'Inyw'ŋ Anamuli, likai mawŋkalonŋ menyu, Solomoni na nguthu syake sya ita maikese kŋmŋvevenza inyw'ŋ, mo matekŋmany'a.'

حَتَّى إِذَا أَتَوْا عَلَى وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَسْلَةٌ يَا أَيُّهَا
النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسْكِنَكُمْ لَا يَحْطِبَنَّكُمْ سَلِيمُنَ
وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑤

20. Iŋlŋ wa ŋu we nŋwakenisye vanini, akithekea ndeto syakyo, na aisye, 'Mwŋai wakwa, ndonyethye nyie kwŋthwa nŋna mŋvea nŋndŋ wa ŋnee Yaku yŋla We ŋnenganŋte Iŋlŋ wakwa na asyai makwa, na kwŋka mawŋa maseo ala matonya kŋkwendeesya We, na mbŋŋkŋlye nyie, kwa tei Waku, katŋ wa athŋkŋmi Maku alŋngalu.'

فَتَبَسَّمَا ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي
أَنْ أَشْكُرَ بِعَمَلِكَ الَّذِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ
وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ⑤

21. Na we nŋwathŋimie nyŋnyi, na asya, 'Kŋilyŋ ata ŋndŋ, ŋndŋ nyie ndeŋmwona Utiuti? We ko wŋ katŋ wa ala matevo?

وَتَفَقَّدَ الظِّلِرَ فَقَالَ مَا لِي لَا أَرَى الْهُدًى
أَمْرًا كَانَ مِنَ الْفَاطِينِينَ ⑤

22. 'Nyie ngamwŋkŋa we nthŋnŋ wa ŋsilŋlo mwai kana nyie nŋmŋae na ŋvyŋ, ateo we andetee nyie kŋtumi kŋtheu kya kŋlea kwŋthwa vo kwake.'

لَا عَدْبَةَكَ عَدَابًا شَدِيدًا أَوْ لَا تَذَبْحَةَ أَوْ
يَأْتِيَنِي بِسُلْطِينَ قُومِينَ ⑤

23. Nake we ndaaŋkala mŋno mbee wa Utiuti atanoka na kwasya, 'Nyie nŋnŋmanyŋte ŋmanyi wa ŋndŋ we ŋtaŋmanyŋte; na Nyie nŋkŋte kwaku kuma Savaa na ŋvoo wa w'o.

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطُّ بِمَا لَمْ تَحِطْ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ⑤

24. 'Nye nīneethīe mūdū mōka asumbkīte ūlū woo, nake nūnengetwe kīla kīndū, na ena kīvīla-kya-ūsumbī kī vīna.

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٣٤﴾

25. 'Nye nīnamwīthīe we na andū make maithaitha syua vandū va Ngai Mwene Vīna W'onthē; na Satani nūmanakavīsyē meko moo *makoneka* me manake kwoo, na ūu, nūmasīlīe vyū *kūlīka* nzlanī ūa ya w'o, nīkana mo maikaatīlīe ūtongoi;

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّيْطَانِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيْنُ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْبَادًا لَهُمْ فَصَدَّاهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٣٥﴾

26. Na Satani nūnavatīlīe mo kūmūthaita Ngai Mwene Vīna W'onthē, ūla ūkīeteae kyeni kīla kīvīthītwē matunī na ūlū wa nthī, na ūla wīlī maūdū ala Inyw'ī mūvithāa na ala inyw'ī mumbūlaa makamanyīka.

أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْأَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٣٦﴾

27. 'Ngai Mwene Vīna W'onthē! Vai Ngai ateo We, Ngai wa Kīvīla-Kya-Usumbī kī vīna.'

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٣٧﴾

28. Solomoni aisye, 'Ithyl nītūmānya kana we ūneenete w'o, kana wī katī wa ala makenganaa.

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾

29. 'Enda we, wīna valūa ūū wakwa, na ūiw'ia mbee woo; na ūndī ūkyuma vala maī, twone mo metūnga *Us Ong'ō* mwaū.'

إِذْ هَبَّ بِنَفْسِي هَذَا قَالَتْ لَهُ إِلَيْهِمْ ثُمَّ قَوْلَ عَنْهُمْ قَالَتْ مَاذَا يَبْرَجُونَ ﴿٣٩﴾

30. Mūsumbī wa mūdū mōka aisye, 'Inyw'ī anene, nīkūetiwe valūa wa ndāla kwakwa.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَإِئِنَّ إِلَيْنِ أَلَيْسَ لَنَا بِكُرْسِيِّ

31. 'Umīte kwa Solomoni, na nī: Sīftwanī ya Ngai Mwene Vīna W'onthē, ūla Usūftwe nī ūlau, Usūftwe nī tei.

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٤٠﴾

32. 'Mōikang'endee nyie, Indī Okai kwakwa mwīna wīnyivyo.'

﴿أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَنْتُمْ مُسْلِمِينَ﴾

LUKU 3

33. Nake *mōsumbī wa mōndū mōka* asya, 'Inyw'ī anene, ndaaei tōlō wa ōndū ōō wī mbee wakwa. Nyie nditusaa ōndū inyw'ī mōte vamwe nakwa *na nengei nyie ūtao wenyu.*'

﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَفْتُونِ فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا خِمْ تَشْهَدُونَ﴾

34. Mo masūngīe, 'Ithyl twīna ōtonyi na ithyl twī okiti ai, Indī nī tōlō waku we kumya mwīao; kwa ōu we sūanfa ōndū we ōkwīyāa.'

﴿قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوْا خُوتُوْهُ وَأَوْلُوْا بَأْسِ شَدِيْدِيْدَةٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكَ فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾

35. Mōsumbī aisye, 'Vate nzika, yīla asumbī mamīlika nthī, nīmamyangaa, na kūmatūnga ala anene ma andū mayo kwīthwa ala me ītheo vyū. Na ōu nīw'ō mo mefka.

﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ﴾

36. 'Indī Nyie nīngūmatwāfa mo mōthīnzlo; na ngyeteela none *ōsūngō* ōla atumīa meōsyoka naw'ō.'

﴿وَأَنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنْظُرُهُمْ يَوْمَ يَمْرُجُ الْمُرْسَلُونَ﴾

37. Kwa ōu, yīla *Mōtumīa wa Mōsumbī* wavikie kwa Solomoni, we aisye, 'Inyw'ī mwīenda kōndethya nyie na ōthw'ii *wenyu?* Indī kīla Ngai Mwene Vinya W'onthē ōnengete nyie nī kīseo kōvīta kīla We ōmōnengete inyw'ī. Aiee, Indī inyw'ī nīmūtanīaa mōthīnzlo wenyu.

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ فَمَا آتَيْتُمُوهُ إِلَّا خَيْرًا مِمَّا أَنشَأْتُم بَلْ أَنْتُمْ مَكْرُمُونَ﴾

38. 'Syoka vala mo maī, nōndū ithyl vate nzika, tōkooka kwoō twīna nguthu sya ita ila mo matelthwa na ōtonyi wa kōsyeteela, na ithyl tōkamalūngya mo kuma vo me asonokye, namo makeethwa me anyivye.

﴿إِذْ رَجَعَ إِلَيْهِمْ فَكَلَّمَهُمْ فَأَلْفَمَهُم بِحُجُودٍ فَأَقْبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَخَبْرُجَتُهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةٌ وَهُمْ ضِعُفُونَ﴾

39. We aisyē, 'Inyw'ī ataŵwa, nŵŵ ōla kaŵi wenyu ūnŵkŵndetee kŵvŵla kya ōsumbŵi kyake mbee wamo matanoka kwakwa manenganŵte wŵnyivyo?'^{1*}

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ngŵmbaŵ ūmwe kaŵi wa Mayini yasya, 'Nyie nŵngŵkŵetee kyo mbee wa - ōtanokŵla kŵkalonŵi kyaku; na ow'ŵ nyie nŵna ōtonyi wa ōu na nŵ mŵŵkŵŵku.'

قَالَ عِفْرِيَّتُ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

41. Umwe ōla waŵ na ōmanyi wa Ivuku aisyē, 'Nyie nŵngŵkŵetee kyo mŵtŵkŵi mbee wa ŵveny'a yaku ya itho. Na yŵla we wakyonie kŵŵwe mbee wake, aisyē, 'Uŵ nŵ kwoondŵ wa mumo wa Mwŵai wakwa, nŵkana We atonye kŵndata nyie kana nŵ mŵvea kana ndi mŵvea. Na ō ōla ōtŵngaa mŵvea atŵngaa mŵvea kwoondŵ wa ōseo wa thayŵ wake mwene; ŵndŵ ōla ona wŵva ōtatŵngaa mŵvea, ow'ŵ, Mwŵai wakwa nŵ Wŵyanŵtye-We-Mwene, Mŵlau.'

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لَتَبُيِّنَ لِي مَا أَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّا إِنشُكْرًا نَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنِّي رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤١﴾

42. We aisyē, 'Kŵŵ'ŵkŵthyei kŵvŵla-kya-Usumbŵi kyake kwoneka ōta vandŵ vala va kŵla kyake kya kŵla ŵvinda kwake, na ekai twone kana we nŵatŵŵaa nzŵa ŵla ya w'ŵ kana we nŵ ōmwe wa ala mataatŵŵaa nzŵa ŵla ya w'ŵ.'

قَالَ تَكْرُؤًا هَآءَا عَرْشَهَا نَنظُرُ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

¹ *Kwŵlanana na Mŵsoa ŵno ŵaŵŵŵŵŵe kwŵoneka kana Solomonŵi ndeŵweta kŵvŵla kya ōsumbŵi kŵ kyoka. We nŵtonya kŵweta kŵvŵla kŵvŵ'anene na kyo kyakyo kŵtuwe kana mŵvŵ'anano mwanake wa kŵvŵla kyakyo kŵetwe kwake. Mbee wa kŵtanamba kŵeleela kŵthoka ōsumbŵinŵ wa

43. Na ylla we wookie, nŵakūlilw'e, 'kivŵla-kya-² ūsumbŵ kyaku kifilyŵ ta kŵŵ? We asūngŵie 'Nŵ ta ūndū ūmwe nakyo. Na Ithyŵ nŵtwanengetwe ūmanyi mbee wa ūu, na ithyŵ nŵtūminŵte kwŵnyivyā.'

فَلَمَّا جَاءَتْ قَيْلَ أَهْلَكَدَا عَرَّشِي قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ
وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٢٧﴾

44. Na kŵla we wakŵthaihaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵkyamūsiŵte we *kwŵŵkŵla*, nŵndū we aumŵte kwa andū alei.

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا
كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٢٨﴾

45. Nake nŵataviw'e, 'Lika nyūmba ya ūsumbŵ.' Na ylla we wakyonie kyo, we

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

² Solomoni, kyo nŵkŵŪseng'a vyū nŵ kwŵthŵa kivŵla kya ūsumbŵ kivw'anene vyū na kŵla kyakyo mwane kŵna Solomoni. Kuma mŵsoanŵ ŵla ŵatŵte, wonany'o ūla ūkumŵla ūtheinŵ nŵ kana kŵla ūmwe wa anene nthŵnŵ wa ūsumbŵ wake nŵwendaa anengwe wŵa ūsu newe, kŵla ūmwe akŵkathŵla kŵtethya na mŵtŪkŵ na nesa mbee wa akŵlany'a make. MŪminŪkŵŵyonŵ, yŵla ūvano wa mŪsumbŵ waetiwe kwake mbee, we nŵwainŪtalle Ngai nŵndū waw'o na aumya mwamŪlo ūnenevw'e mŪno nŵkana ūvw'anane na ūla wa kivŵla kya ūsumbŵ wa MŪsumbŵ wa Savaa kŵthengeanŵte vakuvŵ nakyo vyū na kŪnyivyā ngathŵŵo syakyo sya kwŵthwa na kivŵla kya ūsumbŵ kya mwanya. Uneeni ūŪ 'nakkeroo laha Arshaha' nŪŪtwŵŵka ūalyŪlo ūŪ na wŵfasya kana ethwa nŵtwoonie kivŵla kyakyo kya ūsumbŵ kivw'anene na kŵla kyakyo mwene, kyo nŵkyaŵ kŵtonya kŪmānyā kana kivŵla kyakyo kya ūsumbŵ kifyaŵ kya ūsengy'a na kya mwanya tondū kyo kyasŪanŵaa kyailyŵ. Kwa ūu ūalyŪlo wa 'nakkeroo' nthŵnŵ wa kŵlŵngu kŵŵ nŵkŵŵkŵŵwŵkŵthya kivŵla kyakyo kya ūsumbŵ kwoneka kifilyŵ ota ila ingŵ. Yŵla kyo kyoonic kivŵla kya ūsumbŵ kŵla kyaseŪvŵw'e nŵ aseŪvya ma Solomoni, kŵŵkŵŵa kwakyo kŪyāŵ kŪla kwa MŪsumbŵ wa mŪndū mŪka ūla kivŵla kyake kyaŵ kŵnoonywa ŵvinda ŵvŵtŪku, kana kya MŪsumbŵ wa mŪndū mŪka ūla ūtaŵ atonya kŪvathŪkany'a kivŵla kya ūsumbŵ wake mwene nŵndū aseŪvya nŵmakŵthŪkŪmŵte ūkethŵa kŵvathŪkanŵka. Kumānyā kwakyo kwaŵ oŪndū mŪndū wonaa kŵndū kivw'anene na kyake. Uu wŵŵnany'a ūtheinŵ kana woni ūla ithyŵ twonetē vaa nŵkwŵŵkŵŵŵka mbee mŪno ta w'o wa w'o.

nŋwasŋanŋie kyo nŋ kŋw'ŋ kingŋ, na avua ngŋlimŋ syake. *Solomoni* aisye, 'Nŋ nyŋmba ya ŋsumbŋ ŋla ndendeu yalanŋtw'e ilungu sya isisyo.' Nake aisye, 'Mwŋai wakwa, ow'ŋ Nyie nŋnaŋvŋŋŋsye thayŋ wakwa; na nyie nŋngwŋnengane nyie-mwene vamwe na Solomoni kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mwŋai wa nthŋ syonthē.'^{3*}

LUKU 4

46.Na kwa Athamuti Ithŋŋ twamŋtŋUmie mwana nyinyia woo Salee, *ŋla waisye*, 'Mŋthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthē.' Indŋ sisya, mo nŋmatw'ŋkie nguthu ilŋ iikaananŋa nguthu na ŋla ŋngŋ.

47.Nake aisye, 'Inyw'ŋ andŋ makwa, nŋkŋ inyw'ŋ mŋkwenda kwŋkalaata ŋŋŋŋ wa ŋthŋku vandŋ va ŋseo? Mwŋlea kwŋŋya ŋekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nŋkŋ nŋkana mŋtonye kwŋw'ŋwa tei?

48.Mo maisye, 'Ithŋŋ twŋsŋanŋa kwŋthwa na ŋvuso ŋthŋku nŋndŋ waku we na ala me vamwe naku.' Nake aisye '*kŋŋumi kya* ŋvuso yenyu ŋthŋku kŋna Ngai Mwene Vinya W'onthē. Tiw'ŋ, Indŋ inyw'ŋ mwŋ andŋ me nthŋnŋ wa ŋtatwa.'

وَكشَفَتْ عَنْ سَائِقِيهَا قَالَتْ إِنَّهُ صَنَعَ مُمَرَّدًا
مِنْ قَوَارِيرِهِ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَنفِي
مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَاحِبًا أَنْ اعْبُدُوا
اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَيْنِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٢٥﴾

قَالَ يَوْمَئِذٍ لَهُمْ تَسْتَغْفِرُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
لَوْ لَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٦﴾

قَالُوا أَكَلَيْتَنَا يَا بَنِي آدَمَ قَالَ ظَلِمْتُمْ عِنْدَ
اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَفْتَنُونَ ﴿٢٧﴾

³ *Kŋsisyo kŋtheu kŋseo kyalanŋtw'e nthŋ nesa, nŋkŋtonya kwonany'a wonany'o wa kŋw'ŋ, na ŋu nŋw'ŋ kweckŋkie. Uvoo ŋla watwaiwe kwa Mŋsumbŋ wa mŋndŋ mŋka, ŋla waf mŋŋ mŋno kŋvŋŋka, waf kana mavinda amwe syŋndŋ syŋ kŋvathŋkany'o mŋno kwŋanana na mawonany'o ala syo iseŋvasya, na mŋkalo ŋla syonanasya, ŋte yasyo. Ota ŋu, wonany'o wa ŋtheu na ŋtonyi ŋla ŋseŋvŋtw'e nŋ syua, ti wayo, Indŋ nŋ wa Mŋmbi eweka tŋ.

49. Na vaŋ nguthu ya *andū* kenda nthĩnĩ wa mūsyĩ ala meekaa ūng'endiĩ nthĩnĩ wa nthĩ, na malea kwĩyĩalyūla.

وَكَانَ فِي السَّبِيلِ تَسْعَةٌ رَهْطٌ يُفْسِدُونَ فِي
الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

50. Mo maisye, 'Ivĩtanfei mūndū na ūla ūngĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana ithyĩ vate nzika, tūkamūvithūkĩfa we vamwe na andū ma nyūmba yake ūtukū, na ĩndĩ tūkamūtavya mūtiĩwa wake, 'Ithyĩ tūyaaona mūthelo wa andū ma nyūmba yake, na vate nzika vyū, ithyĩ twĩ ma w'o.'

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ
لِوَالِيهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٠﴾

51. Namo nĩmoovie nzaama, Na Ithyĩ nĩtwoovie nzaama *ĩngĩ* ya kūkomana na ĩsu ĩndĩ mo mayamĩsĩ yo.

وَمَكْرًا وَمَكْرًا أَوْ كَبُرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

52. ĩndĩ kwa sisyai ūndū mūminūkĩlyo wa nzaama syoo wathūkĩte! Nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanangie vyū na andū moo onthe vamwe. Syake, na inyw'ĩ mūkaimanya syo.' Na Mwĩai waku ndaleaa kūmanya ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا دَمَرْنَاهُمْ
وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٢﴾

53. Na vau ve nyūmba syoo ivalūkangĩte syĩ nthei, nūndū wa wĩki-wa-naĩ woo. Nthĩnĩ wa ū, nĩw'o, ve Kyama kwa andū ala mena ūmanyi.

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا إِن فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

54. Na Ithyĩ nĩtwamatangĩle asu ala meetfĩkĩlile na mamūkĩle Ngai.

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٤٤﴾

55. Na lilikanai Loto yĩla wamatavisye andū make, 'Inyw'ĩ andū makwa, inyw'ĩ mwĩka ūvukyo omwene ūthūku waw'o?'

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ
تُبْصِرُونَ ﴿٤٥﴾

56.'Kyaü! Inyw'í mwímathengeea aúme mûimenda mbée wa iveti? Tiw'o, inyw'í mwí andú ala mÚtasÚanfaa umíllílo wa Úndú.'

أَيُّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۗ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٦﴾

57.Indí kwíw'a kwa andú make kwaf kwa mana ateo mo *nímamakathííe andú* na maasya, 'Malúngyei avikíli ma Loto kuma músyí wenyu. Ow'o mo ní andú metw'Tkíthasya kwíthwa me atheu.'

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa Úu, Ithyí nítwamÚtangííe we na andú ma nyÚmba yake, ateo kíveti kyake; kyo Ithyí nítwakítw'ííe kwíthwa kya ala matiwe ítina.

فَأَذْنِيبُهُ وَاهْلَآءُ إِلَّا امْرَأَتَهُ تَدْرُهَا مِنَ الْغَيْرِينَ ﴿٥٨﴾

59.Na Ithyí nítwamaúisyé íÚlÚ woo mbua; na mbua ya asu ala makaaniw'e yaí nthÚÚku.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَسَاءً مَطَرُ السُّنْدِ رَيْنٌ ﴿٥٩﴾

LUKU 5

60.Asya, 'Ndaífa syonthe ní sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na múuo wíthwe íÚlÚ wa athÚkÚmi Make ala We Únyuvíte. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní múseo mbee kana ní ila mo mamwílananasya *We nasyo?*'"

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى
اللَّهُ خَبِيرٌ أَمَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

61.Kana, Ula woombie matu na nthí, na Ula watheesise kíw'ú kuma ítuní kwoondú wenyu kíla Ithyí tÚtumaa kímesya mÍúnda myanake ya matunda? Inyw'í múyaí mútonya kÚtuma mÍfí yayo ímea. Ve Ngai Úngí Útee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, mo ní andú ala melelÚkaa *kuma nzíaní íla ya w'o.*

أَمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ
مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُشْكِرُوا شَجَرَهَا إِلَهُ مَعَ اللَّهِ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦١﴾

62. Kana n00, Ula wamfwtwfkthisy ntl vandu va kuth0m0a, na eekfa mb0s1 katf wayo, na eekfa ifma n0m0 f0l0 wayo, na eekfa t0t0 katf wa nganga ilf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, aingf m0no moo mayfsl.

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا
وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا
ءِإِلَّهِ مَعَ اللَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۞

63. Kana n00 Ula 0m0s0ngfaa 0la wf thlnanf yfla we wamwfkaflla We, na 0vetangaa 0th0ku, na k0m0tw'fkthya inyw'f atifwa f0l0 wa nthf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Inyw'f m0s0anf0a ma0nd0 mav0th0.

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ءِإِلَّهِ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا
مَا تَذَكَّرُونَ ۞

64. Kana Ula 0m0tongoeasya inyw'f nthlnf wa kfla m0themba wa kfvindu kya nthf na kya 0kanga, na Ula 0t0maa kfseve ta 0voo m0seo mbee wa tei Wake? Ve Ngai 0ngf 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Ngai Mwene Vinya W'onthe E-f0l0 M0no wa ila mo mamwfananasya nasyo We.

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُزِيلُ
الرِّيحَ بِشُرَائِينَّ يَدِي رَحْمَتِهِ ءِإِلَّهِ مَعَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْنَا يَشْرِكُونَ ۞

65. Kana Ula wambfllmasya ky0mbe, na fndf aikf0ngfllla na Ula 0nenganae kwoond0 wenyu kuma ftunf na nthf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Etei 0k0s1 wenyu ethwa inyw'f mwf ma w'o.'

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ءِإِلَّهِ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۞

66. Asya, 'Vai 0manyaa ma0nd0 ala matonekaa f0l0 wa nthf na ftunf ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo mayfsl yfla mo makathay00kw'a.'

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ۞

67. Aiee, 0manyi woo n0vikfite m0thya wa w'o makfylnenge Itu ndafa; aiee, ow'o mo mena nzika nayo; aiee, mo nf ilalinda syayo.

بَلْ أَدْرَاكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ
مِنْهَا أَتَقْبَلُ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ۞

LUKU 6

68. Na asu ala matetfki laa maasya, 'Ata! YIla ithyI na maaIthe maitu; tUkatw'ka kItoo, ow'o ithyI nItUkatUngwa Ingi?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ أُنزِلَتْ آيَاتُنَا يَا أَيُّهَا
لِخُرُوجِنَ ①

69. 'Vate nzika, ithyI nItwathiwe Ou mbee—ithyI na maaIthe maitu; kI ti kIndU InDI nI mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۗ إِنْ
هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ②

70. Asya, Angangai IUU wa nthI mwone UndU mUminUkIlyo wa ene naI wathUkIte!'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ ③

71. Na we ndUkew'e kyeva kwoondU woo ona ndUkethwe na thIna IUU wa masUanfo mathUku ala mo masUanfaa.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَلٰلٍ مِّمَّا يَكْفُرُونَ ④

72. Namo maasya, 'Utianfo UU UkeanIw'a InDI ethwa inyw'I mwi maw'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑤

73. Asya, 'NIkUtonya kwIthwa kana kImwe kya Ula *Usililo wathaniw'e*, kIla inyw'I mUkwenda na *ngathilo* kImUvalUkIle IUU wenyu, kI itiinyonI syenyu.'

قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي
تَسْتَعْجِلُونَ ⑥

74. Na, ow'o, MwIai waku nI mUlau kwa andU onthe ma nthI, InDI aingi mUno vyU moo mai mUvea.

وَأَنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
لَا يَشْكُرُونَ ⑦

75. Na vate nzika, MwIai waku nIwIsI kIla ithUoi syoo ivithaa na kIla syumbUlaa.

وَأَنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَأَبْلَغُونَ ⑧

76. Na vai kIndU kIvithe ItunI na nthI, ateo nIkIandIke nthInI wa Ivuku Itheu.

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ⑨

77. Nĩw'o, Kulani ĩno ĩmatavasya Aana-
ma-Isilaeli maũndũ maingĩ mũno ala
mo mavathũkanganĩaa.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُضُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ كُتُبَ
الَّذِينَ هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

78. Na vate nzika, nĩ ũtongoi na tei kwa
etĩkĩli.

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

79. Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a kafĩ
woo na ũtw'io Wake, Na We nĩ We
Ula-Wĩ-Vinya, Umanyi-W'onthe.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٥٩﴾

80. Kwa ũu, ia wĩkwatyo waku kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate
nzika, we ũũngeme ĩũlũ wa w'o wĩ
ũtheinĩ.

فَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٦٠﴾

81. Nĩw'o we ndũtonya kũtuma akw'ũ
mew'a nthĩ, ona ndũtonya kũtuma ala
mate matũ mew'a wĩtano, yĩla mo
maalyũka masyokete ĩtina.

إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْوَتُونَ وَلَا تَسْمَعُ الصَّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٦١﴾

82. Na we ndũtonya kũtongoesya
ilalinda kuma ĩvĩtyonĩ yasyo. We
ũtonya kũmew'ĩthya asu tũ ala
metĩkĩlaa Syama Siitũ, nĩkana mo
methwe me ew'i.

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَىٰ عَن صَلَاتِهِمْ إِذْ تُسْمِعُ
إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٦٢﴾

83. Na yĩla ũtw'io ũkaumw'a ĩũlũ woo,
ĩthyĩ tũkaete *kyũmbe* kwoondũ woo
kuma nthĩ kĩla kĩkamokita mo nũndũ
andũ mayasyĩtĩkĩla Syama Sitũ.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ
الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
لَا يُؤْتُونَ ﴿٦٣﴾

LUKU 7

84. Na *malilikany'e* mo mũthenya ũla
ĩthyĩ tũkamombany'a vamwe kuma kĩla
nguthu ya andũ ala maleile Syama Sitũ,
namo makaiwa nthĩnĩ wa ianda syĩ
kĩvathũkany'o.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مَّمَّنَ بِالْكَذِبِ بِآيَاتِنَا
فَهُمْ يُورَعُونَ ﴿٦٤﴾

85. Kuvika, yila mo mevika, We akasya, 'Inyw'I nĩmwaileile Syama Sitũ na mĩOkĩ oyila mũtaĩ mũnakwata ũmanyi musũu tũũ wasyo? *Ethwa ti Du Indĩ, waĩ ũndũ ũngĩ mwaũ, ũla inyw'I mweekaa?*

كَيْفَ إِذَا جَاءَ وَقَالَ كَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا
عَلَمًا أَنَا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٠﴾

86. Na ũtw'io ũkavalũka tũũ woo nũndũ mo nĩmeekie naĩ, na mo *maikethwa matonya kũneena.*

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا أَنَّهُمْ لَا يُنظِقُونَ ﴿٥١﴾

87. Mo nomonete kana Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ũtukũ nĩkana mo matonye kũthũmũa nthĩnĩ wa w'o; na mũthenya ũmatonyethasye kwona nthĩ? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا آيَلَهُمْ لِيَتَذَكَّرُوا فِيهَا وَآيَلَهُمْ لِيَتَذَكَّرُوا
مُبِينًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

88. Na mũthenya ũla soo ũkavuvwa, ũla ona wĩva w'onthe wĩ matunĩ na ũla ona wĩva wĩ tũũ wa nthĩ akakwatwa nĩ w'ia, ateo ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa. Na onthe makooka Kwake manyivĩtw'e.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتُنْفَخُ مِنَ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوْهُ ذُنُوبًا ﴿٥٣﴾

89. Na inyw'I nĩmũsyonaa iĩma mũkasũanĩa niũngeme, oyila syo nithambalele ota kũthambalala kwa mathweo. Usu nĩ wĩa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula watw'ĩkĩthisye kĩla kĩndũ kĩlũmĩte na kĩ vinya. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ nesa vyo ũndũ inyw'I mwĩkaa.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ كَمُدْرٍ
التَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي لَنْ نَرَىٰ كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا خَيْرًا
بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

90. Ula ona wĩva wĩkaa kĩko kĩseo, akeethwa na ĩtuvi ĩseo mũno mbee wa ũu, na ũsu akeethwa e mũuonĩ mũthenyanĩ ũsu.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا وَهُمْ مِّنْ فَدَجٍ
يَوْمَئِذٍ أُمُونَ ﴿٥٥﴾

91. Na asu ala mekaa mothũku, makekw'a nthĩnĩ wa Mwaki na mothyũ

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ كُتِبَتْ وَجْهُهُمْ فِي النَّارِ كُلِّ
تُجْرُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٦﴾

moo. Inyw'I mŭiŭtuvw kwoondŭ wa maŭndŭ ala mweekaa?'

92. Asya, 'Nye nŷaŷawe kŭmŭthŭkŭma Mwŷai wa mŭsyŷ ŭŭ tŭ ŭla We ŭŭtw'ŷk'ŷhŷye mŭtheu, na syŷndŭ syonthe nŷ Syake We; na Nye nŷaŷawe kwŷthwa katŷ wa asu ala menenganae kwa Ngai.

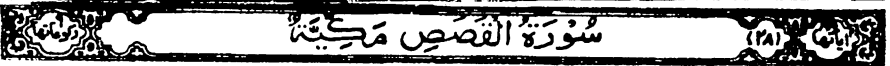
93. 'Na kŭmŷsoma Kulani.' Kwa ŭu, ŭla ona wŷva ŭatŷŷaa ŭtongoi, aŭatŷŷaa tŭ kwoondŭ wa ŭseo wa thayŭ wake mwene; Indŷ kwa ŭla we ŭthyoekaa, asya, 'Nye nŷo Mŭkaanany'a tŭ.'

94. Na asya, 'Ndaŷa syonthe nŷ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; omŷtŭkŷ We akamwony'a Syama Syake, na inyw'I mŭkaimanya syo.' Na Mwŷai waku ndaleaa kŭmanya ŭndŭ inyw'I mwŷkaa.

إِنَّمَا أُزِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِي
حَرَمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُزِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَأَنْ أَتْلُوا الْقُرْآنَ فَمِنْ أُمَّتِي إِذِي
لِنَفْسِهِ ۗ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُنْذِرِينَ ﴿٥٨﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا
بِعِزَّتِكَ يَا غَافِلِينَ ﴿٥٩﴾

AL - KASAS
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Taa Siin Miim. Ngai Ula Utheasya,
Wŵ'w'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

طَسْمًا ②

3.Ino nŵ Mŵsoa ya Ivuku ŵtheu.

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4.Ithyŵ twŵtŵngŵllŵla kwoondŵ waku
kŵlungu kya ūvoo wa Mose na Valao
kwa ūla w'o, kwa ūtandŵhyo wa andŵ
ala metŵkŵlaa.

نَسَلُوا عَلَيْكَ مِنْ بَنِي مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِأَحْقٍ
لِقَوْمِهِمْ يُؤْمِنُونَ ④

5.Nŵw'o, Valao nŵweekathŵle ŵlŵlŵ wa
nthŵ, na amaanŵ'a andŵ ma kŵŵ
matw'ŵka nguthu; we nŵwendie
kŵmyonzethya nguthu ŵmwe yasyo,
akŵsyŵaa syana syoo sya ivŵsŵ, na akŵtia
iveti syoo. Kwa ūla w'o, we aŵ katŵ wa
ala-eki-ma-mawathavu.

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا
يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِنْهُمْ يَتَّبِعُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَفِي
نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ⑤

6.Na Ithyŵ nŵtwendie kwonany'a ŵnee
Yitŵ kwa asu ala masŵanŵawa kwŵthwa
me onzu ŵlŵlŵ wa nthŵ, na
kŵmatw'ŵkŵthya mo atongoi na atiŵwa ma
manee Maitŵ,

وَرُئِدَ أَنْ تَسُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا فِي الْأَرْضِ
وَيَجْعَلَهُمْ آيَةً وَيَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ⑥

7.Na kŵmanenge vinya ŵlŵlŵ wa nthŵ, na
kŵmony'a Valao na Amanā na nguthu
syoo sya ita kŵla mo makŵlaa kuma kwoo.

وَنُكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَرُئِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ
وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ⑦

8.Na Ithyŵ nŵtwamŵvuanŵsŵye nyinyia wa
Mose ŵŵkyasya, 'Mwongye na weew'a
w'ia ŵlŵlŵ wake, ŵndŵ mwŵkye ŵsŵnŵ na
ndŵkakŵle, ona ndŵkakwatwe nŵ kyeva;
nŵndŵ Ithyŵ tŵkaŵtŵngŵa we, na

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ
عَلَيْهِ فَالْقَيْنِي فِي الْيَمِّ وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا
رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑧

tOkamOtw'kIthya we kwIthwa Omwe wa AtOmwa.

9.Na andO ma M0syI wa Valao nImamwosie we mateOmanyā ona vanini kana we akatw'Tka m0maitha na wambIItIyo wa thIna woo. NfW'o, Valao na Amana na nguthu syoo sya ita maI eki-ma-naI.

10.Na kIveti kya Valao kyaisye, 'We akeethwa Otanu wa itho yakwa na kwaku we. NdOkamOae. VangI n0tonya kOt0una, namo mayaamanya kIfeleelo Kit0.

11.Na ngoo ya nyinyia wa Mose yeethwa yIna 0thasyo n0nd0 wa kI00y0. We ethIwa eeyumb0lile mbaI yake, takethwa IthyI t0yaaIkIa ngoo yake vinya nIkana we atonye kwIthwa kaI wa eIkIkIi al0mu.

12.Nake amwIa mwIItu-a-inyia, 'M0atIfe we.' Kwa 0u we nIwam0syafIIsye e vaasa namo mayaamanya.

13.Na IthyI nItwaminIte kOt0ma ongany'a mam0lea we; kwa 0u we aisye, 'NIm0tongoesye kwa ny0mba Ila yIm0ae kwoond0 wenyu namo makeethwa me aIkIkIku kwake?'

14.Kwa 0u IthyI nItwam0t0ngie kwa nyinyia wake nIkana itho yake yItonye kOtana na we ndakatonye kwIthwa na kyeva na nIkana atonye k0Manya kana 0tianIfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI w'o. IndI aingI m0no moo mayIsI.

فَأَلْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا ۗ
إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِبِينَ ⑩

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتْ عَيْنِي وَكَانَ لَا
تَقْبَلُونَهُ كَيْفَ أَنْ تَبْعُنَا أَوْ تَخَذَهُ وَكَدًّا وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ⑪

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أَمْرِمُوسَى فِرْعَاوِينَ كَادَتْ لَتُبْدِي
بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑫

وَقَالَتْ لِأَخِيهِ فَتِيئَةٌ فَبَصُرْتُ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ⑬

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَصْحُونَ ⑭

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ آيِهِ كَيْ تَفَرَّعَيْنَهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِيَتَعَلَّمَ
إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑮

LUKU 2

15. Na yīla we wavikīte *Dima* wake na vinya mwīanīu na īndī aima, Ithyīnītwamūnengie we ūī na ūmanyi; na ūu nīw'o, Ithyī tūmaīvaa asu ala mekaa ūseo.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ أَيْتَنَّهُ كَهَلًا وَعِلْمًا
وَوَدَّكَ نَجْوَىٰ الْمُحْسِنِينَ ⑩

16. Na we nīwalikile nthīnī wa mūsūyī o andū makomete; navo eethīa andū eīī makyūkita—ūmwe wa andū make mwene, na ūla ūngī wa amaitha make. Na ūla waf wa andū make amwītya ūtethyo īlūlū wa ūla waf wa amaitha make. Kwa ūu, Mose nīwamūkūnie we na ngundi, na *yo yaete* kīkw'ū kyake. We aisye, 'Kīī nī kīko kya Satani; we ow'o nī mūmaitha, mūkengani wīyonanītye.'

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفَلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَةِ
وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَعَاَنَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ
قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ⑪

17. Nake asya, 'Mwīai wakwa, Nyie nīnīūvītsye thayū wakwa, kwa ūu, ndekea Nyie.' Kwa ūu We nīwamūekeie we; We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ⑫

18. Nake aisye, 'Mwīai wakwa, nūndū We nūnenge te Nyie īnee īlūlū wakwa, nyie ndikethwa mūtetheesya wa avītany'a.'

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ⑬

19. Na we nīwambīlīlye mūthenya wake nthīnī wa mūsūyi *aendete na maaū* esūvīīte, asyaīītye; na sisya! We ūla wamwīītye ūtethyo ta īoo yu amwīkalla īngī amūnenge ūtethyo. Mose amūtavya we, 'Ow'o, we wī mwīki-wanaī wīyūmīītye.'

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ
إِنَّكَ لَفِئَةٌ مُّبِينٌ ⑭

20. Na yġla we wasoanfie kŭmŭkwata mŭndŭ ūla waġ mŭmaitha woo eġ, amŭkŭlyā, 'We Mose, wġenda kŭmbŭaa tondŭ ūnamŭaie mŭndŭ ūoo? We wġenda kwġthwa wġ kġng'endiġ nthġ ġno ona we ndŭkwenda kwġthwa katġ wa ala mew'ġthanasya.'

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْتَطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا
قَالَ يَبُوسَىٰ أَرِيدُ أَنْ تُقَاتِلَنِي كَمَا قَاتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ ۗ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ⑤

21. Na vooka mŭndŭ kuma vaasa, ūtee wa mŭsyġ, asembete. Amwġa, 'We Mose ow'o anene ma mŭsyġ nġmombene maisŭanġa kŭkŭaa we. Kwa ūu, thi ume kŭŭ; vate nzika, Nyie nġ katġ wa ala meŭkwendea ūseo.'

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَبُوسَىٰ
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُتْرَوْنَ بِكَ يُفْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ الصَّاحِبِينَ ⑥

22. Kwa ūu, we nġwaendie auma kŭŭ, aikġa, etŭše. Nake asya, 'Mwġai wakwa, mbumya nyie kuma andŭnġ mate alŭngalu.'

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ⑦

LUKU 3

23. Na yġla we weelekeleye ūthyŭ wake ngalġko ya Mitiani, asya, 'Nyie nġkwatya Mwġai wakwa akandongoesya nyie nzġanġ ġla ya w'o.'

وَلَمَّا تَوَجَّهَ بِلِقَاءِ مَدْيَنَ قَالَ عَلَىٰ سَرِّيٍّ أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ⑧

24. Na yġla we wavikie vandŭ ve kġw'ŭ kŭŭ Mitiani, vau nġweethġie nguthu ya aŭme yġng'ithya indo syoo. Na ūtee wamo nġweethġie iveti ilġ isiġše indo syasyo. Nake amakŭlyā, 'Mwġina kyaŭ inyw'ġ?' Nasyo syamŭsŭngġa, 'Ithyġ tŭitonya kŭng'ithya indo sitŭ kŭvika yġla aġthi meġnŭkya indo syoo, nake ġthe waitŭ nġ mŭndŭ mŭkŭŭ mŭno.'

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ هُ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ
تَذُدُونِ قَالَ مَا حَطَّ بِكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ
يُصَدِّقَ الزَّوْجَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ⑨

25. Kwa ūu, we nġwamang'ithġsyie indo syoo. Indġ aathŭka, ūtee muunyġnġ, na asya, 'Ame We Mwġai wakwa, Nyie nġ

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا
أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ⑩

mŭvoyi wa kĭla kĭseo ona kĭva We wiaa
tŭlŭ wakwa Nyie.

26. Na kĭmwe katĭ wa ila iveti ili
nĭkyookie vala ūĭ, kĭendete kĭna nthoni.
Nakyo kyamwĭa, 'Nau nŭnŭŭkwĭta we
nĭkana atonye kŭŭnenge Ituvi nŭndŭ wa
kŭtŭng'ithĭsya indo sitŭ.' Kwa Ūu, yĭla
we wookie kwake, na amŭtavya ŭvoo
ŭsu, amwĭa, 'Ndŭkakĭfe; we nŭminĭte
kuma andŭnĭ mate alŭngalu.'

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْسِيًا عَلَىٰ اسْتِجَابٍ وَقَالَتْ إِنَّ
أَبِي يَدْعُوكَ لِتُجِزِيَكَ أَبْرَمًا سَقَيْتَ لَنَا فَلَئِمَّا
جَاءَهُ وَقَضَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَسَوْتُ
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٣٦

27. Kĭmwe katĭ wa ila iveti kyaisye,
'Ame Asa wakwa, mŭandĭke we,
nŭndŭ mŭndŭ ūla mŭseo vyŭ we ŭtonya
kŭmŭandĭka nĭ ūla wĭna vinya na
mŭŭkĭku.'

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ٣٧

28. Ithe wasyo amŭtavya Mose, 'Nyie
nĭna kĭfeleelo kya kŭŭnenge we mwĭŭtu
ŭmwe wakwa ŭmŭtwae ethwa we
nŭŭnthŭkŭma ngŭandĭkĭte kwa myaka
nyaanya. Indĭ we wamina myaka ŭkŭmi,
nĭ kwĭanana na kwenda kwaku mwene.
Na Nyie ndikaŭnenge wĭa wĭ vinya,
Ngai Mwene Vinya W'ontho enda we
ŭkambona nyie nĭ katĭ wa ala alŭngalu.'

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ دُكِّمَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ
عَلَىٰ أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حِجَابٌ وَإِنِ اسْتَمْتِ عَشْرًا
فَمِنَ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَسْقِيَكَ تُحَدِّثِي
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الضَّالِّينَ ٣٨

29. We aisye, 'Uu nĭweew'aww'a ninyie
naku we. Oyĭla nyie nĭngwĭanĭsya katĭ
wa asu eĭf, vaikethwa ŭndŭ ŭte ŭlŭngalu
kwakwa; na Ngai Mwene Vinya
W'ontho nĭ Ngŭsĭ tŭlŭ wa ŭndŭ ithyĭ
tŭneena.'

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٣٩

LUKU 4

30. Na yĭla Mose weanĭsye ĭvinda yu, na
athi kyalo na andŭ ma nyŭmba yake, we
nĭwoonie mwaki ngalĭko ya Kĭfma.
Nake amatavya andŭ ma nyŭmba yake,

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ
جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ

'Eteelai Nyie nŋngwona mwaki; vangĩ nŋndonya kũmũtete inyw'ĩ ũvoo wa vata kuma vo kana kĩsinga kuma ũmwakinĩ nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye kwota.'

31. Na yĩla we wavikie vala ũĩ, nĩweetiwe *na wasya* kuma ngalĩko ya kw'oko kwa aũme kwa Mwanda ũsu, nthĩnĩ wa vandũ vaathime, kuma kĩla kĩtinĩ: 'We Mose, vate nzika, Nyie, *vate Ongĩ eka* Nyie, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

32. Na ota ũu, wamwĩa 'Lekya ndata yaku nthĩ.' Na yĩla we wamyonie ĩmyaumyia ta nzoka, nĩwasyokie na syomũtete na ndaeteela. We Mose, ũka mbee na ndũkakĩe; vate nzika wĩ ũmwe wa asu ala mena mũuo.

33. 'Likya kw'oko kwaku nzakwavanĩ kwaku na kwĩuma kwĩ kweũ kũte na ũthũku na tũnga kw'oko kwaku vala ũĩ we wĩthwe ũtena w'ia. Kwa ũu, ii ikeethwa syĩ iĩkĩĩthya iĩlĩ kuma kwa Mwĩai waku kwa Valao na anene make. Vate nzika mo nĩ andũ mbaa-matũ.

34. We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie nĩnooae mũndũ kuma katĩ woo, na nyie nĩngũkĩa maikambũae.

35. Na mwanaa mwaitũ Aluni nĩ mũneeni mũseo mũno kũmbĩta nyie; kwa ũu, mũtũme aendany'e vamwe nakwa, ethwe mũtetheesya wakwa nĩkana we atonye kwĩthwa na ũkũsĩ tũlũ wa ũw'o wakwa. Nyie nĩngũkĩa mo maikese kũmbĩta mũkengani.'

فَلَمَّا رَأَىٰ لَعْنَتِي إِنِّي كُنتُمْ فِيهَا بِخَيْرٍ أَوْ جَدُّوهُ مِنَ الشَّارِ
لَعْنَتُمْ تَصْطَلُونَ ①

فَلَمَّا أَتَيْتَهَا نُزِدِي مِنَ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يُمُوسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ②

وَأَن إِنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَدُ كَمَا تَهْتَدُ جَانُ وَذُلِّ
مُدْبِرًا وَكَمْ يُعَقِّبُ يَوْمَئِذٍ وَقِيلَ وَلَا تَحْفَظْ إِنَّكَ
مِنَ الْأَمِينِينَ ③

أَسْلَفَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سُوءٍ
وَإَضْمُرْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الزَّهَبِ فَذَرْكَ بُهَانٍ
مِن رَّبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ④

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن
يَقْتُلُونِ ⑤

وَإِنِّي هَارُونَ هُوَ أَخِي وَأَصْحَابِي وَإِنِّي لَأَرْسِلُهُ مَعِيَ
رِدًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ⑥

36. Ngai aisye, 'Ithyĩ tũkeekĩa kw'oko kwaku vinya vamwe na mwanaa nyinyia waku, na tũkamũnenge ũtonyi inyw'eli nĩkana mo maikatonye kũmũvikĩa inyw'ĩ. Endai na Syama Sitũ. Inyw'elĩ na asu ala mamũatĩĩaa mũkeethwa mwĩ asindi.'

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا
فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِأَيِّتِنَا إِنَّنَا مَبْتُكُمَا
الظٰلِمُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na yĩla Mose wookie kwoo ena Syama Siitũ ntheu, mo maisye, Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ ũoi mũseũvyee, na ithyĩ tũyaamew'a maũndũ ta aa ona ĩndĩĩ kuma kwa maatĩthe maitũ ma tene.'

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِآيٰتِنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوا مَا هٰذَا
إِلَّا سِحْرٌ مُّقْتَدَرٌ وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي آبَائِنَا
إِلَّا وَٰلِدِينَ ﴿٣٧﴾

38. Mose aisye, 'Mwĩai wakwa, nĩwĩsi nesa vyũ we ũla ũetete ũtongoi kuma Kwake, na ũla ĩtuvi ya ũtũo wa mũminũkĩlyo yĩkethwa yĩ yake. Nĩw'o, eki-ma-naĩ maikaĩĩa ona ĩndĩĩ.'

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّيٰ أَعْلَمُ بِمَن جَاءَ بِالْهٰدِي مِن
عِنْدِهِ وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظٰلِمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na Valao aisye, 'Inyw'ĩ anene, Nyie ndimwĩsi Ngai wenyu ũngĩ eka nyie mwene; kwa ũu, mbĩvĩsyei *mavali ma* yũmba, we Amana, na mbakĩai nyie mbaasya nĩkana ndonye kũmũng'ethesya Ngai wa Mose, onakau nyie nĩngũkĩĩa we kwĩthwa nĩ ũmwe wa akengani.'

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّن
إِلٰهِ غَيْرِيٰ فَأَوْذِقْنِي يٰهٰمٰنُ عَلَى الظٰلِمِينَ فَاَجْعَلْ
لِي صَرَخًا لَّعَلِّي آتٰلِحٌ إِلَىٰ إِلٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ
مِنَ الْكٰذِبِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na we na nguthu syake sya ita nĩmeekathĩĩe mũno ĩũũũ wa nthĩ matena kĩtumi kĩanũ. Namo masũanĩe kana maikatũngwa Kwitũ Ithyĩ ona ĩndĩĩ.

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ
ظَنُّوا أَنَّهُم إِلٰهِنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾

41. Kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamũkwatie we na nguthu syake sya ita, na twamekya ũkanganĩ. Sisyai ĩndĩ, ũndũ mũminũkĩlyo wa eki-ma-naĩ wathũkĩte!

فَاَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانظُرْ
كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الظٰلِمِينَ ﴿٤١﴾

42. Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamathokasya *andũ* malike

وَجَعَلْنَاهُمْ آيٰتَةً يُّذَعَّرُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ

tūtonya kŭatŭŭa Syama Syaku, na kwŭthwa katŭ wa asu ala meetŭkŭŭile?¹ *

49.Indŭ yŭla w'o wookie kwoo kuma Kwitŭ, mo maisye, 'We aleete kŭnengwe ta ala manengetwe Mose nŭkŭ?' Takethwa mo mayaamaleete maŭndŭ ala manengetwe Mose mbee mo maisye, 'Aoi eŭŭ 10 meŭtetheanŭsya mŭndŭ na ŭla ŭngŭ.' Namu maisye, 'Ithyŭ, twŭmalea mo ŭmwe na onthe.' **

50.Asya, 'Indŭ etei Ivuku kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe yŭla nŭ ndongoi nzeo mbee wa aa eŭŭ—Tola na Kulani-----nŭkana nyie ndonye kŭyŭatŭŭa, ethwa inyw'ŭ mwŭ ma w'o.'

51.Indŭ mo malea kŭŭsŭngŭŭa we, Indŭ manya kana mo maatŭŭaa mawendi moo mathŭku. Na nŭŭ ŭla mŭvŭtany'a mŭnene kŭvŭta we ŭla ŭatŭŭaa mawendi make mathŭku vate ŭtongoi ona ŭmwe kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الرِّيحُ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أَرْزُقِي
وَمِثْلَ مَا أَرْزُقِي مُوسَىٰ أَوْ لَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أَرْزُقِي مُوسَىٰ
مِنْ قَبْلُ قَالُوا يَحْمِلُونَ نَجْمَ رَبِّهِمْ أَقْبَلُ
كُفْرُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ قَاتُوا بِيكُتُبٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا
اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥١﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ
وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِخَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

¹ *Usŭngŭŭo wa ŭkŭŭyo yŭŭ nŭ mŭmanyŭku na kŭtumi kŭŭla mo matatonya kŭmŭtŭŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭŭŭ nŭndŭ mavinda onthe We atumaa akaanany'a kwa andŭ mbee wa kŭmasiŭŭla nŭndŭ wa meko moo mathŭku *sisya Kilungu kya 6:132.*

** Katŭ wa amaitha atatŭ anene ma Kŭsilamu--- Ayuti, Aklisto na Athaithi ma mŭvw'anano--- Ayuti nŭmo meŭneenwa namo nthŭnŭŭ wa mŭsoa ŭŭ. Uneeni ŭŭ waŭ ŭtonya kwŭthwa waneeniwe nŭ Ayuti. Yŭla Kulani Ntheu yaasya kana mo nŭmaleete maŭndŭ ala manengetwe Mose mbee, ndŭtonya kwŭthwa waasya kana andŭ ma Mŭtŭmwa Mŭamati wa Isilamu nŭmaleete Mose. Kŭlungu kya Mŭsoa ŭŭ ŭla ŭkwasya 'Innaa bi kullin kaafiroon' *ithyŭ nŭŭŭmalea ŭmwe na onthe*' ota ŭu wŭsya kana 'ithyŭ nŭŭŭmalea asu onthe ala mokaa na syŭtwa ya Ngai mena ila syŭtwa Syama.' Uu, wolootaa ŭwau ŭaanŭtwe nŭ onthe asu ala mamŭleaa Mwathani wa ŭvinda yoo.

Nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mate alūngalu.

LUKU 6

52.Na ow'o, Ithyī nītūmavikīsyē ila Ndeto nesa mūno vyū, nīkana mo matonye kūtaīka.

وَلَقَدْ وَصَلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

53.Ala Ithyī twamanengie Ivuku mbee wayo nīmamītkīlaa;

الَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

54.Na yīla yo yasomwa mbee woo, maasya, 'Ithyī nītūyītkīla yo. Nīw'o, ūū nī w'o kuma kwa Mwīai waitū. Ow'o ona mbee wayo, nītweenyivītye ithyī ene mbee wa Ngai.'

وَإِذَا يُنظَرُ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

55.Aa makanengwe ītūvi yoo kēf, nūndū nīmeethīwe momīīsyē na nīmakūanasya ūthūku na ūseo, na mo nīmaumasya kafī wa syīndū ilī ithyī tūmanengete mo.

أُولَئِكَ يُدْعَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرُوبُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٥﴾

56.Na yīla mo meew'a ngewa nthūku, mevathanaa nayo na kwasya, Ithyī twīna mawīa maitū nenyu mwīna mawīa menyu. Mūuo wīthwe nenyu. Ithyī tūimamanthaa andū mate na ūmanyi.

وَإِذَا سِعُوا اللَّقْمَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَإِنَّكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَّمَ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٦﴾

57.Vate nzika, we ndūtonya kūmatongoesya onthe ala we wendete; īndī Ngai Mwene Vinya W'onthe amūtongoesya ūla We wendaa; na We nūmesī nesa vyū ala matonya kūwītkīla ūtongoi.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَئِنْ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58.Na mo maasya, 'Ethwa ithyī tūkaatīla ūtongoi twī vamwe naku we, tūkavulw'a kuma nthī yaitū.' Ithyī tūiseūvītye vandū va mūuo kwoondū

وَقَالُوا إِن تَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَنَا نَنخَضِفْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْلَمْ نُمْكِن لَهُمْ حَرَمًا أَمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ تُسْرَتٌ

woo, vala vatwaawa mosyao ma matunda ma kila mUthemba wa syIndu syonthe, na kyaUya kuma KwitU IthyI? IndI aingI mUno moo mayIsI.

كُلُّ شَيْءٍ زَرْعًا مِّنْ نَّدَا وَلَكِنَّا أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

59.Na nI motUo meana ata ala IthyI twaanangie ala meenenevisye mwIkaloni wa thayU! Na aa nImo motUo moo ala mataatUwa Itina woo ateo vanini, Na NithyI ala twatwIkie AtIwa.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا أَقْرَبُ
مَسْكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِن بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَ

كُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

60.Na MwIai waku ndakamyangana mIsyI ona vanini ateo We okIItIye MUtUmwa kuma nthInI wa Nyinyia wa MIsyI unUumasomea mo MIsa YaItU; ona IthyI tUikananga mUsyI ateo ekali mayo me eki-ma-naI.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبِئَتْ فِي أُحُقِّهَا
رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا، وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ

إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٦١﴾

61.Na syIndU ona syIva ila inyw'I mUnengetwe tUtu wa nthI Ino nI Utanu wa Ivinda wa thayU uU wa yu na wanake wayo; na ila syIna Ngai Mwene Vinya W'onthe nIsyo nzeo vyU na syIkalaa mUno. IndI inyw'I nomUmanyaa?

وَمَا أَوْتَيْنَاهُم مِّنْ شَيْءٍ مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ
زِينَتِهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَتَىٰ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 7

62.We IndI, Ula IthyI tUmwathIte kyathI kIseo wIanIu wa maUndU ala we UkamethIa undU Umwe na Ula IthyI tUmUnengete syIndU sya thayU uU, na IndI nthInI wa MUthenya wa UthayUkyo Ukaetwe mbee wa Ngai e wa kUsilIwa?

أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَسَنَ مَّتَعْنَاهُ
مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا نَوْمًا مَّوَدَّعًا قَلِيلًا مِّنَ الْمُخَشَعِينَ ﴿٦٣﴾

63.Na mUthenya Usu, We akameta mo, na kUmakUlya, 'MeIva ala mwambIananasya Nyie namo, ala inyw'I mwamasUanIaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ
كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٤﴾

64.Na asu ala ūtw'io wa ūsifllo ūkethwa ūthengee ūlū woo, makasya, 'Mwīai waitū, aa nīmo ala ithyī twamathyoekisyē, otondū ithyī ene twathyoekete. Ithyī yu nītūūtaanīsyā namo mbee Waku na kūkwelekelā We. Ti ithyī mo mathaithaa.'

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ
أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَّ أَنْتَ إِنَّا لَكُنَّا
كَاتِبِينَ ﴿٦٤﴾

65.Na mo makatavv'a, 'Metēi atindany'a menyū.' Namō makameta īndī mo maikamasūngīa. Namō makawona ūsifllo. Ta kethwa mo nīmaatīfē ūtongoi!

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا
لَهُمْ وَرَأُوا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

66.Na Mūthenyanī ūsu We akameta mo na kūmakūlya, 'Inyw'ī mwamanengie Atūmwā ūsūngīo mwaū?'

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٦﴾

67.Indī maūndū onthe makamaīa mo mūthenyanī ūsu, ona maikakūlany'a mūndū na ūlā ūngī.

فَعَبِّئْتِ عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ لَئِن لَّمْ يَظْهَرِ لَهُمْ لَآئِنَّا لَوَائِبٌ ﴿٦٧﴾

68.Indī ta kwa we ūlā wīlilāa na wītīkīlāa na wīkaa meko ma ūlūngalu, nokwīthwa we akethwa katī wa ala makaīla.

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ
مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٨﴾

69.Na Mwīai waku ombaa kīla We wendaa na amūnyuvaa oūla We wendaa. Ti vandū voo mo kūnyuva. Ngai Mwene Vinya W'onthe nataīwe na We e ūlū vaasa mbee wa ila mo mamwīananasya We nasyo.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

70.Na Mwīai waku nūmanyāa kīla ithūi syoo ivithaa, na kīla syumbūlāa.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٠﴾

71.Na We nī Ngai Mwene Vinya W'onthe; vai Ngai ūngī ateo We. Ndaīa syonthe nī Syake mwambīlīlīyonī na

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخَبْرُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ
وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧١﴾

Itunī. Utw'io nī Wake We, na Kwake inyw'ī mūkatūngwa.

72.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ūtukū ūendeee kūvika Mūthenya wa Uthayūōkyo, nī ngai ūngī wīva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtonya kūmūetee inyw'ī kyeni? Indī inyw'ī nomūkew'a nthī?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ التَّيْلَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِضِيَاءٍ
أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧٢﴾

73.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma mūthenya ūendee kūvika Mūthenya wa Uthayūōkyo, ve ngai ūngī wīva ūla ūtonya kūmūetee inyw'ī ūtukū ūla inyw'ī mūtonya kūthūmūa nthīnī wa w'o? Inyw'ī indī nomwonaa nthī?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ التَّهَارَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِكَيْلٍ
تَنْكُرُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na kwa Inee Yake We nūmūseūvīsyē inyw'ī ūtukū na mūthenya, nīkana inyw'ī mūtonye kūthūmūa nthīnī wasyo, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake, na inyw'ī mūtonye kūtūnga mūvea.

وَمَنْ رَحِمْتِهِ جَعَلَ لَكُمُ التَّيْلَ وَالتَّهَارَ لَتَسْكُرُوا
فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75.Na mūthenya ūla We ūkameta mo na kūmakūliya, 'Meīva ala atindany'a Makwa ala inyw'ī mwamasūanīaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُونَ ﴿٧٥﴾

76.Na Ithyl tūkaumya ngūsī kuma kīla mūvathūko na andū na tūkaysa, 'Etei ūkīthyo wenyu.' Na indī mo makamanya kana w'o nī wa Ngai mwene Vinya W'onthe. Na maūndū ala momaseūvasya makamaīa mo.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْتُمْ هَاتُوا بُرْهَانًا لَكُمْ
بِهِ فَعَلِمُوا أَنَّهُ الْحَقُّ لِيُوَصِّلَهُمْ إِلَيْهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ فَاذْكُوا بِغَيْرِ وَجْهِ
﴿٧٦﴾

LUKU 8

77. Nĩw'o, Kola aĩ katĩ wa andũ ma Mose, ĩndĩ we nĩweethĩwe e mũng'endu kwoo. Na Ithyl nĩtwamũnengete we inandũ mbingĩ mũno ũndũ mbungũo syasyo syaĩ itonya kũmaema nguthu ya andũ aingĩ me vinya. Yĩla andũ make mamũtavisye we, 'Ndũkenenevye, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala menenevasya.

78. 'Na nthĩnĩ wa maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkũnengete we, mantha mũsyĩ wa Itunĩ; na ndũkavũthye kĩfanda kyaku ĩũlũ wa nthĩ ĩno; na mekae andũ ala angĩ nesa; tondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩkĩte ũseo kwaku we; na ndũkendeew'e nĩ kũete wanangĩko ĩũlũ wa nthĩ, nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae wanangĩko.'

79. Nake asya, 'Nyie nĩnengetwe kĩĩ nĩ ũmanyi ũla nĩnaw'o.' We nowamanyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasyanangĩte nzyawa mbee wake ila syaĩ na vinya mwingĩ mũno? Na avĩtany'a maikakũlw'a matavany'e ĩũlũ wa naĩ syoo.

80. Kwa ũu, we nĩwamaumĩĩle andũ make ena mawanake make onthe. Ala maĩ na mawendi ma nthĩ ĩno maisye, 'Mwa takethwa ithyĩ twĩna syĩndũ ta ii Kola ũnengetwe! Vate nzika, we nĩ mũnene wa ĩvuso ĩnene.'

81. ĩndĩ asu ala manengetwe ũmanyi maisye, 'Woo nĩ wenyu.' Ituvi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ĩseo mũno vyũ kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

إِن قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ
مِنَ الْكُتُبِ مَا أَن مَغَانِمَ لَتَنُوا بِالْعَصْبَةِ أُولَى
الْقَوْمِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُؤْتِي
الْفَرْحِينَ ①

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ
نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ
إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُفْسِدِينَ ②

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ
اللَّهُ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ
مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ
الْمُجْرِمُونَ ③

فَوَجَّحَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَلِيتُ لَنَا وَمِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ
إِنَّهُ لَدُوٌّ حَظِيظٌ عَظِيمٌ ④

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ
لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ⑤

meko maseo; nayo yifikanengwe ona umwe ateo asu momfasya.'

82.Indi Ithyi ntwatumie nthi imumelya we na utuo wake; na we ndai na nguthu ya kumutetheesya vala Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona we ndai wa asu mai matonya kusinda *Otwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe*.

83.Na asu ala mak'w'faa kiva kyake itomo ta too yu mambifilya kwasya, 'Aaa! Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We uthanthaasya kyaoya kwa athokumi Make ta asu undu We wendaa na akakithekevywa muno kwa ula We wendaa. Takethwa ti Ngai Mwene Vinya W'onthe kwithwa e mulau kwitu, We ethwa atumie nthi ikatumelya ota u. Aaa! Ala matatungaa muvea maika'la ona indii.'

LUKU 9

84.Uu ni MUsyi wa Ituni! Ithyi tumanengae asu ala matendaa kwifneevya mo ene tulu wa nthi, kana uthyoeku. Na mumunukilyo ni kwoondu wa ala alungalu.

85.We ula wika kiko kiseo akeethwa na ituvi iseo kuvita uu; na tulu wake we ula wika kiko kithoku---asu ala mekaa meko mathoku maikatuvwa ateo kwianana nondu mo meekie.

86.Kwa ula w'o vyu, We Ula watumie *Omanyiso wa Kulani wovan'w'a* naku we akautungwa we vandu vaku va kusyoka. Asya, Mwai wakwa,

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿٨٢﴾

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّعُوا بِمَكَانِهِ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَسْأَلُ
اللَّهُ يَسْطِرُّ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَعْدِلُ
لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَسْأَلُكَ لَا يَفْعَلُ

﴿٨٣﴾ الْكٰفِرُونَ

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٤﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يَجْرِي مِنَ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ
قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي
ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨٦﴾

nŭmwĩsĩ nesa vyŭ Ūla Ūetae Ūtongoi, na Ūla wĩ ƳvƳtyonĩ yumĩĩte.'

87.Na we ndwaasŭanfa kana Ivuku yĩ nƳyƳvuanw'a kwaku; Ƴndĩ nĩ tei kuma kwa MwƳai waku; kwa Ūu, we ndŭkaafthwe mŪtetheesya wa ala matetfkiƳaa ona Ƴndĩ.

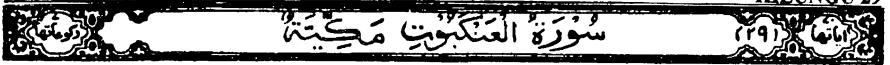
88.Na ndŭkamaeke mo makwathŭkye Ūtee wa MƳsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ƴtina wa yamina kŪtheew'a kwaku; na mete andŭ onthe ma nthĩ kwa MwƳai waku, na ndŭkethwe na ala mamwĩananasya *We* na ngai ingĩ.

89.Ona ndŭkamwĩkaƳle ngai Ūngĩ Ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vai Ngai Ūngĩ ateo We. Kĩla kĩndŭ kĩkaanangĩka ateo We-Mwene. Utw'io nĩ Wake, na Kwake We nĩkw'o mŪkatŪngwa.

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ۝

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أَنْزَلْتَ إِلَيْكَ
وَاذْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الشَّرِيعِينَ ۝

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ۝

AL - 'ANKABUUT
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usūftwe nī ūlau, Usūftwe nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim Nyie nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umani-W'onthe.

الْقُرْآنِ ②

3. Andū masūanīaa kana makatiwa me oka nūndū mo maasya, 'Ithyī nītwītkīlaa.; na kana mo maikatatwa?'

أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يَتَذَكَّرُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ③

4. Na Ithyī nītwamatatie ala mā mbee woo. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavathūkany'a asu ala ma w'o na We vate nzika, akamavathūkanya akengani.

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ④

5. Kana mo ala mekaa meko mathūku nīmaketangīa kuma Kwitū? Undū ūla mo matusaa nī mūthūku.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْفُحُونَا مِنْ حَرْبٍ أَمْ أَلْمَنُوا مَا يَكْفُرُونَ ⑤

6. Ula ona wīva wakwatasya kūkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nīekwīyūmbanīsyē kw'o, nūndū īvinda ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yīla yītw'ītwe vate nzika, nīyūkīte. Na We nī Wīw'i-W'onthe, Umani-W'onthe.

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ مُدًا وَهُوَ السَّيِّئُ الْعَلِيمُ ⑥

7. Na ūla ona wīva wīthing'īlasya, ething'īlasya kwoondū wa thayū wake mwene; ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīyīlanītye-We-Mwene īlū wa nthī yonthe.

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ عَنِ الْعَالَمِينَ ⑦

8. Na kwa ala metīkīlaa na kwīka meko maseo, Ithyī vate nzika, tūkamavetangīa mothūku moo, na vate nzika, Ithyī

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑧

tūkamanenge mo İtuvi İseo mŌno vyŪ
kwoondŪ wa mawİa moo.

9.Na İthyİ nİtŪmwİyİfaİe mŪndŪ ekae
nesa kwa asyai make; İndİ mo
makaananİfaa naku nİkana we *onaku*
Ūtonye kŪmbİanany’a Nyie na ngai ingİ;
İla we Ūtena Ūmanyi wasyo ona vanini,
İndİ ndŪkamew’e mo. Kwakwa nİw’o
ŪalŪko wenyu, na Nyie
nİngamŪmanyİthya inyw’İ ŪndŪ inyw’İ
mweekie.

10.Na ala metİkİİlaa na kwİka meko
maseo---İthyİ vate nzika, nİtŪkamalikya
mo nthİnİ wa *nguthu* ya ala alŪngalu.

11.Na katİ wa andŪ ve *amwe* ala maasya,
‘İthyİ nİtŪmwİtİkİİlaa Ngai Mwene
Vinya W’onthe , İndİ yİİa mo mathİnw’a
kwoondŪ wa nzİa ya Ngai Mwene Vinya
W’onthe, maŪtw’İkİthasya Ūthİny’o wa
andŪ ta Ūsilİİo wa Ngai Mwene Vinya
W’onthe. Na ethwa Ūtethyo nİwooka
kuma kwa mwİai waku, mo mena w’o
wa kwasya, ‘Kwa Ūla w’o, İthyİ twaİ
vamwe nenyu.’ We Ngai Mwene Vinya
W’onthe ndesİ nesa vyŪ kİİa kİ nthİnİ
wa İthŪi sya syŪmbe Syake?

12.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W’onthe akamavathŪkany’a ala
metİkİİlaa, na vate nzika, We
akamavathŪkany’a angangani *kuma kwa*
etİkİİi.

13.Na ala matetİkİİlaa mamatavasya ala
metİkİİlaa, ‘Atİİai nzİa yaitŪ, na İthyİ
vate nzika, tŪkakua naİ syenyu.’ Na mo
mai mİİio ya naİ syoo makakua. Vate
nzika, mo nİ akengani.

وَوَضَعْنَا الْإِنْسَانَ بِيَدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهِدْكَ
لَتَشْرِكْ فِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۗ إِنْ
مَرَجَعَكُمْ فَأَنْتُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي
الصَّالِحِينَ ۝

وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي
اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ
نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ
بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ۝

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

14. Indī mo vate nzika makakua mīio yoo ene oūndū ūmwe na mīio *mngī* īte yoo. Na mo vate nzika, makakūlw'a Mūthenya wa Uthayūūkyo ūlū wa maūndū ala mo maseūvisye.

وَلِيَحْمِلْنَ أُنْقَالَهُمْ وَأُنْقَالًا مَعَ أُنْقَالِهِمْ وَلِيُسَلِّقْنَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٤﴾

LUKU 2

15. Na Ithyī vate nzika, nītwamūtūmie Noa kwa andū make, na we nīwekalile katī woo kwa myaka ngili īmwe ūoletwe mīfongo ītano. Indī kīla kīw'ū kīngī nīkyamakwatie mo, oyīla maī eki-ma-naī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ
سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَ
هُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

16. Indī Ithyī nītwamūtangīīe we na asu ala *maī nake* Ngalawani; na Ithyī nītwamītw'īkīthisyē yo ta Kyama kwa mbaa andū onthe.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

17. Na *lilikani* Avalamu yīla wamatavisye andū make, 'Mūthaithei We. Uu wīthwa wī ūseo kwenyu kethwa inyw'ī nīmwamanyie tū.

وَأَبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَانْقَرُوا
ذِكْرَهُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

18. Inyw'ī mūthaithea mīfw'anano tū ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nīmūseūvasya ūvūngū. Asu ala mūseūvasya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai na ūtonyi wa kūmūnenge inyw'ī ūtethyo. Indī manthai ūtethyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūthaithei We, na ithīwai na mūvea Kwake. Na Kwake We, nīkw'o inyw'ī mūkatūngwa.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ
إِفْكًا إِنَّا الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّبِعُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ
وَاشْكُرُوا لَهُ إِنِّي تُرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

19. Na ethwa inyw'ī nīmūūlea, Indī nzyawa nyiingī ila syaī mbee wenyu *ota ūu* nīsyaleile. Na wīa wa Mūūmwa nī kūvikya *Utūmane* wī ūtheinī tū.

وَإِنْ كُنْتُمْ بَوَّاقِدٌ كَذَّبَ أَمْرٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا
عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ الْبَيِّنُ ﴿١٩﴾

kuma mwakinĩ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve Syama kwa andũ ala *matonya* kwĩtĩkĩla.

26.Na we aisye, 'Vate nzika, inyw'ĩ nĩmwĩyoseete mĩvw'anano inyw'ĩ ene ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, nŪndũ wa wendo wa mŪndũ na ūla ūngĩ nthĩnĩ wa thayũ ūũ wa yu. Indĩ MŪthenyanĩ wa Uthayũũkyo inyw'ĩ mŪkaleana mŪndũ na ūla ūngĩ, na mŪndũ kŪumanĩa ūla ūngĩ. Na wĩkalo wenyu ūkeethĩwa wĩ Mwakinĩ na inyw'ĩ mŪikethwa na atetheesya.'

وَقَالَ إِنَّا اتَّخَذْنَا مَرْحَمَ دُونِ اللَّهِ وَآثَانًا مُّؤَدَّةً
بَيْنَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ نَوْمًا الْقَيْمَةَ يَكْفُرُ
بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَأْوَأَتُهُمْ
النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نُورٍ يَبِينُ ﴿٢٦﴾

27.Na Loto nĩwamwĩtĩkĩlile we; na *Avalamu* aisye, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe na Mwĩai wakwa; vate nzika, We nĩ Ūla Wĩ-Vinya, MŪf.

فَأَمَّنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

28.Na Ithyĩ nĩtwamŪnengie we Isaaka na Yakovo, na nĩtwaiie *mŪthĩnzĩo* wa wathani na Ivuku katĩ wa nzyawa syake, na nĩtwamŪnengie we Ituvi yake nthĩnĩ wa thayũ ūũ na Itunĩ vate nzika, we akeethwa katĩ wa ala alŪngalu.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ
التَّجْوَةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّا فِي
الْآخِرَةِ لَإِصْرَافِينَ ﴿٢٨﴾

29.Na *Ithyĩ* nĩwamŪtŪmie Loto; na nĩwamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ nĩmwĩkaa ūvukyo ūla katĩ wa mbaa andũ mataawĩka ona Indĩ ala maĩ mbee wenyu.

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأَنْتَؤُنَّ الْفَاحِشَةُ مَا
سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

30.Na 'inyw'ĩ mŪno mŪendaa kwa aŪme *mŪimenda* na kŪtila nzĩa nene *kwa aendi-ma-kyalo?* Na inyw'ĩ nĩmŪlikaa nthĩnĩ wa wathavu w'onthe nthĩnĩ wa Ūmbano wenyu!' Indĩ ŪsŪngĩo wa andũ make waĩ kana maisye, 'Ete ūsillfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlũ waitũ ethwa we wĩneena w'o.'

إِنَّكُمْ لَأَنْتَؤُنَّ الرِّجَالُ وَتَقَطُّعُونَ السَّبِيلَ ؕ وَ
تَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اتُّخِفْنَا بِعَدَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
الصَّادِقِينَ ﴿٣٠﴾

31. Nake aisye, Ndethye Nyie, Mwłai wakwa, řulũ wa andũ aathe.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. Na yřla Atũmwa Maitũ mamũeteie Avalamu ũvoo mũseo ũsu, mo maisye, 'Ithyĩ nřtũmamina andũ ma mũsyĩ ũũ, vate nzika, andũ ma w'õ nř eki-ma-nař.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣٢﴾

33. We aisye, 'Indř Loto evo.' Namo mamwřa, 'Ithyĩ nřtwřř nesa ũla wřvo. Ithyĩ vate nzika, tũkamũtangřřa we na andũ ma nyũmba yake, ateo křveti kyake, křřa nř katř wa asu ala matiawa řřina.'

قَالَ إِن فِيهَا لَأُولَاءُ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا إِنَّهُ لَنَجِيَّتُهُ وَاهْلَهِ إِلَّا امْرَأَتُهَا كَأَنَّ مِنَ الْغَيْرِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na yřla athũkũmi Maitũ mavikie kwa Loto, we nřwathřnřkie kwoondũ woo na eethwa atena ũtonyi řulũ woo. Na mo mamwřie, 'Ndũkakře, ona ndũkew'e kyeva; ithyĩ nřtũkũtangřřa we na andũ ma nyũmba yaku ateo křveti kyaku, křřa nř katř wa ala matiawa řřina.'

وَلَمَّا آتَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَتَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ كَأَنَّ مِنَ الْغَيْرِينَ ﴿٣٤﴾

35. 'Ithyi vate nzika, nřtũumatheesya andũ ma mũsyĩ ũũ ũsilřlo kuma řřunř nũndũ mo nřmethřřtwe me mbaa-matũ.'

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجَازًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na Ithyi nřtũũtřie Kyama křřhandřku nthřnř wa w'õ kwa andũ ala matonya kũmanya.

وَلَقَدْ سَخَّرْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na kwa Amřřtiani Ithyĩ nřřwamũtũmie mwanaa nyinyia woo Suaivu ũla waisye, 'Inyw'ř andũ makwa, 'mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'õthe, na křřai Mũthenya wa Mũminũkřřlyo na mũikeke ũthũku řulũ wa nthř, mũkřřetae křřthokoo.'

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَوْمَ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْأَخْرَجُوا لَنَا نَعْتَمُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٧﴾

38.Indi mo nīmamwītīe we mŭkengani. Kwa ūu kītetemo kya nthī kī vinya nīkyamakwatīe mo, na mavalŭkanga nthī na mothyŭ moo nthīnī wa mīsyī yoo.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جِثِيًّا ①

39.Na Ithyī nītwamanangīe Aati na Athamuti; na ūu nī ōtheinī kwenyu kuma motŭonī moo. Na Satani nīwamanakavīsyē meko moo mooneka me maseo kwoo. Na ūu nīwamaalyŭlile mo kuma nzīanī ona vala mo maī ōī.

وَعَادَا وَنُودَا وَقَدْ تَيَّنَّ لَكُمْ مِنْ مَسْكِنَتِهِمْ وَزَيْنَ
لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ
كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ②

40.Na Ithyī nītwamanangīe Kola na Valao na Amana. Na Mose nīwookie kwoo ena Syama syumīlīte, īndī mo nīmekathīīe nthīnī wa nthī, onakau mo mayāī matonya kŭtŭvītŭka Ithyī.

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ③

41.Kwa ūu, kīla ūmwe woo, nītwamŭkwatīe nŭndŭ wa naī yake; amwe moo maī asu ala ithyī twamatwafē kīūtutani kya kīseve kya mŭthanga kī vinya, na katī woo maī asu ala makwatiwe nī kītundumo, na amwe katī woo nī asu ala ithyī twatumīe mamelw'a nī nthī, na amwe moo nī asu ala twamanyw'īthisyē kīw'ŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaī amavītīsyā mo, īndī mo nīmo meevītīfasyā mathayŭ moo ene.

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِمْ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَفْنَا
بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَعْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ④

42.Ngewa ya asu ala mosaa attheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ta ngewa ya mbŭambŭī, īla īseŭvasyā mŭsyī wayo; na vate nzika nyŭmba īla mbonzu vyŭ mbee wa nyŭmba syonthe nī ya mbŭambŭī, īndī takethwa mo nīmamanyīe!

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
الْعَنْكَبُوتِ إِذَا أَخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ
الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ⑤

وَقَع لَان

43.Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nōkfsī kīla kyonthe mo makīkaīlaa ūtee Wake; Nake nī We Wī-Vinya, MŪf.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٣﴾

44.Na ii nī ngelekany'o ila Ithyī twaseūvisye kwoondū wa andū onthe ma nthī, Indī no ala mena ūmanyi tū maimanyaa.

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٤﴾

45.Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwoombie nthī na matu na ūla w'o. Nthīnī wa ūu vate nzika ve Kyama kwa etīkīli.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

LUKU 5

46.Soma maŪndū ala we ūvuanīw'e ma Ivuku na syaīsyā Mboya. Vate nzika, Mboya nīvathanaa mŪndū na maŪndū ma wathavu na naī yumīlīte, na ūlilikano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o nī ūlŪngalu mŪnene vyū. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪmesī maŪndū ala inyw'ī mwīkaa.

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٦﴾

47.Na we ndŪkakaanānīe na Andū ma Ivuku ateo ngaananāo sya maŪndū ala maseo, Indī we ndŪkakaanānīe ona vanini na asu ala moo mate alŪngalu. Na asya, 'Ithyī nītŪmetīkīlaa maŪndū ala mavuanītw'e kwitū na ala mavuanītw'e kwenyu, na Ngai waitū na Ngai wenyu nŪmwe, na ithyī nītwīnenganae Kwake.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ إِلَيْكُمْ وَالْهَذَا وَهَذَا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٧﴾

48.Na ota ūu, Ithyī nītŪkŪtheesyē we Ivuku, kwa ūu asu ala Ithyī tūmanengete ūmanyi waw'o wa Ivuku nīmayītkīlaa Kulani; na katī wa andū ma Makka ota ūu ve amwe mayītkīlaa. Na vai mamīleaa Mīsoa Yaitū ateo ala matena mŪvea.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٨﴾

49.Na We ndwaasoma Ivuku ona yŷva mbee wa yŷl ona we ndwaandŷka yŷmwe na kw'oko kwaku kwa aŷme; kwa nzŷla ŷsu akengani methwa maŷ na kŷtumi kya kwŷthwa na nzika *nayo*.

وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّونَ بِيَمِينِكُمْ
إِذَا الرَّاكِبَاتُ النَّبِطُونَ ﴿٤٩﴾

50.Aiee, nŷ *Ut Ongŷanŷo* wa Syama ntheu nthŷnŷ wa ngoo sya asu ala manengetwe ŷmanyi. Na vai maileaa Syama Sitŷ ateo eki-ma-naŷ.

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
وَمَا يُجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾

51.Namo makŷlasya, 'Syama ileaa kŷtheew'a kwake nŷkŷ kuma kwa Mwŷai wake? Asya, 'Syama syŷna Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nŷ Mŷkaanany'a wŷ ŷtheinf.'

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا
الآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

52.Kŷimeanŷe mo nŷndŷ Ithŷ nŷtŷkŷtheesyee we Ivuku yŷla mo masomeawa? Vate nzika, ve tei nthŷnŷ wayo na ŷlilikany'o kwa andŷ ala metŷkŷlaa.

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 6

53.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŷwŷanŷe kwŷthwa ta Ngŷsŷ katŷ wakwa nenyu. We nŷmesŷ maŷndŷ ala me ŷtunŷ na ala me nthŷ. Na *ta kwa* asu ala mawŷŷkŷlaa ŷvŷngŷ na kŷlea kŷmwŷŷkŷla Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo nŷmo ala mena wasyo.

قُلْ كَفَى بِاللَّهِ بَيِّنَاتٍ وَبَيِّنَاتُكُمْ شَاهِدًا ۚ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٣﴾

54.Mo meŷkŷŷya we nŷkana ŷkalaate ŷsilŷlo; na takethwa vayaŷ ŷvinda yŷla yŷtw'ŷtwe, ŷsilŷlo wŷthwa ŷkŷte ŷŷŷ woo. Na vate nzika, w'o ŷkamavikŷla mate ŷtalŷthya na mateŷwona.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ
الْعَذَابُ وَلِيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٤﴾

55. Mo meOkOlya we nfkana Okalaate
Usifllo; IndI nfw'o, Ngiena
nfmathyOlOlOkfite alei.

يَسْتَحْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمِغْطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٥﴾

56. Lilikanai mOthenya Ola Usifllo
Okamavw'fka umfite OlO woo, na uungu
wa nyaIf syoo, na We akamatavya,
'Samai inyw'f Osyao wa meko menyu.'

يَوْمَ يَنْفَسُهُمُ الْعَذَابُ مِنْ قُوَّتِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٦﴾

57. Inyw'f athOkOmi Makwa ala
mwfIfkflaa! nfw'o, nthf Yakwa nf nene,
kwa Ou nthaithei Nyie nInyIoka.'

يُوبَأَى الَّذِينَ أَصْنَأْ إِنْ أَرْضِي وَإِسْعَةً فَيَأْتِي
فَاعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

58. KIla thayO Okasama kfkw'O; na IndI
inyw'f mOkatOngwa KwitO.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٨﴾

59. Na ala metfIfkflaa na kwfka meko
maseo----- vate nzika, Ithyl
tOkamekalya nthInI wa nyOmba
mbOkfIfflu sya ItunI, ila ivfIfflaa mbOfI
uungu wasyo. NamO makekalaa vo. NI
Ifuvi Iseo mOno vyO ya asu ala
mathOkOmaa nesa,

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنَجْزِيَنَّهُمْ مِنْ
الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
بِعَمَلِهِمْ فِيهَا ﴿٥٩﴾

60. Asu ala momIfasya, na kwia
wfkwatyo woo kwa MwIfai woo.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٦٠﴾

61. Na nf nyamO sylana ata ila itakuaa
IfO wasyo! Ngai Mwene Vinya W'onthe
nfwingae syo menyu. Na We nf We
Wfw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَكَلَّاؤُنَ مِنَ الذَّابَّةِ لَا يَحْمِلُونَ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا
وَإِيَّاكُمْ ۗ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

62. Na we OkamakOlya mo, 'N00 Ola
Ombfite matu na nthf na asyIfkfa syua na
mwei wfanf?' Vate nzika, mo masya,
'NI Ngai Mwene Vinya W'onthe.' IndI
mo mathyoekaw'a ata kuma nthInI wa
w'o?

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَخَلَقَ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَلَىٰ يَوْمَئِذٍ لُكُلُونَ ﴿٦٢﴾

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe
amOthanthalasya nzfa sya kwfIyonea

اللَّهُ يَنْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

kyaŪya Ūla We wendaa katī wa athŪkŪmi Make, na aithekevasya kwa Ūla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūmanyi mwŵanīu wa syīndū syonthe.

64.Na we ŪkamakŪlya, 'NŪŪ Ūla Ūtheeasya kīw'Ū kuma Itunī na kŪmīnenge nthī thayŪ Itina' wa kŪkw'a kwayo?' Mo vate nzika makwīa, 'Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indī aingī mŪno moo maimanyaa.

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ
لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

LUKU 7

65.Na thayŪ ŪŪ wa nthī Ino ti kīndū ateo nī ItihaŪ na ngŪl, na MŪsyī wa Itunī---Ūsu nīw'o ThayŪ vyŪ, takethwa mo nīmamanyie!

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَرَجَبٌ وَإِنَّ
الْآرَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

66.Na yīla mo malika Ngalawanī, nīmamwīkaflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, me ew'i na mena mŪtkīŵo ūmwe Kwake. Indī yīla We wamavikya nthī nyŪmŪ nesa kwa mŪuo, sisyā, mamwīananasya We na ngai ingī.

فَإِذَا رَكِبُوا فِي السَّمَاءِ دَعَاؤُ اللَّهِ مُخْلِصِينَ لَهُ الَّذِينَ
فَلَمَّا نَجَّوهُمْ إِلَى الْأَرْضِ إِذَا هُمْ يَنْشُرُونَ ﴿٦٦﴾

67.Nīkana mo matonye kŪmalea maŪndū ala Ithyī tŪmanengete, na nīkana mo matonye kwītanīthya mo ene kwa nīvinda. Indī o mītŪkī makamanya.

لِيُكْفَرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

68.Mo nomonete kana Ithyī tŪŪtw'kīthītye mŪsyī kwīthwa wīkalo wa mŪuo kwoondŪ woo, oyīla andū ala matŪanīe namo meŪvulw'a maitwawa? Indī mo makeetīkīla ūvŪngŪ na kŪyīlea īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

لَوْ كَرِهُوا إِنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مِثْلَ مَا جَعَلْنَا الْقُدْسَ مِنْ
حَوْلِهِمْ أَهْلًا بِأَطْلٍ يُؤْمِنُونَ وَبِعِزَّةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٨﴾

69. Na n00 Ola Ote m0l0ngalu m0nene mbee wake we Ola Ose0vasya 0v0ng0 7010 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana 0leaa w'o y7la wam0vik7a? Vo vai 0t0o nth7n7 wa lia-ya-Mwaki kwa asu ala metet7k77laa?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٩﴾

70. Na ta kwa asu ala mokitaa nz7an7 Yait0---Ithy7 vate nzika, t0kamatongoesya mo nz7an7 Sit0. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na asu ala mekaa moseo.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ
لَلْعَالَمِينَ لَكَنُزِيلٌ ﴿٤٠﴾

AL - RUUM
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.
2.Alif Laam Miim. Nye Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

الْمَلَّةِ ۝

عُلْبَتِ الرَّوْمِ ۝

3.Alomi nŵmakŵlŵ'e vinya.

4.Nthŵnŵ wa nthŵ ŵla yŵ vakuvŵ, namo
ŵtina wa kũkŵlw'a vinya kwoo, mo
makakŵlany'a vinya.

فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ سِيغُلُونَ ۝

5.Nthŵnŵ wa myaka mŵvũthũ, mŵŵao nŵ
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee
na ŵtina wa ũu---na mũthenya ũsu etŵkŵli
makatana,

فِي يَضِيعِ سِينِينَ هَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ
وَيَوْمَئِذٍ يُفْرَجُ الْمَوْمُونُ ۝

6.Vamwe na ũtethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We amũtethasya ũla We
wendaa; na We nŵ Ula-Wŵ-Vinya,
Usũtwe nŵ tei.

يَنْصُرِ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

7.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ We
ũrw'ŵe ũtianŵo ũũ. Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ũtianŵo Wake, ŵndŵ
andũ aingŵ mũno mayŵŵŵ.

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ۝

8.Mo mesŵ mŵŵkalo wa nza wa thayũ wa
nthŵ ŵno tũ, na mayŵthŵnasya na wa Itunŵ
ona vanini.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ۝

9.Mo nomasũanŵaa iŵkoni syoo? Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndombŵte matu
na nthŵ na syonthe ila syŵ katŵ wasyo
syelŵ ŵndŵ nŵ kwŵlanana na mavata ma ũŵ

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝

na kwa ivinda yila yitw'itwe. Indī aingī katī wa andū mayitfīkīlaa kwīsa kōkomana na Mwīai woo.

وَأَن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكٰفِرُونَ ﴿١٠﴾

10.Mo nomangangīte tūlū wa nthī nīkana makona ūndū mūminōkīlyo wa asu ala maī mbee woo *wathōkīe?* Mo maī na vinya mbee wa aa nthīnī wa ūtonyi na mo nīmamītīmie t-nthī na mamītūa kwa wingī nesa *mūno mbee* wa aa ūndū mamītūite. Na Atūmwa moo nīmookie kwoo mena Syama syīyonanītye. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaī atonya kūmavītīsyā mo, Indī mo nīmamavītīsyē mathayū moo ene.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

11.Na Indī mūminōkīlyo wa asu ala meekie ūthūku waī mūthūku, nūndū mo nīmaleile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mamavūthya mo.

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاءُوا السَّوْءِ اَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللّٰهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١١﴾

LUKU 2

12.Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwambīlīlīlasya kyūmbe; na Indī nūkītūngīlīlīlāa; na Indī Kwake We inyw'ī nīmūkatūngwa.

اللّٰهُ يَبْدُؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

13.Na mūthenya ūla, ūla-Saa ūkavika ala avītany'a makeethwa me nthīnī wa kōyitūka.

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُبٰلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٣﴾

14.Namo maikethwa na ew'anīthya kuma *katī woo* ala mo mameānānsya *Nake We*; namo makamalea ala mo mameānānsya *Nake*.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُم مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاؤُا وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كٰفِرِينَ ﴿١٤﴾

15.Na mūthenya ūla, ūla Saa ūkavika--- --mūthenya ūsu mo makataanw'a *mōndū na ūla ūngī*.

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُؤْمِدُ يَنْفِرُونَ ﴿١٥﴾

16.Indi asu ala meetkilaile na meeka mawia maseo makanengwe ndafa na k0tanfithw'a nthini wa m00nda.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْحَةٍ
يُخَبَّرُونَ ﴿١٦﴾

17.Indi ta kwa asu ala maleile kwitkila na mamleile Misoa Yaitu, na tkomano ya Ituni, aa makaetwe Usilfoni.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٧﴾

18.Kwa Ou, m0tafei Ngai Mwene Vinya W'onthe yila mwavika wloo na yila mwavika kIoko.

سُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٨﴾

19.Na ndafa ni sya Ngai Mwene Vinya W'onthe matuni na I0I0 wa nthi na m0kafei We syua yeeka na yila mwavika Ivinda ya syua yIithua.

وَلَهُ الْحُكْمُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٩﴾

20.We amumasya 0la wi thayu kuma kwa 0la m0kw'0, na amumasya 0la m0kw'0 kuma kwa 0la wi thayu; na We numInengae nthi thayu Itina wa kIkw'0 kwayo. Na ota Ou, now'o inyw'I m0kaumflw'a.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيَعْبَثُ بِالْأَرْضِ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تَخْرُجُونَ ﴿٢٠﴾

LUKU 3

21.Na kImwe kya Syama Syake ni kIn, kana We nIwam0mbie inyw'I kuma kItoonI; sisyu Indi, inyw'I mwI andu ala mwanganga I0I0 wa 0thyu wa nthi.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢١﴾

22.Na kImwe kya Syama Syake ni kIn, kana We nIwam0mbie inyw'I iveti nIkana m0kwatae m0uo nthini wasyo, na We nIwIkIite wendo na wololo katI wenyu. Nthini wa Ou vate nzika, ve Syama kwa andu ala mas0anaa.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ مِنْ نَفْسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na katI wa Syama Syake ni m0mbIwe wa matu na nthi, na ivath0kany'o sya ithyomo syenyu na

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلافِ
الْسِّنِّكُمْ وَالْوَالِدِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
لِيَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

mfvw'anile na langi. Nthini wa Ou vate nzika, ve Syama kwa ala mena Umanyi.

24.Na katf wa Syama Syake ni too wenyu Utuku na muthenya, na mumanthile wenyu wa mumo Wake. Nthini wa Ou, vate nzika, ve Kyama kwa andu ala mew'aa.

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُسْعَوْنَ ﴿٣٠﴾

25.Na kime kya Syama Syake ni ki, kana We amwonasya inyw'i Otisi ta uumo wa wia na wkwatyo, na kana We nuthesasya kiw'u kuma Ituni, na nuthayukasya nthi nakyo Itina wa kfw'u kyayo. Nthini wa undu Ou vate nzika, ve Syama kwa andu ala mamanyaa.

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَعْنًا وَيَنْزِلُ
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣١﴾

26.Na katf wa Syama Syake ni ki, kana matu na nthi ni nomu kwa mwiao Wake. Na indf, yila We Okamwita inyw'i na wiano kuma Iulu wa nthi, sisyai, inyw'i mukooka.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ
إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ
تَخْرُجُونَ ﴿٣٢﴾

27.Nake ni We Mwene wa w'onthe ona wiva ula wi matuni na nthi. Onthe nimamwiw'aa We.

وَلَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهٌ فَنِعْتَمَنَّ ﴿٣٣﴾

28.Na We ni We Ula wambifilasya kyumbe, na indf aikitongitila, na Ou ni uvuthu muno vyu Kwake. Mwikalow wi Iulu muno vyu matuni na Iulu wa nthi, na We ni We Ula-Wi-Vinya, Muf.

هُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ
عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٤﴾

LUKU 4

29.We amusevifasya inyw'i ngelekany'o imukonie inyw'i ene. Inyw'i mwina mo, katf wa ala moko menyu ma aume mamaungamie, atindany'a menyu katf wa maundu ala

صَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِنْ مَّا
مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ فِي مَارَزَقْتُمْ فَلَا تَمَّ
فِيهِ سَوَاءٌ نَّحَاؤُهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ
نُقَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

Ithyĩ tũmũnengete okũvika mweethĩwa na ianda nene, *na kũmakĩa* mo tondũ mũkĩanĩte mũndũ na ũla ũngĩ? Uu nĩw'o Ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa kwa andũ ala mamanyaa.

30. Aiee, Indĩ asu ala mate alũngalu maatlĩaa mawendi moo mathũku matena ũmanyi. Na Indĩ nũũ ũla ũtonya kũmũtongoesya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtw'ĩte wa kwaa? Vaikethwa atetheesya kwoondũ woo.

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٠﴾

31. Kwa ũu elekelya ũthyũ waku vala ve ndĩni, wĩnenganĩte mavinda onthe nthĩnĩ wa w'o-----*na atĩĩa* kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩĩa tĩna wakyo We waseũvisye mbaa andũ. Vai ũalyũlo wa ũmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu ow'o nĩyo ndĩni ĩĩa ĩũngeme na ũlũmu ĩlũngalĩte na ĩtw'ĩĩkaa ĩla ĩngĩ syĩthwe ĩlũngele. Indĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.^{1*}

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَدِيمُ وَلَكِنِ الْكُفْرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

32. *Elekelyai mothyũ menyũ vala ve Ngai*, mũkĩmũalyũkĩĩa *mwĩĩa wĩĩilo*, na mũkĩei We na lũmyai Mboya, na

مُؤْمِنِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٢﴾

¹ *Vaa kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũweta ndaĩa Syake. Nthĩnĩ wa ngewa ĩno yĩasya kana mũndũ nũseũvtw'e ethĩwe atonya kwĩyĩelekany'a na ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu noyo nzĩa tũ ĩĩa mũndũ ũtonya kwĩĩana kĩveva. Ow'o nyamũ ĩla ĩngĩ ĩĩtonya kwĩĩthwa na kĩĩanda kĩĩ kya ũsengy'o kya mũndũ. Na kwa ndeto ĩngĩ, kũthengeanĩa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtonya kwoneka tũ ethwa ndaĩa sya Mũtalĩwa nĩkwoneka. Ona kũĩlyĩ ũu, nĩkwalĩĩtwe nĩkũlĩlĩkanwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa tene na tene oyĩĩa mũndũ nĩ wa kavinda. Na ota ũu, mũndũ nũtonya kwĩyĩelekany'a Nake nthĩnĩ wa ĩvinda yake yĩĩa wĩ thayũ.

mŭikethwe ma asu ala mamwŭananasya
Ngai na ngai ingŭ.

33.Kwa asu ala maanasya ndŭni yoo, na
makaanŭka nthŭnŭ wa nguthu; kŭla
nguthu ŭitanŭa maŭndŭ ala yŭ namo.

34.Na yŭla thŭna wamakwata andŭ,
maŭaa kwa Mwŭai woo, makŭmŭalyŭkŭla
We *mena wŭilo*; na ŭndŭ, yŭla We
wamasamŭthya tei kuma Kwake, we!
nguthu ŭmwe yoo ŭmwŭananasya Mwŭai
woo na ngai ingŭ.

35.Kwa ŭu, kwa kŭlea kwŭthwa na
mŭvea ŭŭlŭ wa maŭndŭ ala Ithyŭ
tŭmanengete mo. Kwa ŭu, ŭtanŭthyei
inyw'ŭ-ene kwa *ŭvinda*. ŭndŭ o mŭtŭkŭ
mŭkamanya.

36.Ithyŭ nŭtŭmatheesyey mo mwŭao ona
ŭmwe ŭla ŭneenaa *ŭkŭmendeesyey* mo
ala mamwŭananasya We namo?

37.Na yŭla Ithyŭ twamendethya andŭ ma
nthŭ na mŭsamo wa tei mo nŭmatanŭaa
nthŭnŭ wa w'o, ŭndŭ ethwa ŭthŭku
nŭwamavalŭkŭla mo nŭndŭ wa maŭndŭ
ala moko moo mekŭte *mo ene* sisyai!
Mo mambŭlŭlasya kŭyŭtŭka.

38.Mo nomonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amŭthanŭasyaa
kyaŭya ŭla We wendaa ona wŭva, na
kŭmŭnyivŭsya kyo *ŭla ona wŭva We
wendaa?* Kwa ŭu w'o, nthŭnŭ wa ŭŭ, ve
Syama kwa andŭ ala metŭkŭlaa.

39.Kwa ŭu, nengei andŭ ma ndŭŭ sya
mŭkautŭ ianda i-syoo, na ala mena vata,
na mŭendi-wa-kyalo. Uu nŭw'o ŭseo

مِنَ الَّذِينَ قَرَّبُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعًا كُلُّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُوا ﴿٣٣﴾

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِحُوا مِنْهُمْ بِرِيبٍ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَسَوْفَ يَلْعَلُونَ ﴿٣٥﴾

أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٦﴾

وَإِذَا آذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِن تُصِيبُهُمْ
سَيِّئَةٌ يَبْغُوا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٧﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَ
يَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

فَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَتَامَىٰ وَالنَّسِيبَ
ذَلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

vyū kwa asu ala mamanthaa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nomo ala makālla.

40. Kīla ona kīva inyw'ī mōīvaa ta ūsyao wa mbesa *liva* nīkana kītonye kwongeleela kīndū mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, īndī kīla mumasya Saka mōīmantha īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe---aa nīmo ala makongeleela *ūthw'ii woo* kūndū kwīlī.

41. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūmūmbīte inyw'ī, *na īndī We* nūmūnengete inyw'ī; na We akamūkw'īthya inyw'ī, na We akamūthayūkyā mwīthwe thayū. Ve ūmwe ona wīva katī wa 'atindany'a' menyu ūtonya kwīka ūndū ūmwe katī wa maūndū aa? We natafwe na E-īlūlū mūno mbee wa ila mo mamwīananasya *We nasyo.*

LUKU 5

42. Uthyoeku nīumīlīte īlūlū wa nthī nyūmū na ūkanganī nūndū wa ūndū moko ma andū meklīte, Nīkana We atonye kūmasamīthya mosyao ma amwe ma meko moo, nīkana maalyūke maume *nthīnī wa ūthūku.*

43. Asya, 'Tambūkai īlūlū wa nthī mwone ūndū mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee wenyu wathūkīte! Aingī mūno vyū moo maī athaithi ma mīvw'anano.'

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبًّا لِيُرِيُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرِيُوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٤٠﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَن يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا سِوَمَا سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَنَّا يَشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٢﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٣﴾

44. Kwa ūu, elekelyai mothyū menyu vala ve Ndīni ūla ndūngalu na ūtetheeasya ala angī kwīthwa me alūngalu mbee wa ūtanavika mūthenya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla vatakethwa na kīsiūti. Mūthenya ūsu, mo makaanūka nguthu syīna kīvathūkany'o ūmwe na ūla ūngī.

فَأَقْرَهُ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَدِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمًا لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدَّقُونَ ﴿٤٤﴾

45. Ala matetkīlaa makakua *mosyao ma* kūlea kwītkīla kwoo; na ala mekaa meko maseo ma ūlūngalu maseūvasya ūseo woo ene,

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نُقِيمُ
يَوْمَهُمْ وَن ﴿٤٥﴾

46. Nīkana, We atonye kūmaūva ala metkīlaa na kwīka meko ma ūlūngalu. Vate nzika, We ndamendete alei.

لِيُجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ قَبْلِهَا
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٦﴾

47. Na katī wa Syama Syake *nī kīī*, kana We nīwitūmaa iseve ta *ikuñe* ūvoo mūseo na nīkana We atonye kūmūsamīthya inyw'ī ūnee Yake, na nīkana ngalawa iendae ūkanganī kwa ūtonyi Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kwīthwa na mūvea.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِيُنَجِّىَ الْفُلْكَ بِأَمْرِهِ وَلِيُنَبِّئَكُمْ مِنْ
قَضَائِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٧﴾

48. Na vate nzika, Ithyī nītwamatūmie Atūmwa mbee waku kwa andū moo ene, namo nīmamaeteie mo Syama syumīlīte. Na ūndī Ithyī nītwamasīlīe asu ala maū avītany'a. Na vate nzika, kwaū ūlū Waitū kūmatetheesya etkīlī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَانتَفَعْنَا مِنَ الَّذِينَ اجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

49. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla witwaa iseve nīkana iseūve ūthweo. Na ūndī We nūyīnyāūtkasya ūtunī ūndū We wendaa na kūyīlīlanīlya yo ngoi ūlū wa ngoi na ūndī we nūmyonaa

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُحْمَلُ بِهَا السَّحَابُ فَيَنْسِفُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسْفًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِزْيَانِهِ فَأَذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ

mbua Ikyuma vu nthĩnĩ wayo. Na yĩla We wamyusya Iŭlŭ wa ŭla We wendaa katĩ wa athŭkŭmi Make, sisyai! Mo nĩmatanaa.

عِبَادَہٗ اِذَا هُمْ يَسْتَبِشِرُونَ ﴿٦٠﴾

50. Ona kau mbee wa ŭu---mbee wa Itanamba kŭtheew'a Iŭlŭ woo mo nĩmeyĩtŭkaa.

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنَ قَبْلِهِ

لَمُبْلِسِينَ ﴿٦٠﴾

51. Sisyai, ĩndĩ, movano ma ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe: ũndŭ we ũmĩthayŭkasya nthĩ ĩtina wa kĩkw'ŭ kyayo. Nĩw'o, Ngai o ŭu, akamathayŭkya ala akw'ŭ; nŭndŭ We E-Vinya Iŭlŭ wa syĩndŭ syonthe.

فَأَنْظُرْ إِلَىٰ أُولَٰئِكَ كَيْفَ لَبِثَ الْأَنْفُسُ بَعْدَ

مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَكُنِّي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ﴿٦١﴾

52. Na ethwa Ithyĩ nĩtwakĩtŭma kĩseve na makyona *ngetha yoo* ĩkalaa, ĩndĩ mo ĩtina *nĩmambĩĩlasya* kŭmalea *manee Maitŭ*.

وَلَيْنَ أَرْسَلْنَا رِجَالًا مُّصَفَّرًا لَّا تُرَوْنَ مِنْ بَعْدِ

يَكْفُرُونَ ﴿٦٢﴾

53. Na we ndŭtonya kŭtuma ala akw'ŭ mew'a nthĩ, ona kana ndŭtonya kŭtuma ala mate matŭ mew'a wĩtano, yĩla mo maalyŭka monanĩtye mĩongo yoo.

فَأَنذَكْ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الضُّمَرَ اللَّعَاءُ إِذَا

وَلَوْ أُمْدِيدِينَ ﴿٦٣﴾

54. Ona we ndŭtonya kŭitongoesya ilalinda kuma ĩvĩtyonĩ yasyo. We ŭtonya kŭmew'ĩthya tŭ ala matonya kwĩĩkĩla Mĩsoa Yaitŭ na menyivyasya.

وَمَا أَنْتَ بِهَادٍ الْعُنْيَىٰ عَنْ صَلَاتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا

عَنْ مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

LUKU 6

55. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wamŭmbie inyw'ĩ nthĩnĩ wa *mwĩkalo wa wonzu*, na ĩtina wa wonzu nĩwamŭnengie vinya; na ĩndĩ ĩtina wa vinya, nĩwamŭeteie wonzu na ŭkŭŭ. We ombaa kĩla We wendaa. We nĩ We Umanyi W'onthe, Ula-Utonyi-W'onthe.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ

ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً

يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٦٥﴾

56.Na mŭthenya ūla, ūla Saa ūkavika ala avŭtany'a makeevŭta kana mo mekalile kwa ūsaa-ūu nŭw'o mo maalyŭlilwe kuma nzŭanŭ ūla ya w'o.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَيْسُوا
بِعِبَادِنَا كَذَلِكَ كَانُوا يَقُولُونَ ﴿٥٦﴾

57.Indŭ ala manengetwe ūmanyi na mŭŭkŭŭo makasya, 'Ow'o, inyw'ŭ mwŭkŭalŭte kwŭanana na Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, na ūŭ nŭw'o Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo; Indŭ inyw'ŭ mŭyaaenda kŭmanyi.

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِئْتُمْ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَ
نَحْنُ كَمَا كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa ūu, mŭthenya ūsu, syŭkwatyo syoo iikamauna eki-ma-naŭ; ona mo maiketŭkŭlŭw'a ūthei kŭlika nguthunŭ Yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْنَى رَبِّهِمْ وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na kwa ūla w'o, Ithyŭ nŭtŭnenganŭte ngelekany'o ya kŭla mŭthemba nthŭnŭ wa Kulani ūno; na ow'o, ethwa we ūkamaetee Kyama, asu aia matetŭkŭlaa vate nzika, makaasya, 'Inyw'ŭ mwŭ akengani.'

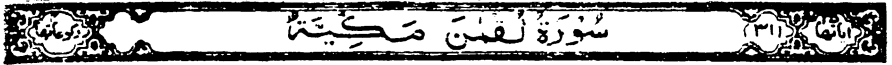
وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍ وَلَنْ نَحْتُمَهُمْ بِآيَاتِنَا يَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطَلُونَ ﴿٥٩﴾

60.Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūsiŭlaa ngoo sya asu ala matena ūmanyi.

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

61.Kwa ūu, we ūmŭŭsya. Vate nzika, ūtianŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ wa w'o; na ndŭkamaeke asu ala mate na ū-w'o wa mŭŭkŭŭo maŭvŭthye.

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ
لَا يُوقِنُونَ ﴿٦١﴾

LUQMAN
(Wavuanf'we Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau. Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Alif Laam Miim. Nynie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْم

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku ya Uĩ,

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْكُبْرَى

4. Utongoi na tei kwa ala mekaa moseo,

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ

5. Asu ala malũmasya Mboya na kũĩva
Saka na ala mena mũkĩũ mũlũmu wa
Itunĩ.

الَّذِينَ يُمِيتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

6. Mo nĩmo ala maatĩTaa ũtongoi kuma
kwa Mwĩai woo, na nomo ala
makaĩla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

7. Na katĩ wa andũ ve ũmwe ũla
ũkũanasya ũtongoi na mbano sya mana
kũmathyoekya andũ kuma nzĩanĩ ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, atena
ũmanyi, na kũmĩvũfa ngũĩ. Kwa asu,
vakeethwa na ũsilĩlo ũthĩnasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ
عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّبِينٌ

8. Na yĩla we wasomewa Mĩsoa Yaitũ,
asyokaa ĩtina ekathĩe, ta ũtanamĩw'a,
ko vena ũito matũnĩ make eĩ; kwa ũu,
mũtavye we ũvoo wa ũsilĩlo wĩ woo.

وَأَذَانًا عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَٰئِن مُّسْتَكْبِرًا كَان لَمَرَسَعَهَا
كَانَ فِي أُنُوفِهِمْ وَقُرْآنًا فَبَشَّرَهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

9. Vate nzika, asu ala metkĩĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo—mo makeethwa na
Mĩũnda ya Utanu,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ التَّوْبَةِ

10.Vala mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe *nOtiite* ūtianfo wa w'o; na We nī We Wī-Vinya, Ula-Mŭī.

خَلِقِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥١﴾

11.We ombīte matu vate ituī ila inyw'ī mŭtonya kŭsyona, na We nīwīlte īlma nŭmŭ tŭlŭ wa nthī nīkana iikese kŭthingitha vamwe nenyu, na We nŭnyāīkītye syŭmbe sya kīla mŭthemba nthīnī wayo; na Ithyī nītŭtheetye kīw'ŭ kuma mathweonī, na tŭkamesya imea nzeo sya kīla mŭthemba.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْأَرْضِ فِي الْأَرْضِ رَوَايَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَاشِحٍ ﴿٥٢﴾

12.Uu nī ūmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yu mbony'ei nyie kīla ala angī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mombite. Aiee, Indī eki-ma-naī me nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.

هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ؟ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٥٣﴾

LUKU 2

13.Na Ithyī nītwamŭnengie Lukumaan ūī, *akyasya*, 'Tŭngai mŭvea kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe:' na ūla ūtŭngaa mŭvea, atŭngaa mŭvea kwoondŭ wa *ŭseo* wa thayŭ wake mwene tŭ. Na ūla we ūtatŭngaa mŭvea, Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīlyānītye-We-Mwene, Ula-Wāīlīte-Nī-Kŭtaīwa.

وَلَقَدْ أَنْبَأْنَا لِقَمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَ مَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَمِيدٌ ﴿٥٤﴾

14.Na *lilikanai* yīla Lukumaani wamŭtavisye mwana wake aimŭtaa, 'Ame mwana wakwa mwendwa! Ndŭkaamwānany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī. Vate nzika, kŭmwānany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī nī īvītyo yī woo.'

وَإِذْ قَالَ لِقَمَنَ لِإِبْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿٥٥﴾

15. Na Ithyi n̄t̄omw̄ȳaife m̄ond̄u ethwe e m̄useo kwa asyai make---nyinyia wake am̄usyaa e nth̄n̄i wa wonzu ūl̄ū wa wonzu, na kwonga kwake k̄okuaa myaka ūl̄i---Nd̄unḡfei m̄ovea Nyie na asyai menyu. Kwakwa n̄kw'o ūal̄ūko wa m̄UminOk̄ilyo.

وَوَضَّيْنَا الْإِنْسَانَ فِي الدِّينِ حَمَلْتَهُ أُمُّهُ وَهَمَّا
عَلَى ذَهَبٍ وَفِضْلُهُ فِي عَامِيْنَ أَيْنَ اشْكُرُنِيْ لَوْلَا إِلَهِيْكَ
إِلَّا النَّصِيْرُ ⑤

16. 'Na ethwa asyai maku n̄meŋkaanan̄a naku we n̄kana ūmb̄anany'e Nyie na k̄l̄a we ūtena ūmanyi wakyo, ūnd̄i, nd̄ukamew'e, ūnd̄i ūth̄wa w̄i m̄ūnyanyae woo ūl̄ū wa maūnd̄u onthe ma nth̄i; na nth̄n̄i wa maūnd̄u ma k̄n̄eva at̄l̄a nz̄l̄a yake we ūla ūmbelekela Nyie. Na Kwakwa ūnd̄i n̄kw'o k̄okethwa kw̄i ūal̄ūko waku, Nakwa n̄ngam̄ūmanȳthya inyw̄i maūnd̄u ala mweekaa.

وَإِنْ جَاهَدَكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِيْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مُعْرُوْنَا
وَآتَيْعَ سَبِيلٍ مَنْ آتَى الْإِنَّا ثُمَّ إِلَّا مَرْجِعُكُمْ
فَأَنْتُمْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑤

17. 'Ame mwana wakwa! ūnd̄u w'onth̄e ona w̄l̄va ona ethwa w̄l̄na ūito w̄l̄ana wa mbeke ya kalandaŋ, ona w̄i nth̄n̄i wa ūvia, kana w̄i matun̄i, kana w̄i ūl̄ū wa nth̄i, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e n̄ūkaum̄l̄ya ūthein̄i; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e n̄i M̄ūmanyi-wa-SȳImbith̄ syonthe, M̄ūmanyi-Wa-Syonthe.

يُنَبِّئُنِيْ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِنْ خَلْقِيْ مِنْ تَخَوَّلِيْ تَكُنْ فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِي بِهَا اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑤

18. 'Ame mwana wakwa mwendwa! L̄ūl̄ūm̄l̄l̄ya Mboya, na tavanasya maūnd̄u maseo, na ūivatana ūth̄ūku, na ūm̄l̄l̄sya na ūm̄l̄l̄syo ūl̄ū wa k̄l̄a kyonthe k̄l̄tonya k̄ūkwata we. Vate nzika, ūū n̄i ūmwe kat̄i wa maūnd̄u ala mendaa ūs̄ūan̄l̄o m̄ūl̄ūmu.

يُنَبِّئُنِيْ أَيْمِ الصَّلَاةِ وَأَمْرٍ بِالْمَعْرُوفِ وَإِنَّ عَنِ الشُّكْرِ
وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ⑤

19. 'Na nd̄okamethiūie and̄o na ūth̄l̄a waku na ūng'endu ona nd̄okatamb̄oke ūl̄ū wa nth̄i na ngath̄l̄o, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَتَّبِعْ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ⑤

ndamwendaa kġla m0nd0 m0ng'endu,
mwġkathfi.

20.'Na we tamb0ka na m0endele 0la
wġanġe wa katġ, na theesya wasya waku;
vate nzika, wasya 0la 0tetġkġġkaa vy0
nġ wa ġng'oi.

LUKU 3

21.Inyw'ġ nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'on the akġkġte wġanġ kyonthe
kġla kġ matunġ na kyonthe kġla kġ ġ0ġ0
wa nthġ, na nġwġanġsye ġnee Yake ġ0ġ0
wenyu, kwelġ ngalġ ya nza na ya nthġnġ?
Na katġ wa and0 ve amwe ala
makaananfaa ġ0ġ0 wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe mate na 0manyi kana
0tongoi kana Ivuku yġla yġmulġkaa.

22.Na yġla mo matavw'a, 'Atġġai
ma0nd0 ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe 0vuanġye,' mo maasya, 'Aiee,
ġthyġ twġatġġa ma0nd0 ala ġthyġ tweethġie
maaġthe mait0 maatġe.' Ata! Ona ethwa
Satani amathokasya mo 0silġlonġ wa
Mwaki wakene?

23.Indġ we 0la wġnganae vy0 kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na nġ mwġki-wa-
nesa, we vate nzika, nġwġkwatġle
ngwatġlo ġla yġ vinya. Na m0min0kġlyo
wa ma0nd0 onthe wġna Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

24. Na ta kwa 0la we 0tetġkġġaa, 0lei
wake nd0kakwġkġe kyevea we. Ual0ko
woo wġ Kwit0, na ġthyġ t0kamatavya mo
ma0nd0 ala meekie; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nġwġsġ nesa vy0
ma0nd0 ala me nthġnġ wa ġth0i syoo.

وَاقْصِدْ فِي مَشِيكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ
فِي أَنْكَرِ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْجَبْرِ ⑩

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ⑪

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَسْتَحْيُ
مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ
يَدْعُهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ ⑫

وَمَنْ يُضِلَّهُ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ
اسْتَسَنَّكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ⑬

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ
بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑭

25. Ithyĩ tũkamaeka mo ene metanĩthye vanini; na Indĩ tũkamatwaa ūsiiflonĩ mwai.

نُسِمْتُهُمْ قَبِيلًا ثُمَّ نَضَّرْهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ عَلِيمٍ ⑤

26. Na ūkamakũlya mo, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Vate nzika, mo maũsũngĩa, 'Nĩ Ngai Mwene W'onthe.' Asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ aingĩ mũno vyũ moo mayĩsĩ.

وَابْنٍ سَأَلْتَهُمْ مَن خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لِيَقُولُنَّ
اللَّهُ قِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

27. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na ūũũ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwiyĩanĩsye We-Mwene Ula Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa

يَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ ⑦

28. Ona mĩĩ yonthe ūũũ wa nthĩ kiatwĩka iandĩki, na ūkanga ūkatw'ĩka ingĩ na nganga mũonza na kwongela ingĩ, ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe iitonya kũthela kũandĩkwa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, Mũĩ.

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرٍ أَغْلَامٌ وَالْبَحْرِ يَمْدُهُ
مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِذَتْ كَلِمَتُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑧

29. Kũmbwa kwenyu na kũthayũũkw'a kwenyu nota *kũmbwa na kũthayũũkw'a kwa* mũndũ ūmwe tũ. Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَحْسَبُكُمْ إِلَّا كَنُفُوسٍ وَاحِدَةً إِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ بَصِيرٌ ⑨

30. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atumaa ūtukũ ūlika nthĩnĩ wa mũthenya, na akatuma mũthenya ūlika nthĩnĩ wa ūtukũ, na akekĩa syũa na mwei wĩanĩ; kĩla kĩmwe kĩatĩĩe nzĩa yakyo kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑩

31. Kĩtumi nũndũ no Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula nĩ Ngai-Wa-W'o, na kĩa makĩkaĩlaa ũtee Wake nĩ ũvũngũ, na nũndũ nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula-Wĩ-ĩũũ-Mũno, Ula Mũnene-Utaelekanw'a na kĩndũ.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَيُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. We nowonaa kana ngalawa iendaa ũkanganĩ kwa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana We atonye kũmwony'a inyw'ĩ Syama Syake? Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ vate nzika, ve Syama kwa kĩa ũmwe mũmĩĩsya na ũtũngaa mũvea.

إِنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ
مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٢﴾

33. Na yĩla itulumo syamavw'ĩka ta ngunĩko *nyingĩ mũno* nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, me aĩkĩĩku Kwake nthĩnĩ wa mũĩkĩĩũ, ĩndĩ yĩla We wamavikya nthĩ nyũmũ na mũuo, amwe moo ĩndĩ nĩmosaa nzĩa ĩla ya w'o. Na vai wileaa Syama Sitũ ateo mũndũ ũla ũte mũĩkĩĩku, ũte mũvea.

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلِيلِ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُمُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ
وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٣﴾

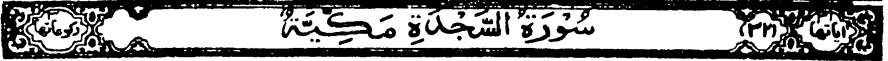
34. Inyw'ĩ andũ, manthai ũsũvĩo kwa Mwĩai wenyu na kĩa mũthenya ũla ĩthe ũtakamũuna mwana, ona mwana ndakethwa na ũuno kwa ĩthe ona vanini. Utianĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, nĩ wa w'o. Kwa ũu, thayũ wa nthĩ ĩno ndũkamũkenge inyw'ĩ ona Mũkengani ndakamũkenge inyw'ĩ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْسَؤْا يَوْمَ مَا لَا يَجْرِي
وَالِدٌ عَنْ وَٰلِدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٌ عَنْ وَالِدِهِ
شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّكُمْ الْبُيُوتُ الَّتِي تَبْنَوْنَ
وَلَا يَغُرَّكُمْ بِاللَّهِ الْعُرُودُ ﴿٣٤﴾

35. Nĩw'o, Umanyi wa Ola Saa wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na We nũtheasya mbua, na nĩwĩsĩ kĩla kĩndũ nthĩnĩ wa mavu. Na vai thayũ wĩsĩ ũndũ wĩlka ũnĩ, na vai thayũ wĩsĩ vala ũkawk'ĩa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi W'onthe, Mũmanyi wa Syonthe.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْتُمُ
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

عَجَبٌ خَبِيرٌ ﴿٣٥﴾

AL - SAJDA
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْقُرْآنِ

3.Uvuany'o wa Ivuku yII ndwI nzika nthInI waw'o-----umIte kwa MwIai wa nthI syonthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَأرْتَبَ فِيهِ مِنَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

4.Mo measya, 'We nũyIseũvItye? Aiee, Du nI w'o kuma kwa MwIai waku, nIkana we ũtonye kũmakaany'a andũ ala mataaIthIwa na Mũkaanany'a mbee waku, nIkana vangI matonye kũatIIa ũtongoi.

أَمْ يَقُولُونَ افترهٗ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝

5.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We Ula woombie matu na nthI na syIndũ ila syI katI wasyo nthInI wa mavinda thanthatũ; na InDI We atInIka KIvilanI-Kya-UsumbI. Inyw'I mũi na mũtetheesya kana mwIw'anIthya ũtee Wake. Inyw'I InDI nomũSũanIaa?

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِّن دُونِهِ مِن دَلِيلٍ وَلَا شَفِيعٍ إِلَّا تَتَذَكَّرُونَ ۝

6.We akalany'a MwIao Mũtheu kuma ItunI ũvike nthI, na InDI w'o ũkambata Kwake nthInI wa mũthenya ũmwe ũla nũndũ ũmwe na myaka ngili kwIlanana nondũ inyw'I mũtala.

يَذَرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مَقْدَرُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ۝

7.Usu nI We Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa, Mwene-Vinya, Usũtwe nI tei.

ذَٰلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۝

8.Ula Ukfanfisyey kfla k'ndu We Umbite. Na We n'wambimfisyey ombi wa m'ndu kuma y'umbani.

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ
مِنْ طِينٍ ۝

9.Na Indf We n'waitw'fkithisyey nzyawa syake syumae nthfni wa t'usamu twf kfw'oni kftweku.

ثُمَّ جَعَلْ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ۝

10.Indf We n'wamwfananisyey we na am'uveveea veva Wake nthfni wake. Na We n'um'onengete inyw'f kfw'a na metho na ngoo. Indf inyw'f m'ot'ungaa m'uvea m'uv'uthu! ^{1*}

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوْحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

11.Namo mak'ulya, Ata! Yfla ithy'f t'ukaa t'olu wa nthf, Indf ithy'f t'ukatw'fka ky'ombe kyeo? Aiee, Indf mo makeethwa me alei 'umbanoni wa Mw'fai woo.

وَقَالُوا ءِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ
بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَفِرُونَ ۝

12.Asya, 'M'ola'fka wa k'kw'0 Ola w'f'twe kw'fthwa m'Unene wenyu akam'okw'fthya inyw'f: na Indf m'okat'ongwa kwa Mw'fai wenyu'

قُلْ يَعْلَمُ مَقَالِكُم مَّا تَلَوْتُمُ الَّذِي يُدْعَىٰ وَجِلَّ بِكُمْ ثُمَّ
يُرْجَعُ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ۝

LUKU 2

13.Takethwa we n'otonya kw'f'sa k'umona av'f'tany'a y'fla mo makakumany'a mothy'0 moo mbee wa Mw'fai woo, na kwasya, 'Mw'fai waitu, ithy'f n'f'twonete na n'f'tw'f'te, kwa Ou, t'ot'Onge ithy'f f'fina n'f'kana t'otonye kw'f'ka maw'f'a maseo; n'ndu yu n'f't'f'k'f'f'e na w'0 ma'ndu ala t'otav'f'tw'e.'

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا
مُقِيمُونَ ۝

^{1*}Ndeto f'no 'fo'add' ngoo tond' f'and'f'ktwe nthfni wa Kulani Ntheu, nd'Uweta o ngoo t'0, Indf n'f'f'kwonany'a k'f'v'f'la kya m'Uthya kya Umanyi. Sisya, 28:11 *al-kasas*, 53:12 *Al-Kasas*, Al-Najm 46:27, *Al-Ahqaf* na *Avalamu* 14:38.

14.Na takethwa Ithyĩ n̄kweek̄he vinya kwenda Kwitũ, twĩthwa twaũnengie k̄la thayũ ũtongoi waw'o, ĩndĩ ĩla ndeto kuma kwakwa n̄twĩk̄fte w'o kana Nyie n̄gaus̄ȳsa Iia-ya-Mwaki na Mayini na andũ onthe vamwe.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىٰ وَلٰكِن حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٤﴾

15.Kwa ũu, samai inyw'ĩ ũsil̄lo wa meko menyu nũndũ n̄mwoolilwe n̄ ũmbano wa mũthenya ũũ wenyu. Ithyĩ o Naitũ n̄tũl̄twe ninyw'ĩ ota ũu. Na inyw'ĩ samai ũsil̄lo wa kwĩkalaa nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

فَلَوْ قُوَا بِمَا نَبِيْتُمْ لِقَاءَ رَبِّكُمْ هٰذَا اِنَّا نَسِيْنَكُمْ وَذُرُوَا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٥﴾

16.Mo n̄maililikanaa Syama Sitũ tũ ala ȳĩla maililikanw'a mavalũkaa nthĩ matul̄t̄ye-ndu na mothyũ moo, na mataĩaa ndafa ya Mwĩai woo, namo maykathĩaa.

اِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِيْنَ اِذَا ذُرُوَا بِهَا خَوْا مُجْتَدًا وَسَبَّحُوْا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ﴿١٦﴾

17.Mbau syoo n̄syĩvetaa mokonĩ moo; na mamwĩkaĩaa Mwĩai woo mena w'ia na wĩkwatyo, na kumya k̄la ithyĩ tũnenganĩte tũũ woo.

تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُوْنَ ﴿١٧﴾

18.Na vai thayũ ũmanyaa ũtanu wa metho ũla wĩt̄twe ũvith̄twe kwoondũ woo, ta ĩtuvi ya mawĩa moo maseo.

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ اَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٨﴾

19.Ula ĩndĩ we n̄ mwĩt̄k̄l̄li, nũndũ ũmwe na ũla ũte mwĩw'i? Mo ti ũndũ ũmwe.

اَفَسَن كَانَ مُؤْمِنًا كَسَن كَانَ فَاسِقًا اَلَا يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿١٩﴾

وَيَذَكَّرُوْنَ

20.Na ta kwa asu ala met̄k̄l̄laa na kwĩka mawĩa maseo, mo makeethwa na M̄tũnda ya Wĩkalo wa Tene na Tene, ta ũthokyo, nũndũ wa maũndũ ala mo meekaa.

اَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَزَاءٌ مَّا سَأَلُوْا نَزُلًا مِّنَّا وَهُمْ لَا يُعْمَلُوْنَ ﴿٢٠﴾

21.Na ta kwa asu ala mate ew'i, wĩkalo woo ũkeethwa n̄ Mwakinĩ. K̄la ĩvinda

وَاَمَّا الَّذِيْنَ فَسَقُوْا فَلَهُمْ النَّارُ كُلَّمَا اٰدَاوْا اَنْ يَّخْرُجُوْا مِنْهَا اُعِيْدُوْا فِيْهَا وَقِيْلَ لَهُمْ تَعْلُوْا عَذَابَ

makenda kuma vo, makatungawa nthini waw'o, namo makataw'a, 'Samai Usililo wa Mwaki Ula inyw'I mwauleaa.'

التَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَكْدِبُونَ ①

22.Na kwa Ula w'o vyu, Ithi tukatuma mo masama Usililo Ula mUnini mbee wa Usililo Ula mUnenange, nkana mo matonye kUsyoka KwitU mena wilo.

وَلَنْذِيْقَتَهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الَّذِي دُونَ الْعَذَابِ
الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ②

23.Na nuU Ula wkaa Ivtiyo Inene mbee wa we Ula Ulilikanaw'a Misoa ya Mwai wake na indI akIalyoka na kUmItia? Ithi vate nzika, tOkamasilla avItany'a.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا
فَإِنَّا مِنَ الْجَرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ③

LUKU 3

24.Na Ithi nItwamUnengie Mose Ivuku—mOkethwe indI na nzika tUlu wa kOkomana ----Nake---na Ithi nItwayItw'kIthiye yo Utongi kwa Aana-ma-Isilaeli.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ
لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ④

25.Na Ithi nItwamatw'kIthiye amwe katI woo kwIthwa atongi, ala mamatongoesye andU kwa MwIao WitU oyIla mo-ene maI na UmItiyo na maI na mUkIto mUlumu nthini wa Misoa Yaitu.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لَتَأْكُرُوا
وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَوْفُونَ ⑤

26.Nw'o, Mwai waku We akasila katI woo Muthena wa UthayUkyo nthini wa maUndu ala mo matetkIlanaa nthini wamo.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑥

27.Nokumatongoesya mo kUmana ni nzyawa syana ata, ila ithi tUsyanangite ila syaI mbee woo, ila katI wasyo mo yu maendelaa nduanI syoo? Nthini wa Ou vate nzika, ve Syama. indI mo nomakethukItiya?

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَسْمُونَ فِي مَسْكِبَتِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً أَقْلًا
يَسْمُونَ ⑦

28. Mo nomonete kana Ithyi tütwaa
k'w'ö t'ölo wa nthi nyömö na Indī
tükamesya imea nakyo ila indo syoo
iisaa, ona mo ene, Indī mo nomonaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ

﴿٢٨﴾ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٨﴾

29. Namo makölasya, 'Ukilyo öö ökavika
Indī, ethwa inyw'ī mwī ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Möthenyanī wa ökilyo,
kwītkīla kwa alei kökamauna mo,
ona maikanengwe İvinda.'

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ

وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٣٠﴾

31. Kwa öu, umai katī woo, na eteelai.
Namo nometeele ota öu.

﴿٣١﴾ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانظُرْ إِنَّهُمْ فَمَنْ نَنْظُرُونَ ﴿٣١﴾

AL - AHZAAB
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syftwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nŵi ũlau, Usũtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Ame we Mwathani, mantha ũsũvĩo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ndũkaatŵiŵe *mawendi ma* alei na angangani.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُطِيعُوا الْكُفْرَانَ وَالنَّافِقِينَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

3. Na atŵiŵa maũndũ ala ũvuanŵi'we we kuma kwa Mwŵai waku. Nŵi'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ŵi mwŵkaa.

وَاتَّبِعُوا مَا نُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝

4. Na ia mũŵkŵo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵiŵanŵe kwŵithwa ta Mũsũvĩi.

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamũmbŵa mũndũ ona ũmwe ngoo ilŵi nthŵiŵi wa kŵthũi kyake; ona We ndaalyũlaa iveti syenyu kwŵithwa maa nyinyia menuyu vyũ nũndũ inyw'ŵi mũsyŵtaa maa nyinyia menuyu na mũkaeka kũmatethya ala ma ndũũ sya mũkaufŵi, ona We ndamaalyũlaa ala inyw'ŵi mũmacw'ŵikŵthasya syana syenyu makatw'ŵiŵa syana syenyu vyũ. Isu nŵi ndeto sya makanyw'a menuyu *tũ*; Indŵi Ngai Mwene Vinya W'onthe aneena w'o, na We atongoasya nŵiŵanŵi ŵiŵa *ya w'o*.

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جُوفِهِ؛ وَمَا جَعَلَ
أَزْوَاجَكُمْ الَّتِي تَظْهَرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ
أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ؛ ذَلِكَ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ
يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ۝

6. Syŵtei syo na *masyŵŵa* ma maaŵthe masyo. Uu nŵi'w'o waŵlu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵi ethwa inyw'ŵi mũimesŵi maaŵthe masyo, Indŵi mo nŵi anaa

أَدْعَوْهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ؛ فَإِنْ لَمْ
تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاَلْحُواكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ

nyinyia menu na anyanyae menu katf wa m0kfl0. Na vai 0th0ku 1010 wenyu n0nd0 wa Ivlytyo yfla inyw'I mweekie m0te na kfeleelo ateo yfla ngoo syenyu syeekie kwa kwenda. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 M0ekanfi - M0no, Us0ftwe n1 tei.

7.Mwathani e vakuv1 m0no na etfkl1 mbee wamo ene, na iveti syake n1 ta maanyinyia moo. Na amwe ma nd00 sya m0kautf me vakuv1 kwa m0nd0 na 0la 0ngf m0no k0vfta angf katf wa etfkl1 na Athami kwfanana na Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwa manee ala inyw'I m0tonya k0nengane kwa anyanyae menu ma mwanya kwa mwfkalo m0seo; 00 n1w'o 0nenganftwe nthfn1 wa Ivuku ya M0mbflwe.

8.Na lilikanai yfla Ithy1 twoosie 0tian1o kuma kwa Athani, na kuina kwaku we, na kuma kwa Noa, na Avalamu, na Mose, na Yesu mwana wa Malia, na ow'o, Ithy1 nftwatianfe namo 0tian1o m0l0mu;

9.Nfkana We atonye k0mak0lya ala ma w'o 1010 wa U-w'o woo. Na We n0se0vftye 0silfl0 w1 woo kwoond0 wa alei.

LUKU 2

10.Inyw'I ala mwftfkflaa! Lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yfla y1 1010 wenyu, yfla nguthu sya ita syam0thee inyw'I, na Ithy1 nftwaitwafe syo kfseve na nguthu sya ita ila inyw'I m0taasyona. Na Ngai Mwene

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ٥

الَّذِي أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَنْزَلَ أُجُةً أَقْبَهُهُمُ وَأُولَٰئِكَ أَلْحَاظٌ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَٰكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ٥

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوْحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا عَلِيمًا ٥

لَيْسَ السَّلَ الضَّالِّينَ عَنِ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ٥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَ شُكْرُكُمْ جُنُودًا فَارْسَلْنَا عَلَيْهِم بَنِي إِسْرَائِيلَ وَجُنُودَ آلِ مَرْيَمَ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ٥

Vinya W'onthe nŭwonaa Ondŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

11. Yŭla syo syamumŭŭŭle inyw'ŭ kuma tŭlŭ wenyu, na kuma ŭtheo wenyu, na yŭla metho *menyu* mavŭavŭanie, na ngoo *syenyu* syathaanyŭka syavika mŭmeonŭ yenyu mwamŭsŭanŭŭa Ngai Mwene Vinya W'onthe masŭanŭfo me *kŭvathŭkany'o*.

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَنَظَرُوا بِاللَّهِ الظُّنُونًا ۝۱۱

12. Vau kwa *vau*, etŭkŭli nŭmatatiwe tŭ, na nŭmathingithangiw'e na ŭthingithangw'a yŭ vinya.

هٰذَا لِكِ انبِيَاءِ الْمُؤْمِنُونَ وَذُرِّيَّاتٍ لِّزُلَّةِ الشَّاكِرِينَ ۝۱۲

13. Na yŭla angangani na ala maŭ na ŭwau ngoonŭ syoo maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake mayaawatwatha kŭndŭ ateo nŭ ŭvŭngŭ mŭthei.

وَإِذْ يَقُولُ الْمُبْرِكُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَاعْبَدْنَا اللَّهَ وَرَسُولَهُ أَلَّا نَعْرُذَ ۝۱۳

14. Na yŭla nguthu ŭmwe yoo yaisye, 'Inyw'ŭ ekali ma Yathilivu *Medina!* ^{1*} Inyw'ŭ mŭi na vinya wa *kŭmomŭŭsya amaitha*, kwa ŭu, syokai ŭtina.' Ona kŭlungu kŭmwe kyoo nŭkyeetisye ŭthei kuma kwa Mwathani, makyasya, 'Nyŭmba sitŭ nŭ nthei na ii na *ŭsŭvŭto*; Na kwa ŭla w'o, syo iyaŭ nthei. Mo mamanthaa o kŭkŭfa mathi tŭ.

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ۝۱۴

15. Na takethwa mo nŭmalikŭŭŭŭwe nŭ nguthu sya ita kuma ngaŭ syonthe ila syamathyŭŭŭŭkŭte, na ŭndŭ maikŭŭw'a *malike* ithokoonŭ isu, mo methwa meekie ŭu na *mŭŭkŭi*, na mo mayŭthwa mekalile nyŭmbanŭ syoo ateo o vanini.

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا النَّبِيَّ أَنْ يَخْرُجَ لَخَرَجَ مَعَهُمْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا هِيَ إِلَّا جُنُودٌ يُجَاهِدُونَ ۝۱۵

¹ *Medina yeesŭkŭwe na sylŭwa yŭŭ mbee wa Hijra.

16.Na kwa ūla w'o, mo, nfmaminŋte kŭtianŋa ūtianŋo na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo maikamony'a mŋongo yoo. Na ūtianŋo wŋna Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nŋkŭlaw'a.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُؤْتُوا
الْأَذْيَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٦﴾

17.Asyā, 'Kŭkŋla kŭikamŭuna inyw'ŋ ethwa mwŋkŋa kŭkw'a kana kŭawa; ŋndŋ ona kŭilyŋ ūŭ, ŋndŋ inyw'ŋ mŭkeetanŋthya o vanini.'

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوْ
الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تَنْفَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٧﴾

18.Kŭlyā, 'Nŭŭ ūsu ūtonya kŭmŭtangŋa inyw'ŋ kuma vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa kwenda Kwake nŋ kŭmwŋka inyw'ŋ naŋ kana ethwa kwenda Kwake nŋ kŭmwŋw'ŋa inyw'ŋ tei? Namo maikemanthŋa mo ene mŭnyanya kana mŭtetheesya ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۗ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِن دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٨﴾

19.Nŋw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesŋ asu ala masiŋŋaa andŭ na asu ala mamatavasya anaa ŋthe moo, 'Ukai kwitŭ;,' namo mayŭkaa kŭkita ateo o vanini,

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمَعْرُوقِينَ وَإِنَّمَا الْغَالِبِينَ إِخْوَانِهِمْ
هَلُمَّ الْيَتَامَىٰ وَلَا يَأْتُوا الْبُؤْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٩﴾

20.Mena ngathŋŋo ŋŋlŭ wenyu. ŋndŋ yŋla mŭisyoo wooka, nŭmonaa mo makŭsyafŋsyee we, metho moo maisalŭkangya ta ma ūmwe ūla wŋna malita ma kŋkw'ŭ. ŋndŋ yŋla w'ia wavŋtŭka, mo nŋmaŭthŋlkasya na nŋmŋ syoo mbai, mena ŋtomo ya ūthw'ii. Aa mayaaŋtkŋla ona vanini; kwā ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmatw'ŋkŋthŋtye mawŋa moo ma mana na vatheŋ vyŭ. Na kyu nŋ kŋndŭ kŋvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَشْرَحَهُ عَلَيْهِمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ سَرَّابَتْهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْضِ
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقْتُمْ
بِالْأَسْتِ حِدَادِ أَشْرَحَهُ عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٢٠﴾

21.Mo masŭanŋaa kana mbaŋ ila imavithŭkŋaa ti nendu; na mbaŋ isu

يَحْسِبُونَ الْأَخْرَابَ لَمْ يُدْهِبُوا ۚ وَإِن يَأْتِ الْأَخْرَابُ

25.Níkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kúmaíva ala ma w'o nündü wa ú-w'o woo, na kúmasilíla angangani ethwa We akendeew'a ní úu, kana amathiúúkle na tei. Níw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Múekanlí-Múno vyú, Usúftwe ní tei.

لَيَجْزِيَّ اللهُ الضَّالِّينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبُ الْمُتَّقِينَ
إِنْ شَاءَ أَوْ يُتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللهَ كَانَ غَفُورًا
رَحِيمًا ٢٥

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe níwamatúngie alei ítina nthíní wa úthatu woo; mo mayaaona úseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe níwameaníe etíkíli nthíní wa kaú woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi, Wí-Vinya.

وَرَدَّ اللهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَيْظِهِمْ لَمْ يَأْتُوا خَيْرًا
وَكَفَى اللهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللهُ قَوِيًّا
عَزِيزًا ٢٦

27.Na We níwamaetie asu ala ma Andú-ma-ílvuku ala mamatetheesye mo kúmaumya nthíní wa mbeenge syoo na kwíkífa w'ia nthíní wa ngoo syoo. Amwe inyw'í nímwamoaie na amwe mwamakwatie ta ngombo.

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ
صِيَاغِهِمْ وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا
تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ٢٧

28.Na We níwamútonyethisye inyw'í kwíthwa atííwa ma nthí yoo na nyúmba syoo na úthw'ii woo, na nthí íla inyw'í mútaamíkinya na kúú. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi íúú wa syíndú syonthe.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَبِيَارِهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا
لَمْ تَحْطَوْهَا وَكَانَ اللهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ٢٨

LUKU 4

29.We Mwathani! Tavya iveti syaku, 'Ethwa inyw'í mwíenda thayú wa nthí íno na wanake wayo, úkai índí, Nyie ngamúenge inyw'í motethyo na kúmmaasya inyw'í na nzífa nzeo.

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلُوبًا لَوْ أَجْمَعُوا إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا مُتَعَالِينَ أَمْ تُؤْمِنُونَ وَأَنْتُمْ لَا تَحْكُمُونَ
سَرَاحًا جَبِينًا ٢٩

30.'Índí ethwa inyw'í mwímwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe na Múúmwá Wake, na Músyí wa Ituní, Índí vate

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللهَ أَعَدَّ لِلْحَيَاتِ مِثْلَ بَعْضِ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٣٠

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūseŭvītye İtuvi İnene kwoondū wa asu ala mekaa moseo.

31.İnyw'İ iveti sya Mwathani! Ethwa ūmwe wenyu ena İvİtyo, ya mwİkalo ūte wa ndaİa, ūsİfflo ūkongelwa kūndū kwİİİ kwake. Na ūu nİ ūvŪthŪ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

32.İndİ ūla ona wİva katİ wenyu mwİw'İ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake na wİkaa mawİa maseo, İthyİ tūkamŪnenge we İtuvi yake kūndū kwİİİ İŪlŪ; na nİtŪseŭvİtye kyaŭya kya ndaİa kwoondū wake.

33.İnyw'İ iveti sya Mwathani! İnyw'İ ti ta iveti İla *ingİ* ona sylva syonthe ethwa mwİ alŪngalu. Kwa ūu, mŪİkethwe mwİ ololo ngewanİ, ūla we wİna ūwau ngoonİ yake ndakese kŪtatwa; na neenai ūneeni mŪseo.

34.Na İkalai nthİnİ wa nyŪmba syenyu *mwİna ndaİa* na mŪİkeyanakavye İnyw'İ ene kwa nzİa ta İla ya İvİnda ya mathaa mİthenyanİ İla ya ūtumanu na syaİİsyai Mboya, na İvai Saka na mwİw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŪvetanga maŪndŪ *onthe* ala mate matheu kuma kwenyu, İnyw'İ AndŪ-ma-NyŪmba, na kŪmŪthesya İnyw'İ vyŪ.

35.Na malİlİkanei maŪndŪ ala matŪngİİİflawa nyŪmbanİ syenyu ma Mİİsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ma ūİ. Nİw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ MŪmanyi wa Maūİ onthe, MŪmanyi-Wa-Syonthe.

LUKU 5

36.Vate nzika, aŪme ala menenganae kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na iveti İla syİnenganae *Kwake*, na aŪme

يُنِسَاءَ النَّبِيِّ مَنِ يَاْتِ وَمَنْ يَفَا حِشَّةً مُّبِينَةً
يُضَعَفُ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

وَمَنْ يَفْتَنُ وَكَانَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا

تُؤْتِيهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا يَرِيًّا ۝
يُنِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ
وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَوْنٍ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ
الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

وَأَذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝

إِنَّ السَّالِمِينَ وَالسَّالِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

etfkwli na iveti mbfkwli, na a0me ew'i na iveti mbfw'i, na a0me ma w'o na iveti sya w'o, na a0me ala al0mu *m0tkloni woo* na iveti ila n0m0 m0tkloni, na a0me ala maumasya nthembo, na a0me ala mas0vfaa mothei moo na iveti ila is0vfaa mothei masyo na a0me ala mam0likanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe m0no, na iveti ila im0lililanaa *We* m0no, Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mase0vfsye asu *onthe* 0keko na Ituvi Inene.

وَالْقَيِّمِينَ وَالْقَنِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالصُّدُقَاتِ وَ
الضَّرِيبِينَ وَالضَّرِيبَاتِ وَالْخُشَعِينَ وَالْخُشَعَاتِ
وَالْتَصَدَّقِينَ وَالْتَصَدَّقَاتِ وَالصَّالِينَ وَالصَّالِيَاتِ
وَالْخَوَاطِينَ فَرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ
كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْرِبًا
عَظِيمًا

37. Na k0imwafiite m0nd00me mwfkwli kana m0nd0 m0ka mwfkwli, yla Ngai Mwene Vinya W'onthe watw'a 0nd0 0makony'e, kwlthwa na kfosyo 0l00 wa w'o. Na 0la ona wfva 0leaa k0mwfw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, vate nzika, elel0kaa vaasa 0vtyoni 0fonyanftye.

وَمَا كَانَ يُؤْمِنُ وَلَا مُؤْمِنَةٌ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ
أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخَيْرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَبْغِ
اللَّهِ وَرَسُولَهُ قَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا

38. Na *lilikana* yla we wam0tavisye 0la Ngai Mwene Vinya W'onthe wam0nengete manee Make na 0la we ota 0u wam0nengete manee: L0many'a na k0veti kyaku mwene, na m0kie Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Na we ndwaavitha ngooni yaku ma0nd0 ala Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa k0maumflya kyenini, na we nfwamakflaa and0, oyfa Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We wafiite ni k0m0kfa. Indf, yla Saiti waminie vata wa k0mwenda m0nd- 0 m0ka 0su, na *eethwa atena vata nake mgi*. Ithyl nftwa0kwatanisye nake wam0twa, nfkana vaikethwe kfsiiti kwa etfkli 0l00 wa iveti sya syana sya kwosa, ila syamina vata wa k0syenda. Na mwfao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe no k0vika wfanfw'e.

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ
أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَخُفِيَ فِي نَفْسِكَ
مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ
تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَ
لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ
إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا

46. We Mwathani; kwa ūla w'ŋ, Ithyī tūŋtūmīte we ta Ngŋsī, na Mūeti-wa-Uvoo Mūseo, na Mūkaanany'a,

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٦٦﴾

47. Na ta Mwītani kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwīao Wake, na ta Taa ūla ūnenganae kyeni *kīisu*.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِأَذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٦٧﴾

48. Na matavye eŋkīli ūvoo mūseo kana mo makeethīwa na mumo mwingī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

49. Na ndŋkamaatīle alei na angangani, na ndŋkethukīisye ithokoany'o syoo, na ia wīkwatyŋ waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; nŋndŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīle kwīthwa ta Mŋsŋvī.

وَلَا تُطِيعِ الْكُفْرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذُنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٦٩﴾

50. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Yīla inyw'ī mwtwaa iveti mbītkīli na mŋkinenge talaka mbee wa mŋtaikiitīte syo, īndī inyw'ī mŋi na watho īŋlŋ wasyo īŋlŋ wa īvinda yīla yītwīte ya kweteela yīla inyw'ī mŋtalaa. Kwa ūu, inengei kyaŋya kyasyo na mŋisyumaasya na mwīkalīle mwanake.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحَهُمُ الْمُؤْمِنَاتُ ثُمَّ طَلَقْتُهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَتَّسُوهُنَّ فَمَا نَكَحْهُنَّ مِنْ وَدَعَةٍ تَعْتَدْنَ وَنَهَا تَتَّبِعُوهُنَّ وَسِرَّوَهُنَّ سَرًّا حَاجِبًا ﴿٧٠﴾

51. We Mwathani! Ithyī nīŋkwītkīlītye iveti syaku ila we umīsyē ngaasya syasyo, na ila syī uungu wa kw'oko kwaku kwa aŋme katī wa ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋkŋnengete we ta ŋtandīthyŋ wa mŋtavo wa kaŋ, na eŋtu ma mwendw'au waku ūla mŋkŋŋ kana ūla mŋnini, na eŋtu ma naīmīu, ona eŋtu ma naīmīu ala we wathamie namo, ona kīveti kīngī ona kīva kīla kītkīlīte ethwa nīkīkwīnengane kyo mbene kītwawe nī Mwathani na ethwa Mwathani nŋnīkwenda kŋkītwaa: ŋndŋ ŋŋ nī

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَخْلَلْنَاكَ أَرْوَاجَكَ الَّتِي أَتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِنَّمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَيْكَ وَبَدَتِ عَمَّكَ وَبَدَتِ عَمَّتِكَ وَبَدَتِ خَالِكَ وَبَدَتِ خَلِيكَ الرَّبِّي هَاجِرُونَ مَعَكَ وَأَمْرًا مُؤَمَّنَةً إِنْ وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلرَّبِّي إِنْ أَرَادَ الرَّبِّي أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَّكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَرْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِيَكِلَا بَكُونَ عَلَيْكَ حَرْجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧١﴾

kwoondũ waku wŵweka tũ, no ti kwa etŵkŵli ala *angŵi*, Ithyi nŵtũminŵte kũtavany'a ũndũ kũmaŵŵŵte mo ŵũũ wa iveti syoo na ila syŵ uungu wa moko moo ma aũme, nŵkana vaikethwe na thŵna kwaku we *mŵthũkũmŵlenŵ ya wŵa waku*. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mũekanŵi-Mũno Vyũ, Usũŵtwe nŵ tei.

52. We nũtonya kũtŵsya kũtwaa kŵmwe ona kŵva katŵ wasyo *ethwa we nũkwenda* na we nũtonya kŵŵyosea we mwene kŵla we ŵkwenda. Na *ethwa we nũkwenda kũtũnga kŵmwe* katŵ wa ila waiie ŵtee, vai ŵthũku kwaku. Kũũ nŵkũvoovya metho masyo, na nŵkana iikakwatwe nŵ kyeva, na nŵkana syonthe itonye kwendeew'a nŵ syŵndũ ila we winengete syo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Umanyi-W'onthe, Mũmŵŵsya.

53. Ti kŵtŵkŵlye kwaku *kũtwaa* iveti ŵtina wa ii kana kw'ikũany'a na *ingŵ* ona ŵseo wasyo wakwendeesya ata, ateo kŵla kŵ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mũsyaŵsya wa syŵndũ syonthe.

LUKU 7

54. Inyw'ŵ ala mwŵtŵkŵlaa! Mũikalike nyũmbanŵ sya Mwathani ateo mũthoketw'e ŵfunŵ na ona kũilyŵ ŵu, ti tene mbee wa ŵu ŵtanamba kũuwa. Indŵ likai yŵla inyw'ŵ mwathokw'a, na yŵla mwamina kũya, nyaŵkai, mũte kwenda kũmantha kũea ngewa. Uu nũmũvŵngŵsaa Mũtũmwa, nawe nŵŵw'aa nthoni *kũmũkũya* inyw'ŵ *mũthi*. Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe *ndew'aa nthoni* kũneena ŵla

تُرِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
وَمِنْ ابْتِغَيْتَ وَمِنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ
أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا
أَيَّيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

لَا يَحِلُّ لَكَ الزِّنَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٣﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَظِيرِينَ إِنَّهُ لَا لِيَكُن
إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَ
لَا مُسْتَأْنِينَ لِحَدِيثِهِ إِنْ ذُكِرْتُمْ كَانَ يُؤْذَىٰ

w'o. Na yġla inyw'ġ mŭŭsyġtya syo syġndŭ *iveti sya Mwathani* syġtyei mwġ ġtina wa tŭtŭ. Uu nġ Őtheu vyŭ kwa ngoo syenyu na kwa ngoo syasyo. Na kŭimwaġġfte inyw'ġ kŭmŭthġny'a Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kwġsa kwitwaa iveti syake ona ġndġ ġtina wake. Nġw'o, isu ġtonya kwġsa kwġthwa yġ naġ nene mŭno mbee wa ŭthyŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

التَّيِّبَىٰ فَيَسْتَجِبْ مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَجِبُ مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَلُوهُنَّ مِنْ وَرَائِ حِجَابٍ
ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُكَلِّمُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

55. Inyw'ġ mwakyumbŭla kġndŭ kana mwakġvitha, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyġsġ syġndŭ syonthe nesa vyŭ.

إِنْ بُدُوا شَيْئًا أَوْ خُفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ۝

56. Ti ġvġtyo kwasyo *ŭndŭnġ ŭŭ* kwonana na maaġthe masyo, kana syana syasyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ġla syġ uungu wa moko ma aŭme masyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ġla syġ uungu wa moko ma aŭme masyo, na mŭkġei Ngai Mwene Vinya W'onthe *inyw'ġ iveti sya Mwathani*, nġw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Ngŭsġ ġŭlŭ wa syġndŭ syonthe.

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَخَوَاتِهِنَّ
وَلَا نِسَاءَ آبَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

57. Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaġka Make nġmatŭmaa maŭathimŭ ġŭlŭ wa Mwathani. Inyw'ġ ala mwġġkġġlaa! Onenyu nġmwaġġfte nġ kŭmŭvŭyeya maŭathimŭ ġŭlŭ wake na kŭmŭkethya we na ngethi sya mŭuo.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

58. Nġw'o, ala mamŭthatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake---Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmaumanġe mo ġŭlŭ wa nthġ ġno na

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝

Itunī, na nŪseŪvītye Ūsilīlo Ūsonokasya kwoondŪ woo.

59.Na asu ala mamasukaa aŪme eḥkīli na iveti mbīḥkīli nŪndŪ wa ŪndŪ Ūla mo matekīḥte, makeethwa na *ḥīḥyo ya* kwīlīanīla na naī yīyonanītye.

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْوًا
وَالنَّسَبِ وَالصُّبْحِ اِحْتَمَلُوا بِهِنَّ تَأْتًا وَاِنَّمَا مِثْلًا ۝

LUKU

60.We Mwachani! Tavya iveti syaku na eḥtu maku, na iveti sya eḥkīli, kana syaīlīte nīkŪtheesya ngŪa syasyo īlŪlŪ wa mothyŪ masyo. Uu nīw'ŵo kwaīlīte nīkana itonye kŪvathŪkanw'a na iikathīnw'e. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī MŪekanī MŪno VyŪ, UsŪḥtwe nī tei.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَ رَوَّاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَالْمُؤْمِنِينَ
يُدْرِينَ عَلَيْهِمْ مِنْ جَلَابِيهِمْ ذَلِكَ آدَنِي أَنْ
يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَنُ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا ۝

61.Ethwa angangani, na asu ala mena Ūwau nthīnī wa ngoo syoo, na asu ala manyaīkasya ndeto sya mana nthīnī wa mŪsyī, maikaeka, vate nzika, Ithyī tŪkatuma we ŪUngamana namo; Indī mo maikakala īngī vakuvī naku ateo kwa ḥvinda īnini.

لَمَنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالرُّجُفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَتُغْرِبَنَّهُمْ مِنْهُمُ لَمَّا
يُجَاوِزُونَ فِيهَا إِلَّا لَيْلًا ۝

62.Indī mo makeethīwa me aumanīe, ovala vonthe mo makethwa maī, makakwatwa na kŪtilangwa ilungu.

مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثَقِفُوا أَخْدُوا وَقَتِلُوا قَتْلًا ۝

63.Usu nīw'ŵo wīḥīlītwe wī mŪtuo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe *īlŪlŪ* wa ala mavītie tene, na we ndŪkoria ŪalyŪko nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ نَجِدَ لِسُنَّةِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝

64.AndŪ meŪkŪlya we īlŪlŪ wa Ūla Saa, asya, 'Umanyi waw'ŵo wīna Ngai Mwene W'onthe *eweka.*' Na nī kyaŪ kīkaŪmanyīthya we kana Ūla Saa nŪtonya kwīḥtwa wī vakuvī?

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عَلِمْتُهَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ۝

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nūmaumanfe alei, na nūmaseūviſye mo mwaki wakene,

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكٰفِرِيْنَ وَاَعَدَّ لَهُمْ سَعِيْرًا ﴿٥٦﴾

66. Vala nthĩnĩ waw'o, mo makekalaa tene na tene. Mo maikamwona mūsūvĩ kana mŭtetheesya *nthĩnĩ wa vo*.

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا اَبَدًا لَا يَجْدُوْنَ وِلِيًّا وَلَا نَصِيْرًا ﴿٥٧﴾

67. Mŭthenya Ūla mothyŪ moo makaalyŪlwa nthĩnĩ wa Mwaki, mo makaasya, 'Aa! Mwa takethwa ithyĩ nftwamw'ie Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŭmw'w'a Mŭtŭmwa!'

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوْهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُوْلُوْنَ يٰلَيْتَنَا اٰطَعْنَا اللَّهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُوْلًا ﴿٥٨﴾

68. Namō makaasya, 'Mw'fai waitŭ, ithyĩ twamew'ie anene maitŭ na ala maĩ ūlŭ waitŭ namo nĩmatŭthyoekisye ithyĩ kuma nzlanĩ.

وَقَالُوْا رَبَّنَا اِنَّا اٰطَعْنَا سَادَتَنَا وَاٰتَيْنَا مَا صَلَّوْنَا عَلَيْهِ سَبِيْلًا ﴿٥٩﴾

69. 'Mw'fai waitŭ manenge mo ūsilflo kŭndŭ kw'ĩĩ na maumanfe na k'umo k'ĩnene mŭno.'

رَبَّنَا اٰتِنِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعٰدٰبِ وَالْعَنَهُمْ لَعْنًا كَبِيْرًا ﴿٦٠﴾

LUKU 9

70. Inyw'ĩ ala mw'f'k'ĩlaa! Mŭikethwe mŭilyĩ ta asu ala mamŭthatisye na kŭmŭmanga Mose; Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamŭvetangie we na kŭmŭthesya maŭndŭnĩ ala mo mamŭneeneaa *we*. Na we aĩ mŭtallwa mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ اٰذُوْا مُؤْمِنِيْ فَبَرَّاهُ اللهُ مِمَّا قَالُوْا وَاٰتٰىكَ اللهُ وَجِيْهًا ﴿٦١﴾

71. Inyw'ĩ ala mw'f'k'ĩlaa! Mŭk'fei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na neenai ndeto ūla ya w'o.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اتَّقُوا اللَّهَ وَفُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا ﴿٦٢﴾

72. We akaalyŪla mw'kalo wenyu kwoondŭ wenyu na kŭmŭekea inyw'ĩ naĩ syenyu. Na ūla ona w'ĩva ūmw'w'aa

يُصَلِّحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُوْلَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيْمًا ﴿٦٣﴾

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa Wake, vate nzika akakwata ökĩlyo wĩ vinya.

73. Nĩw'o, Ithĩ nĩtwaumisye Wĩkwatyo kwa matu na nthĩ na iĩma, Indĩ syo nĩsyaleile kũkua na syaũkĩa. Indĩ mũndũ nĩwawosie. Ow'o, we *nũtonya kwĩthwa* ate mũlũngalu, na wa kwĩlea *we-mwene*.

74. *Umĩĩlo wa Ɔndũ ƆƆ nĩ*, kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasĩĩla aũme ala angangani, na aka ala angangani, na aũme athaithi ma .mĩvwanano, na aka athaithi ma mĩvw'anano, na Ngai Mwene Vinya amethiũfaa na tei aũme aũme ala etĩkĩli na aka ala etĩkĩli; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
الْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٣﴾

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
﴿٧٤﴾ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٥﴾

AL - SABA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na ndafa syonthe nĩ Syake Itunĩ; na We nĩ Ula Mũf, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ②

3. We nĩwĩsĩ maũndũ onthe ala malikaa ũlũ wa nthĩ na onthe ona meva ala maumaa nthĩnĩ wayo, na kĩla kyonthe kĩtheaa kuma Itunĩ na kĩla kyonthe kyambataa nthĩnĩ wayo; Na We Ausũftwe nĩ tei, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْغَفُورُ ③

4. Na asu ala matetfĩlaa maasya, 'Saa ũla ndũkoka ũlũ waitũ ona ĩndĩ.' Asya, 'Ii, Kwa w'o wa Mwĩai wakwa, Ula ũmanyaa maũndũ ala matonekaa, w'o vate nzika ũkavika ũlũ wenyu! Ukamũvikĩ Vai kĩndũ ona kĩva kĩna ũito wa kaveke Itunĩ kana ũlũ wa nthĩ kana kĩnini mbee wa ũu, kana kĩnenange kĩmũvonokaa We, ĩndĩ syonthe nĩ nandĩke Ivukunĩ yĩla yĩvuanasya nesa.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ وَلَا يَخْفَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغُرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ④

5. Nĩkana We atonye kũmatuva ala metfĩlaa na kwĩka meko maseo. Aa nĩmo ala makethwa na ũekeo na kyaũya kya ndaƚa.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَّزَرْقٌ كَرِيمٌ ⑤

6. ĩndĩ ta asu ala mething'ĩfasya kũmĩkanaanĩsya Mĩsoa Yaitũ, maimantha kũsyamananga mawalany'o

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
مَنْ يَرْجُو إِلَيْهِمْ ⑥

Maitū, mo nīmo ala ūlū woo vakethwa ūthīny'o wa ūsilīlo wī woo.

7.Na asu ala manengetwe ūmanyi monaa kana kīla kyonthe ona kīva kīvuanītw'e kwaku kuma kwa Mwīai waku nī kyo w'o, na matongoasya nzīanī ya Ula-wī-Vinya, Ula-Waīlītwe-nī-Kūtaīwa.

8.Na asu ala matetkīlaa maasya, 'Tūmwony'e mūndū ūla ūnūmwaīa inyw'ī kana yīla inyw'ī mūkatīlīkanga tūlungu, nīmūkathayūūkw'a ta kyūmbe kyeū?

9.We aseūvītye ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana akwaītwe nī ndūūka? Tiw'o, īndī nī asu ala matetkīlaa Itu nīmo makwaītwe nī ūsilīlo na nīmaendete vaasa mūno ūvītyonī.

10.Mo nomonaa kīla kī mbee woo na kīla kī ūtina woo kya ūtu na nthī? Ithyī tūkenda, nīūtuma nthī ūthelekelya nthī vamwe namo, kana tūkatuma ilungu imwe kuma ūtunī ivalūkanga ūlū woo. Nthīnī wa ūu, vate nzika, ve Kyama kwa kīla mūthūkūmi mwīlīli.

LUKU 2

11.Na kwa ūla w'o, Ithyī nītwamūnengie Ndaviti mumo kuma Kwitū-Ene: 'Inyw'ī īīma, Ithiūei kwa Ngai mwīna wīnyivyo musūu mwī vamwe nake we, na inyw'ī nyūnyi, ota ūu.' Na Ithyī nītwoodoloiyise kīaa kwoondū wake,

وَوَيْسَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِينَ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ مِنَ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَرَبِيِّ الْحَمِيدِ ①

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِقْتُمْ كُلَّ مَزْقٍ إِنَّا لَنَكْفُرُنَّ بِحٰقِّ حٰقِّ يٰٓجٰدِيْدٍ ①

أَفَتَأْتِي عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ حِجَابٌ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ①

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِن نَّشَاءُ نَحْنِفُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نَسْقِطُ عَلَيْهِم كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّعَلِّ عِبْدِ ①

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يُجِبَالٍ أُوْدِي مَعَهُ وَالْكَافِرَ وَالنَّالَةَ الْحَمِيدَ ①

12. *TOkyasya*, 'Iseŭvīsyē ngŭa sya kīaa mbīanīu, na seŭvyā ndīa sya kīthimo kīanīe. Na ūka meko ma ūlūngalu, vate nzika, Nyie nīnīmene maŭndū onthe ala we wīkaa.'

13. Na *Ithyī nīwamwīw'īhīsyē* Solomoni kīseve; na mŭendo wakyo wa kītoko kīmwe waī *kyalo* kya mwei ūmwe, na mŭendo wakyo wa kīwīloo kīmwe kyaī *kyalo* kya mwei ūmwe ota ūu. Na *Ithyī nītwamŭvulufīlye* mbuluti ya ūvulū ūtheŭku. Na ve Mayini *amwe* ala mathŭkŭmie uungu wake, kwa mwīao wa Mwīai wake. Na *Ithyī nīwamatawīye mo kana* ethwa ūmwe katī woo, akaalyŭka kŭtia mwīao Witū, *Ithyī tŭkamŭsamīthya ūsilīlo* wa mwaki wakene.

14. Mo nīmamŭseŭvīsyē we kīla wendaa: nyŭmba sya kīsumbī na mīvw'anano, na nyŭŭngŭ nene sya kŭtuumanaa kīw'ŭ na mīio mīnene ya kŭua yoveewe kŭndū kŭlŭmu. 'Thŭkŭmai na ūtanu inyw'ī Nyŭmba ya Ndaviti;' Indī nī avŭthŭ matŭngaa mŭvea katī wa athŭkŭmi Makwa.

15. Na yīla *ithyī twatw'ie* kīw'ŭ kyake *Solomoni*, vai kīndŭ kyamonisye mo kana we aī mŭkw'ŭ ateo kīinyŭ kya nthī kīla kyaīe ndata yake. Kwa ūu, yīla we wavalŭkile nthī, Mayini nīmamanyīe ūtheinī kana takethwa mo nīmamanyīe maŭndū ala matonekaa, mo mayīthīwa

أَنْ اَعْمَلَ سِيغَتٍ وَقَدِّرَ فِي السَّرْدِ وَعَمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑬

وَلَسَلَيْتَنَّ الرِّيحَ عُدُّهَا شَهْرًا وَرَوَّاحَهَا شَهْرًا
أَسْأَلُنَا لَهُ عَيْنَ الْبَطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ
يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَنْزِعْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نَذِقْهُ
مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ⑭

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبٍ وَمَتَائِلٍ وَجَنَانٍ
كَالْجَوَابِ وَقَدْ وَرَّزَيْتُنَا إِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا
وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرِينَ ⑮

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا
رِجَابُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّتْ
الْجِنَّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي
الْعَذَابِ الْمُهِينِ ⑯

mekalile mwĩkalonĩ wa ūsilĩlo wa kũsonokw'a.^{1*}

16.Vate nzika, kyaĩ Kyama kwa andũ ma Savaa nthĩnĩ wa nthĩ yoo: mĩũnda tĩĩ, ngalĩ ya kw'oko kwa aũme na ya kw'oko kwa aka; 'Yai katĩ wa kyaũya kya Mwĩai wenyu na mũtũngĩei We mũvea. Nthĩ nzeo na Mwĩai waku nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِهُمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتِ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ هُ كُؤَا مِن زُرَّتِي رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بُلْدَةٌ
طَيِّبَةٌ ۚ رَبُّ غَفُورٌ ﴿١٦﴾

17.Indĩ mo nĩmaalyũkile; kwa ūu, Ithyĩ nĩtwamatwaĩe mo kĩw'ũ kyai kuma ndianĩ mbũthũku. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo vandũ va mĩũnda yoo, mĩũnda tĩĩ yĩna mosyao me ūũ na tamalisiki na mĩtĩ mĩvũthũ ya mĩkũnasi.

فَاعْرَضُوا فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّ لَهُمْ
بِحَجَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِي أَكْلِ خَمِطٍ وَأَثَلٍ وَمِثْيُ
مِن سِيدِرٍ قَلِيلٍ ﴿١٧﴾

18.Ithyĩ nĩtwamaĩvie ūu nũndũ wa kũlea kũtũnga mũvea kwoo; na Ithyĩ tũimaĩvaa ūu ateo ala matatũngaa mũvea.

ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجِزِي إِلَّا الْكَفُورِينَ ﴿١٨﴾

19.Na Ithyĩ nĩtwaiie katĩ woo na mĩsyĩ tĩla twaathimĩte, mĩsyĩ *mngĩ* tĩla yoonekaa nesa, na Ithyĩ tweekĩie syĩkalo ithengeanĩe katĩ wasyo, *twaasya*,

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
قُرَى ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا التَّيْرَ سَيْرًا فِيهَا
لِبَالٍ وَآيَاتًا أُمِينِينَ ﴿١٩﴾

¹ *Ndeto Ino 'daa'bah' *kĩnyũ* kya nthĩ *ĩvetaa* mĩkallĩe yonthe ya thayũ ya nyamũ. Kwa ūu, ūalyũlo wa 'Kĩinyũ kya nthĩ' wafĩtwe kwoswa ta nthimo kana ngelekany'o yĩũtavany'a ūndũ ūngĩ eka kĩinyũ okĩla twĩsĩ. Ūũ ūwetetwe vaa nĩ mwana wa Solomoni ūla ūtaatiĩwa mwĩkalo ona ūmwe wa kĩveva nĩ tthe na ūĩ na ūtongoi mũseo ūla watumie tthe Solomoni amanyĩka. Nthĩnĩ wa ūsumbĩ wake Solomoni nĩkwamanyĩkie okavola kwa asu anene maĩ na vinya mamwĩlingĩĩte na ala we wamasindĩte na kũmaia uungu wake *mayini* kana yu Solomoni nĩ mũkw'ũ. Mo nĩmaleile kwĩw'a mĩao ya ūsumbĩ, na maete mũtĩlkangano mũnene wa ūsumbĩ ūsu mũnene.

Tambūkai nthĩnĩ wayo ūtukū na mūthenya mwĩna mūuo.'

20.Indĩ mo vandū va kūtūnga mūvea, kwa Ngai, maisye, 'Mwĩai waitū, ĩkĩa syĩkalo ndaasa katĩ wa syalo sitū.' Namō nĩmeevĩĩsye mo ene; kwa ūu Ithỹĩ nĩtwamatwĩkĩthisye mo ta wano na twamatilangany'a mo ilungu, wanangĩko mwĩanĩu. Nthĩnĩ wa ūndū ūū vate nzika, ve Syama kwa kĩla mūndū wĩyūmĩĩasya na kūtūnga mūvea.

21.Na Ivilisi eethĩla kana ūtw'io wake kwoō wai w'o, kwa ūu, mo nĩmamūatĩĩe we, *onthe* ateo nguthu ya w'o ya etĩkĩli.

22.Na we ndaĩ na ūtonyi ĩlūlū woo, Indĩ *kwaiyĩ ūu* nĩkana Ithỹĩ tūtonye kūvathūkany'a asu ala meefĩkĩlile *ūvoō wa* Itunĩ kuma katĩ wa asu ala maĩ na nzika ĩlūlū wayo. Na Mwĩai waku nĩ Mūsyaiĩsya ĩlūlū wa syĩndū syonthe.

LUKU 3

23.Asya, 'Metēi asu ala inyw'ĩ mūmetaa *kwĩĩhwa ngai* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo mai na ūtonyi ona ĩlūlū wa kaĩndū kanini *ke* matunĩ kana ke ĩlūlū wa nthĩ, ona mai na kĩlanda katĩ wa syelĩ, ona We nde mūtetheesya katĩ woo.'

24.Vai ūvoyanĩ ūkauna mūvoyewa Kwake, ateo kwa ūla We ūmūnengete ūthei waw'o, kūvika yĩla ngoo syoo ikethwa ivetangĩw'e wia mo makakūlya, 'Mwĩai wenyu aneenie ata?' Mo *Atūmwa* makasūngĩa, 'Ula-

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَسْرَفٍ إِنْ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٢٠﴾

وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ لِبَيْسٍ ظَنُّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا
قَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١﴾

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْمٍ مَنْ يُوْمِنُ
بِالْآخِرَةِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٢٢﴾

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهَا مِنْ شَرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ قَوْلٌ يُعْمَرُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ إِنَّ
إِذَا فُزِعَ عَنِ الَّذِينَ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا
الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٤﴾

w'o.' Na We nĩ Ula-Wĩ-Iũlũ, Ula-Mũnene.

25.Asya, 'Nũũ ũla ũmũnengae inyw'ĩ ũtethyo kuma matunĩ na Iũlũ wa nthĩ? Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Ona ethwa inyw'ĩ kana ithyĩ twĩ ũtongoinĩ ũla wa w'o kana İvityonĩ yĩyonanĩtye.'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ
وَإِنَّا أَوْيَاتِكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٥﴾

26.Asya, 'Inyw'ĩ mũikakũlw'a ũndũ Iũlũ wa naĩ siitũ, ona ithyĩ tũ:kakũlw'a ũndũ Iũlũ wa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَنَا أَعْرَمَنَا وَلَا تَنْسَلُ عَنَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

27.Asya, 'Mwĩai waitũ, akatũete ithyĩ ithyonthe vamwe; İndĩ We akatw'a sila katĩ waitũ na w'o: na We nĩ We Mũsili, Umanyi-W'onthe.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ
الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٥٧﴾

28.Asya, 'Mbonya'ai Nyie asu ala mũmakwatanĩtye vamwe Nake We ta atindany'a. Aiee! Inyw'ĩ mũitonya kwĩka ũu, nũndũ We nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mũĩ.

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ الْحَقُّم بِهِ شُرَكَاءُ كَلَّا بَلْ هُوَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥٨﴾

29.Na Ithyĩ tũikũtũmĩte we İndĩ nĩ ta mũeti-wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a, kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ, İndĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا قَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَكِن أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

30.Namo makũlasya, 'Utianĩo ũũ ũkeanĩtw'a İndĩ ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ قَتَلْنَا هَذَا الْوَعْدَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٠﴾

31.Asya, 'Utianĩo wenyu nĩ ũla inyw'ĩ mũtatonya kũtiwa İtina waw'o kwa kavinda kanini ona kana inyw'ĩ mũkaũvĩtũka w'o mbee.'

قُلْ لَكُمْ ميعَاد يَوْمَ لَا تَسْتَأْذِنُونَ عَنْهُ سَاعَةً
وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾

LUKU 4

32. Na ala matetfika maasya, 'Ithyi tũkamifika Kulani Ino, ona maũndũ ala maĩ mbee wayo; na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona eki-ma-naĩ ylla makaũngamw'a mbee wa Mwai woo, maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ. Asu ala masũanĩfawa ta onzu makamakũlya ala maĩ ekathĩi, 'Takethwa ndwaĩ ũndũ wenyu inyw'ĩ, ithyi vate nzika, twĩthwa tweethĩwe twĩ etĩkĩi.'

33. Asu ala maĩ ekathĩi makamakũlya ala masũanĩfawa ta onzu, 'Ithyi nithyi twamũvetie inyw'ĩ ũtongoinĩ, Itina wa w'o kũmũvikfa inyw'ĩ? Aiee, inyw'ĩ ninyw'ĩ ene ala mwaĩ avĩtany'a.'

34. Na asu ala masũanĩfawa kwĩthwa me onzu makamatavya ala meekathĩia, 'Aiee, Inĩ ninyw'ĩ mwasamaa nzama syenyu sya ũtukũ na mũthenya, ylla inyw'ĩ mwatũngĩfasya kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmwĩanany'a We na ngai ingĩ.' Namu makavitha wĩlilo woo mawona ũsilĩlo; na Ithyi tũkeekfa mĩnyololo ngingonĩ sya asu ala maleile kwĩfika. Mo makatuvwa kwoondũ wa maũndũ ala mo meekie.

35. Na Ithyi tũyaamũtũma Mũkaanany'a nthĩni wa mũsyĩ ona ũmwe Inĩ athw'ii maw'o maisye, 'Vate nzika, ithyi nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

36. Namu maisye, 'Ithyi twĩna ũthw'ii mwingĩ na syana; na ithyi tũikasĩlwa.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْجُودُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ يَقُولُ يُقُولِ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنَّمْ لَكُم مَّاؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا إِنَّا نَحْنُ صَدَدٌ نَكْمُ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْيَلْبِ وَالْتِهَارِ إِذْ نَأْمُرُونَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَلَ فِي آغْنَاتِي الَّذِينَ كَفَرُوا وَهَلْ يُحْسِنُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَسْأَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِيٍّ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَأَعْيُنٌ عُمَّالِينَ ﴿٣٦﴾

37. Asya, 'Nīw'o Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya kwa ūla ona wīva We wendaa na kŭmŭnyivīsyā kyo kwa ūla ona wīva We wendaa; Indī andū aingī mŭno vyū mayīsfī.'

LUKU 5

38. Na ti mothw'ii menyu kana syana syenyu ila ikamŭete inyw'ī vakuvī Naitū Ithyī ūnenenī, Indī asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, makeethwa na ituvi kŭndū kwīfī nŭndū wa ūndū mo meekie. Namō makeethwa na mŭuo nyŭmbanī ndŭŭlu.

39. Na ta asu ala mething'īasya kwananga *kīleelo kya* Mīsoa Yaitū, mo nīmo ala makaetwe ūthyū kwa ūthyū kwa ūsiffo.

40. Asya, 'Vate nzika, Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya katī wa athŭkŭmi Make ta asu kwa ūla We wendaa na akīnyivasya kwa ūla *We wendaa*. Na kīla inyw'ī mumasya ona kīva, We akakītŭngīa; na We nī Ula-Mŭnengani Mŭseo Vyū katī wa anengani.

41. Na *lilikanai* mŭthenya ūla, yīla We ūkamombany'a mo onthe vamwe; na Indī We akamatavya alafka, 'Inyw'ī ninyw'ī ene ala mo mathaithaa?'

42. Mo makasŭngīa, 'Wī Mŭtheu We. We Nue Mŭsŭvī waitū kwoo. Aiee, Indī mo mathaithie Mayini; aingī mŭno vyū moo nīmo meetīkīlile.'

43. 'Kwa ūu, ūmŭnthī, mŭyīfthwa na ūtonyi wa kŭmŭuna kana wa kŭmwīka

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِن
بِعَ أَكْثَرِ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ⑤

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرُّ بِكُمْ عِنْدَنَا
زُلْفَىٰ إِلَّا مَن أَمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ
جَزَاءٌ الضَّعِيفِ يَبَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْفِرْدِ أَمُونَ ⑤

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي
الْعَذَابِ مُخَصَّرُونَ ⑤

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَيَقْدِرُ لَهُ ۖ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۖ وَ
هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ⑤

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهؤلاء
إِنِّي كُفِّرُكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ⑤

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ ۚ بَلْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۚ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ⑤

قَالِ يَوْمَ لَا إِلَهَ إِلَّا إِلَهُكُمْ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفَعًا ۖ وَلَا ضَرًّا

naI mOndO na OIa OngI.' Na IndI Ithyl tOkamatavya asu ala meekie mothOku: 'Samai inyw'I Osiiflo wa Mwaki OIa inyw'I mwaOleile.'

44.Na yIla MIsoa mItheu YaitO yasomwa kwoo, mo maasya, 'UO nI mOndO OIa OnOomantha kUmumya inyw'I nthInI wa maOndO ala maafthe menyu mathaithaa.' Namo masya, 'UO nI OvungO mUsevye.' Na asu ala matetIkflaa, yIla mavikIwa nI OIa w'O maasya, 'KI ti kIndO ateo nI Ooi wIyananItye.'

45.Na Ithyl tOyaamanenge mo mavuku ala masomie, ona tOyaamatOmIa mo MOkaanany'a ona Omwe mbee waku.

46.Na asu ala maI mbee woo ota Ou nImaOleile OIa w'O--na aa mayaaOvikIa ona kIlungu kya IkOmi kwa maOndO ala ithyl twamanengie mo, IndI nImamatw'IkIthisye AtOmwa Makwa ta akengani. Kwa Ou, waI Oalyoko mOthOku ata OIa Nyie naetie!

LUKU 6

47.Asya, 'Nyie nImUingIIsya inyw'I mwIke kIndO kImwe tU: M00ngame mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mwI eII-eII na Omwe-Omwe na IndI mOisOanIa. Inyw'I IndI, mOkamanya kana mUnyanyae wenyu ndena ndOuka; we nI MOkaanany'a kwenyu tU tUlU wa Osiiflo mwai OIa OkIte.'

48.Asya, 'Ituvi yIla nyie nIthwa naamwItya inyw'I---yItw'Ike yenyu. Ituvi yakwa yI vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe tU; na We nI NgusI tUlU wa syIndU syonthe.

49.Asya, 'Kwa OIa w'O, MwIai wakwa aiiIflaa w'O tUlU wa OvungO. We nI MUmanyi-MUnene wa maOndO ala matonekaa.'

وَقُولِ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُقُوا عَذَابَ النَّارِ اَنْتُمْ كُنْتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا نَسَخْنَا إِلَيْهِمْ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصِدَّكُمْ عَنَّا كَمَا كَانَ يَصِدُّ آبَاءَكُمْ ؕ وَ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا نَفْسُ فَتْرَةٍ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَإِنِّي نَبَأٌ جَاءَهُمْ لَنْ هَذَا إِلَّا نَجْمٌ مُّبِينٌ ﴿٥١﴾

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا وَعْثًا ۗ فِي مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلًا فَكَيْفَ كَانَ تَكْذِيرٍ ﴿٥٣﴾

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۖ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَشْفِئَةً وَفِرَادَى تُتَمَكَّرُونَ ۗ مَا يَصَاحِبُكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٥٤﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ ۖ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنْ رَبِّي يَعْزِبُ بِالْحَقِّ عِلْمَ النَّبِيِّينَ ﴿٥٦﴾

50. Asya, 'W'o nūvikīte' na ūvūngū ndwaī ūtonya kwambīlīlīya kana kūtūngīlīlīla *kīndū ona kīmwe*.

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَاطِلَ وَمَا يُعِيدُ ⑤

51. Asya, 'Ethwa Nyie nīmbīftasya, Nyie nīvīftasya kwoondū wakwa mwene; na ethwa nyie nīndongoew'e nesa, kītumi nūndū wa maūndū ala Mwīai wakwa ūmbuanīsyē nyie. Nīw'o, We nī Wīw'i-W'onthe, Wī-Vakuvī.

قُلْ إِنْ صَلَّيْتَ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اتَّخَذْتُمْ
فِيهَا يُرْسِي إِلَى رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ⑥

52. Na takethwa we nīwīsa kūmona mo yīla makakūnw'a na w'ia! Na īndī vaikethwa na wīvitho, namo makakwatīfawa ovandū vakuvī.

وَلَوْ رَرْتَهُ إِذْ قَرَعُوا فَلَا قَوَّةَ وَآخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ
قَرِيبٍ ⑦

53. Na mo makaasya, 'Ithyī yu nītūūwītīkīla.' Indī kūtonyeka ata mo kūkwata mūtīkīlo kuma vandū vaasa ta ūū,*²

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ، وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَاقُشُ مِنْ مَّكَانٍ
بَعِيدٍ ⑧

54. Nīw'o, mo nīmaūleile w'o mbeenī na makwatana na maūtalīthyo kuma vandū vaasa.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ
مَّكَانٍ بَعِيدٍ ⑨

55. Na kīsīlī kīkeekīwa katī woo na maūndū ala mo mendaa, tondū kweekiwe kwa ala mailī tamo mbee. Mo *ota Ou* maī nthīnī wa nzika ivūavūanasya mūno.

وَجِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُوعِلَ
فِي آيَاتِنَا عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُؤْتِرِينَ ⑩

² *Kwa Okuvī, vaa veasya, kana Itina wamo kwīvetanga mūtīkīlonī mo ene kūasa tene, mo maikethwa matonya kūkwata mūtīkīlo ivindanī ya ūsīlīlo

FATIR

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syftwanŵi ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ūla Usŵftwe nŵ ūlau,
Usŵftwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaŵa syonthe nŵ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, MŪmbi wa matu na
nthŵ, ūla ūmatw'ŵkŵthasya alaŵka ta
Atūmwa, mena nthwau, ill, itatū, na
inya. We ongeleelaa ūmbinŵ *Wake* kŵla
We wenda; nŵndū Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-na ūtonyi ūlū wa syŵndū
syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
السَّمَكَةِ رُسُلًا أُولِي أُنْحَاةٍ مَشْنُوِي وَتِلْكَ وَرُبِعٌ
يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنْ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ②

3. Tei ona wŵva ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmanengae andū----vatŵŵ ona
ūmwe ūtonya kūsŵŵla, vatŵŵ ona ūmwe
ūtonya kūkyathūkŵla kuma vau; Na We
nŵ ūla-Mwene-Vinya, ūla-MŪŵ.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مَنِيكُ لَهَا
وَمَا يَنْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ③

4. Inyw'ŵ andū, lilikanai ŵnee ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe yŵla yŵ ūlū
wenyu. Ve MŪmbi ūngŵ eka Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūla ūmūnengae
inyw'ŵ kuma ŵtunŵ na ūlū wa nthŵ? Vai
ūngŵ waŵlwe nŵ kūthaithwa ateo We.
ŵndŵ inyw'ŵ mwŵalyūlwa nakū?

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَذْكَرًا بَدَأَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ هَلْ
مِنْ خَالِي غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ④

5. Na ethwa mo nŵmeūkūlea we, nŵw'o,
Atumwa ma Ngai ala maŵ mbee waku
nŵmaleilwe; na maūndū onthe
matūngawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe *kwoondū wa ūtw'io*.

وَإِنْ يَكْفُرْ بِكَ فَكُفِّرْ بَدَلَهُ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ وَ
إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑤

6. Inyw'ŵ andū, kwa ūla w'o, ūtianŵ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ w'o,
kwa ūu, thayū wa nthŵ ŵno
ndūkamūkenge inyw'ŵ, ona MŪkengani

يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَتَّىٰ فَلَا تَفْزَنَ لَكُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۗ وَلَا تَفْزَنَ لَكُمْ بِاللَّهِ الْعُرُورُ ⑥

ndakamŭkenge Iŭlŭ wa ũndŭ Őkonĩĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

7.Vate nzika, Satani nĩ mŭmaitha
wenyu; kwa ũu, mwosei we ta
mŭmaitha. We ametaa avikĩli make
nĩkana mo matonye kŭtw'ĩka ekali-ma-
Mwakini wakene.

8.Kwa asu ala matetkĩlaa ve ũsilĩlo
mwai. Na kwa asu ala metkĩlaa na
kwĩka mawĩa maseo ve Őekeo na ĩtvi
ĩnene.

LUKU 2

9.We ũla ĩndĩ, meko make
manakavĩtw'e na kwoneka me maseo
ũndŭ ũmwe na ũla wĩĩkĩlaa na kwĩka
meko maseo w'o? Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtw'ĩlaa wa
kwaa ũla We wendaa na
amŭtongoeasya ũla We wendaa. Kwa
ũu, thayŭ waku ndŭkanange Őkĩmaĩĩa
mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩsĩ ũndŭ mo mekaa.

10.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
We witwaa iseve ila syŭkĩlasya
mathweo; na ĩthyĩ nĩtŭmatwaa Iŭlŭ wa
kĩlungu kya nthĩ kĩla kĩte thayŭ, na
kŭmĩthayŭŭkya nakyo ĩtina wa kĩkw'ŭ
kyayo. Uthayŭŭkyo Őkethwa ũilyĩ ta
ũu.

11.Ula ona wĩva wendaa ndafa, ĩndĩ we
namanye kana ndafa syonthe nĩ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndeto ila
nzeo syambataa Kwake na wĩa wa
ŭlŭngalu

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا
حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِينَ

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
يُجْرِمُوا الصَّالِحِينَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِن لَّوَدَّ
يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبُ
نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَمُسْقُفُهُ إِلَى
بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ
النُّشُورُ

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْغَزَا فَلَئِنَّ الْغَزَا جَمِيعًا إِلَيْهِ
يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ

nīwitheesyaa kwambata. Na ala masŪanfaa mothŪku, ve ŪsilŪlo mwai ŪŪlŪ woo; na ŪsŪanŪ Ūsu mŪthŪku ŪkaanangŪka.

12.NaNgai Mwene Vinya W'onthe nīwamŪmbie inyw'I kuma kŪtoonŪ, na ŪndŪ kuma ŪlovotonŪ ya manzŪ, na We nīwamŪtw'ŪkŪthisye inyw'I eŪ. Na vai kŪveti kŪkuua Ūvu, kana kŪsyaa kaana vate Ūmanyi Wake. Na vai Ūla thayŪ wake Ūasavaw'a mŪno, kana kŪndŪ kŪkavetwa kuma thayŪnŪ Wake, ateo nŪkŪandŪkŪtwe nthŪnŪ wa Ūvuku. Ūu vate nzika, nŪ ŪvŪthŪ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

13.Na nganga iŪ iivw'anene: ŪŪ wŪ mŪyo, na wakwendeesyaa na kŪw'Ū kyaw'o nŪ kŪseo kwa kŪnyuwa, na ŪngŪ, wŪ mŪnyŪ na ŪŪ. Na kuma nthŪnŪ wa kŪla Ūmwe inyw'I nŪmŪŪsaa nyama nzeo, na kumya mathaa ala mwŪkŪfaa mwŪ vo. Na we nŪsyonaa ngalawa itemete itulumo nŪkana inyw'I mŪtonye kŪmantha mumo Wake, na nŪkana mŪtonye kŪtŪnga mŪvea.

14.We aŪlikasya ŪtukŪ nthŪnŪ wa mŪthenya na akaŪlikya mŪthenya nthŪnŪ wa ŪtukŪ. Na We nŪsyŪkŪŪte syua na mwei wŪanŪ; kŪla kŪmwe kŪsembelaa nzŪanŪ I-yakyo ŪvandanŪ yŪtw'Ūtwe. Ūsu nŪ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwŪai wenyu; ŪsumbŪ nŪ Wake, na asu ala inyw'I mŪmekafŪaa Ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai kŪndŪ ona kavuti kanini.

15.Ona inyw'I mŪkameta mo, maikew'a wŪfano wenyu; ona makawŪw'a,

وَالَّذِينَ يَسْكُرُونَ الشَّيْءَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْوَءٌ ﴿١٠﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَفْثَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ
وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُعْتَمِرٍ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عُمُرٍ إِلَّا
فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذَابٌ فُؤَادٍ مَالِغٍ
شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمَنْ يَلُّ تَأْكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَ
تَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَازِيرٌ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَلْبِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْعَوْا دُعَاءَ كُمْ وَتَوَسُّعُوا مَا

maitonya kŭmŭsŭngŭfa inyw'ŭ. Na Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo nŭmakalea kŭmwŭfanany'a na Ngai kwenyu. Na vai ŭtonya kŭŭmanyŭthya we ta ŭmwe ŭla-Mŭmanyi wa syonthe.

اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ
وَلَا يُؤْتِيكَ مِثْلُ خَيْرِهِ ۝

LUKU 3

16.Inyw'ŭ andŭ, inyw'ŭ mwŭ avoyi tŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We ŭla ŭtethŭfawa na vata wa kŭndŭ ona kŭmwe, Ula-Utaŭfawa mavinda onthe.

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَسْتُمُّ الْفُقَرَاءَ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الْغَنِيُّ الْغَنِيُّ ۝

17.We akenda, We nŭtonya kŭmwananga inyw'ŭ, na kŭete kyŭmbe kyeŭ vandŭ venyu.

إِنْ يَتَأَيَّدُ هِبَتَكُمْ وَيَأْتِ بِحَلْقِ جَدِيدٍ ۝

18.Na ŭu ti vinya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝

19.Na vai thayŭ ŭkuŭte mŭio ŭtonya kŭkua mŭio wa ŭngŭ; na ethwa thayŭ ŭla ŭkuŭte mŭio mŭito ŭkawŭta ŭngŭ akue mŭio waw'o, w'o vai kŭndŭ kŭkakuwa kyaw'o ndŭkaŭkua ona ethwa nŭ ndŭŭ ya mŭokautŭ. We nŭtonya kŭmakaany'a tŭ ala mamŭkŭfaa Mwŭlai woo kŭmbithŭnŭ na malŭmasya Mboya. Na ŭla wŭtheasya mwene, etheasya kwoondŭ wa ŭtandŭthyo wa thayŭ wake mwene tŭ; na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkw'o ŭalŭko wenyu.

وَلَا تَزِدْ زَادَةً وَلَا تُزِدْ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ
إِلَىٰ جُنُهَا لَا يُحْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ
وَالَىٰ اللَّهُ الْمُصِيرُ ۝

20.Na kŭlalinda na mŭndŭ wonaa nthŭ maivw'anene.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۝

21.Ona kana kŭvindu na kyeŭni,

وَلَا الظُّلُمُتُ وَلَا النُّورُ ۝

22Ona kana muunyŭ na muutŭfa.

وَلَا الظُّلُ وَلَا الْحُورُ ۝

23. Ona maivw'anene ala me thayŭ na ala akw'ŭ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amw'w'ithasya ūla We wendaa; na we ndŭtonya kŭmew'ithya ala me mbŭanŭ.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِسَمِيعٍ مِّنَ الْقُبُورِ ۝٢٣

24. We wŭ Mŭkaanany'a tŭ.

إِن أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ۝٢٤

25. Nŭw'o, ithyŭ tŭŭtŭmŭte na ūla w'o, ta mŭeti-wa-ŭvoo mŭseo na ta Mŭkaanany'a, na vai mbaf ya andŭ ūtaatŭmŭwa Mŭkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ۝٢٥

26. Na ethwa mo mekwosa ta mŭkengani, asu ala maŭ mbee woo *ota ūu* nŭmamatwŭkŭthisye *Athani moo* ta akengani. Atŭmwa moo nŭmamavikŭie mena Syama ntheu, vamwe na Maandŭko Matheu, na Ivuku ūmulŭkaa.

وَإِن يَكْفُرْ بِكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ
جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ۝٢٦

27. Na ūndŭ Nyie nŭnamakwatie asu ala maleŭŭ kwŭŭŭkŭla, na waŭ ūalyŭko mŭthŭku ata *ūla nyie naetie!*

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۝٢٧

LUKU 4

28. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheesya kŭw'ŭ ūtunŭ, na ithyŭ tŭkaete mosyao me langi syŭ kŭvathŭkany'o; na katŭ wa ūma kwŭ nzoa nzaŭ na ndune, syŭ kŭvathŭkany'o, na ūngŭ nziŭ ki?

الْم تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيْضٌ
وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ۝٢٨

29. Na katŭ wa andŭ na nyamŭ na ng'ombe, ota ūu syŭna mŭkalŭle yŭ kŭvathŭkany'o? No ala tŭ katŭ wa athŭkŭmi Make mena ūmanyi, mamŭkŭaa Ngai Mwene Vinya W'onthe me oka. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Vinya, Mŭekanŭi-Mŭno Vyŭ.

وَمِنَ النَّاسِ وَالذَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ۝٢٩

30. Vate nzika, no asu *tu* ala mayfatīāa Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na malūmasya Mboya na kumya katī wa *syndū* ila Ithyī tūnenganīte kwoondū woo, kīmbithīnī na ūtheinī, mekwatasya ūtandīthyo ūtakathela ona īndīf.

إِنَّ الدِّينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
انْفَقُوا مِنَّا رِزْقَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً
لَّتَنبُوْرَ ۝

31. Nīkana We atonye kūmanenge mo matuvi mausūu, ona kwongeleela tūlū woo mumonī Wake. We vate nzika, nī Mūekanī- Mūno Vyū, ūla Usūftwe nī Mūvea.

لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ
غَفُورٌ شَكُورٌ ۝

32. Na Ivuku yīla Ithyī tūūvuanīsyē we nī w'o mūthei, yīla yfanīfasya maūndū ala me mbee wayo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mūmanyi wa maūndū onthe, Woni-W'onthe, tūlū wa athūkūmi Make.

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ۝

33. Īndī Ithyī nītwamanengie athūkūmi Maitū ala Ithyī twamanuyvie Ivuku ta ūtīfwa. Na katī woo ve amwe ala mekwīyananga mo ene nūndū wa *kwenda kūatīāa mawendi moo*, na katī woo ve *amwe* ala maatīāa nzaī āla ya w'o, na katī woo ve *amwe* ala mamathing'īfasya angī kwīka meko ma ūseo kwa mwāao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ow'o, kyu nī kīvathūkany'o kīnene.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فِيهِمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذِنَ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيرُ ۝

34. Mīūnda ya Tene-W'onthe! Mo makamīlika yo. Navo, Makaanākavw'a ũa itanga sya thaavu, na lūlū; na itonyeo syoo vo ikeethwa syī sya lili.

بِئْسَتْ عَذِيبَاتٌ يَدْخُلُونَهَا يَحْلُونَ فِيهَا مِنْ آسَافٍ
مِّن ذَهَبٍ وَزُلُفًا وَرِيبًا لَهُمْ فِيهَا حَرِيمٌ ۝

35. Namo makaasya, 'Ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūvetangīte kyeva kuma kwitū. Vate

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ
رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ۝

nzika, Mwŕai nŕ Mŕekanŕi-Mŕno Vyŕ,
Mwosi-wa-Mŕvea.

36. 'Ula kwa wingŕvo Wake, watŕtŕisye
ithyŕ nthŕnŕ wa ŕtŕo wa Tene-W'onthe,
vala wŕa ŕtakatŕkiita ithyŕ, kana *Undŕ*
ona wŕna wa mŕno ŕtŕkwafle vo.

إِلٰهِيْ اٰهَلْنَا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَسْتَأْذِنُ
فِيْهَا نَسَبٌ وَلَا يَسْتَأْذِنُهَا لُتُوْبٌ ﴿٣٦﴾

37. Indŕ ŕŕŕŕ wa asu ala matetŕkŕlaa, ve
Iia-ya-Mwaki. Kŕkw'ŕ kŕikatuwa kwo
nŕkana matonya kŕkw'a; ona ŕsilŕlo na
w'o ndŕkaolangwa kwoondŕ woo. Uu
nŕw'o Ithyŕ tŕmŕŕvaa kŕla mŕndŕ ŕte
mŕvea.

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ نَارٌ جَهَنَّمُ لَا يُقْضٰ عَلَيْهِمْ
فِيْمُوتُوْا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذٰبِهَا كَذٰلِكَ
نَجْزِيْ كُلَّ كٰفُوْرٍ ﴿٣٧﴾

38. Navo makafŕa ŕtethyo, 'Ame Mwŕai
waitŕ, tumye nza ithyŕ, na tŕkeeka
meko ma ŕlŕngalu eka ala ithyŕ
tweekaa.' 'Ithyŕ tŕyaamŕnenge inywŕ
thayŕ *mŕasa wŕanŕe* nŕkana mŕndŕ wa
kŕsŕanŕa ŕvindanŕ yu? Na ota ŕu,
Mŕkaanany'a nŕwamŕvikŕie inywŕŕ.
Kwa ŕu inywŕŕ samai *ŕsilŕlo*; nŕndŕ
eki-ma-naŕ mai mŕsŕvŕi.

وَهُمْ يَصْطَرِيْعُوْنَ فِيْهَا رَبَّنَا اٰخْرِجْنَا نَعْمَلْ صٰلِحًا
غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ اَوْ لَمْ نَعْمَلْ مَا يَتَذَكَّرُ
فِيْهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَ لَكُمْ التَّٰذِيْرُ فَذُوْقُوْا مَا
لِلظٰلِمِيْنَ مِنْ نَّعِيْبٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Nŕw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŕsyŕsŕ syŕmbithŕ sya matu na nthŕ.
Nŕw'o, We nŕmesŕ maŕndŕ *ala*
mavithŕwe nthŕnŕ wa ithŕi.

اِنَّ اِلٰهَ عِلْمٍ غَيْبِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِنَّهٗ عَلِيْمٌ
بِذٰتِ الضُّوْرِ ﴿٣٩﴾

40. We nŕ We ŕla ŕmŕtwŕkŕthŕtye inywŕŕ
anene ŕŕŕŕ wa nthŕ. Kwa ŕu, we ŕla
ŕtetŕkŕlaa. akathŕna *we mwene* nŕndŕ
wa *mosyao ma* ŕlei wake. Na ŕŕŕŕ wa
alei, ŕlei woo ŕkongeleela kŕmena mbee
wa Mwŕai woo, na ŕlei woo
ŕkongeleela wasyo tŕ.

هُوَ الَّذِيْ جَعَلَكُمْ خٰلِفًا فِي الْاَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
فَعَلِيْهِ كُفْرُهٗ وَلَا يَزِيْدُ الْكٰفِرِيْنَ كُفْرَهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ اِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيْدُ الْكٰفِرِيْنَ كُفْرَهُمْ اِلَّا
خَسٰرًا ﴿٤٠﴾

41. Asya, 'Inyw'ī nīmōsyonete ila ngai mōsyīkaŋlaa vandū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ai nyie Indī kīla syo syūmbīte ūlū wa nthī. Kana syo syīna kīanda nthīnī wa ūmbi wa matu? Kana Ithyī nītōmanengete mo Ivuku nīkana methwe na ūkōsī kuma nthīnī wayo? Aiee, eki-ma-naī mathanaa vathei mōndū na ūla ūngī.

42. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nīwikwatīte matu na nthī iikese kuma vandū vasyo. Na syo ikathūka, vai ūtonya kwikwatīla ateo We. Nīw'o nī Mōmīŋsya, Mōekanī-Mūno Vyū.

43. Namo nīmeevītīe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitū syoo syī vinya makyasya, 'Takethwa Mōkaanany'a nīwookie kwoo, mo methwa maatīte ūtongoi mbee wa andū ala angī ona meva. Indī yīla Mōkaanany'a wamavikīe mo, ūu wamongeleele mo nthīnī wa ūlei.

44. Nūndū wa ūng'endu ūlū wa nthī na nzaama sya kūsūanīa mothūku. Indī masūanīo asu mathūku maimathyūlūlūkīte andū angī ateo asūanī mamo. Mo Indī nīmamanthaa kīndū ona kīva ateo nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ya ūndū weekanaa na andū ma tene? Indī we ndūkōna ūalyūko ona wīva nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indī.

45. Mo nomaanganga ūlū wa nthī makōna ūndū mōminūkīlyo wa ala maī mbee woo wathūkīte? Namo maī na vinya mwingī kūmavīta mo. Vai kīndū

قُلْ اَرَدْتُمْ شُرَكَاءَ كُمُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
 اللّٰهِ اَرُونِيْ مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
 فِي السَّمٰوٰتِ اَمْ اَتَيْنَهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنٰتٍ مِّنْهُ
 بَلْ اِنْ يَّعِدُ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا ﴿٤١﴾

اِنَّ اللّٰهَ يُنٰسِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْ تَرُوْلٰهٗ وَ
 لِيَنْزِلَآتَا اِنْ اَسْكَمْتُمَا مِنْ اَحَدٍ مِّنْ بَعْدِ اِنَّهٗ
 كَانَ حٰلِمِيْنَآ غَفُوْرًا ﴿٤٢﴾

وَ اَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمٰنِهِمْ لِيَنْ جَآءَهُمْ نَذِيْرٌ
 لِيَكُوْنُوْنَ اَهْدٰى مِنْ اِخْوٰى الْاُمَمِ فَلَمَّا جَآءَهُمْ
 نَذِيْرٌ مَّا رٰدُّوْهُم اِلَّا نُفُوْرًا ﴿٤٣﴾

اِسْتَكْبٰرًا فِي الْاَرْضِ وَمَكْرَ السَّيْئِ وَا لَا يَخِفُّ
 الْكُرْ السَّيْئِ اِلَّا بِاَهْلِيْهِ فَيَحْكُمُوْنَ اِلَّا سُنَّتَ
 الْاَقْلَبِيْنَ فَلَنْ نَّجْعَدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا وَا لَنْ نَّجْعَدَ
 لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِيْلًا ﴿٤٤﴾

اَوَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عٰوَابَةُ
 الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكٰنُوْا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَّمَا

kĩtonya kŭtulya mawalany'o *Make* matunĩ na Iŭlŭ wa nthĩ. Nĩw'o, We nĩ Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi-W'onthe.

46.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kŭmasiŭŭla andŭ nŭndŭ wa maŭndŭ ala mo mekaa, We ndatia kyŭmbe kĩ thayŭ ona kĩmwe Iŭlŭ wa thayŭ wa nthĩ Ino; Indĩ We amanengae mo Ivinda kŭvika Ivinda yĩla yĩtw'itwe; na yĩla yĩtw'itwe yavika; Indĩ *mo makamanya kana* Ngai Mwene Vinya W'onthe ena athŭkŭmi *Make* onthe uungu wa metho *Make*.

كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٦﴾

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى
ظَهْرِيهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُتَّسِقٍ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ﴿٤٧﴾

سُورَةُ يٰسٍ مَكِّيَّةٌ

(٣٦)

YAA SIIN
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵi ũlau, Usũtwe
nŵi tei.

2. Yaa Siin. *We Mũtongoi Mwĩanũ!*

3. Nyie nŵivŵta na Kulani ũla yusũtwe nŵi
ũŵi,

4. We ow'o wŵi ũmwe wa ala Atũmwa,

5. Nzŵanŵi ũla ya w'o.

6. *UO nŵi* ũvuany'o wa ũla-Wŵi-Vinya,
Usũtwe nŵi tei.

7. Nŵikana we ũtonye kũmakaany'a andũ
ala maaŵthe moo mataakanw'a, na kwa
ũu, mo ti asũvŵi ma maũndũ.

8. Vate nzika, ndeto nŵindũkũku kwa aingŵi
moo, nũndũ mo mayŵikũlaa.

9. Ithyŵi nŵtwĩkũŵite masango kwŵilingŵla
ngingonŵi syoo makavika ngolunŵi syoo,
kwa ũu, mŵtwe yoo nŵimũngalalye.

10. Na Ithyŵi nŵtwĩkũŵite kŵisiŵi mbee woo
na kŵisiŵi ŵtina woo na nŵũmavw'ũkũŵite
vyũ ũkethŵa maitonya kwona.

11. Namo no ũndũ ũmwe kwoo,
wamakaany'a kana walea kũmakaany'a:
mo maiketũkũla.

12. We nũtonya kũmũkaany'a ũla tũ
ũnũkũatũŵa Kŵililikany'a na kũmũkũŵa
Ngai-Wa-Ulau kŵimbithŵnŵi. Kwa ũu
mũtavye we ũvoo mũseo wa ũkeo na
ŵtuyi ya ndaŵa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يٰسٍ ②

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

إِنَّا كُنَّا لَنَرُّكَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ④

عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤَهُمْ فَهُمْ غٰفِلُونَ ⑦

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ الَّذِينَ هُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْيُنِهِمْ غٰظِلًا قَبِيًّا إِلَى الْأَذْقَانِ ⑨

فَهُمْ مُصَبِّحُونَ ⑩

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ ⑪

سَدًّا فَأَعْيُنُهُمْ فَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ ⑫

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑬

يُؤْمِنُونَ ⑭

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبِ ⑮

بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَأَجْرٌ كَرِيمٌ ⑯

13.Vate nzika, Ithyĩ ithyoka Nithyĩ tũmanengae ala akw'0 thayũ, na nĩtũmaandĩkaa maũndũ ala mamatongoasya mbee na ala mamatiaa ĩtina; na Ithyĩ nĩtũandĩkĩte syĩndũ syonthe nthĩnĩ wa Ivuku ĩtheu.

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ
وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

لِيُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ
وَلِيُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ
وَلِيُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ

LUKU 2

14.Na matavye mo ngelekany'o ya andũ ma mũsyĩ ũla Atũmwa maũvikĩie.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقُرَيْشِ إِذْ جَاءَهُم
الْمُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾

لِيُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ

15.Yĩla Ithyĩ twamatũmie Atũmwa eĩf, namo mamalea me eĩf; Ithyĩ nĩtwamekĩie mo vinya na wa katatũ, namo maisye, 'Ow'o, ithyĩ nĩtũtũmĩtwe kwenyu ta Atumwa.'

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ
فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

16.Na mo mamasũngĩa, 'Inyw'ĩ mwĩlo andũ otaitũ na Ngai-Wa-Ulau nde ũndũ ũvuanĩtye. Inyw'ĩ nĩmũũkengana tũ.'

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ
مِنْ شَيْءٍ إِن أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٦﴾

17.Namo maisye, 'Ow'o, Mwĩai waitũ nĩwĩsĩ nesa kana ithyĩ twĩ Atũmwa Make kwenyu.

قَالُوا رَبَّنَا عَلِّمْنَا لِنَا إِيَّاكُمْ لِنُرْسِلُونَ ﴿١٧﴾

18.'Na wĩla witũ no kũete Utũmane wĩ ũtheinĩ.'

وَمَا عَلَّمْنَا إِلَّا الْبَلِغَ الْبُرْجَانِ ﴿١٨﴾

19.Namo maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩna mũthaana nũndũ wenyu, na mwalea kũeka kũOtavya, ow'o ithyĩ nĩtũmũkimanga na mavia, na ũsilĩlo wĩ woo nũmũvalũkĩla inyw'ĩ kuma mokonĩ maitũ.'

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْهَوْا النَّارَ أَنْ تَبْرَأَ
وَلَيْسَتْكُمْ قِنَاعٌ أَدَّابٌ إِلَيْكُمْ ﴿١٩﴾

20.Namo masũngĩa, 'Mũthaana wenyu, wĩ nenyu inyw'ĩ ene. Kĩtumi nũndũ, inyw'ĩ nĩmũtaĩtwe? Aiee, inyw'ĩ mwĩ andũ mũkĩĩte mĩvaka yonthe!

قَالُوا طَائِفُكُمْ مَعَكُمْ أَيْنَ ذُرِّيَّتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ
مُضْرِفُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na kuma kŕkonyo kya vaasa kya mŭsyŕ vooka mŭndŭ asembe. Nake asya, 'Inyw'ŕ andŭ makwa, maatŕfei Atŭmwa.'

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَنْتَعِبُ قَالَ يَقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

22. 'Maatŕfei asu ala mateŭmŭkŭlya inyw'ŕ ŕtuvi ona yŕva, na ala matongoew'e nesa.

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

23. 'Na Nyie nŕna kŕtumi kyaŭ nŕlee kŭmŭthaiŕha ŭla We ŭmbŭmbŕte nyie, na ŭla inyw'ŕ mŭkatŭngwa Kwake?

وَمَا لِي لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي تُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

24. Nyie Indŕ ngamosa angŕ ta ngai ŭtee Wake? Ethwa Ngai-Wa-Ulau akenda kŭmbŕka naŕ, wŕw'anŕthya woo ŭkanguna na vathei, ona mo maitonya kŭndangŕla nyie.

أَتَأْخُذُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِيدِ الرَّحْمَنُ يَضْرِبُ لَكَ آيَاتٍ عَنِّي سَمِعْتَهُمْ شَيْخًا وَلَا يُوقَدُونَ ﴿٤٠﴾

25. Uvoonŕ ŭsu vate nzika, nyie nŕthwa nŕ ŕvŕvyonŕ yŕ ŭtheinŕ.

إِنِّي إِذًا لَئِنِّي صَلَّيْتُ فَبِينِ ﴿٤١﴾

26. 'Nyie nŕngŭmwŕŕkŕla Mwŕai wenyu; kwa ŭu, mbŕthukŕŕsyei nyie.'

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ﴿٤٢﴾

27. Nake we nŕwataviw'e, 'Lika ŕtunŕ.' Nake asya, 'Takethwa andŭ makwa nŕmamanyie,

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

28. 'Undŭ Mwŕai wakwa ŭnengete nyie ŭekeo kwa ŭlau na nŭndw'ŕkŕŕthŕte nyie ŭmwe wa ala ataŕku!'

بِأَعْقَابِ نَارِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْكَارِمِينَ ﴿٤٤﴾

29. Na Ithŕ tŭyaatheesya nguthu sya ita kwa andŭ make sya kuma ŕtunŕ, ona ŕthŕ tŭyaŕ na vata wa kwŕka ŭu.

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٤٥﴾

30. Waŕ mŭuumo o ŭmwe na sisya! Mo nŕmathelile vyŭ.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خِيدُونَ ﴿٤٦﴾

31. Woo kwa mbaa-andu! Vayūkaa Mōtūmwa kwoo ateo mo nīmamūvūfaa ngōf.

يَحْسَرَةٌ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَاْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣١﴾

32. Mo nomonete nī nzyawa syāna ata ila tūsyangīte mbee woo, na kana iyaamaasyokea ona Indīf?

الْمُرِيدُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِالَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

33. Na mo onthe, vate nzika, makaetwe mbee Waitū, mombanītw'e vamwe.

وَإِنْ كُلُّ لُتَا جَنِّحٌ لَدَيْنَا مَحْضَرُونَ ﴿٣٣﴾

LUKU 3

34. Na nthī lla ngw'ō nī Kyama kwoo; Ithyī nītūmīthayūōkasya, na tūkaumya mbeū sya lūu kuma vo, ila mo maīsa.

وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْبَيْتَةُ الَّتِي بَنَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na nthīnī wayo Ithyī nītw'īite mīūnda ya mītende na mīsavivū, na ithyī nītūtumīte mbuluti sya kīw'ū ikavulutya nthīnī wayo,

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجْرَاتًا فِيهَا مِنْ الْعِيُونِ ﴿٣٥﴾

36. Nīkana mo matonye kūya matunda kuma vo, na ti moko moo ala matumie mamea. Indī mo nomatūngaa mūvea?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. We nī We Mūtheu ūla woombie syīndū syonthe iīf-iīf, sya syīndū ila nthī lmeaa, na syoo ene, na sya maūndū ala mo matamesī.

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. Na ūtukū nī Kyama kwoo ūla Ithyī kuma kwa w'ō tumasya mūthenya, na sisya! Mo me kīvindunī.

وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ الَّتِي نَسَخَ مِنْهَا النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na syua nīyīendete yīslīe nzīanī lla yīw'īwe. Ūsu nī ūtw'io wa Mwene Vinya W'onthe, Ngai-Ūmanyi-W'onthe.

وَالشَّسُ تَجْرِي لِيَسْتَوِيَّ لَهُمْ ذَٰلِكَ نَقْدِيدُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40.Na w'o mwei Ithyĩ nĩtũw'ĩle mavinda, kũvika ũkekala ta kaũvonge kakũũ komũ ka mũtende.

وَالْقَمَرَ قَدْ رَنَّهُ مَتَارِزَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ⑤

41.Syũa yĩvĩtũka mwei, ona w'o ũtukũ ndũvĩtũka mũũthenya,na syonthe ithambalele kilingeni.

لَا السَّنَسُ يَنْجِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الْيَلَّ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَنْسَحُونَ ⑥

42.Na Kyama kĩngĩ kwoo nĩkana Ithyĩ nĩtũmakuaa aana moo na ngalawa ikuĩthĩw'e mĩio.

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمُنْتَهِنِ ⑦

43.Na Ithyĩ tũkoomba kwoondũ woo syĩndũ ingĩ iilyĩ ta isu ila mo makalĩsaa.

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ وِثْقِهِ مَا يَرْكَبُونَ ⑧

44.Na takethwa ithyĩ nĩtwendie ũu, twĩthĩwa twamanyw'ĩthisy'e kĩw'ũ namo mayĩthwa na ũmwe wa kũmasiĩla mo ona maitangĩka.

وَإِنْ نَشَاءُ نُفِثْهُمْ فَلَا رَجْعَ لَهُمْ وَلَا هُمْ
يَنْعَدُونَ ⑨

45.Ateo tei kuma Kwitũ na kyaũya kwa ĩvinda.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ⑩

46.Na yĩla mo matavw'a, 'ĩsũvlei inyw'ĩ ene, na maũndũ ala me mbee wenyu, na ala me ĩtina wenyu, nĩkana inyw'ĩ mwĩw'ĩwe tei,' mo nĩmaalyũkaa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ⑪

47.Na vai Kyama kĩmavikĩaa mo katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَافِرًا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑫

48.Na yĩla mo matavw'a, 'Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũnengete inyw'ĩ,' asu ala metetikĩlaa mamatavasya asu ala metĩkĩlaa, tũkamũĩthya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe walle kwĩthwa amũĩthĩtye, ethwa We nĩwendie ũu? Inyw'ĩ mwĩ ĩvĩtyonĩ yĩ ũtheinĩ.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ انْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۗ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْظِعُوهُمْ مِنْ قَوْلِنَا
اللَّهُ أَعْطَاهُمْ ۗ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑬

49.Na mo mak0lya, 'Otianlo 00 wa 0sililo *Okean'iw'a* IndII, ethwa inyw'I vate ng0I mwI ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

50.Mo meteele kfuumo o kfmwe tu kfla kIkamakwata mo omaikaananfa.

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ

51.Na mo maikethwa matonya, kwlyfaa ona maikamasyokea and0 moo ma m0syI.

يَخْضَعُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥١﴾

LUKU 4

52.Na soo 0kavuvwa, na sisya! Mo makeekalaata kuma mb0anI *maendete* kwa MwIai woo.

وَتُفْعَخُ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ

يَنْبُلُونَ ﴿٥٢﴾

53.Mo makaasya, 'Woo nI wit0 ithyI! N00 0la 0t0kIIItye ithyI kuma vand0 vait0 va too? Uu nIw'o Ngai-Wa-Ulau wathanIte, namo At0mwa maneenie w'o.'

فَالرَّابُّونَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْجِلٍ نَسِخَ هَذَا مَا

لَا يَنْبُلُونَ

وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٣﴾

54.Vakeethwa na kfuumo o kfmwe na sisya! Onthe makaetwe mbee Wait0.

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا

مُخَضَّرُونَ ﴿٥٤﴾

55.Na m0thenya 0su, vai thay0 0kavI'iw'a ona vanini; onenyu m0katuvw'a kwoond0 wa ma0nd0 ala inyw'I mweekaa.

فَالْيَوْمَ لَا تَنْظُرُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا حُجْرَةٌ إِلَّا مَا

كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

56.NIw'o at0i ma-I'tunI, m0thenya 0su, makeethwa makwatene ma0nd0nI maingI maitana.

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ كَثِيرٍ ﴿٥٦﴾

57.Mo na iveti syoo makeethwa myuunyInI ya kwendeesya, *mailyI-nthI* maIfe mIto my0kIIItlu.

هُمْ وَأَرْوَاهُمْ فِي ظِلِّ عَلَىٰ الْأَرْبَابِ مُقَدَّرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Mo makeethwa na matunda vo, na makeethwa na kfla kyonthe mo maketya.

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ﴿٥٨﴾

59. 'Mūuo wīhwe nenyu ---nī ndeto ya ngethi yumite kwa Mawtai da Usúftwe nī tei.

سَلِّمْ قَوْلًا مِّن رَّبِّ زَجْرٍ ۝

60. Na Ngai akasya, 'Ivathanei na ala al'Ungo'iu Om'Onthī, ame inyw'T avī'any'a!

وَأَمَّا زُوا الْيَوْمِ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ۝

61. 'Nye ndyasmwīyīafa inyw'T aana ma Atamu, kana m'Uikam'othaithe Sani, n'Undū we nī m'Uanitha wī Utheinī kwenyu,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَيْتِي أَدْرَأْنَ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝

62. 'Na kana inyw'T m'Onthaihae Nye? Ino nīyo nzfa ya w'o.

وَأَنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝

63. 'Na we nīwam'ithyoekisye nguthu nene yenyu. Indī inyw'T mwaleile k'Umanyā nīkī?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۝

64. 'Ino nīyo Ngiena Ūa inyw'T mwathiwe.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝

65. 'Mīlikei ūm'Onthī, n'Undū nīmwaleile kwīkīla.'

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝

66. Um'Onthī ithyī nīf'okwīkīfa ūsīllo ūlū wa makany'wa moo, na moko moo nīme'ūneena Naitū, na ma'ū moo nīme'ūk'ūsīfa ma'undū ala mo mekīte.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

67. Na takethwa ūthyī nītwendie ūu, ūthyī twīthwa twamaumisye metho moo, na ūndī mo methwa masembie k'Umantha nzfa. ūndī mo māf matonya kwona ata?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصَرُونَ ۝

68. Na takethwa ūthyī nītwendie ūu, twīthwa twamaaly'ūlile mo na k'umal'ūmya mo mawīkalonī moo, matathi na mbee kana k'ūsyoka ūtina.

وَلَوْ نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَاتِرِهِمْ فَمَا اسْتَبَقُوا مُصِيبًا وَلَا يَرْجِعُونَ ۝

LUKU 5

69. Na we ūla Ithyī tōmŭnengae thayŭ mŭasa, Ithyī nītŭmŭtŭngaa we akasyoka nthīnī wa mwīkalo wa wonzu. Indī mo nomakamanya?

وَمَنْ لَعِمْرَهُ نُنَكِّسُهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٩﴾

70. Na Ithyī tōimŭmanyītye we myall, ona kŭimwaīlīte we. Yo Kulani nī ūlīlīkany'o na Kulani ūla ūvathŭkanasya syīndŭ.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾

71. Nīkana yo ūtonye kŭmakaany'a onthe ala me thayŭ, na kana ūtw'io ūlŭ wa alei ūtonye kwīanīa.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَجْعَلِ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

72. Mo nomonaa kana, katī wa syīndŭ ila moko Maitŭ maseŭvītye, Ithyī nītŭmombīe ng'ombe ila mo nīmo masyīyīāīaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ أَنْعَمَّا فَهِمُهَا مُلْكُونَ ﴿٧٢﴾

73. Na Ithyī nītŭtumīte syo imew'ae mo, nīkana makaiīlsaa imwe ikamakua na ingī mo makasiīsaa.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

74. Namō mena motandīthyo angī nthīnī wasyo ona kyaŭnyw'a. Indī mo nomethīawa na mŭvea?

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75. Namō nīmosete ngai ingī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, nīkana mo matonye kŭtetheew'a.

وَإِخْتَدُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ﴿٧٥﴾

76. Syo iikatonya kŭmatethyā mo; Indī vandŭ va ūu, syo mbene ikaumīlw'a vamwe namo ta nguthu imathoketye.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُخَضَّرُونَ ﴿٧٦﴾

77. Kwa ūu, ūneeni woo ndŭkawkw'īthyē kyeva we. Nītw'o Ithyī nītwīslī maŭndŭ ala mo mavithaa na ala matavanasya.

فَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

78.Mündū nowonaa kana Ithyl tūmūmbīte kuma nthīnī wa Ilovoto ya manzi tū? Indī wee! We nī mūkaananīsyā wī ūtheinī.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانَ أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٨﴾

79.Na we nūtūseūvīasyā ithyl ngelekany'o na akyūlwa nī mūmbīlwe wake mwene. Na we akūlasyā, 'Nūū ūla ūtonya kūthayūūkyā mavīndī me mou?'

وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَبِيٌّ خَلَقْنَاهُ قَالَ مَنْ يُبْنِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٩﴾

80.Asya, 'We ūla wamombie Iya mbee, o We akamathayūūkyā; Na We nīwīsl nesa vyū kīla mūthemba wa ūmbi.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَنَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٨٠﴾

81.'We ūla ūmumīasyā mwaki kuma mūtīnī mwīū, na sisya, inyw'ī nīmūwakanasyā kuma nthīnī wa w'o.

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨١﴾

82.We ūla woombie matu na nthī ndena ūtonyi wa kūmba syīndū ingī iilyī tasyo?' Iī, na ow'o We nī We ūla Mūmbi-Mūnene, Umanyi-W'onthe.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِنْهُمْ بَشَرًا وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٢﴾

83.Nīw;o, mwīāo, Wake, yīla We waeleela kīndū, no kūkītavyā tū ūkītavyasyā, 'Tw'Tka! Nakyo kīyambīlīlīyā kūtwtka.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٣﴾

84.Kwa ūu, We nī Mūtheu, ūla ūsumbī wa syīndū wī kw'okonī Kwake. Na inyw'ī inyw'onthe mūkatūngwa Kwake.

فَسُبْحٰنَ الَّذِي يَبْدِءُ مَلَكُوتَهُ كُلَّ نَفْسٍ وَرٰلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٤﴾

AL - SAAFAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵi ōlau, Usŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŵiŵita na asu ala meyiŵaŵaa mŵthŵa
ŵthengeanŵe,
3. Na ŵndŵi maimalŵngya amaitha na
vinya mŵno,

وَالضَّفَّتِ صَفًّا

فَالرَّجْرَجَتْ رَجْرَجًا

4. Na ŵndŵi maimŵsoma Kulani ta
ŵlilikany'o,
5. Kwa ŵla w'o Ngai wenyu nŵi ōmwe,

فَالْقَلِيلِ ذِكْرًا

إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ

6. Mwŵai wa matu na nthŵi na syonthe ila
syŵi katŵi wasyo na Mwŵai wa maumŵlo ma
syua.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ

الْمَشَارِقِ

7. Ithyŵi nŵtŵyanakavŵtye ŵtu tŵ yŵla ya
ŵtheo vyŵ na wanake wa ndata;

إِنَّا زَيْنًا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَكِبِ

8. Na Ithyŵi nŵtŵyŵisŵŵe kwa masatani ala
mbaa-matŵ.

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ

9. Mo maikethwa matonya kwŵthukŵŵsya
ŵmbano ŵla Mŵtaŵku ona matata mŵno--
-- malŵngŵtw'e kuma ngalŵ syonthe.

لَا يَسْتَعُونَ إِلَىٰ آلِمَالِ الْأَعْلَىٰ وَيُقَدِّفُونَ مِنْ

كُلِّ جَانِبٍ

10. Malŵngŵtw'e, na nŵi ŵsilŵlo wa
kŵendee kwo--

دُخْرًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

11. Ateo we ŵla ŵvulasya kŵndŵ na
ŵng'eŵi na we aatŵlawa nŵi ŵmŵŵi mwai wa
mwaki.

إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَائِبٌ

12. Kwa ŵu, makŵlyei mo kana kŵla mo
matonya kŵmba nŵkŵtonya kwŵkala mbee

فَأَسْقَتْنَاهُمْ مِنْ لَيْلٍ وَأَنْزَلْنَا

حَلَقَهُمْ مِنْ لَيْلٍ لَا رَيْبَ

wa kĭla Ithyl t0mbĭte. Mo Ithyl
nĭt0mombĭte na y0mba yĭkwatanu.

13. Aiee, we n0seng'aa, namo
nĭmav0thasya 0nd0 Osu.

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿٣٧﴾

14. Na yĭla mo matavv'a mayĭthukĭfasya.

15. Na yĭla mo moona Kyama,
mamanthaa 0nd0 me0kĭv0ĭfa ng0ĭ.

وَإِذَا نَذَرُوا لَآ يَذْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿٣٩﴾

16. Na mo maasya, 'Kĭĭ ti kĭnd0 ateo nĭ
0oi wĭyonanĭtye.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٠﴾

17. Ata! Ithyl twakw'a na k0tw'ĭka kĭtoo
na mavĭndĭ, nĭt0kathay00kw'a ĭngĭ?

وَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا نَبْعُودُونَ ﴿٤١﴾

18. 'Na maalthe mait0 ala ma mbee ota
0u?

أَوْ آبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٢﴾

19. Asya, 'ĭĭ, na ĭndĭ, m0kanyivw'a.'

20. ĭndĭ w'o 0keethwa wĭtano 0mwe
m0m0, na sisya, mo makambĭĭĭlya
kwona.

قُلْ نَعْمَ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٣﴾

وَأَنْتَاهِيَ بَجْرَةٌ وَآمِدَةٌ وَأَذَاهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

21. Namo makaasya, 'Woo nĭ wit0! 00
nĭ m0thenya wa Matuvi.

22. U0 nĭ m0thenya wa 0tw'ĭo wa
m0thya 0la inyw'ĭ mwa0leaa.

وَقَالُوا إِن يُبَدِّلُونَا هَذَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿٤٥﴾

هَذَا يَوْمَ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٤٦﴾

LUKU 2

23. Na alaĭka makatavv'a, 'Mombany'ei
onthe ala meekie moth0ku, vamwe na
anyanyae moo, na ila mo maithaithaa.

أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا

يَعْبُدُونَ ﴿٤٧﴾

24. 'Utee wa Ngai Mweĭne Vinya
W'onthe; na matongoesyei nzĭanĭ ya
Mwakinĭ;

مِن دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٤٨﴾

25. 'Na ma0ngamyeyi; n0nd0 mo
nom0vaka mak0lw'e.'

وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ مَقْتُولُونَ ﴿٤٩﴾

26. 'Mwĭna kĭ inyw'ĭ 0nd0
m0te0tethany'a m0nd0 na 0la 0ngĭ?'

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٥٠﴾

27. Aiee, mŭthenyanĩ Ōsu mo
makeenengane nemo ene.

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُتَسَلِّمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Na amwe moo makamaneeny'a ala
angĩ maikŌlany'a mŭndũ na Ūla ūngĩ.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Mo makasya, 'Nĩw'o inyw'ĩ
mwookaa vala tŭĩ kuma kwa Ūla w'o.'

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْبَيِّنِينَ ﴿٢٩﴾

30. Mo makamasũngĩa, 'Aiee, inyw'ĩ ene
mŭyaĩ etfĩli.

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٠﴾

31. 'Na ithyĩ tŭyaĩ na ūtonyi tŭlũ wenyu;
Indĩ inyw'ĩ mwaĩ andũ eki-ma-naĩ.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا

طٰغِينَ ﴿٣١﴾

32. 'Yu ndeto ya Mwĩai waitũ nĩyeañfa
tŭlũ waitũ kana nokŭvika ithyĩ tŭsame
ũsilĩlo vate nzika.

وَحَقِّ عَلَيْنَا قَوْلَ رَبِّنَا إِنَّ لَنَا لَدَآئِقُونَ ﴿٣٢﴾

33. 'Na ithyĩ nĩtwamŭthyoekisy'e inyw'ĩ
nũndũ ithyĩ ene twaĩ athyoeku.'

فَأَعْوَبْنٰكُمْ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ عٰوِينَ ﴿٣٣﴾

34. Ow'o, mŭthenya Ūsu onthe
makeethwa na ianda nthĩn' wa Ūsilĩlo.

فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٤﴾

35. Vate nzika, Ūu nĩw'o Ithyĩ twĩkanaa
na avĩtany'a:

إِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

36. Nũndũ yĩla mo mataviw'e, 'Vai Ngai
Ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,'
mo nĩmaalyŭkile mena ngathĩlo,

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na mo maisye, 'Twĩekana na ngai
siitũ nũndũ wa mŭtili-wa-myañ wĩna
ndũũka?

وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَأْرٰكُوا إِلٰهِنَا إِشَاعِرٍ مِّمَّنْ جُنُودٍ ﴿٣٧﴾

38. Aiee, we nũetete w'o na nũkĩĩthĩtye
ũ-w'o wa Atũmwa onthe.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٨﴾

39. Inyw'ĩ vate nzika, mŭkasama Ūsilĩlo
wĩ woo.

إِنَّكُمْ لَنَدَآئِقُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٩﴾

40. Na inyw'Ŧ mŭkatuvw'a kwoondŭ wa maŭndŭ ala mwŦkŦte tŭ----

وَمَا تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

41. Ateo athŭkŭmi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala anyuwe,

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿٢٨﴾

42. Aa makeethwa na kyaŭya kŦskŦte.

أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ﴿٢٩﴾

43. Matunda, namo makanengwe ndaŦa,

فَوَالِهَ وَهُمْ مَكْرُمُونَ ﴿٣٠﴾

44. NthŦnŦ wa MŦŭnda ya Utanu,

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٣١﴾

45. MekaŦte ivŦlanŦ sya ŭsumbŦ, meleanŦle mŭndŭ na ŭla ŭngŦ.

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٣٢﴾

46. MakŦthyŭlŭlŭkw'a kŦkombe kya kyaŭnywa kuma mbulutinŦ ŦvulutŦtye,

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٣٣﴾

47. Kyeu, kŦ kwakaka, kŦ mŭyo kwa ala meŭkŦnyw'a,

بِضَاءٍ لَدَى لَشْرِبِينَ ﴿٣٤﴾

48. Vala vatakethwa kŭmilwa, ona mo maikew'a mainoea vo.

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَوْنَ ﴿٣٥﴾

49. Na vakeethwa iveti ntheu vamwe namo, syŦna metho mauu, manene na manake,

وَعِنْدَهُمْ فَوِصَاتُ الظَّرْفِ عِينٌ ﴿٣٦﴾

50. MailyŦ ta matumbŦ masŭvŦŦku.

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٣٧﴾

51. Na ŦndŦ amwe moo makamatavya ala

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣٨﴾

angĩ, maikŉlanasya makŉlyo mŉndŉ na
Ola Ongĩ.^{12*}

52. Mŉneeni kuma katĩ woo akasya,
'Nye naĩ na mŉnyanyawa,

53. Ula waasya, 'ow'ŉ we wĩ Omwe wa
asu ala metĩkĩlaa kana *Othayŉŉkyo* nĩ wa
w'ŉ?

54. 'Ithĩ twamina kŉkw'a, na twatwĩka
mŉthanga na mavĩndĩ, nĩw'ŉ ithĩ
nĩtŉkatŉngwa ĩngĩ?

55. Nake akakŉlya, 'Inyw'ĩ
nomŉmŉsisya *we*?

56. Na ĩndĩ we akasisya na kŉmwona we
e katĩ wa Mwaki.

57. Nake akasya, 'Nĩĩvĩta na Ngai
Mwene Vinya W'ontha, we waĩ vakuvĩ
kŉtuma nyie nanangĩka.

58. 'Na takethwa ti ĩnee ya Mwai
wakwa, Nyie vate nzika, nĩthwa
neethĩwe wa asu ala makwĩtwa *mbee*
Wake.

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَدِيرٌ ۝

يَقُولُ أَهْلَكَ لَيْسَ الْمَصْدِقِينَ ۝

إِذَا امْتَدَّوْا كُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا لَمُدِينُونَ ۝

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُقْتُلُونَ ۝

فَأَطَّلَعَ فَرَّاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

قَالَ تَأْتِيهِ إِنْ كَذَّبَتْ لُؤْيُونَ ۝

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ۝

¹ *'baizun' ta' baisatun' ĩtumbĩ ya nyaa kana o
nyŉnyĩ ĩngĩ. Yĩla kŉŉneenwa na ndala nĩkwĩlawa,
'huwa baizatul balad' kwa ndala *'we nĩ ta ĩtumbĩ*
ya nyaa' yĩ kaswĩ nĩhĩnĩ, nŉndŉ nyaa ĩla nŉme
nĩyo ĩyĩsŉvĩaa, kana yo nĩyo nene vyŉ ŉsŉvĩnĩ
ŉsu, ti ta ĩtumbĩ yĩla yĩtĩtwe yĩ yoka, kana we nĩ
mwai kana mŉnene; kana ndena Ongĩ meananw'a
'balad' *ndalanĩ* kana kwa kŉla ala angĩ mekalaa,
na ŉla ndeto syoo mo masyĩtĩkĩlaa kana we
nŉtanĩlawa, kana nĩ mŉndŉ wĩskĩe nesa. Kwa ŉu,
'baizun maknoon' nĩ kwasya ngathĩŉo sya ĩtumbĩ
isŉvĩtwe nesa, na ikasĩĩlwa.

59. *Uu tiw'o kana ithyĩ tũikakw'a ĩngĩ,*

أَمَّا نَحْنُ بِمَبْتَلِينَ ﴿٥٩﴾

60. *Ateo kĩkw'o kitũ kĩla kya mbee, na kana ithyĩ tũikasilĩwa?*

إِلَّا مَوْتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَدِّيْنَ ﴿٦٠﴾

61. *Vate nzika, ũũ nĩ ũtanu mũnene.*

إِنَّ هَذَا لَهُوَالْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦١﴾

62. *Kwoondũ wa ũndũ ta ũũ, ĩndĩ athũkũmi nĩ mathũkũme.'*

لِيُفْلِحَ هَذَا فَلَيَعْمَلِ الْعَمَلُونَ ﴿٦٢﴾

63. *Uũ nĩw'o mũseo kana nĩ mũtĩ wa Sakkum?*

أَذَلِكَ خَيْرٌ نَزَلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقْوَمِ ﴿٦٣﴾

64. *Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũtũwĩkĩthĩtye we ta ũtato kwa eki-ma-naĩ.*

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٤﴾

65. *Nĩ mũtĩ ũla ũmeaa uungu wa lia-ya-Mwaki;*

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٥﴾

66. *Na ĩtunda yaw'o yĩilyĩ ta syongo sya nzoka.*

كُلَّهَا كَأَنَّهُ رَدْدُوسُ الشَّيْطَانِ ﴿٦٦﴾

67. *Namo makaya ya w'o na kusũsya mavu moo naw'o.*

فَأَنَّهُمْ لَا يُكُونُونَ مِنْهَا فَائِزُونَ وَمِنهَا الْبُطُونُ ﴿٦٧﴾

68. *Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa lianĩ-ya-Mwaki.*

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٦٨﴾

69. *Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa lianĩ-ya-Mwaki.*

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٩﴾

70. *Ow'o mo meethĩe maaĩthe moo maivĩtya,*

إِنَّهُمْ أَلْقَوْا أَبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٧٠﴾

71. *Na, nĩmeekalaatile maatĩle nyaĩĩ syoo.*

فَهُمْ عَلَىٰ أَثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧١﴾

72. *Na andũ aingĩ mũno ma tene nĩmeekie mavĩtyo mbee woo,*

وَلَقَدْ صَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرَ الْأَوْلِينَ ﴿٧٢﴾

73. *Na Ithyĩ nĩtwamatũmĩte Akaanany'a katĩ woo.*

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّتَدْرِينَ ﴿٧٣﴾

74. Sisyai, Indī, m0min0kīlyo wa asu ala makaaniw'e wai *m0th0ku* ata,
75. Ateo ath0k0mi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala anyuwe.

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَدْرِبِينَ ۝٣٧

بِإِذْنِ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ۝٣٨

LUKU 3

76. Na ow'o Noa nīwatwīkaflile Ithyī, na nī ūsūnglō mūseo mūno wīana ata ūla twamīnengie *mboya yake!*

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحًا فَلْيَعْمُرِ الْمُجِيبُونَ ۝٣٩

77. Na Ithyī nītwamūtangīle we na andū ma nyūmba yake kuma thīnanī mūnene;

وَيَجِئِنَّهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكُذْبِ الْعَظِيمِ ۝٤٠

78. Na Ithyī nītwamūtwīkīthīsyē ūsyao wake now'o wa kūvīta tū.

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ۝٤١

79. Na Ithyī nītwamūtiīle we *syītwāīseo* katī wa nzyawa ila syaatīle ītina---

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمْ فِي الْأَخْيَارِ ۝٤٢

80. Mūuo wīthwe īūlū wa Noa katī wa mbaa andū.

سَلَّمَ عَلَى نُوْحٍ فِي الْعَالَمِينَ ۝٤٣

81. Uu nīw'o Ithyī tūmatuvaa asu ala mekaa ūseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝٤٤

82. Kwa ūla w'o, we aī *Umwe* wa ath0k0mi Maitū ala meetkīlīte.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝٤٥

83. Na Indī Ithyī nītwamanyw'īthīsyē kīw'ū ala angī.

فَمَا أَعْرَفْنَا الْأَخْيَارِ ۝٤٦

84. Na nīw'o, katī wa nguthu yake vai Avalamu;

وَرَأَى مِنْ شَيْعَتِهِ لَأِبْرَاهِيمَ ۝٤٧

85. Yīla we wookie kwa Mwīai wake ena ngoo yīnyivītye.

إِذْ جَاءَهُ رَبُّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۝٤٨

86. Yīla wamūtavīsyē īthe wake na andū make, 'Kīī inyw'ī mūthāithāa nī kyaū?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا عَبَدُونَ ۝٤٩

87. Inyw'ī mūmanthāa movūngū ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe?

أَفَيْقًا إِلَهًا دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ ۝٥٠

88. 'Kieleelo kyenyu nī kyaū īūlū wa Mwīai wa nthī syonthe?

فَمَا ظَنَنْتُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝٥١

89.Na Indī we ekya metho vala ve ndata,

فَنظَرَ نَظْرَةً فِي التُّجُومِ ﴿٥٧﴾

90.Na asya, 'Ow'o Nyie *ndikw'w'a nesa.*'

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٥٨﴾

91.Kwa Ūu mo nīmaumie vala Ūī mamwonetye m̄longo yoo.

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٥٩﴾

92.Na Indī we nīwaendie vala ve ngai syoo na k̄mbithī na asya, 'Inyw'ī nomūīsa?

فَرَاغَ إِلَى إِلِهِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٦٠﴾

93.Inyw'ī mwīna kī Ūndū mŪteŪneena?

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿٦١﴾

94.Na Indī kavindanī kau we ambīlīlīya kwikūna *ngai* na kw'oko kwa aŪme.

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٦٢﴾

95.Na kavindanī kau, *andū* mooka mamwelekele mekalaatīte.

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ﴿٦٣﴾

96.Nake amakūlya, 'Inyw'ī mŪthaihaa ila *inyw'ī ene* mwasŪvītye,

قَالَ اتَّبِعُونِ مَا تَنْحِتُونَ ﴿٦٤﴾

97.'Oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe amŪmbīte *inyw'ī* na wīa wenyu wa moko?

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٥﴾

98.Namo masya, 'Inyw'ī mwakīei kīsuma na mŪimwīkya mwakinī.'

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُيُوتًا فَأَلْفُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٦٦﴾

99.Uu nīw'o mo masŪanīe kŪmwīka naī, Indī lthyī nītwamasonokisyē mŪno.

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٦٧﴾

100.Na Avalamu asya, 'Nyie nīendete kwa Mwīai wakwa, Ūla wīndongoesya Nyie.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيِّئِينَ ﴿٦٨﴾

101.Na Avalamu avoya, 'Mwīai wakwa, nenge nyie *mwana* mŪlŪngalu.'

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٦٩﴾

102. Kwa ūu, Ithyī nītwamŪnengie ūvoo mŪseo wa kŪsyaa mwana.

فَبَشِّرْهُ بِعِلْمٍ حَلِيمٍ ﴿١٠٢﴾

103. Na yīla we weanie nesa eethwa atonya kŪthukŪma nake, amwīa, ame mwana wakwa, nyie nīnonete ndotonī ngīkŪaa we. Kwa ūu, sŪanīa ūndŪ ūkwona ūvoo ūsu! Nake asŪngīa, 'Ame asa wakwa, īka ūndŪ we wīyīaīwe; na Nyie nīngwīthwa nī katī wa asu ala mena ūmīsyoo Ngai enda.'

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئِي إِنِّي أَرَى فِي
الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ
يَأْتِي أَفْعَلُ مَا تُؤْمَرُ سَيَّجِدُ بِكَ إِن شَاءَ اللَّهُ
مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104. Na yīla mo eīī meenyivisye kwa Wendo wa Ngai na we amŪkomya nthī na īvu ūthyŪ wī nthī,

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٤﴾

105. Ithyī nītwamwītie we: 'We Avalamu,

وَنَادَيْنَاهُ أَنِ يَا بَرَهَيْمُ ﴿١٠٥﴾

106. 'Ow'o we nīwīanīsyee ndoto yaku. Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tŪmaīvaa ala mekaa moseo.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٦﴾

107. Yu vate nzika, yaī ītatwa yīyonanītye.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿١٠٧﴾

108. Na Ithyī nītwamwovoisye we na nthembo nene.

وَقَدْ يَنْبَغُ عَظِيمٍ ﴿١٠٨﴾

109. Na īndī Ithyī nītwamŪtiīe syīwa īseo katī wa nzyawa īla syaatīīe ītina.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٠٩﴾

110. 'MŪuo wīthwe īlŪlŪ wa Avalamu!'

سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿١١٠﴾

111. Ūu nīw'o Ithyī tŪmatuvaa asu ala mekaa moseo.

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١١﴾

112. Vate nzika, we aī ūmwe wa athŪkŪmī MaitŪ wītkīlīīte.

إِنَّهُ مِن عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

113. Na Ithyī nītwamŪnengie we ūvoo mŪseo wa īsaaka, Mwathani, na umwe wa ala alŪngalu.

وَبَشِّرْهُ بِإِتِّخَافِ رَبِّكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٣﴾

114. Na Ithyĩ nĩtwanenganie maũathimo ũŵũ wake na Isaaka. Na kuma katĩ wa nzyawa syoo eĩĩ ve eki-ma-nesa aingĩ na ve ũmwe ũla wĩyonanĩtye mũng'endu wĩyĩkaa naĩ we mwene.^{3*}

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اسْحٰقَ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا
بِعَمْرٍا مَحْسُورًا ۗ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ ۗ مُؤْمِنٌ ﴿١١٤﴾

LUKU 4

115. Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Mose na Alũni maũathimo Maitũ.

وَلَقَدْ مَنَّآ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١١٥﴾

116. Na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo eĩĩ na andũ moo kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُفْرِ الْعَظِيمِ ﴿١١٦﴾

117. Na Ithyĩ nĩtwamatetheeisye mo, namo nĩmo maĩ asindi.

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَمَا كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٧﴾

118. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo İvuku yĩvuanĩtwe kwa ũtheu nesa.

وَأَتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَمِينَ ﴿١١٨﴾

119. Na Ithyĩ nĩtwamatongoesye mo nzĩanĩ İla ya w'o.

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٩﴾

120. Na Ithyĩ nĩtwatiie *syĩwa İseo* kwoondũ woo katĩ wa nzyawa İla İyaatĩĩe.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٠﴾

³ *Ndeto İno 'zalim' *ng'endu* kana 'zulm' *ng'endu* ndĩwetawa ta kũmo mana nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. Yİla İandĩkĩtwe na kİeleelo kİĩ yİİngamaa kwa mİthemba yonthe ya wathũki kuma nzĩanĩ İla ya w'o. Onakau ve İeleelo imwe İla İsyonanasya ũtungĩ wa mũvea. Nthĩnĩ wa 35:33 *Al-Faatir*, nİ ũtheinĩ kana Ngai nİwĩkĩĩte katĩ wa athũkũmi Make anyuve, andũ ta asu nİ 'zalmun li nafsihi' ala mekalaa me ang'endu mo ene makyũkita nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nthĩnĩ wa nguthu ota İsu ve asu ala me nthĩnĩ wa nguthu ya ũŵũ asu mawetetwe ta 'muqtasid na saviq bil khairat' 35:33. Ota ũu, mũndũ kwĩyĩfete mwene kwĩka meko maseo no kwenda kİthimo kya ũũmũ na ũng'endu wa mũndũ mwene nthĩnĩ wa İtambya ya mbee ya kaũ wa kİveva. Asu ala mekaa ũu kwoondũ wa Ngai nİ ataĩku İndĩ mawetawa ta 'zalimun İinfsihi' *nũbng'ndu kwoondũ wake mwene*.

121. 'MŪuo wīthwe ūlŪ wa Mose na Aluni.' سَلَّمَ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهُرُونَ ﴿١١﴾
122. Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tūmaīvaa ala mekaa moseo. إِنَّا كَذَلِكِ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾
123. Vate nzika, mo me eī maī katī wa athūkūmi Makwa meetīkīlīte. إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾
124. Na kwa ūla w'o, Elia aī ūmwe wa Atūmwa *ota ūu*, وَإِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤﴾
125. Yīla we wamakūlilye andū make, 'Inyw'I nomūūmūkīa Ngai? إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٥﴾
126. 'Inyw'I mwīmwīkaīla Mbaalī, na kūmūtia ūla Mūmbi Mūseo vyū katī wa ombi, تَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٦﴾
127. 'Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wenyu na Mwīai wa maaiṯhe wenyu ma tene? اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ﴿١٧﴾
128. Indī mo nīmamūtw'īkīṯhisye we ta mūkengani, na vate nzika, mo makaetwe *mbee wa Ngai kumya ūtalo*; فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٨﴾
129. Ateo athūkūmi anyuwe ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٩﴾
130. Na Ithyī nītwamūtiīe *syīwa īseo* katī wa nzyawa ila syaatiīe----- وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٢٠﴾
131. 'MŪuo wīthwe ūlŪ wa Elia na andū make! سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿٢١﴾
132. O'wo, ūu nīw'o Ithyī tūmatuvaa ala mekaa nesa. إِنَّا كَذَلِكِ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾
133. Vate nzika, we aī ūmwe wa athūkūmi Maitū ala meetīkīlaa. إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

134. Na kwa ūla w'o Loto aī ūmwe wa
Atūmwa ota ūu,

وَرَأَى لُوطًا لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾

135. Yīla īthyī twamumisye we na andū
make onthe ma mūsūyī wake,

إِذْ حَاجَّكَ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٣٥﴾

136. Ateo kīveti kīkūū *kīla kyaī* katī wa
ala mekalile *īina*

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَدِيرِينَ ﴿٣٦﴾

137. Na īndī īthyī twamumisye we na
andū make onthe ma mūsūyī wake,

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿٣٧﴾

138. Na vate nzika, inyw'ī nīmūvītīlaa
vakuvī namo kīoko,

وَأَنزَلْنَا سَمَكًا لَمْ يُرَوَّنَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿٣٨﴾

139. Na ūtukū. Nīkī īndī, inyw'ī
mūtamanyaa?

عَلَىٰ وَبِالْبَيْتِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٩﴾

LUKU 5

140. Na kwa ūla w'o, Yona ota ūu, aī
ūmwe wa Atūmwa,

وَرَأَى يُوسُفَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٠﴾

141. Yīla we wasembie ngalawanī īla
yakuŕte mīio;

إِذْ أَتَىٰ إِلَى الْفُلِّكَ الشَّعُونَ ﴿٤١﴾

142. Na we nīwalimanile na ene ala wāī
namo ngalawanī na we aī wa ala mena
wasyo.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿٤٢﴾

143. Na īkūyū nīyamūmelilye we o
akīŕtūla mūtī *we mwene*.

فَأَلْتَقَمَهُ الْمَوْتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٣﴾

144. Na takethwa we ndaī wa asu ala
mamūtaīlaa Ngai,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿٤٤﴾

145. We vate nzika, ethīwa ekalile īvunī
yayo kūvika Mūthenya wa Uthayūūkyo.

لَلَّيْلِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٤٥﴾

146. Na īndī īthyī nītwamwīkisyē we
ūtee vandū vomū, na we aī mūwau;

فَسَبَدْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿٤٦﴾

147. Na Ithyĩ nĩtwameisye OÜngÜ Tolo wake.

وَأَبْنَيْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

148. Na Ithyĩ nĩtwamÜtÜmie we ta MÜtÜmwa kwa andu ngili İana na mbee,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ آلَافٍ أَوْ يُزِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

149. Namu nĩmeetĩkĩlile; kwa Üu, Ithyĩ nĩtwamanengie kyaÜya kwa İvinda.

فَأَمَّاؤَا فَاتَّعْنَهُمْ إِلَى جَانِبٍ ﴿١٤٩﴾

150. Yu makÜlye mo kana Mwİai waku ena eİtu oyİla mo mena ivİsİ.

فَأَسْتَفْتِيهِمُ الرِّبَاَ الْبَنَاتُ وَ لَهُمُ الْبُتُونُ ﴿١٥٠﴾

151. Mo maİ ngÜsİ yİla Ithyĩ twamombie alaİka me aka?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَ هُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

152. IsÜvİei, ow'o nİ nthİnİ wa ÜvÜngÜ woo yİla mo maasya,

أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ أِنْفِكِهِمْ يَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

153. 'Ngai Mwene Vinya W'ontho nÜsyaİte syana;' namo vate nzika, nİ akengani.

وَلَدَّ اللَّهُ وَ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

154. We anyuvİte syana sya eİtu kÜvİta sya ivİsİ?

أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٤﴾

155. Inyw'İ mwİna kİ? MÜtusaa ata inyw'İ ?

مَا لَكُمْ تَتَّبِعُونَ كَيْفَ تَخْلُقُونَ ﴿١٥٥﴾

156. İndİ inyw'İ nomÜkasÜanİa?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾

157. Kana, inyw'İ mwİna mwİao mütheu?

أَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُبِينٌ ﴿١٥٧﴾

158. Umİlyai İndİ İvuku yenyu ethwa mwİ ma w'o.

فَأَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتِنَا أَنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿١٥٨﴾

159. Na mo mawetaa ndÜÜ sya mükaufİ katİ Wake We na Mayini, oyİla Mayini nİmesİ nesa vyÜ kana mo onamo makeetwa mbee Wake.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْجَنَّةِ نَسْبًا وَ لَقَدْ عَلِمْتِ الْجَنَّةُ أَنَّهُمْ لِحَضَرُونَ ﴿١٥٩﴾

160. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũtheu na E-vaasa na ila mo mamwĩananasya We nasyo.

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٦٠﴾

161. Indĩ athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe *mayĩkaa Ou*.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٦١﴾

162. Nĩw'o, inyw'ĩ na ila mũthaitaaha-----

فَأَنْتُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦٢﴾

163. Vatiĩ ũmwe wenyu ũtonya kũmũthyoekya *ona ũmwe* akamũlea We.

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفِتْنِينَ ﴿١٦٣﴾

164. Ateo ũla we ũkavya lianĩ-ya-Mwaki.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٤﴾

165. *Na alaĩka measya*, 'Na vai ũmwe waitũ ũte vandũ wiĩtwe.

وَمَا مَنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿١٦٥﴾

166. 'Na nĩw'o, Ithyĩ twĩ asu ala maũngamaa mĩthĩfanĩ kwĩfanana na ivĩla.

وَرَأَى النَّحْنَ الضَّالِّفُونَ ﴿١٦٦﴾

167. 'Na Ithyĩ ow'o, twĩ na Ivuku *ta yĩla* ya andũ ma tene,

وَرَأَى النَّحْنَ السَّيِّحُونَ ﴿١٦٧﴾

168. Namo vate nzika, maasya,

وَرَأَى كَانُوا يَقُولُونَ ﴿١٦٨﴾

169. 'Kethwa ithyĩ twaĩ na Ivuku *ta yĩla* ya andũ ma tene,

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٩﴾

170. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa twĩ athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

لَكِنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٧٠﴾

171. Indĩ *yĩla yo yamavikĩa mo* nimaleaa kũyĩtĩkĩla, Indĩ o mĩtukĩ makamanya.

فَكْفُرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧١﴾

172. Na vate nzika, ndeto Yaitũ nĩyumaallte ĩkĩmanenge ndafa athũkũmi Maitũ, Atũmwa.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٢﴾

173. Asu vate nzika, nĩmo makatetheew'a'

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٣﴾

174. Na kana no nguthu Yaitū ya ita
Ikasinda vate nzika.

وَأَنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٣٤﴾

175. Kwa ūu we uma vala maī kwa
Ivinda.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ كَيْتَ جِينٍ ﴿٣٥﴾

176. Na we masyaāīsyē, nūndū o mītūkī
mo makoona.

وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿٣٦﴾

177. Nī ūsililo Witū Indī, mo mekwenda
kūkalaata?

أَفَبِعَدَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٣٧﴾

178. Indī ylla w'o wītheea vu nza kwoo,
kīkeethwa kī kīoko kīthūku kwa asu ala
makaaniw'e.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٣٨﴾

179. Kwa ūu, we uma vala maī kwa
Ivinda.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِينٍ ﴿٣٩﴾

180. Na we masyaāīsyē, nūndū o mītūkī
mo makoona.

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿٤٠﴾

181. Mwīai waku nī Mūtheu, Mwīai-Wa-
Ndafa na ūtonyi, ūlū mūno mbee wa
kīla mo mawetaa.

سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٤١﴾

182. Na mūuo wīthwe ūlū wa Atūmwa!

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٢﴾

183. Na ndafa syonthe nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa nthī
syonthe.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

سُورَةُ صَّ مَكِّيَّةٌ (٢٨)

SAAD

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usŵtwa nŵi ŵlau,
Usŵtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Saad. *Ngai-Wa-W'o*. Nŵiŵita na
Kulani, ŵla yusŵite motao, yo nŵi ndeto
Yaitŵi mbuany'e.

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ②

3. Indŵi asu ala matetkŵilaa *malikŵe nthŵi*
wa Ūng'endu wa ŪvŪngŪ na Ūmaitha.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَذَابٍ وَشِقَاقٍ ③

4. Nŵi nzyawa syŵana ata ila syaŵi mbee
woo Ithyŵi tŵsyangŵite! Mo nŵi maŵie
makŵiya *Ūtethyo*, Indŵi yo yŵtyaŵi ŵvinda ya
kŵusemba na kŵkŵa.

كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مَنْ قَدَرْنَا فَمَنَّا ذُرِّيَاتُ ④

جَيْنَ مَنَاصِبٍ ⑤

5. Namo nŵi maseng'aa nŵi kana
Mŵkaanany'a nŵi mavikŵe mo kuma katŵi
woo ene; na alei maasya, 'ŵŵ nŵi mŵoi,
mŵkengani mŵnene.

وَعَرَبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكٰفِرِينَ ⑥

هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ⑦

6. We aseŵvŵtye ngai nthŵiŵi wa
ŵmwe? Kŵi nŵi w'o, nŵi kŵndŵi kŵeni mŵno
vyŵ kŵla ithyŵi twaaŵw'a.

أَجْعَلِ الْاِلٰهَةَ الْاِلٰهًا وَاِحْدًا ۗ اِنْ هٰذَا اِلَّا سَمِيٌّ ⑧

عِبَادٌ ⑨

7. Na vau, atongoi moo *nŵi makaananiŵe*
maimataa ma, 'Endai mŵkaikwate
mŵŵmŵtye ngai syenyu. Kŵi nŵi kŵndŵi
kŵkwendeka mŵno.

وَاَنْطَلَقَ الْمَلٰٓئِكَةُ مِنْهُمُ اَنْ اَمْشُوا وَاَصْبِرُوا عَلٰى ⑩

اِهْتِكُمُ ۗ اِنْ هٰذَا اِلَّا سَمِيٌّ يُرَادُ ⑪

8. Ithyŵi tŵyaaŵw'a kŵndŵi ta kŵi nthŵiŵi
wa ndŵiŵi ngŵi ona Indŵi. Kŵi ti kŵndŵi
ateo no ŵvŵngŵ.

مَا سِعْتَنَا بِهٰذَا فِي الْاٰخِرَةِ ۗ اِنْ هٰذَا اِلَّا ⑫

اِخْتِلَافٌ ⑬

9. Kyaŵ, we nŵi we katŵi waitŵi ithyonthe
ŵla ŵtheew'e ŵtao?' Aiee, mo mena
nzika ŵŵŵ wa ŵtao Wakwa. Aiee, Indŵi
mo maiambŵte kŵsama ŵsifŵlo Wakwa.

ۗ اَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۗ بَلِ هُمْ فِي شَكٍّ ⑭

فَنْزُورِي ۗ بَلِ لَنَأَيَّدَنَّ قَوْلًا عَدَابٌ ⑮

10. Mo mena inandũ sya tei wa Mwĩai waku, Mwene-Vinya, ũla Mũnengani-Mũnene?

أَمْرَعِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ﴿١٠﴾

11. Kana ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nĩ woo? Kwa ũu, maeke mo mambate na nzĩa *ila syoo mekwona*.

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا؟ فَلْيَنْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴿١١﴾

12. *Mo nĩ* nguthu kuma katĩ wa anyanyae moo ala makalũngw'a vaa.

جُنْدٌ مَا هُنَا لِكَ مَهْرُومِينَ الْأَحْزَابِ ﴿١٢﴾

13. Na mũno ota mbee woo andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Valao, mwĩai wa ekali ma maemanĩ, nĩmaleete.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ﴿١٣﴾

14. Kwa ũu mbaĩ ya Athamũti, na andũ ma Loto, Na atũi ma Kĩthekanĩ-----ii syaĩ nguthu ila syaminiwe Imwe syonthe vyũ

وَتَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ أُولَئِكَ الْأَحْزَابِ ﴿١٤﴾

15. Onthe vate kũtiala *Omwe* nĩmamaleile Atũmwa, ũu ũsilũlo Wakwa nĩweethĩwe okũvika wĩanfe.

﴿١٥﴾ إِنَّ كُلَّ إِلَّا كَذِبًا أُرْسِلَ فَحَقَّ عِقَابٌ ﴿١٥﴾

LUKU 2

16. Mo mayetelee ateo mbu Imwe yũtwe ũla nthĩnĩ wayo vate ũvinda Inengane.

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَّا لَهُمْ مِنْ نِوَابٍ ﴿١٦﴾

17. Mo maasya 'Mwĩai waitũ tũkalaatĩle ithyĩ kĩlungu kitũ *kya ũsilũlo* mbee wa Mũthenya wa kũtala.'

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا وَظَنَّا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

18. Ithwai na ũmĩsyo na maũndũ ala mo maneena, na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Ndaviti, *mũndũ wa maũonyi maingĩ*; vate nzika, we nĩwamwelekelaa Ngai mavinda onthe.

إِصْرٍ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَأَذَكَ عَبْدَنَا دَاوُدَ وَالْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٨﴾

19. Ithyĩ nĩwatumie iĩma ¹* imwĩw'a we.
Syo nĩsyatanĩe ndaĩa sya Ngai vamwe
nake we kũituka na syua yĩyuma.

20. Na Ithyĩ nĩtwainyivisye nyũnyi
kwoondũ wake syũmbanĩtw'e vamwe:
syonthe nĩsyamũsyokeie we.*

21. Na Ithyĩ nĩtweekĩe ũsumbĩ wake
vinya, na twamũnenge we ũĩ na umya
wa ũtw'io.

22. Na ũvoo wa akaananĩ nũkũvikĩĩte
we yĩla mo mambatie ũũũ wa ngũka
ya nyũmba yake?.

23. Yĩla mo malikile vala ve Ndaviti, na
we nĩwamakĩaa mo. Namu mamwĩa,
'Ndũkakĩe. Ithyĩ twĩ akaananĩ eĩĩ,
ũmwe waitũ nũmũvĩĩsye ũla ũngĩ; kwa
ũu, sila katĩ waitũ na ũlũngalu, na
ndũkathũke kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o na
tũtongoesye nzĩanĩ ĩla ya w'o.

24. 'Uũ nĩ mwanaa mwaitũ; we ena
malondu maka mĩlongo kenda na kenda,
na nyie nĩna ĩlondu yĩmwe ĩka. Indĩ we
easya, 'nenge yu yaku.' Nake
nũnũngĩlya vinya na ũneeni wake.'

25. Na Ndaviti asya, 'Vate nzika, we
nũkũvĩĩsye we kũkwĩtya ĩlondu yaku yĩ
yĩmwe ongeleele ala make. Na nĩw'o
anyanya aingĩ nĩmeyĩananasya mũndũ

¹*Ndeto ĩno 'jibal' iĩma nĩtonya kũneeniwa mũndũ
wa mbaĩ yekalaa iĩmanĩ ĩla yasindĩtwe nĩ Ndaviti
kaũnĩ, na ota ũu nĩtonya kũweta 'ũthw'ii wa
syĩndũ ĩla syĩnzawa nthĩ mines ĩla syaumbũkĩe
ĩvĩndanĩ yake.

*Ndeto 'attair' nyuryi nĩ andũ mena ĩnengo sya
mwanya ala maũũkaa ũũũ mũno na nĩhwau ũũũ
wa maendeo moo.

إِنَّا نَحْنُ رَبُّ الْجِبَالِ مَعَهُ يَسْبِغْنَ بِالْعَسِيِّ وَ
الإِشْرَاقِ ⑤

وَالْقَلِيمِ مَحْشُورَةً كُلُّ لَهُ أَوَّابٌ ⑥

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَاهُ الْهِكْمَةَ وَفَصَلَ
الْخِطَابِ ⑥

وَهَلْ أَمَّاكَ نَبُؤُا الْخَصْمِ إِذْ تَسُوْرُوا الْبِحْرَابِ ⑦

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَحْفَظْ
خَصْمِيْنَ بَنِي بَعْضُنَا عَلَى بَعْضِنَا فَاحْكُم بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعْ طَرَفًا وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الْقَرَارِ ⑧

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعَجَةً وَقَدْ
نَعَجَةٌ وَأَجْدَةٌ فَ قَالَ آكُلِيْنَهُمَا وَعَزَّوْنِي
فِي الْخِطَابِ ⑥

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَى نَعَاجِهِ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْتَغِيْنَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ

na ūla ūngī, ateo ala mamwītkīlaa Ngai na kwīka mawīa maseo; Indī asu nī avūthū.’ Na Ndaviti nīwoonie kana Ithyī nītwamūtātīte we, kwa ūu, we nīwētisiye ūekeo wa Mwīai wake, na avalūka nthī akīthaita na nīwamwelekele *We*.

26. Kwa ūu, Ithyī nītwamūekeie we ūu, na ow’o we aī na mwīkalo wa kūthengeanīa Naitū na vandū vaseo mūno vyū.

27. ‘We Ndaviti, Ithyī nītūtw’kīthītye we kwīthwa mūtongoi tūlū wa nthī; kwa ūu, we matw’īte andū na ūlūngalu, na ndūkaatīte wendi mūthūku, ndūkese kūkwathūkyā we ūtee wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W’onthē.’ Vate nzika, asu ala maendaa ūtee kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W’onthē makeethwa na ūsililo mwai, nūndū mo nīmoolilwe nī Mūthenya wa ūtalo.

LUKU 3

28. Na Ithyī tūisyūmbīte itū na nthī na syonthe ila syī katī wasyo mana. Usu nī woni wa asu ala matetkīlaa. Woo, Indī, kwa alei nūndū wa ūla Mwaki.

29. Ithyī Indī, tūkameka ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo ūndū ūmwe na ala mekaa mothyoe ku tūlū wa nthī? Ithyī tūkameka ala alūngalu ta ala aathe?

30. *Yī nī* Ivuku yīla Ithyī tūūvuanīsiye we, yusūitwe nī maūathimo, nīkana mo matonye kūmīśūanīa Mīsoa yayo, na kana asu ala manengetwe ūmanyi matonye kūśūvīa.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ
وَقُلْ دَاوُدُ إِنَّمَا قَتَلْتُهُ فَأَسْتَغْفِرُ رَبِّيَ وَخَرَرَاكَعَا
وَأَنَابَ ۝٢٦

فَعَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ
مَآبٍ ۝٢٧

يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ الْحِسَابِ ۝٢٨

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ۝٢٩

أَمْ يَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ يَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۝٣٠

كَيْتَبُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَ
لِيَتَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ۝٣١

31.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Ndaviti Solomoni ũla wai mũthũkũmi mũseo vyũ. We nĩwatwelekelaa *Ithyĩ* mavinda onthe.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ
أَوَابٌ ﴿٧٦﴾

32.Ivinda yĩla mbalasi syaetiwe mbee wake ĩya wĩoo ila syaĩthĩw'e na mũĩthĩlye mũseo mũno, na mbũthũ kwa kũsemba,

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُفُ الْجِيَادِ ﴿٧٧﴾

33.We aisye, 'wendo wa mbalasi nĩ mũnene mũno kwakwa nũndũ syo nindilikanasya nyie Mwĩai wakwa. Kwa ũu, we nĩwekalile kũvika syathelekelya ĩtina wa tũtũ.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عِنْدَ ذِكْرِ رَبِّي
حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٧٨﴾

34.We aisye, 'Itũngei vaa nĩ nyie,' ĩndĩ we nĩwambĩĩĩlye kwivũũangya maũũ *masyo* na ngingo *syasyo*.

رُدُّهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالْسُوقِ وَالْإِنخَاقِ ﴿٧٩﴾

35.Na Ithyĩ nĩtwamũtatie Solomoni na twaiĩĩla ĩũũ wa kĩvĩla kyake kya ũsumbĩ mwĩĩ *tũ*. Na ĩndĩ we nĩwamwelekele Ngai, *akĩmantha tei Wake*.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَانَ عَلَى كُرْسِيِّهِ
جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٨٠﴾

36.Akyasya, Mwĩai wakwa, nenge nyie ũekeo na ĩĩĩla ũsumbĩ ĩũũ wakwa ũla ũtakamwafĩla ũmwe ona wĩva ĩtina wakwa. Vate nzika, We wĩ Mũlau mũno vyũ.'

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغُ لِأَحَدٍ
مِنَ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨١﴾

37.Kwa ũu, Ithyĩ nĩtwatumie ew'ĩka nĩ kĩseve, kĩkĩuutana kĩ kĩuu kwa mwĩlao wake okw'onthe kũla we wendaa kũthi,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءَ حَيْثُ
أَصَابَ ﴿٨٢﴾

38.Na mamũndũ manene, *mĩthemba yonthe* ya aaki na athambĩ,

وَالشَّيْطَانَ كُلَّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ ﴿٨٣﴾

39.Na angĩ movetwe na mbĩngũ.

وَأَحْرِينَ مُقَرَّبِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٨٤﴾

40.'Uo nĩ mũthĩnzĩo Witũ----kwa ōu nengane mana, kana wĩkale naw'o – vate kũtala.'

هَذَا عَطَاؤُنَا فَأَمْنٌ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ③

41.Na ow'o we aĩ mwĩkalonĩ wa kũthengeanfa Naitũ na vandũ vaseo mũno.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنَ مَّآبٍ ③

LUKU 4

42.Na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Yovu, yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Satani nũthĩnĩtye nyie na wĩla mũmũ na woo mwingĩ.'

وَإِذْ كُنَّا عِبْدًا لِآيُوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسْرُورٌ
الشَّيْطَانُ بِبُصْبٍ وَعَدَّآبٍ ③

43.'Ithing'ĩsye kwambata kĩĩma kyaku. Vaa ve kĩw'ũ kĩthithu kya kũthamba na kya kũnyw'a.'

أَلْقَىٰ بِرَحْلِكَ هَذَا مُغْتَسِلٌ بَارِدٌ وَشَرَّابٍ ③

44.Na Ithĩĩ nĩtwamũnengie we andũ ma nyũmba yake na angĩ mailĩĩ ta mo vamwe namo *kwa nzĩa ya* tei kuma Kwitũ, na ta ōlilikany'o kwa andũ ala mena ōmanyi.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا
وَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ③

45.Na Ithĩĩ nĩtwamwĩie we, 'Osa tũũvonge tũũmũ kw'okonĩ kwaku ōvĩ mũĩma na ōkĩkũna *we mwene* natw'o, na ndũkanange wĩvĩto waku.' Ow'o, Ithĩĩ nĩtwamwonie we e mũmũĩsya. We aĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. Vate nzika, we nĩtwamwelekela *Ngai* mavinda onthe.

وَحَدَّ بِيَدِكَ ضِعْفًا فَأَضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُثْ
إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ③

46.Na lilikanai athũkũmi Maitũ Avalamu na Isaka, na Yakovo, andũ ma ōtonyi na woni.

وَإِذْ كُنَّا عِبْدًا لِإِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي
الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ③

47.Ithĩĩ nĩtwamanyuvie mo na mũno mũno mamalilikany'e andũ tũũ wa ōtũo wa Itunĩ.

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذَكَرْنَاهُ الْدَّارِ ③

48. Na kwa ūla w'ō, mo me mbee wa metho Maitū kafī wa ala anyuve *na ala* aseō mūno vyū.

وَأَتَاهُمْ عِنْدَنَا لَبَنَ الْمُصْطَفَيْنِ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

49. Na lilikanai Isumaeli, na Elisa, na Esikieli *Dhul-Kifl*; na onthe maī ma ala aseō vyū.

وَأَذْكُرُ اسْمَيْعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكُفْلِ وَكُلَّ مَنِ الْأَخْيَارِ ﴿٤٩﴾

50. Uū nī ūlilikany'o. Na ala alūngalu vate nzika, makeethwa na vandū vaseō vyū va kūsyoika:

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنِ الْمُنْتَفِينَ لِحُسْنِ مَآبٍ ﴿٥٠﴾

51. Mīūnda ya Tene W'onthe mbing'lo syayo ivingūitwe kwoondū woo,

جَنَّتِ عَدْنٌ مَفْتُوحَةٌ لَهُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٥١﴾

52. Maīte mūto vau nthīnī; navo makeetasya matunda kwa *Ūtanu* ala mo *makendaa* kwa wingī na kyaūnyw'a.

مُتَكِينِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَأْكِهِ كَثِيرَةً وَشَرَابٍ ﴿٥٢﴾

53. Na vamwe namo vakeethwa *iveti ntheu*, iikumany'a mothyū masyo, atindany'a ma mūika ūmwe.

وَعِنْدَهُمْ قَصْرٌ طَّرْفِ آتْرَابٍ ﴿٥٣﴾

54. Uu nīw'ō inyw'ī mōkwathwa kwoondū wa Mūthenya wa ūtalo.

هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

55. Nīw'ō, kīī nī kyaūya Kitū kīla kītakanangīka ona īndīī.

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَائِدٍ ﴿٥٥﴾

56. Kīī nī *kwoondū wa etīkīli*. Indī kwa mbaa matū ve vandū vathūku mūno va kūsyoika.---

هَذَا وَإِنِ لِلظَّالِمِينَ لَشَرٌّ مَآبٍ ﴿٥٦﴾

57. Ngiena, vala mo makavīla. Nī vandū vathūku ata īndī va kūthūmūa!

جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا فَيَنْسُوا إِلَيْهَا ﴿٥٧﴾

58. Uū nīw'ō mo *makethwa naw'ō*. Kwa ūu, eka mo makīsame: kīw'ū kītheūkīte na kyaūnyw'a kīthithu mūno vyū na kīūnyunga naī.

هَذَا فَلْيُقْوِهِ جَيْمٌ وَغَسَّاقٌ ﴿٥٨﴾

59. Na *mũhemba ĩngĩ ya mosĩĩlo* angĩ me kĩvathũkany'o mailyĩ ta asu.

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا ﴿٥٩﴾

60. 'Ino nĩ nguthu *yenyu ĩla inyw'ĩ* mũsebanĩtye nayo, *inyw'ĩ atongoi ma mawathavu.* Vai ũthokyo kwoo. Nokũvika mo mavye nthĩnĩ wa Mwaki.

هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَضِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ أَنْهُمْ صَالُوا النَّارَ ﴿٦٠﴾

61. Namo makaasya, 'Aiee, *Inyw'ĩ* niyw'ĩ mwatũseũvĩsye maũndũ aa. Kwa ũu, nĩ vandũ vathũku mũno ata va kũthũmũa!'

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَّوؤُا لَنَا فَيَسِّرْ لَنَا الْقَرَارَ ﴿٦١﴾

62. Mo ota ũu makaasya, 'Mwĩai waitũ, ũla w'onthe ona wĩva watũseũvĩsye maũndũ aa ĩndĩ mwongele ũsilĩlo kũndũ kwĩĩ Mwakinĩ.'

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِذَّةً عَلَّا بَأْضَعًا فِي النَّارِ ﴿٦٢﴾

63. Namo makaasya, 'ĩndĩ ko kwĩkĩkĩte ata kwitũ ũndũ tũteũmona andũ ala twamatalaa katĩ wa ala athũku?'

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنْ الْأَشْرَارِ ﴿٦٣﴾

64. 'Kana nũndũ ithyĩ twamatw'ie ma kũvũthw'a vate kĩtumi kana nĩ metho maitũ mate ũmona?'

اتَّخَذُوا لَهُمْ سَخِرَاتٍ أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ﴿٦٤﴾

65. Nĩw'o, ũu nĩ w'o---kũkaananĩa vamwe kwa andũ ma Mwakinĩ.

إِنَّ ذَلِكَ لَحَى تَخَاصُمِ أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٥﴾

LUKU 5

66. Asya, 'Nyie nĩo Mũkaanany'a tũ; na vai Ngai ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, ũla-ũmwe, ũla Mũnene vyũ.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٦﴾

67. 'Mwĩai wa matu na nthĩ, na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo syelĩ, ũla-Wĩ-Vinya, ũla Mũc kanfi-Mũnene.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٧﴾

68. Asya, 'Nĩ ũvoo mũnene,

قُلْ هُوَ تَبَوَّأَ عِظِيمٌ ﴿٦٨﴾

69.'U la inyw'Ŧ műkűalyűka műŦiŦe.

انْتَمَ عَنْهُ مَعْرُضُونَ ﴿٥٩﴾

70.'Nye ndyaŦ na űmanyi wa űmbano műnene yŦla mo maneenanasya Ŧűűű waw'o katŦ woo ene,

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَائِكَةِ إِذْ اجْتَمَعُوا ﴿٦٠﴾

71.'IndŦ kŦla nye nŦvuanŦw'e nŦkana nye nŦ Műkaanany'a wŦyonanŦye űtheinŦ.'

إِنْ يَتُوحَىٰ إِلَىٰ إِلَّا أَنَّا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٦١﴾

72.YŦla MwŦai waku wamatavisye alaŦka, ngiŦŦye kűMűmba műndű kuma yűmbanŦ,

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ ﴿٦٢﴾

73.'Na IndŦ Nye namina kűműmba, na kűműseűvya vyű na kűműveveea veva Wakwa nthŦnŦ wake, inyw'Ŧ valűkai nthŦ mwŦna wŦnyivyo kwake.'

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٦٣﴾

74.Kwa űu, alaŦka nŦmeeniyivisye onthe vamwe.

سَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٦٤﴾

75.IndŦ Ivilisi ndaaŦka űu, we nŦweekathŦŦe, na we aŦ wa asu ala maleile kwŦŦkŦla.

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٥﴾

76.Ngai aisye, 'We Ivilisi, nŦ kyaű kŦűsiŦŦe we kűmwŦnyivŦsya űla Nye nűmbŦte na moko Makwa eiŦ? WŦkŦte űu nŦ ngűűű kana ow'o we wŦ wa ala ataŦku?

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ اسْتَكْبَرْتَ أَفَرَأَيْتَ مِنْ أَعْلَافٍ ﴿٦٦﴾

77.We aisye,'Nye nŦ műseo kűművŦta we. We űmbűmbŦte nye na mwaki nake We űműmbŦte na yűmba.'

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٦٧﴾

78.We aisye, 'Uma vaa IndŦ, nűndű vate nzika, we wŦ műlee.

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَاجِعٌ ﴿٦٨﴾

79. Na vate nzika, kŕumo Kyakwa kŕkeethwa ũũũ waku we kũvika mũthenya wa ũtw'io.'

وَرَأَىٰ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٥١﴾

80. Nake aisye, 'Mwŕai wakwa, nenge ũvinda ũndŕ, kũvika yŕla mo makathayũũkw'a.'

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٥٢﴾

81. Ngai amwŕa, Kwa Őla w'o we wŕ kafi wa ala manengetwe ũvinda,

قَالَ فَأَتَاكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٥٣﴾

82. 'Kũvika mũthenya wa ũvinda yŕla yŕtw'ŕtwe.'

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٥٤﴾

83. We aisye, 'Nye nŕŕvŕta na vinya Waku, Nye vate nzika, ngamathyoekya mo onthe,

قَالَ فِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾

84. 'Ateo athũkũmi Maku anyuve kafi woo.'

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٥٦﴾

85. Ngai aisye, 'ũndŕ ũ-w'o nŕ, na Nye nŕneena w'o,

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ﴿٥٧﴾

86. 'Kana vate nzika, ngausũsya ũa-ya-Mwaki naku we na vamwe na asu ala makũatŕŕaa we, inyw'onthe vamwe.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّن تَتَّبَعُكَ مِنْهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٨﴾

87. Asya, 'Nye ndiũmwŕtya inyw'ŕ ũtuvi ona yŕva nũndũ wa ũũ, ona nye ndi ũmwe wa asu ala menenevasya.

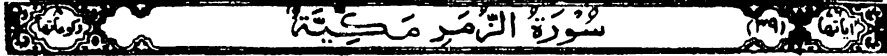
قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٥٩﴾

88. Ti kŕndũ ũndŕ nŕ ũlilikany'o kwa mbaa andũ onthe.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٦٠﴾

89. 'Na inyw'ŕ vate nzika, mũkamanya ũvoo wa w'o ũtina kwa ũvinda ũvũthũ.

بِئْسَ مَا تَحْتَسِبُ نَبَأَ بَعْدَ جِئِنٍ ﴿٦١﴾

AL - ZUMAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Uvuaný'o wa Ivuku yíí umíte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-wí-
Vinya, Ula Múf.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ٢

3. Vate nzika, ní Ithyí Ala túvuanítye
Ivuku yíí kwaku vamwe na w'o; kwa úu
múthaithe Ngai Mwene Vinya W'onthe,
wínenganíte múkíítoní waku Kwake na
útkííku w'onthe.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا
لَهُ الدِّينَ ٣

4. Ithukíísyeyi, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka no We wafíítwe ní wíwi
múkííku. Na asu ala mosaa asúví angí
útee wake maasya, 'Ithyí
nífúmathúkúmaa níkana matúthengeesyeyi
vakuví na Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akasila katí woo íúúú wa maúndú ala mo
mavathúkanganíaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamútongoeasya úla we ní múkengani,
útatúngaa múvea.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ
دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا تَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى
اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ٤

5. Takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe níwendete kwíyosea mwana
We-Mwene, We ethwa anyuvíte úla We
wendaa kuma katí wa ala We úmbaa. Ní
Mútheu We! We ní Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe, Músumbúki.

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَخْطَفُ مَتَا يَخْتَفُونَ
مَا يَشَاءُ سَجِينَةٌ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ٥

6. We níwoombie matu na nthí kwílanana
na mavata ma úí. We atumaa útukú
úvw'íka múthenya na akatuma
múthenya úvw'íka útukú. Na We

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يَكُونُ اللَّيْلَ عَلَى
النَّهَارِ وَيَكُونُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَ

nūvinyīſſe syua na mwei; kīla kīmwē
kīſſiſſe nzīa yakyo kūvika ſvinda yīla
yītw'ītwe. Ithukīſſyeyi, nī We eweka Ula
-Wī-Vinya, Mūekanīa-Mūnene.

7. We amūmbie inyw'ī kuma mūndūnī
ūmwē; na īndī kuma vau We
nīwaseūvisye mūtindany'a; na We
nūtheetye kwoondū wenyu ng'ombe
nyaanya iſſi iſſi. We amūmbaa inyw'ī
nthīnī wa mavu ma maa-nyinyia menyū,
kyūmbe ſtina wa kyūmbe, nthīnī wa
makundo atatū ma kīvindu. Uū nī We
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai
wenyū. Usumbī nī wake. Vai Ngai
ateo We. Indī inyw'ī mwīalyūlwa
nakū?

8. Ethwa inyw'ī mūi na mūvea, vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyanīſſyē-We-Mwene
atamwīkwatīſſyē inyw'ī. Na We
ndendeeaw'a nī kūlea kūtūnga mūvea
kwa athūkūmi Make. Indī inyw'ī
mwoonany'a ūtūngi wa mūvea, ūu
now'o We wendaa kuma vala mūī. Na
vai mūkui wa mīio ūkakua mūio wa
ūngī. Na Indī kwa Mwīai wenyū
nokw'o ūalyūko; na We
akamūmanyīthya inyw'ī maūndū ala
mweekaa. Na vate nzika, We nūmesī
nesa vyū maūndū ala mavithītwe nthīnī
wa ithūi.

9. Na yīla thīna wamūkwata mūndū,
nūmwīlīlīlaa Mwīai wake, ena wīlīlo
Kwake. Na Indī, yīla We wamwīw'īa
īnee kuma Kwake-Mwene, nīūlawa nī
ūndū ūla we ūnamūvoyeaa mbee, na
nīwambīlīlīlasya kūmūseūvīſſyā Ngai
Mwene Vinya W'onthe atindany'a angī

الْقَمَرَ كُلِّ يَجْرِي لِجَلِّ مَسْمَى الْاَهُوَ الْعَزِيْزُ
الْغَفَّارُ ①

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَنِيَّةً أَزْوَاجًا يَخْلُقَكُمْ
فِي بَطْنٍ مِنْ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِيهِ
ظُلُمَاتٌ ثَلَاثٌ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ قَآئِي تَصَمُّوْنَ ①

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ
الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ①

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوًّا
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَعْيُنِ
النَّارِ ①

nġkana amathyoekye and0 kuma nzġanġ Yake. Asya, 'Itandġthġsye we mwene na 0lei waku kwa kavinda kanini; we vate nzika, wġ mwġkali-wa-Mwakinġ.'

10. We 0la 0voyaa enenganġte kwa Ngai nthġnġ wa masaa ma 0tuk0, eval0kġtye nthġ we mwene na a0ngeme, na 0kġaa ġtu na wġkwatasya ġnee ya Mwġlai wake, nġ 0nd0 0mwe na 0la 0tekaa 0u? Asya, 'Asu ala mesġ na ala matesġ nġmatonya kwġthwa 0nd0 0mwe?' Nġw'o ala mena 0mġsyo makeethwa na ġtupi yoo vate kġthimo.'

LUKU 2

11. Asya, 'ġnyw'ġ ath0k0mi Makwa, ala mwġtkġlaa, M0kġei Mwġlai wenyu. Ve 0seo kwa asu ala mekaa 0seo nthġnġ wa thay0 00. Na nthġ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yġna 0thei. Nġw'o ala mena 0mġsyo makeethwa na ġtupi yoo vate kġthimo.'

12. Asya, 'Nġw'o, Nyie nġnġyġafwe k0m0thaitha Ngai Mwene Vinya W'onthe, nġ m0ġkġku Kwake nthġnġ wa ndġni.

13. Na Nyie nġnġyġafwe kwġthwa wa mbee wa asu ala menenganae *kwake*.'

14. Asya, '0w'o Nyie nġng0kġa, ethwa nġng0lea k0mwġw'a Mwġlai wakwa, 0silġlo wa m0thenya 0la m0nene.'

أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَمَّا الْيَلِّ سَاجِدًا وَقَابِلًا يَتَّخِذُ
الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ۝

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُؤْتِي الضُّعِفُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۝

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ۝

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمِ
عَظِيمٍ ۝

15. Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla Nyie nthaihaa, nĩ mũĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa ndĩni yakwa.

قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۝

16. 'Kwa ūu, thaitai kĩla mũkwenda ūtee Wake.' Asya, 'vate nzika, ala makethwa na wasyo Mũthenyanĩ wa UthayŪũkyo nĩ ala manangaa mathayŪ moo na ala *maminaa* andũ moo. 'Isũvĩei! Ūsu vate nzika, ūkeethwa wasyo wĩyonanĩtye.

فَاعْبُدْ مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلِ إِنَّ الْخَيْرَ فِي
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
إِلَّا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝

17. Mo makeethwa na ngunĩko sya mwaki ūlũ woo, na ngunĩko *iilyĩ* ta isu uungu woo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmakaanasya athũkũmi Make kwoondũ wa ii. 'Kwa ūu, inyw'ĩ athũkũmi Makwa! Ngĩei Nyie Nĩnyioka.'

لَهُمْ مِنْ قَوْمِهِمْ طَلْفٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ
ظُلْمٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ يَبَادِرُ مَا تَجْرُونَ ۝

18. Na asu ala mevathanaa na ngai sya ūvũngũ maikese kwithaita syo na kũmwelakela Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ve ūvoo mũseo kwoo. Kwa ūu, matavyei athũkũmi Makwa ūvoo mũseo.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأُولُوا
إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِيئْتَهُمُ عِبَادٌ ۝

19. Ala methukĩasya Ndeto na makĩatĩĩa ila nzeo syayo. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatongoesye, na nĩmo andũ ala mena ūmanyi.

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ هُدُوا لِمَنْ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَبْوَابِ ۝

20. We ūla, ĩndĩ, ūtwio wa ūsilĩlo waĩĩite nĩ kũmũvikĩa *nĩwaĩĩe nĩ kũtangĩĩwa?* We nũtonya kũmũtangĩĩa ūla wĩ nthĩnĩ wa Mwaki?

أَفَسَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كِتَابٌ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنذِرُ
مَنْ فِي النَّارِ ۝

21. ĩndĩ kwa ala mo mamũkĩaa Mwĩai woo mena masũmba matũũlu makĩtwe ūlũ wa masũmba angĩ ma ūlũ matũũlu, ala mavĩĩlaa mbũsĩ uungu wamo. Ngai

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا
غُرَفٌ مَبْنِيَةٌ لَا يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَّ
اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ الْوَعْدَ ۝

Mwene Vinya W'onthe nĩ We ūtw'ite kyathĩ kyu; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndananga ūtianŋo *Wake*.

22. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheesya kƙw'ū kuma ūtunĩ na akakĩtheesya kƙilyĩ ta mbuluti ūvulutūtye kƙw'ū, na ūtina vakamea imea syĩ kƙivathūkany'o nūndū waky'o? Na ūndĩ nĩsyūmaa ikekala ta ūlaa ya mūtĩ; na ūndĩ We nĩwitwƙĩthasya ta mavuti momū. Nthĩnĩ wa ūndū ūū vate nzika, ve ūlilikany'o kwa andū ala mena ūmanyi.

LUKU 3

23. We ūla ūndĩ kƙĩthūi kyake kƙivingūtwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nūndū wa wĩtƙĩlo wa Isilamu, na nĩkana we akwate kyeni kuma kwa Mwĩai wake, nūndū ūmwe na ūla ūnūūnavata kƙĩvindu kya ūlei? Woo ūndĩ kwa asu ala ngoo syoo syūmƙĩthw'e kwa kūmūlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe! Mo me ūvĩtyonĩ yĩyonanĩtye ūtheinĩ.

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe atheetye ūtūmane mūseo mūno kwa nzĩa ya Ivuku yĩla mĩsoa yayo ūyĩtwĩkaa na ūkayĩtūngĩĩĩla kwa nzĩa sya mĩthemba mingĩ yĩ kƙivathūkyo ūla ūtumaa ikonde

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنْبِيعَ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا حَفْتًا
أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهْبِيجُ فَتَرَاهُ مُخْضَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ
حُمْطًا مَوَلَاتٍ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِّلْأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٣١﴾

أَفَنَنْسَخَ اللَّهُ صِدْقَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُفُوسِهِ
مِنْ رَبِّهِ قَوْلٌ لِّلْقَسِيَّةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ
أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَتَابِعًا
تَقْوَعُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَى
اللَّهُ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضَلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

sya ala mamÜkġaa Ngai woo syġng'utha; na İndġ ikonde syoo na ngoo syoo ikololow'a nġ kÜmÜlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe; ta Üsu nġ Ütongoi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We amÜtongoeasya na w'o Üla We wendaa. Na Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamÜtw'ġa wa kwaa---we ndakethwa na mÜtongoi.

25.We Üla İndġ, Ütena kİndÜ ateo ÜthyÜ wake mwene kÜmÜsillġa we Üsillġo mÜthÜku wa MÜthenya wa UthayÜÜkyo nÜndÜ *Umwe na Üla wġna mDuo?* Na eki-ma-naġ makatavw'a, 'Samai inyw'ġ maÜndÜ ala mweekaa.

26.Asu ala maġ mbee woo nġmamaleile *AtÜmwa MaitÜ*, kwa Üu Üsillġo nġwookie İÜÜ woo yġla mo matamanyaa.

27.Kwa Üu Ngai Mwene Vinya W'onthe nġwatumie masonokw'a nthİnġ wa thayÜ ÜÜ na Üsillġo wa İtunġ vate nzika, Ükeethwa wġ mÜnene kÜvġta ÜÜ, takethwa mo nġmamanyie!

28.Na vate nzika, İthyġ nġÜmanengete andÜ ngelekany'o sya kġla mÜthemba nthİnġ wa Kulani İno nġkana mo matonye kÜlilikana.

29.İthyġ *nġÜmġvuanġatye* Kulani yġ Ntheu, İtena Üthyoeku *nthġnġ wayo*, nġkana mo matonye kwġthwa me alÜngalu.

30.Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜnenganac ngelekany'o; mÜndÜ wġna ngwatanġo na andÜ, meana Üna matekwġw'ana mÜndÜ na Üla Üngġ, na ya

أَفَمَنْ يَتَّبِعِي بَوَّحِيهِ سُوءَ الْعَدَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ⑤

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّهَمُ الْعَدَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ⑥

فَأَذَاتَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلَعْدَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ⑦

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ⑧

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ⑨

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَابِهُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلُ الْحَدُّ
لِلْبَلِّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑩

mŭndŭ ŭngĩ ūla wĩyũmĩtye kwa mŭndŭ ŭmwe eweka. Ngelekany'o ya asu eĩĩ nŭndŭ ŭmwe? Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ aingĩ mŭno vyũ moo mayĩsĩ.

31.Vate nzika, we ŭkakw'a, onamo ota ūu makakw'a.

32.Na vate nzika, inyw'ĩ mŭkakaanfa inyw'ĩ ene mbee wa Mwĩai wenyu Mŭthenyanĩ wa Uthayũũkyo.

LUKU 4

33.Nũũ Indĩ, ūla mwĩki-wa-naĩ mŭnene kũvĩta ūla ŭkenganaa Ƨũũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana we ūla ūleaa w'o yĩla wamũvikĩfa? Vo lianĩ-ya-Mwaki vai wĩkalo wa alei?

34.Indĩ we ūla ūetete w'o, na we ūla ūkũsĩfaa w'o ota ūu ---aa nĩmo ala alŭngalu.

35.Mo makeethwa na kĩla kyonthe makenda vamwe na Mwĩai woo; yu nĩyo Ƨtuyi ya ala mekaa moseo.

36.Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavetangĩfa *mosyao* mathũku ma maũndũ ala mo meekie, na aisyoaka amanenge mũthĩnzĩo kwĩanana na meko moo ala maseo vyũ.

37.We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwĩanĩe mũthũkũmi Wake? Na indĩ mo makenda kũũtelemya we vamwe na asu ala me Nake. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũtw'ĩfaa wa kwaa—vai mũtongoi kwoondũ wake.

إِنَّكَ مِينٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالْحَقِّ إِذْ جَاءَهُ الْبَيِّنَاتُ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٣﴾

وَالَّذِينَ جَاءُوا بِالْحَقِّ وَصَدَّقُوا بِهِ أَوْلِيَاءُ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٥﴾

يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيهِمْ بِأَجْرِهِمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

إِنْسِ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٧﴾

38.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtongoeasya ----vai wa kŭmŭthyoekya. We Ngai Mwene Vinya W'onthe ti Mwene-Vinya, Mwŭlai wa ūivanŭsyo?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ
اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٨﴾

39.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika, makwŭla, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Mwŭsuanŭla ata inyw'ĩ, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena kŭlelelo kya kŭmbŭka naŭ Nyie, asu ala inyw'ĩ mŭmekalla ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩmatonya kŭmbetangŭla ūthŭku nĩkŭtwe nĩ We? Kana ethwa We eenda kŭmbŭw'ŭta tei, mo nĩmatonya kŭsiŭla tei Wake? Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmbŭlanŭe Nyie. Ala mena wŭkwatyo nĩmamwŭkwatye We.'

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَوَيْدُكُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ
ضُرَّتِهِ أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ
قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٩﴾

40.Asya, 'Inyw'ĩ andŭ makwa, ikai nesa mŭno vyŭ ūndŭ mŭtonya; Nyie nakwa nonĩkŭte ota ūu; o mŭtŭkŭĩ inyw'ĩ mŭkamanya.

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَاوِلٌ فَسَوْفَ
تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41.Nŭŭ ūla ūsilŭlo wa kŭmŭsonokya ūmŭvikŭlaa we, na nĩ ūlŭ ūwaŭ ūla ūmŭtheeaa ūsilŭlo wa kwŭkalaa.'

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
مُقِيمٌ ﴿٤١﴾

42.Nĩw'o, Ithyĩ nĩtŭŭvuanŭsye Ivuku yŭŭ na w'o kwa ūseo wa mbaa andŭ onthe ma nthĩ. Kwa ūu ūla ona wŭva ūatŭŭlaa ūtongoi, aŭatŭŭlaa kwoondŭ wa ūtandŭthyo wa thayŭ wake mwene; na we tuue mŭsŭvŭĩ ūlŭ woo.

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ
اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِ
وَ مَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwosaa mathayŭ ma ala me thayŭ ūvandanŭ ya

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ

k'kw'0 kyoo; na İvinda yİngİ yİla ala mate akw'0 makomete. Na ala We Utamatwİte k0kw'a n0maiaa thay0, na amat0ngaa angİ k0vika İvinda yİla yİtw'İtwe. Nthİnİ wa 0u vate nzika, ve Syama kwa and0 ala mas0anİaa.

44.Mo nomosete ew'anİthya vand0 va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Ona ethwa mo matİf na 0tonyi İ0l0 wa kİnd0 ona kİva ona matİf na 0f?

45.Asya, 'Wİw'anİthya w'onthe wİkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usumbİ wa matu na nthİ nİ Wake. Na Kwake İndİ inyw'İ nİkw'o m0kat0ngwa.'

46.Na yİla Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa ngoo sya asu ala matetfklİaa nİsyİng'uthaa nİ 0lei; İndİ asu ala me 0tee Wake mawetwa, sisya, Mo nİmambİlİlasya k0tana.

47Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe; Mwambİlİlİya wa matu na nthİ; M0manyi wa ma0nd0 ala matonekaa na ala monekaa; We wİweka Nue 0kasila katf wa ath0k0mi Maku İ0l0 wa ma0nd0 ala mo mavath0kanganİaa.

48.Na ona eki-ma-naİ makethwa na syonthe İla syİ İ0l0 wa nthİ na İngİ ta İsu İkongeeleelwa, mo vate nzika, nİ 0mantha k0syumya kwİyovosya nasyo katf wa 0silfİlo m0th0ku M0thenyanİ wa Uthany00kyo; İndİ mo nİmakaumİlİwa nİ kİla matakİs0anİaa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فِي مَنَامِهَا فَيُنسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْآخِرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣٤﴾

أَمَّا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلُوبًا لَّوْكَانُوا لَا يَسْمَعُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مَكُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٣٧﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٣٨﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِثْلَ مَعَةٍ لَأَفْتَدُوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَأَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٣٩﴾

49. Na mosyao mathŭku ma maŭndŭ ala mo meekie ūkamevuanĩsya, na maŭndŭ ala mo mamavŭĩaa ngŭĩ makamathyŭlŭlŭka.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na ylla thĩna wamŭvikĩa mŭndŭ, we nŭtwĩkaflaa Ithyĩ. Na ylla Ithyĩ twamwĩw'ĩa ĩnee kuma Kwitŭ, we aasya, 'Nye nĩnengetwe ũndŭ ũŭ nŭndŭ wa ūmanyi wakwa mwene.' Aiee, nĩ ĩtatwa tŭ; ĩndĩ aingĩ mŭno mayĩsĩ.

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّمَّا قَالِ إِنَّا أَوْتَيْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فَتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

51. Asu ala maĩ mbee woo nĩmaneenie o kĩndŭ kyu, oylla kĩla kyonthe maĩ nakyo kĩyaamauna;

قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

52. Kwa Ūu, ūthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie nĩwamakwatie; na asu ala mekaa mavĩtyo kuma katĩ wa alei aa----ūthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie ota Ūu, ūkamakwata. Mo maitonya kŭkĩa makauma vo.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٢﴾

53. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe amwingĩvĩasya kyaŭya ūla ona wĩva We wendaa, na akĩnyivĩasya ūla ona wĩva We wendaa? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndŭ ũŭ ve Syama kwa andŭ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

LUKU 6

54. Asya, 'Inyw'ĩ athŭkŭmi Makwa, ala mweevĩĩsye mathayŭ menyu ene! Mŭikeyĩtŭke ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭekeaa nĩ syonthe. Nĩw'o, We nĩ Mŭekanĩ Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

قُلْ يُجَادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۗ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

55. 'Na ĩthiŭei inyw'ĩ kwa Mwĩai wenyu, na ĩnyivyeyi inyw'ĩ ene Kwake, mbee wa

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٥﴾

Osifllo ūtanamūvikīa inyw’ī; nūndū
īvindanī yu inyw’ī mūikatetheew’a.

56.'Na atfai ūmanyīsyō ūla mūseo vyū
ūla ūvuanītw'e kwenyu kuma kwa
Mwfai wenyu, mbee wa ūsilflo
ūtanavika īlūlū wenyu mūtekūmana,
yīla mūtekwona.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Thayū ndūkese kwasya, ‘Ame kyeva
kwakwa! Nyie nīnaolekile *nthīnī wa
mwīkalo wakwa* ona nīnthīftwe nī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W’onthē na vate
nzika Nyie naf katī wa ala mavūie ngūf.’

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسُرُنِي عَلَىٰ مَا فَطَرْتُ فِي جَنبِ
اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٥٧﴾

58.'Kana ndūkese kwasya, ‘Takethwa
Ngai Mwene Vinya W’onthē
nīwandongoesye, vate nzika Nyie nīthwa
nī katī wa ala alūngalu.’

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

59.'Kana ndūkese kwasya, yīla woona
ūsifllo, ‘Takethwa ve kūsyoika kwakwa
īlūlū wa *nthī*, Nyie īndī nīthwa, katī wa
ala mekaa ūseo!.’

أَوْ تَقُولُ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةٌ فَأَكُونَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

60.Ngai akasūngīa ‘ī, Syama Syakwa
nīsyāūvikīe we, īndī we wasyosie ta
sya ūvūngū, na waf mūng’endu na waf
katī wa ala alei.’

بَلَىٰ قَدْ جَاءَكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ
وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

61.Na Mūthenyanī wa Uthayūkyo,
ūkamona asu ala makenganie īlūlū wa
Ngai Mwene Vinya W’onthē mena
mothyū maiū. Vo lianī-ya-Mwaki vai
wīkalo wa ala ang’endu?

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم
مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

62.Ngai Mwene Vinya W’onthē
amatwaaa asu ala mamūkfīaa *We* vandū
voo vala va w’o va ūsūvīo na *ūkīlyo*;
ūthūku ndūkamakwata mo, ona mo
maikew’a kyeva.

وَيُنَادِي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَعَارِفِهِمْ فَلَا يَسْمَعُ
السُّؤَادَ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmbi wa syĩndũ syonthe, na Mũsũvĩ wa syĩndũ syonthe.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٣٣﴾

64. Nĩ Syake mbungũo sya matu na nthĩ; Īndĩ tũlũ wa asu ala maileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, aa nĩmo mena wasyo.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾

LUKU 7

65. Asya, 'Nĩ ngai *ingĩ* ila mũũningĩsya Nyie kwithaita vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ame inyw'ĩ mũtena ũmanyi?'

قُلْ أَغْفِرُ اللَّهُ تَا مُرَوِّفِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٣٥﴾

66. Na nĩw'o, we nũvuanĩw'e maũndũ ota asu ala maĩ mbee waku we: 'Ethwa we wĩmwĩanany'a Ngai na ngai ingĩ vate nzika, wĩa waku ũkatw'ĩka vathei na we ũkeethwa katĩ wa ala mena wasyo.'

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ يَجْحَبَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٦﴾

67. Īĩ, mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ĩthĩwai katĩ wa ala matũngaa mũvea.

بَلِ اللَّهِ فَأَعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٣٧﴾

68. Mo mayaaũnenge ndaĩa ũsumbĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ũwaĩĩte. Na nthĩ ĩkeethwa ĩkumbatĩw'e kw'okonĩ Kwake Kwake Mũthenyanĩ wa Mũminũkĩlyo; namo matu makalingwa nĩ kw'oko kwa aũme Kwake. Utheu nĩ Wake na We E-tũlũ wa ila mo mamwĩananyasya We nasyo.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّىٰ قَدَرَهُ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا قَبَضَتْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٨﴾

69. Na soo ũkavuvwa, na *onthe* ala me matunĩ na *onthe* ala me tũlũ wa nthĩ *makavalũkanga nthĩ* mena malita, ateo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkenda *kũmaekaa*. Na ĩndĩ *soo*

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٣٩﴾

Okavuvwa Ivinda ya keli na sisya! Mo makeethwa maUngeme, meteele.

70.Na nthi Ikakaka ni kyeni kya Mwai wayo, na Ivuku yikaiwa mbee wayo yi hve, na Athani na Ngusi makaetwe, na utwio ukaww'a katf woo kwa ulungalu, namo maikavifw'a.

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجَاءَتْ بِالتَّوْبَةِ وَالشُّهَادَةِ وَفُضِّحَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

71.Na kila thayu Okatuvwa vyu nundu wa maundu ala w'o weekie. Na We numanyaa nesa vyu undu mo mekaa.

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٦١﴾

LUKU 8

72.Na asu ala matetkila makatwawa liani-ya-Mwaki me nguthu, kuvika yila mo makavika mbingloni syayo yo yikavinguwa na Asuvi mayo makamatavya, 'Atumwa kuma katf wenyu ene mayaamuvikla inyw'i, maimusomea inyw'i Misoa ya Mwai wenyu, na kumu kaany'a inyw'i Iulu wa Umbano wa Muthenya uu wenyu?' Mo makasungfa, 'Ii, Indf utwio wa usiflo nuvikite nesa Iulu wa alei.'

وَسَيِّقُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ إِذَا جَاءُوهَا فَتَبَحَثُوا أَبْوَابَهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قُلْ أَطَّلَعْتُ وَلَٰكِن حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

73.Na Indf kukatavanw'a, 'Likai inyw'i mbingloni sya lia-ya-Mwaki, mwikalae vo. Na wikalao wa ala ang'endu ni muthuku.'

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَوْسَىٰ التَّكْوِينِ ﴿٦٣﴾

74.Na asu ala mamuklie Mwai woo makatongoew'a kothi Ituni me nthini wa nguthu, kuvika yila mo makavikla, na mbinglo syayo ikavinguwa, na Asuvi mayo makamatavya, 'MGuo wifwe Iulu wenyu! Ithwai inyw'i mwi atanu, na yilikei mwikalae vo.'

وَسَيِّقُ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ زُمَرًا ۖ حَقَّتْ لَدَٰهَا جَٰمُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلِّمٌ عَلَيْكُمْ فَأَدْخَلُونَهَا خَالِدِينَ ﴿٦٤﴾

75. Namo makaasya, 'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ola wĩanĩsye Otianĩo Wake kwitũ na OtOnengete ithyĩ nthĩ ta Otĩwa, aOtwa'ĩkĩthĩtye wĩkalo witũ nthĩnĩ wa Mũũnda ovala ithyĩ tũkwenda.' Na nĩ ĩtuvi ĩseo mũno yĩana ata ĩndĩ kwa athũkũmi ala *alũngalu!*

76. Na we Okamona alaĩka maikĩthyũlũlũka Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ, makĩmũtaĩ Mwĩai woo na ndaĩ *Syake*. Na kũkasilwa katĩ woo kwa ũla w'ũ. Na kũkatavanw'a, 'Ndaĩ syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَّهُ وَأَوْزَقَنَا
الْأَرْضَ نَبْوًا مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنَعْمَ
أَجْرُ الْعَالَمِينَ ۝

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُبْجُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ
لَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

AL - MU'MIN
(Wavuanīw'e Makka)

1.Syítwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usúftwe ní ulau, Usúftwe ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Haa Miim. Ula -Wailīwe-Ní-Kútaīwa, Mwāi-Wa-Ndaīa.

حَمْدٌ ②

3.Uvuan'y'o wa Ivuku yī umīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-WI-Vinya, Umanyi-W'onthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

4.Múekanī-wa-Naī, Mwāi-wa-Wlīlo, Mwai-kwa-Kúsilīla, Mwingī-wa-Ulau. Vai Ngai ateo We. Ualúko wa Múminúklīyo ní kwelekelá Kwake.

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الظُّلُمِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَوْدُودِ ④

5.Vai úkaananīaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo asu ala matetíkīlaa, kwanganga kwoo íulú wa nthī índī kúikaúkenge we.

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرِبُكَ قَلْبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ⑤

6.Andú-ma-Noa na nguthu. ingī ítina woo nīsyamīleile Mīsoa Yaitú mbee wa andú aa, na kīla mbaī nīyatatie kúimúkwata Mútúmwá woo, na makaananīa na ngaananīo sya úvúngú níkana mawasye úla w'o na w'o. Na índī Nyie nínamakwatie mo, na kúívanīsyá Kwakwa kwaí kúthúku ata índī!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَدْنَاهُمْ بِالْبَاطِلِ يُدْخِلُونَ فِيهِ الْغَيْرَ بِالْحَقِّ فَأَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ⑥

7.Uu níw'o úvoo wa Mwāi waku weeyonanisyé kana ní wa w'o íulú wa alei: kana mo ní ekali ma Mwakíní.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ⑦

8.Asu ala makuaa Kívlā-Kya-Usumbí, na asu ala makíthyúluúlkíte, nímmamútafaa Mwāi woo na ndafa Syake,

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ اللَّهِ ⑧

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

na nĩmamwĩtkĩlaa We, na nĩmetasya ūkeko kwa asu ala metĩkĩlaa, *makyasya*, 'Mwĩai waitũ, We nũsyusũfte syĩndũ syonthe na ĩnee *Yaku* na ūmanyi. Kwa ūu, maekee asu ala melilaa na kũatĩlaa nzĩa *Yaku*; na mavathane mo na ūsilĩlo wa Ngiena.

9.'Na Mwĩai waitũ, malikye mo Mĩũndanĩ ya Tene-W'onthe ĩla We wamathie, oũndũ ūmwe na maafthe moo na iveti syoo na syana syoo ala alũngalu. Vate nzika, We Nue-wĩ-Vinya, ūla-Mũf.

10.'Na masĩffe na mothũku; na we ūla ūmũsilĩlaa na mothũku mũthenya-ūsu, we vate nzika, nũmwĩw'ĩe ĩnee. Na *ow'o*, ūsu nĩ ūtanu mũnene.'

LUKU 2

11.Kwa ūla w'o, kwa asu ala maleile kwĩtkĩlaa wĩtano ūkeetanwa kwoo, kĩmena kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩnene kũvĩta kĩmena kyenyu inyw'ĩ ene, yĩla inyw'ĩ mweetiwe mwĩthwe na mũtkĩlo na inyw'ĩ nĩmwauĩleile w'o.'

12.Namo makaasya, 'Mwĩai waitũ, We nũtũmĩte ĩthyĩ tũkw'e kelĩ, na We nũtũnengete ĩthyĩ thayũ kũndũ kwĩlĩ, na yu nĩtũkumbũla naĩ siitũ. Vo ve nzla ĩndĩ ya kumĩlĩlaa?'

13.Uu nũndũ yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka watanaw'a inyw'ĩ nĩmwaleile wĩtano ĩndĩ yĩla atindany'a meananiw'e Nake We, inyw'ĩ nĩmweetkĩlile. ĩndĩ ndeto ya

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ①

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ③ فَقَدْ رَحِمْتَهُمْ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ④

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُبَادِرُونَ كَذَّبُوا اللَّهَ كَذِبًا
عَظِيمًا وَمَنْ يَكْفُرْ أَفْسُدُوا لَهُ مَنَاجِرُ اللَّهِ
فِي كُفْرِهِمْ هُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ⑤

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَارْحَمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الرَّحِيمُ الْكَرِيمُ ⑥
فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِّنْ
سَبِيلٍ ⑦

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَأَنْ يَشْرَكَ بِهِ تَوْمِنُوا قَالَ هَلْ لَهُ الْإِلَهِ
الْغَيْرُ ⑧

mUminUkilyo nĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-MUtũũlu, Mũnene.

14. We nĩ We ūmwonasya Syama Syake, na akamũtheesya inyw'ĩ kyaũya kuma ũtunĩ; na vai ona ūmwe ūsũvĩaa ateo we ūla ūmwĩthiũĩaa *Ngai*.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنزِلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنذِرُ ﴿١٤﴾

15. Mwĩtei inyw'ĩ Īndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, mwĩ aĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa mũkĩfo, onakau alei nĩmatonya kũlea.

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٥﴾

16. Mwambatĩsya wa ivĩla, Mwĩai wa Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ. We atumaa veva ūtheea wĩna mwĩao Wake kwa ūla ona wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi Make, nĩkana We atonye kũnengane ūkaany'o wa Mũthenya wa Kũkomana *Nake*.

رَفِيعِ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٦﴾

17. Mũthenya ūla mo *onthe* makaumĩla; vai kĩndũ kĩmakony'e mo kĩkethwa kĩ kĩvĩthe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. 'Usumbĩ nĩ waũ ūmũnthĩ?' Nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe. Ula Mũnene Vyũ.

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٧﴾

18. Mũthenya ūũ kĩla thayũ ūkatuvwa kwĩanana nondũ w'o weekie. Mũthenyanĩ ūũ vaikethwa kyoneo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mũtũkĩ kwa kũtala.'

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٨﴾

19. Na makaany'e mo ĩũũ wa Mũthenya ūthengeee, yĩla ngoo ikavika mĩmeonĩ iitumatuma nĩ kyeva. Eki-ma-naĩ maikethwa na anyanyae mamendete, kana mwĩw'anĩthya ūla *wĩw'anĩhya* wake ūketĩkĩwa.

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَذْفَانِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظِيمِينَ هٰذَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَبِيمٍ وَلَا سَفِيحٍ يُطَاعُ ﴿١٩﴾

20. We nũwĩsĩ ūseleke wa metho na kĩla ithũĩ ivithaa.

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿٢٠﴾

21. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa na w'o oyfla asu ala mo mamekaflaa vandU Vake matusaa vathei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Wtw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

LUKU 3

22. Mo nomaanganga IŌlŪ wa nthI na kwona mŪminŪkIlyo wa ala maI mbee woo waI mwaŪ? Mo maI na ūtonyi mwingI mbee wa aa nthInI wa ūtonyi na vinya mbee nthInI wa movano ala mo maatiie IŪlŪ wa nthI. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamakwatie mo kwoondŪ wa naI syoo, na mo mayal na mŪsŪvIi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنَارُوا فِي الْأَرْضِ فَاخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٦٢﴾

23. KwailyI ūu nŪndŪ AtŪmwa moo nImamavikIie mena Syama ntheu, IndI mo nImaleile kwItIkIfla; kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamakwatie mo. Vate nzika, We AusŪtwe nI ūtonyi, Mwai kwa kŪsilfla.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَلَئِمَّا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦٣﴾

24. Na Ithyl nIwamŪtŪmie Mose, ena Syama SitŪ na ūtonyi wIyonanItye,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٦٤﴾

25. Kwa Valao na Amana na Kola; IndI mo maisye, 'We nI mŪoi na mŪkengani mŪnene.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سِحْرٌ كَذٰبٌ ﴿٦٥﴾

26. 'Na yIla we wookie kwoo ena w'o kuma KwitŪ, mo maisye, 'Ūaai syana sya ivIsI sya ala metIkIflte vamwe nake, na ekai iveti syoo syI thayŪ.' IndI walany'o wa alei nI vathei IndI nI wa kwananga.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلٰلٍ ﴿٦٦﴾

27. Na Valao aisye, 'Ekanai nakwa *nñnyioka* n̄kana nyie ndonye k̄um̄0aa Mose; na n̄amw̄ite Mw̄ai wake. Nyie n̄nḡük̄ia we ndakese k̄ualȳ0la nd̄ini yenyu kana amyanange nth̄i na k̄ithokoo na ōthyoeuku.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذُرِّيَّتِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ
رَبَّهُ ۗ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ
فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

28. Na Mose aisye, 'Nyie n̄imantha w̄ivitho kwa Mw̄ai wakwa na mw̄ai wenyu ambathane na k̄ila *m̄Ond̄0* m̄Ong'endu ūla ōtaw̄if̄k̄ila M̄Othenya wa ūtalo.'

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ
مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

LUKU 4

29. Na m̄Ond̄0 ōmwe mw̄if̄k̄ili kuma kat̄i wa and̄u ma Valao, ūla wavithie m̄ūk̄l̄o wake, asya 'Inyw'ī m̄ūkam̄0aa m̄Ond̄0 n̄Ond̄0 wa kwasya, 'Mw̄ai wakwa n̄i Ngai Mwene Vinya W'onthe,' oȳila we am̄ŋete inyw'ī itumi ntheu kuma kwa Mw̄ai wenyu? Na ethwa we n̄i m̄ŋengani, *naī ya ōv̄Onḡ0* wake tkeethwa ūl̄0 wake, na ethwa we n̄i wa w'o, ūnd̄i amwe ma maOnd̄0 ala we ōm̄ŋetelemasya namo *kwa ūla w'o* makam̄0val̄0k̄ila inyw'ī. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndam̄ŋtongoesya , mw̄iki-wa-naī, m̄ŋengani.

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ
اتَّقُوا اللَّهَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكْفُرْ بِمَا فَعَلَيْهِ
كُذِّبَهُ ۗ وَإِنْ يَكْ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي
يَعْدِكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ
كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

30. Inyw'ī and̄u makwa, ōsumb̄i n̄i wenyu ōm̄ŋnth̄i, mw̄i asumb̄iki nth̄i ūno, ūnd̄i n̄ŋ ūla ōkat̄ŋtethya *na k̄ŋŋŋi* *ithyī* ūsil̄l̄o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa n̄iwooka ūl̄0 wait̄0? Valao aisye, 'Nyie n̄imw̄olootela maOnd̄0 ala nyie ngwona mwene t̄0, na nyie n̄nḡŋm̄ŋtongoesya na nz̄ia ūla ntheu.'

يَقَوْمٌ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ فَظَهَرُوا فِي الْأَرْضِ
فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ
فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ
إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

31. Indī we Ūla weetkīlile aisye, 'inyw'ī andū makwa, 'Nyeie nīna w'ia kwoondū wenyu, ta Ivinda ya mbaanga ya ila nguthu,

وَقَالَ الَّذِينَ آمَنَ يَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ وَقِيلَ
يَوْمَ الْأَحْزَابِ ۝

32. Ta Ūvoo wa andū ma Noa, na Aati, na Athamuti, na asu ala maī Itina woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendea athŪkŪmi Make Ūla Ūte-ŪlŪngalu.

وَمَثَلُ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ
مِن بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعِبَادِ ۝

33. 'Na inyw'ī andū makwa, Nyeie nīngŪkīa kwoondū wenyu ŪlŪ wa mŪthenya wa kwītana mŪndū na Ūla ūngī kwoondū wa Ūtethyo.

وَيَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۝

34. 'MŪthenya Ūla inyw'ī mŪkaalyŪka mŪkīlīte. Inyw'ī mŪikethwa na mŪsiīi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kwa we Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŪtw'īīaa wa kwaa vaikethwa ndongoi.

يَوْمَ تُولُوتُونَ مُدْيَرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
عَاصِمَةٍ وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

35. 'Na Yosevu nīwookie kwenyu tene ena mokŪsī matheu, Indī inyw'ī mŪyaaeka kwīthwa na nzika ŪlŪ wa maŪndū ala we wookie namo kŪvika yīla we wakw'ie, inyw'ī mwaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamŪkīlya MŪtŪmwa Itina wake ona Indī.' Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatusaa ma kwaa ala mekaa naī na methfawa na nzika.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ الْبَيْتِ فَمَا
زَلْتُمْ فِي شَيْءٍ فَمَا جَاءَكُمْ بِهِ عَجْمًا إِذْ هَلَكَ فَلْتُمْ
لَنْ تَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ
اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ۝

36. Asu ala makaananīaa ŪlŪ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona ūmwe Ūkite Ūkamavikīa mo. UŪ nī ūthatyo mŪnene mŪno mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbee wa asu ala metkīlīaa. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَنٍ أَنَّهُمْ
كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطَّعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝

Usilflaa ngoo ya kfla mOndU wI ngathllo, mUng'endu.

37.Na valao aisye, 'We Amana, mbakfe nyUmba ndUulu nkana nyie ndonye kwona nzla,

38.'Nzia sya kUthengeea matunI, nkana nyie ndonye kUmUsisya Ngai wa Mose, na nyie vate nzika nIsUnfa we kwfthwa mOkengani.' Na Ou nfw'o UthOku wa meko make waseUviw'e kwoneka wI mUseo methonI ma Valao, na we nfwaaUililwe kuma nzlanI fla ya w'o; na walany'o wa Valao wathelile na vathei ateo wananglko.

LUKU 5

39.Na we Ola weetfklile aisye, 'Inyw'I andU makwa, mbikflel nyie. Nyie nIngUmUtongcesya nzlanI ya UlUngalu.

40.'Inyw'I andU makwa, 'ThayU UU wa nthI Ino no UthUmOo wa kavinda; na vate nzika, wIkalo mOlOmu nI ItunI.

41.Ula ona wIva wIkaa OthOku akaIvwa o OndU Omwe naw'o; IndI Ola ona wIva wIkaa Useo, e mUndUUmee kana e mUndU mUka, na nI mwIwIklI----aa makalika Ula M00ndanI; na makanengwa mIthInzIo nthInI wa w'o vate kIthimo.

42.'Na inyw'I andU makwa, nI OndU wa kUseng'ya ata, Nyie ngImwIfla inyw'I Utangllo nyenu mwImbIfla Nyie Mwaki.

43.'Inyw'I mwInthokya Nyie nIlee kUmwIwIklI Ngai Mwene Vinya

وَقَالَ يَزْعَوْنَ يَهْمُنُ ابْنِي صِرْحًا لَعَلِّي
أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٢٧﴾

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي
لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا وَكَذَلِكَ زَيَّنَ لِيُزْعَوْنَ سَوَءِ عَمَلِهِ
وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ يَزْعَوْنَ إِلَّا فِي
تَبَابٍ ﴿٢٧﴾

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَزْعَوْنَ أَهْدِيكُمْ سَبِيلَ
الرَّشَادِ ﴿٢٨﴾

يَزْعَوْنَ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ
هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٢٩﴾

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا وِشْرَاهَا وَمَنْ
عَمِلَ صَالِحًا مِنْ دُونِ مَا أُنزِلَ بِهِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٠﴾

وَيَزْعَوْنَ مَالِي أَدْعُوكُمْ إِلَى التَّجْوَةِ وَتَدْعُونَنِي
إِلَى النَّارِ ﴿٣١﴾

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ
لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزْزِزِ الْغَفَّارِ ﴿٣٢﴾

W'onthe na kŭmwŕanany'a na kŕla nyie ndena ūmanyi wakyo, oyŕla nyie ngŭmwŕta inyw'ŕ kwa Ula-Wŕ-Vinya, Ula Mŭekanŕi-Mŭnene.

44.'Vate nzika, ūla inyw'ŕ mŭmbŕŕfaa Nyie nde syŕtwa ũŭŭ wa nthŕ ũno kana Itunŕ; na kana maŭalŭko maitŭ vate nzika, nŕ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana eki-ma-naŕ makeethwa ekali-ma-Mwakinŕ.

45.'Kwa ūu, o mŕtŭkŕ mŭkalilikana ūndŭ Nyie ngŭmŭtavya inyw'ŕ. Na nyie nŕngŭmwŕkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndŭnŕ ūŭ wakwa. Nŕw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa athŭkŭmi *make onthe*.

46.Umŕŕŕŕlo wa ūvoo ūsu waŕ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕwamŭsŭvŕie ndakakwatwe nŕ ūthŭku ūla mo mamŭseŭvŕsye ona wŕva, na ūsilŕlo mwai nŕwamathyŭŭlŭkile andŭ ma Valao-----

47.Ula Mwaki. Mo makatwawa nthŕnŕ wa w'o kŕoko na wŕoo. Mŭthenya ūla ūla saa ūkavika, *kw'o kŭkatavanw'a*: 'Mekyei andŭ ma Valao nthŕnŕ wa ūsilŕlo ūla mwai mŭno vyŭ.'

48.Na yŕla mo makakaanana mŭndŭ na ūla ūngŕ nthŕnŕ wa Mwaki, ala onzu makamatavya ala ang'endu, 'Nŕw'o, ithyŕ twaŕ avikŕli menyu; inyw'ŕ ũndŕ, nŕmŭtonya kŭtŭnyivangŕsya kŕlungu kya Mwaki?'

49.Asu, ala maŕ ang'endu, makasya, 'Ithyŕ twŕ nthŕnŕ waw'o ithyonthe. Ngai

لَا جْرَمَ أَتَيْنَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي
الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدْنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنْ
السِّرْفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٣٤﴾

فَسْتَدْرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِيضُ أَمْرِي إِلَى
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٥﴾

فَوَقَّعَهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ
سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٣٦﴾

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُرًا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ
تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ
العَذَابِ ﴿٣٧﴾

وَأَذِيحًا يَجْرُونَ فِي النَّارِ يَقُولُ الضُّعْفُورُ الَّذِينَ
اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ
عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٣٨﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدِ

Mwene Vinya W'onthe nŭtwŭte katŭ wa athŭkŭmi *Make.*'

حَكْمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٩﴾

50.Na ala me nthŭnŭ wa Mwaki makamatavya asŭvŭi ma Iia-ya-Mwaki, 'Voyai kwa Mwŭai wenyu nŭkana We atonye kŭtŭnyivangŭsya ŭsŭfŭlo kwa mŭthenya o *Umwe.*'

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿٥٠﴾

51.Namo makamakŭlya, 'Atŭmwa menyu mayaamŭvikŭa inyw'ŭi mena Syama ntheu?' Mo makamasŭngŭa, 'Ŭi.' Asŭvŭi makamea, 'ŭndŭ voyai.' Indŭ mboya sya alei nŭ sya mana.

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا نُرْسِلُكُمْ رَسُولًا يَا نَبِيِّتِي قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَأَدْعُوا مَا دُعُوا الْكٰفِرِينَ الْاٰرِثِيْنَ ﴿٥١﴾

LUKU 6

52.Vate nzika vyŭ, Ithyŭ nŭtŭmatethasya Atŭmwa Maitŭ na asu ala metŭkŭlaa, *kwelŭ* nthŭnŭ wa thayŭ ŭŭ wa yu na mŭthenya ŭla ngŭsŭ ikaŭngama,

اِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ اٰمَنُوْا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُوْمُ الْاَشْهَادُ ﴿٥٢﴾

53.Mŭthenya ŭla mawŭkwatyo moo matakamauna eki-ma-naŭ, na kŭfumo kŭkeethŭwa kŭ kyoo na mwŭkalo mŭthŭku ŭkeethwa wŭ woo.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِيْنَ مَعٰدِرُهُمْ وَاَلَمْ يَلْعَنُوْا وَاَلَمْ يَكُوْنُوْا فِي الْاَسْوَءِ الدَّارِ ﴿٥٣﴾

54.Na ow'o, Ithyŭ nŭtwamŭnengie Mose ŭtongoi, na twamatwŭkŭthya Aana-ma-Isilaeli atŭfwa ma Ivuku-----

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى الْهُدٰى وَاَوْرَثْنَا بَنِيْٓ اِسْرٰٓءِيْلَ الْكِتٰبَ ﴿٥٤﴾

55.Utongoi na ŭlilikany'o kwa andŭ ala mena kŭlŭko.

هُدٰى وَاَوْرَثُوْا لِاَوْلٰٓئِ الْاَلْبٰبِ ﴿٥٥﴾

56.Kwa ŭu, Ithŭwai na ŭmŭsyo. Vate nzika, ŭtianŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ wa w'o. Na ŭtyai ŭekeo nŭndŭ wa naŭ syenyu, na mŭtafe Mwŭai waku na ndaŭa Syake kŭfoko na wŭoo.

فَاَصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَاَسْتَغْفِرْ لِدُنْيٰكَ وَسِيِّحٍ بِحَدِّ رِبِّكَ بِالْحَقِيْقَةِ وَاَلْبٰكٰرِ ﴿٥٦﴾

57. Asu ala makaanan'aa ūlū wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona w'iva ūmavik'le mo---Vai k'Indū nth'Inī wa ithūi syoo ateo ūtomo ya Onene ūla mo matakaūkwata ona Ind'f. Kwa ūu, mantha w'ivitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla w'o, We nī W'fwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

58. Vate nzika, ūmbi wa matu na nth'f nī m'ūnene k'ūv'f'ta ūmbi wa mbaa andū; Ind'f andū aing'f m'ūno vyū may'f'sī.

59. Na k'f'f'alinda na ūla w'f metho ti ūndū ūmwe; ona ala met'f'k'f'f'laa na kw'f'ka meko maseo ti *ūndū ūmwe* na ala mekaa moth'ūku. Inyw'f n'f'm'ūs'ūan'f'aa maūndū mav'ūthū.

60. Vate nzika, ūla Saa ūkavika; vai nzika nth'Inī wayo; Ind'f andū aing'f may'f'f'k'f'f'laa.

61. Na Mw'f'ai wenyu asya, 'Mboyei Nyie, Nyie ngam'ūs'ūng'f'a *mboya* wenyu. Ind'f asu ala mekath'f'f'aa m'ūno ūlū wa k'ūnth'f'itha Nyie vate nzika, makalika Ngienan'f me asonokye.'

LUKU 7

62. N'f Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wam'ūmb'f'ie inyw'f ūtuku n'f'kana m'ūtonye k'ūth'ūm'ūa nth'Inī wa w'o, na m'ūthenya *k'ūm'ūtom'yethya* inyw'f kwona. N'f w'o, Ngai nī Mw'f'ai wa mumo kwa mbaa andū, Ind'f andū aing'f m'ūno vyū mait'ūng'aa m'ūvea.

63. Usu nī We Ngai Mwene Vinya W'onthe Mw'f'ai wenyu, M'ūmbi wa

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَّهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا هُمْ بِآيَاتِنَا
فَأَسْتَعِذُ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٧﴾

لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْكُبْرَى خَلْقَ النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمَسِيءُ قَلِيلًا مَا
تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَخِيرِينَ ﴿٦١﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لَتَسْمَعُنَّ فِيهَا نَذَارًا
مُبِينًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٢﴾

ذِكْرُ اللَّهِ رَبِّكُمْ عَلَيْنَ كُلِّ نَفْسٍ لِأَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ

syIndu syonthe. Vai Ngai OngI ateo We. Inyw'I mOalyOlltwe mOkavetangwa vala We ūl ata?

فَأَنى تَوْفِكُونَ ﴿٣٠﴾

64.Uu nIw'o maalyŪlawa ala mamfleaa Mfisoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

كَذَلِكَ يُؤفِكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ مُجْتَدِبِينَ ﴿٣١﴾

65.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We Ūla woombie nthI kwoondŪ wenyu vandŪ va kŪthŪmŪa, na Itu ta kIndŪ kya kwIkwatya na kwa Ūtalo We nIwamŪseŪvIsye inyw'I mŪmbIwe mŪseo vyŪ na amŪnenge syaŪya syenyu nzeo. Usu nI We Ngai Mwene Vinya W'on the, MwIai wenyu. Kwa Ūu, kŪathimwa nI Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwIai wa nthI syonthe.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَ السَّمَاءَ بِنَاءً وَ صَوَّرَكُمُ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَ سَرَّ ذُقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ فَتَبَرَّكُ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

66.We nI We Ngai-Ula-WI-ThayŪ. Vai Ngai ateo We. Kwa Ūu, mŪvoyei We, mwI alkIku Kwake nthInI wa ndfni. Ndafa syonthe nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwIai wa nthI syonthe.

هُوَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

67.Asya, 'Nye nInIvatIwe kŪmathaitha asu ala inyw'I mŪmekalIaa vandŪ va Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪndŪ Nye nImbikIwe nI mokŪsI matheu kuma kwa MwIai wakwa; na Nye nInIyIafwe kwInengane mwene kwa MwIai wa nthI syonthe.

قُلْ إِنى نُعِيدُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنى الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبى وَأُمِرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ لِربِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٤﴾

68.Usu nI We Ūla wamŪmbie inyw'I kuma kItooni, na kuma nthInI wa Ilovoto ya manzI, na kuma nthInI wa Ianga ya nthakame; na We nIwatumie mŪsyawa ta syana; IndI We nŪmŪekaa inyw'I mwIane mŪtw'Ike andŪ aima mena vinya mwIanIu, na IndI

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيَكونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يَتَوَفَّى مِنْ قَبْلِ وَ لِتَبْلُغُوا أَجْلاً مُسَمًى وَ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

mÜitw'Tka atumfa, onakau amwe kafi wenyu nimaekawa makakwa mbeange--na *We nUmDekaa inyw'I mUkekala thayU* kÜvika Ivinda yIla yItw'Itwe, na nIkana mütonye kwImanyIsya ÜI.

69. We ni We Üla Ünenganae thayÜ na Üetae kIkwa'Ü. Na yIla We watw'a ÜndÜ ona wIva aasya tÜ, 'IthIwa.' Na w'o ÜyIthIwa.

هُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ وَيُنِيرُ فَإِذَا قَطَعَ أَمْرًا فَإِنَّا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

LUKU 8

70. We noÜmonete asu ala makaananfaa IÜÜÜ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe? ÜndÜ mo maendee na kÜalyÜlwa kuma nthInIwa w'o!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى يُضَرَّفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Asu ala mayIleaa Ivuku na kIla Ithyl tÜmatÜmaa AtÜmwä MaitÜ nakyo. IndI o mItÜkI mo makamanya.

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَاتِنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

72. YIla mo makalingIwa mang'ang'a ngingonI syoo, na mInyololo ota Üu. Mo makakusw'a.

إِذِ الْأَعْلَى فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلِيلُ يُحْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

73. KIw'ünI kIvyÜ kItheÜkIte; na IndI makavIvw'a nthInI wa Mwaki.

فِي الْحَمِيرَةِ ثَمَرٌ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na IndI mo makakÜlw'a, 'MeIva asu ala inyw'I mwameananasya na Ngai.

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ إِنَّ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

75.; 'VandÜ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makasÜngIa, 'Mo nImatwale ithyI. Aiee, ithyI tÜyaavoya kIndÜ kIngI ona kIva mbee.' Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe Ümaminaa alei.

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ يَكُنْ نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76. Kĩtumi nũndũ inyw'ĩ nĩmwatanĩaa
ĩũũũ wa nthĩ mũte na wĩanĩũ, na nũndũ
nĩmweekie mong'endu.

77. 'Likai inyw'ĩ mbingĩlonĩ sya Ngiena,
mwĩkalae vo. Na wĩkalo wa ala
ang'endu nĩ mũthũku.

78. Kwa ũu we, ĩthwa na ũmĩĩsyo. Vate
nzika, ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ona Ithĩĩ
tũkakwony'a we kĩlungu kĩmwe kya
maũndũ ala ithĩĩ tũmathĩte mo, kana
tũkaũkw'ĩthya we *mbee wa wĩanĩũ wa
Otianĩo Witũ*, mo makatũngwa Kwitũ
ona kweekwa ata.

79. Na Ithĩĩ nĩtwamatũmie Atũmwa
mbee waku we, na amwe moo nĩ ala
Ithĩĩ twaũweteie we, na amwe moo
Ithĩĩ tũyaakũwetea we; na kũitonyeka
kwa Mũtũmwa ona wĩva kũete Kyama
ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ĩndĩ yĩla ũtw'ĩo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe wookie, ũvoo
nĩwatw'iwie na ũla w'o, na ĩndĩ ala
maneenie ũvũngũ nĩmaanangĩkie.

LUKU 9

80. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩe inyw'ĩ ng'ombe nĩkana
mwĩĩsae imwe syasyo, na mũĩsae
imwe katĩ wasyo.

81. Na inyw'ĩ mwĩna motandĩthyo *angĩ*
nthĩnĩ wasyo, na kana, kwoondũ wasyo,
mũtonye kwĩanĩsya wendi ona wĩva *ala
matonya kwĩhwa* nthĩnĩ wa ithũi syenyu.
Na ĩũũũ wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa
inyw'ĩ nĩmũkuawa.

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٥٦﴾

أَدْخَلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَلِيدِينَ فِيهَا فَيَقْسُ
مُتَوَسِّئِينَ ﴿٥٧﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَأَمَّا نُرِيكَ بَعْضَ
الَّذِي نَعِدُ هُمْ أَوْ نَتُوفِينَاكَ فَأَلْتَبِئْرُ جَعُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رَسُولًا قَبْلِكَ مِنْهُمْ مِنْ قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ
عِمْ أَمْرٌ اللَّهُ فُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٥٩﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ﴿٦٠﴾

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَتَسْبِغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي
صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَالِكِ تَحْمِلُونَ ﴿٦١﴾

82.Na We nūmwonasya inyw'I Syama Syake; kwa Ūu Indī, inyw'I mŪkailea Syama syīva sya Ngai Mwene Vinya W'onthe?.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآيَ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٣٢﴾

83.Mo nomaanganga TŪlŪ wa nthī nīkana makatonya kwona mŪminŪkīlyo wa asu ala maī mbee woo? Mo maī aingī kŪvīta aa, na mena Ūtonyi mŪnene *nthīmī* wa movano ala *mo matiie īina woo* TŪlŪ wa nthī. Indī maŪndŪ onthe ala mo meekie mayaī na Ūuno kwoo.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا لِلشُّرُكِيِّمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا آغَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٣٣﴾

84.Na yīla AtŪmwa moo mamavikīfie mena Syama syīyonanītye, nīmeethīwe na Ūtanu mwingī nŪndŪ wa Ūmanyi Ūla mo maī na w'o. Na ŪndŪ Ūla mo mavŪthasya nīwamathyŪlŪlŪkile.

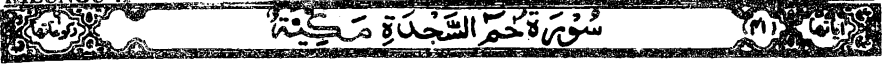
فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٤﴾

85.Na yīla mo moonie Ūsilīlo WitŪ maisye, 'Ithyī nītŪmwfītkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Weka na nītŪkwīlea syonthe ila ithyī twamwīananasya We nasyo.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّثْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٣٥﴾

86.Indī mŪtkīlo woo ndwaī Ūtonya kŪmauna na kīndŪ *īinda* yīla moonie Ūsilīlo WitŪ. ŪŪ nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla wīthītwe ŪithŪkŪma *vyŪ* TŪlŪ wa athŪkŪmi Make. Na Ūu nīw'o Ithyī twamaminie ala maleile kwītkīla.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِنَّمَا كَانُوا أَبْأَسْنَا سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ فِي هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٦﴾

HAA MIIM SAJDA (Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula Waŵŵwe-Nŵ-Kũtaŵa, Mwŵai-Wa-Ndaŵa.

حَمِّ ②

3. Uũ nŵ ũvuany' o kuma kwa ũla Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe nŵ tei.

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Ivuku, Mŵsoa yayo ŵtavanŵ'e kwa ũkuvŵ---ŵsomawa kaingŵ yaseũviw'e ũtheinŵ kwa ũtheu---kwa andũ ala mena ũmanyi.

كُتِبَ فَضِّلْتْ أَيْتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. Mũeti-wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a. Indŵ andũ aingŵ mũno moo nŵmelelũkaa na mayŵ'aa.

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ⑤

6. Na mo maasya, 'Ngoo sitũ syŵ uungu wa ngunŵko na nŵ nziŵŵe iikew'e maũndũ ala we ũũtŵŵŵa ithyŵ, na nthŵnŵ wa matũ maitũ ve kũlea kwŵ'wa, na katŵ waitũ naku we ve tũtũ, kwa ũu we endeea na wŵa waku; ithyŵ ota ũu nŵtũthũkũmŵte.'

وَقَالُوا كَلُوبُنَا فِي آيَاتِهِ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّا عَمِلُونَ ⑥

7. Asya, 'Nyie nŵo mũndũ tenyu. Nŵkũvuanyŵ'e kwakwa kana Ngai wenyu nŵ Ngai-ũmwe; kwa ũu, endai Kwake mũũngele mũtekwathũkanga na ŵyai ũkeke Kwake.' Na woo nŵ wa awoyi ma mŵv'ananu,

قُلْ إِنشَاءً أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَىٰ أَنَا أَنَا الْهَامُّ إِلَهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا ۗ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ ⑦

8. Ala mataumasya Saka na mo nŵmo ala mayŵleaa Itu.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑧

9. Ta kwa asu ala metŵkŵlaa na kwŵka mawŵa maseo, vate nzika, mo

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ ⑨

makeethwa na İtuvi yİla yİtakathela.

﴿مَنْوِين﴾

LUKU 2

10. Asya, 'Inyw'İ ow' o nİm00m0lea We 0la woombie nthİ nthİnİ wa mavinda eİİ? Na inyw'İ mwİm0se0vİsya atindany'a Make We?' Usu nİ Mwİai wa nthİ syonthe.

قُلْ أَبَتَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي
يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَسْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

11. We nİweekİe İİma n0mu nthİnİ wayo İ0ngeme İ0İ0 wa 0thy0 wayo, na vo eekİa ma0athimo nthİnİ wayo na eanany'a nzİa sya kya0ya nesa nthİnİ wa mavinda ana—mav' anene kwa onthe ala mamanthaa.

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيًّا مِنْ فَوْقِهَا وَبُرُكٌ فِيهَا
وَقَدَرْنَا فِيهَا أَقْوَامًا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً
بِلَيْسَاءِ يَلِينِ ﴿١١﴾

12. Na İndİ We ayelekela İtu yİla yayİlyİ kİmd0 ta sy0ki, na ayİtavya na nthİ: '0kai inyw'İ inyw'eİİ, m0kyenda na m0tekwenda.' Nasyo syasya, 'İthyİ nİt0k0ka nİ kwenda.'

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا
وَالْأَرْضِ انثَبِي كُلًّا أَوْ كَرِهًا فَأَلَّتْ آتِنَا
طَائِعِينَ ﴿١٢﴾

13. Kwa 0u, We nİwameanİsye matu m0onza nthİnİ wa matuk0 eİİ, na We nİwayİvuanİsye kİla İtu wİa wayo. Na İthyİ nİtwayanakavisye İtu yİla ya İtheo na mataa ma kye ni kwoond0 wa 0s0vİo. 0su nİ 0tw'İo wa 0la Wİ-Vİnya, Umanyi-W' onthe.

فَقَضَيْنَ سَبْعَ سَلْوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى
فِي كُلِّ سَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِمَصَابِيحٍ ۖ وَحِفْظٍ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

14. İndİ ethwa mo nİmek0aly0ka, İndİ we asya, 'Nyie nİm0kaany'a İ0İ0 wa 0silİfo wa kwananga ta 0la wamakwatie Aati na Athamuti.'

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صُفْعَةً ۖ وَقُلْ
صُفْعَةً عَادٍ وَتَمُودَ ﴿١٤﴾

15. Yİla At0mwa moo mamavikİe kuma mbee woo na İtina woo, makyasya: 'M0ikam0thai the 0ngİ ateo Ngai Mwene Vİnya W' onthe,' Namu maisye, 'Takethwa Mwİai wait0 nİwendie 0u,

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا
لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأَنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَاذِبُونَ ﴿١٥﴾

We vate nzika, ethfwa amatheisye alafka. Kwa ūu, ithyī nītūōmalea maūndū ala we ūtūmītwe namo.'

16.Na tūlū wa Aati, nīmeekie mong'endu tūlū wa nthī, matena ūla w'o, makyasya, 'Nūō ūla wīna ūtonyi mbee waitū ithyī? Ula wamombie mo, ndena ūtonyi mūno kwī mo? Indī mo nīmaendeeie na kwilea Syama Sitū.

17.Kwa ūu, ithyī nītwamatwafe kīutani kyai kya matukū me mwaa, nīkana tūtonye kūmasamfthya ūsilflo wa thīna nthīnī wa thayū ūū wa yu. Na ūsilflo wa Itunī vate nzika, ūkeethwa wī mūnenange, namo maikatetheew'a.

18.Na tūlū wa Athamuti, Ithyī nītwamanengie ūtongoi, indī mo nīmendie ūlalinda wa ūtongoi, kwa ūu, mbaanga ya ūsilflo wa thīna nīyamakwatie, nūndū wa maūndū ala mo meekīte.

19.Na Ithyī nītwamatangīe ala meefkīlile na kwīka ūlūngalu.

LUKU 3

20.Na mūthenya ūla amaitha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe makombanw'a vamwe na kūtongoeuw'a mwakīnī, mo makaalfwa nesa.

21.Kūvika yīla mo makavika vala w'o ūī, matū moo na metho moo na ikonde syoo ikaumya ūkūsī tūlū wa maūndū ala mo meethīwe mayīka.

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٦﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَّحْسَبَةٍ لِيَنْذِقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلِعَذَابِ الْأُخْرَى أَخْرَجَهُمْ وَلَهُمْ لَا يَنْصَرُونَ ﴿١٧﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَنَى عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صُيُوفَةُ الْعَذَابِ الْمُهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَجَعَلْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَخْفُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٢٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَعَهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وُجُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

22. Namo makaikŌlya ikonde syoo, 'Inyw'I mwŭmuya ŌkŌs'I ŌŌŌ waitŌ nkŭI?' Nasyo ikamasŌngŭa, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtŭtonyethetye ithy'I kŌneena tondŭ We nŭkŭtonyethetye kŭla kŭndŭ *kŭngŭ* ona kŭva kŌneena. Na We nŭ We ūla wamŭmbie inyw'I ŭvindaŭ ya mbee, na Kwake We nkŭw'o mŭtŭngŭtwe.

23. 'Na inyw'I nŭmwaleile kŭkŭa *yŭla inyw'I mweekaa naŭ* na nkŭyo kŭtumi matŭ menu na metho menu na ikonde syenyu imumbŭlŭte, nenyu mwasŭanŭaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamamanya mŭno maŭndŭ ala inyw'I mweekaa.

24. 'Na Ōsŭanŭ Ōsu wenyu, Ōla inyw'I mwasŭanŭe ŌŌŌ wa Ngai Mwŭlai wenyu, nŭmwanangŭte inyw'I. Kwa Ōu, *yŭ* inyw'I nŭmŌtw'ŭkŭte katŭ wa asu ala malte.'

25. Yu ethwa mo nŭmatonya kŭmŭŭsya, Mwaki nŭw'o Ōtŭo woo; na ethwa mo memantha kwŭthukŭw'a mo maikethwa katŭ wa asu ala ma kwŭw'ŭka.

26. Na Ithy'I nŭtwaiŭte kwoondŭ woo anyanyae ala *moonekaa* me ma kwendeesya kwoo maŭndŭ ala mavŭŭte mbee na ala mametele mbee woo; na Ōtwio nŭwaumiw'e ŌŌŌ wa mo otondŭ waumiw'e andŭ ala maŭ mbee woo ma Mayini---andŭ *anene* kana andŭ ala angŭ. Vate nzika, mo maŭ na wasyo.

وَقَالُوا الْجُودُ هِمْلٌ مَّ شَهْدٌ ثُمَّ عَلَيْنَا قَالُوا
أَنْطَقْنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَعْتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ
وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ
اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَأَيْتُمْ
فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٤﴾

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا
فَمَا لَهُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٥﴾

وَقِيضْنَا لَهُمْ قُرْبَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أَمْرِ قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنِّ وَالْإِنِّ
إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 4

27. Na ala matetfklaa maasya, 'Möikamfthukfise Kulani Ino, mflonzelei ylla *fkusomwa* nkana mütonye küsinda.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالغَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Na ow'o vyü vate nzika, 'Ithyí tükamasamfthya ala matetfklaa üsilflo mwai, na ow'o vyü, Ithyí tükamatuva mo kwoondü wa meko moo ala mathüku müno vyü.

فَلَنذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Yu nfyö Ituvi ya amaitha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe---Üla Mwaki. Navo vakeethwa na müsyí wa kwkala kwoondü woo nündü mo nimaileaa Syama Sitü.

ذَلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ عَمَلًا
الْحَقِّ جَزَاءً إِنَّمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٩﴾

30. Na asu ala matetfklaa makaasya, 'Mwfai waitü, twony'e ithyí ala matüthyoekisyé kuma katí wa elí mayini na andü, nkana ithyí tütönyé kÜmaia uungu wa nyaíí sitü, nkana i-nguthu syelí itonyé kwíthwa katí wa ala me ítheo vyü.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ
مِنَ الْجِنِّ وَالإِنسِ نَجْعَلُهُمْ تَحْتَ أَقْدَامِنَا
يَكُونُوا مِنَ الأسْفَلِينَ ﴿٣٠﴾

31. *Ta kwa* asu ala maasya, 'Mwfai waitü ní Ngai Mwene Vinya W'onthe, na índí makfthwa na ümfísyö, alaíka nímatheeaa íülü woo *makyasya*, 'Möikakfe inyw'I, ona müikew'e kyeve; na tanai nthíní wa Müünda Üla inyw'I mwathiwe.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَمُوا فَتَنَّوْهُ
عَلَيْهِمُ الْمَلِئِكَةُ الْإِنْفِافُوا وَلَا تَعْرَفُوا وَأَنبَأُوهُمْ
بِالْحَقِّ إِلَهِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Ithyí twí anyanyae menyu nthíní wa thayü üü wa yu na Ituní. Na inyw'I mükeethwa na syíndü syonthe vo íla mathayü menyu makenda, na vo inyw'ímükeethwa na syíndü syonthe íla müketya.---

نَحْنُ أَوْ أَلْوَكُورُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الآخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَى أَنفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا
تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

33.'Uthokyo kuma kwa ūla Mŭekanfi
Mŭno Vyŭ, Usŭtwe nĩ tei.

﴿ نَزَّلْنَا مِنَ عَنُقُورٍ رَّحِيمٍ ﴾

LUKU 5

34.Na nŭŭ ūla mŭseango kwa ūneeni
kŭvŭta ūla ūmathokasya andŭ kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na wŭkaa mawŭa
maseo na waasya, 'Nye vate nzika, nĩ
ŭmwe wa ala menenganae?'

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٥﴾

35.Na ūseo na ūthŭku iivw'anene.
Lŭngyai ūthŭku na ūndŭ ūla mŭseo vyŭ.
Na sisyā, we ūla katĩ wake naku we
mwene vanaĩ ūmaitha, akeethwa ta
mŭnyanya mŭno.

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٥﴾

36.Indĩ vayĩ ūnengawe kyu ateo asu ala
momŭfasya; na vai ūnengawe kyu ateo
ŭmwe ūla wŭna kŭanda kŭnene *kya ndaŭa*.

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ﴿٥﴾

37.Na ethwa ūsesengani wa Satani
ŭkaūsesenga we, Indĩ mantha wŭvitho
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate
nzika, We nĩ We Wŭwi-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

وَأَمَّا يَنْزَغُوكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٥﴾

38.Na katĩ wa Syama Syake nĩ ūtukŭ na
mŭthenya na syua na mwei.
Mŭkayŭtulŭye syua ndu inyw'ĩ ene
kana mwei, Indĩ ūvingilityei nthĩ mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
wasyŭmbie syo, ethwa We nĩ We inyw'ĩ
mŭthaithaa na w'o.

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
لَا تَسْجُدُ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدْ وَاقِفًا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ رَآيَاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٥﴾

39.Indĩ ethwa mo nĩmasyoka ūtina na
ngathŭo, *mo mekaa ūu kwa kwŭyŭnŭva*
mo ene. Oyŭla asu ala mena mwŭai woo
nĩmamŭtaŭaa We ūtukŭ na mŭthenya,
namo mainoaa ona vanini.

فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يَسْتَحْسِنُونَ لَهُ
بِالْبَيْتِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْتَحْسِنُونَ ﴿٥﴾

40. Na katī wa Syama Syake nī kīfī: kana inyw’ī nīmwonaa nthī yī nyūmū, indī yīla Ithyī twamītheesya kīw’ū tūlū wayo, nīyulusanaa na nīyimbaa tkethwa na wenze. Vate nzika, We ūla wamīthayūūkisye yo nūtonya kūthayūūkya akw’ū. We ena ūtonyi tūlū wa syīndū syonthe.

وَمِن آيَاتِهِ أَنْتَكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً وَأَنْتَ الْغَالِبُ
عَلَيْهَا الْمَاءَ أَهْرَمْتَ وَرَبَّتْ إِنْ الدِّيْنِ أَخِيَاهَا
لَتُنْفِي السَّيْلَ عَنْهُ عَلَى كُلِّ مَشِيٍّ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. Vate nzika, asu ala mathokoanaa tūlū wa Syama Sitū ti avithīku Kwitū Ithyī. We, indī, ūla wīkītw’e nthīnī wa Mwaki nī mūseo kana nī we ūla umaa vo e mūima Mūthenyanī wa ūthayūūkyo? Tkai inyw’ī ūndū mūkwenda. Vate nzika We nūmonaa maūndū onthe ala inyw’ī mwīkaa.

إِنَّ الدِّيْنَ يُرْجَدُ وَنَفِي آيَاتِنَا لَا يَنْفَعُونَ عَلَيْنَا
أَنْفُسٌ يُلْقِي فِي التَّارِخِ خَيْرٌ أَمْ هَمَّنْ يَأْتِي أَوْثَانًا يُؤْمَرُ
الْقَيْسِيُّ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

42. Asu ala matawītkīflaa ūlilikany’o yīla wamavikīa nīmo mena wasyo. Na ow’o yo nī Ivuku yī vinya.

إِنَّ الدِّيْنَ كَرُمًا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكُنُوزٌ
عَظِيمٌ ﴿٤٢﴾

43. Uvūngū ndūtonya kūyīthengeea yo kuma mbee wayo kana Itina wayo. Yo nī ūvuany’o kuma kwa ūla-Mūfī, Wāflwe - Nī-Kūtaīwa.

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ
تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٣﴾

44. Vai ūndū we ūtāv’w’a ateo ūndū ūla watawīw’e Atūmwa ala maī mbee waku. Ow’o Mwīai waku nī Mūnene wa ūekeo; na ota ūu Mūnene wa ūsilīlo wī woo.

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَد قِيلَ لِلرَّسُولِ مِنْ قَبْلِكَ
إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٤﴾

45. Na takethwa Ithyī twamīseūvisye Kulani na kīthyomo kīeni, mo vate nzika, methwa makūlīye, ‘Ntkī Mīsoa yayo ti mīthesye? Kyaū! Kīthyomo kīeni na Mūalavu?’ Asya, ‘Yo nī ūtongoi na mūiito kwa asu ala metīkīlaa.’ Indī ta kwa asu ala.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبِيًّا لَقَالُوا لَا قُصْدَ لَآئِنَهُ
ءَاجِبِيُّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ الَّذِي نَزَّلَهُ مِنَ السَّمَاءِ
وَشِيعَاءُ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْ

matetkĩlaa, ve kŪlea kwĩw'a nthĩnĩ wa matŪ moo, na kwoo nĩ Ūlalinda. Mo, otondŪ kwailĩ, nĩmekwĩtwa kuma vandŪ vaasa.

وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَّانٍ
مُعْتَمِدِينَ ﴿٥٠﴾

LUKU 6

46.Na Ithĩ nĩtwamŪnengie Mose Ivuku, ĩndĩ ivathŪkany'o nĩsyeeethĩwe tŪlŪ wa yo; na takethwa ti ĩla ndeto yavĩtĩte mbee kuma kwa Mwĩai waku ūvoo wĩthwa watwiwe katĩ woo; na vate nzika, mo me nthĩnĩ wa nzika itathelaa tŪlŪ wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاتَّخِذْ فِيهِ وَاوَلِيًّا
كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضَىٰ بَيْنَهُمْ وَأَنْتُمْ
لَيْسَ سَاقٍ مِنْهُ مُرِيْبٍ ﴿٥١﴾

47.Ula ona wĩva wĩkaa nesa, nĩ kwoondŪ wa thayŪ wake mwene; na ūla ona wĩva wĩkaa naĩ, yo IkamŪalyŪka we mwene tŪ. Na Mwĩai waku ti ūla ūte mŪlŪngalu ona vanini kwa athŪkŪmi Make.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا
وَمَا رَبُّكَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

48.Umanyi wa ūla Saa ūtŪngĩtwe Kwake eweka. Na vai matunda maumaa kuma ikondinĩ syamo, ona kĩla kĩva kĩikuaa İvu, ona kĩisyaa kaana, ateo nthĩnĩ wa ūmanyi Wake. Na sŪanĩai mŪthenya ūla We ūkameta mo, akyasya, 'Meĩva atindany'a ala mawetanĩaw'a Nakwa Nyie? Namo makasya, 'Ithĩ twĩŪtavya We, kana vai katĩ waitŪ ngŪsĩ ya ūu.'

إِلَيْهِ يَرْجِعُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَحْجُبُ مِنْ ثَمَرَاتٍ
مِّنَ الْأَشْجَارِ وَمَا تُخْبِئُونَ مِنَ الْأُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ
أَعْيُنُهُمْ فِي صَنَعِهِ إِنَّمَا عِزٌّ بِرَحْمَتِهِ
أُولَئِكَ مَتَّعْنَا مِنْ قَبْلُ مَا نَحْنُ بِمُعْطِيهِ
وَأُولَئِكَ عَمَلُوا ظُلْمًا ﴿٥٣﴾

49.Na kyonthe kĩla mo makĩkaĩlaa mbee kĩkamaĩa mo, ĩndĩ mo makamanya kana vai ūkĩllo kwoo.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ وَظَنَّوْا
مَا لَهُمْ مِنْ فَيْحٍ ﴿٥٤﴾

50.MŪndŪ ndanaaa nĩ kŪvoyea ūseo; ĩndĩ ethwa ūthŪku nĩwamŪkiita, nŪkusaa ngoo, na kwĩthwa atena wĩkwatyo w'onthē.

لَا يَسْمُرُ إِلَّا نَسْأَنُ مِنَ دُعَاؤِ الْغَيْبِ وَإِن مَّتَّسَّهُ الشَّمْسُ
فَيُوقُ قُرُوطًا ﴿٥٥﴾

51. Na ethwa Ithyĩ n̄tʷamŌsam̄Ithya tei kuma KwitŪ-ene, Itina wa th̄Ina Ōmwe Ōla ŌmŌkwańńte we, vate nzika, we akasya, 'ŌŌ nŭmbańńńte Nyie; na Nyie ndiŌsŪan̄fa kana Ōla MŌthenya nŌkavika ona ńnd̄ń. ńnd̄ń ethwa Nyie n̄ngŪtŪngwa kwa Mwńai wakwa, Nyie ńnd̄ń, vate nzika, ngakwata maŌndŪ ala maseo mŌno vyŪ n̄ń vamwe Nake We.'

Na Ithyĩ vate nzika, tŪkamatavya alei maŌndŪ onthe ala mo meekie, na vate nzika, Ithyĩ tŪkamasam̄Ithya mo Ōsilńlo mŪmŪ.

52. Na yńla Ithyĩ tʷanengane ńnee ńŌŌ wa mŪndŪ, we n̄ńw̄ńvŪthasya yo na n̄ńwathŪkaa Ūtee; ńnd̄ń yńla ŪthŪku wamŪkiita we, asi! We e vau e mŪvoyi wa mboya ndaasa.

53. Asya, 'Ndayai Nyie, ethwa n̄ Ūvoo umńte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ńnd̄ń n̄ńmŌkŪlea kŪw̄ńńńkńńla, nŪŪ Ūla mwau mŪno mbee wa Ūla Ūkusńtw'e n̄ń nzńa ingń kŪasa na Ngai Mwene Vinya W'onthē?'

54. Ō m̄ńtŪkń Ithyĩ tŪkamony'a mo Syama SitŪ iithand̄ńkńńla Ōm̄ńlonń wa syua na kuma katń woo ene kŪvika syoneke Ūtheinń kwoo kana n̄ń w'o. Kw'o ti kwńan̄ńu kana Mwńai waku n̄ń NgŪsń ńŌŌ wa syńndŪ syonthe?

55. ńń, kwa Ūla w'o mo mena nzika ńŌŌ wa kŪkomana na Mwńai woo. ńń, We vate nzika, n̄ńw̄ńthŪŌŌŌkńńte syńndŪ syonthe.

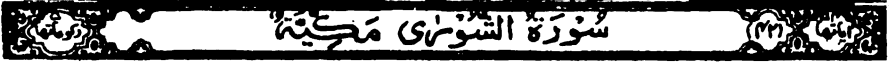
وَلَيْنَ اَذْقَنُهٗ رَحْمَةً مِّنَّا مِنْ بَعْدِ صَرَامٍ مَسَمَتْهُ
 لَيَقُولَنَّ هٰذَا لِیْ وَمَا اَظُنُّ النَّاعَةَ قَائِمَةً وَّلَیْنِ
 تُرِجَعْتُ اِلٰی رَبِّیْ اِنَّ لِیْ عِنْدَهٗ لَلْخِصْمَۃَ فَكَلِمَتٌ مِّنْ
 الَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِمَا عَمِلُوْا وَّلَیْنِ یَقْبَلُهُمْ مِنْ عٰلِیْبٍ
 عَلَیْطٍ ﴿۵۱﴾

وَاِذَا اَنْعَمْنَا عَلَی الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَا بَیْا نِیۡةً
 وَاِذَا مَسَّ الشَّرُّ فَذُوۡدَعَاۗءٍ عَرِیۡضٍ ﴿۵۲﴾

قُلْ اَرَدَیْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ثُمَّ لَقَرْتُمْ
 بِهٖ مِنْ اَصْلٍ مِّمَّنْ هُوَ فِیْ شِقَاقِیۡ بَعِیۡدٍ ﴿۵۳﴾

سَنُرِیۡهِمْ اٰیٰتِنَا فِی الْاَفَاقِ وَفِیۡ اَنْفُسِهِمْ حَتّٰی
 یَتَّبِعُنَّ رِجْمًاۢنَهٗ الَّذِیۡ اُولٰٓئِکَ یُرِیۡکَ بِرَبِّکَ اَنۡهٗ
 عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ شَهِیۡدٌ ﴿۵۴﴾

اِلَّا اِنَّهٗمْ فِیۡ مِرْیَۃٍ مِّنۡ نِّقَآءٍ رَبِّهِمْ اِلَّا اِنَّهٗ
 یُحِیۡطُۤ اِلٰی شَیۡءٍ مُّحِیۡطٌ ﴿۵۵﴾

AL - SHUURAA
(Wavuanf'w'e Mākka)

1. Syftwanī ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ula Usūftwe nī ūlau.
Usūftwe nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula wailwe-Nf-Kūtafwa,
Mwīai-Wa-Ndafa.

حَمْدٌ ②

3. 'Ain Siin Kaaf. Umanyi-W'onthe,
Wīwi-W'onthe, ūla Wīna-Utonyi.

عَسَقٌ ③

4. Usu nī Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwene-Vinya, MŪī, avuanasya kwaku
we nŭvuanf'tye kwa asu ala
maŭtongoesye we.

كَذَلِكَ يُوعَى إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

5. Kīla kyonthe kī matunī na ūlŭ wa nthī
ona kīva nī Kyake, na We nī ūla-Wī-
ūlŭ, Mŭnene-Vyū.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ⑤

6. Matu nīmatonya kwatŭkanīla katī
nŭndŭ wa ūkīlīlīlu wamo; na alaŭka
nīmamŭtafaa Mwīai woo na ndafa Syake
na kwītya ūkeko kwa asu ala me ūlŭ wa
nthī. Sisya! Kwa ūla w'o nī Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūla Mŭekanī-
Mŭno-Vyū, Mwene-tei.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطْنَ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَنْتَ لَمْ
يَسْتَعِزَّ بِمَعْنَدِ رَبِّهِمْ وَاسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي
الْأَرْضِ إِلَّا إِنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑥

7. Na ta kwa asu ala meyoseaa mo-ene
asŭvī angī ūtee Wake Ngai Mwene
Vinya W'onthe ekalaa amasyaŭsye mo;
na we ndwī mŭsŭvī ūlŭ woo.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِظَ
عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑦

8.Uu Ithyi nIt00vuanIsye we Kulani kwa KfAlavu nIkana we 0tonye k0kaanya'a Nyinyia-wa-MIsyi,^{*1} na Ila f0thy0l0l0kfte; na kana we 0tonye k0makaanya'a mo f0l0 wa M0thenya wa Tkomano 0la 0te nzika nthInI waw'o: kflungu kfmwe kIkekalaa nthInI wa mI0nda ya ItunI na kflungu kIngI kIkeethwa nthInI wa Mwaki wakene.

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِلَّذِينَ فِيهِ قُرْآنٌ فِي الرِّجَّةِ وَقُرْآنٌ فِي السَّعِيرِ

9.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie 0u, We ethwa amatwIkthiisye mo kwIthwa mbaI Imwe; IndI We am0likasya 0la We wendaa nthInI wa Inee Yake. Na ta kwa eki-ma-naI, mo maikethwa na as0vfi na m0tetheesya.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ قَلِيلٍ وَلَا نَصِيرٍ

10.Mo nImeyoseete mo-ene as0vfi angI eka We? IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We M0s0vfi 0la wa w'o. Na We n0thay00kasya ala akw'0, na We ena 0tonyi f0l0 wa syfInd0 syonthe.

أَمْ أَرَأَيْتُمْ إِذْ أَخَذْنَا مِنَ ذُرِّيَّتِهِ أَوْلِيَاءَ قَالَ هُوَ الَّذِي يُعَذِّبُ وَيُنصِرُ وَيُنصِرُ الْغَالِبِينَ وَالْمُؤْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

LUKU 2

11.Na ma0nd0 ona meva ala mwIna kIvath0kany'o nthInI wamo, 0twio wamo wIkalaa na Ngai Mwene Vinya

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

¹ *Ny0mba ya mbee vy0 Ila yaakiwe kwoond0 wa kIteleelo kya 0thaiithi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yaf 'al-kaaba' Kaava Ila yakItwe nthInI wa m0syi wa Makka. M0syi 00 nIw'o 0kwItwa 'umm-ul-qura' Nyinyia-wa-mIsyi. Uu nIkwonany'a Ond0 wIny'a vata kwa mIsyi Ila IngI na n0tonya k0tw'fka m0syi wa mbee 0la waakiwe. Und0 00 wfonany'a kana mavinda ma tene, ovand0 vau Makka wakftwe, M0syi nIwecanic kavola vakuvI na Ny0mba ya Ngai Ila yaakiwe mwambfImIyonI nI and0 matesIkfe. And0 ma nthI nImeemanyIsye kwaka mIsyi maelekanfnye na m0syi 00. Na kwa 0u, w'o n0tonya kwItwa Nyinyia-wa-MIsyi yonthe.

W'onthe. Asya, 'Osu nī We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wakwa; Nyie nīnīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na Nyie nīnīmwelekelaa We *mavinda onthe.*'

12. We nī Mōmbi-Ula-Mōnene wa matu na nthī. We nīwoombie eīl kuma katī wenyu na ota ūu ilī katī wa ng'ombe kwoondū wa ūtandīthyo wenyu. We amwingīvīasya inyw'ī vo. Vai kīndū ona kīva kīilyī Take We; na We nī Wītwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

13. Mbungūo sya matu na nthī nī Syake We. We amūthanthafasya kyaūya we ūla We wendaa ona wīva na kūmūthekevesya *kya kwa ūla We wendaa ona wīva.* Vate nzika, We nūsyīfī syīndū syonthe nesa vyū.

14. We nūmwīyīafe inyw'ī mwīao wa ndīni īla wamwīyīafe Noa, na īla ithyī tūmīvuanītye kwaku we, na īla twamwīyīafe Avalamu na Mose na Yesu, *tOkyasya*, 'Ithīwīai mōlōmīte nthīnī wa wīwi, na mōikaanīke nthīnī waw'o. Ndīni īsu nī mbūmū kwa athaithi ma mīvw'anano īla we ūūmetīa mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīnyuvīaa We-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongōeasya Kwake-Mwene ūla wendaa, na nūmūtongōeasya Kwake-Mwene ūla ūmwelekelaa *We.*'

15. Mo mayaavathūkana na kūaanīka, ateo ītina wa ūmanyi kūmavīkīa mo, mo meekie ūu nūndū wa kīw'ītu katī wa mūndū na ūla ūngī. Na takethwa ti ūndū wa ndeto īla yaī īnatongosya kuma kwa Mwīai waku kwa īvīnda yītw'ītwe, vate

فَأَطْرَسَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُكُمْ فِيهَا
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ⑤

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ يُجِزِلُ شَيْءٌ عَلَيْهِمْ ⑥

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِينَ
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى
وَعِيسَى أَنْ آفِئُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ
عَلَى الشُّرَكِيِّنَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهُ اللَّهُ يَجْمَعُ
إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ⑦

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بِعَمَّا يَنْتَهُمُ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَى أَجَلٍ مُسْتَيَّقَضِي بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَقَدْ لَعِنَهُمْ فِيهِ ⑧

nzika, *Uvoo* ow'o wíthwa watw'ítwe katí woo. Na vate. nzika, asu ala matwíkíthiw'e ma kútiíwa Ivuku ítina woo me nthíní wa nzika itavindíthw'a túlú wayo.

16.Mathokye Índí, *andú onthe ma nthí* nthíní wa ndíni íno. Na we íthíwa wíyómíísyé úndú wathiwe, ndúkaatííe mawendí moo mathúku, Índí asya, 'Nyie níńfíyítíkíílaa Ivuku yonthe ona yíva yíla Ngai Mwene Vinya W'onthe útheetye, na nyie níńfíyílawe kumya útwio wa katí wenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Mwíai waitú na Mwíai wenyu. Ithíí twína ítuvi ya mawífa maitú, nenyu mwína ítuvi ya mawífa menyu. Vai kíthokoo katí waitú nenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe akatúmbany'a ithíí vamwe, na Kwake We níkw'o úalúko.'

فَلْيَدِّكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابِهِ
وَ أُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ
لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حِجَّةَ بَيْنَنَا وَ
بَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَاللَّهُ الْعَصِيمُ ﴿١٦﴾

17.Na asu ala makaananíaa túlú wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ítina wa We kwítíkííka, ngaananíoo syoo ní sya mana múno mbee wa úthyú wa Mwíai woo; na ve úthatu wa Ngai túlú woo na kúkeethwa na úsilílo mwai túlú woo.

وَالَّذِينَ يُجَادُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ
لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ
غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٧﴾

18.Ngai Mwene Vinya W'onthe ní We úla útheetye Ivuku yína w'o na útialyo *ota úu*.Na ní kyaú kíkaúmanyíthya we kana úla Saa wí vakuví ota múomóní?

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالسِّبْآنَ وَمَا
يُذَرِّكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٨﴾

19.Ala matawítíkíílaa úla Saa, mendaa kúúkalaata, Índí asu ala mawítíkíílaa, nímaúkáfaa, na nímesí kana ní w'o w'o. Isúvlei! Asu ala makaananíaa túlú wa úla Saa me ívítyoní, vaasa múno.

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ
آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ
أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَ فِي السَّاعَةِ لِتَضِلَّنَا

بَعِيدٌ ﴿١٩﴾

20. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũuu mũno kwa athũkũmi Make. We anenganae kwa ũla We wendaa. Na We nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
عَلِيمُ الْقَوِي الْعَزِيزِ ﴿٢٠﴾

LUKU 3

21. Ula ona wĩva wendaa ngetha ya Itunĩ, Ithyĩ nĩtũmũnengae wongeleku wa ngetha yake; na ũla ona wĩva wendaa ngetha ya nthĩ ĩno, Ithyĩ noyo tũmũnengae, ĩndĩ. Itunĩ ndakethwa na kĩtanda.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢١﴾

22. Mo mena atindany'a ta asu ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala metĩkĩĩtw'e nthĩnĩ wa ndĩni ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtetĩkĩĩtwe? Na keka kwaĩ ndeto Yaitũ ũũũ wa ũtwio wa mũthya, yu ũvoo wĩthwa ũtw'ĩtwe kafi woo na kwa ũla wa' o eki-ma-naĩ makeethwa na ũsilĩlo mwai.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْتِ
بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِّلَ بَيْنَهُمْ وَ
إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. We ũkamona eki ma naĩ mena wia nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte, na maiĩ ndĩi ya kũlea kũmavalũkĩla. ĩndĩ asu ala metĩkĩĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, makeethwa uungu wa syuu sya Mĩũnda. Namo makeethwa na kĩla kyonthe makenda me vamwe na Mwĩai woo. Usu nĩ mumo mwingĩ wa Ngai.

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاعٍ
بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ
إِنَّ الْجَنَّةَ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

24. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengae ũvoo mũseo athũkũmi Make ala metĩkĩĩlaa na kwĩka mawĩa maseo. Asya, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ ĩtuvi nũndũ wa w'o, ateo kana Nyie nĩngũmũthokya inyw'ĩ kwa Ngai nũndũ wa wendo wa ndũũ sya mũkaufĩ.' Na ũla ona wĩva wĩkaa kĩko

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَتَدْرِكُهُمْ عَلَيْهِمْ أَجْرٌ إِلَّا الْمَوَدَّةَ
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرَبْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا
حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٤﴾

kIseo, Ithyĩ tũmũnengae we wongeleku wa ūseo nthĩnĩ wa w'õ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nĩ Mũekanfi-Mũno-Vyũ, Mwĩtĩkĩli-Mũno Vyũ.

25. Mo maasya, 'We nũseũvĩtye ūvũngũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthẽ? Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nĩwendie ūu. We ethwa asĩlile ngoo yaku. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthẽ nũvetangaa ūvũngũ na nũetae w'õ kwa Mĩfao Yake. Vate nzika, We nĩwĩsĩ nesa vyũ maũndũ ala me nthĩnĩ wa ithũi.

26. Na We nĩ ūla wĩtĩkĩlaa wĩlilo kuma kwa athũkũmi Make, na We nũekeaa naĩ. Na We nĩwĩsĩ ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

27. Na We nĩwĩtĩkĩlaa *mboya* sya asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, na We nũmanengae mo matuvi kwa mumo Wake; na tũlũ wa alei, mo makeethwa na ūsilĩlo mwai.

28. Na Ngai Mwene Vinya W'onthẽ akaingĩvya kyaũya kwa athũkũmi Make, mo nĩmatonya kwaa matũ tũlũ wa nthĩ; Indĩ We atheesyaa kwĩanana na kĩthimo kĩla *kĩanĩe* ūndũ We wendaa. Vate nzika, We nĩ We Umanyi-W'onthẽ, Woni-W'onthẽ kwa athũkũmi Make.

29. Na We nĩ We ūla ūtheesyaa mbua ĩtina wa kwĩyĩtũka kwoo, na We nũnyaaĩkasya tei Wake. Na We nĩ Mũsũvĩ, Waĩĩte-Nĩ-Kũtaĩwa.

30. Na katĩ wa Syama Syake nĩ kũmbwa kwa matu na nthĩ, na *kwa* syũmbe ila syĩ

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ
يَخْتِمُ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُخَيِّطُ الْحَقَّ
يَكَلِّمُ مَنْ يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٥﴾

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو
عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٦﴾

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيُرِيدُ
مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٧﴾

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ
وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مِمَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ
بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٩﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

thay0 ona syİva ila We winyaŋkŋtye nthŋnŋ wasyo syeİİ. Na We E-na ūtonyi wa kūsyūmbany'a syo yİla We wenda.

فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَنبِهِمَا إِذَا يَشَاءُ
قَدِيرٌ ﴿٢٤﴾

LUKU 4

31.Na İvuso İthūku ona yİva yİla yİmūkwataa inyw'I, nūndū wa maūndū ala moko menyu mekİte inyw'I-ene. Na We nūekeaa *naİsyemyu mbingİ*.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٢٥﴾

32.Na inyw'I mūitonya kūsİİŋa *walany'o wa Ngai İlūlū* wa nthŋ; ona mūi na mūnyanya kana mūtetheeesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٦﴾

33.Na katİ wa Syama Syake nİ ngalawa ila iendelaa ūkanganİ iilyİ ta mİthya ya İİma:

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٧﴾

34.We akenda, nokūūngamya kİseve kİkaūngama ki kİkaeka kūkūsya İlūlū waw'o *ūkanga---* nthŋnŋ wa ūndū Osu, vate nzika, ve Syama kwa kİla mūndū mūmİsya mūno na ūtūngaa mūvea.

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٢٨﴾

35.Kana We nūtonya kūsyananga syo nūndū wa maūndū ala *andū* mekİte--İndİ We nūekeaa *naİmbingİsyoo---*

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٢٩﴾

36.Na *We nūmanangaa mo nİkana* asu ala makaananİaa İlūlū wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe matonye kūmanya *kana* mo mai na wİvitho.

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ
مَخْرَجٍ ﴿٣٠﴾

37.Na kyonthe ona kİva kİla inyw'I mūnengetwe no kyaūya kya İvinda nthŋnŋ wa thayū ūū, İndİ kİla kİ na Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ kİseango na nİkİkalaa mūno kwa asu ala metİkİlaa na kwia wİkwatyo woo kwa Mwİai woo,

فَمَا أَوْتِيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣١﴾

38.Na ala mevathanaa na naŋ ila mbai mŭno na mawathavu, na yŋla mo mathata, maekeaa,

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na asu ala mamwŋthukŋŋasya Mwŋtai woo, na malŭlŭmŋŋasya Mboya, na ala maŭndŭ moo matusawa kwa nzŋla ya kwŋw'ana mo ene, na ala maumasya katŋ wa syŋndŭ ila ithyŋ tŭmanengete,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٩﴾

40.Na asu ala, yŋla naŋ yeekwa ŋŭlŭ woo, mesiŋŋaa mo ene.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبُونَ ﴿٤٠﴾

41.Na Ndfvi ya Őkite nŋ Őkite wŋana ota Ősu, Indŋ Őla ona wŋva Őekeaa na *kŋko kyake* kŋfiete ŐalyŐko, Ituvi yake yŋna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We ndamendete eki-ma-naŋ.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۗ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

42.Indŋ vai ŐthŐku kwa asu ala mesiŋŋaa ŋtina wa kŭvŋŋw'a.

وَلَمَّا نَسَبْنَا بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

43.Mŭtŋ wŋ kwa ala tŭ mamavŋŋasya andŭ na makŋtw'ŋka mbaa matŭ ŋŭlŭ wa nthŋ matena wŋanŋu. Asu nŋmo makakwata Ősilŋlo wŋ woo.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

44.Na we Őla wŋna Őmŋŋsyo, na Őekeaa, Ősu vate nzika, nŋ Ővoo wa kŋthing'ŋŋsyo kŋnene kŋ vinya.

ۗ وَلَمَّا صَبَرُوا وَغَفَرْنَا بَرًّا ۖ ذَلِكَ لِمَنْ عَزَمَ الْأُمُورَ ﴿٤٤﴾

LUKU 5

45. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'Ūaa wa kwaa, vai mŭmŭsŭvfi ūtina wa ūu, na ūkamona eki-ma-naŭ, yŭla makawona ūla Mwaki, maikŭlya, 'Ve nzŭa ona yŭva ya kŭsyoka?'

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَائِي مِنْ بَعْدِهِ
وَتَرَى الظَّالِمِينَ لِنَارِ أَوْ أَعْدَابٍ يَقُولُونَ هَلْ
إِلَى صِرَاطٍ مِنْ سَبِيلِ ۞

46. Na we ūkamona mo maetetwe mbee waw'o Mwaki, makumanŭtye metho moo nŭndŭ wa nthoni, makŭng'ethesya masonokete. Na asu ala metkŭlaa makasya, 'Ow'o' ene wasyo nŭ ala meyanangaa mo ene na mŭsyŭ yoo Mŭthenyanŭ wa ūthayŭŭkyo. 'Sisyai! alei makatiwa nthŭnŭ wa ūsilŭlo wa kwŭkalaa.

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الْذَّلِ
يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ۞

47. Na mo mai na aietheesya ma kŭmatethya ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'Ūaa wa kwaa, vai nzŭa yake ona vanini.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُهُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ۞

48. Ithukŭsyei Mwŭai wenyu mbee wa ūtanavika mŭthenya ūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtakathŭkŭka. Vaikethwa wŭvitho wenyu mŭthenyanŭ ūsu, ona vaikethwa kwoondŭ wenyu nzŭa ya kŭkaŭa.

إِسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمًا لَا مَرَدَ
لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ
مِنْ تَكْوِينٍ ۞

49. Indī ethwa mo nīmekūalyūka mathi, Ithyī tūikūtūmīte wīthwe mūsūvīi tūlū woo. Wīa waku no kūvikya ūūmane tū. Na ow'o, yīla Ithyī twamūsamīthya mūndū tei kuma Kwitū nīūtanfaa. Indī ethwa ūthūku nīwamūvalōkīla mūndū nūndū wa meko moo ala moko moo matongoisye kwīka, Indī sisya! Mūndū nde mūvea.

إِن أَعْرَضُوا مِمَّا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا أَنْ عَلَيْكَ
رَأْيَ الْبَلِغِ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَحَرَجَ
بِهَا وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيْئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٥١﴾

50. Uumbī wa matu na nthī nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We ombaa kīla wendaa. We amanengae syana sya eūtu ala wendaa, na amanengae aaana ma ivīstī ala wendaa;

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
وَيَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَّا تُرَاتُّوْنَ وَيَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ
الذُّكُورُ ﴿٥٢﴾

51. Kana We nūmavulanasya aūme na aka; na We amūtūngaa ngūngū ūla We

أَوْ يَرَوْهُمْ ذُكُرَانًا وَرِثَانًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ
عَقِيْبًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٣﴾

wendaa. Vate nzika, We nĩ Wĩwi-
W'onthe, Mwene-Utonyi.

52.Na ti TŌlŌ wa mŪndŪ Ngai Mwene
Vinya W'onthe kŪneena nake ateo kwa
nzĩa ya ūvuany'o kana ƒtina wa tŭtŭ kana
kŭtŭma Mŭtŭmwa wa kŭvuanƒsya andŭ
maŭndŭ kwa mwƒao Wake ūndŭ We
wendaa. Vate nzika, We E-TŌlŌ-Mŭno,
MŪf.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ
وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بَرْدًا فِيهِ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ

53.Na ūu nĩw'o Ithyĩ tŭŭvuanƒsye we
Ndeto kwa mwƒao Witŭ. We
ndwaamanya Ivuku yaƒ yaŭ, ona kana
mŭƒkĩfonĩ wĩva, ƒndĩ Ithyĩ tŭŭtw'ƒkĩthĩtye
ŭvuany'o ta kyeŋi kƒla Ithyĩ
tŭmatongoeasya athŭkŭmi Maitŭ nakyo
kwƒanana nondŭ Ithyĩ twendaa. Na kwa
ŭla w'o, we ŭmatongoeasya mbaa andŭ
nzĩanĩ ƒla ya w'o.

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ اَمْرِنَا مَا كُنْتَ
تَدْرِى مَا الْكِتٰبُ وَلَا الْاٰيٰتُ وَلَا لٰكِنْ جَعَلْنٰهُ
نُوْرًا نُّهْدِىْ بِهٖ مَن نَّشَآءُ مِنْ عِبَادِنَا وَاِنَّكَ
لَتَهْدِىْ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ

54.Nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ula kƒla kyonthe ona kƒva kĩ TŌlŌ wa
nthĩ na kyonthe ona kƒva kĩ matunĩ nĩ
Kyake. Sisyai! Maŭndŭ onthe
matungawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَاِلٰى اللّٰهِ الَّذِىْ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ
ۙ اِلَّا اِلٰى اللّٰهِ تُصِیْرُ الْاُمُوْرَۙ

AL – ZUKHRUF
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúítwe ní úlau, Usúítwe
ní tei.

2.Haa Miiim. *Wailítwe-NFKútaíwa,*
Mwíai-Wa-Ndaíá.

3.Níívíta na Ivuku yíí yíVúanasya na
kúvathúkany'a maúndú útheiní,

4.Ithyí nítúmítheetye Kulani na
kíthyomo kítheu na kílungalu níkana
inyw'í mútonye kúmanya.

5.Na vate nzika, yí *úúvóní* vamwe
Naitú nthíní wa Nyinyia-Wa-Ivuku, ^{1*}
yítaítku na yusúítwe ní úí.

6.Ithyí índí tókaumya Kíllilikany'a kuma
kwenyu *inyw'í*, tóekane *nenyu* núndú
inyw'í mwí andú anangi?

7.Na ní Athani meana ata ala Ithyí
twamatúmie katí wa andú ma tene!

8.Na vayaaúka Mwathani kwoo ona
vanini ateo mo nímamúvúthisye.

9.Na Ithyí nítwamanangie asu ala maí na
vinya wa kúúmya mbee wa áa, na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

حَمْدٌ ②

وَ الْكِتَابِ الْبَيِّنِ ③

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ④

وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدِينًا لَعَلَّكُمْ تَحْكُمُونَ ⑤

أَفَنْظُرُ بِكُمْ وَالَّذِينَ ذُكِرْتُمْ تَوْتًا مُّسْرِفِينَ ⑥

وَ كَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ⑦

وَ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑧

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَ مِثْلُ الْأَوَّلِينَ ⑨

¹ *'umm-ul-kitab' *nyinyia wa ívuku* níyíandíkítwe
kaingí nthíní wa kílungu kya mbee kya Kulani
Ntheu 'Al-Faatiha' íla ta mbeú yína momanyisyo
on the ma mwambíllílyo na míkalo ya Kulani. Índí
vaa veoneka vaiwetwa úvoo wa kúandíkwa kwa
Ívuku ítheu yíla kúndú kúmwé kúúúvúwe vamwe
na Ngai, nthíní wa íthimo íla ítathimíka kwa usúu
ní múndú.

ngelekany'o ya and0 ma tene nĩvĩfite mbee.

10.Na we ūkamakūlya, 'N00 ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika makwīa, nĩ Ula-WI-Vinya, Ngai MŪmanyi-Wa-Syonthe, nĩwasyūmbie syo.

وَالَّذِينَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
يَقُولُونَ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿١٠﴾

11.We, ūla ūmŭtw'ŭkĩthĩsyē inyw'ĩ nthĩ kwĩthwa ūkomo, na nŭseŭvĩtye tŭsĩla nthĩnĩ wayo, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭatĩĩa nzĩfa ĩla ndŭngalu.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١١﴾

12.Na ūla ūtheeasya kĩw'ŭ kuma matunĩ na kĩthimo kĩfanĩe, na ĩndĩ ĩthyĩ nĩtŭmĩthayŭŭkasya nthĩ yĩ ngw'ŭ; ota ūu inyw'ĩ mŭkathayŭŭkw'a'

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٢﴾

13.Na ūla ūmbĩte nyamŭ ĩfĩ-ĩfĩ sya kĩĩa mŭthemba, na We nŭmŭseŭvĩsyē inyw'ĩ ngalawa na ng'ombe nyamŭ ĩla imwe imŭkuāa.

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٣﴾

14.Nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kwĩkala mŭlŭmĩte tŭlŭ wa mĩlŭngo yasyo, na ĩndĩ, yĩla mŭsyĩkallĩle mŭlŭmĩte tŭlŭ, inyw'ĩ mŭtonye kŭlĩlĩkana ĩnee ya Mwĩai wenyu, na kwasya, 'Nĩ Mŭtheu We ūla ūtw'ĩw'ĩthĩsyē nyamŭ ĩi, na ĩthyĩfene tŭyāĩ tŭtonya kwivoovya ĩthyĩ ene.

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذَكَّرُوا بِنِعْمَةِ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحٰنَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٤﴾

15.'Na kwa Mwĩai waitŭ vate nzika ĩthyĩ tŭkasyoka.'

وَرَأٰنَا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٥﴾

16.Na mo mamatw'ŭkĩthasya amwe ma athŭkŭmi Make kwĩthwa kĩlungu kĩmwe

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنْ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ
بِئْسَٰ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

Kyake We. Ow’o mŭndŭ nŭwiyonanŭtye
kŭwŭthwa ate mŭvea.

LUKU 2

17. We osete syana sya eftu kuma katŭ wa
ila We ŭmbŭte, na akamŭtalŭthya inyw’ŭ
na syana sya ivŭsŭ?

أَمِ اتَّخَذَ مِنَّا مِثْقَاتَ بَنَاتٍ وَأَصْفَكُمْ بِالْبَنَاتِ ۝

18. Indŭ yŭla we ŭmwe woo watavw’a
ŭvoo wa ŭndŭ we ņmwosaa Ngai
Mwene Vinya W’ontha, Ngai-Wa-Ulau,
ŭthyŭ wake nŭtukaa na akysuŭwa nŭ
ŭthatu.

وَإِذَا يَشْرَأَ أَحَدُكُم مَّاءَ صَرَبٍ لِلرَّحْمَنِ مَسْأَلًا
ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

19. Inyw’ŭ mwŭmŭtŭngŭŭthya nŭ wa Ngai
ŭla ŭeewe katŭ wa mathaa na mawanake,
na ŭla ŭte mŭtheu ngaananŭfonŭ?

أَوَمَنْ يُنَشَأُ فِي الْحَيَاةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ
مُبِينٍ ۝

20. Namo mamatusaa alaŭka ala nŭ
athŭkŭmi ma Ngai-Wa-Ulau, ta aka. Mo
mena ŭkŭsŭ wa kŭmbwa kwoo? Indŭ
ŭkŭsŭ woo ŭkaandŭkwa, namo
makakŭlw’a.

وَجَعَلُوا الشَّيْكَةَ الَّتِي هُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ إِنَاءً
أَشْهَدُ وَأَخْلَقَهُمْ سَكَنُتُ شَهَادَتَهُمْ وَيُسْتَأْذَنُ ۝

21. Namo maasya, ‘Kethwa Ngai-Wa-
Ulau nŭwendie ŭu, ithyŭ tŭyŭthwa
twamathaithe mo.’ Mo mai na ŭmanyi
ona wŭwa wa ŭu ona vanini. Mo mai
ŭndŭ mekaa ateo kŭtalŭthya tŭ.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِدِينِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

22. Ithyŭ nŭtŭmanengete mo Maandŭko
Matheu mbee wa aa, nŭkana methwe
mamalŭmŭtye?

أَمْ أَلَيْسَ لَهُمْ كِتَابٌ مِن قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَسْبِحُونَ ۝

23. Aiee, mo maasya, ‘Ithyŭ tweethŭie
maaŭthe maitŭ maatlŭe nzŭla na, ithyŭ
tŭtongoew’e nŭ nyaŭŭ syoo.’

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آئِهِمْ
مُهْتَدُونَ ۝

24. Na ŭu nŭw’o kŭwŭhŭŭwe kŭdilyŭ
mavinda onthe kana Ithyŭ tŭimŭtŭmmaa

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن قَوْمٍ

MŪkaanany'a ona wīva mbee waku kwa mŪsyī ona wīva Indī athw'ii mayo maisye: 'Ithyī tweethlie maa-Ūmae maitŪ maatlie nzīa; na ithyī tŪatlie nyafī syoo.'

إِنَّا قَالُ مُتَرَفُّوهُمَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثِهِمْ مُّقْتَدُونَ ﴿١٥﴾

25. MŪkaanany'a woo amakŪlya, 'Ata! Ona ethwa nyie nīmŪetee Ūvoo mŪseo mbee wa ūla mweethlie maa-Ūmae menyu maatlie?'

قُلْ أَوْلُو جِنَّتِكُمْ يَأْهُدِي مَتَا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٥﴾

26. Kwa Ūu, Ithyī nītweanīsyie Ūvanīsyio kuma kwoo. Sisyai Indī mŪminŪkīlyo wa asu mamaleile AtŪmwa ŪndŪ wailyī!

فَأَنْتَقِمْنَا مِنْهُمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِبِينَ ﴿١٦﴾

LUKU 3

27. Na lilikanai yīla Avalamu wamŪtavisyie İthe wake ana andŪ make: Nyie nīngwivŪthya ila syonthe inyw'ī mŪthaithaa,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٧﴾

28. 'Ateo ūla wambŪmbie Nyie, na vate nzika, akandongoesya Nyie.'

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿١٨﴾

29. Na we amītŪngīthasya ndeto İno ta wano wa kwīkalaa kwa andŪ ala masyokie kŪka İtina, nīkana mo mamwelekele Ngai.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يُرْجَعُونَ ﴿١٩﴾

30. Aiee, Indī Nyie nīnametkīlilye mo na maaİthe moo Ūtanu wa kavinda kŪvika yīla w'o wamavikīie na MŪtŪmwa ūla Ūvuanasya UtŪmane Wake.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢٠﴾

31. Indī yīla w'o wamavikīie maisye, 'ŪŪ nī Ūoi, na ithyī nītŪkŪlea.'

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢١﴾

32. Namo makŪlasya, 'Ntkī Kulani İno ndītheetw'e kwa andŪ amwe anene ma mīsyī İno yelī?'

وَقَالُوا لَوْلَا نَزَّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرِيبِينَ عَظِيمٍ ﴿٢٢﴾

33. Mo nĩ mo makanyaĩĩkya tei wa Mwĩai waku? Ithyĩ Nithyĩ tũnyaaĩĩkasya katĩ woo mĩkaĩĩle yoo nthĩnĩ wa thayũ 00 wa yu, na Ithyĩ nĩtũmokĩĩlasya amwe moo ʒũũ wa ala angĩ kwa ivĩla, Indĩ 0u 0tw'ĩkaa amwe moo kũmasumbĩka ala angĩ. Na tei wa Mwĩai waku nĩ mũseo kũvĩta syĩndũ ila mo mombanasya.

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ
مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حِزْبًا
وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْعُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na takethwa andũ *onthe* ma nthĩ mayaaĩthĩwa me ma *mbaĩ* ʒmwe, Ithyĩ twĩthwa twamanengie ala matamwĩtkĩĩlaa Ngai-Wa-Ulau, iala *sya vetha* *sya* nyũmba syoo na *mbaasya* *sya vetha* *sya* kũĩsaa ʒũũ;

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِنِ
يَكْفُرُوا بِالرَّحْمَنِ لِيُوقِنُوا أَنَّكُمْ رُفُوعًا
عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na mĩomo ya *vetha* ya nyũmba syoo, na mĩto ya *vetha*, ʒla mo matonya kwaĩla.

وَالْيُودِيُّونَ أَنْبِيَآءٌ وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na *syĩndũ ingĩ* *sya* wanake. Indĩ isu syonthe no mana ateo no syĩndũ *sya* kwĩtanĩthya okwa *kavinda* nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ʒno tũ. Na Itunĩ vamwe na Mwĩai waku nĩ kwoondũ wa ala alũngalu.

وَرُحُوفًا وَإِنْ كُنَّا لَنَرَاهُ فِي صِحْحَةٍ
وَالْأَخْرُجَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37. Na 0la 0alyũkaa akaeka kũmũlilikana *Ngai-Wa- 0lau*, Ithyĩ nĩtũmwĩfe Satani 0la 0tw'ĩkaa mũtindany'a wake.

وَمَنْ يَقْسُ عَنِ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ يَقْبِضْ لَهُ شَيْطَانًا
فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٧﴾

38. Na vate nzika, mo nĩmamasĩĩlaa nzĩla ya *Ngai*, Indĩ mo masũanĩaa kana nĩmatongew'e nesa;

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ التَّيْبِيلِ وَيَمْسُونَ أَنفُسَهُمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

39. Kũvika, yĩla 0mwe wooka Kwitũ, akĩmũtavya *mũtindany'a* *wake*, takethwa katĩ wakwa naku nĩvethwa na 0asa

حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدُ
الْمَشْرِقَيْنِ فَيَمْسُ الْقَرِينُ ﴿٣٩﴾

wfana Umflon! NI mütindany'a
müthöku ata we!

40. Itina wa kwfka mothöku tondü inyw'I
mweekie, kwfthwa mwI atindany'a
kwenyu kötiñ na öuno kwenyu nthññ
wa ösilñlo ömönthñ nöndü inyw'I
nfmweekie mavityo.

41. We İndİ, nötonya kömwIw'Ithya öla
öte matö, kana kökİtongoesya kİlalinda
kana öla wI nthññ wa İvityo
yİyonanİtye?

42. Na İthyİ tökaöveta we kuma katf
woo, vate nzika, İthyİ tökeanİsya
öfvanİsyo kuma kwoo.

43. Kana İthyİ tükakwony'a we maöndü
ala twamathie mo; nöndü vate nzika,
İthyİ twİna ötonyi mwİanfu İöİü woo.

44. Kwa öu, we kwata öİömfıtye maöndü
ala mavöanİtw'e kwaku; nöndü we wI
nzİanİ İla ya w'o.

45. Na, kwa öla w'o, nİ ölilikany'o
kwaku we na kwa andö maku, na inyw'I
mökeetwa mökasöngfe.

46. Na makölye asu katf wa Atömwä
Makwa ala İthyİ twamatömie mbee
waku, İthyİ nİtwanyuvie ngai ingİ ona
syİva ötee wa Ngai-Wa-Ulau,
İthaithawe?'

LUKU 5

47. Na İthyİ nİtwamötömie Mose ena
Syama Situ, kwa Valao na anene make,
nake asya, 'Vate nzika, Nyie nİ
Mötömwä wa Mwİai wa nthİ syonthe.'

48. İndİ yİla we wookie kwoo na Syama
Sitü, sisya! Mo nfmaithekeeye.

49. Na İthyİ tuyaamony'a Kyama ateo
kİla kİlene *kyaatİe* mbee kİvw'anene
nakyo, na İthyİ nİtwamakwatie mo na
ösilñlo nİkana matonye kötwelekelä
İthyİ.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ يَوْمَئِذٍ ظَلَمْتُمْ أَنْتُمْ فِي الْعَذَابِ
مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٠﴾

أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصَّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْىَ وَمَنْ كَانَ
فِي صُلْبٍ مُبِينٍ ﴿٤١﴾

فَأَمَّا نَذَهَبَنَّ بِكَ فَأَمَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤٢﴾

أَوْ نُزِيلَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَأَمَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ ﴿٤٣﴾

فَأَسْتَسْقِمُكَ بِأَلَدِي أَوْحَى إِلَيْكَ عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَرِأْئِهِ لَدُرُّرُكَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُشْكُرُونَ ﴿٤٥﴾

وَسَأَلَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا
بَعْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا
وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْ آلِ الْكَافِرِينَ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na mo mamwīa, 'Ame we mūoi ōū, tūvoyee ithyī kwa Mwīai waku, kwīanana na ūtianfō ōla We watianfe naku: na īndī ithyī nftūkwītīkīla ūtongoi.'

51. Indī yīla Ithyī twamavetangīe ūsilfō, sisya! Mo nīmaanangīe ndeto yoo.

52. Na Valao nīwatavanisye katī wa andū make *akyasya*, 'Inyw'ī andū makwa, w'ō ūsumbī wa Misili ti wakwa na mbūsī ii ivītīlaa uungu wakwa? Inyw'ī īndī, nomūkwona?

53. Aiee, Nyie nī mūseo kwī *mūndū* ūū ūte wa kūnengwe ndaīa na ūtatonya kwītavan'y'a *we-mwene* nesa.

54. 'Na we aieete kūnengwe itanga sya thaavu nīkī, kana alaīka makauma ītina wake maatīanfe?'

55. Uu nīw'ō we wamatumanisye andū make namo mamwīw'a. Ow'ō, mo maī andū athūku.

56. Kwa ūū, yīla mo mookīlīlye ūthatu Wakwa, Ithyī nftweanīsyē ūīvanīsyō kwōo, na nītwamanyw'īthisyē kīw'ū onthe.

57. Na Ithyī nftwamatw'īkīthisyē mo ta wano, na ngelekany'ō kwa nzyawa ila ikoka.

LUKU 6

58. Na yīla mwana wa Malia wawetwa ta ngelekany'ō, asi! Andū maku mokīlasya kīlonzo;

59. Na mo maasya, 'ngai sitū nīsyō nzeo mbee kana nī we?' Mo maikūweteaa ūndū ūū ateo *kwoondū* wa ngaananfō. Aiee, mo nī andū ma ngusanīsyō.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الشُّجْرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَمِدَ عِنْدَكَ
إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥١﴾
وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي
مُلْكٌ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي أَفَلَا
تُبْصِرُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يُكَادُ
يُبِينُ ﴿٥٣﴾

فَلَوْلَا الْبَقِيَّةُ عَلَيْهِ أَسْوَدَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
السِّلَاحُ مُقَرَّبِينَ ﴿٥٤﴾

فَأَسْتخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾
فَلَمَّا أَسْفَوْا انْتَقَبْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ
يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا إِنَّا إِلَهُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَوْفُونَ ﴿٥٩﴾

60. We aĩ mũthũkũmi Waitũ tũ ũla Ithĩĩ twamũnengie ĩnee Yitũ, na twamũtw'ĩkĩthya we ta ngelekany'o kwa Aana-Ma-Isilaeli.

61. Na takethwa Ithĩĩ nĩtwendie ũu, Ithĩĩ twaĩ tũtonya kũmatw'ĩkĩthya amwe menyu alaĩka ĩũũũ wa nthĩ kwĩthwa atĩĩwa mayo.

62. ĩndĩ nĩw'o, we nĩ ũvano wa ũla Saa.^{2*} Kwa ũu, ndũkethwe na nzika ĩũũũ wa w'o, ĩndĩ mbikĩlai Nyie. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.

63. Na mũikamũeke Satani amũsĩffe inyw'ĩ. Vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩyonanĩye kwenyu.

64. Na yĩla Yesu wookie ena mokũsĩ matheu, aisye, 'Nyie nũkĩte vala mũĩ inyw'ĩ nĩna ũĩ na kũmũtheesya maũndũ amwe ala inyw'ĩ mũvathũkanfaa, kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbĩw'ei Nyie.

65. Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Kwa ũu, mũthaithei We. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.'

66. ĩndĩ nguthu nĩsyavathũkanganie katĩ wasyo. Kwa ũu, woo nĩ wa eki-ma-naĩ nũndũ wa ũsĩĩlo wa mũthenya ũla mwai.

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ۝١٠

وَلَوْ نَشَاءُ لَجْعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ۝١١

وَإِنَّهُ لَوَعْلَمُ السَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝١٢

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝١٣

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ ؕ

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝١٤

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُواهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝١٥

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ؕ قَوْلٌ لِلَّذِينَ

كَلَّمُوا مِنْ عَدَابِ يَوْمِ الْبُيُوتِ ۝١٦

² *Ndeto ĩno 'Al-Saa'h' ũla Saa na ũalyũĩtwe ta saa na yaĩĩte nĩ kũmanyĩka tondũ yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Chap.54:2 Al-kamar. Vau maũalyũlo ala masũanfawa kwoneka nũndũ wa kũvika kwa Mũtũmwa Muhammad s.a.w kwĩtawaa 'AL-Saa'h' ũla Saa. Na kwatũkana kwa mwei nĩkwosetwe ta ũkũsĩ ĩũũũ wa ũalyũko mũnene wa kĩveva ũla waĩ vakuvĩ kwĩkĩka. Wonany'o wa kĩthyomo kĩĩ tondũ kĩwetetwe ĩũũũ wa Yesũ nthĩnĩ wa mũsoa ũũ ũla tũkwĩmanyĩsya kyafĩle nĩ kũmanyĩka oũndũ ũmwe na mĩsoa ĩla ĩngĩ. Oũndũ 'ũla Saa' ũla ũkwonany'a kũvika kwa Yesũ matukũ mokĩte na ũalyũko wa kĩveva naw'o ũvika ĩũũũ wa w'o.

67. Mo mai ūndū ūngī meteele ateo ūla Saa ūmaumīlīle ūmavikīe na kīthūūlūmūkīlo o matekūmānya w'ō.

68. Ala me ndūū mūthenya ūsu makeethwa me amait̄ha mūndū na ūla ūngī, ateo ala alūngalu.

LUKU 7

69. 'Inyw'ī athūkūmi Makwa, vai w'ia ūlū wenyu ūmūnthī, ona mūikew'a kyeva;

70. 'Asu ala meetīkīlīle Syama Sitū meenyivya,

71. 'Inyw'ī likai Mūūndanī, inyw'ī na endwa menyū mūkanengwe ndafa na kūtanīthwa.'

72. Mo makathyūlūlūkw'a masaani ma thaavu ma kilinge na ikombe, navo vakeethwa syīndū syonthe ila mathayū methīlawa na vata nasyo na ila itanīthasya metho. Navo nīvo inyw'ī mūkekalaa.

73. 'Na ūū nīw'ō Mūūnda ūla inyw'ī mūtw'ītwe atīfwa maw'ō nūndū wa maūndū ala inyw'ī mwīthītwē mūyīka.'

74. 'Nthīnī waw'ō ve matunda menyū kwa wingī, ala inyw'ī mūkaīsaā.'

75. Ala avītan'y'a vate nzika, makekalaa nthīnī wa ūsilīlo wa Ngiena.

76. W'ō ndūkanyivangw'a kwoondū woo, na mo makakwatwa nthīnī wa w'ō na kūyītūka.

77. Na Ithīl tūyaamavītīsyā mo, īndī nīmo ene ala maī eki-ma-naī.

78. Namo makeetana maīlīte, 'We mūsūvī wa Ngiena, Mwīai waku nīeyīae ithīl tūthele. We akamasūngīa, 'Nokūvika inyw'ī mwīkale.'

79. Ngai akamātavya, 'Ithīl vate nzika, nītwamūeteie ūla w'ō inyw'ī īndī aingī mūno menyū nīmaūleile; ūla w'ō.'

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾

الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَإِنَّ الشَّكِينِ ﴿٧٠﴾

يُعْبَادُ لِأَخَوْفٍ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٧١﴾
الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ﴿٧٣﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهُيهِ الْأَنْفُسُ وَلَكِنَّ الْأَعْيُنَ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٦﴾

إِنَّ النُّجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٧﴾
لَا يَفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْسُوُونَ ﴿٧٨﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٩﴾

وَنَادُوا يَا نَبِيَّكَ لِمَقْصُودِ عَيْنِنَا رَبِّكَ قَالَ إِنَّكُمْ تُكْفَرُونَ ﴿٨٠﴾

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كُرْهُوْنَ ﴿٨١﴾

80.Kana mo me ūndŭ matw'ŭte kwŭka? Ithyl' ota ū, nŭtŭtw'ŭte.

81.Mo mesŭanŭ kana Ithyl' tŭylw'aa syŭmbithŭl' syoo na nzama syoo sya mwanya? If, na Atŭmwa Maitŭ mekalaa vamwe namo makŭandŭka kŭla kŭndŭ.

82.Asya, 'Takethwa kwaŭ mwana wa Ngai-Wa-Ūlau, Nyie nŭthŭwa naŭ wa mbee kŭmŭthaiha.'

83.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭtheu, Mwŭai wa matu na nthŭl, Mwŭai wa Kŭvŭla-Kya-Usumbŭl, na We ndakoney'e na ūndŭ ona ūmwe wa maūndŭ ala mo mamŭwetanŭfasya We namo.

84.Kwa ūu, ekanai namo metanŭthye na ūneeni wa mana na ngewa nthŭku kŭvika makomane na ūla Mŭthenya woo wathŭtwe.

85.Na We nŭ We Ngai wa ŭtunŭl, na Ngai wa ŭŭlŭ wa nthŭl; na We nŭ We Mŭŭl, Umanyi W'onthe.

86.Na kŭŭathimwa nŭ ūla ūsumbŭl wa matu na nthŭl nŭ Wake na syonthe ila syŭl katŭl wasyo, na ūmanyi wa ūla Saa wŭl Nake, na ūla inyw'ŭl mŭkatŭngwa Kwake.

87.Na ala asu mamekaŭlaa vandŭ Vake mai na ūtonyi wa kŭmew'anŭthya ateo ūla w'o, namo nŭmamwŭlŭl we.

88.Na we ūkamakŭŭlya mo, 'Nŭŭ ūla wamombie mo?' Vate nzika mo masŭngŭla, 'Nŭl Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Mo ŭndŭl, mealyŭlaŭngwa ata?

89.Nyie nŭlŭnŭa na wŭkano wake wa kŭsyoyokeo, 'Ame Mwŭai wakwa, kana aa nŭl andŭ ala mataketŭkŭlaa.

90.Kwa ūu, ŭvete ume vala maŭl, na asya, 'Mŭŭo;' na o mŭtŭkŭl mo makamanya.

أَمْ أَمْرًا قَاتًا مُبْرَمُونَ ﴿٥٠﴾

أَمْ حَسِبُونَ أَنَّ لَاسِعَ سِرِّهِمْ وَجُوهُهُمْ بِلَا

وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَادِينَ ﴿٥٢﴾

سُبْحٰنَ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَظِيْمٍ ﴿٥٣﴾

فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيَلْبَسُوا حِثَّةً يَلْفُوا يَوْمَ الَّذِي

يُوعَدُونَ ﴿٥٤﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَ

هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٥٥﴾

وَتَبَرَّكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ

مَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَالَّذِينَ تَرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ

إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى

يُؤْفَكُونَ ﴿٥٨﴾

لَقَدْ وَصَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ قُلْنَا لِمُوسَى أَنْ أَدْعُرْكَ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَكَ

وَقِيلَ يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِمَا قُنَّتِي وَارْجَعِي إِلَىٰ بَيْتِكِ فَإِنَّ فَاطِمَةَ لَبِيَّتُنَّ كَتَابَتِنَا فِيهَا

وَلَقَدْ وَصَّيْنَاكَ إِذْ قُلْنَا لَكَ أَنْ إِذْضَعِبْ عَلَيْنَا وَمَا تَبْتَلِنَا وَمَا تَفْضُلْنا عَلَىٰ الْبَشَرِ شَيْئًا وَلَا تَسُبَّنَّ الَّذِينَ

يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ قُلْ مَنْ يُضِلُّ اللَّهُ فَلا يَهْدِي اللَّهُ لِقَوْمٍ عَصَابًا

AL - DUKHAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ①

3. Nĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvathũkanasya
maũndũ.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

4. Kwa ũla w'o, Ithyĩ nĩtwayĩvuanisye
nthĩnĩ wa ũtukũ mũathime. Kwa ũla
w'o, Ithyĩ twĩthĩtwe tũikaanany'a
Othũku.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي آيَاتٍ مُّبْرَكَةٍ وَإِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ①

5. Maũndũ onthe ma ũĩ nĩmatw'ĩtwe
nthĩnĩ wayo,

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ كَبِيرٍ ①

6. Kwa mwĩao Witũ-Ene. Nĩw'o, Ithyĩ
nĩtwĩthĩtwe tũimatũma Atũmwa kĩla
ĩvinda,

أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ①

7. Ta tei kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

رُحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ①

8. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo, ethwa inyw'ĩ
mũkeethwa na mũĩkĩĩo tũ.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ ①

9. Vai Ngai ateo We. We nũnenganae
thayũ na kũete kĩkw'ũ. We nĩ Mwĩai
wenyu, na Mwĩai wa maa-ĩthe menyu
ala ma mbee.

مُوقِنِينَ ①
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ
الْأَوَّلِينَ ①

10. Indĩ mo nĩmathaũkaa mena nzika.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ①

11.Indī we syaŋŋsya mŋthenya ūla ūtu
yŋkaumya syŋki yenekee,

فَأَزْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُّبِينٍ ۝

12.Yŋla yŋkamavw'ŋka andŋ. Usu
ŋkeethiwa ūsilŋlo wŋ woo.

يُغْفِرُ النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

13.Indī andŋ makaŋa, 'Mwŋai waitŋ,
tŋvetangŋe ithyŋ ūsilŋlo; kwa ūla w'o,
ithyŋ twŋ etŋkŋli.'

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝

14.Mo matonya ata kŋunwa nŋ ūtao,
oyŋla Mŋtŋmwa nŋuminŋte kŋmavikŋa,
akŋtavany'a syŋndŋ nesa ūtheinŋ,

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ۝

15.Na ŋndŋ mo nŋmaalyŋkile mauma vala
we ūŋ na maasya, 'We nŋmanyŋŋtw'e,
mŋndŋ wŋna ndŋŋka?'

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَاتِنَا لَهُمْ مُبْهِمٌ ۝

16.Ithyŋ tŋkaveta ūsilŋlo kwa kavinda
kanini, ŋndŋ inyw'ŋ vate nzika,
mŋkasyoka nthŋnŋ wa ŋlei.

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ۝

17.Mŋthenya ūla Ithyŋ tŋkamŋkwata
inyw'ŋ na ŋkwata ŋnene, na ŋndŋ vate
nzika, Ithyŋ tŋkeanŋŋsya ūŋvanŋsyo.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطِشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنتَقِمُونَ ۝

18.Na Ithyŋ nŋtwamatatie andŋ ma Valao
mbee woo, na nŋmavikŋwe nŋ
Mŋtŋmwa mŋtaŋŋku,

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ۝

19.Akyasya, 'Nengei Nyie athŋkŋmi ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla
w'o, Nyie nŋ Mŋtŋmwa mŋŋkŋŋku wŋanŋ
wakwa;

أَن أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

20.'Na mŋikenenevye inyw'ŋ
kŋmŋvŋthya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, nyie nŋnŋkŋte
kwenyu na mwŋao mŋtheu.

وَأَن لَا تَصَلُّوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَنِ مُّبِينٍ ۝

21. 'Na Nyie nīmantha wfvitho kwa Mwłai wakwa na Mwłai wenyu, inyw'ŭ mŭikese kŭngimanga na mavia.

وَأِنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ۝٢١

22. 'Na ethwa inyw'ŭ mŭiŭmbfŭkfla Nyie, ŭvetangei ŭndŭ kŭasa nakwa.'

وَأَن لَّمْ تُوْصُوا بِإِنِّي فَأَعْتِرِلُونِ ۝٢٢

23. Indŭ we nŭwavyoyie kwa Mwłai wake, akyasya, 'Ow'o, aa nŭ andŭ ene naŭ.'

الْقَائِلُ: فَدَعَا رَبِّيَ أَن هُوَ لَهُ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ۝٢٣

24. Ngai aisye, 'Osa athŭkŭmi Makwa ŭmatwae na ŭtukŭ; nŭndŭ vate nzika, inyw'ŭ nŭmŭkŭatŭwa.

فَأَسْرِبِبِنَادِيٍّ إِنِّي لَأَنكُم مَّتَّبِعُونَ ۝٢٤

25. 'Na we uma ŭkanganŭ ŭvinda yŭla ŭluŭŭte ki. Vate nzika, yo nŭ nguthu ŭla yŭtw'ŭwe kŭthitw'a nŭ kŭw'ŭ.'

وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ هُوَ إِذْ هُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ۝٢٥

26. Nŭ mŭŭnda na ithima syłana ata ila mo matiie ŭtina woo!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّةٍ وَ عِيُونَ ۝٢٦

27. Na Mŭŭnda ya malŭu na kŭndŭ kŭtaŭku!

وَزُرُوعٍ وَ مَقَامٍ كَرِيمٍ ۝٢٧

28. Na motanu ala mo meetanŭthasya namo!

وَ نَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فُكْرًا بَيْنَ ۝٢٨

29. Uu nŭw'o kwatw'ŭwe kwŭthŭwe. Na Ithyŭ nŭtwamombie andŭ angŭ kwŭthwa atiŭwa ma syŭndŭ ii.

كَذَلِكَ وَ أَدْرَأْنَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۝٢٩

30. Na ŭtu na nthŭ iyaamaŭla mo, onamo mayaanengwe ŭvinda.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَ الْأَرْضُ وَ مَا كَانُوا مِنْظَرِينَ ۝٣٠

LUKU 2

31. Na Ithyŭ nŭtwamaumisye Aana-Ma-Isilaeli kuma ŭsilflonŭ ŭsonokasya.

وَ لَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْبَهِيمِ ۝٣١

32. Weekŭŭwe nŭ Valao; vate nzika, we aŭ mŭng'endu ona katŭ wa anangi.

مِن ذُرُوعِهِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا مِنَ السُّرُورِينَ ۝٣٢

33.Na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo o tũmesi
tũũ wa andũ onthe *ma ñinda yoo*.

وَلَقَدْ اخْتَرْتَهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

34.Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Syama
imwe ila katĩ wasyo waĩ ũtato
wĩyonanĩtye ũtheinĩ.

وَأَتَيْنَهُمْ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ مَا بَدَّ لَهُمْ بَلَائًا ﴿٣٤﴾

35.Andũ aa maasya:

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

36.'Vai kĩndũ kĩngĩ ateo kĩkw'ũ kitũ
kĩla kya mbee *kĩ kyoka tũ*. *Itina wakyo*
vai thayũ Ongĩ na ithyĩ tũikathayũkw'a
ĩngĩ.

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِنُشْرَيْنَ ﴿٣٦﴾

37.Kwa ũu, matũngei maaĩthe maitũ
ĩngĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩneena w'o.'

فَأْتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

38.Mo nĩmo aseo kũvĩta andũ ma Tuva
na ala maĩ mbee woo? Ithyĩ
nĩtwamanangie mo nũndũ maĩ ene naĩ.

أَهْمُ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

39.Na Ithyĩ tũyaaũmba matu na nthĩ, wa
syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na ĩthaũ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿٣٩﴾

40.Ithyĩ tũyaasyũmba syo ateo kwoondũ
wa mavata ma w'o na *ũũngalu*, ĩndĩ
aingĩ mũno moo maimanyaa.

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41.Nĩw'o, Mũthenya wa ũtwio nĩ ĩvinda
yĩtw'ĩtwe kwoo onthe.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِنْهَا لَنُجَمِعُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

42.Mũthenya ũla mũnyanya ũtakamũuna
mũnyanyae ona vanini, onamo
maikatetheew'a,

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٢﴾

43.Ateo asu ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũkamew'ĩa tei. Vate nzika, We
nĩ Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَعْبُدُونَ إِلَّا مَنْ رَزَمَهُ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

LUKU 3

44. Nīw'o mūtī wa Sakuum

إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُونِ ۙ

45. Ukeethwa Ifu wa ene-naī,

طَعَامَ الْآبِيَانِ ۙ

46. Ta İvulū yİtheÜkye, yİkathēÜka nthİnİ
wa mavu moo,

كَأَنَّهُمْ يَخْلُقُونَ فِي الْبُطُونِ ۙ

47. Ta kÜtheÜka kwa kİw'Ü kİvyÜ müno.

كَقَلْبِ الْحَيِّينِ ۙ

48. MÜkwatei na mükuseyi we kÜvika
katİ wa Mwaki wakene;

خُدُودَهُ نَاعْتَلُوهُ إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۙ

49. 'Na İndİ mwİfİkİsyei Üsilİlo wa kİw'Ü
kİtheÜkİte İÜlÜ wa mütwo wake.'

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَبِيبِ ۙ

50. 'U same w'o! We was Üanİe we
mwene ta wİ vinya, mütaİku.

ذُو ذُنُوبٍ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الرَّكِيمُ ۙ

51. 'UÜ nİw'o we waİ na nzika syaw'o.'

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ۙ

52. Nİw'o, ala alÜngalu makeethwa
vandÜ va müuo ÜsÜvİonİ,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ۙ

53. Katİ wa mİÜnda na tÜlÜsİ,

فِي جَنَّتٍ وَعَمِيرِينَ ۙ

54. Mevw'İkİte ngÜa nzeo sya lili
mwololo na lili müÜmu, meleanİle
mÜndÜ na Üla Üngİ.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ۙ

55. Uu nÜkethİwa. Na İthyİ
tÜkamakwatany'a na eİtu aseö, mena
metho mathanthau na manake.

كَذَلِكَ وَرَوَّجْتُهُمْ مَتَوَرِّينَ ۙ

56. Namö makeetya kİla müthemba wa
matunda vo, kwa müuo na ÜsÜvİo.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهِ أَمِينٍ ۙ

57. Mo maikasama kİkw'Ü vo, ateo
kİkw'Ü kİla kya mbee. Na We

لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتَىٰ إِلَّا أَمْوَاتُهُ الْأُولَىٰ ۙ

وَقَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ۙ

akamatangĩĩa kuma Ūsilflonĩ wa Mwaki wakene,

58. *Ta kĩko kya* mumo kuma kwa Mwĩai waku. Ūsu nĩ Ūtanu mŪnene.

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. Na Ithyĩ tŪmĩtw'ĩkĩthĩtye *Kulani* mbŪthŪ na kĩthyomo kyaku nĩkana mo matonye kŪsŪvĩa.

فَإِنَّمَا يَسْتَرْزُقُهُ بِلسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kwa Ūu, we eteela; onamo ota Ūu nometeetele.

فَإِزْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَابُونَ ﴿٦٠﴾

AL - JATHIYAH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵi ŵlau, Usŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Haa Miim. *Walŵŵwe-NŵKŵtaŵa,
Mwŵai-Wa-Ndaŵa.*

حَمْدٌ ②

3.Uvuany'o wa Ivuku yŵi umŵte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wŵi-
Vinya, Mŵi.

تَنْزِيلِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ③

4.Nŵw'o matunŵi na ŵŵlŵ wa nthŵi ve
Syama kwa asu ala metŵkŵlaa.

إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ④

5.Na nthŵinŵi wa mŵmbŵlwe wenyu ene na
nthŵinŵi wa syŵmbe syonthe ila We
winyafŵkasya ŵŵlŵ wa nthŵi nŵi Syama kwa
andŵ ala mena mŵŵkŵŵo mŵlŵumu.

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُذُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِقَوْمٍ
يُوقِنُونَ ⑤

6.Na nthŵinŵi wa ŵalyŵlany'a wa ŵtukŵ na
mŵthenya, na kyaŵya kŵla Ngai Mwene
Vinya W'onthe ŵtheeasya kuma ŵtunŵi,
kŵla We ŵmŵthayŵŵkasya nthŵi nakyo,
ŵtina wa kŵkw'ŵ kyayo, na nthŵinŵi wa
ŵalyŵko wa iseve, ve Syama kwa andŵ
ala matataa kŵmánya.

وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ
مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ
الرِّيحِ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑥

7.Ii nŵsyo Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila Ithyŵi tŵŵkŵtŵngŵlŵŵla we na
ŵla w'o. Nŵi ndeto yŵva Indŵi, ŵtina wa
kŵmŵlea ŵla ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Syama Syake mo
makasyŵŵkŵla?

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْزَلُهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فِيمَا بَيَّحَدَّثُ
بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ⑦

8.Woo nŵi wa kŵla mŵkengani mwŵki-wa-
naŵi,

وَيْلٌ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ⑧

9.Ula ŵmŵw'aa Mŵsoa ya Ngai Mwene

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُنْزَلُ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن

Vinya W'onthe aimfomewa, na Indf akfendee nathnf wa ūlei wake, ta Ūtaamfwa. Indf mŭtavye we Ūvoo wa Ūsilflo wf woo.

لَهُمْ سَعْمَاءُ قَبِيْرَةٌ بِعَدَابِ الْيَوْمِ ⑩

10.Na yflla we weemanyfsya ūndŭ ūlŭ wa Mfsoa Yaitŭ, mamfvŭflaa ngŭf. Kwa ala mailf ta asu ve Ūsilflo Ūsonokasya.

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ⑩

11.Mbee woo ve Ngiena; namo maŪndŭ ala mo meekie maikamŭna na kfndŭ ona kana asu ala mamwosie mŭsŭvfi Ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Namu makeethwa na Ūsilflo mŭnene.

مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑪

12..UŪ nf Ūtongoi, na kwa asu ala matasyfifkflaa Syama sya Mwfaï woo ve Ūnyamao wa Ūsilflo wf woo.

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا لَهُمْ عَذَابٌ مُنْتَهٍ ⑫

LUKU 2

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nf We ūla watumie ūkanga Ūmwfwa inywf nfkana ngalawa iendelae ūlŭ waw'o kwa mwfao Wake, na inywf nf mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na nfkana inywf nf mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ لَتَجْرِيَ فِي الْفُلْكِ نَدِيرٌ بِأَمْرِ اللَّهِ وَلِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑬

14.Na kyonthe ona kfva kflla kf matunf na kyonthe ona kfva kflla kf ūlŭ wa nthf, We nŭtumfite kfmwfwa inywf nf; ii syonthe nf kuma Kwake. Vate nzika, nthnf wa maŪndŭ asu ve Syama kwa andŭ ala masŭanfcaa.

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُتَفَكَّرُونَ ⑭

15.Asywa kwa asu ala metfifkflaa, kana methwe na ūkeo kwa asu ala matekwatasya kŭvika kwa mifthenya flla yathaniwe ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana We atonye kŭmafva andŭ kwoondŭ wa maŪndŭ ala mo meekaa.

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑮

16. Ula w'onthe wĩkaa nesa, ekaa Ou kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ũla wĩkaa naĩ, ekaa kwoondũ wa wasyo wa thayũ wake mwene. Na Indĩ kwa Mwĩai wenyu nĩkw'o inyw'ĩ *inyw'onthe* mũkatũngwa.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

17. Na nĩw'o, Ithĩĩ nĩtwamanengie Aana-Ma-Isilaeli Ivuku, na ũsumbĩ, na wathani; na Ithĩĩ nĩtwamanengie mo syĩndũ *nzeo na ntheu*, na nĩtwamanenevisye mo Iũlũ wa andũ *ma ĩinda yu*.

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبِيَّةَ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. Na Ithĩĩ nĩtwamanengie mo ieleelo ntheu Iũlũ wa ũla Mwĩao. Na mo mayaavathũkana ateo ĩtina wa ũmanyi wa w'o kũmavikĩa mo, kwĩsĩla nthĩnĩ wa kĩw'ũ katĩ woo. Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo Iũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanĩaa.

وَأَتَيْنَاهُمُ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَفَوْا إِلَّا مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَقِيَّتِهِمْ إِنَّ رَبَّكَ
يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

19. Indĩ Ithĩĩ nĩtwakw'ĩte we Iũlũ wa nzĩa ntheu ya Mwĩao; kwa Ou mĩatĩte yo, na ndũkaatĩte mawendi mathũku ma asu ala matamanyaa.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبَعْتَهَا وَ
لَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Nĩw'o, mo maikakũuna we na kĩndũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Iũlũ wa alei amwe nĩ anyanya ma ala angĩ; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa ala alũngalu.

إِنَّهُمْ لَنْ يَغْنَأُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

21. Ivuku yĩ *yĩna* mokũsĩ matheu kwa andũ onthe ma nthĩ na ũtongoi na tei kwa andũ ala mena mũkĩkĩto mũlũmu.

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ
يُوقِنُونَ ﴿٢١﴾

22. Mo asu ala mekaa meko mathũku masũanĩaa kana Ithĩĩ tũkameka ũndũ ũmwe na asu ala metkĩĩaa na kwĩka

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا الشَّيْءَ أَنْ نَجْعَلَهُمْ

mawla maseo, nkana kfkw'0 kyoo na thay0 woo syfthwe und0 umwe? Ow'o, mo matusaa naf.

كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ مِّنْهَا هُمْ
وَمَنْ هُمْ سَاءٌ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 3

23.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe asyombite matu na nthl na 0la w'o na nkana kfla thay0 Otonye kutuvw'a kwoond0 wa maund0 ala w'o wkaa; namo maikavifw'a.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

24.Inyw'I nfmumwonele we 0la utusaa kwenda kwake mwene mwlai wake, na 0la Ngai Mwene Vinya W'onthe umutw'fle wa kwaa o esi, na 0la mat0 make na ngoo yake We umasiflite, na 0la lolu wa metho make We wklfite ngunfko? N00, Indf, Okam0tongoesya we ftina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kumumanfa we? Inyw'I Indf, nomwfsuvfaa?

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ
عَلَىٰ عِلْمِهِ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ
بَصَرِهِ عَشْرَ أَكْشُوفٍ فَسَنَ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ
إِنَّمَا نَذَرْنَا لَكُمْ عَذَابًا ﴿٣٦﴾

25.Na mo maasya, 'Vai kInd0 Indf thay0 wit0 no w'o 00 wa yu; ithyI nIt0kusaa na ithyI nItwkalaa vaa; Indf vai kInd0 ateo Ivinda nIyo yIt0minaa ithyI. 'Indf mo mai na 0manyi wa 0u; mo maatlfaa k0talftya.

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا يَهْدِيكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ
عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٣٦﴾

26.Na yfla mo masomewa MIsao Yait0 Mftheu, ngaananfo syoo nf sya kwasya, 'Mat0ngei maafthe mait0, ethwa inyw'I mwineena w'o.'

وَإِذَا تَبَتَّلَ عَلَيْهِمُ ابْنَتَا بَيْتِ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّخَذُوا أَبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

27.Asya, 'NI Ngai Mwene Vinya W'onthe 0la umunengae inyw'I thay0, na Indf nowe 0tumaa m0kw'a; na Indf We akam0mbany'a inyw'I vamwe M0thenyanf wa Uthay00kyo 0la 0te

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُعْمَلُ لَكُمْ إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَآ رَيْبَ فِيهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

nzika nthlŋi wa w'o. Indŋ andu aingŋ mŋno mayŋsŋ.

LUKU 4

28.Usumbŋ wa matu na nthlŋi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na mŋthenya ūla Saa ūkavika, mŋthenya ūsu asu ala maūleaa w'o makathŋna.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَئِذٍ يَخْسِرُ الْمَبْطُلُونَ ﴿٢٨﴾

29.Na ūkamyona kŋla mbaŋ ya andu ūtullŋtye-ndu. Kŋla mbaŋ ya andu ūkeethwa kwŋlanana na maūndu mayo ūndu maiŋtwe, na mo makatavw'a, 'Inyw'ŋ nŋmŋkŋŋvwa ūmŋnthŋ kwoondŋ wa maūndu ala mweekie.'

وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى
كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

30.'Yŋi nŋ ūvuku Yitŋ; yŋneena yŋileana nenyu na ūla w'o. Ithyŋ nŋtwaandkŋthisye nesa maūndu onthe ala inyw'ŋ mweekie.'

هَذَا كِتَابُنَا يُنطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنبِغُ
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

31.Yu kwa asu ala meetkŋlile na meekie mawŋa maseo, Mwŋai woo akametkŋlŋya mo nthlŋi wa tei Wake. Usu nŋ ūtandŋthyo mŋtheu.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْبَينُ ﴿٣١﴾

32.Indŋ kwa asu ala maleile kwŋtkŋla: Mŋsoa Yakwa mŋyaamŋsomewa inyw'ŋ? Indŋ inyw'ŋ mwaŋ ang'endu na mwaŋ andu avŋtany'a.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تَتْلُو عَلَيْهِمْ
فَأَسْتَكْبِرُوا وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

33.'Na yŋla kwaneeniwe, 'Ūtianŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ wa w'o vyŋ, na tŋlŋ wa ūla Saa, vai nzika nthlŋi wa kŋvika kwaw'o,' inyw'ŋ mwaisye, 'Ithyŋ tŋyŋsŋ ūla Saa nŋ mwaŋ; ithyŋ twŋŋsŋanŋa w'o ta ūtalŋthyo tŋ, tŋikŋtkŋa.'

وَإِذْ قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنَّ نَظْنَ إِلَّا ظُلْمًا
وَمَا نَحْنُ بِمُستَيْقِنِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na mothŪku ma meko moo ūkamevuanŷya mo Ūtheinŷ, na maŪndŪ ala mo mamavŪfaa ngŪf makamathyŪlŪlŪka mo.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

35. Namo makatavw'a, 'ŪmŪnthŷ Ithyl nŷtŪkŪlwa ninyw'T, otondŪ inyw'T mwoolilwe nŷ kŪkomana kwa mŪthenya ŪŪ wenyu. Na ŪtŪo wenyu nŷ Mwakinŷ, na mŪikethwa na atetheesya.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسِكُمَا كَمَا تَبِيبْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
وَمَا أَوْلَاكُمْ التَّنَادَ وَمَا لَكُمْ مِنَ نَصِيرَةٍ ﴿٣٥﴾

36. 'Uu nŷ w'o, nŪndŪ inyw'T nŷmwavŪie ngŪf na Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na thayŪ wa nthŷ nŷwamŪkengie inyw'T. Kwa Ūu, mŪthenya Ūsu mo maikaumw'a kuma vo, ona maikanengwe Ūthei wa kŪsyoka.

ذِكْرِكُمْ بِأَنكُمُ اتَّقَدْتُمْ آيَةَ اللَّهِ هُرُوءًا وَعَوْرَتِكُمْ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَأَلْيَوْمَ لَا يُجْرَبُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Ndaŷa syonthe ŷndŷ, nŷ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŷai wa matu, na Mwŷai wa nthŷ syonthe na We nŷ Ula-Wŷ-Vinya, Ula-MŪf.

قَوْلِهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

38. Utonyi nŷ Wake matunŷ na ŷlŪ wa nthŷ; na We nŷ Ula-Wŷ-Vinya, Ula-MŪf.

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
بِحِكْمِهِ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْاِحْقَافِ مَكِّيَّةٌ

AL - AHQAF
(Wavuaniw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. *Waññwe-NFKŪañwa, Mwñai-Wa-Ndañā.*

حَمْدٌ ①

3. Uvuany'o wa Ivuku yñ nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-WI-Vinya, ula MŪI.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ①

4. Ithiyĩ tũisyũmbĩte matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo ateo kwa Ūla w'o, na kwa Ivinda yĩtw'e; Indĩ asu ala matetfĩkĩlaa nĩmaalyũkaa kwelekela maũndũnĩ ala mo makaanĩtw'e.

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسْتَعْتَبٍ وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُتُوا مُعْرِضُونَ ①

5. Asya, 'Inyw'I nĩmwĩsĩ nĩ kyaũ kĩla inyw'I. mũkĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ei Nyie kĩla mo mombĩte tũlũ wa nthĩ. Kana mo mena kĩlanda nthĩnĩ wa *Ombi wa* matu? Ndeteei Ivuku yĩla *yavuaniw'e* mbee wa yñ, kana ūvano ona wĩva wa ūmanyi *Ūla* ūmũtw'ĩka inyw'I, ethwa ow'o inyw'I mwĩneena w'o.'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادْنَاهُمْ أُسْرًا أَوْ إِتْرَافًا أَوْ نِكَاحًا فَلَيْسَ بِهِمْ جُنَاحٌ أَلَا بِآيَاتِنَا يُخَلِّفُونَ ①

6. Na nũũ Ūla mwau mũno mbee wa asu ala, vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe mavoyaa ala matakamasũngĩa kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo, ona mataimanyaa mboya syoo?

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ①

7. Na yĩla andũ onthe ma nthĩ makombanw'a vamwe, makatw'ĩka amaitha moo, na makaũlea ūthaihi woo.

وَلِذَا حُيِرُوا النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِوَعْدِهِمْ كَافِرِينَ ①

8. Na yīla mo masomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, ala matetfīlāa mavikīwa nī ūla w'ō maasya, 'ŪŪ nī Ūŵi wenekee.'

وَإِذَا تَنَزَّلَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا يَنزِفَاتٍ قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنِّي لَأَنَا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝

9. Mo maasya, 'We nīwe ūyīseŭvītye yo? Asya, 'Ethwa Nyie nīnīyīseŭvītye, Mūitonya kūndethya na kīndū mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nīwīśī nesa mūno ngewa mbathe ila inyw'ī mwī nthīnī wasyo. We nīwīlanīe kwīthwa Ngūsī katī wakwa nenyu. Na We nī We Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ أَفْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
بِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ ۖ
كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ ۝

10. Asya, 'Nyie ndi Mōtōmwa mūeni, ona ndyīśī ūndū Nyie ngekwa kana ūndū inyw'ī mūkekwa nthīnī wa thayū ŪŪ. Nyie nīatīlā kīlā nīvuanīw'e; na nī Mūkaanany'a wīyonanītye.'

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَاعٍ مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفَعَّلُ
بِي وَلَا بِكُمْ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

11. Asya, 'Ndavyei Nyie, ethwa Kulani ūno yumīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nenyu nīmōŭmīlea, na ngūsī kuma kwa Aana-Ma-Isilaeli yīna ūkūsī wa kōvika kwa ūmwe ūilyī take, na we nīweetfīkīlīle, ūndī inyw'ī mwī ang'endu mūno, inyw'ī mūkaendee ata?' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū eki -ma-naī.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ
فَأَمِنَ وَاسْتَكْبَرَ ثُمَّ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝

LUKU 2

12. Na asu ala matetfīlāa nīmamatavasya etfīkīli: 'Takethwa yaī nzeo Kulani, mayīthīwa maī mbee waitū kūmīfīkīlā.' Na nūndū mo mayāf atongoesye nthīnī wayo, mo makaasya ŪŪ nī ūvūngū wa tene.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا
سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ
هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ۝

13. Na mbee wayo kwaī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei; na yīlī nī Ivuku

وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً ۖ وَهَذَا

yĩkĩthasya mawathani ala mavñie, na kĩthyomo kya Kĩlalavu, nĩkana yo yĩtonye kũmakaany'a ala mekaa naĩ; na ta ũvoo mũseo kwa ala mekaa moseo.

كُتِبَ مُصَدِّقًا لِّسَانِكَ عَرَبِيًّا لِّبَنِي دَرِّ الْبَنِي كَلَمًا
وَبَشْرًا لِلْمُحْسِنِينَ ⑤

14.Nĩw'o, ala maasya, 'Mwĩlai waitũ, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' na Indĩ makĩkalaa me alũmu, vai w'ia Okoka tũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

إِنَّ الَّذِينَ كَانُوا رَبَّنَا اللَّهُ لَمَّا اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفَ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يُعَذَّبُونَ ⑥

15.Aa nĩmo ekali-ma-MũOndanĩ; mo makatũaa vo, mũthĩnzĩo wa maũndũ ala mo meekie.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ⑦

16.Na Ithĩl nĩtũmwĩyĩafe mũndũ kwĩka nesa kwa asyai make. Nyinyia wake asyaa na woo, na amũea na woo. Na kũmũsyaa we na kũmũea we kũkuua myei mĩongo Itatũ, kũvika akavikĩla ũima wake aivika Okoo wa myaka mĩongo Ina, we aasya, 'Mwĩlai wakwa, nenge nyie Otomyi nĩkana ndonye kũtũnga mũvea nũndũ wa Inee Yaku yĩla We wanengie nyie na asyai makwa, na nĩkana ndonye kwĩka mawĩa maseo ala ma kũkwendeesya We. Na lũngalya ũsyao wakwa kwoondũ wakwa. Na nyie nĩngũkwelekela We; na ow'o, nyie nĩ katĩ wa ala menganae kwaku.'

وَرَقَبِنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ
أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِضْلُهُ
ثَلَاثُونَ شَهْرًا عَظِيمًا بَلَّغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ
سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنَّهُ أَنَّى لَكَ
وَالِي مِنَ السُّعْيِينَ ⑧

17.Asu nĩmo ala Ithĩl tũmetkĩlĩaa mawĩa moo maseo na kũlea kũmona meko moo mathũku. Mo makeethwa katĩ wa ekali ma MũOndanĩ, nthĩnĩ wa wĩanũ wa ũtianĩo wa w'o ũla mo maseũvĩw'e.

أُولَئِكَ الَّذِينَ تَتَّقِلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ
تَجَاوَزَ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَّ
الْعِزِّيُّ الَّذِينَ كَانُوا يُوْعَدُونَ ⑨

18.Indĩ ũmwe ũla ũmatavasya asyai make, Mwooƿwa inyw'eli! Inyw'ĩ mwĩndeelemya mũimbĩa kana Nyie nĩngaumĩl'w'a ĩngĩ, oyĩla nzyawa nyingĩ nĩsyaminie kũvĩta mbee wakwa? Na mo

وَالَّذِينَ قَالَ لِلِإِنْسَانِ أَيُّ لَكُمْ أَتُودِعُنِي أَنْ
أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَقْتُ الْفُرُوجَ مِنْ قَبْلِهِ وَمَا

eli nfmamwikaflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondū wa ūtethyo na 'Woo nī waku we! Itikafla; nūndū ūtianfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī w'o.' Indī we aasya, 'Kīī ti kīndū Indī nī mbano sya tene.

19.Aa nīmo ūtwio wa ūsilflo wamavikīfie, ovamwe na mbaī sya Mayini na andū onthe ma nthī ala mavīfite mbee woo. Ow'o mo maī ene wasyo.

20.Na kwa onthe ve ūkīīīīlu wa ūnene kwīanana na maūndū ala mo maāka, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amaīve vyū, nūndū wa meko moo, namo maikavīfīw'a.

21.Na mūthenya ūla asu ala matetkīflaa makaetwe mbee wa Mwaki, namo makatavw'a, 'Inyw'ī nīmwaaangie syīndū syenyu nzeo nthīnī wa thayū wa nthī, na nīmwaitanīe mūno vyū. Yu ūmūnthī nīmūkōīvwa na ūsilflo mūthōku nūndū inyw'ī mwaī ang'endu ūlū wa nthī vate wīanīu, na nūndū mweekie maūndū na wau wa matū.

LUKU 3

22.Na mūwete mwanaa lthe wa Aati, yīla wamakanisye andū make kaī wa ivumbu, na Akaanany'a nīmeethīftwe vau mbee wake na ītina wake makyasya, 'Mūikamūthaithe ūngī ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, nyie nī na w'ia ūlū wenyu nūndū wa ūsilflo wa mūthenya ūla mūnene.'

يَسْتَوِينَ اللَّهُ وَبِكَ آمِنُ وَإِنِ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا
يَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا سَأْطِرُ الْأَوَّلِينَ ⑤

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ
خَلَقَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ⑥

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مَنَاسِكٌ وَلِيُوقِعَهُمْ أَعْيَالَهُمْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ⑦

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ
بِطَبِيعَتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَنْعَمْتُمْ بِهَا
فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن كُنْتُمْ تَقْسِفُونَ ⑧

وَأَذْكُرُ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَ
قَدْ خَلَتْ السُّدُورُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑨

23.Namo nġmamŏkŏlilye, 'We Őkġte vaa tŏġ nġkana ŏtŏalyŏle tŏekane na ngai sitŏ? Yu ġndġ tŏetee kġla we Őtŏtŏetelemangya nakyo, ethwa ow'o we wġ katġ wa ala maw'o.'

قَالُوا اٰجْتَنَّا لِنَا۟فِكُنَا عَنْ اٰهِنَّا فَاَتٰنَا بِمَا
تَوَدُّنَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

24.Nake amasŏngġa, 'Őmanyi waw'o wġna Ngai Mwene Vinya W'onthe tŏ. Na nyie nġmŏetee inyw'ġ kġla ndŏmġtwe nakyo, ġndġ. Nyie nġngwona inyw'ġ mwġ andŏ atumanu mŏno.'

قَالَ اِنَّمَا اَوْلَمْتُ عِنْدَ اللّٰهِ ۖ وَاُبَيِّنْكُمْ مَّا اُرْسِلْتُ
بِهٖ وَ لِكُنِّيْ اَرْسَلَكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُوْنَ ۝

25.ġndġ, yġla mo moonie kġndŏ kyŏkġte kyelekele myandanġ yoo kġlilyġ ta ġtu, maisye, Yġġ nġ ġtu yġla yġtŏeteae mbua.' Aiee, ġndġ nġ yġla inyw'ġ mwendaa kŏyġkalaata. kġseve kġna ŏsillŏ mwai nthġnġ wakyo.

فَلَمَّا رَاوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ اُوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا اِنَّا
عَارِضٌ مُّسْطِرًا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهٖ رِيْحٌ
فِيْهَا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝

26.'Kyo kġfananga kġla kġndŏ kwa mwġai wa Mwġai wakyo.' Na mo matwġka kġndŏ kġtakasyoka kwoneka ġngġ, ateo maanzo moo. Uu nġw'o ġthyġ tŏmaġvaa andŏ avġtany'a.

تَدُوْرٌ كَلَّ شَيْءٌ يَّامُرُ بِهَا فَاَصْبَحُوْا اِلٰى
اِلَّا سَكَنَتْهُمْ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ النَّاجِرِيْنَ ۝

27.Na ġthyġ nġtwamaġġtye mo mbee wa ŏndŏ twamwaġġtye inyw'ġ; na ġthyġ nġtwamanengie matŏ na metho na ngoo. ġndġ matŏ moo na metho moo na ngoo syoo iyaamauna nondŏ ona ŏmwe kuma yġla mo mamġleile Mġsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kana maŏndŏ ala mo mamavŏġaa ngŏġ nġmamathyŏlŏlŏkile.

وَلَقَدْ مَكَنَّا فِيْهَا اِنْ مَكَكْتُمْ فِيْهِ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ سَعًا وَاَبْصَارًا وَاَنْدَادًا فَمَا اَغْنٰ عَنْهُمْ
سَعُهُمْ وَلَا اَبْصَارُهُمْ وَلَا اَنْدَادُهُمْ مِنْ شَيْءٍ
اِذْ كَانُوْا يَخِصِّدُوْنَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمْ تَاْكَاُفًا
۝ يٰۤاٰهِنَّا اِنَّمَا اَوْلَمْتُ عِنْدَ اللّٰهِ ۖ وَاُبَيِّنْكُمْ مَّا اُرْسِلْتُ
بِهٖ وَ لِكُنِّيْ اَرْسَلَكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُوْنَ ۝

LUKU 4

28.Na ġthyġ nġtwamyangie mġsyġ yonthe kŏŏthyŏlŏka we na ġthyġ nġtŏalyŏġte Syama, nġkana mo matonye kŏtŏalyŏkġla ġthyġ.

وَلَقَدْ اٰهَلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرٰى وَصَرَفْنَا
الْاٰيٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۝

29.NtKI, Indf mo yfla masyosie ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe maimanthaa ūthengeanfu wake iyaamatethya kwiflā kwoo? Aiee, Indf syo nŷyamafe. Usu nŷw'o waŷ ūsyao wa ūvūngū wasyo, na wa maūndū ala mo maseūvisye.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا
إِلَهَةً بَدَلَ صَلَاةِ عَنْهُمْ وَذَلِكِ أَفْكَهَمُ وَمَا كَانُوا
يُفْقَرُونَ ﴿٢٩﴾

30.Na lilikanai yfla Ithyl tweekelyle nguthu ya Mayini kwaku ala mendaa kūmŷthukŷŷyā Kulani, na yfla mo meethfiwe vo yflisomwa, nŷmaneenanisye mo ūmwe na ūla ūngŷ makyasya 'Vindyai na Ithukŷŷyeyi,' na flā yo yaminie kūsomwa, nŷmasyokie kwa andū moo, makŷmakaany'a mo.

وَأَذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْعِبَادِ يَسْمَعُونَ الْكُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصَبُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٣٠﴾

31.Mo maisye, 'Inyw'f andū maitū, ithyl nŷtwŷw'fite Ivuku, yfla yftheetw'e Itina wa Mose, yikŷfaniŷŷyā maūndū ala me mbee wayo; yo yfŷtongoasya nthŷnŷ wa w'o, na nzŷfani flā ya w'o.

قَالُوا يَقَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أَنْزَلَ مِنْ بَدِئِ مَوْسَى
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى
طَرِيقِ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣١﴾

32.'Inyw'f andū maitū, 'Mwŷfŷkŷei Mwŷtani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwŷfŷkŷlei We. We akamūekea inyw'f naŷ syenyu, na kūmūsiŷfla inyw'f kuma ūsiŷflonŷ wŷ woo.

يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَعْرِفْ لَكُمْ
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِكُمْ مِنْ عَذَابِ الْعَذِيبِ ﴿٣٢﴾

33.'Na ūla ona wŷva ūtamwŷfŷkaa Mwŷtani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndatonya kūmūkŷā We ŷūlū wa nthŷ ona ndatonya kwŷthwa na mūsūvŷi ona wŷva ūtee Wake We. Ta asu me nthŷnŷ wa ŷvŷtyo yŷyonanŷtye.

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَكَيْسٌ يُعْجِزُ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ آلِيَاءٌ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٣﴾

34.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla woombie matu na nthŷ na ndaanow'a nŷ ūmbi wasyo, ena ūtonyi wa kūmūnenge thayū ūla

أُولَئِكَ يَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقِهِنَّ يَتَّقِدِرْ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ
يَلْأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٤﴾

mŭkw'ŭ? II, nŭw'o, We ena ŭtonyi Iŭlŭ
wa syŭndŭ syonthe.

35. Na mŭthenya ŭla ala matetŭkŭlaa
makaetwe mbee wa Mwaki, mo
makakŭlw'a, 'ŭŭ ti w'o?' Namo
makasŭngŭa, 'II, twŭŭvŭta na Mwŭai
waitŭ.' Nake akamatavya, 'Indŭ ŭamai
ŭsilŭlo, nŭndŭ inyw'I nŭmwaleile
kwŭŭkŭla.'

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ⑤

36. Ithŭwa na ŭmŭŭsyo Indŭ, ta Atŭmwa
ala maŭ na kŭthito kŭ vinya; na
ndŭkekalaate Iŭlŭ woo. Mŭthenya ŭla
mo makamona maŭndŭ ala makaanaw'a
namo, kŭkooneka kwoo ta mataaŭkala
mŭno Iŭlŭ wa nthŭ ateo kwa Isaa yŭmwe
ya mŭthenya. Ukaany'o ŭŭ nŭmŭete
Indŭ vai andŭ makanangwa ateo andŭ ala
mbaa matŭ.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَانَهُمْ يَوْمَ يَأْتُونَكُم مَّا يَؤُودُونَ
لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلَغَ فِيهِمْ جُلُودُ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ⑥

MUHAMMAD
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala, matetkĩlaa na kũmasĩĩla *andũ* nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe-- --We amatũngaa mawĩa moo ma mana.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ
أَعْمَالَهُمْ ②

3. Indĩ kwa asu ala metkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, na metkĩlaa maũndũ ala mavuanfw'e Muhammad—na nĩ w'o kuma kwa Mwĩai woo--- We akavetanga mothũku moo kuma kwoo na akaalyũla mwĩkalo woo.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ
عَلَيْهِمْ وَأَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كُفْرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بِالْهَمِّ ③

4. Kĩtumi nũndũ ala matetkĩlaa maatĩlaa ũvũngũ oyĩla ala metkĩlaa maatĩlaa w'o kuma kwa Mwĩai woo. Uu nfw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengae ngelekany'o syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهِمْ ④

5. Na inyw'ĩ mwakomana *kaũnĩ wa kĩla* *ĩvĩnda* asu ala matetkĩlaa, kũnai ngingo *syoo*; na, yĩla inyw'ĩ mwamakĩlya vinya mo, movei mbĩngũ mũlũmĩtye---Indĩ ĩtina wa ũu *malekyei mo ota* ĩnee kana *kwa kwosa* kyovosya---kũvika kaũ wie mĩlio ya w'o. Usu *nĩw'o mwĩao*. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwatw'ĩte ũu, We ethĩwa *We-Mwene eanĩsyee ũivanĩsyoo* kuma kwoo, Indĩ We amekĩlaa amwe menyu ũtatonĩ mokonĩ ma ala angĩ.

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَخَذْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَتَانَ ۖ فَإِذَا مَتَّأ بَعْدُ وَإِنَّمَا
فِئَةٌ مِّنْهُم مَّا يَفْعَلُ الْغَرِبُ إِذْ رَأَاهُمْ ذَٰلِكَ لَمَّا لَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ لَأَنْصَرَّ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ ۗ وَ
الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُحِلَّ أَعْمَالَهُمْ ⑤

6. We akamatongoeasya mo na kũalyũla mwĩkalo woo,

سَيِّئَاتِهِمْ وَيُصْلِحَ بِالْهَمِّ ⑥

7. Na kŭmetfkllya mo kŭlika nthĩnĩ wa Mŭŭnda ņla We wawanakavisye na aŭvathŭkany'a kwoondŭ woo.

وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ ①

8. Inyw'ĩ ala mwĩfklflaa! Ethwa nĩmŭŭtetheesya *nzĩa ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamŭtethya inyw'ĩ na akalŭlŭmĩflya matambya menyu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنَصَّرُوا وَاللَّهُ يُخَصِّرُهُمْ وَيُثَبِّتُ أَقْدَامَهُمْ ①

9. Indĩ *ta kwa* asu ala matetfklflaa, *kĩanda* kyoo nĩ kwaa tene na tene; Na We akamatw'fklfthya mawĩa moo vathei.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ وَالْطَّرِيقُ ①

10. Kĩtumi nŭndŭ mo mamenaa maŭndŭ ala onthe Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvuanĩtye; kwa ņu, We nŭmatŭngĩfthĩtye mawĩa moo ma mana.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ①

11. Mo nomaanganga ņŭlŭ wa nthĩ makona ŭndŭ wailyĩ mŭminŭkĩlyo wa ala maĩ mbee woo? Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamanangie mo *vya*, na kŭkeethĩwa na ņsilflo ņilyĩ ta ņŭ kwa alei.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا ①

12. Kĩtumi nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭsŭvĩ wa ala metfklflaa, Indĩ kwa alei vai mŭsŭvĩ.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ①

LUKU 2

13. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ala metfklflaa na kwĩka mawĩa maseo malika nthĩnĩ wa Mĩŭnda ņla ņvĩflaa mbŭsĩ uungu wayo; oylā ala matetfklflaa metanĩthasya mo ene na kŭya ŭndŭ nyamŭ ĩfsaa, na wĩkalo woo ņkeethwa nĩ Mwakinĩ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَسْتَمْتِعُونَ بِمَا كَانُوا كَسَبُوا مِنَ الْأَنْعَامِ وَالنَّارِ مَثْوًى لَهُمْ ①

14. Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata, ņla yaĩ na vinya mbee wa mŭsyĩ ņŭ waku ņla ņkŭlŭngĩtye

وَكَايُنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ

we yġla ithyġ twamyanangie, na mayai na mŭtetheesya!

15. We ġndġ, Őla ŐŐngeme ŐŐŐ wa ŐkŐsġ mŐseo na mŐtheu kuma kwa Mwġai wake nġ ŐndŐ Őmwe na Őla ŐthŐku wa meko moo matw'ġtwe *kwoneka* me manake na ala maatġġaa mawendi moo mathŐku?

16. Ino nġ ngelekany'o ya MŐŐnda Őla ala alŐngalu mathiwe: vo ve mbŐsġ sya kġw'Ő kġġa kġtanangġkaa, na mbŐsġ sya ġia yġla yġtaalyŐlaa mŐsamo wayo, na mbŐsġ sya mbinyu yġna mŐsamo mŐseo kwa ala mamġnyusaa na mbŐsġ sya Őkġ wa nzŐkġ mŐkeele' na nthġnġ waw'o makeethwa na mġthemba *yonthe* ya matunda na Őekeo kuma kwa Mwġai woo. Ala ġndġ mekwġtanġthya na Őtanu wġana ŐŐ nġmatonya kwġthwa ŐndŐ Őmwe na ala mekalaa nthġnġ wa Mwaki na ala manengawe kġw'Ő kġtheŐkġte manyw'e nġkana kġmatembŐange mavu moo?

17. Na katġ woo ve amwe ala makwġthukġġasya we kŐvika, yġla meuma mbee waku, maimakŐġya ala manengetwe Őmanyi, 'we eneena ata yu?' Aa nġmo ala ngoo syoo Ngai Mwene Vinya W'ontho wisġġġte, na ala maatġġaa mawendi moo mathŐku.

18. ġndġ ŐŐŐ wa asu ala maatġġaa Őtongoi, We nġwongeleelaa Őtongoi woo na nŐnenganae ŐlŐngalu ŐŐŐ woo.

19. Mo mayetele ateo Őla Saa Őmavikġe na kġthŐŐlŐmŐkġlo. Movano maw'o nġmaviku. ġndġ Őtao woo Őkamauna na

الَّتِي أَخْرَجْتَ أَهْلَكَهُمْ فَلَا تَأْصِرْ لَهُمْ ۝۱۴

أَمَّنْ كَانَ عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْ رَبِّهِ لَكُنْ لَهُ سُوْرَةً عَلَيْهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝۱۵

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنهْمُ
مِنْ قَمَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَرٍ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ
طَعْمُهُ وَأَنْهَرٍ مِنْ حَمِيْدٍ ذَّةٍ لِلشَّرِيْبِيْنَ وَأَنْهَرٍ
مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ
وَسُقُوا مَاءً حَمِيْمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۝۱۵

وَمِنْهُمْ مَّن يَسْتَعِذُّ بِكَ إِذْ أَخْرَجُوا مِنْ
عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِيْنَ أُدْعُوا إِلَيْهِمْ أَلَيْسَ
أُولَئِكَ الَّذِيْنَ طَعَنَ اللهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا
أَهْوَاءَهُمْ ۝۱۵

وَالَّذِيْنَ اهْتَدَىٰ وَآذَاهُمْ هُدًىٰ وَآتَهُمْ
تَقْوِيَهُمْ ۝۱۵

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً
فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَلَىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ

kya0 yŕla 0la Saa 0kamina k0ka vy0 Ŧ0l0 woo?

ذَكَرْتَهُمْ ⑩

20.Manyai, Indŕ, kana Vai Ngai Ongŕ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ŧyai 0ekeo kwoond0 wa naŕ syenyu, na kwa a0me etŦkŕli na iveti mbŦŦkŕli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŦwŕŦ vala inyw'Ŧ m0endaa na vala inyw'Ŧ mwŦkalaa.

فَاعْلَم أَنَّهُ لِرَّالهِ إِلَّا اللهُ وَاسْتَغْفِرُ لِذَنْبِكَ وَ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ
مَثْوَاكُمْ ⑩

LUKU 3

21.Na asu ala metŦkŕlaa maasya, 'NŦkŕ KŦlungu kŦi0vuanw'a?' Indŕ yŕla KŦlungu kŦna 0twio kyavuanwa na k0kita k0iwetwa nthŦnŦ waky0, we 0kamona asu ngoo syoo iwaŦtw'e ma0syaŦtye we na m0syaŦlye wa m0nd0 0vw'ŦkŦtw'e nŦ kyuu kŦkŦtw'e Ŧ0l0 wake nŦ kŦkw'0. Kwa 0u wanangŦko n0makwate mo!

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نَزَلَتْ سُورَةٌ فَآذًا
أَنْزَلَتْ سُورَةٌ مُخَكَّمَةٌ وَذَكَرْنَا فِيهَا الْقِتَالَ رَأَيْتِ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ
الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأَوْلَى لَهُمْ ⑩

22.WŦwi na ndeto nzeo nŦ nzeo mbee kwoond0 woo. Na yŕla 0voo 0kethwa wŦ m0tw'e, k0keethwa kwŦ k0seo kwoo ethwa mo maŦ ma w'o kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

طَاعَةٌ وَقَوْلٍ مَّعْرُوفٍ فَإِذَا عَزَمْتَ الْأَمْرَ فَكُلُوا
صَدَقُوا اللهُ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ⑩

23.Inyw'Ŧ Indŕ, m0kanengwe 0nene wa nthŦ, nŦ k0ete kŦthokoo nthŦnŦ wayo na k0tila nd00 syenyu sya m0kauŦŦ?

قَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتَقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ⑩

24.Aa nŦmo Ngai Mwene Vinya W'onthe 0maumanŦaa na akamatw'ŦkŦthya metho moo ilalinda.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى
أَبْصَارَهُمْ ⑩

25.Mo Indŕ, nomakas0anŦa Ŧ0l0 wa Kulani, kana Ŧ0l0 wa ngoo syoo ve ivulŦ sya m0se0vŦlye woo ene?

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ⑩

26. Vate nzika, asu ala masyokaa na itina wa utongoi kumetheesya mo, Satani numasengenete mo, na we ameteelye mawikwatyo ma ovungu.

27. Kitumi nundu mo niamatavisye asu ala mamamenete maundu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ovuanfye, 'Ithyi tukamw'w'a inyw'i maundu ni amwe;' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nifwisi syimbithi syoo.

28. Indī mo makeeka ata yila alafka makamakw'ithya, maimakuna mothyu moo na mifongo yoo?

29. Kwekikie ou nundu mo maatle maundu ala matamwendeasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mamamena maundu ala mamwendeasya We. Kwa ou, We nifwamatw'ikifhisye mawla moo vathei.

LUKU 4

30. Mo asu ala mena owau ngooni syoo mesuani kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaumilya utheni umaamai woo?

31. Na takethwa ithyi nftwendie, twithwa twakwonisye mo nkana ukamamanya na movano moo. Na vate nzika, ukamamanya mo na muneenele woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nimesi meko menyu.

32. Na ithyi vate nzika, tukamutata inyw'i kuvika ithyi tumamanye okiti ma w'o kati wenyu na omfisa, na kwa utato ithyi tukaumilya vata wenyu vyu.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدَوْا عَلَىٰ أذْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا
تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلًا
لَهُمْ ﴿٢٦﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ
سَوْطِيْنَكُمْ فِي بَعْضِ الْأُمْرِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

كَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلِيْكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوْهُهُمْ
وَأَذْبَارَهُمْ ﴿٢٨﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا
رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٩﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَمَزٌ أَنْ لَنْ يُخَيَّرَ
اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ﴿٣٠﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَارْتَدَّ عَنْكُمْ فَلَاعْرِفْتُهُمْ بِسَيِّئِهِمْ
وَلَتَعْرِفْنَهُمْ بِلِحْنِ الْقَوْلِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣١﴾

وَلَتَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ تَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَ
الصَّابِرِينَ وَتَبْلُوَنَّكُمْ ۗ وَتَبْلُوَنَّكُمْ ۗ

33.Asu ala matetfklāa na kŭmasiſſa andŭ nzſanĭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŭmŭkaananĭsya Mŭtŭmwa ĩtina wa ŭtongoi kŭmevuanĭsya ŭtheinĭ, kŭikamŭthŭkya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini; na We akamatw'ſkſthya mawĭa moo kwĭthwa mate na ŭsyao.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ شَآؤُوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرَّوَاللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُّأَعْمَالَهُمْ ﴿٥٠﴾

34.Inyw'ĭ ala mwĭfklāa! Mwĭw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwĭw'ei Mŭtŭmwa na mŭikaeke mawĭa menyu manangĭke mana.

يَأْتِيهَاالَّذِينَآمَنُواأَطِيعُوااللَّهَوَأَطِيعُواالرَّسُولَ وَلَايَبْطُلُواأَعْمَالَكُمْ ﴿٥١﴾

35.Nĭw'o, asu ala matetfklāa na kŭsiſſa andŭ nzſanĭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ĩndĭ maikw'a me alei---- kwa ŭla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekaa mo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٥٢﴾

36.Mŭikaleele mŭikese kwĭtya mŭuo oyĭla inyw'ĭ no kŭvika mwĭthwe mwĭ asindi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e vamwe nenyu, na We ndakamŭvena inyw'ĭ ĩtuvi ya meko menyu.

فَلَا تَهْتَفُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ لَا تُؤْمِنُونَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرِكَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ﴿٥٣﴾

37.Thayŭ wa nthĭ ĩno no ĩthaŭ na ngŭĭ tŭ, na inyw'ĭ mweetfklāa na kwĭthwa mwĭ alŭngalu, We akamŭnenge inyw'ĭ matuvi menyu, na ndakamŭkŭlya inyw'ĭ mothw'ii menyu.

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْئَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿٥٤﴾

38.Ethwa We emakŭlya mo ŭvoo wenyu, na kŭmŭingĭsya inyw'ĭ, inyw'ĭ mŭkeethwa mwĭ atoonu, na We akaumĭlya ŭseleke wenyu ŭtheinĭ.

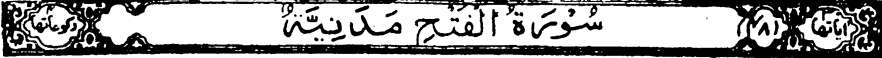
إِنْ يَسْئَلْكُمْوَمَا فِيْصِفِكُمْتَبَخَلُواوَيُخْرِجْ أَمْوَالَكُمْ ﴿٥٥﴾

39.Sisyai, inyw'ĭ mwĭfſtwe mŭke kumya kwoondŭ wa nzſa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; ĩndĭ katĭ wenyu ve amwe atoonu. Na ŭla ona wĭva mŭtoonu, nĭ

هَاتَمَهُمْهُؤُلَاءِتُدْعُونَ لِتُقْفَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَتَّقِلُ فَاتِمَّا يَبْعَلُ عَنْ

mŭtoonu kwoondŭ wa thayŭ wake mwene tŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ntwiyianisye-We-Mwene, na inyw'I ninyw'I mwina vata. Na ethwa inyw'I nŭmŭŭsyoka Itina, We akamaete andŭ angI vandŭ venyu eka inyw'I, na ũndI mo maikethwa mailyI tenyu inyw'I.

نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْعَلِيمُ وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ تَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ﴿٧٦﴾

AL - FATH
(Wavuanlw'e Madina)

1. Siftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2. Nĩw'o, Ithyl nĩtũnengete we ũsindi mũthandĩku,

3. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũvw'ĩkĩa we mavĩtyo maku ala we ũkũilĩlwa, ma İvinda İvĩtũku na yũkĩte, na kana atonye kwĩanĩsya İnee Yake İlũlũ waku, na atonye kũũtongoesya we nzĩanĩ İla ya w'o.

4. Na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũtetheesya we na ũtethyo wĩ vinya.

5. We nĩ We ũla watheesye ũuu nthĩnĩ wa mathayũ ma etĩkĩli nĩkana mo matonye kwongeleka mũkĩlĩonĩ woo, na nguthu sya ita syonthe sya matunĩ na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe, Mũĩ.

6. Nĩkana We amatonyethye etĩkĩli aũme na etĩkĩli aka kũlika nthĩnĩ wa Mũũnda İla İvĩfĩlĩlaa tũlũsĩ uungu wayo, vala nĩvo mo makekalaa, na nĩkana We atonye kũmavetangĩa mothũku moo, na kana mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũtanu mũnene.

7. Na nĩkana We amasilĩle angangani aũme na angangani aka, na athaiti ma mĩvw'anano aũme na athaiti ma mĩvw'anano aka, ala mathokasya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُنصِرَ بِعَمَلَتِكَ عَلَيْكَ وَيُهَيِّبَ لَكَ يَدَ الْأَعْتَقِيَّةِ

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيَزِيدَهُمْ دَأْوًا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَهُوَ جُسُودُ
السُّلُوبِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَ
الشُّرَكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ ذِئْرَةً

masoanfo mathoku Iŵlŵ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndaŵa ya Iwuso Ithŵku Ikamavingilŵfla mo; na ŵthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵ Iŵlŵ woo. Na ŵsu ow'o nŵ wŵkalo mŵthŵku.

السُّورَةِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ①

8.Na nguthu sya ita sya matunŵ na nthŵ nŵ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ We Wŵ-Vinya, Mŵl.

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا
كَرِيمًا ①

9.Ithyŵ tŵŵtŵmŵte we ta Ngŵsŵ na mŵeti-wa-ŵvoo Mŵseo na Mŵkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ①

10.Nŵkana inyw'ŵ mŵmwŵŵfkŵle Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa Wake, na mŵtonye kŵmŵtetheesya we, na kŵmŵnenge ndaŵa we, na nŵkana inyw'ŵ mŵtonye kŵmŵtaŵa We kŵloko na wŵoo.

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَ
تُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ①

11.Nŵw'o, asu ala mekwŵvŵta nŵndŵ wa ngwatanŵ kwaku, vate nzika, meŵvŵta mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwŵ Iŵlŵ wa moko moo. Kwa ŵu, ŵla wanangaa wŵnŵo wake, awanangaa kwoondŵ wa thayŵ wake mwene; na ŵla ona wŵva wŵanŵasya ŵtianŵo ŵla we ŵtianŵe na Ngai Mwene Vinya W'onthe; We vate nzika, akamŵnenge we ŵtuvi ŵnene.

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ
فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ فُكِّكْ فَإِنَّمَا يَتُكُّ عَلَى
نَفْسِهِ وَمَنْ أُوْفِيَ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ
أَجْرًا عَظِيمًا ①

LUKU 2

12.Asu katŵ wa Aalavu na weŵnŵ, ala matiwe ŵtina, makakŵtavya we, 'Syŵndŵ sitŵ na andŵ ma mbaitŵ nŵmatŵvŵngŵsie ithyŵ, kwa ŵu, twŵŵŵsye ŵkeo. 'Mo maneanaa na nŵmŵ syoo. Asya, 'Nŵŵ ŵla ŵtonya kŵmŵtethya inyw'ŵ na ŵndŵ ona

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا
أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَقُولُونَ
بِالسِّيَرَةِ ①

wīva vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We asūanīte kūmwīka naī, kana ethwa asūanīte kūmūuna? Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmesī nesa maūndū ala inyw'I mwīkaa.

مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلٌ مِّنْ يَّبْتَغِي لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٥٠﴾

13.Aiee! Inyw'I mwasūanīe kana Mūtūmwa na etīkīli maikasyoka kwa andū ma nyūmba syoo ona Indī, na ū nīwaseūviw'e kwoneka wī wa kwendeesya kwa ngoo syenyu, na inyw'I nīm wathokisye ūsūanīo mūthūku, na inyw'I mwaī andū anangīku.'

بَلْ كَذَّبْتُمْ أَنْ لَّنْ يَتَّعَلِبَ الرَّسُولَ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ أَنَّ الشَّرَّ أَكْبَرُ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿٥١﴾

14.Na ūlū wa asu ala matamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Ithyī vate nzika, nītūmaseūvīsyē alei Mwaki wakene.

وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿٥٢﴾

15.Namo mosumbī ma matu na nthī nī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūekeaa ūla We wendaa, na kūmūsilīla ūla wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥٣﴾

16.Asu ala maseūvisye kūtīwa ītina makaasya, 'Yīla mūkūthi vala ve syīndū sya mūtavo nīkana mūsyose, 'Ekai ithyī tūmūatīte inyw'I.' Mo memantha kūalyūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Inyw'I mūitūatīfa ithyī. ū nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe waneenete mbeenī. 'Na Indī mo makaasya, 'Aiee, inyw'I mwītūw'īa kīw'īu.' Tiw'o, Indī mo mamanyaa o vanini.

سَيَقُولُ الْكَافِرُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَازِمَ لِنَأْخُذْهَا ذُرًّا وَنَا نَبْعَكُمْ يَوْمَئِذٍ وَنَ أَنْ يُبَدَّلُوا لَكُمْ أَللَّهُ قُلْ لَن تَشْعُرُونَا كَذَلِكَ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ سَيَقُولُونَ بَلْ نَحْنُ وَتَنَادَ بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٤﴾

17.Matavye Aalavu ma weūnī ala matiīwe ītina, o mītōkī inyw'I mūkeetwa

قُلْ لِّلَّذِينَ خَلَفْتَنَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَأَلْزَمْتَهُمْ لُؤْلُؤًا

mOkokite na nzamba syIna vinya; mOkokita namo okUvika mo menengane kwenyu. Na mweethwa mwI ewi, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamUenge inyw'I Ituvi Iseo, IndI mwasyoka na Itina, tondU mwasyokie na Itina mbee, We akamUsifIla na UsifIlo wI woo.

18.Vai UthUku kwa ilalinda, ona vai UthUku kwa kIema, ona vai UthUku kwa Ula-mUwau, *kUlea kUthi kOkita kaUnI*. Na Ula ona wIva UmwIw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MUtUmwa Wake, We akamUlikya MfUndanI Ila IvtIflaa tUlUsI uungu wayo; IndI Ula Usyokaa na Itina, We akamUsifIla na UsifIlo mwai.

LUKU 3

19.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendeew'e mUno nI etfKli yIla mo maIsaa kIthitU kya wIwi mbee waku uungu wa KIIf, na We nIweesI maUndU ala maI nthInI wa ngoo syoo na We nIwatheeisye Uuu IUlu woo, na We nIwamatuvie mo na UkIlyo wI vakuvI kw'okonI;

20.Na mUtavo mUnene Ula mo makakua. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Vinya, MOf.

21.Ngai Mwene Vinya W'onthe nUmwathIte inyw'I mUtavo mUnene Ula inyw'I mUkosa, na We nUmUnengete inyw'I w'o o mbee, na We nUmasifIte moko ma andU maikamUvikIe inyw'I, nIkana kIthwe kI Kyama kwa etfKli, na nIkana We atonye kUmUtongoesya inyw'I nzfanI Ila ya w'o.

فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمْ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٥٠﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرْبُوعِ حَرْجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٥١﴾

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٥٢﴾

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٣﴾

وَعَدَّكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَجَعَلَ لَكُمْ هَذِهِ وَقَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ ۖ وَإِنَّكُمْ آيَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٥٤﴾

22. Na *We nUmwathite inyw'I Usindi* ūngī, ūla mūtaamba kūkwata, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nīūkumbatīlye. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlūlū wa syīndū syonthe.

وَأَخْرَجَهُمْ لَمَّا كَفَرُوا وَعَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٢﴾

23. Na ethwa asu ala matetkīlīte, nīmekūmūkita inyw'I, mo vate nzika, makaalyūka na mīongo yoo, Indī mo maikakwata mūsūvī kana mūtetheesya.

وَلَوْ فَتَحْنَا لَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَآؤَا الْآدِبَارَ لَمَّا
يَهْدُونَ وَيَأْتُوا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٣﴾

24. Usu nīw'o wīthīlīte wī mūtuo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla weethīwe ūithūkūma mbee na inyw'I mūikona ūalyūko ona wīva nthīnī wa mūtuo mūseūvye wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

سُئِلَ اللَّهُ الْبَرِّيَ قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِ وَلَنْ يَجِدَ
لِسُئَةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٤﴾

25. Na We nī We wamasīlīe moko moo ūlūlū wenyu, na moko menyu ūlūlū woo nthīnī wa mwanda wa Makka, Itina wa We kūmūnenge ūkīlyo ūlūlū woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala inyw'I mwīkaa.

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ
عَنْهُمْ بِظَنٍّ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَنْظَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٥﴾

26. Mo nī mo maleile kwītkīlīa na mamūsīlīa inyw'I kuma Mūsikitinī Mūtheu, ona nthembo syenyu ila syaiīlīwe kūvika vandū vasyo va kūthīnzīwa. Na takethwa ti ūndū wa etkīlī aūme na etkīlī aka, ala inyw'I mūtamesī na ala mwīthwa mwamakinyangīe nthī mūtekūmānya nīkana mūkwatwe nī ūthūku ūlūlū woo *We ethwa amwītkīlīlye kūkita, Indī We ndaaika Du*, nīkana We amūlikye teinī Wake ūla We wendete kūmūlikya. Takethwa nīmataānīw'e na ala *matetkīlīte* vate nzika, Ithīlī twīthwa

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّكَ عَنِ الْبَيْتِ الْحَرَامِ
وَالْهَدْيِ مَعَكُوفًا أَنْ تَبْلُغَ حِمْلَةَ لَوْلَا رِجَالُ
مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَمَّا تَعَدُّوهُمْ أَنْ
تَطَّوُّهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَزَةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ
لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَرَىٰ إِذْ
لَعَدَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَلَىٰ آبَائِهِمْ ﴿٢٦﴾

twamasifile asu ala maleile kwifkfla na
 usiflo wí woo mÜno.

27. Yfla asu ala maleile kwifkfla maiie
 nthini wa ngoo syoo Üthatu wa ngÜlÜ,
 Üthatu Üla wa *Mühenya ya* Utumanu,
 Ngai Mwene Vinya W'onthe
 nfwatheisye Üuu Wake kwa MÜtÜmwa
 Wake na fÜlÜ wa etkfla, na
 amathing'flsya mo kÜkwata kftina kya
 ÜlÜngalu, na mo nfmääflfwe nfw'o
 mÜno. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
 nfwisi kfla kfindü nesa vyÜ.

LUKU 4

28. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
 W'onthe kwa Üla w'o nfwianflsye Woni
 kwa MÜtÜmwa Wake. Inyw'I vate
 nzika, mükalika MÜsikitiní MÜtheu,
 Ngai enda, kwa müuo, *amwe* menzetwe
 mflwe *yoo*, na *angí* nzwfl *syoo*
 syfndilange, na mükethwa na w'ia. Indí
 We nfwesi ÜndÜ inyw'I müteesí. Ona
 mbee vate nzika, We nfwamÜtwflle
 Ükflyo wa vakuví.

29. Na ní We ÜmÜtÜmíte MÜtÜmwa
 Wake, ena Ütongoi na ndini ya w'o,
 nkana We atonye kÜmflsindíthya fÜlÜ wa
 ndini *ila ingí syonthe*. Na Ngai Mwene
 Vinya W'onthe Nfwianfle ta Ngüsü.

30. Muhammad ní MÜtÜmwa wa Ngai
 Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala me
 vamwe nake we ní omÜ kwa alei, ololo
 katí woo ene. We nümonaa maikumana
 na küvalÜka-nthí matulfltye-ndu
Mboyaní, maimantha mumo kuma kwa
 Ngai Mwene Vinya W'onthe na
 Ütanu Wake. Uvano woo wí fÜlÜ wa

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
 الْجَاهِلِيَّةَ فَانزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ
 وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا
 أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٦﴾

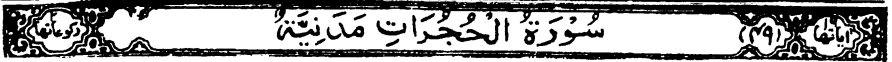
لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّسُولَ بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ
 الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ
 رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
 تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٥٧﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
 لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٥٨﴾

عَمَّمَ رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِشْدَاءً عَلَى الْكُفَّارِ
 رَحْمَاءً بَيْنَهُمْ تَرْبُهُمْ رُكْعًا سُبْحًا يُبْتَغُونَ فِضًّا
 مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِينَاهُمْ فِي دُجُوبِهِمْ فَمِنْ
 أَشْرِ الشُّجُورِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ نَحْمٌ وَمَثَلُهُمْ

mothyū moo, me mauĩsya nũndũ wa kũvalũka nthĩ na ōthyũ. Uu nĩw'õ matavanĩtw'e nthĩnĩ wa Tola. Na kũtavanw'a kwoo nthĩnĩ wa ōvoo-Mũseo nĩ ta mbeũ ĩla ĩsyaa na kumya nthongoo yayo, na ĩndĩ ĩimĩkĩla vinya; na ĩndĩ nĩthungaa, na ĩũngamaa ĩlũmĩte mũthambanĩ wayo, ĩmatanĩthya avandĩ---nĩkana We atonye kũtuma alei makwatwa nĩ ōthatu *mamona mo*. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwathanĩte, kwa asu moo ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, ōkeko na ĩtuvi ĩnene.

فِي الْإِنْجِيلِ تَفْجِيرُ كَزْرَعٍ أَخْرَجَ شَطَطَهُ فَكَازَرَهُ فَاسْتَعْلَظَ
فَاسْتَوَى عَلَى سُبُوْقِهِ يُعْجِبُ الزَّرَّاعَ لِيَغِيْظَ بِهِمُ
الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَنُهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

AL - HUJURAT
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵi ŵlau, Usŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Inyw'ŵi, ala mwŵitŵkŵlŵaa! Mŵikethwe
mwŵi mbee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mŵtŵmwa Wake, Indŵi
mŵkŵei Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Nŵw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi
Wŵiwi-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْعَدُوا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَأَقْرَبُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ①

3. Inyw'ŵi ala mwŵitŵkŵlŵaa! Mŵikokŵlye
mawasya menyu ŵlŵlŵ mbee wa wasya
wa Mŵtŵmwa, na mŵikamŵneeny'e na
wasya mŵtŵŵlu, tondŵ mŵneenanasya
mŵndŵ na ŵla ŵngŵi, mawŵa menyu
maikese kŵtw'ŵka ma mana mŵte
ŵmanya.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالِكُمْ وَأَنتُمْ
لَا تَشْعُرُونَ ①

4. Nŵw'o, asu ala matheeasya mawasya
moo mbee wa Mŵtŵmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nŵimo ala ngoo
syoo Ngai Mwene Vinya W'onthe
witw'ŵkŵthŵtye ndŵngalu kwŵsŵla
matatwanŵi. Kwoondŵ woo ve ŵekeo na
ŵtuvi ŵnene.

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ
أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى
لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ① وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ②

5. Vate nzika asu ala mambŵlŵlŵasya
kŵkwanŵlŵasya we wŵlo vaasa ŵte nyŵmbanŵi
syaku----aingŵi mŵno moo nŵmalŵte
ŵmanyi.

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنَ وَّرَاءِ الْحُجُرَاتِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ①

6. Na takethwa mo nŵmakweteleile we na
ŵmŵlŵsyoo kŵvika yŵla waumaalile nza vala
maŵi, kwŵthŵwa kwaŵi kŵseo kwoo. Indŵi
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi
Mŵekanŵi-Mŵno Vyŵ, Usŵtwe nŵi tei.

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ
خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

7. Inyw’I mwĩfĩkĩlaa! Ethwa mŃndŃ Ńte mŃlŃngalu nĩwamŃetee inyw’I Ńvoo ona wĩva, kunĩkĩlai nesa Ńw’o wa Ńvoo Ńsu, mŃikese kŃmeka andŃ naĩ nŃndŃ wa kŃlea kŃmanya, na ĩndĩ mŃyĩlila nŃndŃ wa maŃndŃ ala inyw’I mwĩkĩte.

8. Na manyai kana katĩ wenyu ve MŃŃmwa wa Ngai Mwene Vinya W’onthē; Ńa akatwĩka nekwtĩkĩla mawendi menyu maŃndŃnĩ amwe, vate nzika, inyw’I nĩ Ńlika thĩnanĩ; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W’onthē nŃmwendethetye inyw’I mŃŃkĩlo na Ńkoneka wĩ mwanake kwa ngoo syenyu, na We nŃmŃmenethetye inyw’I Ńlei na wathe na Ńemu mŃkaimena mŃno. Asu vate nzika, nĩmo maatĩlaa nzĩa ĩla ya w’o,

9. Kwa mumo na ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W’onthē. Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nĩ Umanyi-W’onthē, MŃĩ.

10. Na ethwa nguthu ĩlĩ sya etĩkĩli nĩsyĩkŃkita ĩmwe na ĩla ĩngĩ, ĩkĩlai muo katĩ wasyo; na ĩina wa Ńu, ethwa ĩmwe nĩyo yamĩvitĩsya ĩla ĩngĩ, mĩvŃei ĩsu yavithŃkanĩa kŃvika ĩsyoke mwĩfaonĩ wa Ngai Mwene Vinya W’onthē. Na ĩndĩ yasyoka, ĩkĩlai mŃuo katĩ wasyo na ŃlŃngalu, na silai sila wa katĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthē amendaa ala aĩlu.

11. Vate nzika, etĩkĩli onthe nĩ masyaanĩo, kwa Ńu, seŃvyai muo katĩ wa anaa-nyinyia menyu, na mŃkĩei Ngai Mwene Vinya W’onthē nĩkana tei Ńtonye kwonanw’a kwenyu.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنْ جَاءَكُمْ فَاٰسِقٌۢ بِنَبِيٍّۙ فَتَبَيَّنُوْا اَنْ تُصِيبُوْا قَوْمًاۙ بِمَهَالَةٍ فَتُصِحُّوْۤا عَلٰۤى مَا فَعَلْتُمْ نٰذِيْرًاۙ ۝۷

وَاعْلَمُوْۤا اَنَّ فِيْكُمْ رَسُوْلًاۙ اللّٰهُ لَوِ يُطِيعُكُمْ فِيْ كَثِيْرٍ مِّنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْۙ وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ حَبِيْبُ الْاِيْتٰكُمُ الْاِيْمٰنَ وَ زَيِّنٰهٖ فِيْ قُلُوْبِكُمْ وَ كَوَّرَهٗ اِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَ الْفُسُوْقَ وَ الْعِصْيَانَ اُوْلٰٓئِكَ هُمُ الرُّشْدُوْنَ ۝۸

فَضَلًاۙ مِنَ اللّٰهِ وَرِعْمَةٌۙ مِنَ اللّٰهِ عَلَيْهِمْ حٰكِمَةٌ ۝۹

وَ اِنْ طٰلَبْتُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَقْتُلُوْۤا فَاصْحٰوْا بَيْنَهُمَاۙ فَاِنْ بَغْتْ اِحْدٰهُمَا عَلٰى الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوْا الَّتٰى تَبٰىحٰنَّ حَتّٰى يَتَّوْۤا اِلٰى اَمْرِ اللّٰهِۙ فَاَنْ فَآءَتْ فَاصْحٰوْا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَاَقْسِطُوْۤا اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ۝۱۰

اِنَّا الْمُؤْمِنُوْنَ اِخْوَةٌۙ فَاصْحٰوْا بَيْنَ اٰخَوِيْكُمْ وَاَقْتُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ۝۱۱

۱۱

LUKU 2

12. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamaeke andũ ma mbaĩ Imwe Imavũthe andũ ma mbaĩ Ingĩ, ala matonya kwĩthwa me aseokũvĩta mo, ona iveti iikaivũthe iveti ingĩ, ila itonya kwĩthwa syl nzeo kwivĩta syo. Na mũikamasuke andũ menyũ, kana kwĩtana masyĩtwa ma nzeke mũndũ na ũla ũngĩ. Nĩ Őthũku mũno kwĩthwa na nguma nthũku Itina wa kwĩthwa na mũĩkĩĩo; na asu ala matelilaa nĩ eki-maĩ.

13. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Ivathaneĩ na kũlea kũĩkĩanĩa kwingĩ; nũndũ kũlea kũĩkĩanĩa kũmwe vate nzika nĩ naĩ. Na mũikathiane kana kũvinganĩsya mũndũ kwa ũla ũngĩ. Ve ũmwe wenyũ wendaa kũya nyama ya mwanaa nyinyia ũla mũkw'ũ? Vate nzika inyw'I nomũĩmene yo. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho, ow'ũ, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyokeanĩa-Wa-Kaingĩ *ena Duu na nĩ Mwene-Tei.*

14. Inyw'I mbaa-andũ, Ithyl nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kĩŐme na kĩka; na Ithyl nĩtũmũtw'ĩkĩthĩtye inyw'I kwĩthwa ngo na mbaĩ nĩkana mũŐnyo kũmanyana mũndũ na ũla ũngĩ. Nĩw'ũ, ũla mũtaĩĩku mũno vyũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, katĩ wenyũ nĩ we ũla mũũngalu vyũ katĩ wenyũ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmanyi-Wa-Syonthe.

15. Aalavu ma weŐnĩ maasya, 'Ithyl nĩtwĩtĩkĩlaa.' Asya, 'Inyw'I mũĩnamba kwĩtĩkĩlaa; ĩndĩ asyai, 'Ithyl nĩtwĩtĩkĩlĩte ĩsĩlamu,' nũndũ wĩtĩkĩlo wa w'ũ

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُونَ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَائِهِمْ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّغَابِ بِئْسَ الإِسْمُ الفُضُوقُ بَعْدَ الإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُّبُ إِحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ آخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٤﴾

قَالَتِ الأَعْرَابُ قُل لَّمْ نُؤْمِنُوا وَلَكِن قَوْلُوا اسْكُنْنَا وَاوْتَنَا يَدْخُلُ الإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

ndūnamba kūlika nthīnī wa ngoo syenyu.' Indī inyw'ī mwamwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtūmwa Wake, We ndakaola kīndū ona kīmwe nthīnī wa meko menyū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī MŪekanfī-MŪno-Vyū, Usūftwe nī tei.

وَأَن تَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِفَكُمْ مَن أَعْمَلَكُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٠﴾

16. Etīkīli nī ala tū, mamwīftīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'ō na MŪtūmwa Wake, na makīthīwa mate na nzika, Indī ala mokitaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na syīndū syoo na mathayū moo. Asu nīmo ala ma w'ō.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَبْرَأُوا وَجْهَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَنفُسَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٥١﴾

17. Asya, 'MŪkamŪmanyfīthya Ngai Mwene Vinya W'onthe mŪkīkīlo wenyū, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī kīla kyonthe ona kīva kī matunī ona tūlū wa nthī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī syīndū syonthe nesa vyū?

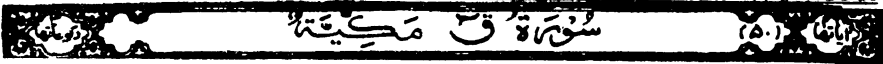
قُلْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

18. Mo masŪanīaa kana kwīftīkīla Isilamu nīmakwīw'īe we īnee. Asya, 'MŪikonany'e kwīftīkīla kwa Isilamu kwenyū ta wendeesyō kwakwa nyie. Inyw'ī ninyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŪnengete īnee kwa kŪmŪtongoesya inyw'ī nthīnī wa MŪkīkīlo wa w'ō, ethwa inyw'ī mwī ma w'ō ūneenīnī wa kwīthwa mwī etīkīli.'

يَسْتُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَسْتَوِعُونَ إِنَّمَا كُمْ بِلِ اللَّهِ يُسْنُ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٣﴾

19. Nīw'ō, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī syīmbithī sya matu na nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maŪndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِبَصِيرٍ ﴿٥٤﴾

QAF
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kaaf. Mwene-Utonyi ^{1*} Ithyĩ twĩmĩnengane Kulani ya ũtheu ta ngũsĩ kwa ũ-w'o waku.

قُلْ شَاءَ الْقُرْآنُ الْمَجِيدُ ②

3.Indĩ mo nĩmeũseng'a nũndũ nĩmavikĩwe nĩ Mũkaanany'a kuma katĩ woo ene. Na alei maasya, 'Kĩĩ nĩ kĩndũ kĩeni!

بَلْ يَحْسَبُونَ أَن جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ وَمَنْهُمْ نُفَّالٌ الْكٰفِرُونَ
هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ③

4.Ata! Yĩla ithyĩ tũkakw'a na kũtw'ĩka kĩtoo, nĩũkokĩw'a twĩĩhwe na thuyũ ĩng? Ku nĩ kũsyoka vaasa kũatonyeka.

مَا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ④

5.Ithyĩ nĩtwĩsĩ maũndũ ala nthĩ ĩmanyivĩasya andũ na Ithyĩ twĩna Ivuku yĩla yiaa kĩla kĩndũ.

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيفٌ ⑤

6.Aiee, mo asu nĩmaleile ũ-w'o yĩla wamavikĩe, kwa ũu, mo me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kĩthokoany'o.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِيجٍ ⑥

7.Mo nomasyaĩtwe ĩtu yĩla yĩ tũlũ woo ũndũ Ithyĩ tũyĩseũvĩtwe na kũyanakavya, na vai mothyoeuku nthĩnĩ wayo?

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَدَيْنَاهَا
وَرَزَقْنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑦

8.Na yo nthĩ, Ithyĩ nĩtũmĩnyaĩkĩtwe, na nthĩnĩ wayo, Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte ĩma nũmu; na tũkamĩmeesya imea mbanake sya kĩla mũthemba nthĩnĩ wayo,

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَالْقِيَامَةَ فِيهَا رَبِّبْنَا رُؤُسَنَا وَأَبْنَيْنَا
فِيهَا مِنْ كُلِّ ذَوْجٍ يَهْتَدِجُ ⑧

¹ *Ula wĩna ũtonyi kana Mwene-Utonyi.

9. Ta nzā ya kīfko na ūlīkany'o kwa kīla mŭthŭkŭmi ōmwelekelaa *Ngai*.

تَبَيَّنَتْ وَذَكَرَ لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ①

10. Na Ithyī nītŭtheeasya mbua kuma itunī yusŭfte maŭathimo, na nītŭseŭvasya mīŪnda na ngetha ya malū nayo.

وَتَزَيَّنَّا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبْرَكًا فَآبَيْنَّا بِهِ جَبَّتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ①

11. Na mītende mīfasa, yīna makonde manake meylīfanīye, yīmwe ūlŭ wa yīla yīngī,

وَالْتَحَلَّ بِسِقِّ تَهَا طَلَعُ نَضِيدٍ ①

12. Ta kyaŭya kwa athŭkŭmi *Maitŭ*; na nītŭmīthayŭŭkasya nthī yī ngw'ŭ. Uthayŭŭkyo ūkeethwa ota ū.

فَرَزَقْنَا لِلْجِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلَدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ①

13. Andŭ-ma-Noa nīmaŭleile w'o mbee woo na ota *Ū* Andŭ-ma-Kīthima^{2*} na Athamuti now'o meekie.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَحْبَبُّ الرَّسِّ وَتَمُودُ ①

14. Na Aati, na Valao na aneethe ma Loto,

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ①

15. Na Atŭi-ma-Kīthekanī, na Andŭ-ma-Tuvaa *onthe* nīmaleile Atŭmwa na mŭminŭkīlyo wa ū ūsilīlo Wakwa ūla wakananītw'e nīwamavalŭkīle *mo*.

وَأَحْبَبُّ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلُّ كَذَّابٍ الرَّسُلُ فَحَقٌّ وَعَيْدٌ ①

16. Ithyī Indī, nītŭnoetw'e nī ūmbi ūla wa mbee? Aiee, Indī mo mena nzika ūlŭ wa kyŭmbe kyeŭ.

أَفَعَيَّنَّا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ بَيْنِ خَلْقِ جَدِيدٍ ①

LUKU 2

17. Na kwa ūla w'o, Ithyī nītŭmŭmbīte mŭndŭ na Ithyī nītwīsi ūndŭ thayŭ wake ūmŭtavasya na kīwe nthīnī wake, na Ithyī twī vakuvī nake we *ona* mbee wa mwīkiva *wake* wa ngingo.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ①

² *Mbaī sya tene sya Aalavu.

18. YIla ala *alaika* eIf atali mekũandika
meko ma andũ Umwe ailyĩ ngallĩ ya
kw'oko kwa aũme na *Ūla Ūngĩ* ngallĩ ya
kw'oko kwa aka,

إِذْ يَتَلَقَى الْمُتَلَقِينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدًا ۝١٨

19. We ndawetaa ndeto ona Imwe Indĩ ve
mũsũvĩ *mũlaika* ūilyĩ vakuvĩ Nake
eyũmbanĩtye *kũmũandika*.

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۝١٩

20. Na malita ma kĩkw'ũ vate nzika
nĩmokaa. Kĩĩ nĩkyo kĩla we watataa
kũsemba ūkĩkĩte.'

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ
مِنْهُ تَجِدُ ۝٢٠

21. Na soo ūkavuvw'a: Uũ nĩw'o
Mũthenya wa Watho.'

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ۝٢١

22. Na kĩla thayũ ūkavika vamwe naw'o
na vakeethwa *mũlaika* wa kũũete na
mũlaika wa kumya ūkũsĩ.

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ۝٢٢

23. 'We ndwaasũvĩa ūndũ ūũ, yu
nĩtũvetangĩte tũtũ, na woni wa metho
maku ūmũnthĩ nĩ mwai.'

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
عِظَامَكَ فَبَصُرَكِ الْيَوْمَ حَرِيدًا ۝٢٣

24. Na mũnyanyae wake akasya, 'ũũ
nĩw'o nyie nĩna *ũtalo* mũmbanu.

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَتِيدٍ ۝٢٤

25. 'Mekyei nthĩnĩ wa Ngiena eIf-eIf kĩla
mũmaitha wa w'o, ūte mũvea,

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلٌّ كَقَارِعِينِ ۝٢٥

26. 'Mũsĩfĩ wa ūseo, mwĩki-wa-naĩ,
mwene nzika,

مَتَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٍ ۝٢٦

27. 'Ula ūseũvasya ngai ingĩ vandũ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūũ
inyw'eIf mwĩkyei nthĩnĩ wa ūsilflo
mũthũku.'

إِلَّا نَحْنُ جَعَلْنَا مَعَ اللَّهِ الْهَاهُنَا آخِرَ آخِرِهِ فِي الْعَذَابِ
الشَّارِبِ ۝٢٧

28. Mũtindany'a wake akasya, 'Mwĩfai
waitũ, nyie tiinyie natumie we alea

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْفَيْتَهُ وَرَبُّنَا كَانَ فِي
صَلَاتِ بَعِيدٍ ۝٢٨

kwIw'a; IndI we mwene aI IvItyonI
kUasa vyU.'

29. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya,
'MÜikatetanIsye mbee Wakwa inyw'I,
Nyie nInamÜnengie inyw'I Ukaany'o
mbeenI.

30. 'Utwio omIw'e Ninyie ndÜtonya
kÜalyÜlwa, na Nyie ndimwonei wa
athÜkÜmi Makwa.

LUKU 3

31. MÜthenya Üsu, Ithyl tÜkayIkÜlya Iia-
ya-Mwaki, 'We wI musÜu?' nayo
yIkasÜngIa, 'Ve angI?'

32. Na Itu yIkathengeew'a kwa ene
ÜÜngalu, yo yIikethwa yI vaasa, IngI.

33. YI nIyo inyw'I mwathiwe, kwa kIla
Ümwe Üla wamwIthiÜfe Ngai kIla Ivinda
na mÜsÜvIi wa meko make,

34. 'Ula wamÜkIie Ngai-Wa-Ulau
kIImbithInI na wookie Kwake We na
ngoo ya wIililo.

35. 'Inyw'I likai nthInI mwIna mÜuo. ÜÜ
nI MÜthenya wa Tene-W'onthe.'

36. Mo makeethwa vo na kyonthe kIla
mo makenda, na ve mwIkalo wa nesa
mbee KwitÜ.

37. Na nI nzyawa syIana ata ila syaI mbee
woo ila syI vinya mbee woo ila Ithyl
twasyanangie! IndI yIla ÜsilIlo wookie,
mo nImangangie IÜÜ wa nthI. NI vaI,

قَالَ لَا تَخْتَمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ
بِالرُّعْبِ ⑤

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِلْعَالَمِينَ ⑥

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَنَقُولُ هَلْ
مِن قَوْمٍ ⑦

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلتَّائِبِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ⑧

هَذَا مَا تَوْعَدُونَ لِكُلِّ أَقَابٍ حَفِيظٌ ⑨

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ⑩

ادْخُلُواهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ⑪

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ⑫

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرُونٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ

بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ قَوْمٍ ⑬

vand0 va kwivitha kwoond0 woo ona vamwe?

38.Vate nzika, nthini wa Ou ve KIlilikany'a kwa we Ola wina ngoo, kana Ola Onenganae k0t0 na kwithuklisa.

إِن فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْبَانٌ
السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٨﴾

39.Na niw'o, Ithyi nftwoombie matu na nthi na syonthe ila syi kati wasyo nthini wa mavinda thanthat0, na vai mInoo yaat0kwata Ithyi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَتَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٣٩﴾

40.Kwa Ou, we Ithiwa na Omfisoyo I0I0 wa ma0nd0 ala mo meOneena, na m0tafe Mwai waku na ndala Syake, mbee wa kuma kwa syua na mbee wa yfanath0a;

فَأَصْدُرُ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٤٠﴾

41.Na nthini wa kilungu kya Otuku ota Du m0tafe We, na Itina wa k0val0ka nthi na k0tulya-ndu k0la kwathitwe.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤١﴾

42.Na Ithuklisyeyi! M0thenya Ola MwItani Oketana kuma vand0 vakuvi,

وَاسْتَبِيعْ يَوْمَ تَبَايَعُوا مِنَ مَكَّةَ وَمِنْ قُرَيْبٍ ﴿٤٢﴾

43.M0thenya Ola yIla mo vate nzika makew'a kluumo. Usu 0keethwa m0thenya wa k0ka kuma mb0ani.

يَوْمَ يَسْعَوْنَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمَ التَّوَجُّعِ ﴿٤٣﴾

44.Niw'o, Ithyi Nithyi ala t0nenganae thay0 na k0ete kIkw'0, na Kwit0 nIkw'o 0al0ko wa m0min0kIlyo.

إِنَّا نَحْنُ مُحِيٌّ وَبَيْتٌ وَإِنَّا السَّوْدِيُّ ﴿٤٤﴾

45.M0thenya Ola nthi Ikat0kanIla kati kum I0I0 woo namo makooka mekalaafite---k0u k0keethwa k0mbany'a vamwe, na ni Ov0th0 Kwit0 Ithyi.

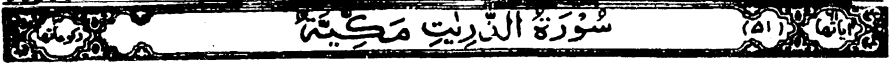
يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا
يَسِيرٌ ﴿٤٥﴾

46.Ithyi nftwisi nesa vy0 Ond0 mo maasya; na we nd0nyuvitwe k0mainglisa Ond0 kwa nzila ona yIva.

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ ﴿٤٦﴾

Kwa Ūu, taa kwa nzŕa ya Kulani, we Ūla
Ūkŕaa Ūkaany'o Wakwa.

﴿ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ۝ ﴾

AL - DHAARIYAAT

(Wavuanfw'e Makka)

1. SyItwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩvĩta na anyatĩkya ala manyatĩkasya-
-ũnyatĩkya wa w'o.

وَالذَّرِيَّتِ ذُرُورًا ②

3. Indĩ na asu ala makuaa mĩio mĩito.

فَأَلْحَمْتِ وَقْرًا ③

4. Indĩ na asu ala maendaa mate
kĩthing'ĩĩsyo.

فَالْجَرِيَّتِ يُسْرًا ④

5. Indĩ na asu ala maanasya ũtonyi,

فَالْمَقْسِيَّتِ آمْرًا ⑤

6. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathawa nĩ
w'o;

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ⑥

7. Na ũtwio vate nzika ũkavika.

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ⑦

8. Na ĩtu yĩla *yusũĩwe* nĩ mĩkululo.

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْجُبكِ ⑧

9. Nĩw'o inyw'ĩ mwĩna mawoni me
kĩvathũkany'o.

إِنكُم لَفِي قَوْلٍ مَّخْتَلِفٍ ⑨

10. No we tũ ũkaalyũlwa kuma nthĩnĩ wa
w'o *ũla wathaniwe ũla waĩĩwe* nĩ
kũalyũlwa.

يُؤْنَفِكُ عَنْهُ مَنْ أُوْكُ ⑩

11. Kũumanĩwa kwĩthwe kwa atalĩthya,

قَتِيلَ الْخَرْصُونَ ⑪

12. Ala mathikĩtwe ũlikunĩ wa kũlea
kũmanya.

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرَةٍ سَاهُونَ ⑫

13. Mo makũlasya, 'Mũthenya wa ũtwio
ũkeethwa ĩndĩĩ?

يَسْتَأْذِنُ أَيَّانَ يَوْمِ الدِّينِ ⑬

14. Ukeethwa mũthenya ũla mo
makasilĩlwa Mwakinĩ.

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ⑭

15. 'Samai inyw'I ūsilflo wenyu. Uu n'w'o inyw'I mweelekele.

ذُقُوا فَمَنْتُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَهْتَهُونَ ﴿٥٥﴾

16. Indī vate nzika, ala alūngalu makeethwa katī wa mīūnda na tūlūsī,

إِنَّ السَّعْيِينَ فِي جَنَّتِمْ وَهَيُونَ ﴿٥٦﴾

17. Makyosa kīla Mwīai woo ūkamanenge; nūndū mo mbee wa ū nīmeekaa nesa.

أَخِذِينَ مَا أَنْتُمْ رَبُّهُمْ إِنْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

18. Mo makomaa o vanini mavinda ma ūtukū;

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجُونَ ﴿٥٨﴾

19. Na nīmamanthie ūkeko wa naī mbee wa masangya;

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٥٩﴾

20. Na nthīnī wa ūthw'ii woo ve kīfanda kya mūvoyi na ūla ūtetonya.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٦٠﴾

21. Na ūlū wa nthī ve Syama kwa ala mena ū-w'o wa mūtkūo,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦١﴾

22. Na ota ūu nthīnī wenyu ene. Inyw'I ūndī nomwona?

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٦٢﴾

23. Na nthīnī wa ūtu ve ūtethyo wenyu, na maūndū ala inyw'I mwathawa ota ūu.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾

24. Na nīvīta na Mwīai wa matu na nthī ow'o ū ū nī w'o, otondū inyw'I mūneenaa n'w'o.

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ يَبْغُونَ ﴿٦٤﴾

LUKU 2

25. We nowaavikīwa nī ūvoo wa ala aeni ataīku ma Avalamu?

وَقُلْ لَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۚ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ ابْنِ أَبِي هَيْمَةَ الْكُرَيْمِيِّ ﴿٦٥﴾

26. Yīla malikile kwake na masya, 'Mūuo!' nake asya, 'Mūuo!' Mo maī aeni onthe.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ ۗ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٦٦﴾

27. Na we nŵaendie avindŵtye nyŴmba kwake, na aete kasaŴ kanou,

فَرَّعَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَابِقٍ ﴿١٧﴾

28. Na we nŵwakaie mbee woo. We aisye, 'Inyw'I nomŵŵya?'

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿١٨﴾

29. Nake nŵweew'ie wia nŴndŴ woo. Mo maisye, 'NdŴkakŵe.' Na mo nŵmamŴnengie we Ŵvoo mŴseo wa kŴsyawa kwa mwana wŵna Ŵmanyi.

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَنْفُوا وَبَشِّرُوهُ
بِعَلَامٍ عَلَيْهِ ﴿١٩﴾

30. Indŵ kŵveti kyake nŵkyaumŵlile kŵŵŵte na kyakŴna ŴthyŴ wakyo kyasya, 'Kŵveti kŵkŴŴ ngŴngŴ!'

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَلَّتْ وَجْهَهَا وَ
قَالَتْ حُجُورٌ عَقِيمٌ ﴿٢٠﴾

31. Namo masya, 'Ona kŴilyŵ Ŵu, Mŵŵŵai waku nŴneenete. Vate nzika, We nŵ MŴŵ, Ŵmanyi-W'onthe.

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ
الْعَلِيمُ ﴿٢١﴾

32. Avalamu amakŴlya, 'Yu ŴtŴmane wenyu nŵ mwaŴ, Inyw'I atŴmwa?'

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٢٢﴾

33. Mo maisye, 'Ithyŵ nŵtŴŴmŵŵte kwa andŴ ene naŵ,

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٢٣﴾

34. 'Nŵkana tŴtonye kŴtheesya tŴŴŴ woo mavia ma yŴmba,'

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جِبَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٢٤﴾

35. Mavanŵte vamwe na Mŵŵai waku, kwoondŴ wa asu ala mena mothŴku mavŵtŴku.'

مُسَوَّمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٢٥﴾

36. Na Ithyŵ nŵtwamaumisye etŵkŵli ala maŵ vo vau ŴndŴ meanaa,

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٦﴾

37. Na Ithyŵ tŴyaaŵthŵa ateo nyŴmba ŵmwe vo ya Masilamu etŵkŵli.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٢٧﴾

38. Na vo Ithyŵ nŵtwatie Kyama kwoondŴ wa asu ala makŵaa Ŵsifŵŵo wŵ woo.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٨﴾

39. Na Ithyl n̄hwatiie Kyama k̄ngl̄ na Mose, ȳlla Ithyl̄ twam0t0mie kwa Valao ena 0tonyi m0theu,

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٣٩﴾

40. We n̄wasyokie ̄tina vamwe na anene make na asya, 'M0oi, kana m0nd0 wa nd00ka.'

فَقَوْلِي بَرَكْنِيهِ وَقَالَ لِيُؤْمِرُوا بِجُنُودِهِمْ ﴿٤٠﴾

41. Kwa 0u Ithyl̄ n̄twam0kwatie we na nguthu syake sya ita na n̄twamekisye mo 0kanganl̄; na we-mwene n̄we wal̄ wa k0t0lwa m0tl̄.

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمْرِ وَهُوَ مُؤْمِرٌ ﴿٤١﴾

42. Na vāl̄ Kyama n̄th̄nl̄ wa mbāl̄ ya Aati, ȳlla Ithyl̄ twamatwale k̄iseve kya kwananga.

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَةَ ﴿٤٢﴾

43. K̄iyaaatilya k̄ind0 ona k̄lmwe k̄lla kyo kyeeth̄lie, Indl̄ kyavekalilye ta ̄v̄indl̄ you.

مَا تَدْرُونَ شَيْءٌ أَنْتَ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْتَهُ كَالرِّيمِ ﴿٤٣﴾

44. Na vāl̄ Kyama n̄th̄nl̄ wa Mbāl̄-ya-Athamuti ȳlla mo mataviw'e, 'Itan̄f̄theyei iny'f̄ ene kwa ̄v̄inda.'

وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَسْعُوا خَتَمَ جِبِينِ ﴿٤٤﴾

45. Indl̄ mo n̄maleile k0w̄l̄w'a mw̄lao wa Mw̄lai woo. Kwa 0u, mo n̄makwatiwe n̄ k̄f̄talal̄ki o masyal̄syey;

فَعَتَوَاعَنَ أَمْرَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَ نَهُمُ الضُّعْفَةَ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٥﴾

46. Namo mayāl̄ matonya k0k̄lla ̄ngl̄, ona mayāl̄ matonya kw̄lsilla mo ene.

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَّبِعِينَ ﴿٤٦﴾

47. Na Ithyl̄ n̄hwamanangie And0-ma-Noa mbee woo; mo mal̄ and0 mbaa-mat0.

بِهِمْ وَقَوْمَهُمْ نَوحٍ مِّنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٧﴾

LUKU 3

48. Na Ithyl̄ n̄t0yak̄l̄te ̄tu na 0tonyi na Ithyl̄ t0endee na k0ȳf̄thanthasya m0no vy0.

وَالنِّسَاءَ بَيْنَهُنَّ أَبْيَادٍ ۚ وَإِنَّا لَنُورِثُهُنَّ ﴿٤٨﴾

49.Na Ithyĩ nĩtOmĩnyafĩkĩtye nthĩ, na Ithyĩ tũseŉvasya *syĩndŉ* nesa *ata!*

وَالْأَرْضَ قَرَشْنَهَا فَزَعَمَ الْبُهَدُونَ ۝

50.Na katĩ wa kĩla kĩndŉ Ithyĩ nĩtŉsyũmbĩte ilĩ-ilĩ, nĩkana inyw'ĩ mŉtŉnye kũsũanfũ.

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا ذُرِّيَّتًا لَعَلَّكُمْ تَتَذَكَّرُونَ ۝

51.Kwa ŉu, kĩai *mwelekele* kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Nyie nĩ Mŉkaanany'a wĩyonanĩtye kwenyu kuma Kwake We.

فَقَرَأَ إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُفْرًا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

52.Na mŉikaseŉvye ngai Ongĩ vandŉ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Nyie nĩ Mŉkaanany'a wenyu kuma Kwake.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُفْرًا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

53.Ona kũilyĩ ŉu, kũyaaŉka Mŉtŉmwa kwa asu ala maĩ mbee woo, Indĩ mo maisye, 'Mŉoi kana mŉndŉ-wa-ndŉŉka!'

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ۝

54.Mo maŉtw'ĩkĩthĩtye ŉtĩfwa wa mŉndŉ na ŉla Ongĩ? Aiee, mo nĩ mbaa matŉ *onthe*.

أَتَوَصَّوهُمْ بِبَلْ هُمْ قَوْمٌ طَآغُوتٌ ۝

55.Kwa ŉu, alyŉka ume vala maĩ; na kũikethwa kwĩ mŉtĩ kwaku we.

فَقَوْلَ عَنْهُمْ مِمَّا أَنْتَ بِكُوفٍ ۝

56.Na endeeai na kũtaana; nũndũ vate nzika, ŉtao nũmaunaa etĩkĩli.

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ۝

57.Na Nyie ndyũmbĩte Mayini na andŉ ateo nĩkana matonye kũnthaiha Nyie.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ۝

58.Nyie ndyendaa ŉtethyo kuma kwoo, na Nyie ndyendaa nĩkana mandĩthye.

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ۝

59.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe *We-Mwene* ŉla Mŉnengani-Mŉnene, ŉla Wĩ-Utonyi, Wĩ-Vinya.

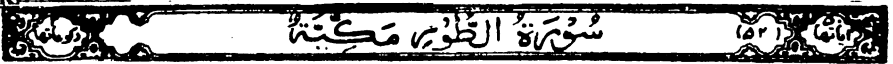
إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْعَتِيقِ ۝

60. Vate nzika, ngelekany'o ya asu ala meekie ūthūku ūkeethwa yīlyī ta ya andū ala maŵ mbee woo; kwa ūu mo nŵmaeke kūngūlya Nyie ngalaate *Ūsilŵo*.

قَاتَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِّثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعْتَبُونَ ﴿٥١﴾

61. Woo, ūndī, kwa asu ala maleaa kwīŵīkīla, nūndū wa ūla mūthenya woo ūla mo mathīŵe.!

﴿٥١﴾ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٥١﴾

AL - TUUR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na Kĩĩma;

3. Na Ivuku yĩandĩkĩtwe

4. Iũũũ wa Őa mũkũnzũũũkye;

5. Na Nyũmba ĩla yĩendangawa kaingĩ;

6. Na kĩlala kĩla kyũkĩĩĩĩĩũũũ;

7. Na ũkanga mwĩmbu;'

8. Usĩĩĩũ wa Mwĩai waku vate
nzika ũkavika;

9. Vai ona ũmwe ũtonya kũsĩĩĩũ.

10. Mũthenya ũla ĩtu yĩkeluuta vamwe na
kĩĩthingitho kĩĩnene.

11. Na ĩĩma ikakũsya na ĩkũsya ĩĩnene,

12. Woo ĩndĩ nĩ wa asu ala maũleaa ũ-wo
mũthenyanĩ ũsu,

13. Mo ala mathaũkaa na kũvũũa ngũĩ na
kũũea ngewa nthũku.

14. Mũthenya ũla mo makekw'a nthĩnĩ
wa Ngiena na yĩky'a yĩvinya.

15. Uũ nĩw'o ũla Mwaki inyw'ĩ
mwaũtw'ĩkĩĩthasya ta wa ũvũngũ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

وَ الطُّورِ ۝

وَكُنِيَ مَسْطُورٍ ۝

فِي سَاتِي مَشُورٍ ۝

وَ الْبَيْتِ الْمَعُورِ ۝

وَ الشَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ۝

وَ الْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ۝

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ۝

قَالَ لَهُ مِنَ دَائِعٍ ۝

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ۝

وَ تَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ۝

قَوْلٍ يَوْمَ يَأْتِي الْمَكْدِبِينَ ۝

الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضٍ يُلْعَبُونَ ۝

يَوْمَ يَدْعُونَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعَاً ۝

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكذَّبُونَ ۝

16.'Indī ōō nī ōoi, kan a inyw'ī mōikwona?

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٦﴾

17.'Vllai inyw'ī nthīnī wa w'ō: na inyw'ī mwoonany'a ōmllsyo kana mwalea kwonany'a, ōkeethwa no ōndū ōmwe kwenyu. Inyw'ī nfmōkōfva tō kwoondū wa maōndū ala inyw'ī mweekaa.

إِصْلُوهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْرُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18.Nīw'ō, ala alōngalu me nthīnī wa Mīōnda na nthīnī wa ōtanu,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُنٍ ﴿١٨﴾

19.Makīmatanīa maōndū ala Mwīai woo ōnenganīte kwoondū woo; na Mwīai woo nōmatangīte mo kuma ōsifllonī wa Mwaki.

فَلِكُلِّينَ بِمَا أَتَاهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقِهِمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

20.'Yai na mōinyw'a mwīna ōtanu, ta Ituvi ya ōndū inyw'ī mweekaa.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Maīte ivīla mbololo sīitwe mīsonzo, na Ithyī tōkamakwatany'a na estu atheu mena metho mathanthau na manake.

مُتَّكِنِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَرَوَّحْنَهُمْ مِّنْ عَيْنٍ ﴿٢١﴾

22.Na asu ala metīkīlaa na ala syana syoo īmaatīlaa nthīnī wa mōfkīlo---Ithyī tōkamakwatany'a na syana syoo. Na Ithyī tōikaola kīndū ona kīmwe kuma īuvinī ya mawīa moo. Kīla mōndū ovanītw'e na maōndū ala we weekie.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢٢﴾

23.Na Ithyī tōkamanenge matunda kwa wingī na nyama ila mo makethwa maisyenda.

وَأَمَّا ذُنُوبُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٢٣﴾

24.Vau mo makanengeleanīlya kīkombe kya ōnyw'a kīla nthīnī wakyō vate ngōlī kana naī.

يَتَنَزَّلُونَ فِيهَا كَأَنَّهُمْ لَا لُغْوِيْنَهَا وَلَا تَأْنِيْمٌ ﴿٢٤﴾

25.Na anake moo ene makamathOkUma, mo mailyI ta l0l0 isUvftwe nesa.

وَيُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ زُؤَلُؤٌ
مُكَنُونٌ ﴿٥٨﴾

26.Na mo makeelekanIla mUndU na 0la OngI maik0lany'a mak0lyo ma mwIw'ano.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٩﴾

27.Mo makaasya, 'Mbee wa 0ndU 00, yIla ithyI twaI katI wa andU maitU ma m0syI, ithyI nftwakIaa m0no, Othatu wa Ngai;

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٦٠﴾

28.IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIthIftwe aus0ftwe nI 0lau kwitU na We n0t0tangIle kuma 0silflonI wa 0m0I wa Mwaki wakene.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَدْنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٦١﴾

29.IthyI nftwam0voyaa We mbee. Vate nzika, We nI We M0seo, Us0ftwe nI tei.

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٦٢﴾

LUKU 2

30.Tanai IndI, kwa mumo wa MwIai waku, we ndwI mUndU m0e ona ndwI wa nd00ka.

فَدَكَّرْنَا مَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكُلِّ الْغَلْبَةِ ﴿٦٣﴾

31.Mo maasya, 'We nI m0tili wa myaI; ithyI nftwetele kyeva kIla Ivinda yIkaete I0l0 wake?'

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ﴿٦٤﴾

32.AsyA, 'Inyw'I eteelai IndI! Nyie ota Ou, nI vamwe nenyu katI wa ala meteete.

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَرِبِينَ ﴿٦٥﴾

33.Umanyi woo na ilko syoo nIsyo imeyIaIaa kana mo nI andU mbaa matU?

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاعُونَ ﴿٦٦﴾

34.Mo maasya, 'We n0yIse0vItye yo?' Aiee, IndI mo mayIftkIlaa.

أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُهِ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٧﴾

35.Mo, IndI, nImaete 0voo 0ilyI ta 00, ethwa mo maneena w'o.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٦٨﴾

36. Mo mombitwe kuma vathei, kana mo ene nimo ombi?

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٦﴾

37. Mo nimo moombie matu na nthi? Aiee, Indl mo mai na mufkfo.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mo mena inandū sya Mwłai waku, kana mo nimo asūvli masyo?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصْطَفُونَ ﴿٣٨﴾

39. Mo mena mbaasya ya ĩtunī makethukfīsyā ndeto? Indl mwłthukfīsyā woo nlaete mwłao wlyonanytye.

أَمْ لَهُمْ سُلْمٌ يَسْتَبْعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَعْتَبَهُمْ سُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٩﴾

40. We ena eftu nenyu mwłna ivfīsi?

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ﴿٤٠﴾

41. We nłwıtasya İtuvi kuma kwoo, makaemwa nı kükua mūio wa thif?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤١﴾

42. Mo mena ōmanyi wa maūndū ala matonekaa, nfkana mo mamaandlke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٤٢﴾

43. Kana mo mena nzama nthūku? Indl no asu ala makakwatwa nzamanı İsu nthūku.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ أَنْكَبُونَ ﴿٤٣﴾

44. Mo mena Ngai ūngı eka Ngai Mwene Vinya W'onthe? Ngai Mwene Vinya W'onthe E-İlū MŪno mbee wa syonthe İla mo mamwłfananasya We nasyo.

أَمْ لَهُمَالَهُ غَيْرِ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٤﴾

45. Na ethwa mo nımoona kılungu kya İthweo kİtheete, mo maasya; 'Omİtūkİ mathweo nımekūatİanİa ngōi İlū wa ngōi.'

وَأَنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤٥﴾

46. Kwa ūu maeke mo me oka kōvika makomane na mŪthenya ūla woo wathanİtwe, ūla mo makakŪnwa nı kİtalalİki.

فَلَنْ نُرَهُمْ فِي الْقُبُورِ وَلَا يُلْقُوا إِلَهُمُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾

47. Múthenya ūla nzaama syoo itakamauna na kIndŪ ona kIva, onamo maikatetheew'a.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

48. Na nŵ'o, kwa asu ala mekaa ūthŪku, ve ūsilŵo ūtee wa ūu. Indŵ aingŵ mŪno moo mayŵŵ.

وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

49. Kwa ūu, eteela na ūmŵŵŵyo ūtwio wa Mŵfai waku; nŪndŪ vate nzika, we wŵ mbee wa metho MaitŪ; na mŪtaŵe Mŵfai waku na ndaŵa Syake yŵla we waamŪka kuma toonŵ.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٥٩﴾

50. Na kŵlungu kya ūtuku ota ūu, we mŪtaŵe We ona ndata iithŪa.

﴿٦٠﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٦١﴾

سُورَةُ التَّجْوِيْدِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAJM
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usuftwe nř ūlau, Usuftwe
nř tei.

2.Nřřvřta na ndata řla řvalūkaa,

3.Mūnyanyae wenyu ndavřřtye, ona we
ti mūthyoeku,

4.Ona we ndaneena kwoondū wa
kwenda *kwake mwene*.

5.Ti křndū řndř nř ūvuany'o mūtheu ūla
ūvuanřw'e nřNgai.

6.Mwřai wa motonyi me vinya
nūmūmanyřtye we,

7.Wa ūtonyi Mūnene. Ula řndř *watřřkie*
Křřřanř Kyake-Kya-Usumbř,

8.Yřla We waf Umřlonř wa syua
mūkřřřřlu mūno vyū,

9.Na řndř we nřwathengeeie vakuvangř
na Ngai; řndř atheea nthř kwa mbaa-andū
onthe.

10.Kwa ūu, we atwřkie, tondū kwailyř,
ūasa wa yřkya ya mūsyř kana eřř, kana
vakuvangř.

11.řndř We nřwamūvuanřsye mūthūkūmi
Wake křla We wavuanisye.

12.Ngoo ya Mwathani ndyaakengana
řūlū wa ūndū we woonie.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْتَجَمَّ إِذَا هَوَىٰ ۙ

مَا ضَلَّ صَاجِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۙ

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۙ

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۙ

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۙ

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ۙ

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ۙ

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ۙ

كَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ۙ

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ۙ

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ۙ

13. Inyw'I Ind'i mOkakaanifa nake Tolu
wa maUndu ala we woonie?

أَفَسُرُّونَهُ عَلَى مَا يَرَى ⑬

14. Na vate nzika, we nfwamwone We
Ivinda ya keli ota Ou,

وَلَقَدْ رَأَى نَزْلَةَ أُخْرَى ⑭

15. Vakuv'i na mut'i wa MOkUnasi Ola waI
vaasa mUno,

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ⑮

16. Vakuv'i na w'o ni MOUNda wa Wtkalo
wa Tene na Tene.

عِنْدَهَا جَنَّةُ النَّارِ ⑯

17. Uu waI yIla kIla kIvw'Tkaa
kyavw'Tkie Ola mut'i-wa-MOkUnasi.

إِذْ يَفِئِسُ الْمَشْرَءُ مَا يَفِئِسُ ⑰

18. Itho yIyaathOka Utee, ona
yIyaanganga.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ⑱

19. Vate nzika, nIwoonie Syama ila nene
vyu sya MwIai wake.

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ⑲

20. Yu ndavyei Nyie Uvoo wa Laati na
Ussaa,

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّى ⑳

21. Na Manaati, wa katatu, ngai Ung'i wa
mUndu mOka!

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةَ الْاُخْرَى ㉑

22. 'Ata! Aume kwenyu na aka Kwake!'

الْكُمُ الدَّكَرَ وَ لَهُ الْاُنْثَى ㉒

23. Usu ni Oaanfku Ute mUseo.

تِلْكَ اِذَا قَسَمْتَ فِئْرَى ㉓

24. 'Aa ni masyitwa ala inyw'I
mUyitite—inyw'I na maafthe menyu---
yIla Ngai Mwene Vinya W'onthe
UtakyumIsye mwIao.' Mo maatlIaa
vathei na kUtalfthya na maUndu ala
mathayU moo mendaa, oyIla Utongoi
nIwaminIte kUmavikIa mo kuma kwa
MwIai woo.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ سَبَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَ آبَاؤُكُمْ
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَ مَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَ لَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ
رَبِّهِمُ الْهُدَى ㉔

25.Vau ve syonthe ila we m0nd0 wendaa?

أَمْرًا لِلْإِنْسَانِ مَا تَكْتُمُ ۝

26.Aiee, kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o m0min0k1lyo wa k1la k1nd0 na syonthe ila itongoasya.

بِغَيْبِهِ قَوْلُهُ الْآخِرَةَ وَالْأُولَى ۝

LUKU 2

27.Na ve ala1ka meana ata matun1, 1nd1 w1w'an1thya woo nd0kauna k1nd0 ona k1va ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anengan1te 0thei kwa 0la We wendaa na wendeew'a n1 we.

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرِيدُ ۝

28.Asu ala matay1tk1flaa Itu mametaa ala1ka na masy1twa ma aka;

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْتُؤْنِنُ السُّلْطَنُ تَسْنِيَةً الْأَنْثَى ۝

29.Ind1 mo mai na 0manyi Ondun1 00. Mo maat1flaa vathei ateo nzika, na nzika iitonya 0nd0 00l0 wa w'o.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۝

30.Kwa 0u, Mwath0k1ei 0la 0aly0kaa na k0tia k1lilikany'o Kit0, na 0manthaa vathei ateo thay0 wa nth1 1no.

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ هُنَّ ذُكُورًا وَلَمْ يُحِرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

31.Usu n1w'o 0manyi wa 00l0 m0no vy0 mo mena w'o.

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ لِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ۝

32.Na syonthe ona sy1va ila sy1 matun1 na syonthe ona sy1va 00l0 wa nth1 n1 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, n1kana We atonye k01van1sya asu ala mekaa moth0ku kwoond0 wa ma0nd0 ala mo mek1te, na kana We atonye k0matuva sy1nd0 nzeo vy0 asu ala mekaa 0seo.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَبِمَاعِلُوا وَيُحِرِّضُوا الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ۝

33.Asu ala mekaa na1 nene na mawathavu ateo kwa mati00ka manini---n1w'o, Mw1ai waku n1 m0thanthau nth1n1 wa 0keke. We n0mw1s1 inyw1

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كِبْرَ الْأَثَمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا السَّمْعَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ

nesa vy0 kuma ñinda ylla We
wam0mbie inyw'I kuma nthl, na ylla
inyw'I mwañ ivuno nthlnl wa mavu ma
maa-nyinyia menyu. Kwa Ou
m0iketw'lkthye ene 0l0ngalu inyw'I
ene. We n0mwisf we m0no vy0 0la
m0l0ngalu w'o.

إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي
بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تَزُولُوا الْأَنْفُسُ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ أَتَى ۞

LUKU 3

34.We no0mwonaa 0la 0aly0kaa kuma
0tongoinl.

أَقْرَبَتْ الَّتِي تَوَلَّى ۞

35.Na umasya klnini, na k0kw'fa
kfw'tu?

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ۞

36.We ena 0manyi wa ma0nd0 ala
matonekaa nfkana we atonye kwona?

أَعْنَدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بَرُّ ۞

37.We no0manyfthf'w'e ma0nd0 ala me
nthlnl wa Maandlko Matheu ma Mose.

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ۞

38.Na ma Avalamu 0la weanfsye
mlao?-----

وَلِأَرْهِيْمَ الَّذِي وَتَّى ۞

39.Kana vai m0kui wa m0io 0kakua
m0io wa Ongl;

أَلَا تَرَىٰ وَازِدَةً وَّرَزْرَ أَخْرَىٰ ۞

40.Na vai kln0 kwa m0nd0 ateo
mosyao ma ithing'f'syo syake;

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ۞

41.Na kana k'fthing'f'syo kyake o mft0kl
kfkamanyfthanw'a;

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ۞

42.Na indl we akanengwe ftuvi yfanfu
vy0 n0nd0 waky0.

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوَّلَىٰ ۞

43.Na kana kwa Mwñai weku nfkw'o
k0endaa syñd0 syonthe
m0min0kflyonl;

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ ۞

44. Na kana We nī We ūla ūtumaa *andŭ*
matheka na ūtumaa *mo* maŋa;

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۝٤٤

45. Na kana We nī We ūla ūetae kīkw'ŭ
na ūnenganae thayŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ۝٤٥

46. Na kana We ombaa syīndŭ ilī---
kīŭme na kīka,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝٤٦

47. Kuma ūlovotonī ya manzī yīla metwa
nthī;

مِنْ تَطْفِئِهِ إِذَا تُنْفِئُ ۝٤٧

48. Na kana nī ūlŭ Wake We kŭete ūmbi
wa kelf;

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَى ۝٤٨

49. Na kana We nī We ūla ūthuasya na
ūnenganae ūthwui wa kŭmwānīsyā
mŭndŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَى وَأَقْنَى ۝٤٩

50. Na kana We nī Mwīai wa Siliasi
mŭthemba wa ndata ya ūnūnī;

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرَى ۝٥٠

51. Na kana We nīwamyānangīe *mbaī ūla*
ya mbee ya Aati,

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ۝٥١

52. Na *mbaīya* Athamuti, na We
ndaatīalya *ūmwe woo ona ūmwe*,

وَتَمُودًا مِمَّا آتَيْنَا ۝٥٢

53. Na *We nīwamanangīe* Andŭ-ma-Noa
mbee *woo*---- nīw'o, mo maī mate
alŭngalu mŭno na mbaa matŭ mŭno
vyŭ----

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْلَمَ ۝٥٣

54. Na We nīwamīsīndīe mīsyī
mīng'uthŭlange ya andŭ ma Loto.

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى ۝٥٤

55. Kwa ūu, nīkyamavwīkie mo kīla kya
mavwīkie.

فَعَشَهَا مَا عَشَى ۝٥٥

56. Nī wīva īndī, *We mŭndŭ* katī wa
mumo wa Mwīai waku we ūkakaanāna?

فِي آيِ الْأَوَّلِيكَ تَمَّازَى ۝٥٦

57.U0 nĩ Mũkaanany'a kuma kafĩ wa
kĩĩla kya ala maĩ Akaanany'a ma tene.

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِيِّ ۞

58.Ula Saa waĩ na ĩvika nũthengeee,

أَرْفَتِ الْأَرْفَةَ ۞

59.Vai ona Ūmwe Ūtonya kũsiĩla ateo
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۞

60.Inyw'ĩ ĩndĩ nĩmũũseng'a nĩ Ūneeni
ũũ?

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ۞

61.Na inyw'ĩ nĩmũũtheka, na mũi
kũĩa?

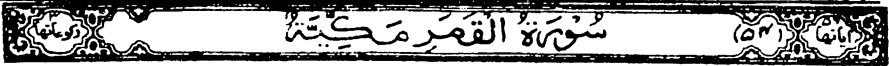
وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ۞

62.Na inyw'ĩ mwĩĩkala mwĩ ang'endu
mũte kũsũvĩa?

وَأَنْتُمْ سَمِيدُونَ ۞

63.Kwa Ūu, ĩvalũkyei nthĩ inyw'ĩ-ene
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na mũthaihei We.

سَبِّحْ فَانْجِدْ وَابْتَغِ اللَّهَ مَوْلًى وَابْتَغِ الْوَسِيلَةَ
إِلَيْهِ فَيَنْجُبْكَ مِنَ الْيَدِيِّ ۞

AL - KAMAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Ula Saa nũthengeee, na mwei nĩmwatũanĩye katĩ.

3. Na ethwa mo nĩmoona Kyama, masyokaa na itina na kwasya, 'Nĩ ũndũ wa ũsengy'o wa ũoi.'

4. Mo nĩmaleaa ũla w'o na kũatĩĩa mawendi moo. Indĩ kĩĩa ũtwio wa Ngai vate nzika, ũkavika.

5. Na mo nĩmaminĩte kũvikĩwa nĩ ũvoo mũnene ũla nthĩnĩ waw'o ve ũkaany'o—

6. Uĩ mwĩanũ; Indĩ mokany'o asu maimaunaa mo.

7. Kwa ũu, we İvathane namo. Mũthenya ũla Mwĩtani ũkameta mo ũndũnĩ ũtew'anĩka,

8. Oyĩla metho moo makakumanĩa nthĩ namo makauma mbũanĩ syoo mailyĩ ta ngie inyaĩkĩtw'e,

9. Mekalaatĩte mamwelekele Mwĩtani. Alei makaasya, 'Uũ nĩ mũthenya mũmũ.'

10. Andũ-ma-Noa nĩmaũleile ũla w'o mbee woo; ĩĩ, mo nĩmamũleile mũthũkũmi Waitũ na maasya, 'Mũndũ wa ndũũka na ũmwe wa ala maminĩte kũlewa na kũvũthw'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ

وَأَن يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ

مُسْتَمِرٌّ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أُمَّةٍ مُّسْتَمِرَّةٌ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التَّذْذِرُ

فَقَوْلَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُكْرٍ

خُشَعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْجِدَارِ كَأَنَّهُمْ

جِرَادٌ مُّنتَشِرُونَ

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكٰفِرُونَ هٰذَا

يَوْمٌ عَسِرٌ

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ

11. Kwa ōu, we n̄wavyoyie Mwłai wake
akyasya, 'Nyie n̄mōk̄l̄ye vinya, kwa
ōu, *ōka* We ōtethyon̄i *wakwa!*

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ⑩

12. Na ūvandan̄i yu Ithyī n̄twavingōangie
mbōthi sya ūtun̄i, na k̄l̄w'ō k̄l̄t̄k̄t̄e;

فَفَتْحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَرٍ ⑪

13. Na Ithyī n̄twatumie nthī ivingōanga
mbuluti, kwa ōu, syīw'ō ill̄
n̄syakomanie kwoondō wa k̄lelelo k̄l̄a
kyatw'ūtwe.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ
قَدْ قُدِرَ ⑫

14. Na Ithyī n̄twamōkuie we na *K̄l̄a*
kyaseōv̄l̄w'e na mbwaō na m̄sumall̄.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ⑬

15. Yo n̄yathambalile ūōū uungu wa
metho Maitō; ūt̄uvi yake we ōla
waleetwe.

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَن كَانَ كُفِرًا ⑭

16. Na Ithyī n̄twamōkuie we na *k̄l̄a*
kyaseōv̄l̄w'e na mbwaō na m̄sumall̄.

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑮

17. Usil̄flo Wakwa wāl̄ *mōthōku* ata ūnd̄i
na ōkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑯

18. Na mōno Ithyī n̄tōm̄t̄w̄k̄l̄th̄t̄ye
Kulani kw̄l̄thwa yī mbōthō *kōm̄l̄manya*
na kōm̄l̄likana. ūnd̄i ve ōmwe ona w̄l̄va
ōla w̄l̄k̄l̄l̄a kwosa ōtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑰

19. *Mbaŷya*-Aati n̄yaleile ōla w'o.
Usil̄flo Wakwa ūnd̄i *wathōk̄l̄e* ata na
ōkaany'o Wakwa!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑱

20. Na Ithyī n̄twamatōmie k̄l̄seve kyai
nth̄l̄n̄i wa ōla mōthenya wa mbaanga ūte
mōminōk̄l̄yo,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ
مُتَّبِعَةٍ ⑲

21. K̄l̄itembōanga andō ta iting'ī sya
m̄tende ikōan̄l̄w'e na m̄l̄i.

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ عِجَازٌ نَخْلٍ مُنْقَعٍ ⑳

22. Usililo Wakwa Indī *wathOkīe* ata na ōkaany'o Wakwa!

كَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنَذِيرِي ③

23. Na mŋno ithyī tŋmītwīkīthītye Kulani kwīthwa yī mbŋthŋ *kwa kŋmīmanya* na kŋmīlīlikana. Indī ve ōmwe ona wīwa ōtonya kwosa ōtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ④

LUKU 2

24. *Mbaŋya* Athamuti ota ōu, nīyamaleile Akaanany'a.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ⑤

25. Na mo maisye, 'Kyaŋ! mŋndŋ, kuma katī waitŋ ene, mŋndŋ ōmwe! Ithyī tŋkamŋatīla we? ōw'o Indī ithyī tŋkeethwa twī İvītyonī İthŋku mŋno na tŋkwatītwe nī ndŋŋka.

فَقَالُوا أَبَشْرًا مِثْلًا وَاحِدًا نُنَبِّئُكَ إِنَّا إِذًا لَنُفِي ⑥
صَلْبِي وَسُعْرِي ⑥

26. 'Kīlīlikany'a kīvuanītw'e kwake eweka katī waitŋ ithyonthe? Aiee, we nī mŋkengani wīna ngathīlo.'

ءَأَلْفَى الذِّكْرَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ ⑦
أَشْرٌ ⑦

27. Unī mo makamanya nŋŋ ŋla mwīkathīfi-mŋkengani!

28. 'Ithyī tŋkamīŋŋma ngamīle-nga ta ōtato kwoo. Kwa ŋu, masyaīsyeyi mo, *We Salee*, na İthwa na ŋmīlīsyo.

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مِنَ الْكَذَّابِ الْأَشْرِ ⑧
إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَانْتَبِهْهُمْ ⑧
وَاصْطَبِرْ ⑧

29. Na matavyeyi mo kana kīw'ŋ nīkīaanītw'e katī woo, kīla İvinda ya kŋny'wa, İkoonekaa.'

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ نَسَمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرِبٍ ⑨
مُحْتَضَرٌ ⑨

30. Indī mo nīmeetie mŋnyanyae woo, na we eeyumya we mwene kŋkŋna na kŋmītilanga maaŋ.

فَنَادُوا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ⑩

31. Usililo Wakwa Indī waī *mŋthŋku* ata na ōkaany'o Wakwa!

كَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنَذِيرِي ⑪

32. Ithyi twamatwale mo kluumo o klmwe tū, namo matwika ta matū momū matumbuuthiku malatiliwe nthi.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيِّغَةً وَآجِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْحَتِّيرِ ﴿٣٢﴾

33. Na mūno Ithyi nftūmtwīkīthītye Kulani kwīthwa yi mbuthu kwa kUmīmanyā na kUmīlilikana. Indī ve ūmwe ona wīva ūla ūtonya kūkwata ūtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٣٣﴾

34. Andū-ma-Loto nīmamaleile Akaanany'a ota ūu.

كَذَبَتْ قَوْمٌ لَوْطًا بِالنَّذْرِ ﴿٣٤﴾

35. Ithyi twamatwale kluutani kya mavia tūlū woo ateo andū ma nyūmba ya Loto, ala Ithyi twamatongoesye kīoko masangya,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ﴿٣٥﴾

36. Ta īnee kuma Kwitū. Uu nīw'o Ithyi tūmūtuvaa ūla ūtūngaa mūvea.

رِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٦﴾

37. Na we ow'o, nīwamakaanītye mo tūlū wa ūsilīlo Witū, Indī mo nīmeethīwe na nzika naw'o.

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا أَتَمَّارًا بِالنَّذْرِ ﴿٣٧﴾

38. Namo nīmatatie kUmūkenga mamumye vala vaī aeni make. Kwa ūu, Ithyi nītwalindanīlye metho moo, na twasya, 'Yu inyw'ī samai ūsilīlo Wakwa na ūkaany'o Wakwa.'

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْغِهِ فَطَسَّأْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿٣٨﴾

39. Na nīvookie tūlū woo kīoko tene ūsilīlo wa kwīkalaa.

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٩﴾

40. 'Yu inyw'ī samai ūsilīlo Wakwa na ūkaany'o Wakwa!'

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿٤٠﴾

41. Na vate nzika, Ithyi nftūmtwīkīthītye Kulani kwīthwa yi mbūthū kwa kUmīmanyā na kUmīlilikana. Indī ve ūmwe ona wīva ūla ūtonya kwosa ūtao?

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ فَتَفْسَدُوا دِينَكُمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا هُمُ الْبَارِعُونَ ﴿٤١﴾

LUKU 3

42. Na vate nzika, Andū-ma-Valao ota ōu nīmavikīwe nī Akaanany'a.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ التَّدْرُؤُ ۝٢٤

43. Mo nīmaleile Syama Siitū syonthe. Kwa ōu, Ithyī nītwamakwatie na ōkwati wa Umwe-Wī-Vinya na Mwene-Utonyi W'onthe.

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَا مِنْهُمُ أَخَذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ۝٢٥

44. Alei menyu nīmo aseo kūmavīta asu? Kana inyw'ī mwīavetange nthīnī wa Maandīko Matheu?

أَلْقَاؤُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْ تِلْكَ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ۝٢٦

45. Mo maasya, 'Ithyī twī nguthu ya ita Ila Isindaa?'

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ۝٢٧

46. Ita sya kaō o mīftōkī ikasindwa na ikaalyōka syonany'e mīfongo yoo ikīīe.

سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدُّبُرَ ۝٢٨

47. Iī, ōla Saa nī īvinda yoo yīla yītw'ītwe; na ōla Saa ōkeethwa wī wa mbaanga nene mŀno na wī ōŀ mŀno vyŀ.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرٌ ۝٢٩

48. Vate nzika, avītany'a me īvītyonī yīyumīīye ōtheinī na nī aŀŀku.

وَقَدْ نَزَّمَ إِنَّا الْبُحْرَيْنِ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ۝٣٠

49. Mŀthenya ōla mo makakusītw'a nthīnī wa Mwaki na mothyŀ moo, *namo makatavw'a*, 'Samai inyw'ī kŀkiitana kwenyu na Ngiena.'

يَوْمَ يَتَخَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ۝٣١

50. Nīw'o Ithyī nītŀkyŀmbīte kīla kīndŀ na kīthimo *kyakyo*.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۝٣٢

51. Na mwīao Witŀ wīanīaw'a na ndeto īmwe tŀ, ta kŀveny'a kwa itho,

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ۝٣٣

52. Na ow'o, Ithyī nītŀmanangīte andŀ ala *mailyī tenyu mbee wenyu*: Indī ve ōmwe ona wīva ōtonya kwosa ōtao?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهُمْ مِنْ مُدَكِّيرٍ ۝٣٤

53. Na kila kfindo mo mekfte
nīkīandīkīatwe nthīnī wa Mavuku.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٣﴾

54. Na kila Ondō, mOnene na mOnini, nī
 mŪandīke.

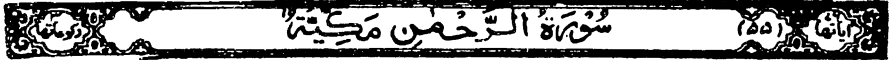
وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌّ ﴿٥٤﴾

55. Ntw'o, ala alŪngalu makeethwa kaf
 wa MŪonda na tŪlŪsī.

إِنَّ النَّتَقِينَ فِي جَنَّتٍ وَلَهُمْ ﴿٥٥﴾

56. Kivlanī kya w'o vamwe na MŪsumbī
 Mwene Vinya W'onthe.

يَعْنِي فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٦﴾

AL - RAHMAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩ Ngai, Usũftwe nĩ ũlau.
3. Ula ũmanyĩtwe Kulani.

الرَّحْمٰنُ ②

4. We nũmũmbĩte mũndũ.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ③

5. We nĩwamũmanyĩsye we ũneeni
mũlũngalu.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ④

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ⑤

6. Syũa na mwei *isebelaa nzĩanĩ yasyo*
kwĩanana na ũtalo ũla wiĩtwe.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ مُحْسَبٰنِ ⑥

7. Na mũtĩ ĩla ĩte matina na mũtĩ ĩla ĩngĩ
nĩyĩnganae na *wĩnyivyo* kwa *kwenda*
Kwake.

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدٰنِ ⑦

8. Na We nũyũkĩĩtwe ĩtu na akayĩĩa
kĩthimo,

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑧

9. Nĩkana inyw'ĩ mũikakyanange
kĩthimo kyu.

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑨

10. Kwa ũu, thimai syĩndũ syonthe na
ũlũngalu na mũikaole kĩthimo.

وَأَقْبَسُوا الْوِزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑩

11. Na We nũmĩseũvĩtwe nthĩ kwoondũ
wa syũmbe *Syake*;

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ⑪

12. Nthĩnĩ wayo ve *mĩhemba yonthe* ya
matunda na mũtende yĩna ngusu syayo.

فِيهَا فَالِكِهْمَةُ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ⑫

13. Na mbeke *syĩna* iia syasyo na imea
syĩna mũuke mũseo.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ⑬

14.Nĩ ūseo wĩva ɪndĩ, wa Mwĩai wenyu
inyw'elĩ mŭkŭlea, *inyw'ɪ andŪ na
Mayini?*

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

15.We nĩwamŭmbie mŭndŭ kuma nthĩnĩ
wa yŭmba yŭmŭ *yĩla yĩlilyĩ ta nyŭngŭ
mbĩvye.*

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

16.Na We nĩwamombie Mayini na ūmŭĩ
wa mwaki.

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٦﴾

17.Nĩ ūseo wĩva ɪndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ŭla mŭkŭlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

18.Mwĩai wa Maumĩlo elĩ na Mwĩai wa
mothŭĩlo elĩ!

رَبِّ الشَّرِيقِينَ وَرَبِّ الْغَرْبِينَ ﴿١٨﴾

19.Nĩ ūseo wĩva ɪndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ŭla mŭkŭlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

20.Nĩw'o We akaikwatany'a nganga ilĩ,
aikwatany'e syo vamwe.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٢٠﴾

21.Katĩ wasyo *yu ve tŭtŭ*; iilikanaa
ŭkanga na ŭla ņgĩ.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢١﴾

22.Nĩ ɪnee yĩva ɪndĩ, ya Mwĩai wenyu
mŭkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾

23.Nthĩnĩ wayo vaumaa lŭlŭ na
maliyani..

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٣﴾

24.Nĩ ɪnee yĩva ɪndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mŭkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ngalawa ila ndŭŭlu nĩ Syake ila
syŭkĩlĩle ŭkanganĩ ta ɪɪma.

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

26.Nĩ ɪnee yĩva ɪndĩ, ya Mwĩai wenyu,
inyw'elĩ mŭkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 2

27. Syonthe ila syĩ ũlũ wayo *nthĩ* ikavĩta.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا قَانٌ ۝٢٧

28. Nakyo kĩla kĩkatiala no Veva wa Mwĩai waku *tũ*, Mwĩai wa ũtheu na Ndaĩa.

وَرَبِّي وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلِيلِ وَالْإِكْرَامِ ۝٢٨

29. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu, mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٢٩

30. Syonthe ila syĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ nĩ We ithaithaa. Kĩla mũthenya We *nĩwĩũanasya We-Mwene* na mwĩkalo wĩ kĩvathũkany'o.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۝٣٠

31. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu mwĩ eli mũkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣١

32. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkavika vala mũĩ, inyw'ĩ motonyi elĩ mwĩna vĩnya!

سَنَفُوعُ لَكُمْ آيَةٌ الْثَّقَلِينَ ۝٣٢

33. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٣

34. Inyw'ĩ nguthu ya Mayini na andũ! Ethwa inyw'ĩ mwĩna ũtonyi wa kwĩsĩla ndeenĩ sya matu na nthĩ, ĩndĩ endai. ĩndĩ mũitonya kũthi mũtena mwĩao.

لِيُعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفَعُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَأَنْفَعُوا

35. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

لَا تَنْفَعُونَ إِلَّا بِسُلْطِينٍ ۝٣٤

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٥

36. Vau vakatũmwa ũĩmĩ wa mwaki ũte syũki kwenyu na kĩlungu kya syũki yĩte mwaki na inyw'ĩ mũikethwa mũtonya kũtethany'a mũndũ na ũla ũngĩ.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْابٌ مِّنْ نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَوِرُنَّ ۝٣٦

37. Nĩ mumo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu, mũkaũlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٧

38.Na yġla ġtu yġkat0kanġla katġ, na kġtunġva ta ua mġtune-----

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۝٣٨

39.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, mġkayġlea inyw'elġ?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٣٩

40.Mġthenyanġ Ųsu, mġnd0 kana ġyini ndakakŲlwa Ųvoo wa naġ yake.

فِيَوْمِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌ ۝٤٠

41.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, inyw'elġ mġkayġlea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٤١

42.Aġa avġtany'a makamanyġka nġnd0 wa movano moo, namo makakwatwa makundonġ ma nzwġġ sya mothy0 moo na maŲ0.

يَعْرِفُ الْجُرُومَ بَيْنَهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَ
الْأَقْدَامِ ۝٤٢

43.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, mġkayġlea inyw'elġ?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٤٣

44.Yġġ nġyo ġia-ya-Mwaki yġla avġtany'a mayġleaa.

فِي هَذِهِ جَهَنَّمَ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْجُرُومَ ۝٤٤

45.Mo makathy0l0l0ka katġ wayo na kġw'0 kyai kġthe0kġte.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَبِيبٍ آيٍ ۝٤٥

46.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, inyw'elġ mġkayġlea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٤٦

LUKU 3

47.ġndġ kwa Ųla we wġw'aa wia nġ Ųnene mġt0Ųlu wa Mwġai wake, ve mġŲnda ġġġ.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جِئْتَن ۝٤٧

48.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, inyw'elġ mġkayġlea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٤٨

49.Yelġ yġna mbonġe mbingġ.

ذَوَاتًا أَفْنَان ۝٤٩

50.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, mġkayġlea inyw'elġ?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٥٠

51. Nthĩnĩ wayo yelĩ ve ithima ilĩ ivĩĩtĩye
kĩw'ũ *mana*.

فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَجْرِيدَيْنِ ۝

52. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فِي آيَاتِنَا لَعْنَةُ الْكٰذِبِينَ ۝

53. Nthĩnĩ wayo vakeethwa kĩa
mũthemba wa matunda elĩ elĩ.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَيْنِ ۝

54. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فِي آيَاتِنَا لَعْنَةُ الْكٰذِبِينَ ۝

55. *Mo* makaafĩta *ĩũũũ wa mĩño* mĩkekanĩ,
ĩla ĩtumĩĩwe lili mwanakavye ndeenĩ
syayo. Na matunda meũ ma mĩũnda ĩsu
yelĩ makeethwa maniĩnĩte vakuvĩ kwa
kũtuwa.

مُتَكَيِّنِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَّانِحُهَا مِنْ اسْتَبْرَئِي ۝
جَنَّا الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ۝

56. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فِي آيَاتِنَا لَعْنَةُ الْكٰذِبِينَ ۝

57. Na nthĩnĩ wayo *ota ũu*, vakeethwa
aka atheu mena mwĩkalo wa ũuu ala
mũndũ kana ĩyini ũtaamakiita.

فِيهِنَّ قِصْرَاتٌ الظَّرْفِيُّ لَمْ يَطْبِئْتُهُنَّ اِنْسُ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَانٌّ ۝

58. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فِي آيَاتِنَا لَعْنَةُ الْكٰذِبِينَ ۝

59. Mailyĩ ta lĩũũ ĩla ndune na tũmaliyani
tũla tũnini.

كَانْتَهُنَّ الْيٰسِقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ۝

60. Kwa ũu, mũkayĩlea ĩnee yĩva ya
Mwĩai wenyu inyw'elĩ?

فِي آيَاتِنَا لَعْنَةُ الْكٰذِبِينَ ۝

61. Vai ĩtũvi ya ũseo ateo ũseo.

هَلْ جَزَاءُ الْاِحْسَانِ اِلَّا الْاِحْسَانُ ۝

62. Kwa ũu, mũkaũlea mumo wĩva ĩndĩ,
wa Mwĩai wenyu inyw'elĩ?

فِي آيَاتِنَا لَعْنَةُ الْكٰذِبِينَ ۝

63. Na ũtee wa ĩsu yelĩ, ve Mĩũnda *ĩngĩ*
ĩĩĩ-----

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَيْنِ ۝

64.Nĩ Inee yĩva Indĩ, ya Mwĩai wenyu, mŉkayĩlea inyw'elĩ?

فِي أَيِّ آيَةِ الرَّبِّ كُنَّا نَكْذِبُ ۝٦٤

65.Syĩna matŉ mauu ma kĩsŉnzŉni kĩkwatu.

مَذْهَبَاتِنِ ۝٦٥

66.Kwa ŉu, inyw'elĩ, mŉkaŉlea mumo wĩva, wa Mwĩai wenyu?

فِي أَيِّ آيَةِ الرَّبِّ كُنَّا نَكْذِبُ ۝٦٦

67.Na nthĩnĩ wayo *ota ŉu*, vakeethwa tŉlŉsĩ twĩĩ tŉvĩĩtŉye kĩw'ŉ.

فِيهِمَا عَيْنِنِ نَضَّاخَتِنِ ۝٦٧

68.Kwa ŉu, Indĩ inyw'elĩ mŉkaŉlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فِي أَيِّ آيَةِ الرَّبِّ كُنَّا نَكْذِبُ ۝٦٨

69.Nthĩnĩ wayo yelĩ vakeethwa *mĩhema yonthe ya* matunda, na ndende na makŉngŉmanga.

فِيهِمَا فَالِكِهْمَةُ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ۝٦٩

70.Kwa ŉu, inyw'elĩ mŉkaŉlea mumo wĩva Indĩ, wa Mwĩai wenyu?

فِي أَيِّ آيَةِ الرَّبِّ كُنَّا نَكْذِبُ ۝٧٠

71.Nthĩnĩ wayo vakeethwa *eĩnu*, aseŉ na anake----

فِيهِنَّ خَيْرٌ جَسَانٌ ۝٧١

72.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai wenyu inyw'elĩ mŉkamalea?

فِي أَيِّ آيَةِ الرَّبِّ كُنَّا نَكْذِبُ ۝٧٢

73.Eĩtu eŉ mena metho maiŉ ma kwendeesya, masŉvĩĩtŉwe nesa nthĩnĩ wa malwanda----

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ۝٧٣

74.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai wenyu, mŉkamalea inyw'elĩ?

فِي أَيِّ آيَةِ الرَّبِّ كُنَّا نَكْذِبُ ۝٧٤

75.Ala mŉndŉ kana Iyini ŉtakethwa amakiĩtŉ mbee woo-----

لَمْ يَطْمِئِنَّهُنَّ أَنْسَ قُبُلَهُمْ وَلَا جَانٌ ۝٧٥

76.Nĩ manee meva Indĩ ma Mwĩai wenyu inyw'elĩ mŉkamalea?-----

فِي أَيِّ آيَةِ الرَّبِّ كُنَّا نَكْذِبُ ۝٧٦

77. Mafle mŕto ya langi wa kŕs0nz0ni na mŕkeka myanake.

مُفَكِّينَ عَلَى رُفُوفِ حُفْرَةٍ وَعَبْرَتِي حَسَانٍ ﴿٥٧﴾

78. Nŕ manee meva ŕndŕ ma Mwŕlai waku, ala inyw'elŕ m0kamalea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَّبِّكُمَا تُكذِّبِينَ ﴿٥٨﴾

79. K0athimwa nŕ syŕtwa ya Mwŕlai waku, Mwŕlai wa Utheu na Ndaŕa.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٥٩﴾

AL - WAAKIAH
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ Olau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Yŵla Undŵ Mŵnene wa kwoneka
Ŵkavika-----

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ٢

3. Vai kŵlea kwa kumŵla kwaw'o-----

لَيْسَ لَوْفَعَتِهَا كَاذِبَةٌ ٣

4. Kŵmatheesya amwe na kŵmambatya
angŵ.

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ٤

5. Yŵla nthŵ ŵkathingithangw'a na
kŴthingithangw'a kŴthŴku,

إِذَا دُجِبَتِ الْأَرْضُ رَجًا ٥

6. Na iŵma ikanyaŵŵkw'a----Ŵnyaŵŵkya
mŵŵanŵ.

وَأُثِّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ٦

7. Nasyo syonthe ikatw'ŵka ta kŵtoo
kŵnyaŵŵkŵtwe,

فَكَانَتْ هَبَاءً مُتَّبِنًا ٧

8. Nenyu mŴkaanw'a nthŵnŵ wa nguthu
itatŵ:

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ٨

9. Na andŵ ma kw'oko kwa aka na andŵ
ma kw'oko kwa aŵme ata!

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ٩

10. Na andŵ ma kw'oko kwa aka na andŵ
ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ١٠

11. Katatŵ: ala matongoetye vyŵ; nomo
matongoetye vyŵ,

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ١١

12. Mo makeethwa. makwatŵte
Ŵthengeanŵ na Ngai.

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ١٢

13. Mo makeethwa nthŵnŵ wa Mŵŵnda ya
Utanu----

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ١٣

14. Nguthu nene kuma katl wa andu ala
maf ma vau mbee, تُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾
15. Na nguthu ninangi kuma katl wa
andū ma mīthenya ya itina, وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿١٥﴾
16. Mekalile ivila iseŭvītw'e na thaavu
na lōlō, عَلَى سُرْسِي مَمُوضَاتِهِ ﴿١٦﴾
17. Maite vau meleanfle mōndū na ūla
ōngī. مُتَّكِلِينَ عَلَيْهَا مُتَّقِلِينَ ﴿١٧﴾
18. Mo makeeteelwa nī anake ala
matatumīaa, يُطْفِئُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخْلَدُونَ ﴿١٨﴾
19. Makuite mīkeve na mbīlīka, na
ikombe syusŭītw'e nī kalūsī kavīite--
-- بِأَسْحَابٍ ذُرَابًا رَّيْدًا وَمَكَايِيسَ مِّن مَّوَجِينَ ﴿١٩﴾
20. Vai kōīwa nī mōtwe kōkamakwata
kuma vo, ona mo maikamilwa-----
-- لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يُزْفُونَ ﴿٢٠﴾
21. Na mo makuite matunda ūndū mo
makanyuva, وَقَالِكُهُمْ مَتَا يَتَّخِذُونَ ﴿٢١﴾
22. Na nyama sya nyūnyi ūndū mo
makethwa matonya kwenda. وَلَا حَرَمَ ظِلِّهِمْ مَتَا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾
23. Na vau vakeethwa eītu atheu, mena
metho mathanthau ma kwendeesya, وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٣﴾
24. Ta lōlō, ivithītwē nesa na nzūvītku.
-- كَأَمْثَالِ الْأُولُو الْأَكْثُونَ ﴿٢٤﴾
25. Ta ituvi ya ūndū mo meekie.
-- جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾
26. Mo maikew'a ngewa nthūku vo, kana
ūneeni wa naī. لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْتِيْنَا ﴿٢٦﴾
27. Ateo ndeto ya ngethi tū, 'Mūuo,
mūuo,' إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٧﴾

28. Andũ ma kw'oko kwa aũme na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

وَأَخْضِبُ الْيَمِينِ ۗ مَا أَخْضِبُ الْيَمِينِ ۙ

29. Mo makeethwa katĩ wa Mĩkũnasi ĩte
mĩw'a,

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ۙ

30. Na mĩthamba ya maiũ masyau,

وَوَاطِحٍ مَّنْضُودٍ ۙ

31. Na muunyĩ mwaamye,

وَوَظِلِّ مَمْدُودٍ ۙ

32. Na kĩw'ũ kĩvĩĩte,

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ۙ

33. Na matunda maingĩ,

وَفَالِهَةٍ اِكْتَبَرَةٍ ۙ

34. Matathelaa kana kũvatanwa,

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۙ

35. Na mo makeethwa na endwa moo
ataĩku mũno-----

وَقُرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۙ

36. Nĩw'o, ĩthyĩ tũmombĩte mo na
mũmbĩlwe mũseo,

إِنَّا أَنْشَأْنَهُنَّ إِنْشَاءً ۙ

37. Na nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atheu,
mate akiite,

فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ۙ

38. Mendete, ma mũika ũmwe,

عُرُبًا أَتْرَابًا ۙ

39. Kwoondũ wa andũ ma kw'oko kwa
aũme.

لَا أَخْضِبُ الْيَمِينِ ۙ

LUKU 2

40. Nguthu nene kuma katĩ wa *Masilamu*
ala ma mbee,

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۙ

41. Na nguthu nene kuma ala ma ĩtina.

وَتُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۙ

42. Na andũ ma kw'oko kwa aka na asu
ala ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَخْضِبُ الشِّمَالِ ۗ مَا أَخْضِبُ الشِّمَالِ ۙ

43. Mo makeethwa kaf wa kīseve kīvyo
na kīw'0 kīthe0ku kya k0vīvyā,

فِي سُنُومٍ وَحَيْمِيرٍ ۝٣٧

44. Na uungu wa muunyī wa sy0ki yi0,

وَذَلِيلٍ مِّنْ يَّحْمُومٍ ۝٣٨

45. Kīte kīthithu kana kītena 0seo ona
0mwe.

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝٣٩

46. Mbee wa 0u mo mekalaa thay0
m0v0th0 na wa motanu.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ۝٤٠

47. Na mo maendeeaa na wīki wa naī
mūnene.

وَكَانُوا يُعْتَرُونَ عَلَى الْغَنَةِ الْعَظِيمِ ۝٤١

48. Na mo nīmamanyīte k0k0lya, 'Ata!
Ithyī twakw'a na k0tw'īka kītoo na
mavīndī, ow'o, ithyī nīt0kathay00kw'a
īngī,

وَكَانُوا يَقُولُونَ هَٰ أَيْدِيَنَا وَكُنَّا تَرَابًا وَ
عِظَامًا ۝٤٢ إِنَّا لَنَبْعَثُونَ ۝٤٣

49. 'Na maafthe mait0 ala ma mbee ota
0u?'

أَوْ آبَاءُنَا الْأَوَّلُونَ ۝٤٤

50. Asya, 'īī, ala ma mbee na ala ma ītina

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝٤٥

51. Onthe makoombanw'a vamwe nthīnī
wa īvinda yīla yiītwe m0thenyanī
m0nyuve.

لَنَجْوَِعُنَّ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝٤٦

52. 'Indī, Inyw'ī ala m0thyoekete na
m0leete 0la w'o,

نَعْمَ إِنَّكُم مَّا أَنتُم بِالْمُتَنَبِّئِينَ ۝٤٧

53. 'Inyw'ī vate nzika, m0kaya ma m0tī
wa Sakkum,

لَا كَلِمَةٌ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُومٍ ۝٤٨

54. 'Na m0kaus0sya mavu menyū namo,

فَمَا لَكُم مِّنْهَا الْبُطُونَ ۝٤٩

55. 'Navo m0kanyw'a kīw'0
k0the0kīte,

فَسُرِبُونَهُ مِنِّي مِن الْحَيْمِيرِ ۝٥٠

56. 'Künyw'a ta ngamfle yfna waüni vyü.

فَشْرَبُونَ شَرْبَ الْهَيْدِرِ ⑤

57. UÜ ökeethwa wí mÜthokany'o woo
MÜthenyaní wa ütwio.

هَذَا تَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ⑥

58. Ithyí nítÜmÜmbíte inyw'í. Ntkí, Indí
inyw'í mÜyítíkíTaa Üu?

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَلُّونَ ⑦

59. Inyw'í mÜsÜaníTaa ata *íDíD* wa *ílovoto*
ya *manz'íyíla* mumasya?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْنُونَ ⑧

60. Inyw'í ninyw'í mÜyÜmbíte yo kana
Ithyí Nithyí MÜmbi?

ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ⑨

61. Ithyí nítwíyíTae kíkw'Ü kwenyu
inyw' *onthe*; na Ithyí tÜitonya kÜsítíwa.

نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ⑩

62. Kuma kÜalyÜlwa kwa myÜmbíTwe
yenyu ya yu na kÜmÜkíTya inyw'í
kÜrw'íka kíndÜ kíla inyw'í mÜtena woni
wakyö.

عَلَى أَنْ يُبَدَلَ أَمْثَالِكُمْ وَنُنشَأُكُمْ فِي مَا
لَا تَعْلَمُونَ ⑪

63. Na inyw'í vate nzika, nímÜmanyíTe
Ümbi Üla wa mbee. Ntkí, Indí, inyw'í
mÜte kÜmanya?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ⑫

64. Inyw'í nímwonaa kíla mÜvandaa?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ⑬

65. Inyw'í ninyw'í mÜkíTanyasa kana
Níthyí MÜkíTmesya?

ءَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ⑭

66. Takethwa Ithyí nítwendie Üu Ithyí
twíTwa twakíTalyÜlile ta mavuti, Indí
inyw'í mÜitiwa mÜkíTaa.

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلِمْتُمْ ظَلْمًا ⑮

67. MÜkyasya, 'Ithyí twí anange!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ⑯

68. Aíee, ithyí twí avene *kíla kíndÜ*.'

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ⑰

69. Inyw'í nímÜkyonaa kíw'Ü kíla inyw'í
mÜnyusaa?

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ⑱

70. Inyw'I ninyw'I mOkItheeasya kuma mathweonI, kana IthyI NithyI M0eti?

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ عِنْدَ السَّمَاءِ ۝

71. Takethwa IthyI nItwendie Ou, IthyI twIthwa twakIsamIthisye 00. NIki, IndI inyw'I m0te m0vea?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝

72. Inyw'I nImwonaa mwaki Ola inyw'I m0vuvaa?

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝

73. Inyw'I ninyw'I m0se0vasya m0ti n0nd0 waw'o, kana NithyI M0se0vya?

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ عِنْدَ الْغَيْبُونَ ۝

74. IthyI t00tw'kIthItye ta Olilikany'o na 0tandIthyo kwa aendi-ma-kyalo.

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَصَاحًا لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

75. Kwa Ou, tafa syItwa ya MwIai waku Ola-M0nene.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

LUKU 3

76. Aiee, Nyie nIvIta na mwovano wa ndata---

فَلَا أُقْسِمُ بِسَوَاحِجِ النُّجُومِ ۝

77. Na, ow'o, kyu nI kIthit0 kInene, takethwa inyw'I nImwamanyie.

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝

78. Kana Ino ow'o nI Kulani ndaIku,

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ۝

79. NthInI wa Ivuku Is0vIku nesa,

فِي كِتَابٍ مُكْتُونٍ ۝

80. YIla vai 0kayIkiita ateo asu ala matheetw'e.

لَا يَنْتَهِ إِلَّا السُّجُودُ ۝

81. NI 0vuany'o kuma kwa MwIai wa nthI syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

82. Inyw'I IndI m0kamyosa ngewa Ino nthu na wangangani?

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ۝

83. Na ūlei wayo wenyu mwfutwĩkĩthya
taw'o *nzĩa ya* mŭtŭlle wenyu?

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكْفِرُونَ ﴿٥٠﴾

84. Nĩkĩ, ĩndĩ, yĩla *thayŉ wa mŭndŉ*
ŉndŉkw'a ŉvikaa mŭmeonĩ,

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ ﴿٥١﴾

85. Nenyu kavindanĩ kau o mŭsyafĩsyey---

وَأَنْتُمْ جِنِيدٌ تَنْظُرُونَ ﴿٥٢﴾

86. Na ĩthyĩ twĩthĩfawa nake vakuvĩ
mŭno kŭmŭvĩta inyw'ĩ, ĩndĩ inyw'ĩ
mŭyonaa---

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٥٣﴾

87. Nĩkĩ, ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ
mŭimakwĩtwa mŭkŭlwe.

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٥٤﴾

88. Inyw'ĩ mŭitonya kŭtŭnga ĩtina,
ethwa mwĩ ma w'o?

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٥﴾

89. Yu ethwa we nĩ ņmwe wa asu ala
manengetwe ŉthengeanũ *na Ngai*,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٥٦﴾

90. ĩndĩ *Kwake ve* ŉkiakisyo *na mŭuke*
mũseo *na Mņnda wa Utanu*;

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٍ ﴿٥٧﴾

91. Na ethwa we nĩ ņmwe wa ala me
kw'okonĩ kwa aŭme,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٥٨﴾

92. ĩndĩ Mņuo wĩthwe ĩŉlŉ waku we *ŉla*
umĩte kwa asu ma kw'oko kwa aŭme.'

فَسَلَّمَ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٥٩﴾

93. ĩndĩ we ethwa nĩ wa ala maleaa w'o
na me ĩvĩtyonĩ,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٦٠﴾

94. ĩndĩ *kwake kŭkeethwa* mŭthokany'o
wa kĩw'o kĩtheŉkĩte,

فَنَزَّلُ مِنْ حَيْمِيمٍ ﴿٦١﴾

95. Na kŭvya nthĩnĩ wa Ngiena.

وَتَصْلِيَةٌ جَئِيمٍ ﴿٦٢﴾

96. Nĩ w'o, ņnĩ nĩ w'o wa w'o.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٦٣﴾

97. Kwa ūu, tafa syītwa ya Mwīai waku
Ula-Mūnene.

بِسْمِ فَسَبِّحْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدِينَةُ

AL - HADIID (Wavuanf'we Madina)

1. Syitwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usuftwe nĩ ulau, Usuftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kfla kyonthe ona kflva kfl matunf na fũlũ wa nthĩ nĩkfmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We nĩ We WI-Vinya, Ula- Mũf.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; We nũnenganae thayũ na nũetae kfk'ũ; na We Ena ũtonyi fũlũ wa syfndũ syonthe.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ ③
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ④

4. We nĩ We Mwambĩĩĩlyo na Mũminũkĩlyo, WI-Utheinĩ na Mũvithe, na We nĩwĩsĩ syfndũ syonthe nesa.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑤

5. We nĩ We woombie matu na nthĩ kwa mavinda thanthatũ, na Indĩ atĩnĩka We-Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ. We nũmanyaa kfla kflĩkaa fũlũ wa nthĩ na nũmanyaa kfla kyumaa nza wayo, na kfla kflĩtheaa kuma Itunĩ na kfla kyambataa Itunĩ. Na We E-vamwe nenyu ovonthe vala inyw'ĩ mũtonya kwĩthwa mũf. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmonaa maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُعَلِّمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑥

6. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; na maũndũ onthe matũngawa Kwake.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑦

7. We atumaa ũtukũ wĩsĩla nthĩnĩ wa mũthenya na mũthenya wĩsĩla nthĩnĩ wa ũtukũ; na We nĩwĩsĩ nesa vyũ maũndũ onthe ala me nthĩnĩ wa ithũi.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑧

8. Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na umyai *nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* kuma katĩ wa ila We ũmũtwĩkĩthĩtye inyw'ĩ atĩfwa. Na ala katĩ wenyu metĩkĩlaa na kumya makeethwa na Ituvi Inene.

9. Nĩkĩ inyw'ĩ mũtamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla Mũtũmwa nũmwĩtaa inyw'ĩ mũmwĩtkĩle Mwĩai wenyu, na We nũminĩte kwosa ũtianlo kuma kwenyu, ethwa ow'o inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli?

10. We nĩ We ũtheeasya Syama ntheu kwa mũthũkũmi Wake, nĩkana we atonye kũmumya inyw'ĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba wa kĩvindu kũmũtwaa* kyeninĩ. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũuu na Ausũtwe nĩ tei kwenyu.

11. Na nĩkĩ inyw'ĩ mũtaumasya *nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe*, oyĩla ũtĩĩwa wa matu na nthĩ nĩ Wake? Ala katĩ wenyu maumisye na mokitie mbee wa ũkĩlyo ti ũndũ ũmwe na *asu ala meekie ũu ĩina*. Mo me ĩũũ kwa ivĩla mbee wa ala maumisye na mokitie ĩtina. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmanyi wa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 2

12. Nũũ we ũla ũkamũenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo? Nĩkana We akamyongeela yo kũndũ kwĩlĩ kwoondũ wake, na we akethwa na mũthĩnzĩlo mũlau.

أَمْؤَا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ
مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ أَمْؤَا مِمَّا أَنْفَقُوا
لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٥٧﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ
تُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَؤُوفٌ
رَّحِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ
مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلِ أَوْلِيَّكَ أَكْثَرَ دَرَجَةً مِّنَ
الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلَؤْا وَكَلَّا وَعَدَّ اللَّهُ
الْحَسَنَةَ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٦٠﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ
لَهُ وَ لَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿٦١﴾

13. Na *sOan'ai* mOthenya Ola we Okamona etfklī aŭme na etfklī aka, kyeni kyoo kŭlisemba mbee woo na mokonī moo ma aŭme, *namo makatavw'a*, 'Uvoo-mŭseo kwenyu ōmŭnthī! Mfŭnda ūla ūvŭflaa tŭlŭsī uungu wayo, vala inyw'ī mŭkekalaa. Usu nī ūtanu mŭnene.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمْ الْيَوْمَ
جَاءَتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

14. Mŭthenya Ola angangani aŭme na angangani aka makamatavya ala metfklīaa, 'Tweteleei ithyī *vanini* nŭkana twose kyeni kuma kyeninī kwenyu,' na ūndī *mo* makatavw'a 'Syokai, *ethwa inyw'ī nīmŭtonya*, na ūndī manthai kyeni.' Na ūndī vakeekŭwa ngŭka katī woo yīna mŭomo nthīnī wayo. Na nthīnī waw'o vakeethwa tei *w'onthe* na mbee, na nza yaw'o, vakeethwa ūsilŭlo.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا
انظُرُونَا نَقْتِسَبْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا
وَسَاءَ لَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ
لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ
الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

15. Mo makameta mo *makyasya*, 'Ithyī tŭyaī o vamwe nenyu?' Namu makamasŭngŭla, 'II, ūndī inyw'ī nīmweelikilye matatwanī inyw'ī ene na mweethwa na nzika na mawendi menyu mathŭku mamŭkenga inyw'ī kŭvika ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wavika. Na Mŭkengani nīwamŭkengie inyw'ī ūlŭlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يُنَادُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ
فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَعَزَّوْتُمْ
الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَعَزَّوْتُمْ بِاللَّهِ الْعَرْوُورُ ﴿١٥﴾

16. Kwa ūu, ūmŭnthī, vai kyovosya kŭkŭwŭfklīwa kuma kwenyu, ona kuma kwa ala maleile kwŭfklīaa. Wŭkalo wenyu wa mŭthya nī Mwakinī; ūsu nīw'o mŭnyanyae wenyu; na nī vandŭ vathŭku va kwŭkala.

فَالْيَوْمَ لَا يُوْعَدُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مَا ذُكِّرْتُمْ بَلَىٰ وَمَا كَانَ
الْحَصِيرُ ﴿١٦﴾

17. Yo ūvinda ti ūviku kwa asu ala metfklīaa kwŭw'a ngoo syoo syŭnyivŭtye syalilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ يَأْتِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ
اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا

na w'o ūla ōtheete *kwoō*, na kana mo maikethwe ta asu ala manengetwe Ivuku mbee woo na İvinda yaasavangw'a kwoondŭ woo, İndİ ngoo syoo nİsyoomİthiw'e, na aingİ moo nİ athŭku?

18.Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmİthayŭŭkasya nthİ İtina wa kİkw'ŭ kwayo. İthyİ tŭitw'İkİthİtye Syama kwİthwa ntheu kwenyu, nİkana inyw'İ mŭtonye kŭmanya.

19.Ta kwa aŭme ala maumasya nthembo na iveti ila syumasya nthembo, na kwa asu ala mamŭkwatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo--İkongeleelwa kŭndŭ kwİİl kwoondŭ woo, na ota ņu, mŭthİnzİŭ wa ndaİa ņkeethwa wİ woo----

20.Na ala mamwİtkİİlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atŭmwa Make, na mo me Maw'o na Ngŭsİ mbee wa metho ma Mwİai woo, mo makeethwa na mŭthİnzİŭ woo na kyeni kyoo. İndİ ta asu ala matetkİİlaa na kŭmİlea Mİsoa Yaitŭ, aa nİmo ekali-ma-Ngİenanİ.

LUKU 3

21.Manyai kana thayŭ wa nthİ İno no İthau na ngŭİ tŭ, na wanake, na *mwambİİİyo* wa kwİkathİİa katİ wenyu, na wendi wa kŭkİİlany'a ŭthw'ii na syana. *Thayŭ ņŭ* nİ mbua İla yuaa İkamesya mboka ila imatanasya aİmi. Na İndİ nİsyŭmaa na iikalaa ta İlaa ya mŭtİ; na iitİİkanga ilungu *ta mavŭa*. Na İtunİ ve ņsİİİlo mwai, na ņkeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *ota ņu*, na ņtanu *Wake*. Na thayŭ wa nthİ

الْكِتَابِ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ⑩

إِغْلَوْا أَنَّ اللَّهَ يَنْزِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمْ آيَاتِنَا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ⑪

إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَبُوا اللَّهَ
قَرِيبًا حَسَنًا يَضَعُفَ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ⑫

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ
وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ⑬

إِغْلَوْا إِنَّا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهِيَ زِينَةٌ
وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَثَلٌ عَنِي أَنِجَبَ الْكُفَّارُ نَبَاتَهُ ثُمَّ يَهْبِجُ
قَدْرَهُ مُضْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْفُرُورِ ⑭

Īno nī mana na Otanu wa kavinda na syĪndū sya ūkengani.

22. KĪlany'ai mŪndŪ na Ūla ŪngĪ mŪimantha ūkeke kuma kwa MwĪlai wenyu na Itu, yĪla Ūthanthau wayo nī ta Ūthanthau wa Ītu na nthĪ; yo yĪsŪvĪtw'e kwoondŪ wa asu ala metkĪlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake.

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٢﴾

23. Vai mbaanga yonekaa ĪŪlŪ wa nthĪ kana ĪŪlŪ wenyu ene, ateo nĪnandĪke nthĪnĪ wa Ivuku mbee wa IthyĪ tŪtamĪetete---vate nzika, Ūu nī ŪvŪthŪ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنْ ذَلِكَ عَلَىٰ
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٣﴾

24. NĪkana inyw'Ī mŪikakwatwe nī kyeva ĪŪlŪ wa syĪndŪ ila sya kuma kwenyu ona mŪikekathĪĪe nŪndŪ wa syĪndŪ ila We ŪmŪnengege inyw'Ī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa mwĪkathĪĪi Ūla wĪkengaa we mwene.

لَيْلًا نَّأْسُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

25. Na ta asu atoonu na meylāfaa andŪ methwe me atoonu. Na Ūla ona wĪva Ūsyokaa Ītina, ĪndĪ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe NĪwĪlyānĪsyē-We-Mwene, Ūla WaĪĪtwē-NĪ-Ndafa syonthe.

الَّذِينَ يَخْلُونُ وَيَاْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَغْلِ وَمَنْ
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

26. NĪw'o, IthyĪ twamatŪmie AtŪmwa MaitŪ mena Syama ntheu na twamatheesya mo vamwe na Ivuku na KĪthimi nĪkana andŪ matonye kwĪka ŪlŪngalu; na IthyĪ nĪtwatheesye kĪaa, nthĪnĪ wakyo ve mĪĪio yĪ vinya mwingĪ wa Ūvoo wa kaŪ na maŪtandĪthyo maingĪ kwa mbaa andŪ, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنْ

kÜvathÜkany'a asu ala mamÜtethasya
We na AtÜmwa Make ona kau We
ekalaa atekwoneka. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe AusÜftwe nI
Ütonyi, Mwene-Vinya.

ع ٢
الله قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٣٠﴾

LUKU 4

27.Na IthyI nIwtamÜtÜmie Noa na
Avalamu, na katI wa mbeÜ yoo tweekIie
wathani na Ivuku. Kwa Üu, amwe moo
nImaatIle Ütongoi, IndI aingI moo maI
mbaa-matÜ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتَيْهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَ
كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٣١﴾

28.IndI IthyI nIwtatumie AtÜmwa MaitÜ
maatIla nyaI syoo; na IthyI nIwtatumie
Yesu, mwana wa Malia, amaatiIle mo, na
IthyI nIwtamÜngie we Uvoo-MÜseo.
Na IthyI nItweekIie Üuu na tei nthIñI wa
ngoo sya asu ala mamwIftkIilile we. IndI
wIlei Üla meeseÜvIsye IthyI
tÜyaameyIafa mo IndI kwoondÜ wa
kükwata Inee ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; IndI mo mayaaÜtwalla
kwIlanana na w'o wa w'o. IndI IthyI
nIwtamanengie Ituvi yoo amwe katI wa
asu ala meetIklIilile, IndI aingI moo nI
mbaa-matÜ.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِبَنِي
إِسْرَائِيلَ وَآتَيْنَاهُمُ الْإِنجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَّةً
إِيتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءً
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَائِهَا فَأَتَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَسِقُونَ ﴿٣٢﴾

29.Inyw'I ala mwIftkIlaa! MÜkIei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na mwIftkIlei
MÜtÜmwa; We akamÜnenge inyw'I
kIanda kÜndÜ kwIñI kya tei Wake, na We
akamÜseÜvIsya inyw'I kyeni kIla
mwIendelaa nthIñI wakyo, na
akamÜnenge inyw'I Üekeo, na nIw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe nI
MÜekanI-MÜno VyÜ, UsÜftwe nI tei.

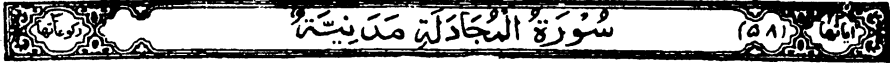
يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَأَمِنُوا بِرَسُولِهِ
يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
نُورًا تَنسُونُ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿٣٣﴾

30.NIkana AndÜ-ma-Ivuku maikasÜanIe
kana mo Masilamu matiI na Ütonyi wa

إِنَّمَا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ إِلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ
مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

Okwata Undu wa mumo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe; oyila mumo wĩ mokonĩ
ma Ngai Mwene Vinya W'onthe vyũ We
aũnenganae kwa ũla We wendaa. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai-
Wa-Mumo mwingĩ.

بِشَاءِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٥٧﴾

AL - MUJAADILAH
(WavuanIw'e Madina)

1.Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usūftwe nī ūlau, Usūftwe nī tei.

2.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīw'ite ūneeni wakyō *kīveti* kīla kīfete kīto kyakyo kwaku ūlū wa mūūme wakyō, na kīkamwīkaīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīw'ite ngewa yenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Wīwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

3.Asu katī wenyu malūngasya iveti syoo na kūsyīta maa-nyinyia moo; maa-nyinyia moo no asu ala mamasyafte tū; na mo vate nzika maeaa ngewa nthūku na ite ya w'o; Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūvetangi-Wa-Naī, Mūekanī-Mūno Vyū.

4.Na mo asu ala masyītaa iveti syoo maa-nyinyia moo, na Indī maisyoka kūneena oūndū maneenete, *Usillo wa ūu*, nī kūmīnge ngombo ūthasyo mbee wa matanamba kūkiitana mūndū na ūla ūngī. Uu nīw'o inyw'I mūtaftwe naw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīsi-Nesa ūndū inyw'I mwīkaa.

5.Na ūla ūtena *īmwe*, nomūvaka afīle kūya kwa myei III fafanīe, mbee wa matanakiitana. Na ūla w'onthe ūtatonya kwīka ūu, afītwe nī kūlthya andū ngya mīfongo thanthatū. Inyw'I mwīyafwe ūu, nīkana mūtonye kūmūkīa Ngai Mwene Vinya W'onthe w'o na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم مِّن نِّسَائِهِمْ مِمَّا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِن نِّسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِن قَبْلِ أَنْ يَتَمَآتَا ذَٰلِكُمْ تَوْعَظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتتَابِعَيْنِ مِن قَبْلِ أَنْ يَتَمَآتَا فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاذْعَارُ سِتِّينَ مِنكِنَا ذَٰلِكَ بُرْءُؤُنَا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَذَٰلِكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Mŭtŭmwa Wake. Na Ino nŭ mŭvaka ũla yŭtwe nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ve ŭsilŭlo wŭ woo kwa alei.

6.Ala mamŭkaananŭsya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, makasonokw'a ona mbee woo; Na Ithyl nŭtŭminŭte kŭtheesya Syama nthandŭku. Na alei makeethwa na ŭsilŭlo wa kŭmathŭnia.

7.Mŭthenya ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkamokŭlya onthe vamwe, We akamamanyŭthya mo ŭndŭ meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwilte ŭtalo wamo, oyŭla mo nŭmoolilwe nŭ mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Ngŭsŭ ŭlŭ wa syŭndŭ syonthe.

LUKU 2

8.We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmanyaa syŭndŭ ila syŭ matunŭ syonthe na ila syŭ ŭlŭ wa nthŭ? Vai nzaama ya kŭmbithŭ ya andŭ atatŭ, ŭndŭ We nŭ wa kana, kana ya atano, kana ya aingŭ, ŭndŭ We E-vamwe namo ovala vonthe mo matonya kwŭthwa maŭ. Na ŭndŭ Mŭthenyanŭ wa Uthayŭkyo, We akamamanyŭthya ŭndŭ mo meekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyŭsŭ syŭndŭ syonthe nesa vyŭ.

9.We noŭmonete asu ala mavatiwe kwŭthwa na nzaama sya kŭmbithŭ na ŭngŭ kŭsyoka maŭndŭnŭ ala mavatiwe, na kŭneenany'a na kŭmbithŭ ŭlŭ wa naŭ na ŭtŭli-wa-mŭlao na wau wa matŭ kwa Mŭtŭmwa? Na yŭla mo mooka vala we ŭŭ, maŭkethasya na ngethi ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtaŭkethetye

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَقُلُوبُهُمْ مُغَيَّرَةٌ بِمَا يَكُونُ مِنَ أَلْفِئَةٍ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ①

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۗ أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوَّةٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ②

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَىٰ لِثَلَاثَةٍ إِلَّا هُمْ رَايِعُهُمْ وَلَا حَسْبَهُ إِلَّا هُمْ سَادِسُهُمْ وَلَا آذَنِي مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَلْأَشْرَارِ إِلَّا هُمْ مَعَهُمْ إِنِّي مَا كَانُوا أَتَمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ①

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ ثُمَّ يَعُودُونَ لَهَا أَنَّهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۚ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا

nayo we; Indī kafi woo ene maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aleaa kŉtŉsifla nŉndŉ wa ŉndŉ ithyī tŉneenaa nŉki? Ngiena nŉmeanŉ mo vala mo makavŉa; na nŉ wŉkalo mŉthŉku mŉno vyŉ!

10. Inyw'ŉ ala mwŉtfkŉlaa! Yŉla inyw'ŉ mŉŉneenany'a na kŉmbithŉ mwŉ vamwe, mŉŉkaneenany'a ŉŉlŉ wa *wiki-wa-naŉ* na ŉtŉli-wa-mŉlao na wau wa matŉ kwa Mŉtŉmwa, Indŉ neenany'ai ŉŉlŉ wa kwŉka ŉlŉngalu, na mŉkŉi Ngai Mwene Vinya W'onthe, ŉla inyw'ŉ mŉkŉmbanw'a Kwake *inyw'onthe*.

11. *Kŉmbana* mbŉmbano sya kŉmbithŉ *kwoondŉ wa ieleelo nthŉku* nŉ kwa Satani tŉ, nŉkana we atonye kŉmekŉa kyeve ala metŉkŉlaa; Indŉ ŉu ndŉtonya kŉmathŉkya ona vanini, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganŉte ŉthei. Na etŉkŉli nŉmaŉŉtwe nŉ kwia wŉkwatyŉ woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

12. Inyw'ŉ ala mwŉtfkŉlaa! Yŉla inyw'ŉ mwatavw'a, 'Nenganei ŉthei!' nthŉnŉ wa mbŉmbano *syenyu*, Indŉ nenganei ŉthei; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŉseŉvŉsya inyw'ŉ ŉthei. Na yŉla kweew'a, 'ŉkŉlai!' Indŉ ŉkŉlai; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŉkŉlya asu ala metŉkŉlaa kuma kafi wenyu, na asu ala manengetwe ŉmanyi, kwŉlanana na ivŉla syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŉmanyaa—Nesa ŉndŉ inyw'ŉ mwŉkŉaa.

13. Inyw'ŉ ala mwŉtfkŉlaa! Yŉla inyw'ŉ mŉŉmwona Mŉtŉmwa ŉtee, umyai

لَمْ يُجِبْكَ بِهِ اللَّهُ ۗ وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصُومُونَ ۗ فَيَسْأَلُ الْمُحْسِرُونَ

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَشْرَارِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

إِنَّمَا التَّجْوِي مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجْلِسِ فَانفَسِحُوا يَفْسَحُ اللَّهُ لَكُمْ ۗ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْكُمْ صَدَقَاتَهُ ۗ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ

nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu. Uu nŭ Useo mŭno kwenyu na Otheu mbee. Indŭ ethwa inyw'ŭ mŭtikwona *kŭndŭ ona kŭmwe kya kumya*, Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ, Usŭtwe nŭ tei.

14. Inyw'ŭ komŭŭkŭa kumya nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu? Indŭ ethwa inyw'ŭ mŭikumya na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭekeke inyw'ŭ, Indŭ kŭkeethwa kwŭanŭe nŭkana mŭlŭmye Mboya na kŭŭva Saka na mwŭw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ Ondŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

LUKU 3

15. Na noŭmonaa asu ala matumaa ndŭŭ na ala Ngai Mwene Vinya W'on the ņmathatŭe? Mo ti menyu inyw'ŭ kana moo, namo mevŭtaa ŭvungŭ omesŭ.

16. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭseŭvŭtye ŭsilŭflo mwai kwoondŭ woo. Undŭ mo mekaa nŭ mathŭku mŭno.

17. Mo nŭmamatwŭkŭthŭtye mawŭvŭto moo ta kŭsŭlŭi *kya meko moo mathŭku*, na nŭmamaalyŭlaa *andŭ* maikamŭatŭŭe nzŭla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ŭu Indŭ, vakeethwa ŭsilŭflo ŭthŭnasya.

18. Uthw'ii woo na syana syoo iikamatethya nondŭ ona ŭmwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asu nŭmo makwŭkalaa Mwakinŭ, nthŭnŭ waw'o nŭvo mo makekalaa.

وَ أَظْهَرُ فَإِن لَّمْ يَجِدْ وَإِنِ اللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٠﴾

ءَ أَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ
صَدَقْتُمْ وَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَأَقِمْو الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِعُوا اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥١﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قَالُوا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِّبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

إِذْ خَدَّوْا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٥٤﴾

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَخْذِبُ النَّارَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٥﴾

19. Múthenya úla Ngai Mwene Vinya W'onthe úkamokúlya onthe vamwe, Mo makeevíta Nake We tondú mo meevítaa mbee waku we, namo makasúanfa kana mena kúndú kya kwítw'ítka nakyo. Yu vate nzika, mo ní mo ala akengani.

يَوْمَ يَبْتَهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الَّذِينَ بُونُوا ①

20. Satani nókwafté Onene tólo woo, na nómóftthítýe kómúlílikana Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yo ní nguthu ya Satani. Yu vate nzika, no nguthu ya Satani íla yína wasyo.

إِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَّا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ②

21. Vate nzika, ala mamúkaananfasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mútmwa Wake, makeethwa katí wa ala me ítheo múno vyú.

إِنَّ الدِّينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ③

22. Ngai Mwene Vinya W'onthe nútwté mwíáo: 'Vate nzika vyú, Nyie níngasinda, Nyie na Atúmwá Makwa. Níw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe .Ausúftwe-ní-Utonyi, Mwene-Vinya.

كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَنَ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ④

23. We ndwí Ivinda Okona andú ona meva ala mamwítíkífté Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mútmwa Wake ona Múthenya wa Múminúkfíyo maimenda ala mamúkaananfasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mútmwa Wake, ona ethwa ní maafté moo kana syana syoo kana anaa-fté moo, kana andú ma ndúú sya múkautí woo. Aa nímo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wíktífté múktífté wa w'o na ala We úmekífté vinya na úvuany'o kuma Kwake-Mwene. Na We akamalíkya nthínl wa Múnda íla Ivítílaa túlúsl uungu wayo. Vau nívo mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nífwendeaw'a nímo namo nífwendeaw'a ní We. Mo ní nguthu ya

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنَّا وَيَدَّخِرُهُمْ جَدَّتْ تَجْرِبِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَّا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

Ngai Mwene Vinya W'onthe.
IthukTIsyei *Inyw'it andu!* No nguthu ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe Ila
Tkasinda.

بِسْمِ الْمَلِكِ

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدِينَةَ (59)

AL - HASHR (Wavuanfw'e Madina)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2.Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ İÜLÜ wa nthĩ nimũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na We nĩ We WI-Vinya, MŪI.

3.We nĩ We ũla wamaumisye alei kafi wa Andũ-ma İvuku na kuma mĩsyĩnĩ yoo İvinda ya kũthama kwa mbee. Inyw'ĩ mũyasũanfaa kana mo nĩmatonya kuma, namo masũanfaa kana mbeenge yoo nĩtonya kũmasiĩla mo vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamaumĩĩle mo İvindanĩ yĩla mo matatalĩthasya, na nĩweeklie wia nthĩnĩ wa ngoo syoo, kwa ũu, İmanyĩsyei kuma vau, ala mwĩna metho!

4.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatwĩte kũthama kwoo, We vate nzika, ethwa amasiĩle vangĩ ovaa İÜLÜ wa nthĩ İno. Na İtunĩ mo makeethwa na ũsĩĩlo wa Mwaki.

5.Kĩtumi nũndũ nĩmamũkaananĩsyey Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na ũla ũmũkaananĩsya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai mũno kwa kũĩvanĩsya.

6.Mĩtende İla mwatemie kana mwamĩfeka İungeme ona yĩva wai kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَالِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُونَ وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرَجُونَ يُرَوُّهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

مَا ظَنَنْتُمْ مِنْ لَيْتِهِمْ أَوْ تَرَكُوها فَايْمَةً عَلٰى اَصْوٰلِها يُبٰدِلِ اللَّهُ وَايُّ حِيصِ الْفٰرِسِيِّنَ

W'onthe, na nkana We atonye kŭmasonokya eki-ma-naŋ.

7.Na kŭla ona kŭva Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭnengete Mŭtŭmwa Wake kya mŭtavo kuma kwoo, inyw'I mŭyaakŭlya mbalasi kana ngamfle. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ūtonyi kwa w'onthe ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlŭlŭ wa syūndŭ syonthe.

8.Kŭla kyonthe Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭnengete Mŭtŭmwa ta mŭtavo kuma kwa andŭ ma mŭsyŭ, nŭ kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na andŭ make, na ndiwa, na ngya, na mŭendi-wa-kyalo, nkana iikethwe ikŭaanf'w'a athw'ii tŭ katŭ wenyu. Na kŭla kyonthe mŭtŭmwa ūnŭmŭnenge inyw'I, kyosei; na kŭla kyonthe wamŭvata, ekanai nakyo. Na mŭkŭŭŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwai Mŭno kwa kŭŭvanŭsya.

9.Mŭtavo ūsu nŭ kwoondŭ wa *Evithi* ngya ala maŭngilw'e kuma mŭsyŭnŭ yoo na mothw'ii moo maimantha mumo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūtanu *Wake*, na kŭmŭtetheesya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Aa nŭmo ala ma w'o *nthŭnŭ wa mŭŭkŭŭto* woo.

10.Na asu ala maseŭvŭtye mŭsyŭ woo *nthŭnŭ wa mŭsyŭ ūŭ* mbee woo na nŭ *meetŭkŭŭŭŭ mŭŭkŭŭto*, nŭmamendete ala mookie kwoo nŭndŭ wa wŭvitho, na mayal na wendi ngoonŭ syoo ona wŭva

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا آوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةَ بَيْنِ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِتُحَدَّوهُ وَمَا نُهَضُّكُمْ عَنْهُ فَأْتَهُمْ وَأَنْقُوا لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

ŌlŌ wa sy'ndŌ ila mo manenetwe, *Evithi* Indŭ mo mŪno nŭmendeaw'a nŭmo mŪno kŭvŭta ona mo ene ona kau mo ene maŭ na Ūkya. Na oŭla Ōekanaa na kŭw'ŭtu kya thayŪ wake mwene —aa nŭmo makasinda.

11. Na w'o mŪtavo nŭ kwoondŪ wa ala mookie Itina woo ota Ōu. Mo maasya, 'Mwŭai waitŪ, tŭekeke ithyŭ na anaia maitŪ ala matŪtongoesye nthŭnŭ wa mŪŭkŭŭo na ndŭkatie ŭkundo ya Ūthatu ona vanini nthŭnŭ wa ngoo sitŪ ŌlŌ wa asu ala metŭkŭŭlaa. Mwŭai waitŪ! We Nue MŪuu MŪno, Usŭŭtwe nŭ tei.

LUKU 2

12. We noŭmonete asu nŭ angangani? Mo mamatavasya aneethe moo ala matetŭkŭŭlaa katŭ wa AndŪ-ma-Ivuku, 'Ethwa inyw'ŭ mŪkalŭngw'a, ithyŭ vate nzika tŭkaendany'a nyenyu, na ithyŭ tŭikamwŭw'a ona Ūmwe ŌlŌ wenyu inyw'ŭ: ithyŭ tŭkamŭtetheesya inyw'ŭ. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ūkŭsŭ kana mo vate nzika nŭ akengani.

13. Ethwa mo makalŭngw'a, mo maikaendany'a namo ona vanini. Na ona makamatetheesya, kwa Ūla w'o mo maalyŭka na mŭfongo yoo, Indŭ mo maikatetheew'a.

14. Kwa Ūla w'o, mo mena wia mŪnenange nŭndŪ wenyu ngoonŭ syoo kŭvŭta Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kŭtumi nŭndŪ mo nŭ andŪ matena kŭŭlko *kyonthe*.

حَاجَةً مِّمَّا أُنْتَوُوا وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ
كَانَ بِهِمْ خَصَّاصَةٌ وَمَن يُوَفِّ شَيْخَ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ①

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ
لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ②

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِن أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نُبِيعَ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ
لَنَنصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ③

لَئِن أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِن نَصَرُوهُمْ لَيُوَلِّنَنَّ الْأَدْبَانَ
ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ④

لَا نَسْتَأْذِنُ رَبَّنَا فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ⑤

15. Mo maikokita nenyu kImwĩ ateo nthĩnĩ wa mĩsyĩ ĩla mĩlũmu kana ĩtina wa ngũta *nya nyumba kana mbai*, kũkita kwooo katĩ woo ene nĩ kwai. We wĩsũanĩa kana mo nĩmakwatene, ĩndĩ ngoo syoo nĩ mbaanĩku. Kĩtumi nũndũ mo nĩ andũ matena kĩĩko.

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَنِيحًا إِلَّا فِي قُرْمَىٰ مُحْضَضَةً أَوْ
مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدًا تَحْسِبُهُمْ
جَنِيحًا وَظُلُوبُهُمْ سَتَىٰ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ۝

16. *Uvoo woo nĩ ta Uvoo wa* asu ala kwa ĩvinda ĩkuvĩ maĩ mbee woo, masamie ūsyao wa meko moo mathũku. Na ve ūsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

كَشَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمًا ذَاتُوا أَيْدٍ أَمْرِهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

17. *Uilyĩ ta ĩla wa* Satani, yĩla ūmũtavasya mũndũ, 'Ndũketĩkĩle;' ĩndĩ yĩla we walea kwĩkĩla, amwĩaa, 'Nyie ndi ūndũ ndonya ūkwĩka we; Nyie nĩmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Mwĩai wa nthĩ syonthe.

كَشَلِ الشَّيْطَانَ إِذْ قَالَ لِلنَّاسِ اكْفُرُوا فَلَمَّا كَفَرُوا
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا أَكْفَرْتُمْ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ۝

18. Na mũminũkĩlyo woo eĩ nĩkana mo makeethwa nthĩnĩ wa Mwaki. Makĩkala vo. Yu nĩyo ĩtuvi ya eki-ma-naĩ.

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمْ أَنَّهُمْ فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَٰلِكَ جَزَاؤُ الظَّالِمِينَ ۝

LUKU 3

19. Inyw'ĩ ala mwĩkĩkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho; na kĩla *thayũ* nũsisye ūndũ ūũtongosya kwĩka kwoondũ wa ūnĩ. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho Nũmanyaa-Maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا قَدَّمَتْ
لِغَدٍّ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

20. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala moolilwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho, kwa ūu We nĩwatumie mo molwa nĩ mo ene.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝

21. Ekali-ma-Mwakinĩ na ekali-ma-Mũũndanĩ ti ũndũ ũmwe. No Ekali-ma-Mũũndanĩ ala makatana.

لَا يَسْتَوِي أَحْضَبُ النَّارِ وَأَحْضَبُ الْجَنَّةِ أَحْضَبُ
الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٩﴾

22. Takethwa Ithyi twamftheeye Kulani Ino Iũũ wa kũma, we vate nzika wũthwa wamyonie yĩnyivĩtye na İkatũkanĩla katĩ nĩ wia wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithyi twiũte kwa mbaa-andũ nĩkana mo matonye kũũanĩfa.

لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْنَاهُ خَائِبًا
مُتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ
نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٠﴾

23. Vai Ongĩ waĩĩtwe nĩ kũthaihwatwe ateo We, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa. We nĩ We Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe nĩ tei.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٦١﴾

24. Vai waĩĩtwe nĩ kũthaihwatwe ateo We, Mũsumbĩ, Umwe-Mũtho, Mwambĩĩĩĩlyo-Wa-Mũuo, Mũnengani-Wa-Usũvũo, Mũsiĩĩ, Wĩ-Vinya, Mũkĩlany'a, Mũkĩĩĩĩlu-Mũno. Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũtho waasa Iũũ wa syĩndũ ila mo mamwĩananasya We nasyo.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّبُ الْمُعَزِّزُ الْجَبَّارُ الْمَلَكُوتُ
سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٢﴾

25. We nĩ We Ngai Mwene Vinya W'ontho, Mũmbi, Mũseũvyo, Mwafĩya. Masyĩtwa ontho ala manake nĩ Make. Kyontho kĩla kĩ matunĩ na Iũũ wa nthĩ nĩkĩmũtafaa We. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
يُسَبِّحُ لَهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾

سُورَةُ الْمُنَجِّتِ مَدِينَةٍ

AL - MUMTAHANAH
(WavuanIw'e Madina)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nI ũlau,
Usũftwe nI tei.

2. Inyw'I ala mwĩtkĩflaa!
Mũikamatw'ĩkĩthye amaitha Makwa na
amaitha menyu kwĩthwa anyanyae
menyu, mũimatwaaŵa ũtũmane wa
wendo, oyĩla mo matawĩtkĩflaa ũla w'o
wookie kwenyu na kũmũlũngya
Mũtũmwa nenyu ene kuma mĩsyĩnĩ
yenyu kĩtumi nũndũ inyw'I
nĩmũmwĩtkĩflaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe tũ Mwĩai wenyu. Ethwa iny'I
nĩmwaũmaalaa, kũmyũkĩta nza Yakwa
na kũmantha ũtanu Wakwa, mũikamose
mo kwĩthwa anyanya, mũimatwaaŵa mo
ũtũmane wa wendo kwa kĩmbithĩ, oyĩla
Nyie nĩnĩsĩ nesa vyũ maũndũ ala
mumbũlaa na ala mũvithaa. Na ũla
wenyu ona wĩva wĩkaa ũu, vate nzika,
we nĩwaĩtye nza ũla ya w'o.

3. Ethwa mo nĩmeethwa na ũnene tũũ
wenyu tũ mo nĩmeyumĩlasya ta amaitha
ma ũtheinĩ kwenyu, namo
makatambũũkyaa moko moo na nĩmĩ
syoo kũmwelekela inyw'I mena kĩleelo
kĩthũku; na mo mena wendi mũnene
nĩkana inyw'I mũtw'ĩke aleĩ.

4. Ndũũ syenyu sya mũkautĩ ona syana
syenyu iikamũuna inyw'I ona vanini
Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo. We
akaumya ũtwio katĩ wenyu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩwonaa
maũndũ onthe ala inyw'I mwĩkaa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمُؤَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ جِهَادًا
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمُؤَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَمْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

إِنْ يَتَّقُواكُمْ يَكُونُوا أَعْدَاءً وَيَسْطُرُوا إِلَيْكُمْ
أَيْدِيَهُمْ وَالسِّتْرَتُمْ بِالشُّرُوعِ وَوَدُّوا لَوْ
تَكْفُرُونَ

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامَكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يُومِرُ الْقِيَامَةَ
يَفْعَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهِ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

5. Ve ngelekany'o nzeo kwenyu nthInI wa Avalamu na asu ala me vamwe nake, yIla mo mamatavisye andU moo, 'IthyI tUtiI UndU nenyu ona wIva, na kIla mUthaithaa vandU va Ngai Mwene Vinya W'onthe. IthyI nItUkwilea syonthe ila inyw'I *mUyInIkaa*. NivokIItE Umaitha katI waitU nenyu tene w'onthe, okUvika mUmwIfkIle Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka' -eka Uneeni OIa Avalamu wamUtavisye Ithe wake, 'Nyie vate nzika, nIngUkwIfIIsya Uekeo, onakau Nyie ndina Utonyi wa *kUmOkUya* Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondU waku we! *Mo nImavoyie Ngai maasya*, MwIai waitU, ithyI nItwIItE wIkWatyo wItU nthInI Waku na Kwaku nIkW'o twelekelaa *na wIlo*, na kUmwelekelaa We nIw'o Ualuko wa *mUminOkIlyo*.

6. MwIai waitU, ndOkatUtw'kIfIthe ithyI Utato kwa asu ala matetkIlaa, na tUekee ithyI, MwIai waitU; nUndU We wI-Weka Nue WI-Vinya, Ula MUI.

7. Kwa OIa w'o, ve ngelekany'o nzeo nthInI woo kwoondU waku---kwa onthe ala mena wIkWatyo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MUthenya wa MUmInOkIlyo. Na OIa ona wIva USyokaa kwa OIa w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe NItwIyanIIsye-Mwene, WaiItwe-NI-NdaIa syonthe.

LUKU 2

8. NIkUtonya kwIthwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete wendo katI wenyu na asu ala katI woo yu mwIna Umaitha namo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe AusUItwe-NI-Utonyi-W'onthe;

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءُؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَّلْنَا
بَيْنَكُمْ عَدَاوَةً وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبْنَيْهِ
لَا اسْتَفْرِغْ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ
تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنبَأْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ①

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَافْعَلْ لَنَا
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ③

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ M0ekanfi-M0no-Vy0, Us0ftwe nĩ tei.

وَتَهُمْ مَوَدَّةٌ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndam0vataa inyw'ĩ, k0manenge ndafa ala matokitfte nenyu n0nd0 wa ndĩni yenyu, na ala matam0l0ngĩtye inyw'ĩ kuma Mĩsyĩnĩ yenyu, kana mwĩthwe mwĩ ase0 kwoo na kwĩkala namo na 0l0ngalu; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa 0l0ngalu.

لَا يَتَّبِعُكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
الْحَرْبِ وَلَمْ يَخْرُجُوا كُرْهًا وَيَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا لَا تَقْسُوا إِلَى الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ
بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٥١﴾

10.Ngai Mwene Vinya W'onthe am0vataa t0, k0manenge ndafa asu ala mokitfte nenyu 0l0 wa ndĩni yenyu, na mam0l0ngĩtye inyw'ĩ kuma mĩsyĩnĩ yenyu, na makamatetheesya angĩ k0m0l0ngya inyw'ĩ, kana m0ikatumē nd00 namo, na 0la ona wĩva 0tuma nd00 namo----aa nĩmo eki-ma-naĩ.

إِنَّمَا يَتَّبِعُكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي
الْحَرْبِ وَأَخْرَجُوا كُرْهًا وَظَهَرُوا عَلَيْكُمْ
أَنْ تُولَّوهُمْ وَمَنْ يَتَّوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْسِدُونَ ﴿٥٢﴾

11.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Yĩla iveti mbĩtkĩli syooka vala m0ĩ ta Evithi, ikunĩkĩlei. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vy0 m0ĩtkĩlo wasyo. Na Indĩ, mweethĩfa nĩ mbĩtkĩli w'o m0ikait0nge kwa alei. Iveti ii ti mbĩtkĩlye kwoo, onamo ti etĩkĩlye iveti ii. Indĩ manengei a0me masyo alei syĩnd0 syoo ila maumĩtye 0l0 wasyo. Na ti 0th0ku kwenyu kwitwaa mwainenge ngaasya syasyo. Na m0ikaie iveti ite mbĩtkĩli kyovonĩ kya mĩtwaano yenyu, Indĩ syo syasyoka kwa alei, Ityai syĩnd0 ila mumĩtye m0l0ngĩwe; na alei nĩmetye kĩla maumĩtye. Usu nĩw'o 0twĩfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We n0tusaa katĩ wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, M0ĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ
فَامْتَحِنُوهُنَّ إِنَّ اللَّهَ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ
ظَنَّمُوهُنَّ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ
عِنْدَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَأَتَوْهُنَّ مَا
انْفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
إِذَا اتَّيَبْتُمُوهُنَّ أُجْرَهُنَّ وَلَا تَنْسَكُوا
بِإِعْصَمِ الْكُوفَرِ وَتَسَلُّوا مَا
انْفَقْتُمْ وَلَيْسَلُّوا مَا انْفَقُوا ذَلِكَ
لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

12. Na ethwa kImwe katI wa iveti syaku nIkyathi kuma vala ūI kyathi kwa alei, IndI yIla mūkūIvanI sya na kwosa mŪtavo ūmwe kuma kwa alei, manengei eIfkIli asu ala iveti syoo iendete syIndŪ syIyanene na ila mo maumItye kwa alei ūIŪ wa iveti syoo. Na mūkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula inyw'I mwItkIlaa.

وَأَن تَأْتِكُمْ شَيْءٌ مِّنَ آيَاتِنَا إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَابْتُمْ فَاثْنَا الَّذِينَ ذَهَبَتْ آيَاتُهُمْ قَتَلْنَا
مِمَّا أَنْفَقُوا وَأَنْتَعُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

13. We Mwathani! YIla iveti mbItkIli syooka vala ūI, iia kIthitŪ kya wIwi mokonI maku kana syo iikamwIlanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI, na kana syo iikoya, na iikeka ūlaalai, kana kŪaa syana syasyo, kana kŪete Ikoani ya kŪsonokya iseŪvItye syo mbene na ūseleke, kana kŪlea kŪkwIw'a we ūndŪnI ūla wa w'o, IndI ItkIla ūkŪsI wasyo na ūimŪkŪlya Ngai Mwene Vinya W'onthe aiekee syo. Ntw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MŪekanfi-MŪno-VyŪ, Usūtwe nI tei.

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعُنَكَ عَلَى
أَن لَّا يُسْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِهِنَّ بِمَا يَنْهَى
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَفْضِيَنَّ فِي مَعْرُوفٍ
فَبَايِعَهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٥١﴾

14. Inyw'I ala mwItkIlaa! MŪikatume ndŪŪ na andŪ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmathatIfe, ow'o, mo nImayItūkIte kŪyona Itu tondŪ alei mayItūkIte ūIŪ wa asu ala me mbŪanI.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
قَدْ بَيَّأُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا بَيَّأَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ الصَّفِّ مَدِينَةٌ

AL - SAFF
(Wavianfw'e Madina)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ũlũ wa nthĩ nkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We nĩ We WI-Vinya, Ula Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Nĩkĩ inyw'ĩ mũneena ũndũ mũtekaa?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ③

4.Ūndũ ũla ũmenetwe vyũ ũthyũnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũneena ũndũ inyw'ĩ mũtawĩkaa.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ④

5.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mokitaa nzianĩ Yake meylaffe mĩthĩa *mũlũmu*, ota mwako *ũvũũw'e* na ũvũũ.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَهُمْ بَيِّنَاتٍ مَرصُوعًا ⑤

6.Na *lilikanai* yĩla Mose wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, inyw'ĩ mwĩmbũkitĩla kĩ na inyw'ĩ nĩmwĩsĩ kana nyie nĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu?'

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ لِقَوْمٍ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ قُلْ إِنَّمَا أَعِزَّنَا لِلَّهِ لِقَوْمِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

7.Na *lilikanai* yĩla Yesu, mwana wa Malia, waisye, 'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli, vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu, ngĩanĩsya maũndũ ala me mbee wakwa na Tola, na ngĩngane ũvoo mũseo wa Mũtũmwa ũla ũkoka ĩtina wakwa. Syftwa yake yĩkeethwa nĩ Ahmad.' Na yĩla we wamavikĩe mo ena mokũsĩ matheu, mo maisye, 'Ūũ nĩ ũoi wĩ ũtheinĩ.'

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَلِّيًا قَالُوا يَا نَذِيرٌ مِنَ الْقُرْآنِ وَمَنْ يُبَشِّرُ بِرَسُولٍ يَأْتِيهِ مِنَ بَعْدِ أَنْ أَنْسَاهُ أَحْمَدٌ قَالُوا قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ قَبِيلٌ ⑦

8. Indī nŭŭ Ūla Ūtonya kwīka İvİtyo İnene kŭmŭvİta we Ūla ŪseŪvasya ŪvŪngŪ İŪİŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē yİla we weetwa nthİnİ wa İslamu? Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andŭ eki-ma-naİ.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الضَّالِّينَ ﴿٥٠﴾

9. Mo nİmendaa kŭkİvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthē na mİvevo ya makany'wa moo, İndİ Ngai Mwene Vinya W'onthē akeanİsya kyeni Kyake, ona alei makİmena kyo.

يُرِيدُونَ لِيُظَاهَرُوا نُورًا وَاللَّهُ بِأَعْيُنِهِمْ وَأَنَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلِذِكْرِهِ الْكُفْرُونَ ﴿٥١﴾

10. We nİ We Ūla ŪmŪtŪmİte MŪtŪmwa Wake ena Ūtongoi na Ndİni ya w'o, nİkana We atonye kŭmİsİndİthya İŪİŪ wa ndİni syonthe, ona ethwa asu ala mamwİlanasya Ngai na ngai İngİ nİmeŪmena Ūu.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا وَلِكُرْهِ الشِّرْكَونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 2

11. İnyw'İ ala mwİtkİlaa! Nyie nİmwolotele Ūtandİthya Ūla ŪkamŪtangİla İnyw'İ kuma Ūsİlllonİ wİ woo?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُحِبُّونَ ۚ وَمِن مَّا يَدَّبُّونَ عَلَيْهِ

12. Nİkana İnyw'İ mŭmwİtkİle Ngai Mwene Vinya W'onthē na MŪtŪmwa Wake, na Ūkitai nzİanİ ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Ūthw'ii wenyu na mathayŪ menyu. Uu nİ Ūseo mŪno kwenyu, takethwa İnyw'İ nİmwamanyie.

تَوَكُّونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

13. We akamŪkeka İnyw'İ naİ syenyu, na kŪtuma İnyw'İ mŪlike nthİnİ wa MŪİnda İla İvİtkİlaa tŪİŪsİ uungu wayo, na mawİkalo matheu ma kwendeesya nthİnİ wa MŪİnda ya Tene na Tene. Usu nİ Ūtanu mŪnene.

يَعْمَلُ لَكُمْ دُولًا لَّكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ كَرِيمٍ فِي جَنَّاتٍ مَّدِينٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٤﴾

14. Na *We akamOnenge inyw'I Inee yIngi*
 Ōla inyw'I mwendete: Utethyo kuma kwa
 Ngai Mwene Vinya W'onthe na Okflyo
 wa vakuvf. Kwa ōu, tavany'ai ōvoo
 mōseo kwa etfklī.

وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا نَصْرَ قَوْمِ اللَّهِ وَتَفْعُ قَرِيبًا
 وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

15. Inyw'I ala mwItfklīaa! IthIwai mwI
 atetheesya ma Ngai Mwene Vinya
 W'onthe, tondŌ Yesu, mwana wa Malia,
 wamakŌlilye amanyIw'a *make*, 'NaaŌ
 ala atetheesya makwa *nziānī ya* Ngai
 Mwene Vinya W'onthe?' AmanyIw'a
 mamaŌsŌnglic, 'Ithyl twI atetheesya ma
 Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwa ōu,
 nguthu Imwe ya Aana-ma-Isilaeli
 nIyetyfklīle, oyIla nguthu Ila Ingi
 nIyaleile kwItfklīa. InđI Ithyl
 nItwamatethisye asu ala meetfklīle IŌIŌ
 wa mŌmaitha woo, namo meethwa me
 ma kŪsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ
 عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
 اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ
 طَائِفَةٌ مِنْهُمُ يَسْرَآئِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ
 فَأَيَّدَْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا
 ظَاهِرِينَ ۝

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ

AL - JUMU'AH
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ ona kĩla kyonthe kĩ ũlũl wa nthĩ nĩkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mũsumbĩ, Mũtheu, Mwene-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla ũmũkĩĩtye Mũtũmwa kuma katĩ wa *Andũ-Matesĩ-Kũsoma* kuma katĩ woo ene ũla ũmasomeaa Mĩsoa Yake na ũmatheasya mo, na ũmamanyĩasya Ivuku na ũĩ, onakau mo mbee, maĩ nthĩnĩ wa ũthyoeku umĩĩte;

4. Na angĩ kuma *katĩ* woo ala matanamba kũkwatana namo. We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

5. Usu nĩ mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We aũnenganae kwa ũla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingi.

6. Ngelekany'o ya asu ala matw'iwe kũkwata *mwĩao* wa Tola na malea kũkua, nĩ ta ya Ing'oi yĩkũite *mũio* wa mavuku. Ngelekany'o ya andũ ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ nthũku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ eki-ma-naĩ.

7. Asya, 'Inyw'ĩ ala mwĩ Ayuti, ethwa inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mwĩ anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْبُحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْ
حِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
مُتَّبِعِينَ

وَأُخْرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ كَفَرُوا يَحْمِلُونَهَا
كَغَلِيْلِ الْجِنَانِ يُحْمَلُ مِنْ سَفَرِهِمْ بِئْسَ مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَكْفَرًا لِيَتَّخِذَ

wa andũ ala angĩ onthe, Iĩĩlei kĩkw'ũ Indĩ, ethwa mwĩ ma w'o.'

8.Indĩ mo maikakĩĩĩla ona Indĩ, nũndũ wa kĩla moko moo matwaie mbee woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vyũ asu ala mekaa naĩ.

9.Asya, 'Kĩkw'ũ kĩla inyw'ĩ mũũkĩkĩfa vate nzika, kĩkamwĩthĩfa inyw'ĩ. Na Indĩ inyw'ĩ mũũkatũngwa Kwake We ũla wĩsĩ maũndũ ala matonekaa na ala monekaa, na We akamũmanyĩthya inyw'ĩ maũndũ ala mweethĩfiwe mũũkĩka.

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla wĩtano weetanwa kwoondũ wa Mboya mũthenya Wakatano, Ikaalaatei kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe na tiai mawĩfa menyu onthe. Undũ ũũ nĩw'o mũseo mũno kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

11.Na Indĩ Ila Mboya yathela, Indĩ nyaĩkai Iũũ wa nthĩ na manthai mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mũlilikaneĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe mũno, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

12.Indĩ yĩla mo moona ũtandĩthyo kana ũtanu wa mũthemba, nĩmaiseembeaa na kũũtia we ũũngeme. Asya, 'Kĩla kĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo mũno mbee wa ũtanu na ũtandĩthya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Mũnengani Ula-Mũseo-Vyũ.'

لَهُ مِنْ دُونَ النَّاسِ فَتَسْتَوُوا الْمَوْتُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

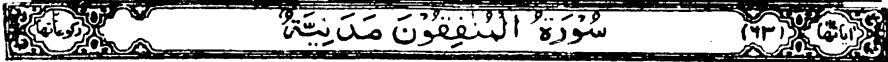
وَلَا يَتَمَنَّوْنَ أَنَّهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَ
اللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

قُلْ إِنْ الْمَوْتَ الَّذِي تُوَفَّرُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلْقِيكُمْ
ثُمَّ تَرُدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا لِانْقَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوْكَ
فَأَسْبَأْهُ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
بَعْجِ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝

AL - MUNAAFIKUUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syitwanf ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Yĩla angangani mooka vala ũĩ maasya, 'Ithyi twĩna ũkũsĩ kana we wĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana ow'o we wĩ Mũtũmwa Wake, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vate nzika, angangani nĩ akengani.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿٢﴾

3. Mo maitw'ĩkĩthĩtwe ithitũ syoo ta ngao; ũu mo mamaalyũlaa andũ kuma nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, maũndũ ala mo methĩtwe mayĩka nĩ mathũku.

إِتَّخَذُوا آيَاتِنَاهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَمْلُكُونَ ﴿٣﴾

4. Kĩtumi nũndũ mo mbee nĩmeetĩkĩlile, na ĩndĩ malea kwĩtĩkĩla. Kwa ũu, ũsilĩlo nĩweekĩwe ĩũlũ wa ngoo syoo na kuma vau mo maimanyaa ũndũ.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٤﴾

5. Na yĩla inyw'ĩ mwamona mo, myũmbĩlwe yoo nĩmwendeasya inyw'ĩ; na ethwa mo nĩmaneena, inyw'ĩ nĩmwĩthukĩfasya ũneeni woo. Oyĩla mo nĩ ta tũũvonge tũmũ tũmbanĩw'e. Mo nĩmakĩaa kũvalũkĩlwa nĩ kĩla kyeva. Mo nĩmo amaitha, kwa ũu ĩsũvĩanei namo. Kĩfumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe ĩũlũ woo. Mo maalyũlawa ata!

وَإِذْ أَرَأَيْتُمْ تَجْعَلُ أَجْسَامَهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسْتَنْدَةٌ لَا يَمْسُونَ كُلٌّ صِغَرٌ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعُدُو فَاخَذَهُمْ تَتْلَاهُمْ اللَّهُ أَنْتَ أَيُّ الْيَوْمَانِ ﴿٥﴾

6. Na yĩla mo matavv'a, 'ũkai, nĩkana Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũmwĩfasya inyw'ĩ ũkeo,' mo mathiũaa mĩtwe yoo ũtee, na nũmonaa matiĩtwe ĩtina mausũtwe nĩ ũng'endu.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا أُرُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٦﴾

7.No Ondū Omwe kwoo, weetya Oekeo kwoondū woo kana walea kwftya Oekeo kwoondū woo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea ona Indf. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mbaa matū.

8.Mo nīmo ala maasya, 'MŌikaumye ūlū wa asu ala me vamwe na MŌtŌmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kŌvika mo manyafke *na maimŌtia we;*' oylla inandū sya matu na nthī nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; Indf angangani maimanyaa.

9.Mo maasya, 'Ithyl tŌkasyoka Madina, Ōmwe ūla mŌtafku mŌno vyŪ, akamŪlŌngya ūla mŌthfni mŌno vyŪ;' oylla ndafa ya w'o nī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŌtŌmwa Wake na etfkli; Indf angangani maylsf.

LUKU 2

10.Inyw'f ala mwftkflaa! Ūthw'ii wenyu na syana syenyu iikamŪalyŪle inyw'f Ūtee na Ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla ona wŪva wŪkaa Ūu ---asu nīmo ala mena wasyo.

11.Na umyai katf wa syIndū ila Ithyl tŪmŪnengete inyw'f mbee wa kŪkw'Ū kŪtanamŪvikŪ Ūmwe wenyu akasya, 'MwŪai wakwa, We Ūkanerige Ūvinda kwa kavinda kanini tŪ, Nyie Indf nŪkumya nthembo na kwŪthwa katf wa ala alŪngalu.'

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّهُ يَنْفِقُ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنْفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ۝

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ ۝ وَلَكِنَّ الْمُنْفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

12.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakam0nenge thay0 Ivinda yfla yltw'ltwe yavika; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe N0mesI-Nesa ma0nd0 ala inyw'I mwIkaa.

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ
 فِي خَيْرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

AL - TAGHAABUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Us0ftwe nř 0lau, Us0ftwe nř tei.

2. Křla kyonthe kř matunř na křla kyonthe kř ř0l0 wa nthř ona křva nřkm0tařaa Ngai Mwene Vinya W'on the; Usumbř nř Wake na ndařa nř Syake na We E-na 0tonyi ř0l0 wa syřnd0 syonthe.

3. We nř We 0la 0m0mbte inyw'ř, řndř amwe menyu nř alei na amwe menyu nř etřkřli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nřwonaa 0nd0 inyw'ř mwřkaa.

4. We nřwoombie matu na nthř na 0-w'o, na We nřwamwanakavisye inyw'ř na ase0vya my0mbřlwe yenyu mřseo m0no vy0, na Kwake nřkw'o 0al0ko wa m0minOkřlyo.

5. We n0syřř syonthe ona syřva ila syř matunř na syonthe ona syřva ila syř ř0l0 wa nthř, na We n0mesř ma0nd0 onthe ala inyw'ř m0vithaa na ala inyw'ř mumb0laa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nřwřř nesa ma0nd0 onthe ala me nthřnř wa ith0i.

6. Uvoo wa ala maleile kwřřkřla mbee nowaam0vikřla inyw'ř? Kwa 0u, mo nřmasamie mosyao math0ku ma mwřkalo woo, na mař na 0sifřlo wř woo.

7. Křtumi kyař n0nd0 At0mwa moo nřmookie kwoo mena Syama ntheu, řndř mo maisye, 'And0 makat0tongoesya ithyř? Kwa 0u, mo nřmaleile kwřřkřla

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْخَرُ بِهِ فَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ
صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ
وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا
وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَقَالُوا أَبَشَرٌ مِثْلُنَا فَأَكْفَرُوا وَتَوَلَّوْا

na mo nīmaalyŭkile, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaī na yata woo ona vanini; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīyanīsyē We-Mwene, Waīlltwe-Nī-Ndaīa-Syonthe.

اسْتَغْفِرَ اللَّهُ وَ اللَّهُ غَفِيرٌ ۝

8.Asu ala matēfīkīlaa maasya kana mo maikathayŭŭkw'a. Asya, 'II, nīlvīta na Mwīai wakwa, vate nzika, inyw'ī nīmŭkathayŭŭkw'a; na vate nzika, inyw'ī nīmŭkamanyīthw'a maŭndŭ ala inyw'ī mweekie. Na ŭŭ nī ŭvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

رَعِمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلْ وَرَوِي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝

9.Kwa ŭu, mwīfīkīlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, na kyeni kīla Ithyl tŭtheetye Iŭlŭ wa nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīsi-Nesa maŭndŭ onthe ala inyw'ī mwīkaa.

فَأْمُرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

10.Mŭthenya ŭla We ņkamŭmbany'a inyw'ī, nthīnī wa Mŭthenya-Wa-Umbano, ŭsu ŭkeethwa mŭthenya wa wasyo na ŭtandīthyŭ. Na ŭla ona wīva ŭmwīfīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na wīkaa meko maseo---We akamavetangīa mo ŭthŭku wa meko moo na akatuma malika Mŭŭndanī Ila Ivlīflaa tŭlŭsī uungu wayo, kwīkala vo tena na tene. ŭsu nī ŭtanu mŭnene.

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَنَّةِ ذَلِكَ يَوْمُ الشَّعَابِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِرْ عَنَّا سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

11.Indī ta kwa asu ala maleaa kwīfīkīla na kŭmīlea Mīsoa Yaitŭ, aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinī, vala mo makekalaa; na nī wīkalo mŭthŭku!

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هَٰئِهِمْ فِي خِلْدَانٍ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

LUKU 2

12.Vai thīna ona wīva ŭvikaa ateo nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ

Na Ola ona wIva OmwItfkIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe----We amItongoeasya ngoo yake nesa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nUsyIsf syInd0 syonthe nesa.

13.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwIw'ei M0t0mwa. IndI ethwa inyw'I nIm00syoka Itfna, IndI I0I0 wa M0t0mwa Wait0 no k0vikya Ut0mane t0.

14.Ngai Mwene Vinya W'on the! Vai Ngai ateo We; Kwa 0u, etfklI nImaie wIkwyaty woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

15.Inyw'I ala mwItfkIlaa! Vate nzika, katf wa iveti na syana syenyu ve amwe ala w'o nI amaitha menyu, kwa 0u,IsUvIaneI namo. IndI mwoomIIsya na k0maekaa, IndI vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-M0no-Vy0, Us0Itwe nI tei.

16.NIw'o, Othw'ii wenyu na syana syenyu nI Itatwa; IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We wIna Ituvi Inene.

17.Kwa 0u m0kIei Ngai Mwene Vinya W'onthe m0no vy0 0nd0 m0tonya, na It hukIIsyei, na Iw'ai, na umyai nzIani yake; Okeethwa wI Oseo kwenyu ene. Na Ola ona wIva 0tangIwe kuma nthInI wa Itomo yake mwene---aa nImo makethwa na 0kIlyo.

18.Mwam0kwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo, We akamingIvya yo kwoond0 wenyu, na akam0ekaa

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ يَهْدِي قَلْبَهُ ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْمَأُ عَلَى رَسُولِنَا ۚ الْبَلْغُ الْبَيْتُونَ ﴿٢٩﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فليتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا مِن آذَانِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عِدًّا لَكُمْ فَأَخَذُوا هُمُورًا ۚ إِن تَعَفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَعَفَرُوا فَإِن اللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣١﴾

إِنَّمَا آمَا لَكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ فَتَنَةٌ مِّنَ اللَّهِ عِنْدَهُ ۚ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣٢﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ وَمَنْ يُؤْتِكُمْ شَيْءٌ فَمِنْ نَفْسِهِ ۚ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٣﴾

إِن تَقْرَضُوا مِنَ اللَّهِ قَرْضًا حَسَنًا يَضْعَفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

inyw'f; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nI Ula-Wendeeaw'a-MÜno, MÜmfI'sya.

19. Ula-MÜmanyi wa maÜndÜ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula-WI-
Vinya, Ula-MÜf.

يَعْلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدِينَةٌ

AL - TALAAK
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe nĩ tei.

2. We Mwathani! Ylla we waeka iveti, ekana nasyo kwa Ivinda ylla yñw'ñwe, na tala Ivinda; na mũkĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai waku. Ndũkasyumye kuma nyũmbanĩ syasyo, onasyo mbene iikaume ateo syo syeeka kĩko kĩla kĩkwoneka ũtheinĩ kĩ kĩthũku. Na ĩno nĩ mĩvaka yĩñwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ũla ona wĩva ũmĩkĩlaa mĩvaka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o we aũvĩĩfiasya thayũ wake mwene. We ndwĩsĩ; nokwĩthwa kana ĩtina Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kĩndũ kyeũ kĩkekeĩka.

3. Indĩ, ylla syo syathengeesya kũvika Ivinda yasyo ylla yñw'ñwe, syĩkalye na ũseo kana ũtaanĩsye nasyo na ũseo, na mete andũ eĩĩ alũngalu ta ngũsĩ katĩ wenyu, na ũngamyai ũkũsĩ wa w'o kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uũ nfw'o ũtaftwe we ũla ũmwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na we ũla ũmũkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũseũvĩsya nzĩa ya kũtangĩtwa.

4. Na akamũnenge kyaũya kuma vala we ũtavatalĩthasya. Na we ũla wiaa wĩkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe—We nũmwĩanĩe we. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akeanĩsya kĩfeleelo Kyake. Nũndũ kĩla kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkĩĩte kĩthimo.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِقُوهُنَّ
عِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ
لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِمَا حَشَىٰ مُبَيَّنَّةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۗ وَ
مَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ۝

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوْرَ عَدْلٍ
مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۝

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَىٰ
اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۗ قَدْ جَعَلَ
اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝

5. Na ethwa inyw'I mw'ina nzika *ũũũ* wa iveti syenyu kũyitũka Ivinda yasyo ya mwei, Indĩ *manyai kana* Ivinda yasyo yĩla yĩtw'itwe nĩ myei itatũ, na no *ũndũ ũmwe* na yĩtanamba kwona. Na *ta kwa isu* ila syĩna mavu Ivinda yasyo nĩ kũvika yĩla ikaũa mũio wasyo. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamavũthya maũndũ make kwoondũ wake.

6. Usu nĩw'o mw'iao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We ũmũvuanĩsye inyw'I. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akavetanga ũthũku wa meko make na kũmũthanthasya mũthĩnzĩo wake.

7. Syĩkalyei syo nthĩnĩ wa nyũmba syenyu ila inyw'I mw'ikalaa, *kwa ivinda yĩla yĩtw'itwe*, kwĩanana na wingĩ wa ũkwati wenyu; na mũikaikaakasye nĩkana inyw'I mũtonye kũseũvya mathĩna kwoondũ wasyo. Na syakua mavu, itethyei kũvika syaũe mũio wasyo, na tw'ai maũndũ menyu kwa kũneenany'a inyw'I ene kwa ũseo; Indĩ mwoona kwĩ vinya katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ, Indĩ kĩveti kĩngĩ nĩkĩmwongesyeye *mũndũũme* kaana.

8. Ula wĩna wingĩ nĩaumye kwĩanana na wingĩ wake, na ũla Onyivĩwe, nĩaumye kwĩanana nondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakufthasya thayũ ona wĩva mũio mbee wa ũndũ We ũũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe omĩtũkĩ akaete ũseo itina wa thĩna.

وَالَّذِي يَسْنَنَ مِنَ الْحَيْضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ رَأَيْتُمْ
فَعَدَّ لَهُنَّ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ وَالَّذِي لَا يَحِضُّ وَأُولَاتُ
الْأَحْصَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ
عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ۝

أَسْكَنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا
لَاتُضَارَّوهُنَّ لِتَضَارَّوهُنَّ لِيُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ
أُولَاتٍ فَحَمْلٌ فَإِنْ فَانَفَقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ
حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَارْتُوهُنَّ أَجْرَهُنَّ
وَأَلْبَسُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فَمَنْ رَضِعْ لَهُ
أُخْرَى ۝

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ
رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
فِي إِلا مَا أَنهَأ سَيِّعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝

LUKU 2

9.NI mIsyi yIana ata Ila yaleile kwIw'a mwIao wa MwIai wayo na AtOmwa Make, na IthyI nItwamItalile Otalo mwai na twamIsillIa na Osillfo wI kyeval

وَكَانَ مِنَ قَرِيْبٍ عَنَّتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
فَحَاسَبْنَهَا حِسَابًا شَدِيْدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا لَّدُنَّا ۝

10.Kwa Ou, nIyasamie OthOku wa mwIkalo wayo, na mOminOkIlyo wa Ovoo wayo waf wanangIko.

فَدَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ۝

11.Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye Osillfo mwai kwoondO wayo; kwa Ou, mOklei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ame inyw'I andO mwIna kIlIko, ala mwItkIlIte. Ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nOtheetye kIlilikany'a kwenyu.

أَحَدَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي
الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
ذِكْرًا ۝

12.MOtOmwa, Ola OmUsomeaa inyw'I MIsaa mItheu ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye kOmaumya asu ala metIkIlIaa na kwIka meko maseo kuma nthInI wa *kIla mUthemba* wa kIvindu kOmatwaa kyeninI. Na Ola ona wIva OmwItkIlIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwIka meko maseo—We akatuma we alika nthInI wa MIONda Ila IvItIlaa mbOsI uungu wayo, ekalae vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye kyaOya kIseo mOno kwoondO wake.

رِسْوَةً يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ
جَنَّةٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ۝

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We woombie matu mOonza, na nthI ingI iilyI ta mo. Na w'o mwIao wa *kIveva* Otheeaa kaI wamo, nIkana inyw'I mOtonye kOmanyaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ena Otonyi IOIO wa syIndO syonthe, na kana Ngai Mwene Vinya

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ

W'onthe aithy0l0l0kaa syInd0 syonthe
na Omanyi *Wake.*

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنَ لِمَا نَزَّلْنَا مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ مِنْ كِتٰبٍ مُّحْكَمٍ لِّذٰلِكَ نَجْزِيْكَ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدِينَةٌ

(٦٦)

AL - TAHRIIM
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usŵtwe nŵi ōlau, Usŵtwe nŵi tei.

2. We Mwathani! Nŵiŵi we ōkwŵvata we-mwene kŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ōkwŵtŵkŵlŵtŵye we, ōimantha ōtanu wa iveti syaku? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi Mŵekanŵi-Mŵno-Vyŵ, Usŵtwe nŵi tei.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵiŵtŵkŵlŵtŵye we kwananga mawŵvŵto maku, ŵŵŵ wa maŵndŵ ala mawetetwe vau mbeenŵi, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi Mŵsŵvŵi waku; na We nŵi Umanyi-W'onthe, Mŵŵ.

4. Na yŵla Mwathani wakŵtavisyey kŵveti kŵmwe kyake kŵmbithŵi kya maŵndŵ nakyo kyaumbŵla, nake Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵmanyŵthya ōvoo wakyo, we akŵmanyŵthisyey kyo kŵlungu kŵmwe kyaw'o, na alea kŵweta ngall ŵla ŵngŵ yaw'o. Na yŵla wakŵmanyŵthisyey kyo ōvoo ōsu, kyakŵlyya, 'Nŵŵ ŵla ōkŵtavisyey we ōu? We aisye, 'Umanyi-W'onthe, Ngai Mŵmanyi-Wa-Syonthe nŵimanyŵthŵyey Nyie.'

5. Yu ethwa inyw'eŵŵ nŵimŵkŵmwelekela Ngai Mwene Vinya W'onthe mŵlŵlŵŵte, kŵŵeethwa kŵŵ ŵseo mŵno kwenyu, na ngoo syenyu syŵthwe iminŵte kŵkusŵŵ'a ōvooŵŵ ŵsu. Indŵi inyw'eŵŵ mŵwathethanŵsya mŵndŵ na ŵla ŵngŵ kŵmŵkita we, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ كَذَّبْتَنِي
مَرْضَاتٍ أَرْوَاكُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

فَذَرِّضَ اللَّهُ لَكُمْ لِحْلَةَ آيَاتِكُمْ وَاللَّهُ مُؤَلِّمُ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

وَأَوْسَرَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَذِيثًا فَلَمَّا
نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَ
أَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ
أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِي الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ
تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَ
صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةِ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ

We MŪsŪvfi wake, na Kavilieli na ala alŪngalu katf wa etfkli; na mbee wa Ūu, alaŭka *ala angf onthe* nŭ atetheesya *make* ota Ūu.

6.NtkŪtonyeka kana, we akamŪnenge inyw'f valŪa wa kŪtaanfsya *talaka*, Mwŭai wake akamŪnenge iveti ingf nzeo vandŪ venyu kŪmŪvfta inyw'f, ndfkfi, mbftfkli, mbfiwi mŪno, imwelekelaa Ngai Mavinda onthe, syfnenganfte Ūthaithinŭ, itŭaa kŪya, ndiwa na eŭtu atheu.

7.Inyw'f ala mwftfkflaa! Itangŭlei ene na andŪ ma nyŪmba syenyu *kuma* Mwakinŭ Ūla ngŪ syaw'o nŭ andŪ na mavia, Ūla Ūnyuvŭwe alaŭka ŭŪŪ waw'o, mate tei, *na* ai, ala mataleaa kŪmwŭw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe maŪndŪnŭ ala We Ūmeyŭfaŭaa, na kwŭka ŪndŪ mo meeyŭfaŭa.

8.Inyw'f ala mwftfkflaa! MŪikaete mawkwatyo ŪmŪnthŭ. Inyw'f nŭmŪkŪvwa kwoondŪ wa maŪndŪ ala inyw'f mweekie.

LUKU 2

9.Inyw'f ala mwftfkflaa! Mwelekelei Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna wŭlilo wa w'o. Nokwŭthwa Mwŭai wenyu akavetanga ŪthŪku wa meko menyu na kŪmŪtonyethya inyw'f kŪlika MŭŪndanŭ ŭla ŭvftŭaa mbŪsŭ uungu wayo, mŪthenya Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪtakamŪsonokya Mwathani kana asu ala metfkfŭte vamwe nake. Kyeni kyoo kŭkasembaa mbee woo na mokonŭ moo ma aŪme. Namu

عَسَىٰ رَبُّهُ إِن طَلَّقَكَ أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
مِمَّا كُنْتَ تُسَلِّمُ لِمُؤْمِنَاتٍ قُتِلَتْ نِيَابَتِ غِيْدَتِ
سَيِّئَاتِ نِيَابَتِ وَأَبْكَارًا ①

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَوْمًا أَنفُسُهُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَدَارًا
وَقُوْدُهَا النَّاسُ وَالْجِبَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ
شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ②

يَأْتِيهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْنَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ③

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبًا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا
عَلَيْكُمْ أَنْ يَكْفُرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ التَّيْبِ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَى
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ

makaasya, 'Mwŕlai wait0, ŕanŕŕsya kyeni kit0 kwoond0 wit0, na t0ekee ithyŕ; vate nzika, We wŕna 0tonyi ŕ0l0 wa syŕnd0 syonthe.

10. We Mwathani! Ithing'ŕŕsye k0kita na vinya na alei na angangani; na ŕthwa wŕ mwai kwoo. Ut0o woo nŕ Ngienanŕ, na wŕkalo m0th0ku!

11. Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae kwa asu ala matetŕkŕlaa ngelekany'o ya kŕveti kya Noa na kŕveti kya Loto. Syo syaŕ uungu wa and0 eŕŕ al0ngalu ath0k0mi Mait0, ŕndŕ syo nŕsyee kie ma0nd0 mate ma k0ŕkŕŕka vala maŕ. Kwa 0u, syo nŕsya leile kwŕtethya na 0nd0 vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, nasyo nŕsyataviw'e, 'Likai Mwakinŕ inyw'eŕŕ, vamwe na asu ala malikaa.'

12. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya kŕveti kya Valao kwa asu ala metŕkŕlaa yŕla kyaisye, 'Mwŕlai wakwa, mbakŕe ny0mba vamwe Naku M00ndanŕ, na mbumya nyie kwa Valao na wŕa wake, na ndongoesyie nyie kuma and0nŕ eki-ma-naŕ.

13. Na ngelekany'o ya Malia, mwŕŕtu wa Imulaani, 0la was0vŕie 0thei wake, kwa 0u, Ithyŕ nŕtwam0vevee nthŕnŕ wake Veva Wit0---na we nŕweanŕŕsye *thay0nŕ* wake ndeto sya Mwŕlai wake, na Mavuku Make na aŕ 0mwe wa ala ewi.

لَنَّا نُؤْتُوا وَأَغْفِرُ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥﴾

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَهُمْ جَهَنَّمُ وَيَسَّ لِلتَّاجِرِينَ ﴿٦﴾

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتٍ زُوجٌ وَ امْرَأَتٍ لَوْ كَانَتْ تَحْتِ عَيْدِينَ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ فَحَاثْتُهُمَا فَلَاحِقَ لِيُفْزِعَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاهِلِينَ ﴿٧﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتٍ فُرَعُونَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَ نَجِّنِي مِنَ قَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨﴾

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنفَخْنَا فِيهِ مِنْ دُونِهَا وَصَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَ كَتَبْنَا لَهَا الْوَجْدَ وَ كَانَتْ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٩﴾

سُورَةُ الْمَلِكِ مَكِّيَّةٌ

AL - MULK

(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe nŵ tei.

2.Kŵathimwa nŵ We ūla ūsumbŵi wŵi kw'okonŵi Kwake, na We E-na ūtonyi ūlŵ ū wa syŵndŵ syonthe.

3.Ula ūmbŵte kŵkw'ŵ na thayŵ nŵkana atonye kŵmŵtata inyw'ŵi--ūla mŵseo vyŵ nthŵnŵi wa meko; na We nŵ We-Wŵ-Vinya, Mŵekanŵi-Mŵono-Vyŵ.

4.Ula ūmbŵte matu mŵonza na mwŵw'ano. Vai ūalyŵku ūtonya kŵwona nthŵnŵi wa ūmbi wa Ngai-Wa-Ulau. Sisyā ŵngŵ ŵndŵ: we nŵwonaā ūvŵtanu ona wŵwa?

5.Ii, sisyai ŵngŵ, na ŵngŵ, woni wenyu ūkamŵsyokea inyw'ŵi ŵ ŵ mwŵ avŵavŵanu na mwŵ anou.

6.Na nŵw'o, Ithyŵ nŵtŵyanakavŵtye ŵtu yŵla ya ŵtheo vyŵ na mataa na ŵkamatw'ŵkŵthya mo ma kŵmalŵngya masatani, na nŵtŵmaseŵvŵsye mo ŵsilŵlo wa Mwaki wakene.

7.Na asu ala matamwŵŵkŵlaa Mwŵai woo ve ŵsilŵlo wa Ngiena, na ŵalŵko mŵthŵku!

8.Yŵla mo makekw'a nthŵnŵi wayo, makawŵw'a ūuumŵte ŵtheŵkŵte.

9.Ukeethwa wŵi vakuvŵi kŵvŵthŵka nŵ ŵthatu. Oyŵla nguthu ya *alei* yekw'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمَلِكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ

أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفُورُ

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي

خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفْوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ

تَرَى مِنْ فُجُورٍ

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ

خَائِبًا وَهُوَ حَسِيرٌ

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا

رُجُومًا لِلشَّيْطَانِ وَأَعَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ذُوئِ

النَّصِيرِ

وَإِذَا الْفُجُورُ نُهِيَ سَبِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورٌ

تَكَادُ تَمْسِكُ مِنَ الْعَيْظِ كُلَّمَا لَاقَى فِيهَا فَوْجٌ

nthInI waw'o, as0vli maw'o makamak-
0lasya mo, 'M0kaanany'a
nowaam0vikfa inyw'T?'

10. Mo makas0ngfa 'II, nfw'o,
M0kaanany'a nfwookie kwit0, IndI ithyI
nftwam0tw'TkIfthisye we ta m0kengani,
na ithyI nftwaisye, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndavuanfye kInD0; inyw'T mwI
IvIfyonI Inene.'

11. Na mo makaasya, 'Takethwa ithyI
nftweethukIfsye, kana t0kethwa na
kIfIfko, t0yIfthIwa twI ekali-ma-MwakinI
wakene.'

12. IndI mo makaumb0la naI syoo; IndI
k0umanIwa kwIfthwe kwa ekali ma
MwakinI.

13. Nfw'o, asu ala mam0kfaa MwIfai woo
oyIfa We n0vithanftw'e kwoo---ve
0ekeo na Ifuvi Inene kwoond0 woo.

14. Na ona inyw'T m0kamavitha ma0nd0
ala inyw'T m0neena kana
m0kamaneena mbee wa and0; We nfwIsI
nesa vy0 kIfa kI nthInI wa ith0i syenyu.

15. We 0la 0m0mbfite inyw'T ndawIsI?
We nI M0manyi wa ma0nd0 ala
matonekaa onthe, WIsI kIfa 0nd0.

LUKU 2

16. We nI We Ula 0mbfite nthI yfanene na
mbololo kwoond0 wenyu; kwa 0u,
angangai nzfanI syayo k0la kwIfna 0thei,
na yai katI wa kya0ya Kyake. Na
Kwake nfw'o k0kethwa 0thay00kyo.

سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿١٠﴾

قَالُوا بَلَىٰ تَدَّ جَاءَنَا نَذِيرُهُ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا
نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنَّا نَنسِفُ الْآلَةَ فِي ضَلَالٍ
كَبِيرٍ ﴿١١﴾

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحِقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ أَتَمَّ مَقَرُّهُمْ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٤﴾

وَأَسْرَوْا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذُنُوبِ
الضَّالِّينَ ﴿١٥﴾

فَإِلَّا يَعْلَمُ مَن خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٦﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامشُوا فِيهَا
مَتَّكِئِينَ وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٧﴾

17. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ Kwake We ũla wĩ Itunĩ kana We ndakatumã nthĩ Ithelekelya nthĩ vamwe nenyu, yĩla yambĩĩĩlya kũthingitha?

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخِفُّ بِكُمْ الْأَرْضَ
فَإِذَا هِيَ تُنَوَّرُ ۝

18. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ kwa We ũla wĩ Itunĩ kana We ndakamũetee kũtutani kya mũthanga? Na Indĩ mũkamanya ũndũ Okaany'o Wakwa wathũkũe.

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ۝

19. Na ow'o asu ala maĩ mbee woo, nĩmamãw'ĩkĩthisye *Atũmwa Makwa* ta akengani ota Ūu; Indĩ ũsiĩflo Wakwa wai *mwai* ata!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَيفَ كَانَ نَذِيرِ ۝

20. Mo nomonete nyũnyi Tũũ woo, Itambũũkĩtye nthwau syasyo iũũũkĩte syo iteũthingithanga na Indĩ *ikĩĩũmba vamwe Tũũ wa nzyĩma yasyo?* Vai wa kwikwatĩĩa yayayanĩ ateo Ngai-Wa-Ulau. Ow'o We nũsyonaa syĩndũ syonthe.

أَمْ لَمْ يَرَوْا إِلَى الظُّلُمِ نَوَاقِعَهُمْ صَفْعَتٍ وَيَقِظُنْ
مَا يَنْسِفُكُنَّ إِلَّا الرِّحْمَانُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ۝

21. Kana nũũ ũla we ũtonya kũtw'ĩka nguthu syenyu sya ita kũmũtetiya kũkita na Ngai-Wa-Ulau. Alei me nthĩnĩ wa ũkengani tũ.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ
دُونِ الرِّحْمَانِ إِنْ الْكُفْرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ۝

22. Kana we nũũ ũla We akaũngamya kyaũya Kyake, ũtonya kũmũnenge inyw'ĩ? Aiee, Indĩ mo maendeeaa kũũma nthĩnĩ wa wau wa matũ na ũalyũku.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ
بَلْ لَجَّوْا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ۝

23. Kyaũ! We ũla ũendaa akungĩte na ũthyũ wake nĩwe ũtongoew'e nesa kana nĩ ũla ũendaa aũngeme alũngele nzĩanĩ ĩla ya w'o ndũngalu?

أَفَنْ بَشَرٍ مِثْلًا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أُنْثَىٰ
سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

24.Asya, 'We nI We ōla wamōtw'fkIthisye inyw'I kwIthwa andō na amŌseōvIsya matō na metho na ngoo; IndI inyw'I mōtōngaa mōvea mōnini.'

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ التَّعْلِيمَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٤﴾

25.Asya, 'We nI We wamwingIvisye inyw'I Iōlō wa nthI, na inyw'I mōkoombanw'a Kwake.'

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

26.Namo maasya, 'Utianŀo ōō Okavika IndI, ethwa inyw'I ow'ō mwI ma w'ō?

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٦﴾

27.Asya, 'Umanyi waw'ō wIna Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nŀo Mōkaanany'a mumIlu tō.'

قُلْ إِنشَاءَ الْوَعْدِ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ

مُهَيِّنٌ ﴿٢٧﴾

28.IndI yIla mo makawona vakuvI, mothyō ma asu ala matetfkIlaa makakwatwa nI kyeva, na kōkatavanw'a, 'Uō nIw'ō inyw'I mwekalaa mōikōlya.'

فَلَنَارَاؤُهُ زُلْفَةً وَسَيَكُونُ وُجُوهَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي يَوْمِئِذٍ خَالِدِينَ فِيهَا بِمَا كَانُوا فِيهَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٨﴾

29.Asya, 'Ndavyei Nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akenda kōmbananga Nyie na asu ala me vamwe nakwa, kana akatw'Iw'fa tei; nŀo ōla ōkamasiffa alei kuma ōsiiflonI wI woo?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَن مَّعِيَ أَوْ رَجَعْنَا فَمَن يَجْعَلُ الْكُفْرِينَ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ ﴿٢٩﴾

30.Asya, 'We nI Ngai-Wa-Ulaur; ithyI nItōmwIthkIIfte We na Kwake nIvo twIfte wIkwyato witō. Na omItōkI inyw'I mōkamanya nŀo ōla wI IvtIyonI yumIlu.'

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنٌ بِهِ وَعَلَيْهِ تُؤْتَلَأُ تُسْتَعْلَمُونَ مَن هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾

31.Asya, 'Ndavyei nyie, kIw'ō kyenyu kyonthe kIkathelekelya nthI, nŀo IndI ōla ōmŀetee kIw'ō kItheu kIvIIfte?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَّوْبِينٍ ﴿٣١﴾

AL - KALAM
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Nŵŵŵta na kakulu ka ingi na kŵandŵki
na kŵla mo maandŵkaa,

تَوَالِقَلِمٍ وَمَا يَسْطُرُونَ

3.Kwa mumo wa Mwŵlai waku, we ndwŵ
mŵndŵ wa ndŵŵka.

مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

4.Na kwaku we, kwa ūla w'o vyŵ, ve
mŵthŵnzŵ ūtakathela.

وَأَنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ

5.Na we vate nzika wŵna mwŵkalo mŵseo
mŵno vyŵ, wŵna ndaŵa.

وَأَنَّكَ لَعلَّ خَلْقٍ عَظِيمٍ

6.Na we omŵtŵkŵ ūkoona onamo ota ūu
makoona

فَسَتُبصَّرُ وَيُبصَّرُونَ

7.Nŵŵ ūla ūkwatŵtwe nŵ ndŵŵka katŵ
wenyu.

بِأَتِكُمُ الْمُفْتُونُ

8.Vate nzika, Mwŵlai waku nŵwŵsŵ nesa
vyŵ ala mathyoekaa kuma nzŵanŵ Yake
na We nŵwŵsŵ nesa vyŵ ala maatŵŵaa
ūtongoi.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

9.Kwa ūu we ndŵkew'ane na mawendi
ma ala maŵleaa ūla w'o.

فَلَا تَطِعِ السَّكِدِينَ

10.Mo mendaa we wŵthŵwe wŵ mwololo
kwoo nŵkana mo ota ūu, methŵwe me
ololo kwaku.

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ

11.Na ndŵkenengane kwa mŵndŵ
mwŵŵŵti ona wŵŵa, mŵndŵ mŵthŵku.

وَلَا تَطِعِ كُلَّ حَلَّابٍ مُّخِينٍ

12. MÜvinganĩsya, Ola Üendaa
akyananga masyĩtwa ma andũ,

هَتَا زِيْنَا وَبِنْدِيْمُو ۞

13. MÜvatani wa moseo, mÜtöli-wa-
mĩao, mwene-naĩ,

قَتَا لِحِيْمُو مَعْتَبِ اِيْنِيُو ۞

14. Wĩna mwĩkalo mÜthÜku na İÜÜ wa
Üu, Üte İthe mwĩanũ.

عُتِلْ بَعْدَ ذٰلِكَ رَزِيْمُو ۞

15. Kĩtumi nÜndÜ we ena Üthw'ii na
syana.

اِنْ كَانَ دَامَالِ وَبِيْنِيُو ۞

16. Yĩla we wasomewa Mĩsoa YaitÜ
aasya, 'Movoo ma tene!'

اِذْ اُنْتَلَيْ عَلَيْهِ اِيْتْنَا قَالَ اَسَا طِيْرًا اَلَا وِلِيْنُو ۞

17. İthyĩ tÜkamwĩkĩa kyoo İnyiÜÜnĩ yake.

سَنِيْسُهُ عَلٰى الْخُرُطُوْمِ ۞

18. İthyĩ tÜkamata mo tondÜ
twamatatie ene ma mÜÜnda yĩla mo
meevĩtie kana makooombany'a *mosyao*
onthe kwakya kĩloko.

اِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا اَصْحَابَ الْجِبْتِ اِذْ اَنْسَوْا

لِيَصْرَفْنَهَا مِنْهَا مُضِيْمِيْنُو ۞

19. Namo malea kÜvathÜkany'a na
mayasya, 'Ngai enda' *Inshaallah*

وَلَا يَسْتَنْوُو ۞

20. İndĩ mbaanga kuma kwa Mwĩai waku
nĩyamathokeie yĩla mo makomete;

قَطَّافٌ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُوْنُو ۞

21. Na kĩloko kyamethĩa Üilyĩ ta mÜÜnda
ÜkÜangĩwe nthĩ *ÜtukÜ mÜima*.

فَاَصْبَحَتْ كَالضَّرِيْمِيُو ۞

22. Kwa Üu, mo nĩmeetanie mÜndÜ na
Üla Üngĩ *kÜitheatheana* masangya,

فَتَنَادَوْا مُضِيْمِيْنُو ۞

23. Makyasya, 'Umaalai ünĩ kĩloko tene
mÜende mÜÜndanĩ wenyu, ethwa inyw'ĩ
nĩmÜÜketha ngetha,'

اِنْ اَعْدَوْا عَلٰى حَرْبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ ضَرِيْمِيُوْنُو ۞

24. Na mauma, maineenany'a mÜndÜ na
Üla Üngĩ na mawasya manini,

فَاَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَخْفَوْنَ ۞

25. Makyasya, 'Mũiketkĩle mũndũ ngya kũlika nthĩnĩ waw'o ũmũnthĩ inyw'ĩ vate kwenda kwenyu.'

أَنْ لَا يَدَّخُلَهَا أَيُّومٌ عَلَيْكُمْ فَسَيَكُونُ ۞

26. Na mo maumie kũoko tene mena vinya.

وَعَدُوا عَلَىٰ خُرُوجِ قَدِيرِينَ ۞

27. Indĩ yĩla mo mawonie mũDnda maisye, 'Vate nzika ithyĩ nĩtwaĩtye nzĩa yaitũ!'

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَّالُّونَ ۞

28. Aiee, ithyĩ nĩtũvenetwe kĩla kĩndũ.'

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۞

29. Ala aseoo vyũ katĩ woo maisye, 'Nyie ndyaamũkũlya inyw'ĩ, Mwĩlea kũmũtaĩa Ngai nĩkĩ?'

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ۞

30. Yu mo maisye, 'Utheu wĩthwe kwa Mwĩlai waitũ. Vate nzika, ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ eki-ma-naĩ.'

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۞

31. Na Indĩ amwe moo mamathiũũkĩla ala angĩ maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla Ongĩ.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۞

32. Namo maisye, 'Woo nĩ witũ! Nĩw'o, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ mũno.'

قَالُوا يَا نُونُ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۞

33. 'Nokwĩthwa Mwĩlai waitũ akatũenge mũDnda mũseo mbee wa ũũ; ithyĩ nĩtũũmũthaitha Mwĩlai waitũ twĩnyivĩtye.'

عَنْ رَبِّنَا أَنْ يَبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رُغُوبُونَ ۞

34. Usu nĩw'o ũsilĩlo wa nthĩ ĩno. Na vate nzika, ũsilĩlo wa Itunĩ nĩ mũnenange mũno. Takethwa mo nĩmamanya!

مَتَىٰ لَأَنزِلُنَا كَذٰلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ الْكَبِيرُ لَوْلَا كُنَّا مِنْكُمْ لَمَنَعْنَا لِقَابَ رَبِّنَا الَّذِي يَنْزِلُ الْعَذَابَ عَلَىٰ الْكَافِرِينَ ۞

LUKU 2

35.Kwa ala alOngalu, ve MfOnda ya Utanu vamwe na MwIai woo.

إِنَّ الْبَشَرَيْنِ عِنْدَ رَبِّهِمَا جَنَّتِ الْعَيْنُونَ

36.IthyI IndI, tOkameka asu ala menyivasya KwitU ūndū IthyI tUmekaa avItany'a?

أَفَتَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ

37.Inyw'I mwIina kI? Inyw'I mOtusaa ata!

مَا أَكْرَمْتَكُمْ كَيْفَ تَعْلَمُونَ

38.Inyw'I mwIina Ivuku yIla mOsomaa nthInI wayo?

أَمْرًا لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ

39.Kana inyw'I vate nzika, mOkethwa na kIla mOkŪnyuva ona kIva nthInI wayo?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخْتَرُونَ

40.Kana inyw'I mwIina ūtianIlo ona ūmwe wovanItw'e NaitŪ IthyI kŪvika MŪthenya wa UthayŪŪkyo kana inyw'I vate nzika, nImOkethwa na syonthe ila mOketya?

أَمْ لَكُمْ آيَاتٌ عَلَيْنَا بِاللَّيْلِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ

41.MakŪlye mo nŪŪ katI woo Ūla ŪkaŪngamIa ūndŪ Ūsu.

سَلَامًا أَنَّهُمْ يَذَّكَّرُ بِكَ رَعِيمًا

42.Kana mo mena 'atindany'a' ma Ngai? Maekei, IndI, mo maete 'atindany'a' asu moo, ethwa mo maneena w'o.

أَمْ لَكُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

43.MŪthenya Ūla w'o Ūkavuanw'a ŪtheinI, namo makeetwa matulItye-ndu mo ene, maikethwa matonya kwIka Ūu;

يَوْمَ يَلْتَفِتُ عَنْ سَائِرٍ وَيَدْعُونَ إِلَى التَّجْوُدِ سَيَسْتَلِيمُونَ

44.Metho moo makakumanIa nthI, na nthoni: ikamavw'Ika mo; na ow'o mo nImeetiwe matulye-ndu mo ene yIla

مُحَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعُونَ إِلَى التَّجْوُدِ وَهُمْ سَلِيمُونَ

maĩ m00onĩ na me aima, ĩndĩ mo
nĩmateile kwĩw'a.

45.Kwa 0u, ekanai Nakwa na asu ala
maleaa ndeto ĩno *Yait0*. Ithĩ
tũkamathengeesya mo *vakwĩ* na
wanangĩko ĩtambya kwa ĩtambya kuma
vala mo matavesĩ.

46.Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda;
nũndũ walany'o Wakwa wĩ vinya.

47.Kana we kometasya mo ĩtupi 0nd0
mekwoneka mailĩ *ta maemeewe nĩ thiĩ*
m0ito?

48.Mo mena ma0nd0 ala matonekaa
nĩkana mo mamaandĩke?

49.Kwa 0u we, ĩthĩwa 0mĩĩsye *k0kua*
mwĩao wa Mwĩai waku, na ndũkethwe ta
0la M0nd0 wa ĩk0y0 *Yona* yĩla
wamwĩkaĩlile *Mwĩai wake* aus0ĩtwe nĩ
kyeva.

50.Kethwa we ndwaavikĩwa nĩ ĩnee
kuma kwa Mwĩai wake, we vate nzika,
ethwa ekiw'e 0tee wa 0kanga ĩ0ĩ0 wa
kĩlungu ky0m0 kya nthĩ kĩthei, oyĩla waĩ
atonya kwĩthwa at0ĩĩtwe m0tĩ *nĩ and0*
make.

51.Indĩ Mwĩai wake nĩwam0nyuvie we
na nĩwam0tw'ĩkĩthĩsye *0mwe* wa ala
al0ngalu.

52.Na asu ala matetkĩlaa, nomende
k0kumya we *vand0* vala *Ngai Mwene*
Vinya W'onthe 0k0nengete na mothy0
moo mena *0thatu* yĩla mo meew'a

فَدَّرَنِي وَمَنْ يَكْذِبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَتَلِدُنِي
فَرَنْ حَيْثُ لَا يَطْعَمُونَ ①

وَأَمِلْ لَهُمْ إِنْ كَيْدِي مَتِينٌ ①

أَمْ تَسْتَلْهُمُ اجْرًا لَهُمْ مِنْ مَعْرَمٍ تَنْقُذُونَ ①

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ①

فَأَصْبِرْ يَحْكُمُ لَكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْوَيْتِ
إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ①

لَوْلَا أَنْ تَدْرَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ①

فَاجْتَنِبْهُ رَبُّهُ جَعَلَهُ مِنَ الضَّالِّينَ ①

وَأَنْ يَكَاذَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُرِيَنَّكَ بِأَبْصَارِهِمْ
لَتَأْسِمُوا الْبُكُورَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ①

KIililikany'a; namo maasya, 'Vate nzika,
we ena nd00ka.'

53.Aiee, vai kInd0, IndI nI KIililikany'a
kwa nthI syonthe.

وَمَا مَوْلَاكُمْ إِلَّا ذُرِّيَةُ النَّاسِ

AL - HAAKKAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. SyItwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Ula Utathũkĩĩka wa w'o!

3. Ula Utathũkĩĩka nĩ mwaũ?

4. Ula Utathũkĩĩka wa w'o nĩ mwaũ. Na
nĩ kyaũ kĩtonya kũũmanyĩthya we Ula
Utathũkĩĩka na wa w'o nĩ mwaũ?

5. Mbaĩ ya Athamuti na mbaĩ ya Aati
nĩmamĩtw'ĩkĩthiye mbaanga ya
kĩhũũũũmũkĩlo ta ya ũvũngũ.^{1*}

6. Indĩ mo Athamuti nĩmaanangiwe na
ĩkũna yĩ vinya.

7. Namo Aati nĩmaanangiwe na kĩseve
kyai kĩuumĩte,

8. Kĩĩla We watumie kĩuutana kwa
motukũ mũonza na mũthenya nyaanya
ĩatĩanĩe, nĩkana we ũtonye kwona andũ
mavalũkangĩte na mothyo matũũtaye ndu,
malyĩ ta mũthamba ya mũtende
mĩvalũkangu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ

مَا الْحَاقَّةُ

وَمَا أَرْزُقُ مَا الْحَاقَّةُ

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهُمْ

فَأَرْسَلْنَا سَيْكُورًا بِآيَاتِنَا

وَأَقْبَعَتْ فَأَهْلَكْنَا أَسْوَدًا

سَعُرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَشَنِيئًا

حُسُومًا فَذَرَعْنَا نَعْمًا فِيهَا

نَخِيلًا خَاوِيَةً

¹ *Ngewa Ino yumĩtw'e nthĩnĩ wa 'Kulani Ntheu
'Al-Qariah' Itavanĩtw'e ta 'Yauma yakuna-al-
Naaso kalĩfraashil mabsus wa takunul-jibaalo kal-
ehnil manfush' Al-Qariah 101:5-6 Mũthenya ũla
mbaa andũ makeethwa malyĩ ta syĩmbalutya
inyatĩkĩtw'e, na iĩma ikeethwa iilyĩ ta w'ia
mũsanũe. Kwa ũu ti kũvevenzeka kũvũthũ Indĩ
kwĩwetwa ta mbaanga nene ĩla ĩetawe nĩ mbomu
ila nene ta H-Bombs na Neutron Bombs na ĩla ĩngĩ.
Unene wa mwatũkanĩle ũsu ũwetetwe vaa nĩ ũla
ũtonya kũthia iĩma ĩkatwĩka ta mũtu.

9. We nūmonaa matialyo moo ona ūmwe?

هَل تَرَى لَهُمْ قَرْنَ بَاقِيَةٍ ①

10. Na Valao na asu ala maī mbee wake, na mīsyī ūla yang'uthūlangilwe nīmaendeeie na kwīka naī.

وَجَادَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ بِالْحَالِقِينَ ①

11. Na mo nīmaleile kūmwīw'a Mūtūmwa wa Mwīai woo, kwa ūu We nīwamakwatie mo na ūkumbatīlyo mūlūmu vyū.

فَعَصَا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخَذَةً رَابِيَةً ①

12. Nīw'o, yīla kīw'ū kyambatie ūlū, Ithyī nītwamūkuie inyw'ī na Ngalawa,

لَمَّا لَنَا طَافَا السَّمَاءَ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ①

13. Nīkana Ithyī tūtonye kūkīw'īkīthya ta kīlīlikany'o kwoondū wenyu, na kana matū ala maiaa nīhī matonye kwia.

لِنَجْمِهَا كَأَمْ تَذَكَّرُ وَتَبِيهَا أَذُنٌ وَأُصْبَةٌ ①

14. Na yīla ūvuvwa yīmwe ya soo yīkavuvwa,

فَإِذَا الْفَوْحُ فِي الصُّورِ نَفْثَةٌ وَاحِدَةٌ ①

15. Na nīhī na īma ikyūmbanw'a vamwe na īndī iivevenzwa ūvevenza yīmwe,

وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَتُكَادُ كَةً وَاحِدَةً ①

16. Mūthenya ūsu nīw'o Undū-Mūnene ūkavika.

يَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ①

17. Na ūtu yīkaatūkanīla kaī, nayo yīkeethwa yī yonzu mūthenya ūsu.

وَالنَّجْمَاتُ السَّمَاءِ فِيهِمْ يَوْمَئِذٍ وَأُصْبَةٌ ①

18. Na alaīka makeethwa maūngeme kīla ngalī, na ūlū woo mūthenya ūsu alaīka nīyanya makakua Kīvīla-kya-Usumbī kya Mwīai waku.

وَالسَّلْكَ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَجْمَلُ عُرْشَ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمَئِذٍ مُنْزِيَةً ①

19. Mūthenya ūsu inyw'ī mūkavikw'a mbee wa Ngai: na vaiī kaī wa syīmbithī syenyu kīkatiala kī kīvithe.

يَوْمَئِذٍ يُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ①

20. Na Indī kwa Ūla Ūkanengwe Ūtalo wake na kw'oko kwa aŪme, we akasya, 'Ukai mŪsome Ūtalo wakwa.

فَأَمَّا مَنْ أَوْتَىٰ كِتَابَهُ بِرِسَالَةٍ فَنَقُولُ هَٰؤُلَاءِ أَمْرًا
كِتَابِيَّةٌ ۖ

21. 'Vate nzika, Nyie nŷnamanyie kana ngakomana na Ūtalo wakwa.'

إِنِّي كُنْتُ أَنَّىٰ مُلَىٰ حَسَابِيَّةٌ ۖ

22. Kwa Ūu, we akeethwa na thayŪ wa Ūtanu.

فَقُوْنِي وَنَشَأَ رَاضِيَّةٌ ۖ

23. Nthŷnŷ wa MŪŪnda wŷ kŪndŪ kŪkŷŷŷŷŷ,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۖ

24. Vala itŪngo sya matunda ikethwa isŪnzŪŪŷŷte vakuvŷ.

فَطَوَّهَٰ دَائِيَّةٌ ۖ

25. 'Yai na mŪinyw'a, mŪtanŷte nŪndŪ wa meko *maseo* ala inyw'ŷ mweekie matukŪnŷ ala mathelu.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَرَبًا بِمَا آتَاكُمُ فِي الْأَيَّامِ
الْحَالِيَةِ ۖ

26. Indī kwa Ūla we Ūkanengwe Ūtalo wake na kw'oko kwa aka, akasya, 'Aa, ona kavaa takethwa ndinanengwe Ūtalo wakwa!

وَأَمَّا مَنْ أَوْتَىٰ كِتَابَهُ بِشَرِّهِ لََّا يَقُولُ يَلِيَّتِي
لَمَّا وَتَ كِتَابِيَّةٌ ۖ

27. Kana ngamanya Ūtalo wakwa nŷ mwaŪ!

وَلَمَّا أَدْرَمَ حَسَابِيَّةٌ ۖ

28. Nyie nenda takethwa Ūtwio Ūsu nŷ mwŷao kwoondŪ wa kŪmbananga nyie!

يَلِيَّتَهَا كَانَتْ الْقَاوِيَّةُ ۖ

29. Uthw'ii wakwa ndwŷna Ūuno kwakwa.

مَا أَنَعَىٰ عَنِّي مَا لِيَّةٌ ۖ

30. 'Utonyi wakwa nŷ mŪthelu vyŪ.'

هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَنِيَّةٌ ۖ

31. 'MŪkwatei mŪmwove na mbŷngŪ,

حُدُودُهُ نَقَلُوهُ ۖ

32. Indī mwŷkyei we Ngienanŷ.

ثُمَّ الْجَحِيمِ صَلْوَةٌ ۖ

33.'Na mwovei na mŭnyololo wa ūasa
wa mŭkono mŭongo mŭonza;

فَمَنْ فِي سِلْسِلَةٍ دَرَعَهَا سَبْعُونَ ذِرْوَانًا فَأَسْأَلُكَ ۝

34.'Nŭw'o, we ndaamwŭtkŭla Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula-Mŭnene,

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۝

35.'Na we ndaamaingŭsya andŭ kŭthya
ngya.

وَلَا يَخْضَعُ عَلَىٰ طَعَامِ الْيَسْكِينِ ۝

36.Kwa ūu, we ndena mŭnyanyae vaa
ŭmŭnthŭ;

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَهُنَا حَبِيبٌ ۝

37.Kana lŭu ona wŭva ateo mathambyo
ma itau,

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسِيلِينَ ۝

38.'Ala vate ŭmwe ŭmaŭsaa ateo ene-naŭ
maŭsaa,'

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْغَاطُونَ ۝

LUKU 2

39.Indŭ aiee, Nyie nŭlvŭta na syŭndŭ
syonthe ila inyw'ŭ mwonaa,

فَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْجِعُونَ ۝

40.Na syonthe ila inyw'ŭ mŭtasyonaa,

وَمَا لَا تُبْجِعُونَ ۝

41.Isu vate nzika nŭyo ndeto ŭla yaetiwe
nŭ Mŭtŭmwa mŭtkŭŭe;

إِنَّهُ لَقَوْلِ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

42.Na yo ti ndeto ya mŭtili-wa-myallŭ;
inyw'ŭ mwŭtkŭllaa o vanini!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۝

43.Ona ti ndeto ya mŭoti wa ndoto;
inyw'ŭ mŭsŭvŭaa o maŭndŭ mavŭthŭ!

وَلَا يَقُولُ كَافِهٍ قَلِيلًا مَّا تَدَّكُرُونَ ۝

44.W'o nŭ ŭvuany'o kuma kwa Mwŭlai
wa nthŭ syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

45.Na ethwa we nŭwetete kwa ŭvŭngŭ
ona kaŭneeni kanini ŭlŭ Waitŭ Ithyŭ,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ۝

46. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa
twamũkwatie we na kw'oko kwa aũme,

لَا خَدَانَةٌ بِالْيَسِينِ ۝

47. Na ĩndĩ vate nzika Ithyĩ twĩthwa
twatilile mwĩkiva wake wa ngingo.

ثُمَّ لَقَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝

48. Na vai ona ũmwe wenyu waĩ atonya
kũmũsiĩfa we kuma Kwitũ Ithyĩ.

فَأَمَّا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

49. Na nĩ-w'o nĩ ũlilikany'o kwoondũ wa
ala alũngalu.

وَأِنَّهُ لَتَذَكَّرٌ لِلْمُتَّقِينَ ۝

50. Na, ow'o, Ithyĩ nĩtwĩsĩ kana ve amwe
katĩ wenyu ala maleaa *Syama Siitũ*.

وَأِنَّا نَتَعَلَّمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ۝

51. Na vate nzika, ũkeethwa
mwambĩĩĩyo wa kwĩlila kwa alei.

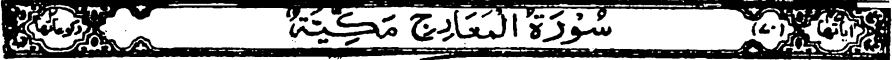
وَأِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

52. Na vate nzika, nĩ w'o wa w'o.

وَأِنَّهُ لِحَقُّ الْيَقِينِ ۝

53. Kwa ũu, taĩ syĩtwa ya Mwĩai waku,
Ula-Mũnene.

فَاسْمِعْ يَا سَمِيعُ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

AL - MA'ARIJ
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Mókúlya akólasya Iólo wa Ósiflo Óla
Ókillfye kóvika.

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

3. Iólo wa alei, Óla vate ona Ómwe Ótonya
kúvetanga.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

4. Nĩ kuma Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩai wa ivĩla nene.

فَمِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

5. Alaĩka na Veva syambataa Kwake
Múthenyanĩ Ómwe Óla Óasa waw'ó
nũndú Ómwe na myaka ngili mĩongo
ĩtano.

تَعْرُجُ الْمَلَكُوتِ وَالزُّوْحِ إِنِّي فِي يَوْمِ كَانَ

مُقَدَّارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

6. Kwa Óu Íthwa na Ómĩsyo na Ómĩsyo
wa kwendeesya.

فَأَصْبَحَ صَبْرًا جَبِينًا

7. Mo mawonaa w'ó wĩ vaasa múno,

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَيُوتًا

8. Indĩ Ithyĩ túwonaa kwĩthwa wĩ
vakuvĩ.

وَوَرْنَهُ قَرِيْبًا

9. Múthenya Óla Ítu yĩkekala ta Ívulú
ÍtheÓkye.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ

10. Na íĩma ikeethwa iilyĩ ta mavuti ma
w'ia wa Ílondu,

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْفِ

11. Na mũnyanya ndakakúlya Óvoo wa
mũnyanyae.

وَلَا يَسْتَلُ حَيْبَمٌ حَيْبَمًا

12. Mo makaiwa menene múndú na Óla
Óngĩ, na Óla múvĩtany'a akenda
kwĩyovosya we-mwene kuma Ósilĩlonĩ

بِأَصْبَحَ وَنَهْمٌ يَوْمَ النَّجْمِ لَوْ يَفْقَهُ مِنْ عِلَابٍ

يَوْمَ يَبْيَضُ بَيِّنُهُ

wa mŭthenya ūsu kwa *kumya* syana syake,

13.Na mŭka wake na mwanaa nyinyia wake,

وَصَاحِبَتَهُ وَأَخِيهِ ۝

14.Na andŭ ma ndŭŭ sya mŭkaufi ma nyŭmba yake ala mamŭnengete ūtŭo.

وَقَوْلِيَةِ ابْنِ تَوْبَةَ ۝

15.Na *kumya asu onthe* ala me tŭlŭ wa nthi, nongi nŭtonya kwiyovosya we-mwene tŭ.

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْفِخُهُ ۝

16.Indi aiee! Vate nzika, ni ūmŭfi wa Mwaki,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۝

17.Uisuvŭanga kifkonde kya mwfi *ona* kuvika maleenyŭfi *ma mwfi*.

تَزَاةٌ لِلشَّوَى ۝

18.W'o ūkamwifa we ūla waalyŭkile na kŭsyoka ifina

تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى ۝

19.Na woombanisye *ŭthw'ii* na awia.

وَجَمَعَ فَأَوْعَى ۝

20.Niw'o, mŭndŭ asyafitwe ate mŭmfi sya na e kifw'fu.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ۝

21.Yifa ūthŭku wamŭkiita we, ausŭftwe ni ifo,

إِذْ أَمَنَّهُ الشَّرْجُودُ عَا ۝

22.Indi yifa ūseo wamŭvalŭkifa, we niwfkathifaa.

وَإِذْ أَمَنَّهُ الْخَيْرُ مَوْعَا ۝

23.Indi ti asu ala mavoyaa.

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۝

24.Asu ala maaafanifasya Mboya syoo,

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۝

25.Na asu ala nthifi wa ūthw'ii woo, ve kiflungu kyaw'o kifskife.

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ۝

26. Kwöondü wa müvoyi na kyonze kîla
kîtavoyaa.

لِلْكَائِبِ وَالْمَحْرُورِ ۞

27. Na asu ala metîkîlaa Mûthenya wa
Ütwio kana nî wa w'ö,

وَالَّذِينَ يُصَلُّونَ يَوْمَ الدِّينِ ۞

28. Na asu ala mena wia wa Üsilflo wa
Mwîai woo----

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُتَّقُونَ ۞

29. Nîw'ö Üsilflo wa Mwîai woo
ndwathökîlka.

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا يُومِنُونَ ۞

30. Na asu ala masÜvîaa mothei moo---

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ نَضُّونَ ۞

31. Ateo kwa iveti syoo na kwa ala moko
moo ma aÜme mamaÜngamîe; ow'ö asu
ti ma kÜtÜlwa mÜfî;

إِلَّا عَلَىٰ أَرْجُلِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
غَيْرُ مَلُومِينَ ۞

32. Indî asu ala mamanthaa kÜvîtÜka vau,
aa nîmo eki-ma-naî.

فَمَنْ ابْتغى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۞

33. Na asu ala masyafasya mawîvîto
moo na motianîo moo.

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ ۞

34. Na asu ala alÜngalu mokÜsîñî moo.

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۞

35. Na asu ala maÜngamîaa Mboya syoo.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۞

36. Aa makeethwa nthîñî wa MîÜnda me
atafîku.

بِمَنْ أُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ ۞

LUKU 2

37. Indî ala matetîkîlaa mena kyaÜ, ÜndÜ
mo mokaa kwaku mekalaatîte,

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْتَبِينَ ۞

38. Kuma ngalî ya kw'oko kwa aÜme
kwaku na kuma ngalî ya kw'oko kwa
aka, me nguthu syîna kîvathÜkany'o?

عَنِ الشِّمَالِ غَيْرِينَ ۞

39. Kŵla mŵndŵ katŵ woo ekwatasya kŵlika nthŵnŵ wa Mŵŵnda wa Utanu?

أَيُّطَمَعُ كُلُّ أَمْرِيٍّ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۝

40. Tiw'o! Ithyl nŵtŵmombŵte mo na kŵla mo makŵsŵ.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۝

41. Indŵ aiee, Nyie nŵvŵta na Mwŵai wa maumŵlonŵ na mothŵlonŵ, kana Ithyl, twŵna ŵtonyi-----

فَلَا أَسْمُرُ بِرَبِّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَائِدُونَ ۝

42. Kŵmaete angŵ aseŵ kwŵmo vandŵ voo, na Ithyl tŵitonya kŵsiŵŵwa nthŵnŵ wa mawalany'o Maitŵ.

عَلَىٰ أَنْ يُبَدَّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ۝

43. Kwa ŵu, ekanai namo maendee na ngewa yoo nthŵku na mathaŵke kŵvika makomane na ŵla mŵthenya woo mo mathawa.

فَذَرَّهُمْ يُخَوِّضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِينَ يُوعَدُونَ ۝

44. Mŵthenya ŵla mo makauma mbŵanŵ syoo ta mekalaatŵte melekele ieleelonŵ syoo.

يَوْمَ يُخْرَجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانْتُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ ۝

45. Metho moo makumanŵe na nthŵ; na mo makavw'ŵkwa nŵ nthoni. Usu nŵ mŵthenya ŵla mo mathiwe.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ۝

سُورَةُ نُوحٍ مَكِّيَّةٌ

NUH

(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2. Ithyf nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, *akyasya*, 'Makaanya'e andũ maku mbee wa ũsilũlo wĩ woo ũtanamavikfa.'

3. We aisye, 'Inyw'I andũ makwa, vate nzika, Nyie nĩ MŌkaanany'a mumĩlu kwenyu,

4. Nĩkana mũmũthũkũme Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmũkfa We na mũimbĩw'a Nyie.

5. We akamũekea inyw'I naĩ syenyu na kũmũnenge inyw'I ĩvinda, kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ftwe. Nĩw'o, ĩvinda yĩla yĩtw'ftwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩitonya kũtũngwa ĩtina ĩla yo yavika. Takethwa inyw'I nĩmwamanyie tũ!'

6. We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie nĩnĩmetĩte andũ makwa ũtukũ na mũthenya,

7. 'Indĩ kũmeta *mo* kwakwa kũtumĩte mo makfa makauma *kwakwa* ĩyaa mũno vyũ.

8. 'Na kĩla ĩvinda nyie nametie mo nĩkana We ũtonye kũmaekea mo, mo meekĩe syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo. na meelingĩlile ngũa syoo na maendea nthĩnĩ wa ũthũku woo, na meethwa na ũng'endu mũvĩtũku.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرَ

مَلِكِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝ وَيُوحِزُّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسْتَعْتَبٍ ۝ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْلَئِنَّكُمْ

تَعْلَمُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَرَأَيْتُ كَلِمَاتٍ دَعَوْتُهُمْ لِيَنْفِرُوا فِيهَا مَبْعُوثًا فِيهَا مَأْوَاهُمْ ۝ وَإِنِّي أَدْعُوهُمْ وَاسْتَخَشِنْتُ فِيهَا أُنثَىٰ بِهِنَّ وَأَعْتَدُ لَهُنَّ غَلِيظَ عَذَابٍ ۝

سَتَكْبَارًا ۝

9. 'Indĩ Nyie nĩnamathokisye mo nzĩani Yaku ũtheinĩ.

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

10.'Na Nyie ninamatavisye mo ũvoo mbee wa andũ, na *ota Du* nĩnaneenie namo kĩmbithĩnĩ.

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝

11.'Na Nyie naisye, 'Manthai ũekeo wa Mwĩai wenyu; nũndũ We nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyuũ.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝

12.'We akamũtheesya inyw'ĩ mbua kwa wingĩ.

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝

13.'Na We akamwĩkĩfa vinya inyw'ĩ na ũthw'ii na syana, na akamũnenga inyw'ĩ mĩũnda na We akamũnenge inyw'ĩ mbũsĩ.

وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَيْنٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّةٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

14.Mwĩna kĩ inyw'ĩ ũndũ mũteũweta ndaĩa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

15.'Na kwa ũla w'o We nũmũmbĩte inyw'ĩ nthĩnĩ wa syĩkalo.

وَقَدْ خَلَقْنَا أَطْوَارًا ۝

16.'Inyw'ĩ nomwaasisya ũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmbĩte matu mũonza ngoi ũũũ wa ngoi?

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۝

17.Na We nĩwĩkĩĩte mwei nthĩnĩ wamo ta kyenĩ, na ayĩtwĩkĩĩthya syua ta taa?

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُجُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ

سِرَاجًا ۝

18.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmũkĩĩĩthye inyw'ĩ ũũũ wa nthĩ' ta kũkĩĩa kwa imea.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝

19.'Indĩ We akamũtũnga inyw'ĩ nthĩnĩ wayo na kũmũete inyw'ĩ kwa nzĩa ya mwanya.

ثُمَّ يُؤْتِيكُمْ فِيهَا مَاءً وَيُغْرِبْكُمْ إِخْرَاجًا ۝

20.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amyumbfite nthĩ yĩ mbaamu kwoondũ wenyu.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ الْاَرْضَ بِسَاطِحًا

21.'Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũkĩlanĩlya nzĩlanĩ ũa mbaamu.

﴿ يَتَسَلَّلُوا مِنْهَا سُبُلًا يُخَالِفُهَا ﴾

LUKU 2

22.Noa aisye, 'Mwĩai wakwa, mo nĩmaleete kũmbĩw'a nyie, na mamũatĩŕe ũla ũthw'ii wake na syana syake syongelete wanangĩko wake.

قَالَ نُوْحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاَتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالًا وَوَلَدًا اِلَّا خَسَارًا

23.'Namo nĩmaseũvĩtye nzama yĩ vinya.

وَمَكَرُوا مَكْرًا كَبِيرًا

24.'Namo nĩmatavanasya Umwe na ũla Ongĩ, 'Mũikatie ngai syenyu ona vanini. Na mũikatie Waddi kana Suwa, kana Yakuthi kana Yaauku na Nasili.'

وَقَالُوا لَا تَدْرِكُنَّ الْيَمِّنُكُمُ وَلَا تَدْرِكُنَّ وَاذِ لَا سَوَاعَاةَ وَلَا يَمُوتُ وَيَعُوذُ وَنَسْرًا

25.'Namo nĩmamathyoekisyeye aingĩ; ona We ndũkamongelelee alei ateo nthĩnĩ wa ũvĩtyo vyũ!

وَقَدْ اَضَلُّوا كَثِيْرًا وَّلَا كَرِيْمٍ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا ضَلَالًا

26.Mo nĩmanyw'ĩthiw'e kĩw'ũ nũndũ wa naĩ syoo na matw'ĩkĩthw'a ma kũlika Mwakinĩ. Namo mayaaĩthĩa amatetheesya moo ene mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا حَبِيْبِيْنِهِمْ اَعْرِضُوْا فَاَدْخَلُوْا نَارًا فَلَمْ يَخْرُجُوْا لَهَا مِنْ دُوْرِ الْاَلْحَارِ

27.Na Noa aisye, 'Mwĩai wakwa ndũkamũtie ona Umwe wa alei ta ekali ma ũũũ wa nthĩ;

وَقَالَ نُوْحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ وَاِيَّاهُمْ

28.'Nũndũ, ethwa We nũũmaeka mo, makamathyoekya ũũ athũkũmi Maku na maikasyaa andũ aseoo ateo mwene naĩ na mũlei.

اِنَّكَ اِنْ تَذَرْنِيْمْ يَخْلُوْا عِبَادًا لَّكَ وَّلَا يَلِدُوْا اِلَّا فٰجِرًا كٰفِرًا

29.Mwĩai wakwa:Ndekee nai nyie na atu mia makwa, na kila mundu walikile nyum bani yakwa e mwikaloni wa kwitikila,na e tikili na etikili aume na etikili ma aka;ateo Ndukamaingivisye alei ateo mawanangĩko!

رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَاَلُوْا اِلَيْ وَاَمِنُ وَاَدْخُلُ الْبَلٰغَةَ مَوْتًا وَاَلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا تٰبٰرًا ﴿

سُورَةُ الْجِنِّ مَكِّيَّةٌ

(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Asya, 'Nĩkũvuanĩtw'e kwakwa kana nguthu ya Mayini nĩyeethukĩĩsye, namo maasya, 'Kwa ũla w'o, ithyĩ nĩtũmĩw'ite Kulani ĩla nĩ ya kũseng'ya,

قُلْ أَدْعُوا إِلَىٰ أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ لَهَا الْأَنْبِيَاءُ فَقَالُوا لَا نَسْمَعُ لَكَ إِنَّا عِبَادُ اللَّهِ

3.'Yo itongoasya nzĩanĩ ĩla ya w'o; kwa ũu ithyĩ nĩtũmĩftkĩĩfte, na ithyĩ tũikamwĩanany'a ũmwe ona wĩva na Mwĩai waitũ.

يَهْدِي إِلَىٰ الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا

4.'Na ithyĩ nĩwĩĩkĩĩlaa kana ũtonyi wa Mwĩai waitũ wĩ ĩũũ mũno. We ndeyoseete mũka kana mwana We-Mwene.

وَأَنَّهُ تَعَلَّىٰ جَدًّا رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

5.'Na nĩ w'o ala atumanu katĩ waitũ nĩmakothaa kũneena ũvũngũ mũvũtũku ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّهُ كَانَ يَفْقَهُ لَيْكُتًا عَلَىٰ اللَّهِ سَطَطًا

6.Na ithyĩ twasũanĩaa kana andũ na Mayini maitonya kũneena ũvũngũ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona ĩndĩĩ.

وَأَنَّا كُنَّا أَنْ لَنْ نَقُولَ الْإِنْسَ وَالْجِنَّ عَلَىٰ اللَّهِ كَذِبًا

7.'Na mũno andũ amwe katĩ wa ala angĩ makothaa kũmantha ũsũvũo wa andũ amwe kuma katĩ wa Mayini, na ũu mo nĩmamongelele ũng'endu ala maĩ ma mbee;

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالِ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا

8.Na mũno mo masũanĩe, otondũ inyw'ĩ mũsũanĩaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakokĩlya Mũũmwa ona ũmwe ona ĩndĩĩ

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

9. Na ithyĩ n̄twamanthie *kwenda* k̄uvika
Itunĩ, Indĩ tweethie yusũte asũvĩ me
vinya na ndata ila iathanaa.

وَأَنَا لَسْنَا نَسَاءٌ فَوَجَدْنَاهَا مُرْتَضَةً حَرَسًا
سَدِيدًا وَشُهَيْبًا ۝

10. Na ithyĩ twakothaa kwĩkala ivĩlanĩ
imwe syayo kwĩthukĩsya. Indĩ ūla ona

وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمَعِ
إِنَّمَا يَحْدِثُ لَهُ شَهَابًا مَرصَدًا ۝

wĩva wĩthukĩsya yu, ethĩaa ndata ila
iathanaa imũmandĩkĩe we.

11. Na ithyĩ tũyĩsĩ kana Othũku nũtw'ĩtwe
kwa asu ala me Iũũ wa nthĩ kana ethwa
Mwĩai woo nũtw'ĩte *kĩndũ* kĩseo kwoo.

وَأَنَا لَا نَدْبِرُ شَيْئًا أُرِيدُ مِنْ فِى الْأَرْضِ لَأَرْوِي
بِهِمْ مِنْهُمْ رَشَدًا ۝

12. 'Na amwe maitũ ithyĩ nĩ alũngalu na
amwe maitũ nĩ athyoeku; na ithyĩ twĩ
nguthu syĩna mawoni me kĩvathukany'o.

وَأَمَّا مَنَا الضَّالُّونَ وَمَنَا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرِيقًا
وَقَدًّا ۝

13. Na ithyĩ n̄twĩsĩ kana tũitonya
kũthokoany'a *walany'o wa* Ngai Mwene
Vinya W'onthe Iũũ wa nthĩ, ona ithyĩ
tũitonya kũkĩa kuma vala We ūĩ.

وَأَمَّا فَلَنَلْبَثُنَّ أَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِى الْأَرْضِ وَلَنْ نُجِزُوهُ
هَرَبًا ۝

14. Na yĩla ithyĩ tweew'ie *wĩlano* wa
ũtongoi, ithyĩ n̄twawĩtkĩlile. Na we ūla
ũmwĩtkĩlila Mwĩai wake ndena w'ia wa
wasyo kana ūla ūte-ũlũngalu.

وَأَمَّا لَنَا سَبْعُ مِثْقَالَيْ هَدْيٍ أَمْثَلُهُ مَنْ يُولُودُ
بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ۝

15. 'Na amwe maitũ n̄mamwĩnyivĩsya
Ngai na amwe maitũ n̄mathũkĩte kuma
nzĩlanĩ ila ya w'o. Na asu ala
menyivasya kwa *Ngai*—aa nĩmo ala
mamanthaa nzĩla ila ya w'o.

وَأَمَّا مَنَا الضَّالُّونَ وَمَنَا الْقَاطِنُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ
فَأُولَئِكَ نَعُودُ وَإِنَّا لَنُرِيدُهُمْ قَاتِلِينَ ۝

16. Na ta kwa asu ala *melelũkaa kuma*
nzĩlanĩ ila ya w'o, mo nĩmo ngũ sya
Ngiena.

وَأَمَّا الْقَاطِنُونَ فَمَا كَانُوا لِيَجْهَنَّمَ حَطَبًا ۝

17. Na ethwa mo makekala nzĩlanĩ ila ya
w'o, ithyĩ vate nzika, tũkamanenge mo
kĩw'ũ kingĩ kya kũnyw'a,

وَأَنْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ حَمَاءً
فَدَقًّا ۝

18.Nĩkana Ithiyĩ. tũtonye kũmatata mo nakyo. Na ūla ona wĩwa ūalyũkaa kuma ūlilikany'onĩ wa Mwĩai wake---We akamũluuta we nthĩnĩ wa Ūsilĩlo mwai mũno.

لَتَقْتَبِهِنَّ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْ
عَذَابًا صَعَدًا ۝

19.Na kũndũ kw'onthe kwa ūthaithi nĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, ndũkamwĩkaĩle Ūngĩ ona wĩwa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّ السَّجْدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

20.Na yĩla Mũthũkũmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūŪngamaa aimũvoya We, mo nĩmamũmbanĩaa we, ovakuvĩ kũmũthitya.

وَأَنَّهُ لَنَتَّاقِمُ عِبَادَ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادِبًا يُكْفِرُونَ
۝ عَلَيْهِ يَبْئَاتُ ۝

LUKU 2

21.Asya. 'Nye nĩvoyaa kwa Mwĩai wakwa tũ, na Nye ndimwĩananasya ona ūmwe Nake.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝

22.Asya, 'Nye ndina ūtonyi wa kũmwĩka inyw'T naĩ kana ūseo.'

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ صِرًا وَلَا رَشْدًا ۝

23.Asya, 'Vate nzika, vai ūtonya kũnzũvĩana na ūsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana ngona vandũ va kũmwĩvitha We.

قُلْ إِنِّي لَنْ يُغَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مُلْتَمَدًا ۝

24.Utonyi wakwa no kũvikya ūvuanyo tũ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na motũmane make.' Na kwa asu ala maleaa kũmwĩw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ve Mwaki wa Ngiena, vala mo makekala ūvinda ūasa, ūasa mũno.

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝

25.Mo makaendee na kũlea kwĩĩkĩla kũvika mone kĩla mo mathĩtwe, na omĩtũkĩ mo makamanya nũũ ūla

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْتَعْجِلُونَ مِنَ
أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ۝

mUtetheesya mwonzu mŪno na wīna
Ūtalo mŪvŪthŪ wa andŪ.

26. Asya, Nyie ndyīsf kana kīla inyw'ī
mwathītwe kī vakuvī kana Mwīai
wakwa akīle īvinda yī vaasa.

قُلْ إِنْ أَدْرِيٓ أَقْرَبُ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّيٓ أَمَدًا ۝

27. We. ^{مُؤْمِنِينَ} MŪmanyi wa maŪndŪ ala
matonekaa; na We ndamŪnengae ona
Ūmwe Ūnene ŪŪŪ wa Ūsumbīki Wake wa
maŪndŪ ala matonekaa.

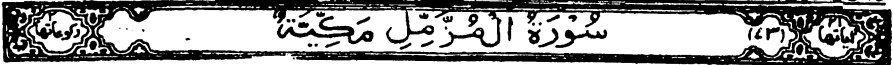
عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ۝

28. Ateo we Ūla We ŪmŪnyuvaa ta
MŪtŪmwa Wake. Na mbee wake we na
ītina wake we vangangaa alafka ta
asŪvī.

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَيَمْنِ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝

29. Nīkana We atonye kŪmānya kana mo
AtŪmwa Make nīmavikītye MotŪmane
ma Mwīai woo. Na We aithyŪŪŪkīte
syonthe ila mo mena syo na We nīw'iaa
Ūtalo wa syīndŪ syonthe.

لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَهُمْ وَاحْتَاطَ بِمَا
فِي لَدُنِّيهِمْ وَأَخْفَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

AL - MUZZAMMIL
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nř ūlau, Us0ftwe
nř tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We ūla wřlingřte *we-mwene* na
křtonyeo křasa.

يَا أَيُّهَا الْمُرْتَمِلُ ۝

3. Ungama *nthřnř* wa *Mboya* ūtukŭ ateo
křlungu křnini kya w'o-----

قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

4. Nyunzu ya w'o, kana ūnyivangye
mbee wa ūu.

نُضْفَةٌ أَوْ آفُقَصٌ مِنْهُ وَلَيْلًا ۝

5. Kana wongelange vanini mbee wa
ūu—na mřsome Kulani kavola na kwa
kūsūanř. ¹ *

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَزَقِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ۝

6. Nřw'o, Ithyř twřkw'illřla we Ndeto
ngito.

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا تَقِينًا ۝

7. Nřw'o kūkřla ūtukŭ nř nzřa ya vata
mūno vyū kwa kūkřlya thayū vinya na
nřkwřkaa ūndū mūnene mūno řūlū wa
ndeto sya *mboya*.

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ مِنْ أَشَدِّ وَطْأًا وَأَتَوْمٌ قَلِيلًا ۝

8. We ow'o, mūthenya nřwřthřfawa
maūndū maingř mūno maatřanř.

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ۝

¹ *Ndeto 'Thiyabaka' nřtonya kūweta ngoo řndř řkanenwa ta nthimo. řndř thřna nřkana ndeto 'thiyab' yaasya ngūa kana itonyeo. Kwa ūu, ikawetwa ta nthimo ūalyūlo ndūtw'řka ngoo. Vangř nřvatonya kwřthwa 'Thiyabaka' nthřnř wa ūneeni ūū nřtonya kūneena řūlū wa aatřř ma Mūtūmwa *s.a.w* na ala angř me vakuvř nake we. ūalyūlo ūū wřmūnenge mūsomi ūnyuvi mūnene wa w'o.

9. Kwa Ōu, lilikana syŵtwa ya Mwŵai waku, na ŀnengane *we mwene* Kwake na Ōthaithi musŌu.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ①

10. We *nŵ* Mwŵai wa Umŵlonŵ na Uthŵŵlonŵ; vai Ngai ateo We; kwa Ōu, mwose We ta MŪsŪvŵi waku.

رَبِّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ
وَكَيْلًا ①

11. Na ūmŵŵsya maŪndŪ onthe ala mo maneena; na taanŵsya namo na mwŵkalo mwaŵŵu.

وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ①

12. Na ndekanŵye Nyie Nŵnyioka na asu ala maleaa *Ūla w'o*, mena maŪndŪ mavŵthŪ na syŵndŪ; na manenge mo ŵvinda ŵnini.

وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَوْلَاهُمْ وَلِيًّا ①

13. Vate nzika, vamwe NaitŪ ve. mbŵngŪ ngito na Mwaki *wŵwoo*.

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ①

14. Na kyaŪya kŵla kŵtaa na ūsilŵlo wŵ woo----

وَطَعَامًا ذَا عَصَا وَعَدَابًا لِلْإِنْسَانِ ①

15. MŪthenya Ūla nthŵ na iŵma ikathingitha, na iŵma ikeethwa iilyŵ ta ivumbu iŪng'uthalangwa.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ
كَغَيْبًا مَّهِينًا ①

16. Nŵw'o, Ithyŵ nŵtŪmŪtŪmŵe inyw'ŵ MŪtŪmwa, Ūla nŵ ngŪsŵ ŵŵŵ wenyu, otondŪ Ithyŵ twamŪtŪmie MŪtŪmwa kwa Valao.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ خَشْيَةً
أَنْزَلْنَا إِلَىٰ ذُرِّيَّتِكَ رَسُولًا ①

17. Indŵ Valao nŵwaleile kŪmwŵw'a MŪtŪmwa, kwa Ūu, Ithyŵ nŵtwamŪkwatie we na ŵkwata ŵthŪku.

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْدًا وَبَيْلًا ①

18. Inyw'ŵ Indŵ, ethwa inyw'ŵ nŵmŪŵlea kwŵŵkŵla, mŪkeesŵŵa ata inyw'ŵ ene ŵŵŵ wa mŪthenya Ūla ūkaalyŪla nzw'ŵŵ sya syana kwŵthwa mbuŵ?

كَيْفَ سَفَقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْيَوْمَ لَنَا
شَيْبَانًا ①

19. *Mūthenyanī ūsu ūtu yīkaatūanīw'a*
kafī na ūtianīo Wake ūkeanīw'a.

إِنَّ السَّاعَةَ مُنْقَطِعَةٌ بِهَا كَانَتْ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝

20. Uu vate nzika nī ūlilikany'o. Kwa ūu, mūeke we ūla ūnūkwenda, akwate nzīa ya kwa Mwīai wake.

وَإِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ مِّنْ قَدَمِ إِعْتَدِلَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

LUKU 2

21. Vate nzika, Mwīai waku nīwīsī kana we nīūngamaa ūivoya kwa ilungu īfī kafī wa ūtatū sya ūtukū na *na mavinda angī nyunzu kana kīlungu kya katatū kyaw'o*, na ota ūu nguthu ya asu ala we wīnamo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtalīlāa kīthimo kya ūtukū na mūthenya. We nīwīsī kana inyw'ī mūitonya kūsūvīa kīthimo kya w'o, kwa ūu We nūmwēlekele inyw'ī na tei. Somai īndī, Kulani mūno vala ve ūvūthū *kwenyu*. We nīwīsī kana amwe kafī wenyu nīmatonya kwīthwa me awau na angī ala matonya kūkita nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīfanda kīseo. Na ūseo ona wīva ūla inyw'ī mūūtongosya mbee wenyu kwoondū wa mathayū menyū, mūkawīthīa w'o vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe wī mūseo mbee na mūnenange nthīnī wa ūtuvi. Na manthai ūekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي اللَّيْلِ
وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ
وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَن لَّنْ نَحْنُ نَحْنُ
فَتَأْتِيكَ فَتَاقِرُ مَا يُشْرِكُ مِنَ الْفَرَانِ
عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُمْ مَّرْضَعٌ وَأَخْرُونَ يُضَرِّبُونَ
فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَأَخْرُونَ
يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرُؤْ مَا تَشْرَهُ
أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاقْرُؤُوا اللَّهَ قُرْآنًا
حَسَنًا وَمَا تَقْرَأُوا مِنْهُ لَن يُخْرِجَكُمْ مِنَ جَنَّاتٍ تَجْرِدُونَ
عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا

إِنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

AL – MUDDATHHIR

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nf Ūlau, Usũftwe
nf tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ame we wfw'fkfite *we-mwene na*
kftonyeo kyaku.

يَا أَيُّهَا الْمَدْيُونُ

3. Ukflla na kaanany'a.

قُمْ فَأَنْذِرْ

4. Na mũtafe MwƵai waku.

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

5. Na thesya kftonyeo kyaku,¹*

وَيُنَبِّئُكَ فَطَهِّرْ

6. Na fƵathane na kũlea kwfthesya,

وَالرَّجْزَ فَاهْجُرْ

7. Na ndũkanengane manee ūimantha
kũt Ūngfwa angf maingf,

وَلَا تَمُنْ بِتَسْكَرُورٍ

8. Na kwoondũ wa MwƵai waku we fƵkala
wfyũmfƵsye.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

9. Na yflla soo ūkavuvwa,

فَإِذَا نَعَرَ فِي النِّتَاقُورِ

10. Mũthenya ūsu ūkeethwa mũthenya
wa ūnyamao mũnene.

فَذَلِكَ يَوْمٌ مِّمَّا يَوْمُ عَسِيرٍ

¹ Ndeto fno 'thiyabaka' nftonya kwasya ngoo ateo
yosetwe tũ ta mwfll wa ūneeni. Indf thfna nf kana
ndeto 'thiyabu' yaasya ngũa kana itonyeo. Kwa
ũu mũndũ akamyosa na mwfll ūneeni indf ngoo
tiw'o ūalyũlo ūla ūkwendeka. NfƵũtonyeka kana
nokwifhwa thiyabaka nthfll wa ngewa fno nftonya
kũweta atindany'a ma Mũtũmwa Mũtheu mũno
wifhwe fũũ wake na ala angf me vakuvf nake. Uu
ũalyũlo ūũ ūngf nf wa kũmũtonyethya mũsomi
ũnyuvi mũthanthau wa ūalyũlo.

11. Na kwa alei Okeethwa kInd0 kIte
kIv0th0.

عَلَى الْكُفْرَيْنِ عَيْرَ يَسِيرِينَ ۝

12. NdekanIlye Nyie na 0la noombie
eweka,

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ۝

13. Na IndI nyie nInam0nengie we
0thw'ii mwingI.

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ۝

14. Na syana sya ivIsI ikIcala mbee wake.

وَبَيْنَ شُهُودًا ۝

15. Na Nyie nInase0visise syInd0 syonthe
ila sya vata kwoondU wake.

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ۝

16. IndI we nIwendaa nIm0nenge
nyingangI.

ثُمَّ يَطَّعُ أَنْ أَنْزِيدَ ۝

17. Vate nzika, 0u tiw'o! N0nd0 We aI
m0maitha wa Syama Siit0.

وَلَا إِنَّهُ كَانَ لِإِيْتِنَا عَنِيدًا ۝

18. Nyie omIt0kI ngeekIa thIna m0nene
I0I0 wake.

سَأَرْهِفُهُ صَعُودًا ۝

19. We! we nIwoonie na nIwatalile!

إِنَّهُ فَكَّرْ وَقَدَّرَ ۝

20. WanangIko n0m0kwate we! Und0 we
watalile!

فَقَتَلَ كَيْفَ قَالَ ۝

21. WanangIko n0m0kwate we IngI,
0nd0 we watalile!

ثُمَّ قَتَلَ كَيْفَ قَالَ ۝

22. Na IndI we nIwasyaaisye,

ثُمَّ نَظَرُ ۝

23. Na IndI we nIwang'uthie 0thy0 wake
na nIwatukie nI 0thatu.

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ۝

24. Na IndI we nIwaaly0kile na aI
mwIkathIi,

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ۝

25. Na aisye, 'KI ti kInd0 IndI nI 0oi
0tianIwe;

فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ ۝

26. 'Kfĩ ti křndũ Indĩ nĩ ndeto ya mũndũ.'

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلَ الْبَشَرِ

27. O mřtũkĩ Nye ngamwřkya we nthĩnĩ wa 'Sakali'.

سَأَلِيهِ سَفَرًا

28. Na nĩ kyaũ křtonya kũtuma we Őmánya 'Sakali' nĩ kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَفَرًا

29. W'o ndwĩa na Őtiaa vathei.

لَا تُبَيِّنُ وَلَا نَدْرَهُ

30. W'o Ősuuvũaa křkonde.

لَوَاحَةٌ لِّلْبَشَرِ

31. IŐIŐ waw'o ve alařka řkũmi na kenda.

عَلَيْهَا تِسْعَةٌ عَشْرًا

32. Na vai ateo alařka ala ithyř tũmatw'řkřthřye asŐvř ma Mwaki Ősu. Na Ithyř tũyaaia ũtalo woo ateo ta řtatwa kwa asu ala matetřkřlaa, nřkana asu ala manengetwe Ivuku matonye kũkwata ũw'o, na asu ala metřkřlaa matonye kwongeleka nthĩnĩ wa mũřkřřo, na asu ala manengetwe Ivuku oũndũ ũmwe na etřkřři maikatonye kwřthwa na nzika kana asu ala mena ũwau ngoonř syoo na alei matonye kwasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda kwasya ata na wonany'o ũŐ?' Uu nřw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtw'řřaa wa kwaa ũla We wendaa na kũmũtongoesya ũla We wendaa. Na Vai wřřř nguthu sya ita sya Mwřlai waku ateo We. Na křř ti křndũ Indĩ nĩ ũlilikany'o kwa mũndũ.

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا لِكَيْ يُعَذِّبُوا مَن جَعَلْنَا
عَذَابَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ وَيُؤَدِّدَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا وَرَثَاتُ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِقَوْلِ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا يَرَى إِلَّا

بِعِزِّ ذِكْرِي لِّلْبَشَرِ

LUKU 2

33. Tiw'o, nřřvřta na mwei,

كَلَّا وَالْقَمَرِ

34. Na ũtukũ yřřa ũũkya.

وَالنَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ

35. Na masangya kũitheatheana.

وَالضَّبْعِ إِذَا أَسْفَرَ

36.N'w'o, kyo nĩ kĩmwe wa kĩla *kyeva*
kĩnene mũno vyũ.

إِنَّمَا لِإِخْدَى الْكِبْرِ

37.Ukaany'o kwa mũndũ.

نَذِيرًا لِلْبَشْرِ

38.Kwake katĩ wenyu ũla wendaa kũthi
na mbee kana kũtiwa ĩtina.

بِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

39.Kĩla thayũ nĩwovan'w'e na maũndũ
ala wĩkĩte;

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ

40.Ateo asu ala me kw'okonĩ kwa aũme.

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ

41.*Mo makeethwa* nthĩnĩ wa Mĩũnda
maikũlany'a mũndũ na ũla ũngĩ.

فِي جَنَّتٍ شَيْئًا لَّوْنٌ

42.Īũũ wa ala avĩtany'a.

عَنِ الْعَجْرَيْنِ

43.Nĩ kyaũ kĩmũetete inyw'ĩ nthĩnĩ wa
'Sakali'?

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ

44.Namo makasũngĩa, 'Ithyĩ tũyaĩ katĩ
wa asu ala malũmasya Mboya,

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

45.'Ona ithyĩ tũyaaĩthya गया.

وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْيَتَامَى

46.Na ithyĩ nĩtweelikilye ngewanĩ
itetĩkĩĩka vamwe na asu ala maĩ nthĩnĩ
wasyo.

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ

47.'Na Ithyĩ nĩtwaũleile Mũthenya wa
Utw'io,

وَكُنَّا كَاذِبِينَ

48.'Kũvika yĩla kĩkw'ũ kyaatũkwatie
ithyĩ.'

حَتَّىٰ آتَيْنَا آلَ قَيْحَانَ

49.Kwa ũu, ũvoyanĩ wa avoyanĩ
ndũkamauna mo.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شِقَاةُ النَّفْسِينَ

50.Yu mo mena kĩ ũndũ mo mekũalyũka
na kũtia ũla ũtao,

فَمَا لَهُمْ مِنَ الذِّكْرِ مَعْرُوفِينَ

51. Ota mang'oi mateelemetw'e

كَا لَمْ حَمْرٌ فَسْتَفْرِوْا ۝

52. Makl'ite m'onyamb0?

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ۝

53. Aiee, k'la m'und0 kaf' wamo endaa kw'ithwa na mathang0 mav0e ma 0vuany'o 0la we 0nengetwe.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ اَنْ يُؤْتِيَ صُحُفًا

مُنْتَرَةً ۝

54. Tiw'o! n'w'o, mo maiy'k'laa Itu.

لَا بَلْ لَا يَمَانُونَ الْاٰخِرَةَ ۝

55. Tiw'o! n'w'o, 00 n' 0tao.

كَلَّا اِنَّهُ تَذَكَّرٌ ۝

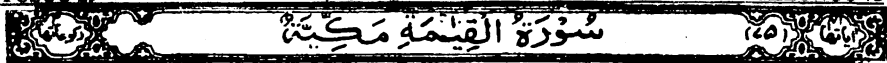
56. M'0eke we Ind', 0la 0n'0kwenda a0lilikane.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرَهُ ۝

57. Namo maika0lilikana ateo Ngai enda 0u. We eweka n' We waf'itwe n' k'0k'fwa na We eweka n' We waf'ite k'0keka.

وَمَا يَذْكُرُونَ اِلَّا اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ هُوَ اَهْلُ التَّوْبٰى

۝ وَاَهْلُ التَّغْوْرِ ۝

AL - KIYAAMAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ űlau, Usũftwe
nĩ tei. إِنسِرَالِلْوَالِدَيْنِ إِرْحَامًا ۝
2. Aiee, Nyie nĩlvĩta na Mũthenya wa
Uthayũkyo. لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝
3. Na Nyie nĩfta thayũ űla wĩtũlaa mũtĩ
kaingĩ ta ngũsĩ. وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝
4. Mũndũ asũanfaa kana Ithyl
tũikombany'a mavĩndĩ make? يَتَسَبَّبُ الْإِنْسَانُ الْكَنُ تَجْمَعُ عِظَامُهُ ۝
5. Ii, Ithyl twĩna űtonyi wa kũmũtũnga
ona kũvika mĩthya ya syaa. بَلَىٰ قَدَرِينَ عَلَىٰ أَن تُسَوَّىٰ بَنَانُهُ ۝
6. Indĩ mũndũ nĩwendaa kũendeea na
kwĩka naĩ űndũ we űendete. بَلَىٰ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ۝
7. We akũlasya, 'Mũthenya wa
Uthayũkyo űkeethwa mbindu, يَسْتَلْ أَيَّانَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝
8. Ytla itho yľkekĩwa mbindu, وَإِذَا بَرَأَ الْبَصَرُ ۝
9. Na mwei űikwatwa, وَحَسَفَ الْقَمَرُ ۝
10. Na syua na mwei iietwe vamwe, وَجَمَعَ النُّجُومُ وَالْقَمَرُ ۝
11. Mũthenya űsu mũndũ akakũlya, 'Va
kũkĩlla nĩva?' يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَتَىٰ الْقَمَرُ ۝
12. Aiee! vai wĩvitho! كَلَّا لَوْ رَدُّهُ ۝
13. Vandũ va kũthũmũa mũthenya űsu
vakeethwa vamwe na Mwĩai waku
eweka. إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝

14. Mūthenya Ūsu mŪndū
akamanyīthyw'a maŪndū ala we
wamatongoisye mbee na ala wamatii
Itina.

يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا كَدَّمَ وَأَخْرَجَ

15. Aiee, mŪndū nīwīyīsi nesa vyū we
mwene.

يَلِي الْإِنْسَانَ عَلَىٰ نَفْسِهِ بِصِغَرِهِ

16. Ona kau we nūetae mawīkwatyo
make.

وَلَوْ أَنفَىٰ مَعًا ذُرِّيَّتَهُ

17. Ndūkathingithye Ūmī waku na
Ūvuany'o Ūū nī kana we Ūtonye
kwīkalaata kŪŪsŪvīa w'o.

لَا تَحْزَنُ بِهِ سَأَلَكَ يَتَعَجَّلُ بِهِ

18. Vate nzika, kŪmbanw'a kwaw'o na
kŪsomwa kwaw'o kwī tŪlŪ Waitū Ithyī.

إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ

19. Kwa Ūu, yīla Ithyī tŪŪsoma w'o,
īndī we atīla kŪsomwa kwaw'o.

فَإِذَا قَرَأَهُ فَأَنبَغِ قُرْآنَهُ

20. Na īndī kŪwŪalyŪla w'o nī tŪlŪ
Waitū.

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ

21. Aiee, īndī inyw'ī mwendaa kīla kī
vakuvī kw'okonī.

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ

22. Na inyw'ī nīmŪyīvŪthasya Itu.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ

23. Mothyū amwe mŪthenya Ūsu
makeethwa me matheu,

وَجِبْرَةُ يَوْمَئِذٍ نَّاسِرَةٌ

24. Masyaīsyē na kīhito kwelekela
Mwīai woo;

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ

25. Na mothyū amwe mŪthenya Ūsu.
makeethwa me matuku,

وَجِبْرَةُ يَوْمَئِذٍ بِأَسْرَةٍ

26. MaisŪanīa kana mbaanga īla ītŪlaa
mŪongo yī vakuvī kŪmavalŪkīla mo.

تَنْظُرُ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا قَارُونَ

27.II, yīla thayū wa mŪndū OnŪŪkw'a
wambataa Ūkavika mŪmeonī,

لَا إِذَا بَلَغَتِ الْمَرْءُ

28.Na kŪikŪlw'a, 'NŪŪ mŪoi wa
kŪmŪtangīla?'

فَقِيلَ مَنْ عَرَّفُوهُ

29.Na we ena w'o kana nī saa wa
kŪtaanīsyā;

وَكُلُّنَا أَهْلُ الْإِسْلَامِ

30.Na mŪthumo Ūing'ŪŪthana na
mŪthumo Ūla Ūngī nī kyalya.

وَالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ

31.Kwa Mwīai waku mŪthenya Ūsu
nīkw'o kŪkaendwa.

بِحُجَّتِهِ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسْأَلَةُ

LUKU 2

32.NŪndū we ndaawītkīla Ūla w'o ona
ndavoyaa Mboya.

فَلَا صَدَقَ وَلَا كَفَرَ

33.Indī we nīwaŪleile Ūla w'o na
awony'a mŪongo;

وَكَيْنَ كَذَّابًا وَقَوْلِي

34.Indī we nīwaendie kwa andū ma
nyūmba yake, atambītye na ngathīo.

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَمْتَلِي

35.'Woo nī waku we! na woo īngī!

أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ

36.Indī woo kwaku we! na woo īngī!

ثُمَّ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ

37.MŪndū asŪanīaa kana we akaekwa
ena Ūthasyo kwanganga?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

38.We ndaī flovoto ya kīw'ū kītweku
kītīku?

أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ نُفُوسًا مِمَّنْ بَنَىٰ

39.Na Indī atw'īka īanga ya nthakame na
īndī amwīkīa Ūmbe na amŪmīnŪkīlya
we.

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ

40.Indĩ We nřwamombie eř, m00me na m0ka.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

41.We Umwe ta Osu, ndena Otonyi wa k0thay00kya akw'0 makethwa thay0?

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ دِينٍ خَيْرٌ

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ

(26)

AL - DAHR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usöftwe nfi Ölau, Usöftwe nfi tei.

2. Vate nzika, nkwavikie İvinda İÖlÖ wa mÖndÖ İla we Ötaf kİndÖ kİweteka.

3. İthyf nİtwamÖmbie mÖndÖ kuma nthİnf wa İlovoto ya manzf İvulene İlla İthyf tÖtuma İylla nthİnf wa matatwa; İndİ İthyf nİtwamÖalyÖlile we atw'İka mÖndÖ wİw'aa na wonaa.

4. İthyf nİtÖmwonetye we Nzİa, aitÖnga mÖvea na ateÖtÖnga mÖvea.

5. Nİw'o, İthyf nİtÖseÜvİtye kwoondÖ wa alei mİnyololo na mang'ang'a ma kİaa na Mwaki wakene.

6. İndİ ala alÖngalu manyusaa kİkombe, kİvulanİtw'e na Kavuli---

7. Mbuluti İla athÖkÖmi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe manyw'İlaa. Mo nİmatumaa İvulutya İvulutya İf vinya.

8. Mo nİmeanİlasya wİvİto woo, na kÖkİa mÖthenya Öla ÖthÖku waw'o Önyafİkİte.

9. Na mo nÖndÖ wa wendo Wake We, maİthasya ngya, ndiwa na mwovwa,

10. Makyasya, 'İthyf tÖmÖİthasya İnyw'İ kwoondÖ wa Ötanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe İÖ İthyf tÖyendaa mÖvea kana İtuvi kuma kwenyu.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

هَلْ أَدْرَأْ عَلَى الْإِنْسَانِ حِیْنَ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ یَكُنْ

شَیْئًا مَّذْکُورًا

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نَفْثٍ أَمْشَاجٍ کَثِیْرٍ

فَجَعَلْنَاهُ سَیِّئًا مُّبِیْنًا

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِیْلَ إِنَّا شَآءْنَا وَإِنَّا کُفْرًا

وَإِنَّا عْتَدْنَا لِلْكَافِرِیْنَ سَلَیْلًا وَّأَفْلاکًا وَسَوِیْرًا

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ یَسْرًا وَیَعْرَبُونَ مِنْ کَآئِبٍ کَانَ وَجْهًا

کَافُورًا

مِیْنًا یَضْرِبُ بِهَا عِبَادُ اللّٰهِ یَفْجَرُونَهَا فِیْهِرًا

یَوْمُونَ بِالنَّذْرِ وَیَعْتَفُونَ یَوْمًا کَانَ شَرًّا

مَسْطُورًا

وَلِیَطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مَشْکُورًا وَبِیْمَانًا

وَأَسْبُورًا

إِنَّا نُنْفِکُکُمْ لِرَجْوِ اللّٰهِ لَا تُرِیدُ مِنْکُمْ جَزَاءً

وَلَا شَکْرًا

11. 'Nfwo, Ithyi nitoikia muthenya wa kyeva na thina kuma kwa Mwifai waitu.

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا غَمُّوْنَا فَتَطْمَئِنُّوا ۝

12. Kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatangila mo kuma kwa Othuku wa muthenya usu, na akamanenge mo Usanzamuku na Utanu.

فَوَقَّهْمُ اللَّهُ سُرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّهْمُ نَصْرًا ۝
وَسُرُورًا ۝

13. Na We akamatuva mo, nundu wa umfiso woo, vamwe na Munda na kionyeo kya lili,

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝

14. Mafe tulu wa mto, namo maikew'a ovyovu mwingi vo kana mbevo mbiingi.

مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يُرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا ۝

15. Ma myuunyi yaw'o tkeethwa vakuv'i tulu woo, na itungo sya matunda ikathengeew'a vakuv'i namo.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلَّتْ أَطْرَافُهَا تُدْرِكُونَ ۝

16. Na mfo ya kofa ya vetha tkathyolokw'a kafi woo, na ikombe sya ioo ota Ou,

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِانِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَلْوَابٍ كَانَتْ
قَوَارِيرًا ۝

17. Kikombe kya kfo kya vetha kila mo makisevisye na umanyi muvitu.

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

18. Na vo mo makanenge kikombe kyaonyw'a kifulanitw'e na tangausi,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَتْ مِنْهَا أَرْزَاقُهُمْ يُزَكَّيْنَهَا ۝

19. Kuma mbulutini yivo yitawa Salisavili.

عَيْنًا فِيهَا تُسْقَى سَلْسَبِيلًا ۝

20. Namu makeeteelwa ni andu ma muka ala matakatumfa. Wamona Okasunfa ni lulu inyaftkitw'e.

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٍ مُتَّكِنُونَ ۝ وَإِذَا رَأَوْهُمُ

حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنثورًا ۝

21. Na we wasisa Okoonaa ve Utanu na Usumbi munene.

وَإِذَا رَأَيْتُ أَهْرَافَهُمْ كَأَنَّهَا كَالْإِبْرَةِ ۝

22. Iŭlŭ woo vakeethwa itonyeo sya lili mŭseo na mŭŭmv. Ikaiifanŭw'a na itanga sya vetha. Na Mwŭlai woo akamanenge mo kŭnyw'a kyaŭnyw'a kŭtheu.

طِيَهُمْ يَتَابُ سُنْدُسِ خُضْرٍ وَإِسْتَبْرَقٍ وَتَلَوْنَا
أَسْوَدَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَمَهُمْ رَبُّهُمْ سَرَابًا طَهُورًا ۝

23. *Namo makatavw'a*, 'Uŭ nŭ mŭthŭnzŭo wenyu, na wŭa wenyu nŭtŭkŭllŭtwe.'

إِن هَذَا كَانَتْ لَكُمُ جَزَاءً وَكَانَ سَعِيرًا فَتَبَيَّنُوا

LUKU 2

24. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭŭvuanŭsye Kulani ilungu-ilungu.

إِنَّا نَحْنُ رَبُّكُمْ وَإِنَّا بِكُمُ الْغَوَّابُونَ ۝

25. Kwa ņu, eteela na ņmŭsyo ņsŭllŭ wa ņtw'io wa Mwŭlai waku, na ndŭkanengane kwa mŭndŭ ona ņmwe kafŭ woo *ņla nŭ mwene naf kana ņte-mŭvea*.

فَأَصْبَحَ رُؤُوسُهُمْ فِيهَا حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝
لَقَدْ كَرَّمْنَا كَلِمَ تَزِيلًا ۝

26. Na lilikana syŭtwa ya Mwŭlai waku kŭfoko na wŭoo.

وَأَذْكُرُوا اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

27. Na tulasya-ndu mbee Wake ņtukŭ, na tafa ņtheu Wake kwa *kŭlungu* klasa *kya ņtukŭ*.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَحَسْبَ يَوْمًا طَوِيلًا ۝

28. Nŭw'o, *andŭ* aa mendaa thayŭ ņŭ wa yu, na maivŭthya mŭthenya mŭmŭ *ņla wŭ mbee woo*.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُجِبُّونَ الْعَاقِلَةَ وَيُدْرُونَ وِرَاءَهُمْ
يَوْمًا طَوِيلًا ۝

29. Ithyŭ nŭtŭmombŭte mo na tŭkawŭkŭfa mŭmbŭlwe woo vinya, na Ithyŭ tŭkenda, nŭtŭtonya kŭmaete andŭ angŭ vandŭ voo mailyŭ tamo.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا
أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ۝

30. Na w'o ņu nŭ Ulilikany'o. Kwa ņu, ņla ona wŭva wendaa, nŭtonya kwosa nzŭa ya kwa Mwŭlai wake.

إِن هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مِثْقَالَ

31. Na inyw'I mOitonya kOendeesya mawendi menyu ateo ylla Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa. N'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe n' Umanyi-W'onthe, MOI.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا

32. We atumaa ūla wendaa alika nthin' wa tei Wake, na We nūseŋvitye Osiflo w' woo kwoondū wa eki ma naI.

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَاللَّيْمِينَ أَهَدَىٰ
فِي الْأَرْضِ عَدُوًّا لِلْيَأْسِ

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ مَكِّيَّةٌ

(44)

AL - MURSALAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵi ŵlau, Usŵtwe
nŵi tei.

2.Nŵiŵita na asu ala matŵmawa kavola,

3.Indŵi mombanasya mŵendo na kŵthi na
mŵtŵkŵi,

4.Na kwa asu ala manyaŵkkaa
mŵnyaŵkŵle wa w'o,

5.Na Indŵi mo maithesya ivathŵkany'o,

6.Na kwa asu ala matwaa KIililikany'a,

7.Makŵnengane mo ene ŵŵŵŵ wa wŵa ŵla
mo manengetwe kana kwa nzŵa ya
kŵkaanany'a,

8.Nŵw'o, maŵndŵi ala inyw'ŵi mwathŵtwe
no kŵvika mekŵke.

9.Kwa ŵu, yŵla ndata ŵkaaw'a kyeni
kyasyo.

10.Na yŵla ŵtu yŵkatŵkanŵla katŵ

11.Na yŵla iŵma ikavalaanw'a,

12.Na yŵla Atŵmwa makathandŵkangw'a
ŵvandanŵi yŵla yŵtw'ŵtwe-----

13.Nŵndŵi nŵi mŵthenya wŵva ŵla w'ŵtwe
kwoondŵi wa maŵndŵi aa?

14.Nŵndŵi wa Mŵthenya wa Utw'io.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا

فَالصُّفَاتِ عَصْفًا

وَالنَّازِلَاتِ نَشْرًا

فَالْمُوقِنَاتِ قُرْآنًا

فَالْمُؤْتِنَاتِ دُورًا

عَلَىٰ أَوْتَادِهَا

إِنَّمَا تَوْعَدُونَ لَوَاقِعًا

فَإِذَا الْتَجُّورُ طَبَسَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّفَتْ

وَإِذَا الرُّسُلُ أُوتِنَتْ

لَا يَمَيُّ يَوْمَئِذٍ

يَوْمِ الْفَضْلِ

15.Na nĩ kyaŭ kĩŕomanyĩthya we
Mŕthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ ۝

16.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'ŕ
mŕthenyanĩ Ősu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

17.Ithyĩ tŕyaamananga andŭ ala maĩ ma
mbee?

أَلَمْ نُعَلِّمِ الْوَالِدِينَ ۝

18.Ithyĩ tŕkatuma ala me ĩtina mamaatĩle
mo.

لَعَلَّ نَفْسُهُمُ الْآخِرِينَ ۝

19.Uu nĩw'ŕ Ithyĩ twĩkanaa na avĩtany'a.

كَذَلِكَ نَفَعَلُ بِالْمُؤْمِنِينَ ۝

20.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ũla w'ŕ
mŕthenya Ősu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

21.Ithyĩ tŕyaamŕmba inyw'ĩ kuma nthĩnĩ
wa twĩlw'ŕ tŕtweku tŕte vala tŕĩ,

أَلَمْ نَخْلُقَكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَهِينٍ ۝

22.Na Ithyĩ twakĩkie kĩw'ŕ kyu vandŭ
valŕmu,

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝

23.Kwa kĩthimo kya ĩvinda yĩtw'e
yĩskĩe?

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ۝

24.Uu nĩw'ŕ Ithyĩ twathimie, na Ithyĩ
nĩtŕthimaa nesa mŕno ata!

فَقَدَرْنَا لَنِعْمَ الْقَدِرُونَ ۝

25.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ũla w'ŕ
mŕthenyanĩ Ősu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَاذِبِينَ ۝

26.Ithyĩ tŕimybĩte nthĩ nĩkana ĩlikae

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ رِيقَاتًا ۝

27.Ala me thayŭ na ala akw'ŕ?

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۝

28.Na Ithyĩ nĩtwaiie ĩlma ndŕŭlu vo, na
nĩtwamŕnengie inyw'ĩ kĩw'ŕ kya
ŕnyw'a kĩ mŕyo.

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شِجَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً
قُرَّاتًا ۝

29. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ asu ala maŭleaa ūla w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

30. 'Yu endai inyw'ĩ mwelekele kĩla inyw'ĩ mwakĩtw'ĩkĩthisye ta ūvŭngŭ,

انْطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝

31. 'Ii, endai mwelekele muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

انْطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝

32. 'Itaetae muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْأَسْبَابِ ۝

33. W'o wĩkasya mŭĩ sya mwaki tŭlŭ ta mbeenge,

إِنَّهَا تَرَىٰ بِشَرِّهَا كَالْقَصْرِ ۝

34. Uilyĩ ta waseŭvĩtw'e na ngamĩle nyingĩ syĩna langi wa Ivuulŭ.

كَأَنَّهُ جِبَلٌ صُفْرٌ ۝

35. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o Mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

36. Ūŭ nĩ mŭthenya ūla mo matakethwa matonya kŭneena;

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطَلِقُونَ ۝

37. Onamo maiketĩkĩlw'a kŭnengane mawĩkwatyo.

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَدُونَ ۝

38. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ wa asu ala mauleaa w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

39. Makatavw'a, 'Ūŭ nĩ Mŭthenya wa Utw'io; Ithyĩ nĩtŭmŭmbanĩtye inyw'ĩ na andŭ onthe ala ma tene vamwe.

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَئِينَ ۝

40. 'Ethwa yu inyw'ĩ mwĩ Ondŭ mŭtonya kŭmbĩka Nyie, mbĩkai w'o.'

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝

41. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

LUKU 2

42. Ala alOngalu makeethwa *katī* wa myuunyī ta t0l0sī,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ﴿٤٢﴾

43. Na matunda ala mo makethwa makyenda.

وَرَوْحَهُمْ مِمَّا يَسْتَهْوُونَ ﴿٤٣﴾

44. 'Yai na nyw'ai nesa ta m0thInzI0 wa ma0nd0 ala inyw'I mweekie.'

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

45. Uu vate nzika, nIw'o t0matuvaa ala mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٥﴾

46. Woo nī wa asu ala ma0leaa w'o m0thenyanī Osu!

وَيَلِّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٦﴾

47. 'Yai na itanIthyei inyw'I-ene kavinda kanini *t0l0 wa nthI Ino, Inyw'I alei ma w'o*; vate nzika, inyw'I ninyw'I avItany'a.

كُلُوا وَتَسَعَوْا قَلِيلًا إِنَّا كُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٧﴾

48. Woo nī wa asu ala ma0leaa w'o m0thenyanī Osu!

وَيَلِّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٨﴾

49. Na yIla mo matavw'a, 'Kumanai m0thaithe,' mo maikumanaa

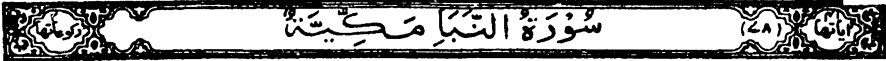
وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Woo nī wa asu ala ma0leaa 0la w'o m0thenyanī Osu!

وَيَلِّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٥٠﴾

51. NI ndeto yIva Indī, Itina wa Ino, Ila mo makamItkIla?

يَوْمَ أَيُّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

AL - NABA'
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵi ōlau, Usŵŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

2. Mo makŵlanasya ōvoo mwaŵ mŵndŵ
na ōla ōngŵi?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ۝

3. Iŵlŵ wa ōvoo ōndŵ mŵnene ōkoka,

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِیْمِ ۝

4. Iŵlŵ wa maŵndŵ ala mo
mavathŵkanganŵaa

الَّذِیْ هُمْ فِيْهِ مُخْتَلِفُونَ ۝

5. Aiee, o mŵtŵkŵi mo makamanya.

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝

6. Aiee, Ithyŵi *twŵneena* *ŵngŵi*, omŵtŵkŵi mo
makamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝

7. Ithyŵi tŵimyŵmbŵte nthŵi ta ōkomo,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مَهْدًا ۝

8. Na iŵma ta syambo?

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ۝

9. Na Ithyŵi nŵtŵmŵmbŵte inyw'ŵi eŵi-eŵi,

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ۝

10. Na Ithyŵi tŵseŵvŵtŵye kŵkoma kwenyu
ta ōthŵmŵo,

وَجَعَلْنَا لَكُمْ سَبَاتًا ۝

11. Na Ithyŵi nŵtŵtwŵkŵthŵtŵye ōtukŵ ta kya
kwŵvw'ika,

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ يَلَّاسًا ۝

12. Na Ithyŵi tŵŵtwŵkŵthŵtŵye mŵthenya
kwoondŵ wa ōtethyo.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ۝

13. Na Ithyŵi nŵtwakŵte ŵlŵ wenyu *matu*
mŵonza me vinya;

وَبَيْنَنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شَدِيدًا ۝

14. Na Ithyŵi tŵyŵmbŵte *syua* ta taa
mŵtheu.

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ۝

15. Na Ithyĩ tũtheeasya kuma mathweonĩ
meŉlovotanga kĩw'ũ kwa wingĩ,

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا ۝

16. Nĩkana Ithyĩ tũtonye kũete mbeũ na
imea nakyo.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝

17. Na mĩũnda ya imea sya kwĩtanĩthya.

وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا ۝

18. Vate nzika, Mũthenya wa Utw'io
wĩna İvinda yĩtw'e.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۝

19. Mũthenya ŉla soo ŉkavuvwa; na
inyw'ĩ mŉkooka nguthu kwa nguthu.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الضُّورِ مَا تَأْتُونَ أَفْوَابًا ۝

20. Na İtu yĩkavingũwa na yĩkatw'ĩka ya
mĩomo *yonthē*;

وَأُفَّتِ حِلْمُ الْعَالَمِينَ فَذُكِرْتُمْ أَفْوَابًا ۝

21. Na ĩma ikavetangwa na *syo* ikeethwa
ĩilyĩ *ota* kyuu.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سُرَابًا ۝

22. Kwa ŉla w'ŉ, Ngiena nĩyoveesyē
imandĩkĩte,

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۝

23. Mũsyĩ kwoondŉ wa mbaa-matũ,

لِلظَّالِمِينَ مَا يَأْتُونَ ۝

24. Ala makekala vo myakaka.

لَيْسِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ۝

25. Mo maikasama kyaunyw'a kĩthithu
kana kya mũthemba ona wĩva vo,

لَا يَدْخُلُ فِيهَا الْفَوْنُ فِيهَا بَرْدٌ وَلَا أَشْرَابًا ۝

26. Ateo kĩw'ũ kĩvyũ kĩtheŉkĩte kana
kĩthithu mŉno vyũ.

إِلَّا حَيْثُ مَا وَصَّيْنَا ۝

27. İtvi yaĩĩte.

جَزَاءً وَفَاتًا ۝

28. Nĩw'ŉ, mo mayaaŉkĩa ŉtalo,

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۝

29. Na nĩmaileile Syama Siitũ vyũ.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۝

30. Na Ithyi n̄t̄Ūk̄land̄k̄ite k̄la k̄ind̄o Ivukun̄f.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

31. 'Kwa Ou, inyw'I samai *Ōsil̄lo*: Ithyi toikamwongeela inyw'I ateo nth̄n̄f wa ōsil̄lo.'

فَقُلُّوْا لَنْ نُّزِيْدَكُمْ اِلَّا مَدًا بَاطًا

LUKU 2

32. N̄w'o, kwa ala alŪngalu ve Ūtanu:

اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ مَقَارِبًا

33. M̄t̄Ūnda m̄l̄te na m̄s̄aviv̄Ū,

حَدَّ اِيْقٍ وَاَعْتَابًا

34. Na ēftu atheu ma m̄Ōika Ōmw̄e

وَكُوَاعِبِ اَثْرَابًا

35. Na ikombe sȳfk̄w̄it̄fk̄anga.

وَكَاَسَا وِهَا قَابًا

36. Mo maikew'a ngewa nth̄ŪŪku vo kana k̄Ūkengana:

لَا يَسْتَوُوْنَ فِيْهَا لَعْوًا وَلَا كِلَابًا

37. Ituvi kuma kwa Mw̄fai woo----
m̄Ūth̄n̄z̄l̄ŷo kw̄lanana na meko moo----

جَزَاءً مِّنْ رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا

38. Mw̄fai wa matu na nth̄f na syonthe ila sȳf̄ kat̄f wasyo, Ula M̄Ōlau. Mo maikethwa na wāflu k̄Ūneena Nake We.

رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَاَلْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ

لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًا

39. M̄Ūthenya Ūla Veva na alāfka makaŪngama m̄th̄f̄a, mo maikaneena ateo we Ūla Ngai-Wa-Ulau Ūkamw̄it̄fk̄l̄ya na Ūla Ūkaneena maŪnd̄Ū ala ma w'o t̄Ū.

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوْحُ وَاَنْتَ لِيْكَ صَفًاوًا لَا يَتَكَلَّمُوْنَ

اِلَّا مَن اٰذَنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا

40. M̄Ūthenya Ūsu ow'o Ūkavika. Kwa Ūu, m̄Ūeke, Ūla Ūn̄Ūkwenda, amanthe nz̄f̄a ya kwa Mw̄fai wake.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اْتَّخَذْ اِلٰى رَبِّهِ

مٰتَابًا

41. N̄w'o, Ithyi n̄t̄Ūm̄Ūkaan̄f̄tye inyw'I t̄Ūl̄Ū wa Ūsil̄lo Ūla w̄f̄ vakuv̄f̄ ota m̄Ūomon̄f̄; m̄Ūthenya Ūla m̄Ūnd̄Ū Ūkona maŪnd̄Ū ala moko make matongoisye

اِنَّا اَنْزَلْنٰكُمْ عَلٰى اَبْنٰى قَرِيْبًا لَّ يَوْمٍ يَنْظُرُ الْمَرْءُ

mbee, na mŀlei akaasya, 'Takethwa
Nye nŀndw'ŀka kŀtoo kŀthei!'

مَا قَدَّمَتْ يَدُهَا وَيَقُولُ الْكُفْرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مُرَابِّئًا ۝

AL - NAAZIAAT
(Wavuanf'w'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Nĩvĩta na asu ala maendaa methikĩte
na kwĩkusya mena kĩfeleelo kya kũlika
nthĩ,

وَالنَّازِعَاتِ غُرُقًا ۝

3.Na kwa asu ala maendaa na mĩtũkĩ
kũkĩlanĩya nthĩ,

وَالشَّاطِطِ نَسْفًا ۝

4.Na asu ala maendaa na mĩtũkĩ kũndũ
kũasa ũlũ wa nganga,

وَالشَّاهِقِ سَنَبًا ۝

5.Na kwa asu ala makĩlanasya mũndũ na
ũla ũngĩ kwoondũ wa ũnene,

فَالشَّاهِقِ سَنَبًا ۝

6.Na kwa asu ala malanasya walany'o na
maitwaĩfa wĩfa woo nesa,

فَالشَّاهِقِ سَنَبًا ۝

7.Uu ũkeethĩwa mũthenya ũla nthĩ ila
ithingithaa ikathingitha,

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ۝

8.Na kĩhingitho kya kelĩ kĩkakĩatĩfa kyu.

تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ ۝

9.Mũthenya ũsu ngoo ikathĩĩfa nĩw'ia,

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۝

10.Na metho moo makakumanĩfa na
nthĩ—

وَأَبْصَارًا خَاسِرَةٌ ۝

11.Mo makũlasya, 'Ow'o, ithyĩ
nĩtũkatũngwa mwĩkalonĩ witũ ũla wa
mbee?

يَقُولُونَ ءَأِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَقَرَةِ ۝

12.'Ata! ona twĩ mavĩndĩ mou?

ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجْرَعَةٌ ۝

13.Mo maasya, Indĩ ũsu nĩ ũalũko wĩ
wasyo.'

وَقَتْلًا لَكُمْ ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجْرَعَةٌ ۝

14.Kkeethwa kI kIoo o kImwe tU,

فَأَتَاهَا مِنْ زَجْرَةٍ وَاحِدَةٍ ۞

15.Na sisya! mo makaumaala onthe nza OtheinI.

فَإِذَا هُمْ بِالشَّاهِرَةِ ۞

16.Uvoo wa Mose nOkUvikIe we?

وَمَتَى هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۞

17.YIla MwIai wake wamwItie we MwandanI wa Tuwaa, akyasya,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِاللَّوْلِ وَالْمُقَدَّسِ طُورِ ۞

18.'Enda we kwa Valao; we nOkwenda kOthew'a?

إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ خَلَفٌ ۞

19.'Na OimOkOlya we, 'We nOkwenda kOthew'a?

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَٰهٌ آخَرُ ۞

20.Na nyie ngaOtongoesya we kwa MwIai waku, nIkana Otanye kUmOkIa We.'

وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْضَعُ ۞

21.Kwa Ou, we nIwamwonisye Kyama kInene,

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى ۞

22.IndI we nIwamOleile we na nIwaleile kwIw'a,

فَكَذَّبَ وَعَصَى ۞

23.IndI we nIwaalyOkile kuma vala ve Mose, aikaananIa nake.

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى ۞

24.Na we nIwoombanisy andU make na atavany'a,

فَوَحَّشَ فَبَدَّى ۞

25.Akyasya, Nyie ninyie MwIai wenyu, OIa wI IolO mOno vyU.'

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۞

26.Kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamuOkwatie na UsilIlo wa ItunI na wa nthI Ino ya yu.

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَجْحَةِ وَالْأَوَّلِ ۞

27.Vate nzika, nthInI wa maUndU asu ve OmanyiSyo kwake we OIa OkIaa.

يَعْنِي إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى ۞

LUKU 2

28. Inyw'ŋ ninyw'ŋ mwŋ vinya kŋmba kana nŋ ŋtu yŋla We wakŋte?

ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ النِّسَاءُ بِنَهَائِهِنَّ

29. We nŋŋkŋllŋtŋye ŋtŋŋlu wayo na akayaŋlyya na akayŋtw'ŋkŋthya yŋŋnŋ.

رَفَعَ سَنَكُمَا فَسَوَّيْنَاهَا

30. Na We nŋseŋvŋtŋye ŋtukŋ wayo kŋvindu, na nŋetete kŋfoko kyayo;

وَأَعْطَسَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ فُجَاهَهَا

31. Na nthŋ, vamwe nayo, We nŋwamŋnyaŋkŋsŋye.

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحْنَهَا

32. We nŋwau misye kŋw'ŋ kyayo na ŋfthyo wayo kuma vo,

أَخْرَجَ وَنَهَا مَاءَهَا وَمَرَعَهَا

33. Na ŋŋma, We nŋwaiseŋvisye syo syŋ nŋmŋ.

وَالْجِبَالَ أَرْسَهَا

34. Kŋŋ kyonthe nŋ kyaŋya kwoondŋ wenyu na ng'ombe syenyu.

مَتَاءَ آلِ كُمْرٍ وَلَا تَعَاوَمَكُمْ

35. Indŋ yŋla wanangŋko mŋnene ŋkavika,

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّلَامَةُ الْكُبْرَى

36. Mŋthenya ŋla mŋndŋ ŋkalilikana maŋndŋ onthe ala we weething'ŋŋsye kwŋka,

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى

37. Na Ngiena ikoonanw'a ŋtheinŋ kwa ŋla wonaa.

وَبُورَاتِ الْجَحِيمِ لِمَنْ يَرَى

38. Indŋ kwake we ŋla ŋleaa kwŋw'a,

فَأَمَّا مَنْ كَفَى

39. Na ŋla ŋnyuvaa thayŋ wa nthŋ ŋno,

وَأَفْرَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

40. Mwaki wa Ngiena vate nzika, ŋkeethwa mŋsyŋ wake.

فَإِنَّ الْجَحِيمَ مِنَ النَّارِ

41. Indī kwake we ūla ūkfaa kūŋgama
mbee wa Mwŋai wake, na ūvathanaa
thayū wake na mawendi mathūku,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهَوَىٰ ۝

42. Ula Mūŋnda vate nzika, ūkeethwa
mūsyl wake.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۝

43. Mo meūkūlya ūūlū wa ūla Saa:
'ūkavika ūndŋŋ?'

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِيهَا ۝

44. Indī we wŋna vata mwaū
wakūūwetanga w'o?

فِيهَا أَنْتَ مِنْ ذُكْرِيهَا ۝

45. Umanyi wa w'o ūla wa mūminūkŋlyo
wŋna Mwŋai waku.

إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْتُمْ مَحَالًا ۝

46. We wo Mūkaanany'a tū kwake we
ūla ūkfaa w'o.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَنِ بَشَّرْتَهُمْ ۝

47. Mūthenya ūla mo makawona w'o, mo
makeew'a tamataafkala ūūlū wa nthī ateo
kŋwŋoo kŋmwe kana kŋoko kyaw'o.

كَانَتْهُمْ يَوْمَ يُرَوُّهَا لِمْ يَلْبَسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ

صُغْرًا ۝

سُورَةُ عَبَسَ مَكِّيَّةٌ

ABASA

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syítwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. We nŵwang'uthie ũthyũ na aathũka
ũtee,

3. Nũndũ kĩlalinda nŵkyookie vala ũĩ.

4. Na nĩ kyaũ kĩtonya kũũmanyĩthya we
kana we nũtonya kwĩthwa aimantha
kwĩthesya mwene,

5. Kana we nũtonya kũsũvĩa na
Ulilikany'o ũkamũuna?

6. Na kwa ũla ũvũthasya nĩni ve
kĩvathũkany'o

7. Usu nŵwe ũmwĩthukĩfasya,

8. Ona kau ti ĩũũ waku we ona alea
kũthw'a.

9. Indĩ we ũla ũkaa kwaku ekalaatĩte,

10. Na we nũmũkĩfaa *Ngai*,

11. *Usu* nĩ we ũmũleaa we.

12. Aiee! nĩ Ulilikany'o---

13. Kwa ũu, mũeke we ũla ũnũkwenda
ethĩny'e naw'o----

14. Mathangũnĩ mataĩtku,

15. Mokĩĩtwe ĩũũ, me mathesyee,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۝

أَن جَاءَهُ الْأَعْيَىٰ ۝

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَلِي ۝

أَوَيْدَكَ رَبِّكَ لَنَنْفَعَهُ الدُّكْرَىٰ ۝

أَقَامَنَ اسْتَفْعَىٰ ۝

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّىٰ ۝

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَلِي ۝

وَأَقَامَنَ جَاءَكَ يَسْعَىٰ ۝

وَهُوَ يَخْشَىٰ ۝

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ ۝

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۝

لَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ ۝

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۝

رُفُوفًا مُّطَهَّرَةٍ ۝

16. Mokoní ma aandíki,

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۞

17. Atafiku na alúngalu.

كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۞

18. Wanang'iko nómokwate mÓndú! We nde mÚvea ata!

قَتَلَ الْإِنْسَانَ مَا اكْفَرَهُ ۞

19. We amÚmbaa we na kyaú?

مِنْ آتِي شَيْءٍ خَلَقَهُ ۞

20. Na ívoloto ya manzí! We nómÚmbaa na akamwálya;

مِنْ نَظْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۞

21. Indí We nómítw'íkíthasya Nzfa kwíthwa yí mbúthú kwoondú wake,

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ۞

22. Indí We nótumaa we akw'a na kÚseúvya mbua kwoondú wake;

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۞

23. Indí, yíla We wíenda, akamÚkílya we íngí.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ۞

24. Aíee, we ndambíte kwíka úndú We wamwíyáfa kwíka.

وَلَا لَنَا بِقَبْضِ مَا أَمَرَهُ ۞

25. Yu eka mÓndú aÚsisye líu wake:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۞

26. Undú Íthyí tókítaa kÍw'ú nthí kwa wingí,

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبَابًا ۞

27. Indí Íthyí nítÚmyatÚangaa nthí--- mwatÚangíle wa w'ó---

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقَاقًا ۞

28. Na Íthyí nítÚtumaa mbeú imea nthíní wayo,

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۞

29. Na mÍsavivú na mboka,

وَعَبَبًا وَقَضْبًا ۞

30. Na mÍthata na mÍtende.

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۞

31. Na mÍÚnda mílle Ívandítwe imea ívívinyene,

وَحَدَائِقَ غُلَبًا ۞

32. Na matunda na nyŊnyi,

وَأَكْمَهُ وَأَبَاؤُهُ

33. KyaŊya kwoondŊ wenyu na indc syenyu.

فَتَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِمْ وَمِنْ عَمَلِهِمْ

34. Indŧ yŧla mbu mbai Tkavika,

فَإِذَا جَاءَتْ فَسَاءَتْ

35. MŊthenya Ŋla mŊndŊ OkamŊkŧla mwanaa-nyinyia,

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ

36. Na kuma vala ve nyinyia wake na ŧthe wake.

وَأُخْرَى وَأَبْنَاهُ

37. Na kuma vala ve mŊka wake na syana syake,

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ

38. Kŧla mŊndŊ katŧ woo mŊthenya Ŋsu akeethwa akoney'e na Ŋvoo wake mwene ena kŧvathŊkany'o na ala angŧ.

لِكُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهَا

39. MŊthenya Ŋsu mothyŊ amwe makeethwa makyakaka,

وَوَجْهٌ يُؤْمِنُهَا

40. Makŧtheke me asanzamŊku nŧ Ŋtanu!

فَصَاحِكَةٌ مُسْتَبِيرَةٌ

41. Na mothyŊ amwe, mŊthenya Ŋsu, makeethwa mena kŧtoo ŧŊlŊ wamo.

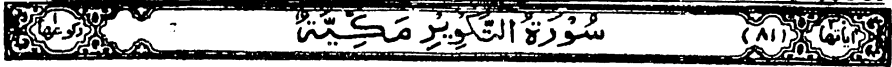
وَوَجْهٌ يُؤْمِنُهَا عَلَيْهِمْ

42. Mo makavw'Tkwa nŧ kŧvindu.

تَرْمَقُهَا قَتَرَةٌ

43. Asu nŧmo ala maleile kwŧŧkŧla na maŧ aathe

بِهَا أُولَئِكَ هُمُ الْكُفَرَةُ الْفَجْرَةُ

AL - TAKWIIR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Yĩla syua yĩkavw'ĩkwa,

3. Na yĩla ndata ĩkekĩwa kĩvindu,

4. Na yĩla ĩma ikavetwa,

5. Na yĩla ngamĩle-nga, syĩna mavu ma
myei ĩkumi, ikatiwa,

6. Na yĩla nyamũ ikombanw'a vamwe,

7. Na yĩla nganga ikavĩta *Umwe nthĩnĩwa*
Ula ũngĩ,

8. Na yĩla andũ makaetwe vamwe,

9. Na yĩla kana ka kelĩtu kala kenzĩiwe
nthĩ ke thayũ kakakũlw'a ũvoo,

10. 'Kooafwe ĩvĩtyo yaũ?

11. Na yĩla mavuku makanyaĩkw'a
mũingo,

12. Na yĩla ĩtu yĩkatiwa yĩ ĩthei,

13. Na yĩla Mwaki ũkavuvwa,

14. Na yĩla Mũũnda ũkaetwe vakuvĩ,

15. Indĩ kĩla thayũ ũkamanya kĩla w'o
watwaĩte na mbee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ②

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ③

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ④

وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ⑤

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ⑥

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ⑦

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ⑧

وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُيِّلَتْ ⑨

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ⑩

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ⑪

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ⑫

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ⑬

وَإِذَا الْجَمَّةُ أُنزِلَتْ ⑭

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ⑮

16. Aiee, Nyie nġta ndata ila isyokaa na ġtina ta ng0sġ

فَلَا أُقْسِمُ بِالْغُنُوبِ ۝

17. Iendaa mbee na ġndġ ikġvitha.

الْجَوَارِ الْكُنُوسِ ۝

18. Na nyie nġta Utuk0 Uk0sġe yġla 0endee 0kathele,

وَالْيَلِ إِذَا عَسَسَ ۝

19. Na masangya yġla wambġġġya k0veva,

وَالضُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

20. Kana ġno vate nzika nġ ndeto ya 0vuany'0 wa M0t0mwa m0taġġku,

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

21. Mwene-Utonyi, 0ġkġġġw'e mbee wa 0thy0 wa Mwġai wa Kġvġla-kya-Usumbġ,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

22. Wġw'ġkaa kw'0 na m0ġkġġku m0ġkġġonġ wake.

مُطَاعٍ ثَمَرًا مِينٍ ۝

23. Na m0nyanyae wenyu ndena nd00ka.

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِبَجُنُونٍ ۝

24. Na kwa 0la w'0, we nġwamwonie We nthġnġ wa matu matheu maith0a.

وَلَقَدْ سَاءَ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝

25. Na we ndamatooneaa ma0nd0 ala matonekaa.

وَمَا هُوَ عَلَى الْعَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

26. Ona ġno ti ndeto ya Satani, 0la m0lee.

وَمَا هُوَ يَقُولُ سُنُطِنٍ رَجِيمٍ ۝

27. Nġva ġndġ vala inyw'ġ m0endete?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

28. Ti kġnd0 ġndġ nġ Ulilikany'0 wa nthġ syonthe,

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

29. Kwa ala katġ wenyu mendaa k0thi mal0ngele,

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَفِيدَ ۝

30. Oyīla inyw'I mŪtendaa *kāndū*, ateo
kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwīai wa nthī syonthe, wendaa.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ

AL - INFITAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní Olau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yíla ítu yíkatúkaníla katí,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

3. Na yíla ndata íkanyaífkw'a,

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَضَرَتْ

4. Na yíla mbÚsí iketa kíw'ú *nihní wa
mñao*,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

5. Na yíla mbua ikavw'íkúwa,

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ

6. Kíla thayú *índí*, Okamanya kíla w'o
watwáílaa na mbee na kíla w'o watiie
ítina.

عَلِمْتَ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

7. We mÚndú, níkyaú kíla kyakwíklie
ókúmbaú úleane na Mwíai waku wa
Ulaú,

يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ مَا غَزَاكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ

8. Ula wakúmbie we, na índí akwíaníísyia
we, na índí akwíanany'a nesa na
akúúngamya?

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّبَكَ فَعَدَاكَ

9. Múmbííwéní ona wíva úla We wendie,
We níwaúseúvisye we.

فِي آتِي صُورَتِهِ مَّا شَاءَ رَبُّكَ

10. Aíee, índí inyw'í ní mÚleaa Utw'io.

كَلَّا بَلْ مَكْدُوبُونَ بِالذِّبِينِ

11. Índí ve asúvíi íúú wenyu

وَأَنْ عَلَيْكُمْ لِحُفَظِينَ

12. Aandíki aíkííku,

كِرَامًا كَاتِبِينَ

13. Ala mesí maÚndú *onthe* ala inyw'í
mwíkaa.

يَسْمُونَ مَّا تَفْعَلُونَ

14.Nĩw'o, ala alũngalu makeethwa
nthĩnĩ wa Ūtanu;

إِنَّ الْآبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٤٠﴾

15.Na ala athe makeethwa Iianĩ-ya-
Mwaki;

وَأَنَّ الْفُقَرَاءَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿٤١﴾

16.Mo makavĩĩa vu nthĩnĩ Mũthenyanĩ
wa Utw'io;

يُصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿٤٢﴾

17.Na mo maikethwa *matonya*
kwĩyumya vo.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿٤٣﴾

18.Na nĩ kyaŭ kĩtonya kŪŪmanyĩthya we
MŪthenya wa Utw'io nĩ mwaŪ!

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿٤٤﴾

19.Na ĩngĩ, nĩ kyaŭ kĩtonya
kŪŪmanyĩthya we MŪthenya wa Utw'io
nĩ mwaŪ?

ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿٤٥﴾

20.Mũthenya ūla thayŪ ūtakethwa na
Ūtonyi wa kwĩka thayŪ ūngĩ ūndŪ! Na
mwĩao mũthenya ūsu ūkeethwa wĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لِلَّهِ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ﴿٤٦﴾

AL - TATFIIF
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nġ Olau, Us0ftwe
nġ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞

2. Woo nġ wa asu ala manenganae
kġthimo kġoleku;

وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ ۞

3. Asu ala, yġla me0nengane kġthimo kwa
and0 angġ, mosaa kġanġe;

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۞

4. Indġ yġla me0nengane kġthimo kwa
and0 angġ kana k0mathimġa,
mamathimġaa mata0sisya.

وَإِذَا كَالُوا لَهُمْ أَوْزَ وَزُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۞

5. And0 ta asu nomesġ kana
makathay00kw'a Ingġ

أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۞

6. M0thenyanġ m0th0ku m0no,

يَوْمَ عَظِيمٍ ۞

7. M0thenya 0la mbaa and0 onthe
maka0ngama mbee wa Mwġai wa nthġ
syonthe?

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۞

8. Aiee, 0talo wa ala athe wġ kyovonġ
Sijjin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفَجَارِ لَفِي نَجْوَيْنِ ۞

9. Na nġ kya0 kġ0manyġthya we Sijjin nġ
kya0?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجْوَيْنِ ۞

10. Nġ Ivuku yġandġkġtwe yġvuanġw'e
nesa m0no.

كِتَابٍ مَرْقُومٍ ۞

11. Woo, m0thenya 0su, nġ wa ala
maleaa,

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۞

12. Ala maleaa M0thenya wa Utw'io.

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الْذِينِ ۞

13. Na vai Oleaa ateo mwene naŋ Okŋlaa mŋvaka,

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَبِرٍ آتِيهِمْ ۝

14. Ula yŋla Mŋsoa Yait0 yasomewa vala 0ŋ, waasya, 'Nŋ mbano sya tene!'

إِذَا سَأَلَ عَنْ آيَاتِنَا قَالَ أَأَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

15. Aiee, Indŋ ma0nd0 ala mo mekŋte nŋmekŋŋte ngoo syoo nganga.

كَلَّا بَلْ كَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَاعًا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

16. Aiee, vate nzika, mo makasiŋŋwa k0mwona Mŋwai woo m0thenya 0su.

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَنَحْجُزُونَ ۝

17. Indŋ, nŋw'o, mo makavya Ngienanŋ,

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ۝

18. Na Indŋ mo makatavw'a, 'Und0 00 nŋ 0la inyw'ŋ mwa0leaa.'

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝

19. Aiee! Indŋ 0talo wa ala al0ngalu wŋ nthŋnŋ Illiyyiin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْإِبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ۝

20. Na nŋ kyaŋ kŋtuma we 0manya Illiyyiin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ۝

21. Nŋ Ivuku yŋla yŋandkŋtwe yŋuanŋw'e nesa.

كِتَابٌ مَرْقُومٌ ۝

22. Ala anyuve ma Ngai makayk0sŋŋa yo.

يَشْهَدُهُ الْقُرْآنُ ۝

23. Vate nzika, ala al0ngalu makeethwa nthŋnŋ wa 0tanu m0nene,

إِنَّ الْإِبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

24. Mekalŋle mŋto masyaŋŋsy.

عَلَىٰ الْأَرْوَاحِ يَنْظُرُونَ ۝

25. We 0koona ŋ0ŋ0 wa mothy0 moo mwŋkalo wa 0tanu m0nene.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّوْمِ ۝

26. Mo makanengwe kya0ya kŋtheu kŋsiŋŋŋtwe,

يُسْقُونَ مِنْ رَاحِيَتِي مَخْمُومٍ ۝

27.Kŭsiŵlwa kwakyo kŭkeethwa vamwe na Mesiki-----kwa Ūu, eka ala mendaa mende----

وَعْتَمَهُ وَسَكَ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَبَّأِ الَّذِينَ اتَّبَعْتَهُمْ

28.Na kŵkavulanw'a na kŵw'Ū kya Tasniim,

وَمَزَاجَهُ مِنْ تَحْسِينِهِ

29.Mbuluti Ŵla ala anyuve makanyw'Ŵla.

هَيِّئْ لَهَا يَوْمَئِذٍ أَيَّاتٍ بِهَا لَتَبْلُغُنَّ

30.Asu ala maŵ avŵtany'a nŵmamathekeea ala meetŵkŵlile;

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا

يَضْحَكُونَ

31.Na yŴla mo mesŴle vala maŵ, nŵmavenanŵsya mŴndŪ na Ūla ŪngŴ.

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ

32.Na yŴla mo masyokie kwa andŪ ma nyŪmba yoo masyokie mekathŴŴe;

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكَاهِنِينَ

33.Na yŴla mo mamonie maisye, 'Ow'o, aa nŵ amwe ma ala au.

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُونَ

34.Indŵ mo mayaatŪmwa ta asŪvŵi ŴŴlŪ woo.

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفَظِينَ

35.Kwa Ūu, OmŪnthŴ, etŵkŵli nŵmo meŪmathekeea alei,

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ

36.MekalŴŴe ŴŴlŪ wa mŵto, masyaŴŴsye.

عَلَىٰ الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ

37.Mo alei ti aŵvŵku vyŪ kwoondŪ wa ŪndŪ Ūla mo meekie?

هَلْ تُؤْتِيهِمُ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

AL - INSHIKAK
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UsOftwe nI Olau, UsOftwe
nI tei.

2.YIla Itu yIkatOkana,

3.Na kwIthukIIsya MwIai wayo—na Ou
nOyafIite yo---

4.Na yIla nthI IkanyaIkw'a.

5.Na kOsyumya syonthe ila syI nthInI
wayo, na kOtiwa yI nthei;

6.Na kwIthukIIsya MwIai wayo, na Ou
nIkOmyafIite yo---

7.We, ame mOndO, nIw'o we nue
OmOthOkOmIaa MwIai waku, kOthOkUma
kOmO; InDI we Okakomana Nake We.

8.InDI kwa we OIa Onenetwe Ivuku yake
ya Otalo na kw'oko-kwa-aUme,

9.We omItOkI akeethwa na Otalo
mOvOthO,

10.Na we akasyoka mOsyI kwake
atanIte.

11.InDI kwa OIa we Okethwa na Ivuku ya
Otalo anengelwe Itina wa mOongo wake,

12.We o mItOkI akeekaIla wanangIko,

13.Na we akavya nthInI wa Mwaki
wakene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۝

وَأُذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۝

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝

وَأُذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا
مُتْلُوقِهِ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِرَيْبِنِهِ ۝

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝

وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝

14. N'w'o, mbee wa Ou we ekalaa atan'ite
katf wa andu ma nyumba yake.

إِنَّهٗ كَانَ فِيٓ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

15. We asuanaaa kana we ndakasyoka
kwa Ngai ona Indii.

إِنَّهٗ كَانَ أَنْ لَّنْ يَحُورَ ۝

16. II, vate nzika, Mw'fai wake
n'umwona we nesa m'uno.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهٗ كَانَ بِهِ بِصِيرًا ۝

17. Ind' aiee! Nyie n'fita utune wa syua
y'fith'ua ng'usf.

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّقِيقِ ۝

18. Na utuk' na syonthe ila w'o
uvw'fkaa,

وَالنَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ۝

19. Na mwei y'f'la us'uaa,

وَالقَبْرِ إِذَا التَّقَىٰ ۝

20. Kana vate nzika, inyw'f m'okathi
kuma k'fkalon'f k'f'mwe k'uthi k'f'la k'f'ng'f.

لَتَرَكُنَّ بَطْشًا عَنْ طَوِيقِ ۝

21. Kwa Ou, mo mena kya' k'f'la k'f'utuma
matet'f'f'la,

فَمَا يُهْمُ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

22. Na y'f'la mo masomewa Kulani,
maikumanaa na kuthaitha mena
w'inyivyo;

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْمَعُونَ ۝

23. Na k'uleana na Ou, asu ala matet'f'f'laa
nimamileaa yo.

بَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْتُمُونَ ۝

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe n'w'f'sf
nesa vy' k'f'la mo mavithaa n'f'h'f' wa
ngoo syoo.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝

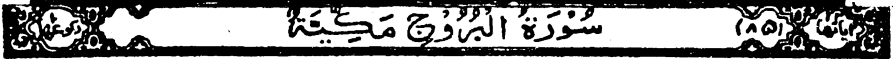
25. Kwa Ou, matavyei mo uvoo wa
us'f'f'lo w'f' woo.

فَسَبِّحْهُمْ بَعْدَ آيِ الْبُيُوتِ ۝

26. Ind'f kwa asu ala met'f'f'f'laa na kw'f'ka
maw'f'a maseo, f'f'uvi y'f'takathela n'f' yoo

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

عِجْرٌ غَيْرُ مَسْنُونٍ ۝

AL - BURUUJ
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

2. Níívíta na ítu yíla yína imanza *sya*
ndata,

3. Na Múthenya-Ula-Wathaniwe,
4. Na múkúsfí na Úla ÚnÚkÚsfíwa.
5. Kúumaníwa kwíthwe kwa andú ma
mítaú----

6. Mwaki *Uvuvíwe* na ngú----

7. Tondú mo mekalíte vakuví
naw'o,

8. Namo nímakúsfíe úndú mo meekie
kwa etíkíli.

9. Namo mayamamenete Índí nÚndú mo
nímamwítíkíli Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwene-Vinya-W'onthe,
Waííte-Ní-Kútaíwa,

10. Ula úsumbí wa matu na nthí ní Wake;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe ní
Ngúsfí íúú wa syíndú syonthe.

11. Asu ala mamathínasya aÓme etíkíli
na iveti mbítíkíli na Índí mailea kwílila,
vate nzika, kwoo ve úsíllo wa Mwaki,
na ve úsíllo wa kúvívwa.

12. Índí asu metíkílaa na kwíka mawíla
maseo, ve Míúnda íla ívítílaa túúsfí

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ

وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ

قَبْلِ أَصْحَابِ الْأَخْذِ وَدِ

النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ

وَمَا نَعْمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِيزِ

الْحَمِيدِ

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللهُ عَلَى كُلِّ

شَيْءٍ شَهِيدٌ

إِنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا

يَتَوَبُّونَ فَلهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَمْ عَذَابُ السَّعِيرِينَ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

AL - TAARIK
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

2. Nŵvŵta na ŵtu na Ndata ya Kŵoko-----

3. Na nŵ kyaŵ kŵomanyŵthya we Ndata ya
Kŵoko nŵ myaŵ?

4. Nŵ ndata yŵna ōtisu mwai---

5. Vai thayŵ ōtena mŵsŵvŵi ŵŵlŵ waw'o.

6. Kwa ōu, mŵndŵ nasŵanŵe kŵla we
ŵmbŵtwe kuma nthŵnŵ wakyo.

7. We ombŵtwe kuma kŵw'ŵ kŵtweku
kŵvŵtŵe,

8. Kŵla kyumaa kaŵ wa kŵnyunyū na
mavŵndŵ ma kŵthŵi.

9. Vate nzika, We E-na ōtonyi wa
kŵmŵtŵnga thayŵ ŵngŵ.

10. Mŵthenya ōla syŵmbithŵ ikaumbŵlwa.

11. Indŵ we ndakethwa na vinya, na vai
mŵtetheesya.

12. Na matu ala masyokaa-kaingŵ mena
mbua,

13. Na nthŵ ŵla ŵkunŵkaa imea,

14. Vate nzika, nŵ ndeto ndw'e,

15. Na yo ti ngewa ya mana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالنَّمَاةِ وَالطَّارِقِ ②

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ③

النَّجْمُ الثَّاقِبُ ④

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَنَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ⑤

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ⑥

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ وَّافِقٍ ⑦

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ⑧

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ⑨

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ⑩

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ⑪

وَالنَّمَاةِ ذَاتِ الرَّجْعِ ⑫

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ⑬

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ⑭

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ⑮

16.Nīw'o mo meseŪvya nzaama.

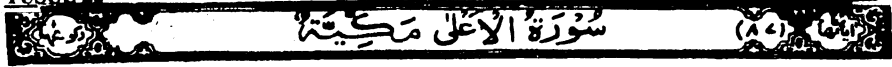
إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝

17.Nyie ota Ūu, nīngŪseŪvya nzaama ya kŪkomana nayo.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝

18.Kwa Ūu, manenge alei ūvinda. If manenge mo ūvinda, kwa kavinda kanini.

فَبِهَلِ الْكٰفِرِيْنَ اَمْهٰلُهُمْ رُوْيدًا ۝

AL - A'LAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Us0ftwe nĩ Olau,
Us0ftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Tafa syftwa ya Mwifai waku, Ula-WI-
I0l0 M0no,

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۝

3. Ula 0mbaa na wfanfisyaa,
4. Na Ula Ose0vasya na Otongoasya,
5. Na Ula Omeasya Ofthyo,

الَّذِي خَلَقَ فَسُوَّى ۝

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۝

6. Indf We n0w0aly0laa Okatw'Tka
mwi0, mavuti mou.

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ۝

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ۝

7. Ithyf t0ka0manyfisyaa we *Kulani* na we
nd0kolwa nfy0,

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَى ۝

8. Ateo 0nd0 Ngai Mwene Vinya
W'onthe wendaa.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ۝

9. Na Ithyf t0ka0tw'Tkfthya *kila* Othei
0v0th0 kwoond0 waku.

وَلْيُبَيِّنْكَ لِلنَّاسِ ۝

10. Kwa 0u, we endeea na k0lilikanyw'a;
vate nzika, k0lilikany'a kwf Otandfthyo.

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ۝

11. We Ula Okfaa, o mft0kf akeethukfisyaa
na k0s0vfa;

سَيَذَكِّرْ مَنْ يَخْتَصِي ۝

12. Indf Ola m0th0ku vy0, akaaly0ka,
awath0kfe.

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ۝

13. We 0la wak0lika Mwakinf m0nene.

14. Na Indf we ndakakw'fa vo na
ndakethwa thay0.

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ۝

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخْيَى ۝

15.Nīw'o, we ūla wītheasya mwene,
nīwāflaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝

16.Na ūlilikanaa syītwa ya Mwīai wake
na ūlūmasya Mboya.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

17.Indī inyw'ī mwīlīflaa thay0 wa nthī
īno,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

18.Oyīla Itu nīyo īseo mbee na
nīyīkalaa.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْوَنُ ۝

19.Uu nīw'o ūla ūmanyīw'e nthīnī wa
Maandīko Matheu ala maī mbee----

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

20.Maandīko ma Avalamu na Mose.

بِصُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

AL - GHAASHIYAH
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We waavikiwa nĩ Ūvoo wa *kĩla kyeva*
kĩnene kya kũmaũmbĩla andũ vyũ?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

3. Mothyũ *amwe* mũthenya Ūsu
makeethwa na kyeva;

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ

4. Maikuna wĩla wĩ vinya, me anou.

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ

5. Mo makalika Mwakinĩ Ūvĩvanasya;

تَصَلَّى نَارًا خَاطِبَةٌ

6. Na mo makanyw'ĩthw'a kyaũnyw'a
kuma mbulutiniĩ itheũkĩte;

تَسْفَى مِنْ عَذَابِ آيَاتٍ

7. Mo maikethwa na lĩu ateo Ūla mũmũ,
wĩ Ūũ na nyũnyi sya kĩnyeelya sya
mĩw'a,

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَدْرِنَا

8. Ula Ūtakanosya kana kũmina nzaa.

لَا يَسِينُ وَلَا يَنْفِي مِنْ جُودِ

9. Na mothyũ *amwe* mũthenya Ūsu
makeethwa me matanu,

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ

10. Makyendeew'a mũno nĩ Ūthũkũmi
woo,

تَسْعِيهَا رَاضِيَةٌ

11. Nthĩnĩ wa Mũũnda mũkĩĩĩĩlu na
mũtũũlu mũno,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

12. We ndũkew'a ngewa sya mana nthĩnĩ
waw'o;

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَخِيَةٍ

13. Navo ve mbuluti ivĩĩĩtye kĩw'ũ,

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

14. Ve ivĩla sya ndaĩla mbũkĩĩĩĩlu vo,

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

15.Na mŕkeve yiŕtwe nesa,

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۝

16.Na mŕto yiŕtwe na nzŕa mbanake,

وَسَارِقٌ مِصْفُوفَةٌ ۝

17.Na mŕkeka mŕnyaŕŕkŕye nesa vy0.

وَرَوَابٌ مَبْنُونَةٌ ۝

18.Mo ŕndŕ, nomamŕsyaasya ngamŕle
0nd0 y0mbŕtwe?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝

19.Na 0nd0 ŕtu y0kŕŕŕtw'e ŕ0ŕ0?

وَأِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝

20.Na ŕŕmanŕ, 0nd0 syŕnzŕŕŕtwe il0mŕte?

وَأِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝

21.Na ŕ0ŕ0 wa nthŕ, 0nd0 yo
yŕnyaŕŕkŕtw'e?

وَأِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝

22.Kwa 0u, we taa, n0nd0 we wŕ m0tai;

فَذَكِّرْنَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝

23.We ndwŕ m0syaŕŕsya ŕ0ŕ0 woo.

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُكَيِّدٍ ۝

24.Indŕ 0ŕa ona wŕva 0aly0kaa, na 0leaa
kwŕŕkŕŕa,

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝

25.Ngai Mwene Vinya W'onthe
akam0silŕa na 0silŕ0 ŕ0ŕa m0nene vy0.

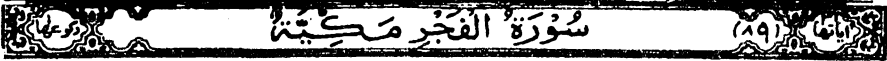
فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝

26.Vate nzika, 0al0ko woo nŕ Kwit0,

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝

27.Indŕ, vate nzika, nŕ ŕ0ŕ0 Wait0 k0meta
mo 0talonŕ.

لَقَدْ نُنَزِّلُهُمْ ثُمَّ نَنْزِلُهُمْ ۝

AL - FAJR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syftwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Usŵftwe nŵ Olau, Usŵftwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞

2. Nŵvŵta na Masangya,
3. Na Motukŵ Ikumi,

وَالْفَجْرِ ۞

4. Na Ila-Syŵ-Mwaa na Ila-Ite-Mwaa,
5. Na Utukŵ yŵla ŵendee *mŵkhyani*
waw'o,

وَلَيْالٍ عَشِيرٍ ۞

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۞

وَالْيَلْبِ إِذَا يَسْرٍ ۞

6. Vo vai ŵkŵsŵ wŵ vinya kwa mŵndŵ ŵla
wŵna kŵŵkko?

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ ۞

7. We nowonete ŵndŵ Mwŵai waku
weekanie na Aati-----

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۞

8. *Mbaŵ* ya Ilamu, ala maŵ na masŵmba
matŵŵlu,

إِذْ أَمَرْنَا آلَ عَمَالِقَ ۞

9. Myako ta Ila yoo ŵyaaakwa ona ŵndŵ
mbee ŵŵŵ wa nthŵ.

الَّتِي لَمْ يُخَلِّقْ مِثْلَهَا فِي الْعَالَمِينَ ۞

10. Na *vamwe* na athamu ala masaa
mavia nthŵnŵ wa mwanda,

وَتَسْمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الضَّمْرَ بِالْوَادِ ۞

11. Na *vamwe* na Valao, mwŵai wa
mawŵkalo manene?

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ۞

12. Ula weekie mothŵku nthŵnŵ wa nthŵ.

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْعَالَمِينَ ۞

13. Na meeke mothyoeku maingŵ nthŵnŵ
wayo.

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ۞

14. ŵndŵ Mwŵai waku nŵwalekilye
mŵsalisa wa ŵsilŵŵo wamavalŵkŵla mo.

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۞

15. Vate nzika, Mwifai waku no0syaIfsye.

إِنَّ رَبَّكَ لَبِا۟ل۟ۤأ۟ص۟رَادٍ ۝

16. Na f0l0 wa m0nd0, yfla Mwifai wake wam0tata na k0m0nenge ndafa, na k0m0nenge ma0athimo, we aasya, 'Mwifai wakwa n0nengete ndafa nyie.'

فَأَمَّا الْإِن۟سَانُ إِذَا مَا اب۟تَلٰهُ رَبُّهُ فَأَك۟رَمَهُ وَ
نَعَمَهُ ۙ فَيَقُولُ رَبِّيَ أَك۟رَمَنِ ۝

17. Indf yfla We wam0tata na k0m0mfthfsya we *nzfa sya* kwlyonea 0tethyo, we aasya, 'Mwifai wakwa n0nzonoketye nyie.'

وَأَمَّا إِذَا مَا اب۟تَلٰهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِز۟قَهُ فَيَقُولُ
رَبِّيَ أَهَآنَنِ ۝

18. Aiee, Indf inyw'I m0inengae ndiwa ndafa.'

كَلَّا بَل۟ لَّا تَك۟رُمُونَ الْيَتِيمَ ۝

19. Na inyw'I mliingfanfasya ene kwa ene k0fthya ngya.

وَلَا تَخ۟ض۟نُونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْيَتِيمِ ۝

20. Na inyw'I nfm0fsaa 0tifwa wa *and0 angf'w'onthe*,

وَتَأ۟كُلُونَ الشُّر۟ا۟تِ أَك۟لًا لَّسًا ۝

21. Na inyw'I nfmwendete 0thw'ii na wendo m0vft0ku.

وَيُح۟بِّبُونَ الْبَالَ حُبًّا جَنًّا ۝

22. Aiee, yfla nthf fkathiwa k0thiwa kwa w'o;

كَلَّا إِذَا دَكَتِ الْأَر۟ضُ دَكًّا دَكًّا ۝

23. Na Mwifai waku ay0ka na alafka *ota Ou*, maftwe mthfa Itina wa mthfa;

وَجَاءَ رَبُّكَ وَال۟مَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۝

24. Na Ngiena Ikfetwe vakuvf m0thenya 0su; m0thenya 0su m0nd0 akalilikana, Indf k0lilikana kwake k0keethwa kwf kwa 0uno mwa0?

وَجَآءَنِي يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ ۙ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ
ال۟ن۟سَانُ وَأَن۟ىٰ لَهُ الذِّك۟رُ ۝

25. We akasya, 'Aauui, mwa takethwa nyie nfeekie *mawfa amwe maseo* kwoond0 wa thay0 wakwa *vaa!*'

يَقُولُ يٰلَي۟تَنِيۤ قَد۟مْتُ لِجَنَاتِي ۝

26. Kwa 0u, m0thenya 0su vai 0tonya k0silfla 0silfla ta 0su Wake,

يَوْمَئِذٍ لَا يُع۟دِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا ۝

27. Na vai 0tonya kwova mwovele Wake;

وَلَا يُؤ۟نِقُ دَف۟اقَهُ أَحَدًا ۝

28. Na we, thay0 wĩ m0uonf!

29. Syoka kwa Mwĩai waku we
wendeew'e mŪno nĩ We na We
endeew'e m0no nue.

30. Kwa Ōu, we lika katĩ wa ath0k0mi
Makwa anyuve.

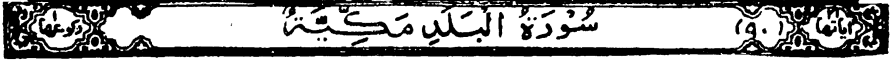
31. Na we lika M00ndanĩ Wakwa.

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٣٠﴾

ازْجُرِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٣١﴾

فَاذْخُرِي فِي عِبَادِي ﴿٣٢﴾

بِغٍ وَأَدْخُلِي جَنَّاتٍ ﴿٣٣﴾

AL - BALAD
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Aiee, Indĩ Nyie nĩvĩta na mũsyĩ 00---

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

3. Na we ũtũaa nthĩnĩ wa mũsyĩ 00-----

وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

4. Na Nyie nĩvĩka na mũsyai na ũla we
wasyaie,

وَوَالِدٍ وَمَا وَكُنْتُ

5. Ithĩ nĩtũmũmbĩte mũndũ wa kwona
mathĩna.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

6. We asũanĩaa kana vai ũmwe wĩna
ũtonyi ũlũ wake?

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يُقَدِّرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

7. We aasya, 'Nyie nanangĩte ũthw'ii
mwingĩ.

يَقُولُ أَهْلَكَ مَا لَأَ لُبِّدَانِ

8. We asũanĩaa kana vai ũmwe ũmwene?

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

9. Ithĩ tũimũnengete we metho eĩĩ,

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

10. Na ũĩmĩ na ilomũ iĩĩ?

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

11. Na ithĩ nĩtwamwonisye we nzĩa iĩĩ
syambatĩte sya ndafa.

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

12. Indĩ we ndaatĩaa nzĩa ya Akava.'

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

13. Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanya
'Akava' nĩ kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

14. Nĩkũmĩnenge ngombo ũthasyo.

فَكَرَّ رَجَبًا

15. Kana kũmĩnenge lĩu mũthenya ũla
yĩna nzaa.

أَوَاطَعُمْ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْعَدَاتٍ

16.Ndiwa ya nd00 ya m0kaufi,

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ۝

17.Kana m0nd0-ngya akomete kitooni.

أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ۝

18.Ingi we afiitwe ni kwithwa e omwe wa asu ala metfki laa na momfi asya m0nd0 na Ola Ongi omfi syoni na mwifw'anioni wa tei.

كَمْ كَانَ مِنَ الَّذِينَ أَمْوَأُوا وَأَمْوَأُوا بِالضَّبِرِ وَوَصَوُا بِاللَّيْلِ ۝

19.Aa nimo and0 ma kw'oko kwa aume.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ السَّيْمَةِ ۝

20.Indi asu ala maleaa kwifki la Syama Siit0, mo ni and0 ma kw'oko kwa aka.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ السَّمَاءِ ۝

21.I0I0 woo niki0thaany0ka Mwaki Ovinganfw'e.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ۝

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHAMS
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ntíwíta na syua na ívinda yíla
yambílllasya kumya kyeni,
3. Na mwei ūla úyíatííaa syua.

وَالشَّمْسِ وَرُحْمِهَا ۞

4. Na Múthenya yíla ūvuanasya ūtheu
waw'o,
5. Na ūtukū yíla w'o wíkusíisyaa tútū
íúúú waw'o,

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۞

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ۞

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا ۞

6. Na ítu na múmbííwe wayo,

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَىٰهَا ۞

7. Na nthí na múnyaaííkíle wayo,

وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَهَا ۞

8. Na thayú na wíanfu waw'o----

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۞

9. Na We níwauvuanisye w'o ūla ūthúku
kwaw'o na ūla ūseo kwaw'o----

فَأَلَّهَمَّهَا نُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۞

10. Vate nzika, we níwáíílaa ūla
ūwongeleelaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَن زَلَّهَا ۞

11. Na ūla ūthyoekasya w'o we ní
mwanangíku.

وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا ۞

12. Mbaí ya Athamuti níyaūleile ūla
w'o nūndū wa wau wa matū woo.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۞

13. Yíla ūla múthúku múno katí woo
waūngamie,

إِذْ أُنْبِئَتْ أَشَقَّهَا ۞

14. Na índí Mútómwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe aisye, 'Ekanai nayo yí

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۞

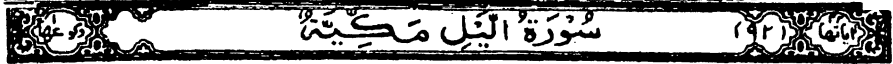
yoka ngamfle-nga ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mfekei inyw'e.'

15.Indī mo nīmamŪleile we na
nīmamītilangile maŪŪ, kwa Ūu Mwīai
woo nīwamanangie mo vyŪ nŪndŪ wa
naī yoo, na amalalīla mo mŪthanganī.

قُلْ دُونَ فَعَقْرُهَا فَذَلِكَ عَلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَ تَسْأَلُونَ ۝

16.Na We ndaasŪvīa ŪndŪ kŪkaumīla
ŪŪŪ wa Ūu.

بِئْسَ مَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ۝

AL - LAIL
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Níwíta na útukú yíla wíkusiíasya!
3.Na múthenya yíla úmulíkaa,

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ①
وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ①

4.Na nthíní wa kúmbwa kwa kíúme na
kíka,

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ①

5.Vate nzika, ithubing'ítsyo syenyu syl
kívatúkany'o.

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَى ①

6.Indí ta we úla umasya na ní
múlungalu,

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ①

7.Na we akúsiíaa w'onthe úla múseo,

وَصَدَقَ بِالْحُسْنَى ①

8.Ithiyí túkamúvúthíasya we kíla úndú,

فَسَيَّبَتْهُ لِّلْعُسْرَى ①

9.Indí ta kwa úla mútoonu na wína
kívatúthya kí kívatúkany'o,

وَأَمَّا مَنْ يَجِدُ مَا اسْتَعْجَلَ ①

10.Na úleaa úla w'o,

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ①

11.Ithiyí túkamúvúthíasya we nzífa ya
kúthi thínaní.

فَسَيَّبَتْهُ لِّلْعُسْرَى ①

12.Na úthw'ii wake ndúkamuuna
akyanangíka.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ①

13.Vate nzika, kútongosya ní túlú
Waitú;

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ①

14.Na Itu ní Yitú oúndú úmwe na nthí
Ino ya yu.

وَأَنَّ لَنَا لِّلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ①

15.Kwa Ūu, Nyie n̄ngŭmŭkaany'a
inyw'Ŧ ŦŦŦŦ wa ŦmŦŦ wa Mwaki.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝

16.Vai ŦkaŦlika ateo ala athe mŦno vyŦ,

لَا يَصِلُهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۝

17.Ula Ŧleaa Ŧla w'o na ŦalyŦlaa
mŦongo wake.

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

18.IndŦ ala alŦngalu makavetangwa
kŦasa naw'o,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝

19.Ula Ŧnenganae Ŧthw'ii wake n̄kana
athew'e.

الَّذِي يُؤْتِي مَا لَهُ يَبْرَهُ ۝

20.Na nde mŦndŦ ona Ŧmwe Ŧla we
wamwŦkie nesa n̄kana akaŦvwa,

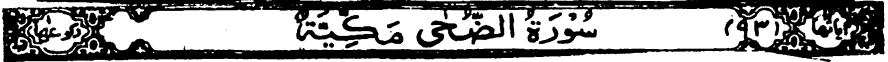
وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝

21.Ateo kana we aumasya Ŧthw'ii wake
aimantha Ŧtanu wa mwŦai wake, Ula-
WŦ-ŦŦŦ MŦno.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝

22.Na o m̄ŦŦkŦ We akendeew'a mŦno n̄
we.

۞ وَسَوْفَ يُرْضَى ۝

AL - DUHAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Siftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Nĩvĩta na ūtisu ūla wongelekaa wa
katambanga,

وَالضُّحَىٰ ۝

3. Na ūtukū yĩla ūkilasya ki,

وَإِن لَّإِذَا سَجَدًا ۝

4. Mwĩai waku ndaũtĩte we, ona We
ndathatfw'e nue.

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ۝

5. Vate nzika, *kĩla saa* ūvikaa nĩ mũseo
kwaku mbee wa *ūla* ūtongoasya.

وَلَا خِزْيَ لَكَ مِنَ الْاُولَىٰ ۝

6. Na Mwĩai waku akaũnenge we na
ũkendeew'a nesa mũno.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ۝

7. We ndaakwĩthĩa we wĩ ndiwa aũnenge
we wĩkalo?

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۝

8. Na We akwĩthĩe we ūkyanganga
ũkĩmũmantha *We* na aũtongoesya
Kwake-Mwene.

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ۝

9. Na We nĩwakwĩthĩe we wĩna ūkya na
nĩwaũthuisye we.

وَوَجَدَكَ عَالِيًّا فَاخْتَضَىٰ ۝

10. Kwa ūu, ndũkamĩvinyĩte ndiwa,

فَإِنَّمَا الِيتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ۝

11. Na ta ūlũ wa mũvoyi, ndũkamĩtetye,

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝

12. Na ūlũ wa mumo wa Mwĩai waku
ũtavany'e kwa ala angĩ.

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

AL - INSHRAA
(WavuanIw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2.Ithyĩ tũikĩvingũfte kĩthũi kyaku
kwoondũ waku,

3.Na twaũvetangĩa we mũio waku

4.Ula waĩ vakuvĩ mũno kũtũla mũongo
waku,

5.Na Ithyĩ tũyayĩnenevisye syĩtwa yaku?

6.Vate nzika, ve ũthũmũo ĩtina wa thĩna.

7.Iĩ, vate nzika, ve ũthũmũo ĩtina wa
thĩna.

8.Kwa ũu, yĩla we ũthũmũite,
ĩthing'ĩĩsye na vinya,

9.Na kwa Mwĩai waku we alyũka
ũimũantha We na kĩthing'ĩĩsyo.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝

وَوَضَعْنَا عَنَّا وِزْرَكَ ۝

الَّذِیْ اَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝

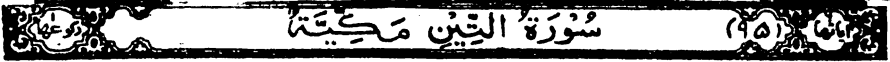
وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

فَاِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

AL - TIIN
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.NTívtá na Múkúyú na Múthata,

وَالتِّينِ وَالرَّهْتَنِ ②

3.Na Kííma kya Sinaí,

وَطُورِ سِينِينَ ③

4.Na Músyí ūú, ūtúo wa múuo.

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ④

5.Vate nzika, Ithyí nítUmúmbíte mÚndú
na mawalany'o ala maseo vyú ma ūmbi.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ⑤

6.Indí Ithyí nítwamÚtÚngie we nthíní wa
mwíkalo wa ítheo vyú na ala me ítheo.

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ⑥

7.Ateo asu ala metkíílaa na kwíka mawíá
maseo; kwoo vena múthínzío ūtakathela.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ ⑦

8.Itina wa ūu Indí ní kyaú kya kúúkenga
we ítina wa ūu íúúú wa Utw'io?

عَيْرٌ مِّنْهُمْ ⑧

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ti We
Músili ūla múseo vyú katí wa asili?

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ الْإِيمَانِ ⑨

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ ⑩

AL - 'ALAK
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontho, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Soma syĩtwanĩ ya Mwĩai waku ũla
woombie,

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

3. Oombie mũndũ kuma ũanga ũkwatanu.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

4. Soma! Na Mwĩai waku nĩ Mũtaũku
mũno vyũ.

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

5. Ula wamanyĩsise na kĩandĩki.

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

6. Amũmanyĩsise na kĩandĩki.

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمُ

7. Aiee, mũndũ nũvĩtasya mũno,

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ

8. Nũndũ we asũanĩaa kwĩthwa eyĩanĩsye
we-mwene.

أَنْ رَأَاهُ اسْتَغْنَى

9. Vate nzika, kwa Mwĩai waku nĩkw'o
ũalũko.

إِن إِلَىٰ رَبِّكَ الرَّجْعَىٰ

10. We nũmwonete ũla ũvatanaa.

أَرَدَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ

11. Mũthũkũmi Waitũ yĩla we ũvoyaa?

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ

12. Isũvĩei, nata ethwa we aĩ : kw'okonĩ
kwa aũme,

أَرَدَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ

13. Kana nĩwataanĩte ũlũ wa ũlũngalu?

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ

14. Ingĩ inyw'ĩ nĩmũsũanĩte ethwa we
nĩwaneenie ũvũngũ vandũ va w'o na
aalyũka,

أَرَدَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

15. We no ōmanyaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nīwona?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۝

16. Aiee, ethwa we ndekūeka, Ithyī kwa
ōla ow'o tūkamōkusya we na nzwīī sya
ōthyō wake,

كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنْتَهِ لَنَسْعَأَنَّ بِالنَّاصِيَةِ ۝

17. Uthyō wī ōvōngō, wīna naī

نَاصِيَةٍ كَأَذِينَ خَاطَبُوا ۝

18. Indī we nīamete anyanyae make,

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

19. Ithyī ala makamwīkya we Ngienanī.

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝

20. Aiee, we ndōkenengane kwake we,
īndī tulya-ndu we-mwene ōthaithe na
thengea vakuvī na Ngai.

كَلَّا لَا تَطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝

AL - KADR
(WavuanIw'e Makka)

1.Syftwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní Úlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nítwamíttheeisyé yo
nthíní wa Útukú wa Ndafa.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

3.Na ní kya0 kí0manyíthya we Útukú wa
Ndafa ní mwa0?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

4.Útukú wa Ndafa ní múseo kúvítá myei
ngili Ímwe.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

5.Nthíní waw'o vathecaa alaíka na veva
vamwe na Útwio wa Mwíai woo Í0Í0 wa
kíla kíndú.

تَنْزِيلُ الْمَلَكِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

6.M0uo 00 níw'o Okeethíwa ona
k0thandíka kwa masangya.

رَبِّهِمْ سَلَّمَ هِيَ خَاتَمُ الْمَطَلِحِ الْفَجْرِ

AL - BAYYINA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Asu ala matetŵkŵlaa katŵ wa Andŵ-ma-
Ivuku na athaithi ma mŵvw'anano
mayaŵmaeka *Olei* kŵvika yŵla ūkŵsŵ
mŵtheŵ wamavikŵŵe mo—

لَقَدْ يَكُنُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشِّرْكَانِ
مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝

3. Mŵtŵmwa kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe asomaa Maandŵko
Matheu matheetw'e.

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ۝

4. Vau nthŵnŵ ve momanyŵsyo ma tene na
tene.

فِيهَا كُتِبَ قِيسَةٌ ۝

5. Na asu ala ŵvuku yanenganiwe kwo
mayaaanŵka kŵvika ŵtina wa ūkŵsŵ
mŵtheu kŵmavikŵŵa mo.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝

6. Namu mayaaŵŵaŵwa ūndŵ ūngŵ ateo
kŵmŵthŵkŵma Ngai Mwene Vinya
W'onthe me aŵkŵŵku Kwake, nthŵnŵ wa
wŵw'i, na me alŵngalu, na kŵlŵmya
Mboya, na kŵŵva Saka. Na ŵsu nŵyo
ndŵni ya *andŵ* ma nzŵla ŵla ya w'o.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الْدِينَ هُ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ
وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَسَةِ ۝

7. Nŵw'o, asu ala matetŵkŵlaa katŵ wa
Andŵ-ma-Ivuku na athaithi ma
mŵvw'anano, makeethwa nthŵnŵ wa
Mwaki wa Ngiena, makŵkalaa vo. Mo nŵ
athŵku mŵno vyŵ katŵ wa syŵmbe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشِّرْكَانِ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ۝

8. Nŵw'o, asu ala matetŵkŵlaa na mekaa
mawŵla maseo----nŵmo aseŵ mŵno vyŵ
katŵ wa syŵmbe.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝

9. Mũthĩnzĩo woo wĩna Mwĩai woo---
 Mĩũnda ya Tene na Tene Ila Ivtĩflaa
 tũlũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
 na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 nĩwendeew'e mũno nĩmo namo
 nĩmendeew'e mũno nĩ We. Uu nĩ kwa
 ōla we ōmōkĩaa Mwĩai wake.

جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتْ عَذَابٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ

(99)

AL - ZILZAAL
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Yĩla nthĩ ĩkathingitha na kĩthingitha na
kĩthingitho kyayo *kĩ vinya*,

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

3.Na nthĩ ĩkyumya mĩio yayo,

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

4.Na mũndũ akakũlya, 'Yo yĩna kĩ?'

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

5.Mũthenya ũsu nthĩ ĩkatavany'a ũvoo
wayo,

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا

6.Ju ũkeethwa nũndũ Mwĩai waku
akeethwa evuanĩtye vyũ kwayo.

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا

7.Mũthenya ũsu andũ makooka me
nguthu inyaĩkĩte nĩkana matonye
kwonw'a *mosyao ma mawĩa moo*.

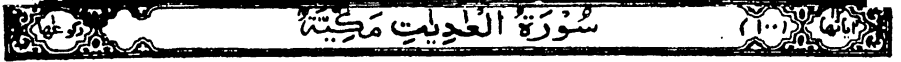
يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

8.Indĩ ũla ona wĩva wĩkaa ũseo
wĩaneny'e ũito na kaveke kanini mũno
akawona,

مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

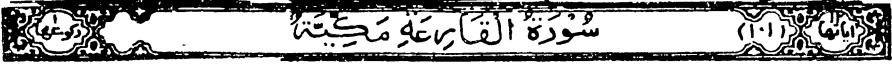
9.Na ũla ona wĩva wĩkaa ũthũku
wĩaneny'e ũito na kaveke kanini *ota ũu*
akawona.

فِي مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

AL - AADIYAAT
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
2. Nĩvĩta na mbalasi sya ita ila isembaa
itivĩte, وَالْعَادِيَّاتِ ضَبَّاءٌ
3. Iitalĩkangya ngala sya mwaki. فَالنَّوَدِيَّاتِ قَدْحَاءٌ
4. Naiivithũkaa masangya, فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحَاءٌ
5. Na syũkĩlasya mathweo ma kĩtoo
Ondũnĩ Osu, فَأَثَرُنَّ بِهِ نَقْعَاءٌ
6. Na kwĩtonyeesya naw'o nthĩnĩ katĩ wa
ngoo sya ita sya amaitha. فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعَاءٌ
7. Vate nzika, mũndũ ndatũngaa mũvea
kwa Mwĩai wake; إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ
8. Na vate nzika, we nĩ ngũsĩ ya ũu; وَاتَّقِ عَلَى ذَلِكَ لِشَيْدٌ
9. Na vate nzika, we ena kĩthing'ĩsyo
kĩnene nũndũ wa wendi wa ũthw'ii. وَاتَّقِ لِحَبِّ الْخَيْرِ لَشَيْدٌ
10. Mũndũ ta ũsu nowĩsĩ kana yĩla ala me
mbũanĩ makathayũũkw'a, أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ
11. Na kĩla kĩ nthĩnĩ wa ithũi
kyaumbũlwa, وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ
12. Vate nzika, Mwĩai woo mũthenya
ũsu, akeethwa amekuũte mo nesa mũno
vyũ. بِعَنْ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ

AL - KARIAH
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kyeva Kĩnene!

الْقَارِعَةُ ②

3.Kyeva Kĩnene nĩ kyaũ?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4.Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we Kyeva
Kĩnene nĩ kyaũ?

وَمَا أَذْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5.Mũthenya ũla mbaa-andũ makethwa
mailyĩ ta syĩmbalutya inyaĩĩkĩt'w'e,

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْتُوثِ ⑤

6.Na iĩma ikeethwa iilyĩ ta w'ia wa
malondu wĩ mũkuue.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ⑥

7.Indĩ ta kwa ũsu ũla ithimo syake
ikethwa syĩ ngito,

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

8.We akeethwa na thayũ wa
kwendeesya.

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

9.Indĩ ta ũsu ũla we ithimo syake
ikethwa syĩ mbũthũ,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑨

10.Nyinyia wake akeethwa nĩ 'Haviyah'.

فَأَمَّهُ هَٰوِيَةً ⑩

11.Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanya kyu nĩ
kyaũ?

وَمَا أَذْرَاكَ مَا هِيَةٌ ⑪

12.Nĩ Mwaki wakene.

بُعْدُ نَارٍ حَامِيَةٍ ⑫

AL - TAKAATHUR
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kŵkŵlany'a ōmwe na ōla ōngŵ
kwoondū wa kŵmbany'a ōthw'ii.

أَلَمْ نَكْمُرُكَ ②

3.Ona inyw'ŵ mwavika mbŵanŵ.

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ③

4.Aiee, o mŵtŵkŵ inyw'ŵ mŵkamanya.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

5.Aiee ŵngŵ! o mŵtŵkŵ inyw'ŵ
mŵkamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ⑤

6.Aiee, takethwa inyw'ŵ nŵmwalŵ
mŵmany'a ōmanyi mŵna.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ⑥

7.Inyw'ŵ vate nzika, mŵkamyon'a Ngiena
nthŵnŵ wa thayŵ o ōŵ.

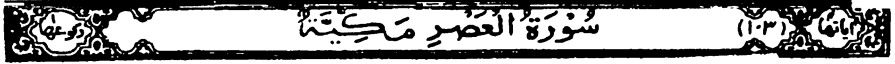
لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ⑦

8.Ŵ, vate nzika, mŵkamyon'a yo na itho
ya mŵtkŵŵo.

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ⑧

9.Mŵthenya ōsu ŵndŵ, mŵkeetwa kumya
ŵtalo ŵŵlŵ wa manee *ma nthŵ.*

ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّوْمِ ⑨

AL - ASR
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syítwanī ya Ngai Mwene Vinya W'on
the, Ula Usúŵtwe nī ūlau, Usúŵtwe nī
tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŵivīta na ūkūsī wa ūvinda,

وَالْعَصْرِ

3. Vate nzika, mŪndū e nthīnī wa
mwīkalo wa wasyo,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ

4. Ateo asu ala metīkīlaa na kwīka meko
maseo, na kūingīanīsyā mŪndū na ūla
Ūngī *kwīkīla*
Ūla w'o, na kŪtaana mŪndū na ūla Ūngī
kwīthwa na ūmīīsyō.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا

بِهِ بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ

AL- HUMAZAH
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ Olau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

2. Nŵŵvŵta na Ukŵsŵ wa ŵvinda,

3. Ula ŵmbanasya ŵthw'ii na ŵtalaa
ŵvinda ŵtina wa ŵvinda.

4. We asŵanŵaa kana ŵthw'ii wake
ukamŵtw'ŵkŵthya we Ola ŵtakusaa.

5. Aiee, we kwa ŵla w'o akek'w'a nthŵnŵ
wa 'Al-Hutamah'?

6. Na nŵ kyaŵ kŵtuma we ŵmanya 'Al-
Hutama' nŵ kyaŵ?

7. Nŵ mwaki wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mŵvuvu,

8. Ula ŵkaithaanyŵkŵa ngoo.

9. W'o ŵkeethwa ŵvinganŵ'e namo.

10. Ituŵnŵ mbaamyee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّهْمَزَةٍ

الَّتِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفِكَةِ

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَدَةٌ

عِ فِي عَمَدٍ مُّمدَدَةٍ

AL – FIIL
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We nowonete Ondŵ Mwŵai waku
weekanie na Andŵ-ma-Nzou?¹*

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

3. We ndaatuma ieleelo syoo syanangŵka.

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

4. Na We nŵwamatwaŵe iea sya nyŵnyi,

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

5. Ila syaŵe siimba syoo,
aimakimangany'a na mavia ma yŵmba.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَابٍ مِّنْ سِجْدٍ

6. Na ūu, We amatwŵkŵthisye mo ta
mŵangi mŵvevenzeku, na mŵŵku vyŵ

عِ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ

¹ Abraha, mŵtumŵa wa kŵklisto - nthŵnŵ wa Yaman
wa MŴumbŵ wa Abyssinia.

AL - KURAISH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usŵŵtwe nŵ ŵlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Kŵmoany'a Makulesi vamwe,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۝

3.Na kŵtwaŵŵa ngwatanŵo yoo Ithyl
nŵtŵseŵvŵtye syalo sya ŵtandŵthya sya
ŵvinda ya mbevo na ya syua----

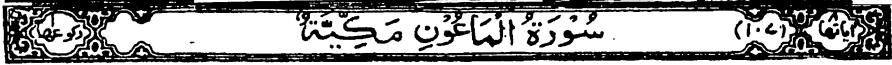
إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝

4.Uu mo maŵŵtwe nŵ kŵmŵthaitha Mwŵai
wa Nyŵmba ŵno,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝

5.Ula wamanengie mo ŵŵu ŵvinda ya
nzaa, na ŵmanengete ŵsŵvŵo ŵvinda ya
w'ia.

عِ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝

AL - MAA'UUN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

2. We nũmwonete we ũla ũmĩleaa ndĩnĩ?

اَرۡعٰیۡتَ الَّذِیۡ یَكۡذِبُ بِالۡدِیۡنِ ۝

3. Usu nĩ ũla ũmĩlũngasya ndiwa,

فَذٰلِكَ الَّذِیۡ یَدۡعُ الْیَتِیۡمَ ۝

4. Na ndamaingĩsyaa andũ kũĩthya गया.

وَلَا یَحۡضُ عَلَیۡ طَعَامِ الْیَسِیۡرِیۡنِ ۝

5. Kwa ũu woo nĩ kwa asu ala mavoyaa,

قَوِیۡلٌ لِّمُصۡلِحِیۡنِ ۝

6. Indĩ maisũanĩaa Mboya yoo.

الَّذِیۡنَ هُمۡ عَنۡ صَلٰتِهِمۡ سَاهُونَ ۝

7. Ala meyonanasya.

الَّذِیۡنَ هُمۡ یُرَآءُونَ ۝

8. Na mo mamavenaa andũ ona
tũtandĩthya tũla tũnini.

۝ وَیَسۡتَعۡوَنَ الْمَاعُونُ ۝

AL - KAUTHAR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nĩtũnengete we Useo
mwingĩ;

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

3.Kwa ũu, voya kwa Mwĩai waku, na
umya nthembo.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

4.Vate nzika, mũmaitha waku nĩwe Ola
Ūte Ūsyao.

عَ إِذْ شَأْنِكَ هُوَ الْبَرُّ

AL - KAAFIRUUN
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syítwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ òlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Ame inyw'ĩ alei,

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

3. Nyie ndithaithaa kĩla inyw'ĩ
mũthaithaa;

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

4. 'Nenyu mũthaithaa Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

5. Na Nyie ndikathaitha kĩla inyw'ĩ
mũthaithaa;

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

6. Onenyu mũikamũthaitha Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

7. 'Inyw'ĩ mwĩna ndĩni yenyu nakwa
nĩna ndĩni yakwa.'

يَعْلَمُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَإِلَىٰ دِينِهِ

AL - NASR
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yŵla ōtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ōkaa, na ōkŵlyo,

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

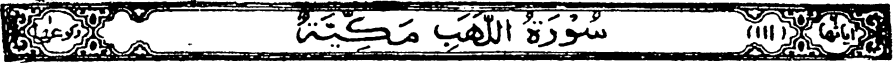
3. Na We ōkyona andū mailika ndŵni ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe me nguthu,

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

4. Mŵtaŵe Mwŵai waku na ndaŵa Syake,
na mantha ōkeko Wake We. Vate
nzika, We Nŵsyokeaa-Kaingŵi ena ōuu.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

طوبى لمن
استغفره
فان الله
هو الغفور
الرحيم

AL - LAHAB
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵi ōlau, Usŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Nŵimethwe me manangŵku moko eŵi ma
Avu Laavu, na ota ōu we nŵanangŵke.*¹

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝

3. Uthw'ii wake na syonthe ila
ōmbanŵtye iikamōuna we.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝

4. O mŵtŵkŵi we akalika nthŵnŵi wa Mwaki
wakene.

سَيَصِلُ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝

5. Na mŵndŵ mŵka wake ota ōu, ōla
ōendaa akuŵte ngŵ.

وَأَمْرًا لَهُ حَمَالَةَ الْحَطَبِ ۝

6. Kwŵlingŵla ngingonŵi yake vakeethwa
ōlii mwokothe wa mŵnathi.

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

¹ *Avu Laavu ŵthe wa mŵŵi sya mwaki, ewetwa ta
mŵndŵ mŵvyŵ na mwŵkalo wa wau wa matŵ, na
ōla uvŵvasya ala angŵ.

AL - IKHLAAS
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní Olau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'We ní Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula
Múthaíku-Vyú na Umanthawa ní onthe
kwítw'a útethyo.

اللَّهُ الصَّمَدُ

4. 'We ndaasyaa, Nake We ndaasyawa;

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

5. Na vai úvw'anene Nake We ona
úmwe.'

لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

AL - FALAK
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nŵmantha wŵvitho vamwe
na Mwŵai wa kŵitheana,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

3. Anzŵnŵe na ūthŵku wa syŵndŵ ila We
ūmbŵte,

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

4. Na ūthŵku wa kŵivindu kya ūtukŵ yŵla
kŵnyaŵŵkaa

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④

5. Na kuma kwa ūthŵku wa asu ala
maleelasya makundo mamakundŵe,

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ⑤

6. Na kuma kwa ūthŵku wa ūla wŵ
kŵw'ŵu yŵla ūnŵŵmbŵw'ŵa kŵw'ŵu.

بُحٌّ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑥

AL - NAAS
(Wavuanf'w'e Madina)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe , Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmanthaa wĩvitho kwa
Mwĩai wa mbaa-andũ,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

3. Mũsumbĩ wa mbaa-andũ.

مَلِكِ النَّاسِ ③

4. Ngai wa mbaa-andũ,

إِلَهِ النَّاسِ ④

5. Kuma kwa ũthũku wa mũveveanĩ wa
kĩwe wa kĩmbithĩ,

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

6. Ula ũveveea nthĩnĩ wa ngoo sya andũ,

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑥

7. 'Kuma katĩ wa Mayini na mbaa-andũ

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑦

دُعَاءُ خَيْرِ الْقُرْآنِ

MBOYA ITINA WA KUMINA KULANI

اللَّهُمَّ اِنْسِ وَحْشَتِي فِي قَبْرِى - اللَّهُمَّ
ارْحَمْنِي بِالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَاجْعَلْ لِي اِمَامًا
وَنُورًا وَهُدًى وَرَحْمَةً - اللَّهُمَّ ذَكِّرْنِي مِنْهُ
مَا نَسِيتُ وَ عَلِّمْنِي مِنْهُ مَا جَهِلْتُ
وَ ارْزُقْنِي تِلَاوَتَهُ اِنَاءَ اللَّيْلِ وَ اِنَاءَ النَّهَارِ
وَ اجْعَلْهُ لِي حُجَّةً يَارَبُّ الْعَالَمِينَ - اٰمِيْن -

Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Mbiw'ie tei na Kulani na Mitw'ikithye yithiwe ndongoi kwakwa na kyeni,na utungosya na inee.Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Ndilikanye'e mau ndu mayo ala nulitwe,na Manyisye maundu mayo alandamesi , na Nenge vinya kumisoma mavinda ma utuku na muthenya,na Mitw'ikithye yithiwe ikulyo kwakwa,Ame Mwiaii wa syumbe syonthe sya nthi.